

BEDİÜZZAMAN SAİD NUR'Sİ
SUALAR
RİSALE-İ NUR KULLİYATINDAN

İkinci Şuâ

Eskişehir hapishanesinin son meyvesi

Otuz Birinci Lem'a'nın İkinci Şuâ

On altı sene evvel, Eskişehir Hapishanesi'nde, arkadaşlarımla tahliyelerimle yalnız kaldığım bir vakitte, şu Şuâ, gayet acele, pek noksan kalemimle, sıkıntılı, rahatsızlık bir zamanda telif edildiğinden bir derece intizamsız olmakla beraber, bugünlerde tashih ederken, iman ve tevhid noktasında pek çok kıymettar ve kuvvetli ve ehemmiyetli gördüm.

Said Nursî

Allahu Ehad İsm-i Âzamına dair yedinci nükte-i âzam ve altı İsm-i Âzamın altı nüktesinin yedincisi.

İhtar

Bu risale benim nazarımda çok mühimdir. Çünkü, içinde çok mühim ve ince olan esrar-ı imaniye inkişaf ediyor. Bu risaleyi anlayarak okuyan adam imanını kurtarır inşaallah. Maatteessüf, ben burada kimseyle görüşemediğimden, kendime tebyiz edip yazdıramadım. Bu risalenin kıymetini anlamak istersen, başta bulunan İkinci ve Üçüncü Meyve'yi ve âhirdeki Hâtîme'yi ve Hâtîme'den iki sahife evvelki Mesele'yi evvelce dikkatle okuduktan sonra tamamını teennî ile mütalâa eyle.

Altı İsm-i Âzamın altı nükterinin Allahu Ehad'e dair yedinci nükte-i âzamıdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

² فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

âyetinin bir muhteşem nüktesiyle, meşhur bir kasem-i Nebvînin işaretiyle ve ilhamıyla hissettiğim gayet güzel ve çok şirin ve nihayet derecede lâtif üç meyve-i tevhid ve üç muktazîsi ve üç hüccetine dair bir nüktedir.

1. Ancak Onun yardımını isteriz.

2. "Bil ki Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur." Muhammed Süresi, 47:19.

İşte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yemin ettiği vakit, en çok istimal

ve tekrarlar her zaman ferman ettiği şu ¹ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ kasemidir. Ve bu kasem gösteriyor ki, şecere-i kâinatın en geniş dairesi ve en müntehâsı ve nihâyâtı ve teferruatı dahi Zât-ı Vâhid-i Ehad'in kudretiyle ve iradesiyledir. Çünkü, mahlûkatın en müntehap ve en müstesnası olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nefsi kendi kendine malik olmazsa ve ef'âlinde serbest bulunmazsa ve harekâtı başka bir ihtiyara bağlı ise, elbette hiçbir şey, hiçbir şe'n, hiçbir hal, hiçbir keyfiyet, cüz'î olsun küllî olsun, o muhît iktidarın, o şamil ihtiyarın daire-i tasarrufunun haricinde olamaz.

1. "Muhammed'in hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki.." Bu yeminin yalnız Buhari'de, on beş ayrı hadîste zikri geçmektedir. bk. Tecdîd-i Sarîh Tercemesi Kılavuzu: s.180.

Evet, bu çok mânidar kasem-i Muhammedînin (a.s.m.) ifade ettiği, gayet muazzam ve muhîr bir tevhid-i rububiyettir. Ve bu tevhidin ispatına dair yüz, belki bin bâhir burhanlar, sirâcü'n-nur olan Risale-i Nur'da beyan edildiğinden, bu hakikat-i âliyenin tafsîlât ve ispatını ona havale ederek, bu İkinci Şuâ'da, muhtasar üç makam içinde, bu çok ehemmiyetli hakikat-i imaniyenin Birinci Makamı'nda, gayet lâtîf ve tatlı ve çok kıymettar ve nurlu, hadsiz semerelerinden üç küllî meyvelerini gayet muhtasar bir surette beyanla, o meyvelere benim kalbimi sevk eden zevklerime ve hislerime işaret edilecek. İkinci Makam'da ise, bu kudsî hakikatin üç küllî muktazîsi ve esbab-ı mucibesi beyan edilir. Ve o üç muktazî, üç bin muktazîlerin kuvvetindedirler. Ve Üçüncü Makam'da, o hakikat-i tevhidiyenin üç alâmetleri zikredilecek. Ve o üç alâmet, üç yüz alâmet ve emare ve delil kuvvetindedirler.

BİRİNCİ MAKAMIN BİRİNCİ MEYVESİ

Tevhid ve vahdette cemâl-i İlâhî ve kemâl-i Rabbânî tezahür eder. Eğer vahdet olmazsa, o hazine-i ezeliye gizli kalır.

Evet, hadsiz cemâl ve kemâlât-ı İlâhiye ve nihayetsiz mehasin ve hüsn-ü Rabbânî ve hesapsız ihsanat ve bahâ-i Rahmânî ve gayetsiz kemâl-i cemâl-i Samedânî, ancak vahdet âyinesinde ve vahdet vasıtasıyla, şecere-i hilkatin nihâyâtındaki cüz'iyâtın simalarında temerküz eden cilve-i esmâda görünür. Meselâ, iktidarsız ve ihtiyarsız bir yavrunun imdadına umulmadık bir yerden, yani kan ve fışkı ortasından beyaz, safi, temiz bir süt göndermek olan cüz'î fiil ise, tevhid nazarıyla bakıldığı vakit, birden, bütün yavruların pek çok harikulâde ve pek çok şefkatkârâne olan küllî ve umumî iaşeleri ve validelerini onlara musahhar etmeleriyle rahmet-i Rahmân'ın cemâl-i lâyezâlîsi kemâl-i şâşaa ile görünür. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cemâl gizlenir ve o cüz'î iaşe dahi esbaba ve tesadüfe ve tabiata havale edilir, bütün bütün kıymetini, belki mahiyetini kaybeder.

Hem meselâ, müthiş bir hastalıktan şifa bulmak, eğer tevhid nazarıyla bakılsa, birden, zemin denilen hastahane-i kübrâda bulunan bütün dertlilere, âlem denilen eczahane-i ekberden ilâçları ve dermanlarıyla şifa ihsan etmek yüzünde, Rahîm-i Mutlakın cemâl-i şefkati ve mehasin-i rahîmiyeti küllî ve şâşaalı bir surette görünür. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cüz'î fakat alîmâne, basîrâne, şuurkârâne olan şifa vermek dahi, câmid ilâçların hâsiyetlerine ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata verilir, bütün bütün mahiyetini ve hikmetini ve kıymetini kaybeder.

Bu makam münasebetiyle hatıra gelen bir salâvatın bir nüktesini beyan ediyorum. Şöyle ki:

Namaz tesbihatının âhirinde Şâfiîlerde gayet müstamel ve meşhur bir salâvat olan

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا
مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ كُلِّ دَاۤءٍ وَدَوَاۤءٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ
عَلَيْهِمْ وَعَلَيْهِمْ كَثِيْرًا كَثِيْرًا¹

nın ehemmiyeti yüzündendir ki, insanın hikmet-i hilkatî ve sırr-ı câmiîyeti ise, her zaman, her dakika Hâlîkına iltica ve yalvarmak ve hamd ve şükür etmek olduğundan, insanı dergâh-ı İlâhiyeye kamçı vurup sevk eden en keskin ve müessir sâik, hastalıklar olduğu gibi, insanı kemâl-i şevkle şükre sevk eden ve tam mânâsıyla minnettar edip hamd ettiren tatlı nimetler ise, başta şifalar ve devalar ve afiyetler olduğundan, bu salâvat-ı şerife gayet müşerref ve mânidar

olmuştur. Ben bazan² بِعَدَدِ كُلِّ دَاۤءٍ وَدَوَاۤءٍ dedikçe, küre-i arzı bir hastahane suretinde ve maddî ve mânevî bütün dertlerin ve ihtiyaçların dermanlarını ihsan eden Şâfi-i Hakikînin pek âşikâr bir mevcudiyetini ve küllî bir şefkatini ve kudsî ve geniş bir rahîmiyetini hissediyorum.

1. "Allah'ım, Efendimiz Muhammed'e (a.s.m.) ve Efendimiz Muhammed'in (a.s.m.) âline, bütün hastalıklar ve ilaçlar adedince salât eyle ve onu ve âlini çok çok mübarek kıl ve selâm et."

2. "Bütün hastalıklar ve ilaçlar adedince."

Hem meselâ, dalâletin gayet müthiş mânevî elemi hissedenden bir adama iman ile hidayet ihsan etmek, eğer tevhid nazarıyla bakılsa, birden, o cüz'î ve fânî ve âciz adam, bütün kâinatın Hâlîkî ve Sultanı olan Mâbudunun muhatap bir abdi olmak ve o iman vasıtasıyla bir saadet-i ebediyeyi ve şahane ve çok geniş ve şâşaalı bir mülk-ü bâkî ve bâkî bir dünyayı ihsan etmek; ve onun gibi bütün mü'minleri dahi derecelerine göre o lûtfâ mazhar etmek olan bu ihsan-ı ekber yüzünde ve simasında bir Zât-ı Kerîm ve Muhsinin öyle bir hüsn-ü ezeli ve öyle bir cemâl-i lâyezâlîsi görünür ki, böyle bir lem'asıyla bütün ehl-i imanı kendine dost ve has kısmını da âşık yapıyor. Eğer tevhid nazarıyla bakılmazsa, o cüz'î imanı, ya mütehakkim ve hodbin Mutezileler gibi kendi nefesine veya bazı esbaba havale eder ki, hakiki fiyatı ve bahası Cennet olan o Rahmânî pırlanta, bir cam parçasına inip, âyinedarlık ettiği kudsî cemâlin lem'asını kaybeder.

İşte bu üç misale kıyasen, daire-i kesretin müntehâsındaki cüz'iyâtın, cüz'iyât-ı ahvâlînde, tevhid noktasında cemâl-i İlâhînin ve kemâl-i Rabbânînin binler envâi ve yüz bin çeşitleri onlarda temerküz cihetinde görünür, anlaşılır, bilinir, tahakkuku sabit olur.

İşte, tevhidde cemâl ve kemâl-i İlâhînin kalben görünmesi ve ruhen hissedilmesi içindir ki, bütün evliya ve asfiya, en tatlı zevklerini ve en şirin

mânevî rızıklarını, kelime-i tevhid olan *Lâ ilâhe illâllah* zikrinde ve tekrarında buluyorlar.

Hem kelime-i tevhidde azamet-i kibriyâ ve celâl-i Sübhânî ve saltanat-ı mutlaka-i rububiyet-i Samedâniye tahakkuk etmesi içindir ki, Resul-i Ekrem Aleyhisselâtü Vesselâm ferman etmiş:

أَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ¹

Yani: “Ben ve benden evvel gelen peygamberlerin en ziyade faziletli ve kıymetli sözleri, *Lâ ilâhe illâllah* kelâmıdır.”

Evet, bir meyve, bir çiçek, bir ışık gibi küçücük bir ihsan, bir nimet, bir rızık, bir küçük âyine iken, tevhidin sırrıyla birden bütün emsaline omuz omuza verip ittisal ettiğinden, o nevi büyük âyineye dönüp, o nev’e mahsus cilvelenen bir çeşit cemâl-i İlâhîyi gösterir. Ve fânî, muvakkat olan güzellikle, bâki bir nevi hüsn-ü sermedîyi irâe eder. Ve Mevlânâ Celâleddin’in dediği gibi,

أَنْ خَيَّالَاتِي كِه دَامَ أَوْلِيَّاسْتِ عَكْسِ مَهْرُويَانِ
بُوسْتَانِ خُدَّاسْتِ²

sırrıyla, bir âyine-i cemâl-i İlâhî olur. Yoksa, eğer tevhid sırrı olmazsa, o cüz’î meyve tek başına kalır. Ne o kudsî cemâl, ne de o ulvî kemâli gösterir. Ve içindeki cüz’î bir lem’a dahi söner, kaybolur. Adeta baş aşağı olup elmadan şişeye döner.

Hem tevhid sırrıyla, şecere-i hilkatin meyveleri olan zîhayatta bir şahsiyet-i İlâhiye, bir ehadiyet-i Rabbâniye ve sıfât-ı seb’aca mânevî bir sima-i Rahmânî

ve bir temerküz-ü esmâî ve³ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki hitaba muhatap olan Zâtın bir cilve-i taayyünü ve teşahhusu tezahür eder. Yoksa, o şahsiyet, o ehadiyet, o sima, o taayyünün cilvesi inbisat ederek kâinat nisbetinde genişlenir,

1. Muvatta’, Kur’ân, 32, Hac, 246; el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1:153; el-Elbânî, Sahihu’l-Câmiî’s-Sağîr, no: 1113.

2. “Evliyaya tuzak olan hayaller, İlâhî bahçelerin ay yüzü güzelliklerinin akisleridir.”

3. “Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz.” Fâtiha Sûresi, 1:5.

dağılır, gizlenir; ancak çok büyük ve ihatalı, kalbî gözlere görünür. Çünkü azamet ve kibriyâ perde olur; herkesin kalbi göremez.

Hem o cüz’î zîhayatlarda pek zahir bir surette anlaşılır ki, onun Sâniî onu görür, bilir, dinler, istediği gibi yapar. Adeta, o zîhayatın masnuiyeti arkasında muktedir, muhtar, işitici, bilici, görücü bir Zâtın mânevî bir teşahhusu, bir taayyünü, imana görünür.

Ve bilhassa zîhayattan insanın mahlûkiyeti arkasında gayet âşikâr bir tarzda o

mânevî teşahhus, o kudsî taayyün, sırr-ı tevhidle, imanla müşahede olunur. Çünkü o teşahhus-u ehadiyetin esasları olan ilim ve kudret ve hayat ve sem' ve basar gibi mânâların hem numuneleri insanda var; o numunelerle onlara işareteder. Çünkü, meselâ, gözü veren Zât, hem gözü görür, hem ince bir mânâolan gözün gördüğünü görür, sonra verir. Evet, senin gözüne bir gözlükyapan gözlükçü usta, göze gözlüğün yakıştığını görür, sonra yapar. Hemkulağı veren Zât, elbette o kulağın işittiklerini işitir, sonra yapar, verir. Sair sıfatlar buna kıyas edilsin.

Hem esmânın nakışları ve cilveleri insanda var; onlarla o kudsî mânâlara şehadet eder.

Hem insan zaafıyla ve acziyle ve fakrıyla ve cehliyle diğer bir tarzda âyinedarlık edip, yine zaafına, fakrına merhamet eden ve medet veren Zâtın kudretine, ilmine, iradesine ve hâkezâ, sair evsafına şehadet eder.

İşte, daire-i kesretin müntehâsında ve en dağınık cüz'iyâtında, sırr-ı vahdetle bin bir esmâ-i İlâhiye, zîhayat denilen küçücük mektuplarda temerküz edip açık okunduğundan, o Sâni-i Hakîm, zîhayat nüshalarını çok teksir ediyor. Ve bilhassa zîhayatlardan küçüklerin taifelerini pek çok tarzda nüshalarını teksir eder ve her tarafa neşreder.

Bu Birinci Meyve'nin hakikatine beni îsal ve sevk eden zevkî bir hissimdir. Şöyle ki:

Bir zaman, ziyade rikkatimden ve fazla şefkatten ve acımak duygusundan, zîhayat ve hususan onlardan zîşuur ve bilhassa insanlar ve bilhassa mazlumlara ve musibete giriftar olanların halleri çok ziyade rikkatime ve şefkatime ve kalbime dokunuyordu. Kalben diyordum: "Bu âciz ve zayıf biçarelerin dertlerini, âlemde hükmeden bu yeknesak kanunlar dinlemedikleri gibi, istilâ edici ve sağır olan unsurlar, hâdiseler dahi işitmezler. Bunların bu perişan hallerine merhamet edip hususî işlerine müdahale eden yok mu?" diye ruhum çok derin feryat ediyordu. Hem, "O çok güzel memlûklerin ve çok kıymettar malların ve çok müştak ve minnettâr dostların işlerine bakacak ve onlara sahabet edecek ve himayet edecek bir mâlikleri, bir sahipleri, bir hakikî dostları yok mu?" diye kalbim bütün kuvvetiyle bağırıyordu.

İşte, ruhumun feryadına ve kalbimin vâveylâsına vâfi ve kâfi ve teskin edici ve kanaat verici cevap ise, sırr-ı tevhid ile, Rahmân ve Rahîm olan Zât-ı Zülcelâlin, umumî kanunların tazyikatları ve hâdisatın tehacümatı altında ağlayan ve sızlayan o sevimli memlûklerine, kanunların fevkinde olarak, ihsanat-ı hususiyesi ve imdadat-ı hassası ve doğrudan doğruya herşeye karşı rububiyet-i hususiyesi ve herşeyin tedbirini bizzat kendisi görmesi ve herşeyin

derdini bizzat dinlemesi ve herşeyin hakikî mâliki, sahibi, hâmîsi olduğunu, sırr-ı Kur'ân ve nur-u iman ile bildim. O hadsiz meyuşiyet yerinde, nihayetsiz bir mesruriyet hissettim. Ve herbir zîhayat, öyle bir Mâlik-i Zülcelâle mensubiyeti ve memlûkiyeti cihetiyle, nazarımda binler derece bir ehemmiyet, bir kıymet kesb ettiler.

Çünkü, madem herkes efendisinin şerefiyle ve mensup olduğu zâtın makamıyla ve şöhretiyle iftihar eder, bir izzet peyda eder. Elbette, nur-u iman ile bu mensubiyetin ve memlûkiyetin inkişafı suretinde, bir karınca bir firavunu o mensubiyet kuvvetiyle mağlûp ettiği gibi, o mensubiyet şerefiyle dahi, gafil ve kendi kendine mâlik ve başıboş kendini zanneden ve ecdadıyla ve mülk-ü Mısır ile iftihar eden ve kabir kapısında o iftiharı sönen bin firavun kadar iftihar edebilir. Ve sinek dahi, Nemrud'un sekerat vaktinde azaba ve hicaba inkılâp eden iftiharına karşı kendi mensubiyetinin şerefini irâe edip, onunkini hiçe indirebilir.

İşte, ¹ **إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ** âyeti, şirkte hadsiz ve çok büyük bir zulüm bulunduğunu ifade ile bildirir. Şirk öyle bir cürümdür ki, herbir mahlûkun hakkına ve şerefine ve haysiyetine bir tecavüzdür; ancak onu Cehennem temizler.

1. "Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür." Lokman Sûresi, 31:13.

TEVHİDİN İKİNCİ MEYVESİ

Birinci Meyve Hâlik-ı Kâinat olan Zât-ı Akdese baktığı gibi, İkinci Meyve dahi kâinatın zâtına ve mahiyetine bakar.

Evet, sırr-ı vahdetle kâinatın kemâlâtı tahakkuk eder. Ve mevcudatın ulvî vazifeleri anlaşılır. Ve mahlûkatın netice-i hilkatleri takarrur eder. Ve masnuatın kıymetleri bilinir. Ve bu âlemdeki makâsıd-ı İlâhiye vücud bulur. Ve zîhayat ve zîşuurların hikmet-i hilkatları ve sırr-ı îcadları tezahür eder. Ve bu dehşet-engiz tahavvülât içinde kahrhârâne fırtınaların hiddetli, ekşi simaları arkasında rahmetin ve hikmetin güler, güzel yüzleri görünür. Ve fenâ ve zevâlde kaybolan mevcudatın neticeleri ve hüviyetleri ve mahiyetleri ve ruhları ve tesbihatları gibi çok vücutları kendilerine bedel âlem-i şehadette bırakıp sonra gittikleri bilinir. Ve kâinat baştan başa gayet mânidar bir kitab-ı Samedânî ve mevcudat ferşten Arşa kadar gayet mu'cizâne bir mecmua-i mektubat-ı Sübhaniye ve mahlûkatın bütün taifeleri gayet muntazam ve muhteşem bir ordu-yu Rabbânî ve masnuatın bütün kabileleri mikroptan, karıncadan tâ gergedana, tâ kartallara, tâ seyyârâta kadar Sultan-ı Ezelînin gayet vazifeperver memurları olduğu bilinmesi ve herbir şey, âyinedarlık ve intisap cihetiyle binler derece kıymet-i şahsiyesinden daha yüksek kıymet almaları ve "Seyl-i mevcudat ve kâfile-i mahlûkat nereden

geliyor ve nereye gidecek ve niçin gelmişler ve ne yapıyorlar?” diye halledilmeyen tılsımlı suallerin mânâları ona inkişaf etmesi, ancak ve ancak sırr-ı tevhid iledir. Yoksa, kâinatın bu mezkûr yüksek kemâlâtları sönecek ve o ulvî ve kudsî hakikatleri zıtlarına inkılâp edecek.

İşte şirk ve küfür cinayeti, kâinatın bütün kemâlâtına ve ulvî hukuklarına ve kudsî hakikatlerine bir tecavüz olduğu cihetledir ki, ehl-i şirk ve küfre karşı kâinat kızıyor ve semâvât ve arz hiddet ediyor ve onların mahvına anâsır ittifak edip, kavm-i Nuh (aleyhisselâm) ve Âd ve Semud ve Firavun gibi ehl-i şirki

boğuyor, gark ediyor. ¹ **تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ** âyetinin sırrıyla, Cehennem dahi ehl-i şirk ve küfre öyle kızıyor ve kızışıyor ki, parçalanmak derecesine geliyor. Evet, şirk kâinata karşı büyük bir tahkir ve azîm bir tecavüzdür. Ve kâinatın kudsî vazifelerini ve hilkatın hikmetlerini inkâr etmekle şerefini kırıyor. Nümune için binler misallerden birtek misale işaret edeceğiz.

1. “Neredeyse öfkeden parçalanacak!” Mülk Sûresi, 67:8.

Meselâ, sırr-ı vahdetle kâinat öyle cesîm ve cismanî bir melâike hükmünde olur ki, mevcudatın nevileri adedince yüz binler başlı ve her başında o nevide bulunan fertlerin sayısınca yüz binler ağız ve her ağızında o ferdin cihazat ve ecza ve âzâ ve hüceyrâtı miktarınca yüz binler dillerle Sâniini takdis ederek tesbihat yapan İsrafilmişâl ubudiyette ulvî bir makam sahibi bir acâibü’l-mahlûkat iken; hem sırr-ı tevhidle âhiret âlemlerine ve menzillerine çok mahsulât yetiştiren bir mezraa ve dar-ı saadet tabakalarına a’mâl-i beşeriye gibi çok hasılatıyla levazımat tedarik eden bir fabrika ve âlem-i bekâda, hususan Cennet-i Âlâdaki ehl-i temâşâyâ dünyadan alınma sermedî manzaraları göstermek için mütemadiyen işleyen yüz bin yüzlü sinemalı bir fotoğraf iken; şirk ise, bu çok acip ve tam mutî, hayattar ve cismanî melâikeyi câmid, ruhsuz, fânî, vazifesiz, hâlik, mânâsız hâdisatın hercümerci altında ve inkılâpların fırtınaları içinde, adem zulûmatında yuvarlanan bir perişan mecmua-i vâhiyesi, hem bu çok garip ve tam muntazam, menfaattar fabrikayı mahsulâtsız, neticesiz, işsiz, muattal, karmakarışık olarak şuursuz tesadüflerin oyuncağı ve sağır tabiatın ve kör kuvvetin mel’abegâhı ve umum zîşuurun matemhanesi ve bütün zîhayatın mezbahası ve hüzüngâhı suretine çevirir. İşte ¹

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ sırrıyla, şirk birtek seyyie iken ne kadar çok ve büyük cinayetlere medar oluyor ki, Cehennemde hadsiz azaba müstehak eder. Her ne ise... Sirâcü’n-Nur’da bu ikinci meyvenin izahatı ve hüccetleri mükerreren beyan edildiğinden, o uzun kıssayı kısa bıraktık.

1. “Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür.” Lokman Sûresi, 31:13.

Bu İkinci Meyveye beni sevk edip îsal eden acip bir his ve garip bir zevktir. Şöyle ki:

Bir zaman, bahar mevsiminde temâşâ ederken gördüm ki: Zemin yüzünde haşır ve neşr-i âzâmın yüz binler nümunelerini gösteren bir seyeran ve seyelân içinde kâfile kâfile arkasında gelen geçen mevcudatın ve bilhassa zîhayat mahlûkatın, hususan küçücük zîhayatların kısa bir zamanda görünüp der’akap kaybolmaları ve daimî bir faaliyet-i müdhişe içinde mevt ve zevâl levhaları bana çok hazin görünüp, rikkatime şiddetle dokunarak beni ağlatıyordu. O güzel hayvancıkların vefatlarını gördükçe kalbim acıyordu: “Of, yazık! Ah yazık!” diyerek bu “ah”ların, “of”ların altında derinden derine bir vâveylâ-i ruhî hissediyordum. Ve bu âkıbete uğrayan hayat ise, ölümden beter bir azap gördüm.

Hem, nebatat ve hayvanat âleminde gayet güzel, sevimli ve çok kıymettar san’atta olan zîhayatların bir dakikada gözünü açıp bu seyrangâh-ı kâinata bakar, dakikasıyla mahvolur, gider. Bu hali temâşâ ettikçe ciğerlerim sızlıyordu. Ağlamakla şekvâ etmek istiyor; “Neden geliyorlar, hiç durmadan gidiyorlar?” diye feleğe karşı kalbim dehşetli sualler soruyor ve böyle faidesiz, gagesiz, neticesiz, çabuk idam edilen bu masnucuklar gözümüz önünde bu kadar ihtimam ve dikkat ve san’at ve cihazat ve terbiye ve tedbir ile kıymettar bir surette icad edildikten sonra gayet ehemmiyetsiz paçavralar gibi parçalanıp hiçlik karanlıklarına atılmalarını gördükçe, kemâlâta meftun ve güzelliğe müptelâ ve kıymettar şeylere âşık olan bütün lâtifelerim ve duygularım feryad edip bağıyorlardı ki: “Neden bunlara merhamet edilmiyor? Yazık değil mi? Bu baş döndürücü deverandaki fenâ ve zevâl nereden gelip bu biçarelere musallat olmuş?” diye mukadderat-ı hayatiyenin dış yüzünde bulunan elîm keyfiyetleriyle kadere karşı müthiş itirazlar başladığı hengâmda, birden nur-u Kur’ân, sırr-ı îmân, lûtf-u Rahmân ile tevhid imdadıma yetişti, o karanlıkları aydınlattı, benim bütün o “ah” ve “of”larımı “oh”lara ve o ağlamalarımı sürurlara ve o yazık demelerimi maşaallah, barekâllah’lara çevirdi; “*Elhamdü lillahi alâ nûri’l-îmân*” dedirtti. Çünkü, sırr-ı vahdetle şöyle gördüm ki:

Herbir mahlûk, hususan herbir zîhayatın sırr-ı tevhidle çok büyük neticeleri ve umumî faideleri vardır. Ezcümle:

Herbir zîhayat, meselâ bu süslü çiçek ve şu tatlıcı sinek, öyle mânidar, İlâhî, manzum bir kasidediktir ki, hadsiz zîşuurlar onu kemâl-i lezzetle mütalâa ederler. Ve öyle kıymettar bir mu’cize-i kudrettir ve bir ilânname-i hikmettir ki, Sâniinin san’atını nihayetsiz ehl-i takdire cazibedarâne teşhir eder. Hem kendi san’atını kendisi temâşâ etmek ve kendi cemâl-i fıtratını kendisi müşahede etmek ve kendi cilve-i esmâsının güzelliklerini âyineciklerde kendisi seyretmek isteyen Fâtır-ı Zülcelâlin nazar-ı şuhuduna görünmek ve mazhar olmak, gayet

yüksek bir netice-i hilkatidir. Hem kâinattaki hadsiz faaliyeti iktiza eden tezahür-ü rububiyete ve tebarüz-ü kemâlât-ı İlâhiyeye (Yirmi Dördüncü Mektupta beyan edildiği gibi) beş vech ile hizmeti dahi, ulvî bir vazife-i fitratıdır. Ve böyle faideleri ve neticeleri vermekle beraber, kendi yerinde, bu âlem-i şهادette zîruh ise ruhunu ve hadsiz hafızalarda ve sâir elvâh-ı mahfuzalarda suretini ve hüviyetini ve tohumlarında ve yumurtacıklarında mahiyetinin kanunlarını ve bir nevi müstakbel hayatını ve âlem-i gaybda ve daire-i esmâda âyinedarlık ettiği kemâlleri ve güzellikleri bırakıp, mesrurâne terhis mânâsında bir zâhirî mevt ile bir zevâl perdesi altına girer, yalnız dünyevî gözlerden saklanır mahiyetinde gördüm; “Oh, elhamdü lillâh” dedim.

Evet, kâinatın bütün tabakatında ve umum nevilerinde gözle görünen ve her tarafa kök salan gayet esaslı ve çok kuvvetli ve kusursuz ve nihayet derecede parlak olan bu cemâller ve güzellikler, elbette şirkin iktiza ettiği çok çirkin ve haşin ve gayet menfur ve perişan olan evvelki vaziyet muhal ve mevhum olduğunu gösteriyor. Çünkü, böyle çok esaslı bir cemâl perdesi altında böyle dehşetli bir çirkinlik saklanamaz ve bulunamaz. Eğer bulunsa, o hakikatli cemâl, hakikatsiz, asılsız, vâhî ve vehmî olur. Demek şirkin hakikati yok, yolu kapalı, bataklıkta saplanır; hükmü muhal, mümtenidir.

Bu mezkûr hissî olan hakikat-i imaniye, tafsilâtla ve kat’î burhanlar ile Sirâcü’n-Nur’un müteaddit risalelerinde beyan edildiğinden, burada bu kısacık işaretle iktifa ederiz.

ÜÇÜNCÜ MEYVE

Zîşuura ve bilhassa insana bakar, Evet, sırr-ı vahdetle insan, bütün mahlûkat içinde büyük bir kemâl sahibi ve kâinatın en kıymettar meyvesi ve mahlûkatın en nazenini ve en mükemmeli ve zîhayatın en bahtıyarı ve en mes’udu ve Hâlik-ı Âlemin muhatabı ve dostu olabilir. Hattâ bütün kemâlât-ı insaniye ve beşerin bütün ulvî maksatları tevhidle bağlıdır ve sırr-ı vahdetle vücut bulur. Yoksa, eğer vahdet olmazsa, insan mahlûkatın en bedbahtı ve mevcudatın en süflîsi ve hayvanatın en biçaresi ve zîşuurun en hüznülsü ve azaplısı ve gamlısı olur. Çünkü, insan nihayetsiz bir aczi ve nihayetsiz düşmanları ve hadsiz bir fakrı ve hadsiz ihtiyaçları bulunmakla beraber, mahiyeti öyle çok ve mütenevvi âlâtla ve hissiyatla teşhiz edilmiş ki, yüz bin çeşit elemeleri hisseder ve yüz binler tarzlarda lezzetleri zevk ederek ister. Ve öyle maksatları ve arzuları var ki, bütün kâinata birden hükmü geçmeyen bir zât o arzuları yerine getiremez.

Meselâ, insanda gayet şedit bir arzu-yu bekâ var. İnsanın bu maksadını öyle bir zât verebilir ki, bütün kâinatı bir saray hükmünde tasarruf eder. Bir odanın kapısını kapayıp, diğer bir menzilin kapısını açmak gibi kolay bir surette dünya

kapısını kapayıp âhiret kapısını açabilsin. Beşerin bu arzu-yu bekâ gibi ebed tarafına uzanmış ve aktar-ı âleme yayılmış binler menfî ve müsbet arzuları var ki onları vermekle beşerin iki dehşetli yaraları olan aczini ve fakrını tedavi eden zât ise, ancak sırr-ı vahdetle bütün kâinatı kabzasında tutan Zât-ı Ehad olabilir.

Hem beşerde, kalbinin selâmetine ve istirahatine ait öyle incecik ve gizli ve cüz'î matlapları ve ruhunun bekâsına ve saadetine medar öyle büyük ve muhit ve küllî maksatları var ki, onları öyle bir zât verebilir ki, kalbin en ince ve görünmez perdelerini görür, lâkayt kalmaz. Hem en gizli ve işitilmez gayet mahfî seslerini işitir, cevapsız bırakmaz.

Hem, semâvât ve arzı, iki mutî nefer gibi emrine musahhar ederek küllî hizmetlerde çalıştıracak derecede muktedir olabilsin. Hem insanın bütün cihazatları ve hissiyatları, sırr-ı vahdetle gayet yüksek bir kıymet alırlar ve şirk ve küfür ile gayet derecede sukut ederler. Meselâ; insanın en kıymettar cihazı akıldır. Eğer sırr-ı tevhidle olsa, o akıl, hem İlâhî, kudsî defineleri, hem kâinatın binler hazinelerini açan pırlanta gibi bir anahtarı olur. Eğer şirk ve küfre düşse, o akıl, o halde geçmiş zamanın elîm hüznlerini ve gelecek zamanın vahşî korkularını insanın başına toplattıran meş'um ve sebep-i tâciz bir âlet-i belâ olur.

Hem meselâ: İnsanın en lâtif ve şirin bir seciyesi olan şefkat, eğer sırr-ı tevhid onun yardımına yetişmezse, öyle müthiş bir hırkat, bir firkat, bir rikkat, bir musibet olur ki, insanı en bedbaht bir dereceye indirir. Tek bir güzel yavrusunu ebedî kaybeden bir gafil valide, bu hırkati tam hisseder.

Hem meselâ: İnsanın en lezzetli ve tatlı ve kıymetli hissi olan muhabbet, eğer sırr-ı tevhid yardım etse, bu küçücük insanı, kâinat kadar büyüttürür ve genişlik verir ve mahlûkata nazenin bir sultan yapar. Eğer şirk ve küfre düşse—el'iyâzû billah!—öyle bir musibet olur ki, mütemadiyen zevâl ve fenâda mahvolan hadsiz mahbuplarının ebedî firaklarıyla biçare kalb-i insanîyi her dakika parça parça eder. Fakat, gaflet veren lehviyatlar, muvakkaten iptal-i his nev'inden zahiren hissettirmiyor.

İşte, bu üç misale yüzer cihazat ve hissiyat-ı beşeriyeyi kıyas etsen, vahdet, tevhid ne derece kemâlât-ı insaniyeye medar olduğunu anlarsın. Bu Üçüncü Meyve dahi Sirâcü'n-Nur'un belki yirmi risalelerinde gayet güzel bir tafsil ve hüccetli bir surette beyan edildiğinden burada kısa bir işaretle iktifa ederiz.

Beni bu meyveye sevk ve îsal eden şöyle bir histir:

Bir zaman yüksek bir dağ başındaydım. Gafleti dağıtacak bir intibah-ı ruhî vasıtasıyla, kabir tam mânâsıyla, ölüm bütün çıplaklığıyla ve zevâl ve fenâ ağlattırıcı levhalarıyla bana göründü. Herkes gibi fıtratımdaki fıtrî aşk-ı bekâ, birden zevâle karşı isyan edip galeyana geldi. Ve muhabbet ve takdirle pek çok

alâkadar olduğum ehl-i kemâlât ve meşahir-i enbiya ve evliya ve asfiyanın sönmelerine ve mahvolmalarına karşı mahiyetimdeki rikkat-i cinsiye ve şefkat-i nev'îye dahi kabre karşı tuğyan edip feveran etti. Ve altı cihete istimdatkârâne baktım; hiç bir teselli, bir medet göremedim. Çünkü, zaman-ı mâzi tarafı, bir mezar-ı ekber; ve müstakbel bir karanlık; ve yukarı bir dehşet; ve aşağı ve sağ ve sol taraflarından elîm ve hazîn haller, hadsiz muzır şeylerin tehâcümâtını gördüm.

Birden sırr-ı tevhid imdadıma yetişti, perdeyi açtı, hakikat-i halin yüzünü gösterdi. “Bak” dedi.

En evvel, beni çok korkutan ölümün yüzüne baktım. Gördüm ki, ölüm, ehl-i iman için bir terhistir. Ecel terhis tezkeresidir, bir tebdil-i mekândır, bir hayat-ı bâkiyenin mukaddimesi ve kapısıdır. Zindan-ı dünyadan çıkmak ve bağıştan-ı cinâna bir uçmaktır. Hizmetinin ücretini almak için huzur-u Rahmân'a girmeye bir nöbettir ve dâr-ı saadete gitmeye bir davettir diye kat'î anladığımdan, ölümü ve mevti sevmeye başladım.

Sonra zevâl ve fenâya baktım. Gördüm ki, sinema perdeleri gibi ve güneşe mukâbil akan kabarcıklar misillü, lezzet verici bir teceddüd-ü emsaldır, bir tazelenmektir. Ve Esmâ-i Hüsnânın çok hasnâ ve güzel cilvelerini tazelandirmek için âlem-i gaybdan gelip âlem-i şehadette vazifedârâne bir seyerandır, bir cevelândır. Ve cemâl-i rububiyetin hikmettârâne bir tezahüratıdır. Ve mevcudatın hüsn-ü sermedîye karşı bir âyinedarlığıdır, yakînen bildim.

Sonra altı cihete baktım. Gördüm ki, sırr-ı tevhidle o kadar nuranîdir ki, göz kamaştırıyor. Geçmiş zaman bir mezar-ı ekber olmadığını, belki, zaman-ı istikbale inkılâp eden binler mecâlis-i münevvere ve mecma-i ahbab, binler menazır-ı nuraniye gördüm.

Ve hakeza, bu iki madde gibi binler maddelerin hakikî yüzlerine baktım; sürur ve şükürden başka bir tesir, bir keyfiyet vermediklerini gördüm.

Bu Üçüncü Meyveye ait bu zevkimi ve hissimi Sirâcü'n-Nur'un belki kırk risalelerinde cüz'î, küllî delillerle beyan etmişim. Ve bilhassa Yirmi Altıncı Lem'a olan İhtiyarlar Risalesinin on üç adet ricalarında o derece kat'î ve güzel izah edilmiştir ki, daha fevkinde izah olmaz. Onun için bu pek uzun kıssayı bu makamda pek çok kısa kestim.

İkinci Makam

Tevhidi ve vahdâniyeti ve vahdeti kat'î bir surette iktiza ve istilzam ve icap eden ve şirki ve iştiraki kabul etmeyen ve müsaade vermeyen deliller hadsizdirler. Onlardan yüzler, belki binler burhanlar Risale-i Nur'da tafsilen ispat edildiğinden, burada muktazîlerin üç adedine icmalen işaret edilecek.

BİRİNCİSİ

Bu kâinatta, gözle görünen hakîmâne ef'âlin ve basîrâne tasarrufatın şehadetiyle, bu masnuat, bir Hâkim-i Hakîmin, bir Kebîr-i Kâmilin hudutsuz sıfât ve isimleriyle ve nihayetsiz, mutlak olan ilim ve kudretiyle yapılıyor, icad ediliyor.

Evet, bir hads-i kat'î ile, bu eserlerden, o Sâniin hem rububiyet-i âmme derecesinde hâkimiyeti ve âmiriyeti, hem ceberutiyet-i mutlaka derecesinde kibriyası ve azameti, hem ulûhiyet-i mutlaka derecesinde kemâli ve istiğnâsı, hem hiçbir kayıt altına girmeyen ve hiçbir hadd-i nihayet bulunmayan faaliyeti ve saltanatı var olduğu anlaşılır ve kat'î bilinir, belki görünür. Hâkimiyet ve kibriya ve kemâl ve istiğnâ ve ıtlak ve ihata ve nihayetsizlik ve hadsizlik ise, vahdeti istilzam edip, iştirake zıttırlar. Amma hâkimiyet ve âmiriyetin vahdete şehadetleri ise, Risale-i Nur'un çok yerlerinde gayet kat'î bir surette ispat edilmiş. Hülâsatü'l-hülâsası şudur ki:

Hâkimiyetin şe'ni ve muktezası istiklâliyet ve infiraddır ve gayrın müdahalesini reddir. Hattâ, aczleri için muavenete fitraten muhtaç olan insanlar dahi, o hâkimiyetin bir gölgesi cihetiyle gayrın müdahalesini red ve istiklâliyetini mu-hafaza etmek için, bir memlekette iki padişah, bir vilâyette iki vali, bir nahiyede iki müdür, hattâ bir mahallede iki muhtar bulunmuyor. Eğer bulunsa hercümerc olur, ihtilâl başlar, intizam bozulur.

Madem hâkimiyetin bir gölgesi, âciz ve muavenete muhtaç olan insanlarda bu derece müdahale-i gayrı ve iştiraki reddedip kabul etmezse, elbette aczden münezzeh bir Kadîr-i Mutlakta, rububiyet suretindeki hâkimiyet, hiçbir cihetle iştiraki ve müdahale-i gayrı kabul etmez. Belki gayet şiddetle reddeder ve şirki tevehhüm ve itikad edenleri gayet hiddetle dergâhından tard eder. İşte, Kur'ân-ı Hakîmin ehl-i şirk aleyhinde gayet şiddet ve hiddetle beyanatı bu mezkûr hakikatten ileri geliyor.

Amma, kibriya ve azamet ve celâlin vahdete şehadetleri ise, o dahi Risale-i

Nur'da parlak burhanlarıyla beyan edilmiş. Burada gayet muhtasar bir meâline işaret edilecek.

Meselâ, nasıl ki, güneşin azamet-i nuru ve kibriya-yı ziyası, perdesiz ve yakınında bulunan başka zayıf nurlara hiçbir cihetle ihtiyaç bırakmadığı ve tesir vermediği gibi, öyle de, kudret-i İlâhiyenin azamet ve kibriyası dahi, ayrı hiçbir kuvvete, hiçbir kudrete ihtiyaç bırakmadığı gibi, onlara hiçbir icadı, hiçbir hakikî tesiri vermez. Ve bilhassa kâinattaki bütün makâsıd-ı Rabbaniyenin temerküz ettiği yeri ve medarları olan zîhayat ve zîşuurları başkalara havalesi kâbil değil. Hem hilkat-ı insaniyenin ve hadsiz enva-ı nimetin icadındaki gayelerin tezahür ettiği yerleri, menşeleri olan zîhayatların cüz'iyatındaki ahval ve semeratı ve neticeleri başka ellere havalenin hiçbir cihet-i imkânı yoktur. Meselâ, bir zîhayat, cüz'î bir şıfası veya bir rızkı veya bir hidayeti için Cenâb-ı Haktan başkasına hakikî minnettar olmak ve başkasına perestîşkârâne medih ve senâ etmek, rububiyetin azametine dokunur ve ulûhiyetin kibriyasına ilişir ve mâbudiyet-i mutlakanın haysiyetine dokundurur, celâlini müteessir eder.

Amma kemâlin sırr-ı vahdete işareti ise, yine Risale-i Nur'da çok parlak burhanlarıyla beyan edilmiştir. Gayet muhtasar bir meâli şudur ki:

Semâvât ve arzın hilkatı, bilbedahe gayet kemâlde bir kudret-i mutlakayı ister. Belki, her bir zîhayatın acaip cihazatı dahi kemâl-i mutlakta bir kudreti iktiza eder. Ve aczden münezzeh ve kayıttan müberrâ bir kudret-i mutlakadaki kemâl ise, elbette vahdeti istilzam eder. Yoksa, kemâline nakîse ve ıtlakına kayıt konmak ve nihayetsizliğine nihayet vermek ve en kavî bir kudreti en zayıf bir acze sukut ettirmek ve nihayetsiz bir kudrete, nihayetsiz olduğu bir vakitte, bir mütenâhi ile nihayet vermek lâzım gelecek. Bu ise, beş vech ile muhâl içinde muhâldır.

Amma, ıtlak ve ihâta ve nihayetsizliğin vahdete şehadetleri ise, o dahi Siracü'n-Nur risalelerinde tafsilen zikredilmiş. Bir muhtasar meâli şudur:

Madem, kâinattaki ef'âlin herbiri, kendi eserinin etrafa istilâkârâne yayılmasıyla herbir fiilin ihatasını ve ıtlakını ve hadsiz bulunduğunu ve kayıtsızlığını gösterir. Ve madem, iştirak ve şirk ise, o ihatayı inhisar altına ve o ıtlakı kayıt altına ve o hadsizliği had altına alıp ıtlakın hakikatını ve ihâtının mahiyetini bozuyor. Elbette mutlak ve muhit olan o ef'alde iştirak muhâldir, imkânı yoktur.

Evet, ıtlakın mahiyeti iştirake zıttır. Çünkü, ıtlakın mânâsı, hattâ mütenahi ve maddî ve mahdud birşeyde dahi olsa, yine istilâkârâne ve istiklâldârâne etrafa her yere yayılır, intişar eder. Meselâ, hava ve ziya ve nur ve hararet, hatta su, ıtlaka mazhar olsalar, her tarafa yayılırlar.

Madem ıtlak ciheti, cüz’îde dahi olsa, maddîleri, mahdutları böyle müstevli yapıyor. Elbette küllî bir ıtlak-ı hakiki, böyle hem nihayetsiz, hem maddeden münezzeh, hem hudutsuz, hem kusurdan müberrâ olan sıfatlara öyle bir istilâ ve ihata verir ki, şirk ve iştirakın hiçbir cihet-i imkânı ve ihtimali olamaz.

Elhasıl, kâinatta görünen binlerle ef’âl-i umumiyenin ve cilveleri görünen yüzer esmâ-i İlâhiyenin herbirinin hem hâkimiyeti, hem kibriyası, hem kemâli, hem ihatası, hem ıtlakı, hem nihayetsizliği vahdetin ve tevhidin gayet kuvvetli birer burhanıdır.

Hem nasıl ki bir fevkalâde kuvvet, faaliyete girmek için istilâ etmek ister, başka kuvvetleri dağıtır. Öyle de, herbir fiil-i rububiyet ve herbir cilve-i esmâ-i ulûhiyet, o derece fevkalâde kuvvetleri, eserlerinde görünüyor ki, eğer hakîmiyet-i âmme ve adalet-i mutlaka olmasaydı ve onları durdurmasaydı, herbiri umum mevcudatı istilâ edecekti.

Meselâ, kavak ağacını umum zeminde halk eden ve tedbirini gören bir kuvvet, hiç mümkün müdür ki, onun yanında ve efradı içinde yayılmış ve karışmış olan ceviz ve elma ve zerdali misillü ağaçların kavağa bitişik olan cüz’î fertlerini, o kavak nev’ini tamamen, birden zapteden küllî kuvveti altına ve tedbiri içine almasın ve istilâ etmesin ve başka kuvvetlere kaptırsın.

Evet, herbir nev’i mahlûkatta, belki herbir fertte tasarruf eden öyle bir kuvvet ve kudret hissediliyor ki, bütün kâinatı istilâ ve bütün eşyayı zapt ve bütün mevcudatı hükmü altına alabilir bir mahiyette görünüyor. Elbette böyle bir kuvvet, iştiraki hiç bir cihette kabul edemez, şirke meydan vermez.

Hem nasıl ki bir meyvedar ağacın sahibi, o ağaçtan en ziyade ehemmiyet verdiği ve alâkadarlık gösterdiği cihet ve madde, o ağacın meyveleri ve dallarının uçlarındaki semereleri ve tohumluk için o meyvelerin kalblerinde ve bizzat kalbleri olan çekirdekleridir. Ve onun mâliki, aklı varsa, o dallardaki meyveleri başkalara daimî temlik edip boş boşuna malikiyetini bozmaz. Aynen öyle de, şu kâinat denilen ağacın dalları olan unsurlar ve unsurların uçlarında bulunan ve çiçekleri ve yaprakları hükmünde olan nebatat ve hayvanat ve o yaprakların ve çiçeklerin en yukarısındaki meyveler olan insanlar ve o meyvelerin en mühim meyveleri ve semereleri ve netice-i hilkatleri olan ubudiyetlerini ve şükürlerini ve bilhassa o meyvelerin cemiyetli çekirdekleri olan kalblerini ve zahr-ı kalb denilen kuvve-i hafızalarını başka kuvvetlere hiçbir cihetle kaptırmaz ve kaptırmakla saltanat-ı rububiyetini kırmaz ve kırmakla mâbudiyetini bozmaz.

Hem daire-i mümkinatın ve kesretin en müntehâsında bulunan cüz’iyatta, belki o cüz’iyatın cüz’iyat-ı ahvâlinde ve keyfiyatında makâsıd-ı rububiyet

temerküz ettiğinden, hem de mâbudiyete uzanan ve Mâbuda bakan minnettarlıkların ve teşekküratların ve perestişliklerin menşeleri onlar olduğundan, elbette onları başka ellere vermez ve vermekle hikmetini iptal etmez. Ve hikmetini iptal etmekle ulûhiyetini iskat etmez. Çünkü mevcudatın icadındaki en mühim makâsıd-ı Rabbâniye, kendini zîşuurlara tanıttırmak ve sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ve minnettarlıklarını kendine celb etmektir.

Bu ince sır içindir ki, şükrü ve perestişi ve minnettarlığı ve muhabbeti ve medhi ve ubudiyeti intac eden *rızık* ve *şifa* ve bilhassa *hidâyet* ve *iman* gibi daire-i kesretin en âhirindeki cüz’î ve küllî bu gibi fiiller ve in’âmı, doğrudan doğruya Kâinat Hâlıkının ve umum mevcudat Sultanının eseri ve ihsanı ve in’âmı ve hediyesi ve fiili olduğunu göstermek için, Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan^{HAŞİYE-1} tekrar ile rızık ve hidâyeti ve şifayı Zât-ı Vâcibü’l-Vücuda veriyor. Ve onları ihsan etmek “Ona mahsus ve Ona münhasırdır” diyor. Ve gayet şiddetle gayrın müdahalesini reddediyor.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

Haşiye-1 Meselâ
Zâriyat Süresi, 51:58.)

gibi (“Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan sadece Allah’tır.”)

Evet, ebedî bir dâr-ı saadeti kazandıran iman nimetini veren, elbette ve herhalde o dâr-ı saadeti halk eden ve imanı ona anahtar yapan bir Zât-ı Zülcelâlin nimeti olabilir. Başkası bu derece büyük bir nimetin mün’imi olarak mâbudiyetin en büyük penceresini kapayıp, en ehemmiyetli vesilesini kapamaz ve çalamaz.

Elhâsıl, şecere-i hilkatın en müntehâsındaki en cüz’î ahvâl ve semerat, iki cihetle tevhide ve vahdete işaret ve şehadet ederler:

Birincisi: Rububiyetin kâinattaki maksatları onlarda tecemmu ve gayeleri onlarda temerküz ve ekser Esmâ-i Hüsnânın cilveleri ve zuhurları ve taayyünleri ve hilkat-i mevcudatın neticeleri ve faideleri onlarda içtima ettiğinden, onların herbirisi bu temerküz noktasından der: “Ben bütün kâinatı halk eden Zâtın malıyım, fiiliyim, eseriyim.”

İkinci cihet ise: O cüz’î meyvenin kalbi, hem hadîsçe “zahr-ı kalb”¹ denilen insanın hafızası, ekser envaın bir çeşit muhtasar fihristesi ve bir küçük nümune haritası ve şecere-i kâinatın bir mânevî çekirdeği ve ekser esmâ-i İlâhiyenin incecik bir âyinesi olduğu, hem o kalbin ve hafızanın emsalleri ve sikkeleri bir tarzda bulunan bütün kalblerin ve hafızaların kâinat yüzünde müstevliyâne intişarları, elbette bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutan bir Zâta bakar ve “Yalnız Onun eseriyim ve Onun san’atıyım” derler.

1. Buharî, Nikâh: 14, 25, Fezâilü’l-Kurân: 22; Nesâî, Nikâh 62.

Elhâsıl: Nasıl ki bir meyve, faideliliği cihetiyle, tamam ağacının mâlikine bakar. Ve çekirdeği cihetiyle, bütün o ağacın ecza ve âzâ ve mâhiyetine nazar eder. Ve bütün emsalinde aynı bulunan yüzündeki sikkesi cihetiyle, o ağacın bütün meyvelerini temâşâ eder, “Biz biriz ve bir elden çıkmışız, birtek Zâtın malıyız. Ve birimizi yapan, elbette umumumuzu O yapar” derler. Öyle de, daire-i kesretin nihayetlerindeki zîhayat ve zîhayatın ve hususan insanın yüzündeki sikke ve kalbindeki fihristiyet ve mahiyetindeki neticelik ve meyvelik cihetiyle, doğrudan doğruya bütün kâinatı kabza-i rububiyetinde tutan Zâta bakar ve vahdetine şehadet eder.

VAHDÂNİYETİN İKİNCİ MUKTAZİSİ

Vahdette vücub derecesinde bir suhulet, bir kolaylık ve şirkte imtinâ derecesinde bir suubet ve müşkülât bulunmasıdır. Bu hakikat ise, İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın tâbirince, Siracü’n-Nur’un çok risalelerinde ve bilhassa Yirminci Mektupta tafsilen ve Otuzuncu Lem’anın Dördüncü Nüktesinde icmalen, gayet kat’î ve parlak bir sûrette ispat ve izah edilmiş ve gayet kuvvetli burhanlarla gösterilmiştir ki:

Bütün eşya birtek Zâta verilse, bu kâinatın icadı ve tedbiri, bir ağaç kadar kolay; ve bir ağacın halkı ve inşası, bir meyve kadar suhuletli; ve bir baharın ibdâî ve idaresi, bir çiçek kadar âsân; ve hadsiz efradı bulunan bir nev’in terbiyesi ve tedbiri, bir fert kadar müşkülâtsiz olur.

Eğer, şirk yolunda esbâb ve tabiata verilse, bir ferdin icadı, bir nevi, belki neviler kadar, ve bir çiçeğin hayattar ibdâî ve teşhizi bir bahar, belki baharlar kadar; ve bir meyvenin inşa’ ve ihyâsı, bir ağaç, belki yüz ağaç kadar; ve bir ağacın icad ve inşa ve ihya ve idare ve terbiye ve tedbiri kâinat kadar, belki daha ziyade müşkül olur.

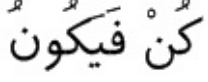
Madem Siracü’n-Nur’da hakikat-ı hal böyle ispat edilmiş ve madem, bilmüşahede gözümüz önünde görüyoruz ki, gayet derecede san’atlı ve kıymettarlıkla beraber nihayet derecede bir mebzuliyet var. Ve herbir zîhayat fevkalâde mu’cizâne ve harika ve çok cihazatları bulunan birer makine-i acîbe olmakla beraber sehâvet-i mutlaka içinde, kibrit çakar gibi bir sür’at-i hârîka ile gayet derecede kolaylık ve suhûlet ve külfetsiz bir surette vücuda geliyorlar. Elbette, bizzarure ve bilbedahe gösterir ki, o mebzuliyet ve o suhulet, vahdetten ve birtek Zâtın işleri olmasından ileri geliyor. Yoksa, değil ucuzluk ve çokluk ve çabukluk ve kolaylık ve kıymettarlık, belki şimdi beş parayla alınan bir meyve, beş yüz lira ile alınmayacaktı; belki bulunmayacak derecede nâdir olacaktı. Ve şimdisaati kurmak ve elektriğin düğmelerine dokunmakla işleyen muntazam makineler gibi vücutları, icadları kolay ve âsân olan zîhayat şeyler, imtinâ

derecesinde suubetli, müşkülâtli olacak ve bir günde ve bir saatte ve bir dakikada bütün cihazat ve şerait-i hayatıyla vücûda gelen bir kısım hayvanlar bir senede, belki bir asırda, belki hiç gelmeyecekti. Siracü'n-Nur'un yüz yerinde, en muannid bir münkiri dahi susturacak bir kat'iyetle ispat edilmiş ki, bütün eşya birtek Zât-ı Vâhid-i Ehade verilse, birtek şey gibi kolay ve çabuk ve ucuz olur. Eğer esbaba ve tabiata dahi hisse verilse, birtek şeyin icadı bütün eşya kadar çetin ve geç ve ehemmiyetsiz ve pahalı olacak.

Bu hakikatın burhanlarını görmek istersen, Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplara ve Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözlere ve tabiata dair Yirmi Üçüncü ve İsm-i Âzama dair Otuzuncu Lem'alara ve bilhassa Otuzuncu Lem'anın ism-i Ferd ve ism-i Kayyûma dair Dördüncü ve Altıncı Nüktelerine baksan göreceksin ki, iki kere iki dört eder kat'iyetinde bu hakikat ispat edilmiştir. Burada, o yüzer bürhanlarından bir tanesine işaret edilecek. Şöyle ki:

Eşyanın icadı ya ademden olur, ya terkip suretinde sair anâsırdan ve mevcudattan toplanır.

Eğer birtek zâta verilse, o vakit herhalde o zâtın herşeye muhit bir ilmi ve herşeye müstevli bir kudreti bulunacak. Ve bu surette, onun ilminde suretleri ve vücud-u ilmîleri bulunan eşyaya vücud-u haricî vermek ve zahir bir ademden çıkarmak ise, bir kibrit çakar gibi veya göze görünmeyen bir yazıyla yazılan bir hattı göze göstermek için gösterici bir maddeyi üstüne geçirmek ve sürmek gibi veya fotoğrafın âyinesindeki sureti kâğıt üstüne nakleden kolay ameliyat gibi gayet kolay bir sûrette, Sâniin ilminde plânları ve programları ve mânevî

miktarları bulunan eşyayı, emr-i ¹ ile adem-i zahirîden vücud-u haricîye çıkarır.

1. "(Cenâb-ı Hak) Birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da olurur." Yâsin Sûresi, 36:82.

Eğer inşa ve terkip sûretinde olsa ve hiçten, ademden icad etmeyip belki anâsırdan ve etraftan toplamak suretiyle yapsa, yine nasıl ki bir taburun istirahat için her tarafa dağılmış olan efratlarının bir boru sadasıyla toplanmaları ve muntazam bir vaziyete girmeleri ve o sevkıyatı teshil ve o vaziyeti muhafaza hususunda bütün ordu kendi kumandanının kuvveti ve kanunu ve gözü hükmünde olduğu gibi; aynen öyle de, Sultan-ı Kâinatın kumandası altındaki zerreler, Onun kaderî ve ilmî düsturlarıyla ve müstevlî kudretinin kanunlarıyla ve temas ettikleri sair mevcudat dahi o Sultanın kuvveti ve kanunu ve memurları gibi teshilâtçı olarak o zerreler sevk olunup gelirler. Bir zîhayatın vücudunu teşkil etmek için, ilmî ve kaderî birer mânevî kalıp hükmünde bir miktar-ı muayyen içine girerler, dururlar.

Eğer eşya ayrı ayrı ellere ve esbaba ve tabiat gibi şeylere havale edilse, o

halde, bütün ehl-i aklın ittifakıyla, hiçbir sebep, hiçbir cihetten, hiçten, ademden icad edemez. Çünkü o sebebin muhit bir ilmi, müstevlî bir kudreti olmadığından, o adem ise, yalnız zahirî ve haricî bir adem olmaz. Belki adem-i mutlak olur. Adem-i mutlak ise, hiçbir cihetle menşe-i vücud olamaz. Öyle ise, herhalde terkip edecek. Halbuki inşa ve terkip suretinde bir sineğin, bir çiçeğin cesedini, cismini zeminin yüzünden toplamak ve ince bir elekle eledikten sonra binler müşkülâtla o mahsus zerreler gelebilirler. Hem geldikten sonra dahi, o cisimde dağılmadan muntazam bir vaziyeti muhafaza etmek için—mânevî ve ilmî kalıpları bulunmadığından—maddî ve tabîî bir kalıp, belki, âzâları adedince kalıplar lâzımdır—tâ ki o gelen zerreler o cism-i zîhayatı teşkil etsinler.

İşte, bütün eşya birtek zâta verilmesi, vücub ve lüzum derecesinde bir kolaylık; ve müteaddit esbâba verilmesi, imtinâ ve muhal derecesinde müşkülâtlar bulunduğu gibi, herşey Zât-ı Vâhid-i Ehade verilse, nihayet derecede ucuzluk içinde gayet derecede kıymettar ve fevkalâde san’atlı ve çok mânidar ve gayet kuvvetli olur. Eğer şirk yolunda müteaddit esbaba ve tabiata havâle edilse, nihayet derece pahalılık içinde, gayet derecede ehemmiyetsiz, san’atsız, mânâsız, kuvvetsiz olur.

Çünkü, nasıl bir adam askerlik haysiyetiyle bir kumandan-ı âzama intisap ve istinat ettiğiinden, hem bir ordu onun arkasında—lüzum olursa—tahşid edilebilir bir kuvve-i mâneviyeyi, hem o kumandanın ve ordunun kuvveti onun ihtiyat kuvveti olmasıyla, kuvvet-i şahsiyesinden binler defa ziyade maddî bir kudreti, hem o ehemmiyetli kuvvetinin menâbiini ve cephanesini ordu taşıdığı için kendisi taşımaya mecbur olmadığından fevkalâde işleri yapabilecek bir iktidarı kazandığından, o tek nefer, düşman olan bir müşiri esir ve bir şehri tehcir ve bir kal’ayı teshir edebilir. Ve eseri, harika ve kıymettar olur. Eğer askerliği terk edip kendi kendine kalsa, o harika kuvve-i mâneviyeyi ve o fevkalâde kudreti ve o mu’cizekâr iktidarı birden kaybederek, âdi bir başıbozuk gibi, kuvvet-i şahsiyesine göre cüz’î, kıymetsiz, ehemmiyetsiz işleri görebilir. Ve eseri de o nisbette küçülür.

Aynen öyle de, tevhid yolunda herşey Kadîr-i Zülcelâle intisap ve istinat ettiğiinden, bir karınca bir Firavunu, bir sinek bir Nemrudu, bir mikrop bir cebbarı mağlûb ettikleri gibi, tırnak gibi bir çekirdek dağ gibi bir ağacı omuzunda taşıyarak o ağacın bütün âlât ve cihazatının menşei ve mahzeni bir destgâh olmakla beraber; herbir zerre dahi, yüz bin san’atlarda ve tarzlarda bulunan cisimleri ve suretleri teşkil etmek hizmetinde bulunmak olan hadsiz vazifeleri o intisap ve istinatla görebilir. Ve o küçücük memurların ve bu incecik askerlerin mazhar oldukları eserler gayet mükemmel ve san’atlı ve kıymettar olur. Çünkü, o eserleri yapan zât, Kadîr-i Zülcelâldir, onların ellerine vermiş,

onları perde yapmış.

Eğer şirk yolunda esbâba havale edilse, karıncanın eseri karınca gibi ehemmiyetsiz; ve zerrenin san’atı, zerre kadar kıymeti kalmaz ve herşey mânen sukut ettiği gibi maddeten dahi oderece sukut edecekti ki, koca dünyayı beş parayla kimse almazdı.

Madem hakikat budur ve madem herşey nihayet derecede hem kıymettar, hem san’atlı, hem mânidar, hem kuvvetli görünüyor; gözümüzle görüyoruz. Elbette tevhid yolundan başka yol yoktur ve olamaz. Eğer olsa, bütün mevcudatı değiştirmek ve dünyayı ademe boşaltıp, yeniden ehemmiyetsiz muzahrafatla doldurmak lâzım gelecek, tâ ki şirke yol açılabilsin.

İşte, İmam-ı Ali’nin (r.a.) tabirince “Siracü’n-Nur” ve “Siracû’s-Sürc” olan Resâilü’n-Nur’da tevhide dair beyan ve izah edilen yüzler burhanlardan birtek burhanın icmalini işittin; ötekileri kıyas edebilirsin.

TEVHİDİN ÜÇÜNCÜ MUKTAZİSİ

Herşeyde, hususan zîhayat masnulardaki hilkat fevkalâde san’atkârane olmakla beraber, bir çekirdek bir meyvenin ve bir meyve bir ağacın ve bir ağaç bir nev’in ve bir nev’ bir kâinatın bir küçük nümunesi, bir misâl-i musağğarası, bir muhtasar fihristesi bir mücmel haritası, bir mânevî çekirdeği ve ilmî düsturlarla ve hikmet mizanlarıyla kâinattan süzülmüş, sağılmış, toplanmış birer câmi’ noktası ve mâyelik birer katresi olduğundan, onlardan birisini icad eden zât, herhalde bütün kâinatı icad eden aynı zâttır. Evet, bir kavun çekirdeğini halk eden Zât, bilbedahe kavunu halk edendir; ondan başkası olamaz ve olması muhal ve imkânsızdır.

Evet, biz bakıyoruz, görüyoruz ki, kanda herbir zerre o kadar muntazam ve çok vazifeleri görüyor ki, yıldızlardan geri kalmıyor. Ve kanda bulunan herbir küreyvât-ı hamrâ ve beyzâ, o derece şuurkârâne ceset için muhafaza ve iâşe hususunda öyle işleri görüyor ki, en mükemmel erzak memurlarından ve muhafaza askerinden daha mükemmeldir.

Ve cisimdeki hüceyrelerinin herbirisi o derece muntazam muamelâta ve vâridat ve sarfiyata mazhardır ki, en mükemmel bir cesetten ve bir saraydan daha mükemmel idare edilir.

Ve hayvanatın ve nebatatın her bir ferdi, yüzünde öyle bir sikkeyi ve içinde ve sînesinde öyle bir makineyi taşıyor ki, bütün hayvanları ve nebatları icad eden bir zât, ancak o sikkeyi o yüzde ve o makineyi o sîne içinde yapabilir.

Ve zîhayattan herbir nevi o derece zemin yüzünde muntazaman yayılmış ve sâir nevilere münasebettarâne karışmış ki, bütün o envaı birden icad, idare, tedbir, terbiye etmeyen ve zemin yüzünü örten ve dört yüz bin nebatî ve hayvanî

olan atkı ipleriyle dokunan gayet nakışlı ve san'atlı hayattar bir haliçeyi nesc ve icad edemeyen, o tek nev'i icad ve idare edemez.

Daha bunlara başka şeyler kıyas edilse, anlaşılır ki, kâinat mecmuası, halk ve icad cihetinde tecezzî kabul etmez bir külldür ve tedbir ve rubûbiyet cihetinde inkısamı imkânsız bir küllîdir.

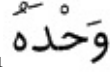
Bu Üçüncü Muktaẓî, Siracü'n-Nur'un çok risalelerinde, hususan Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkîfında o kadar kat'î ve parlak izah ve ispat edilmiştir ki, güneşin akisleri gibi herşeyin âyinesinde bir burhan-ı vahdet temessül ve bir hüccet-i tevhid in'ikâs ediyor. Biz, o izaha iktifaen, burada o uzun kıssayı kısa kestik.

Üçüncü Makam

Bu makam, tevhidin üç küllî alâmetini icmalen beyan edecek.

Vahdetin tahakkukuna ve vücuduna delâlet eden deliller ve alâmetler ve hüccetler had ve hesaba gelmez. Onlardan binler burhanlar Siracü'nNur'da tafsilen beyan edildiğinden, bu Üçüncü Makamda yalnız üç küllî hüccetlerin icmalen beyanıyla iktifa edildi.

BİRİNCİ ALÂMET VE HÜCCET ki, ¹ kelimesi onun neticesidir.

1. "Allah birdir." Buhârî, Ezân: 155; Teheccüd: 21; Müslim, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; Tirmizî, Mevâkı: 108; Hac: 104; Nesâî, Sehi: 83-86; İbni Mâce, Dua: 10, 14, 16; Ebû Dâvud, Menâsik: 56.

Herşeyde bir vahdet var. Vahdet ise, bir vâhîde delâlet ve işaret eder. Evet, vâhid bir eser, bilbedahe vâhid bir sâniden sudur eder. Bir, elbette birden gelir. Herşeyde bir birlikbulunduğundan, elbette birtek zâtın eseri ve san'atı olduğunu gösterir.

Evet, bu kâinat bin birlikler perdeleri içinde sarılı bir gül goncası gibidir. Belki esmâ ve ef'âl-i umumiye-i İlâhiyenin adedince vahdetleri giymiş birtek insan-ı ekberdir. Belki, envâ-ı mahlûkat sayısınca dallarına vahdetler, birlikler asılmış bir şecere-i tûbâ-i hilkattır.

Evet, kâinatın idaresi bir ve tedbiri bir ve saltanatı bir ve sikkesi bir, bir, bir, bir, tâ bin bir bir birler kadar...

Hem bu kâinatı çeviren isimler ve fiiller bir iken, herbiri kâinatı veya ekserisini ihata eder. Yani, içinde işleyen hikmeti bir ve inayeti bir ve tanzimatı bir ve iaşesi bir ve muhtaçlarının imdatlarına koşan rahmet bir ve o rahmetin bir şerbetçisi olan yağmur bir—ve hâkeza, bir, bir, bir, tâ binler bir birler...

Hem bu kâinatın sobası olan güneş bir, lâmbası olan kamer bir, aşçısı olan ateş bir, levazımat deposu ve hazineli direği olan dağ bir, sakacı ve sucusu bir ve bağları sulayan süngeri bir—ve hâkeza, bir, bir, bir, tâ bin bir birler kadar...

İşte, âlemin bu kadar birlikleri ve vahdetleri güneş gibi zâhir birtek Vâhid-i Ehade işaret ve delâlet eden bir hüccet-i bâhiredir.

Hem kâinat unsurlarının ve nevilerinin herbirisi bir olmasıyla beraber, zeminin yüzünü ihata etmesi ve birbirinin içine girmesi ve münasebettarâne ve belki muavenetkârâne birleşmesi, elbette mâlik ve sâhip ve sânilerinin bir olmasına bir alâmet-i zâhiredir.

İKİNCİ ALÂMET VE HÜCCET ki, لَا شَرِيكَ لَهُ¹ kelimesini intaç ediyor.

1. "Onun hiçbir ortağı yoktur." *Buhârî*, Ezân: 155; *Teheccüd*: 21; *Müslim*, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; *Tirmizî*, Mevâkı: 108; *Hac*: 104; *Nesâî*, Sehi: 83-86; *İbni Mâce*, Dua: 10, 14, 16.

Bütün kâinatta, zerrelerden tâ yıldızlara kadar herşeyde kusursuz bir intizam-ı ekmel ve noksansız bir insicam-ı ecmel ve zulümsüz bir mizan-ı âdilın bulunmasıdır.

Evet, kemâl-i intizam, insicam-ı mizan ise, yalnız vahdetle olabilir. Müteaddit eller birtek işe karışır, karıştırır. Sen gel, bu intizamın haşmetine bak ki, bu kâinatı gayet mükemmel öyle bir saray yapmış ki, herbir taşı bir saray kadar san'atlı. Ve gayet muhteşem öyle bir şehir etmiş ki, hadsiz olan vâridat ve sarfiyatı ve nihayetsiz kıymettar malları ve erzakı, bir perde-i gaybdan kemâl-i intizamla, vakti vaktine, umulmadığı yerlerden geliyor. Ve gayet mânidar öyle mu'cizâne bir kitaba çevirmiş ki, herbir harfi yüz satır ve herbir satırı yüz sahife ve her sahifesi yüz bab ve her babı yüz kitap kadar mânâları ifade eder. Hem bütün babları, sahifeleri, satırları, kelimeleri, harfleri birbirine bakar, birbirine işaret ederler.

Hem sen gel, bu intizam-ı acip içinde şu tanzimin kemâline bak ki, bu koca kâinatı ter temiz medenî bir şehir, belki temizliğine gayet dikkat edilen bir güzel kasır, belki yetmiş süslü hulleleri birbiri üstüne giymiş bir hûri'l-în, belki, yetmiş lâtif, ziynetli perdelere sarılmış bir gül goncası gibi pâk ve temizdir.

Hem sen gel, bu intizam ve nezafet içindeki bu mizanın kemâl-i adaletine bak ki, bin derece büyümekle ancak görülebilen küçücük ve incecik mahlûkları ve huveynâtı ve bin defa küre-i arzdan büyük olan yıldızları ve güneşleri, o mizanın ve o terazinin vezniyle ve ölçüsüyle tartılır ve onlara lâzım olan herşeyleri noksansız verilir. Ve o küçücük mahlûklar, o fevkalâde büyük masnularla beraber, o mizan-ı adâlet karşısında omuz omuzadırlar. Halbuki, o büyüklerden öyleleri var ki, eğer bir saniye kadar muvazenesini kaybetse, muvazene-i âlemi bozacak ve bir kıyameti koparacak kadar bir tesir yapabilir.

Hem sen gel, bu intizam, nezafet, mizanın içinde bu fevkalâde câzibedar cemâle ve güzelliğe bak ki, bu koca kâinatı gayet güzel bir bayram ve gayet süslü bir meşher ve çiçekleri yeni açılmış bir bahar şeklini vermiş. Ve koca baharı, gayet güzel bir saksı, bir gül destesi yapmış ki, her bahara, zeminin yüzünde mevsim be mevsim açılan yüzbinler nakışlı bir muhteşem çiçek suretini vermiş. Ve o baharda herbir çiçeği çeşit çeşit zinetlerle güzelleştirmiş.

Evet, nihayet derecede hüsün ve cemâlleri bulunan Esmâ-i Hüsnânın güzel civelileriyle kâinatın herbir nev'i, hattâ herbir ferdi, kâbiliyetine göre öyle bir hüsne mazhar olmuşlar ki, Hücetü'l-İslâm İmam-ı Gazâli demiş:

لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ أَبَدٌ مِمَّا كَانَ

Yani, “Daire-i imkânda bu mükevvenattan daha bedî, daha güzel yoktur.”

İşte, bu muhit ve câzibedar olan hüsün ve bu umumî ve hârikulâde nezafet ve bu müstevlî ve şümullü ve gayet hassas mizan ve bu ihatalı ve her cihetle mu’cizâne intizam ve insicam, vahdete ve tevhide öyle bir hüccettir, bir alâmettir ki, gündüzün ortasındaki ziyanın güneşe işaretinden daha parlaktır.

Bu makama ait gayet mühim iki şıklı bir suâle gayet muhtasar ve kuvvetli bir cevaptır.

Suâlin Birinci Şıkkı

Bu makamda diyorsun ki: “Kâinatı hüsün ve cemâl ve güzellik ve adalet ihata etmiştir. Halbuki, gözümüz önünde bu kadar çirkinliklere ve musibetlere ve hastalıklara ve beliyelere ve ölümlere ne diyeceksin?”

Elcevap: Çok güzellikleri intaç veya izhar eden bir çirkinlik dahi, dolayısıyla bir güzelliştir. Ve çokgüzelliklerin görünmemesine ve gizlenmesine sebep olan bir çirkinliğin yok olması, görünmemesi, yalnız bir değil, belki müteaddit defa çirkindir. Meselâ, vâhid-i kıyasî gibi bir kubh bulunmazsa, hüsnün hakikatı birtek nevi olur; pek çok mertebeleri gizli kalır. Ve kubhun tedahülü ile mertebeleri inkişaf eder. Nasılki soğğun vücuduyla hararetin mertebeleri ve karanlığın bulunmasıyla ziyanın dereceleri tezahür eder. Aynen öyle de, cüz’î şer ve zarar ve musibet ve çirkinliğin bulunmasıyla, küllî hayırlar ve küllî menfaatler ve küllî nimetler ve küllî güzellikler tezahür ederler.

Demek çirkinin icadı çirkin değil, güzeldir. Çünkü, neticelerin çoğu güzeldir. Evet, yağmurdan zarar gören tembel bir adam, yağmura rahmet namını verdiren hayırlı neticelerini hükümden iskat etmez, rahmeti zahmete çeviremez.

Amma, fena ve zevâl ve mevt ise, Yirmi Dördüncü Mektupta gayet kuvvetli ve kat’î burhanlarla ispat edilmiş ki, onlar umumî rahmete ve ihatalı hüsne ve şümüllü hayra münâfi degiller; belki muktezalarıdır. Hattâ şeytanın dahi, mânevî terakkiyat-ı beşeriyenin zembereği olan müsabakaya ve mücahedeye sebep olduğundan, o nev’in icadı dahi hayırdır, o cihette güzeldir. Hem, hattâ kâfir, küfürle bütün kâinatın hukukuna bir tecavüz ve şerefini tahkir ettiğinden, ona cehennem azabı vermek güzeldir. Başka risalelerde bu iki nokta tamamen tafsil edildiğinden, burada bir kısa işaretle iktifa ediyoruz.

Suâlin İkinci Şıkkı HAŞİYE-1

Haşîye-1 Bu ikinci şıkkın cevabı çok mühimdir. Çok evhamı izale eder.

Haydi şeytana ve kâfire ait bu cevabı umumî noktasında kabul edelim. Fakat, Cemîl-i Mutlak ve Rahîm-i Mutlak ve hayr-ı mutlak olan Zât-ı Ganiyy-i Ale’l-

İtlak, nasıl oluyor ki, bîçare cüz'î ferdleri ve şahısları musibete, şerre, çirkinliğe müptelâ ediyor?

Elcevap: Ne kadar iyilik ve güzellik ve nimet varsa, doğrudan doğruya o Cemîl ve Rahîm-i Mutlakın hazine-i rahmetinden ve ihsanat-ı hususiyesinden gelir. Ve musibet ve şerler ise, saltanat-ı rubûbiyetin, âdetullah namı altında ve küllî iradelerin mümessilleri olan umumî ve küllî kanunlarının çok neticelerinden tek tük cüz'î neticeleri olmasından, o kanunlar cereyanının cüz'î muktezaları olduğundan, elbette küllî maslahatlara medar olan o kanunları muhafaza ve riayet etmek için, o şerli, cüz'î neticeleri dahi halk eder. Fakat o cüz'î ve elîm neticelere karşı, imdâdât-ı hasa-i Rahmâniye ve ihsanat-ı hususiye-i Rabbâniye ile, musibete düşen efradın feryatlarına ve beliyyelere giriftâr olan eşhasın istiğaselerine yetişir. Ve fâil-i muhtar olduğunu ve herbir şeyin herbir işi, onun meşîetine bağlı bulunduğunu ve umum kanunları dahi daima irade ve ihtiyarına tâbi bulunmalarını ve o kanunların tazyikinden feryat eden fertleri, bir Rabb-i Rahîm dinlediğini ve imdatlarına ihsanıyla yetiştğini göstermekle; Esmâ-i Hüsnânın kayıtsız ve hadsiz cilvelerine hadsiz ve kayıtsız bir meydan açmak için o küllî âdetullah düsturlarının ve o umumî kanunların şüzuzâtıyla ve hem, şerli cüz'î neticeleriyle, hususî ihsanat ve hususî teveddüdat, yani sevdirmekle hususi tecelliyat kapılarını açmıştır.

Bu ikinci alâmet-i tevhid, Siracü'n-Nur'un belki yüz yerlerinde beyan edildiğinden, burada hafif bir işaretle iktifa ettik.

ÜÇÜNCÜ ALÂMET VE HÜCCET

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ

ile işaret edilen, had ve hesaba gelmeyen tevhid sikkeleridir.

1. "Mülk sadece Ona ait, hamd sadece Ona mahsustur." *Buhârî*, Ezân: 155; *Teheccüd*: 21; *Müslim*, Zikir: 28, 30, 74, 75, 76; *Tirmizî*, Mevâkı: 108; *Hac*: 104; *Nesâî*, Sehih: 83-86; *İbni Mâce*, Dua: 10, 14, 16.

Evet, herşeyin yüzünde, cüz'î olsun küllî olsun, zerrattan tâ seyyarata kadar öyle bir sikke var ki, âyinede güneşin cilvesi güneşi gösterdiği gibi, öyle de, o sikke âyinesi dahi, Şems-i Ezel ve Ebede işaret ederek vahdetine şehadet eder. O hadsiz sikkelerden pek çokları Siracü'n-Nur'da tafsilen beyan edildiğinden, burada yalnız kısa bir işaretle üç tanesine bakacağız. Şöyle ki:

Mecmu-u kâinatın yüzüne, envân birbirine karşı gösterdikleri teavün, tesanüd, teşabüh, tedahül den mürekkep geniş bir sikke-i vahdet konulduğu gibi, zeminin yüzüne de, dört yüz bin hayvanî ve nebatî taifelerden mürekkep bir ordu-yu Sübhânînin ayrı ayrı erzak, esliha, elbise, talimat, terhisat cihetinde gayet intizamla, hiçbirini şaşırmayarak, vakti vaktine verilmesiyle koyduğu o sikke-i tevhid misillü, insanın yüzüne de, herbir yüzün umum yüzlere karşı birer

alâmet-i fârika bulunmasıyla koyduğu sikke-i vahdâniyet gibi, herbir masnuun yüzünde, cüz'î olsun küllî olsun, birer sikke-i tevhid ve herbir mahlûkun başında, büyük olsun küçük olsun, az ve çok olsun, birer hâtem-i ehadiyet müşahede edilir. Ve bilhassa zîhayat mahlûkların sikkeleri çok parlaktırlar. Belki, herbir zîhayat kendisi dahi, birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdet, birer mühr-ü ehadiyet, birer turra-i samediyettirler.

Evet, herbir çiçek, herbir meyve, herbir yaprak, herbir nebat, herbir hayvan öyle birer mühr-ü ehadiyet, birer hâtem-i samediyettir ki, herbir ağacı birer mektub-u Rabbânî ve herbir tâife-i mahlûkatı birer kitab-ı Rahmânî ve herbir bahçeyi birer ferman-ı Sübhânî sûretine çevirerek, o ağaç mektubuna, çiçekleri adedince mühürler ve meyveleri sayısınca imzalar ve yaprakları miktarınca turralar basılmış. Ve o nev' ve tâife kitabına dahi, onun kâtibini göstermek, bildirmek için ferdleri adedince hâtemler basılmış. Ve o bahçe fermanına, onun sultanını tanıttırmak, tarif etmek için o bağ içinde bulunan nebat, ağaç, hayvan sayısınca sikkeler basılmış. Hattâ herbir ağacın mebde'inde ve muntehasında ve

üstünde ve içinde ¹ **هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ** isimlerinin işaret ettikleri dört sikke-i tevhid var.

İsm-i *Evvel* ile işaret edildiği gibi, herbir meyvedar ağacın menşe-i aslîsi olan çekirdek^{HAŞİYE-1} öyle bir sandukçadır ki, o ağacın programını ve fihristesini ve plânını; ve öyle bir destgâhtır ki, onun cihazatını ve levazımatını ve teşkilâtını ve öyle bir makinedir ki, onun iptidadaki incecik vâridatını ve lâtifâne masârifini ve tanzimatını taşıyor.

1. "O Evveldir, Âhirdir, Zâhirdir, Bâtındır," Hadid Sûresi, 57:3.

Haşiye-1 Eski zamandan beri darb-ı mesel olarak umurun dilinde ve lisan-ı nâsta gezen şu "çekirdekten yetişme" sözü, bu risalenin müellifine bir işaret-i gaybiye-i örfiye denilebilir. Çünkü Risale-i Nur hâdimi olan şahıs, Kur'ân'ın feyziyle, çekirdek ve çiçekte tevhid için iki mirac-ı mârifet keşfederek, tabiiyyunları boğan aynı yerde âb-ı hayat bulmuş ve çekirdekten hakikate ve nur-u mârifete yetişmiş. Ve bu iki şeyin Risale-i Nur'da ziyade tekrarları bu hikmete binaendir.

Ve ism-i *Âhir*'le işaret edildiği gibi, herbir ağacın neticesi ve meyvesi öyle bir tarifenedir ki, o ağacın eşkâlini ve ahvâlini ve evsafını, ve öyle bir beyannamedir ki, onun vazifelerini ve menfaatlerini ve hassalarını; ve öyle bir fezlekedir ki, o ağacın emsalini ve ensâlini ve nesl-i âtisini o meyvenin kalbinde bulunan çekirdeklerle beyan ediyor, ders veriyor.

Ve ism-i *Zâhir* ile işaret edildiği gibi, her ağacın giydiği suret ve şekil, öyle musannâ ve münakkaş bir hulledir, bir libastır ki, o ağacın dal ve budak ve âzâ ve eczasıyla tam kâmetine göre biçilmiş, kesilmiş, süslendirilmiş. Ve öyle hassas ve mizanlı ve mânidardır ki, o ağacı bir kitap, bir mektup, bir kaside suretine çevirmiştir.

Ve ism-i *Bâtın* ile işaret edildiği gibi, her ağacın içinde işleyen destgâh öyle bir fabrikadır ki, o ağacın bütün ecza ve âzâsını teşkil ve tedvir ve tedbirini gayet hassas mizanla ölçtüğü gibi, bütün ayrı ayrı âzâlarına lâzım olan maddeleri ve

rızıkları, gayet mükemmel bir intizam altında sevk ve taksim ve tevzi ile beraber akılları hayret içinde bırakan şimşek çakmak gibi bir sür'at ve saati kurmak gibi bir sühulet ve bir orduya arş demek gibi bir birlik ve beraberlik ile o hârîka fabrika işliyor.

Elhâsıl; herbir ağacın evveli, öyle bir sandukça ve program, ve âhiri, öyle bir târifename ve nümune; ve zahiri, öyle bir musannâ hulle ve bir münakkaş libas; ve bâtını, öyle bir fabrika ve destgâhtır ki, bu dört cihet öyle birbirine bakıyorlar. Ve dördün mecmuundan öyle bir sikke-i âzam, belki bir ism-i âzam tezahür eder ki, bilbedahe, bütün kâinatı idare eden bir Sâni-i Vâhid-i Ehadden başkası o işleri yapamaz. Ve ağaç gibi her zîhayatın evveli, âhiri, zâhiri, bâtını birer sikke-i tevhid, birer hâtem-i vahdet, birer mühr-ü ehadiyet, birer turra-i vahdâniyet taşıyor.

İşte, bu üç misaldeki ağaca kıyasen, bahar dahi çok çiçekli bir ağaçtır. Güzmevsiminin eline emanet edilen tohumlar, çekirdekler, kökler, ism-i Evvelin sikkesini; ve yaz mevsiminin kucağına dökülen, eteğini dolduran meyveler, hububat ve sebzematlar ism-i Âhir'in hâtemini ve bahar mevsimi, hûri'l-în misillü birbiri üstüne giydiği sündüs-misâl hulleler ve yüzbin nakışlarla süslenmiş fitrî libaslar ism-i Zâhirin mührünü ve baharın içinde ve zeminin batnında işleyen Samedânî fabrikalar ve kaynayan rahmânî kazanlar ve yemekleri pişirttiren Rabbânî matbahlar, ism-i Bâtının turrasını taşıyorlar.

Hattâ herbir nevi—meselâ, nev-i beşer—dahi bir ağaçtır. Kökü ve çekirdeği mazide ve semereleri, neticeleri müstakbelde olarak hayat-ı cinsiye ve bekâ-yı nev'î içinde gayet muntazam kanunların bulunması gibi, hâl-i hazır vaziyeti dahi, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiye düsturlarının hükmü altında bir sikke-i tevhid ve zâhirî karışıklıklar altında gizli, muntazam bir hâtem-i vahdet ve müşevveş ahvâl-i beşeriye altında mukadderat-ı hayatiye denilen kaza ve kaderin düsturlarının hükmü altında bir mühr-ü vahdâniyet taşıyor.

Hâtime

Sırr-ı tevhid içinde sair erkân-ı imaniyeye birer kelâmla kısacık birer işaretir.

Ey insan-ı gafil! Gel bir kere düşün ve bu risalenin üç makamında beyan edilen Üç Meyve, Üç Muktaẓî, Üç Hücceṭi nazara al, bak ki, bu kâinatta tasarruf eden ve en cüz'î bir şifayı ve en küçük bir şükrü dahi nazara alan ve sinek kanadı gibien az bir san'atı başkalarına havale etmeyen ve vermeyen ve lâkaytkalmayan ve en basit bir tohumu bir ağaç kadar vazifeler ve hikmetler takan ve kendi Rahmâniyetini ve Rahîmiyetini ve Hakîmliğini herbir san'atıyla ihsas eden ve kendini herbir vesileyle tanıttıran ve herbir nimetle sevdiren bir Sâni-i Kadîr, Hakîm, Rahîm, Alîm, hiç mümkün müdür ki ve hiçbir cihetle kâbil midir ki, kâinatı mânen istilâ eden mehâsin-i hakikat-ı Muhammediyeye (a.s.m.) ve tesbihat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) ve envar-ı İslâmiyeye karşı lâkayd kalsın?

Ve hiçbir cihetle mümkün müdür ki, bütün masnuatını yaldızlayan ve bütün mahlûkatını sevindiren ve kâinatı ışıklandıran ve semâvât ve arzı velveleye veren ve küre-i arzın yarısını ve nev-i beşerin beşten birisini ondört asır bilâ fasıla saltanat-ı maddiye ve mâneviyesi altına alan ve daima o muhteşem saltanatı Hâlık-ı Kâinat hesabına ve namına süren Risalet-i Ahmediye (a.s.m.) o Sâniin en mühim bir maksadı, bir nuru, bir âyinesi olmasın? Hem Muhammed (a.s.m.) gibi aynı hakikata hizmet eden enbiyalar dahi o Sâniin elçileri ve dostları ve memurları olmasın? Hâşâ, mu'cizat-ı enbiya adedince hâşâ ve kellâ!

Hem hiçbir cihetle mümkün müdür ki, dal ve budak gibi en cüz'î birşeye yüz hikmetleri ve meyveleri takan ve kendi rububiyetini fevkalâde hikmetleriyle ve umumî Rahmâniyetiyle tanıttırıp sevdiren bir Hâlık-ı Hakîm-i Rahîm, kudretine nisbeten bir bahar kadar kolay olan haşri getirmeyerek, bir dâr-ı saadet, bir menzil-i bekâ açmayıp, bütün hikmetlerini ve rahmetlerini, hattâ rubûbiyetini ve kemâlâtını inkâr etsin ve ettirsin ve çok sevdiği bütün mahbub mahluklarını ebedî bir sûrette idam etsin? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ! O cemâl-i mutlak, böyle bir kubh-u mutlaktan yüz binler derece münezzeh ve mukaddestir.

UZUNCA BİR HÂŞİYE

Haşir münasebetiyle bir suâl:

Kur'ân'da mükerreren ¹ *إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً* ² hem *وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ* fermanları gösteriyor ki, haşr-i âzam bir

anda, zamansız vücuda geliyor. Dar akıl ise, bu hadsiz derece harika ve emsalsiz olan meseleyi iz'an ile kabul etmesine medar olacak meşhud bir misal ister.

Elcevap: Haşirde ruhların cesetlere gelmesi var; hem cesetlerin ihyası var; hem cesetlerin inşası var. Üç meseledir.

1. "Korkunç bir ses onlara yetti." Yâsin Sûresi, 36:29.

2. "Kıyâmetin gerçekleşmesi ise sadece göz açıp kapayıncaya kadardır." Nahl Sûresi, 16:77.

BİRİNCİ MESELE

Ruhların cesetlerine gelmesine misâl ise, gayet muntazam bir ordunun efradı istirahat için her tarafa dağılmışken, yüksek sadalı bir boru sesiyle toplanmalarıdır.

Evet, İsrâfil'in borusu olan sûru, ordunun borazanından geri olmadığı gibi, ebedler tarafında ve zerreler âleminde iken, ezel cânibinden gelen, ¹

قَالُوا بَلَىٰ ² ile cevap veren ervahlar, elbette hitabını işiten ve اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ordunun neferatından binler derece daha musahhar ve muntazam ve mutâdirler. Hem değil yalnız ruhlar, belki bütün zerreler dahi bir ordu-yu Sübhânî ve emirber neferleri olduğunu gayet kat'î burhanlarla Otuzuncu Söz ispat etmiş.

1. "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" A'raf Sûresi, 7:172.

2. "Evet, Sen bizim Rabbimizsin" dediler." A'raf Sûresi, 7:172.

İKİNCİ MESELE

Cesedlerin ihyası misâli ise, çok büyük bir şehirde, şenlik bir gecede, birtek merkezden yüz bin elektrik lâmbaları âdetâ zamansız bir anda canlanmaları ve ışıklanmaları gibi, bütün küre-i arz yüzünde dahi, birtek merkezden yüz milyon lâmbalara nur vermek mümkündür. Madem Cenâb-ı Hakkın elektrik gibi bir mahlûku ve bir misafirhanesinde bir hizmetkârı ve bir mumdarı, Hâlıkından aldığı terbiye ve intizam dersiyse bu keyfiyete mazhar oluyor. Elbette, elektrik gibi, binler nurânî hizmetkârlarının temsil ettikleri hikmet-i İlâhiyenin muntazam kanunları dairesinde, haşr-i âzam tarfetü'l-aynda vücuda gelebilir.

ÜÇÜNCÜ MESELE

Ecsâdın def'aten inşasının misâli ise:

Bahar mevsiminde, birkaç gün zarfında, nev-i beşerin umumundan bin derece ziyade olan umum ağaçların, bütün yapraklarıyla beraber, evvelki baharın aynı gibi, birden mükemmel bir surette inşaları ve yine umum ağaçların umum çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları, geçmiş baharın mahsulâtı gibi, berk gibi bir sür'atle icadları...

Hem o baharın mebde'leri olan hadsiz tohumcukların, çekirdeklerin, köklerin birden, beraber intibahları ve inkişafı ve ihyaları, hem kemiklerden ibaret olarak, ayakta duran emvât gibi bütün ağaçların cenazeleri, bir emirle def'aten

“ba’sü bâde’l-mevt” sırrına mazhariyetleri ve neşirleri, hem küçücük hayvan taifelerinin hadsiz efratlarının gayet derecede san’atlı bir surette ihyalari, hem bilhassa sinekler kabilelerinin haşirleri ve bilhassa daima yüzünü, gözünü, kanadını temizlemekle bize abdesti ve nezafeti ihtar eden ve yüzümüzü okşayan, gözümüz önündeki kabilenin bir senede neşir olan efradı, benî Âdemin Âdem zamanından beri gelen umum efradından fazla olduğu halde, her baharda sair kabilelerle beraber birkaç gün zarfında inşaları ve ihyalari, haşirleri, elbette kıyamette ecsâd-ı insaniyenin inşasına bir misâl değil belki binler misâldirler.

Evet, dünya dârü’l-hikmet ve âhiret dârü’l-kudret olduğundan, dünyada Hakîm, Mürettib, Müdebbir, Mürebbî gibi çok isimlerin iktizasıyla, dünyada icad-ı eşya bir derece tedrici ve zamanla olması, hikmet-i Rabbâniyenin muktezasıyla olmuş. Âhirette ise, hikmetten ziyade kudret ve rahmetin tezahürleri için, maddeye ve müddete ve zamana ve beklemeye ihtiyaç bırakmadan, birden eşya inşa ediliyor. Burada bir günde ve bir senede yapılan işler, âhirette bir anda ve bir lemhada inşasına işareten, Kur’ân-ı Mu’cizü’l-

Beyan ¹ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ ferman eder.

1. “Kıyâmetin gerçekleşmesi ise sadece göz açıp kapayıncaya kadar, yahut ondan da yakındır.” Nahl Sûresi, 16:77.

Eğer haşrin gelmesini gelecek baharın gelmesi gibi kat’î bir sûrette anlamak istersen, haşre dair Onuncu Söz ile Yirmi Dokuzuncu Sözedikkatle bak, gör. Eğer baharın gelmesi gibi inanmazsan, gel, parmağın gözüme sok!

AMMA BİR DÖRDÜNCÜ MES’ELE Eolan mevt-i dünya ve kıyamet kopması ise:

Bir anda bir seyyare veya bir kuyruklu yıldızın emr-i Rabbânî ile küremize, misafirhanemize çarpması, bu hanemizi harap edebilir: On senede yapılan bir saray bir dakikada harap olması gibi.

Bu haşrin dört meselesinin icmalî şimdilik yeter. Yine sadedimize dönüyoruz.

Hem hiç mümkün müdür ki, kâinatın bütün hakiki ve âlî hakikatlerinin belîğ tercümanı ve Hâlık-ı Kâinatın bütün kemâlâtının mu’ciz lisanı ve bütün maksatlarının hârika mecmuası olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, o Hâlıkın kelâmı olmasın? Hâşâ, âyâtının esrarı adedince hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür ki, bir Sâni-i Hakîm, bütün zîhayat, zîşuur masnularını birbiriyle konuştursun ve dillerinin binler çeşitleriyle birbiriyleyleştirsün ve onların sözlerini ve seslerini bilsin ve işitsin ve ef’âliyle ve in’âmıyla zâhir bir sûrette cevap versin, fakat kendisi konuşmasın ve konuşamasın? Hiç kâbil midir ve hiç ihtimali var mı?

Madem bilbedahe konuşur ve madem konuşmasına karşı tam anlayışlı

muhatap en başta insandır. Elbette, başta Kur’ân olarak meşhur kütüb-ü mukaddese onun konuşmalarıdır.

Hem hiç mümkün müdür ki, bir Sâni-i Hakîm, kendini tanıttırmak ve sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ve envâ-ı ihsanatıyla zîhayatları mesrur ve memnun etmekle minnettarlıklarını ve şükürlerini rubûbiyetine mühim bir medar yapmak için, koca kâinatı, envâıyla, erkânıyla zîhayata musahhar bir hizmetkâr, bir mesken, bir meşher, bir ziyafetgâh yaptıktan sonra, zîhayatların çeşit çeşit, binlerce envâlarının nüshalarını o derece teksirini istiyor ki, kavak ve karaağaç gibi meyvesizlerin bir kısımıyapraklarından herbir yaprağı bir tabur sineklere, yani havada zikreden zîhayatlara hem beşik, hem rahm-ı mâder, hem erzaklarının mahzeni yaptığı halde; bu ziynetli semâvâtı ve bu nurânî yıldızları sahipsiz, hayatsız, ruhsuz, sekenesiz, boş, hâlî, faidesiz yani melâikesiz, ruhânîsiz bıraksın? Hâşâ, melekler ve ruhânîler adedince hâşâ ve kellâ!

Hem hiç mümkün müdür ki, bir Sâni-i Hakîm-i Müdebbir, en ehemmiyetsiz bir nebatın, en küçük bir ağacın mebde’lerini ve müntehâlarını kemâl-i intizam içinde mukadderat-ı hayatiyesini, çekirdeğinde ve meyvesinde kalem-i kaderle yazmakla beraber, koca baharı birtek ağaç gibi, mukaddematını ve neticelerini kemâl-i imtiyaz ve intizamla yazsa ve en ehemmiyetsiz şeylere de lâkayt kalmazsa, fakat kâinatın neticesi ve arzın halifesi ve envâ-ı mahlûkatın nâzırı ve zâbiti olan insanın çok ehemmiyetli bulunan ef’âlini ve harekâtını yazmasın, daire-i kaderine almasın, onlara lâkayt kalsın? Hâşâ, insanların mizana girecek olan amelleri adedince hâşâ ve kellâ!

Elhasıl, kâinat bütün hakaikiyle bağırarak diyor:

أَمِنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى الْبَعْثُ بَعْدَ
الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَآخِوَانِهِ
وَسَلَّمَ أَمِينَ

TEVHİDÎ BİR MÜNÂCÂT VE MUKADDİMESİ

Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh ve Kerremallahu Vechehu, Kaside-i Celcelûtiyesinde kerametkârâne Risale-i Nur’dan haber verdiği yerde, Risale-i Nur’u “Siracü’n-Nur” ve “Siracüssürc” namlarıyla tesmiye ederek, Risale-i Nur’un üç ismine iki isim ilâve etmesi cihetiyle ve bu risalede “Siracü’n-Nur”

namı tekrarı münasebetiyle, bu risalenin âhirinde İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın en mühim bir münâcâtını iki derece tevsî ederek onun ulvî lisanıyla ve dilimizi onun bir dili hesabıyla istimal edip, bu gelen münâcâtı dergâh-ı Vâhid-i Ehade takdim ederiz.

1. "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere ve hayrın da, şerrin de Allah Teâlâdan geldiğine,ölümden sonra dirilişin hak olduğuna iman ettim. Şehadet ederim kiAllah'tan başka ibadete lâayık hiçbir ilâh yoktur. Yine şehadet ederimki, Muhammed—Allah ona, âline, ashabına ihvânına salât ve selâm etsin,âmin—Allah'ın resulüdür."

Münâcât

اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ لَيْسَ فِي السَّمٰوٰتِ دَوْرٰتٌ وَنَجُوْمٌ
وَمُحَرَّكَاتٌ سَيَّٰرٰتٌ، وَلَا فِي الْجَوِّ سَحَابٰتٌ وَبُرُوْقٌ
مُسَبِّحٰتٌ وَرَعْدٰتٌ، وَلَا فِي الْاَرْضِ غَمَرٰتٌ
وَحَيَوٰنٰتٌ وَعَجَائِبُ مَصْنُوْعٰتٍ، وَلَا فِي الْبَحَارِ
قَطْرٰتٌ وَسَمَكٰتٌ وَغَرَائِبُ مَخْلُوْقٰتٍ وَلَا فِي
الْجِبَالِ حَجَرٰتٌ وَنَبَاتٰتٌ وَمُدْخَرٰتٌ مَعْدِنِيَّٰتٍ، وَلَا فِي
الْاَشْجَارِ وُرَقٰتٌ وَزَهْرٰتٌ مُزَيَّنٰتٌ وَثَمَرٰتٌ، وَلَا فِي
الْاَجْسَامِ مُحَرَكٰتٌ وَآلٰتٌ وَمُنَظَّمٰتٌ جِهَازٰتٍ، وَلَا
فِي الْقُلُوْبِ خَطَرٰتٌ وَالِهَامٰتٌ وَمُنَوَّرٰتٌ اِعْتِقَادٰتٌ..
اِلَّا وَهِيَ كُلُّهَا عَلٰى وُجُوْبٍ وَجُوْدِكَ شَٰهَدٰتٌ
وَعَلُوْحِدَانِيَّتِكَ دَآلٰتٌ وَفِي مُلْكِكَ مُسَخَّرٰتٌ
فَبِالْقُدْرَةِ الَّتِي سَخَّرْتَ بِهَا الْاَرْضِيْنَ وَالسَّمٰوٰتِ سَخَّرْ
لِيْ نَفْسِيْ وَسَخِّرْ لِيْ مَطْلُوْبِيْ وَسَخِّرْ لِرَسَائِلِ النُّوْرِ
وَلِخِدْمَةِ الْقُرْآنِ وَالْاِيْمَانِ قُلُوْبَ عِبَادِكَ وَقُلُوْبَ
الْمَخْلُوْقٰتِ الرُّوْحَانِيَّاتِ مِنَ الْعُلُوِّيَّاتِ وَالسُّفْلِيَّاتِ يَا
سَمِيْعُ يَا قَرِيْبُ يَا مُجِيْبَ الدَّعَوٰتِ..
اٰمِيْنَ. وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²

1. "Allahım, göklerde dönen hiçbir yıldız ve hareket eden hiçbir gezegen, havaboşluğunda hiçbir tesbih edici bulut ve şimşek ve gök gürültüsü,yeryüzünü dolduran hayvanlardan ve şaşırtıcı san'at eserlerinden hiçbirfert, denizlerde hiçbir damla, balıklarından ve şaşırtıcı san'at eserlerinden hiçbirisi, dağlarda hiçbir taş, hiçbir bitki ve depolanmışmadenlerden hiçbirisi, ağaçlarda hiçbir yaprak ve hiçbir süslenmiş çiçek ve meyve, hayvanların cisimlerinde âletler ve düzenli cihazlardanhiçbirisi, kalblerde hiçbir hatıralar ve ilhamlar ve nurlanmış itikad ve inançlar yoktur ki, hepsi Senin varlığının vâcib ve bir olduğunaşahitler olmasın. Yerleri ve gökleri emrine boyun eğdiren kudretininhakı için, nefsimi bana boyun eğdir ve isteklerimi bana nasip eyle.Kur'an'a ve imana ve Risale-i Nur'a hizmet için, kullarının kalblerinive yüksek ve alçak bütün ruhlu varlıklarının kalblerini bana ve iman veKur'an hizmetkârlarına boyun eğdir, ey herşeyi işiten Semî', ey herşeyeherşeyden daha yakın olan Karîb, ey bütün dualara cevap verenMücîbe'd-Daavât! Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.
2. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve kikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin." Bakara Sûresi, 2:32.

Üçüncü Şuâ

Mukaddime

Bu Sekizinci Hücet-i İmaniye¹, vücub-u vücuda ve vahdâniyete delâlet ettiği gibi, hem delâil-i kat'îye ile rububiyetin ihatasına ve kudretinin azametine delâlet eder. Hem hâkimiyetinin ihatasına ve rahmetinin şümulüne dahi delâlet ve ispat eder. Hem kâinatın bütün eczasına hikmetinin ihatasını ve ilminin şümulünü ispat eder.

Elhasıl, bu Sekizinci Hücet-i İmaniyenin herbir mukaddimesinin sekiz neticesi var. Sekiz mukaddimelerin herbirinde, sekiz neticeyi delilleriyle ispat eder ki, bu cihette bu Sekizinci Hücet-i İmaniyede yüksek meziyetler vardır.

Said Nursî

1. Sekizinci Hücet-i İmâniye tabiri, *Asâ-yı Mûsa* mecmuasına giren imânî risalelerin sıraları itibarıyla'dır. Bu Münâcat Risalesi *Asâ-yı Mûsa*'da sekizinci sıradadır. (Hazret-i Üstad'ın talebeleri)

Münâcât

Bu Risale-i Münâcât, hem vücûb-u vücud, hem vahdet, hem ehadiyet, hem haşmet-i rububiyet, hem azamet-i kudret, hem vüs'at-i rahmet, hem umumiyet-i hâkimiyet, hem ihata-i ilim, hem şumul-ü hikmet gibi en mühim esasat-ı imaniyeyi hârika bir îcaz içinde fevkalâde bir kat'iyet ve hâlisiyet ve yakîniyet ile ispat eder. Haşre işârâtı ve bilhassa âhirdeki şiddetli işârâtı çok kuvvetlidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ وَالْفَلَكَ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ
وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ
وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ¹

Üçüncü Şuâ olan bu Münâcât Risalesi, mezkûr âyetin bir nevi tefsiridir.

1. "Göklerin ve yerin yaratılmasında, gecenin ve gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı şeylerle denizde akıp giden gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltmesinde, her türlü canlının yeryüzüne yayılmasında, rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda, aklını kullanan birtopuluk için Allah'ın varlık ve birliğine, kudret ve rahmetine işareteden nice deliller vardır." Bakara Sûresi, 2:164.

Yâ İlâhî ve yâ Rabbî,

Ben imanın gözüyle ve Kur'ân'ın talimiyle ve nuruyla ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dersiyle ve ism-i Hakîmin göstermesiyle görüyorum ki, semâvâtta hiçbir deveran ve hareket yoktur ki, böyle intizamıyla Senin mevcudiyetine işaret ve delâlet etmesin.

Ve hiçbir ecram-ı semâviye yoktur ki, sükûtuyla, gürültüsüz vazife görerek direksiz durmalarıyla, Senin rubûbiyetine ve vahdetine şهادeti ve işareti olmasın.

Ve hiçbir yıldız yoktur ki, mevzun hilka tiyle, muntazam vaziyetiyle ve nuranî tebessümüyle ve bütün yıldızlara mümâselet ve müşabehet sikkesiyle Senin

haşmet-i ulûhiyetine ve vahdâniyetine işaret ve şehadette bulunmasın.

Ve on iki seyyareden hiçbir seyyare yıldız yoktur ki, hikmetli hareketiyle ve itaatli musahhariyetiyle ve intizamlı vazifesiyle ve ehemmiyetli peykleriyle Senin vücub-u vücuduna şehadet ve saltanat-ı ulûhiyetine işaret etmesin.

Evet, gökler sekeneleriyle, herbiri tek başıyla şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, derece-i bedahette, ey zemin ve gökleri yaratan Yaratıcı, Senin vücub-u vücûduna öyle zâhir şehadet, ve ey zerrâtı muntazam mürekkebatıyla tedbirini gören ve idare eden ve bu seyyare yıldızları manzum peykleriyle döndüren, emrine itaat ettiren, Senin vahdetine ve birliğine öyle kuvvetli şehadet ederler ki, göğün yüzünde bulunan yıldızlar sayısınca nuranî burhanlar ve parlak deliller o şehadeti tasdik ederler.

Hem bu sâfi, temiz, güzel gökler, fevkalâde büyük ve fevkalâde sür'atli ecramıyla muntazam bir ordu ve elektrik lâmbalarıyla süslenmiş bir saltanat donanması vaziyetini göstermek cihetiyle, Senin rububiyetinin haşmetine ve herşeyi icad eden kudretinin azametine zâhir delâlet ve hadsiz semâvâtı ihâta eden hâkimiyetinin ve herbir zîhayatı kucağına alan rahmetinin hadsiz genişliklerine kuvvetli işaret ve bütün mahlûkat-ı semâviyenin bütün işlerine ve keyfiyetlerine taallûk eden ve avucuna alan, tanzim eden ilminin herşeye ihtasına ve hikmetinin her işe şümûlüne şüphesiz şehadet ederler. Ve o şehadet ve delâlet o kadar zâhirdir ki güya yıldızlar, şahit olan göklerin şehadet kelimeleri ve tecessüm etmiş nuranî delilleridirler.

Hem semavat meydanında, denizinde, fezasındaki yıldızlar ise, mutî neferler, muntazam sefineler, harika tayyareler, acâip lâmbalar gibi vaziyetiyle, Senin saltanat-ı ulûhiyetinin şâsaasını gösteriyorlar. Ve o ordunun efradından bir yıldız olan güneşimizin seyyarelerinde ve zeminimizdeki vazifelerinin delâlet ve ihtarıyla güneşin sâir arkadaşları olan yıldızların bir kısmı âhiret âlemlerine bakarlar ve vazifesiz değiller; belki bâki olan âlemlerin güneşleridirler.

Ey Vâcibü'l-Vücûd, ey Vâhid-i Ehad,

Bu harika yıldızlar, bu acîp güneşler, aylar, Senin mülkünde, Senin semâvâtında, Senin emrinle ve kuvvetin ve kudretinle ve Senin idare ve tedbirinle teshir ve tanzim ve tavzif edilmişlerdir. Bütün o ecram-ı ulviye, kendilerini yaratan ve döndüren ve idare eden bir tek Halıka tesbih ederler, tekbir ederler, lisan-ı hal ile *Sübhânallah, Allahu Ekber* derler. Ben dahi onların bütün tesbihatıyla Seni takdis ederim.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından ihtifa etmiş olan Kadîr-i Zülcelâl, ey Kâdir-i Mutlak,

Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın

tâlimiyle anladım: Nasıl ki gökler, yıldızlar Senin mevcudiyetine ve vahdetine şehadet ederler. Öyle de, cevvi-i semâ, bulutlarıyla ve şimşekleri ve ra'dları ve rüzgârlarıyla ve yağmurlarıyla, Senin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet ederler.

Evet, câmid, şuursuz bulut, âb-ı hayat olan yağmuru, muhtaç olan zîhayatların imdadına göndermesi, ancak Senin rahmetin ve hikmetinledir; karışık tesadüf karışamaz.

Hem elektriğin en büyüğü bulunan ve fevâid-i tenviriyesine işaret ederek ondan istifadeye teşvik eden şimşek ise, senin fezadaki kudretini güzelce tenvir eder.

Hem yağmurun gelmesini müjdeleyen ve koca fezayı konuşuran ve tesbihatının gürültüsüyle gökleri çınlatan ra'dat dahi, lisan-ı kâl ile konuşarak Seni takdis edip, rububiyetine şehadet eder.

Hem zîhayatların yaşamasına en lüzumlu rızkı ve istifadece en kolayı ve nefesleri vermek ve nüfusları rahatlandırmak gibi çok vazifelerle tavzif edilen rüzgârlar dahi, cevvi âdeta bir hikmete binaen “Levh-i mahv ve isbat” ve “yazar, ifade eder sonra bozar tahtası” suretine çevirmekle, Senin faaliyet-i kudretine işaret ve Senin vücûduna şehadet ettiği gibi, Senin merhametinle bulutlardan sağıp zîhayatlara gönderilen rahmet dahi, mevzun, muntazam katreleri kelimeleriyle Senin vüs'at-ı rahmetine ve geniş şefkatine şehadet eder.

Ey Mutasarrıf-ı Fa'âl ve ey Feyyâz-ı Mûteâl,

Senin vücub-u vücuduna şehadet eden bulut, berk, ra'd, rüzgâr, yağmur, birer birer şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, keyfiyetçe birbirinden uzak, mahiyetçe birbirine muhalif olmakla beraber, birlik, beraberlik, birbiri içine girmek ve birbirinin vazifesine yardım etmek haysiyetiyle, Senin vahdetine ve birliğine gayet kuvvetli işaret ederler.

Hem koca fezayı bir mahşer-i acâip yapan ve bazı günlerde birkaç defa doldurup boşaltan rububiyetinin haşmetine ve o geniş cevvi, yazar değiştirir bir levha gibi ve sıkır ve onunla zemin bahçesini sulattırır bir sünger gibi tasarruf eden kudretinin azametine ve herbir şeye şümulüne şehadet ettikleri gibi, umum zemine ve bütün mahlûkata cevvi perdesi altında bakan ve idare eden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine ve herşeye yetişmelerine delâlet eder.

Hem fezadaki hava o kadar hakîmâne vazifelerde istihdam ve bulut ve yağmur, o kadar alîmâne faidelerde istimâl olunur ki, herşeye ihâta eden bir ilim ve herşeye şâmil bir hikmet olmazsa, o istimal, o istihdam olamaz.

Ey Fa'âlün limâ Yürid,

Cevv-i fezadaki faaliyetinle her vakit bir nümune-i haşir ve kıyamet göstermek, bir saatte yazı kışa ve kışı yaza döndürmek, bir âlem getirmek, bir âlem gayba göndermek misillü şuûnatta bulunan kudretin, dünyayı âhirete çevirecek ve âhirette şuûnat-ı sermediyeyi gösterecek işaretini veriyor.

Ey Kadîr-i Zülcelâl,

Cevv-i fezadaki hava, bulut ve yağmur, berk ve ra'd Senin mülkünde, Senin emrin ve havlinle, Senin kuvvet ve kudretinle musahhar ve vazifedardırlar. Mahiyetçe birbirinden uzak olan bu feza mahlûkatı, gayet sür'atli ve âni emirlere ve çabuk ve acele kumandalara itaat ettiren Âmir ve Hâkimlerini takdis ederek rahmetini medh ü senâ ederler.

Ey arz ve semâvâtın Hâlık-ı Zülcelâli,

Senin Kur'ân-ı Hakîminin talimiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın dersiyle iman ettim ve bildim ki:

Nasıl semâvât yıldızlarıyla ve cevv-i feza müştamilâtıyla Senin vücub-u vücuduna ve Senin birliğine ve vahdetine şehadet ediyorlar. Öyle de, arz, bütün mahlûkatıyla ve ahvâliyle Senin mevcudiyetine ve vahdetine, mevcudatı adedince şehadetler ve işaretler ederler.

Evet, zeminde hiçbir tahavvül ve ağaç ve hayvanlarında her senede urbasını değiştirmek gibi hiçbir tebeddül—cüz'î olsun, küllî olsun—yoktur ki, intizamıyla Senin vücuduna ve vahdetine işaret etmesin.

Hem hiç bir hayvan yoktur ki, zaafiyet ve ihtiyacının derecesine göre verilen rahîmâne rızkıyla ve yaşamasına lüzumlu bulunan cihazatın hakîmâne verilmesiyle, Senin varlığına ve birliğine şehadeti olmasın.

Hem her baharda gözümüz önünde icad edilen nebatat ve hayvanâtta hiçbir tanesi yoktur ki, san'at-ı acîbesiyle ve lâtif ziynetiyle ve tam temeyyüzüyle ve intizamıyla ve mevzuniyetiyle Seni bildirmesin.

Ve zemin yüzünü dolduran ve nebatat ve hayvanat denilen kudretinin hârikaları ve mu'cizeleri, mahdut ve maddeleri bir ve müteşabih olan yumurta ve yumurtacıklardan ve katrelerden ve habbe ve habbeciklerden ve çekirdeklerden yanlızsız, mükemmel, süslü, alâmet-i fârikalı olarak yaratılışları, Sâni-i Hakîmlerinin vücuduna ve vahdetine ve hikmetine ve hadsiz kudretine öyle bir şehadettir ki, ziyanın güneşe şehadetinden daha kuvvetli ve parlaktır.

Hem, hava, su, nur, ateş toprak gibi hiçbir unsur yoktur ki, şuursuzluklarıyla beraber şuurkârâne, mükemmel vazifeleri görmesiyle; basit ve istilâ edici, intizamsız, her yere dağılmakla beraber, gayet muntazam ve mütenevvi meyveleri ve mahsulleri hazine-i gaybdan getirmesiyle, Senin birliğine ve

varlığına şehadeti bulunmasın.

Ey Fâtır-ı Kâdir, ey Fettâh-ı Allâm, ey Fa'âl-i Hallâk,

Nasıl arz bütün sekenesiyle Hâlıkının Vâcibü'l-Vücud olduğuna şehadet eder. Öyle de, Senin—ey Vâhid-i Ehad, ey Hannân-ı Mennân, ey Vehhâb-ı Rezzâk—vahdetine ve ehadiyetine, yüzündeki sikkesiyle ve sekenesinin yüzlerindeki sikkeleriyle ve birlik ve beraberlik ve birbiri içine girmek ve birbirine yardım etmek ve onlara bakan rububiyet isimlerinin ve fiillerinin bir olmak cihetinde, bedahet derecesinde, Senin vahdetine ve ehadiyetine şehadet, belki mevcudat adedince şehadetler eder.

Hem nasıl, zemin bir ordugâh, bir meşher, bir talimgâh vaziyetiyle ve nebatat ve hayvanât fırkalarında bulunan dört yüz bin muhtelif milletlerin ayrı ayrı cihazatları muntazaman verilmesiyle, Senin rububiyetinin haşmetine ve kudretinin herşeye yetişmesine delâlet eder. Öyle de, hadsiz bütün zîhayatın ayrı ayrı rızıkları, vakti vaktine, kuru ve basit bir topraktan, rahîmâne, kerîmâne verilmesi ve hadsiz o efradın kemâl-i musahhariyetle evâmir-i Rabbâniyeye itaatleri, rahmetinin herşeye şümulünü ve hâkimiyetinin herşeye ihtasını gösteriyor.

Hem zeminde değişmekte bulunan mahlûkat kâfilelerinin sevk ve idareleri, mevt ve hayat münavebeleri ve hayvan ve nebatatın idare ve tedbirleri dahi, herşeye taallûk eden bir ilimle ve herşeyde hükmeden nihayetsiz bir hikmetle olabilmesi, senin ihata-i ilmine ve hikmetine delâlet eder.

Hem zeminde kısa bir zamanda hadsiz vazifeler gören ve hadsiz bir zaman yaşayacak gibi istidat ve mânevî cihazatla techiz edilen ve zemin mevcudatına tasarruf eden insan için, bu talimgâh-ı dünyada ve bu muvakkat ordugâh-ı zeminde ve bu muvakkat meşherde bu kadar ehemmiyet, bu hadsiz masraf, bu nihayetsiz tecelliyat-ı rububiyet, bu hadsiz hitabât-ı Sübhâniye ve bu gayetsiz ihsanat-ı İlâhiye, elbette ve herhalde, bu kısacık ve hüzünlü ömre ve bu karışık kederli hayata, bu belâlı ve fâni dünyaya sığışmaz. Belki, ancak başka ve ebedî bir ömür ve bâki bir dâr-ı saadet için olabildiği cihetinden, âlem-i bekâda bulunan ihsânât-ı uhreviyeye işaret, belki şehadet eder.

Ey Hâlık-ı Küllî Şey,

Zeminin bütün mahlûkatı, Senin mülkünde, Senin arzında, Senin havl ve kuvvetinle ve Senin kudretin ve iradetinle ve ilmin ve hikmetinle idare olunuyorlar ve musahhardırlar. Ve zemin yüzünde faaliyeti müşahade edilen bir rububiyet, öyle ihata ve şümul gösteriyor ve onun idaresi ve tedbiri ve terbiyesi öyle mükemmel ve öyle hassastır ve her taraftaki icraatı öyle birlik ve beraberlik ve benzemeklik içindedir ki, tecezzî kabul etmeyen bir küll ve inkısamı imkânsız

bulunan bir küllî hükmünde bir tasarruf, bir rubûbiyet olduğunu bildiriyor. Hem zemin bütün sekenesiyle beraber, lisan-ı kâlden daha zâhir hadsiz lisanlarla Halıkını takdis ve tesbih ve nihayetsiz nimetlerinin lisan-ı halleriyle Rezzâk-ı Zülcelâlinin hamd ve medh ü senâsını ediyorlar...

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından istitar etmiş olan Zât-ı Akdes,

Zeminin bütün takdisat ve tesbihatıyla, Seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ve bütün tahmidat ve senâlarıyla Sana hamd ve şükrederim.

Ey Rabbu'l-Berri ve'l-Bahr,

Kur'ân'ın dersiyle ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle anladım ki:

Nasıl gökler ve feza ve zemin, Senin birliğine ve varlığına şehadet ederler. Öyle de, bahirler, nehirler ve çeşmeler ve ırmaklar, Senin vücub-u vücuduna ve vahdetine bedahet derecesinde şehadet ederler.

Evet, bu dünyamızın menba-ı acâîp buhar kazanları hükmünde olan denizlerde hiçbir mevcut, hattâ hiçbir katre su yoktur ki, vücuduyla, intizamıyla, menfaatıyla ve vaziyetiyle Hâlıkını bildirmesin.

Ve basit bir kumda ve basit bir suda rızıkları mükemmel bir surette verilen garip mahlûklardan ve hilkatleri gayet muntazam hayvanât-ı bahriyeden, hususan bir tanesi bir milyon yumurtacıklarıyla denizleri şenlendiren balıklardan hiçbirisi yoktur ki, hilkatıyla ve vazifesiyle ve idare ve iaşesiyle ve tedbir ve terbiyesiyle yaratanına işaret ve rezzâkına şehadet etmesin.

Hem denizde, kıymettar, hâsiyetli, ziynetli cevherlerden hiçbirisi yoktur ki, güzel hilkatıyla ve câzibedar fıtratıyla ve menfaatli hâsiyetiyle Seni tanımasın, bildirmesin.

Evet, onlar birer birer şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasıyla, beraberlik ve birbiri içinde karışmak ve sikke-i hilkatte birlik ve icatça gayet kolay ve efratça gayet çokluk noktalarından Senin vahdetine şehadet ettikleri gibi; arzı, toprağıyla beraber bu küre-i arzı kuşatan muhit denizlerini muallâkta durdurmak ve dökmeden ve dağıtmadan güneşin etrafında gezdirmek ve toprağı istilâ ettirmemek ve basit kumundan ve suyundan, mütenevvi ve muntazam hayvanâtını ve cevherlerini halk etmek ve erzak vesair umûrlarını küllî ve tam bir surette idare etmek ve tedbirlerini görmek ve yüzünde bulunmak lâzım gelen hadsiz cenazelerinden hiçbirisi bulunmamak noktalarından, Senin varlığına ve Vâcibü'l-Vücut olduğuna mevcudatı adedince işaretler ederek şehadet eder.

Ve Senin saltanat-ı rububiyetinin haşmetine ve herşeye muhit olan kudretinin

azametine pek zâhir delâlet ettikleri gibi, göklerin fevkindeki gayet büyük ve muntazam yıldızlardan, tâ denizlerin dibinde bulunan gayet küçük ve intizamla iâşe edilen balıklara kadar herşeye yetişen ve hükmeden rahmetinin ve hâkimiyetinin hadsiz genişliklerine delâlet ve intizâmâtıyla ve faideleriyle ve hikmetleriyle ve mizan ve mevzuniyetleriyle, Senin herşeye muhit ilmine ve herşeye şâmil hikmetine işaret ederler.

Ve Senin bu misafirhane-i dünyada yolcular için böyle rahmet havuzların bulunması ve insanın seyr ü seyahatine ve gemisine ve istifadesine musahhar olması işaret eder ki, yolda yapılmış bir handa, bir gece misafirlerine bu kadar deniz hediyeleriyle ikram eden Zât, elbette makarr-ı saltanat-ı ebediyesinde öyle ebedî rahmet denizleri bulundurmuş ki, bunlar onların fâni ve küçük nümuneleridirler. İşte denizlerin böyle gayet harika bir tarzda arzın etrafında vaziyet-i acibesıyla bulunması ve denizlerin mahlûkatı dahi gayet muntazam idare ve terbiye edilmesi, bilbedahe gösterir ki, yalnız Senin kuvvetin ve kudretinle ve Senin irade ve tedbirinle, Senin mülkünde, Senin emrine musahhardırlar ve lisan-ı halleriyle Halıkını takdis edip *Allahu Ekber* derler.

Ey dağları zemin sefinesine hazineli direkler yapan Kadîr-i Zülcelâl,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin dersiyle anladım ki, nasıl denizler acâipleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar. Öyle de, dağlar dahi, zelzele tesiratından zeminin sükûnetine ve içindeki dahilî inkılâbat fırtınalarından sükûtuna ve denizlerin istilâsından kurtulmasına ve havanın gazât-ı muzırradan tasfiyesine ve suyun muhafaza ve iddiharlarına ve zîhayatlara lâzım olan madenlerin hazinedarlığına ettiği hizmetleriyle ve hikmetleriyle Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar.

Evet, dağlardaki taşların envâından ve muhtelif hastalıklara ilâç olan maddelerin aksamından ve zîhayata hususan insanlara çok lâzım ve çok mütenevvi olan madeniyatın ecnâsından ve dağları, sahrâları çiçekleriyle süslendiren ve meyveleriyle şenlendiren nebatatın esnafından hiçbirisi yoktur ki, tesadüfe havalesi mümkün olmayan hikmetleriyle, intizamıyla, hüsn-ü hilkaatiyle, faideleriyle, hususan madeniyatın tuz, limon tuzu, sulfato ve şap gibi sureten birbirine benzemekle beraber, tatlarının şiddet-i muhalefetiyle ve bilhassa nebatatın basit bir topraktan çeşit çeşit envâlarıyla, ayrı ayrı çiçek ve meyveleriyle, nihayetsiz Kadîr, nihayetsiz Hakîm, nihayetsiz Rahîm ve Kerîm bir Sâniin vücub-u vücuduna bedahetle şehadet ettikleri gibi, heyet-i mecmuasındaki vahdet-i idare ve vahdet-i tedbir ve menşe ve mesken ve hilkat ve san'atça beraberlik ve birlik ve ucuzluk ve kolaylık ve çokluk ve yapılmakta çabukluk noktalarından, Sâniin vahdetine ve ehadiyetine şehadet ederler.

Hem nasıl ki dağların yüzünde ve karnındaki masnular, zeminin her tarafında, herbir nevi aynı zamanda, aynı tarzda, yanlışsız, gayet mükemmel ve çabuk yapılmaları ve bir iş bir işe mâni olmadan, sair nevilerle beraber karışık iken karıştırmaksızın icadları, Senin rububiyetinin haşmetine ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen kudretinin azametine delâlet eder. Öyle de, zeminin yüzündeki bütün zîhayat mahlûkların hadsiz hâcetlerini, hattâ mütenevvi hastalıklarını, hattâ muhtelif zevklerini ve ayrı ayrı iştihaletlerini tatmin edecek bir surette, dağların yüzlerini ve içlerini muntazam eşcar ve nebatat ve madeniyatla doldurmak ve muhtaçlara teshir etmek cihetiyle, Senin rahmetinin hadsiz genişliğine ve hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atine delâlet ve toprak tabakatı içinde gizli ve karanlık ve karışık bulunduğu halde, bilerek, görerek, şaşırmayarak, intizamla, hâcetlere göre ihzar edilmeleriyle Senin herşeye taallûk eden ilminin ihatasına ve herbir şeyi tanzim eden hikmetinin bütün eşyaya şümulüne ve ilâçların ihzârâtı ve madenî maddelerin iddiyhârâtıyla rububiyetinin rahîmâne ve kerîmâne olan tedâbirinin mehâsinine ve inâyetinin ihtiyatlı letâifine pek zâhir bir surette işaret ve delâlet ederler.

Hem bu dünya hanında misafir yolcular için koca dağları levâzımâtlarına ve istikbaldeki ihtiyaçlarına muntazam ihtiyat deposu ve cihazat ambarı ve hayata lüzumu olan çok definelerin mükemmel mahzeni olmak cihetinde işaret, belki delâlet, belki şehadet eder ki, bu kadar kerîm ve misafirperver ve bu kadar hakîm ve şefkatperver ve bu kadar kadîr ve rububiyetperver bir Sâniin, elbette ve herhalde, çok sevdiği o misafirleri için, ebedî bir âlemde, ebedî ihsânâtının ebedî hazineleri vardır. Buradaki dağlara bedel, orada yıldızlar o vazifeyi görürler.

Ey Kâdir-i Külli Şey,

Dağlar ve içindeki mahlûklar Senin mülkünde ve Senin kuvvet ve kudretinle ve ilim ve hikmetinle musahhar ve müdahhardırlar. Onları bu tarzda tavzif ve teshir eden Hâlıkını takdis ve tesbih ederler.

Ey Hâlık-ı Rahmân ve ey Rabb-i Rahîm,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin dersiyle anladım:

Nasıl ki semâ ve feza ve arz ve deniz ve dağ, müstemilât ve mahlûklarıyla beraber Seni tanıyorlar ve tanıttırıyorlar. Öyle de, zemindeki bütün ağaç ve nebatat, yaprakları ve çiçekleri ve meyveleriyle Seni bedâhet derecesinde tanıttırıyorlar ve tanıyorlar.

Ve umum eşcârın ve nebatatın cezbedârâne hareket-i zikriyede bulunan yapraklarından ve ziynetleriyle Sâniinin isimlerini tavsif ve tarif eden çiçeklerinden ve letâfet ve cilve-i merhametinden tebessüm eden meyvelerinden

herbirisi, tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan harika san'at içindeki nizam ve nizam içindeki mizan ve mizan içindeki ziynet ve ziynet içindeki nakışlar ve nakışlar içindeki güzel ve ayrı ayrı kokular ve kokular içindeki meyvelerin muhtelif tatlarıyla, nihayetsiz Rahîm ve Kerîm bir Sâniin vücub-u vücuduna bedâhet derecesinde şehadet ettikleri gibi; heyet-i mecmuasıyla, bütün zemin yüzünde birlik ve beraberlik, birbirine benzemeklik ve sikke-i hilkatte müşabehet ve tedbir ve idarede münasebet ve onlara taallûk eden icad fiilleri ve Rabbânî isimlerde muvafakat ve o yüz bin envân hadsiz efradlarını birbiri içinde şaşırmayarak birden idareleri gibi noktalar, o Vâcibü'l-Vücud Sâniin bilbedâhe vahdetine ve ehadiyetine dahi şehadet ederler.

Hem nasıl ki, onlar Senin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet ediyorlar. Öyle de, rû-yi zeminde dört yüz bin milletlerden teşekkül eden zîhayat ordusundaki hadsiz efradın yüz binler tarzda iâşe ve idareleri, şaşırmayarak karıştırmayarak mükemmel yapılmasıyla, Senin rububiyetinin vahdâniyetteki haşmetine ve bir baharı bir çiçek kadar kolay icad eden kudretinin azametine ve herşeye taallukuna delâlet ettikleri gibi; koca zeminin her tarafında, hadsiz hayvanatına ve insanlara, hadsiz taamların çeşit çeşit aksamını ihzar eden rahmetinin hadsiz genişliğine ve o hadsiz işler ve in'âmlar ve idareler ve iâşeler ve icraatlar kemâl-i intizamla cereyanları ve herşey, hattâ zerreler o emirlere ve icraata itaat ve musahhariyetleriyle hâkimiyetinin hadsiz vüs'atine kat'î delâlet etmekle beraber; o ağaçların ve nebatların ve herbir yaprak ve çiçek ve meyve ve kök ve dal ve budak gibierbirisinin herbir şeyini, herbir işini bilerek, görerek faidelere, maslahatlara, hikmetlere göre yapılmakla, Senin ilminin herşeye ihatasına ve hikmetinin herşeye şümulüne pek zâhir bir surette delâlet ve hadsiz parmaklarıyla işaret ederler. Ve Senin gayet kemâldeki cemâl-i san'atına ve nihayet cemâldeki kemâl-i nimetine hadsiz dilleriyle senâ ve medhederler.

Hem bu muvakkat handa ve fânî misafirhanede ve kısa bir zamanda ve az bir ömürde, eşcar ve nebatatın elleriyle, bu kadar kıymettar ihsanlar ve nimetler ve bu kadar fevkalâde masraflar ve ikramlar, işaret belki şehadet eder ki, misafirlerine burada böyle merhametler yapan kudretli, keremkâr Zât-ı Rahîm, bütün ettiği masrafı ve ihsanı, kendini sevdirmek ve tanıttırmak neticesinin aksiyle, yani bütün mahlûkat tarafından “Bize tattırdı, fakat yedirmeden bizi idam etti” dememek ve dedirmemek ve saltanat-ı ulûhiyetini iskat etmemek ve nihayetsiz rahmetini inkâr etmemek ve ettirmemek ve bütün müştak dostlarını mahrumiyet cihetinde düşmanlara çevirmemek noktalarından, elbette ve herhalde, ebedî bir âlemde, ebedî bir memlekette, ebedî bırakacağı abdlerine, ebedî rahmet hazinelerinden, ebedî cennetlerinde, ebedî ve cennete lâayık bir surette meyvedar eşcar ve çiçekli nebatlar ihzar etmiştir. Buradakiler ise,

müşterilere göstermek için nümunelerdir.

Hem ağaçlar ve nebatlar, umumen yaprak ve çiçek ve meyvelerinin kelimeleriyle Seni takdis ve tesbih ve tahmid ettikleri gibi, o kelimelerden herbirisi dahi ayrıca Seni takdis eder. Hususan meyvelerin bedî bir surette, etleri çok muhtelif, san'atları çok acip, çekirdekleri çok harika olarak yapılarak o yemek tablalarını ağaçların ellerine verip ve nebatların başlarına koyarak zîhayat misafirlerine göndermek cihetinde, lisan-ı hal olan tesbihatları, zuhurca lisan-ı kâl derecesine çıkar. Bütün onlar Senin mülkünde, Senin kuvvet ve kudretinle, Senin irade ve ihsanatınla, Senin rahmet ve hikmetinle musahhardırlar ve Senin herbir emrine mutûdirler.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey kibriya-yı azametinden tesettür etmiş olan Sâni-i Hakîm ve Hâlık-ı Rahîm,

Bütün eşcar ve nebatatın, bütün yaprak ve çiçek ve meyvelerin dilleriyle ve adediyle Seni kusurdan, aczden, şerikten takdis ederek hamd ü senâ ederim.

Ey Fâtır-ı Kadîr, ey Müdebbir-i Hakîm, ey Mürebbî-i Rahîm,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmin talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle anladım ve iman ettim ki nasıl nebatat ve eşcar Seni tanıyorlar, Senin sıfât-ı kudsiyeni ve Esmâ-i Hüsnânı bildiriyorlar. Öyle de, zîhayatlardan ruhlu kısmı olan insan ve hayvanattan hiçbirisi yoktur ki; cisminde gayet muntazam saatler gibi işleyen ve işlettirilen dahilî ve haricî âzâlarıyla ve bedeninde gayet ince bir nizam ve gayet hassas bir mîzan ve gayet mühim faidelerle yerleştirilen âlât ve duygularıyla ve cesedinde gayet san'atlı bir yapılaş ve gayet hikmetli bir tefriş ve gayet dikkatli bir muvazene içinde konulan cihazat-ı bedeniyesiyle, Senin vücûb-u vücuduna ve sıfatlarının tahakkukuna şehadet etmesin. Çünkü, bu kadar basîrâne nazik san'at ve şuurkârâne ince hikmet ve müdebbirâne tam muvazeneye, elbette kör kuvvet ve şuursuz tabiat ve serseri tesadûf karışamazlar ve onların işi olamaz ve mümkün değildir. Ve kendi kendine teşekkül edip öyle olması ise, yüz derece muhâl içinde muhâldir. Çünkü, o halde herbir zerresi, herbir şeyini ve cesedinin teşekkülünü, belki dünyada alâkadar olduğu herşeyini bilecek, görecek, yapabilecek, âdeta ilâh gibi ihatalı bir ilim ve kudreti bulunacak, sonra teşkil-i ceset ona havale edilir ve “kendi kendine oluyor” denilebilir.

Ve heyet-i mecmuasındaki vahdet-i tedbir ve vahdet-i idare ve vahdet-i nev'îye ve vahdet-i cinsiye ve umumun yüzlerinde göz, kulak, ağız gibi noktalarda ittifak cihetinde müşahade edilen sikke-i fıtratta birlik ve herbir nev'in efradı simalarında görülen sikke-i hikmette ittihad ve iaşede ve icadda beraberlik ve birbirinin içinde bulunmak gibi keyfiyetlerinden hiçbirisi yoktur ki,

Senin vahdetine kat'î şehadette bulunmasın ve herbir ferdinde kâinata bakan bütün isimlerin cilveleri bulunmakla, vâhidiyet içinde, Senin ehadiyetine işareti olmasın.

Hem nasıl ki insan ile beraber hayvanatın, zeminin bütün yüzünde yayılan yüz bin envâî, muntazam bir ordu gibi teçhiz ve talimat ve itaat ve musahhariyetle ve en küçükten tâ en büyüğe kadar, rububiyetin emirleri intizamla cereyanlarıyla o rububiyetinin derece-i haşmetine ve gayet çoklukla beraber gayet kıymetli ve gayet mükemmel olmakla beraber gayet çabuk yapılmaları ve gayet san'atlı olmakla beraber gayet kolay yapılarılarıyla, kudretinin derece-i azametinde delâlet ettikleri gibi; şarktan garba, şimalden cenuba kadar yayılan mikroptan tâ gergedana kadar, en küçük sinekten tâ en büyük kuşa kadar bütün onların rızıklarını yetiştiren rahmetinin hadsiz vüs'atine ve herbiri emirber nefer gibi vazife-i fitriyesini yapmak ve zemin yüzü her baharda, güz mevsiminde terhis edilenler yerinde yeniden taht-ı silâha alınmış bir orduya ordugâh olmak cihetiyle, hâkimiyetinin nihayetsiz genişliğine kat'î delâlet ederler.

Hem nasıl ki hayvanâtın herbirisi kâinatın bir küçük nüshası ve bir misal-i musağğarı hükmünde gayet derin bir ilim ve gayet dakik bir hikmetle, karışık eczaları karıştırmayarak ve bütün hayvanların ayrı ayrı suretlerini şaşırmayarak hatasız, sehivsiz, noksansız yapılmalarıyla, ilminin herşeye ihatasına ve hikmetinin herşeye şümulüne, adetlerince işaretler ederler. Öyle de, herbiri birer mu'cize-i san'at ve birer harika-i hikmet olacak kadar san'atlı ve güzel yapılmasıyla, çok sevdiğin ve teşhirini istediğin san'at-ı Rabbâniyenin kemâl-i hüsnüne ve gayet derecede güzelliğine işaret ve herbirisi, hususan yavrular, gayet nazdar, nâzenin bir surette beslenmeleriyle ve heveslerinin ve arzularının tatmini cihetiyle, Senin inayetinin gayet şirin cemâline hadsiz işaretler ederler.

Ey Rahmânürrahîm, ey Sâdıkul-Va'di'l-Emîn, ey Mâlik-i Yevmiddîn,

Senin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmının tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîminin irşadıyla anladım ki:

Madem kâinatın en muntehap neticesi hayattır. Ve hayatın en muntehap hülâsası ruhtur. Ve zîruhun en muntehap kısmı zîşuurdur. Ve zîşuurun en camii insandır. Ve bütün kâinat ise hayata musahhardır ve onun için çalışıyor. Ve zîhayatlar zîruhlara musahhardır; onlar için dünyaya gönderiliyorlar. Ve zîruhlara insanlara musahhardır; onlara yardım ediyorlar. Ve insanlar fitraten Hâlıkını pek ciddî severler ve Hâlıkları onları hem sever, hem kendini onlara her vesile ile sevdirebilir. Ve insanın istidadı ve cihazat-ı mâneviyesi, başka bir bâki âleme ve ebedî bir hayata bakıyor. Ve insanın kalbi ve şuuru, bütün kuvvetiyle bekâ istiyor ve lisani, hadsiz dualarıyla bekâ için Hâlıkına yalvarıyor. Elbette ve herhalde, o

çok seven ve sevilen ve mahbub ve muhib olan insanları dirilmemek üzere öldürmekle, ebedî bir muhabbet için yaratılmış iken, ebedî bir adâvetle gücendirmek olamaz ve kâbil değildir.

Belki, başka bir ebedî âlemde mes'udâne yaşaması hikmetiyle, bu dünyada çalışmak ve onu kazanmak için gönderilmiştir. Ve insana tecellî eden isimlerin, bu fânî ve kısa hayattaki cilveleriyle âlem-i bekâda onların âyinesi olan insanların, ebedî cilvelerine mazhar olacaklarına işaret ederler.

Evet, ebedînin sâdık dostu ebedî olacak. Ve bâkinin âyine-i zîşuuru bâki olmak lâzım gelir.

Hayvanların ruhları bâki kalacağını ve hüdhüd-ü Süleymanî (a.s.) ve Neml'i ve Nâka-i Salih (a.s.) ve kelb-i Ashâb-ı Kehf¹ gibi bazı efrad-ı mahsusa hem ruhu, hem cesediyle bâki âleme gideceği ve herbir nev'in, araya istimâl için birtek cesedi bulunacağı, rivâyet-i sahihadan anlaşılmakla beraber; hikmet ve hakikat, hem rahmet ve rubûbiyet öyle iktiza ederler.

Ey Kâdir-i Kayyûm,

Bütün zîhayat, zîruh, zîşuur, Senin mülkünde, yalnız Senin kuvvet ve kudretinle ve ancak Senin irade ve tedbirlerinle ve rahmet ve hikmetinle, rububiyetinin emirlerine teshir ve fitrî vazifelerle tavzif edilmişler. Ve bir kısmı, insanın kuvveti ve galebesi için değil, belki fıtraten insanın zaafı ve aczi için rahmet tarafından ona musahhar olmuşlar. Ve lisan-ı hal ve lisan-ı kâl ile Sânilerini ve Mâbudlarını kusurdan, şerikten takdis ve nimetlerine şükür ve hamd ederek, herbiri ibadet-i mahsusasını yapıyorlar.

Ey şiddet-i zuhurundan gizlenmiş ve ey azamet-i kibriyasından perdelenmiş olan Zât-ı Akdes,

Bütün zîruhların tesbihatıyla seni takdis etmek, niyet edip

سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ²

diyorum.

1. bk. Alûsî, *Ruhu'l-Beyân*: 5:226; *Kurtubî*: 1:372.

2. "Ey su ile herşeyi canlandıran Zât-ı Akdes, Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim."

Yâ Rabbe'l-Âlemîn, yâ İlâhe'l-Evvelîne ve'l-Âhirin, yâ Rabbe's-Semâvâti ve'l-Aradîn,

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın talimiyle ve Kur'ân-ı Hakîmin dersiyle anladım ve iman ettim ki:

Nasıl sema, feza, arz, berr ve bahr, şecer, nebat, hayvan, efradıyla, eczasıyla, zerrâtıyla Seni biliyorlar, tanıyorlar ve varlığına ve birliğine şehadet ve delâlet ve işaret ediyorlar. Öyle de, kâinatın hülâsası olan zîhayat ve zîhayatın hülâsası olan

insan ve insanın hülâsası olan enbiya, evliya, asfiyanın hülâsası olan kalblerinin ve akıllarının müşahadat ve keşfiyat ve ilhamat ve istihracatıyla yüzer icma ve yüzer tevatür kuvvetinde bir kat'iyetle, Senin vücub-u vücuduna ve Senin vahdâniyet ve ehadiyetine şehadet edip ihbar ediyorlar, mu'cizat ve kerâmât ve yakînî burhanlarıyla haberlerini ispat ediyorlar.

Evet, kalblerde, perde-i gaybda ihtar edici bir Zâta bakan hiç bir hâtırat-ı gaybiye ve ilham edici bir Zâta baktıran hiç bir ilhâmât-ı sâdıka; ve hakkalyakîn sûretinde sıfât-ı kudsiye ve Esmâ-i Hüsnânı keşfeden hiçbir itikad-ı yakîne; ve enbiya ve evliyada, bir Vâcibü'l-Vücudun envârını aynelyakîn ile müşahade eden hiçbir nuranî kalp; ve asfiya ve sıddîkînde, bir Hâlık-ı Küll-i Şey'în âyât-ı vücubunu ve berâhin-i vahdetini ilmelyakîn ile tasdik eden, ispat eden hiçbir münevver akıl yoktur ki, Senin vücub-u vücuduna ve sıfât-ı kudsiyene ve Senin vahdetine ve ehadiyetine ve Esmâ-i Hüsnâna şehadet etmesin, delâleti bulunmasın ve işareti olmasın.

Ve bilhassa, bütün enbiya ve evliya ve asfiya ve sıddîkînin imamı ve reisi ve hülâsası olan Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ihbarını tasdik eden hiçbir mu'cizat-ı bâhiresi ve hakkaniyetini gösteren hiç bir hakikat-i aliyesi ve bütün mukaddes ve hakikatli kitapların hülâsatü'l-hülâsası olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın hiçbir âyet-i tevhidiye-i kâtiası ve mesâil-i imaniyeden hiçbir mesele-i kudsiyesi yoktur ki, Senin vücûb-u vücûduna ve kudsî sıfatlarına ve Senin vahdetine ve ehadiyetine ve esmâ ve sıfâtına şehadet etmesin ve delâleti olmasın ve işareti bulunmasın.

Hem nasıl ki bütün o yüz binler muhbir-i sâdıklar, mu'cizatlarına ve keramâtlarına ve hüccetlerine istinad ederek, Senin varlığına ve birliğine şehadet ederler. Öyle de, herşeye muhit olan Arş-ı Âzâmın külliyat-ı umurunu idareden, tâ kalbin gayet gizli ve cüz'î hâtıratını ve arzularını ve dualarını bilmek ve işitmek ve idare etmeye kadar cereyan eden rububiyetinin derece-i haşmetini ve gözümüz önünde hadsiz muhtelif eşyayı birden icad eden, hiçbir fiil bir fiile, bir iş bir işe mâniolmadan, en büyük bir şeyi en küçük bir sinek gibi kolayca yapan kudretinin derece-i azametini, icmâ ile, ittifak ile ilân ve ihbar ve ispat ediyorlar.

Hem nasıl ki, bu kâinatı, zîruha, hususan insana mükemmel bir saray hükmüne getiren ve Cenneti ve saadet-i ebediyeyi cin ve inse ihzar eden ve en küçük bir zîhayatı unutmayan ve en âciz bir kalbin tatminine ve taltifine çalışan rahmetinin hadsiz genişliğini ve zerrattan tâ seyyarata kadar bütün envâ-ı mahlûkatı emirlerine itaat ettiren ve teshir ve tavzif eden hâkimiyetinin nihayetsiz vüs'atini haber vererek, mu'cizat ve hüccetleriyle ispat ederler. Öyle de, kâinatı, eczaları adedince risaleler içinde bulunan bir kitab-ı kebir hükmüne getiren ve Levh-i Mahfuzun defterleri olan İmam-ı Mübîn ve Kitab-ı Mübîninde,

bütün mevcudatın bütün sergüzeşlerini kaydedip yazan ve umum çekirdeklerde umum ağaçlarının fihristlerini ve programlarını ve zîşuurun başlarında bütün kuvve-i hâfızalarda, sahiplerinin tarihçe-i hayatlarını yanlışsız, muntazaman yazdıran ilminin herşeye ihtasına ve herbir mevcuda çok hikmetleri takan, hattâ herbir ağaçta meyveleri sayısınca neticeleri verdiren ve herbir zîhayatta âzâları, belki eczaları ve hüceyratları adedince maslahatları takip eden, hattâ insanın lisanını çok vazifelerde tavzif etmekle beraber, taamların tatları adedince zevkî olan mizancıklarla teçhiz ettiren hikmet-i kudsiyenin herbir şeye şümulüne; hem bu dünyada nümuneleri görülen celâlî ve cemâlî isimlerinin tecellileri daha parlak bir surette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine ve bu fâni âlemde nümuneleri müşahade edilen ihsanatının daha şâşaalı bir surette dâr-ı saadette istimrarına ve bekâsına ve bu dünyada onları gören müştakların ebedde dahi refakatlerine ve beraber bulunmalarına bi'l-icmâ, bi'l-ittifak şehadet ve delâlet ve işaret ederler.

Hem yüzer mu'cizât-ı bâhiresine ve âyât-ı kâtiasına istinaden, başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Kur'ân-ı Hakîmin olarak, bütün ervâh-ı neyyire ashâbı olan enbiyalar ve kulûb-u nuraniye aktâbı olan evliyalar ve ukul-ü münevvere erbabı olan asfiyalar, bütün suhuf ve kütüb-ü mukaddesede, Senin çok tekrar ile ettiğin vaadlerine ve tehditlerine istinaden ve Senin kudret ve rahmet ve inayet ve hikmet ve celâl ve cemâlin gibi kudsî sıfatlarına ve şe'nlerine ve izzet-i celâline ve saltanat-ı rububiyetine itimaden ve keşfiyat ve müşahadat ve ilmelyakîn itikadlarıyla saadet-i ebediyeyi cin ve inse müjdeliyorlar ve ehl-i dalâlet için Cehennem bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar ve iman edip şehadet ediyorlar.

Ey Kadîr-i Hakîm, ey Rahmân-ı Rahîm, ey Sâdıkü'l-Va'di'l-Kerîm, ey izzet ve azamet ve celâl sahibi Kahhâr-ı Zülcelâl,

Bu kadar sadık dostlarını ve bu kadar vaadlerini ve bu kadar sıfât ve şuûnatını tekzip edip, saltanat-ı rububiyetinin kat'î mukteziyatını ve sevdiğin ve onlar dahi Seni tasdik ve itaatle kendilerini Sana sevdiren hadsiz makbul ibâdının hadsiz dualarını ve dâvâlarını reddederek, küfür ve isyan ile ve Seni vaadinde tekzip etmekle Senin azamet-i kibriyana dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine ilişen ve şefkat-i rububiyetini müteessir eden ehl-i dalâlet ve ehl-i küfrü, haşrin inkârında tasdik etmekten yüz bin derece mukaddessin ve hadsiz derece münezzeh ve âlîsin. Böyle nihayetsiz bir zulümden, bir çirkinlikten, Senin nihayetsiz adaletini ve cemâlini ve rahmetini takdis ediyorum.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا¹ âyetini, vücudumun bütün

zerrâtı adedince söylemek istiyorum. Belki, Senin o sadık elçilerin ve doğru dellâl-ı saltanatının hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn suretinde Senin uhrevî rahmet hazinelerine ve âlem-i bekâda ihsanatının definelerine ve dâr-ı saadette tamamiyle zuhur eden güzel isimlerinin harika güzel cilvelerine şehadet, işaret, beşaret ederler. Ve bütün hakikatlerin mercii ve güneşi ve hâmîsi olan Hak isminin en büyük bir şuâî, bu hakikat-ı ekber-i haşriye olduğunu, iman ederek Senin ibâdına ders veriyorlar.

1. "Allah, onların söyledikleri şeylerden pek münezzehtir ve pek büyük bir yücelikle yücedir." İsrâ Sûresi, 17:43.

Ey Rabbu'l-Enbiyâ ve's-Sıddıkîn,

Bütün onlar Senin mülkünde, Senin emrin ve kudretinle, Senin irade ve tedbirinle, Senin ilmin ve hikmetinle musahhar ve muvazzafturlar. Takdis, tekbir, tahmid, tehlil ile küre-i arzı bir zikirhâne-i âzam, bu kâinatı bir mescid-i ekber hükmünde göstermişler.

Yâ Rabbî ve yâ Rabbe's-Semâvâti ve'l-Aradîn, yâ Halıkî ve yâ Halık-ı Küll-i Şey,

Gökleri yıldızlarıyla, zemini müştemilâtıyla ve bütün mahlukatı bütün keyfiyatıyla teshir eden kudretinin ve iradetinin ve hikmetinin ve hâkimiyetinin ve rahmetinin hakkı için, nefsimi bana musahhar eyle ve matlubumu bana musahhar kıl. Kur'ân'a ve imana hizmet için, insanların kalblerini Risale-i Nur'a musahhar yap. Ve bana ve ihvanıma iman-ı kâmil ve hüsn-ü hâtıme ver. Hazret-i Mûsa Aleyhisselâma denizi ve Hazret-i İbrahim Aleyhisselâma ateşi ve Hazret-i Dâvud Aleyhisselâma dağı, demiri ve Hazret-i Süleyman Aleyhisselâma cinni ve insi ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma şems ve kameri teshir ettiğin gibi, Risale-i Nur'a kalbleri ve akılları musahhar kıl. Ve beni ve Risale-i Nur Talebelerini nefis ve şeytanın şerrinden ve kabir azabından ve Cehennem ateşinden muhafaza eyle ve Cennetü'l-Firdevste mes'ut kıl. Âmin, âmin, âmin.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ¹

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ²

Kur'ân'dan ve münâcât-ı Nebeviye olan Cevşenü'l-Kebîrden aldığım bu dersimi, bir ibadet-i tefekkürîye olarak Rabb-ı Rahîmimin dergâhına arz etmekte kusur etmişsem, kusurumun affı için Kur'ân'ı ve Cevşenü'l-Kebîri şefaatçi ederek rahmetinden affımı niyaz ediyorum.

Said Nursî

1. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin." Bakara Sûresi, 2:32.

2. "Duâları ise şu sözlerle sona erer: 'Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah' a mahsustur.'" Yûnus Sûresi,10:10.

Dördüncü Şuâ

Mânen ve rütbeten Beşinci Lem'a ve sureten ve makamen Otuz Birinci Mektubun Otuz Birinci Lem'asının kıymettar Dördüncü Şuâi ve Âyet-i Hasbiyenin mühim bir nüktesidir.

İHTAR: Risale-i Nur, sair kitaplara muhalif olarak, başta perdeli gidiyor; gittikçe inkişaf eder. Hususan bu risalede Birinci Mertebe çok kıymettar bir hakikat olmakla beraber çok ince ve derindir. Hem bu Birinci Mertebe, bana mahsus gayet ehemmiyetli bir muhakeme-i hissî ve gayet ruhlu bir muamele-i imanî ve gayet gizli bir mükâleme-i kalbî suretinde, mütenevvi ve derin dertlerime şifa olarak tebarüz etmiş. Bana tam tevafuk eden tam hissedebilir. Yoksa tam zevk edemez...

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

1. "Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla." "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Bir zaman ehl-i dünya beni herşeyden tecrit ettiklerinden, beş çeşit gurbetlere düşmüştüm. Ve ihtiyarlık zamanımda kısmen teessürattan gelen beş nevi hastalıklara giriftar olmuşum.

Sıkıntıdan gelen bir gafletle, Risale-i Nur'un teselli verici ve medet edici envarına bakmayarak, doğrudan doğruya kalbime baktım ve ruhumu aradım. Gördüm ki, gayet kuvvetli bir aşk-ı bekâ ve şedit bir muhabbet-i vücud ve büyük bir iştihak-ı hayat ve hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir fakr bende hükmediyorlar. Halbuki müthiş bir fena o bekâyı söndürüyor. O hâletimde yanık bir şairin dediği gibi dedim:

Dîl bekâsı, Hak fenası istedi mülk-ü tenim.

Bir devasız derde düştüm, ah, ki Lokman bîhaber.

Meyusâne başımı eğdim. Birden ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ âyeti imdadıma geldi, dedi: "Beni dikkatle oku." Ben günde beş yüz defa okudum. Benim için aynelyakîn sûretinde inkişaf eden çok kıymettar envârından bir

kısmını ve yalnız dokuz nurunu ve mertebesini icmalen yazıp, eskiden aynelyakîn ile değil, belki ilmelyakîn ile bilinen tafsîlâtını Risale-i Nur’a havale ediyorum.

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

BİRİNCİ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE

Bendeki aşk-ı bekâ, bendeki bekâyâ değil, belki sebepsiz ve bizzat mahbub olan kemâl-i mutlak sahibi Zât-ı Zülkemâlin ve Zülcemâlin bir isminin bir cilvesinin mâhiyetimde bir gölgesi bulunduğundan, fıtratımda o Kâmil-i Mutlakın varlığına ve kemâline ve bekâsına müteveccih olan muhabbet-i fitriye, gaflet yüzünden yolunu şaşırmış, gölgeye yapışmış, âyinenin bekâsına âşık

olmuştu. **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** geldi, perdeyi kaldırdı. Gördüm ve hissettim ve hakkalyakîn zevkettim ki, bekâmın lezzet ve saadeti, aynen ve daha mükemmel bir tarzda Bâki-i Zülkemâlin bekâsına ve benim Rabbim ve İlâhım olduğuna imanımda ve iz’ânımda ve îkanımda vardır. Çünkü Onun bekâsıyla benim için lâyemut bir hakikat tahakkuk eder. Zira “Benim mâhiyetim hem bâki, hem sermedî bir ismin gölgesi olur; daha ölmez” diye şuur-u imanî ile takarrur eder.

Hem o şuur-u imanla mahbub-u mutlak olan Kemâl-i Mutlakın varlığı bilinmekle, şedit ve fitrî olan muhabbet-i Zâtî tatmin edilir. Hem Bâki-i Sermedînin bekâsına ve varlığına ait o şuur-u imanî ile kâinatın ve nev-i insanın kemâlâtı bilinir ve bulunur. Ve kemâlâta karşı fitrî meftuniyet, hadsiz elemelerden kurtulup zevk ve lezzetini alır.

Hem o şuur-u imanî ile o Bâki-i Sermedîye bir intisap ve o intisabın imanıyla umum mülküne bir münasebet peydâ olur. Ve o münasebet-i intisabî ile, hadsiz bir mülke bir nevi mâlikiyet gibi iman gözüyle bakar, mânen istifade eder.

Hem şuur-u imanî ile ve intisap ve münasebetle umum mevcudata bir alâka, bir nevi ittisal peydâ olur. Ve o halde, ikinci derecede vücud-u şahsîsinden başka hadsiz bir vücut, o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâka ve ittisal cihetinde güya onun bir nevi varlığıdır gibi var olur; varlığa karşı fitrî aşk teskin edilir.

Hem o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâkadarlığı cihetiyle bütün ehl-i kemâlâta karşı bir uhuvvet peydâ olur. O halde Bâki-i Sermedînin varlığıyla ve bekâsıyla o hadsiz ehl-i kemâl mahvolmayıp zayi olmadıklarını bilmekle, takdir ve tahsinle merbut ve dost olduğu hadsiz dostlarının bekâları ve devam-ı kemâlâtı o şuur-u imanî sahibine ulvî bir zevk verir.

Hem o şuur-u imanî ve intisap ve münasebet ve alâkadarlık ve uhuvvet

vasıtasıyla bütün dostlarımla—ki hayatımı ve bekâmı maalmemnuniye onların saadetleri için feda ediyorum—onların mes’udiyetleri ile hadsiz bir saadet kendimde hissedebilir gördüm. Çünkü, bir samimi dostun saadetiyle şefkatli dostu dahi saadetlenir ve lezzetlenir. Şu halde Bâki-i Zülkemâlin bekâsı ve varlığıyla, başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve âl ve ashabı olarak, umum sâdâtım ve ahabım olan enbiya ve evliya ve asfiya ve bütün sair hadsiz dostlarım idam-ı ebedîden kurtulduğunu ve bir saadet-i sermediyeye mazhariyetlerini o şuur-u imanî ile hissettim. Ve münasebet, alâka, uhuvvet, dostluk sırrıyla saadetleri bana in’ikâs edip saadetlendirdiğini zevk ettim.

Hem o şuur-u imanî ile, rikkat-i cinsiye ve şefkat-i akraba yüzünden gelen hadsiz teellümattan kurtulup hadsiz bir zevk-i ruhanî duydum. Çünkü, hayatımı ve bekâmı maalfitihar onların tehlikelerden kurtulmaları için feda etmeyi fitrî arzu ettiğim, başta pederlerim ve validelerim ve bütün neslî ve nesebî ve mânevî akrabalarım, Bâkî-i Hakikînin bekâsı ve varlığıyla mahvdan ve ademden ve idam-ı ebedîden ve hadsiz elemelerden kurtulup o hadsiz rahmetine mazhariyetlerini şuur-u imanî ile hissettim. Ve medar-ı gam ve elem olan cüz’î ve tesirsiz şefkatime bedel, nihayetsiz bir rahmet, onlara nezaret ve himayet ettiğini duydum, hissettim. Bir valide veledinin lezzetiyle, zevkiyle, rahatıyla zevklenmesi gibi, ben de o bütün şefkat ettiğim zâtların, o rahmetin himayeti altındaki necatlarıyla ve istirahatleriyle zevklendim ve ferahlandım ve çok derin şükrettim.

Hem o şuur-u imanî ile, netice-i hayatım ve sebep-i saadetim ve vazife-i fitratım olan Resâil-i Nur dahi ziya’dan, mahvdan, faidesiz kalmasından ve mânen kurummasından kurtulmalarını ve meyvedar, bâki kalmalarını o intisab-ı imanî ile bildim, hissettim, kanaat getirdim; kendi bekâmın lezzetinden çok ziyade bir mânevî lezzet duydum, tam hissettim. Çünkü, iman ettim ki, Bâkî-i Zülkemâlin bekâsı ve varlığıyla, Resâilü’n-Nur yalnız insanların hafızalarında ve kalblerinde nakşolmuyor. Belki, hadsiz zîşuur mahlûkatın ve ruhânîlerin bir mütalâagâhları olmakla beraber, rıza-i İlâhîye mazhar ise, Levh-i Mahfuzda ve elvâh-ı mahfuzada irtisam ederek sevap meyveleriyle tezeyyün eder. Ve bilhassa Kur’ân’a mensubiyeti ve kabul-ü Nebevî ve inşaallah marzî-i İlâhî cihetiyle bir anda vücudu ve nazar-ı Rabbâniyeye mazhariyeti, umum ehl-i dünyanın takdirinden daha ziyade kıymettar bildim.

İşte hayatımı ve bekâmı o resâilin hakaik-ı imaniyeyi ispat eden herbir risalenin bekâsına, devamına, ifadesine, makbuliyetine feda etmeye her vakit hazır olduğumu ve saadetimi onların Kur’ân’a hizmet etmelerinde bildim. Ve o halde, bekâ-i İlâhî ile, yüz derece insanların tahsinlerinden daha ziyade bir takdire mazhariyetlerini o intisab-ı imanî ile anladım. Bütün kuvvetimle

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ dedim.

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Hem o şuur-u imanî ile, ebedî bir bekà ve daimî bir hayat veren Bâki-i Zülcelâlin bekàsına ve vücuduna iman ve imanın a'mâl-i salih gibi neticeleri, bu fânî hayatın bâki meyveleri ve ebedî bir bekânın vesileleri olduğunu bildim. Meyvedar bir ağaca inkılâp etmek için kabuğunu terk eden bir çekirdek gibi, ben de o bâki meyveleri vermek için bu bekà-i dünyevînin kabuğunu bırakmaya

nefsimi kandırdım. Nefsimle beraber حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ "Onun bekàsı bize yeter" dedim.

Hem şuur-u imanî ve intisab-ı ubudiyetle toprak perdesinin arkası ışıklanmasını ve ağır tabaka-i türâbiye dahi ölümlerin üstünden kalktığını ve kabir kapısıyla girilen yeraltı dahi adem-âlûd karanlıklar olmadığını ilmelyakîn ile

bildim. Bütün kuvvetimle حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

Hem gayet kat'î bir surette hissettim ve o şuur-u imanî ile hakkalyakîn bildim ki, fıtratımda çok şiddetli olan aşk-ı bekà, Bâki-i Zülkemâlin bekàsına, varlığına iki cihetle bakarken, enâniyetin perde çekmesiyle mahbubunu kaçırmış, âyinesine perestiş etmiş bir serseme dönmüş gördüm. Ve o çok derin ve kuvvetli aşk-ı bekà, bizzat ve sebepsiz, fıtraten sevilen ve perestiş edilen kemâl-i mutlak bir isminin gölgesi vasıtasıyla mahiyetimde hükmedip o aşk-ı bekâyı vermiş. Ve muhabbet için hiçbir illet ve hiçbir garazı ve Zâtından başka hiçbir sebep iktiza etmeyen kemâl-i Zâtı perestişe kâfi ve vâfi iken, sâbıkan beyan ettiğimiz ve herbirisine bir hayat ve bir bekà değil, belki elden gelse binler hayat-ı dünyevîye ve bekà feda edilmeye lâayık olan mezkûr bâki meyveleri dahi ihsan etmekle, o fitrî aşkı şiddetlendirmiş hissettim. Elimden gelseydi bütün zerrât-ı vücûdumla

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ diyecektim ve o niyetle dedim. Ve bekasını arayan ve bekà-yı İlâhîyi bulan o şuur-u imanî—ki bir kısım meyvelerine sâbıkan "Hem... Hem... Hem"ler ile işaret ettim—bana öyle bir zevk ve şevkverdi ki, bütün ruhumla, bütün kuvvetimle, en derin kalbimde nefsimle beraber حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ dedim.

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

İKİNCİ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE

Fıtratımdaki hadsiz aczimle beraber, ihtiyarlık ve gurbet ve kimsesizlik ve

tecridim içinde ehl-i dünya desiseleriyle, casuslarıyla bana hücum ettikleri hengâmda kalbimde dedim: “Elleri bağlı, zayıf ve hasta bir tek adama ordular taarruz ediyor. O bîçarenin (yani benim için) bir nokta-i istinad yok mu?” diye

حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

âyetine müracaat ettim. Bana bildirdi ki:

“İntisab-ı imanî tezkeresiyle, Kadîr-i Mutlak öyle bir Sultana istinad edersin ki, zemin yüzünde her baharda dört yüz bin milletten mürekkep nebatat ve hayvanat ordularının bütün cihazatlarını kemâl-i intizamla vermekle beraber, her sene eşcar ve tuyur denilen o iki muazzam ordusunun elbiselerini tazelandirerek yeni libaslar giydirebilir, urbalarını ve formalarını değiştirir; ve tavuğun ve kuşun fistanlarını ve çarşafalarını tazelandirdiği gibi, dağın libasını ve sahranın yüz örtüsünü değiştirir. Ve başta insan olarak hayvanatın muazzam ordusunun bütün erzaklarını, değil medenî insanların son zamanda keşfettikleri et ve şeker vesaire taamların hülâsaları gibi, belki yüz derece o medenî hülâsalardan daha mükemmel ve bütün taamların her nev’inden tohum ve çekirdek denilen Rahmânî hülâsalarla koyup ve o hülâsaları dahi, onların pişirmelerine ve inbisatlarına dair kaderî târifeleri içine sarıp, muhafaza için küçücük sandukçalara koyup tevdi eder. O sandukçukların icadı *kâf-nûn* fabrikasından o kadar çabuk ve kolay ve çoklukladır ki, Kur’ân der: ‘Bir emirle yapılır.’ Hem o umum hülâsalar bir şehri doldurmadığı ve birbirine benzedikleri ve aynı madde oldukları halde, Rezzâk-ı Kerîm onlardan bir yaz mevsiminde pişirdiği gayet mütenevvi ve leziz taamlar zeminin bütün şehirlerini bir cihette doldurabilir. İşte sen, intisab-ı imanî tezkeresiyle böyle bir nokta-i istinad bulabildiğinden, hadsiz bir kuvvete ve kudrete dayanabilirsin.”

Ben de, âyetten bu dersimi aldıkça öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldum ki, değil şimdiki düşmanlarıma, belki dünyaya meydan okutturabilir bir iktidar-ı

imanî hissederek bütün ruhumla حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ dedim. Ve hadsiz fakrım ve ihtiyacım cihetinde dahi bir nokta-i istimdat için yine o âyete müracaat ettim. Bana dedi ki:

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

“Sen memlûkiyet ve ubûdiyet intisabıyla öyle bir Mâlik-i Kerîme mensup ve iâşe defterinde mukayyetsin ki, her bahar ve yazda gaybdan ve hiçten, umulmadığı yerden ve kuru bir topraktan kaldırır, indirir tarzında yüz defa zemin sofrasını ayrı ayrı yemekleriyle tezyin eder, serer. Güya zamanın seneleri ve her senenin günleri, birbiri arkasından gelen ihsan meyvelerine ve rahmet taamlarına birer kap ve bir Rezzâk-ı Rahîmin küllî ve cüz’î ihsanat mertebelerine birer meşherdirler. İşte sen böyle bir Ganiyy-i Mutlakın abdisin. Abdiyetine şuurun

varsa, senin elîm fakrın leziz bir iştiha olur.”

Ben de o dersimi aldım. Nefsimle beraber “Evet evet, doğrudur” deyip

mütevekkilâne **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ dedim.

ÜÇÜNCÜ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE

Ben o gurbetler ve hastalıklar ve mazlumiyetlerin tazyikiyle dünyadan alâkamı kesilmiş bularak, ebedî bir dünyada ve bâki bir memlekette, daimî bir saadete namzet olduğumu iman telkin ettiği hengâmda “of, of”tan vazgeçtim “oh, oh” dedim. Fakat bu gaye-i hayal ve hedef-i ruh ve netice-i fıtratın tahakkuku ancak ve ancak bütün mahlûkatın bütün harekât ve sekenatlarını ve ahvâl ve a’mallerini kavlen ve fiilen bilen ve kaydeden ve bu küçücük ve âciz-i mutlak olan insanı kendine dost ve muhatap eden ve bütün mahlûkat üstünde bir makam veren bir Kadîr-i Mutlakın hadsiz kudretiyle ve insana nihayetsiz inayet ve ehemmiyet vermesiyle olabilir diye düşünüp, bu iki noktada, yani böyle bir kudretin faaliyeti ve zâhiren bu ehemmiyetsiz insanın hakikatli ehemmiyeti hakkında, imanın inkişafını ve kalbin itmi’nanını veren bir izah istedim. Yine o

âyete müracaat ettim. Dedi ki: “**حَسْبُنَا** **نَا** **حَسْبُنَا**”² daki ³ ya dikkat edip seninle beraber lisan-ı hal ve lisan-ı kâl ile kimler ³’yı söylüyorlar, dinle” emretti.

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

2. Bize yeter.

3. Biz.

Birden baktım ki, hadsiz kuşlar ve kuşçuklar ve sinekler ve hesapsız hayvanlar ve hayvancıklar ve nihayetsiz nebatlar, yeşilcikler ve gayetsiz ağaçlar ve

ağaççıklar dahi benim gibi lisan-ı hal ile **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ in mânâsını yâd ediyorlar ve yâda getiriyorlar ki, bütün şerait-i hayatiyelerini tekeffül eden öyle bir vekilleri var ki, birbirine benzeyen ve maddeleri bir olan yumurtalar ve birbirinin misli gibi katreler ve birbirinin aynı gibi habbeler ve birbirine müşabih çekirdeklerden kuşların yüz bin çeşitlerini ve hayvanların yüz bin tarzlarını, nebatatın yüz bin nev’ini, ağaçların yüz bin sınıfını yanlızsız, noksansız, iltibassız, süslü, mizanlı, intizamlı, birbirinden ayrı, fârikalı bir surette gözümüz önünde, hususan her baharda gayet çabuk, gayet kolay, gayet geniş bir dairede gayet çoklukla halk eder, yapar, kudretinin azamet ve haşmeti içinde beraberlik ve benzeyişlik ve birbiri içinde ve bir tarzda yapılmaları vahdetini ve ehadiyetini bize gösterir. Ve böyle hadsiz mu’cizatı ibraz eden bir fiil-i rububiyete ve bir tasarruf-u hallâkıyete müdahale ve iştirak mümkün olmadığını bildirir diye bildim.

نَا حَسْبُنَا

Sonra ² daki ³ da bulunan *ene*'ye, yani nefsim baktım, gördüm ki: Hayvanat içinde beni dahi menşeim olan bir katre sudan yaratan yaratmış, mu'cizâne yapmış, kulağımı açıp gözümü takmış, kafama öyle bir dimağ, sineme öyle bir kalb, ağızıma öyle bir dil koymuş ki, o dimağ ve kalb ve dilde rahmetin umum hazinelerinde iddihar edilen bütün Rahmânî hediyeleri, atiyeleri tartacak, bilecek yüzer mizancıkları, ölçücükleri ve Esmâ-i Hüsnânın nihayetsiz cilverlerinin definelerini açacak, anlayacak binler âletleri yaratmış, yapmış,yazmış; kokuların, tatların, renklerin adedince târifeleri o âletlereyardımcı vermiş.

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

2. Bize yeter.

3. Biz.

Hem kemâl-i intizamla bu kadar hassas duyguları ve hissiyatları ve gayet muntazam bu mânevî lâtifeleri ve bâtınî hâsseleri bu cismimde derc etmekle beraber, gayet san'atlı bu cihazatı ve cevârihi ve hayat-ı insaniyece gayet lüzumlu ve mükemmel bu kadar âzâ ve âletleri bu vücudumda kemâl-i hikmetle yaratmış. Tâ ki, nimetlerinin bütün nevilerini ve umum çeşitlerini bana tattırsın ve ihsas etsin ve hadsiz tecelliyat-ı esmâsının ayrı ayrı zuhurlarını o duygular ve hissiyatla ve hassasiyetle bana bildirsın, zevk ettirsın ve bu ehemmiyetsiz görünen hakir ve fakir vücûdumu, her mü'minin vücudu gibi kâinata bir güzel takvim ve rûznâme ve âlem-i ekbere muhtasar bir nüsha-i enver ve şu dünyaya bir misal-i musağgar ve masnuatına bir mu'cize-i azhar ve nimetlerinin her nev'ine talip bir müşteri ve medar ve rububiyetinin kanunlarına ve icraat tellerine santral gibi bir mazhar ve hikmet ve rahmet atiyelerine ve çiçeklerine nümune bahçesi gibi bir liste, bir fihriste ve hitabât-ı Sübhâniyesine anlayışlı bir muhatap yaratmış olmakla beraber, en büyük bir nimet olan vücudu, bu vücudumda büyütmek ve çoğaltmak için hayatı verdi. Ve o hayatla o nimet-i vücudum âlem-i şehadet kadar inbisat edebiliyor.

Hem insaniyeti verdi. O insaniyetle o nimet-i vücut mânevî ve maddîâlemlerde inkişaf ederek insana mahsus duygularla o geniş sofralardan istifade yolunu açtı.

Hem İslâmiyeti bana ihsan etti. O İslâmiyetle o nimet-i vücut âlem-i gayb ve şehadet kadar genişlendi.

Hem iman-ı tahkikîyi in'âm etti. O imanla o nimet-i vücut, dünya ve âhireti içine aldı.

Hem o imanda mârifet ve muhabbetini verdi. Ve mârifet ve muhabbetle o nimet-i vücut içinde daire-i mümkinattan âlem-i vücuta ve daire-i esmâ-i İlâhiyeye kadar hamd ü senâ ile istifade için ellerini uzatabilir bir mertebe ihsan

etti.

Hem hususî olarak bir ilm-i Kur'ânî ve hikmet-i imaniye verdi. Ve o ihsanıyla çok mahlûkat üstüne bir tefevvuk verdi.

Ve sâbık noktalar gibi çok cihetlerle öyle bir câmiyet vermiş ki, ehadiyetine ve samediyetine tam bir âyine ve küllî ve kudsî rububiyetine geniş ve küllî bir ubûdiyetle mukabele edebilen bir istidat vermiş. Ve enbiyalarla insanlara gönderdiği bütün mukaddes kitapların ve suhupların ve fermanların icmâıyla ve bütün enbiya ve evliya ve asfiyanın ittifakıyla bu bendeki bulunan emaneti ve hediyesi ve atiyesi olan vücudumu ve hayatımı ve nefsimi—âyet-i Kur'ânîyenin nassıyla—benden satın alıyor. Tâ ki, elimde faidesiz zayi olmasın. Ve iade etmek üzere muhafaza edip satmak pahasına saadet-i ebediyeyi ve Cenneti vereceğini kat'î bir surette çok tekrarlar vaad ve ahdettiğini ilmelyakîn ve tam iman ile anladım.

Ve böyle hadsiz hayvanat ve nebatatın yüzbinler nevilerinin ve çeşitlerinin suretlerini, Fettah ismiyle, mahdut ve müteşabih katrelerden ve habbelerden gayet kolay ve çabuk ve mükemmel açan ve insana sabıkan beyan ettiğimiz gibi hayret verici bu kadar ehemmiyet veren ve rububiyetin ehemmiyetli işlerine medar yapan bir Zât-ı Zülcelâl ve'l-İkram olan Rabbim var olduğunu ve gelecek baharın icadı gibi kolay ve kat'î ve muhakkak bir surette haşri icad ve Cenneti ihsan ve saadet-i ebediyeyi halk edeceğini bu Âyet-i Hasbiyeden ders aldım. Elimden gelseydi bilfiil ve gelmediği için binniyet, bittasavvur, bilhayal, bütün

mahlûkat dilleriyle **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** ¹ dedim ve ebedü'l-âbidîn daima tekrar etmek istiyorum.

DÖRDÜNCÜ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Bir vakit ihtiyarlık, gurbet, hastalık, mağlûbiyet gibi vücudumu sarsan ârızalar bir gaflet zamanıma rast gelip, şiddetli alâkadar ve meftun olduğum vücudum, belki mahlûkatın vücutları ademe gidiyor diye, elîm bir endişe verirken, yine Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: "Mânama dikkat et ve iman dürbünüyle bak."

Ben de baktım ve iman gözüyle gördüm ki, bu zerrecik vücudum hadsiz bir vücudun âyinesi ve nihayetsiz bir inbisatla hadsiz vücutları kazanmasına bir vesile ve kendinden daha kıymettar, bâki, müteaddit vücutları meyve veren bir kelime-i hikmet hükmünde bulunduğunu ve mensubiyet cihetiyle bir an yaşaması ebedî bir vücut kadar kıymettar olduğunu ilmelyakîn ile bildim.

Çünkü, şuur-u imanla bu vücudum Vâcibü'l-Vücudun eseri ve san'atı ve

cilvesi olduğunu anlamakla, vahşî evhamın hadsiz karanlıklarından ve hadsiz mufarakat ve firakların elemelerinden kurtulup mevcudata, hususan zîhayatlara taallûk eden ef'âlde, esmâ-i İlâhiye adedince uhuvvet rabitalarıyla münasebet peydâ ettiğim bütün sevdiğim mevcudata muvakkat bir firak içinde daimî bir visâl var olduğunu bildim. Malûmdur ki, karyeleri ve şehirleri ve memleketleri veya taburları ve kumandanları ve üstadları gibi rabitaları bir olan adamlar sevimli bir uhuvvet ve dostâne bir arkadaşlık hissederler. Ve bu gibi rabitalardan mahrum olanlar daimî, elîm karanlıklar içinde azap çekiyorlar. Hem bir ağacın meyveleri, şuurları olsa, birbirinin kardeşi ve birbirinin bedeli ve musahibi ve nâzırı olduklarını hissederler. Eğer ağaç olmazsa veya ondan koparılsa, herbiri o meyveler adedince firakları hissedecek.

İşte imanla, imandaki intisapla, her mü'min gibi, bu vücudum dahi hadsiz vücudların firaksız envârını kazanır; kendisi gitse de, onlar arkada kaldığından kendisi kalmış gibi memnun olur. Bununla beraber, Yirmi Dördüncü Mektup'ta tafsilen kat'î ispat edildiği gibi, her zîhayatın, hususan zîruhun vücudu bir kelime gibidir. Söylenir ve yazılır, sonra kaybolur. Fakat kendi vücuduna bedel ikinci derecede vücutları sayılan hem mânâsı, hem hüviyet-i misaliyesi ve sûreti, hem neticeleri, hem mübarek ise sevabı, hem hakikati gibi çok vücutlarını bırakır, sonra perde altına girdiği gibi; aynen öyle de, bu vücudum ve her zîhayatın vücudu, zâhirî vücuttan gitse, zîruh ise hem ruhunu, hem mânâsını, hem hakikatını, hem misalini, hem mahiyet-i şahsiyesinin dünyevî neticelerini ve uhrevî semerelerini, hem hüviyet ve suretini hafızalarda ve elvâh-ı mahfuzada ve sermedî manzaraların film şeritlerinde ve ilm-i ezelînin meşherlerinde ve kendini temsil eden ve bekâ veren fitrî tesbihatını defter-i a'mâlinde ve esmâ-i İlâhiyenin cilvelerine ve mukteziyatlarına fitrî mukabelelerini ve vücudî âyinedarlıklarını daire-i esmâda ve daha bunlar gibi zâhirî vücudundan daha kıymettar müteaddit mânevî vücutlarını kendi yerinde bırakır, sonra gider; ilmelyakîn sûretinde bildim.

İşte iman ve imandaki şuur ve intisapla bu mezkûr bâki, mânevî vücutlara sahip olunabilir. İman olmazsa, bütün o vücutlardan mahrum olmakla beraber, zâhirî vücudu dahi onun hakkında ademe ve hiçliğe gider gibi zâyî olur.

Bir zaman bahar çiçeklerinin çabuk mahvolmalarına çok yazığım geliyordu; hattâ o nâzeninlere acıyordum. Burada beyan edilen hakikat-i imaniye gösterdi ki, o çiçekler âlem-i mânâda çekirdeklerdir. Sâbıkan beyan ettiğimiz, ruhtan başka bütün o vücutları meyve veren birer ağaç, birer sümbül hükmünde nur-u vücut noktasında kazançları bire yüzdür. Zâhirî vücutları mahvolmaz, saklanır. Hem bâki olan hakikat-i nev'iyesinin tazelenen suretleridir. Geçen baharda yaprak, çiçek, meyve gibi mevcudatı, bu bahardakinin mislidirler. Fark yalnız

itibarîdir. O itibarî fark dahi, bu hikmet kelimelerine ve rahmet sözlerine ve kudret harflerine ayrı ayrı, müteaddit mânâları verdirmek içindir bildim. Yazıklar yerinde “Maşallah, bârekâllah” dedim.

İşte, imanın şuuruyla ve iman rabıtasıyla, Arz ve Semâvât San’atkârına intisap noktasında gökleri yıldızlarla, zemini çiçekler ve güzel mahlûklarla yapan, süslendiren ve böyle her bir san’atta yüzer mu’cize gösteren bir san’atkârın eser-i san’atı ve böyle hadsiz harikalı bir ustanın yapılışı olmak, ne kadar antika ve kıymettar ve şuuru varsa ne kadar iftihar eder ve şereflenir diye uzaktan hissettim. Hususan o nihayetsiz mu’cizekâr usta, koca semâvât ve arzın büyük kitabını insan gibi küçük bir nüshada yazsa, belki insanı o kitaba müntehap ve mükemmel bir hülâsa yapsa, o insan ne kadar büyük bir şeref, bir kemâl, bir kıymete medar ve iman ile mazhar ve şuur ve intisap ile o şerefe sahip olacağını bu âyetten ders aldığımndan niyet ve tasavvur cihetinde bütün mevcudatın

dilleriyle **حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ dedim.

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

BEŞİNCİ MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE

Yine bir vakit hayatım çok ağır şeraitle sarsıldı, nazar-ı dikkatimi ömre ve hayata çevirdi. Gördüm:

Ömrüm koşarak gidiyor; âhire yakınlaşmış hayatım dahi tazyikat altında sönmeye yüz tutmuş. Halbuki Hayy ismine dair risalede izah edilen hayatın mühim vazifeleri ve büyük meziyetleri ve kıymettar faideleri, böyle çabuk sönmeye değil, belki pek uzun yaşamaya lâyıktır diye müteallimâne düşündüm.

Yine üstadım olan **حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ âyetine müracaat ettim. Dedi:

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

“Sana hayatı veren Zât-ı Hayy-ı Kayyûma göre hayata bak”

Ben de baktım, gördüm ki hayatımın bana bakması bir ise, Zât-ı Hayy ve Muhyîye bakması yüzdür. Bana ait neticesi bir ise, Hâlıkıma ait bindir. O cihet uzun zaman, belki zaman istemez; bir an yaşaması yeter. Bu hakikat Risale-i Nur’un risalelerinde bürhanlar ile izah edildiğinden, burada dört mesele içinde kısa bir hülâsasını beyan edilecek.

Birinci mesele

Hayatın mahiyeti ve hakikatı Hayy-ı Kayyûma baktığı cihetle baktım. Gördüm ki mahiyet-i hayatım esmâ-i İlâhiyenin definelerini açan anahtarların mahzeni ve nakışlarının bir küçük haritası ve cilvelerinin bir fihristesi ve kâinatın büyük hakikatlerine ince bir mikyas ve mizan ve Hayy-ı Kayyûmun

mânidar ve kıymettar isimlerini bilen, bildiren, fehmedip tefhim eden yazılmış bir kelime-i hikmettir anladım. Ve hayatın bu tarzdaki hakikati bin derece kıymet kazanıyor ve bir saat devamı bir ömür kadar ehemmiyet alır. Zamanı olmayan Zât-ı Ezeliyeye münasebeti cihetinde uzun ve kısalığına bakılmaz.

İkinci mesele

Hayatın hakiki hukukuna baktım. Gördüm ki:

Hayatım Rabbânî bir mektuptur; kardeşlerim olan zîşuur mahlûkata kendini okutturur, Yaratıcı bildirir bir mütalâagâhtır.

Hem Hâlıkımın kemâlâtını teşhir eden bir ilânnâmeliktir.

Hem hayatı yaratanın hayatla ihsan ettiği kıymettar hediyeler ve nişanlarla bilerek süslenip hergün tekerrür eden resmî küşatta mü'minâne, şuurdarâne, şâkirâne, minnettarâne Padişah-ı Bîmisâlinin nazarına arz etmektir.

Hem hadsiz zîhayatların Hâlıklarına vâsıfâne tahiyyatlarını ve şâkirâne tesbihat hediyelerini anlamak, müşahede etmek ve şehadetle ilân etmektir.

Hem lisan-ı hal ve lisan-ı kâl ve lisan-ı ubudiyet ile Hayy-ı Kayyûmun mehâsin-i rubûbiyetini izhar etmektir.

İşte bunlar gibi hayatın yüksek hukukları uzun zaman istemediği gibi, hayatı bin derece i'lâ eder ve dünyevî olan hukuk-u hayatiyeden yüz derece daha kıymettardır diye ilmelyakîn ile bildim ve dedim: Sübhânallah! İman ne kadar kıymettar ve hayattardır ki, hangi şeye girse canlandırır ve bir şûlesi böyle fânî hayatı, bâkiyâne hayatlandırır, üstündeki fenayı siler.

Üçüncü mesele

Hayatımın Hâlıkıma bakan fitrî vazifelerine ve mânevî faidelerine baktım. Gördüm ki hayatım, hayatın Hâlıkına üç cihetle âyinedarlık ediyor:

Birinci vecih: Hayatım, acz ve zaafıyla ve fakr ve ihtiyacıyla Hâlık-ı hayatın kudret ve kuvvetine ve gınâ ve rahmetine âyinedarlık eder.

Evet, nasıl ki açlık derecesiyle yemeğin lezzet dereceleri ve karanlığın mertebeleriyle ışık mertebeleri ve soğğun mikyasıyla hararetin mizan dereceleri bilinir; öyle de, hayatımdaki hadsiz acz ve fakr ile beraber hadsiz ihtiyaçlarımı izale ve hadsiz düşmanlarımı def etmek noktasında Hâlıkımın hadsiz kudret ve rahmetini bildim; sual ve dua ve iltica ve tezellül ve ubudiyet vazifesini anladım ve aldım.

İkinci vecih: Hayatımdaki cüz'î ilim ve irade ve sem' ve basar gibi mânâlarıyla Hâlıkımın küllî ve ihâtalı sıfatlarına ve şuûnâtına âyinedarlıktır.

Evet, ben kendi hayatımda ve şuurlu fiillerimde bilmek, işitmek, görmek,

söylemek, istemek gibi çok mânâlarıyla bildim ki, bu kâinatın şahsımdan büyüklüğü derecesinde daha büyük bir miyasta Hâlıkımın muhit ilmini, iradesini, sem' ve basar ve kudret ve hayat gibi evsafını ve muhabbet ve gazap ve şefkat gibi şuûnâtını anladım; iman ederek tasdik ettim ve itiraf ederek bir mârifet yolunu daha buldum.

Üçüncü vecih: Hayatımda nakışları ve cilveleri bulunan esmâ-i İlâhiyeye âyinedarlıktır.

Evet, ben kendi hayatıma ve cismime baktıkça, yüzer tarzda mu'cizâne eserler, nakışlar, san'atlar görmekle beraber, çok şefkatkârâne beslendiğimi müşahede ettiğimden, beni yaratan ve yaşatan Zât, ne kadar fevkalâde sehâvetli, merhametli, san'atkâr, lütufkâr, ne derece hârika iktidarlı—tâbirde hata olmasın—maharetli, hüşyar, işgüzar olduğunu iman nuruyla bildim, tesbih ve takdis ve hamd ve şükür ve tekbir ve tâzim ve tevhid ve tehlil gibi fitrat vazifeleri ve hilkat gayeleri ve hayat neticeleri ne olduğunu bildim. Ve kâinatta en kıymettar mahlûk hayat olduğunun sebebini ve herşey hayata musahhar olmasının sırrını ve hayata karşı herkeste fitrî bir iştîyak bulunduğunun hikmetini ve hayatın hayatı iman olduğunu ilmelyakîn ile anladım.

Dördüncü mesele

“Dünyadaki bu hayatımın hakiki lezzeti ve saadeti nedir?” diye, yine bu **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**¹ âyetine baktım. Gördüm ki:

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Bu hayatımın en saf lezzeti ve en halis saadeti imandadır. Yani, beni yaratan ve yaşatan bir Rabb-ı Rahîmin mahlûku ve masnuu ve memlûkü ve terbiyegerdesi ve nazarı altında olmasına ve Ona her vakit muhtaç bulunmasına ve O ise hemRabbim, hem İlâhım, hem bana karşı gayet merhametli ve şefkatlibulunduğuna kat'î imanım öyle kâfi ve vâfi ve elemsiz ve daimî bir lezzet

ve saadettir ki, tarif edilmez. Ve **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ**¹ ne kadar yerindedir diye âyetten fehm ettim.

İşte hayatın hakikatine ve hukukuna ve vazifelerine ve mânevî lezzetine ait olan bu dört mesele gösterdiler ki, hayat, Zât-ı Bâki-i Hayy-ı Kayyûma baktıkça ve iman dahi hayata hayat ve ruh oldukça, hem bekâ bulur, hem bâki meyveler verir. Hem öyle yükselenir ki, sermediyet cilvesini alır; daha ömrün kısa ve uzunluğuna bakmaz diye bu âyetten dersimi aldım. Ve niyet ve tasavvur ve

hayalce bütün hayatların ve zîhayatların namına **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ**²

dedim.

1. İmân nimeti için Allah'a hamdolsun.

2. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

ALTINCI MERTEBE-İ NURİYE-İ HASBİYE

Mufarakat-ı umumiye hengâmı olan harab-ı dünyadan haber veren âhîrzaman hâdisâtı içinde müfarakat-ı hususiyemi ihtar eden ihtiyarlık ve âhîr ömrümde bir hassasiyet-i fevkalâde ile fıtratımdaki cemâlperestlik ve güzellik sevdası ve kemâlâta meftuniyet hisleri inkişaf ettikleri bir zamanda, daimî ve tahribatçı olan zevâl ve fenâ ve mütemâdi ve tefrik edici olan mevt ve adem, dehşetli bir surette bu güzel dünyayı ve bu güzel mahlûkatı hırpaladığını, parça parça edip güzelliklerini bozduğunu fevkalâde bir şuur ve teessürle gördüm. Fıtratımdaki aşk-ı mecazî bu hale karşı şiddetli galeyan ve isyan ettiği zamanda bir medar-ı teselli bulmak için yine bu Âyet-i Hasbiyeye müracaat ettim. Dedi: "Beni oku ve dikkatle mânâma bak." Ben de, Sûre-i Nur'daki Âyet-i Nurun rasathanesine girip imanın dürbünüyle Âyet-i Hasbiyenin en uzak tabakalarına ve şuur-u imanî hurdebîni ile en ince esrarına baktım, gördüm:

Nasıl ki âyineler, şişeler, şeffaf şeyler, hattâ kabarcıklar güneş ziyasının gizli ve çeşit çeşit cemâlini ve o ziyanın elvân-ı seb'a denilen yedi renginin mütenevvi güzelliklerini gösteriyorlar. Ve teceddüt ve teharrükleriyle ve ayrı ayrı kâbiliyetleriyle ve inkisaratlarıyla o cemâli ve o güzellikleri tazelandiriyorlar. Ve inkisaratlarıyla güneşin ve ziyasının ve elvân-ı seb'asının gizli güzelliklerini izhar ediyorlar. Aynen öyle de, Şems-i Ezel ve Ebed olan Cemâl-i Zülcelâlin cemâl-i kudsîsine ve nihayetsiz güzel olan Esmâ-i Hüsnâsının sermedî güzelliklerine âyinedarlık edip cilvelerini tazelandirmek için bu güzel masnular, bu tatlı mahlûklar ve bu cemâlli mevcudât hiç durmayarak gelip gidiyorlar. Kendilerinde görünen güzellikler ve cemâller kendilerinin malı olmadığını, belki tezahür etmek isteyen sermedî ve mukaddes bir cemâlin ve daimî tecelli eden ve görünmek isteyen mücerret ve münezzeh bir hüsnün işaretleri ve alâmetleri ve lem'aları ve cilveleri olduğu pek çok kuvvetli delilleriyle Risale-i Nur'da tafsilen izah edilmiş. Burada o burhanlardan üç tanesine kısaca işaret edilecek.

Birinci Burhan

Nasıl ki işlenmiş bir eserin güzelliği, işlemesinin güzelliğine; ve işlemekgüzelliği, ustalığın o san'attan gelen ünvanın güzelliğine; ve ustadaki san'atkârlık ünvanının güzelliği, o san'atkârın o san'ata ait sıfatının güzelliğine; ve sıfatının güzelliği, kâbiliyet ve istidadının güzelliğine; vekâbiliyetinin güzelliği, zâtının ve hakikatının güzelliğine derece-i bedahette gayet kat'î bir sûrette delâlet ettiği gibi, aynen öyle de, bu kâinatın baştan başa bütün güzel mahlûklarında ve yapıları güzel umum masnularındaki hüsn ve cemâl dahi, San'atkâr-ı Zülcelâldeki fiillerinin hüsn ve cemâline kat'î şehadet; ve

ef'âlindeki hüsün ve cemâl ise, o fiillere bakan ünvanların, yani isimlerin hüsün ve cemâline şüphesiz delâlet; ve isimlerin hüsün ve cemâli ise, isimlerin menşei olan kudsî sıfatların hüsün ve cemâline kat'î şahadet; ve sıfatların hüsün ve cemâli ise, sıfatların mebd'e'i olan şuûnât-ı zâtiyenin hüsün ve cemâline kat'î şahadet; ve şuûnât-ı zâtiyenin hüsün ve cemâli ise, fâil ve müsemmâ ve mevsuf olan zâtının hüsün ve cemâline ve mâhiyetinin kudsî kemâline ve hakikatının mukaddes güzelliğine bedahet derecede kat'î bir sûrette şahadet eder. Demek Sâni-i Zülcemâlin kendi Zât-ı Akdesine lââyık öyle hadsiz bir hüsn-ü cemâli var ki, bir gölgesi bütün mevcudâtı baştan başa güzelleştirmiş. Ve öyle münezzeh ve mukaddes bir güzelliği var ki, bir cilvesi kâinatı serbeser güzelleştirmiş ve bütün daire-i mümkinatı hüsün ve cemâl lem'alarıyla tezyin edip ışıklandırmış.

Evet, işlenmiş bir eser fiilsiz olmadığı gibi, fiil dahi fâilsiz olamaz. Ve isimler müsemmâsız olması muhâl olduğu gibi, sıfatlar dahi mevsufsuz mümkün değildir. Madem bir san'atın ve eserin vücudu, bedahetle o eseri işleyenin fiiline delâlet; ve o fiilin vücûdu, fâilinin ve ünvanının ve eseri intaç eden sıfatın ve isminin vücutlarına delâlet eder. Elbette bir eserin kemâli ve cemâli dahi, fiilin kendine mahsus kemâl ve cemâline, o da ismin kendine münasip, muvafık güzelliğine, o dahi zâtın ve hakikatın—fakat zâta ve hakikata lââyık ve muvafık—kemâline ve cemâline ilmelyakîn ile ve bedahetle delâlet eder.

Aynen öyle de bu eserler perdesi altındaki faaliyet-i daime fâilsiz olması muhal olduğu gibi, bu masnuat üstünde cilveleri ve nakışları gözle görünen isimler dahi müsemmâsız hiçbir cihetle mümkün olmadığı ve müşahede derecesinde hissedilen kudret, irade gibi sıfatlar dahi mevsufsuz olması muhâl olduğundan, şu kâinatta bütün eserler, mahlûklar, masnular hadsiz vücutlarıyla, Hâlık ve Sâni ve Fâillerinin vücud-u ef'âline ve esmâsının vücûduna ve evsafının vücuduna ve şuûnât-ı zâtiyesinin vücuduna ve Zât-ı Akdesinin vücub-u vücuduna kat'î bir surette delâlet ettikleri gibi, o masnuatın umumunda görünen muhtelif kemâlât ve ayrı ayrı cemâller ve çeşit çeşit güzellikler, Sâni-i Zülcelâlde olan fiillerin ve isimlerin ve sıfatların ve şe'nlerin ve Zâtının kendilerine mahsus, münasip ve lââyık ve vâcibiyetine ve kudsiyetine muvafık olarak hadsiz kemâlâtlarına ve nihayetsiz cemâllerine ve ayrı ayrı ve umum kâinatın fevkinde güzelliklerine gayet sarîh şahadet ve gayet kat'î delâlet ederler.

İkinci Burhan'ın beş noktası var:

Birinci nokta: Meşreplerinde, mesleklerinde birbirinden ayrı ve uzak olan bütün ehl-i hakikatın reisleri, zevk ve keşfe istinad ederek, icma ile, ittifak ile iman edip hükmediyorlar ki, bütün mevcudattaki hüsün ve cemâl, bir Zât-ı Vâcibü'l-Vücudda bulunan mukaddes hüsün ve cemâlin gölgesi ve lemeâtı ve perdelerin arkasında cilvesidir.

İkinci nokta: Bütün güzel mahlûklar, kàfile kàfile arkasında durmayarak gelip gidiyorlar, fenâya girip kayboluyorlar. Fakat o âyineler üstünde kendini gösteren ve cilvelenen yüksek ve tebeddül etmez bir güzellik, tecellîsinde devam ettiğinden kat'î bir surette gösterir ki, o güzellikler o güzellerin malı ve o âyinelerin cemâli değildir. Belki güneşin cemâl-i şuaâtı cereyan eden suyun üzerindeki kabarcıklarda görüldüğü gibi, sermedî bir cemâlin ışıklarıdır.

Üçüncü nokta: Nurun gelmesi elbette nuranîden ve vücut vermesi her halde mevcuttan ve ihsan ise gınâdan ve sehavet ise servetten ve talim ilimden gelmesi bedihî olduğu gibi, hüsün vermek dahi hasenden ve güzelleştirmek güzelden ve cemâl vermek cemilden olabilir, başka olamaz. İşte bu hakikate binaen iman ederiz ki, bu kâinattaki görünen bütün güzellikler öyle bir güzelden geliyor ki bu mütemâdiyen değişen ve tazelenen kâinat, bütün mevcudatıyla âyinedarlık dilleriyle o güzelin cemâlini tavsif ve târif eder.

Dördüncü nokta: Nasıl ki ceset ruha dayanır, ayakta durur, hayatlanır; ve lâfız mânaya bakar, ona göre nurlanır; ve suret hakikata istinad eder, ondan kıymet alır. Aynen öyle de, bu maddî ve cismânî olan âlem-i şehadet dahi bir cesettir, bir lâfızdır, bir surettir; âlem-i gaybın perdesi arkasındaki esmâ-i İlâhiyeye dayanır, hayatlanır, istinad eder, canlanır, ona bakar, güzelleşir. Bütün maddî güzellikler kendi hakikatlerinin ve mânâlarının mânevî güzelliklerinden ileri geliyor. Ve hakikatleri ise, esmâ-i İlâhiyeden feyz alırlar ve onların bir nevi gölgeleridir. Ve bu hakikat, Risale-i Nur'da kat'î ispat edilmiştir.

Demek bu kâinatta bulunan bütün güzelliklerin envâi ve çeşitleri, âlem-i gayb arkasında tecellî eden ve kusurdan mukaddes, maddeden mücerret bir cemâlin esmâ vasıtasıyla cilveleri ve işaretleri ve emârâtlarıdır. Fakat nasıl ki, Vâcibü'l-Vücudun Zât-ı Akdesi, başkalara hiçbir cihette benzemez ve sıfatları mümkünatın sıfatlarından hadsiz derece yüksektir. Öyle de, onun kudsî cemâli, mümkünatın ve mahlûkatın hüsünlerine benzemez, hadsiz derecede daha âlidir.

Evet, koca Cennet bütün hüsün ve cemâliyle bir cilvesi bulunan ve bir saat müşahedesi ehl-i Cennete Cenneti unutturan bir cemâl-i sermedî, elbette nihayeti ve şebîhi ve nazîri ve misli olmaz. Malûmdur ki, herşeyin hüsnü kendine göredir; hem binler tarzda bulunur ve nevilerin ihtilafı gibi güzellikleri de ayrı ayrıdır. Meselâ, gözle hissedilen bir güzellik, kulakla hissedilen bir hüsün bir olmaması ve akılla fahmedilen bir hüsn-ü aklî, ağızla zevk edilen bir hüsn-ü taam bir olmadığı gibi; kalb, ruh ve sair zâhirî ve bâtınî duyguların istihsan ettikleri ve güzel hissettikleri güzellikler, onların ihtilâfı gibi muhtelifdir. Meselâ, imanın güzelliği ve hakikatın güzelliği ve nurun hüsnü ve çiçeğin hüsnü ve ruhun cemâli ve suretin cemâli ve şefkatin güzelliği ve adaletin güzelliği ve merhametin hüsnü ve hikmetin hüsnü ayrı ayrı oldukları gibi; Cemâl-i Zülcelâlin

nihayet derecede güzel olan Esmâ-i Hüsnâsının güzellikleri dahi ayrı ayrı olduğundan, mevcudatta bulunan hüsünler ayrı ayrı düşmüş.

Eğer Cemîl-i Zülcelâlin esmâsındaki hüsünlerin mevcudat âyinelerinde bir cilvesini müşahede etmek istersen, zeminin yüzünü bir küçük bahçe gibi temâşa edecek bir geniş, hayalî gözle bak. Ve hem bil ki, rahmâniyet, rahîmiyet, hakîmiyet, âdiliyet gibi tâbirler, Cenâb-ı Hakkın hem isim, hem fiil, hem sıfat, hem şe'nlerine işaret ederler.

İşte, başta insan olarak bütün hayvanatın muntazaman bir perde-i gaybdan gelen erzaklarına bak, Rahmâniyet-i İlâhiyenin cemâlini gör.

Hem bütün yavruların mu'cizâne iaşelerine ve başları üstünde ve annelerinin sinelerinde asılmış tatlı, sâfi, âb-ı kevser gibi iki tulumbacık süte temâşâ eyle, rahîmiyet-i Rabbâniyenin câzibedar cemâlini gör.

Hem bütün kâinatı envâyıyla beraber bir kitab-ı kebîr-i hikmet ve öyle bir kitap ki, her harfi yüz kelime, her kelimesi yüzer satır, her satırı bin bab, her babı binler küçük kitap hükmüne getiren hakîmiyet-i İlâhiyenin cemâl-i bîmisâline bak, gör.

Hem kâinatı bütün mevcudatıyla mizanı altına alan ve bütün ecrâm-ı ulviye ve süfliyenin muvazenelerini idame ettiren ve güzelliğin en mühim bir esası olan tenasübü veren ve herşeye en güzel vaziyeti verdiren ve her zîhayata hakk-ı hayatı verip ihkak-ı hak eden ve mütecavizleri durduran ve cezalandıran bir âdiliyetin haşmetli güzelliğine bak, gör.

Hem insanın geçmiş tarihçe-i hayatını buğday tanesi küçüklüğündeki kuvve-i hafızasında ve her nebat ve ağacın gelecek tarihçe-i hayat-ı saniyesini çekirdeğinde yazmasına ve her zîhayatın muhafazasına lüzumu bulunan âlât ve cihazata, meselâ arının kanatçıklarına ve zehirli iğnesine ve dikenli çiçeklerinsüngücüklerine ve çekirdeklerin sert kabuklarına bak ve hafîziyet ve hâfiziye-i Rabbâniyenin letafetli cemâlini gör.

Hem zemin sofrasında Kerîm-i Mutlak olan Rahmân-ı Rahîmin misafirlerine rahmet tarafından ihzar edilen hadsiz taamların ayrı ayrı ve güzel kokularına ve muhtelif, süslü renklerine ve mütenevvi, hoş tatlarına ve her zîhayatın zevk ve safâsına yardım eden cihazlara bak, ikram ve kerîmiyet-i Rabbâniyenin gayet şirin cemâlini ve gayet tatlı güzelliğini gör.

Hem Fettâh ve Musavvir isimlerinin tecellîleriyle başta insan olarak bütün hayvanatın su katrelerinden açılan pek çok mânidar suretlerine ve bahar çiçeklerinin habbe ve zerreciklerinden açtırılan çok cazibedar simalarına bak, fettâhiyet ve musavviriyet-i İlâhiyenin mu'cizatlı cemâlini gör.

İşte, bu mezkûr misallere kıyasen, Esmâ-i Hüsnânın herbirisinin kendine

mahsus öyle kudsî bir cemâli var ki, birtek cilvesi koca bir âlemi ve hadsiz bir nev'i güzelleştiriyor.

Birtek çiçekte bir ismin cilve-i cemâlini gördüğün gibi, bahar dahi bir çiçektir. Ve Cennet dahi görülmedik birçiçektir. Baharın tamamına bakabilirsen ve Cenneti iman gözüyle görebilirsen bak, gör, cemâl-i sermedînin derece-i haşmetini anla. O güzelliğe karşı iman güzelliğiyle ve ubudiyet cemâliyle mukabele etsen çok güzel bir mahlûk olursun. Eğer dalâletin hadsiz çirkinliğiyle ve isyanın menfur kubhuyla mukabele edip karşılasan, en çirkin bir mahlûk olmakla beraber, bütün güzel mevcudatın mânen menfurları olursun.

Beşinci nokta: Nasıl ki yüzer hüner ve san'at ve kemâl ve cemâlleri bulunan bir zât, herbir hüner kendini teşhir etmek ve herbir güzel san'at kendini takdir ettirmek ve herbir kemâl kendini izhar etmek ve her bir cemâl kendini göstermek istemesi kaidesince, o zât dahi bütün hünerlerini ve san'atlarını ve kemâlâtını ve gizli güzelliklerini târif edecek, teşhir edecek, gösterecek olan bir harika sarayı yapmış. Her kim o mu'cizeli sarayı temâşâ etse, birden ustasının ve sahibinin hünerlerine ve mehâsinine ve kemâlâtına intikal eder ve gözüyle görür gibi inanır, tasdik eder ve der ki: "Her cihetle güzel ve hünerli olmayan bir zât, böyle her cihetle güzel bir eserin masdarı, mûcidi ve taklitsiz muhterii olamaz. Belki onun mânevî hüsünleri ve kemâlleri bu sarayla tecessüm etmiş gibidir" hükmeder.

Aynen öyle de, bu kâinat denilen dünyadan, meşher-i acaip ve saray-ı muhteşemin hüsünlerini gören ve akli çürük ve kalbi bozuk olmayan elbette intikal edecek ki, bu saray bir âyinedir; başkasının cemâlini ve kemâlini göstermek için böyle süslenmiş. Evet, madem bu saray-ı âlemin başka emsâli yok ki güzellikleri ondan iktibas edip taklit edilsin. Elbette ve herhalde bunun ustası kendi zâtında ve esmâsında kendine lââyık güzellikleri var ki, kâinat ondan iktibas ediyor ve ona göre yapılmış ve onları ifade etmek için bir kitap gibi yazılmış.

Üçüncü Burhan'ın üç nüktesi var.

Birinci nükte: Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfında gayet güzel bir tafsil ve kuvvetli hüccetlerle beyan edilen bir hakikattır. Tafsilini ona havale ederek burada kısa bir işaretle ona bakacağız. Şöyle ki:

Bu masnuata, hususan hayvanat ve nebatata bakıyoruz, görüyoruz ki, kast ve iradeyi gösteren ve ilim ve hikmeti bildiren daimî bir tezyin, bir süslemek ve tesadüfe hamli imkânsız bir tanzim, bir güzelleştirmek hükmediyor.

Hem kendi san'atını beğendirmek ve nazar-ı dikkati celb etmek ve masnuunu ve seyircilerini memnun etmek için herşeyde öyle bir nazik san'at ve ince hikmet

ve âlî zînet ve şefkatli bir tertib ve tatlı vaziyet görünüyor; bedahet derecesinde anlaşılır ki, kendini zîşuurlara bildirmek ve tanıttırmak isteyen perde-i gayb arkasında öyle bir san'atkâr var ki, herbir san'atıyla çok hünerlerini ve kemâlâtını teşhirle kendini sevdirmek ve medh ü senâsını ettirmek ister.

Hem zîşuur mahlûkları minnettar ve mesrur ve kendine dost etmek için tesadüfe havâlesi imkân haricinde ve umulmadığı yerden leziz nimetlerin her çeşidini onlara ihsan ediyor.

Hem derin bir şefkati ve yüksek bir merhameti ihsan eden mânevî ve kerîmâne bir muamele, bir muarefe ve lisan-ı hal ile ve dostâne bir mükâleme ve dualarına rahîmâne bir mukabele görünüyor.

Demek bu güneş gibi zâhir olan tanıttırmak ve sevdirmek keyfiyeti arkasında müşahede edilen lezzetlendirmek ve nimetlendirmek ikramı ise, gayet esaslı bir irade-i şefkat ve gayet kuvvetli bir arzu-yu merhametten ileri geliyor. Ve böyle kuvvetli bir irade-i şefkat ve rahmet ise, hiçbir cihette ihtiyacı olmayan bir Müstağnî-i Mutlakta bulunması elbette ve herhalde kendini âyinelerde görmek ve göstermek isteyen ve tezahür etmek, mâhiyetinin muktezası ve tebarüz etmek, hakikatinin şe'ni bulunan nihayet kemâlde bir cemâl-i bîmisâl ve ezelî bir hüsn-ü lâyezâlî ve sermedî bir güzellik vardır ki, o cemâl kendini muhtelif âyinelerde görmek ve göstermek için merhamet ve şefkat suretine girmiş, sonra zîşuur âyinelerinde in'âm ve ihsan vaziyetini almış, sonra tahabbüb ve taarrûf, yani kendini tanıttırmak ve bildirmek keyfiyetini takmış, sonra masnuatı ziynetlendirmek, güzelleştirmek ışığını vermiş.

İkinci nükte: Nev-i insanda, hususan yüksek tabakasından, meslekleri ayrı ayrı hadsiz zâtlarda, gayet esaslı bir surette bulunan şedit bir aşk-ı lâhutî ve kuvvetli bir muhabbet-i Rabbâniye, bilbedahe misilsiz bir cemâle işaret, belki şahadet eder.

Evet, böyle bir aşk öyle bir cemâle bakar, iktiza eder ve öyle bir muhabbet böyle bir hüsn ister. Belki bütün mevcudatta lisan-ı hal ve lisan-ı kâl ile edilen umum hamd ve senâlar, o ezelî hüsn'e bakıyor, gidiyor. Belki Şems-i Tebrizî gibi bir kısım âşıkların nazarında, bütün kâinata bulunan umum incizaplar, cezbelere, câzibeler, câzibedar hakikatler, ezelî ve ebedî bir hakikat-ı câzibedara işaretlerdir. Ve ecrâmı ve mevcudâtı Mevlevî-misâl pervane gibi raks ve semaa kaldıran cezbedarâne harekât ve deveran, o hakikat-ı câzibedarın cemâl-i kudsîsinin hükümdârâne tezahüratı karşısında âşıkane ve vazifedarâne bir mukabeledir.

Üçüncü nükte: Bütün ehl-i tahkikin icmâıyla, vücut hayr-ı mahzdır, nurdur. Adem şerr-i mahzdır, zulmettir. Bütün hayırlar, iyilikler, güzellikler, lezzetler,

tahlil neticesinde vücuttan neş'et ettiklerini ve bütün fenalıklar, şerler, musibetler, elemeler, hattâ mâsiyetler ademe râci olduğunu ehl-i akıl ve ehl-i kalbin büyükleri ittifak etmişler.

Eğer desen: Madem bütün güzelliklerin menbaı vücuttur, vücutta küfür ve enâniyet-i nefsiye dahi var?

Elcevap: Küfür ise, hakaik-ı imaniyeyi inkâr ve nefy olduğundan ademdir. Enâniyetin vücudu ise, haksız temellük ve âyinedarlığını bilmemek ve mevhumu muhakkak bilmekten ileri geldiğinden vücut rengini ve suretini almış bir ademdir.

Madem bütün güzelliklerin menbaı vücuttur ve bütün çirkinliklerin mâdeni ademdir. Elbette vücudun en kuvvetlisi ve en yükseği ve en parlağı ve ademden en uzağı vâcib bir vücud ve ezelî ve ebedî bir varlık, en kuvvetli ve en yüksek ve en parlak ve kusurdan en uzak bir cemâl ister, belki öyle bir cemâli ifade eder, belki öyle bir cemâl olur. Güneşe, ihatalı bir ziyanın lüzumu gibi Vâcibü'l-Vücud dahi sermedî bir cemâl istilzam eder; onunla ışık verir.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ
رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ

1. "İmân nimeti için Allah'a hamdolsun."

2. "Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme." Bakara Sûresi, 2:286.

3. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin." Bakara Sûresi, 2:32.

İHTAR: Âyet-i Hasbiye-i Nuriyenin meratibinden dokuz mertebesi yazılacaktı, fakat bazı esbaba binaen şimdilik üç mertebe tehir edildi.

TENBİH: Risale-i Nur, Kur'ân'ın ve Kur'ân'dan çıkan burhanî bir tefsir olduğundan, Kur'ân'ın nükteli, hikmetli, lüzumlu, usandırmayan tekrarâtı gibi onun da lüzumlu, hikmetli, belki zarurî ve maslahatlı tekrarâtı vardır. Hem Risale-i Nur, zevk ve şevkle dillerde usandırmayan, daima tekrar edilen kelime-i tevhidin delilleri olmasından, zaruri tekrarâtı kusur değil; usandırmaz ve usandırmamalı.

الْبَابُ الْخَامِسُ

فِي مَرَاتِبِ [حَسْبْنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ] حَاشِيَةٌ ١
وَهُوَ خَمْسَةٌ نُكَّتْ
النَّكْتَةُ الْأُولَى:

HAŞİYE-2

فَهَذَا الْكَلَامُ دَوَاءٌ مُجَرَّبٌ لِمَرَضِ الْعَجْزِ الْبَشَرِيِّ
وَسَقَمِ الْفَقْرِ الْإِنْسَانِيِّ [حَسْبْنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ] ؛
حَاشِيَةٌ ٢

BEŞİNCİ BAB

حَسْبْنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Mertebelerine Dair ^{HAŞİYE-1} Beş Nüktedir.

Birinci Nükte

Bu söz, insanlığın acizlik hastalığına ve insanın fakirlik illetine iyi gelen bir ilâçtır.

Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. ^{HAŞİYE-2}

Haşiye-1 Ben on üç sene evvel yüksek bir yer olan Yûşa tepesinden dünyaya baktım, birbiri içindeki mevcudat tabakatına ve mehasinine herkes gibi meftun idim. Âdetâ şedit bir muhabbetle alakadar idim. Halbuki, pek zahir bir surette fena ve zevalde yuvarlanmalarını aklen müşahade ettim. Dehşetli bir elem ve fırak; belki hadsiz fıraklardan gelen bir zulmet hissettim. Birden “Hasbünallahi ve ni’me’l-vekil” ayeti otuz üç mertebesi ile imdadıma yetişti. Ben de gelecek tarzda remizli okurdum. Mağrip ve yatsı ortasında devam ettiğim yedi cümle-i mübarekenin herbirisi birer lem’a olarak Otuz Birinci Mektup’un Lemeât’ına girecekti. Beş cümlesi girdi, bu ikisi kalmıştı. Bunun için Dördüncü, Beşinci Lem’alar’ın yerleri açık kalmıştı. Biri, “Hasbünallahi veni’me’l-vekil” diğeri, “Lâ havle velâ kuvvete illâ billahi’l-aliyyi’l-azîm”in meratibine dair olacaktı. Bu iki mübarek kelâmın meratibi ilimden ziyade fikir ve zikir olduğundan Beşinci Bab olarak Arabî zikredildi.

Haşiye-2 Bir zaman bu cümle-i mübarekenin çok envarını ve makamatını gördüm. Ben çok müthiş zulûmattan ve vartalardan kurtardım. Ben o ahval ve makamata işaret için gayet muhtasar birer fıkra, bazan birer kelimesiyle kendi tahatturum için işaretler koymuştum. O baştaki fıkra ise herkes gibi benim de bir mahbubum olan koca dünyanın zevalini ve fenasını ve içindeki

zihayatın ölmesini düşündüğümden çok elim ve derin derterime merhem olarak

حَسْبْنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

buldum. Baştaki cümleler bu sırâ göre gidiyor.

ذَٰهُوَ الْمَوْجِدُ الْمَوْجُودُ الْبَاقِي فَلَا بَأْسَ
بِزَوَالِ الْمَوْجُودَاتِ لِدَوَامِ الْوُجُودِ الْمَحْبُوبِ بِبَقَاءِ
مَوْجِدِهَا لِوَجِبِ الْوُجُودِ.

وَهُوَ الصَّانِعُ الْفَاطِرُ الْبَاقِي فَلَا حُزْنَ عَلَى زَوَالِ
الْمَصْنُوعِ لِبَقَاءِ مَدَارِ الْمَحَبَّةِ فِي صَانِعِهِ.
وَهُوَ الْمَلِكُ الْمَالِكُ الْبَاقِي فَلَا تَأْسَفَ عَلَى زَوَالِ
الْمُلْكِ الْمُتَجَدِّدِ فِي زَوَالِ وَذَهَابِ.
وَهُوَ الشَّاهِدُ الْعَالِمُ الْبَاقِي فَلَا تَحْسَرَ عَلَى
غَيْبُوبَةِ الْمَحْبُوبَاتِ مِنَ الدُّنْيَا لِبَقَائِهَا فِي دَائِرَةِ
عِلْمِ شَاهِدِهَا وَفِي نَظَرِهِ. وَهُوَ الصَّاحِبُ الْفَاطِرُ
الْبَاقِي فَلَا كَدَرَ عَلَى زَوَالِ الْمُسْتَحْسَنَاتِ لِدَوَامِ مَنْشَأِ
مَحَاسِنِهَا فِي أَسْمَاءِ فَاطِرِهَا.
وَهُوَ الْوَارِثُ الْبَاعِثُ الْبَاقِي فَلَا تَلْهَفَ عَلَى فِرَاقِ
الْأَحْبَابِ لِبَقَاءِ مَنْ يَرِثُهُمْ وَيَبْعَثُهُمْ.
وَهُوَ الْجَمِيلُ الْجَلِيلُ الْبَاقِي فَلَا تَحْزَنَ عَلَى
زَوَالِ الْجَمِيلَاتِ الَّتِي هُنَّ مَرَايَا لِلْأَسْمَاءِ
الْجَمِيلَاتِ لِبَقَاءِ الْأَسْمَاءِ بِجَمَالِهَا بَعْدَ زَوَالِ الْمَرَايَا.
وَهُوَ الْمَعْبُودُ الْمَحْبُوبُ الْبَاقِي فَلَا تَأَلَّمْ مِنْ
زَوَالِ الْمَحْبُوبَاتِ الْمَجَازِيَّةِ لِبَقَاءِ الْمَحْبُوبِ الْحَقِيقِيِّ.
وَهُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْوَدُودُ الرَّؤُوفُ الْبَاقِي فَلَا
غَمًّا لِمَا يُوسِيَّةً وَلَا أَهَمِّيَّةً مِنْ زَوَالِ
الْمُنْعَمِينَ الْمُشْفَقِينَ الظَّاهِرِينَ لِبَقَاءِ مَنْ وَسِعَتْ
رَحْمَتُهُو شَفَقَتُهُ كُلَّ شَيْءٍ.

O varlıkları icad eden Mûcid, varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, varlıkların geçip gitmelerinde bir beis yoktur. Çünkü varlığı zorunlu olan Vâcibü'l-Vücudun bekâsıyla o sevgilinin varlığı da devam ediyor.

O herşeyi san'atla yapan Sâni, herşeyi benzersiz ve yoktan var eden Fâtır ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, san'at eserlerinin geçip gitmeleri üzüntüyü gerektirecek bir hal değildir. Çünkü muhabbet kaynağı olan, onların San'atkârının isim ve sıfatları bâkîdir.

O herşeyin mülkü tamamen kendisine ait Melik, herşeyin sahibi Mâlik ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, mülkün zevâl ve gidiş gelişlerle yenilenmesinde esef duyulacak bir hal yoktur. O bütün âlemleri ve hâdiseleri her an görüp gözeten Şâhid ve herşeyibilen Âlim ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, sevilen şeylerin dünyadan kaybolup gitmeleri üzüntüye sebebiyet vermez. Çünkü o sevgililerin varlığı, Ezelî Şâhid'in ilim dairesinde ve nazarında bekâ bulmaktadır.

O herşeye Sahib, herşeyi yaratan Fâtır ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, güzel şeylerin geçip gitmesi keder vermez. Çünkü onların güzelliklerinin kaynağı olan Yaratıcılarının isimleri bâkîdirler.

O bütün mülk ve servetin ezelî ve ebedî sahibi olan Vâris, bütün ölüleri haşırde tek bir emirle diriltilip huzurunda toplayan Bâis ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, ahbâbın ayrılıklarından âh üvâh etmek gerekmez. Çünkü bütün onlar kendisine dönen ve onları tekrardiriltecek olan Zât Bâkîdir.

O sıfatlarının ve isimlerinin tecellisinde güzelliğin sonsuz mertebeleri bulunan ve kâinattaki bütün güzelliklerin kaynağı olan Cemîl, sonsuz haşmet ve yüceliğine lâyık sıfatları olan ve haşmetini varlıklar üzerinde gösteren Celîl ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, güzel şeylerin zevâliyle mahzun olmak gerekmez. Çünkü o güzeller, güzel olan İlâhî isimlerin aynalarıdır; İsimler ise, aynaların zevâlinden sonra, kendi güzellikleriyle beraber bâkîdir.

O Kendisine ibadet eden bütün varlıkların tek ilâhı olan Mâbud, Kendisini seven âşıkların tek sevgilisi olan ve kâinattan sonsuz sevgiyle sevilen Mahbub ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, mecazî sevgililere geçip gitmesinden elem çekilmez. Çünkü hakiki sevgili olan Mahbub bâkîdir.

O rahmeti bütün varlıkları kuşatan Rahmân, her bir varlık üzerinde hususi rahmet tecellisi olan Rahîm, yarattığı varlıkları çok seven ve onlarada Kendisini her vesileyle sevdiren Vedûd ve her bir canlıya hususî şefkat ve ihsanı olan ve onlar üzerinde iltifatının incelikleri görünen Raûf ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, zâhirî nimetverici ve şefkat edicilerin geçip gitmelerinin

ehemmiyeti yoktur; onlariçin gam çekilmez ve ye'se düşülmez. Çünkü rahmet ve şefkati herşeyikaplayan Zât bâkîdir.

وَهُوَ الْجَمِيلُ اللَّطِيفُ الْعَطُوفُ الْبَاقِي فَلَا حُرْقَةَ
وَلَا عِبْرَةَ بَزْوَالِ اللَّطِيفَاتِ الْمُشْفَقَاتِ لِبَقَاءِ مَنْ يَقُومُ
مَقَامُكُلِّهَا، وَلَا يَقُومُ الْكُلُّ مَقَامَ تَجَلٍّ وَاحِدٍ
مِنْ تَجَلِّيَّاتِهِ فَبَقَاؤُهُ بِهَذِهِ الْأَوْصَافِ يَقُومُ مَقَامَ كُلِّمَا
فَنِي وَزَالَ مِنْ أَنْوَاعِ مَحَبُّوْبَاتِ كُلِّ أَحَدٍ مِنَ الدُّنْيَا
[حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ]. نَعَمْ، حَسْبِي مِنْ بَقَاءِ
الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا بَقَاءُ مَالِكِهَا وَصَانِعِهَا وَفَاطِرِهَا.
النَّكْتَةُ الثَّانِيَةُ :

حَسْبِي حَاشِيَةٌ ١

HAŞİYE-1

مِنْ بَقَائِي أَنَّ اللَّهَ هُوَ إِلَهِي الْبَاقِي، وَخَالِقِي حَاشِيَةٌ ٢
الْبَاقِي، وَمَوْجِدِي الْبَاقِي، وَفَاطِرِي الْبَاقِي، وَمَالِكِي
الْبَاقِي، وَشَاهِدِي الْبَاقِي، وَمَعْبُودِي الْبَاقِي، وَبَاعِثِي
الْبَاقِي،

HAŞİYE-2

O bütün güzelliklerin kaynağı Cemîl, bütün ince lûtufların şirinihsanların sahibi Lâtîf ve sınırsız ikramlarıyla varlıklarını donatan Atûf ve varlığı sonsuza kadar devam eden Bâkî olduğundan, lütuf ve şefkat sahiplerinin geçip gitmesi azap sebebiolmadığı gibi, onlara ehemmiyet dahi verilmez. Çünkü onların hepsinebedel olan ve bütün bunlar, Onun tecellilerinden birtek tecellîninyerini tutamayan Zât bâkîdir.

Onun, bütün bu sıfatlarıyla beraber bâkî oluşu, dünyadaki herbir ferdin fenâ ve zeval bulan her nevi sevdiği şeye bedeldir. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.

Evet, dünyanın ve içindekilerin bekâsı için, onun Mâlikinin (Sahibinin) ve

Sâniinin (San'atkârının) ve Fâtırının (Yaratıcısının) bekâsı bana yeter.

İkinci Nükte

Bekâ için Allah bana yeter.^{HAŞİYE-1} Çünkü O benim bâkî olan İlâhım ve bâkî olan Hâlıkım (Yaratıcım)^{HAŞİYE-2} ve bâkî olan Mûcidim (İcad edenim) ve bâkî olan Fâtırım (Yoktan var edicim) ve bâkî olan Mâlikim (Sahibim) ve bâkî olan Mâbudum (ibadetlerimi takdim ettiğim) ve bâkî olan Bâisimdir (Öldükten sonra dirilticimdir).

^{HAŞİYE-1} Nasıl ki afakın ve dünyanın fena ve zevalinin arkasında Bakî-i Zülcelâl'in Bakî esmasının cilvelerini gördüm tam teselli buldum. Öyle de şahsıma baktım, şahsımdaki müteaddit, muhtelif tabaka-i mevcudat-ı nefsiye ve meftun olduğum sıfât ve hakaik-i şahsiye gayet sür'atle zeval ve fenaya koştuklarından insanın fitratındaki aşk-ı bekâ sırrıyla o fânilerde bir bekâ aradım. Hâlıkımın bakî cilve-i esmasını gördüm. Her bir sıfatımın zevalinde ona temessül eden bir ismin cilvesini bakî gördüm. Ve kat'iyyen anladım ki, fitrat-ı insaniyedeki aşk-ı bekâ muhabbet-i ilâhiyeden teşa'ub eden bir muhabbetir. Mahbubunu yanlış bir surette arıyor. Aynada temessül eden de sevmek, aramak lâzımken aynayı veya aynanın ziyneti hükmüne geçen temessülün keyfiyetini sevmeye başlıyor. "Huve" yerine "Ene" ye perestiş eder. Zevalinden sonra yanlışını anlıyor. Kalb ve mahiyet-i insaniye zişuur bir aynadır. Onda temessül eden şuur ile hisseder. Aşk-ı bekâ ile sever.

^{HAŞİYE-2} Şu gelecek sekiz kelimedeki "Ye" harfleri mütekellim zamiri olup, kendini gösteriyor.

فَلَا بَأْسَ وَلَا حُزْنَ وَلَا تَأْسَفَ وَلَا تَحْسَرَ عَلَى زَوَالِ
وُجُودِي لِبَقَاءِ مُوجِدِي، وَإِجَادِهِ بِأَسْمَائِهِ.
وَمَا فِي شَخْصِي مِنْ صِفَةٍ إِلَّا وَهِيَ مِنْ شُعَاعِ اسْمِ
مِنَاسْمَائِهِ الْبَاقِيَةِ، فَزَوَالُ تِلْكَ الصِّفَةِ وَفَنَاؤُهَا
لَيْسَ أَعْدَامًا لَهَا، لَأَنَّهَا مَوْجُودَةٌ فِي دَائِرَةِ الْعِلْمِ الْبَاقِيَةِ
وَمَشْهُودَةٌ لِخَالِقِهَا.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْبَقَاءِ وَلَذَّتِهِ عِلْمِي وَإِذْعَانِي
وَشُعُورِي وَإِيمَانِي بِأَنَّهُ إِلَهِي الْبَاقِي الْمُتَمَثِّلُ
شُعَاعِ اسْمِهِ الْبَاقِي فِي مِرَاةِ مَا هَيْتِي؛ وَمَا حَقِيقَةُ
مَا هَيْتِي إِلَّا ظِلُّ ذَلِكَ الْأِسْمِ. فَبَسِرْ تَمَثُّلَهُ فِي مِرَاةِ
حَقِيقَتِي صَارَتْ نَفْسُ حَقِيقَتِي مَحْبُوبَةً لَا لِذَاتِهَا بَلْ
بَسِرْ مَا فِيهَا وَبَقَاءُ مَا تَمَثَّلَ فِيهَا أَنْوَاعُ بَقَاءٍ لَهَا.
النُّكْتَةُ الثَّالِثَةُ: حَاشِيَةٌ

^{HAŞİYE-1}

[حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ] إِذْ هُوَ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ
الَّذِي مَا هَذِهِ الْمَوْجُودَاتُ السَّيَّالَاتُ إِلَّا مَظَاهِرُ لِتَجَدُّدِ
تَجَلِّيَّاتِ إِيْجَادِهِ وَوُجُودِهِ، بِهِ وَبِالْإِنْتِسَابِ إِلَيْهِ
وَبِمَعْرِفَتِهِ أَنْوَارُ الْوُجُودِ بِلَا حُدٍّ، وَبِدُونِهِ ظُلُمَاتُ
الْعَدَمَاتِ وَالْأَمَافِرَاقَاتِ الْغَيْرِ الْمَحْدُودَاتِ

Öyle ise, benim vücudumun zevâlinde (geçip gitmesinde) beis yok, hüznün yok, teessüf yok, tahassür yoktur. Zira benim Mûcidim (icad edenim) bâkîdir ve Onun isimleriyle icadı dahi bâkîdir. Benim şahsımdaki nitelikler dahi, Onun bâkî olan isimlerinden bir ismin bir şuâsından başka birşey değildir. Osıfatlar, Hâlıkının (Yaratıcının) ilim dairesinde mevcut ve gözetimialtında bâkî olduğundan, onlar zeval ve fenâyâ gitmekle yok olmuyorlar.

Kezâ, bâkî olan İlâhımın bâkî isminin benim mahiyetimin aynasındaki şuâsının bâkî olduğuna; benim mahiyetimin hakikatının dahi o ismin bir gölgesinden başka birşey olmadığına; ve o ismin, benim mahiyetimin aynasında temessülü sırrıyla, benim hakikatım dahi bizzat mahbup değil, onda olan ve onda bâkî kalan şeylerin çeşit çeşit bekâlar olması hasebiyle mahbup olduğunadair ilmim ve iz'ânım ve şuurum ve imanım, bekâ ve bekâ lezzetiitibarıyla bana yeter.

Üçüncü Nükte^{HAŞİYE-1}

Allah bize yeter; O ne güzel vekildir. Zira O öyle bir varlığı zorunlu Vâcibü'l-Vücuddur ki, bu akıp giden varlıklar Onun icad ve varlığının intecelliyatına birer mazhardan başka birşey değildir. Onunla ve Onabağlanmakla ve Onu tanımakla, sınırsız varlık nurları hasıl olur. Onaiman ve bağıllık olmazsa, had ve hesaba gelmeyen yokluk karanlıkları ve ayrılık acıları ortaya çıkar.

HAŞİYE-1 Kâinatın en mühim muamması mütemadiyen mevt ve hayat, zeval ve fena içindeki faaliyet-i daimenin tılsımını keşfeden Yirmi Dördüncü Mektup'ta beş remiz ve beş işaretle izah edilen mühim bir hakikatın meratibine gayet icmalli işaretler nev'inden eskiden beri tahatturla tefekkür ediyordum. Ve fena ve zeval ve adem ise başka başka vücutların ünvanları olduğunu ve kesretli vücutları semere verdiğini ve zevalle giden birşey kendine bedel çok vücutları bıraktığını gösterir bir nüktedir. Bir zihayâtın mevti ve zevali birçok vücutları meyve verip arkasında bırakır, sonra gider. Evet, bir fânî, çok cihetlerle bâkî kalır. Bir dane çürümekle ölür, yüz daneyi camî bir sümbulü yerinde bırakır. İşte bu sırâ binaen mevt ve ademden ürkmek ve zevalden teessüf etmek yerinde değildir.

وَمَا هَذِهِ الْمَوْجُودَاتُ السَّيَّالَةُ إِلَّا وَهِيَ مَرَايَا،
وَهِيَ مُتَجَدِّدَةٌ بِتَبَدُّلِ التَّعَيِّنَاتِ الْإِعْتِبَارِيَّةِ فَيَفْنَائِهَا
وَزَوَالِهَا وَبَقَائِهَا بِسِتَّةِ وُجُوهِ: الْأَوَّلُ: بَقَاءُ مَعَانِيهَا
الْجَمِيلَةِ وَهَوِّيَّاتِهَا الْمِثَالِيَّةِ.

وَالثَّانِي: بَقَاءُ صُورِهَا فِي الْأَلْوَاحِ الْمِثَالِيَّةِ.

وَالثَّالِثُ: بَقَاءُ ثَمَرَاتِهَا الْأَخْرَوِيَّةِ.

وَالرَّابِعُ: بَقَاءُ تَسْبِيحَاتِهَا الرَّبَّانِيَّةِ الْمُتَمَثِّلَةِ لَهَا، الَّتِي هِيَ نَوْعُ وُجُودِ لَهَا وَالْخَامِسُ: بَقَاؤُهَا فِي الْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ وَالْمَنَاطِرِ السَّرْمَدِيَّةِ.

وَالسَّادِسُ: بَقَاءُ أَرْوَاحِهَا إِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوَى الْأَرْوَاحِ، حَاشِيَةٌ

HAŞIYE-1

وَمَا وَظِيفَتُهَا فِي كَيْفِيَّاتِهَا الْمُتَخَالِفَةِ فِي مَوْتِهَا وَفَنَائِهَا وَزَوَالِهَا وَعَدَمِهَا وَظُهُورِهَا وَإِنْطِفَائِهَا إِلَّا إِظْهَارِ الْمُقْتَضِيَّاتِ لِأَسْمَاءِ إِلَهِيَّةٍ. فَمِنْ سِرِّ هَذِهِ الْوُظَيْفَةِ صَارَتْ الْمَوْجُودَاتُ كَسِيلٍ فِي غَايَةِ السَّرْعَةِ تَتَمَوَّجُ مَوْتًا وَحَيَاةً وَوُجُودًا وَعَدَمًا. وَمِنْ هَذِهِ الْوُظَيْفَةِ تَتَظَاهَرُ الْفَعَالِيَّةُ الدَّائِمَةُ وَالْخَلَاقِيَّةُ الْمُسْتَمِرَّةُ، فَلَا بَدَّ لِي وَلِكُلِّ أَحَدٍ أَنْ يَقُولَ:

Bu akıp giden varlıklar ancak birer aynadır ve zeval, fenâ ve bekâlarında taayyünat-ı itibariyelerinin (itibarî varlıklarının) değişmesiyle altı yönden yenilenmeye mazhardır.

Birincisi: Güzel mânâlarının ve misalî hüviyetlerinin bekâsı.

İkincisi: Suretlerinin misalî levhalarda bâkî kalması.

Üçüncüsü: Uhrevî meyvelerinin bekâsı.

Dördüncüsü: Onun için bir nevi varlık demek olan, hafızaların levhalarında temessül eden Rabbânî tesbihlerin bekâsı.

Beşincisi: İlmî meşhedlerde (sahnelerde) ve sermedî (daimî) manzaralarda bekâsı.

Altıncısı: Eğer ruh sahiplerinden ise ruhunun bekâsı.^{HAŞİYE-1} Zira onun ölümünde, fenâsında, zevâlinde, yokluğunda, ortaya çıkışındave sönüp gitmesindeki çeşitli keyfiyet ve görevleri, İlâhî isimlerinmuktazilerini (gerekli kıldığı şeyleri) izhar etmekten ibarettir. Bugörev sırrıdır ki, varlıkları, gayet sür'atle ölüm ve hayat, varlık veyokluk dalgaları arasında gayet sür'atle cereyan eden bir sel halinegetirmiştir. Kâinattaki daimî faaliyetin ve devamlı yaratılışın tezahürü, işte bu görev sırrından doğar. Öyle ise, ben ve herbir fert, "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir" demeliyiz. Yani, varlıgızorunlu olan Vâcib'ül-Vücudun eserlerinden bir eser olmak bana varlıkolarak yeter. Surî (yüzeysel) ve akîm (sonlu) bir varlık içindemilyonlar sene geçirmektense, böyle mazhar (ayna) ve münevver(nurlanmış) bir varlık içinde geçici bir an bana kâfidir.

HAŞİYE-1 Meâli: Ruhun bekâsına dair Yirmi Dokuzuncu Risalede kat'î ve zarurî bir şekilde ve bâhir burhanlarla ispat edildiği gibi, eğer zîruhlardan değilse, hakikatinin kanunları ve mahiyetinin namusları ve teşekkülâtının düsturları bekâ bulur. Zira o kanun ve namus ve düstur, o fert ve nevi için bir ruh-u emrî hükmündedir. Nasıl ki bir incir ağacı ölür ve yok olur; onun teşekkülâtının kanunlarından ibaret olan ruh-u emrîsi ise bekâ bulur ve zerre gibi çekirdeklerinde devam eder. İşte o ruh-u emrî ölmemiş; belki suretler onun üzerinde yenileniyor, belki mahiyet-i hayatı devam ediyor. Zira onun mahiyeti, bâkî olan Esmâ-i Hüsnâdan bir ismin bir gölgesidir ki, o mahiyet, o bâkî ismin şuaî altında bekâ bulur ve onun hüviyeti dahi pek çok misalî levhalarda devam eder. Öyle ise, adem, zâil bir vücuttan daimî vücutlara geçiş için bir ünvandan başka birşey değildir.

[حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ] يَعْنِي حَسْبِي مِنَ الْوُجُودِ
أَنِّي أَثَرٌ مِنْ أَثَارِ وَاجِبِ الْوُجُودِ.

كَفَانِي أَنْ سَيَّالٌ مِنْ هَذَا الْوُجُودِ الْمُنَوَّرِ الْمَظْهَرِ،
مِنْ مَلَايِينَ السَّنَةِ مِنَ الْوُجُودِ الْمَزُورِ الْأَبْتَرِ.
نَعَمْ بِسِرِّ الْإِنْتِسَابِ الْإِيمَانِيِّ تَقُومُ دَقِيقَةٌ مِنَ
الْوُجُودِ مَقَامَ الْوَفِّ السِّنِينَ بَلَا إِنْتِسَابِ إِيمَانِيٍّ، بَلْ
تِلْكَ الدَّقِيقَةُ أَتَمُّ وَأَوْسَعُ بِمَرَاتِبَ مِنْ تِلْكَ الْأَلْفِ
سَنَةٍ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْوُجُودِ وَقِيمَتِهِ أَنِّي صَنَعَةٌ مِنْ هُوَ
فِي السَّمَاءِ عَظَمَتُهُ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتُهُ، وَخَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ. وَكَذَا حَسْبِي مِنَ
الْوُجُودِ وَكَمَالِهِ أَنِّي مَصْنُوعٌ مِنْ زَيْنُونَوَّرِ السَّمَاءِ
بِمَصَابِيحٍ، وَزَيْنَ وَبَهَرِ الْأَرْضِ بِزَاهِيرٍ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْفَخْرِ وَالشَّرَفِ أَنِّي مَخْلُوقٌ
وَمَمْلُوكٌ، وَعَبْدٌ لِمَنْ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ بِجَمِيعِ
كَمَالَاتِهَا وَمَحَاسِنِهَا ظِلٌّ ضَعِيفٌ بِالنِّسْبَةِ إِلَى كَمَالِهِ
وَجَمَالِهِ، وَمِنْ آيَاتِ كَمَالِهِ وَإِشَارَاتِ جَمَالِهِ.
وَكَذَا حَسْبِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَنْ يَدْخِرُ مَا لَا يَعْدُ
وَلَا يَحْصَمِنْ نِعْمِهِ فِي صُنْدِيقَاتٍ لَطِيفَةٍ هِيَ بَيْنَ
[الْكَافِ وَالنُّونِ] فَيَدْخِرُ بِقُدْرَتِهِ مَلَائِينَ الْقَنَاطِيرِ فِي
قَبْضَةٍ وَاحِدَةٍ فِيهَا صُنْدِيقَاتٌ لَطِيفَةٌ تَسْمَى بُذُورًا
وَنُورًا.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ كُلِّ ذِي جَمَالٍ وَذِي إِحْسَانٍ،
الْجَمِيلُ الرَّحِيمُ الَّذِي مَا هَذِهِ الْمَصْنُوعَاتُ
الْجَمِيلَاتُ إِلَّا مَرَايَا مُتَفَانِيَةٌ لِتَجَدُّدِ أَنْوَارِ جَمَالِهِ بِمَرِّ
الْفُصُولِ وَالْعُصُورِ وَالْدُّهُورِ، وَهَذِهِ النِّعَمُ
الْمُتَوَاتِرَةُ وَالْأَثْمَارُ الْمُتَعَاقِبَةُ فِي الرَّبِيعِ وَالصَّيْفِ
مَظَاهِرٌ لِتَجَدُّدِ مَرَاتِبِ إِنْْعَامِهِ.

Evet, imanî intisab (bağ) sırrıyla bir dakikalık varlık, imanî intisabtan(bağdan) mahrum binlerce seneye mukâbil gelir. Hattâ o bir dakika,varlık mertebeleri itibarıyla diğer binler seneden daha mükemmel ve daha geniştir.

Kezâ, göklerde büyüklüğü ve yerde âyetleri görünen ve gökleri ve yeri altıgünde yaratan Zâtın san'atı olmam, bana varlık ve varlığın kıymeti itibarıyla yeter. Kezâ, göğü kandillerle süsleyip nurlandıran ve zemini çiçeklerle göz kamaştırıcı bir şekilde süsleyen Zâtın san'at eseri olmam, bana varlık ve varlığın kemâli itibarıyla yeter.

Kezâ, kâinat bütün kemâller ve güzellikleriyle Onun kemâl ve cemâlinen isbetle bir zayıf gölgeden ve Onun kemâlinin delillerinden ve

cemâlinin işaretlerinden ibaret olan Zâtın mahlûku ve memlûkü ve kulu olmam, bana iftihar ve şeref için yeter.

Kezâ, had ve hesaba gelmeyen nimetlerini *kâfve nun* arasındaki lâtif sandukçalarda depolanan ve milyonlarla kantarı tohumve çekirdek denilen bir avuç dolusu lâtif sandukçalarda kudretiyle toplayan Zât, herşey için bana yeter.

Kezâ, bütün cemâl ve ihsan sahipleri yerine, bana o herşeyi güzel yaratan Cemîl ve her bir varlığa özel rahmet tecellisiyle Rahîm olan Zât yeterki, bu güzel san'at eserleri, mevsimlerin ve asırların ve dehirleringeçmesiyle Onun güzelliğinin nurlarını tazelandirmek için fenâya(yokluğa) mazhar olan aynalardan başka birşey değildir; ve bu bahar veyaz mevsimlerinde tekrarlanan nimetler ve birbirini takip eden meyveler, mahlûkların ve günlerin ve senelerin gelip geçmesiyle Onun daimînimetlerinin tazelenmesi için mahzarlardan (aynalardan) ibarettir.

وَكَذًا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَمَاهِيَّتَهَا أَنِي خَرِيطَةٌ
وَفَهْرَسَتَةٌ وَفَذَلَكَةُ وَمِيزَانٌ وَمَقْيَاسٌ لِّجَلَوَاتِ أَسْمَاءِ
خَالِقِ الْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ.

وَكَذًا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَوُظِفَتْهَا كَوْنِي كَكَلِمَةٍ
مَكْتُوبَةٍ بِقَلَمِ الْقُدْرَةِ، وَمُفْهَمَةٍ دَالَّةٍ عَلَى أَسْمَاءِ
الْقَدِيرِ الْمَطْلُوقِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ بِمَظْهَرِيَّةِ حَيَاتِي
لِلشُّوْوَئِ الدَّائِيَّةِ لِفَاطِرِي الَّذِي لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى.

وَكَذًا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَحَقُوقُهَا إِعْلَانِي وَتَشْهِيرِي
بَيْنَاخَوَانِي الْمَخْلُوقَاتِ وَإِعْلَانِي وَإِظْهَارِي لِنَظَرِ
شُهُودِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ بِتَزْيِينِي بِجَلَوَاتِ أَسْمَاءِ خَالِقِي
الَّذِي زَيَّنَنِي بِمُرَصَّعَاتِ حُلَّةِ وَجُودِي وَخَلَعَهُ
فَطَرَتِ تَوَقُّلَادَةَ حَيَاتِي الْمُنْتَظَمَةِ الَّتِي فِيهَا مُزِينَاتُهُ دَايَا
رَحْمَتِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ حُقُوقِ حَيَاتِي فَهَمِّي لِتَحِيَّاتِ ذَوِي
الْحَيَاةِ لَوَاهِبِ الْحَيَاةِ وَشُهُودِي لَهَا وَشَهَادَاتِ
عَلَيْهَا. وَكَذَا حَسْبِي مِنْ حُقُوقِ حَيَاتِي تَبَرُّجِي
وَتَزِينِي بِمُرَصَّعَاتِ جَوَاهِرِ إِحْسَانِهِ بِشُعُورِ إِيْمَانِي
لِلْعَرَضِ لِنَظَرِ شُهُودِ سُلْطَانِي الْأَزَلِيِّ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَلَذَاتِهَا عِلْمِي وَإِذْعَانِي
وَشُعُورِي وَإِيْمَانِي بِأَنِّي عَبْدُهُ وَمَصْنُوعُهُ وَمَخْلُوقُهُ
وَفَقِيرُهُ وَمُحْتَاجُ إِلَيْهِ، وَهُوَ خَالِقِي رَحِيمُ بِي كَرِيمٍ
لَطِيفٌ مُنْعِمٌ عَلَيَّ يَرْبِيْنِي كَمَا يَلِيقُ بِحِكْمَتِهِ وَرَحْمَتِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنَ الْحَيَاةِ وَقِيَمَتِهَا مِقْيَاسِيَّتِي
بِأَمْثَالِ عَجْزِي الْمُطْلَقِ وَفَقْرِي الْمُطْلَقِ وَضَعْفِي
الْمُطْلَقِ، لِمَرَاتِبِ قُدْرَةِ الْقَدِيرِ الْمُطْلَقِ وَدَرَجَاتِ
رَحْمَةِ الرَّحِيمِ الْمُطْلَقِ وَطَبَقَاتِ قُوَّةِ الْقَوِيِّ الْمُطْلَقِ.

Kezâ, ölüm ve hayatın Yaraticısı olan Allah'ın isimlerinin cilvelerine birharita ve fihriste ve fezleke ve ölçü ve mikyas olmam, bana hayat vehayatın mahiyeti itibarıyla yeter.

Kezâ, bütün Esmâ-i Hüsnânın müsemması (sahibi) olan Fâtırımın (yoktan varedicim) zâtî şe'nlerine (sıfatların mahiyetlerinde bulunan zâtî özelliklerine) hayatımın mazhariyeti sırrıyla, kudret kalemıyla yazılan ve o herşeye mutlak gücü yeten Kadîr ve varlıklara hayat veren ve Kendisi ezelî ve ebedî hayat sahibi olan, bütün varlıkları ayakta tutan ve varlığının devamı için hiçbir sebebe muhtaç olmayan Hayy-ı Kayyûmun isimlerini gösterip anlatan bir kelime olmam, hayat ve hayatın görevi itibarıyla bana yeter.

Kezâ, beni, rahmet hediyelerinin süslerini ihtiva eden vücut elbisemin vefitrat (yaratılış) kaftanımın ve muntazam hayat gerdanlığımın süsleriyle zinetlendiren Yaraticımın isimlerinin cilveleriyle süslenerek kardeşlerim olan mahlûklara ilân

ve teşhirim ve kâinatın Yaraticısının nazarı şuhuduna ilânım ve görünmem, hayat ve hayatın hukuku itibarıyla bana yeter.

Kezâ, hayatımın hukuku itibarıyla, hayat sahiplerinin Vâhib-i Hayata(hayatlarını verene) olan tahiyyatlarını (manevî hediyelerini) anlamamve onlara şahit olup şahitlik etmem bana yeter.

Kezâ, Ezelî Sultanımın görüşlerine arz olunmanın şuur ve imanında olarak Onun ihsan cevherlerinin süsleriyle süslenip güzelleşmem, hayatımın hukuku olarak bana yeter.

Kezâ, Onun kulu ve san'at eseri ve mahlûku olduğuma ve Ona muhtaç bulunduğuma ve Onun, hikmetine ve rahmetine lâayık bir surette beni terbiye eden vebana lütufta bulunup nimetlerini ihsan eden Hâlık-ı Rahîmim ve Rabb-i Kerîmim olduğuna dair iz'ânım ve şuurum ve imanım, hayat ve hayatın lezzeti itibarıyla bana yeter.

Kezâ, mutlak acz ve mutlak fakr ve mutlak zaafım misaliyle o herşeye kâdirolan Kadîr-i Mutlakın kudret mertebelerine ve o herşeyi rahmetiyle kaplayan Rahîm-ı Mutlakın rahmet derecelerine ve o herşeye gücü yeten Kaviyy-i Mutlakın kuvvet tabakalarına ölçü teşkil etmem, hayat ve hayatın değeri itibarıyla bana yeter.

وَكَذًا حَسْبِي بِمَعَكْسِيَّتِي بَجُزِّيَّاتِ صِفَاتِي مِنْ
الْعِلْمِ وَالْإِرَادَةِ وَالْقُدْرَةِ الْجُزْئِيَّةِ لِفَهْمِ الصِّفَاتِ الْمُحِيطَةِ
لِخَالِقِي.

فَأَفْهَمُ عِلْمَهُ الْمُحِيطَ بِمِيزَانِ عِلْمِي الْجُزْئِيِّ. وَكَذَا
حَسْبِي مِنَ الْكَمَالِ، عِلْمِي بِأَنَّ إِلَهِي هُوَ
الْكَامِلُ الْمُطْلَقُ، فَكُلُّ مَا فِي الْكَوْنِ مِنَ الْكَمَالِ، مِنْ
أَيَاتِ كَمَالِهِ إِشَارَاتٌ إِلَى كَمَالِهِ.

وَكَذًا حَسْبِي مِنَ الْكَمَالِ فِي نَفْسِي، الْإِيمَانُ بِاللَّهِ،
إِذَا الْإِيمَانُ لِلْبَشَرِ مَنْبَعٌ لِكُلِّ كَمَالَةٍ.

وَكَذَا حَسْبِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ لَأَنْوَاعِ حَاجَاتِي
الْمُطْلُوبَةِ بِأَنْوَاعِ السِّنَةِ جِهَازَاتِي الْمُخْتَلَفَةِ، إِلَهِي
وَرَبُّو خَالِقِي وَمُصَوِّرِي الَّذِي لَهُ الْأَسْمَاءُ لِحُسْنِي
الَّذِي هُوَ يَطْعُمُونِي وَيَسْقِينِي وَيَرْبِّينِي وَيُدَبِّرُنِي وَيُكَلِّمُنِي
جَلَّ جَلَالُهُ وَعَمَّ نَوَالُهُ :
النَّكْتَةُ الرَّابِعَةُ :

حَسْبِي لِكُلِّ مَطَالِبِي مَنْ فَتَحَ صُورَتِي وَصُورَةَ
أَمْثَالِي مِنْ ذَوِي الْحَيَاةِ فِي الْمَاءِ بِلَطِيفِ صُنْعِهِ
وَلَطِيفِ قُدْرَتِهِ وَحِكْمَتِهِ وَلَطِيفِ رُبُوبِيَّتِهِ.
وَكَذَا حَسْبِي لِكُلِّ مَقَاصِدِي مَنْ أَنْشَأَنِي وَشَقَّ
سَمْعِي وَبَصَرِي، وَأَدْرَجَ فِي جِسْمِي لِسَانًا وَجَنَانًا،
وَأَوْدَعَ فِيهَا وَفَجَهَازَاتِي مَوَازِينَ حَسَّاسَةً لَا تُعَدُّ
لِوزْنِ مُدْخَرَاتِ أَنْوَاعِ خَزَائِنِ رَحْمَتِهِ.

وَكَذَا أَدْمَجَ فِي لِسَانِي وَجَنَانِي وَفِطْرَتِي الْآتِ
حَسَّاسَةً لَا تُحْصَى لِفَهْمِ أَنْوَاعِ كُنُوزِ أَسْمَائِهِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ أَدْرَجَ فِي شَخْصِي الصَّغِيرِ الْحَقِيرِ،
وَأَدْمَجَنِي وَجُودِي الضَّعِيفِ الْفَقِيرِ هَذِهِ الْأَعْضَاءُ
وَالْأَلَاتِ وَهَذِهِ الْجَوَارِحَ وَالْجَهَازَاتِ وَهَذِهِ
الْحَوَاسُّ وَالْحِسِّيَّاتِ وَهَذِهِ اللَّطَائِفَ وَالْمَعْنَوِيَّاتِ،
لِإِحْسَاسِ جَمِيعِ أَنْوَاعِ نِعَمِهِ وَلَا ذَاقَةَ أَكْثَرِ
تَجَلِّيَاتِ أَسْمَائِهِ بِجَلِيلِ الْوُهِيتَةِ وَجَمِيلِ رَحْمَتِهِ
وَبَكْبِيرِ رُبُوبِيَّتِهِ وَكَرِيمِ رَأْفَتِهِ وَبِعَظِيمِ قُدْرَتِهِ
وَلَطِيفِ حِكْمَتِهِ.

Kezâ, cüz'î ilim, irade ve kudret gibi sıfatlarımla cüz'îliğimin ölçüsüyle Yaraticımın ihata edici sıfatlarını anlamam bana yeter. Nitekim benim cüz'î ilmimin ölçüsüyle Onun ihata edici ilmini anlarım. Hâkezâ, benim İlâhımın mükemmelliğin sonsuz mertebelerine sahip bir Kâmil-i Mutlak olduğuna ve kâinatta kemâlât olarak ne varsa Onun kemâlinin âyetlerinden bir âyet ve Onun kemâlinin işaretlerinden bir işaret olduğuna dair bilgim, kemâl olarak bana yeter.

Kezâ, nefsimde kemâlât olarak Allah'a iman bana yeter; çünkü insanoğlu için iman bütün kemâlâtın kaynağıdır.

Kezâ, çeşitli organ ve cihazlarımla lisanıyla istenilen çeşitli ihtiyaçlarımla hepsi için, bütün Esmâ-i Hüsnânın müsemması (sahibi) olan, beni yediren ve içiren ve terbiye ve tedbir eden ve benimle konuşan, celâli (haşmeti) herşeyden sonsuz derecede yüce olan ve lütuf ve ihsanı herşeyi kuşatan İlâhım ve Rabbim ve Hâlıkım (Yaraticım) ve Musavvirim (Şekillendirenim) bana yeter.

Dördüncü Nükte

Benim suretimi ve emsalim olan hayat sahiplerinin suretlerini basit bir sudan lâtif san'atıyla ve herşeye nüfuz eden kudreti ve hikmetiyle ve herşeyi her şe'niyle kaplayan rububiyetiyle (rablığıyla) açan Zât, bütün taleplerim için bana yeter.

Kezâ, beni inşa eden, kulağımı ve gözümü açan, cismime lisanımı ve kalbimi yerleştiren, vücuduma ve organlarıma, rahmet hazinelerinin çeşit çeşit müddeharatını (depolarını) tartacak hesapsız ölçüler yerleştiren ve kezâ

lisanıma ve kalbime ve yaratılışıma, isimlerinin çeşit çeşitdefinelerini anlamaya yarayacak hesapsız hassas âletler yerleştiren Zât, benim bütün maksatlarıma yeter.

Kezâ, bana bütün enva-ı nimetini ihsas etmek ve ekser isimlerinintecellilerini tattırmak için, celîl ulûhiyetiyle (haşmetli İlâhlığıyla)ve cemîl (güzel) rahmetiyle ve kebîr rububiyetiyle (büyük rablığıyla) ve kerîm re'fetiyle ve büyük kudretiyle ve lâtif hikmetiyle benim küçük ve hakir şahsımda ve zayıf ve fakir vücudumda bu organ ve âletleri ve bucevher ve cihazları ve bu havâss ve hissiyatı ve bu lâtifeleri vemaneviyatı yerleştiren Zât bana yeter.

النَّكْتَةُ الْخَامِسَةُ:

لَا بُدَّ لِي وَلِكُلِّ أَحَدٍ أَنْ يَقُولَ حَالًا وَقَالَ وَمُتَشَكِّرًا
وَمُفْتَخِرًا:

حَسْبِيَ مَنْ خَلَقَنِي، وَأَخْرَجَنِي مِنْ ظِلْمَةِ الْعَدَمِ
وَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِنُورِ الْوُجُودِ.

وَكَذَا حَسْبِيَ مَنْ جَعَلَنِي حَيًّا فَأَنْعَمَ عَلَيَّ نِعْمَةً
الْحَيَاةِ الَّتِي تُعْطَى لِصَاحِبِهَا كُلِّ شَيْءٍ وَتُتَمِّدُ
صَاحِبِهَا إِلَى كُلِّ شَيْءٍ.

وَكَذَا حَسْبِيَ مَنْ جَعَلَنِي إِنْسَانًا فَأَنْعَمَ عَلَيَّ
بِنِعْمَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ الَّتِي صَيَّرَتِ الْإِنْسَانَ عَالَمًا
صَغِيرًا أَكْبَرَ مَعْنَى مِنَ الْعَالَمِ الْكَبِيرِ.

وَكَذَا حَسْبِيَ مَنْ جَعَلَنِي مُؤْمِنًا فَأَنْعَمَ عَلَيَّ
بِنِعْمَةِ الْإِيمَانِ الَّذِي يُصَيِّرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
كَسَفَرَتَيْنِ مَمْلُوءَتَيْنِ مِنَ النِّعَمِ يُقَدِّمُهُمَا إِلَى الْمُؤْمِنِ
بَيْدِ الْإِيمَانِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي مِنْ أُمَّةٍ حَبِيبِهِ مُحَمَّدٌ
عَلَيْهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ، فَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِمَا فِي الْإِيمَانِ
مِنَ الْمَحَبَّةِ وَالْمَحَبُوبِيَّةِ الْإِلَهِيَّةِ، الَّتِي هِيَ مِنْ أَعْلَى
مَرَاتِبِ الْكَمَالَاتِ الْبَشَرِيَّةِ، وَبِتِلْكَ الْمَحَبَّةِ الْإِيمَانِيَّةِ
تَمْتَدُّ أَيَادِي إِسْتِفَادَةِ الْمُؤْمِنِ إِلَى مَا لَا يَتَنَاهَى مِنْ
مُشْتَمَلَاتِ دَائِرَةِ الْإِمْكَانِ وَالْوُجُوبِ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ فَضَّلَنِي جَنْسًا وَنَوْعًا وَدِينًا وَإِيمَانًا
عَلَيْكَثِيرٍ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ، فَلَمْ يَجْعَلْنِي جَامِدًا
وَلَا حَيَوَانًا وَلَا ضَالًّا، فَلَهُ الْحَمْدُ وَلَهُ الشُّكْرُ.

وَكَذَا حَسْبِي مَنْ جَعَلَنِي مَظْهَرًا جَامِعًا لِتَجَلِّيَّاتِ
أَسْمَائِهِوَأَنْعَمَ عَلَيَّ بِنِعْمَةٍ لَا تَسَعُهَا الْكَائِنَاتُ بِسِرِّ
حَدِيثِ: (لَا يَسْعُنِي أَرْضِي وَلَا سَمَائِي وَيَسْعُنِي قَلْبُ
عَبْدِي الْمُؤْمِنِ) يَعْنِي إِنَّ الْمَاهِيَّةَ الْإِنْسَانِيَّةَ مَظْهَرُ
جَامِعٍ لِجَمِيعِ تَجَلِّيَّاتِ الْأَسْمَاءِ الْمُتَجَلِّيَّةِ فِي جَمِيعِ
الْكَائِنَاتِ.

Beşinci Nükte

Ben ve herbir fert, halen ve kâlen, müteşekkik ve müftehir olarak, şöyle demeliyiz:

Beni yaratan ve yokluk karanlıklarından çıkararak bana varlık nurunu nimet olarak veren Zât bana yeter.

Kezâ, sahibine herşeyi veren ve onun elini herşeye uzatan hayat nimetini bana bağışlayarak beni hayat sahibi yapan Zât bana yeter.

Kezâ, insanı, büyük âlemden mânen daha büyük bir küçük âlem yapan insaniyetnimetini bana bağışlayarak beni insan yapan Zât bana yeter.

Kezâ, dünya ve âhireti nimetlerle dolu iki sofraya haline getirerek iman eliyle mü'mine takdim eden iman nimetini bana bağışlayarak beni mü'min yapan Zât bana yeter.

Kezâ, beni habibi olan Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâmın ümmeti yaparak, imanda bulunan ve bütün kemâlât-ı beşeriye mertebelerinin üstünde olan muhabbet ve İlâhî muhabbet nimetini bana bağışlayan ve bu imânî muhabbet ile, mü'minin istifadesini imkân (kâinat) ve vücut (Cenâb-ı Hakkın varlığı) dairelerinin sonsuz müştemilâtına (kapsamına) kadar genişleten Zât bana yeter.

Kezâ, beni cansız kılmayıp, hayvan yapmayıp, dalâlette bırakmayarak, cins venevi ve din ve iman itibarıyla mahlûklarının pek çoğundan üstün kılan Zât bana yeter ki, hamd de Ona, şükür de Ona mahsustur.

Kezâ, “Ne yere, ne de göğe sığmadım; Ben bir mü'min kulunun kalbine sığdım” meâlindeki hadîsin sırrıyla, yani, bütün kâinatta tecellî eden İlâhî isimlerin bütün tecellilerine insanın câmi bir mazhar (ayna) olması sırrıyla, kâinata sığmayan bir nimeti bana bağışlayarak beni isimlerinin tecellilerini içine alan bir ayna yapan Zât bana yeter.

وَكَذًا حَسْبِي مَنْ اشْتَرَى مُلْكَهُ الَّذِي عِنْدِي مِنِّي،
لِيَحْفَظَهُ لِي ثُمَّ يُعِيدُهُ إِلَيَّ، وَأَعْطَانَا ثَمَنَهُ الْجَنَّةَ،
فَلَهَا الشُّكْرُ وَلَهُ الْحَمْدُ بَعْدَ ضَرْبِ ذَرَّاتٍ وَجُودِي
فِي ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ.

حَسْبِي رَبِّي جَلَّ اللَّهُ
نُورُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

حَسْبِي رَبِّي جَلَّ اللَّهُ
سِرُّ قَلْبِي ذِكْرُ اللَّهِ
ذِكْرُ أَحْمَدَ صَلَّى اللَّهُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Kezâ, bende bulunan mülkünü muhafaza etmek üzere benden satın alarak sonrabana iade eden ve karşılığında bize Cenneti veren Zât bana yeter.Vücudumun zerrelerinin kâinatın zerreleriyle çarpımı sayısınca Ona şükür ve hamd olsun.

Hasbî Rabbî Cellâllah.

Nûr Muhammed Sallâllah.

Lâilâhe illâllah.

Hasbî Rabbî Cellâllah.

Sirru kalbî zikrullah.

Zikrû Ahmed Sallâllah.

Lâilâhe illâllah.

Altıncı Şuâ

Yalnız İki Nüktedir.

[Namazdaki

teşehhüdde

bulunan

1

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ

ilâ âhirenin iki noktasına

gelen iki şuâle iki cevaptır. Teşehhüdün sâir hakikatlerinin beyanı başka vakte tâlik edilerek bu Altıncı Şuâda yüzer nüktesinden yalnız İki Nüktesi muhtasar bir sûrette beyan edilecek.]

1. "Bütün tahiyyeler, bütün mübarek şeyler, bütün salâvat ve duâlar ve bütün kelimat-ı tayyibe Allah'a mahsustur." Buhari, Ezân: 148, 150, el-Amel Fi's-Salât: 4, İsti'zân: 3, 28, Da'avât: 16, Tevhîd: 5; Müslim, Salât: 56, 60, 62; Ebû Dâvud, Salât: 178; Tirmizî, Salât: 100, Nikâh: 17; Nesâî, Tatbîk: 23, Sehv: 41, 43-45, 56, 100-104; İbn-i Mâce, İkâme: 24; Nikâh: 19; Dârimî, Salât: 84, 92; Muvatta', Nidâ': 53, 55; Müsned, 1:292, 376, 382-4:409.

Birinci Sual: Teşehhüdün mübarek kelimâtı, Mirac gecesinde Cenâb-ı Hak ile Resulünün bir mükâlemeleri olduğu halde, namazda okunmasının hikmeti nedir?

Elcevap: Her mü'minin namazı, onun bir nevi miracı hükmündedir. Ve o huzura lââyık olan kelimeler ise Mirac-ı Ekber-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'da söylenen sözlerdir. Onları zikretmekle o kudsî sohbet tahattur edilir. O tahatturla o mübarek kelimelerin mânâları cüz'iyetten külliyyete çıkar ve o kudsî ve ihâtalı mânâlar tasavvur edilir veya edilebilir. Ve o tasavvur ile kıymeti ve nuru teâlî edip genişlenir.

Meselâ: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o gecede Cenâb-ı Hakka karşı

selâm yerinde التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ demiş. Yani, "Bütün zîhayatların, hayatlarıyla gösterdikleri tesbihat-ı hayatiye ve Sânilerine takdim ettikleri fitrî hediyeler, ey Rabbim, Sana mahsustur. Ben dahi bütün onları tasavvurumla ve imanım ile Sana takdim ediyorum."

Evet, nasıl ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm التَّحِيَّاتُ¹ kelimesiyle bütün zîhayatın ibâdât-ı fitrîyelerini niyet edip takdim ediyor.

Öyle de, tahiyyatın hülâsası olan الْمُبَارَكَاتُ² kelimesiyle de, bütün medar-ı bereket ve tebrik ve bârekâllah dediren ve mübarek denilen ve hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûklar, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübarekiyetlerini ve bereketlerini ve ubudiyetlerini temsil ederek, o geniş mânâ ile söylüyor.

الصَّلَوَاتُ

Ve mübarekâtın hülâsası olan ³ kelimesiyle de, zîhayatın hülâsası olan bütün zîruhun ibâdât-ı mahsusalarını tasavvur edip dergâh-ı İlâhîye o ihâtalı mânasıyla arz ediyor.

الطِّيبَاتُ

Ve ⁴ kelimesiyle de, zîruhun hülâsaları olan kâmil insanların ve melâike-i mukarrebînin, salâvatın hülâsası olan tayyibat ile nuranî ve yüksek ibadetlerini irade ederek Mâbuduna tahsis ve takdim eder.

1. Tesbihler, hayat hediyeleri, fitrî ibadetler.

2. Mübarek şeyler, tebrik ve berekete sebep olan yaratıklar.

3. Ruh sahiplerinin hususî ibadetleri.

4. Kâmil insanların ve Allah'a yakın meleklerin nurlu ve yüksek ibadetleri.

Hem nasıl ki o gecede Cenâb-ı Hak tarafından

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ

¹ demesi, istikbâlde yüzer milyon insanların her biri, her gün, hiç olmazsa on defa ² demelerini

âmirâne iş'ar eder ve o selâm-ı İlâhî, o kelimeye geniş bir nur ve yüksek bir mânâ verir. Öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın, o selâma mukâbil

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

³ demesi istikbalde muazzam ümmeti ve ümmetinin salihleri, selâm-ı İlâhîyi temsil eden İslâmiyete mazhar olmasını ve İslâmiyetin umumî bir şiarı olan mü'minler ortasındaki

وَعَلَيْكَ السَّلَامُ - السَّلَامُ عَلَيْكَ

⁴ umum ümmet demesini râciyâne, dâiyâne Hâlıkından istediğini ifade ve ihtar eder.

Ve o sohbetle hissedâr olan Hazret-i Cebrail Aleyhisselâm, emr-i İlâhî ile o

gece ⁵ demesi, bütün ümmet kıyamete kadar böyle şehadet edeceğini ve böyle diyeceklerini mübeşşirâne haber verir. Ve bu mükâleme-i kudsiyeyi tahattur ile kelimelerin mânâları parlar, genişlenir.

1. Selâm olsun sana ey Peygamber!

2. Selâm olsun sana ey Peygamber!

3. Bize ve Allah'ın salih kullarına selâm olsun.

4. Selâm olsun sana; sana da selâm olsun.

5. Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına şehadet ederim. Ve Muhammed'in (a.s.m.), Allah'ın elçisi olduğuna da şehadet ederim.

Bu mezkûr hakikatın inkişafında bana yardım eden garip bir hâlet-i ruhiyedir:

Bir zaman karanlıklı bir gurbette, karanlık bir gecede, zulmetli bir gaflet içinde, hali hazırda olan bu koca kâinat hayalime câmid, ruhsuz, meyyit, boş,

hâlî, müthiş bir cenaze göründü. Geçmiş zaman dahi bütün bütün ölü, boş, meyyit, müthiş tahayyül edildi. O hadsiz mekân ve o hudutsuz zaman, karanlıklı bir vahşetgâh sûretini aldı. Ben o hâletten kurtulmak için namaza iltica ettim.

Teşehhüdde ¹ dediğim zaman birden kâinat canlandı; hayattar, nuranî bir şekil aldı, dirildi. Hayy-ı Kayyûmun parlak bir âyinesi oldu. Bütün hayattar eczasıyla beraber, hayatlarının tahiyyelerini ve hedâyâ-yı hayatiyelerini daimî bir sûrette Zât-ı Hayy-ı Kayyûma takdim ettiklerini ilmelyakîn, belki hakkalyakîn ile bildim ve gördüm.

Sonra ² dediğim vakit, o hudutsuz ve hâlî zaman birden Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın riyaseti altında, zîhayat ruhlar ile vahşetzar suretinden ünsiyetli bir seyrangâh suretine inkılâp etti.

İkinci Sual: Teşehhüd âhirinde,

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ³

1. Tesbihler, hayat hediyeleyi, fitrî ibadetler.

2. Selâm olsun sana ey Peygamber!

3. "Allah'ım, İbrahim'e (a.s.) ve İbrahim'in (a.s.) nesline rahmet ettiğin gibi, Muhammed'e (a.s.m.) ve Muhammed'in (a.s.m.) nesline de rahmet et." Buhari, Enbiyâ: 10.

deki teşbih, teşbihlerin kaidesine uygun gelmiyor. Çünkü, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, İbrahim Aleyhisselâmdan daha ziyade rahmete mazhurdur ve daha büyüktür. Bunun sırrı nedir? Hem bu tarzdaki salâvatın teşehhüdde tahsisinin hikmeti nedir? Aynı dua, eski zamandan beri ve bütün namazda tekrar etmeleri... Halbuki bir dua bir defa kabule mazhar olsa yeter. Milyonlarca duaları makbul olan zâtlar musırrâne dua etmesi ve bilhassa o şey vaad-i İlâhîye iktiran etmiş ise... Meselâ ¹

عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا
Cenâb-ı Hak vaad ettiği halde, her
ezan ve kâmetten sonra edilen mervî duada ²
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا نَالِذِي وَعَدْتَهُ
deniliyor; bütün ümmet o vaadi îfa etmek için dua ederler. Bunun sırr-ı hikmeti nedir?

Elcevap: Bu sualde üç cihet ve üç suâl var.

Birinci cihet: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm, gerçi Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma yetişmiyor. Fakat onun âli, enbiyadırlar. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın âli, evliyadırlar. Evliya ise, enbiyaya yetişemezler. Âl

hakkında olan bu duanın parlak bir sûrette kabul olduğuna delil şudur ki:

Üç yüz elli milyon içinde, Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdan yalnız iki zâtın, yani Hasan (r.a.) ve Hüseyin'in (r.a.) neslinden gelen evliya ekser-i mutlak hakikat mesleklerinin ve tarîkatlarının pîrleri ve mürşidleri onlar olmaları

3 **عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ**

hadîsinin mazharları olduklarıdır. Başta Câfer-i Sâdık (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (r.a.) ve Şah-ı Nakşibend (r.a.) olarak herbiri, ümmetin bir kısm-ı âzamını tarîk-i hakikate ve hakikat-i İslâmiyete irşad edenler, bu âl hakkındaki duanın makbuliyetinin meyveleridirler.

1. "Ümûlur ki Rabbin, seni övülmüş bir makam olan en büyük şefaât makamına kavuşturur." İsrâ Sûresi, 17:79.

2. "Muhammed'i (a.s.m.) ona va'dettiğin övülmüş bir makam olan şefaât makamına kavuştur." Buhari, Ezân: 8, 17. Sürenin tefsiri: 11; Tirmizî, Mevâkî: 43; Salât: 42; Ebû Dâvud, Salât: 37; Nesâî, Ezân: 38; İbn-i Mâce, Ezân: 4; İkâme: 25; Müsned, 3:354.

3. "Ümmetimin alimleri İsrâiloğullarının peygamberleri gibidir." Bu hadîs, kaynaklarda haber-i meşhur olarak geçmektedir. bk. Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:64; Tecrid-i Sarîh Tercemesi: 1:107 (Diyanet İşleri Yayınları)

İkinci cihet: Bu tarzdaki salâvatın namaza tahsis-i hikmeti ise, meşahir-i insaniyenin en nuranî, en mükemmeli, en müstakimi olan enbiya ve evliyanın kâfile-i kübrasının gittikleri ve açtıkları yolda, kendisi dahi o yüzer icmâ ve yüzer tevatür kuvvetinde bulunan ve şaşırmaları mümkün olmayan o cemaat-i uz mâya, o sırat-ı müstakimde iltihak ve refakat ettiğini tahattur etmektir. Ve o tahatturla şübehat-ı şeytaniyeden ve evham-ı seyyieden kurtulmaktır. Ve bu kâfile, bu kâinat Sahibinin dostları ve makbul masnuları; ve onların muarızları, Onun düşmanları ve merdut mahlûkları olduğuna delil ise, zaman-ı Âdem'den beri o kâfileye daima muavenet-i gaybiye gelmesi ve muarızlarına her vakit musibet-i semâviye inmesidir.

Evet, kavm-i Nuh ve Semûd ve Âd ve Firavun ve Nemrud gibi bütün muarızlar, gazab-ı İlâhîyi ve azabını ihsas edecek bir tarzda gaybî tokatlar yedikleri gibi, kâfile-i kübrânın Nuh Aleyhisselâm, İbrahim Aleyhisselâm, Mûsâ Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm gibi bütün kudsî kahramanları dahi, harika ve mu'cizâne ve gaybî bir surette mu'cizelere ve ihsanat-ı Rabbâniyeye mazhar olmuşlar. Birtek tokat hiddeti, birtek ikram muhabbeti gösterdiği halde, binler tokat muarızlara ve binler ikram ve muavenet kâfileye gelmesi, bedahet derecesinde ve gündüz gibi zâhir bir tarzda, o kâfilenin hakkaniyetine ve sırat-ı müstakimde gittiğine şahadet ve delâlet eder. Fâtiha'da ¹

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

kâfileye

ve

2

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

muarızlarına bakıyor. Burada beyan

ettiğimiz nükte ise, Fâtiha'nın âhîrinde daha zâhirdir.

1. "Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna..." Fâtiha Sûresi, 1:7.

2. "Gazabına uğrayanların ve sapmış olanların yoluna değil." Fâtiha Sûresi, 1:7.

Üçüncü cihet: Bu kadar tekrar ile kat'î verilecek olan bir şeyin vermesini

istemesinin sırr-ı hikmeti şudur:

İstenilen şey, meselâ, Makam-ı Mahmud, bir uçtur. Pek büyük ve binler Makam-ı Mahmud gibi mühim hakikatleri ihtiva eden bir hakikat-ı âzâmın bir dalıdır. Ve hilkat-i kâinatın en büyük neticesinin bir meyvesidir. Ve ucu ve dalı ve o meyveyi dua ile istemek ise, dolayısıyla o hakikat-i umumiye-i uz mânının tahakkukunu ve vücut bulmasını ve o şecere-i hilkatin en büyük dalı olan âlem-i bâkinin gelmesini ve tahakkukunu ve kâinatın en büyük neticesi olan haşir ve kıyametin tahakkukunu ve dâr-ı saadetin açılmasını istemektir. Ve o istemekle, dâr-ı saadetin ve Cennetin en mühim bir sebep-i vücudu olan ubudiyet-i beşeriye ve daavât-ı insaniye kendisi dahi iştirak etmektedir. Ve bu kadar hadsiz derecede azîm bir maksat için, bu hadsiz dualar dahi azdır.

Hem Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma Makam-ı Mahmud verilmesi, umum ümmete şefaati kübrasına işarettir. Hem o, bütün ümmetinin saadetiyle alâkadardır. Onun için hadsiz salâvat ve rahmet dualarını bütün ümmetten istemesi ayn-ı hikmettir.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ¹

1. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Muhakkak ki ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Sensin." Bakara Sûresi, 2:32.

Yedinci Şuâ (Âyetü'l-Kübrâ)

Mühim bir ihtar ve bir ifade-i meram

Bu ehemmiyetli risalenin, herkes herbir meselesini anlamaz. Fakat hissesiz de kalmaz. Büyük birbahçeye giren bir kimsenin, o bahçenin bütün meyvelerine elleriyetişmez. Fakat, eline girdiği miktar yeter. O bahçe yalnız onun içindeğil; belki, elleri uzun olanların hisseleri de var.

Bu risalenin fehmini işkâl eden beş sebep var:

Birincisi: Ben kendi müşahadatımı kendi fehmime göre ve kendim için yazdım. Sair kitaplar gibi başkalarının fehmine ve telâkkisine göre yazmadım.

İkincisi: İsm-i Âzam cilvesiyle tevhid-i hakiki âzamî bir surette yazıldığından, meseleleri hem gayet geniş, hem gayet derin ve bazen çok uzun olduğundan, herkes birden ihata edemez.

Üçüncüsü: Herbir mesele büyük ve uzun bir hakikat olması sebebiyle, hakikatı parçalamamak için bazen bir sahife veya bir yaprak, birtek cümle olur. Birtek delil hükmünde çok mukaddemat bulunur.

Dördüncüsü: Ekser meselelerinin herbirisinin pek çok delilleri ve hüccetleri bulunduğundan, bazen on, bazen yirmi delili birtek burhan yapmak cihetiyle mesele uzunlaşır; kısa fehimler kavramaz.

Beşincisi: Ben Ramazan'ın feyziyle bu risalenin nurlarına mazhar olmaklığımla beraber, birkaç cihette halim perişan ve birkaç hastalıkla vücudum sarsıldığı bir zamanda acele yazılıp, birinci müsveddeyle iktifa edildi. Hem yazdığım vakit, irade ve ihtiyarımla olmadığını hissettiğimden, kendi fikrimle tanzim veya ıslah etmeyi muvafık görmediğim için bir parça fehmi işkâl edecek bir vazi-yet aldı. Hem Arabî fıkralar içine çok girdi. Hattâ Birinci Makam baştan başa Arabî olduğundan içinden çıkarıldı, müstakil yazıldı.

Medar-ı kusur ve işkâl olan bu beş sebeple beraber, bu risalenin öyle bir ehemmiyeti var ki, İmam-ı Ali (r.a.) kerâmât-ı gaybiyesinde bu risaleye, “Âyet-i Kübrâ” ve “Asâ-yı Mûsâ” namlarını vermiş, Risale-i Nur'un risaleleri içinde buna hususî bakıp, nazar-ı dikkati celbetmiş.^{HAŞİYE-1} El-Âyetü'l-Kübrâ'nın bir hakikî tefsiri olan bu Âyetü'l-Kübrâ Risalesi, Hazret-i İmam'ın (r.a.) tâbirince,

“Asâ-yı Mûsâ” nâmında Yedinci Şuâ kitabıdır.

Bu Yedinci Şuâ, bir mukaddime ve iki makamdır. Mukaddimesi dört mesele-i mühimmeyi, Birinci Makamı, Âyet-i Kübrâ’nın tefsirinden Arabî kısmını, İkinci Makamı onun burhanlarını ve tercümesini ve meâlini beyan ederler.

Bu gelen mukaddime lüzumundan fazla izah edilmekle beraber, bir derece uzun olması ihtiyarsız olmuştur. Demek ihtiyaç var ki öyle yazdırıldı. Belki de bir kısım insanlar bu uzunluğa kısa görürler.

Said Nursî

Haşiye-1 Evet, İmam-ı Ali’nin (r.a.) Âyetü’l-Kübrâ hakkında verdiği haberi, tam tamına Denizli hâdisesi tasdik etti. Çünkü, bu risalenin gizli tab’ı, hapsimize bir vesile oldu. Ve onun kudsi ve çok kuvvetli hakikatının galebesi, beraat ve necatımıza ehemmiyetli bir sebep oldu. Ve İmam-ı Ali (r.a.) keramet-i gaybiyesini gözlere gösterdi ve hakkımızdaki

وَبِآيَةِ الْكُبْرَى آمَنِي مِنَ الْفَجْتِ

duasının kabulünü ispat etti.

Mukaddime

1. "Cinleri ve insanları ancak Beni tanısınlar ve Bana iman ve ibâdet etsinler diye yarattım." Zâriyat Sûresi, 51:56.

Bu âyet-i uzmânın sırrıyla, insanın bu dünyaya gönderilmesinin hikmeti ve gayesi Hâlık-ı Kâinatı tanımak ve Ona iman edip ibadet etmektir. Ve o insanın vazife-i fıtratı ve fariza-i zimmeti, mârifetullah ve iman-ı billâhtır ve iz'an ve yakîn ile vücudunu ve vahdetini tasdik etmektir.

Evet, fıtraten daimî bir hayat ve ebedî yaşamak isteyen ve hadsiz emelleri ve nihayetsiz elemeleri bulunan bîçare insana, elbette o hayat-ı ebediyenin üssü'l-esası ve anahtarı olan iman-ı billâh ve mârifetullah ve vesilelerinden başka olan şeyler ve kemâlâtlar o insana nisbeten aşağıdır. Belki çoğunun kıymetleri yoktur.

Risale-i Nur'da bu hakikat kuvvetli burhanlarla ispat edildiğinden, bu hakikatı Risale-i Nur'a havale ederek, yalnız o yakîn-i imanîyi bu asırda sarsan ve tereddüt veren iki vartayı Dört Mesele içinde beyan ederiz.

Birinci vartadan çare-i necat: İki meseledir.

Birinci mesele: Otuz Birinci Mektubun On Üçüncü Lem'asında tafsilen ispat edildiği gibi, umumî meselelerde ispata karşı nefyin kıymeti yoktur ve kuvveti pek azdır. Meselâ, Ramazan-ı Şerîfin başında hilâli görmek hususunda, iki âmi şahit hilâli ispat etseler ve binlerle eşraf ve âlimler "Görmedik" deyip nefyetseler, onların nefiyleri kıymetsiz ve kuvvetsizdir. Çünkü, ispatta birbirine kuvvet verir; birbirinde tesanüd ve icmâ var. Nefiyde ise, bir olsa bin olsa farkları yoktur; herkes kendi başına kalır, infirâdî olur. Çünkü ispat eden harice bakar ve nefsülemre göre hükmeder. Mesela, misâlimizde olduğu gibi, biri dese "Gökte ayvardır." Diğer arkadaşı parmağını oraya basar, ikisi birleşip kuvvetleşirler. Nefiy ve inkârda ise, nefsülemre bakmaz ve bakamaz. Çünkü, "Hususi olmayan ve has bir yere bakmayan bir nefiy ispat edilmez" meşhur bir düsturdur. Meselâ, birşeyi dünyada var diye ben ispat etsem, sen de "Dünyada yok"desen, benim bir işaretimle kolayca ispat edilebilen o şeyin, sen nefyini, yani ademini ispat etmek için, bütün dünyayı aramak ve taramak ve

göstermek belkigeçmiş zamanların her tarafını dahi görmek lâzım geliyor. Sonra “Yoktur, vuku bulmamıştır” diyebilirsiniz.

Madem nefiy ve inkâr edenler nefsülemre bakmazlar; belki kendi nefislerine ve akıllarına ve gözlerine bakıp hükmediyorlar. Elbette birbirine kuvvet veremezler ve zahîr olmazlar. Çünkü, görmeye ve bilmeye mâni olan perdeler, sebepler ayrı ayırdırlar. Herkes “Ben görmüyorum, benim yanımda ve itikadımda yoktur” diyebilir. Yoksa “Vâkide yoktur” diyemez. Eğer dese—hususan umum kâinata bakan iman meselelerinde—dünya kadar büyük bir yalan olur ki, doğru diyemez ve doğrultulmaz.

Elhasıl: İspatta netice birdir, vâhiddir; tesanüd olur. Nefiyde ise bir değildir, müteaddittir. Ya “yanımda ve nazarımda” veya “itikadımda” gibi kayıtların herkese göre taaddüdüyle neticeler dahi taaddüt eder; daha tesanüd olmaz.

İşte bu hakikat noktasında, imana karşı gelen kâfirlerin ve münkirlerin kesretinin ve zâhiren çokluğunun kıymeti yoktur. Ve mü’minin yakînine ve imanına hiç tereddüt vermemek lâzımken, bu asırda Avrupa feylesoflarının nefiy ve inkârları, bir kısım bedbaht meftunlarına tereddüt verip yakînlerini izale ve saadet-i ebediyelerini mahvetmiş. Ve insandan her günde otuz bin adama isabet eden ölümü, mevt ve eceli bir terhis mânâsından çıkarıp idam-ı ebedî sûretine çevirmiş. Kapısı kapanmayan kabir, daima idamını o münkire ihtar etmekle lezzetli hayatını elîm elemelerle zehirliyor. İşte, iman ne kadar büyük bir nimet ve hayatın hayatı olduğunu anla!

İkinci mesele: Bir fennin veya bir san’atın medar-ı münakaşa olmuş bir mes’elesinde, o fennin ve o san’atın haricindeki adamlar ne kadar büyük ve âlim ve san’atkâr da olsalar, sözleri onda geçmez, hükümleri hüccet olmaz; o fennin icma-ı ulemasına dahil sayılmazlar. Meselâ büyük bir mühendisin, bir hastalığın keşfinde ve tedavisinde bir küçük tabip kadar hükmü geçmez. Ve bilhassa, maddiyatta çok tevağğul eden ve gittikçe mâneviyattan tebâud eden ve nura karşı gabîleşen ve kabalaşan ve akıllı gözüne inen en büyük bir feylesofun münkirâne sözü mâneviyatta nazara alınmaz ve kıymetsizdir.

Acaba yerde iken Arş-ı Âzamı temaşa eden, harika bir deha-yı kudsî sahibi olan ve doksan sene mâneviyatta terakki edip çalışan ve hakaik-ı imaniyeyi ilmelyakîn, aynelyakîn, hatta hakkalyakîn sûretinde keşfeden Şeyh Geylânî (k.s.) gibi yüz binler ehl-i hakikatın ittifak ettikleri tevhidî ve kudsî ve mânevî meselelerde, maddiyatın en dağınık ve kesretin en cüz’î teferruatına dalan ve sersemleşen ve boğulan feylesofların sözleri kaç para eder? Ve inkârları ve itirazları, gök gürültüsüne karşı sivrisineğin sesi gibisönük olmaz mı?

Hakaik-ı İslâmiyeye zıddiyet gösterip mübareze eden küfrün mâhiyeti bir

inkârdır, bir cehildir, bir nefiydir. Sureten ispat ve vücudî görülse de, mânâsı ademdir, nefiydir. İman ise ilimdir, vücudîdir, ispattır, hükümdür. Herbir menfî meselesi dahi, bir müspet hakikatın ünvanı ve perdesidir.

Eğer imana karşı mübareze eden ehl-i küfür, gayet müşkülâtla menfî itikadlarını kabul-ü adem ve tasdik-i adem suretinde ispat ve kabul etmeye çalışsalar; o küfür bir cihette yanlış bir ilim ve hatâ bir hüküm sayılabilir. Yoksa, irtikâbı çok kolay olan yalnız adem-i kabul ve inkâr ve adem-i tasdik ise cehl-i mutlaktır, hükümsüzlüktür.

Elhasıl, itikad-ı küfriye, iki kısımdır:

Birisi: Hakaik-i İslâmiyeye bakmıyor. Kendine mahsus yanlış bir tasdik ve bâtıl bir itikat ve hatâ bir kabuldür ve zâlim bir hükümdür. Bu kısım bahsimizden hariçtir. O bize karışmaz, biz de ona karışmayız.

İkincisi: Hakaik-i imaniyeye karşı çıkar, muaraza eder. Bu dahi iki kısımdır:

Birisi: Adem-i kabuldür. Yalnız, ispatı tasdik etmemektir. Bu ise bir cehildir; bir hükümsüzlüktür ve kolaydır. Bu da bahsimizden hariçtir.

İkincisi: Kabul-ü ademdir. Kalben, ademini tasdik etmektir. Bu kısım ise bir hükümdür, bir itikaddır, bir iltizamdır. Hem iltizamı için nefyini ispat etmeye mecburdur.

Nefiy dahi iki kısımdır:

Birisi: “Has bir mevkide ve hususî bir cihette yoktur” der. Bu kısım ise ispat edilebilir. Bu kısım da bahsimizden hariçtir.

İkinci kısım ise: Dünyaya ve kâinata ve âhirete ve asırlara bakan imanî ve kudsî ve âmm ve muhîr olan meseleleri nefiy ve inkâr etmektir. Bu nefiy ise, Birinci Meselede beyan ettiğimiz gibi, hiçbir cihetle ispat edilmez. Belki kâinatı ihâta edecek ve âhireti görecek ve hadsiz zamanın her tarafını temaşâ edecek bir nazar lâzımdır, tâ o gibi nefiyler ispat edilebilsin.

İkinci varta ve çare-i necat: Bu dahi iki meseledir:

Birincisi: Azamet ve kibriya ve nihayetsizlik noktasında, ya gaflete veya mâsiyete veya maddiyata dalmak sebebiyle darlaşan akıllar, azametli meseleleri ihata edemediklerinden, bir gurur-u ilmî ile inkâra saparlar ve nefyederler. Evet, o mânâ sıkışmış ve kurumuş akıllarına ve bozulmuş ve mâneviyatta ölmüş olan kalblerine, çok geniş ve derin ve ihatalı olan imanî mes’eleleri sığdıramadıklarından, kendilerini küfre ve dalâlete atarlar, boğulurlar.

Eğer dikkatle kendi küfürlerinin iç yüzüne ve dalâletlerinin mâhiyetine bakabilseler, görecekler ki, imanda bulunan mâkul ve lâıyk ve lâzım olan azamete karşı, yüz derece muhâl ve imkânsızlık ve imtinâ o küfrün altında ve

içindedir. Risale-i Nur yüzer mizan ve muvazenelerle bu hakikatı iki kere iki dört eder derecesinde kat'î ispat etmiş.

Meselâ, Cenâb-ı Hakkın vücub-u vücûdunu ve ezeliyetini ve ihatalı sıfatlarını azametleri için kabul edemeyen adam, ya hadsiz mevcudata, belki nihayetsiz zerrelere, o vücub-u vücudu ve ezeliyetini ve ulûhiyet sıfatlarını vermekle küfrünü itikad edebilir. Veyahut ahmak sofestâiler gibi, hem kendini, hem kâinatın vücudunu inkâr ve nefyetmekle akıldan istifa etmelidir. İşte, bunun gibi bütün hakaik-ı imaniye ve İslâmiye, kendilerinin şe'nlerini, muktezaları olan azamete istinad ederek, karşılarındaki küfrün dehşetli muhâlâtından ve vahşetli hurâfâtından ve zulmetli cehâlâtından kurtarıp kemâl-i iz'an ve teslimiyetle selîm kalblerde ve müstakim akıllarda yerleştirirler.

Evet, ezan ve namaz gibi ekser şeâir-i İslâmiyede kesretle ¹

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ

azamet-i kibriyasını her vakit

ilânı, hem ² الْعِظْمَةُ إِزَارِي وَالْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي hadîs-i kudsînin fermanı, hem Cevşenü'l-Kebîr Münâcâtının seksen altıncı ukdesinde

يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ .. يَا مَنْ لَا يَحْصِي الْعِبَادُ ثَنَاءَهُ

يَا مَنْ لَا تَصِفُ الْخَلَائِقُ جَلَالَهُ .. يَا مَنْ لَا تَنَالُ
الْأَوْهَامُ كُنْهَهُ

يَا مَنْ لَا يَدْرِكُ الْأَبْصَارُ كَمَالَهُ .. يَا مَنْ لَا يَبْلُغُ
الْأَفْهَامُ صِفَاتَهُ

يَا مَنْ لَا يَنَالُ الْأَفْكَارُ كِبْرِيَاءَهُ .. يَا مَنْ لَا يَحْسِنُ
الْإِنْسَانُ نَعْوَتَهُ ³

يَا مَنْ لَا يَرُدُّ الْعِبَادُ قَضَاءَهُ .. يَا مَنْ ظَهَرَ فِي كُلِّ
شَيْءٍ آيَاتُهُ

سُبْحَانَكَ يَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَمَانُ الْأَمَانُ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ ⁴

diye olan gayet ârifâne münâcât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) beyanı gösteriyor ki, azamet ve kibriya lüzumlu bir perdedir.

1. "Allah en büyüktür. Allah en büyüktür. Allah en büyüktür. Allah en büyüktür."

2. "Azamet gömleğim, Kibriyâ ise kaftanımdır." *Müslim*, Birr: 136; *Ebü Dâvud*, Libâs: 25; *İbn-i Mâce*, Zühd: 16; *Müsned*: 2:248, 376, 414, 427, 442, 4:416; *İbn-i Hibban*, *Sahih*, 1:272, 7:473; *Alâuddin el-Hindî*, *Kenzü'l-Ummâl*: 3:534.

3. Ey mülkünden başka memleket bulunmayan Zât, •Ey kullarının senâlarıyla Onu övmekte âciz kaldıkları Zât, • Ey mahlûkatı Onun yüceliğini vasfedemeyen Zât, • Ey künhüne vehimler bile yetişemeyen Zât, (*yalnız bu cümle Cevşen'in 54. ukdesinde yer almaktadır*). •Ey kemâli gözle idrak edilemeyen Zât, • Ey sıfât-ı kudsiyesine fehimler ulaşamayan Zât, • Ey kibriyâsına fikirler erişemeyen Zât, • Ey evsâf-ı cemâliyesini insanların güzel gösteremediği Zât.

4. Ey hüküm ve kazâsı kullar tarafından geri çevrilemeyen Zât, •Ey herbir şeyde âyetleri zâhir olan Zât, • Sen aczden ve şerikten münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilâh yokki bize imdad etsin. El-aman, el-aman! Bizi azap ateşinden ve Cehennemden kurtar.

Âyetü'l-Kübrâ

Kâinattan Hâlıkını soran bir seyyahın müşahedatıdır.

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ
مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا¹

1. "Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla." "Yedi gökle yer ve onların içindekileri Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp Onu tesbih etmesin; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. Şüphesiz ki O Halîmdir, cezâ vermekte acele etmez; Gafûrdur, günahları çokça bağışlar." İsrâSûresi, 17:44.

Bu İkinci Makam, bu âyet-i muazzamayı tefsir etmekle beraber, tayyedilen Arabî Birinci Makamın burhanlarını ve hüccetlerini ve tercümesini ve kısa bir meâlini beyan eder. Şöyle ki:

Bu âyet-i muazzama gibi pek çok âyât-ı Kur'âniye, bu kâinat Hâlıkını bildirmek cihetinde, her vakit ve herkesin en çok hayretle bakıp zevkle mütalâa ettiği en parlak bir sahife-i tevhid olan semâvâtı en başta zikretmelerinden, en başta ona başlamak muvafıktır.

Evet, bu dünya memleketine ve misafirhanesine gelen herbir misafir, gözünü açıp baktıkça görür ki: Gayet keremkârâne bir ziyafetgâh ve gayet san'atkârane bir teşhîrgâh ve gayet haşmetkârâne bir ordugâh ve talimgâh ve gayet hayretkârâne ve şevk-engizâne bir seyrangâh ve temâşâgâh ve gayet mânidarâne ve hikmetperverâne bir mütalâagâh olan bu güzel misafirhanenin sahibini ve bu kitab-ı kebîrin müellifini ve bu muhteşem memleketin sultanını tanımak ve bilmek için şiddetle merak ederken, en başta **göklerin** nur yaldızıyla yazılan güzel yüzü görünür. "Bana bak, aradığımı sana bildireceğim" der. O da bakar, görür ki:

Bir kısmı arzımızdan bin defa büyük ve o büyüklerden bir kısmı top güllesinden yetmiş derece sür'atlı yüz binler ecam-ı semâviyeyi direksiz, düşürmeden durduran ve birbirine çarpmadan fevkalhad çabuk ve beraber gezdiren; yağsız, söndürmeden mütemadiyen o hadsiz lâmbaları yandıran ve hiçbir gürültü ve ihtilâl çıkartmadan o nihayetsiz büyük kütleleri idare eden ve güneş ve kamerin vazifeleri gibi, hiç isyan ettirmeden o pek büyük mahlûkları vazifelerle çalıştıran ve iki kutbun dairesindeki hesap rakamlarına sıkışmayan bir nihayetsiz uzaklık içinde, aynı zamanda, aynı kuvvet ve aynı tarz ve aynı sikke-i fıtrat ve aynı surette, beraber, noksansız tasarruf eden ve o pek büyük mütecaviz

kuvvetleri taşıyanları, tecavüz ettirmeden kanununa itaat ettiren ve o nihayetsiz kalabalığın enkazları gibi, göğün yüzünü kirletecek süprüntülere meydan vermeden, pek parlak ve pek güzel temizlettiren ve bir muntazam ordu manevrası gibi manevrayla gezdiren ve arzı döndürmesiyle, o haşmetli manevranın başka bir surette hakikî ve hayalî tarzlarını her gece ve her sene sinema levhaları gibi seyirci mahlûkatına gösteren bir tezahür-ü rububiyet ve o rububiyet faaliyeti içinde görünen teshir, tedbir, tedvir, tanzim, tanzif, tavziften mürekkep bir hakikat, bu azameti ve ihatatı ile o semâvât Hâlîkının vücub-u vücuduna ve vahdetine ve mevcudiyeti, semâvâtın mevcudiyetinden daha zâhir bulunduğu bilmüşahede şهادet eder mânâsıyla Birinci Makamın Birinci Basamağında

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: السَّمَاوَاتُ بِجَمِيعِ مَا
فِيهَا، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: التَّسْخِيرِ،
وَالْتَدْبِيرِ، وَالتَّدْوِيرِ، وَالتَّنْظِيمِ، وَالتَّنْظِيفِ، وَالتَّوْظِيفِ
الْوَاسِعَةِ الْمَكْمَلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ¹

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, vüs'at ve mükemmeliyeti bilmüşahede görünen teshir ve tedbir ve tedvir (döndürme) ve tanzim ve tanzif ve tavzif hakikatlerinin azameti-i ihatasının şهادetiyle, semâvât bütün içindekilerle beraber Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, dünyaya gelen o yolcu adama ve misafire, cevvi-sema denilen ve mahşer-i acâip olan feza, gürültüyle konuşarak bağılıyor: “Bana bak, merakla aradığını ve seni burayagöndereni benimle bilebilir ve bulabilirsin” der. O misafir, onun ekşi,fakat merhametli yüzüne bakar; müthiş, fakat müjdeli gürültüsünü dinler, görür ki:

Zemin ile âsumân ortasında muallâkta durdurulan bulut, gayet hakîmâne ve rahîmâne bir tarzda zemin bahçesini sular ve zemin ahalisine âb-ı hayat getirir ve harareti, yani yaşamak ateşinin şiddetini tâdil eder ve ihtiyaca göre her yerinimdadına yetişir. Ve bu vazifeler gibi çok vazifeleri görmekle beraber, muntazam bir ordunun acele emirlere göre görünmesi ve gizlenmesi gibi, birden cevvi dolduran o koca bulut dahi gizlenir, bütün eczaları istirahat çekilir, hiçbir eseri görülmez. Sonra, “Yağmur başına arş!” emrini aldığı anda, bir saat, belki birkaç dakika zarfında toplanıp cevvi doldurur, bir kumandanın emrini bekler gibi durur.

Sonra o yolcu, cevvdaki rüzgâra bakar, görür ki:

Hava o kadar çok vazifelerle gayet hakîmâne ve kerîmâne istihdam olunur ki, güya o câmid havanın şuursuz zerrelerinden herbir zerresi, bu Kâinat Sultanından gelen emirleri dinler, bilir ve hiçbirini geri bırakmayarak, o kumandanın kuvvetiyle yapar ve intizamla yerine getirir bir vaziyetle, zeminin bütün nüfuslarına nefes vermek ve zîhayata lüzumu bulunan hararet ve ziya ve elektrik gibi maddeleri ve sesleri nakletmek ve nebatatın telkîhine vasıta olmak gibi çok küllî vazifelerde ve hizmetlerde, bir dest-i gaybî tarafından gayet şuurkârâne ve alîmâne ve hayatperverâne istihdam olunuyor.

Sonra yağmura bakıyor, görür ki: O lâtif ve berrak ve tatlı ve hiçten ve gaybî bir hazine-i rahmetten gönderilen katrelerde o kadar Rahmânî hediyeler ve vazifeler var ki, güya rahmet tecessüm ederek katreler sûretinde hazine-i Rabbâniyeden akıyor mânâsında olduğundan, yağmura “rahmet” namı verilmiştir.

Sonra şimşeğe bakar ve ra’dı (gök gürültüsü) dinler, görür ki, pek acip ve garip hizmetlerde çalıştırılıyorlar.

Sonra gözünü çeker, aklına bakar, kendi kendine der ki:

“Atılmış pamuk gibi bu câmid, şuursuz bulut elbette bizleri bilmez ve bize acıyıp imdadımıza kendi kendine koşmaz ve emirsiz meydana çıkmaz ve gizlenmez. Belki gayet kadîr ve rahîm bir Kumandanın emriyle hareket eder ki, bir iz bırakmadan gizlenir ve def’aten meydana çıkar, iş başına geçer. Ve gayet faal ve müteâl ve gayet cilveli ve haşmetli bir Sultanın fermanıyla ve kuvvetiyle vakit be vakit cevî âlemini doldurup boşaltır ve mütemadiyen hikmetle yazar ve paydosla bozar tahtasına ve mahv ve ispat levhasına ve haşır ve kıyamet suretine çevirir. Ve gayet lütfkâr ve ihsanperver ve gayet keremkâr ve rubûbiyetperver bir Hâkim-i Müdebbirin tedbiriyle rüzgâra biner ve dağlar gibi yağmur hazinelerini bindirir, muhtaç olan yerlere yetişir. Güya onlara acıyıp ağlayarak, gözyaşlarıyla onları çiçeklerle güldürür, güneşin şiddet-i ateşini serinlendirir ve sünger gibi bahçelerine su serper ve zemin yüzünü yıkar, temizler.”

Hem o meraklı yolcu kendi aklına der: Bu câmid, hayatsız, şuursuz, mütemadiyen çalkanan, kararsız, fırtınalı, dağdağalı, sebatsız, hedefsiz şu havanın perdesiyle ve zâhirî sûretiyle vücuda gelen yüz binler hakîmâne ve rahîmâne ve san’atkârâne işler ve ihsanlar ve imdatlar bilbedahe ispat eder ki, bu çalışkan rüzgârın ve bu cevval hizmetkârın kendi başına hiçbir hareketi yok; belki gayet kadîr ve alîm ve gayet hakîm ve kerîm bir Âminin emriyle hareket eder. Güya herbir zerresi, herbir işi bilir ve o Âminin herbir emrini anlar ve dinler bir nefer gibi, hava içinde cereyan eden herbir emr-i Rabbânîyi dinler, itaat eder ki, bütün hayvanatın teneffüsüne ve yaşamasına ve nebatatın telkîhine ve

büyümesine ve hayatına lüzumlu maddelerin yetiştirilmesine ve bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyr ü seyahatine ve bilhassa seslerin ve bilhassa telsiz telefon ve telgraf ve radyo ile konuşmaların îsaline ve bu hizmetler gibi umumî ve küllî hizmetlerden başka, azot ve müvellidülhumuza (oksijen) gibi iki basit maddeden ibaret olan havanın zerreleri birbirinin misli iken zemin yüzünde yüz binler tarzda bulunan Rabbânî san'atlarda kemâl-i intizam ile bir dest-i hikmet tarafından çalıştırılıyor görüyorum.

وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ

Demek, âyetinin tasrihiyle, rüzgârın tasrihiyle hadsiz Rabbânî hizmetlerde istimal ve bulutların teshiriyle, hadsiz Rahmânî işlerde istihdam ve havayı o surette icad eden, ancak Vâcibü'l-Vücut ve Kâdir-i Külli Şey ve Âlim-i Külli Şey bir Rabb-i Zülcelâl-i ve'l-İkramdır der, hükmeder.

1. "... Ve rüzgârları sevk etmesinde ve gökle yer arasında Allah'ın emrine boyun eğmiş bulutlarda..." Bakara Sûresi, 2:164.

Sonra yağmura bakar, görür ki: Yağmurun taneleri sayısınca menfaatler ve katreleri adedince Rahmânî cilveler ve reşhaları miktarınca hikmetler içinde bulunuyor. Hem o şirin ve lâtif ve mübarek katreler o kadar muntazam ve güzel halk ediliyor ki, hususan yaz mevsiminde gelen dolu o kadar mizan ve intizamla gönderiliyor ve iniyor ki, fırtınalarla çalkanan ve büyük şeyleri çarpıştıran şiddetli rüzgârlar, onların muvazene ve intizamlarını bozmuyor; katreleri birbirine çarpıp, birleştirip zararlı kütleler yapmıyor. Ve bunlar gibi çok hakîmâne işlerde ve bilhassa zîhayatta çalıştırılan basit ve câmid ve şuursuz müvellidülmâ ve müvellidülhumuza (hidrojen-oksijen) gibi iki basit maddeden terekküp eden bu su, yüz binlerle hikmetli ve şuurlu ve muhtelif hizmetlerde ve san'atlarda istihdam ediliyor. Demek bu tecessüm etmiş ayn-ı rahmet olan yağmur, ancak bir Rahmân-ı Rahîmin hazine-i gaybiye-i rahmetinde yapılıyor ve

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ
رَحْمَتَهُ

nüzulüyle âyetini maddeten tefsir ediyor.

Sonra ra'dı dinler ve berke (şimşeğe) bakar, görür ki: Bu iki hâdis-e acîbe-i

يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ

cevviye tam tamına

ve

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ

âyetlerini maddeten tefsir etmekle beraber, yağmurun

gelmesini haber verip, muhtaçlara müjde ediyorlar.

1. "İnsanlar ümitsizliğe düştüklerinde yağmuru indiren ve rahmetini her tarafa yayan da Odur. O, kullarını gözetip koruyan ve her türlü övgüye layıktır." Şûrâ Sûresi, 42:28.
2. "Şimşegin parıltısı ise neredeyse gözleri alıverir." Nur Sûresi, 24:43.
3. "Gök gürültüsü Onu hamd ederek, tesbih eder." Ra'd Sûresi, 13:13.

Evet, hiçten, birden harika bir gürültüyle cevvi konuşurmak ve fevkalâde bir nur ve nar ile zulmetli cevvi ışıkla doldurmak ve dağvarî pamukmisâl ve dolu ve kar ve su tulumbası hükmünde olan bulutları ateşlendirmek gibi hikmetli ve garabetli vaziyetlerle baş aşağı gafil insanın başına tokmak gibi vuruyor, "Başını kaldır, kendini tanıttırmak isteyen fa'al ve kudretli bir Zâtın hârika işlerine bak. Sen başıboş olmadığın gibi, bu hâdiseler de başıboş olamazlar. Herbirisini çok hikmetli vazifeler peşinde koşturuluyorlar. Bir Müdebbir-i Hakîm tarafından istihdam olunuyorlar" diye ihtar ediyorlar.

İşte bu meraklı yolcu, bu cevvdde, bulutu teshirden, rüzgârı tasriften, yağmuru tenzilden ve hâdisât-ı cevviyeyi tedbirden tereküp eden bir hakikatın yüksek ve âşikâr şahadetini işitir, "Âmentü billâh" der.

Birinci Makamın İkinci Mertebesinde

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودِ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ: الْجَوْزُ بِجَمِيعِ مَا فِيهِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ
إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: التَّسْخِيرِ، وَالتَّصْرِيفِ، وَالتَّنْزِيلِ،
وَالْتَّدْبِيرِ، الْوَاسِعَةِ الْمُكْمَلَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ.

fıkrası, bu yolcunun cevve dair mezkûr müşahedatını ifade eder. ^{HAŞİYE-İ İHTAR}

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, vüs'at ve mükemmeliyeti bilmüşahede görünen teshir ve tasrif ve tenzil ve tedbir hakikatlerinin azamet-i ihatasının şahadetiyle, cevvi-i semâ bütün içindekilerle beraber Onun vücub-u vücuduna delâlet eder.

Haşîye-1 ^{İHTAR} Birinci Makamda geçen otuz üç mertbe-i tevhidî bir parça izah etmek isterdim. Fakat şimdiki vaziyetim ve halimin müsaadesizliği cihetiyle, yalnız gayet muhtasar burhanlarına ve meâlinin tercümesine iktifaya mecbur oldum. Risale-i Nurun otuz belki yüz risalelerinde bu otuz üç mertbe, delilleriyle, ayrı ayrı tarzlarda, herbir risalede bir kısım mertebeler beyan edildiğinden, tafsilî onlara havale edilmiş.

Sonra, o seyahat-i fikriyeye alışan o mütefekkir misafire, küre-i arz lisan-ı hâliyle diyor ki: "Gökte, fezada, havada ne geziyorsun? Gel, ben sana aradığını tanıttıracağım. Gördüğüm vazifelerime bak ve sahifelerimi oku." O da bakar, görür ki:

Arz, meczup bir Mevlevî gibi iki hareketiyle günlerin, senelerin, mevsimlerin husulüne medar olan bir daireyi, haşr-i âzamın meydanı etrafında çiziyor. Ve zîhayatın yüz bin envânını bütün erzak ve levazımatlarıyla içine alıp feza denizinde kemâl-i muvazene ve nizamla gezdiren ve güneş etrafında seyahat eden muhteşem ve musahhar bir sefine-i Rabbâniyedir.

Sonra sahifelerine bakar, görür ki: Bablarındaki herbir sahifesi, binler âyâtıyla arzın Rabbini tanıttırıyor. Umumunu okumak için vakit bulamadığından, yalnız birtek sahife olan zîhayatın bahar faslında icad ve idaresine bakar, müşahede

eder ki:

Yüz bin envaın hadsiz efradlarının suretleri, basit bir maddeden gayet muntazam açılıyor ve gayet rahîmâne terbiye ediliyor ve gayet mu'cizâne bir kısmının tohumlarına kanatçıklar verip, onları uçurmak suretiyle neşrettiriliyor ve gayet müdebbirâne idare olunuyor ve gayet müşfikâne iâşe ve it'am ediliyor ve gayet rahîmâne ve rezzâkâne hadsiz ve çeşit çeşit ve lezzetli ve tatlı rızıkları, hiçten ve kuru topraktan ve birbirinin misli ve farkları pek az ve kemik gibi köklerden, çekirdeklerden, su katrelerinden yetiştiriliyor. Her bahara, bir vagon gibi, hazine-i gaybdan yüz bin nevi et'ime ve levazımat, kemâl-i intizamla yüklenip zîhayata gönderiliyor. Ve bilhassa o erzak paketleri içinde yavrulara gönderilen süt konserveleri ve validelerinin şefkatli sinelerinde asılan şekerli süt tulumbacıklarını göndermek, o kadar şefkat ve merhamet ve hikmet içinde görünüyor ki, bilbedahe bir Rahmân-ı Rahîmin gayet müşfikane ve mürebbiyâne bir cilve-i rahmeti ve ihsanı olduğunu ispat eder.

Elhasıl; bu sahife-i hayatiye-i bahariye haşr-i âzâmın yüz bin nûmunelerini ve misallerini göstermekle,

فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ^١

âyetini maddeten gayet parlak tefsir ettiği gibi; bu âyet dahi, bu sahifenin mânâlarını mu'cizâne ifade eder. Ve arzın, bütün sahifeleriyle, büyüklüğü nisbetinde ve kuvvetinde *Lâ ilâhe illâ hû* dediğini anladı.

İşte, küre-i arzın yirmiden ziyade büyük sahifelerinden birtek sahifenin yirmi vechinden birtek vechinin muhtasar şهادetiyle, o yolcunun sâir vecihlerin sahifelerindeki müşahedatı mânâsında olarak ve o müşahedatları ifade için, Birinci Makamın Üçüncü Mertebesinde böyle denilmiş:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: الْأَرْضُ بِجَمِيعِ مَا فِيهَا،
وَمَا عَلَيْهَا، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: التَّسْخِيرِ،
وَالْتَّدْبِيرِ، وَالتَّرْبِيَةِ، وَالْفَتْاحِيَةِ وَتَوَازِعِ الْبُذُورِ
وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدَارَةِ وَالْإِعَاشَةِ، لَجَمِيعِ ذَوَى الْحَيَاةِ،
وَالرَّحْمَانِيَةِ وَالرَّحِيمِيَّةِ الْعَامَّةِ الشَّامِلَةِ الْمُكَمَّلَةِ
بِالْمُشَاهَدَةِ²

1. "Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıldırılıyor? Bunu yapan, elbette ölümleri de böylece diriltecektir; Oherşeye hakkıyla kâdirdir." Rûm Sûresi, 30:50.
2. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, umumiyet ve şümül vemükemmeliyeti bilmüşahade görünen, bütün zevilhayatın iâşesi içintohumların teshir ve tedbir ve terbiye ve fetih ve tevzi ve muhafaza ve idaresi ve Rahmâniyet ve Rahîmiyet hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, arz bütün içindekiler ve üzerindkilerle Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, o mütefekkir yolcu her sahifeyi okudukça saadet anahtarı olan imanı kuvvetlenip ve mânevî terakkiyatın miftahı olan mârifeti ziyadeleşip ve bütün kemâlâtın esası ve madeni olan iman-ı billâh hakikatı bir derece daha inkişaf edip mânevî çok zevkleri ve lezzetleri verdikçe onun merakını şiddetle tahrik ettiğinden; semâ, cev v ve arzın mükemmel ve kat'î derslerini dinlediği halde, "Hel min mezîd" deyip dururken, denizlerin ve büyük nehirlerin cezbekârâne cûş u huruşla zikirlerini ve hazin ve leziz seslerini işitir. Lisan-ı hâl ve lisan-ı kâl ile "Bize de bak, bizi de oku" derler. O da bakar, görür ki:

Hayattârâne mütemâdiyen çalkanan ve dağılmak ve dökülmek ve istilâ etmek fıtratında olan denizler, arzı kuşatıp, arz ile beraber gayet sür'atli bir surette bir senede yirmi beş bin senelik bir dairede koşturulduğu halde, nedağılırlar, ne dökülürler ve ne de komşularındaki toprağa tecavüzederler. Demek gayet kudretli ve azametli bir Zâtın emriyle ve kuvvetiyle dururlar, gezerler, muhafaza olurlar.

Sonra denizlerin içlerine bakar, görür ki: Gayet güzel ve ziynetli ve muntazam cevherlerinden başka, binlerce çeşit hayvanatın iâşe ve idareleri ve tevellüdat ve vefiyatları o kadar muntazamdır; basit bir kum ve acı bir sudan verilen erzakları ve tayinatları o kadar mükemmeldir ki, bilbedahe bir Kadîr-i Zülcelâlin, bir Rahîm-i Zülcemâlin idare ve iâşesiyle olduğunu ispat eder.

Sonra o misafir, nehirlere bakar, görür ki: Menfaatleri ve vazifeleri ve varidat ve sarfiyatları o kadar hakîmâne ve rahîmânedir; bilbedahe ispat eder ki, bütün ırmaklar, pınarlar, çaylar, büyük nehirler, bir Rahmân-ı Zülcelâli ve'l-İkramın hazine-i rahmetinden çıkıyorlar ve akıyorlar. Hattâ o kadar fevkalâde iddihar ve

sarf ediliyorlar ki, “Dört nehir Cennetten geliyorlar” diye rivâyet edilmiş. Yani, zâhirî esbabın pek fevkinde olduklarından, mânevî bir cennetin hazinesinden ve yalnız gaybî ve tükenmez bir menbain feyzinden akıyorlar demektir. Meselâ, Mısır’ın kumistanını bir cennete çeviren Nil-i mübarek, cenup tarafından, Cebel-i Kamer denilen bir dağdan, mütemadiyen küçük bir deniz gibi tükenmeden akıyor. Altı aydaki sarfiyatı dağ şeklinde toplansa ve buzlansa, o dağdan daha büyük olur. Halbuki o dağdan ona ayrılan yer ve mahzen, altı kısımdan bir kısım olmaz. Varidatı ise, o mıntıka-i hârrede pek az gelen ve susamış toprak çabuk yuttuğu için mahzene az giden yağmur, elbette o muvazene-i vâsiayı muhafaza edemediğinden, o Nil-i mübarek âdet-i arziye fevkinde bir gaybî cennetten çıkıyor diye rivayeti gayet manidar ve güzel bir hakikati ifade ediyor.

İşte, deniz ve nehirlerin denizler gibi hakikatlerinin ve şehadetlerinin binden birisini gördü. Ve umumu bil’icmâ denizlerin büyüklüğü nisbetinde bir kuvvetle *Lâ ilâhe illâ Hû* der ve bu şehadete denizler mahlûkatı adedince şahitler gösterir diye anladı. Ve denizlerin ve nehirlerin umum şehadetlerini irade ederek ifade etmek mânâsında, Birinci Makamın Dördüncü Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: جَمِيعُ الْبَحَارِ، وَالْأَنْهَارِ،
بِجَمِيعِ مَا فِيهَا، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ:
التَّسْخِيرِ وَالْمُحَافَظَةِ وَالْإِدْخَارِ وَالْإِدَارَةِ الْوَاسِعَةِ
الْمُنْتَظَمَةِ بِالْمُشَاهَدَةِ¹

denilmiş.

1. Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü’l-Vücud ki, genişlik ve intizamı gözle görünen teshir ve muhafaza ve iddihar ve idare hakikatlerindeki ihatanın büyüklüğünün şehadetiyle, denizler ve nehirler bütün içindekilerle beraber Onun birlik içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, dağlar ve sahralar, seyahat-ı fikriyede bulunan o yolcuyla çağırıyorlar “Sahifelerimizi de oku” diyorlar. O da bakar, görür ki: Dağların küllî vazifeleri ve umumî hizmetleri o kadar azametli ve hikmetlidirler; akılları hayret içinde bırakır. Meselâ, dağların zeminden emr-i Rabbânî ile çıkmaları ve zeminin içinde, inkılâbat-ı dahiliyeden neş’et eden heyecanını ve gazabını ve hiddetini, çıkmalarıyla teskin ederek, zemin o dağların fışkırmasıyla ve menfeziyle teneffüs edip, zararlı olan sarsıntılardan ve zelzele-i muzırradan kurtulup, vazife-i devriyesinde sekenesinin istirahatlerini bozmuyor. Demek, nasıl ki sefineleri sarsıntıdan vikaye ve muvazenelerini muhafaza için onların direkleri üstünde kurulmuş; öyle de, dağlar, zemin sefinesine bu mânâda hazineli direkler

olduklarını, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan,

وَالْجِبَالِ أَرْسِيَهَا² وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ¹ وَالْجِبَالِ أَوْتَادًا³

gibi çok âyetlerle ferman ediyor.

Hem meselâ dağların içinde zîhayata lâzım olan her nevi menbalar, sular, madenler, maddeler, ilâçlar o kadar hakîmâne ve müdebbirâne ve kerîmâne ve ihtiyatkârâne iddihar ve ihzar ve istif edilmiş ki, bilbedahe, kudreti nihayetsiz bir Kadîrin ve hikmeti nihayetsiz bir Hakîmin hazineleri ve ambarları ve hizmetkârları olduklarını ispat ederler diye anlar. Ve sahra ve dağların dağ kadar vazife ve hikmetlerinden bu iki cevhere sairlerini kıyas edip, dağların ve sahraların umum hikmetleriyle, hususan ihtiyatî iddiharlar cihetiyle getirdikleri şهادeti ve söyledikleri *Lâ ilâhe illâ Hû* tevhidini, dağlar kuvvetinde ve sebatında ve sahralar genişliğinde ve büyüklüğünde görür, “Âmentü Billâh” der.

İşte bu mânâyı ifade için, Birinci Makamın Beşinci Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ: جَمِيعُ الْجِبَالِ وَالصَّحَارَى، بِجَمِيعِ
مَا فِيهَا، وَمَا عَلَيْهَا، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ:
الْإِدِّخَارِ وَالْإِدَارَةِ وَنَشْرِ الْبُذُورِ وَالْمُحَافَظَةِ
وَالْتَدْبِيرِ وَالْإِحْتِيَاطِيَّةِ الرَّبَّانِيَّةِ الْوَاسِعَةِ
الْعَامَّةِ الْمُنْتَظَمَةِ الْمَكْمَلَةِ بِالشَّاهِدَةِ⁴

denilmiş.

1. “Dağları direk (yapmadık mı?)” Nebe’ Sûresi, 78:7.

2. “Yeryüzünde sâbit dağlar diktik.” Hicr Sûresi, 15:19.

3. “Dağları sapa sağlam diktik.” Nâziât Sûresi, 79:32.

4. Allah’tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, Rabbânî ihtiyat maddelerinin bilmişahede vâsi ve âmm ve muntazam ve mükemmel iddihar ve idare ve muhafaza ve tedbiri ve tohumların neşri hakikatlerinin azamet-i ihatasının şهادetiyle, bütün dağlar ve sahrâlar bütün içindekiler ve üzeridekilerle beraber Onun vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, o yolcu dağda ve sahrada fikriyle gezerken, eşcar ve nebatat âleminin kapısı fikrine açıldı. Onu içeriye çağırdılar, “Gel,dairemizde de gez, yazılarımızı da oku” dediler. O da girdi, gördü ki, gayet muhteşem ve müzeyyen bir meclis-i tehlil ve tevhid ve bir halka-i zikir ve şükür teşkil etmişler. Bütün eşcar ve nebatatın envâları, bil’icmâ, beraber; *Lâ ilâhe illâllâ Hû* diyorlar gibi lisan-ı hallerinden anladı. Çünkü bütün meyvedar ağaç ve nebatlar; mîzanlı ve fesahatli yapraklarının dilleriyle ve süslü cezaletli çiçeklerinin sözleriyle ve intizamlı ve belâğatli meyvelerinin kelimeleriyle beraber, müsebbihâne şهادet getirdiklerine ve *Lâ ilâhe illâ Hû* dediklerine delâlet ve şهادet eden üç büyük küllî hakikati

gördü.

Birincisi: Pek zâhir bir surette kastî bir in'âm ve ikram ve ihtiyarî bir ihsan ve imtinan mânâsı ve hakikati herbirisinde hissedildiği gibi, mecmuunda ise, güneşin zuhurundaki ziyası gibi görünüyor.

İkincisi: Tesadüfe havalesi hiçbir cihet-i imkânı olmayan kastî ve hakîmâne bir temyiz ve tefrik, ihtiyarî ve rahîmâne bir tezyin ve tasvir mânâsı ve hakikati, o hadsiz envâ ve efratta gündüz gibi âşikâre görünüyor ve bir Sâni-i Hakîmin eserleri ve nakışları olduklarını gösterir.

Üçüncüsü: O hadsiz masnuatın yüz bin çeşit ve ayrı ayrı tarz ve şekilde olan suretleri, gayet muntazam, mizanlı, ziynetli olarak, mahdud ve mâdud ve birbirinin misli ve basit ve câmid ve birbirinin aynı veya az farklı ve karışık olan çekirdeklerden, habbeciklerden o iki yüz bin nevilerin farikalı ve intizamlı, ayrı ayrı, muvazeneli, hayattar, hikmetli, yanlışsız, hatâsız bir vaziyette umum efradının sûretlerinin fethi ve açılışı ise öyle bir hakikattir ki, güneşten daha parlaktır ve baharın çiçekleri ve meyveleri ve yaprakları ve mevcudatı sayısınca o hakikatı ispat eden şahitler var diye bildi. “*Elhamdü lillâhi alâ nimeti'l-îman*” dedi.

İşte bu mezkûr hakikatleri ve şehadetleri ifade mânâsıyla, Birinci Makamın Altıncı Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ
الْأَشْجَارِ وَالنَّبَاتَاتِ الْمُسَبَّحَاتِ النَّاطِقَاتِ: بِكَلِمَاتِ
أَوْرَاقِهَا الْمَوْزُونَاتِ الْفَصِيحَاتِ وَأَزْهَارِهَا الْمَزِينَاتِ
الْجَزِيَلَاتِ وَأَثْمَارِهَا الْمُنْتَظَمَاتِ الْبَلِيغَاتِ، بِشَهَادَةِ
عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: الْإِنْعَامِ، وَالْإِكْرَامِ، وَالْإِحْسَانِ،
بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ.

وَحَقِيقَةٌ: التَّمْيِيزُ، وَالتَّزْيِينُ، وَالتَّصْوِيرُ، بِإِرَادَةِ
وَحِكْمَةٍ، مَعْقُطِيَّةٍ دَلَالَةٍ حَقِيقَةٍ فَتَحَ جَمِيعَ صُورِهَا
الْمَوْزُونَاتِ الْمُزِينَاتِ الْمُتَبَايِنَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ غَيْرِ
الْمَحْدُودَةِ مِنْ نُوتَاتٍ وَحَبَّاتٍ مُتَمَاثِلَةٍ مُتَشَابِهَةٍ
مَحْصُورَةٍ مَعْدُودَةٍ¹

denilmiş.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, mizanlı ve fesahatli yapraklarının ve süslü ve cezaletli çiçeklerinin ve intizamlı vebelâğatli meyvelerinin kelimeleriyle konuşan ve tesbih eden bütün ağaçve nebat nevelerinin icmâi, birbirinin misli ve benzeri olan mahdud çekirdek vehabeciklerden süslü ve birbirinden farklı ve mütenevvî, gayr-ı mahdud suretlerinin hepsinin birden fethi hakikatinin kat'î delâletiyle beraber, kasdî ve rahmetli in'âm ve ikram ve ihsan hakikatinin ve iradeli ve hikmetli temyiz ve tezyin ve tasvir hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, icmâ ile Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, seyahat-i fikriyede bulunan o meraklı ve terakki ile zevki ve şevki artan dünya yolcusu, bahar bahçesinden bir bahar kadar bir güldeste-i marifet ve iman alıp gelirken, hayvanat ve tuyûr âleminin kapısı, hakikat-bîn olan aklına ve marifet-âşinâ olan fikrine açıldı. Yüz bin ayrı ayrı seslerle ve çeşit çeşit dillerle onu içeriye çağırdılar, “Buyurun” dediler. O da girdi ve gördü ki:

Bütün hayvanat ve kuşların bütün nevileri ve taifeleri ve milletleri, bil’ittifak, lisan-ı kâl ve lisan-ı halleriyle *Lâ ilâhe illâ Hû* deyip, zemin yüzünü bir zikirhane ve muazzam bir meclis-i tehlil suretine çevirmişler; herbiri bizzat birer kaside-i Rabbânî, birer kelime-i Sübhânî ve mânidar birer harf-i Rahmânî hükmünde Sânilerini tavsif edip hamd ü senâ ediyorlar vaziyetinde gördü. Güya o hayvanların ve kuşların duyguları ve kuvâları ve cihazları ve âzâları ve âletleri, manzum ve mevzun kelimelerdir ve muntazam ve mükemmel sözlerdir. Onlar, bunlarla Hallâk ve Rezzaklarına şükür ve vahdâniyetine şehadet getirdiklerine kat’î delâlet eden üç muazzam ve muhit hakikatleri müşahede etti.

Birincisi: Hiçbir cihetle serseri tesadüfe ve kör kuvvete ve şuursuz tabiata havalesi mümkün olmayan, hiçten hakîmâne icad ve san’atperverâne ibdâ ve ihtiyarkârâne ve alîmâne halk ve inşa ve yirmi cihetle ilim ve hikmet ve iradenin cilvesini gösteren ruhlandırmak ve ihyâ etmek hakikatidir ki, zîruhlar adedince şahitleri bulunan bir burhan-ı bâhir olarak, Zât-ı Hayy-ı Kayyûmun vücub-u vücuduna ve sıfât-ı seb’asına ve vahdetine şehadet eder.

İkincisi: O hadsiz masnulara birbirinden simaca farikalı ve şekilce ziynetli ve miktarca mizanlı ve suretçe intizamlı bir tarzdaki temyizden, tezyinden, tasvirden öyle azametli ve kuvvetli bir hakikat görünür ki, Kâdir-i Külli Şey ve Âlim-i Külli Şeyden başka hiçbir şey, bu her cihetle binlerle harikaları ve hikmetleri gösteren ihatalı fiile sahip olamaz ve hiçbir imkân ve ihtimali yok.

Üçüncüsü: Birbirinin misli ve aynı veya az farklı ve birbirine benzeyen mahsur ve mahdud yumurtalardan ve yumurtacıklardan ve nutfe denilen su katrelerinden o hadsiz hayvanların yüz binler çeşit tarzlarda ve birer mu'cize-i hikmet mâhiyetinde bulunan suretlerini, gayet muntazam ve muvazeneli ve hatasız bir hey'ette açmak ve fethetmek öyle parlak bir hakikattir ki, hayvanlar adedince senetler, deliller o hakikati tenvir eder.

İşte bu üç hakikatin ittifakıyla, hayvanların bütün envâi, beraber öyle bir *Lâ ilâhe illâ Hû* deyip şehadet getiriyorlar ki, güya zemin, büyük bir insan gibi, büyüklüğü nisbetinde *Lâ ilâhe illâ Hû* diyerek semâvât ehline işittiriyor mahiyetinde gördü ve tam ders aldı. Birinci Makamın Yedinci Mertebesinde bu mezkûr hakikatleri ifade mânâsıyla,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِتِّقَاقُ جَمِيعِ أَنْوَاعِ
الْحَيَوَانَاتِ، وَالطُّيُورِ الْحَامِدَاتِ الشَّاهِدَاتِ بِكَلِمَاتِ
حَوَاسِّهَا، وَقَوَاهَا وَحِسِّيَّاتِهَا وَلَطَائِفِهَا الْمَوْزُونَاتِ
الْمُنْتَظَمَاتِ الْفَصِيحَاتِ بِكَلِمَاتِ أَجْهَزَتِهَا وَجَوَارِحِهَا
وَأَعْضَائِهَا وَآلَاتِهَا الْمُكَمَّلَةِ الْبَلِيغَاتِ، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ
إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْإِجَادِ وَالصَّنْعِ، وَالْإِبْدَاعِ، بِالْإِرَادَةِ،
وَحَقِيقَةِ: التَّمْيِيزِ وَالتَّزْيِينِ، بِالْقَصْدِ.
وَحَقِيقَةِ: التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ، بِالْحِكْمَةِ مَعَ قَطْعِيَّةِ
دَلَالَةِ حَقِيقَةِ: فَتْحِ جَمِيعِ صُورِهَا الْمُنْتَظَمَةِ
الْمُتَخَالِفَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ غَيْرِ الْمَحْصُورَةِ مِنْ بَيَضَاتِ
وَقَطَرَاتِ مُتَمَاثِلَةٍ مُتَشَابِهَةٍ مَحْصُورَةٍ مَحْدُودَةٍ¹

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, mevzun ve muntazam ve fasih hasselerinin ve kuvvelerinin ve hissiyat ve lâtifelerinin kelimeleriyle ve mükemmel ve belîğ cihazat ve cevarih ve âlât ve âzâlarının kelimeleriyle hamd ve şehadet eden bütün hayvanat ve uyur nevilerinin ittifakı, birbirinin misli ve benzeri, mahsur ve mahdud sayıda yumurta ve katrelerden muntazam, muhtelif, mütenevvi ve gayr-ı mahsur suretlerinin fethi hakikatinin kat'î delâletiyle beraber, iradeli icad ve sun' ve ibdâ' hakikatinin ve kasdî temyiz ve tezyin hakikatinin ve hikmetli takdir ve tasvir hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra o mütefekkir yolcu, marifet-i İlâhiyenin hadsiz mertebelerinde ve

nihayetsiz ezvâkında ve envârında daha ileri gitmek için, insanlar âlemine ve beşer dünyasına girmek isterken, başta **enbiyalar** olarak onu içeriye davet ettiler; o da girdi. En evvel geçmiş zamanın menziline baktı, gördü ki:

Nev-i beşerin en nuranî ve en mükemmeli olan umum peygamberler (aleyhimüsselâm) bil'icma' beraber *Lâ ilâhe illâ Hû* deyip zikrediyorlar ve parlak ve musaddak olan hadsiz mu'cizatlarının kuvvetiyle, tevhidi iddia ediyorlar ve beşeri hayvaniyet mertebesinden melekiyet derecesine çıkarmak için, onları iman-ı billâha davet ile ders veriyorlar gördü. O da, o nuranî medresede diz çöküp derse oturdu. Gördü ki:

Meşahir-i insaniyenin en yüksekleri ve namdarları olan o üstadların herbirisinin elinde Hâlık-ı Kâinat tarafından verilmiş nişane-i tasdik olarak mu'cizeler bulunduğundan, herbirinin ihbarıyla beşerden bir taife-i azîme ve bir ümmet tasdik edip imana geldiklerinden, o yüz bin ciddî ve doğru zâtların icmâ ve ittifakla hüküm ve tasdik ettikleri bir hakikat ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu kıyas edebildi. Ve bu kuvvette, bu kadar muhbir-i sadıkların hadsiz mu'cizeleriyle imza ve ispat ettikleri bir hakikati inkâr eden ehl-i dalâlet ne derece hadsiz bir hata, bir cinayet ettiklerini ve ne kadar hadsiz bir azaba müstehak olduklarını anladı ve onları tasdik edip iman getirenler ne kadar haklı ve hakikatli olduklarını bildi; iman kudsiyetinin büyük bir mertebesi daha ona göründü.

Evet, enbiyayı (aleyhimüsselâm) Cenâb-ı Hak tarafından fiilen tasdik hükmünde olan hadsiz mu'cizatlarından ve hakkaniyetlerini gösteren, muarızlarına gelen semâvî pek çok tokatlarından ve hak olduklarına delâlet eden şahsî kemâlâtlarından ve hakikatli talimatlarından ve doğru olduklarına şahadet eden kuvvet-i imanlarından ve tam ciddiyetlerinden ve fedakârlıklarından ve ellerinde bulunan kudsî kitap ve suhuflarından ve onların yolları doğru ve hak olduğuna şahadet eden ittibâlarıyla hakikate, kemâlâta, nura vasıl olan hadsiz tilmizlerinden başka, onların ve o pek ciddî muhbirlerin müsbet meselelerde icmâ ve ittifakı ve tevatürü ve ispatta tevafuku ve tesanüdü ve tetabuku öyle bir hüccettir ve öyle bir kuvvettir ki, dünyada hiçbir kuvvet karşısına çıkamaz ve hiçbir şüphe ve tereddüdü bırakmaz. Ve imanın erkânında umum enbiyayı (aleyhimüsselâm) tasdik dahi dahil olması, o tasdik büyük bir kuvvet menbâ olduğunu anladı, onların derslerinden çok feyz-i imanî aldı.

İşte, bu yolcunun mezkûr dersini ifade mânâsında, Birinci Makamın Sekizinci Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي
وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ، بِقُوَّةِ مُعْجَزَاتِهِم
الْبَاهِرَةِ، الْمُسَدَّدَةِ الْمُسَدَّدَةِ

denilmiş.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah ki, bütün enbiyanın, tasdik edici ve tasdike mazhar mu'cizat-ı bâhirelerinin kuvvetiyle ittifakları, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra imanın kuvvetinden ulvî bir zevk-i hakikat alan o seyyah-ı talip, enbiya aleyhimüsselâmın meclisinden gelirken, ulemanın ilmelyakîn suretinde kat'î ve kuvvetli delillerle, enbiyaların (aleyhimüsselâm) dâvâlarını ispat eden ve asfiya ve siddîkîn denilen mütebahhir, müçtehid muhakkikler, onu dershanelerine çağırdılar. O da girdi, gördü ki: Binlerle dâhi ve yüz binlerce müdakkik ve yüksek ehl-i tahkik, kıl kadar bir şüphe bırakmayan tetkikat-ı amîkalarıyla, başta vücub-u vücud ve vahdet olarak müsbet mesâil-i imaniyeyi ispat ediyorlar.

Evet, istidatları ve meslekleri muhtelif olduğu halde usul ve erkân-ı imaniyede onların müttefikân ittifakları ve herbirisinin kuvvetli ve yakînî burhanlarına istinadları öyle bir hüccettir ki, onların mecmuu kadar bir zekâvet ve dirayet sahibi olmak ve burhanlarının umumu kadar bir burhan bulmak mümkün ise, karşılına ancak öyle çıkılabilir. Yoksa, o münkirler, yalnız cehalet ve echeliyet ve inkâr ve ispat olunmayan menfî meselelerde inat ve göz kapamak suretiyle karşılına çıkabilirler. Gözünü kapayan, yalnız kendine gündüzü gece yapar.

Bu seyyah, bu muhteşem ve geniş dershanede, bu muhterem ve mütebahhir üstadların neşrettikleri nurlar, zeminin yarısını bin seneden ziyade ışıktırdığını bildi. Ve öyle bir kuvve-i mâneviyeyi buldu ki, bütün ehl-i inkâr toplansa onu kıl kadar şaşırtmaz ve sarsmaz. İşte bu yolcunun bu dershaneden aldığı derse bir kısa işaret olarak Birinci Makamın Dokuzuncu Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي
وَحْدَتِهِ: اِتِّفَاقُ جَمِيعِ الْأَصْفِيَاءِ، بِقُوَّةِ بَرَاهِينِهِم
الزَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُتَّفَقَةِ

denilmiş.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Allah ki, bütün asfiyanın, muhakkak ve müttefik ve parlak burhanlarının kuvvetiyle ittifakları, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, imanın daha ziyade kuvvetlenmesinde ve inkişafında ve ilmelyakîn derecesinden aynelyakîn mertebesine terakkisindeki envârı ve ezvakı görmeye çok müştak olan o mütefekkir yolcu, medreseden gelirken, hadsiz küçük tekyelerin ve zaviyelerin telâhukıyla tevessü eden gayet feyizli ve nurlu ve sahra

genişliğinde bir tekye, bir hangâh, bir zikirhane, bir irşadgâhta ve cadde-i kübrâ-yı Muhammedînin (a.s.m.) ve mirac-ı Ahmedînin (a.s.m.) gölgesinde hakikate çalışan ve hakka erişen ve aynelyakîne yetişen binlerle ve milyonlarla **kudsî mürşidler** onu dergâha çağırdılar. O da girdi, gördü ki:

O ehl-i keşif ve keramet mürşidler; keşfiyatlarına ve müşahedelerine ve kerametlerine istinaden, bil'icmâ, müttefikan *Lâ ilâhe illâ Hû* diyerek, vücub-u vücud ve vahdet-i Rabbâniyeyi kâinata ilân ediyorlar. Güneşin ziyasındaki yedi renkle güneşi tanımak gibi, yetmiş renkle, belki Esmâ-i Hüsnâ adedince, Şems-i Ezelînin ziyasından tecellî eden ayrı ayrı nurlu renkler ve çeşit çeşit ziyalı levnler ve başka başka hakikatli tarîkatler ve muhtelif doğru meslekler ve mütenevvi haklı meşreplerde bulunan o kudsî dâhilerin ve nuranî âriflerin icmâ ve ittifakla imza ettikleri bir hakikat, ne derece zâhir ve bâhir olduğunu aynelyakîn müşahade etti. Ve enbiyanın (aleyhimüsselâm) icmâi ve asfiyanın ittifakı ve evliyanın tevacufu ve bu üç icmanın birden ittifakı, güneşi gösteren gündüzün ziyasından daha parlak gördü.

İşte, bu misafirin tekyeden aldığı feyze kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın Onuncu Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي
وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ الْأَوْلِيَاءِ بِكَشْفِيَّاتِهِمْ، وَكِرَامَاتِهِمْ
الظَّاهِرَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ

denilmiş.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, bütün evliyanın, muhakkak ve musaddak ve zahir keşif ve kerametlerinin icmâi, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, kemâlât-ı insaniyenin en mühimi ve en büyüğü, belki bilcümle kemâlât-ı insaniyenin menbai ve esası, iman-ı billâhtan ve marifetullahtan neş'et eden muhabbetullah olduğunu bilen o dünya seyyahı, bütün kuvvetiyle ve letâifiyle, imanın kuvvetinde ve marifetin inkişafında daha ziyade terakki etmesini istemek fikriyle başını kaldırdı ve semâvâta baktı. Kendi aklına dedi ki:

“Madem kâinatta en kıymettar şey hayattır. Ve kâinatın mevcudâtı hayata musahhardır. Ve madem zîhayatın en kıymettarı zîruhtur. Ve zîruhun en kıymettarı zîşuurdur. Ve madem bu kıymettarlık için küre-i zemin, zîhayatı mütemadiyen çoğaltmak için, her asır, her sene dolar, boşalır. Elbette ve her halde, bu muhteşem ve müzeyyen olan semâvâtın dahi kendisine münasip ahali ve sekenesi, zîhayat ve zîruh ve zîşuurlardan vardır ki, huzur-u Muhammedîde (a.s.m.) sahabelere görünen Hazret-i Cebrail'in (a.s.) temessülü gibi, melâikeleri görmek ve onlarla konuşmak hâdiseleri, tevatür suretinde eskiden beri nakil ve

rivayet ediliyor. Öyle ise keşke ben semâvât ehliyle dahi görüşseydim, onlar ne fikirde olduklarını bilseydim. Çünkü, Hâlık-ı Kâinat hakkında en mühim söz onlarındır” diye düşünürken, birden semâvî şöyle bir sesi işitti:

“Madem bizimle görüşmek ve dersimizi dinlemek istersin. Bil ki, başta Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm ve Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan olarak bütün peygamberlere vasıtamızla gelen mesâil-i imaniyeye en evvel biz iman etmişiz. Hem insanlara temessül edip görünen ve bizlerden olan bütün ervâh-ı tayyibe, bilâ istisna ve bil’ittifak, bu kâinat Hâlıkının vücub-u vücuduna ve vahdetine ve sıfât-ı kudsiyesine şehadet edip birbirine muvafık ve mutabık olarak ihbar etmişler. Bu hadsiz ihbaratın tevafuku ve tetabuku, güneş gibi sana bir rehberdir” dediklerini bildi ve onun nur-u imanı parladı, zeminden göklere çıktı.

İşte, bu yolcunun melâikeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Birinci ve On İkinci Mertebelerinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: اتِّفَاقُ الْمَلَكَةِ الْمُتَمَثِّلِينَ
لِأَنْظَارِ النَّاسِ، وَالْمُتَكَلِّمِينَ مَعَ خَوَاصِّ الْبَشَرِ،
بِأَخْبَارَاتِهِمَا الْمُتَطَابِقَةِ الْمُتَوَافِقَةِ¹

denilmiştir.

1. Allah’tan başka ilâh yoktur. O Allah ki, insanların nazarna temessül eden ve beşerin havâs kısmıyla konuşan melâikenin ittifakı, birbirine tetabuk ve tevafuk eden ihbaratıyla, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, pür-merak ve pür-iştîyak o misafir, âlem-i şehadet ve cismânî ve maddî cihetinde ve mahsus taifelerin dillerinden ve lisan-ı hallerinden ders aldığından, âlem-i gayb ve âlem-i berzahta dahi mütalâa ile bir seyahat ve bir taharri-i hakikat arzu ederken, her taife-i insaniyede bulunan ve kâinatın meyvesi olan insanın çekirdeği hükmünde bulunan ve küçüklüğüyle beraber, mânen kâinat kadar inbisat edebilen müstakim ve **münevver akılların, selim ve nuranî kalblerin** kapısı açıldı. Baktı ki, onlar, âlem-i gayb ve âlem-i şehadet ortasında insanî berzahlardır; ve iki âlemin birbiriyle temasları ve muameleleri, insana nisbeten o noktalarda oluyor gördüğünden, kendi akıl ve kalbine dedi ki:

“Gelin, bu emsalinizin kapısından hakikate giden yol daha kısadır. Biz öteki yollardaki dillerden ders aldığımız gibi değil, belki iman noktasındaki ittisaflarından ve keyfiyet ve renklerinden mütalâamızla istifade etmeliyiz” dedi, mütalâaya başladı. Gördü ki:

İstidatları gayet muhtelif ve mezhepleri birbirinden uzak ve muhalif olan

umum istikametli ve nurlu akılların iman ve tevhiddeki ittisafkârâne ve râsihâne itikadları, tevafuk ve sebatkârâne ve mutmainâne kanaat ve yakînleri tetabuk ediyor. Demek, tebeddül etmeyen bir hakikate dayanıp bağlanmışlar. Ve kökleri, metin bir hakikate girmiş, kopmuyor. Öyle ise, bunların nokta-i imaniyede ve vücub ve tevhidde icmâları, hiç kopmaz bir zincir-i nuranîdir ve hakikate açılan ışıklı bir penceredir.

Hem gördü ki: Meslekleri birbirinden uzak ve meşrepleri birbirine mübayin olan o umum selim ve nuranî kalblerin erkân-ı imaniyedeki müttefikane ve itminankârâne ve müncezibâne keşfiyat ve müşahedatları birbirine tevafuk ve tevhidde birbirine mutabık çıkıyor. Demek, hakikate mukâbil ve vâsıl ve mütemes-sil bu küçücük birer arş-ı marifet-i Rabbâniye ve bu câmi' birer âyine-i Samedâniye olan nuranî kalbler, şems-i hakikate karşı açılan pencerelerdir; ve umumu birden, güneşe âyinedarlık eden bir deniz gibi, bir âyine-i âzamdır. Bunların vücub-u vücudda ve vahdette ittifakları ve icmâları, hiç şaşırmaz ve şaşırtmaz bir rehber-i ekmel ve bir mürşid-i ekberdir. Çünkü, hiçbir cihetle hiçbir imkân ve hiçbir ihtimal yok ki, hakikatten başka bir vehim ve hakikatsız bir fikir ve asılsız bir sıfat, bu kadar müstemirrâne ve râsihâne bu pek büyük ve keskin gözlerin umumunu birden aldatsın, galat-ı hisse uğratsın. Buna ihtimal veren bozulmuş ve çürümüş bir akla, bu kâinatı inkâr eden ahmak sofestâîler dahi razı olmazlar, reddederler diye anladı. Kendi akıl ve kalbiyle beraber “Âmentü billâh” dediler.

İşte, bu yolcunun müstakîm akıllardan ve münevver kalblerden istifade ettiği mârifet-i imaniyeye kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Üçüncü Mertebesinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودَ الَّذِي دَلَّ عَلَى
وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: إِجْمَاعُ الْعُقُولِ الْمُسْتَقِيمَةِ
الْمُنَوَّرَةِ، بِاعْتِقَادَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ وَبِقِنَاعَاتِهَا، وَبِقِيَنَاتِهَا
الْمُتَطَابِقَةِ، مَعَ تَخَالُفِ الْأَسْتِعْدَادَاتِ وَالْمَذَاهِبِ،
وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ اتِّفَاقُ
الْقُلُوبِ السَّلِيمَةِ النُّورَانِيَّةِ، بِكَشْفِيَّاتِهَا الْمُتَطَابِقَةِ
وَبِمُشَاهَدَاتِهَا الْمُتَوَافِقَةِ مَعَ تَبَايُنِ الْمَسَالِكِ
وَالْمَشَارِبِ¹

denilmiş.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ki, istidat ve mezheplerinin farklılığıyla beraber bütün münevver ve müstakim akıl sahiplerinin birbirine tetabuk eden kanaat ve yakînleri, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, birbirine mütebayin meslek ve meşreplerine rağmen bütün selim ve nuranî kalb sahiplerinin birbirine tetabuk eden keşifleri ve birbirine tevafuk eden müşahedeleri de, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, âlem-i gayba yakından bakan ve akıl ve kalbde seyahat eden o yolcu, “Acaba âlem-i gayb ne diyor?” diye merakla o kapıyı da şöyle bir fikirle çaldı.

Yani, “Madem bu cismânî âlem-i şهادette, bu kadar ziynetli ve san’atlı hadsiz masnularıyla kendini tanıttırmak ve bu kadar tatlı ve süslü ve nihayetsiz nimetleriyle kendini sevdirmek ve bu kadar mu’cizeli ve maharetli, hesapsız eserleriyle gizli kemâlâtını bildirmek, kavilden ve tekellümden daha zâhir bir tarzda fiilen isteyen ve hal diliyle bildiren bir Zât, perde-i gayb tarafında bulunduğu bilbedahe anlaşılıyor. Elbette ve her halde, fiilen ve halen olduğu gibi, kavlen ve tekellümen dahi konuşur, kendini tanıttırır, sevdirebilir. Öyle ise, âlem-i gayb cihetinde Onu, Onun tezahüratından bilmeliyiz” dedi. Kalbi içeriye girdi, akıl gözüyle gördü ki:

Gayet kuvvetli bir tezahüratla, vahiylerin hakikati, âlem-i gaybın her tarafında, her zamanda hükmediyor. Kâinatın ve mahlûkatın şهادetlerinden çok kuvvetli bir şهادet-i vücud ve tevhid, Allâmü'l-Guyûbdan vahiy ve ilham hakikatleriyle geliyor. Kendini ve vücud ve vahdetini, yalnız masnularının şهادetlerine bırakmıyor. Kendisi, kendine lâıyk bir kelâm-ı ezelî ile konuşuyor. Her yerde ilim ve kudretiyle hâzır ve nâzırın kelâmı dahi hadsizdir. Ve kelâmının mânâsı Onu bildirdiği gibi, tekellümü dahi Onu sıfâtıyla bildiriyor.

Evet, yüz bin peygamberlerin (aleyhimüsselâm) tevatürleriyle ve ihbaratlarının vahy-i İlâhîye mazhariyet noktasında ittifaklarıyla ve nev-i

beşerden ekseriyet-i mutlakanın tasdik-gerdesi ve rehberi ve muktedası ve vahyin semereleri ve vahy-i meşhud olan kütüb-ü mukaddese ve suhuf-u semâviyenin delâil ve mu'cizatlarıyla, hakikat-i vahyin tahakkuku ve sübutu bedahet derecesine geldiğini bildi ve vahyin hakikatı beş hakikat-ı kudsiyeyi ifade ve ifaza ediyor diye anladı:

Birincisi: **لِلتَّزَلَّاتِ الْإِلَهِيَّةِ إِلَى عُقُولِ الْبَشَرِ** -denilen, beşerin akıllarına ve fehimlerine göre konuşmak, bir tenezzül-ü İlâhîdir. Evet, bütün zîruh mahlûkatını konuşuran ve konuşmalarını bilen, elbette Kendisi dahi o konuşmalara konuşmasıyla müdahale etmesi, rububiyetin muktezasıdır.

İkincisi: Kendini tanıttırmak için, kâinatı bu kadar hadsiz masraflarla, baştan başa harikalar içinde yaratan ve binler dillerle kemâlâtını söylediren, elbette Kendi sözleriyle dahi Kendini tanıttırarak.

Üçüncüsü: Mevcudatın en müntehabı ve en muhtacı ve en nâzenini ve en müştakı olan hakikî insanların münâcâtlarına ve şükürlerine fiilen mukabele ettiği gibi, kelâmıyla da mukabele etmek, hâlıkîyetin şe'nidir.

Dördüncüsü: İlim ile hayatın zarurî bir lâzımı ve ışıklı bir tezahürü olan mükâleme sıfatı, elbette ihatalı bir ilmi ve sermedî bir hayatı taşıyan Zâtta, ihatalı ve sermedî bir surette bulunur.

Beşincisi: En sevimli ve muhabbetli ve endişeli ve nokta-i istinada en muhtaç ve sahibini ve malikini bulmaya en müştak, hem fakir ve âciz bulunan mahlûkatlarına, acz ve iştıyakı, fakr ve ihtiyacı ve endişe-i istikbali ve muhabbeti ve perestişi veren bir Zât, elbette Kendi vücudunu onlara tekellümüyle iş'ar etmek, ulûhiyetin muktezasıdır.

İşte, tenezzül-ü İlâhî ve taarrûf-ü Rabbânî ve mukabele-i Rahmânî ve mükâleme-i Sübhânî ve iş'âr-ı Samedânî hakikatlerini tazammun eden umumî, semâvî vahiylerin, icmâ ile Vâcibü'l-Vücudun vücûduna ve vahdetine delâletleri öyle bir hüccettir ki, gündüzdeki güneşin şuâatının güneşe şehadetinden daha kuvvetlidir diye anladı.

Sonra ilhamlar cihetine baktı, gördü ki:

Sâdık ilhamlar, gerçi bir cihette vahye benzerler ve bir nevi mükâleme-i Rabbâniyedir; fakat iki fark vardır.

Birincisi: İlhamdan çok yüksek olan vahyin ekseri melâike vasıtasıyla; ve ilhamın ekseri vasıtasız olmasıdır. Mesela, nasıl ki, bir padişahın iki suretle konuşması ve emirleri var.

Birisi: Haşmet-i saltanat ve hakimiyet-i umumiye haysiyetiyle bir yaverini, bir

valiye gönderir. O hakimiyetin ihtişamını ve emrin ehemmiyetini göstermek için, bazan, vasıta ile beraber bir içtima yapar, sonra ferman tebliğ edilir.

İkincisi: Sultanlık ünvanıyla ve padişahlık umumî ismiyle değil, belki kendi şahsıyla hususî bir münasebeti ve cüz'î bir muamelesi bulunan has bir hizmetçisiyle veya bir âmi raiyetiyle ve hususî telefonuyla hususî konuşmasıdır.

Öyle de, Padişah-ı Ezelînin, umum âlemlerin Rabbi ismiyle ve kâinat Hâlıkı ünvanıyla, vahiyle ve vahyin hizmetini gören şümüllü ilhamlarıyla mükâlemesi olduğu gibi; herbir ferdin, herbir zîhayatın Rabbi ve Hâlıkı olmak haysiyetiyle, hususi bir surette, fakat perdeler arkasında onların kâbiliyetine göre bir tarz-ı mükâlemesi var.

İkinci fark: Vahiy gölgesizdir, sâfidir, havassa hastır. İlham ise gölgelidir, renkler karışır, umumîdir. Melâike ilhamları ve insan ilhamları ve hayvanat ilhamları gibi, çeşit çeşit, hem pek çok envâlarıyla, denizlerin katreleri kadar kelimat-ı Rabbâniyenin teksirine medar bir zemin teşkil ediyor.

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ
أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي 1

âyetinin bir vechini tefsir ediyor anladı.

1. "(De ki:) Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, Rabbimin sözleri tükenmeden o denizler tükenirdi." Kehf Sûresi, 18:109.

Sonra, ilhamın mahiyetine ve hikmetine ve şehadetine baktı, gördü ki: Mahiyeti ile hikmeti ve neticesi dört nurdan terekküp ediyor.

Birincisi: Teveddüd-ü İlâhî denilen kendini mahlûkatına fiilen sevdirdiği gibi, kavlen ve huzuren ve sohbeten dahi sevdirmek, vedûdiyetin ve rahmâniyetin muktezasıdır.

İkincisi: İbâdının dualarına fiilen cevap verdiği gibi, kavlen dahi perdeler arkasında icabet etmesi, rahîmiyetin şe'nidir.

Üçüncüsü: Ağır beliyelere ve şiddetli hallere düşen mahlûkatlarının istimdatlarına ve feryatlarına ve tazarruatlarına fiilen imdat ettiği gibi, bir nevi konuşması hükmünde olan ilhâmî kavillerle de imdada yetişmesi, rububiyetin lâzımıdır.

Dördüncüsü: Çok âciz ve çok zayıf ve çok fakir ve çok ihtiyaçlı ve kendi malikini ve hâmisini ve müdebbirini ve hafızını bulmaya pek çok muhtaç ve müştak olan zîşuur masnularına, vücudunu ve huzurunu ve himayetini fiilen ihsas ettiği gibi, bir nevi mükâleme-i Rabbâniye hükmünde sayılan bir kısım sadık ilhamlar perdesinde ve mahsus ve bir mahlûka bakan has ve bir vecihte, onun kâbiliyetine göre, onun kalb telefonuyla, kavlen dahi kendi huzurunu ve

vücudunu ihsas etmesi, şefkat-i ulûhiyetin ve rahmet-i rubûbiyetin zarurî ve vâcip bir muktezasıdır diye anladı.

Sonra ilhamın şehadetine baktı, gördü: Nasıl ki, güneşin faraza şuuru ve hayatı olsaydı ve o halde, zıyasındaki yedi rengi, yedi sıfatı olsaydı, o cihette, ışığında bulunan şuâları ve cilveleri ile bir tarz konuşması bulunacaktı. Ve bu vaziyette, misalinin ve aksinin şeffaf şeylerde bulunması; ve her âyine ve her parlak şeyler vecam parçaları ve kabarcıklar ve katreler, hattâ şeffaf zerrelerle herbirinin kâbiliyetine göre konuşması; ve onların hâcâtına cevap vermesi; ve bütün onlar güneşin vücuduna şehadet etmesi; ve hiçbir iş, bir işe mâni olmaması; ve bir konuşması, diğer konuşmaya müzahemet etmemesi bilmüşahede görüleceği gibi, aynen öyle de: ezel ve ebedin Zülcelâl Sultanı ve bütün mevcudatın Zülcemâl Hâlık-ı Zîşanı olan Şems-i Sermedînin mükâlemesi dahi onun ilmi ve kudreti gibi, küllî ve muhit olarak herşeyin kâbiliyetine göre tecellî etmesi; hiçbir suâl bir suâle, bir iş bir işe, bir hitap bir hitabamânî olmaması ve karıştırmaması bildebahe anlaşılıyor. Ve bütün o cilveler, o konuşmalar, o ilhamlar birer birer ve beraber bil'ittifak o Şems-i Ezelînin huzuruna ve vücub-u vücuduna ve vahdetine ve ehadiyetine delâlet ve şehadet ettiklerini aynelyakîne yakın bir ilmelyakînle bildi.

İşte, bu meraklı misafirin âlem-i gaybdan aldığı ders-i marifetine kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Dördüncü ve On beşinci Mertebelerinde,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الوجودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي
دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ:

اَجْمَاعُ جَمِيعِ الْوَحَيَاتِ الْحَقَّةِ الْمُتَضَمِّنَةِ
لِلتَّنَزُّلَاتِ الْإِلَهِيَّةِ، وَلِلْمَكَالِمَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ،
وَلِلتَّعَرُّفَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَلِلْمُقَابَلَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ، عِنْدَ
مُنَاجَاةِ عِبَادِهِ، وَلِلْإِشْعَارَاتِ الصِّمْدَانِيَّةِ
لِوُجُودِهِ لِمَخْلُوقَاتِهِ، وَكَذَا دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
فِي وَحْدَتِهِ: اِتِّفَاقُ الْإِلَهَامَاتِ الصَّادِقَةِ الْمُتَضَمِّنَةِ
لِلتَّوَدُّدَاتِ الْإِلَهِيَّةِ، وَلِلْإِجَابَاتِ الرَّحْمَانِيَّةِ
لِدَعَوَاتِ مَخْلُوقَاتِهِ، وَلِلْإِمْدَادَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ
لِاسْتِغَاثَاتِ عِبَادِهِ وَلِلْإِحْسَاسَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ
لِوُجُودِهِ لِمَصْنُوعَاتِهِ¹

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ve Vâhid-i Ehad ki, tenezzülât-ı ilâhiyeyi ve mükâlemât-ı Sübhâniyeyi ve taarrüfât-ı Rabbâniyeyi vekullarının münâcâtına mukabêlât-ı Rahmâniyeyi ve mahlûkatına vücudunu ihâs eden iş'ârât-ı Samedâniyeyi mutazammın bütün hak vahiylerin icmâi, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, teveddüd-ü ilâhiyeyi ve mahlûkatının duâlarına icâbât-ı Rahmâniyeyi ve kullarının istiğaselerine imdâdat-ı Rabbâniyeyi vemasnuatına vücudunu bildiren ihsasat-ı Sübhâniyeyi mutazammın sadık ilhamların ittifaki, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, o dünya seyyahı kendi aklına dedi ki:

“Madem bu kâinatın mevcudatıyla Mâlikimi ve Hâlıkımı arıyorum; elbette herşeyden evvel bu mevcudatın en meşhuru ve a’dâsının tasdikiyle dahi en mükemmeli ve en büyük kumandanı ve en namdar hâkimi ve sözce en yükseği ve akılca en parlağı ve on dört asrı faziletiyle ve Kur’ân’ıyla ışıklandıran Muhammed-i Arabî Aleyhisselâtü Vesselâmı ziyaret etmek ve aradığımı ondan sormak için Asr-ı Saadete beraber gitmeliyiz” diyerek, aklıyla beraber o asra girdi, gördü ki:

O asır, hakikaten, o zât (a.s.m.) ile bir saadet-i beşeriye asrı olmuş. Çünkü, en bedevî ve en ümmî bir kavmi, getirdiği nur vasıtasıyla, kısa bir zamanda dünyaya üstad ve hâkim eylemiş.

Hem kendi aklına dedi: “Biz en evvel, bu fevkalâde zâtın (a.s.m.) bir derece kıymetini ve sözlerinin hakkaniyetini ve ihbârâtının doğruluğunu bilmeliyiz. Sonra Hâlıkımızı ondan sormalıyız” diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz kat’î delillerden, burada, yalnız dokuz külliyyetine birer kısa işaret edilecek.

Birincisi: Bu zâtta (a.s.m.), hattâ düşmanlarının tasdikiyle dahi, bütün güzel

huyların ve hasletlerin bulunması; ve

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى²

âyetlerinin sarahatiyle, bir parmağının işaretiyle kamer iki parça olması; ve bir avucuyla a'dasının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyle kaçmaları; ve susuz kalmış kendi ordusuna, beş parmağından kevser gibi akan suyu kifayet derecesinde içirmesi gibi, nass-ı kat'î ile ve bir kısmı tevatürle yüzer mu'cizatın onun elinde zâhir olmasıdır. Bu mu'cizattan, üç yüzden ziyade bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup olan Mu'cizat-ı Ahmediye (a.s.m.) namındaki harika ve kerametli bir risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden, onları ona havale ederek dedi ki:

1. "Ay yarıldı." Kamer Sûresi, 54:1.

2. "Attığın zaman da sen atmadın, ancak Allah attı." Enfâl Sûresi, 8:17.

"Bu kadar ahlâk-ı hasene ve kemâlâtla beraber bu kadar mu'cizat-ı bâhiresi bulunan bir zât (a.s.m.) elbetteen doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yalana, yanlışatenezzül etmesi kâbil değil."

İkincisi: Elinde, bu kâinat Sahibinin bir fermanı bulunduğu ve o fermanı her asırda üç yüz milyondan ziyade insanların kabul ve tasdik ettikleri ve o ferman olan Kur'ân-ı Azîmüşşanın, yedi vech ile harika olmasıdır. Ve bu Kur'ân'ın, kırk vech ile mu'cize olduğu ve Kâinat Hâlıkının sözü bulunduğu, kuvvetli delilleriyle beraber Yirmi Beşinci Söz ve Mu'cizat-ı Kur'âniye namlarındaki ve Risale-i Nur'un bir güneşi olan meşhur bir risalede tafsilen beyan edilmesinden, onu, ona havale ederek dedi: "Böyle ayn-ı hak ve hakikat bir fermanın tercümanı ve tebliğ edicisi bir zâtta (a.s.m.), fermana cinayet ve ferman sahibine hıyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz."

Üçüncüsü: O zât (a.s.m.) öyle bir şeriat ve bir İslâmiyet ve bir ubûdiyet ve bir dua ve bir davet ve bir imanla meydana çıkmış ki, onların ne misli var ne de olur. Ve onlardan daha mükemmel, ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü, ümmî bir zâtta (a.s.m.) zuhur eden o şeriat, on dört asrı ve nev-i beşerin humsunu, âdilâne ve hakkaniyet üzere ve müdakkikane hadsiz kanunlarıyla idare etmesi, emsal kabul etmez.

Hem, ümmî bir zâtın (a.s.m.) ef'âl ve akvâl ve ahvâlinden çıkan İslâmiyet, her asırda, üç yüz milyon insanın rehberi ve mercii ve akıllarının muallimi ve mürşidi ve kalblerinin münevveri ve musaffîsi ve nefislerinin mürebbîsi ve müzekkîsi ve ruhlarının medâr-ı inkişafı ve maden-i terakkiyatı olması cihetiyle, misli olamaz ve olamamış.

Hem, dininde bulunan bütün ibâdâtın bütün envâında en ileri olması; ve

herkesten ziyade takvâda bulunması ve Allah'tan korkması; ve fevkalâde daimî mücahedat ve dağdağalar içinde tam tamına ubûdiyetin en ince esrarına kadar mûraat etmesi; ve hiç kimseyi taklit etmeyerek ve tam mânâsıyla ve müptediyâne fakat en mükemmel olarak, hem iptidâ ve intihâyı birleştirerek yapması, elbette misli görülmez ve görünmemiş.

Hem binler dua ve münâcâtlarından Cevşenü'l-Kebîr ile, öyle bir marifet-i Rabbâniye ile, öyle bir derecede Rabbini tavsif ediyor ki, o zamandan beri gelen ehl-i mârifet ve ehl-i velâyet, telâhuk-u efkârla beraber, ne o mertebe-i marifete ve ne de o derece-i tavsife yetişememeleri gösteriyor ki, duada dahi onun misli yoktur. Risale-i Münâcâtın başında Cevşenü'l-Kebîr'in doksan dokuz fıkrasından bir fıkrasının kısacık bir meâlinin beyan edildiği yere bakan adam, "Cevşen'in dahi misli yoktur" diyecek.

Hem, tebliğ-i risalette ve nâsı hakka davette o derece metanet ve sebat ve cesaret göstermiş ki, büyük devletler ve büyük dinler, hattâ kavim ve kabilesi ve amcası ona şiddetli adavet ettikleri halde, zerre miktar bir eser-i tereddüt, bir telâş, bir korkaklık göstermemesi ve tek başıyla bütün dünyayameydan okuması ve başa da çıkarması ve İslâmiyeti dünyanın başınageçirmesi ispat eder ki, tebliğ ve davette dahi misli olmamış ve olamaz.

Hem, imanda, öyle fevkalâde bir kuvvet ve harika bir yakîn ve mu'cizâne bir inkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî itikad taşımış ki, o zamanın hükümrânı olan bütün efkârı ve akideleri ve hükemanın hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri ona muarız ve muhalif ve münkir oldukları halde onun ne yakînine, ne itikadına, ne itimadına, ne itminanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüt, hiçbir zaaf, hiçbir vesvese vermemesi ve mâneviyatta ve meratib-i imaniyede terakki eden başta Sahabeler ve bütün ehl-i velâyet, onun, her vakit, mertebe-i imanından feyz almaları ve onu en yüksek derecede bulmaları, bilbedahe gösterir ki, imanı dahi emsalsizdir.

İşte, böyle emsalsiz bir şariat ve misilsiz bir İslâmiyet ve harika bir ubûdiyet ve fevkalâde bir dua ve cihan-pesendâne bir dâvet ve mu'cizâne bir iman sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladı ve aklı dahi tasdik etti.

Dördüncüsü: Enbiyaların (aleyhimüsselâm) icmâî, nasıl ki vücud ve vahdâniyet-i İlâhiyeye gayet kuvvetli bir delildir; öyle de, bu zâtın doğruluğuna ve risaletine gayet sağlam bir şehadettir. Çünkü enbiya aleyhimüsselâmın doğruluklarına ve peygamber olmalarına medar olan ne kadar kudsî sıfatlar ve mu'cizeler ve vazifeler varsa, o zâtta en ileride olduğu tarihçe musaddaktır. Demek onlar, nasıl ki, lisan-ı kâl ile Tevrat, İncil, Zebur ve suhuflarında bu zâtın

(a.s.m.) geleceğini haber verip insanlara beşaret vermişler—ki, kütüb-ü mukaddesenin o beşaretli işârâtından yirmiden fazla ve pek zâhir bir kısmı, On Dokuzuncu Mektup'ta güzelce beyan ve ispat edilmiş—öyle de, lisan-ı halleriyle, yani nübüvvetleriyle ve mu'cizeleriyle, kendi mesleklerinde ve vazifelerinde en ileri ve en mükemmel olan buzâtı tasdik edip dâvâsını imza ediyorlar. Ve lisan-ı kâl ve icmâ ile vahdâniyete delâlet ettikleri gibi, lisan-ı hal ile ve ittifak ile de, bu zâtın sadıkiyetine şehadet ediyorlar diye anladı.

Beşincisi: Bu zâtın düsturlarıyla ve terbiyesi ve tebaiyetiyle ve arkasından gitmeleriyle hakka, hakikate, kemâlâta, kerâmâta, keşfiyata, müşahedata yetişen binlerce evliya, vahdâniyete delâlet ettikleri gibi, üstadları olan bu zâtın sadıkiyetine ve risaletine icmâ ve ittifakla şehadet ediyorlar. Ve âlem-i gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını nur-u velâyetle müşahade etmeleri; ve umumunu, nur-u iman ile, ya ilmelyakîn veya aynelyakîn veya hakkalyakîn suretinde itikad ve tasdik etmeleri, üstadları olan bu zâtın derece-i hakkaniyet ve sadıkiyetini güneş gibi gösterdiğini gördü.

Altıncısı: Bu zâtın, ümmîliğiyle beraber, getirdiği hakaik-i kudsiye ve ihtirâ ettiği ulûm-u âliye ve keşfettiği mârifet-i İlâhiyenin dersiyle ve talimiyle mertebe-i ilmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar asfiya-yı müdakkikîn ve siddîkîn-i muhakkikîn ve dâhi hükema-i mü'minîn bu zâtın üssül' esas dâvâsı olan vahdâniyeti kuvvetli burhanlarıyla bil'ittifak ispat ve tasdik ettikleri gibi, bu muallim-i ekberin ve bu üstâd-ı âzamın hakkaniyetine ve sözlerinin hakikat olduğuna ittifakla şehadetleri, gündüz gibi bir hüccet-i risaleti ve sadıkiyetidir. Meselâ, Risale-i Nur, yüz parçasıyla, bu zâtın sadakatının birtek burhanıdır.

Yedincisi: Âl ve Ashâb namında ve nev-i beşerin enbiyadan sonra feraset ve dirayet ve kemâlâtla en meşhuru ve en muhterem ve en namdarı ve en dindar ve keskin nazarlı taife-i azîmesi, kemâl-i merakla ve gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle bu zâtın bütün gizli ve âşikâr hallerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini taharrî ve teftiş ve tetkik etmeleri neticesinde, bu zâtın dünyada en sadık ve en yüksek ve en haklı ve hakikatli olduğuna ittifakla ve icmâ ile sarsılmaz tasdikleri ve kuvvetli imanları, güneşin ziyasına delâlet eden gündüz gibi bir delildir diye anladı.

Sekizincisi: Bu kâinat, nasıl ki kendini icad ve idare ve tertip eden ve tasvir ve takdir ve tedbir ile bir saray gibi, bir kitap gibi, bir sergi gibi, bir temâşâgâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkâşına delâlet eder. Öyle de, kâinatın hilkatindeki makâsıd-ı İlâhiyeyi bilecek ve bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbânî hikmetlerini talim edecek ve vazifedarâne harekâtındaki neticeleri ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemâlâtını ilân edecek ve o kitab-ı kebîrin mânâlarını ifade edecek bir yüksek dellâl, bir doğru

keşşaf, bir muhakkik üstad, bir sadık muallim istediği ve iktiza ettiği ve herhalde bulunmasına delâlet ettiği cihetiyle, elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan bu zâtın hakkaniyetine ve bu kâinat Hâlıkının en yüksek ve sadık bir memuru olduğuna şehadet ettiğini bildi.

Dokuzuncusu: Madem bu san’atlı ve hikmetli masnuatıyla kendi hünerlerini ve san’atkârlığının kemâlâtını teşhir etmek; ve bu süslü ve ziynetli nihayetsiz mahlûkatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek; ve bu lezzetli ve kıymetli hesapsıznimetleriyle kendine teşekkür ve hamd ettirmek; ve bu şefkatli ve himayetli umumî terbiye ve iâşe ile, hattâ ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev’ini tatmin edecek bir surette ihzar edilen Rabbânî it’amlar ve ziyafetlerle kendi rubûbiyetine karşı minnettarâne ve müteşekkîrâne ve perestişkârâne ibadet ettirmek; ve mevsimlerin tebdili ve gece-gündüzün tahvili ve ihtilâfı gibi azametli ve haşmetli tasarrufat ve icraat ve dehşetli ve hikmetli faaliyet ve hallâkiyetle kendi ulûhiyetini izhar ederek, o ulûhiyetine karşı iman ve teslim ve inkıyad ve itaat ettirmek; ve her vakit iyiliği ve iyileri himaye, fenalığı ve fenaları izale ve semâvî tokatlarla zalimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyle, hakkaniyet ve adaletini göstermek isteyen perde arkasında birisi var. Elbette ve herhalde, o gaybî Zâtın yanında en sevgili mahlûku ve en doğru abdi ve onun mezkûr maksatlarına tam hizmet ederek, hilkat-i kâinatın tılsımını ve muammâsını hall ve keşfeden ve daima o Hâlıkının namına hareket eden ve Ondandır istimdat eden ve muvaffakiyet isteyen ve Onun tarafından imdada ve tevfiğe mazhar olan ve Muhammed-i Kureyşî denilen bu zât (a.s.m.) olacak.

Hem aklına dedi: Madem bu mezkûr dokuz hakikatler bu zâtın sıdkına şehadet ederler. Elbette bu âdem, benî Âdemin medar-ı şerefi ve bu âlemin medar-ı iftiharıdır. Ve ona “Fahr-i Âlem” ve “Şeref-i Benî Âdem” denilmesi pek lâyıktır. Ve onun elinde bulunan ferman-ı Rahmânî olan Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyanın haşmet-i saltanat-ı mâneviyesinin nısf-ı arzı istilâsı ve şahsî kemâlâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki, bu âlemde en mühim zât budur; Hâlıkımız hakkında en mühim söz onundur.

İşte gel, bak! Bu harika zâtın yüzer zâhir ve bâhir kat’î mu’cizelerinin kuvvetine ve dinindeki binler alî ve esaslı hakikatlerine istinaden, bütün dâvâlarının esası ve bütün hayatının gayesi, Vâcibü’l-Vücudun vücuduna ve vahdetine ve sıfâtına ve esmâsına delâlet ve şehadet ve o Vâcibü’l-Vücudu ispat ve ilân ve i’lâm etmektir.

Demek bu kâinatın mânevî güneşi ve Hâlıkımızın en parlak bir burhanı, bu Habibullah denilen zâttır ki, onun şehadetini teyid ve tasdik ve imza eden aldanmaz ve aldatmaz üç büyük icmâ var.

Birincisi: “Eğer perde-i gayb açılrsa yakînîm ziyadeleşmeyecek”¹ diyen İmam-ı Ali (radiyallahu anh) ve yerde iken Arş-ı Âzamı ve İsrâfil’in azamet-i heykelini temâşâ eden Gavs-ı Âzam (k.s.)² gibi keskin nazar ve gayb-bîn gözleri bulunan binler aktâb ve evliya-yı azîmeyi câmi’ ve Âl-i Muhammed nâmıyla şöhretşîâr-ı âlem olan cemaat-i nuraniyenin icmâ ile tasdikleridir.

1. Aliyyü'l-Kârî, el-Esrârü'l-Merfûa, s. 193.
2. Gümüşhanevî, Mecmûatu'l-Ahzâb (Şâzelî), s. 561.

İkincisi: Bedevî bir kavim ve ümmî bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâli ve kitapsız ve fetret asrının karanlıklarında bulunan ve pek az bir zamanda en medenî ve malûmatlı ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükûmetlere üstad ve rehber ve diplomat ve hâkim-i âdil olarak, şarktan garba kadar cihan-pesendane idare eden ve Sahabe nâmıyla dünyada namdar olan cemaat-ı meşhurenin, ittifakla, can ve mallarını, peder ve aşiretlerini feda ettiren bir kuvvetli imanla tasdikleridir.

Üçüncüsü: Her asırda binlerle efradı bulunan ve her fende dâhiyâne ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan, ümmetinde yetişen hadsiz muhakkik ve mütebahhir ulemasının cemaat-ı uzmâsının, tevafukla ve ilmelyakîn derecesinde tasdikleridir. Demek bu zâtın vahdâniyete şehadeti, şahsî ve cüz’î değil; belki, umumî ve küllî ve sarsılmaz ve bütün şeytanlar toplansa karşısına hiç bir cihetle çıkamaz bir şehadettir diye hükmetti.

İşte, Asr-ı Saadette aklıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun o medrese-i nuraniyeden aldığı derse kısa bir işaret olarak, **Birinci Makamın On Altıncı Mertebesinde**, böyle

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي
دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: فَخَرَّ عَالَمٌ
وَشَرَفَ نَوْعُ بَنِي آدَمَ، بِعَظَمَةِ سُلْطَانَةِ قُرْآنِهِ، وَحَشَمَةِ
وُسْعَةِ دِينِهِ، وَكَثْرَةِ كَمَالَاتِهِ، وَعُلُويَّةِ أَخْلَاقِهِ، حَتَّى
بِتَصْدِيقِ أَعْدَائِهِ.

وَكَذًا شَهِدَ وَبَرَّهَنَ بِقُوَّةِ مَيَّاتِ الْمُعْجَزَاتِ
الظَّاهِرَاتِ الْبَاهِرَاتِ الْمُصَدِّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ، وَبِقُوَّةِ
الْأَفْحَاقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ، بِإِجْمَاعِ آلِهِ
ذَوِي الْأَنْوَارِ، وَبِاتِّفَاقِ أَصْحَابِهِ ذَوِي الْأَبْصَارِ، وَبِتَوَافُقِ
مُحَقِّقِي أُمَّتِهِ ذَوِي الْبَرَاهِينِ وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücut ve Vâhid-i Ehad ki, Kur'ân'ın nazam-i saltanatı ve dininin haşmet-i vüs'atı ve kemâlâtının kesreti ve hattâ düşmanlarının tasdikıyla dahi ahlâkının ulviyetiyle, fahr-i âlemve şeref-i nev-i benî Âdem olan zât (a.s.m.), Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, o zât (a.s.m.), zâhir ve bâhir vemuşaddık ve musaddak yüzlerce mu'cizatının kuvvetiyle ve dininin sâti' ve kâti' binlerce hakaik-i diniyesinin kuvvetiyle ve Ehl-i Beytinin icmâiyle ve basar sahibi Ashabının ittifakıyla ve ümmetinden burhan venuranî basiret sahibi muhakkiklerin tevafukuyla, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna şehadet ve onu ispat eder.

Sonra, bu dünyada hayatın gayesi ve hayatın hayatı iman olduğunu bilen bu yorulmaz ve tok olmaz yolcu, kendi kalbine dedi ki:

“Aradığımız zâtın sözü ve kelâmı denilen, bu dünyada en meşhur ve en parlak ve en hâkim; ve ona teslim olmayan herkese, her asırda meydan okuyan *Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan* namındaki kitaba müracaat edip, o ne diyor bilelim. Fakat en evvel, bu kitap bizim Hâlîkımızın kitabı olduğunu ispat etmek lâzımdır” diye taharrîye başladı.

Bu seyyah, bu zamanda bulunduğu münasebetiyle, en evvel, mânevî i'câz-ı Kur'âniyenin lem'aları olan Risale-i Nur'a baktı ve onun yüz otuz risaleleri, âyât-ı Furkaniyenin nükteleri ve ışıkları ve esaslı tefsirleri olduğunu gördü. Ve Risale-i Nur, bu kadar muannid ve mülhid bir asırda, her tarafa hakaik-i Kur'âniyeyi mücahidâne neşrettiği halde, karşısına kimse çıkamadığından ispat eder ki, onun üstadı ve menbaı ve mercii ve güneşi olan Kur'ân, semâvîdir, beşer kelâmı değildir. Hattâ, Resâilü'n-Nur'un yüzer hüccetlerinden birtek hüccet-i Kur'âniyesi olan Yirmi Beşinci Söz ile On Dokuzuncu Mektubun âhiri, Kur'ân'ın kırk vech ile mu'cize olduğunu öyle ispat etmiş ki, kim görmüşse, değil tenkit ve itirazetmek, belki ispatlarına hayran olmuş, takdir ederek çok senâ etmiş.

Kur'ân'ın vech-i i'câzını ve hak kelâmullah olduğunu ispat etmek cihetini Risaletü'n-Nur'a havale ederek, yalnız bir kısa işaretle, büyüklüğünü gösteren birkaç noktaya dikkat etti.

Birinci Nokta: Nasıl ki Kur'ân, bütün mu'cizatıyla ve hakkaniyetine delil olan bütün hakaikiyle, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın bir mu'cizesidir. Öyle de, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm da, bütün mu'cizatıyla ve delâil-i nübüvvetiyle ve kemâlât-ı ilmiyesiyle, Kur'ân'ın bir mu'cizesidir ve Kur'ân

kelâmullah olduğuna bir hüccet-i kâtıasıdır.

İkinci Nokta: Kur’ân, bu dünyada, öyle nuranî ve saadetli ve hakikatli bir surette bir tebdil-i hayat-ı içtimaiye ile beraber, insanların hem nefislerinde, hem kalblerinde, hem ruhlarında, hem akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde ve hem hayat-ı içtimaiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde öyle bir inkılâp yapmış ve idame etmiş ve idare etmiş ki, on dört asırmüddetinde, her dakikada, altı bin altı yüz altmış altı âyetleri kemâl-i ihtiramla, hiç olmazsa yüz milyondan ziyade insanların dilleriyle okunuyor ve insanları terbiye ve nefislerini tezkiye ve kalblerini tasfiye ediyor, ruhlara inkişaf ve terakki ve akıllara istikamet ve nur ve hayata hayat ve saadet veriyor. Elbette böyle bir kitabın misli yoktur, harikadır, fevkalâdedir, mu’cizedir.

Üçüncü Nokta: Kur’ân, o asırdan tâ şimdiye kadar öyle bir belâğat göstermiş ki, Kâbe’nin duvarında altınla yazılan en meşhur ediplerin “Muallâkat-ı Seb’a” nâmıyla şöhretşiar kasidelerini o dereceye indirdi ki, Lebid’in kızı, babasının kasidesini Kâbe’den indirirken demiş: “Âyâta karşı bunun kıymeti kalmadı.”

Hem bedevî bir edip ¹ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ âyeti okunurken işittiği vakit secdeye kapanmış. Ona demişler: “Sen Müslüman mı oldun?” O demiş: “Hayır, ben bu âyetin belâğatine secde ettim.”

Hem ilm-i belâğatın dâhilerinden Abdülkahir-i Cürcanî ve Sekkâkî ve Zemahşerî gibi binlerle dâhi imamlar ve mütefennin edipler, icmâ ve ittifakla karar vermişler ki, “Kur’ân’ın belâğatı tâkat-i beşerin fevkindedir; yetişilmez.”

Hem o zamandan beri, mütemadiyen meydan-ı muarazaya davet edip, mağrur ve enâniyetli ediplerin ve belîğlerin damarlarına dokundurup, gururlarını kıracak bir tarzda der: “Ya birtek sûrenin mislini getiriniz, veyahut dünyada ve âhirette helâket ve zilleti kabul ediniz” diye ilân ettiği halde, o asrın muannid belîğleri birtek sûrenin mislini getirmekle kısa bir yol olan muarazayı bırakıp, uzun olan, can ve mallarını tehlikeye atan muharebe yolunu ihtiyar etmeleri ispat eder ki, o kısa yolda gitmek mümkün değildir.

Hem Kur’ân’ın dostları, Kur’ân’a benzemek ve taklit etmek şevkiyle; ve düşmanları dahi, Kur’ân’a mukabele ve tenkit etmek şevkiyle o vakitten beri yazdıkları ve yazılan ve telâhuk-u efkâr ile terakki eden milyonlarla Arabî kitaplar ortada geziyor. Hiçbirisinin ona yetişemediğini, hattâ en âdi adam dahi dinlese, elbette diyecek: “Bu Kur’ân, bunlara benzemez ve onların mertebesinde değil. Ya onların altında veya umurunun fevkinde olacak.” Umurunun altında olduğunu, dünyada hiçbir fert, hiçbir kâfir, hattâ hiçbir ahmak diyemez. Demek, mertebe-i belâğati, umumun fevkindedir.

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Hattâ bir adam, ² âyetini okudu. Dedi ki: “Bu âyetin harika telâkki edilen belâğatını göremiyorum.”

1. “Artuk emrolunduğun şeyi açıkla.” Hicr Sûresi, 15:94.

2. “Göklerde ve yerde ne varsa Allah’ı tesbih eder.” Hadîd Sûresi, 57:1.

Ona denildi: “Sen dahi bu seyyah gibi o zamana git, orada dinle.”

O da, kendini Kur’ân’dan evvel orada tahayyül ederken gördü ki, mevcudat-ı âlem perişan, karanlık, câmid ve şuursuz ve vazifesiz olarak, hâli, hadsiz, hudutsuz bir fezada, kararsız fâni bir dünyada bulunuyorlar. Birden, Kur’ân’ın lisanından bu âyeti dinlerken gördü:

Bu âyet, kâinat üstünde, dünyanın yüzünde öyle bir perde açtı ve ışıklandırdı ki, bu ezelî nutuk ve bu sermedî ferman, asırlar sıralarında dizilen zîşuurlara ders verip gösteriyor ki, bu kâinat, bir cami-i kebîr hükmünde, başta semâvât ve arz olarak umum mahlûkatı hayattarâne zikir ve tesbihte ve vazife başında cûş-u huruşla mes’udâne ve memnunâne bir vaziyette bulunduruyor, diye müşahede etti. Ve bu âyetin derece-i belâğatını zevk ederek, sair âyetleri buna kıyasla, Kur’ân’ın zenzeme-i belâğati arzın nısfını ve nev-i beşerin humsunu istilâ ederek, haşmet-i saltanatı kemâl-i ihtiramla on dört asır bilâfasıla idame ettiğinin binler hikmetlerinden bir hikmetini anladı.

Dördüncü Nokta: Kur’ân öyle hakikatli bir halâvet göstermiş ki, en tatlı bir şeyden dahi usandıran çok tekrar, Kur’ân’ı tilâvet edenler için değil usandırmak, belki kalbi çürümemiş ve zevki bozulmamış adamlara tekrar-ı tilâveti halâvetini ziyadeleştirdiği, eski zamandan beri herkesçe müsellemler olup darb-ı mesel hükmüne geçmiş.

Hem öyle bir tazelik ve gençlik ve şebâbet ve garabet göstermiş ki, on dört asır yaşadığı ve herkesin eline kolayca girdiğihalde, şimdi nazil olmuş gibi tazeliğini muhafaza ediyor. Her asır, kendine hitap ediyor gibi bir gençlikte görmüş. Her taife-i ilmiye, ondan her vakit istifade etmek için kesretle ve mebzuliyetle yanlarında bulundurdıkları ve üslûb-u ifadesine ittiba ve iktida ettikleri halde, o, üslûbundaki ve tarz-ı beyanındaki garabetini aynen muhafaza ediyor.

Beşincisi: Kur’ân’ın bir cenahı mazide, bir cenahı müstakbelde, kökü ve bir kanadı eski peygamberlerin ittifaklı hakikatleri olduğu ve bu onları tasdik ve teyid ettiği ve onlar dahi tevafulun lisan-ı haliyle bunu tasdik ettikleri gibi; öyle de, evliya ve asfiya gibi ondan hayat alan semereleri ve hayattar tekemmülleriyle şecere-i mübarekelerinin hayattar, feyizdar ve hakikatmedar olduğuna delâlet eden ve ikinci kanadının himayesi altında yetişen ve yaşayan velâyetin bütün hak tarîkatleri ve İslâmiyetin bütün hakikatli ilimleri, Kur’ân’ın ayn-ı hak ve

mecma-i hakaik ve câmiyyette misilsiz bir harika olduğuna şehadet eder.

Altıncısı: Kur'ân'ın altı ciheti nuranîdir, sıdk ve hakkaniyetini gösterir,

Evet, altında hüccet ve burhan direkleri, üstünde sikke-i i'caz lem'aları, önünde ve hedefinde saadet-i dâreyn hediyeleri, arkasında nokta-i istinad vahy-i semâvî hakikatleri, sağında hadsiz ukul-ü müstakîmenin delillerle tasdikleri, solunda selim kalblerin ve temiz vicdanların ciddî itminanları ve samimî incizapları ve teslimleri, Kur'ân'ın fevkalâde hârika, metin ve hücum edilmez bir kal'a-i semaviye-i arziye olduğunu ispat ettikleri gibi altı makamdan dahi, onun ayn-ı hak ve sadık olduğuna ve beşerin kelâmı olmadığına, hem yanlış olmadığına imza eden, başta, bu kâinatta daima güzelliği izhar, iyiliği ve doğruluğu himaye ve sahtekârları ve müfterileri imha ve izale etmek âdetini bir düstur-u faaliyet ittihaz eden bu kâinatın Mutasarrıfı, o Kur'ân'a, âlemde en makbul, en yüksek, en hâkimâne bir makam-ı hürmet ve bir mertebe-i muvaffakiyet vermesiyle onu tasdik ve imza ettiği gibi; İslâmiyetin menbaı ve Kur'ân'ın tercümanı olan zâtın (aleyhissalâtü vesselâm) herkesten ziyade ona itikad ve ihtiramı ve nüzûlü zamanında uyku gibi bir vaziyet-i nâimane bulunması ve sâir kelâmları ona yetişememesi ve bir derece benzememesi ve ümmiyetiyle beraber gitmiş ve gelecek hakikî hâdisât-ı kevniyeyi gaybiyâne, Kur'ân ile tereddütsüz ve itminan ile beyan etmesi ve çok dikkatli gözlerin nazarı altında, hiçbir hile, hiçbir yanlış vaziyeti görülmeyen o tercümanınbütün kuvvetiyle, Kur'ân'ın herbir hükmüne iman edip tasdik etmesi vehiçbir şey onu sarsmaması; Kur'ân semâvî, hakkaniyetli ve kendi Hâlık-ı Rahîminin mübarek kelâmı olduğunu imza ediyor.

Hem nev-i insanın humsu, belki kısım-ı âzamı, göz önünde o Kur'ân'a müncezibâne ve dindarâne irtibatı ve hakikatperestâne ve müştakane kulak vermesi ve çok emarelerin ve vakıaların ve keşfiyatın şehadetiyle, cin ve melek ve ruhanîlerin dahi tilâveti vaktinde pervane gibi hakperestâne etrafında toplanması, Kur'ân'ın kâinatça makbuliyetine ve en yüksek bir makamda bulunduğuna bir imzadır.

Hem, nev-i beşerin umum tabakaları, en gabî ve âmiden tut, tâ en zeki ve âlime kadar herbirisi Kur'ân'ın dersinden tam hissealmaları ve en derin hakikatleri fehmetmeleri ve yüzlerle fen ve ulûm-u İslâmiyenin ve bilhassa Şeriat-ı Kübrânın büyük müçtehidleri ve usulüddin ve ilm-i kelâmın dâhi muhakkikleri gibi her taife, kendi ilimlerine ait bütün hâcâtını ve cevaplarını Kur'ân'dan istihraç etmeleri, Kur'ân menba-ı hak ve maden-i hakikat olduğuna bir imzadır.

Hem edebiyatça en ileri bulunan Arap edipleri (İslâmiyete girmeyenler)

şimdiye kadar muarazaya pek çok muhtaç oldukları halde, Kur'ân'ın i'câzından yedi büyük vechi varken, yalnız birtek vechi olan belâğatinin, tek bir sûrenin mislini getirmekten istinkâfları; ve şimdiye kadar gelen ve muaraza ile şöhret kazanmak isteyen meşhur belîğlerin ve dâhi âlimlerin, onun hiçbir vech-i i'câzına karşı çıkamamaları ve âcizâne sükût etmeleri, Kur'ân mu'cize ve tâkat-i beşerin fevkinde olduğuna bir imzadır.

Evet, bir kelâm, “Kimden gelmiş ve kime gelmiş ve ne için?” denilmesiyle kıymeti ve ulviyeti ve belâğati tezahür etmesi noktasından, Kur'ân'ın misli olamaz ve ona yetişilemez. Çünkü, Kur'ân, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâlıkının hitabı ve konuşması; ve hiçbir cihette taklidi ve tasannuu ihsas edecek bir emare bulunmayan bir mukâlemesi; ve bütün insanların, belki bütün mahlûkatın namına meb'us ve nev-i beşerin en meşhur ve namdar muhatabı bulunan ve o muhatabın kuvvet ve vüs'at-i imanı koca İslâmiyeti tereşşuh edip sahibini Kab-ı Kavseyn makamına çıkararak muhatab-ı Samedâniyeye mazhariyetle nüzul eden; ve saadet-i dâreyne dair ve hilkat-i kâinatın neticelerine ve ondaki Rabbânî maksatlara ait mesâili ve o muhatabın bütün hakaik-i İslâmiyeyi taşıyan en yüksek ve en geniş olan imanını beyan ve izah eden; ve koca kâinatın bir harita, bir saat, bir hane gibi her tarafını gösterip, çevirip, onları yapan San'atkârı tavrıyla ifade ve talim eden Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın elbette mislini getirmek mümkün değildir ve derece-i i'câzına yetişilmez.

Hem, Kur'ân'ı tefsir eden ve bir kısmı otuz-kırk, hattâ yetmiş cilt olarak birer tefsir yazan yüksek zekâlî müdakkik binlerle mütefennin ulemanın senetleri ve delilleriyle beyan ettikleri Kur'ân'daki hadsiz meziyetleri ve nükteleri ve hâsiyetleri ve sırları ve âli mânaları ve umûr-u gaybiyenin her nev'inden kesretli, gaybî ihbarları izhar ve ispat etmeleri; ve bilhassa Risale-i Nur'un yüz otuz kitabının herbiri, Kur'ân'ın bir meziyetini, bir nüktesini kat'î burhanlarla ispat etmesi; ve bilhassa Mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesi şimendifer ve tayyare gibi medeniyetin harikalarından çok şeyleri Kur'ân'dan istihraç eden Yirminci Sözün İkinci Makamı; ve Risale-i Nur'a ve elektriğe işaret eden âyetlerin işârâtını bildiren İşarât-ı Kur'âniye namındaki Birinci Şuâ; ve huruf-u Kur'âniye ne kadar muntazam, esrarlı ve mânâlı olduğunu gösteren Rumuzât-ı Semaniye nâmındaki sekiz küçük risaleler; ve Sûre-i Fethin âhirkî âyeti beş vech ile ihbar-ı gaybî cihetinde mu'cizeliğini ispat eden küçük bir risale gibi Risale-i Nur'un herbir cüz'ü, Kur'ân'ın bir hakikatini, bir nurunu izhar etmesi, Kur'ân'ın misli olmadığına ve mu'cize ve harika olduğuna ve bu âlem-i şهادette âlem-i gaybın lisanı ve bir Allâmü'l-Guyûbun kelâmı bulunduğuna bir imzadır.

İşte, altı noktada ve altı cihette ve altı makamda işaret edilen Kur'ân'ın mezkûr meziyetleri ve hâsiyetleri içindir ki, haşmetli hakimiyet-i nuraniyesi ve

azametli saltanat-ı kudsiyesi, asırların yüzlerini ıstıklandırarak, zemin yüzünü dahi bin üç yüz sene tenvir ederek kemâl-i ihtiramla devam etmesi; hem o hâsiyetleri içindir ki, Kur'ân'ın herbir harfi, hiç olmazsa on sevabı ve on hasenesi olması ve on meyve-i bâki vermesi; hattâ bir kısım âyâtın ve sûrelerin herbir harfi, yüz ve bin ve daha ziyade meyve vermesi; ve mübarek vakitlerde her harfin nuru ve sevabı ve kıymeti ondan yüzlere çıkması gibi kudsî imtiyazları kazanmış diye dünya seyyahı anladı ve kalbine dedi:

İşte böyle her cihetle mu'cizatlı bu Kur'ân, sûrelerinin icmâıyla ve âyâtının ittifakıyla ve esrar ve envârının tevâfukuyla ve semerat ve âsârının tetabukuyla birtek Vâcibü'l-Vücudun vücuduna ve vahdetine ve sıfât ve esmâsına, delillerle ispat suretinde öyle şehadet etmiş ki, bütün ehl-i imanın hadsiz şehadetleri, onun şehadetinden tereşşuh etmişler.

İşte, bu yolcunun, Kur'ân'dan aldığı ders-i tevhid ve imana kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Yedinci Mertebesinde böyle,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي
دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ: الْقُرْآنُ الْمُعْجَزُ
الْبَيَانُ، الْمَقْبُولُ الْمَرْغُوبُ لِأَجْنَاسِ الْمَلِكِ وَالْإِنْسِ
وَالْجَانِّ، الْمَقْرُوءُ كُلُّ آيَاتِهِ فِي كُلِّدَقِيقَةٍ بِكَمَالِ
الْإِحْتِرَامِ، بِاللِّسَنَةِ مِائَاتِ الْمَلَائِكِينَ نَوْعِ الْإِنْسَانِ،
الدَّائِمِ سُلْطَنَتَهُ الْقُدْسِيَّةَ عَلَى أَقْطَارِ الْأَرْضِ
وَالْأَكْوَانِ، وَعَلَى وُجُوهِ الْأَعْصَارِ وَالزَّمَانِ، وَالْجَارِي
حَاكِمِيَّتَهُ الْمَعْنَوِيَّةَ النُّورَانِيَّةَ عَلَى نِصْفِ الْأَرْضِ
وَحُمُسِ الْبَشَرِ فِإَرْبَعَةِ عَشَرَ عَصْرًا بِكَمَالِ
الْإِحْتِشَامِ...

وَكَذًا شَهِدَ وَبَرَّهَنَ بِاجْمَاعِ سُورِهِ الْقُدْسِيَّةِ
السَّمَاوِيَّةِ، وَبِاتِّفَاقِ آيَاتِهِ النُّورَانِيَّةِ الْإِلَهِيَّةِ،
وَبِتَوَافُقِ سِرَّارِهِ وَأَنْوَارِهِ وَبِتَطَابُقِ حَقَائِقِهِ
وَتَمَرَاتِهِوَأَثَارِهِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâcibü'l-Vücud ve Vâhid-i Ehad ki, melek ve ins ve cin ecnâsının makbulü ve mergubuolan, her dakikada bütün âyetleri nev-i insandan yüz milyonlarınsasında kemâl-i ihtiramla okunan, saltanat-ı kudsiyesi arzın veâlemlerin aktarında ve zamanın ve asırların yüzlerinde devam eden,nuranî hâkimiyet-i mânevîyesi arzın yarısında ve beşerin beşte birindeon dört asırdır kemâl-i ihtişamla câri olan Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan,Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder. Kezâ, Kur'ân, müşahede ve ayân ile, kudsi ve semâvisûrelerinin icmâi ve nurânî ve ilâhî âyetlerinin ittîfakı ve esrar veenvârının tevafuku ve hakaik ve semerât ve âsârının tetabukuyla Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna şehadet ve onu ispat eder.

Sonra, bir fakir insana değil fânî ve muvakkat bir tarlayı, bir haneyi, belki koca kâinatı ve dünya kadar bir mülk-ü bâkiyi kazandıran ve bir fânî adama ebedî bir hayatın levazımatını bulduran ve ecelin darağacını bekleyen bir bîçareyi idam-ı ebedîden kurtaran ve saadet-i sermediyenin hazinesini açan en kıymettar sermaye-i insaniyenin iman olduğunu bilen mezkûr misafir ve hayat yolcusu, kendi nefesine dedi ki: “Haydi, ileri! İmanın hadsiz mertebelerinden bir mertebe daha kazanmak için **kâinatın hey’et-i mecmuasına** müracaat edip, o da ne diyor, dinlemeliyiz; erkânından ve eczasından aldığımız dersleri tekmil ve tenvir etmeliyiz” diye, Kur’ân’dan aldığı geniş ve ihatalı bir dürbünle baktı, gördü:

Bu kâinat, o kadar mânidar ve muntazamdır ki, mücessem bir kitab-ı Sübhânî ve cismânî bir Kur’ân-ı Rabbânî ve müzeyyen bir saray-ı Samedânî ve muntazam bir şehir-i Rahmânî suretinde görünüyor. O kitabın bütün sûreleri, âyetleri ve kelimatları, hattâ harfleri ve babları ve fasılları ve sahifeleri ve satırları, umumunun her vakit mânidarâne mahv u ispatları ve hakîmâne tağyir ve tahvilleri, icma ile, bir Alîm-i Külli Şeyin ve bir Kadîr-i Külli Şeyin ve bir Musannfın, herşeyde herşeyi gören ve herşeyin herşeyi ile münasebetini bilen, riayet eden bir Nakkaş-ı Zülcelâlin ve bir Kâtib-i Zülkemâlin vücudunu ve mevcudiyetini bilbedâhe ifade ettikleri gibi, bütün erkân ve envâıyla ve ecza ve cüz’iyatıyla ve sekeneleri ve müstemilâtıyla ve varidat ve masarıfatıyla ve onlarda maslahatkârâne tebdilleriyle ve hikmetperverâne tecditleriyle, bil’ittifak, hadsiz bir kudret ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören âli bir Ustanın ve misilsiz bir Sâniin mevcudiyetini ve vahdetini bildiriyorlar. Ve kâinatın azametini münasip iki büyük ve geniş hakikatın şehadetleri, kâinatın bu büyük şehadetini ispat ediyorlar.

Birinci Hakikat: Usulüddin ve ilm-i kelâmın dâhi ulemasının ve hükema-i İslâmiyenin gördükleri ve hadsiz burhanlarla ispat ettikleri “hudûs” ve “imkân”

hakikatleridir. Onlar demişler ki:

“Madem âlemde ve herşeyde tagayyür ve tebeddül var; elbette fânidir, hâdistir, kadîm olamaz. Madem hâdistir, elbette onu ihdas eden bir Sâni var. Ve madem herşeyin zâtında vücudî ve ademî bir sebep bulunmazsa müsâvidir; elbette vâcip ve ezeli olamaz. Ve madem muhal ve bâtil olan devir ve teselsül ile birbirini icad etmek mümkün olmadığı kat’î burhanlarla ispat edilmiş; elbette öyle bir Vâcibü’l-Vücudun mevcudiyeti lâzımdır ki, nazîri mümteni, misli muhal ve bütün mâadâsı mümkün ve mâsivâsı mahlûku olacak.”

Evet hudûs hakikati kâinatı istilâ etmiş. Çoğunu göz görüyor, diğer kısmını akıl görüyor. Çünkü, gözümüzün önünde her sene güz mevsiminde öyle bir âlem vefat eder ki, herbirisinin hadsiz efradı bulunan ve herbiri zîhayat bir kâinat hükmünde olan yüz bin nevi nebatat ve küçücük hayvanat, o âlemlerle beraber vefat ederler. Fakat o kadar intizamla bir vefattır ki, haşır ve neşirlerine medar olan ve rahmet ve hikmetin mu’cizeleri, kudret ve ilmin harikaları bulunan çekirdekleri ve tohumları ve yumurtacıkları baharda yerlerinde bırakıp, defter-i a’mâllerini ve gördükleri vazifelerin programlarını onların ellerine vererek Hafız-ı Zülcelâlin himayesi altında, hikmetine emanet eder, sonra vefat ederler. Ve bahar mevsiminde, Haşr-i Âzamın yüz bin misali ve nümune ve delilleri hükmünde olarak, o vefat eden ağaçlar ve kökler ve bir kısım hayvancıklar, aynen ihya ve diriliyorlar. Ve bir kısmının dahi, kendi yerlerinde emsalleri ve aynen onlara benzeyenleri icad ve ihya olunuyor. Ve geçen baharın mevcudatı, işledikleri amellerin ve vazifelerin sayfelerini ilânat gibi neşredip ¹

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ

âyetinin bir misalini gösteriyorlar.

1. “Amel defterleri açıldığında...” Tekvir Sûresi, 81:10.

Hem heyet-i mecmua cihetinde, her günde ve her baharda büyük bir âlem vefat eder ve taze bir âlem vücuda gelir. Ve o vefat ve hudûs o kadar muntazam cereyan ediyor ve o vefat ve hudûsta, gayet intizam ve mizanla o kadar nevilerin vefiyatları ve hudûsları oluyor ki, güya dünya öyle bir misafirhanedir ki, zîhayat kâinatlar ona misafir olurlar ve seyyah âlemler ve seyyar dünyalar ona gelirler, vazifelerini görürler, giderler.

İşte, bu dünyada böyle hayattar dünyaları ve vazifedar kâinatları kemâl-i ilim ve hikmet ve mîzanla ve muvazene ve intizam ve nizamla ihdas ve icad edip Rabbânî maksatlarda ve İlâhî gayelerde ve Rahmânî hizmetlerde kadîrâne istimal ve rahîmâne istihdam eden bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücudu ve hadsiz kudreti ve nihayetsiz hikmeti, bilbedahe güneş gibi, akıllara görünüyor. Hudûs mesâilini Risale-i Nur’a ve muhakkikîn-i kelâmiyenin kitaplarına havale ile o bahsi kapıyoruz.

Amma imkân ciheti ise, o da kâinatı istilâ ve ihâta etmiş. Çünkü görüyoruz ki, herşey, küllî ve cüz'î bulunsun, büyük ve küçük olsun, Arştan ferşe, zerrattan seyyarata kadar her mevcut, mahsus bir zât ve muayyen bir suret ve mümtaz bir şahsiyet ve has sıfatlar ve hikmetli keyfiyetler ve maslahatlı cihazlarla dünyaya gönderiliyor. Halbuki, o mahsus zâta ve o mahiyete, hadsiz imkânât içinde o hususiyeti vermek; hem, sûretler adedince imkânlar ve ihtimaller içinde o nakışlı ve fârikalı ve münasip o muayyen sureti giydirmek; hem, hemcinsinden olan eşhasın miktarınca imkânlar içinde çalkanan o mevcuda, o lââyık şahsiyeti imtiyazla tahsis etmek; hem, sıfatların nevileri ve mertebeleri sayısınca imkânlar ve ihtimaller içinde şekilsiz ve müteredit bulunan o masnua o has ve muvafık maslahatlı sıfatları yerleştirmek; hem hadsiz yollar ve tarzlarda bulunması mümkün olması noktasında hadsiz imkânât ve ihtimalât içinde mütehayyir, sergerdan, hedefsiz o mahlûka, o hikmetli keyfiyetleri ve inayetli cihazları takmak ve teşhiz etmek, elbette küllî ve cüz'î bütün mümkinat adedince ve her mümkünün mezkûr mahiyet ve hüviyet, heyet ve suret, sıfat ve vaziyetinin imkânâtı adedince, tahsis edici, tercih edici, tayin edici, ihdas edici bir Vâcibü'l-Vücudun vücub-u vücuduna ve hadsiz kudretine ve nihayetsiz hikmetine ve hiçbir şey ve hiçbir şe'n Ondan gizlenmediğine ve hiçbir şey Ona ağır gelmediğine ve en büyükbirşey, en küçük birşey gibi Ona kolay geldiğine ve bir baharı bir ağaçkadar ve bir ağacı bir çekirdek kadar suhuletle icad edebildiğine işaretler ve delâletler ve şehadetler, imkân hakikatinden çıkıp kâinatın bu büyük şehadetinin bir kanadını teşkil ederler.

Kâinatın şehadetini, her iki kanadı ve iki hakikatıyla Risale-i Nur eczaları ve bilhassa Yirmi İkinci ve Otuz İkinci Sözler ve Yirminci ve Otuz Üçüncü Mektuplar tamamıyla ispat ve izah ettiklerinden, onlara havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kestik.

Kâinatın heyet-i mecmuasından gelen büyük ve küllî şehadetin ikinci kanadını ispat eden:

İkinci Hakikat: Bu mütemadiyen çalkanan inkılâplar ve tahavvülâtlar içinde vücudunu ve hizmetini ve zîhayat ise hayatını muhafazaya ve vazifesini yerine getirmeye çalışan mahlûkatta, kuvvetlerinin bütün bütün haricinde bir teavün hakikati görünüyor. Meselâ, unsurları zîhayatın imdadına, hususan bulutları, nebatatın mededine ve nebatatı dahi hayvanatın yardımına ve hayvanat ise insanların muavenetine ve memelerin kevser gibi sütleri, yavruların beslenmelerine ve zîhayatların iktidarları haricindeki pek çok hâcetleri ve erzakları, umulmadık yerlerden onların ellerine verilmesi, hattâ zerrât-ı taamiye dahi hüceyrat-ı bedeniyenin tamirine koşmaları gibi, teshir-i Rabbânî ile ve istihdam-ı Rahmânî ile, hakikat-i teavünün pek çok misalleri doğrudan doğruya,

bütün kâinatı bir saray gibi idare eden bir Rabbü'l-Âlemînin umumî ve rahîmâne rububiyetini gösteriyorlar.

Evet; câmid ve şuursuz ve şefkatsiz olan ve birbirine şefkatkârâne, şuurdarâne vaziyet gösteren muavenetçiler, elbette gayet Rahîm ve Hakîm bir Rabb-i Zülcelâlin kuvvetiyle, rahmetiyle, emriyle yardıma koşturuluyorlar.

İşte, kâinatta câri olan teavün-ü umumî, seyyarattan tâ zîhayatın âzâ ve cihazat ve zerrât-ı bedeniyesine kadar kemâl-i intizamla cereyan eden muvazene-i âmme ve muhafaza-i şâmîle; ve semâvâtın yaldızlı yüzünden ve zeminin ziynetli yüzünden tâ çiçeklerin süslü yüzlerine kadar kalem gezdiren tezyin; ve kehkeşandan ve manzume-i şemsiyeden tâ mısır ve nar gibi meyvelere kadar hükmeden tanzim; ve güneş ve kamerden ve unsurlardan ve bulutlardan tâ bal arılarına kadar memuriyet veren tavzif gibi pek büyük hakikatlerin, büyüklükleri nisbetindeki şehadetleri, kâinatın şehadetinin ikinci kanadını ispat ve teşkil ederler.

Madem Risale-i Nur bu büyük şehadeti ispat ve izah etmiş; biz burada bu kısacık işaretle iktifa ederiz.

İşte, dünya seyyahının kâinattan aldığı ders-i imanîye kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın On Sekizinci Mertebesinde böyle

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ، الْمَمْتَنِعُ
نَظِيرُهُ، الْمُمْكِنُ كُلُّ مَا سِوَاهُ، الْوَاحِدُ الْآحَدُ، الَّذِي
دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ:

هَذِهِ الْكَائِنَاتُ، الْكِتَابُ الْكَبِيرُ الْمَجَسَّمُ
وَالْقُرْآنُ الْجِسْمَانِيُّ الْمُعَظَّمُ وَالْقَصْرُ الْمَزِينُ
الْمُنْتَظَمُ، وَالْبَلَدُ الْمُحْتَشِمُ الْمُنْتَظَمُ، بِاجْمَاعِ
سُورِهِ وَأَيَاتِهِ وَكَلِمَاتِهِ وَحُرُوفِهِ وَأَبْوَابِهِ
وَفُصُولِهِ وَصُحُفِهِ وَسُطُورِهِ، وَإِتْفَاقِ أَرْكَانِهِ
وَأَنْوَاعِهِ وَأَجْزَائِهِ وَجُزْئِيَّاتِهِ وَسَكَنَتِهِ
وَمُشْتَمَلَاتِهِ وَوَارِدَاتِهِ وَمَصَارِفِهِ، بِشَهَادَةِ عَظْمَةِ
إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الْحُدُوثِ وَالتَّغْيِيرِ وَالْإِمْكَانِ، بِاجْمَاعِ
جَمِيعِ عُلَمَاءِ عِلْمِ الْكَلَامِ، وَبَشَهَادَةِ حَقِيقَةِ تَبْدِيلِ
صُورَتِهِ وَمُشْتَمَلَاتِهِ بِالْحِكْمَةِ وَالْإِنْتِظَامِ، وَتَجْدِيدِ
حُرُوفِهِ وَكَلِمَاتِهِ بِالنِّظَامِ وَالْمِيزَانِ، وَبَشَهَادَةِ
عَظْمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ: التَّعَاوُنِ، وَالتَّجَاوُبِ، وَالتَّسَانُدِ،
وَالْتَدَاخُلِ، وَالْمُوَازَنَةِ، وَالْمُحَافَظَةِ، فِي مَوْجُودَاتِهِ
بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ¹

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. Nazîri mümteni ve Ondan başka herşey mümkün ve Vâhid-i Ehad olan o Vâcibü'l-Vücud ki, mücessem bir kitab-ı kebir, muazzam bir kur'an-ı cismânî, munazzam ve müzeyyen bir kasr ve muntazamve muhteşem bir memleket olan bu kâinat, sûrelerinin ve âyetlerinin ve kelimelerinin ve harflerinin vebablarının ve fasıllarının ve sayfalarının ve satırlarının icmâıyla veerkânının ve envânının ve eczasının ve cüz'iyatının ve sekene vemüştemilâtının ve varidat ve masarifinin ittifakıyla, bütün ulema-ı ilm-i kelâmın icmâına müstenit hudus ve tagayyür ve imkân hakikatininazamet-i ihatasının şehadetiyle ve suret ve müştemilâtının hikmet ve intizamlı tebdili ve huruf ve kelimatının nizam ve mizanla tecdidi hakikatinin şehadetiyle ve mevcudatında müşahede ve ayân ile görünen teâvün ve tecavüb vetesânüd ve tedahül ve muvazene ve muhafaza hakikatlerinin azamet-i ihatasının şehadetiyle, Onun vahdet içindeki vücub-u vücuduna delâlet eder.

Sonra, dünyaya gelen ve dünyanın Yaratanını arayan ve on sekiz adet mertebelerden çıkan ve arş-ı hakikate yetişen bir mîrac-ı imanî ile gaibane marifetten hâzırâne ve muhatabâne bir makama terakki eden meraklı ve müştak yolcu adam, kendi ruhuna dedi ki:

“Fâtîha-i şerifede, başından tâ اِيَّاكَ¹ kelimesine kadar gâibane medh ü senâ

ile bir huzur gelip اِيَّاكَ hitabına çıkılması gibi, biz dahi doğrudan doğruya

gaibane aramayı bırakıp, aradığımızı aradığımızdan sormalıyız. Herşeyi gösteren güneşi, güneşten sormak gerektir. Evet, herşeyi gösteren, kendini herşeyden ziyade gösterir. Öyle ise, şemsin şuââtı ile onu görmek ve tanımak gibi, **Hâlıkımızın Esmâ-i Hüsnâsıyla ve sıfât-ı kudsiyesiyle**, Onu kâbiliyetimizin nisbetinde tanımaya çalışabiliriz.

Bu maksadın hadsiz yollarından iki yolu ve o iki yolun hadsiz mertebelerinden iki mertebeyi ve o iki mertebenin pek çok hakikatlerinden ve pek çok uzun tafsilâtından yalnız iki hakikati icmal ve ihtisar ile bu risalede beyan edeceğiz.

1. "Yalnız Sana." Fâtiha Sûresi, 1:5.

Birinci Hakikat: Bilmüşahede gözümüzle görünen ve muhit ve daimî ve muntazam ve dehşetli ve semâvî ve arzî olan bütün mevcudatı çeviren ve tebdil ve tecdit eden ve kâinatı kaplayan faaliyet-i müstevliye hakikati görünmesi; ve o her cihetle hikmet-medar faaliyet hakikatının içinde tezahür-ü rubûbiyet hakikatının bilbedahe hissedilmesi; ve o her cihetle rahmetfeşan tezahür-ü rububiyet hakikatının içinde, tebarüz-ü ulûhiyet hakikatı bizzarure bilinmiş olmasıdır.

İşte bu hâkimâne ve hakîmâne faaliyet-i daimededen ve perdesinin arkasında bir Fâil-i Kadîr ve Alîmin ef'âli, görünür gibi hissedilir.

Ve bu mürebbiyâne ve müdebbirâne ef'âl-i Rabbâniyeden ve perdesinin arkasından, herşeyde cilveleri bulunan esmâ-i İlâhiye, hissedilir derecesinde bedahetle bilinir.

Ve bu celâldarâne ve cemâlperverâne cilvelenen Esmâ-i Hüsnâdan ve perdesinin arkasında, sıfât-ı seb'a-i kudsiyenin ilmelyakîn, belki aynelyakîn, belki hakkalyakîn derecesinde vücutları ve tahakkukları anlaşılır.

Ve bu yedi kudsî sıfatın dahi, bütün masnuatın şehadetiyle, hem hayattarâne, hem kadîrâne, hem alîmâne, hem semîâne, hem basîrâne, hem müridâne, hem mütekellimâne nihayetsiz bir surette tecellileriyle bilbedahe ve bizzarure ve biilmelyakîn bir mevsuf-u Vâcibü'l-Vücudun ve bir müsemmâ-i Vâhid-i Ehadin ve bir fâil-i Ferd-i Samedin mevcudiyeti, güneşten daha zâhir, daha parlak bir tarzda, kalbdeki iman gözüne görünür gibi kat'î bilinir. Çünkü, güzel ve mânidar bir kitap ve muntazam bir hane, bedahetle, yazmak ve yapmak fiillerini; ve güzel yazmak ve intizamlı yapmak fiilleri dahi, bedahetle, yazıcı ve dülger namlarını; yazıcı ve dülger ünvanları ise, bedahetle, kitabet ve dülgerlik san'atlarını ve sıfatlarını; ve bu san'at ve sıfatlar, bedahetle, herhalde bir zâtı istilzam eder ki, mevsuf ve sâni ve müsemmâ ve fâil olsun. Fâilsiz bir fiil ve müsemmâsız bir isim mümkün olmadığı gibi, mevsufsuz bir sıfat, san'atkârsız bir san'at dahi mümkün değildir.

İşte bu hakikat ve kaideye binaen, bu kâinat, bütün mevcudâtıyla beraber, kaderin kalemiyle yazılmış, kudretin çekiciyle yapılmış mânidar hadsiz kitaplar, mektuplar, nihayetsiz binalar ve saraylar hükmünde, herbiri binler vech ile ve beraber hadsiz vücûh ile Rabbânî ve Rahmânî nihayetsiz fiilleri ve o fiillerin menşeleri olan bin bir esmâ-i İlâhiyenin hadsiz cilveleriyle ve o güzel isimlerin menbaı olan yedi sıfât-ı Sübhâniyenin nihayetsiz tecellîleriyle, o yedi muhit ve kudsî sıfatların madeni ve mevsufu olan ezelî ve ebedî bir Zât-ı Zülcelâlin vücub-u vücuduna ve vahdetine hadsiz işaretler ve nihayetsiz şهادetler ettikleri gibi; bütün o mevcudatta bulunan bütün hüsünler, cemâller, kıymetler, kemâller dahi, ef'âl-i Rabbâniyenin ve esmâ-i İlâhiyenin ve sıfât-ı Samedâniyenin ve şuûnât-ı Sübhâniyenin, kendilerine lâıyk ve muvafık kudsî cemâllerine ve kemâllerine ve hepsi birden Zât-ı Akdesin kudsî cemâline ve kemâline bedahetle şهادet ederler.

İşte, faaliyet hakikati içinde tezahür eden rububiyet hakikati, ilim ve hikmetle halk ve icad ve sun' ve ibdâ, nizam ve mizan ile takdir ve tasvir ve tedbir ve tedvir, kast ve irade ile tahvil ve tebdil ve tenzil ve tekmil, şefkat ve rahmetle it'âm ve in'âm ve ikram ve ihsan gibi şuûnâtıyla ve tasarrufatıyla kendini gösterir ve tanıttırır. Ve tezahür-ü rububiyet hakikatı içinde bedahetle hissedilen ve bulunan ulûhiyetin tebarüz hakikatı dahi, Esmâ-i Hüsnânın rahîmâne ve kerîmâne cilveleriyle ve yedi sıfât-ı sübûtiye olan "hayat, ilim, kudret, irade, sem', basar ve kelâm" sıfatlarının celâlli ve cemâlli tecellileriyle kendini tanıttırır, bildirir.

Evet, nasıl ki kelâm sıfatı, vahiyler ve ilhamlarla Zât-ı Akdesi tanıttırır. Öyle de, kudret sıfatı dahi, mücessem kelimeleri hükmünde olan san'atlı eserleriyle o Zât-ı Akdesi bildirir ve kâinatı baştan başa bir furkan-ı cismânî mahiyetinde gösterip bir Kadîr-i Zülcelâli tavsif ve tarif eder.

Ve ilim sıfatı dahi hikmetli, intizamlı, mizanlı olan bütün masnuat miktarınca ve ilimle idare ve tedbir ve tezyin ve temyiz edilen bütün mahlûkat adedince, mevsufları olan birtek Zât-ı Akdesi bildirir.

Ve hayat sıfatı ise, kudreti bildiren bütün eserler ve ilmin vücudunu bildiren bütün intizamlı ve hikmetli ve mizanlı ve ziynetli suretler, haller ve sair sıfatları bildiren bütün deliller, sıfat-ı hayatın delilleriyle beraber, hayat sıfatının tahakkukuna delâlet ettikleri gibi; hayat dahi, bütün o delilleriyle, âyineleri olan bütün zîhayatları şahit göstererek Zât-ı Hayy-ı Kayyûmu bildirir. Ve kâinatı, serbeser her vakit taze taze ve ayrı ayrı cilveleri ve nakışları göstermek için, daima değişen ve tazelenen ve hadsiz âyinelerden tereküp eden bir âyine-i ekber suretine çevirir. Ve bu kıyasla, görmek ve işitmek, ihtiyar etmek ve konuşmak sıfatları dahi, herbiri birer kâinat kadar, Zât-ı Akdesi bildirir, tanıttırır.

Hem o sıfatlar Zât-ı Zülcelâlin vücuduna delâlet ettikleri gibi, hayatın vücuduna ve tahakkukuna ve o Zâtın hayattar ve diri olduğuna dahi bedahetle delâlet ederler. Çünkü, bilmek, hayatın alâmeti; işitmek, dirilik emâresi; görmek, dirilere mahsus; irade, hayat ile olabilir; ihtiyarî iktidar, zîhayatlarda bulunur; tekellüm ise, bilen dirilerin işidir.

İşte, bu noktalardan anlaşılır ki, hayat sıfatının yedi defa kâinat kadar delilleri ve kendi vücudunu ve mevsufun vücudunu bildiren burhanları vardır ki, bütün sıfatların esas ve menbaı ve İsm-i Âzâmın masdarı ve medarı olmuştur. Risale-i Nur bu birinci hakikatı kuvvetli burhanlarla ispat ve bir derece izah ettiğinden, bu denizden, bu mezkûr katre ile şimdilik iktifa ediyoruz.

İkinci Hakikat: Sıfat-ı kelâmdan gelen tekellüm-ü İlâhîdir.

لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي ۱ âyetinin sırrıyla, kelâm-ı İlâhî nihayetsizdir. Bir zâtın vücudunu bildiren en zâhir alâmet, konuşmasıdır. Demek bu hakikat, nihayetsiz bir surette Mütakellim-i Ezelînin mevcudiyetine ve vahdetine şehadet eder.

Bu hakikatın iki kuvvetli şehadeti, bu risalenin On Dördüncü ve On Beşinci Mertebelerinde beyan edilen vahiyler ve ilhamlar cihetiyle; ve geniş bir şehadeti dahi, Onuncu Mertebesinde işaret edilen kütüb-ü mukaddese-i semâviye cihetiyle, ve çok parlak ve câmi' bir diğer şehadeti dahi On Yedinci Mertebesinde Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan cihetiyle geldiğinden, bu hakikatın beyan ve şehadetini o mertebelere havale edip, o hakikatı mu'cizâne ilân eden ve şehadetini sair hakikatlerin şehadetleriyle beraber ifade eden

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۲

âyet-i muazzamanın envârı ve esrarı bizim bu yolcuya kâfi ve vâfi gelmiş ki, daha ileri gidememiş.

1. "Rabbimin sözlerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa, Rabbimin sözleritükenmeden o denizler tükenirdi." Kehf Sûresi, 18:109.

2. "Bütün kâinatı adâletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondaki başkâibâdeti lâıyk hiçbir ilâh bulunmadığını ap açık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilim sahipleri de şahitlik ettiler. Ondaki başka ilâhyoktur; Onun kudreti herşeye galiptir ve Onun her işi hikmet ile dir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:18.

İşte, bu yolcunun bu makam-ı kudsîden aldığı dersin kısa bir meâline bir işaret olarak, **Birinci Makamın On Dokuzuncu Mertebesinde,**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ، لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى، وَلَهُ الصِّفَاتُ الْعُلْيَا، وَلَهُ الْمَثَلُ
الْأَعْلَى، الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ فِي وَحْدَتِهِ:
الذَّاتُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ، بِاجْتِمَاعِ جَمِيعِ صِفَاتِهِ
الْقُدْسِيَّةِ الْمُحِيطَةِ، وَجَمِيعِ أَسْمَائِهِ الْحُسْنَى
الْمُتَجَلِّيَّةِ، وَبِاتِّفَاقِ جَمِيعِ شُؤُونَاتِهِ وَأَفْعَالِهِ
الْمُتَصَرِّفَةِ، بِشَهَادَةِ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ تَبَارُزِ الْأُلُوْهِيَّةِ فِي
تَظَاهُرِ الرُّبُوبِيَّةِ، فِي دَوَامِ الْفَعَالِيَّةِ الْمُسْتَوَلِيَّةِ، بِفِعْلِ
الْإِيجَادِ وَالْخَلْقِ وَالصُّنْعِ وَالْإِبْدَاعِ بِإِرَادَةِ وَقُدْرَةِ،
وَبِفِعْلِ التَّقْدِيرِ وَالتَّصْوِيرِ وَالتَّدْبِيرِ وَالتَّدْوِيرِ بِاخْتِيَارٍ
وَحِكْمَةٍ، وَبِفِعْلِ التَّصْرِيفِ وَالتَّنْظِيمِ وَالْمُحَافَظَةِ
وَالْإِدَارَةِ وَالْإِعَاشَةِ بِقَصْدٍ وَرَحْمَةٍ، وَبِكَمَالِ الْإِنْتِظَامِ
وَالْمُوَازَنَةِ.

وَبَشَهَادَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ أَسْرَارِ: شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا
إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

denilmiştir.

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O öyle bir Vâcibü'l-Vücud ve Vâhid-i Ehaddir ki, bütün güzel isimler, bütün yüce sıfatlar ve en yüce vasıflar Ona aittir. İrade ve kudretle icad ve halk ve sun' ve ibdâ' fiillerini, ihtiyar vehikmetle takdir ve tasvir ve tedvir ve tedvir fiillerini, kasd verahmetle ve kemâl-i intizam ve muvazene ile tasrif ve tanzim ve muhafaza ve idare ve işe fiillerini tazammun eden faaliyet-i müstevliyenindevamı içinde görünen tezahür-ü rububiyet ve onun içinde görünen tebarüz-ü ulûhiyet hakikatının azametinin şehadetiyle; ve "Bütün kâinatı adaletle tedbir ve idare etmekte olan Allah, Ondan başka ilâh bulunmadığını ap açık delillerle bildirdi. Buna melekler ve ilimsahipleri de şahitlik ettiler. Ondan başka ilâh yoktur; Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır" (Âl-i İmrân Sûresi, 3:18.) meâlindeki âyet-i keriminin hakikat-i esrarının azamet-i ihatasının şehadetiyle; bütün kudsi ve muhit sıfatlarının ve kâinata tecellî eden bütün Esmâ-i Hüsnâsının icmâi ve kâinata tasarruf eden bütün şuanat veef'âlinin ittîfakı, Onun vahdet içindeki vücud-u vücuduna delâlet eder.

İhtar

Geçen İkinci Makamın Birinci Babındaki on dokuz adet mertebelerin şehadet eden hakikatlerinin herbirisi, tahakkuklarıyla ve vücutlarıyla vücut-u vücuda delâlet ettikleri gibi, ihataları ile dahi vahdete ve ehadiyete delâlet ederler. Fakat başta, sarîhan vücudu ispat ettikleri cihetle, vücut-u vücudun delilleri sayılmış.

İkinci Makamın İkinci Babı ise, başta ve sarahatle vahdeti—ve içinde vücudu —ispat ettiği haysiyetiyle, tevhid burhanları denilir. Yoksa her ikisi, her ikisini ispat eder. Farklarına işaret için, Birinci Babda ¹

بَشَاهِدَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ

İkinci Babda, vahdet görünür gibi zuhuruna
بِمُشَاهَدَةِ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ
işareten ² fıkraları tekrar ediliyor.

Gelecek İkinci Babın mertebelerini Birinci Bab gibi izah etmeye niyet etmiştim. Fakat bazı hallerin mümânaatiyle ihtisara ve icmale mecburum. Hakkıyla beyan etmeyi Risale-i Nur’a havale ediyoruz.

1. ... hakikatinin azamet-i ihatasının şehadetiyle.

2. ... hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesiyle.

İkinci Bab

Berâhin-i Tevhidiyeye dairdir

Dünyaya iman için gönderilen ve bütün kâinatta fikren seyahat eden ve herşeyden Hâlıkını soran ve her yerde Rabbinin arayan ve hakkalyakîn derecesinde İlâhını vücub-u vücud noktasında bulan dünya misafiri, kendi aklına dedi ki:

“Gel, Vâcibü’l-Vücud Hâlıkımızın vahdet burhanlarını temâşâ için yine beraber bir seyahate gideceğiz.”

Beraber gittiler. Birinci menzilde gördüler ki, kâinatı istilâ eden dört hakikat-i kudsiye, vahdeti bedahet derecesinde istilzam edip isterler.

BİRİNCİ HAKİKAT

Ulûhiyet-i mutlakadır.

Evet, nev-i beşerin her taifesi birer nevi ibadetle fitrî gibi meşgul olması; ve sâir zîhayatın, belki cemâdâtın dahi fitrî hizmetleri birer nevi ibadet hükmünde bulunması; ve kâinatta maddî ve mânevî bütün nimetlerin ve ihsanların herbiri, bir mâbudiyet tarafından, hamd ve ibadeti yaptıran perestişe ve şükre birer vesile olmaları; ve vahiy ve ilhamlar gibi bütün tereşsuhat-ı gaybiye ve tezahürat-ı mâneviyenin birtek İlâhın mâbudiyetini ilân etmeleri, elbette ve bedahetle bir ulûhiyet-i mutlakanın tahakkukunu ve hükümferma olduğunu ispat ederler.

Madem böyle bir ulûhiyet hakikatı var, elbette iştirakı kabul edemez. Çünkü ulûhiyete, yani mâbudiyete karşı şükür ve ibadetle mukabele edenler, kâinat ağacının en nihayetlerinde bulunan zîşuur meyveleridir. Ve başkaların o zîşuuruları memnun ve minnettar edip yüzlerini kendilerine çevirmesi ve görünmediğinden çabuk unutturulabilen hakikî mâbudlarını onlara unutturması, ulûhiyetin mahiyetine ve kudsî maksatlarına öyle bir zıddiyettir ki, hiçbir cihetle müsaade etmez. Kur’ân’ın çok tekrar ile ve şiddetle şirki red ve müşrikleri Cehennemle tehdit etmesi, bu cihettendir.

İKİNCİ HAKİKAT

Rububiyet-i mutlakadır.

Evet, bütün kâinatta, hususan zîhayatlarda ve bilhassa terbiye ve iaşelerinde, her tarafta aynı tarzda ve umulmadık bir surette, beraber ve birbiri içinde, hakîmâne, rahîmâne, bir dest-i gaybî tarafından olan bir tasarruf-u âmm, elbette bir rububiyet-i mutlakanın tereşşuhudur ve zıyasıdır. Ve tahakkukuna bir burhan-ı kat'îdir.

Madem bir rubûbiyet-i mutlaka vardır; elbette şirk ve iştirakı kabul etmez. Çünkü, o rububiyetin, kendi cemâlini izhar ve kemâlâtını ilân ve kıymetli san'atlarını teşhir ve gizli hünerlerini göstermek gibi en mühim maksat ve gayeleri, cüz'iyatta ve zîhayatta temerküz ve içtimâ ettiğinden, en cüz'î birşeye ve en küçük bir zîhayata kendi başıyla müdahale eden bir şirk, o gayeleri bozar ve o maksatları harap eder. Ve zîşuurun yüzlerini o gayelerden ve o gayeleri irade edenden çevirip esbaba saldığundan ve bu vaziyet rububiyetin mahiyetine bütün bütün muhalif ve adavet olduğundan, elbette böyle bir rubûbiyet-i mutlaka, hiçbir cihetle şirke müsaade etmez. Kur'ân'ın kesretli takdisatı ve tesbihatı ve âyâtı ve kelimatı, belki hurufatı ve hey'âtıyla mütemâdiyen tevhide irşadatı bu büyük sırdan ileri gelmiştir.

ÜÇÜNCÜ HAKİKAT

Kemâlâttır.

Evet, bu kâinatın bütün ulvî hikmetleri harika güzellikleri, âdilâne kanunları, hakîmâne gayeleri, hakikat-ı kemâlâtın vücuduna bedahetle delâlet ve bilhassa bu kâinatı hiçten icad edip her cihetle mu'cizatlı ve cemâlli bir surette idare eden Hâlıkın kemâlâtına ve o Hâlıkın âyine-i zîşuuru olan insanın kemâlâtına şهادeti pek zâhirdir.

Madem kemâlât hakikati vardır. Ve madem kâinatı kemâlât içinde icad eden Hâlıkın kemâlâtı muhakkaktır. Ve madem kâinatın en mühim meyvesi ve arzın halifesi ve Hâlıkın en ehemmiyetli masnuu ve sevgilisi olan insanın kemâlâtı haktır ve hakikatlıdır. Elbette bu gözümüzle gördüğümüz kemâlli ve hikmetli kâinatı, fena ve zevâlde yuvarlanan ve neticesiz olarak, tesadüfün oyuncağı, tabiatın mel'abegâhı, zîhayatın zâlimâne mezbahası, zîşuurun dehşetli hüzüngâhı suretine çeviren; ve âsârı ile kemâlâtı görünen insanı, en bîçare ve en perişan ve en aşağı bir hayvan derekesine indiren; ve Hâlıkın âyine-i kemâlâtı olan bütün mevcudâtın şهادetiyle nihayetsiz kemâlât-ı kudsiyesi bulunan o Hâlıkın kemâlâtını setredip perde çekerek netice-i faaliyetini ve hallâkiyetini iptal eden şirk, elbette olamaz ve hakikatsizdir.

Şirkin bu kemâlât-ı İlâhiyeye ve insaniye ve kevnîyeye karşı zıddiyeti ve o kemâlâtları bozduğu, İkinci Şuâ risalesinin üç meyve-i tevhide dair Birinci Makamında kuvvetli ve kat'î delillerle ispat ve izah edildiğinden, ona havale

edip burada kısa kesiyoruz.

DÖRDÜNCÜ HAKİKAT

Hâkimiyettir.

Evet, bu kâinata geniş bir dikkatle bakan, kâinatı gayet haşmetli ve gayet faaliyetli bir memleket, belki idaresi gayet hikmetli ve hâkimiyeti gayet kuvvetli bir şehir hükmünde görür, herşeyi ve her nev'i birer vazife ile musahharâne

meşgul bulur. ¹ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ âyetinin askerlik mânâsını ihsas eden temsiline göre, zerrât ordusundan ve nebatat fırkalarından ve hayvanat taburlarından, tâ yıldızlar ordusuna kadar olan cünûd-u Rabbâniyeden, o küçücük memurlarda ve bu pek büyük askerlerde, hâkimâne tekvinî emirlerin, âmirâne hükümlerin, şâhâne kanunların cereyanları, bedahetle bir hâkimiyet-i mutlakanın ve bir âmiriyet-i külliye'nin vücûduna delâlet ederler.

Madem bir hâkimiyet-i mutlaka hakikatı vardır; elbette şirkin hakikatı olamaz.

Çünkü ² لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا âyetinin hakikat-i kâtıasıyla; müteaddit eller müstebidâne bir işe karışsalar, karıştırırlar. Bir memlekette iki padişah, hattâ bir nahiyede iki müdür bulunsa, intizam bozulur ve idare hercümerc olur. Halbuki, sinek kanadından tâ semâvât kandillerine kadar ve hüceyrat-ı bedeniyeden tâ seyyaratın burçlarına kadar öyle bir intizam var ki, zerre kadar şirkin müdahalesi olamaz.

1. "Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır." Fetih Sûresi, 48:7.

2. "Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi." Enbiyâ Sûresi, 21:22.

Hem hâkimiyet bir makam-ı izzettir; rakip kabul etmek, o hâkimiyetin izzetini kırar. Evet, aczi için çok yardımcılara muhtaç olan insanın, cüz'î ve zâhirî ve muvakkat bir hakimiyeti için kardeşini ve evlâdını zâlimâne öldürmesi gösteriyor ki, hâkimiyet rakip kabul etmez. Böyle bir âciz, böyle cüz'î bir hâkimiyet için böyle yaparsa elbette, bütün kâinatın mâliki olan bir Kadîr-i Mutlakın, hakikî ve küllî rububiyetine ve ulûhiyetine medar olan kendi hâkimiyet-i kudsiyesine başkasını teşrik etmesi ve şerike müsaade etmesi hiçbir cihetle mümkün olamaz.

Bu hakikat, İkinci Şuânın İkinci Makamında ve Risale-i Nur'un birçok yerlerinde kuvvetli delillerle ispat edildiğinden, onlara havale ediyoruz.

İşte, yolcumuz bu dört hakikatı müşahade etmekle, vahdâniyet-i İlâhiyeyi şuhud derecesinde bildi. İmanı parladı. Bütün kuvvetiyle ¹

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

dedi. Ve bu menzilden aldığı derse bir kısa işaret olarak, Birinci Makamın İkinci Babında,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ
وَوُجُوبِ وَجُودِهِ مُشَاهَدَةً عَظَمَةً حَقِيقَةً تَبَارَزُ
الْأُلُوهِيَّةَ الْمُطْلَقَةَ، وَكَذَا مُشَاهَدَةً عَظَمَةً إِحَاطَةً
حَقِيقَةً تَظَاهَرِ الرَّبُوبِيَّةَ الْمُطْلَقَةَ الْمُقْتَضِيَةَ لِلْوَحْدَةِ.
وَكَذَا مُشَاهَدَةً عَظَمَةً إِحَاطَةً حَقِيقَةً الْكَمَالَاتِ
النَّاشِئَةِ مِنَ الْوَحْدَةِ وَكَذَا مُشَاهَدَةً عَظَمَةً إِحَاطَةً
حَقِيقَةً الْحَاكِمِيَّةَ الْمُطْلَقَةَ الْمَانِعَةَ وَالْمُنَافِيَةَ لِلشَّرِكَةِ.

denilmiştir.

1. "Allah'tan başka ilâh yoktur. O tektir ve Onun ortağı yoktur."

2. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, tebarüz-ü ulûhiyet-i mutlaka hakikatının azametinin müşahedesi, kezâ vahdeti iktiza eden tezahür-ü rububiyet-i mutlaka hakikatının azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ vahdetten neş'et eden kemâlât hakikatının azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ şirke mâni olan ve şirki nefyeden hâkimiyet-i mutlaka hakikatının azamet-i ihatasının müşahedesi, Onun vahdâniyetine ve vücud-u vücuduna delâlet eder.

Sonra o sükûnetsiz misafir kendi kalbine dedi:

"Ehl-i imanın, hususan ehl-i tarîkatın her vakit tekrarla *Lâ ilâhe illâ Hû* demeleri, tevhidi yâd ve ilân etmeleri gösterir ki, tevhidin pek çok mertebeleri bulunuyor.

"Hem tevhid, en ehemmiyetli ve en halâvetli ve en yüksek bir vazife-i kudsiye ve bir fariza-i fitriye ve bir ibadet-i imaniyedir. Öyle ise, gel, bir mertebeyi daha bulmak için, bu ibrethânenin diğer bir menzilinin kapısını daha açmalıyız. Çünkü aradığımız hakiki tevhid, yalnız tasavvurdan ibaret bir marifet değildir. Belki, ilm-i mantıkta tasavvura mukâbil ve marifet-i tasavvuriyeden çok kıymettar ve burhanın neticesi olan ve ilim denilen tasdiktir.

"Ve tevhid-i hakiki öyle bir hüküm ve tasdik ve iz'an ve kabuldür ki, herbir şeyle Rabbini bulabilir. Ve herşeyde Hâlıkına giden bir yolu görür. Ve hiçbir şey huzuruna mâni olmaz. Yoksa, Rabbini bulmak için her vakit kâinat perdesini yırtmak, açmak lâzım gelir. Öyle ise haydi ileri!" diyerek, kibriya ve azamet kapısını çaldı. Ef'âl ve âsâr menziline ve icad ve ibdâ âlemine girdi. Gördü ki, kâinatı istilâ etmiş beş hakikat-ı muhita hükmediyorlar, bedahetle tevhidi ispat ederler.

Birincisi:

Kibriya ve azamet hakikatıdır. Bu hakikat, İkinci Şuânın İkinci Makamında ve Risale-i Nur'un müteaddit yerlerinde burhanlarla izah edildiğinden, burada bu kadar deriz ki:

Binlerle sene birbirlerinden uzak bir mesafede bulunan yıldızları, aynı anda, aynı tarzda icad edip tasarruf eden ve zeminin şark ve garp ve cenup ve şimalinde bulunan aynı çiçeğin hadsiz efradını, bir zamanda ve bir surette halk

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ¹ edip tasvir eden, hem¹ yani gökleri ve zemini altı günde yaratmak gibi geçmiş ve gaybî ve çok acip bir hâdiseyi, hazır ve göz önünde bir hâdiseyle ispat etmek ve onun gibi acip bir tanzir olarak, zeminin yüzünde, bahar mevsiminde, haşr-i âzamın yüz binden ziyade misallerini gösterir gibi, iki yüz binden ziyade nebatat tâifelerini ve hayvanat kabilelerini beş-altı haftada inşa edip kemâl-i intizam ve mizanla iltibassız, noksansız, yanlışsız, beraber, birbiri içinde idare, terbiye, iaşe, temyiz

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ² ve tezyin eden, hem² âyetinin sarahatiyle, zemini döndürüp, gece-gündüz sahifelerini yapan ve çeviren ve yevmiye hâdisâtıyla yazan, değiştiren aynı Zât, aynı anda, en gizli, en cüz'î olan kalblerin hatıratlarını dahi bilir ve iradesiyle idare eder.

Ve mezkûr fiillerin herbiri birtek fiil olduğundan, zaruri olarak, onların faili dahi birtek vâhid ve kadîr olan Fâil-i Zülcelâllerinin, bedahetle öyle bir kibriya ve azameti var ki, hiçbir yerde, hiçbir şeyde, hiçbir cihetle, hiçbir şirkin hiçbir imkânını, hiçbir ihtimalini bırakmıyor, köküyle kesiyor.

Madem böyle bir kibriya ve azamet-i kudret var ve madem o kibriya nihayet kemâldedir ve ihata ediyor. Elbette o kudrete acz veya ihtiyaç ve o kibriyaya kusur ve o kemâle noksaniyet ve o ihataya kayıt ve o nihayetsizliğe nihayet veren bir şirke meydan vermesi ve müsaade etmesi, hiçbir vech ile mümkün değildir, fıtratını bozmayan hiçbir akıl kabul etmez.

İşte, şirk kibriyaya dokunması ve celâlin izzetine dokundurması ve azametine ilişmesi cihetiyle öyle bir cinayettir ki, hiç kâbil-i af olmadığını, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan azîm tehditle

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ³

ferman ediyor.

1. "Gökleri ve yeri altı günde yaratan Odur." Hadîd Süresi, 57,4.

2. "Allah geceyi gündüze, gündüzü geceye katar." Lokman Süresi, 31:29.

3. "Muhakkak ki Allah, Kendisine ortak koşulmasını affetmez. Bundan başka günahları(dilediği kimse için) bağışlar." Nisâ Süresi, 4:48.

İkinci Hakikat:

Kâinatta tasarrufları görünen ef'âl-i Rabbâniyenin ıtlak ve ihata ve nihayetsiz bir surette zuhurlarıdır. Ve o fiilleri takyid ve tahdit eden, yalnız hikmet ve iradedir ve mazharların kâbiliyetleridir. Ve serseri tesadüf ve şuursuz tabiat ve

kör kuvvet ve câmid esbab ve kayıtsız ve her yere dağılan ve karıştıran unsurlar, o gayet mizanlı ve hikmetli ve basîrâne ve hayattarâne ve muntazam ve muhkem olan fiillere karışamazlar. Belki, Fâil-i Zülcelâlin emriyle ve iradesiyle ve kuvvetiyle zâhirî bir perde-i kudret olarak istimâl olunuyorlar.

Hadsiz misâllerden üç misâli: Sûre-i Nahl'in bir sahifesinde, birbirine muttasıl üç âyetin işaret ettikleri üç fiilin, hadsiz nüktelerinden üç nüktesini beyan ederiz.

Birincisi:

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا

1. "Rabbin balarsına ilhâm etti: 'Dağlardan, kendine evler edin.'" Nahl Sûresi, 16:68.

(ilâ âhir-i âyet). Evet, balarısı, fıtratça ve vazifece öyle bir mu'cize-i kudrettir ki, koca Sûre-i Nahl, onun ismiyle tesmiye edilmiş. Çünkü, o küçücük bal makinesinin zerrecik başında onun ehemmiyetli vazifesinin mükemmel programını yazmak ve küçücük karnında taamların en tatlısını koymak ve pişirmek ve süngücüğünde zîhayat âzâları tahrip etmek ve öldürmek hâsiyetinde bulunan zehiri o uzuvcuğuna ve cismine zarar vermeden yerleştirmek, nihayet dikkat ve ilimle ve gayet hikmet ve irade ile ve tam bir intizam ve muvazene ile olduğundan, şuursuz, intizamsız, mizansız olan tabiat ve tesadüf gibi şeyler elbette müdahale edemezler ve karışamazlar.

İşte, bu üç cihetle mu'cizeli bu san'at-ı İlâhiyenin ve bu fiil-i Rabbâniyenin bütün zemin yüzünde, hadsiz arılarda, aynı hikmetle, aynı dikkatle, aynı mizanda, aynı anda, aynı tarzda zuhuru ve ihâtası, bedahetle vahdeti ispat eder.

İkinci âyet

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي
بُطُونِهِمْ بَيْنَ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا
لِّلشَّارِبِينَ

âyeti, ibret-feşan bir fermandır. Evet, başta inek ve deve ve keçi ve koyun olarak, süt fabrikaları olan validelerin memelerinde, kan ve fışkı içinde bulaştırmadan ve bulandırmadan ve onlara bütün bütün muhalif olarak hâlis, temiz, sâfi, mugaddî, hoş, beyaz bir sütü koymak ve yavrularına karşı o süttten daha ziyade hoş, şirin, tatlı, kıymetli ve fedakârâne bir şefkati kalblerine bırakmak, elbette o derece bir rahmet, bir hikmet, bir ilim, bir kudret ve bir ihtiyar ve dikkat ister ki, fırtınalı tesadüflerin ve karıştırıcı unsurların ve kör kuvvetlerin hiçbir cihetle işleri olamaz.

İşte, böyle gayet mu’cizeli ve hikmetli bu san’at-ı Rabbâniyenin ve bu fiil-i İlâhînin umum rû-yi zeminde, yüz binlerle nevilerin hadsiz validelerinin kalblerinde ve memelerinde aynı anda, aynı tarzda, aynı hikmet ve aynı dikkatle tecellîsi ve tasarrufu ve yapması ve ihatası, bedahetle vahdeti ispat eder.

Üçüncü âyet

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سُكَّرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ²

1. “Ehlî hayvanlarda da sizin için birer ibret vardır. Onların karnlarında, kan ile fişkı arasından çıkan ve içenlerin boğazından kolayca geçen hâlis bir sütle sizi besleriz.” Nahl Sûresi, 16:66.
2. “Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümünden de hem sarhoş edici bir içki, hemde güzel bir rızık edirsiniz. Akıllarını kullanan bir topluluk içinşüpheşiz bunda bir delil vardır.” Nahl Sûresi, 16:67.

Bu âyet nazar-ı dikkati hurma ve üzüme celbedip der ki: “Akli bulunanlara, bu iki meyvede tevhid için büyük bir âyet, bir delil ve bir hüccet vardır.”

Evet, bu iki meyve, hem gıda ve kut, hem fâkihe ve yemiş, hem çok lezzetli taamların menşeleri olmakla beraber, susuz bir kumda ve kuru bir toprakta duran bu ağaçlar, o derece bir mu’cize-i kudret ve bir harika-i hikmettir ve öyle bir helvalı şeker fabrikası ve ballı bir şurup makinesi ve o kadar hassas bir mizan ve mükemmel bir intizam ve hikmetli ve dikkatli bir san’attırlar ki, zerre kadar akli bulunan bir adam, “Bunları böyle yapan, elbette bu kâinatı yaratan Zât olabilir” demeye mecburdur.

Çünkü, meselâ bu gözümüz önünde bir parmak kadar asmanın üzüm çubuğunda yirmi salkım var. Ve her salkımda, şekerli şurup tulumbacıklarından yüzer tane var. Ve her tanenin yüzüne incecik ve güzel ve lâtif ve renkli bir mahfazayı giydirmek; ve nazik ve yumuşak kalbinde, kuvve-i hafızası ve programı ve tarihçe-i hayatı hükmünde olan sert kabuklu, ceviz içli çekirdekleri koymak; ve karnında cennet helvası gibi bir tatlıyı ve âb-ı kevser gibi bir balı yapmak; ve bütün zemin yüzünde, hadsiz emsalinde aynı dikkat, aynı hikmet, aynı harika-i san’atı, aynı zamanda, aynı tarzda yaratmak, elbette bedahetle gösterir ki, bu işi yapan bütün kâinatın Hâlıkıdır. Ve nihayetsiz bir kudreti ve hadsiz bir hikmeti iktiza eden şu fiil, ancak Onun fiilidir.

Evet, bu çok hassas mizana ve çok maharetli san’ata ve çok hikmetli intizama, kör ve serseri ve intizamsız ve şuursuz ve hedefsiz ve istilâcı ve karıştırıcı olan kuvvetler ve tabiatlar ve sebepler karışamazlar, ellerini uzatamazlar. Yalnız, mef’uliyette ve kabulde ve perdedarlıkta, emr-i Rabbânî ile istihdam olunuyorlar.

İşte, bu üç âyetin işaret ettikleri üç hakikatin tevhide delâlet eden üç nüktesi gibi, hadsiz ef’âl-i Rabbâniyenin hadsiz cilveleri ve tasarrufları, ittifakla, birtek vâhid-i ehad bir Zât-ı Zülcelâlin vahdetine şehadet ederler.

Üçüncü Hakikat:

Mevcudatın ve bilhassa nebatat ve hayvanatın, sür'at-i mutlaka içinde kesret-i mutlaka ve intizam-ı mutlak ile ve sühulet-i mutlaka içinde gayet hüsn-ü san'at ve maharet ve ittikan ve intizam ile ve mebzuliyet-i mutlaka ve ihtilât-ı mutlak içinde gayet kıymettarlık ve tam imtiyaz ile icadlarıdır.

Evet, gayet çokluk ile gayet çabukluk, hem gayet san'atkârâne ve mâhirane ve dikkat ve intizam ile gayet kolay ve rahatça, hem gayet mebzuliyet ve karışıklık içinde gayet kıymetli ve farikalı olarak, bulaşmadan ve bulaştırmadan ve bulandırmadan yapmak, ancak ve ancak birtek vâhid Zâtın öyle bir kudretiyle olabilir ki, o kudrete hiçbir şey ağır gelmez. Ve o kudrete nisbeten, yıldızlar zerreler kadar ve en büyük, en küçük kadar ve efradı hadsiz bir nevi, birtek fert kadar ve azametli ve muhit bir küll, has ve az bir cüz' kadar ve koca zeminin ihyası ve diriltilmesi, bir ağaç kadar ve dağ gibi bir ağacın inşası, tırnak gibi bir çekirdek kadar kolay ve rahatça ve suhuletli olmak gerektir—tâ ki, gözümüzün önünde yapılan bu işleri yapabilsin.

İşte, bu mertebe-i tevhidin ve bu üçüncü hakikatın ve kelime-i tevhidin bu ehemmiyetli sırrını, yani en büyük bir küll, en küçük bir cüz'î gibi olması ve en çok ve en az farkı bulunmaması, hem bu hayretli hikmetini ve bu azametli tılsımını ve tavr-ı aklın haricindeki bu muammasını ve İslâmiyetin en mühim esasını ve imanın en derin bir medarını ve tevhidin en büyük bir temelini beyan ve hall ve keşf ve ispat etmekle Kur'ân'ın tılsımı açılır. Ve hilkat-ı kâinatın en gizli ve bilinmez ve felsefeyi idrâkinden âciz bırakan muamması bilinir.

Hâlık-ı Rahîmîme yüz bin defa Risaletü'n-Nur'un hurufatı adedince şükür ve hamd olsun ki, Risaletü'n-Nur bu acîp tılsımı ve bu garip muammayı hâll ve keşf ve ispat etmiş. Ve bilhassa Yirminci Mektubun âhirlerinde

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

'bahsinde ve haşre dair Yirmi Dokuzuncu Sözün "Fâil muktedir" bahsinde, Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i Arabiye'nin Allahu ekber mertebelerinden kudret-i İlâhiyenin ispatında, kat'î burhanlarla, iki kere iki dört eder derecesinde ispat edilmiş.

1. "O herşeye kâdirdir." Hüd Süresi, 11:4; Rûm Süresi, 30:50; Şûrâ Süresi, 42:9; Mülk Süresi, 67:1.

Onun için, izahı onlara havale etmekle beraber, bir fihriste hükmünde bu sırrı açan esasları ve delilleri icmalen beyan ve on üç basamak olarak on üç sırâ işaret etmek istedim. Birinci ve ikinci sırrarı yazdım. Fakat, maatteessüf, hem maddî, hem mânevî iki kuvvetli mâni, beni şimdilik mütebakisinden vazgeçirdiler.

Birinci Sır:

Bir şey zâtî olsa, onun zıddı o zâta ârız olamaz. Çünkü içtimaü’z-zıddeyn olur; o da muhâldir.

İşte bu sırra binaen, madem kudret-i İlâhiye zâtiyedir ve Zât-ı Akdesin lâzım-ı zarurîsidir. Elbette, o kudretin zıddı olan acz, o Zât-ı Kadîre ârız olması mümkün olmaz.

Ve madem bir şeyde mertebelerin bulunması, o şeyin içinde zıddının tedahülüyledir. Meselâ ziyanın kavî ve zayıf gibi mertebeleri, zulmetin müdahalesi ile; ve hararetin ziyade ve aşağı dereceleri, soğğun karışması ile; ve kuvvetin şiddet ve noksan miktarları, mukavemetin karşılaşması ve mümânaatiyledir. Elbette o kudret-i zâtiyede mertebeler bulunmaz. Bütün eşyayı, birtek şey gibi icad eder.

Ve madem o kudret-i zâtiyede mertebeler bulunmaz ve zaaf ve noksan olamaz. Elbette hiçbir mâni onu karşılayamaz ve hiçbir icad ona ağır gelmez.

Ve madem hiçbir şey ona ağır gelmez, elbette haşr-i âzamı bir bahar kadar kolay ve bir baharı bir ağaç kadar suhuletli ve bir ağacı bir çiçek kadar zahmetsiz icad ettiği gibi, bir çiçeği bir ağaç kadar san’atlı, bir ağacı bir bahar kadar mu’cizatlı ve bir baharı bir haşır gibi cemiyetli ve harikalı halk eder ve gözümüzün önünde halk ediyor.

Risale-i Nur’da kat’î ve kuvvetli çok burhanlarla ispat edilmiş ki, eğer vahdet ve tevhid olmazsa, bir çiçek bir ağaç kadar, belki daha müşkülâtlı ve bir ağaç bir bahar kadar, belki daha suubetli olmakla beraber, kıymet ve san’atça bütün bütün sukut edeceklerdi. Ve şimdi bir dakikada yapılan bir zîhayat, bir senede ancak yapılacaktı. Belki de hiç yapılmayacaktı. İşte, bu mezkûr sırra binaendir ki, gayet mebzuliyet ve çoklukla beraber gayet kıymettar ve gayet çabuk ve kolaylıkla beraber gayet san’atlı olan bu meyveler, bu çiçekler, bu ağaçlar ve hayvancıklar muntazaman meydana çıkıyorlar ve vazife başına geçiyorlar ve tesbihatlarını yapıp, bitirip, tohumlarını yerlerinde tevkil ederek gidiyorlar.

İkinci Sır:

Nasıl ki nuraniyet ve şeffafiyet ve itaat sırrıyla ve kudret-i zâtiyenin bir cilvesiyle, birtek güneş, birtek âyineye ziyalı aks verdiği gibi, hadsiz âyinelere ve parlak şeylere ve katrele o kayıtsız kudretinin geniş faaliyetinden ziyalı ve hararetli olan ayn-ı aksini emr-i İlâhî ile kolayca verebilir. Az ve çok birdir, farkı yoktur.

Hem birtek kelime söylense, nihayetsiz hallâkıyetin nihayetsiz vüs’atinden, o birtek kelime, birtek adamın kulağına zahmetsiz girdiği gibi, bir milyon kulakların kafalarına da izn-i Rabbânî ile zahmetsiz girer. Binlerle dinleyen ile birtek dinleyen müsâvidir, fark etmez.

Hem göz gibi birtek nur veya Cebrail gibi nuranî birtek ruhânî, tecellî-i

rahmet içinde olan faaliyet-i Rabbâniyenin kemâl-i vüs'atinden, birtek yere suhuletle baktığı ve gittiği birtek yerde suhuletle bulunduğu gibi, binler yerlerde de, kudret-i İlâhiye ile suhuletle bulunur, bakar, girer; az, çok farkı yoktur.

Aynen öyle de, Kudret-i Zâtiye-i Ezeliye, en lâtif, en has bir nur ve bütün nurların nuru olduğundan; ve eşyanın mahiyetleri ve hakikatleri ve melekûtiyet vecihleri şeffaf âyine gibi parlak olduğundan; ve zerrattan ve nebatattan ve zîhayattan tâ yıldızlara ve güneşlere ve aylara kadar herşey, o kudret-i zâtiyenin hükmüne gayet derecede itaatli, inkıyadlı ve o kudret-i ezelînin emirlerine nihayet derece mutî ve musahhar olduğundan, elbette hadsiz eşyayı birtek şey gibi icad eder ve yanlarında bulunur. Bir iş bir işe mâni olmaz. Büyük ve küçük, çok ve az, cüz'î ve küllî birdir. Hiçbiri ona ağır gelmez.

Hem nasıl ki, Onuncu ve Yirmi Dokuzuncu Sözlerde denildiği gibi, intizam ve muvazene ve hükme itaat ve emirleri imtisal sırlarıyla, yüz hane kadar bir büyük sefineyi bir çocuğun parmağıyla oyncağını çevirdiği gibi döndürür, gezdirir.

Hem bir âmir, bir arş emriyle birtek neferi hücum ettirdiği gibi, muntazam ve mutî bir orduyu dahi, o tek emriyle hücum sevk eder.

Hem pek büyük bir hassas mizanın iki gözünde, iki dağ muvazene vaziyetinde bulunsalar, iki kefesinde iki yumurta bulunan diğer mizanın, birtek ceviz, bir kefesini yukarıya kaldırması, birini aşağı indirmesi gibi, o tek ceviz, bir kanun-u hikmetle öteki büyük mizanın bir gözünü dağ ile beraber dağın başına ve öbür dağı derelerin dibine indirebilir.

Aynen öyle de, kayıtsız, nihayetsiz, nuranî, zâtî, sermedî olan kudret-i Rabbâniyede ve beraberinde bütün intizamâtın ve nizamların ve muvazenelerin menşei, menbai, medarı, masdarı olan nihayetsiz bir hikmet ve gayet hassas bir adalet-i İlâhiye olduğundan ve cüz'î ve küllî ve büyük ve küçük herşey ve bütün eşya o kudretin hükmüne musahhar ve tasarrufuna münkad olduğundan, elbette zerreleri kolayca tedvir ve tahrik ettiği gibi, yıldızları dahi nizam-ı hikmet sırrıyla kolayca döndürür, çevirir.

Ve baharda, bir emirle suhuletle bir sineği ihya ettiği gibi, bütün sineklerin taifelerini ve bütün nebatatı ve hayvancıkların ordularını kudretindeki hikmet ve mizanın sırrıyla, aynı emirle, aynı kolaylıkla diriltip meydan-ı hayata sevk eder.

Ve bir ağacı baharda çabuk diriltmek ve kemiklerine hayat vermek gibi, o hikmetli, adâletli kudret-i mutlaka ile koca arzı ve zemin cenazesini, baharda o ağaç gibi kolayca ihya edip yüz bin çeşit haşirlerin misallerini icad eder.

Ve bir emr-i tekvînî ile arzı dirilttiği gibi,

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيِّحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا
مُحْضَرُونَ¹

fermanıyla, yani, “Bütün ins ve cin, birtek sayha ve emirle yanımızda meydan-ı haşre hazır olurlar.”

Hem² وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ³ ferman etmesiyle, yani, “Kıyamet ve haşrin işi ve yapılması, gözünü kapayıp hemen açmak kadardır, belki daha yakındır” der.

Hem³ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ⁴ âyetiyle, yani, “Ey insanlar! Sizin icad ve ihyanız ve haşir ve neşriniz, birtek nefsin ihyası gibi kolaydır, kudretime ağır gelmez” meâlinde bulunan şu üç âyetin sırrıyla, aynı emirle, aynı kolaylıkla bütün ins ve cinleri ve hayvanî ve ruhânî ve melekleri haşr-i ekberin meydanına ve mizan-ı âzâmın önüne getirir. Bir iş bir işe mâni olmaz.

1. Yâsin Sûresi, 36:53.

2. Nahl Sûresi, 16:77.

3. Lokman Sûresi, 31:28.

Üçüncü ve dördüncüden tâ on üçüncü sırada kadar, arzuma muhalif olarak başka vakte tâlik edildi.

Dördüncü Hakikat:

Mevcudatın vücutları ve zuhurları, beraberlik ve birbiri içinde birlik ve birbirine benzemeklik ve biri birinin misâl-i musağğarı ve nümune-i ekberi ve bir kısım küll ve küllî ve diğer kısım onun cüzleri ve fertleri ve birbirine sikke-i fitratta müşabehet ve nakş-ı san’atta münasebet ve birbirine yardım etmek ve birbirinin vazife-i fitriyesini tekmil etmek gibi, çok cihetü’l-vahdet noktalarında, bedahet derecesinde tevhidi ilân ve Sânilerinin vâhid olduğunu ispat etmek ve kâinatın rububiyet cihetinde tecezzî ve inkısam kabul etmez bir küll ve küllî hükmünde bulunduğunu izhar etmektir.

Evet, meselâ her baharda, nebatattan ve hayvanattan dört yüz bin nev’in hadsiz efradlarını, beraber ve birbiri içinde, bir anda ve bir tarzda, yanlızsız, hatasız kemâl-i hikmet ve hüsn-ü san’atla icad etmek ve idare ve iâşe etmek; hem kuşların misâl-i musağğarları olan sineklerden tâ nümune-i ekberleri olan kartallara kadar hadsiz efradlarını yaratmak ve hava âleminde, seyahat ve yaşamalarına yardım eden cihazatı verip gezdirmek ve havayı şenlendirmekle beraber, yüzlerinde mu’cizâne birer sikke-i san’at ve cisimlerinde müdebbirâne birer hâtem-i hikmet ve mâhiyetlerinde mürebbiyâne birer turra-i ehadiyet

koymak; hem zerrât-ı taamiyeyi hüceyrat-ı bedeniyenin imdadına ve nebatatı hayvanatın imdadına ve hayvanatı insanların yardımına ve umum valideleri iktidarsız yavruların muavenetine hakîmâne, rahîmâne koşturmak, göndermek; hem dâire-i kehkeşandan ve manzume-i şemsiyeden ve anâsır-ı arziyeden, tâ göz hadekasının perdelerine ve gül goncasının yapraklarına ve mısır sümbülünün gömleklerine ve kavunun çekirdeklerine kadar mütedâhil dâireler gibi cüz'î ve küllî hükmünde aynı intizam ve hüsn-ü san'at ve aynı fiil ve kemâl-i hikmetle tasarruf etmek, elbette bedahet derecesinde ispat eder ki:

Bu işleri yapan hem vâhiddir, birdir; herşeyde sikkesi var.

Hem de hiçbir mekânda olmadığı gibi her mekânda hazırır.

Hem, güneş gibi, herşey Ondan uzak, O ise herşeye yakındır.

Hem daire-i kehkeşan ve manzume-i şemsiye gibi en büyük şeyler Ona ağır gelmediği gibi, kandaki küreyvat, kalbdeki hatırat ondan gizlenmez, tasarrufundan hâriç kalmaz.

Hem herşey, ne kadar büyük ve çok olursa olsun, en küçük, en az birşey gibi ona kolaydır ki, sineği kartal sisteminde ve çekirdeği ağacın mahiyetinde ve bir ağacı bir bahçe suretinde ve bir bahçeyi bir bahar san'atında ve bir baharı bir haşır vaziyetinde suhuletle icad eder. Ve san'atça çok kıymettar şeyleri bize çok ucuz verir, ihsan eder. İsteddiği fiyat ise bir *Bismillah* ve bir *Elhamdülillâh*tir. Yani, o çok kıymettar nimetlerin makbul fiyatları, başta *Bismillâhirrahmanirrahim* ve âhirinde *Elhamdülillâh* demektir.

Bu Dördüncü Hakikat dahi Risale-i Nur'da izah ve ispat edildiğinden, bu kısacık işaretle iktifa ediyoruz.

Bizim seyyahın ikinci menzilde gördüğü

BEŞİNCİ HAKİKAT

Kâinatın mecmuunda ve erkânında ve eczasında ve her mevcudunda bir intizam-ı ekmelin bulunması ve o memleket-i vâsianın tedvir ve idaresine medar olan ve heyet-i umumiyesine taallûk eden maddeler ve vazifedarlar birer vâhid olması ve o haşmetli şehir ve meşherde tasarruf eden isimler ve fiiller, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet ve vâhid ve her yerde aynı isim ve aynı fiil olmakla beraber, herşeyi veya ekser eşyayı ihataları ve şümûlleri, ve o ziynetli sarayın tedbirine ve şenlenmesine ve binasına medar olan unsurlar ve neviler, birbiri içinde ve birer ve bir mahiyet-i vâhide ve her yerde aynı unsur ve aynı nevi bulunmakla beraber, zeminin yüzünü ve ekserisini intişar ile ihâta etmeleri, elbette bedahetle ve zaruretle iktiza eder ve delâlet eder ve şehadet eder ve gösterir ki, bu kâinatın Sâni ve Müdebbiri ve bu memleketin Sultanı ve Mürebbîsi ve bu sarayın Sahibi ve Bânisi birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Misli

ve nazîri olamaz ve veziri ve muîni yoktur. Şeriki ve zıddı olamaz. Aczi ve kusuru yoktur.

Evet, intizam tam bir vahdettir, birtek nazzâmı ister. Münakaşaya medar olan şirki kaldırmaz.

Madem bu kâinatın heyet-i mecmuasından, arzın yevmî ve senevî devranından tâ insanın simasına ve başının duygular manzumesine ve kandaki beyaz ve kırmızı küreyvâtın devranına ve cereyanına kadar küllî olsun cüz'î olsun herbir şeyde hikmetli ve dikkatli bir intizam var. Elbette, bir Kadîr-i Mutlaktan ve bir Hakîm-i Mutlaktan başka hiçbir şey, kast ve icad suretiyle elini hiçbir şeye uzatamaz ve karışamazlar. Belki yalnız kabul ederler, mazhar ve münfail olurlar.

Ve madem tanzim etmek ve bilhassa gayeleri takip etmek ve maslahatları gözeterek bir intizam vermek, yalnız ilim ve hikmetle olur ve irade ve ihtiyar ile yapılır. Elbette ve her halde, bu hikmetperverâne intizam ve bu gözümüz önündeki maslahatkârâne çeşit çeşit hadsiz intizamât-ı mahlûkat, bedahet derecesinde delâlet ve şehadet eder ki, bu mevcudatın Hâlıkı ve Müdebbiri birdir, fâildir, muhtardır. Herşey Onun kudretiyle vücuda gelir, Onun iradesiyle birer vaziyet-i mahsusa alır ve Onun ihtiyarıyla bir suret-i muntazama giyer.

Hem, madem bu misafirhane-i dünyanın sobalı lâmbası birdir ve rûznâmeli kandili birdir ve rahmetli süngeri birdir ve ateşli aşçısı birdir ve hayatlı şurubu birdir ve himâyetli tarlası birdir. Bir, bir, bir—tâ bin birler kadar... Elbette, bu bir birler bedahetle şehadet eder ki, bu misafirhanenin Sâniî ve Sahibi birdir. Hem gayet kerîm ve misafirperverdir ki, bu yüksek ve büyük memurlarını zîhayat yolcularına hizmetkâr edip istirahatlarına çalıştırıyor.

Hem madem dünyanın her tarafında tasarruf eden ve nakışları ve cilveleri görünen *Hakîm*, *Rahîm*, *Musavvir*, *Müdebbir*, *Muhyî*, *Mürebbî* gibi isimler ve hikmet ve rahmet ve inayet gibi şe'nler ve tasvir ve tedvir ve terbiye gibi fiiller birdirler. Her yerde aynı isim, aynı fiil birbiri içinde, hem nihayet mertebede, hem ihatalıdırlar. Hem birbirinin nakşını öyle tekmil ederler ki, güya o isimler ve o fiiller ittihad edip, kudret ayn-ı hikmet ve rahmet ve hikmet ayn-ı inayet ve hayat oluyor. Meselâ, hayat verici ismin bir şeyde tasarrufu görüldüğü anda, yaratıcı ve tasvir edici ve rızık verici gibi çok isimlerin aynı anda, her yerde, aynı sistemde tasarrufları görünüyor. Elbette ve elbette bedahetle şehadet eder ki, o ihatalı isimlerin müsemmasî ve her yerde aynı tarzda görünen şümüllü fiillerin fâili birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir. Âmennâ ve saddaknâ.

Hem madem masnuatın maddeleri ve mayeleri olan unsurlar zemini ihata ederler. Ve mahlûkattan, vahdeti gösteren çeşit çeşit sikkeleri taşıyan nevilerin herbiri bir iken rû-yi zeminde intişar edip istilâ ederler. Elbette bedahetle ispat

eder ki, o unsurlar müştamilâtıyla ve o neviler efradıyla birtak Zâtın malıdır, mülküdür. Ve öyle bir Vâhid-i Kadîrin masnuları ve hizmetkârlarıdır ki, o koca istilâcı unsurları, gayet itaatli bir hizmetçi ve o zeminin her tarafına dağılan neveleri gayet intizamlı bir nefer hükmünde istihdam eder.

Bu hakikat dahi Risaletü'n-Nur'da ispat ve izah edildiğinden, burada bu kısa işaretle iktifa ediyoruz.

Bizim yolcu, bu beş hakikatten aldığı feyz-i imanî ve zevk-i tevhidî neşesiyle müşahadatını hülâsa ve hissiyatını tercüme ederek, kalbine diyor:

Bak kitab-ı kâinatın safha-i rengînine,
Hâme-i zerrin-i kudret, gör ne tasvir eylemiş.
Kalmamış bir nokta-yı muzlim çeşm-i dil erbabına,
Sanki âyâtın Hüdâ, nur ile tahrir eylemiş.
Hem bil ki:
Kitab-ı âlemin evrakıdır eb'âd-ı nâmahdud,
Sütûr-u hâdisat-ı dehrdir âsâr-ı nâmadûd.
Yazılmış destgâh-ı levh-i mahfuz-u hakikatte
Mücessem lâfz-ı mânidardır, âlemde her mevcud.
Hem dinle:

جُو لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بَرَابَرٍ مِيزَنَدَ هَرَشَى دَمَادَمَ
جُويدَنَدَ يَاحَقُّ سَرَّاسَرُ كُويدَنَدَ يَاحَى¹
نَعَمْ؛ وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ²

diyerek, kalbiyle beraber nefsi dahi tasdik ederek “Evet, evet” dediler.

1. Bir baştan diğer başa herşey, her zaman Lâilâhe İllallah zikrini ilân ediyor ve Yâ Hak, Yâ Hay diye haykırırlar.

2. Evet, “Herbir şeyde, Onun bir olduğuna delâlet eden bir âyet vardır.” İbnü'l-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, *Tefsîrû'l-Kur'ani'l-Azîm*, 1:24.

İşte, dünya misafiri ve kâinat seyyahının ikinci menzilde müşahade ettiği beş hakikat-i tevhidiyeye kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın İkinci Babında, ikinci menzile ait böyle denilmiş:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وَحْدَتِهِ
فِي وُجُوبِ وُجُودِهِ:

مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ فِي الْكَمَالِ
وَالْإِحَاطَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ ظُهُورِ الْأَفْعَالِ
بِالْإِطْلَاقِ وَعَدَمِ النِّهَايَةِ، لَا تُقَيِّدُهَا إِلَّا الْإِرَادَةُ
وَالْحِكْمَةُ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ إِيجَادِ الْمَوْجُودَاتِ
بِالْكَثْرَةِ الْمُطْلَقَةِ فِي السَّرْعَةِ الْمُطْلَقَةِ، وَخَلْقِ
الْمَخْلُوقَاتِ بِالسَّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ فِي الْإِتْقَانِ الْمُطْلَقِ،
وَأَبْدَاءِ عَالَمِ مَصْنُوعَاتٍ بِالْمَبْذُولِيَّةِ الْمُطْلَقَةِ فِي غَايَةِ
حُسْنِ الصَّنْعَةِ وَغُلُوِّ الْقِيَمَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ
وُجُودِ الْمَوْجُودَاتِ عَلَى وَجْهِ الْكُلِّوَالِكِلِيَّةِ وَالْمَعِيَّةِ
وَالْجَامِعِيَّةِ وَالتَّادَاخُلِ الْمُنَاسِبَةِ.

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ حَقِيقَةِ الْإِنْتِظَامَاتِ الْعَامَّةِ الْمُنَافِيَةِ
لِلشَّرَكَةِ. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ وَحْدَةِ مَدَارَاتِ تَدَابِيرِ
الْكَائِنَاتِ الدَّالَّةِ عَلَى وَحْدَةِ صَانِعِهَا بِالْبِدَاهَةِ. وَكَذَا
وَحْدَةُ الْأَسْمَاءِ وَالْأَفْعَالِ الْمُتَصَرِّفَةِ الْمُحِيطَةِ، وَكَذَا
وَحْدَةُ الْعَنَاصِرِ وَالْأَنْوَاعِ الْمُنْتَشِرَةِ الْمُسْتَوَلِيَّةِ عَلَى
وَجْهِ الْأَرْضِ

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, kemâli ve ihatalı kibriya veazamet hakikatının müşahedesi, kezâ ef'âlinin ıtlak ve nihayetsizliklezuhruları ve Onun irade ve hikmetinden başka hiçbir şeyin bu fiilleritakiyid edememesi hakikatının müşahedesi, kezâ mevcudatın sür'at-imutlaka içinde kesret-i mutlaka ile icadı ve mahlûkatın itkan-ı mutlakiçinde suhulet-i mutlaka ile halk edilmesi ve masnuatın nihayet-i hüsn-ü san'at ve ülvüv-ü kıymet içinde mebzuliyet-i mutlaka ile ibdâihakikatlerinin müşahedesi, kezâ mevcudatın bir küllî ve küllî halinde veberaberlik ve câmiyet ve tedahül ve münasebet içinde vücut bulmasıhakikatının müşahedesi, kezâ şirki nefyeden intizamat-ı âimme hakikatının müşahedesi, kezâ Sâni-i Kâinatın bir olduğuna bedahetle delâlet eden ve kâinatın tedbirine medar olan şeylerdeki vahdetin müşahedesi, kezâkâinatta tasarruf eden ve herşeyi muhit olan ef'âl ve esmânın birliği,kezâ yeryüzünde münteşir olan istilâ edici unsurların ve nevilerinbirliği, Onun vücub-u vücud içindeki vahdetine delâlet eder.

Sonra, o seyyah-ı âlem asırlarda gezerken, Müceddid-i Elf-i Sâni İmam-ı Rabbânî Ahmed-i Farûkî'nin medresesine rast geldi, girdi, onu dinledi. O imam, ders verirken diyordu:

“Bütün tarîkatlerin en mühim neticesi hakaik-ı imaniyenin inkişafıdır” ve

“Birtek mesele-i imaniyenin vuzuhla inkişafı, bin kerâmâta ve ezvâka müreccahtır.”

Hem diyordu: “Eski zamanda, büyük zâtlar demişler ki: ‘Mütekellimînden ve ilm-i kelâm ulemasından birisi gelecek, bütün hakaik-i imaniye ve İslâmiyeyi delâil-i akliye ile kemâl-i vuzuhla ispat edecek.’ Ben istiyorum ki, ben o olsam, belki^{HAŞİYE-1} o adamım” diye, iman ve tevhid bütün kemâlât-ı insaniyenin esası,

mayesi, nuru, hayatı olduğunu ve ¹ **تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ** düsturu, tefekkürat-ı imaniyeye ait bulunması ve Nakşî tarîkatında hafî zikrin ehemmiyeti ise, bu çok kıymetli tefekkürün bir nev’i olmasıdır diye tâlim ederdi.

Haşiye-1 Zaman ispat etti ki, o adam, adam değil, Risale-i Nur’dur. Belki ehl-i keşif Risale-i Nur’u ehemmiyetsiz olan tercümanı ve nâşiri sûretinde keşiflerinde müşahade etmişler, “bir adam” demişler.

1. “Bir saat tefekkür, bir sene nafîle ibadetten daha hayırlıdır.” el-Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*: 1:310; Gazâlî, *İhyâu Ulûmü’l-Dîn*: 4:409 (Kitâbu’t-Tefekkür); el-Heysemî, *Mecmeu’z-Zevâid*: 1:78.

Seyyah tamamıyla işitti, döndü, nefesine dedi ki:

Madem bu kahraman imam böyle diyor, ve madem bir zerre kuvvet-i imaniyenin ziyadeleşmesi bir batman marifet ve kemâlâttan daha kıymetlidir ve yüz ezvâkın balından daha tatlıdır.

Ve madem, bin seneden beri iman ve Kur’ân aleyhinde teraküm eden Avrupa feylesoflarının itirazları ve şüpheleri yol bulup ehl-i imana hücum ediyor. Ve bir saadet-i ebediyenin ve bir hayat-ı bâkiyenin ve bir Cennet-i daimenin anahtarı, medarı, esası olan erkân-ı imaniyeyi sarsmak istiyorlar. Elbette herşeyden evvel imanımızı taklitten tahkike çevirip kuvvetlendirmeliyiz.

Öyle ise, haydi ileri! Gel, bulduğumuz birer dağ kuvvetindeki bu yirmi dokuz mertebe-i imaniyeyi namazın mübarek tesbihatının mübarek adedi olan otuz üç mertebesine iblâğ etmek fikriyle, bu ibretgâhın bir üçüncü menzilini daha görmek için *Bismillâhirrahmânirrahîm*’in anahtarı ile zîhayat âlemindeki idare ve iâşe-i Rabbâniyenin kapısını çalmalıyız ve açmalıyız diyerek, mahşer-i acaip ve mecma-i garaip olan bu üçüncü menzilin kapısını istirhamla çaldı, *Bismillâhi’l-Fettâh* ile açtı. Üçüncü menzil görüldü. Girdi, gördü ki, dört hakikat-i muazzama ve muhita o menzili ışıklandırıyorlar ve güneş gibi tevhidi gösteriyorlar.

Birinci Hakikat

Fettâhiyet hakikatidir.

Yani Fettâh isminin tecellîsiyle, basit bir maddeden ayrı ayrı, çeşit çeşit, hadsiz muntazam suretlerin, beraber, her tarafta, bir anda, bir fiil ile açılmasıdır.

Evet, nasıl ki umum kâinatın bağistanında ayrı ayrı hadsiz mevcudatı, çiçekler misillü, Fettâh ismiyle her birisine münasip bir tarz-ı muntazam ve bir şahsiyet-i

mümtâze kudret-i fâtıra açmış, vermiş. Aynen öyle de, fakat daha mu’cizatlı olarak, zemin bahçesinde dört yüz bin enva-ı zîhayata dahi, her birisine gayet san’atlı ve hikmetli bir suret-i mevzune ve müzeyyene ve mümtâze vermiş

يَخْلُقَكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمَاتٍ ثَلَاثَ ذِكْرِ اللَّهِ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ فَنَاقِي تَصَرَّفُونَ¹

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ²

âyetlerin ifadesiyle, tevhidin en kuvvetli delili ve kudretin en hayretli mu’cizesi, suretleri açmasıdır. Bu hikmete binaen, feth-i suver hakikati tekrarlar birkaç suretlerde Risaletü’n-Nur’da ve bilhassa bu risalenin İkinci Makamının Birinci Babında, Altıncı ve Yedinci Mertebelerinde ispat ve beyan edilmesinden, onlara havale edip, burada bu kadar deriz ki:

1. “Annelerinizin karında sizi üç karanlık içinde, bir yaratılıştan diğerine çevirerek yaratıyor. İşte Rabbiniz olan Allah Odur; bütün mülk Ona âittir. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. O halde yüzünüzü nasıl haktan çevirilir?” ZümerSûresi, 39:6.
2. “Ne yerde ve ne de gökte hiçbir şey Allah’tan gizli kalmaz. Annelerinizin rahimlerinde size dilediği gibi bir suret veren Odur. Ondan başka ilâh yoktur. Onun kudreti herşeye galiptir ve hikmeti herşeyi kuşatır.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:5, 6.

Fenn-i nebatat ve fenn-i hayvanatın şehadetiyle ve tetkikat-ı amîkasıyla, bu feth-i suverde öyle bir ihata ve şümül ve san’at var ki, birtek Vâhid-i Ehadden ve herşeyde herşeyi görebilecek ve yapabilecek bir Kadîr-i Mutlaktan başka hiçbir şey bu cemiyetli ve ihatalı fiile sahip olamaz. Çünkü, bu feth-i suver fiili ise, her yerde ve her anda bulunan, nihayetsiz bir kudretin içinde nihayet derecede bir hikmet, bir dikkat, bir ihata ister. Ve böyle bir kudret ise, ancak bütün kâinatı idare eden birtek Zâtta bulunabilir.

Evet, meselâ mezkûr âyetlerin ferman ettikleri gibi üç karanlık içinde bütün validelerin erhamında insanların suretlerini ayrı ayrı, mizanlı, imtiyazlı, ziynetli ve intizamlı olarak, hem şaşırmadan, yanlış etmeden, karıştırmadan, basit bir maddeden açmak ve yaratmak olan fettâhiyet; ve umum rû-yi zeminde aynı kudret, aynı hikmet, aynı san’atla umum insanları ve hayvanları ve nebatları ihata eden bu feth-i suver hakikatı, vahdâniyetin en kuvvetli bir burhanıdır. Çünkü, ihata etmek bir vahdettir; şirke yer bırakmaz. Ve Birinci Babda vücub-u vücuda şehadet eden on dokuz hakikat, nasıl ki vücutlarıyla Hâlîkîn vücuduna delâlet ederler; öyle de ihatalarıyla da vahdete şehadet ederler.

Bizim yolcunun üçüncü menzilde gördüğü

İkinci Hakikat

Rahmâniyet hakikatidir

Yani, gözümüzle görüyoruz: Birisi var ki, bize, zemin yüzünü rahmetin binlerle hediyeleriyle doldurmuş, bir ziyafetgâh yapmış ve Rahmâniyetin yüz binlerle ayrı ayrı lezzetli taamları içinde dizilmiş bir sofraya etmiş; ve zemin içini rahîmiyet ve hakîmiyetin binlerle kıymetli ihsanlarını câmi' bir mahzen yapmış; ve zemini, devr-i senevîsinde, bir ticaret gemisi hükmünde, her sene âlem-i gaybdan levazımat-ı insaniye ve hayatiyenin yüz bin çeşitlerinden en güzellerini içine alarak yüklenmiş bir nevi sefine veya şimendifer gibi ve her baharı ise, erzak ve elbisemizi taşıyan bir vagon hükmünde olarak bizlere gönderir, bizi gayet rahîmâne beslettirir. Ve bütün o hediyelerden, o nimetlerden istifade etmemiz için bize de yüzlerle ve binlerle iştihalar, ihtiyaçlar, duygular, hissiyatlar, hisler vermiş.

Evet, Âyet-i Hasbiyeye dair olan Dördüncü Şuâda izah ve ispat edildiği gibi, bize öyle bir mide vermiş ki, hadsiz taamlardan lezzet alır.

Ve öyle bir hayat ihsan etmiş ki, duygularıyla, bir sofraya-i nimet gibi, koca cismânî âlemde, hadsiz nimetlerinden istifade eder.

Ve öyle bir insaniyet bize lütfetmiş ki, akıl ve kalb gibi çok âletleriyle hem maddî, hem mânevî âlemin nihayetsiz hediyelerinden zevk alır.

Ve öyle bir İslâmiyet bize bildirmiş ki, âlem-i gayb ve âlem-i şehadetin nihayetsiz hazinelerinden nur alır.

Ve öyle bir iman hidâyet etmiş ki, dünya ve âhiret âlemlerinin hasra gelmez envârından ve hediyelerinden tenevvür edip müstefid eder.

Güya rahmet tarafından bu kâinat hadsiz antika ve acip ve kıymetli şeylerle tezyin edilmiş bir saraydır. Ve bütün o saraydaki hadsiz sandıkları ve menzilleri açacak anahtarlar insanın ellerine verilmiş ve bütün onlardan istifade ettirecek olan ihtiyaçlar, hissiyatlar insanın fıtratına verilmiş.

İşte böyle dünyayı ve âhireti ve herşeyi kaplamış bir rahmet—elbette o rahmet vâhidiyet içinde bir ehadiyetin cilvesidir.

Yani, nasıl ki güneşin ziyası, mukâbilindeki umum eşyayı ihata etmesiyle vâhidiyete bir misal olduğu gibi, parlak ve şeffaf herbir şey dahi, kâbiliyetine göre güneşin hem ziyasını, hem hararetini, hem ziyasındaki yedi rengini, hem aks-i misalini almakla ehadiyete bir misal olduğundan, elbette o ihatalı ziyayı gören adam “Arzın güneşi vâhiddir, birtektir” diye hükmeder. Ve her parlak şeyde, hattâ katrelerde güneşin ışıklısı, hararetili aksini müşahade eden o adam,

güneşin ehadiyetini, yani bizzat güneşi, sıfatlarıyla herşeyin yanındadır ve herşeyin âyine-i kalbindedir diye bilir.

Aynen öyle de, Rahmân-ı Zülcemâlin geniş rahmeti dahi, ziya gibi umum eşyayı ihâtası o Rahmân'ın vâhidiyetini ve hiçbir cihette şeriki bulunmadığını gösterdiği gibi herşeyde, hususan herbir zîhayatta ve bilhassa insanda, o cemiyetli rahmetin perdesi altında o Rahmân'ın ekser isimlerinin ışıkları ve bir nevi cilve-i zâtıyesi bulunarak, her ferde, bütün kâinata baktıracak ve münasebettarlık verecek bir cemiyet-i hayatiye vermesi dahi o Rahmân'ın ehadiyetini ve herşeyin yanında hazır ve herşeyin herşeyini yapan O olduğunu ispat eder.

Evet, nasıl ki o Rahmân, o rahmetin vâhidiyetiyle ve ihatasıyla, kâinatın mecmuunda ve zeminin yüzünde celâlinin haşmetini gösteriyor. Öyle de, ehadiyetin cilvesiyle, herbir zîhayatta, hususan insanda, bütün nimetlerin nümunelerini o fertte toplayıp, o zîhayatın âlât ve cihazatına geçirip tanzim ederek, mecmu-u kâinatı parçalanmadan o tek ferde, bir cihette aynı hanesi gibi verdirmesiyle dahi, cemâlinin hususi şefkatini ilân eder ve insanda envâ-ı ihsanatının temerküzünü bildirir.

Hem nasıl ki, bir kavunun meselâ herbir çekirdeğinde o kavun temerküz ediyor. Ve o çekirdeği yapan Zât, elbette odur ki, o kavunu yapar, sonra ilminin hususî mizaniyle ve hikmetinin ona mahsus kanunuyla o çekirdeği ondan sağlar, toplar tecessüm ettirir. Ve o tek kavunun tek ve vâhid ustasından başka hiçbir şey o çekirdeği yapamaz. Ve yapması muhaldir.

Aynen öyle de, Rahmâniyetin tecellîsiyle kâinat bir ağaç, bir bostan ve zemin bir meyve, bir kavun ve zîhayat ve insan bir çekirdek hükmünde olduğundan elbette en küçük bir zîhayatın Hâlıkı ve Rabbi, bütün zeminin ve kâinatın Hâlıkı olmak lâzım gelir.

Elhâsıl, nasıl ki ihatalı olan fettâhiyet hakikatiyle bütün mevcudatın muntazam suretlerini basit maddeden yapmak ve açmak, vahdeti bedahetle ispat eder. Öyle de, herşeyi ihâta eden Rahmâniyet hakikatı dahi, vücuda gelen ve dünya hayatına giren bütün zîhayatları ve bilhassa yeni gelenleri kemâl-i intizamla beslemesi ve levazımatını yetiştirmesi ve hiçbirini unutmaması ve aynı rahmet her yerde, her anda ve her ferde yetişmesiyle, bedahetle hem vahdeti, hem vahdet içinde ehadiyeti gösterir. Risale-i Nur ism-i Hakîm ve ism-i Rahîm'in mazharı olduğundan, Risale-i Nur'un birçok yerlerinde, hakikat-i rahmetin nükteleri ve cilveleri izah ve ispat edildiğinden, burada, bu katre ile o bahre işaret edip o pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Seyyahımızın üçüncü menzilde müşahade ettiği

Üçüncü Hakikat

Müdebbiriyet ve idare hakikatidir.

Yani, gayet dehşetli ve sür'atli ecram-ı semâviyeyi ve gayet istilâcı ve karıştırıcı unsurları ve gayet ihtiyaçlı, zaafiyetli mahlûkat-ı arziyeyi kemâl-i intizam ve muvazene ile idare etmek, birbirlerine muavenettar yapmak ve imtizaçkârâne idare etmek ve tedbirlerini görmek ve bu koca âlemi bir mükemmel memleket, bir muhteşem şehir, bir müzeyyen saray gibi yapmak hakikatidir.

İşte bu cebbârâne ve Rahmânâne idarenin büyük dâirelerini bırakıp yalnız, baharda, zemin yüzünde cereyan eden o idarenin birtek sahife ve safhasını, Risaletü'n-Nur Onuncu Söz gibi mühim risalelerinde izah ve ispat etmesine binaen, kısa bir suretini bir temsille göstereceğiz. Şöyle ki:

Meselâ ve faraza, harika ve cihangir bir zât, dört yüz bin ayrı ayrı milletlerden, taifelerden bir ordu teşkil etse, her milletin ve her taifenin neferlerine ait elbiselerini, hem silahlarını, hem yemeklerini, hem talimat, hem terhisatlarını, hem hidematlarını birbirinden ayrı ayrı, hem çeşit çeşit olarak bütün o muhtelif cihazatı noksansız, kusursuz, yanlışsız, hatasız, vakti vaktine, gecikmeden, karıştırmadan, kemâl-i intizamla ve gayet mükemmel bir tarzda o mu'cizatlı kumandan verse, elbette o gayet geniş ve karışık ve ince ve muvazeneli ve kesretli ve adaletli idareye, o harika kumandanın fevkalâde kudretinden başka hiçbir sebep elini uzatamaz. Eğer uzatsa, muvazeneyi bozar ve karıştırır.

Aynen öyle de, gözümüzle görüyoruz ki, bir dest-i gaybî her baharda dört yüz bin muhtelif nevilerden mürekkep bir muhteşem orduyu icad edip idare ediyor. Kıyamete nümune olan güz mevsiminde, o dört yüz binden üç yüz bin nebatî ve hayvanî nevilerini, vefatlar suretinde ve mevtler namında terhis edip vazifelerinden paydos ediyor. Ve haşir ve neşre nümune olan baharda haşr-i âzamın üç yüz bin misalini birkaç hafta zarfında kemâl-i intizamla inşa edip, hattâ birtek ağaçta dört küçük haşirleri, yani kendini ve yapraklarını ve çiçeklerini ve meyvelerini, gitmiş baharın aynı gibi neşirlerini gözümüze gösterdikten sonra, o dört yüz bin envâa bâliğ olan ordu-yu Sübhânînin her nev'e, her taifeye mahsus ve münasip ayrı ayrı rızıklarını ve çeşit çeşit müdafaa silâhlarını ve ayrı ayrı libaslarını ve ayrı ayrı talimlerini ve terhislerini ve ayrı ayrı bütün cihazat ve levazımatlarını, kemâl-i intizamla, sehivsiz, hatasız, karıştırmadan ve hiçbirini unutmadan, umulmadık yerlerden, vakti vaktine vermekle kemâl-i rububiyet ve hâkimiyet ve hikmet içinde vahdâniyetini ve ehadiyetini ve ferdiyetini ve nihayetsiz iktidarını ve hadsiz rahmetini ispat

ederek, bu tevhid fermanını zemin yüzünde, her bahar sahifesinde, kalem-i kaderle yazar.

Bizim seyyah, yalnız bir baharda bu fermanın birtek sahifesini okuduktan sonra, nefesine dedi ki:

Böyle her baharda haşr-i ekberden daha garip binlerle haşirleri inşa eden, mükâfat ve mücazât için kudretine nisbeten bir bahardan daha kolay olan haşrı yapacağını ve kıyameti getireceğini, umum enbiyasına binlerle defa vaad ve ahdeden ve Kur'ân'da haşrın vukuuna binlerle işaretle beraber, bin adet âyetlerinde sarahaten hükmedip tehdit ve taahhüd eden bir Kadîr-i Cebbârın, bir Kahrhâr-ı Zülcelâlin o kadar vaadlerini tekzip ve kudretini inkâr hükmünde olan inkâr-ı haşir hatasını irtikâp edenlere cehennem azabı ayn-ı adalettir diye hükmetti, nefsi dahi “Âmenna” dedi.

Dünya yolcusunun üçüncü menzilde müşahede ettiği

Dördüncü Hakikat

olan Otuz Üçüncü Mertebe rahîmiyet ve rezzâkiyet hakikatidir.

Yani, umum zemin yüzünde ve içinde ve havasında ve denizinde bütün zîhayatın ve bilhassa zîruhun ve bilhassa âciz ve zaiflerin ve bilhassa yavruların, hem maddî ve midevî, hem mânevî bütün rızıklarını, şefkatkârâne, kuru ve basit bir topraktan ve câmid ve kemik gibi kuru odun parçalarından yapılan ve bilhassa en lâtifi kan ve fışkı ortasından gelen ve bir dirhem kemik gibi birtek çekirdekten yapılan binlerle okka taamların, vakti vaktine, mukannen bir surette, hiçbirini unutmuyarak ve şaşırmayarak, gözümüz önünde, bir dest-i gaybî tarafından verilmesi hakikatidir.

Evet, ¹ **إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ** âyeti, iâşeyi ve infakı Cenâb-ı Hakka tahsis edip hasrettiği gibi,

**وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ** ²

âyeti dahi, bütün insanların ve hayvanların rızıklarını taahhüd ve tekeffül-ü Rabbânî altına aldığı, hem

**وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ** ³

âyeti de, rızıkı tedarik edemeyen, âciz ve iktidarsız olan zaif biçarelerin rızıklarını umulmadık yerden, belki gaybdan, belki hiçten, meselâ, denizin dibindeki böceklerle hiçten ve bütünyavrulara umulmadık yerlerden ve bütün hayvanlara her baharda âdetâ sırf gaybdan infaklarını bilfiil tekeffül ederek bilmüşahede vermekle, esbabperest insanlara dahi, esbab perdesi altında yine o veriyor diye ispat ve ilân ettiği gibi, pek çok âyât-ı Kur’âniye ve hadsiz şevâhid-i kevnîye, bil’ittifak herbir zîhayatın birtek Rezzâk-ı Zülcelâlin rahîmiyeti ile beslendiklerini gösteriyorlar.

1. “Şüphesiz ki rızık veren, ancak mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah’tır.” Zâriyat Sûresi, 51:58.

2. “Yeryüzünde hareket eden hiçbir canlı yoktur ki, onun rızıkını vermek Allah’a âit olmasın. Allah onların rahimlerdeki yerini de bilir, yaşayıp öleceği yer de. Bunların hepsi ap açık bir kitapta yazılmıştır.” Hûd Sûresi, 11:6.

3. “Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızıkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızıkınızı Allah verir. O herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir.” Ankebut Sûresi, 29:60.

Evet, bir nevi rızık isteyen ağaçlar iktidarsız ve ihtiyarsız olduklarından, onlar yerlerinde mütevekkilâne dururken rızıkları onlara koşup gelmesi ve âciz yavruların nafakaları hayret-nümun tulumbacıklardan ağızlarına akması ve o yavrulara bir parça iktidar ve azıcık bir ihtiyar gelmesiyle süt kesilmesi, hususan insan yavrularına analarının şefkatleri yardımcı verilmesi, bedahetle ispat eder ki, helâl rızık, iktidar ve ihtiyar ile mütenâsiben değildir, belki, tevekkül veren zaaf ve acze nisbeten geliyor.

Ekseriyetçe sebep-i hüsrân olan hırsı tahrik eden iktidar ve ihtiyar ve zekâvet, bir kısım büyük ediplerde o edipleri bir nevi dilencilığe kadar sevk ettiği gibi, zekâvetsiz, kaba, çok âmî adamların tevekkülvârî iktidarsızlıkları dahi onları zenginliğe îsal etmesi ve

كَمْ عَالِمٍ عَالِمٍ أَعْيَتْ مَذَاهِبُهُ وَجَاهِلٍ جَاهِلٍ تَلَقَّاهُ
مَرْزُوقًا¹

darb-ı mesel olması ispat eder ki, rızık-ı helâl iktidar ve ihtiyar kuvvetiyle kazanılmaz, buldurulmaz. Belki çalışmasını ve sa’yini kabul eden bir merhamet tarafından verilir ve ihtiyacına acıyan bir şefkat cânibinden ihsan edilir. Fakat, rızık ikidir.

1. Nice alimler var ki geçim sıkıntısı içindedirler. Nice cahiller de vardır ki varlık içinde yütüyorlar.

Biri: yaşamak için hakikî ve fitrî rızıktır ki, taahhüd-ü Rabbânî altındadır. Hattâ o kadar muntazamdır ki, bedende, yağ ve saire suretinde iddihar olunan fitrî rızık, hiç olmazsa yirmi günden ziyade birşey yemeden yaşatır, hayatını idame eder. Demek yirmi otuz günden evvel ve bedende müddehar olan fitrî rızık bitmeden zâhiren açlıktan vefat edenler rızıksızlıktan değil, belki sû-i itiyattan ve terk-i âdetten neş’et eden bir hastalıktan vefat ederler.

İkinci kısım rızık: İtiyat, israf ve sû-i istimâlat ile tiryaki olup zaruret hükmüne geçen mecazî ve sun’î rızıktır. Bu kısım ise taahhüd-ü Rabbânî altında değil,

belki ihsana tâbidir. Kâh verir, kâh vermez.

Bu ikinci rızıkta, bahtiyar odur ki, medar-ı saadet ve lezzet olan iktisat ve kanaatle sa'y-i helâli, bir nevi ibadet ve rızık için bir fiilî dua bilerek müteşekkirâne ve minnettârâne o ihsanı kabul edip hayatını saadetskârâne geçirir. Ve bedbaht odur ki, medar-ı şekavet ve hasâret ve elem olan israf ve hırs ile sa'y-i helâli bırakarak, her kapıya başvurup, tembelkârâne ve zâlimâne ve müştekiyâne hayatını geçirir, belki öldürür.

Nasıl ki mide bir rızık ister; öyle de, kalb ve ruh ve akıl ve göz ve kulak ve ağız gibi insanın lâtifeleri ve duyguları dahi Rezzâk-ı Rahîmden rızıklarını isterler ve müteşekkirâne alırlar. Herbirisine, ayrı ayrı ve onlara lâayık ve onları memnun ve mütelezziz eden rızıkları, hazine-i rahmetten ihsan edilir. Belki Rezzâk-ı Rahîm, onlara daha geniş rızık vermek için göz ve kulak, kalb ve hayal ve akıl gibi o lâtifelerin herbirisini hazine-i rahmetinin birer anahtarı hükmünde yaratmış. Meselâ göz, kâinat yüzündeki hüsün ve cemâl gibi kıymettar cevher hazinelerinin bir anahtarı olduğu misillü ötekiler dahi, herbiri birer âlemin anahtarı olur, iman ile istifade eder. Yine sadedimize dönüyoruz.

Bu kâinatı yaratan Zât-ı Kadîr-i Hakîm, nasıl ki kâinattan hayatı bir hülâsa-i câmia olarak halk edip, umum maksatlarını ve isimlerinin cilvelerini onda temerküz ettiriyor. Öyle de, hayat âleminde dahi, rızık bir cemiyetli merkez-i şuûnât yaparak, iştiha ihtiyacını ve zevk-i rızıkîyi zîhayatta halkederek, hilkat-i kâinatın en ehemmiyetli bir gayesi ve bir hikmeti olan daimî ve küllî bir teşekkür ve minnettarlık ve perestîşlikle rububiyetine ve sevdirmesine karşı mukabele ettiriyor.

Meselâ, çok geniş olan memleket-i Rabbâniyenin her tarafını, hususan melâike ve ruhânîlerle semâvâtı ve ervâh ile âlem-i gaybı şenlendirdiği gibi, maddî âlemi dahi, hususan hava ve arzı, her vakit ve her tarafını zîruhun, hususan kuşların ve kuşçukların vücutlarıyla şenlendirmek ve ruhlandırmak hikmetiyle ihtiyac-ı rızıkî ve rızıkın zevki, pek kuvvetli bir kamçı olarak hayvanları ve insanları rızık peşinde koşturmakla tahrik ederek tembellikten ve atâletten kurtarıp gezdirmesi, şuûnât-ı rububiyetin bir hikmetidir. Eğer bu hikmet gibi mühim hikmetler olmasaydı, ağaçların erzakını onlara koşturduğu gibi, hayvanların da mukannen olan tayinatlarını onlara zahmetsiz bir surette fitrî hâcetlerini koşturacaktı.

İsm-i Rahîm ve Rezzâkın cemâllerini ve vahdâniyete şهادetlerini tam görmek için zemin yüzünü birden ihata edip müşahede edecek bir göz bulunsa, kış âhîrinde erzakları bitmek üzere olan hayvanat kâfilelerine, imdad-ı gaybî ve ihsan-ı Rahmânî olarak nebatatın ellerine verilen ve ağaçların başlarına konulan

ve validelerin sinelerine takılan ve sırf hazine-i gaybiye-i rahmetten gayet leziz ve gayet çok ve gayet mütenevvi taamları ve nimetleri gönderen Rezzâk-ı Rahîmin bu cilve-i şefkatinde ne kadar şirin bir güzellik, ne kadar tatlı bir cemâl bulunduğunu görecek ve ondan bilecek ki, birtek elmayı yapıp bir adama hakikî bir rızık olarak mün'imâne veren, yalnız öyle bir Zât yapar verir ki, mevsimleri, gece ve gündüzleri çevirir ve küre-i arzı bir sefine-i tüccariye gibi gezdirerek mevsimlerin mahsulâtlarını onunla zemindeki muhtaç misafirlerine getirir. Çünkü, o elmanın yüzünde bulunan sikke-i fitrat ve hâtem-i hikmet ve turra-i samediyet ve mühür-ü rahmet, bütün elmalarda ve sair meyvelerde ve bütün nebatat ve hayvanatta bulunduğundan o tek elmanın hakikî mâliki ve sâniî, elbette ve her halde o elmanın emsali ve hemcinsi ve kardeşleri olan bütün sekene-i arzın ve onun bahçesi olan koca zeminin ve onun fabrikası olan ağacının ve onun destgâhı olan mevsiminin ve onun terbiyegâhı olan bahar ve yazın Mâlik-i Zülcelâli ve Hâlık-ı Zülcemâli olacak; başka olamaz.

Demek, herbir meyve öyle bir mühür-ü vahdettir ki, onun ağacı olan arzın ve onun bahçesi olan kâinat kitabının Kâtibini ve Sâniini bildirir ve vahdetini gösterir ve meyveler adedince vahdâniyet fermanının mühürlendiğine işaret eder.

Risaletü'n-Nur ism-i Rahîm ve ism-i Hakîmin mazharı olduğundan, bu rahîmiyet hakikatının çok lem'alarını ve çok sırlarını Risaletü'n-Nur çok eczalarında beyan ve ispat ettiğinden, ona havale ile, bu pek büyük hazineden hâlimin müsaadesizliği cihetiyle bu kısa işaretle iktifa edildi.

İşte bizim seyyah diyor ki: Elhamdülillâh, her yerde aradığım ve herşeyden sorduğum Hâlıkımın ve Mâlikimin vücub-u vücuduna ve vahdetine şehadet eden otuz üç hakikati gördüm ve dinledim. Herbir hakikat, güneş gibi parlak, karanlık bırakmaz. Dağ gibi kuvvetli ve sarsılmaz. Ve herbiri tahakkukuyla vücuduna gayet kat'î şehadet eder ve ihatasıyla vahdetine gayet zâhir delâlet eder. Ve sâir erkân-ı imaniyeyi dahi içinde kuvvetli ispat etmekle beraber, mecmuu hakikatlerin icmaı ve ittifakı, imanımızı taklitten tahkike ve tahkikten ilmelyakîne ve ilmelyakînden aynelyakîne ve aynelyakînden hakkalyakîne iblâğ ediyor.

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا
أَنَّهُدَيْنَا اللَّهَ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

1. Rabbimin bu fazlından dolayı Allah'a hamd olsun.

2. "Bizi bu saâdete erıştiren Allah'a hamd olsun. Yoksa Allah hidâyet etmeseydibiz kendiliğimizden buna erişemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler." A'râf Sûresi, 7:43.

İşte bu pürmerak seyyahın, bu üçüncü menzilde müşahede ettiği dört muazzam hakikatlerden aldığı envâr-ı imaniyeye gayet kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın İkinci Babında üçüncü menzilin hakikatlerine dair şöyle denilmiş:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وَحْدَتِهِ
فِي وُجُوبِ وُجُودِهِ: مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ
الْفَتْاحِيَّةِ، بَفَتْحِ الصُّورِ لِأَرْبَعِ مِائَةِ أَلْفِ نَوْعٍ مِنْ
ذَوِي الْحَيَاةِ الْمَكْمَلَةِ بِلَا قُصُورٍ، بِشَهَادَةِ فَنِّ
النَّبَاتِ وَالْحَيَوَانِ..

وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ الرَّحْمَانِيَّةِ
الْوَاسِعَةِ الْمُنْتَظَمَةِ بِلَا نَقْصَانٍ بِالشَّاهِدَةِ وَالْعَيَانِ..
وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ حَقِيقَةِ الْإِدَارَةِ الْمُحِيطَةِ
لِجَمِيعِ ذَوِي الْحَيَاةِ وَالْمُنْتَظَمَةِ بِلَا خَطَأٍ وَلَا
نَقْصَانٍ.. وَكَذَا مُشَاهَدَةُ عَظَمَةِ إِحَاطَةِ حَقِيقَةِ
الرَّحِيمِيَّةِ وَالْإِعَاشَةِ الشَّامِلَةِ لِكُلِّ الْمُرْتَزِقِينَ الْمُقَنَّتَةِ
فِي كُلِّ وَقْتٍ الْحَاجَةِ بِلَا سَهْوٍ وَلَا نِسْيَانٍ جَلَّ جَلَالُ
رِزَاقِهَا الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْهَنَّانِ الْمَنَّانِ وَعَمَّ
نَوَالُهَا شَمِلَ إِحْسَانُهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ

يَا رَبِّ! بِحَقِّ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. يَا اللَّهُ
يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى
آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ بَعْدَ جَمِيعِ حُرُوفِ رَسَائِلِ
النُّورِ الْمَضْرُوبَةِ تِلْكَ الْحُرُوفِ فِعَاشِرَاتِ دَقَائِقِ
جَمِيعِ عُمْرِنَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَعَ ضَرْبِ مَجْمُوعِهَا
فِي ذَرَّاتِ وُجُودِي فِي مُدَّةِ حَيَاتِي وَاغْفِرْ لِي وَلِمَنْ
يُعِينَنِي فِي نَشْرِ رَسَائِلِ النُّورِ وَكِتَابَتِهَا بِصَدَاقَةٍ بِكُلِّ
صَلَاةٍ مِنْهَا وَ لَا بَأْتِنَا وَلِسَادَاتِنَا وَشُيُوخِنَا وَلَا خَوَاتِنَا
وَإِخْوَانِنَا وَلِطَلَبَةِ رِسَالَةِ النُّورِ الصَّادِقِينَ وَبِالْخَاصَّةِ
لِمَنْ يَكْتُبُ وَيَسْتَنْسِخُ هَذِهِ الرِّسَالَةَ بِرَحْمَتِكَ يَا
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.. آمِينَ.

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنَّ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

3

4

1. Allah'tan başka ilâh yoktur. O Vâhid-i Ehad ki, fenn-i nebatat ve hayvanatın şehadetiyle, dört yüz bin nevi zihyatın suretlerinin mükemmel vekusursuz şekilde açılmasında görünen fetrahiyet hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâ bilmüşahede ve açıkça görünen vüs'atlı veintizamlı Rahmâniyet hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, kezâbütün zihyatlara şâmil, hatasız ve noksansız, muntazam idare-i muhitahakikatinin azametinin müşahedesi, kezâ rızık isteyen herkesin birdenher hâcet vaktinde sehisvîz ve nişyansız, şümüllü bir şekilderızıklandırılmasında görünen rahîmiyet ve işe-i şâmile hakikatinin azamet-i ihatasının müşahedesi, Onun vücub-u vücud içindeki vahdetinedelâlet eder. Onun şâni herşeyden yücedir. Bütün onları rızıklandıran, o Rahmân-ı Rahîm, o Hannân-ı Mennândır. Onun in'âmı herşeyi muhit, ihsanı herşeye şâmidir. Ve Ondan başka hiçbir ilâh yoktur.

2. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

3. Yâ Rabbi! *Bismillâh irrahmân irrahîm* hakkı için, yâ Allah, yâ Rahmân, yâ Rahîm! Efendimiz Muhammed'e ve onun bütün âline ve ashabına, bütün Risale-i Nur hurufatının adedince, buadedin dünya ve âhiretteki bütün ömrümüzün dakikalarının âşireleriyle darbı adedince, bütün bu adetlerin de benim ömrüm müddetince zerrât-ı vücudumun sayısıyla darbı adedince salât ve selâm et. Benî, Risale-i Nur'un neşrinde bana yardım edenleri, bu risalenin kâtibini, atalarımızı, üstadlarımızı, şeyhlerimizi, kız ve erkek kardeşlerimizi, Risale-i Nur'un sadık talebelerini ve bilhassa bu risaleyi yazan veistinsah edenleri, bu salâvatlardan herbiri için bir sadaka ile mağfîret et, rahmetinle ey Erhamürrahîmîn! Âmin.

4. Onların duâları, 'Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur' sözleriyle sona erer." Yûnus Sûresi, 10:10.

İhtar

Bu risalenin mahall-i zuhuru olan şu memleket muhitinde Risaletü'n-Nur'un sair risaleleri bulunmadığından ve ihtiyarsız olarak burada telif edildiğinden, Âyetü'l-Kübrâ gibi risalelerde, zâhirî bir tekrar suretinde başka Sözlerin ve Lem'aların bir kısım mühim meseleleri zikredilmiş ve buralardaki şâkirlere nisbeten herbiri birer küçük Risaletü'n-Nur hükmüne geçmek hikmetiyle böyle yazdırılmış.

Bu müsveddenin birinci tebyizi bir mübarek zât tarafından oldu. O zâtın tevafuktan haberi yokken yazdığı nüshada, kayda lâyük şöyle lâtif ve mânidar bir

tevâfuk gördük ki: O nüshanın satırları başında *elif* ( )'ler altı yüz altmış altı (666) olarak yazılmıştır. Bu hâl ise, Hazret-i İmam-ı Ali (radiyallahu anh) tarafından bu hususî risaleye verilen Âyetü'l-Kübrâ namının cifrî ve ebcedî makamı olan altı yüz altmış altı (666) adedine tam tamına muvafakatı ve mutabakatı ile, bu risalenin bu nâma liyakatını gösterir. Hem âyât-ı Kur'âniyenin adedi olan altın bin altı yüz altmış altı (6666)'nın dört mertebesinde üç mertebesine tevafuku dahi, bu risalenin, âyâtın bir lem'ası olduğuna bir işaretir diye telâkki ettik.

Said Nursî

Bugünlerde, mânevî bir muhavere de bir sual ve cevabı dinledim. Size, bir hülâsasını beyan edeyim:

Biri dedi:

“Risale-i Nur'un iman ve tevhid için büyük tahşidatları ve küllî teşhizatları gittikçe çoğalıyor. Ve en muannid bir dinsizi susturmak için yüzde birisi kâfi iken, neden bu derece hararetle daha yeni tahşidat yapıyor?”

Ona cevaben dediler:

“Risale-i Nur, yalnız bir cüz'î tahribatı ve bir küçük haneyi tamir etmiyor. Belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan ve dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhît kal'ayı tamir ediyor. Ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor. Belki, bin seneden beri tedarik ve terâküm edilen

müfsid âletlerle dehşetli rahnelenen kalb-i umumîyi ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun ve bâhusus avâm-ı mü'minînin istinadgâhları olan İslâmî esasların ve cereyanların ve şeâirlerin kırılmasıyla bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi, Kur'ân'ın i'câzıyla ve geniş yaralarını Kur'ân'ın ve imanın ilâçlarıyla tedavi etmeye çalışıyor. Elbette böyle küllî ve dehşetli tahribata ve rahnelere ve yaralara, hakkalyakîn derecesinde, dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve bin tiryak hâsiyetinde mücerreb ilâçlar ve hadsiz edviyeler bulunmak gerektir ki, bu zamanda Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın i'câz-ı mânevîsinden çıkan Risale-i Nur o vazifeyi görmekle beraber, imanın hadsiz mertebelerinde terakkiyat ve inkişafata medardır” diye uzun bir mükâleme cereyan etti. Ben de tamamen işittim, hadsiz şükrettim. Kısa kesiyorum...

Said Nursî

Dokuzuncu Şuâ

(Onuncu Sözün mühim bir zeyli ve lâhikasının birinci parçası)

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ
الْحَمْدُ فِالسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ
﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ﴾ الْخَبِيِّ الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تَخْرُجُونَ ﴿وَمِنْ
آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ
تَنْتَشِرُونَ﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّفِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَاوَانِكُمْ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ
 فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦﴾ وَمِنْ
 آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً فَيُخْضِئُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
 لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٧﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ
 وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا
 أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٨﴾ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 كُلُّ لَهٌ قَانِتُونَ ﴿٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
 وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

1. "Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Akşama erdiğinizde ve sabahakavuştuğunuzda Allah'ı tesbih edin. Göklerde ve yerde olanların hamd vesenâsı Ona mahsustur. Gündüzün sonuna doğru ve öğle vaktine erişince de Allah'ı tesbih edip namaz kılın. Ölüden diriye, diriden ölüye O çıkarır. Ölümünden sonra yeryüzünü O diriltir. Siz de kabirlerinizden böyle çıkarılacaksınız. Yine Onun âyetlerindendir ki, sizi topraktan yaratmıştır; sonra siz birer insan olarak yeryüzüne yayılırsınız. Yine Onun âyetlerindendir ki, size hemcinslerinizden kendilerine ısınacağınız eşler yaratmış, aranızda muhabbet ve merhamet vermiştir. Düşünen birtopuluk için elbette bunda Allah'ın varlık ve birliğine, kudret verahmetine deliller vardır. Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin, seslerinizin ve simâlarınızın farklılığı da yine Onun âyetlerindendir. İlim sahipleri için elbette bunda deliller vardır. Gece ve gündüzde uyumanız ve Onun lûtfundan rızık aramanız da yine Onun âyetlerindendir. Kulak veren bir topluluk için bunda elbette deliller vardır. Yine Onun âyetlerindendir ki, size korku ve ümit vermek için şişmeği gösterir; gökten bir su indirir ve ölümünden sonra yeryüzünü onunla diriltir. Akıl sahibi bir topluluk için elbette bunda deliller vardır. Yine Onun âyetlerindendir ki, gök ve yer Onun emriyle ayakta durur. Sonra O sizi bir emirle çağırduğunda derhal kabirlerinizden çıkarsınız. Göklerde ve yerde kim varsa Onundur; hepsi de Ona boyun eğmiş. Halkı önce yaratan, sonra tekrar diriltecek olan Odur; bu ise Onun için daha kolaydır. Göklerde ve yerde tecellî eden en yüce sıfatlar Onundur. Onun kudreti herşeye galiptir; O herşeyi hikmetle yapar." Rum Sûresi, 30:17-27.

İmanın bir kutbunu gösteren bu semâvî âyât-ı kübranın ve haşri ispat eden şu kudsî berâhin-i uzmânın bir nükte-i ekberi ve bir hüccet-i âzamı bu Dokuzuncu Şuâda beyan edilecek. Lâtif bir inâyet-i Rabbâniyedir ki, bundan otuz sene evvel Eski Said, yazdığı tefsir mukaddimesi Muhakemat namındaki eserin âhîrinde, "İkinci Maksat: Kur'ân'da haşre işaret eden iki âyet tefsir ve beyan edilecek. 1

نَحْنُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" deyip durmuş, daha yazamamış.

Hâlık-ı Rahîmîme delâil ve emârât-ı haşriye adedince şükür ve hamd olsun ki, otuz sene sonra tevfik ihsan eyledi. Evet bundan dokuz on sene evvel, o iki âyetten birinci âyet olan

فَإِنْظَرُ إِلَىٰ أَثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخْضِئُ الْأَرْضَ
 بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَمُحْيِيَ الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ
 شَيْءٍ عَاقِدٌ ۝

ferman-ı İlâhînin iki parlak ve çok kuvvetli hüccetleri ve tefsirleri bulunan Onuncu Söz ile Yirmi Dokuzuncu Söz in'âm etti. Münkirleri susturdu. Hem, iman-ı haşrînin hücum edilmez o iki metin kal'asından, dokuz ve on sene sonra ikinci âyet olan başta mezkûr âyât-ı ekberin tefsirini bu risale ile ikram etti. İşte bu Dokuzuncu Şuâ, mezkûr âyâtıyla işaret edilen dokuz âlî makam ve bir ehemmiyetli mukaddimeden ibarettir.³

1. "Öyle ise: Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

2. "Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; Oherşeye hakkıyla kâdirdir." Rum Sûresi, 30:50

3. Üstad Hazretleri, bunlardan sadece "Mukaddime"yi telif etmiş, dokuz makamdaki "Birinci Makam"a (Zeylin İkinci Parçası'na) ise sadece başlangıç yapmıştır. Kastamonu Lâhikası'nda, bu dokuz makamı tamamlama vazifesinin, Nur talebelerine ait olduğunu ifade etmektedir.

Mukaddime

Haşir akîdesinin, pek çok ruhî faidelerinden ve hayatî neticelerinden birtek netice-i câmiayı ihtisarla beyan ve hayat-ı insaniyeye, hususan hayat-ı içtimaiyesine ne derece lüzumlu ve zarurî olduğunu izhar ve bu iman-ı haşrî akîdesinin pek çok hüccetlerinden, bir tek hüccet-i külliye-i icmal ile göstermek ve o akîde-i haşriye ne derece bedîhi ve şüphesiz bulunduğunu ifade etmekten ibaret olarak İki Noktadır.

BİRİNCİ NOKTA

Âhîret akîdesi, hayat-ı içtimaiye ve şahsiye-i insaniyenin üssü'l-esası ve saadetinin ve kemâlâtının esasatı olduğuna, yüzer delillerinden bir mikyas olarak yalnız dört tanesine işaret edeceğiz:

Birincisi: Nev-i beşerin hemen yarısını teşkil eden çocuklar, yalnız Cennet fikriyle, onlara dehşetli ve ağlatıcı görünen ölümlere ve vefatlara karşı dayanabilirler. Ve gayet zayıf ve nazik vücutlarında bir kuvve-i mâneviye bulabilirler. Ve herşeyden çabuk ağlayan gayet mukavemetsiz mîzac-ı ruhlarında, o Cennet ile bir ümit bulup mesrurâne yaşayabilirler. Meselâ, Cennet fikriyle der: “Benim küçük kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennetin bir kuşu oldu. Cennette gezer, bizden dahagüzel yaşar.”¹ Yoksa, her vakit etrafında kendi gibi çocukların ve büyüklerin ölümleri o zayıf biçarelerin endişeli nazarlarına çarpması, mukavemetlerini ve kuvve-i mâneviyelerini zîr ü zeber ederek gözleriyle beraber, ruh, kalb, akıl gibi bütün letaifini dahi öyle ağlattırarak, ya mahvolup veya divâne bir bedbaht hayvan olacaktı.

1. Hennâd, ez-Zühed1:221; es-Suyûtî, ed-Dürri'l-Mensûr, 1:287, 288.

İkinci delil: Nev-i insanın nısfı olan ihtiyarlar, yalnız hayat-ı uhreviye ile yakınlarında bulunan kabre karşı tahammül edebilirler. Ve çok alâkadar oldukları hayatlarının yakında sönmesine ve güzel dünyalarının kapanmasına mukâbil bir teselli bulabilirler. Ve çocuk hükmüne geçen seriü't-teessür ruhlarında ve mizaçlarında mevt ve zevâlden çıkan elîm ve dehşetli meyusiyete karşı, ancak hayat-ı bâkiye ümidiyle mukabele edebilirler. Yoksa, o şefkate lââyık muhteremler ve sükûnete ve istirahat-i kalbiyeye çok muhtaç o endişeli babalar ve analar öyle bir vaveylâ-i ruhî ve bir dağdağa-i kalbî hissedeceklerdi ki, bu dünya onlara zulmetli bir zindan ve hayat dahi kasavetli bir azap olurdu.

Üçüncü delil: İnsanların hayat-ı içtimaiyesinin en kuvvetli medarı olan gençler, delikanlılar, şiddet-i galeyanda olan hissiyatlarını ve ifratkâr bulunan nefis ve hevâlarını tecavüzattan ve zulümlerden ve tahribattan durduran ve

hayat-ı içtimaiyenin hüsn-ü cereyanını temin eden, yalnız Cehennem fikridir. Yoksa, Cehennem endişesi olmazsa, “*El-hükmü li'l-galib*” kaidesiyle, o sarhoş delikanlılar, hevesatları peşinde bîçare zaiflere, âcizlere, dünyayı cehenneme çevireceklerdi ve yüksek insaniyeti gayet süflî bir hayvaniyete döndüreceklerdi.

Dördüncü delil: Nev-i beşerin hayat-ı dünyeviyesinde en cemiyetli merkez ve en esaslı zemberek ve dünyevî saadet için bir cennet, bir melce bir tahassungâh ise, aile hayatıdır. Ve herkesin hanesi, küçük bir dünyasıdır. Ve o hane ve aile hayatının hayatı ve saadeti ise; samimî ve ciddî ve vefadarâne hürmet ve hakiki ve şefkatli ve fedakârâne merhamet ile olabilir. Ve bu hakikî hürmet ve samimî merhamet ise, ebedî bir arkadaşlık ve daimî bir refakat ve sermedî bir beraberlik ve hadsiz bir zamanda ve hudutsuz bir hayatta birbiriyle pederâne, ferzendâne, kardeşâne, arkadaşâne münasebetlerin bulunmak fikriyle ve akîdesiyle olabilir. Meselâ der: “Bu haremim, ebedî bir âlemde, ebedî bir hayatta daimî bir refika-i hayatımdır. Şimdilik ihtiyar ve çirkin olmuş ise de zararı yok. Çünkü ebedî bir güzelliği var, gelecek. Ve böyle daimî arkadaşlığın hatırı için herbirfedakârlığı ve merhameti yaparım” diyerek, o ihtiyare karısına, güzelbir hûri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukabele edebilir. Yoksa, kısacık bir iki saat sûrî bir refakatten sonra ebedî bir firak ve müfarakate uğrayan arkadaşlık, elbette gayet sûrî ve muvakkat ve esassız, hayvan gibi bir rikkat-i cinsiye mânâsında ve bir mecazî merhamet ve sun’î bir hürmet verebilir. Ve hayvanatta olduğu gibi, başka menfaatler ve sair galip hisler, o hürmet ve merhameti mağlûp edip o dünya cennetini cehenneme çevirir.

İşte, iman-ı haşrînin yüzer neticesinden birisi, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye taallûk eder. Ve bu tek neticenin de yüzer cihetinden ve faidelerinden mezkûr dört delile sairleri kıyas edilse anlaşılır ki, hakikat-ı haşriyenin tahakkuku ve vukuu, insaniyetin ulvî hakikatı ve küllî hâceti derecesinde kat’îdir. Belki, insanın midesindeki ihtiyacın vücûdu, taamların vücuduna delâlet ve şehadetinden daha zâhirdir. Ve daha ziyade tahakkukunu bildirir. Ve eğer bu hakikat-ı haşriyenin neticeleri insaniyetten çıksa, o çok ehemmiyetli ve yüksek ve hayattar olan insaniyet mahiyeti, murdar ve mikrop yuvası bir lâşe hükmüne sukut edeceğini isbat eder.

Beşerin idare ve ahlâk ve içtimaiyatı ile çok alâkadar olan içtimaiyyun ve siyasiyyun ve ahlâkiyyunun kulakları çınlasın! Gelsinler, bu boşluğu neyle doldurabilirler? Ve bu derin yaraları neyle tedavi edebilirler?

İKİNCİ NOKTA

Hakikat-ı haşriyenin hadsiz burhanlarından, sair erkân-ı imaniyeden gelen şehadetlerin hülâsasından çıkan bir burhanı, gayet muhtasar bir surette beyan

eder. Şöyle ki:

Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâmın risaletine delâlet eden bütün mu'cizeleri ve bütün delâil-i nübüvveti ve hakkaniyetinin bütün burhanları, birden hakikat-ı haşriyenin tahakkukuna şehadet ederek ispat ederler. Çünkü; bu zâtın bütün hayatında bütün dâvaları, vahdâniyetten sonra haşirde temerküz ediyor. Hem, umum peygamberleri tasdik eden ve ettiren bütün mu'cizeleri ve

hüccetleri aynı hakikate şehadet eder. Hem ¹ **وَبِرُسُلِهِ** kelimesinden gelen

şehadeti bedahet derecesine çıkaran ² **وَكُتِبَ** şehadeti de aynı hakikate şehadet eder. Şöyle ki:

Başta Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın hakkaniyetini ispat eden bütün mu'cizeleri, hüccetleri ve hakikatleri birden hakikat-i haşriyenin tahakkukuna ve vukuuna şehadet edip ispat ederler. Çünkü, Kur'ân'ın hemen üçten birisi haşirdir. Ve ekser kısa sûrelerinin başlarında gayet kuvvetli âyât-ı haşriyedir. Sarîhan ve işareten binler âyâtıyla aynı hakikati haber verir, ispat eder, gösterir.

Meselâ,

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ³
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ⁴
إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ⁵ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا⁶
هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ⁸ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ⁷ إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ⁹

gibi, otuz kırk surelerin başlarında bütün kat'iyetle hakikat-ı haşriyeyi kâinatın en ehemmiyetli ve vâcip bir hakikati olduğunu göstermekle beraber, sair âyetlerinde dahi o hakikatin çeşit çeşit delillerini beyan edip ikna eder.

1. "Resullerine imân etmek."

2. "Kitaplarına imân etmek."

3. "Güneş dürülüp toplandığında..." Tekvir Sûresi, 81:1.

4. "Ey insanlar, Rabbinizin azabından çekinin. Kıyâmet gününün zelzelesi, muhakkak ki pek büyük birşeydir." Hac Sûresi, 22:1.

5. "Ne zaman ki yer müthiş bir sarsıntıyla sarsılır." Zilzâl Sûresi, 99:1.

6. "Gök yarıldığı zaman." İnfitâr Sûresi, 82:1.

7. "Gök yarıldığında." İnşikak Sûresi, 84:1.

8. "Onlar birbirlerine neyi sorup duruyorlar?" Nebe' Sûresi, 78:1.

9. "Dehşetli herşeyi kaplayan kıyâmetin haberi sana geldi mi?" Gâşiye Sûresi, 88:1.

Acaba birtek âyetin birtek işareti gözümüz önünde ulûm-u İslâmiyede müteaddit ilmî ve kevnî hakikatleri meyve veren bir kitabın binler böyle şehadetleri ve dâvâları ile, güneş gibi zuhur eden iman-ı haşrî hakikatsiz olması, güneşin inkârı belki kâinatın ademi gibi hiçbir cihet-i imkânı var mı? Ve yüz derece muhal ve bâtil olmaz mı? Acaba, bir sultanın birtek işareti yalan

olmamak için bazan bir ordu hareket edip çarpıştığı halde, o pek ciddî ve izzetli sultanın binler sözleri ve vaadleri ve tehditlerini yalan çıkarmak hiçbir cihette kâbil midir? Ve hakikatsız olmak mümkün müdür?

Acaba, on üç asırda fasılasız olarak hadsiz ruhlara, akıllara, kalblere, nefislere hak ve hakikat dairesinde hükmeden, terbiye eden, idare eden bu mânevî Sultan-ı Zîşânın birtek işareti böyle bir hakikati ispat etmeye kâfi iken, binler tasrihat ile bu hakikat-ı haşriyeyi gösterip ispat ettikten sonra, o hakikati tanımayan bir echel ahmak için Cehennem azabı lâzım gelmez mi? Ve ayn-ı adâlet olmaz mı?

Hem, birer zamana ve birer devre hükmeden bütün semâvî suhuflar ve mukaddes kitaplar dahi, bütün istikbale ve umum zamanlara hükümler olan Kur'ân'ın tafsîlâtla, izahatla, tekrarlar beyan ve ispat ettiği hakikat-i haşriyeyi asırlarına ve zamanlarına göre o hakikatı kat'î kabul ile beraber, tafsîlâtsiz ve perdeli ve muhtasar bir surette beyan, fakat kuvvetli bir tarzda iddia ve ispatları, Kur'ân'ın dâvâsını binler imza ile tasdik ederler.

Bu bahsin münasebetiyle Risale-i Münâcâtın âhîrinde: *Îmânûn bi'l-yevmi'l-âhir* rûknüne sair rûkûnlerin, hususan rusûl ve kütübün şehadeti, münacat suretinde zikredilen pek kuvvetli ve hülâsalı ve bütün evhamları izale eden bir hüccet-i haşriye aynen buraya giriyor. Şöyle ki, münâcâtta demiş:

Ey Rabb-i Rahîmim!

Resûl-i Ekrem'in tâlimiyle ve Kur'ân-ı Hakîm'in dersiyle anladım ki: Başta Kur'ân ve Resûl-i Ekrem'in olarak, bütün mukaddes kitaplar ve peygamberler bu dünyada ve her tarafta nûmuneleri görülen celâlî ve cemâlî isimlerinin tecellileri daha parlak bir sûrette ebedü'l-âbâdda devam edeceğine ve bu fânî âlemden rahîmâne cilveleri, nûmuneleri müşahade edilen ihsanatının daha şa'salı bir tarzda dar-ı saadette istimrarına ve bekâsına ve bu kısa hayat-ı dünyeviyede onları zevk ile gören ve muhabbet ile refakat eden müştakların, ebedde dahi refakatlerine ve beraber bulunmalarına icma' ve ittifak ile şehadet ve delâlet ve işaret ederler.

Hem, yüzer mu'cizat-ı bâhirelerine ve âyât-ı kâtualarına istinaden, başta Resûl-i Ekrem ve Kur'ân-ı Hakîm'in olarak bütün nuranî ruhların sahipleri olan peygamberler ve bütün münevver kalblerin kutupları olan veliler ve bütün keskin ve nurlu akılların mâdenleri olan sıddıkînler, bütün suhuf-u Semâviyede ve kütüb-ü mukaddesede senin çok tekrar ile ettiğin binler vaadlerine ve tehditlerine istinaden, hem senin kudret ve rahmet ve inâyet ve hikmet ve celâl ve cemâl gibi âhireti iktiza eden kudsî sıfatlarına ve şe'nlerine ve senin izzet-i celâline ve saltanat-ı rubûbiyetine itimaden, hem âhiretin izlerini ve tereşşuhatını bildiren hadsiz keşfiyatlarına ve müşahedelerine ve ilmelyakîn ve aynelyakîn derecesinde

bulunan itikadlarına ve imanlarına binaen saadet-i ebediyeyi insanlara müjdeliyorlar. Ehl-i dalâlet için cehennem ve ehl-i hidâyet için cennet bulunduğunu haber verip ilân ediyorlar, kuvvetli iman edip şehadet ediyorlar.

Ey Kadîr-i Hakîm! Ey Rahmân-ı Rahîm! Ey Sâdıkü'l-Vâ'dil Kerîm! Ey izzet ve azamet ve celâl sahibi Kahhâr-ı Zülcelâl!

Bu kadar sâdık dostlarını, bu kadar vaatlerini ve bu kadar sıfât ve şuûnâtını yalancı çıkarmak, tekzib etmek ve saltanat-ı rubûbiyetinin kat'î muktaziyatını tekzib edip yapmamak ve senin sevdiğin ve onlar dahi Seni tasdik ve itaat etmekle kendilerini sana sevdiren hadsiz makbul ibâdının âhirete bakan hadsiz dualarını ve dâvâlarını reddetmek, dinlememek ve küfür ve isyan ile ve Seni vaadinde tekzib etmekle, Senin azamet ve kibriyâna dokunan ve izzet-i celâline dokunduran ve ulûhiyetinin haysiyetine ilişen ve şefkat-i rubûbiyetini müteessir eden ehl-i dalâleti ve ehl-i küfrü haşrin inkârında, onları tasdik etmekten yüzbinler derece mukaddessin ve hadsiz derece münezzeh ve âlisin. Böyle nihayetsiz bir zulümden ve nihayetsiz bir çirkinlikten senin o nihayetsiz adâletini ve nihayetsiz cemâlini ve hadsiz rahmetini hadsiz derece takdis ediyoruz. Ve bütün kuvvetimizle iman ederiz ki; o yüzbinler sâdık elçilerin¹ ve o hadsiz doğru dellâl-ı saltanatın olan enbiya, asfiya evliyalar hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn sûretinde senin uhrevî rahmet hazinelerine, âlem-i bekâdaki ihsanatının definelerine ve dar-ı saadette tamamiyle zuhur eden güzel isimlerinin hârîka güzel cilvelerine şehadetleri hak ve hakikattır. Ve işaretleri doğru ve mutabıktır. Ve beşaretleri sâdık ve vâkidir. Ve onlar bütün hakikatlerin mercii ve güneşi ve hâmîsi olan Hak isminin en büyük bir şuâî; bu hakikat-ı ekber-i haşriye olduğunu iman ederek senin emrin ile senin ibâdına hak dairesinde ders veriyorlar. Ve ayn-ı hakikat olarak tâlim ediyorlar.

1. Yüz yirmi dört bin nebî, üç yüz on beş (veya üç yüz on üç) resûl olduğuna dair bk. *Müsned* 5:265; İbn Hibbân, *es-Sahîh* 2:77; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr* 8:217; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 2:652; İbnî Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, 1:32, 54.

Yâ Rab! Bunların ders ve talimlerinin hakkı ve hürmeti için bize ve Risale-i Nur talebelerine iman-ı ekmel ve hüsn-ü hâtime ver. Ve bizleri onların şefaathlerine mazhar eyle. Âmin.

Hem nasıl ki Kur'ân'ın, belki bütün semâvî kitapların hakkaniyetini ispat eden umum deliller ve hüccetler ve Habibullahın, belki bütün enbiyanın nübüvvetlerini ispat eden umum mu'cizeler ve burhanlar, dolayısıyla, en büyük müddeâları olan âhiretin tahakkukuna delâlet ederler. Aynen öyle de, Vâcibü'l-Vücudun vücuduna ve vahdetine şehadet eden ekser deliller ve hüccetler, dolayısıyla rububiyetin ve ulûhiyetin en büyük medarı ve mazharı olan dâr-ı saadetin ve âlem-i bekânın vücuduna, açılmasına şehadet ederler. Çünkü, gelecek makamatta beyan ve ispat edileceği gibi, Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun hem mevcudiyeti hem umum sıfatları, hem ekser isimleri, hem rububiyet, ulûhiyet,

rahmet, inâyet, hikmet, adalet gibi vasıfları, şe'nleri, lüzum derecesinde âhireti iktiza ve vücub derecesinde bâki bir âlemi istilzam ve zaruret derecesinde mükâfat ve mücâzât için haşri ve neşri isterler.

Evet, madem ezelî ve ebedî bir Allah var; elbette saltanat-ı ulûhiyetinin sermedî bir medarı olan âhiret vardır.

Ve madem bu kâinatta ve zîhayatta gayet haşmetli ve hikmetli ve şefkatli bir rubûbiyet-i mutlaka var ve görünüyor. Elbette o rububiyetin haşmetini sukuttan ve hikmetini abesiyetten ve şefkatini gadirden kurtaran ebedî bir dâr-ı saadet bulunacak ve girilecek.

Hem madem, gözle görünen bu hadsiz in'âmlar, ihsanlar, lütuflar, keremler, inâyetler, rahmetler, perde-i gayb arkasında bir Zât-ı Rahmân-ı Rahîmin bulunduğunu sönmemiş akıllara, ölmemiş kalblere gösterir. Elbette in'âmı istihzadan ve ihsanı aldatmaktan ve inâyeti adâvetten ve rahmeti azaptan ve lütuf ve keremi ihanetten halâs eden ve ihsanı ihsan eden ve nimeti nimet eden bir âlem-i bâkide bir hayat-ı bâkiye var ve olacaktır.

Hem madem bahar faslında, zeminin dar sahifesinde hatasız yüz bin kitabı birbiri içinde yazan bir kalem-i kudret gözümüz önünde yorulmadan işliyor. Ve o kalem sahibi yüz bin defa ahdve vaad etmiş ki, "Bu dar yerde ve karışık ve birbiri içinde yazılanbahar kitabından daha kolay olarak, geniş bir yerde güzel ve lâyemut bir kitabı yazacağım ve size okutturacağım" diye bütün fermanlarda o kitaptan bahsediyor. Elbette ve herhalde, o kitabın aslı yazılmış ve haşir ve neşir ile hâşiyeleri de yazılacak ve umurun defter-i a'mâlleri onda kaydedilecek.

Hem madem bu arz, kesret-i mahlûkat cihetiyle ve mütemadiyen değişen yüz binler çeşit çeşit envâ-ı zevi'l-hayat ve zevi'l-ervâhın meskeni, menşei, fabrikası, meşheri, mahşeri olması haysiyetiyle bu kâinatın kalbi, merkezi, hülâsası, neticesi, sebep-i hilkatı olarak gayet büyük öyle bir ehemmiyeti var ki, küçüklüğüyle beraber koca semâvâta karşı denk tutulmuş. Semâvî fermanlarda

daima ¹ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ deniliyor.

1. "Göklerin ve yerin Rabbi." Ra'd Sûresi, 13:16

Ve madem, bu mahiyetteki arzın her tarafına hükmeden ve ekser mahlûkatına tasarruf eden ve ekser zîhayat mevcudatını teshir edip kendi etrafına toplattıran ve ekser masnuatını kendi hevesatının hendesiyle ve ihtiyacatının düsturlarıyla öyle güzelce tanzim ve teşhir ve tezyin ve çok antika nevilerini liste gibi birer yerlerde öyle toplayıp süslettirir ki, değil yalnız ins ve cin nazarlarını, belki semâvât ehlinin ve kâinatın nazar-ı dikkatlerini ve takdirlerini ve Kâinat Sahibinin nazar-ı istihsanını celbetmekle gayet büyük bir ehemmiyet ve kıymet alan ve bu haysiyetle bu kâinatın hikmet-i hilkatı ve büyük neticesi ve kıymetli

meyvesi ve arzın halifesi olduğunu fenleriyle, san'atlarıyla gösteren ve dünya cihetinde Sâni-i Âlemin mu'cizeli san'atlarını gayet güzelce teşhir ve tanzim ettiği için, isyan ve küfrüyle beraber dünyada bırakılan ve azabı tehir edilen ve bu hizmeti için imhal edilip muvaffakiyet gören nev-i beni Âdem var.

Ve madem, bu mâhiyetteki nev-i benî Âdem, mizaç ve hilkat itibarıyla gayet zayıf ve âciz ve gayet acz ve fakırla beraber hadsiz ihtiyacâtı ve teellümâtı olduğu halde, bütün bütün kuvvetinin ve ihtiyarının fevkinde olarak, koca küre-i arzı, o nev-i insana lüzumu bulunan her nevi madenlere mahzen ve her nevi taamlara ambar ve nev-i insanın hoşuna gidecek her çeşit mallara bir dükkân suretine getiren gayet kuvvetli ve hikmetli ve şefkatli bir mutasarrıf var ki, böyle nev-i insana bakıyor, besliyor, istediğini veriyor.

Ve madem, bu hakikatteki bir Rab; hem insanı sever, hem kendini insana sevdendir. Hem bâkidir, hem bâki âlemleri var, hem adâletle her işi görür. Ve hikmetle herşeyi yapıyor.

Hem, bu kısa hayat-ı dünyeviyede ve bu kısacık ömr-ü beşerde ve bu muvakkat ve fânî zeminde o Hâkim-i Ezelînin haşmet-i saltanatı ve sermediyet-i hâkimiyeti yerleşmiyor. Ve nev-i insanda vuku bulan ve kâinatın intizamına ve adalet ve muvazenelerine ve hüsn-ü cemâline münâfi ve muhalif çok büyük zulümleri ve isyanları ve velinimetine ve onu şefkatle besleyene karşı ihanetleri, inkârları, küfürleri bu dünyada cezasız kalıp, gaddar, zâlim rahatla hayatını ve biçare mazlum meşakkatler içinde ömürlerini geçirirler. Ve umum kâinatta eserleri görünen şu adalet-i mutlakanın mâhiyeti ise, dirilmemek suretiyle o gaddar zâlimlerin ve meyus mazlumların vefat içindeki müsâvatlarına bütün bütün zıttır, kaldırmaz, müsaade etmez.

Ve madem, nasıl ki Kâinatın Sahibi, kâinattan zemini ve zeminden nev-i insanı intihap edip gayet büyük bir makam, bir ehemmiyet vermiş. Öyle de, nev-i insandan dahi makâsıd-ı rububiyetine tevafuk eden ve kendilerini iman ve teslim ile Ona sevdiren hakikî insanlar olan enbiya ve evliya ve asfiyayı intihap edip kendine dost ve muhatap ederek onları mu'cizeler ve tevfiklerle ikram ve düşmanlarını semâvî tokatlarla tazip ediyor. Ve bu kıymetli ve sevimli dostlarından dahi, onların imamı ve mefhari olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı intihap ederek, ehemmiyetli küre-i arzın yarısını ve ehemmiyetli nev-i insanın beşten birisini uzun asırlarda onun nuruyla tenvir ediyor. Âdetâ bukâinat onun için yaratılmış gibi, bütün gayeleri onunla ve Onun diniyleve Kur'ân'ı ile tezahür ediyor. Ve o pek çok kıymettar ve milyonlar sene yaşayacak kadar hadsiz hizmetlerinin ücretlerini hadsiz bir zamanda almaya müstehak ve lâıyk iken, gayet meşakkatler ve mücahedeler içinde, altmış üç sene gibi kısacık bir ömür verilmiş. Acaba hiçbir cihetle hiçbir imkânı, hiçbir ihtimali, hiçbir kâbiliyeti var

mı ki, o zât, bütün emsâli ve dostlarıyla beraber dirilmesin? Ve şimdi de ruhen diri ve hayy olmasın, idam-ı ebedî ile mahvolsunlar? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ! Evet, bütün kâinat ve hakikat-i âlem onun dirilmesini dâvâ eder ve hayatını Sahib-i Kâinattan talep ediyor.

Ve madem, Yedinci Şuâ olan *Âyetü'l-Kübrâ*'da herbiri bir dağ kuvvetinde otuz üç adet icmâ-ı azîm ispat etmişler ki, bu kâinat bir elden çıkmış ve bir tek Zâtın mülküdür. Ve kemâlât-ı İlâhiyenin medarı olan vahdetini ve ehadiyetini bedahetle göstermişler. Ve vahdet ve ehadiyet ile, bütün kâinat o Zât-ı Vâhidin emirber neferleri ve musahhar memurları hükmüne geçiyor. Ve âhiretin gelmesiyle, kemâlâtı sukuttan ve adalet-i mutlakası müstehziyâne gadr-ı mutlakattan ve hikmet-i âmmesi sefahetkârâne abesiyetten ve rahmet-i vâsiası lâhiyâne tâzipten ve izzet-i kudreti zelilâne aczden kurtulurlar, takaddüs ederler.

Elbette ve elbette ve herhalde iman-ı billâhın yüzer nüktesinden, bu altı “madem”lerdeki¹ hakikatlerin muktezasıyla kıyamet kopacak, haşir ve neşir olacak, dar-ı mücazat ve mükâfat açılacak—tâ ki arzın mezkûr ehemmiyeti ve merkezîyeti ve insanın ehemmiyeti ve kıymeti tahakkuk edebilsin. Ve arz ve insanın Hâlîkı ve Rabbi olan Mutasarrıf-ı Hakîmin mezkûr adaleti, hikmeti, rahmeti, saltanatı takarrur edebilsin. Ve o bâki Rabbin mezkûr hakiki dostları ve müştakları idam-ı ebedîden kurtulsun. Ve o dostların en büyüğü ve en kıymettarı, bütün kâinatı memnun ve minnettar eden kudsi hizmetlerinin mükâfatını görsün. Ve Sultan-ı Sermedînin kemâlâtı naks ve kusurdan ve kudreti aczden ve hikmeti sefahetten ve adaleti zulümden tenezzüh ve takaddüs ve teberri etsin.

1. “Ve madem” ile başlayan paragraflar

Elhâsıl, madem Allah var, elbette âhiret vardır.

Hem nasıl ki mezkûr üç erkân-ı imaniye, onları ispat eden bütün delilleriyle haşre şehadet ve delâlet ederler. Öyle de,¹

وَبِمَلِكَّتِهِ وَبِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

olan iki rûkn-ü imanî dahi haşri istilzam edip kuvvetli bir surette âlem-i bekâyâ şehadet ve delâlet ederler. Şöyle ki:

1. “Meleklerle ve kadere, hayır ve şerrin Allah Tealâ’dan geldiğine inanmak.”

Melâikenin vücudunu ve vazife-i ubûdiyetlerini ispat eden bütün deliller ve hadsiz müşahedeler mükâlemeler, dolayısıyla âlem-i ervahın ve âlem-i gaybın ve âlem-i bekânın ve âlem-i âhiretin ve ileride cin ve ins ile şenlendirilecek olan dâr-ı saadetin ve Cennet ve Cehennem vücutlarına delâlet ederler. Çünkü melekler bu âlemleri izn-i İlâhî ile görebilirler ve girerler. Ve Hazret-i Cebrail gibi, insanlarla görüşen umum melâike-i mukarrebîn, mezkûr âlemlerin vücutlarını ve onlar, onlarda gezdiklerini müttefikan haber veriyorlar.

Görmediğimiz Amerika kıtasının vücudunu, ondan gelenlerin ihbarıyla bedihî bildiğimiz gibi, yüz tevatür kuvvetinde bulunan melâike ihbaratıyla âlem-i bekânın ve dâr-ı âhiretin ve Cennet ve Cehennem vücutlarına o kat'iyette iman etmek gerektir. Ve öyle de iman ederiz.

Hem, Yirmi Altıncı Söz olan Risale-i Kaderde *iman-ı bil-kader* rüknünü ispat eden bütün deliller, dolayısıyla haşre ve neşr-i suhufa ve mizan-ı ekberdeki muvazene-i a'mâle delâlet ederler. Çünkü, herşeyin mukadderatını gözümüz önünde nizam ve mizan levhalarında kaydetmek ve her zîhayatın sergüzeşt-i hayatiyelerini kuvve-i hafızalarında ve çekirdeklerinde ve sair elvâh-ı misâliyyede yazmak ve her zîruhun, hususan insanların defter-i a'mâllerini elvâh-ı mahfuzada tesbit etmek ve geçirmek, elbette öyle muhit bir kader ve hakîmâne bir takdir ve müdakkikane bir kayıt ve hafîzâne bir kitabet, ancak mahkeme-i kübrâda umumî bir muhakeme neticesinde daimî bir mükâfat ve mücazat için olabilir. Yoksa, o ihatalı ve inceden ince olan kayıt ve muhafaza, bütün bütün mânâsız, faidesiz kalır, hikmete ve hakikate münâfi olur.

Hem, haşir gelmezse, kader kalemiyle yazılan bu kitab-ı kâinatın bütün muhakkak mânâları bozulur ki, hiçbir cihet-i imkânı olamaz. Ve o ihtimal, bu kâinatın vücudunu inkâr gibi bir muhal, belki bir hezeyan olur.

Elhâsıl, imanın beş rüknü bütün delilleriyle haşir ve neşrin vukuuna ve vücuduna ve dâr-ı âhiretin vücuduna ve açılmasına delâlet edip isterler ve şehadet edip talep ederler.

İşte, hakikat-i haşriyenin azametini tam muvafık böyle azametli ve sarsılmaz direkleri ve burhanları bulunduğu içindir ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın hemen hemen üçten birisi haşir ve âhireti teşkil ediyor. Ve onu, bütün hakaikine temel taşı ve üssü'l-esas yapıyor. Ve herşeyi onun üstüne bina ediyor.

(*Mukaddime nihayet buldu*)

Onuncu Şuâ

Bu şuâ, On Beşinci Lem'a'dan itibaren buraya kadar olan risâlelerin fihristidir.

On Birinci Şuâ

Denizli Hapsinin Bir Meyvesi

Zındıka ve küfr-ü mutlaka karşı Risale-i Nur'un bir müdafaanâmesidir. Ve bu hapsimizde hakikî müdafaanamemiz dahi budur. Çünkü yalnız buna çalışıyoruz.

Bu risale, Denizli Hapishanesinin bir meyvesi ve bir hatırası ve iki Cuma gününün mahsulüdür.

Said Nursî

Meyve Risalesi

âyetinin ihbarı ve sırrıyla, Yusuf Aleyhisselâm mahpusların pîridir; ve hapishane bir nevi medrese-i Yusufiye olur. Madem Risale-i Nur şakirtleri iki defadır çoklukla bu medreseye giriyorlar; elbette Risale-i Nur'unhapse temas ve ispat ettiği bir kısım meselelerinin kısacık hülâsalarını, bu terbiye için açılan dershanede okumak ve okutmakla tam terbiye almak lâzım geliyor. İşte o hülâsalardan, beş altı tanesini beyan ediyoruz.

1. "Yusuf (a.s.) daha yıllarca zindanda kaldı." Yûsuf Sûresi, 12:42.

Birincisi

Dördüncü Sözde izahı bulunan, her gün yirmi dört saat sermaye-i hayatı, Hâlıkımız bize ihsan ediyor—tâ ki, iki hayatımıza lâzım şeyler o sermaye ile

alınsın. Biz kısacık hayat-ı dünyeviyeye yirmi üç saati sarf edip, beş farz namaza kâfi gelen bir saati, pek çok uzun olan hayat-ı uhreviyemize sarfetmezsek, ne kadar hilâf-ı akıl bir hata ve o hatanın cezası olarak hem kalbî, hem ruhî sıkıntıları çekmek ve o sıkıntılar yüzünden ahlâkını bozmak ve meyuşâne hayatını geçirmek sebebiyle, değil terbiye almak, belki terbiyenin aksine gitmekle ne derece hasâret ederiz, kıyas edilsin.

Eğer, bir saati beş farz namaza sarf etsek, o halde hapis ve musibet müddetinin herbir saati, bazan bir gün ibadet; ve fâni bir saati, bâki saatler hükmüne geçebilmesi ve kalbî ve ruhî meyuşiyet ve sıkıntılarının kısmen zevâl bulması ve hapse sebebiyet veren hatalara kefareten affettirmesi ve hapsin hikmeti olan terbiyeyi alması ne derece kârlı bir imtihan, bir ders ve musibet arkadaşlarıyla tesellîdârâne bir hoş sohbet olduğu düşünölsün...

Dördüncü Sözde denildiğı gibi, bin lira ikramiye kazancı için bin adam iştiiraketmiş bir piyango kumarına yirmi dört lirasından beş on lirayı veren veyirmi dörtten birisini ebedî bir mücevherat hazinesinin biletine vermeyen—halbuki dünyevî piyangoda o bin lirayı kazanmak ihtimali binden birdir; çünkü bin hissedar daha var—ve uhrevî mukadderat-ı beşer piyangosunda, hüsn-ü hâtimeye mazhar ehl-i iman için kazanç ihtimali binden dokuz yüz doksan dokuz olduğuna yüz yirmi dört bin enbiyanın ona dair ihbarını keşfle tasdik eden evliyadan ve asfiyadan had ve hesaba gelmez sâdık muhbirler haber verdikleri halde, evvelki piyangoya koşmak, ikincisinden kaçmak ne derece maslahata muhalif düşer, mukayese edilsin.

Bu meselede hapishane müdürleri ve sergardıyanları ve belki memleketin idare müdebbirleri ve asayiş muhafızları, Risale-i Nur'un bu dersinden memnun olmaları gerektir. Çünkü bin mütediyyin ve Cehennem hapsini her vakit tahattur eden adamların idare ve inzibatı, on namazsız ve itikatsız, yalnız dünyevî hapsi düşönen ve haram-helâl bilmeyen ve kısmenserseriliğ'e alışan adamlardan daha kolay olduğ'u çok tecrübelerlegörölmüş.

İkinci Meselenin Hülâsası

Risale-i Nur'dan Gençlik Rehberinin güzelce izah ettiği gibi, ölüm o kadar kat'î ve zâhirdir ki, bugünün gecesi ve bu güzün kışı gelmesi gibi ölüm başımıza gelecek. Bu hapishane nasıl ki mütemadiyen çıkanlar ve girenler için muvakkat bir misafirhanedir; öyle de, bu zemin yüzü dahi acele hareket eden kâfilelerin yollarında bir gecelik konmak ve göçmek için bir handır. Herbir şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm, elbette hayattan ziyade bir istediği var.

İşte bu dehşetli hakikatın muammasını Risale-i Nur hall ve keşfetmiş. Bir kısacık hülâsası şudur:

Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor. Elbette bu ecel cellâdının elinden ve kabir haps-i münferidinden kurtulmak çaresi varsa, insanın en büyük ve herşeyin fevkinde bir endişesi, bir meselesidir. Evet, çaresi var ve Risale-i NurKur'ân'ın sırrıyla o çareyi, iki kere iki dört eder derecesinde kat'î ispat etmiş. Kısacık hülâsası şudur ki:

Ölüm ya idam-ı ebedîdir; hem o insanı, hem bütün ahabını ve akaribini asacak bir darağacıdır. Veyahut başka bir bâki âleme gitmek ve iman vesikasıyla saadet sarayına girmek için bir terhis tezkeresidir. Ve kabir ise, ya karanlıklı bir haps-i münferit ve dipsiz bir kuyudur. Veyahut bu zindan-ı dünyadan bâki ve nuranî bir ziyafetgâh ve bağistana açılan bir kapıdır. Bu hakikati Gençlik Rehberi bir temsil ile ispat etmiş.

Meselâ, bu hapsin bahçesinde asmak için darağaçları konulmuş ve onların dayandıkları duvarın arkasında gayet büyük ve umum dünya iştirak etmiş bir piyango dairesi kurulmuş. Biz bu hapisteki beşyüz kişi, herhalde, hiç müstesnası yok ve kurtulmak mümkün değil, bizibirer birer o meydana çağıracaklar. Ya “Gel, idam ilânını al, darağacına çık” veya “Daimî haps-i münferit pusulasını tut, bu açık kapıya gir” veyahut “Sana müjde! Milyonlar altın bileti sana çıkmış. Gel al” diye her tarafta ilânatlar yapıyor.

Biz de gözümüzle görüyoruz ki, birbiri arkasında o darağaçlarınaçıkyorlar. Bir kısmın asıldıklarını müşahede ediyoruz. Bir kısmı da,darağaçlarını basamak yapıp o duvarın arkasındaki piyango dairesine girdiklerini, orada büyük ve ciddî memurların kat'î haberleriyle görür gibi bildiğimiz bir sırada, bu hapishanemize iki heyet girdi.

Bir kâfile ellerinde çalgılar, şaraplar, zâhirde gayet tatlı helvalar, baklavalar var. Bizlere yedirmeye çalıştılar. Fakat o tatlılar zehirlidir, insî şeytanlar içine

zehir atmışlar.

İkinci cemaat ve heyet, ellerinde terbiyenameler ve helâl yemekler ve mübarek şerbetler var. Bize hediye veriyorlar ve bil’ittifak beraber, pek ciddî ve kat’î diyorlar ki:

“Eğer o evvelki heyetin sizi tecrübe için verilen hediyelerini alsanız,yesenez, bu gözümüz önündeki şu darağaçlarda başka gördükleriniz gibiasılacaksınız. Eğer bizim bu memleket hâkiminin fermanıyla getirdiğimiz hediyeleri evvelkinin yerine kabul edip ve terbiyenamelerdeki duaları ve evradları okusanız, o asılmaktan kurtulacaksınız. O piyango dairesinde ihsan-ı şâhâne olarak herbiriniz milyon altın biletini alacağınızı, görür gibi vegündüz gibi inanınız. Eğer o haram ve şüpheli ve zehirli tatlılarıyesenez, asılmaya gittiğiniz zamana kadar dahi o zehirin sancısınıçekeceğinizi, bu fermanlar ve bizler müttefikan size kat’î haber veriyoruz” diyorlar.

İşte bu temsil gibi, her vakit gördüğümüz ecel darağacının arkasında, mukadderat-ı nev-i beşer piyangosundan ehl-i iman ve tâat için—hüsn-ü hâtıme şartıyla—ebedî ve tükenmez bir hazinenin bileti çıkacağını yüzde yüz ihtimalle; sefahet ve haram ve itikatsızlık ve fıkta devam edenler—tevbe etmemek şartıyla—ya idam-ı ebedî (âhirete inanmayanlara) veya daimî ve karanlık haps-i münferit (bekâ-i ruha inanan ve sefahette gidenlere) ve şekavet-i ebediye ilâmını alacaklarını yüzde doksan dokuz ihtimalle kat’î haber veren, başta ellerinde nişane-i tasdik olan hadsiz mu’cizeler bulunan yüz yirmi dört bin peygamberler¹ ve onların verdikleri haberlerin izlerini ve sinemada gibi gölgelerini, keşfle, zevk ile görüp tasdik ederek imza basan yüz yirmi dörtmilyondan ziyade evliyalar (kaddesallahü esrârehüm) ve o iki kısım meşâhir-i insaniyenin haberlerini aklen kat’î burhanlarla ve kuvvetli hüccetlerle, fikren ve mantıkan yakînî bir sûrette ispat ederek tasdik edip imza basan milyarlar gelen geçen muhakkikler,^{HAŞİYE-1} müçtehidler ve sıddîkînler, bil’icmâ, mütevatiren nev-i insanın güneşleri, kamerleri, yıldızları olan bu üç cemaat-i azîme ve bu üç taife-i ehl-i hakikat ve beşerin kudsî kumandanları olan bu üç büyük ve âlî heyetlerin fermanlarıyla verdikleri haberleri dinlemeyen, ve saadet-i ebediyeye giden onların gösterdikleri yol olan sırat-ı müstakimde gitmeyenler, yüzde doksan dokuz dehşetli tehlike ihtimalini nazara almayan ve birtek muhbirin bir yolda tehlike var demesiyle o yolu bırakan, başka uzun yolda hareket eden bir adam, elbette ve elbette vaziyeti şudur ki:

1. Müsned: 5:178, 179, 246; Zâdû’l-Meâd: 1:43-44.

HAŞİYE-1 O muhakkiklerden tek birisi Risale-i Nur’dur. Yirmi senedir en muannid feylesofları ve mütemerrid zındıkları susturan eczaları meydandadır. Herkes okuyabilir ve kimse itiraz etmez.

İki yolun—hadsiz muhbirlerin kat’î ihbarları ile—en kısa ve kolayı ve yüzde yüz Cennet ve saadet-i ebediyeyi kazandırmanı bırakıp en dağdağalı ve uzun ve

sıkıntılı ve yüzde doksan dokuz Cehennem hapsini veşekavet-i daimeyi netice veren yolunu ihtiyar ettiği halde, dünyada ikiyolun, birtek muhbirin yalan olabilir haberiyle yüzde birtek ihtimal-i tehlike ve bir ay hapis imkânı bulunan kısa yolu bırakıp, menfaatsiz—yalnız zararsız olduğu için—uzun yolu ihtiyar eden bedbaht, sarhoş divaneler gibi, dehşetli ve uzakta görünen ve ona musallat olan ejderhalara ehemmiyet vermez, sineklerle uğraşüyor, yalnız onlara ehemmiyet verirderecede aklını, kalbini, ruhunu, insaniyetini kaybetmiş oluyor.

Madem hakikat-i hal budur. Biz mahpuslar, bu hapis musibetinden intikamımızı tam almak için, o mübarek ikinci heyetin hediyelerini kabul etmeliyiz. Yani, nasıl ki bir dakika intikam lezzeti ve birkaç dakika veya bir iki saat sefahet lezzetleriyle, bu musibet bizi on beş ve beş ve on ve iki üç sene bu hapse soktu, dünyamızı bize zindan eyledi; biz dahi bu musibetin yağmına ve inadına, bir iki saat müddet-i hapsi bir iki gün ibadete ve iki üç sene cezamızı, mübarek kâfilenin hediyeleriyle yirmi otuz sene bâki bir ömre ve on ve yirmi sene hapiste cezamızı milyonlar sene Cehennem hapsinden affımıza vesile edip, fâni dünyamızın ağlamasına mukâbil, bâki hayatımızı güldürerek bu musibetten tam intikamımızı almalıyız. Hapishaneyi terbiyehane gösterip, vatanımıza ve milletimize birer terbiyeli, emniyetli, menfaatli adam olmaya çalışmalıyız. Ve hapishane memurları ve müdürlerive müdebbirleri dahi, câni ve eşkiya ve serseri ve katil ve sefahetçi ve vatana muzır zannettikleri adamları, bir mübarek dershanede çalışan talebeler görsünler ve müftehirâne Allah’a şükretsınler.

Üçüncü Mesele

Gençlik Rehberinde izahı bulunan ibretli bir hâdisenin hülâsası şudur:

Bir zaman, Eskişehir Hapishanesinin penceresinde, bir Cumhuriyet Bayramında oturmuştum. Karşısındaki lisemektebinin büyük kızları, onun avlusunda gülerek rakediyorlardı. Birden, mânevî bir sinema ile elli sene sonraki vaziyetleri banagöründü. Ve gördüm ki, o elli altmış kızlardan ve talebelerden kırkellisi, kabirde toprak oluyorlar, azap çekiyorlar. Ve on tanesi, yetmişseksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde iffetini muhafaza etmediğinden sevmek beklediği nazarlardan nefret görüyorlar kat'î müşahede ettim. Onların o acınacak hallerine ağladım. Hapishanedeki bir kısımarkadaşlar ağladığımı işittiler. Geldiler, sordular. Ben dedim: “Şimdibeni kendi halime bırakınız, gidiniz.”

Evet, gördüğüm hakikattır, hayal değil. Nasıl ki bu yaz ve güzün âhiri kıştır; öyle de, gençlik yazı ve ihtiyarlık güzünün arkası kabir ve berzah kışdır. Geçmiş zamanın elli sene evvelki hâdisatı sinema ile hal-i hazırda gösterildiği gibi, gelecek zamanın elli sene sonraki istikbal hâdisatını gösteren bir sinema bulunsa, ehl-i dalâlet ve sefahetin elli altmış sene sonraki vaziyetleri onlara gösterilseydi, şimdiki güldüklerine ve gayr-ı meşru keyiflerine nefretler ve teellümlerle ağlayacaklardı.

Ben o Eskişehir Hapishanesindeki müşahede ile meşgul iken, sefahet ve dalâleti terviç eden bir şahs-ı mânevî, insî bir şeytan gibi karşıma dikildi ve dedi:

“Biz hayatın herbir çeşit lezzetini ve keyiflerini tatmak ve tattırmak istiyoruz; bize karışma.”

Ben de cevaben dedim:

Madem lezzet ve zevk için ölümü hatıra getirmeyip dalâlet ve sefahete atılıyorsun. Kat'iyen bil ki, senin dalâletin hükmüyle bütün geçmiş zaman-ı mazi ölmüş ve mâdumdur. Ve içinde cenazeleri çürümüş bir vahşetli mezaristandır. İnsaniyet alâkadarlığıyla ve dalâlet yoluyla, senin başına ve varsa ve ölmemişse kalbine, o hadsiz firaklardan ve o nihayetsiz dostlarının ebedî ölümlerinden gelen elemeler, senin şimdiki sarhoşça, pek kısa bir zamandaki cüz'î lezzetini imha ettiği gibi, gelecek istikbal zamanı dahi, itikatsızlığın cihetiyle yine mâdum ve karanlıklı ve ölü ve dehşetli bir vahşetgâhtır. Ve oradan gelen ve başını vücuda çıkaran ve zaman-ı hazırda uğrayan biçarelerin başları ecel cellâdının satırıyla kesilip hiçliğe atıldığından, mütemadiyen akıl alâkadarlığıyla senin imansız başına hadsiz elîm endişeler yağdırıyor. Senin sefihâne cüz'î lezzetini

zîr ü zeber eder.

Eğer dalâleti ve sefaheti bırakıp iman-ı tahkiki ve istikamet dairesine girsen, iman nuruyla göreceksin ki, o geçmiş zaman-ı mazi mâdum ve herşeyi çürüten bir mezaristan değil, belki mevcut ve istikbale inkılâp eden nuranî bir âlem ve bâki ruhların istikbaldeki saadet saraylarına girmelerine bir intizar salonu görünmesi haysiyetiyle, değil elem, belki imanın kuvvetine göre Cennetin bir nevi mânevî lezzetini dünyada dahi tattırdığı gibi gelecek istikbal zamanı, değil vahşetgâh ve karanlık, belki iman gözüyle görünür ki, saadet-i ebediye saraylarında hadsiz rahmeti ve keremi bulunan ve her bahar ve yazı birer sofraya yapan ve nimetlerle dolduran bir Rahmân-ı Rahîm-i Zülcelâli ve'l-İkramın ziyafetleri kurulmuş ve ihsanlarının sergileri açılmış, oraya sevkiyat var diye iman sinemasıyla müşahade ettiğinden, derecesine göre bâki âlemin bir nevi lezzetini hissedebilir. Demek hakikî ve elemsiz lezzet yalnız imanda ve iman ile olabilir.

İmanın bu dünyada dahi verdiği binler faide veneticelerinden yalnız birtek faide ve lezzetini, bu mezkûr bahsimiz münasebetiyle Gençlik Rehberinde bir hâşiye olarak yazılan bir temsil ile beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Meselâ, senin gayet sevdiğin birtek evlâdın sekeratta ölmek üzere iken ve meyusâne elîm ebedî firakını düşünürken, birden Hazret-i Hızır ve Hakîm-i Lokman gibi bir doktor geldi, tiryak gibi bir macun içirdi. O sevimli ve güzel evlâdın gözünü açtı, ölümden kurtuldu. Ne kadar sevinç ve ferah veriyor, anlarsın.

İşte, o çocuk gibi sevdiğin ve ciddi alâkadar olduğun milyonlar sence mahbup insanlar, o mazi mezaristanında, senin nazarında çürüyüp mahvolmak üzere iken, birden hakikat-i iman, Hakîm-i Lokman gibi, o büyük idamhâne tevehhüm edilen mezaristana kalb penceresinden bir ışık verdi. Onunla baştan başa bütün ölümlerdirildiler. Ve “Biz ölmemiştir ve ölmeyeceğiz, yine sizinle görüşeceğiz” lisan-ı hal ile dediklerinden aldığı hadsiz sevinçler ve ferahları iman bu dünyada dahi vermesiyle ispat eder ki, iman hakikatı öyle bir çekirdektir ki, eğer tecessüm etse, bir cennet-i hususiye ondan çıkar, o çekirdeğin şecere-i tûbâsı olur dedim.

O muannid döndü, dedi:

“Hiç olmazsa hayvan gibi hayatımızı keyif ve lezzetle geçirmek için sefahet ve eğlencelerle bu ince şeyleri düşünmeyerek yaşayacağız.”

Cevaben dedim:

Hayvan gibi olamazsın. Çünkü, hayvanın mazi ve müstakbeli yok. Ne geçmişten elemeler ve teessüfler alır ve ne de gelecekte endişeler ve korkular

gelir. Lezzetini tam alır. Rahatla yaşar, yatar, Hâlıkına şükreder. Hattâ kesilmek için yatırılan bir hayvan, birşey hissetmez. Yalnız bıçak kestiği vakit hissetmek ister; fakat, o his dahi gider, o elemenden de kurtulur. Demek en büyük bir rahmet, bir şefkat-i İlâhiye, gaybı bildirmemektedir ve başa gelen şeyleri setretmektedir. Hususan mâsum hayvanlar hakkında daha mükemmeldir. Fakat, ey insan, senin mazi ve müstakbelin akıl cihetiyle bir derece gaybîlikten çıkmasıyla, setr-i gaybdan hayvana gelen istirahatın tamamen mahrumsun. Geçmişten çıkan teessüfler, elîm firaklar ve gelecekte gelen korkular ve endişeler, senin cüz'î lezzetini hiçe indirir. Lezzet cihetinde yüz derece hayvandan aşağı düşürür.

Madem hakikat budur. Ya aklını çıkar at, hayvan ol, kurtul. Veya aklını imanla başına al, Kur'ân'ı dinle, yüz derece hayvandan ziyade bu fânî dünyada dahi sâfi lezzetleri kazan, diyerek onu ilzam ettim.

Yine o mütemerrid şahıs döndü, dedi:

“Hiç olmazsa ecnebî dinsizleri gibi yaşarız.”

Cevaben dedim:

Ecnebi dinsizleri gibi de olamazsın. Çünkü onlar bir peygamberi inkâr etse, diğerlerine inanabilirler. Peygamberleri bilmese de, Allah'a inanabilir. Bunu da bilmezse, kemâlâta medar bazı seciyeleri bulunabilir. Fakat bir Müslüman, en âhir ve en büyük ve dini ve dâveti umumî olan Âhîr zaman Peygamberi Aleyhissalâtü Vesselâmı inkâr etse ve zincirinden çıksa, daha hiçbir peygamberi, hattâ Allah'ı kabul etmez. Çünkü bütün peygamberleri ve Allah'ı ve kemâlâtı onunla bilmiş. Onlar onsuz kalbinde kalmaz. Bunun içindir ki, eskidenberi her dinden İslâmiyete giriyorlar; ve hiçbir Müslüman, hakiki Yahudi veya Mecusi veya Nasranî olmaz. Belki dinsiz olur; seciyeleri bozulur, vatana, millete muzır bir hâlete girer. İspat ettim. O muannid ve mütemerrid şahsın daha tutunacak bir yeri kalmadı. Kayboldu, Cehenneme gitti.

İşte ey bu medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım! Madem hakikat budur ve bu hakikati Risale-i Nur o derece kat'î ve güneş gibi ispat etmiş ki, yirmi senedir mütemerridlerin inatlarını kırıp imana getiriyor. Biz dahi hem dünyamıza, hem istikbalimize, hem âhiretimize, hem vatanımıza, hem milletimize tam menfaatli ve kolay ve selâmetli olan iman ve istikamet yolunu takip edip boş vaktimizi sıkıntılı hülyalar yerinde Kur'ân'dan bildiğimiz sûreleri okumak ve mânâlarını bildiren arkadaşlardan öğrenmek ve kazaya kalmış farz namazlarımızı kaza etmek ve birbirinin güzel huylarından istifade edip bu hapishaneyi güzel seciyeli fidanlar yetiştiren bir mübarek bahçeye çevirmek gibi a'mâl-i salihâ ile, hapishane müdür ve alâkadarları, câni ve katillerin başlarında zebânî gibi azap memurları değil, belki medrese-i Yusufiyede Cennete adam

yetiştirmek ve onların terbiyesine nezaret etmek vazifesiyle memur birer müstakim üstad ve birer şefkatli rehber olmalarına çalışmalıyız.

Dördüncü Mesele

Yine Gençlik Rehberinde izahı var Bir zaman bana hizmet eden kardeşlerim tarafından sual edildi ki:

“Küre-i arzı herc ü merce getiren ve İslâm mukadderatıyla alâkadar olan bu dehşetli Harb-i Umumîden elli gündür (şimdi yedi seneden geçti aynı hâl)¹ hiç sormuyorsun ve merak etmiyorsun. Halbuki bir kısım mütebedeyyin ve âlim insanlar, cemaati ve camii bırakıp radyo dinlemeye koşuyorlar. Acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var? Veya onunla meşgul olmanın zararı mı var?” dediler.

1. Parantez içindeki not, 1946 senesine aittir.

Cevaben dedim ki:

Ömür sermayesi pek azdır; lüzumlu işler pek çoktur. Birbiri içinde mütedâhil dâireler gibi, her insanın kalb ve mide dairesinden ve ceset ve hanedairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleketdairesinden ve küre-i arz ve nev-i beşer dairesinden tut, tâ zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Herbir dairede, herbir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede en büyük ve ehemmiyetli ve daimi vazife var. Ve en büyük dâirede en küçük ve muvakkat arasına vazife bulunabilir. Bu kıyasla, küçüklük ve büyüklük makûsen mütenasip vazifeler bulunabilir.

Fakat büyük dairenin câzibedarlığı cihetiyle küçük dairedeki lüzumlu ve ehemmiyetli hizmeti bıraktırıp lüzumsuz, mâlâyani ve âfâkî işlerle meşgul eder. Sermaye-i hayatını boş yerde imha eder. O kıymettar ömrünü kıymetsiz şeylerde öldürür. Ve bazen bu harp boğuşmalarını merakla takip eden, bir tarafa kalben taraftar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur.

Birinci noktaya cevap ise: Evet, bu Cihan Harbinden daha büyük bir hâdise ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme dâvâsından daha ehemmiyetli bir dâvâ, herkesin ve bilhassa Müslümanların başına öyle bir hâdise ve öyle bir dâvâ açılmış ki, her adam, eğer Alman ve İngiliz kadarkuvveti ve serveti olsa ve aklı da varsa, o tek dâvâyı kazanmak için bilâtereddüt sarf edecek.

İşte, o dâvâ ise, yüz bin meşâhir-i insaniyenin ve hadsiz nev-i beşerin yıldızları ve mürşidlerinin müttefikan, Kâinat Sahibinin ve Mutasarrıfının binler vaad ve ahdlarına istinaden haber verdikleri ve bir kısmı gözleriyle gördükleri şu ki:

Herkesin, iman mukâbilinde, bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlarla

müzeyyen ve bâki ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek dâvâsı başına açılmış. Eğer iman vesikasını sağlam elde etmezse kaybedecek. Ve bu asırda, maddiyyunluk tâunuyla çoklar o dâvâsını kaybediyor. Hattâ bir ehl-i keşif ve tahkik, bir yerde kırk vefiyattan yalnız birkaç tanesi kazandığını sekeratta müşahede etmiş; ötekiler kaybetmişler. Acaba bu kaybettiği dâvânıyerini, bütün dünya saltanatı o adama verilse doldurabilir mi?

İşte o dâvâyı kazandıracak olan hizmetleri ve yüzde doksanına o dâvâyı kaybettirmeyen harika bir dâvâ vekilini o işte çalıştıran vazifeleri bırakıp, ebedî dünyada kalacak gibi âfâkî mâlâyaniyatla iştigal etmek tam bir akılsızlık bildiğimizden, biz Risale-i Nur şakirtleri, herbirimizin yüz derece aklımız ziyade olsa da ancak bu vazifeye sarf etmek lâzımdır diye kanaatımız var.

Ey hapis musibetinde benim yeni kardeşlerim, sizler, benimle beraber gelen eski kardeşlerimgibi Risale-i Nur'u görmemişsiniz. Ben onları ve onlar gibi binler şakirtleri şahit göstererek derim ve ispat ederim ve ispat etmişim ki:

O büyük dâvâyı yüzde doksanına kazandıran ve yirmi senede yirmi bin adama o dâvânın kazancının vesikası ve senedi ve beratı olan iman-ı tahkikîyi eline veren ve Kur'ân-ı Hakîmin mu'cize-i mâneviyesinden neş'et edip çıkan ve bu zamanın birinci bir dâvâ vekili bulunan Risale-i Nur'dur. Bu on sekiz senedir benim düşmanlarım ve zındıklar ve maddiyyunlar, aleyhimde gayet gaddarâne desiselerle hükümetin bazı erkânlarını iğfal ederek bizi imha için bu defa gibi eskide dahi hapsilere,zindanlara soktukları halde, Risale-i Nur'un çelik kal'asında yüz otuzparça cihazatından ancak iki-üç parçasına ilişebilmişler. Demek avukat tutmak isteyen onu elde etse yeter.

Hem korkmayınız, Risale-i Nur yasak olmaz. Hükümet-i Cumhuriyenin mebusları ve erkânlarının ellerinde mühim risaleleri, iki, üçü müstesna olarak serbest geziyorlardı. İnşaallah, bir zaman hapishaneleri tam bir ıslahhane yapmak için bahtiyar müdürler ve memurlar, o Nurları mahpuslara, ekmek ve ilâç gibi tevzi edecekler.

Beşinci Mesele

Gençlik Rehberinde izah edildiği gibi, gençlik hiç şüphe yok ki gidecek. Yazgüze ve kışa yer vermesi ve gündüz akşama ve geceye değişmesi kat'iyetinde, gençlik dahi ihtiyarlığa ve ölüme değişecek. Eğer o fâni ve geçici gençliğini iffetle hayrata istikamet dairesinde sarf etse, onunla ebedî, bâki bir gençliği kazanacağını bütün semâvî fermanlar müjde veriyorlar.

Eğer sefahete sarf etse, nasıl ki bir dakika hiddet yüzünden bir katlı, milyonlar dakika hapis cezasını çektirir; öyle de, gayr-ı meşru dairedaki gençlik keyifleri ve lezzetleri, âhiret mes'uliyetinden ve kabir azabından ve zevâlinde gelen teessüflerden ve günahlardan ve dünyevî mücâzâtlarından başka, aynı lezzet içinde o lezzetten ziyade elemeler olduğunu aklı başında her genç tecrübeyle tasdik eder. Meselâ, haram sevmekte, bir kıskançlık elemi ve firak elemi ve mukabele görmemek elemi gibi çok ârızalarla o cüz'î lezzet zehirli bir bal hükmüne geçer. Ve o gençliğin suiistimâliyle gelen hastalıkla hastahanelere ve taşkınlıklarıyla hapishanelere vekalb ve ruhun gıdasızlık ve vazifesizliğinden neş'et eden sıkıntılarlameyhanelere, sefahethanelere veya mezaristana düşeceklerini bilmek istersen, git hastahanelerden ve hapishanelerden ve meyhanelerden ve kabristandan sor. Elbette, ekseriyetle gençlerin gençliğinin suiistimalinden ve taşkınlıklarından ve gayr-ı meşru keyiflerin cezası olarak gelen tokatlardan eyvahlar ve ağlamalar ve esefler işiteceksin.

Eğer istikamet dairesinde gitse, gençlik gayet şirin ve güzel bir nimet-i İlâhiye ve tatlı ve kuvvetli bir vasıta-i hayrat olarak âhirette gayet parlak ve bâki bir gençlik netice vereceğini, başta Kur'ân olarak çok kat'î âyâtıyla bütün semâvî kitaplar ve fermanlar haber verip müjde ediyorlar.

Madem hakikat budur. Ve madem helâl dairesi keyfe kâfidir. Ve madem haramdairesindeki bir saat lezzet, bazan bir sene ve on sene hapis cezasını çektirir. Elbette, gençlik nimetine bir şükür olarak, o tatlı nimeti iffette, istikamette sarf etmek lâzım ve elzemdir.

Altıncı Mesele

Risale-i Nur'un çok yerlerinde izahı ve kat'î hadsiz hüccetleri bulunan iman-ı billâh rûknünün binler küllî burhanlarından birtek burhana kısaca bir işarettir.

Kastamonu'da lise talebelerinden bir kısmı yanıma geldiler. “Bize Hâlıkımızı tanıttır; muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar” dediler.

Ben dedim:

Sizin okuduğunuz fenlerden her fen, kendi lisan-ı mahsusuyla mütemadiyen Allah'tan bahsedip Hâlıkı tanıttırıyorlar. Muallimleri değil, onları dinleyiniz.

Meselâ, nasıl ki mükemmel bir eczahane ki, her kavanozunda harika ve hassas mizanlarla alınmış hayattar macunlar ve tiryaklar var; şüphesiz gayet maharetli ve kimyager ve hakîm bir eczacıyı gösterir.

Öyle de, küre-i arz eczahanesinde bulunan dört yüz bin çeşit nebatat ve hayvanat kavanozlarındaki zîhayat macunlar ve tiryaklar cihetiyle bu çarşıdaki eczahaneden ne derece ziyade mükemmel ve büyük olması nisbetinde, okuduğunuz fenn-i tıb mikyasıyla, küre-i arz eczahane-i kübrasının eczacısı olan Hakîm-i Zülcelâli, hatta kör gözlere de gösterir, tanıttırır.

Hem, meselâ, nasıl bir harika fabrika ki, binler çeşit çeşit kumaşları basit bir maddeden dokuyor; şeksiz, bir fabrikatörü ve maharetli bir makinisti tanıttırır.

Öyle de, küre-i arz denilen yüz binler başlı, her başında yüz binler mükemmel fabrika bulunan bu seyyar makine-i Rabbâniye ne derece bu insan fabrikasından büyükse, mükemmelse, o derecede, okuduğunuz fenn-i makine mikyasıyla, küre-i arzın Ustasını ve Sahibini bildirir, tanıttırır.

Hem meselâ, nasıl ki, gayet mükemmel bin bir çeşit erzak etrafından celb edip içinde muntazaman istif ve ihzar edilmiş depo ve iâşe ambarı ve dükkân şeksiz, bir fevkalâde iâşe ve erzak mâlikini ve sahibini ve memurunu bildirir.

Öyle de, bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede muntazaman seyahat eden ve yüz binler ve ayrı ayrı erzak isteyen taifeleri içine alan ve seyahatiyle mevsimlere uğrayıp, baharı bir büyük vagon gibi, binler ayrı ayrı taamlarla doldurarak, kışta erzakı tükenen biçare zîhayatlara getiren ve küre-i arz denilen bu Rahmânî iâşe ambarı ve bu sefine-i Sübhâniye ve bin bir çeşit cihazatı ve malları ve konserve paketleri taşıyan bu depo ve dükkân-ı Rabbânî, ne derece o fabrikadan büyük ve mükemmel ise, okuduğunuz veya okuyacağınız fenn-i iâşe mikyasıyla, o kat'iyette ve o derecede küre-i arz deposunun Sahibini,

Mutasarrıfını, Müdebbirini bildirir, tanıttırır, sevdırır.

Hem nasıl ki dört yüz bin millet içinde bulunan ve her milletin istediği erzakı ayrı ve istimal ettiği silâhı ayrı ve giydiği elbisesi ayrı ve talimatı ayrı ve terhisatı ayrı olan bir ordunun mu’cizekâr bir kumandanı, tek başıyla bütün o ayrı ayrı milletlerin ayrı ayrı erzaklarını ve çeşit çeşit eslihalarını ve elbiselerini ve cihazatlarını, hiçbirini unutmuyarak ve şaşırmayarak verdiği o acip ordu ve ordugâh, şüphesiz, bedahetle o harika kumandanı gösterir, takdirkârâne sevdırır.

Aynen öyle de, zemin yüzünün ordugâhında ve her baharda yeniden silâh altına alınmış bir yeni ordu-yu Sübhânîde nebatat ve hayvanat milletlerinden dört yüz bin nev’in çeşit çeşit elbise, erzak, esliha, talim, terhisleri gayet mükemmel ve muntazam ve hiçbirini unutmuyarak ve şaşırmayarak, birtek kumandan-ı âzam tarafından verilen küre-i arzın bahar ordugâhı, ne derece mezkûr insan ordu ve ordugâhından büyük ve mükemmel ise, sizin okuyacağınız fenn-i askerî mikyasıyla dikkatli ve akıllı başında olanlara o derece küre-i arzın Hâkimini ve Rabbini ve Müdebbirini ve Kumandan-ı Akdesini hayretler ve takdislerle bildirir ve tahmid ve tesbihle sevdırır.

Hem nasıl ki bir harika şehirde milyonlar elektrik lâmbaları hareket ederek her yeri gezerler. Yanmak maddeleri tükenmiyor bir tarzdaki elektrikli lâmbaları ve fabrikası, şeksiz, bedahetle elektriği idare eden ve seyyar lâmbaları yapan ve fabrikayı kuran ve iştiâl maddelerini getiren bir mu’cizekâr ustayı ve fevkalâde kudretli bir elektrikçi hayretler ve tebriklerle tanıttırır, yaşasınlar ile sevdırır.

Aynen öyle de, bu âlem şehirinde, dünya sarayının damındaki yıldız lâmbaları, bir kısmı—kozmoğrafyanın dediğine bakılsa—küre-i arzdan bin defa büyük ve top güllesinden yetmiş defa sür’atli hareket ettikleri halde, intizamını bozmuyor, birbirine çarpıyor, sönmüyor, yanmak maddeleri tükenmiyor. Okuduğunuz kozmoğrafyanın dediğine göre, küre-i arzdan bir milyon defadan ziyade büyük ve bir milyon seneden ziyade yaşayan ve bir misafirhane-i Rahmâniyede bir lâmba ve soba olan güneşimizin yanmasının devamı için, her gün küre-i arzın denizleri kadar gazyağı ve dağları kadar kömür veya bin arz kadar odun yığınları lâzımdır ki sönmesin. Ve onu ve onun gibi ulvî yıldızları gazyağısız, odunsuz, kömürsüz yandıran ve söndürmeyen ve beraber ve çabuk gezdiren ve birbirine çarptırmayan bir nihayetsiz kudreti ve saltanatı, ışık parmaklarıyla gösteren bu kâinat şehir-i muhteşemindeki dünya sarayının elektrik lâmbaları ve idareleri ne derece o misâlden daha büyük, daha mükemmeldir; o derecede, sizin okuduğunuz veya okuyacağınız, fenn-i elektrik mikyasıyla, bu meşher-i âzam-ı kâinatın Sultanını, Münevvirini, Müdebbirini, Sâniini, o nurânî yıldızları şahit göstererek tanıttırır, tesbihatla, takdisatla sevdırır, perestiş ettirir.

Hem meselâ, nasıl ki bir kitap bulunsa ki, bir satırında bir kitap ince yazılmış ve herbir kelimesinde ince kalemle bir sûre-i Kur'âniye yazılmış. Gayet mânidar ve bütün meseleleri birbirini teyid eder ve kâtibini ve müellifini fevkalâde maharetli ve iktidarlı gösteren bir acîp mecmua, şeksiz, gündüz gibi kâtip ve musannifini kemâlâtıyla, hünerleriyle bildirir, tanıttırır. Mâşâallah, bârekâllah cümleleriyle takdir ettirir.

Aynen öylede, bu kâinat kitab-ı kebîri ki, birtek sahifesi olan zemin yüzünde ve birtek forması olan baharda, üçyüz bin ayrı ayrı kitaplar hükmündeki üç yüz bin nebatî ve hayvanî taifeleri beraber, birbiri içinde, yanlıssız, hatasız, karıştırmayarak, şaşırmayarak, mükemmel, muntazam ve bazan ağaç gibi bir kelimedede bir kasideyi ve çekirdek gibi bir noktada bir kitabın tamam bir fihristesini yazan bir kalem işlediğini gözümüzle gördüğümüz bu nihayetsiz mânidar ve her kelimesinde çok hikmetler bulunan şu mecmua-i kâinat ve bu mücessem Kur'ân-ı ekber-i âlem, mezkûr misaldeki kitaptan ne derece büyük ve mükemmel ve mânidar ise, o derecede—sizin okuduğunuz fenn-i hikmetü'l-eşya ve mektepte bilfiil mübaşeret ettiğiniz fenn-i kıraat ve fenn-i kitabet geniş mikyaslarıyla ve dürbîn gözleriyle—bu kitab-ı kâinatın Nakkaşını, Kâtibini hadsiz kemâlâtıyla tanıttırır, *Allahu Ekber* cümlesiyle bildirir, *Sübhânallah* takdisiyle tarif eder, *Elhamdülillâh* senâlarıyla sevdendir.

İşte bu fenlere kıyasen, yüzer fünûndan her bir fen, geniş mikyasıyla ve hususi âyinesiyle ve dürbünlü gözüyle ve ibretli nazarıyla bu kâinatın Hâlık-ı Zülcelâlini esmâsıyla bildirir, sıfâtını, kemâlâtını tanıttırır.

İşte bu muhteşem ve parlak bir burhan-ı vahdâniyet olan mezkûr hücceti ders vermek içindir ki, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan çok tekrarla, en ziyade

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ¹ve ²

âyetleriyle Hâlıkımızı bize tanıttırıyor, diye o mektepli gençlere dedim. Onlar dahi tamamıyla kabul edip tasdik ederek “Hadsiz şükür olsun Rabbimize ki, tam kudsî ve ayn-ı hakikat bir ders aldık. Allah senden razı olsun” dediler.

1. “Gökleri ve yeri yarattı.” En'âm Sûresi, 6:1.
2. “Göklerin ve yerin Rabbi.” Ra'd Sûresi, 13:16.

Ben de dedim:

İnsan binler çeşit elemelerle müteallim ve binler nev'î lezzetlerle mütelezziz olacak bir zîhayat makine ve gayet derece acziyle beraber hadsiz maddî-mânevî düşmanları ve nihayetsiz fakırla beraber hadsiz zâhirî ve bâtınî ihtiyaçları bulunan ve mütemadiyen zevâl ve firak tokatlarını yiyen bir biçare mahlûk iken, birden iman ve ubudiyetle böyle bir Padişah-ı Zülcelâle intisap edip bütün düşmanlarına karşı bir nokta-i istinat ve bütün hâcâtına medar bir nokta-i

istimdat bularak, herkes mensup olduğu efendisinin şerefiyle, makamıyla iftihar ettiği gibi, o da böyle nihayetsiz Kadîr ve Rahîm bir Padişaha iman ile intisap etse ve ubudiyetle hizmetine girse ve ecelin idam ilânını kendi hakkında terhis tezkeresine çevirse ne kadar memnun ve minnettar ve ne kadar müteşekkirâne iftihar edebilir, kıyas ediniz.

O mektepli gençlere dediğim gibi, musibetzedde mahpuslara da tekrar ile derim:

Onu tanıyan ve itaat eden, zindanda dahi olsa bahtiyardır. Onu unutan, saraylarda da olsa zindandadır, bedbahttır. Hattâ bir bahtiyar mazlum, idam olunurken bedbaht zâlimlere demiş: “Ben idam olmuyorum, belki terhis ile saadete gidiyorum. Fakat, ben de sizi idam-ı ebedî ile mahkûm gördüğümünden sizden tam intikamımı alıyorum.” Lâ ilâhe illâllah diyerek sürur ile teslim-i ruh eder.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ¹

1. “Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın.” Bakara Sûresi, 2:32.

Yedinci Mesele

Denizlihapsinde bir Cuma gününün meyvesidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ¹

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ²

فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ³

1. "Kıyâmetin gerçekleşmesi ise göz açıp kapayıncaya kadar, yahut ondan da yakındır." Nahl Sûresi, 16:77.

2. "Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir." Lokman Sûresi, 31:28.

3. "Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıldiriliyor. Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; Oherşeye hakkıyla kâdirdir." Rum sûresi, 30:50.

Bir zaman Kastamonu'da "Hâlıkımızı bize tanıttır" diyen lise talebelerine sâbık Altıncı Meselede mektep fûnunun dilleriyle verdiğim dersi, Denizli Hapishanesinde benimle temas edebilen mahpuslar okudular. Tam bir kanaat-i imaniye aldıklarından, âhirete bir iştiyak hissedip, "Bize âhiretimizi de tam bildir. Tâ ki, nefsimiz ve zamanın şeytanları bizi yoldan çıkarmasın, daha böyle hapislere sokmasın" dediler. Ve Denizli hapsindeki Risale-i Nur şakirtlerinin ve sabıkan Altıncı Meseleyi okuyanların arzularıyla, âhîret rûknünün dahi bir hülâsasının beyanı lâzım geldi. Ben de Risale-i Nur'dan bir kısacık hülâsa ile derim:

Nasıl ki, Altıncı Meselede biz Hâlıkımızı arzdan, semâvâtta sorduk; onlar fenlerin dilleriyle, güneş gibi Hâlıkımızı bize tanıttırdılar. Aynen biz de âhiretimizi başta o bildiğimiz Rabbimizden, sonra Peygamberimizden, sonra Kur'ân'ımızdan, sonra sair peygamberler ve mukaddes kitaplardan, sonra melâikelerden, sonra kâinattan soracağız.

İşte, birinci mertebede âhireti Allah'tan soruyoruz. O da bütün gönderdiği elçileriyle ve fermanlarıyla ve bütün isimleriyle ve sıfatlarıyla, "Evet, âhîret vardır ve sizi oraya sevk ediyorum" ferman ediyor. Onuncu Söz, on iki parlak ve

kat'î hakikatlerle, bir kısım isimlerin âhirete dair cevaplarını ispat ve izah eylemiş. Burada, o izaha iktifaen gayet kısa bir işaret ederiz.

Evet, madem hiçbir saltanat yoktur ki, o saltanata itaat edenlere mükâfatı ve isyan edenlere mücâzâtı bulunmasın. Elbette rububiyet-i mutlaka mertebesinde bir saltanat-ı sermediyenin, o saltanata iman ile intisap ve tâat ile fermanlarına teslim olanlara mükâfatı ve o izzetli saltanatı küfür ve isyanla inkâr edenlere de mücâzâtı; o rahmet ve cemâle, o izzet ve celâle lâıyk bir tarzda olacak diye *Rabbü'l-Âlemin* ve *Sultanü'd-Deyyân* isimleri cevap veriyorlar.

Hem madem güneş gibi, gündüz gibi, zemin yüzünde bir umumî rahmet ve ihatalı bir şefkat ve kerem gözümüzle görüyoruz. Meselâ, o rahmet, her baharda umum ağaçları ve meyveli nebatları cennet hûrileri gibi giydiren, süslendirip, ellerine her çeşit meyveleri verip bizlereuzatıp “Haydi alınız, yiyiniz” dediği gibi; bir zehirli sineğin eliylebizlere şıfalı, tatlı balı yedirdiği ve elsiz bir böceğin eliyle enyumuşak ipeği bizlere giydirdiği gibi, bir avuç kadar küçücükçekirdeklerde, tohumcuklarda binler batman taamları bizim için saklayan ve ihtiyat zahîresi olarak o küçücük depolarda yerleştiren bir rahmet, bir şefkat, elbette hiç şüphe olamaz ki, bu derece nâzeninâne beslediği bu sevimli ve minnettarları ve perestişkârları olan mü'min insanları idam etmez. Belki, onları daha parlak rahmetlere mazhar etmek için, hayat-ı dünyeviye vazifesinden terhis eder diye, *Rahîm* ve *Kerîm* isimleri sualimize cevap veriyorlar, “El-Cennetü hakkun” diyorlar.

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz ki, umum mahlûklarda ve zemin yüzünde öyle bir hikmet eli işliyor ve öyle bir adalet ölçüleriyle işler dönüyor ki, akl-ı beşer onun fevkinde düşünemiyor. Meselâ, insanın bin cihazatına takılan hikmetlerinden yalnız bir küçük çekirdek kadar kuvve-i hafızasında bütün tarihçe-i hayatını ve ona temas eden hadsiz hâdisâtı o kuvvecikte yazıp, onu bir kütüphane hükmüne getirip ve insanın haşirde muhakemesi için neşir olacak olan defter-i a'mâlinin bir küçük senedi olarak her vakit hatırlatmak sırrıyla her insanın eline vererek dimağının cebine koyan bir ezelî hikmet; ve bütün masnuatta gayet hassas mizanlarla âzâlarını yerleştiren, mikroptan gergedana, sinekten simurga kuşuna, bir çiçekli nebattan milyarlar, trilyonlarla çiçekler açan bahar çiçeğine kadar, israfsız ölçülerle bir tenasüp, bir muvazene, bir intizam ve bir cemâl içinde masnuatı bir hüsn-ü san'at yapan ve her zîhayatın hukuk-u hayatını kemâl-i mizanla veren, iyiliklere güzel neticeler ve fenalıklara fena neticeler verdiren ve Âdem zamanından beri tâği ve zâlim kavimlere vurduğu tokatlarla kendini pek kuvvetli ihsas ettiren bir adalet-i sermediye, elbette ve hiç şüphe getirmez ki, güneş gündüzsüz olmadığı gibi, o hikmet-i ezeliye, o adalet-i sermediye âhiretsiz olmazlar ve ölümde en zâlimlerin ve en mazlumların bir

tarzda gitmelerindeki âkıbetsiz bir dehşetli haksızlığa, adaletsizliğe ve hikmetsizliğe hiçbir vechile müsaade etmezler diye, *Hakîm* ve *Hakem* ve *Adl* ve *Âdil* isimleri bizim sualimize kat'î cevap veriyorlar.

Hem madem bütün zîhayat mahlûkların, elleri yetişmediği ve iktidarlara dairesinde olmayan bütün hâcâtlarını, bütün fitrî matlaplarını bir nevi dua bulunan istidad-ı fitrî ve ihtiyac-ı zarurî dilleriyle istedikleri vakitte, gayet rahîm ve iştirici ve şefkatli bir dest-i gaybî tarafından verildiğinden ve ihtiyarî olan daavât-ı insaniyenin, hususan havasların ve nebîlerin dualarının on adetten altı yedisi hilâf-ı âdet makbul olmasından kat'î anlaşılıyor ki, her dertlinin âhını, her muhtacın duasını işiten ve dinleyen bir Semî' ve Mücîb perde arkasında var, bakar ki, en küçük bir zîhayatın en küçük bir ihtiyacını görür ve en gizli bir âhını işitir, şefkateder, fiilen cevap verir, memnun eder. Elbette ve herhalde hiçbir şüpheihimali kalmaz ki, mahlûkların en ehemmiyetlisi olan nev-i insanın en ehemmiyetli ve umumî ve umum kâinatı ve umum esmâ ve sıfât-ı İlâhiyeyi alâkadar eden bekâ-i uhreviyeye ait dualarını içine alan ve nev-i insanın güneşleri ve yıldızları ve kumandanları olan bütün peygamberleri arkasına alıp onlara duasına âmin, âmin dedirten ve ümmetinden hergün her ferd-i mütedeyyin, hiç olmazsa kaç defa ona salâvat getirmekle onun duasına âmin, âmin diyen ve belki bütün mahlûkat o duasına iştirak ederek “Evet ya Rabbenâ! İsteddiğini ver; biz de onunisteddiğini istiyoruz” diyorlar. Bütün bu reddedilmez şerait altındabekâ-i uhrevî ve saadet-i ebediye için Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâmin, haşrin hadsiz esbâb-ı mûcibesinden yalnız tek duası, Cennetin vücuduna ve baharın icadı kadar kudretine kolay olan âhiretin icadına kâfi bir sebeptir diye, *Mücîb* ve *Semî'* ve *Rahîm* isimleri bizim sualimize cevap veriyorlar.

Hem madem, gündüz bedahetle güneşi gösterdiği gibi, zemin yüzünde, mevsimlerin tebeddülünde küllî ölmek ve dirilmekte, perde arkasında bir Mutasarrıf, gayet intizamla koca küre-i arzı bir bahçe, belki bir ağaç kolaylığında ve intizamında ve azametli baharı bir çiçek suhuletinde ve mîzanlı ziynetinde ve zemin sahifesinde üç yüz bin haşır ve neşrin nümune ve misallerini gösteren üç yüz bin kitap hükmündeki nebatat ve hayvanat taifelerini onda yazar, beraber ve birbiri içinde şaşırmayarak, karışık iken karıştırmayarak, birbirine benzemekle beraber iltibassız, sehivsiz, hatasız, mükemmel, muntazam, mânidar yazan bir kalem-i kudret, bu azameti içinde hadsiz bir rahmet, nihayetsiz bir hikmetle işlediği gibi; koca kâinatı bir hanesi misillü insana musahhar ve müzeyyen ve tefriş etmek ve o insanı halife-i zemin ederek ve dağ ve gök ve yer tahammülünden çekindikleri emanet-i kübrâyı ona vermesi ve sair zîhayatlara bir derece zabıtlık mertebesiyle mükerrem etmesi ve hitâbât-ı Sübhâniyesine ve

sohbetine müşerref eylemesiyle fevkalâde bir makam verdiği ve bütün semâvî fermanlarda ona saadet-i ebediyeyi ve bekâ-i uhreviyeyi kat'î vaad ve ahdettiği halde, elbette ve hiçbir şüphe olmaz ki, bahar kadar kudretine kolay gelen dâr-ı saadeti o mükerrem ve müşerref insanlar için açacak ve yapacak ve haşır ve kıyameti getirecek diye, *Muhyî* ve *Mümît* ve *Hayy* ve *Kayyûm* ve *Kadîr* ve *Alîm* isimleri, Hâlıkımızdan sormamıza cevap veriyorlar.

Evet, her baharda bütün ağaçları ve otların köklerini aynen ihya ve nebatî ve hayvanî üç yüz bin nevi haşrin ve neşrin nümunelerini icad eden bir kudret, Muhammed ve Mûsâ Aleyhimesseleatü Vesselâmların herbirinin ümmetiningeçirdiği bin senelik zaman, karşı karşıya hayalen getirilip bakılsa, haşrin ve neşrin bin misalini ve bin delilini iki bin baharda^{HAŞİYE-1} gösterdiği görülecek. Ve, böyle bir kudretten haşr-i cismânîyi uzak görmek, bin derece körlük ve akılsızlıktır.

Haşîye-1 Sabık herbir bahar, kıyameti kopmuş, ölmüş ve karşısındaki bahar onun haşri hükmündedir.

Hem madem nev-i beşerin en meşhurları olan yüz yirmi dört bin peygamberler ittifakla saadet-i ebediyeyi ve bekâ-yı uhrevîyi Cenâb-ı Hakkın binler vaad ve ahdlarına istinaden ilân edip mu'cizeleriyle doğru olduklarını ispat ettikleri gibi, hadsiz ehl-i velâyet, keşfle ve zevkle aynı hakikate imza basıyorlar. Elbette o hakikat güneş gibi zâhir olur; şüphe eden divâne olur.

Evet, bir fende ve bir san'atta mütehasıs bir iki zâtın o fen ve o san'ata ait hükümleri ve fikirleri, onda ihtisası olmayan bin adamın, hattâ başka fenlerde âlim ve ehl-i ihtisas da olsalar, muhalif fikirlerini hükümden iskat ettikleri gibi; bir mes'eledе, mesela, Ramazan hilâlini yevm-i şekte ispat etmek ve “Süt konservelerine benzeyen ceviz-i hindî bahçesi rû-yi zeminde var” diye dâvâ etmekte iki ispat edici, bin inkâr edici ve nefyedicilere galebe edip dâvâyı kazanıyorlar. Çünkü ispat eden yalnız bir ceviz-i hindîyi veyahut yerini gösterse kolayca dâvâyı kazanır. Onu nefiy ve inkâr eden bütün rû-yi zemini aramak, taramakla hiçbir yerde bulunmadığını göstermekle dâvâsını ispat edebildiği gibi; Cenneti ve dâr-ı saadeti ihbar ve ispat eden, yalnız bir izini sinemada gibi keşfen, bir gölgesini, bir tereşşuhunu göstermekle dâvâyı kazandığı halde; onu nefiy ve inkâr eden, bütün kâinatı ve ezelden ebede kadar zamanları görmek ve göstermekle ancak inkârını ve nefyini ispat ile dâvâyı kazanabilir. Ve bu ehemmiyetli sırdandır ki, “Hususi bir yere bakmayan ve imanî hakikatler gibi umum kâinata bakan nefiyler, inkârlar—zâtında muhâl olmamak şartıyla—ispat edilmez” diye ehl-i tahkik ittifak edip bir düstur-u esasî kabul etmişler.

İşte bu kat'î hakikate binaen, binler feylesofların muhalif fikirleri, böyle imanî meselelerde birtek muhbir-i sâdık karşı hiçbir şüphe, hattâ vesvese vermemek lâzımken, yüz yirmi bin ispat edici ehl-i ihtisas ve muhbir-i sâdıkın ve hadsiz ve

nihayetsiz müsbit ve mütehasıs ehl-i hakikat ve ashab-ı tahkikin ittifak ettikleri erkân-ı imaniyede, aklı gözüne inmiş, kalbsiz, mâneviyattan uzaklaşmış, körleşmiş birkaç feylesofun inkârlarıyla şüpheye düşmenin ne kadar ahmaklık ve divanelik olduğunu kıyas ediniz.

Hem madem, gözümüzle gündüz gibi, hem nefsimizde, hem etrafımızda bir rahmet-i âmme ve bir hikmet-i şâmile ve bir inayet-i daime müşahede ediyoruz ve dehşetli bir saltanat-ı rububiyet ve dikkatli bir adalet-i âliye ve izzetli icraat-ı celâliyenin âsârını ve cilvelerini görüyoruz. Hattâ bir ağacın meyveleri ve çiçekleri sayısınca o ağaca hikmetler takan bir hikmet ve herbir insanın cihazatı ve hissiyatı ve kuvveleri adedince ihsanları, in'âmları ona bağlamış bir rahmet ve Kavm-i Nuh ve Hûd ve Salih Aleyhimüsselâm ve Kavm-i Âd ve Semûd ve Fir'avun gibi âsi milletlere tokat vuran ve en küçük bir zîhayatın hakkını muhafaza eden izzetli ve inayetli bir adalet ve

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ
إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ¹

âyeti, azametli bir îcâz ile der:

1. "Yine Onun âyetlerindendir ki, gök ve yer Onun emriyle ayakta durur. Sonra Osizi bir emirle çağırıldığında derhal kabirlerinizden çıkarsınız." RumSûresi, 30:25.

Nasıl ki iki kışlada yatan ve duran mutî askerler, bir kumandanın çağırmasıyla silâh başına ve vazife başınaboru sesiyle gelmeleri gibi, aynen öyle de, bu iki kışlanın misalinde ve emre itaatinde koca semâvât ve küre-i arz Sultan-ı Ezelînin askerlerine iki mutî kışla gibi, ne vakit Hazret-i İsrâfil Aleyhisselâmın borusuyla o kışlalarda ölümle yatanlar çağrılrsa, derhal ceset libaslarını giyip dışarı fırlamalarını ispat edip gösteren, her baharda arz kışlası içindekiler, melek-i ra'dın borusuyla aynı vaziyeti göstermesiyle nihayetsiz azameti anlaşılan bir saltanat-ı rububiyet; elbette ve elbette ve herhalde ve hiç şüphe getirmez ki, Onuncu Sözde ispatına binaen o rahmet ve hikmet ve inayet ve adalet ve saltanat-ı sermediyenin gayet kat'î istedikleri dâr-ı âhiret ve daire-i haşir ve neşrin açılmamasıyla o nihayetsiz cemâl-i rahmet nihayetsiz bir çirkin merhametsizliğe inkılâp etmesi ve o hadsiz kemâl-i hikmet, hadsiz kusurlu abesiyete ve faidesiz israfata dönmesi ve o gayet şirin inayet, gayet acı ihanetlere değişmesi ve o gayet mizanlı ve hakkaniyetli adalet, gayet şiddetli zulümlere kalb olması ve o gayet derecede haşmetli ve kuvvetli saltanat-ı sermediye sukut etmesi ve haşrin gelmemesiyle bütün haşmeti kaybolması ve kemâlât-ı rububiyeti acz ve kusur ile lekedar olması, hiçbir cihet-i imkânı yok, hiçbir akıl ihtimal vermez, yüz muhal içinde birden bulunur, dâire-i imkân haricinde bâtil ve mümtenidir.

Çünkü nâzenin ve nazdar beslediği ve akıl ve kalb gibi cihazatla saadet-i ebediyeye ve âhirette bekâ-i daimîye iştîyak hissini verdiği halde onu ebedî idam etmek, ne kadar gadirli bir merhametsizlik; ve onun yalnız dimağına yüzer hikmetler ve faideler taktığı halde onu dirilmemek üzere bütün cihazatını ve binler faideleri bulunan istidadâtını âkibetsiz bir ölümle faidesiz, neticesiz, hikmetsiz bütün bütün israf etmek, ne derece hilâf-ı hikmet ve binler vaid ve ahidlerini yerine getirmemekle—hâşâ—aczini ve cehlîni göstermek, ne kadar o haşmet-i saltanata ve o kemâl-i rububiyete zıttır, her zîşuur anlar. Bunlara kıyasen, inayet ve adâleti tatbik eyle...

İşte, Hâlîkımızdan sorduğumuz âhirete dair sualimize *Rahmân, Hakîm, Adl, Kerîm, Hâkim* isimleri mezkûr hakikatle cevap veriyorlar; şeksiz, şüphesiz, güneş gibi âhireti ispat ediyorlar.

Hem madem biz gözümüzle görüyoruz, öyle ihâtalı ve azametli bir hafîziyet hükmeder ki, zîhayat herşeyin ve her hâdisenin çok sûretlerini ve gördüğü fîtrî vazifesinin defterini ve esmâ-i İlâhiyeye karşı lisan-ı hal ile tesbihatına dair sahife-i a'mâlîni misâlî levhalarda ve çekirdeklerinde ve tohumcuklarında ve Levh-i Mahfuzun nümunecikleri olan kuvâ-yı hafızalarında ve bilhassa insanın dimağındaki pek büyük ve pek küçük kütüphanesi olan kuvve-i hafızasında ve sair maddî ve mânevî in'ikâs âyinelerinde kaydeder, yazdırır, zaptederek muhafaza altına alır. Sonra, mevsimi geldikçe bütün o mânevî yazıları maddî bir tarzda dagözümüze gösterip milyonlarla misâller ve deliller ve

nümuneler kuvvetiyle ¹ **وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ** âyetindeki en acip bir hakikat-ı haşriyeyi, kudretin bir çiçeği olan her bahar, kendi çiçek-i ekberinde milyarlar dille kâinata ilân eder. Ve başta nev-i insan olarak eşya, fenaya düşmek ve ademe sukut etmek ve hiçlikte mahvolmak ve başta nev-i beşer olarak zîhayatlar idam edilmek için yaratılmamışlar. Belki bekâyâ terakki ile ve devamı tasaffi ile ve sermedî vazifeye istidadıyla girmek için halk olunduklarını gayet kuvvetli ispat eder.

Evet, her baharda müşahade ediyoruz ki, güz mevsimi kıyametinde vefat eden hadsiz nebatat, bahar haşrinde herbir ağaç, herbir kök, herbir çekirdek, herbir

tohum **وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ** âyetini okuyup bir mânâsını, bir ferdini kendi diliyle, geçmiş senelerde gördüğü vazifenin misalleriyle tefsir ederek o azametli

hafîziyete şehadet eder, ² **هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ** âyetindeki dört muazzam hakikatleri herşeyde gösterip hafîziyeti âzami derecede ve haşri

bahar kolaylığında ve kat'iyetinde bizlere ders verir.

Evet, bu dört ismin cilveleri en cüz'îden en küllîye kadar cereyan ederler.

Meselâ, nasıl ki bu ağacın menşei olan bir çekirdek, ³ **الْأَوَّلُ** ismine mazhariyetle o ağacın gayet mükemmel programını ve icadının noksansız cihazatını ve teşekkülünün bütün şeraitini câmi' bir kutucuktur ki, hafîziyetin azametini ispat eder.

1. "Amel defterleri açıldığında." Tekvir Sûresi, 81:10.

2. "O Evveldir; başlangıcı olmadığı gibi, bütün varlıkların başlangıcı da Onun ilim ve kudretine bağlıdır. O Âhirdir; sonu olmadığı gibi bütün varlıkların neticesi Onabakar ve dönüşü Onadır. O Zâhirdir; varlık ve birliğinin delilleri herşeyde ap açık görünür ve bütün varlıklar dış görünüşleri ve san'atlı yapılarıyla Onun kudret ve sanatına şahitlik eder. O Bâtındır; herşeyin hakikatine vâkıf ve herşeyin içyüzü Onun kudret ve hikmetine şahitlik eder." Hadid Sûresi, 57:3.

3. Evvel: her şeyin aslım ve başlangıcını ezeli ilmiyle tespit eden ve Kendisinden önce hiçbir şey var olmayan Allah.

¹ **وَالْآخِرُ** ismine mazhar olan meyvesi ise, çekirdekleriyle o ağacın işlediği bütün fitrî vazifelerinin fihristesini ve amellerinin listesini ve hayat-ı saniyesinin düsturlarını ihtiva eden bir sandukçuktur ki, âzamî derecede hafîziyete şahadet eder.

² **وَالظَّاهِرُ** ismine mazhar olan o ağacın suret-i cismâniyesi ise, öyle tenasüplü ve san'atlı ve süslü bir hulle, bir libas ve ayrı ayrı nakışlar ve zîynetler ve yaldızlı nişanlarla tezyin edilmiş, güya yetmiş renkli bir hûri elbisesidir ki, hafîziyet içinde azamet-i kudret ve kemâl-i hikmet ve cemâl-i rahmeti gözlere gösterir.

³ **وَالْبَاطِنُ** ismine âyine olan o ağacın içindeki makinesi ise, öyle muntazam ve mükemmel ve mu'cizatlı bir fabrika, bir destgâh, bir kimyahâne ve hiçbir dalı ve meyveyi ve yaprağı gıdasız bırakmayan mizanlı bir kazan-ı erzaktır ki, hafîziyet içinde kemâl-i kudret ve adalet ve cemâl-i rahmet ve hikmeti güneş gibi ispat eder.

1. Âhir: her şeyin sonunu ezeli ilmiyle belirleyen ve sonu gelen varlıkların neslini tohum ve çekirdeklerde tanzim eden ve her şeyden sonra yalnız Kendisi bâkî kalan Allah.

2. Zâhir: her şeyin dış yüzlerini çeşitli cihaz ve ince nakışlarla süsleyerek mükemmel ve güzel yaratan ve her şeyde varlık ve birliğinin işaretleri açıkça görünen Allah.

3. Bâtın: bütün varlıkların içyüzlerini mükemmel bir fabrikanın harika makineleri gibi yaratıp işleten ve bununla da isim ve sıfatlarının her türlü noksandan uzak olduğunu gösteren Allah.

Aynen öyle de, küre-i arz, senevî mevsimler cihetinde bir ağaçtır. İsm-i Evvel cilvesiyle güz mevsiminde hafîziyete emanet edilen bütün tohumlar ve çekirdekler, bahar çarşafını giyen zemin yüzünün milyarlar dal, budak, meyve veren ve çiçek açan ağacının teşkilatına dair İlâhî emirlerin mecmuacıkları ve kaderden gelen düsturların listeleri ve geçen yazın işlediği vazifelerin küçücük sahife-i amelleri ve defter-i hidematıdır ki, bilbedahe bir Hafîz-i Zülcelâl-i ve'l-İkrâmın hadsiz kudret, adalet, hikmet, rahmet ile iş gördüğünü gösteriyor.

Ve senevî zemin ağacının âhiri ise, ikinci günde o ağacın gördüğü bütün vazifelerini ve esmâ-i İlâhiyeye karşı ettiği bütün fitrî tesbihatlarını ve gelecek

bahar haşrinde neşrolabilen bütün sahâif-i amallerini, zerrecik ve küçücük kutucukların içine koyup, Hafîz-i Zülcelâlin dest-i hikmetine teslim eder *Hüve'l-Âhir* ismini hadsiz dillerle kâinat yüzünde okur.

Ve bu ağacın zâhiri ise, haşrin üç yüz bin misallerini ve emarelerini gösteren üç yüz bin küllî ve çeşit çeşit çiçekler açıp hadsiz rahmâniyet ve rezzâkiyet ve rahîmiyet ve kerîmiyet sofralarını sererek zîhayatlara ziyafetler vermekle *Hüve'z-Zâhir* ismini, meyveleri, çiçekleri, taamları sayısınca lisanlarıyla zikredip

medh ü senâ eder, gündüz gibi وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ¹ hakikatini gösterir.

1. "Amel defterleri açıldığında." Tekvir Sûresi, 81:10.

Bu haşmetli ağacın bâtını ise, hadsiz ve hesaba gelmez muntazam makineleri ve mizanlı fabrikaları kemâl-i dikkat ve intizamla işlettiiren öyle bir kazan ve destgâhtır ki, bir dirhemden bin batman taamları pişirir, açlara yetiştirir. Ve öyle bir mizan ve dikkatle işler ki, zerre kadar tesadüfün karışmasına bir yer bırakmıyor. *Hüve'l-Bâtın* ismini zeminin içyüzüyle, yüz bin dille tesbih eden bazı melâike gibi, yüz bin tarzlarda ilân edip ispat eder.

Hem arz, senevî hayatı haysiyetiyle bir ağaç olduğu ve o dört isim içinde hafîziyeti ve onunla haşır kapısına bir anahtar yaptığı gibi; aynen öyle de, dehrî ve dünya hayatı cihetiyle yine meyveleri âhiret pazarına gönderilen bir muntazam ağaçtır. Ve o dört isme öyle bir mazhar, bir âyine ve âhirete giden bir yol açar ki, genişliğini ihataya ve tabire aklımız kâfi gelmiyor. Yalnız bu kadar deriz:

Nasıl ki bir saatin saniyeleri ve dakikaları ve saatleri ve günleri sayanhaftalık saatin milleri birbirine benzer, birbirini ispat eder.Saniyelerin hareketini gören, sair çarkların hareketlerini tasdik etmeye mecbur olur. Aynen öyle de, semâvât ve arzın Hâlık-ı Zülcelâlinin bir saat-i ekberi olan bu dünyanın saniyelerini sayan günler ve dakikalarını hesap edensener ve saatlerini gösteren asırlar ve günlerini bildiren devirlerbirbirine benzer, birbirini ispat eder. Ve bu gecenin sabahı ve bu kışın baharı kat'iyetinde fâni dünyanın karanlıklı kışının bâki bir baharı ve sermedî bir sabahı geleceğini hadsiz emârelerle haber verir diye, Hafîz

ismi ile هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ¹ isimleri, biz Hâlıkımızdan sorduğumuz haşır meselesine, mezkûr hakikatle cevap veriyorlar.

1. "O Evveldir, Âhirdir, Zâhirdir ve Bâtındır." Hadîd Sûresi, 57:3.

Hem madem gözümüzle görüyoruz ve aklımızla anlıyoruz ki;

İnsan şu kâinat ağacının en son ve en cemiyetli meyvesi,

Ve hakikat-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm cihetiyle çekirdek-i aslîsi,

Ve kâinat Kur'ân'ının âyet-i kübrası,
Ve İsm-i Âzamı taşıyan âyetü'l-kürsîsi,
Ve kâinat sarayının en mükerrer misafiri,
Ve o saraydaki sair sekenelerde tasarrufa mezun en faal memuru,
Ve kâinat şehrinin zemin mahallesinin bahçesinde ve tarlasında, varidat ve sarfiyatına ve zer' ve ekilmesine nezarete memur,
Ve yüzer fenler ve binler san'atlarla teşhiz edilmiş en gürültülü ve mes'uliyetli nâzırı,
Ve kâinat ülkesinin arz memleketinde, Padişah-ı Ezel ve Ebedin gayet dikkat altında bir müfettişi, bir nevi halife-i arzı,
Ve cüz'î ve küllî harekâtı kaydedilen bir mutasarrıfı,
Ve semâ ve arz ve cibâlin kaldırmasından çekindikleri emanet-i kübrâyı omuzuna alan,
Ve önüne iki acip yol açılan, bir yolda zîhayatın en bedbahtı ve diğerinde en bahtıyarı,
Çok geniş bir ubudiyetle mükellef bir abd-i küllî,
Ve Kâinat Sultanının İsm-i Âzamına mazhar ve bütün esmâsına en câmi' bir âyinesi, ve hitabât-ı Sübhâniyesine ve konuşmalarına en anlayışlı bir muhatab-ı hassı,
Ve kâinatın zîhayatları içinde en ziyade ihtiyaçlısı,
Ve hadsiz fakrıyla ve acziyle beraber hadsiz maksatları ve arzuları ve nihayetsiz düşmanları ve onu inciten zararlı şeyleri bulunan bir biçare zîhayatı,
Ve istidatça en zengini,
Ve lezzet-i hayat cihetinde en müteellimi ve lezzetleri dehşetli elemelerle âlûde,
Ve bekâyâ en ziyade müştak ve muhtaç ve en çok lâıyk ve müstehak ve devamı ve saadet-i ebediyeyi hadsiz dualarla isteyen ve yalvaran ve bütün dünya lezzetleri ona verilse, onun bekâyâ karşı arzusunu tatmin etmeyen,
Ve ona ihsanlar eden Zâtı perestîş derecesinde seven ve sevdiren ve sevilen çok hârika bir mu'cize-i kudret-i Samedâniye ve bir acûbe-i hilkat,
Ve kâinatı içine alan ve ebede gitmek için yaratıldığına bütün cihazat-ı insaniyesi şahadet eden, böyle yirmi küllî hakikatlerle Cenâb-ı Hakkın Hak ismine bağlanan,
Ve en küçük zîhayatın en cüz'î ihtiyacını gören ve niyazını işiten ve fiilen cevap veren Hafîz-i Zülcelâlin *Hafîz* ismiyle mütemadiyen amelleri kaydedilen

ve kâinatı alâkadar edecek ef'âlleri o ismin kâtibîn-i kiramlarıyla yazılan ve herşeyden ziyade o ismin nazar-ı dikkatine mazhar bulunan bu insanlar, elbette ve elbette ve herhalde ve hiçbirşüphe getirmez ki, bu yirmi hakikatın hükmüyle, insanlar için bir haşır ve neşir olacak ve *Hak* ismiyle evvelki hizmetlerinin mükâfatını ve kusuratının mücâzâtını çekecek ve Hafîz ismiyle cüz'î-küllî kayd altına alınan her amelinden muhasebe ve sorguya çekilecek ve dâr-ı bekâda saadet-i ebediye ziyafetgâhının ve şekavet-i daime hapishanesinin kapıları açılacak ve bu âlemde çok tâîfelere kumandanlık yapan ve karışan ve bazan karıştıran bir zabıt, toprağa girip her amelinden sual olunmamak ve uyandırılmamak üzere yatıp saklanmayacaktır.

Yoksa, sineğin sesini işitip hakk-ı hayatını vermekle fiilen cevap verdiği halde, gök gürültüsü kuvvetinde bekâyâ ait hadsiz hukuk-u insaniyenin, mezkûr yirmi hakikatler lisanlarıyla edilen ve Arşı ve ferşi cınlatan dualarını işitmek ve o hadsiz hukuku zayi etmek ve sinek kanadının intizamı şهادetiyle sinek kanadı kadar israf etmeyen bir hikmet, bütün o hakikatlerin bağlandıkları insanî istidadatı ve ebede uzanan emelleri ve arzuları ve o istidat ve arzuları besleyen kâinatın pek çok rabitalarını ve hakikatlerini bütün bütün israf etmek öyle bir haksızlıktır ve imkân haricinde ve zâlimâne bir çirkinliktir ki, Hak ve Hafîz ve Hakîm ve Cemîl ve Rahîm isimlerine şهادet eden bütün mevcudât onu reddeder, “Yüz derece muhal ve bin vech ile mümtenidir” derler.

İşte biz Hâlıkımızdan haşre dair sorduğumuz suale *Hak, Hafîz, Hakîm, Cemîl, Rahîm* isimleri cevap verip derler: “Biz hak ve hakikat olduğumuz gibi ve hem bize şهادet eden mevcudâtın tahakkuku misillü, haşır haktır ve muhakkaktır.”

Hem madem... (Daha yazacaktım, fakat güneş gibi malûm olmasından kısa kestim.)

İşte geçmiş misâllerde ve *madem*'lerdeki maddelere kıyasen, Cenâb-ı Hakkın yüz, belki bin esmâsının kâinata bakan isimlerinin herbirisi, nasıl ki mevcudattaki âyine ve cilveleriyle Müsemmâsını bedahetle ispat eder; aynen öyle de, haşri ve dâr-ı âhireti de gösterirler ve kat'iyetle ispat ederler.

Hem nasıl Hâlıkımızdan sorduğumuz sualimize, o Rabbimiz bütün fermanlarıyla ve nazil ettiği bütün kitaplarıyla ve müsemmâ olduğu ekser isimleriyle bize kudî ve kat'î cevap veriyor; aynen öyle de, melâikeleriyle ve onların diliyle daha başka bir tarzda dedirir:

“Sizin zaman-ı Âdem'den beri hem ruhanîlerle, hem bizimle görüşmenizin yüzer tevatür kuvvetinde hâdiseleri var. Ve bizim ve ruhanilerin vücutlarına ve ubudiyetlerine delâlet eden hadsiz emâre ve deliller var. Ve biz âhîret salonlarında ve bazı dairelerindegezdığımızı, birbirimize mutabık olarak sizin

kumandanlarınızla görüştüğümüz zaman söylemişiz ve daima da söylüyoruz. Elbette bugezdığımız bâki ve mükemmel salonlar ve bu salonların arkalarında tefriş ve tezyin edilmiş olan saraylar ve menzilller, hiç şüphemiz yoktur ki, gayet ehemmiyetli misafirleri o yerlerde iskân etmek üzere bekliyorlar. Size kat'î beyan ediyoruz” diye sualimize cevap veriyorlar.

Hem madem Hâlîkımız, bize en büyük muallim ve en mükemmel üstad ve şaşırmaz ve şaşırtmaz en doğru rehber olarak Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmı tayin etmiş ve en son elçi olarak göndermiş. Biz dahi, ilmelyakîn mertebesinden aynelyakîn ve hakkalyakîn mertebelerine terakki ve tekemmül etmek üzere, herşeyden evvel bu üstadımızdan, Hâlîkımızdan sorduğumuz suali sormaklığımız lâzım geliyor. Çünkü o zât, Hâlîkımız tarafından herbiri birer nişane-i tasdik olan bin mu'cizatıyla, Kur'ân'ın bir mu'cizesi olarak, Kur'ân'ın hak ve kelâmullah olduğunu ispat ettiği gibi; Kur'ân dahi, kırk nevi i'câz ile o zâtın bir mu'cizesi olup, onun doğru ve Resulullah olduğunu ispat ederek, ikisi beraber, biri âlem-i şهادet lisanı (bütün hayatında, bütün enbiya ve evliyanın tasdikleri altında) diğeri âlem-i gayb lisanı bütün semâvî fermanların ve kâinat hakikatlerinin tasdikleri içinde binler âyâtıyla iddia ve ispat ettikleri hakikat-i haşriye elbette güneş ve gündüz gibi bir kat'iyettedir. Evet, haşir gibi, en acip ve en dehşetli ve tavr-ı aklın haricinde bir mes'ele, ancak ve ancak böyle harika iki üstadın dersleriyle halledilir, anlaşılır.

Eski zaman peygamberleri ümmetlerine Kur'ân gibi izahat vermediklerinin sebebi, o devirler beşerin bedeviyet ve tufûliyet devri olmasıdır. İptidâî derslerde izah az olur.

Elhâsıl: Madem Cenâb-ı Hakkın ekser isimleri âhireti iktiza edip isterler; elbette o isimlere delâlet eden bütün hüccetler, bir cihette âhiretin tahakkukuna dahi delâlet ederler.

Ve madem melâikeler âhiretin ve âlem-i bekânın dairelerini gördüklerini haber veriyorlar; elbette melâike ve ruhların ve ruhaniyâtın vücut ve ubudiyetlerine şهادet eden deliller, dolayısıyla âhiretin vücuduna dahi delâlet ederler.

Ve madem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın bütün hayatında vahdâniyetten sonra en daimî dâvâsı ve müddeâsı ve esası âhirettir; elbette o zâtın nübüvvetine ve sıdkına delâlet eden bütün mu'cizeleri ve hüccetleri, bir cihette, dolayısıyla âhiretin tahakkukuna ve geleceğine şهادet ederler.

Ve madem Kur'ân'ın dörtten birisi haşir ve âhirettir ve bin âyâtıyla onun ispatına çalışır ve onu haber verir; elbette Kur'ân'ın hakkaniyetine şهادet ve delâlet eden bütün hüccetleri ve delilleri ve burhanları, dolayısıyla âhiretin vücûduna ve tahakkukuna ve açılmasına dahi delâlet ve şهادet ederler.

İşte bak, bu rükn-ü imanî ne kadar kuvvetli ve kat'î olduğunu gör.

Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası

Yedincide haşri çok makamattan soracaktık. Fakat Hâlıkımızın isimleriyle verdiği cevap o derece kuvvetli yakîn ve kanaat verdi ki, daha başka sorgulara ihtiyaç bırakmadığından, orada kısa kestik. Şimdi bu meselede, âhiret imanının, hem âhiretin saadetine, hem dünya saadetine dair temin ettiği faideler ve neticelerinden yüzden biri hülâsa edilecek. Saadet-i uhreviyeye ait kısmı, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın izahatı daha hiç bir beyana ihtiyaç bırakmamış. Onu ona havale ederek ve saadet-i dünyeviyeye ait kısmı izah cihetini Risale-i Nur'a bırakıp, yalnız kısa bir hülâsa ile insanın hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyesine ait yüzer neticelerinden üç-dört tanesini beyan ederiz.

Birincisi

İnsan, sair hayvanata muhalif olarak, hanesiyle alâkadar olduğu misillü, dünya ile alâkadardır. Ve akaribiyle münasebettar olduğu gibi, nev-i beşer ile de ciddî ve fitrî münasebettardır. Ve dünyada muvakkat bekâsını arzuladığı gibi, bir dâr-ı ebedîde bekâsını, aşk derecesinde arzuluyor. Ve midesinin gıda ihtiyacını temin etmeye çalıştığı gibi, dünya kadar geniş, belki ebede kadar uzanan sofraları ve gıdaları, akıl ve kalb ve ruh ve insaniyet mideleri için tedarik etmeye fitraten mecburdur, çabılıyor. Ve öyle arzuları ve matlapları var ki, ebedî saadetten başka hiçbir şey onları tatmin etmiyor. Hattâ, Onuncu Sözde işaret edildiği gibi, bir zaman, küçüklüğümde, hayalimden sordum: “Sana birmilyon sene ömür ve dünya saltanatı verilmesini, fakat sonra ademe ve hiçliğe düşmesini mi istersin? Yoksa, bâki fakat âdi ve meşakkatli bir vücudu mu istersin?” dedim. Baktım, ikincisini arzulayıp birincisinden “Ah!” çekti. “Cehennem de olsa bekâ isterim” dedi.

İşte, madem mahiyet-i insaniyenin bir hizmetkârı olan kuvve-i hayaliyeyi bu dünya lezzetleri tatmin etmiyor; elbette gayet câmi' mahiyet-i insaniye, ebediyetle fitraten alâkadardır. İşte bu hadsiz arzu ve emellere bağlı olduğu halde, sermayesi bir cüz'î cüz-ü ihtiyarî ve fakr-ı mutlak bir insana, âhirete iman ne derece kuvvetli ve kâfi ve vâfi bir hazine, bir medar-ı saadet ve lezzet, bir medar-ı istimdat, bir merci ve dünyanın hadsiz gamlarına karşı bir medar-ı tesellî olduğu öyle bir meyve ve faidedir ki, onu kazanmak yolunda dünya hayatını feda etse yine ucuzdur.

İkinci meyvesi ve hayat-ı şahsiyeye bakan bir faidesi:

Üçüncü Meselede izah edilen ve Gençlik Rehberinde bir haşiyeye bulunan çok

ehemmiyetli bir neticedir.

Evet, her insanın, her zaman düşündüğü en ehemmiyetli endişesi, mezaristana giren kendi dostları ve akrabaları gibi o idamhaneye girmek keyfiyetidir. Birtek dostu için ruhunu feda eden o bîçare insanın, binler, belki milyonlar, milyarlar dostları ebedî bir müfarakat içinde idam olmalarını tevehhüm edip Cehennem azabından beter bir elem, o düşünmek ucundan görüldüğü vakit, âhirete iman geldi, gözünü açtırdı ve perdeyi kaldırdı... “Bak” dedi. O, imanla baktı. Cennet lezzetinden haber veren bir lezzet-i ruhâniyeyi, o dostları ebedî ölümlerden ve çürümelerden kurtulup mesrurâne bir nuranî âlemde onu da bekliyorlar vaziyetinde müşahedesiyle aldı.

Risale-i Nur’da bu netice hüccetlerle izahına iktifaen kısa kesiyoruz.

Hayat-ı şahsiyeye ait üçüncü bir faidesi:

İnsanın sair zîhayatlar üstündeki tefevvuku ve rütbesi ise, yüksek seciyeleri ve cemiyetli istidatları ve küllî ubudiyetleri ve geniş vücudî daireleri itibarıyladır. Halbuki o insan hem mâdum, hem ölü, hem karanlık olan geçmiş ve gelecek zamanların ortasında sıkışmış bir kısa zaman olan hazır vaktin mikyasıyla, ölçüsüyle hamiyeti, muhabbeti, kardeşliği, insaniyeti gibi seciyeler alır.

Meselâ, eskiden tanımadığı ve ayrılıktan sonra da hiç göremeyeceği babasını, kardeşini, karısını, milletini ve vatanını sever, hizmet eder. Ve tam sadakate ve ihlâsa pek nâdir muvaffak olabilir; o nisbette kemâlâtı ve seciyeleri küçülür. Değil hayvanların en ulvîsi, belki baş aşağı, akıl cihetiyle en bîçaresi ve aşağısı olmak vaziyetine düşeceği sırada, âhirete iman imdada yetişir. Mezar gibi dar zamanını, geçmiş ve gelecek zamanları içine alan pek geniş bir zamana çevirir ve dünya kadar, belki ezelden ebede kadar bir daire-i vücut gösterir.

Babasını dâr-ı saadette ve âlem-i ervahta dahi pederlik münasebetiyle ve kardeşini tâ ebede kadar uhuvvetini düşünmesiyle ve karısını Cennette dahi en güzel bir refika-i hayatı olduğunu bilmesi haysiyetiyle sever, hürmet eder, merhamet eder, yardım eder. Ve o büyük ve geniş daire-i hayatta ve vücuttaki münasebetler için olan ehemmiyetli hizmetleri, dünyanın kıymetsiz işlerine ve cüz’î garazlarına ve menfaatlerine âlet etmez. Ciddi sadakate ve samimi ihlâsa muvaffak olarak, kemâlâtı ve hasletleri, o nisbette, derecesine göre yükselmeye başlar, insaniyeti teâli eder. Hayat lezzetinde serçe kuşuna yetişmeyen o insan, bütün hayvanat üstünde, kâinatın en müntehep ve bahtiyar bir misafiri ve Sahib-i Kâinatın en mahbup ve makbul bir abdi olmasıdır. Bu netice dahi Risale-i Nur’da hüccetlerle izahına iktifaen kısa kesildi.

Dördüncü bir faidesi ki, insanın hayat-ı içtimaiyesine bakıyor:

Risale-i Nur’dan Dokuzuncu Şuâda beyan edilen o neticenin bir hülâsası

şudur:

Nev-i insanın dörtten birini teşkil eden çocuklar, âhiret imanıyla insanca yaşayabilirler ve insaniyetin istidatlarını taşıyabilirler. Yoksa, elîm endişeler içinde, kendini uyutturmamak ve unutturmamak için çocukçaoyuncaklarıyla, haylâz bir hayatla yaşayacak. Çünkü, her vakit etrafında onun gibi çocukların ölmesiyle onun nazik dimağında ve ileride uzun arzuları taşıyan zayıf kalbinde ve mukavemetsiz ruhunda öyle bir tesir yapar ki, hayatı ve aklı o biçareye âlet-i azap ve işkence edeceği zamanda, âhiret imanının dersiyle, görmemek için oyuncaklar altında onlardan saklandığı o endişeler yerinde, bir sevinç ve genişlik hissederek der:

“Bu kardeşim veya arkadaşım öldü, Cennetin bir kuşu oldu. Bizden daha iyi keyf eder, gezer. Ve validem öldü, fakat rahmet-i İlâhiyeye gitti, yine beni Cennette kucağına alıp sevecek ve ben de o şefkatli anneciğimi göreceğim” diye insaniyete lâîk bir tarzda yaşayabilir.

Hem insanın bir rub'unu teşkil eden ihtiyarlar, yakında hayatlarının sönmesine ve toprağagirmelerine ve güzel ve sevimli dünyalarının kapanmasına karşıtesellîyi, ancak ve ancak âhiret imanında bulabilirler. Yoksa o merhametli muhterem babalar ve fedakâr şefkatli analar, öyle bir vâveylâ-yı ruhî ve bir dağdağa-i kalbî çekeceklerdi ki, dünya onlara meysûâne bir zindan ve hayat işkenceli bir azap olurdu. Fakat âhiret imanı onlara der:

“Merak etmeyiniz. Sizin ebedî bir gençliğiniz var, gelecek ve parlak bir hayat ve nihayetsiz bir ömür sizi bekliyor. Ve zâyî ettiğiniz evlât ve akrabalarınızla sevinçlerle görüşeceksiniz. Ve ettiğiniz bütün iyilikleriniz muhafaza edilmiş; mükâfatlarını göreceklersiniz” diye, iman-ı âhiret onlara öyle bir tesellî ve inşirah verir ki; her birinin yüz ihtiyarlık birden başlarına toplansa onları meysû etmez.

Nev-i insanın üçten birisini teşkil eden gençler, hevesatları galeyanda, hissiyata mağlûp, cüretkâr akıllarını her vakit başına almayan o gençler, âhiret imanını kaybetseler ve Cehennem azabını tahattur etmezlerse, hayat-ı içtimaiyede, ehl-i namusun malı ve ırzı ve zayıf ve ihtiyarların rahatı ve haysiyeti tehlikede kalır. Bazı, bir dakika lezzeti için bir mes'ut hanenin saadetini mahveder ve bu gibi, hapiste dört beş sene azap çeker, canavar bir hayvan hükümüne geçer. Eğer iman-ı âhiret onun imdadına gelse, çabuk aklını başına alır. “Gerçi hükümet hafiyeleri beni görmüyorlar ve ben onlardan saklanabilirim. Fakat Cehennem gibi bir zindanı bulunan bir Padişah-ı Zülcelâlin melâîkeleri beni görüyorlar ve fenalıklarımı kaydediyorlar. Ben başıboş değilim ve vazifedar bir yolcuyum. Ben de onlar gibi ihtiyar ve zayıf olacağım” diye, birden, zulmen tecavüz etmek istediği adamlara karşı bir şefkat, bir hürmet

hissetmeye başlar. Bu mânânın dahi Risale-i Nur'da burhanlarıyla izahına iktifaen kısa kesiyoruz.

Hem nev-i beşerin ehemmiyetli bir kısmı, hastalar ve mazlûmlar ve bizim gibi musibetzedeler ve fakirler ve ağır ceza alan mahpuslar, eğer iman-ı âhiret onların imdadına yetişmezse, her vakit hastalığın ihtarıyla gözü önüne gelen ölüm ve intikamını alamadığı ve namusunu elinden kurtaramadığı zâlimin mağrurâne ihaneti ve büyük musibetlerde boşu boşuna malını, evlâdını kaybetmekle gelen elîm meyusiyeti ve bir-iki dakika veya bir iki saat keyif yüzünden beş on sene böyle bir hapis azabını çekmekten gelen kederli sıkıntı, elbette o biçarelere dünyayı zindan ve hayatı bir işkenceli azaba çevirir. Eğer âhirete iman imdatlarına yetişse, birden onlar nefes alırlar; sıkıntıları, meyusiyetleri ve endişeleri ve intikam hiddetleri, derece-i imanına göre kısmen ve bazan tamamen zâil olur.

Hattâ diyebilirim ki, benim ve bir kısım kardeşlerimin bu sebepsiz hapsimizde ve dehşetli musibetimizde, eğer iman-ı âhiret yardım etmeseydi, bir gün dayanmak, ölüm kadar tesir edip bizi hayattan istifa etmeye sevk edecekti. Fakat hadsiz şükür olsun, benim canım kadar sevdiğim pek çok kardeşlerimin bu musibetten gelen elemelerini de çektiğim ve gözüm kadar sevdiğim binler Risale-i Nur risaleleri ve benim yaldızlı ve süslü ve çok kıymetli kitaplarımın ziyaları ve ağlamalarından teessüflerini çektiğim ve eskiden beri az bir ihaneti ve tahakkümü kaldıramadığım halde; sizi kalemle temin ederim ki, iman-ı bil'âhiret nuru ve kuvveti bana öyle bir sabır ve tahammül ve tesellî ve metanet, belki mücahidâne, kârlı bir imtihan dersinde daha büyük mükâfatı kazanmak için bir şevk verdi ki, ben bu risalenin başında dediğim gibi, kendimi medrese-i Yusufiye ünvanına lâîk bir güzel ve hayırlı medresede biliyorum. Arasına gelen hastalıklar ve ihtiyarlardan neş'et eden titizlikler olmasaydı, mükemmel ve rahat-ı kalb ile derslerime daha ziyade çalışacaktım. Her ne ise, bu makam münasebetiyle saded harici girdi; kusura bakılmasın.

Hem her insanın küçük bir dünyası, belki küçük bir cenneti dahi kendi hanesidir. Eğer iman-ı âhiret o hanenin saadetinde hükmetmezse, o aile efradı, herbiri şefkat ve muhabbet ve alâkadarlığı derecesinde elîm endişeler ve azaplar çeker. O cenneti, cehenneme döner veyahut muvakkat eğlenceler ve sefahetlerle aklını tenvim edip uyutur. Devekuşu gibi avcıyı görür, kaçamıyor, uçamıyor. Başını kuma sokar, tâ görünmesin. Başını gaflete sokar, tâ ölüm ve zevâl ve firak onu görmesin. Divanece, muvakkat iptal-i his nev'inden bir çare bulur. Çünkü, meselâ valide, ruhunu feda ettiği evlâdını daima tehlikelere mâruz gördükçe titrer. Ve pederini ve kardeşini eksik olmayan belâlardan kurtaramayan evlâtlar, daim bir keder, bir korkaklık hisseder. Bunakıyasen, bu dağdağalı, kararsız

hayat-ı dünyeviyede, o mes'ut zannedilen aile hayatı çok cihetlerle saadetini kaybeder. Ve kısacık bir hayattaki münasebet ve karâbet dahi, hakiki sadakati ve samimî ihlâsı ve garazsız bir hizmeti ve muhabbeti vermez. Ahlâk o nisbette küçülür, belki sukut eder.

Eğer âhirete iman o haneye girse, birden ışıklandırarak. Ortalarındaki münasebet ve şefkat ve karâbet ve muhabbet, kısacık bir zaman ölçüsüyle değil, belki dâr-ı âhirette, saadet-i ebediyede dahi o münasebetlerin devamı ölçüsüyle samimî hürmet eder, sever, şefkat eder, sadakat eder, kusurlarına bakmaz gibi ahlâk yükseklir. Hakikî insaniyet saadeti o hanede başlar inkişafa.

Bu mânâ dahi hüccetlerle Risale-i Nur'da beyanına binaen kısa kesildi.

Hem herbir şehir kendi ahalisine geniş bir hanedir. Eğer iman-ı âhiret o büyük aile efradında hükmetmezse, güzel ahlâkın esasları olan ihlâs, samimiyet, fazilet, hamiyet, fedakârlık, rıza-yı İlâhî, sevab-ı uhrevî yerine garaz, menfaat, sahtekârlık, hodgâmlık, tasannu, riya, rüşvet, aldatmak gibi haller meydan alır. Zâhirî âsâyiş ve insaniyet altında anarşistlik ve vahşet mânâları hükmeder; o hayat-ı şehriye zehirlenir. Çocuklar haylazlığa, gençler sarhoşluğa, kavîler zulme, ihtiyarlar ağlamaya başlarlar.

Buna kıyasen, memleket dahi bir hanedir ve vatan dahi bir millî ailenin hanesidir. Eğer iman-ı âhiret bu geniş hanelerde hükmetse, birden samimî hürmet ve ciddî merhamet ve rüşvetsiz muhabbet ve muavenet ve hilesiz hizmet ve muaşeret ve riyâsız ihsan ve fazilet ve enâniyetsiz büyüklük ve meziyet o hayatta inkişafa başlarlar.

Çocuklara der: "Cennet var, haylazlığı bırak." Kur'ân dersiyle temkin verir.

Gençlere der: "Cehennem var, sarhoşluğu bırak." Aklı başlarına getirir.

Zâlîme der: "Şiddetli azap var, tokat yiyeceksin." Adalet başını eğdirir.

İhtiyarlara der: "Senin elinden çıkmış bütün saadetlerinden çok yüksek ve daimî bir uhrevî saadet ve taze, bâki bir gençlik seni bekliyorlar. Onları kazanmaya çalış." Ağlamasını gülmeye çevirir.

Bunlara kıyasen, cüz'î ve küllî herbir taifede hüsn-ü tesirini gösterir, ışıklandırır. Nev-i beşerin hayat-ı içtimaiyesiyle alâkadar olan içtimaiyyun ve ahlâkıyyûnların kulakları çınlasın! İşte, iman-ı âhiretin binler faidelerinden, işaret ettiğimiz beş altı nümunelerine sairleri kıyas edilse, kat'î anlaşılır ki, iki cihanın ve iki hayatın medar-ı saadeti yalnız imandır.

Risale-i Nur'da, Yirmi Sekizinci Sözde ve başka risalelerinde, haşrin cismaniyeti cihetinde gelen zayıf şüphelere kuvvetli cevaplarına iktifaen burada yalnız bir kısa işaretle deriz ki:

Esmâ-i İlâhiyenin en cemiyetli âyinesi cismâniyettedir. Ve hilkat-i kâinattaki makâsıd-ı İlâhiyenin en zengini ve faal merkezi cismaniyettedir. Ve ihsanat-ı Rabbâniyenin en çok çeşitleri ve rengârenkleri cismaniyettedir. Ve beşerin ihtiyacat dilleriyle Hâlıkına karşı dualarının ve teşekküratının en kesretli tohumları yine cismaniyettedir. Mâneviyat ve ruhâniyat âlemlerinin en mütenevvi çekirdekleri yine cismaniyettedir.

Bunlara kıyasen, yüzer küllî hakikatler cismaniyette temerküz ettiğinden, Hâlık-ı Hakîm, zemin yüzünde cismaniyeti çoğaltmak ve mezkûr hakikatlere mazhar eylemek için, öyle sür'atli ve dehşetli bir faaliyetle kâfile kâfile arkasına mevcudata vücut giydirebilir, o meşhere gönderir. Sonra onları terhis eder, başkalarını gönderir. Mütemadiyen kâinat fabrikasını işlettirir. Cismanî mahsulâtı dokuyup, zemini âhirete ve Cennete bir fidanlık bahçesi hükmüne getirir. Hattâ insanın cismânî midasını memnun etmek için o midanın hâl diliyle bekâsına dair duasını kemâl-i ehemmiyetle dinleyip kabul ederek fiilen cevap vermek için, hadsiz ve hesapsız ve yüz binler tarzlarda ve binler çeşit çeşit lezzetlerde gayet san'atlı taamları ve gayet kıymetli nimetleri cismaniyete ihzar etmek, bedahetle ve şeksiz gösterir ki, dâr-ı âhirette Cennetin en çok ve en mütenevvi lezzetleri cismanîdir. Ve saadet-i ebediyenin en ehemmiyetli ve herkesin istediği ve ünsiyet ettiği nimetleri cismanîdir.

Acaba hiçbir cihet-i ihtimali ve imkânı var mı ki, bu âdi midanın hal diliyle bekâ duasını kabul edip nihayetsiz mu'cizatlı maddî taamlarla onu minnettar ederek, her vakit tesadüfsüz, kastî olarak fiilen cevap veren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Kerîm, kâinatın en ehemmiyetli neticesi ve arzın halifesi ve o Hâlıkın güzidesi ve perestîşkârı olan nev-i insanın insaniyet mide-i kübrâsı ile küllî ve yüksek ve daima arzu ettiği ve ünsiyet ettiği ve fıtraten istediği cismanî lezzetleri, dâr-ı bekâda verilmesine dair hadsiz umumî duaları kabul olmasın ve haşr-i cismânî ile fiilen cevap verilmesin, onu ebedî minnettar etmesin? Adeta sineğin sesini işitsin, gök gürültüsünü işitmesin! Ve âdi bir neferin kemâl-i ehemmiyetle techizatına baksın; orduya hiç bakmasın, ehemmiyet vermesin! Bu yüz derece muhal ve bâtıldır.

Evet, ¹ **وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ**

âyetinin sarahat-i

kat'iyesiyle, insan, en ziyade ünsiyet ettiği ve dünyada nümunesini tatmış olduğu cismanî lezzetleri Cennete lâıyk bir tarzda görecektir, tadacaktır. Ve lisan, göz ve kulak gibi âzâların ettikleri hâlis şükürler ve hususî ibadetlerin mükâfatları, o uzuvlara mahsus cismânî lezzetler ile verilecektir. Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, o derece cismanî lezzetleri sarîh bir surette beyan eder ki, başka te'villerle mânâ-yı zâhirîyi kabul etmemek imkân haricindedir.

İşte, iman-ı âhiretin meyveleri ve neticeleri gösteriyorlar ki, nasıl ki âzâ-yı insanîden midenin hakikati ve ihtiyacı, taamların vücuduna kat'î delâlet eder; öyle de, insanın hakikati ve kemâlâtı ve fitrî ihtiyacı ve ebedî arzuları ve iman-ı âhiretin mezkûr netice ve faidelerini isteyen hakikatleri ve istidatları daha kat'î olarak âhirete ve Cennete ve cismanî bâki lezzetlere delâlet ve tahakkuklarına şahadet ettiği gibi, bu kâinatın hakikat-i kemâlâtı ve mânidar tekvînî âyâtı ve insaniyetin mezkûr hakikatlerle alâkadar bütün hakikatleri, dâr-ı âhiretin vücuduna ve tahakkukuna ve haşrin gelmesine ve Cennet ve Cehennemin açılmasına delâlet ve şahadet ettiklerini, Risale-i Nur eczaları ve bilhassa Onuncu ve Yirmi Sekizinci (iki makamı), Yirmi Dokuzuncu Sözler ve Dokuzuncu Şuâ ve Münacât risaleleri hüccetlerle, parlak ve şüphe bırakmaz bir tarzda ispat etmişler. Onlara havale ederek bu uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Cehenneme dair beyanat-ı Kur'âniye o kadar vâzıh ve zâhirdir ki, başka izahata ihtiyaç bırakmamış. Yalnız bir iki zayıf şüpheyi izale edecek iki üç nükteyi, tafsilini Risale-i Nur'a havale edip gayet kısa bir hülâsasını beyan edeceğiz.

Birinci Nükte

Cehennem fikri, geçmiş iman meyvelerinin lezzetlerini korkusuyla kaçırmıyor. Çünkü, hadsiz rahmet-i Rabbâniye, o korkan adama der: "Bana gel, tevbe kapısıyla gir. Tâ Cehennemin vücudu, değil korkutmak, belki sana Cennetin lezzetlerini tam bildirsin ve senin ve hukuklarına tecavüz edilen hadsiz mahlûkatın intikamlarını alsın, sizi keyiflendirsin."

Eğer sen dalâlette boğulup çıkamıyorsan, yine Cehennemin vücudu bin derece idam-ı ebedîden hayırlıdır ve kâfirlere de bir nevi merhamettir. Çünkü insan hattâ yavrulu hayvanat dahi, akrabasının ve evlâdının ve ahabının lezzetleriyle ve saadetleriyle lezzetlenir, bir cihette mes'ut olur. Şu halde, sen ey mülhid, dalâletin itibariyle ya idam-ı ebedî ile ademe düşeceksin veya Cehenneme gireceksin. Şerr-i mahz olan adem ise, senin bütün sevdiklerin ve saadetleriyle memnun ve bir derece mes'ut olduğun umum akraba ve asıl ve neslin, seninle beraber idam olmasından, binler derece Cehennemden ziyade senin ruhunu ve kalbini ve mahiyet-i insaniyeni yandırır. Çünkü Cehennem olmazsa Cennet de olmaz. Herşey senin küfrünle ademe düşer. Eğer sen Cehenneme girsen, vücut dairesinde kalsan, senin sevdiklerin ve akrabaların ya Cennette mes'ut veya vücut dairelerinde bir cihette merhametlere mazhar olurlar. Demek, herhalde Cehennemin vücûduna taraftar olmak sana lâzımdır. Cehennem aleyhinde bulunmak ademe taraftar olmaktır ki, hadsiz dostlarının saadetlerinin hiç olmasına taraftarlıktır.

Evet, Cehennem ise, hayr-ı mahz olan daire-i vücudun Hâkim-i Zülcelâlinin hakîmâne ve âdilâne bir hapishane vazifesini gören dehşetli ve celâlli bir mevcut ülkesidir. Hapishane vazifesini de görmekle beraber, başka pek çok vazifeleri var. Ve pek çok hikmetleri ve âlem-i bekâya ait hizmetleri var. Ve zebânî gibi pek çok zîhayatın celâldarâne meskenleridir.

İkinci Nükte

Cehennemin vücudu ve şiddetli azabı, hadsiz rahmete ve hakiki adalete ve israfsız, mizanlı hikmete zıddiyeti yoktur. Belki rahmet ve adalet ve hikmet, onun vücudunu isterler. Çünkü, nasıl bin mâsumların hukukunu çiğneyen bir zâlimi cezalandırmak ve yüz mazlum hayvanları parçalayan bir canavarı öldürmek, adalet içinde mazlumlara bin rahmettir. Ve o zâlimi affetmek ve canavarı serbest bırakmak, birtek yolsuz merhamete mukâbil, yüzer biçarelere yüzer merhametsizliktir.

Aynen öyle de, Cehennem hapsine girenlerden olan kâfir-i mutlak, küfrüyle hem esmâ-i İlâhiyenin hukukuna inkâr ile tecavüz, hem o esmâya şehadet eden mevcudatın şehadetlerini tekzip ile hukuklarına tecavüz ve mahlûkatın o esmâya karşı tesbihkârâne yüksek vazifelerini inkâr etmekle hukuklarına tecavüz ve kâinatın gaye-i hilkatî ve bir sebep-i vücudu ve bekâsı olan tezâhür-ü rububiyet-i İlâhiyeye karşı ubûdiyetlerle mukabelelerini ve âyinedarlıklarını tekzip ile hukukuna bir nevi tecavüz ettiği haysiyetiyle öyle azîm bir cinayet, bir zulümdür

ki, affa kâbiliyeti kalmaz, ¹ **إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ** .. âyetinin tehdidine müstehak olur. Onu Cehenneme atmamak, bir yersiz merhamete mukâbil, hukuklarına taarruz edilen hadsiz dâvâcılara hadsiz merhametsizlikler olur. İşte o dâvâcılar Cehennemin vücudunu istedikleri gibi, izzet-i celâl ve azamet-i kemâl dahi kat'î isterler.

1. "Muhakkak ki Allah, Kendisine ortak koşulmasını affetmez." Nisâ Sûresi, 4:48.

Evet, nasıl bir serseri âsi ve raiyete tecavüz eden bir adam, oranın izzetli hâkimine dese, "Beni hapse atamazsın ve yapamazsın" diye izzetine dokunsa, elbette o şehirde hapis olmasa da o edepsiz için bir hapis yapacak, onu içine atacak. Aynen öyle de, kâfir-i mutlak, küfrüyle izzet-i celâline şiddetle dokunuyor. Ve azamet-i kudretine inkâr ile dokunduruyor. Ve kemâl-i rububiyetine tecavüzüyle ilişiyor. Elbette Cehennemin pek çok vazifeler için pek çok esbab-ı mucibesi ve vücudunun hikmetleri olmasa da, öyle kâfirler için bir Cehennemi halk etmek ve onları içine atmak, o izzet ve celâlin şe'nidir.

Hem mahiyet-i küfür dahi Cehennemi bildirir. Evet, nasıl ki imanın mahiyeti eğer tecessüm etse, lezzetleriyle bir cennet-i hususiye şekline girebilir ve Cennetten bu noktadan gizli haber verir. Aynenöyle de, Risale-i Nur'da

delilleriyle ispat ve baştaki meselelerde dahiişaret edilmiş ki, küfrün ve bilhassa küfr-ü mutlakın ve nifakın ve irtidadın öyle karanlıklı ve dehşetli elemeleri ve mânevî azapları var, eğer tecessüm etse, o mürted adama bir hususî cehennem olur ve büyük Cehennemden bu cihette gizli haber verir. Ve bu fidanlık dünya mezraasındaki hakikatçıklar âhirette sümbüller vermesi noktasında bu zehirli çekirdek, o zakkum ağacına işaret eder, “Ben onun bir mâyesiyim,” der. “Ve beni kalbinde taşıyan bedbaht için o zakkum ağacının bir hususi nümunesi, benim meyvem olur.”

Madem küfür hadsiz hukuka bir tecavüzdür; elbette hadsiz bir cinayettir. Öyle ise hadsiz bir azaba müstehak eder. Madem bir dakika katl, on beş sene cezada (sekiz milyona yakın dakikada) hapis azabını çekmesini adalet-i beşeriye kabul edip maslahata ve hukuk-u âmmeye muvafık görür. Elbette bir küfür bin katl kadar olması cihetiyle, bir dakika küfr-ü mutlak, sekiz milyara yakın dakikalarda azap çekmesi, o kanun-u adaletle muvafık geliyor. Bir sene ömrünü o küfürde geçiren, iki (2) trilyon sekiz yüz seksen (880) milyara yakın dakikada azaba

müstehak ve ¹ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا sırrına mazhar olur.

Her ne ise... Kur’ân-ı Hakîmin Cennet ve Cehennem hakkındaki mu’cizâne izahatı ve Kur’ân’ın tefsiri ve ondan gelen Risale-i Nur’un Cennet ve Cehennemin vücutlarına dair hüccetleri, daha başka beyana ihtiyaç bırakmamışlar.

وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ
غَرَامًا إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ²

gibi pek çok âyetlerin ve başta Resul-i Ekrem (a.s.m.) ve umum peygamberler

ve ehl-i hakikatın, her vakit dualarında en ziyade, ³ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ ..

خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ .. نَجِّنَا مِنَ النَّارِ ve vahiy ve şuhuda binaen onlarca kat’iyet kesb eden “Cehennemden bizi hıfz eyle” demeleri gösteriyor ki, nev-i beşerin en büyük meselesi Cehennemden kurtulmaktır. Ve kâinatın pek çok ehemmiyetli ve muazzam ve dehşetli bir hakikati Cehennemdir ki, bir kısım o

ehl-i şuhud ve keşif ve tahkik onu müşahade eder. Ve bir kısmı tereşşuhatını ve gölgelerini görür, dehşetinden feryat ederler, “Bizi ondan kurtar” derler.

1. “Onlar orada ebedî olarak kalıcıdır.” Nisâ Sûresi, 4:169.

2. “Göklerin ve yerin yaratılışını tefekkür ederler. ‘Bu kâinatı boş yere yaratmadın, ey Rabbimiz,’ derler. ‘Seni bütün noksanlardan tenzih ederiz. Sen de bizi Cehennem ateşinin azâbından koru.’ Âl-i İmran Sûresi, 3:191.

3. “Cehennem azâbını bizden uzaklaştır. Onun azâbı dâimî bir helâktir. Gerçekten de orası ne kötü bir durak, ne kötü bir konaktır!” Furkan Sûresi, 25:64-65.

Evet, bu kâinatta hayır-şer, lezzet-elem, ziya-zulmet, hararet-bürudet, güzellik-çirkinlik, hidayet-dalâlet birbirine karşı gelmesi ve içine girmesi, pek büyük bir hikmet içindir. Çünkü şer olmazsa hayır bilinmez. Elem olmazsa lezzet anlaşılmaz. Zulmetsiz ziya, ehemmiyeti olmaz. Soğukla, hararetin dereceleri tahakkuk eder. Çirkinlikle, hüsnün tek bir hakikati, bin hakikat ve binler çeşit hüsn mertebeleri vücut bulur. Cehennemsiz, Cennetinpek çok lezzetleri gizli kalır. Bunlara kıyasen, herşey, bir cihette zıddıyla bilinebilir. Ve birtek hakikati, sümbül verip çok hakikatler olur.

Madem bu karışık mevcudat dâr-ı fâniden dâr-ı bekâyâ akıp gidiyor. Elbette, nasıl ki hayır, lezzet, ışık, güzellik, iman gibi şeyler Cennete akar; öyle de, şer, elem, karanlık, çirkinlik, küfür gibi zararlı maddeler Cehenneme yağar. Ve bu mütemadiyen çalkan kâinatın selleri o iki havza girer, durur.

Kerametli Yirmi Dokuzuncu Sözün âhirindeki remizli nüktelerine havale ederek kısa kesiyoruz.

Ey bu medrese-i Yusufiyede benim ders arkadaşlarım!

Bu dehşetli haps-i ebedîden kurtulmanın kolayı, çaresi, bu dünyevî hapsimizden istifade ederek, elimiz mecburiyetle yetişmeyen çok günahlardan kurtulduğumuzla beraber, eski günahlardantevbe edip farzlarımızı edâ ederek herbir saat bu hapisteki ömrümüzü bir gün ibadet hükmüne getirmekle o ebedî hapisten necatımız ve o nuranî cennete girmemiz için en iyi bir fırsattır. Bu fırsatı kaçırsak, dünyamız ağladığı gibi âhiretimiz dahi ağlayacak ¹

خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ

tokadını yiyeceğiz.

1. “O dünyada da, âhirette de ziyana uğramıştır.” Hac Sûresi, 22:11.

Bu makam yazıldığı zaman Kurban Bayramı geldi.

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber’lerle nev-i beşerin beşten birisine, üç yüz milyon insanlara birden *Allahu ekber* dedirmesi; koca küre-i arz, büyüklüğü nisbetinde o *Allahu ekber* kelime-i kudsiyesini semâvâtta ki seyyarat arkadaşlarına işittiriyor gibi, yirmi binden ziyade hacıların Arafat’ta ve iyde beraber birden *Allahu ekber* demeleri, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmin bin üç yüz sene evvel âl ve sahabeleriyle söylediği ve emrettiği *Allahu ekber* kelâmının bir nevi aks-i sadâsı olarak, rububiyet-i İlâhiyenin Rabbü’l-Arz ve Rabbü’l-Âlemîn azamet-i ünvanıyla küllî tecellisine karşı geniş ve küllî bir ubûdiyetle bir mukabeledir diye tahayyül ve his ve kanaat ettim.

Sonra, acaba bu kelâm-ı kudsînin bizim meselemizle dahi münasebeti var mı diye tahattur ettim. Birden hatıra geldi ki:

Başta bu kelâm olarak sâir bâkiyat-ı salihat ünvanını taşıyan *Lâ ilâhe illâllah, ve'l-hamdü lillâh* ve *Sübhanallah* gibi şêairden çok kelâmlar cüz'î ve küllî, meselemizi ihtar ve tahakkukuna işaret ederler.

Meselâ; Allahu ekber'in bir vech-i mânâsı Cenâb-ı Hakkın kudreti ve ilmi herşeyin fevkinde büyüktür; hiçbir şey daire-i ilminden çıkamaz, tasarruf-u kudretinden kaçamaz ve kurtulamaz. Ve korktuğumuz en büyük şeylerden daha büyüktür. Demek haşri getirmekten ve bizi ademden kurtarmaktan ve saadet-i ebediyeyi vermekten daha büyüktür. Her acip ve tavr-ı aklın haricindeki

herşeyden daha büyüktür ki, ¹ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَفَّسٍ وَاحِدَةٍ
âyetinin sarahat-i kat'iyesiyle, nev'i beşerin haşri ve neşri, birtek nefsin icadı kadar o kudrete kolay gelir. Bu mânâ itibarıyledir ki, darb-ı mesel hükmünde büyük musibetlere ve büyük maksatlara karşı, herkes “Allah büyüktür, Allah büyüktür” der, kendine tesellî ve kuvvet ve nokta-i istinat yapar.

1. “Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, sadece tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir.” Lokman Süresi, 31:28.

Evet, nasıl ki Dokuzuncu Sözde, bu kelime iki arkadaşıyla bütün ibâdâtın fihristesi olan namazın çekirdekleri ve hülâsaları ve içinde ve tesbihatında tekrar ile namazın mânâsını takviye için *Sübhanallah, Elhamdü lillâh, Allahu ekber* üç muazzam hakikatlere ve insanın kâinatta gördüğü medar-ı hayret, medar-ı şükran ve medar-ı azamet ve kibriyâ, acip ve güzel ve büyük, pek çok fevkalâde şeylerden aldığı hayret ve lezzet ve heybetten neş'et eden suallerine pek kuvvetli cevap verdiği gibi, On Altıncı Sözün âhirinde izah edilen şu: Nasıl bir nefer, bayramda bir müşir ile beraber huzur-u padişaha girer; sair vakitte, zabitanın makamıyla onu tanır. Aynen öyle de, her adam hacda bir derece velîler gibi Cenâb-ı Hakkı *Rabbû'l-Arz* ve *Rabbû'l-Âlemîn* ünvanı ile tanımaya başlar. Ve o kibriya mertebeleri kalbine açıldıkça, ruhunu istilâ eden mükerrer ve hararetli hayret suallerine yine *Allahu ekber* tekrarıyla umumuna cevap verdiği misillü, On Üçüncü Lemanın âhirinde izahı bulunan ki, şeytanların en ehemmiyetli desiselerini köküyle kesip cevap-ı kat'î veren yine *Allahu ekber* olduğu gibi, bizim âhiret hakkındaki suâlimize de kısa fakat kuvvetli cevap verdiği misillü, *Elhamdü lillâh* cümlesi dahi haşri ihtar edip ister. Bize der: “Mânâm âhiresiz olmaz. Çünkü, ezelden ebede kadar her kimden ve her kime karşı bütün hamd ve şükür ona mahsustur, ifade ettiğimden, bütün nimetlerin başı ve nimetleri hakikî nimet yapan ve bütün zîşuuru ademin hadsiz musibetlerinden kurtaran, yalnız saadet-i ebediye olabilir ve benim o küllî mânâma mukabele eder.”

Evet, her mü'min, namazlardan sonra, hergün hiç olmazsa yüz elliden ziyade

Elhamdü lillâh, Elhamdü lillâh şer'an demesi ve mânâsı da, ezelden ebede kadar bir hadsiz geniş hamd ve şükrü ifade etmesi, ancak ve ancak saadet-i ebediyenin ve Cennetin peşin bir fiyatı ve muaccel bir bahasıdır. Ve dünyanın kısa ve fânî elemelerle âlûde olan nimetlerine münhasır olmaz ve mahsus değil; ve onlara da, ebedî nimetlere vesile olmaları cihetiyle bakar, şükreder. *Sübhânallah* kelime-i kudsiyesi ise, Cenâb-ı Hakkı şerikten, kusurdan, noksaniyetten, zulümden, aczden, merhametsizlikten, ihtiyaçtan ve aldatmaktan ve kemâl ve cemâl ve celâline muhalif olan bütün kusurattan takdis ve tenzih etmek mânâsıyla, saadet-i ebediyeyi ve celâl ve cemâl ve kemâl-i saltanatının haşmetine medar olan dâr-ı âhireti ve ondaki Cenneti ihtar edip delâlet ve işaret eder. Yoksa, sâbikan ispat edildiği gibi, saadet-i ebediye olmazsa, hem saltanatı, hem kemâli, hem celâl, hem cemâl, hem rahmeti, kusur ve noksan lekeleriyle lekedar olurlar.

İşte bu üç kudsî kelimeler gibi, *Bismillâh* ve *Lâ ilâhe illâllah* ve sâir kelimat-ı mübareke, herbiri erkân-ı imaniyenin birer çekirdeği ve bu zamanda keşfedilen et hülâsası ve şeker hülâsası gibi, hem erkân-ı imaniyenin, hem Kur'ân hakikatlarının hülâsaları ve bu üçü namazın çekirdekleri oldukları gibi, Kur'ân'ın dahiçekirdekleri ve parlak bir kısım sûrelerin başlarında pırlanta gibigörünmeleri ve çok sünûhatı tesbihatta başlayan Risale-i Nur'un dahi hakiki madenleri ve esasları ve hakikatlerinin çekirdekleridirler. Ve velâyet-i Ahmediye ve ubudiyet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm cihetinde, öyle bir daire-i zikirde, namazdan sonraki tesbihatta bir tarîkat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) virdidirler ki, her namaz vaktinde yüz milyondan ziyade mü'minler beraber, o halka-i kübrâ-yı zikirde, ellerinde tesbihler *Sübhânallah* otuz üç, *Elhamdü lillâh* otuz üç, *Allahu ekber* otuz üç defa tekrar ederler.

İşte böyle gayet muhteşem bir halka-i zikirde, sabıkan beyan ettiğimiz gibi, hem Kur'ân'ın, hem imanın, hem namazın hülâsaları ve çekirdekleri olan üç kelime-i mübarekeyi namazdan sonra otuzüçer defa okumak ne kadar kıymettar ve sevaplı olduğunu elbette anladınız.

Bu risalenin başında Birinci Meselesi namaza dair güzel bir ders olduğu gibi, hiç düşünmediğim halde, adeta ihtiyarsız olarak, onun âhiri de namaz tesbihatına dair ehemmiyetli bir ders oldu.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ أَنْعَامِهِ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ

1. "Verdiği nimetler üzerine Allah'a hamd olsun."

2. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

Dokuzuncu Mesele

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ
كَلَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتِبَ وَرُسُلُهُ لَا تَفْرُقُ بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ...¹

ilâ âhiri'l-âye...

1. "Peygamber, kendisine Rabbinden indirilen Kur'an'ı tasdik edip ona imân etti. Mü'minler de onunla beraber imân ettiler. Onların hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine imân etti. Onlar, 'Biz Allah'ın peygamberlerinden hiçbirini ayırmayız; birine inandığımız gibi hepsine de inanırız' diyerek imân getirdiler." Bakara Sûresi, 2:285.

Bu âyet-i ecma' ve âlâ ve ekberin bir küllî ve uzun nüktesini beyan etmeye, bir dehşetli mânevî suâl ve bir azametli ve İlâhî bir nimetin inkişafından neş'et eden bir hal sebebiyet verdiler. Şöyle ki:

Mânen ruha geldi: Neden bir cüz-ü hakikat-ı imaniyeyi inkâr eden kâfir olur ve kabul etmeyen Müslüman olmaz? Halbuki, Allah ve âhirete iman, birer güneş gibi o karanlığı izale etmek lâzım geliyor. Hem neden bir rükün ve hakikat-i imaniyeyi inkâr eden mürted olur, küfr-ü mutlaka düşer ve kabul etmeyen İslâmiyetten çıkar? Halbuki sair erkân-ı imaniyeye iman varsa, onu küfr-ü mutlakdan kurtarmak lâzım geliyor.

Elcevap: İman, altı rükünden çıkan öyle bir vahdânî hakikattir ki, tefrik kabul etmez. Ve öyle bir küllîdir ki, tecezzâ kaldırılmaz. Ve öyle bir külldür ki, kabil-i inkısam olmazlar. Çünkü, herbir rükün-ü imanî, kendini ispat eden hüccetleriyle, sair erkân-ı imaniyeyi ispat eder. Herbiri herbirisine gayet kuvvetli bir hüccet-i âzam olur. Öyle ise, bütün erkânı bütün delilleriyle sarsmayan bir fikr-i bâtıl, hakikat nazarında birtek rükünü, belki bir hakikati iptal edip inkâr edemez. Belki adem-i kabul perdesi altında gözünü kapamakla, bir küfr-ü inadî yapabilir.

Git gide küfr-ü mutlaka düşer, insaniyeti mahvolur; hem maddî, hem mânevî Cehenneme gider. İşte biz bu makamda, gayet muhtasar işaretlerle ve Meyve Risalesinde haşrin ispatında, sair erkân-ı imaniye haşri de ispat ettiklerini kısacık hülâsalarla beyanı gibi, bu makamda dahi mücmel fezleke ve muhtasar hülâsalarla, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle bu nükte-i âzam Altı Noktada beyan

edilecek.

BİRİNCİ NOKTA

İman-ı billâh, kendi hüccetleriyle hem sair rükünlerini, hem iman-ı bil'âhireti ispat eder ki, Meyve Risalesinin Yedinci Meselesinde güzelce göstermiş. Evet, bu hadsiz kâinatı bir saray, bir şehir, bir memleket gibi bütün levazımıyla idare eden ve mizan ve intizam dairesinde çeviren ve hikmetlerle değiştiren ve zerrâtı ve seyyaratı ve sinekleri ve yıldızları birer muntazam ordu gibi beraber techiz ve idare eden ve emir ve iradesi dairesinde mütemadiyen bir ulvî manevra içinde talim ve tavzifatla faaliyete ve seyir ü cevelâna ve ubudiyetkârâne bir resm-i küşada ve seyahate getiren ezeli ve bâki bir saltanat-ı rububiyet ve ebedî ve daimî bir hâkimiyet-i ulûhiyet, hiç mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ve hiçbir ihtimal var mı ki, o ebedî ve sermedî ve bâki ve daimî saltanatın bâki bir makarrı ve daimî bir medarı ve sermedî bir mazharı olan dâr-ı âhiret olmasın? Bin defa hâşâ!

Demek Cenâb-ı Hakkın saltanat ve rububiyeti ve—Yedinci Meselede beyan edildiği gibi—ekser isimleri ve vücub-u vücudunun hüccetleri, âhirete şahadet ederler ve isterler. Ve bu kutb-u imanî ne kadar kuvvetli bir nokta-i istinadı var; gör, bil, görür gibi inan.

Hem nasıl iman-ı billâh âhiresiz olmaz; öyle de, Onuncu Sözde kısa işaretlerle beyan edildiği gibi, hiçbir cihette mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ki, ulûhiyet ve mâbudiyetin tezahürü için bu kâinatı öyle bir mücessem kitab-ı Samedânî ki, her sahifesi bir kitap kadar ve her satırı bir sahife kadar mânâları ifade eder ve öyle cismânî bir Kur'ân-ı Sübhânî ki, herbir âyet-i tekvîniyesi ve herbir kelimesi, hattâ herbir noktası, herbir harfi birer mu'cize hükmündedir ve öyle muhteşem ve içi hadsiz âyâtla ve mânidar nakışlarla tezyin edilmiş bir mescid-i Rahmânîdir ki, herbir köşesinde bir tâife, bir nevi ibadet-i fitriye ile işgal eder bir şekilde halk eden bir Allah, bir Mâbud-u bil'Hak, o kitab-ı kebîrin mânâlarını ders verecek üstadları ve o Kur'ân-ı Samedânînin âyetlerini tefsir edecek müfessirleri elçi olarak göndermesin ve o mescid-i ekberde hadsiz tarzlarda ibadet edenlere imamları tayin etmesin ve o üstaplara ve müfessirlere ve imamlara fermanları vermesin? Hâşâ, yüz bin hâşâ!

Hem cemâl-i rahmetini ve hüsn-ü şefkatini ve kemâl-i rububiyetini zîşuurlara göstermek ve onları şükre ve hamde sevk etmek için bu kâinatı öyle bir ziyafetgâh ve bir teşhîrgâh ve öyle bir seyrangâh ki, hadsiz çeşit çeşit, leziz nimetler ve gayet antika, hadsiz harika san'atlar içinde dizilmiş bir tarzda halk eden bir Sâni-i Rahîm ve Kerîm, hiç mümkün müdür ve hiç akıl kabul eder mi ki, o ziyafetgâhtaki zîşuur mahlûklarla konuşmasın ve onlara o nimetlere

mukâbil elçileri vasıtasıyla vazife-i teşekkürîyeyi ve tezahür-ü rahmetine ve sevdirmesine karşı vazife-i ubudiyeti bildirmesin. Hâşâ, binler hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür: Bir Sâni san'atını sever, beğendirmek ister, hattâ ağızların bin çeşit zevklerini nazara alması delâletiyle, takdir ve tahsinlerle karşılanmak arzu eder ve herbir san'atıyla kendini hem tanıttirmek, hem sevdirmek, hem bir çeşit mânevî cemâlini göstermek ister bir tarzda bu kâinatı antika san'atlarla süslendirdiği halde kâinattaki zîhayatın kumandanları olan insanlara onların büyüklerinden bir kısmıyla konuşupelçi olarak göndermesin; güzel san'atları takdirsiz ve fevkalâde hüsn-ü esmâsı tahsinsiz ve tanıttırması ve sevdirmesi mukabelesiz kalsın? Hâşâ, yüz bin hâşâ!

Hem bütün zîhayatın ihtiyacat-ı fıtriyeleri için dualarına ve hâl diliyle edilen bütün ilticalara ve arzulara vakti vaktine, kast ve ihtiyar ve iradeyi gösterir bir tarzda hadsiz in'âmlarıyla ve nihayetsiz ihsanatıyla fiilen ve halen sarîh bir surette konuşan bir Mütakellim-i Alîm, hiç mümkün müdür, hiç akıl kabul eder mi, en cüz'î bir zîhayat ile fiilen ve halen konuşsun ve tam derdine derman yetiştiren ihsanıyla derdini dinlesin ve ihtiyacını görsün ve bilsin; ve bütün kâinatın en müntehep neticesi ve arzın halifesi ve ekser mahlûkat-ı arzîyenin kumandanları olan insanların mânevî reisleriyle görüşmesin? Onlarla, belki her zîhayatla fiilen ve halen konuştuğu gibi, onlarla kavlen ve kelâmen konuşmasın ve onlara fermanları ve suhuf ve kitapları göndermesin? Hâşâ, hadsiz hâşâ!

Demek, iman-ı billâh, kat'iyetiyle ve hadsiz hüccetleriyle ve *bikütübihî ve rusûlihî*, yani peygamberlere ve mukaddes kitaplara imanı ispat eder.

Hem hiç bir cihet-i imkânı var mı ve hiç akıl kabul eder mi ki, bütün masnuatıyla kendini tanıttırana ve sevdirene ve teşekküratı fiilen ve halen isteyene mukâbil, kâinatı velveleye veren hakikat-i Kur'âniye ile Zülcelâl o San'atkârı ekmel bir tarzda tanıyıp ve tanıttırıp ve sevip ve sevdiren ve teşekkür edip ve ettirip ve *Sübhânallah, Elhamdü lillâh, Allahu ekber*'lerle küre-i arzı semâvâta işittirecek derecede konuşturup ve kara ve denizleri cezbeyle getirecek bir vaziyetle, bin üç yüz sene zarfında nev-i beşerin kemiyeten beşten birisini ve keyfiyeten ve insaniyeten yarısını arkasına alıp o Hâlıkın bütün tezahürat-ı rububiyetine geniş ve küllî bir ubudiyetle mukabele eden ve bütün makâsıd-ı İlâhiyesine karşı Kur'ân'ın sûreleriyle kâinata ve asırlara bağırarak, ders veren, dellâllık eden ve nev-i insanın şerefini ve kıymetini ve vazifesini gösteren ve bin mu'cizatıyla tasdik edilen Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm, en müntehep mahlûku ve en mükemmel elçisi ve en büyük resûlü olmasın? Hâşâ ve kellâ, yüz bin defa hâşâ!

Demek, *Eşhedû en lâ ilâhe illâllah* hakikati, bütün hüccetleriyle ve *eşhedû*

enne Muhammede'r-Resulullah hakikatini ispat eder.

Hem hiç imkân var mı ki, bu kâinatın Sâni, mahlûkatını yüz bin dillerle birbiriyle konuştursun ve onların konuşmalarını işitsin ve bilsin ve kendisi konuşmasın? Hâşâ!

Hem hiç akıl kabul eder mi ki, kâinattaki makâsıd-ı İlâhiyesini bir fermanla bildirmesin? Ve muammâsını açacak ve “Mahlûkat ne yerden geliyorlar? Ve ne yere gidecekler? Ve niçin böyle kâfile kâfile arkasında buraya gelip bir parça durup geçiyorlar?” diye üç dehşetli sual-i umumîye hakiki cevap verecek Kur’ân gibi bir kitabı göndermesin? Hâşâ!

Hem hiç mümkün müdür ki, on üç asrı ışıklandıran ve her saatte yüz milyon lisanlarda kemâl-i hürmetle gezen ve milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyetiyle yazılan ve nev-i beşerin keyfiyeten kısm-ı âzamını kanunlarıyla idare eden ve nefislerini ve ruhlarını ve kalblerini ve akıllarını terbiye ve tezkiye ve tasfiye ve talim eden ve Risale-i Nur’da kırk vech-i i’câzı ispat edilen ve kırk taife ve tabaka-i nâsa ve her tabakaya karşı bir nevi i’câzını gösterdiği kerametli ve harikalı On Dokuzuncu Mektupta beyan olunan ve Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm bin mu’cizatıyla onun bir mu’cizesi olarak hak kelâmullah olduğu kat’î ispat edilen Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, hiçbir cihette imkânı var mı ki, o Mütakellim-i Ezelî ve o Sâni-i Sermedînin kelâmı ve fermanı olmasın? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

Demek, iman-ı billâh, bütün hüccetleriyle, Kur’ân’ın kelâmullah olduğunu ispat ediyor.

Hem hiç mümkün müdür ki, zeminin yüzünü mütemadiyen zîhayatlarla doldurup boşaltan ve kendini tanıttırmak ve ibadet ve tesbihat ettirmek için bu dünyamızı zîşuurlarla şenlendiren bir Sultan-ı Zülcelâl, semâvâtı ve yıldızları boş ve hâli bıraksın; onlara münasip ahâliyi yaratıp, o semâvî saraylarda iskân etmesin ve saltanat-ı rububiyetini en büyük memleketinde hademesiz, haşmetsiz, memursuz, elçisiz, yâversiz, nâzırsız, seyircisiz, âbidsiz, raiyetsiz bıraksın? Hâşâ, melekler sayısınca hâşâ!

Hem hiçbir cihette imkânı var mı ki, bu kâinatı öyle bir kitap tarzında yazar ki, herbir ağacın bütün tarihçe-i hayatını bütün çekirdeklerinde kaydeden ve herbir otun ve çiçeğin bütün vazife-i hayatiyesini bütün tohumlarında yazan ve herbir zîşuurun bütün sergüzeşte-i hayatiyesini hardal gibi küçük kuvve-i hafızasında gayet mükemmel yazdıran ve bütün mülkünde ve devâir-i saltanatında her ameli ve her hâdiseyi müteaddit fotoğraflarla alarak muhafaza eden ve rububiyetin en ehemmiyetli bir esası olan adalet, hikmet ve rahmetinin tecellîleri ve tahakkukları için koca Cennet ve Cehennemi ve sırat ve mizan-ı

ekberi yaratan bir Hâkim-i Hakîm ve bir Alîm-i Rahîm, insanların kâinatı alâkadar eden amellerini yazdırmasın ve mücâzât ve mükâfat için fiillerini kaydettirmesin ve seyyiat ve hasenatlarını kaderin levhalarında yazmasın? Hâşâ, kaderin Levh-i Mahfuzunda yazılan harfleri adedince hâşâ!

Demek, iman-ı billâh hakikatı, hüccetleriyle hem melâikeye iman, hem kadere iman hakikatlerini dahi kat'î ispat eder. Güneş gündüzü ve gündüz güneşi gösterdiği gibi, imanın rükünleri birbirini ispat ederler.

İKİNCİ NOKTA

Başta Kur'ân, bütün semâvî kitaplar ve suhuflar ve başta Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olarak, bütün peygamberler (aleyhimüsselâm), bütün dâvâları beş altı esas üzerine dönüyorlar, mütemadiyen o esasları ders vermeye ve ispat etmeye çalışıyorlar. Onların peygamberliklerine ve doğruluklarına şهادet eden bütün hüccetler ve deliller, o esaslara bakıyorlar. Onların hakkaniyetlerine kuvvet veriyorlar. O esaslar ise, iman-ı billâh ve iman-ı bil'âhiret ve sâir rükünlere imandır.

Demek imanın altı rüknü birbirlerinden ayrılmaları mümkün değildir. Herbirisi umumunu ispat eder, ister, iktiza eder. O altı, öyle bir küll ve küllîdir ki, tecezzî kabul etmez ve inkısamı imkân hâricindedir. Nasıl ki, kökü göklerde tûbâ ağacı gibi, herbir dalı, herbir meyvesi, herbir yaprağı, o koca ağacın küllî, tükenmez hayatına dayanıyor. O kuvvetli ve güneş gibi zâhir o hayatı inkâr edemeyen, birtek muttasıl yaprağın hayatını inkâr edemez. Eğer etse, o ağaç, dalları ve meyveleri ve yaprakları sayısınca o münkiri tekzip edecek, susturacak. Öyle de, iman, altı rükünleriyle aynı vaziyettedir.

Bu makamın başında, altı nokta ve herbir nokta dahi beş nükte olarak altı erkân-ı imaniyeyi, otuz altı nüktede beyan etmek niyet edilmişti. Ve baştaki dehşetli suale izahatla cevap vermek murad etmiştim. Fakat bazı ârızalar meydan vermediler. Tahmin ederim ki, Birinci Nokta kâfi bir mikyas olmasından, daha, zekîlere ziyade izaha ihtiyaç kalmadı. Ve tam anlaşıldı ki, bir Müslüman bir hakikat-ı imaniyeyi inkâr etse, küfr-ü mutlaka düşer. Çünkü, başka dinlerin icmallerine mukâbil İslâmiyette tam izahat verilmiş, rükünler birbiriyle zincirlenmiş. Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmı tanımayan, tasdik etmeyen bir Müslüman, Allah'ı da sıfâtıyla daha tanımaz ve âhireti bilmez. Bir Müslümanın imanı o kadar kuvvetli ve sarsılmaz hadsiz hüccetlere dayanıyor ki, inkârda hiçbir özür kalmıyor, âdeta akıl kabulde mecbur oluyor.

ÜÇÜNCÜ NOKTA

Bir zaman *Elhamdü lillâh* dedim, onun hadsiz geniş mânasına mukâbil gelecek bir nimet aradım. Birden bu cümle hatıra geldi:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى الْاِيْمَانِ بِاللّٰهِ، وَعَلٰى وَحْدَانِيَّتِهِ،
وَعَلٰى جُودِ وَجُودِهِ وَعَلٰى صِفَاتِهِ، وَاسْمَائِهِ، حَمْدًا
بِعَدَدِ تَجَلِّيَّاتِ اسْمَائِهِ مِنْ الْاَزَلِ اِلَى الْاَبَدِ¹

Ben de baktım, tam mutabıktır. Şöyle ki: .....

1. "Allah'a iman için ve vahdâniyeti için ve vücub-u vücudu için ve sıfâtı veesmâsı için, ezelden ebede bütün esmâsının tecelliyâtı adedince Ona hamd olsun."

Onuncu Mesele

Emirdağ Çiçeği

Kur'ân'da olan tekrara gelen itirazlara karşı gayet kuvvetli bir cevaptır.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Gerçi bu Mesele, perişan vaziyetimden müşevveş ve letafetsiz olmuş. Fakat o müşevveş ibare altında çok kıymetli bir nevi i'câzı kat'î bildim. Maatteessüf ifadeye muktedir olamadım. Her ne kadar ibaresi sönük olsa da, Kur'ân'a ait olmak cihetiyle, hem ibadet-i tefekkürîye, hem kudsî, yüksek, parlak bir cevherin sadefidir. Yırtık libasına değil, elindeki elmasa bakılsın. Eğer münasipse 'Onuncu Mesele' yapınız. Değilse, sizin tebrik mektuplarınıza mukâbil bir mektup kabul ediniz. Hem bunu gayet hasta ve perişan ve gıdasız, bir iki gün Ramazan'da mecburiyetle, gayet mücmel ve kısa ve bir cümlede pek çok hakikatleri ve müteaddit hüccetleri derc ederek yazdım. Kusura bakılmasın. ^{HAŞİYE-1}

Haşîye-1 Denizli Hapsinin meyvesine Onuncu Mesele olarak Emirdağ'ın ve bu Ramazan-ı Şerifin nurlu bir küçük çiçeğidir. Tekrarat-ı Kur'ânîyenin bir hikmetini beyanla ehl-i dalâletin ufunetli ve zehirli evhamlarını izale eder.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ramazan-ı Şerifte Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânı okurken, Risale-i Nur'a işaretleri Birinci Şuâda beyan olunan otuz üç âyetten hangisi gelse bakıyorum ki, o âyetin sahifesi ve yaprağı ve kıssası dahi Risale-i Nur'a ve şakirtlerine, kıssadan hisse almak noktasında bir derece bakıyor. Hususan Sûre-i Nur'dan âyâtü'n-nur, on parmakla Risale-i Nur'a baktığı gibi, arkasındaki âyet-i zulûmat dahi muarızlarına tam bakıyor ve ziyade hisse veriyor. Adeta o makam, cüz'iyetten çıkıp külliyet kesb eder. Ve bu asırda o küllînin tam bir ferdi Risale-i Nur ve şakirtleridir diye hissettim.

Evet, Kur'ân'ın hitabı, evvelâ Mütেকellim-i Ezelînin rububiyet-i âmmesinin geniş makamından, hem nev-i beşer, belki kâinat namına muhatap olan zâtın geniş makamından, hem umum nev-i beşer ve benî Âdemin bütün asırlarda irşadlarının gayet vüs'atlı makamından, hem dünya ve âhiretin, arz ve semâvâtın, ezel ve ebedin ve Hâlık-ı Kâinatın rububiyetine ve bütün mahlûkatın tedbirine dair kavânin-i İlâhiyenin gayet yüksek ihatalı beyanatının geniş makamından aldığı vüs'at ve ulviyet ve ihâta cihetiyle, o hitap öyle bir yüksek i'câz ve şümûl gösterir ki, ders-i Kur'ân'ın, muhataplarından en kesretli taife olan tabaka-i avâmın basit fehimlerini okşayan zâhirî ve basit mertebesi dahi, en ulvî tabakayı da tam hissedar eder. Güya kıssadan yalnız bir hisse ve bir hikâye-i tarihiyeden bir ibret değil, belki bir küllî düsturun efradı olarak her asra ve her

.. الظَّالِمِينَ .. tabakaya hitap ederek taze nazil oluyor. Ve bilhassa çok tekrarlar

الظَّالِمِينَ .. deyip tehditleri ve zulümlerinin cezası olan musibet-i semâviye ve arziyeyi şiddetle beyanı, bu asrın emsalsiz zulümlerine, kavm-i Âd ve Semûd ve Fir'avunun başlarına gelen azaplarla baktırıyor. Ve mazlum ehl-i imana, İbrahim ve Mûsâ Aleyhimesselâm gibi enbiyanın necatlarıyla tesellî veriyor.

Evet, nazar-ı gaflet ve dalâlette vahşetli ve dehşetli bir ademistan ve elîm ve mahvolmuş bir mezaristan olan bütün geçmiş zaman ve ölmüş karnlar ve asırlar, canlı birer sahife-i ibret ve baştan başa ruhlu, hayattar bir acip âlem ve mevcut ve bizimle münasebetdar bir memleket-i Rabbâniye sûretinde, sinema perdeleri gibi kâh bizi o zamanlara, kâh o zamanları yanımıza getirerek her asra ve her tabakaya gösterip yüksek bir i'câz ile dersini veren Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, aynı i'câz ile, nazar-ı dalâlette câmid, perişan, ölü, hadsiz bir vahşetgâh olan ve firak ve zevâlde yuvarlanan bu kâinatı bir kitab-ı Samedânî, bir şehir-i Rahmânî, bir meşher-i sun'-i Rabbânî olarak o câmidâtı canlandırarak birer vazifedar suretinde birbiriyle konuşturup ve birbirinin imdadına koşturup nev-i beşere ve cin ve meleğe hakikî ve nurlu ve zevkli hikmet dersleri veren bu Kur'ân-ı Azîmüştan elbette her harfinde on ve yüz ve bazen bin ve binler sevap bulunması; ve bütün cin ve ins toplansa onun mislini getirememesi; ve bütün benî Âdemle ve kâinatla tam yerinde konuşması; ve her zaman milyonlar hâfızların kalblerinde zevkle yazılması; ve çok tekrarlar ve kesretli tekrarıyla usandırmaması; ve çok iltibas yerleri ve cümleleriyle beraber çocukların nazik ve basit kafalarında mükemmel yerleşmesi; ve hastaların ve az sözden müteessir olan ve sekeratta olanların kulağında mâ-i zezem misillü hoş gelmesi gibi kudsî imtiyazları kazanır. Ve iki cihanın saadetlerini kendi şakirtlerine kazandırır.

Ve tercümanın ümmiyet mertebesini tam riayet etmek sırrıyla, hiçbir tekellüf ve hiçbir tasannu ve hiçbir gösterişe meydan vermeden selâset-i fitriyesini ve doğrudan doğruya semadan gelmesini ve en kesretli olan tabaka-i avâmın basit fehimlerini tenezzülât-ı kelâmiye ile okşamak hikmetiyle, en ziyade sema ve arz gibi en zâhir ve bedihî sahifeleri açıp o âdiyat altındaki hârikulâde mu'cizat-ı kudretini ve mânidar sutûr-u hikmetini ders vermekle lûtf-u irşadda güzel bir i'caz gösterir.

Tekrarı iktiza eden dua ve dâvet ve zikir ve tevhid kitabı dahi olduğunu bildirmek sırrıyla, güzel, tatlı tekrarıyla birtek cümlede ve birtek kıssada ayrı ayrı çok mânâları, ayrı ayrı muhatap tabakalarına tefhim etmekte ve cüz'î ve âdi bir hâdisede en cüz'î ve ehemmiyetsiz şeyler dahi nazar-ı merhametinde ve

daire-i tedbir ve iradesinde bulunmasını bildirmek sırrıyla tesis-i İslâmiyette ve tedvin-i şeriatıta Sahabelerin cüz'î hâdiselerini dahi nazar-ı ehemmiyete almasında, hem küllî düsturların bulunması, hem umumî olan İslâmiyetin ve şeriatın tesisinde o cüz'î hâdiseler, çekirdekler hükmünde çok ehemmiyetli meyveleri verdikleri cihetinde de bir nevi i'câz gösterir.

Evet, ihtiyacın tekerrürüyle tekrarın lüzumu haysiyetiyle, yirmi sene zarfında pek çok mükerrer suallere cevap olarak ayrı ayrı çok tabakalara ders veren ve koca kâinatı parça parça edip kıyamette şeklini değiştirerek, dünyayı kaldırıp onun yerine azametli âhireti kuracak ve zerrattan yıldızlara kadar bütün cüz'iyat ve külliyyatı tek bir Zâtın elinde ve tasarrufunda bulunduğunu ispat edecek ve kâinatı ve arz ve semâvâtı ve anâsırı kızdıran ve hiddete getiren nev-i beşerin zulümlerine, kâinatın netice-i hilkatı hesabına gazab-ı İlâhîyi ve hiddet-i Rabbâniyeyi gösterecek hadsiz, harika ve nihayetsiz, dehşetli ve geniş bir inkılâbın tesisinde, binler netice kuvvetinde bazı cümleleri ve hadsiz delillerin neticesi olan bir kısım âyetleri tekrar etmek, değil bir kusur, belki gayet kuvvetli bir i'caz ve gayet yüksek bir belâğat ve mukteza-yı hâle gayet mutabık bir cezâlettir, bir fesâhattir.

Meselâ, birtek âyet iken yüz on dört defa tekrar edilen *Bismillâhirrahmânirrahîm* cümlesi, Risale-i Nur'un On Dördüncü Lem'asında beyan edildiği gibi, Arşî ferş ile bağlayan ve kâinatı ışıklandıran ve her dakika herkes ona muhtaç olan öyle bir hakikattir ki, milyonlar defa tekrar edilse yine ihtiyaç var. Değil yalnız ekmek gibi hergün, belki hava ve ziya gibi her dakika ona ihtiyaç ve iştiyak vardır.

Hem meselâ, Sûre-i طسم de sekiz defa tekrar edilen şu ¹
اِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ âyeti, o sûrede hikâye edilen peygamberlerin necatlarını ve kavimlerinin azaplarını, kâinatın netice-i hilkatı hesabına ve rububiyet-i âmmenin nâmına o binler hakikat kuvvetinde olan âyeti tekrar ederek izzet-i Rabbâniye, o zâlim kavimlerin azabını ve rahîmiyet-i İlâhiye dahi enbiyanın necatlarını iktiza ettiğini ders vermek için binler defa tekrar olsa yine ihtiyaç ve iştiyak var ve i'cazlı, îcazlı bir ulvî belâğattır.

Hem meselâ, Sûre-i Rahmân'da tekrar edilen ² فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ
وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ âyeti ile Sûre-i Mürselât'ta ³ وَاَنْتَ أَشَدُّ مُكَذِّبًا
âyeti ile Sûre-i Mürselât'ta ³ وَاَنْتَ أَشَدُّ مُكَذِّبًا âyeti, cin ve nev-i beşerin, kâinatı kızdıran ve arz ve semâvâtı hiddete getiren ve hilkat-ı âlemin

neticelerini bozan ve haşmet-i saltanat-ı İlâhiyeye karşı inkâr ve istihfafla mukabele eden küfür ve küfranlarını ve zulûmlerini ve bütün mahlûkatın hukuklarına tecavüzlerini asırlara ve arz ve semâvâta tehditkârâne haykıran bu iki âyet, böyle binler hakikatlerle alâkadar ve binler mesele kuvvetinde olan bir ders-i umumîde binler defa tekrar edilse yine lüzum var ve celâlli bir îcaz ve cemâlli bir i'câz-ı belâğattır.

Hem meselâ, Kur'ân'ın hakiki ve tam bir nevi münâcâtı ve Kur'ân'dan çıkan bir çeşit hülâsası olan Cevşenü'l-Kebîr namındaki münâcât-ı Peygamberîde (a.s.m.) yüz defa

1. "Rabbim ise, şüphesiz ki, kudreti herşeye galip olan ve rahmeti herşeyi kuşatan Allah'tır." Şuarâ Sûresi, 26:9.

2. "Ey insanlar ve cinler, Rabbinizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz?" Rahmân Sûresi, 55:13.

3. "Yazıklar olsun o gün yalanlayanlara!" Mürselât Sûresi, 77:15.

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَلَمَانُ أَلَمَانُ خَلِّصْنَا،
أَجِرْنَا، نَجِّنَا مِنَ النَّارِ

cümlesinin tekrarında, tevhid gibi kâinatça en büyük hakikat ve mahlûkatın rububiyete karşı *tesbih* ve *tahmid* ve *takdis* gibi üç muazzam vazifesinden en ehemmiyetli vazifesi ve şekavet-i ebediyeden kurtulmak gibi nev-i insanın en dehşetli meselesi ve ubudiyet ve acz-i beşerin en lüzumlu neticesi bulunması cihetiyle, binler defa tekrar edilse yine azdır.

1. "Sen aczden ve şerikten münezzeh ve mukaddessin. Senden başka ilâh yok kibize imdat etsin. El-aman, el-aman! Bizi azap ateşinden ve Cehennemdenhalâs et, kurtar ve bize necat ver."

İşte tekrar-ı Kur'âniye bu gibi metin esaslara bakıyor. Hattâ bazen bir sahifede iktiza-yı makam ve ihtiyac-ı ifham ve belâğat-ı beyan cihetiyle yirmi defa sarîhan ve zımnen tevhid hakikatini ifade eder; değil usanç, belki kuvvet ve şevk ve halâvet verir. Risalei'n-Nur'da, tekrar-ı Kur'âniye ne kadar yerinde ve münasip ve belâğatça makbul olduğu, hüccetleriyle beyan edilmiş.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın Mekkiye sûreleriyle, Medine sûreleri belâğat noktasında ve i'caz cihetinde ve tafsîl ve icmal vechinde birbirinden ayrı olmasının sırrı ve hikmeti şudur ki:

Mekke'de, birinci safta muhatap ve muarızları, Kureyş müşrikleri ve ümmîleri olduğundan, belâğatça kuvvetli bir üslûb-u âlî ve i'cazlı, muknî, kanaat verici bir icmal; ve tespit için tekrar lâzım geldiğinden, ekseriyetçe Mekkiye sûreleri erkân-ı imaniyeyi ve tevhidin mertebelerini gayet kuvvetli ve yüksek ve i'cazlı bir îcaz ile ifade ve tekrar ederek, mebd' ve meâd, Allah'ı ve âhireti, değil yalnız bir sahifede, bir âyette, bir cümlede, bir kelimedede, belki bazan bir harfte ve takdim, tehir ve târif ve tenkir ve hazf ve zikir gibi heyetlerde öyle kuvvetli ispat eder ki, ilm-i belâğatın dâhî imamları hayretle karşılamışlar. Risalei'n-Nur ve bilhassa Kur'ân'ın kırk vech-i i'câzını icmalen ispat eden Yirmi Beşinci Söz zeyilleriyle beraber ve Kur'ân'ın nazmındaki vech-i i'câzı hârika bir tarzda

beyan ispat eden Arabî Risalei'n-Nur'dan *İşârâtü'l-İ'câz* tefsiri bilfiil göstermişler ki, Mekkî olan sûre ve âyetlerde en âlî bir üslûb-u belâğat ve en yüksek bir i'câz-ı îcâzî vardır.

Amma, Medîne sûre ve âyetlerde, birinci safta muhatap ve muarızlar; Allah'ı tasdik eden Yahudi ve Nasârâ gibi ehl-i kitap olduğundan, mukteza-yı belâğat ve irşad ve mutabık-ı makam ve halin lüzumundan sade ve vâzih ve tafsilli bir üslûpla ehl-i kitaba karşı dinin yüksek usûlünü ve imanın rükünlerini değil, belki medar-ı ihtilaf olan şeriatın ve ahkâmın ve teferruatın ve küllî kanunların menşeleri ve sebepleri olan cüz'iyatın beyanı lâzım geldiğinden, o Medîne sûre ve âyetlerde, ekseriyetçe tafsil ve izah ve sade üslûpla beyanat içinde, Kur'ân'a mahsus emsalsiz bir tarz-ı beyanla, birden o cüz'î teferruat hâdisesi içinde yüksek, kuvvetli bir fezleke, bir hâtîme, bir hüccet ve o cüz'î hâdisi-i şer'iyeyi küllîleştiren ve imtisâlini iman-ı billâh ile temin eden bir cümle-i tevhidiye ve esmâiye ve uhreviye zikreder, o makamı nurlandırır, ulvîleştirir, küllîleştirir.

Risale-i Nur, âyetlerin âhirlerinde ekseriyetle gelen

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ

1. "Muhakkak ki Allah herşeye hakkıyla kâdirdir." Bakara Sûresi, 2:20.

2. "Şüphesiz ki Allah herşeyi hakkıyla bilir." Ankebut sûresi, 29:62.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۚ

gibi tevhidi ve âhireti ifade eden fezlekeler ve hâtimelerde ne kadar yüksek bir belâğat ve meziyetler ve cezâletler ve nükteler bulunduğunu, Yirmi Beşinci Sözün İkinci Şûlesinin İkinci Nurunda o fezleke ve hâtimelerin pek çok nüktelerinden ve meziyetlerinden on tanesini beyan ederek, o hülâsalarda bir mu'cize-i kübrâ bulunduğunu muannidlere de ispat etmiş.

Evet, Kur'ân, o teferruat-ı şer'îye ve kavânin-i içtimaiyenin beyanı içinde birden muhatapın nazarını en yüksek ve küllî noktalara kaldırıp, sade üslûbu bir ulvî üslûba ve şeriat dersinden tevhid dersine çevirerek, Kur'ân'ı, hem bir kitab-ı şeriat ve ahkâm ve hikmet, hem bir kitab-ı akîde ve iman ve zikir ve fikir ve dua ve dâvet olduğunu gösterip, her makamda çok makâsıd-ı irşadiye-i Kur'âniyeyi ders vermesiyle Mekkiye âyetlerin tarz-ı belâğatlarından ayrı ve parlak

رَبُّ الْعَالَمِينَ ۚ mu'cizâne bir cezâlet izhar eder. Bazan iki kelimede, meselâ, ۳

ve ۴ رَبُّكَ de, رَبُّكَ tabiriyle ehadiyeti ve رَبُّ الْعَالَمِينَ ile vâhidiyeti bildirir, ehadiyet içinde vâhidiyeti ifade eder.

Hattâ bir cümlede, bir zerreyi bir gözbebeğinde gördüğü ve yerleştirdiği gibi,

güneşi dahi aynıâyetle, aynı çekiçe göğün gözbebeğinde yerleştirir ve göğ'e bir gözyapar.

Meselâ, ⁵ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ⁶ âyetinden sonra ⁶ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ âyetinin akabinde

1. "Onun kudreti herşeye galiptir; O herşeyi hikmetle yapar." Rum Sûresi, 30:27.
2. "Onun kudreti herşeye galiptir, O çok bağışlayıcıdır." Rum Sûresi, 30:5.
3. "Âlemlerin Rabbi."
4. "Rabbim."
5. "Yeri ve göğü yaratan Odur." Hadîd Sûresi, 57:4.
6. "O geceyi gündüze, gündüzü de geceye geçirir." Hadîd Sûresi, 57:6.

وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ der. Zemin ve göklerin haşmet-i hilkatinde kalbin dahi hâtırâtını bilir idare eder der, tarzında bir beyanat cihetiyle o sade ve ümmiyet mertebesini ve avâmın fehmini nazara alan basit ve cüz'î muhavere, o tarz ile ulvî ve câzibedar ve umumî ve irşadkâr bir mükâlemeye döner.

Bir sual: "Bazen ehemmiyetli bir hakikat sathî nazarlara görünmediğinden ve bazı makamlarda cüz'î ve âdi bir hâdiseden yüksek bir fezleke-i tevhidi veya küllî bir düsturu beyan etmekte münasebet bilinmediğinden, bir kusur tevehhüm edilir. Meselâ, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm kardeşini bir hile ile alması içinde ¹

وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عِلْمٌ diye gayet yüksek bir düsturun zikri belâgatça münasebeti görünmüyor. Bunun sırrı ve hikmeti nedir?"

Elcevap: Herbiri birer küçük Kur'ân olan ekser uzun sûrelerde ve mutavassıtlarda ve çok sahife ve makamlarda yalnız iki üç maksat değil, belki Kur'ân, mahiyeti hem bir kitab-ı zikir ve iman ve fikir, hem bir kitab-ı şariat ve hikmet ve irşad gibi, çok kitapları ve ayrı ayrı dersleri tazammun ederek rububiyet-i İlâhiyenin herşeye ihatasını ve haşmetli tecelliyatını ifade etmek cihetiyle, kâinat kitab-ı kebîrinin bir nevi kıraati olan Kur'ân, elbette her makamda, hattâ bazen bir sahifede çok maksatları takiben marifetullahtan ve tevhidin mertebelerinden ve iman hakikatlerinden ders verdiği haysiyetiyle, öbür makamda, meselâ zâhirce zayıf bir münasebetle başka bir ders açar ve o zayıf münasebete çok kuvvetli münasebetler iltihak ederler, o makama gayet mutabık olur, mertebe-i belâgatı yükselir.

1. "Her bilenin üzerinde daha iyi bilen biri vardır." Yûsuf Sûresi, 12:76.

İkinci bir sual: "Kur'ân'da sarîhan ve zımnen ve işaretten, âhîret ve tevhidi ve beşerin mükâfat ve mucâzâtını binler defa ispat edip nazara vermenin ve her sûrede, her sahifede, her makamda ders vermenin hikmeti nedir?"

Elcevap: Daire-i imkânda ve kâinatın sergüzeştine ait inkılâplarda ve emanet-i

kübrayı ve hilâfet-i arziyeyi omuzuna alan nev-i beşerin şekavet ve saadet-i ebediyeye medar olan vazifesine dair en ehemmiyetli, en büyük, en dehşetli meselelerinden, en azametlilerini ders vermek ve hadsiz şüpheleri izale etmek ve gayet şiddetli inkârları ve inatları kırmak cihetinde, elbette o dehşetli inkılâpları tasdik ettirmek ve o inkılâplar azametinde büyük ve beşere en elzem ve en zaruri meseleleri teslim ettirmek için, Kur’ân, binler defa değil, belkimilyonlar defa onlara baktırsa yine israf değil ki, milyonlar keretle o bahisler Kur’ân’da okunur, usanç vermez, ihtiyaç kesilmez. Meselâ,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ...

âyetinin gösterdiği müjde-i saadet-i ebediye hakikati, bîçare beşere her dakika kendini gösteren hakikat-i mevtin, “Hem insanı, hem dünyasını, hem bütün ahababını idam-ı ebedîsinden kurtarıp ebedî bir saltanatı kazandırır” dediğinden milyarlar defa tekrar edilse ve kâinat kadar ehemmiyet verilse, yine israf olmaz, kıymetten düşmez.

İşte bu çeşit hadsiz kıymettar meseleleri ders veren ve kâinatı bir hane gibi değiştiren ve şeklini bozan dehşetli inkılâpları tesis etmekte iknaa ve inandırmaya ve ispata çalışan Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, elbette sarîhan ve zımnî ve işareten binler defa o meselelere nazar-ı dikkati celbetmek, değil israf, belki ekmek, ilâç, hava ve ziya gibi birer hâcet-i zaruriye hükmünde ihsanını tazelerdir.

1. “İmân eden ve güzel işler yapanlar için ise, altından ırmaklar akan Cennetler vardır.” Bûrûc Sûresi, 85:11.

Hem meselâ,

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَالظَّالِمِينَ ۝ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ۝ إِنَّ الْكَافِرِينَ

gibi tehdit âyetlerini Kur’ân gayet şiddet ve hiddetle ve gayet kuvvet ve tekrarlar zikretmesinin hikmeti ise, Risale-i Nur’da kat’î ispat edildiği gibi, beşerin küfrü, kâinatın ve ekser mahlûkatın hukukuna öyle bir tecavüzdür ki, semâvâtı ve arzı kızdırıyor ve anâsırı hiddete getirip tufanlarla o zâlimleri tokatlıyor.

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ۝ تَكَادُ
تَمِيزُ مِنَ الْغَيْظِ ۝

âyetinin sarahatiyle, o zâlim münkirlere Cehennem öyle öfkeleniyor ki, hiddetinden parçalanmak derecesine geliyor. İşte böyle bir cinayet-i âmmeye ve

hadsiz bir tecavüze karşı beşerin küçüklük ve ehemmiyetsizliği noktasında değil, belki zâlimâne cinayetinin azametini ve kâfirâne tecavüzünün dehşetine karşı, Sultan-ı Kâinat kendi raiyetinin hukukunun ehemmiyetini ve o münkirlerin küfür ve zulmündeki nihayetsiz çirkinliğini göstermek hikmetiyle, fermanında gayet hiddet ve şiddetle o cinayeti ve cezasını değil bin defa, belkimilyonlar ve milyarlarla tekrar etse, yine israf ve kusur değil ki, binseneden beri yüzer milyon insanlar hergün usanmadan kemâl-i iştiaqla ve ihtiyacla okurlar.

1. "Hiç şüphesiz kâfirler..." Nisâ Sûresi, 4:101.

2. "Cehennem ateşindedir." Tevbe Sûresi, 9:35, 109.

3. "Ve zâlimler..." İnsan Sûresi, 76:31.

4. "Onlar için acı bir azap vardır." İbrahim Sûresi, 14:22.

5. "Oraya atıldıklarında Cehennem'in gürleyişini işitirler ki, kaynayıp duruyor.Neredeyse o Cehennem onlara olan öfkesinden parçalanacak!" Mülk Sûresi,67:7-8.

Evet, hergün, her zaman, herkes için bir âlem gider, taze bir âlemin kapısıkendine açılmasından, o geçici herbir âlemini nurlandırmak için ihtiyaçve iştiaqla *Lâ ilâhe illâllah* cümlesini binler defa tekrar ile o değişen perdelere ve âlemlere herbirisine bir *Lâ ilâhe illâllah*'ı bir lâmba yaptığı gibi, öyle de, o kesretli, geçici perdeleri ve tazelenen seyyar kâinatları karanlıklandırmamak ve âyine-i hayatında in'ikâs eden suretlerini çirkinleştirmemek ve lehinde şahit olabilen o misafir vaziyetleri aleyhine çevirmemek için, o cinayetlerin cezalarını ve Padişah-ı Ezelînin şiddetli ve inatlarını kıran tehditlerini, her vakit Kur'ân'ı okumakla tahattur edip ve nefsin tuğyanından kurtulmaya çalışmak hikmetiyle, Kur'ân gayet mânidar tekrar eder. Ve bu derece kuvvet ve şiddet ve tekrarlar tehdidat-ı Kur'âniyeyi hakikatsız tevehhüm etmekten, şeytan bile kaçır. Onları dinlemeyen münkirlere Cehennem azabı ayn-ı adalettir, diye gösterir.

Hem meselâ, Asâ-yı Mûsâ gibi çok hikmetler ve faideleri bulunan kıssa-i Mûsâ'nın (a.s.) ve sair enbiyanın kıssalarını çok tekrarında, risalet-i Ahmediyenin (a.s.m.) hakkaniyetine bütün enbiyanın nübüvvetlerini hüccet gösterip, "Onların umumunu inkâr edemeyen, bu zâtın risaletini hakikat noktasında inkâr edemez" hikmetiyle; ve herkes her vakit bütün Kur'ân'ı okumaya muktedir ve muvaffak olamadığından, herbir uzun ve mutavassıt sûreyi birer küçük Kur'ân hükmüne getirmek için, ehemmiyetli erkân-ı imaniye gibi o kıssaları tekrar etmesi, değil israf, belki mukteza-yı belâğattır ve hâdis-e Muhammediye, bütün benî Âdemin en büyük hâdisesi ve kâinatın en azametli meselesi olduğunu ders vermektir.

Evet, Kur'ân'da Zât-ı Ahmediyeye en büyük makam vermek ve dört erkân-ı imaniyeyi içine almakla *Lâ ilâhe illâllah* rüknüne denk tutulan *Muhammedun Resulullah* risalet-i Muhammediye kâinatın en büyük hakikati ve zât-ı Ahmediye bütün mahlûkatın en eşrefi ve hakikat-i Muhammediye tabir edilen küllî şahsiyet-i mâneviyesi ve makam-ı kudsîsi, iki cihanın en parlak bir güneşi olduğuna ve bu hârika makama liyakatine dair pekçok hüccetleri ve emareleri, kat'î bir surette Risale-i Nur'da ispat edilmiş. Binden birisi şudur ki: *Es-sebebu*

ke'l-fâil düsturuyla, bütün ümmetinin bütün zamanlarda işlediği hasenatın bir misli onun defter-i hasenatına girmesi ve bütün kâinatın hakikatlerini, getirdiği nurla nurlandırması, değil yalnız cin, ins, melek ve zîhayatı, belki kâinatı semâvât ve arzı minnettar eylemesi ve istidat lisanıyla nebatatın duaları ve ihtiyac-ı fitrî diliyle hayvanatın duaları, gözümüz önünde bilfiil kabul olmasının şهادetiyle, milyonlar, belki ruhanîlerle beraber milyarlar fitrî ve reddedilmez duaları makbul olan sulehâ-yı ümmeti hergün o zâta salât ve selâm ünvanı ile rahmet duaları ve mânevî kazançlarını en evvel o zâta bağışlamaları ve bütün ümmetçe okunan Kur'ân'ın üç yüzbin harfının herbirisinde on sevaptan tâ yüz, tâ bin hasene ve meyve vermesinden, yalnız kıraat-i Kur'ân cihetiyle defter-i a'mâline hadsiz nurlar girmesi haysiyetiyle, o zâtın şahsiyet-i mâneviyesi olan hakikat-i Muhammediye (a.s.m.) istikbâlde bir şecere-i tûbâ-i Cennet hükmünde olacağını Allâmü'l-Guyûb bilmiş ve görmüş, o makama göre Kur'ân'ında o azîm ehemmiyeti vermiş ve fermanında ona tebaiyeti ve sünnet-i seniyyesine ittibâ ile şefaatine mazhariyeti en ehemmiyetli bir mesele-i insaniye göstermiş ve o haşmetli şecere-i tûbânın bir çekirdeği olan şahsiyet-i beşeriyetini ve bidayetteki vaziyet-i insaniyesini ara sıra nazara almasıdır.

İşte Kur'ân'ın tekrar edilen hakikatleri bu kıymette olduğundan, tekraratında kuvvetli ve geniş bir mu'cize-i mâneviye bulunmasına fıtrat-ı selime şهادet eder—meğer maddiyyunluk tâunuyla maraz-ı kalbe ve vicdan hastalığına müptelâ ola!

قَدْ يُنْكِرُ الْمَرْءُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ وَيُنْكِرُ الْفَمَ
طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ¹

kaidesine dahil olur.

1. Bazan insan, göz hastalığından dolayı güneş ışığını inkâr eder. Ağzındaki hastalıktan dolayı da suyun tadını beğenmez.

Bu Onuncu Meseleye bir hâtime olarak iki haşiyedir:

Birincisi:

Bundan on iki sene evvel'işittim ki, en dehşetli ve muannid bir zındık, Kur'ân'a karşı suikastını, tercümesiyle yapmaya başlamış ve demiş ki: "Kur'ân tercüme edilsin, tâ ne mal olduğu bilinsin." Yani, lüzumsuz tekrarını herkes görsün ve tercümesi onun yerinde okunsun diye dehşetli bir plân çevirmiş.

1. Bu risalenin telifinden on iki sene evvel.

Fakat Risale-i Nur'un cerh edilmez hüccetleri kat'î ispat etmiş ki, Kur'ân'ın hakikî tercümesi kâbil değil, ve lisan-ı nahvî olan lisan-ı Arabî yerinde Kur'ân'ın meziyetlerini ve nüktelerini başka lisan muhafaza edemez ve herbir harfi, on adetten bine kadar sevap veren kelimât-ı Kur'âniyenin mu'cizâne ve cemiyetli tabirlerinin yerini, beşerin âdi ve cüz'î tercümeleri tutamaz, onun yerinde camilerde okunmaz diye, Risale-i Nur her tarafta intişarıyla o dehşetli plânı akîm bıraktı. Fakat o zındıktan ders alan münafıklar, yine şeytan hesabına Kur'ân güneşini üflemeyle söndürmeye aptal çocuklar gibi ahmakane ve divanecesine çalışmaları hikmetiyle, bana gayet sıkı ve sıkıcı ve sıkıntılı bir hâlette bu Onuncu Mesele yazdırıldı tahmin ediyorum. Başkalarıyla görüşemediğim için hakikat-ı hali bilemiyorum.

İkinci haşiye:

Denizli hapsinden tahliyemizden sonra, meşhur Şehir Otelinin yüksek katında oturmuştum. Karşımda güzel bahçelerde kesretli kavak ağaçları birer halka-i zikir tarzında gayet lâtif, tatlı bir surette hem kendileri, hem dalları, hem yaprakları havanın dokunmasıyla cezbekârâne ve câzibedârâne hareketle raksları, kardeşlerimin müfarakatlarından ve yalnız kaldığımdan hüznü ve gamlı kalbime ilişti. Birden güz ve kış mevsimi hatıra geldi ve bana bir gaflet bastı. Ben o kemâl-i neş'e ile cilvelenen o nâzenin kavaklara ve zîhayatlara o kadar acıdım ki, gözlerim yaşla doldu. Kâinatın süslü perdesi altındaki ademleri, firakları ihtar ve ihsasiyle kâinat dolusu firakların, zevâllerin hüznüleri başıma toplandı.

Birden, hakikat-i Muhammediyenin (a.s.m.) getirdiği nur imdada yetişti. O hadsiz hüznüleri gamları, sürurlara çevirdi. Hattâ o nurun, herkes ve her ehl-i iman gibi benim hakkımda milyon feyzinden yalnız o vakitte o vaziyete temas eden imdat ve tesellîsi için, zât-ı Muhammediyeye (a.s.m.) karşı ebediyen minnettar oldum. Şöyle ki:

Ol nazar-ı gaflet, o mübarek nâzeninleri vazifesiz, neticesiz bir mevsimde görünüp, hareketleri neş’eden değil, belki güya ademden ve firaktan titreyerek hiçliğe düştüklerini göstermekle, herkes gibi bendeki aşk-ı bekâ ve hubb-u mehâsin ve muhabbet-i vücût ve şefkat-i cinsiye ve alâka-i hayatiyeye medar olan damarlarıma o derece dokundu ki, böyle dünyayı bir mânevî cehenneme ve akıllı bir tâzip âletine çevirdiği sırada, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın beşere hediye getirdiği nur perdeyi kaldırdı; idam, adem, hiçlik, vazifesizlik, abes, firak, fanilik yerinde, o kavakların herbirinin yaprakları adedince hikmetleri mânâları ve Risale-i Nur’da ispat edildiği gibi, üç kısma ayrılan neticeleri ve vazifeleri var diye gösterdi.

Birinci kısım: Sâni-i Zülcelâlin esmâsına bakar. Meselâ, nasıllı bir usta, harika bir makineyi yapsa, onu takdir eden herkes o zâta “Mâşâallah, bârekâllah” deyip alkışlar. Öyle de, o makine dahi, ondan maksut neticeleri tam tamına göstermesiyle, lisan-ı haliyle ustasını tebrik eder, alkışlar. Her zîhayat ve herşey böyle bir makinedir; ustasını tebriklerle alkışlar.

İkinci kısım hikmetleri ise, zîhayatın ve zîşuurun nazarlarına bakar. Onlara şirin bir mütalâagâh, birer kitab-ı marifet olur. Mânâlarını zîşuurun zihinlerinde ve suretlerini kuvve-i hafızalarında ve elvâh-ı misâliyede ve âlem-i gaybın defterlerinde daire-i vücutta bırakıp, sonra âlem-i şهادeti terk eder, âlem-i gayba çekilir. Demek, surî bir vücudu bırakır, mânevî ve gaybî ve ilmî çok vücutları kazanır.

Evet madem Allah var ve ilmi ihâta eder. Elbette adem, idam, hiçlik, mahv, fena, hakikat noktasında, ehl-i imanin dünyasında yoktur. Ve kâfirlerin dünyaları ademle, firakla, hiçlikle, fânilikle doludur. İşte bu hakikati, umumun lisanında gezen bu gelen darb-ı mesel ders verip, der:

“Kimin için Allah var, ona herşey var. Ve kimin için yoksa, herşey ona yoktur, hiçtir.”

Elhasıl, nasıl ki, iman, ölüm vaktinde insanı idam-ı ebedîden kurtarıyor; öyle de, herkesin hususî dünyasını dahi idamdan ve hiçlik karanlıklarından kurtarıyor. Ve küfür ise, hususan küfr-ü mutlak olsa, hem o insanı, hem hususî dünyasını ölümle idam edip mânevî cehennem zulmetlerine atar, hayatının lezzetlerini acı zehirlere çevirir. Hayat-ı dünyeviyeyi âhiretine tercih edenlerin kulakları çınlasın! Gelsinler, buna ya bir çare bulsunlar veya imana girsinler, bu dehşetli hasârattan kurtulsunlar.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ¹

Duanıza çok muhtaç ve size çok müştak kardeşiniz

Said Nursî

1. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

Onuncu Mesele münasebetiyle Hüsrev'in Üstadına Yazdığı Mektup

Çok sevgili Üstadım Efendim,

Cenâb-ı Hakka hadsiz şükürler olsun, iki aylık iftirak üzüntülerini ve muhaberesizlik ıztıraplarını hafifletiren ve kalblerimize taze hayat bahşeden ve ruhlarımıza yeni, sâfî bir nesîm ihdâ eden Kur'ân'ın celâlli ve izzetli, rahmetli ve şefkatli âyetlerindeki tekrarâtın mehâsinini tâdâd eden, hikmet-i tekrarının lüzum ve ehemmiyetini izah eden ve Risale-i Nur'un bir harika müdafaası olan “Denizli Meyvesinin Onuncu Mes'elesi” namını alan Emirdağ Çiçeğini aldık. Elhak takdir ve tahsine çok lââyık olan bu çiçeği kokladıkça, ruhumuzdaki iştiyak yükseldi. Dokuz aylık hapis sıkıntısına mukâbil, Meyvenin Dokuz Meselesi nasıl beraatimize büyük bir vesile olmakla güzelliğini göstermişse, Onuncu Meselesi olan çiçeği de Kur'ân'ın îcazlı i'câzındaki harikaları göstermekle o nisbette güzelliğini göstermektedir.

Evet sevgili Üstadım, gülün çiçeğindeki fevkalâde letafet ve güzellik, ağacındaki dikenleri nazara hiç göstermediği gibi, bu nuranî çiçek de bize dokuz aylık hapissıkıntısını unutturacak bir şekilde o sıkıntılarımızı da hiçeindirmiştir. Mütalâasına doyulmayacak şekilde kaleme alınan ve akılları hayrete sevk eden bu nuranî çiçek, muhtevî olduğu çok güzelliklerinden, bilhassa, Kur'ân'ın tercümesi sûretiyle nazar-ı beşerde âdileştirilmek ihanetine mukâbil, o tekrarâtın kıymetini tam göstermekle Kur'ân'ın cihandeğer ulviyetini meydana koymuştur. Sâliklerinin her asırda fevkalâde bir metanetle sarılmalarıyla ve emir ve nehyine tamamen inkıyad etmeleriyle, güya yeni nazil olmuş gibi tazeliği ispat edilmiş olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanın, bütün asırlarda, zâlimlerine karşı şiddetli ve dehşetli ve tekrarlı tehditleri ve mazlumlarına karşı şefkatli ve rahmetli mükerrer taltifleri, hususıyla bu asrımıza bakan tehdidatı içinde zâlimlerine misli görülmemiş bir hâlette, sanki feza-i ekberden bir nümuneyi andıran semâvî bir cehennemle altı-yedi seneden beri mütemadiyen feryad ü figan ettirmesi ve kezâ mazlumlarının bu asırdaki küllî fertleri başında Risale-i Nur talebelerinin bulunması ve hakikaten bu talebeleri de ümem-i sâlifinin enbiyalarına verilen necatlar gibi pek büyük umumî ve hususî necatlara mazhar etmesi ve muarızları

olan dinsizlerin cehennemî azapla tokatlanmalarını göstermesi, hem iki güzel ve lâtif hâşiyelerle hâtime verilmek suretiyle çiçeğin tamam edilmesi, bu fakir talebeniz Hüsrev'i o kadar büyük bir sürurla sonsuz bir şükre sevk etti ki, bu güzel çiçeğin verdiği sevinç ve süruru müddet-i ömrümde hissetmediğimi sevgili üstadıma arz ettiğim gibi, kardeşlerime de kerratla söylemişim. Cenâb-ı Hak, zayıf ve tahammülsüz omuzlarına pek azametli bâr-ı sakîl tahmil edilen siz sevgili üstadımızdan ebediyen razı olsun ve yüklerinizi tahfif etmekle yüzlerinizi ebede kadar güldürsün. Âmin.

Evet, sevgili Üstadım. Biz Allah'tan, Kur'an'dan, Habib-i Zîşandan ve Risale-i Nur'dan ve Kur'an dellâlı siz sevgili Üstadımızdan ebediyen razıyız. Ve intisabımızdan hiçbir cihetle pişmanlığımız yok. Hem kalbimizde zerre kadar kötülük etmek için niyetyok. Biz ancak Allah'ı ve rızasını istiyoruz. Gün geçtikçe, rızasıçinde Cenâb-ı Hakka vuslat iştiaqlarını kalbimizde teksif ediyoruz. Bilâ istisna bize fenalık edenleri Cenâb-ı Hakka terk etmekle affetmek ve bilakis bize zulmeden o zâlimler de dahil olduğu halde herkese iyilik etmek, Risale-i Nur talebelerinin kalblerine yerleşen bir şiar-ı İslâm olduğunu, biz istemeyerek ilân eden Hazret-i Allah'a hadsiz hudutsuz şükürler ediyoruz.

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

On Birinci Mesele

Meyvenin On Birinci Meselesinin başı, bir meyvesi Cennet ve biri saadet-i ebediye ve biri rüyetullah olan iman şecere-i kudsiyesinin hadsiz, küllî ve cüz’i meyvelerinden yüzer nümuneleri Risale-i Nur’da beyan ve hüccetlerle ispat edildiğinden, izahını Siracü’n-Nur’a havale edip küllî erkânının değil, belki cüz’î ve cüzlerin, cüz’î ve hususî meyvelerinden birkaç nümune beyan edilecek.

Birisi: Bir gün bir duada, “Yâ Rabbi! Cebrail, Mikâil, İsrail, Azrail hürmetlerine ve şefaatlğine, beni cin ve insan şerlerinden muhafaza eyle!” meâlinde duayı dediğim zaman, herkesi titreten ve dehşet veren Azrail namını zikrettiğim vakit, gayet tatlı ve tesellidâr ve sevimli bir hâlet hissettim, Elhamdü lillâh dedim. Azrail’i cidden sevmeye başladım. Melâikeye iman rûknünün bu cüz’î ferдинin pek çok meyvelerinden yalnız bir cüz’î meyvesine gayet kısa bir işaret ederiz.

Birisi: İnsanın en kıymetli ve üstünde titrediğı malı, onun ruhudur. Onu zâyî olmaktan ve fenadan ve başıboşluktan muhafaza etmek için kuvvetli ve emin bir ele teslimin derin bir sevinç verdiğini kat’î hissettim. Ve insanın amelini yazan melekler hatırıma geldi.

Baktım, aynen bu meyve gibi çok tatlı meyveleri var.

Birisi: Her insan kıymetli bir sözünü ve fiilini bâkileştirmek için iştiyakla kitabet ve şiir, hattâ sinema ile hıfzına çalışır. Hususan, o fiillerin Cennette bâki meyveleri bulunsa, daha ziyade merak eder. Kirâmen Kâtibin insanın omuzlarında durup onları ebedî manzaralarda göstermek ve sahiplerine daimî mükâfat kazandırmak, o kadar bana şirin geldi ki, tarif edemem.

Sonra, ehl-i dünyanın, beni hayat-ı içtimaiyedeki herşeyden tecrit etmek içinde bütün kitaplarımdan ve dostlarımdan ve hizmetçilerimden ve tesellî verici işlerden ayrı düşürmeleriyle beraber gurbet vahşeti beni sıkarken ve boş dünya başıma yıkılırken, melâikeye imanın pek çok meyvelerinden birisi imdadıma geldi; kâinatımı ve dünyamı şenlendirdi, melekler ve ruhânîlerle doldurdu,¹ âlemimi sevinçle güldürdü. Ve ehl-i dalâletin dünyaları vahşet ve boşluk ve karanlıkla ağladıklarını gösterdi.

1. Tirmizî, Zühed: 9; İbni Mâce, Zühed: 19; Müsned: 5:172, 173.

Hayalim bu meyvenin lezzetiyle mesrur iken, umum peygamberlere imanın pek çok meyvelerinden buna benzerbirtek meyvesini aldı, tattı. Birden, bütün geçmiş zamanlardaki enbiyalarla yaşamış gibi onlara imanım ve tasdikim, o

zamanları ışıklandırdı ve imanımı küllî yapıp genişlendirdi ve Âhırzaman Peygamberimizin imana ait olan dâvâlarına binler imza bastırdı, şeytanları susturdu.

Birden, Hikmetü'l-İstiâze Lem'asında kat'î cevabı bulunan bir sual kalbime geldi ki:

“Bu meyveler gibi hadsiz tatlı semereler ve faideler ve hasenatın gayet güzel neticeleri ve menfaatleri ve Erhamürrâhimînin gayet merhametkârane tevfikleri ve inayetleri ehl-i hidâyete yardım edip kuvvet verdikleri halde, ehl-i dalâlet neden çok defa galebe eder ve bazen yirmisi, yüz tane ehl-i hidâyeti perişan eder?” diye, mânen benden soruldu. Ve bu tefekkür içinde şeytanın gayet zayıf desiselerine karşı Kur'ân'ın büyük tahşidatı ve melâikeleri ve Cenâb-ı Hakkın yardımını ehl-i imana göndermesi hatıra geldi. Risale-i Nur'un onun hikmetini kat'î hüccetlerle izahına binaen, o sualin cevabına gayet kısa bir işâret ederiz.

Evet, bazen serseri ve gizli, muzır bir adamın bir saraya ateş atmaya çalışması yüzünden, yüzer adamın yapması gibi, yüzer adamın muhafazasıyla ve bazan devlete ve padişaha iltica ile o sarayın vücudu devam edebilir. Çünkü, onun vücudu, bütün şeraitin ve erkânın ve esbâbın vücuduyla olabilir. Fakat onun ademi ve harap olması, birtek şartın ademiyle vâki ve bir serserinin bir kibritiyle yanıp mahvolduğu gibi, ins ve cin şeytanları az bir fiil ile büyük tahribat ve dehşetli mânevî yangınlar yaparlar. Evet, bütün fenalıklar ve günahlar ve şerhlerin mayası ve esasları ademdir, tahriptir. Sureten vücudun altında, adem ve bozmak saklıdır. İşte cinnî ve insî şeytanlar ve şerirler bu noktaya istinaden gayet zayıf bir kuvvetle hadsiz bir kuvvete karşı dayanıp, ehl-i hak ve hakikatı Cenâb-ı Hakkın dergâhına ilticaya ve kaçmaya her vakit mecbur ettiğinden, Kur'ân, onları himaye için büyük tahşidat yapar. Doksan dokuz esmâ-i İlâhiyeyi onların ellerine verir. O düşmanlara karşı sebat etmelerine çok şiddetli emirler verir.

Bu cevaptan, birden pek büyük bir hakikatin ucu ve azametli, dehşetli bir meselenin esası göründü. Şöyle ki:

Nasıl ki Cennet, bütün vücut âlemlerinin mahsulâtını taşıyor ve dünyanın yetiştirdiği tohumları bâkiyâne sümbüllendiriyor. Öyle de, Cehennem dahi, hadsiz dehşetli adem ve hiçlik âlemlerinin çok elîm neticelerini göstermek için, o adem mahsulâtlarını kavuruyor. Ve o dehşetli Cehennem fabrikası, sair vazifeleri içinde, âlem-i vücut kâinatını âlem-i adem pisliklerinden temizlettiriyor. Bu dehşetli meselenin şimdilik kapısını açmayacağız; inşaallah sonra izah edilecek.

Hem meleklerle iman meyvesinden bir cüz'ü ve Münker ve Nekir'e¹ ait bir nümunesi şudur:

1. bk. Tirmizî, Cenâiz: 70; İbni Mâce, Cenâiz: 65; Müsned: 3:126, 4:288.

“Herkes gibi ben dahi muhakkak gireceğim” diye mezarıma hayalen girdim. Ve kabirde yalnız, kimsesiz, karanlık, soğuk, dar bir haps-i münferitte, bir tecrid-i mutlak içindeki tevahhuş ve meyusiyetten tedehhüş ederken, birden Münker ve Nekir taifesinden iki mübarek arkadaş çıkıp geldiler. Benimle münazaraya başladılar. Kalbim ve kabrim genişlediler, nurlandılar, hararetlendiler. Âlem-i ervâha pencereler açıldı. Ben de, şimdi hayalen ve istikbalde hakikaten göreceğim o vaziyete bütün canımla sevindim ve şükrettim.

Sarf ve nahiv ilmini okuyan bir medrese talebesinin vefat edip, kabirde Münker ve Nekir’in: “Men Rabbüke” (Senin Rabbin kimdir?) diye suallerine karşı, kendini medresede zannedip nahiv ilmiyle cevap vererek, “*Men mübtedâdır, Rabbüke* onun haberidir. Müşkül bir meseleyi benden sorunuz, bu kolaydır” diyerek, hem o melâikeleri, hem hazır ruhları, hem o vâkıyı müşahade eden orada bulunan bir keşfü’l-kubur velîsini güldürdü ve rahmet-i İlâhiyeyi tebessüme getirdi. Azaptan kurtulduğu gibi, Risale-i Nur’un bir şehid kahramanı olan merhum Hâfız Ali, hapiste Meyve Risalesini kemâl-i aşkla yazarken ve okurken vefat edip kabirde melâike-i suale mahkemedeki gibi Meyve hakikatleriyle cevap verdiği misillü, ben de ve Risale-i Nur şakirtleri de, o suallere karşı Risale-i Nur’un parlak ve kuvvetli hüccetleriyle istikbalde hakikaten ve şimdi mânen cevap verip onları tasdike ve tahsine ve tebrike sevk edecekler inşaallah.

Hem meleklere imanın saadet-i dünyeviyeye medar cüz’î bir nümunesi şudur ki:

İlmihalden iman dersini alan bir mâsum çocuğun, yanında ağlayan ve mâsum bir kardeşinin vefatı için vâveylâ eden diğer bir çocuğa, “Ağlama, şükreyle. Senin kardeşin meleklerleberaber Cennete gitti. Orada gezer, bizden daha iyi keyfedecek, melekler gibi uçacak, her yeri seyredebilir” deyip, feryat edenin ağlamasını tebessüme ve sevince çevirmesidir.

Ben de aynen bu ağlayan çocuk gibi, bu hazin kışta ve elîm bir vaziyetimde gayet elîm iki vefat haberini aldım. Biri, hem âli mekteplerde birinciliği kazanan, hem Risale-i Nur’un hakikatlerini neşreden biraderzâdem merhum Fuad; ikincisi, hacca gidip sekerat içinde tavaf ederken, tavaf içinde vefat eden Âlime Hanım namındaki merhume hemşirem... Bu iki akrabamın ölümeleri, İhtiyar Risalesinde yazılan merhum Abdurrahman’ın vefatı gibi beni ağlatırken, imanın nuruyla o mâsum Fuad, o salih Hanım insanlar yerinde meleklere, hûrilere arkadaş olduklarını ve bu dünyanın tehlike ve günahlarından kurtulduklarını mânen, kalben gördüm. O şiddetli hüznün yerinde büyük bir sevinç hissedip hem onları, hem Fuad’ın pederi kardeşim Abdülmecid’i, hem kendimi tebrik ederek Erhamürrahimîne teşekkür ettim. Bu iki merhumeye rahmet duası niyetiyle

buraya yazıldı, kaydedildi.

Risale-i Nur'daki bütün mîzanlar ve muvazeneler, imanın saadet-i dünyeviye ve uhreviye medar meyvelerini beyan ederler. Ve o küllî ve büyük meyveler, bu dünyada gösterdikleri saadet-i hayatiye ve lezzet-i ömür cihetiyle her mü'minin imanı ona bir saadet-i ebediyeyi kazandıracak, belki sümbül verecek ve o surette inkişaf edecek diye haber verirler. Ve o küllî ve pek çok meyvelerinden beş meyvesi, meyve-i Mirac olarak Otuz Birinci Sözün âhırinde ve beş meyvesi Yirmi Dördüncü Sözün Beşinci Dalında nümune olarak yazılmış.

Erkân-ı imaniyenin herbirinin ayrı ayrı pek çok, belki hadsiz meyveleri olduğu gibi, mecmuunun birden çok meyvelerinden bir meyvesi, koca Cennet ve biri de saadet-i ebediye ve biri de belki en tatlısı da rüyet-i İlâhiyedir diye, başta demiştik. Ve Otuz İkinci Sözün âhırindeki muvazenede, imanın saadet-i dâreyne medar bir kısım semereleri güzel izah edilmiş.

İman-ı bi'l-kader rüknünün kıymettar meyveleri bu dünyada bulunduğuna bir delil, umum lisanında مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ آمِنَ مِنَ الْكَدَرِ darb-ı mesel olmuştur. Yani, “Kadere iman eden gamlardan kurtulur.” Risale-i Kaderin âhırinde güzel bir temsil ile, iki adamın şâhâne bir sarayın bahçesine girmesiyle, bir küllî meyvesi beyan edilmiş. Hattâ ben kendi hayatımda binler tecrübelerimle gördüm ve bildim ki, kadere iman olmazsa hayat-ı dünyeviye saadeti mahvolur. Elîm musibetlerde, ne vakit kadere iman cihetine bakardım, musibet gayet hafifleşiyor görüyordum. Ve “Kadere iman etmeyen nasıl yaşayabilir?” diye hayret ederdim.

Melâikeye iman rüknünün küllî meyvelerinden birisine, Yirmi İkinci Sözün İkinci Makamında şöyle işaret edilmiş ki:

Azrail Aleyhisselâm Cenâb-ı Hakka münâcât edip demiş: “Kabz-ı ervâh vazifesinde senin ibâdın benden küsecekler, şekvâ edecekler?”

Ona cevaben denilmiş: “Senin vazifene hastalıkları ve musibetleri perde yapacağım—tâ ibâdımın şekvâları onlara gitsin, sana gelmesin.”

Aynen bu perdeler gibi, Azrail Aleyhisselâmın vazifesi de bir perdedir—tâ haksız şekvâlar Cenâb-ı Hakka gitmesin. Çünkü ölümdeki hikmet ve rahmet ve güzellik ve maslahat cihetini herkes göremez. Zâhire bakıp itiraz eder, şekvâya başlar. İşte bu haksız şekvâlar Rahîm-i Mutlaka gitmemek hikmetiyle, Azrail Aleyhisselâm perde olmuş.

Aynen bunun gibi, bütün meleklerin, belki bütün esbab-ı zâhiriye'nin vazifeleri, izzet-i rububiyetin perdeleridir. Tâ güzellikleri görünmeyen ve

hikmetleri bilinmeyen şeylerde kudret-i İlâhiyenin izzeti ve kudsiyeti ve rahmetinin ihatası muhafaza edilsin, itiraza hedef olmasın ve hasis ve ehemmiyetsiz ve merhametsiz şeylerle kudretin mübaşeretini nazar-ı zâhirîde görünmesin. Yoksa, hiçbir sebebin hakikî tesiri ve icada hiç kâbiliyeti olmadığını, herşeyde tevhid sikkeleri kat'î gösterdiğini, Risale-i Nur hadsiz delilleriyle ispat etmiş. Halk etmek, icad etmek Ona mahsustur. Esbab yalnız bir perdedir. Melâike gibi zîşuur olanların, yalnız cüz-i ihtiyarıyla cüz'î, icadsız, kesb denilen bir nevi hizmet-i fitriye ve amelî bir nevi ubudiyetten başka ellerinde yoktur.

Evet, izzet ve azamet isterler ki, esbab, perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında.

Tevhid ve ehadiyet isterler ki, esbab ellerini çeksinsinler tesir-i hakikîden.

İşte, nasıl ki melekler ve umur-u hayriyede ve vücudiyede istihdam edilen zâhirî sebepler, güzellikleri görünmeyen ve bilinmeyen şeylerde kudret-i Rabbâniyeyi kusurdan, zulümden muhafaza edip takdis ve tesbih-i İlâhîde birer vesiledirler.

Aynen öyle de, cinnî ve insî şeytanlar ve muzır maddelerin umur-u şerriyede ve ademiyyede istimalleri dahi, yine kudret-i Sübhâniyeyi gadirden ve haksız itirazlardan ve şekvâlara hedef olmaktan kurtarmakla takdis ve tesbihat-ı Rabbâniyeye ve kâinattaki bütün kusurattan müberrâ ve münezzehiyetine hizmet ediyorlar. Çünkü, bütün kusurlar ademden ve kâbiliyetsizlikten ve tahripten ve vazife yapmamaktan—ki birer ademdirler—ve vücudu olmayan ademî fiillerden geliyor. Bu şeytanî ve şerli perdeler o kusurata merci olup itiraz ve şekvâları bi'l-istihkak kendilerine alarak Cenâb-ı Hakkın takdisine vesile oluyorlar.

Zaten şerli ve ademî ve tahripçi işlerde kuvvet ve iktidar lâzım değil. Az bir fiil ve cüz'î bir kuvvet, belki vazifesini yapmamakla bazan büyük ademler ve bozmaklar oluyor; o şerir fâiller muktedir zannedilirler. Halbuki, ademden başka hiç tesirleri ve cüz'î bir kesbden hariç bir kuvvetleri yoktur. Fakat o şerir ademden geldiklerinden, o şerirler hakiki fâildirler. Bi'l-istihkak, eğer zîşuur ise cezayı çekerler.

Demek seyyiatta o fenalar fâildirler. Fakat haseneler ve hayırlarda ve amel-i salihde vücut olmasından, o iyiler hakiki fâil ve müessir değil. Belki kâbildirler, feyz-i İlâhîyi kabul ederler. Ve mükâfatları dahi sırf bir fazl-ı İlâhîdir diye, Kur'ân-ı Hakîm

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ¹

ferman eder.

1. "Sana her ne iyilik erişirse Allah'tandır. Sana her ne kötülük gelirse, o da kendi nefsendendir." Nisâ Sûresi, 4:79.

Elhâsıl, vücut kâinatları ve hadsiz adem âlemleri birbirleriyle çarpışırken ve Cennet ve Cehennem gibi meyveler verirken ve bütün vücut âlemleri "Elhamdülillâh, elhamdülillâh" ve bütün adem âlemleri "Sübhânallah, sübhânallah" derken ve ihâtalı bir kanun-u mübareze ile melekler şeytanlarla ve hayırlar şerlerle, tâ kalbin etrafındaki ilham, vesvese ile mücadele ederken, birden meleklerle imanın bir meyvesi tecellî eder, meseleyi halledip karanlık

kâinatı ışıklandırır. ¹ **اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** âyetinin envârından bir nurunu bize gösterir ve bu meyve ne kadar tatlı olduğunu tattırır.

1. "Allah göklerin ve yerin nûrudur." Nur Sûresi, 24:35.

İkinci bir küllî meyvesine, Yirmi Dördüncü ve elif ( )'ler kerametini gösteren Yirmi Dokuzuncu Sözler işaret edip parlak bir surette meleklerin vücudunu ve vazifesini ispat etmişler. Evet, kâinatın her tarafında, cüz'î ve küllî herşeyde, her nevide, kendini tanıttırmak ve sevdirmek içinde merhametkârane bir haşmet-i rububiyet, elbette o haşmete, o merhamete, o tanıttırmaya, o sevdirmeye karşı şükür ve takdis içinde bir geniş ve ihatalı ve şuurkârâne bir ubudiyetle mukabele etmesi lâzım ve kat'îdir. Ve şuursuz cemâdat ve erkân-ı azîme-i kâinat hesabına o vazifeyi ancak hadsiz melekler görebilir ve o saltanat-ı rubûbiyetin her tarafta, serâda, Süreyya'da, zeminin temelinde, dışında hakîmâne ve haşmetkârâne icraatını onlar temsil edebilirler.

Meselâ, felsefenin ruhsuz kanunları pek karanlık ve vahşetli gösterdikleri hilkat-ı arziye ve vaziyet-i fitriyesini, bu meyve ile nurlu, ünsiyetli bir tarzda "Sevr" ve "Hut" namlarındaki iki meleğin omuzlarında, yani nezaretlerinde ve Cennetten getirilen ve fânî küre-i arzın bâki bir temel taşı olmak, yani ileride bâki Cennete bir kısmını devretmeye bir işaret için "sahret" namında uhrevî bir madde, bir hakikat gönderilip Sevr ve Hut meleklerine bir nokta-i istinad edilmiş diye Benî İsrail'in eski peygamberlerinden rivayet var ve İbn-i Abbas'tan dahi mervîdir. Maatteessüf bu kudsî mânâ, mürûr-u zamanla bu teşbih, avâmın nazarında hakikat telâkki edilmekle aklın haricinde bir suret almış. Madem melekler havadagezdikleri gibi toprakta ve taşta ve yerin merkezinde de gezerler; elbette onların ve küre-i arzın üstünde duracak cismânî taş ve balığa ve

öküze ihtiyaçları yoktur.

Hem meselâ küre-i arz, küre-i arzın nevileri adedince başlar ve o nevilerin fertleri sayısınca diller ve o ferdlerin âzâ ve yaprak ve meyveleri miktarınca tesbihatlar yaptığı için, elbette o haşmetli ve şuursuz ubudiyet-i fitriyeyi bilerek, şuurdârâne temsil edip dergâh-ı İlâhiyeye takdim etmek için, kırk bin başlı ve her başı kırk bin dil ile ve herbir dil ile kırk bin tesbihat yapan bir melek-i müekkeli bulunacak ki, ayn-ı hakikat olarak Muhib-i Sadık haber vermiş.

Ve hilkat-i kâinatın en ehemmiyetli neticesi olan insanlarla münasebât-ı Rabbâniyeyi tebliğ ve izhar eden Cebrail Aleyhisselâm ve zîhayat âleminde en haşmetli ve en dehşetli olan diriltmek ve hayat vermek ve ölümle terhis etmekteki Hâlîka mahsus olan icraat-ı İlâhiyeyi, yalnız temsil edip ubudiyetkârâne nezaret eden İsrail Aleyhisselâm ve Azrail Aleyhisselâm ve hayat dairesinde rahmetin en cemiyetli, en geniş, en zevkli olan rızıktaki ihsanat-ı Rahmâniyeye nezaretle beraber şuursuz şükürleri şuurla temsil eden Mikâil Aleyhisselâm gibi meleklerin pek acip mahiyette olarak bulunmaları ve vücutları ve ruhların bekâları, saltanat ve haşmet-i rububiyetin muktezasıdır. Onların ve herbirinin mahsus taifelerinin vücutları, kâinatta güneş gibi görünen saltanat ve haşmetin vücudu derecesinde kat'îdir ve şüphesizdir. Melâikeye ait başka maddeler bunlara kıyas edilsin.

Evet, küre-i arzda dört yüz bin nevileri zîhayattan halk eden, hattâ en âdi ve müteaffin maddelerden zîruhları çoklukla yaratan ve her tarafı onlarla şenlendiren ve mu'cizat-ı san'atına karşı, onlara dilleriyle "*Mâşâallah, Bârekâallah, Sübhânallah*" dediren ve ihsanat-ı rahmetine mukâbil "*Elhamdü lillâh, Ve's-şükrü lillâh, Allahu ekber*" o hayvancıklara söylediren bir Kadîr-i Zülcelâli ve'l-Cemâl, elbette, bilâşek velâ şüphe, koca semâvâta münasip, isyansız ve daima ubudiyette olan sekeneleri ve ruhanîleri yaratmış, semâvâtı şenlendirmiş, boş bırakmamış ve hayvanatın taifelerinden pek çok ziyade ayrı ayrı nevileri meleklerden icad etmiş ki, bir kısmı küçücük olarak yağmur ve kar katrelerine binip san'at ve rahmet-i İlâhiyeyi kendi dilleriyle alkışlıyorlar; bir kısmı, birer seyyar yıldızlara binip feza-yı kâinatta seyahat içinde azamet ve izzet ve haşmet-i rububiyete karşı tekbir ve tehlil ile ubudiyetlerini âleme ilân ediyorlar.

Evet, zaman-ı Âdem'den beri bütün semavi kitaplar ve dinler meleklerin vücutlarına ve ubudiyetlerine ittifakları ve bütün asırlarda meleklerle konuşmalar ve muhavereler, kesretli tevatürle insanlar içinde vuku bulduğunu nakil ve rivayetleri ise, görmediğimiz Amerika insanların vücutları gibi meleklerin vücutlarını ve bizimle alâkadar olduklarını kat'î ispat eder.

İşte, şimdi gel, iman nuruyla bu küllî ikinci meyveye bak ve tat: Nasıl kâinatı baştan başa şenlendirip, güzelleştirip bir mescid-i ekbere ve büyük bir ibadethâneye çeviriyor! Ve fen ve felsefenin soğuk, hayatsız, zulmetli, dehşetli göstermelerine mukâbil, hayatlı, şuurlu, ışıklı, ünsiyetli, tatlı bir kâinat göstererek bâki hayatın bir cilve-i lezzetini, ehl-i imana, derecesine göre dünyada dahi tattırır.

Tetimme: Nasıl ki vahdet ve ehadiyet sırrıyla kâinatın her tarafında aynı kudret, aynı isim, aynı hikmet, aynı san'at bulunmasıyla Hâlıkın vahdet ve tasarrufu ve icad ve rububiyeti ve hallâkiyet ve kudsiyeti, cüz'î-küllî herbir masnuun hal diliyle ilân ediliyor. Aynen öyle de, her tarafta melekleri halk edip her mahlûkun lisan-ı hal ile şuursuz yaptıkları tesbihatı, meleklerin ubudiyetkârâne dilleriyle yaptırıyor. Meleklerin hiçbir cihette hilâf-ı emir hareketleri yoktur. Hâlis bir ubudiyetten başka hiçbir icad ve emirsiz hiçbir

müdahale, hattâ izinsiz şefaati dahi olmaz. Tam

بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ¹

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ²

² sırrına mazhardırlar.

1. "Hayır, (onların evlât dedikleri) Allah'ın ikramda bulunduğu kullardır." Enbiyâ Sûresi, 21:26.

2. "Verilen emri yerine getirirler." Tahrîm Sûresi, 66:6.

Hâtîme

Gayet ehemmiyetli bir nükte-i i'câziyeye dair, birden ihtiyarsız, mağripten sonra kalbe ihtar edilen ve Sûre-i **قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ**¹ in zâhir bir mu'cize-i gaybiyesini gösteren uzun bir hakikate kısa bir işarettir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ
غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ
وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ²

1. "De ki: Sığınırım sabahın Rabbine." Felâk Sûresi, 113:1.

2. "Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. De ki: Sığınırım sabahın Rabbine. Yarattığı şeylerin şerrinden. Karanlığı çıktığında gecenin şerrinden. Dügümlere üfleyen büyücülerin şerrinden. Haset ettiğinde hasetçinin şerrinden." Felâk Sûresi, 113:1-5.

İşte, yalnız mânâ-yı işârî cihetinde bu sûre-i azîme-i hârîka, "Kâinatta adem âlemleri hesabına çalışan şerirlerden ve insî ve cinnî şeytanlardan kendinizi muhafaza ediniz" Peygamberimize ve ümmetine emrederek, her asra baktığı gibi, mânâ-yı işârîsiyle bu acip asrımıza daha ziyade, belki zâhir bir tarzda bakar, Kur'ân'ın hizmetkârlarını istiâzeye dâvet eder. Bu mu'cize-i gaybiye, beş işaretle kısaca beyan edilecek. Şöyle ki:

Bu sûrenin herbir âyetinin mânâları çoktur. Yalnız mânâ-yı işârî ile, beş

cümlesinde dört defa **شَرِّ** kelimesini tekrar etmek ve kuvvetli münasebet-i mâneviye ile beraber dört tarzda bu asrın emsalsiz dört dehşetli ve fırtınalı maddî ve mânevî şerlerine ve inkılâplarına ve mübarezelerine aynı tarihle parmak basmak ve mânen "Bunlardan çekininiz" emretmek, elbette Kur'ân'ın i'câzına yakışır bir irşad-ı gaybîdir.

Meselâ, başta **قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ** cümlesi, bin üç yüz elli iki veya dört (1352-1354) tarihine hesab-ı ebcedî ve cifrîile tevafuk edip nev-i beşerde en geniş hırs ve hasetle ve Birinci Harbin sebebiyle vukua gelmeye hazırlanan İkinci Harb-i Umumiye işaret eder ve ümmet-i Muhammediyeye (a.s.m.) mânen

der: “Bu harbe girmeyiniz ve Rabbinize iltica ediniz.” Ve bir mânâ-yı remziyle, Kur’ân’ın hizmetkârlarından olan Risale-i Nur şakirtlerine hususi bir iltifatla, onların Eskişehir hapsinden, dehşetli bir şerden aynı tarihiyle kurtulmalarına ve haklarındaki imha plânının akîm bırakılmasına remzen haber verir, mânânen “İstiâze ediniz” emreder gibi bir remiz verir.

Hem meselâ ¹ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ cümlesi (şedde sayılmaz) bin üç yüz altmış bir (1361) ederek bu emsalsiz harbin merhametsiz ve zâlimâne tahribatına Rûmî ve Hicrî tarihiyle parmak bastığı gibi, aynı zamanda bütün kuvvetleriyle Kur’ân’ın hizmetine çalışan Nur şakirtlerinin geniş bir imha plânından ve elîm ve dehşetli bir belâdan ve Denizli hapsinden kurtulmalarına tevafukla, bir mânâ-yı remzî ile onlara da bakar, “Halkın şerrinden kendinizi koruyunuz” gizli bir îmâ ile der.

Hem meselâ ² النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ cümlesi (şeddeler sayılmaz) bin üç yüz ^ل yirmi sekiz (1328), eğer şeddedeki sayılsa, bin üç yüz elli sekiz (1358) adediyle bu umumî harpleri yapan ecnebî gaddarların, hırs ve hasetle bizdeki Hürriyet inkılâbının Kur’ân lehindeki neticelerini bozmak fikriyle tebeddül-ü saltanat ve Balkan ve İtalyan harpleri ve Birinci Harb-i Umumînin patlamasıyla maddî ve mânevî şerlerini, siyasî diplomatların, radyo diliyle herkesin kafalarına sihirbaz ve zehirli üflemleriyle ve mukadderat-ı beşerin düğme ve ukdelerine gizli plânlarını telkin etmeleriyle bin senelik medeniyet terakkiyatını vahşiyâne mahveden şerlerin vücuda gelmeye hazırlanmaları tarihine tevâfuk ederek ^ل النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ’in tam mânâsına tetâbuk eder.

1. “Yaratıldığı şeylerin şerrinden.” Felâk Süresi, 113:2.

2. “Düğümlere üfleyen büyücüler...” Felak Süresi, 113:4.

Hem meselâ ¹ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ cümlesi (şedde ve tenvin sayılmaz) yine bin üç yüz kırk yedi (1347) edip, aynı tarihte, ecnebî muahedelerin icbarıyla bu vatanda ehemmiyetli sarsıntılar ve felsefenin tahakkümüyle bu dindar millette ehemmiyetli tahavvüller vücuda gelmesine ve aynı tarihte, devletlerde İkinci Harb-i Umumîyi ihzar eden dehşetli hasetler ve rekabetlerin çarpışmaları tarihine bu mânâ-yı işârî ile tam tamına tevafuku ve mânânen tetabuku, elbette bu kudsî sûrenin bir lem’a-i i’câz-ı gaybîsidir.

1. “Haset ettiğinde hasetçinin şerrinden.” Felâk Süresi, 113:5.

Bir İhtar

Herbir âyetin müteaddit mânâları vardır. Hem herbir mânâ küllîdir; her asırda efradı bulunur. Bahsimizde bu asrımıza bakan yalnız mânâ-yı işârî tabakasıdır. Hem o küllî mânada, asrımız bir ferttir. Fakat hususiyet kesb etmiş ki, ona tarihiyle bakar.

Ben dört senedir, bu harbin ne safahatını ve ne de neticelerini ve ne de sulh olmuş, olmamış bilmediğimden ve sormadığımdan, bu kudsî sûrenin daha ne kadar bu asra ve bu harbe işareti var diye daha onun kapısını çalmadım. Yoksa bu hazinede daha çok esrar var olduğunu Risale-i Nur'un eczalarında, hususan Rumuzât-ı Semaniye risalelerinde beyan ve ispat edildiğinden onlara havale edip kısa kesiyorum.

Hatıra gelebilen bir سوالin cevabıdır

Bu lem'a-i i'câziyede, baştaki ^۱ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ da, hem مِنْ , hem شَرِّ شَرِّ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ yalnız شَرِّ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ^۲ ikisi de kelimesi girmesi وَمِنْ girmemesi ve hesap edilmemesi gayet ince ve lâtif bir münasebete ima ve remz içindir. Çünkü, halklarda şerden başka hayırlar da var. Hem bütün şer herkese gelmez. Buna remzen, bâziyeti ifade eden مِنْ ve شَرِّ girmişler. Hâsîd hased ettiği zaman bütün şerdir. Bâziyete lüzum yoktur. Ve ^۳ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ remziyle, kendi menfaatleri için küre-i arza ateş atan üfleyicilerin ve sihirbaz o diplomatların tahribata ait bütün işleri ayn-i şerdir diye, daha شَرِّ kelimesine lüzum kalmadı.

1. "Yaratmış şeylerin şerrinden." Felâk Sûresi, 113:2.

2. "Düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden." Felâk Sûresi, 113:4.

1. "Düğümlere üfleyen büyücüler..." Felâk Sûresi, 113:4.

Bu sûreye ait bir nükte-i i'câziyenin haşiyesidir

Nasıl bu sûre, beş cümlesinden dört cümlesiyle bu asrımızın dört büyük şerli inkılâplarına ve fırtınalarına mânâ-yı işârî ile bakar. Aynen öyle de, dört defa

tekraren ^ومِنْ شَرِّ (şedde sayılmaz) kelimesiyle, âlem-i İslâmca en dehşetli olan Cengiz ve Hülâgu fitnesinin ve Abbâsî Devletinin inkıraz zamanının asrına dört defa mânâ-yı işârî ile ve makam-ı cifrî ile bakar ve parmak basar.

Evet, şeddesiz ^وشَرِّ beş yüz (500) eder; ^ومِنْ doksandır (90). İstikbale bakan çok âyetler, hem bu asrımıza, hem o asırlara işaret etmeleri cihetinde istikbalden haber veren İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (k.s.) dahi, aynen hem bu

asrımıza, hem o asra bakıp haber vermişler. ^وغَا سِقِ إِذَا وَقَبَ¹ kelimeleri bu

zamana değil, belki ^وغَا سِقِ bin yüz altmış bir (1161) ve ^وإِذَا وَقَبَ sekiz yüz on (810) ederek, o zamanlarda ehemmiyetli maddî mânevî şerlere işaret eder. Eğer beraber olsa, Milâdi bin dokuz yüz yetmiş bir (1971) olur. O tarihte dehşetli bir şerden haber verir. Yirmi sene sonra, şimdiki tohumların mahsulü ıslah olmazsa, elbette tokatları dehşetli olacak.

1. "Karanlığı çöktüğünde gecenin..." Felâk Süresi, 113:3.

On Birinci Meselenin Haşiyesinin bir Lâhikasıdır

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ لَا إِكْرَاهَ فِي¹ ( )
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ² ( )
وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ³ ( )
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى⁴ ( )
bin üç yüz elli (1350), bin dokuz yüz
yirmi dokuz (1929) veya (1928), dokuz yüz
kırk altı (946) “Risaletü’n-Nur” ismine muvafık;⁴ bin üç yüz
kırk yedi (1347);

لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥﴾ (اللَّهُ) (وَلِيُّ
الَّذِينَ آمَنُوا)⁵

eğer beraber olsa bin on iki (1012), eğer beraber olmazsa dokuz yüz kırk beş
إِلَى النُّورِ (الظُّلُمَاتِ) يُخْرِجُهُمْ مِنْ⁶ ( )
الطَّاغُوتِ (وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاءَهُمْ⁷ ( )
الظُّلُمَاتِ) يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى⁸ ( )
أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ⁹ ( )
bin üç yüz
yetmiş iki (1372) (şeddesiz), bin dört
yüz on yedi (1417); sekiz (1338) (şedde sayılmaz)

bin iki yüz doksan beş (1295) (şedde sayılır) eder. Risaletü’n-Nur’un hem iki kere ismine, hem suret-i mücahedesine, hem tahakkukuna ve telif ve tekemmül zamanına tam tamına tevafukuyla beraber, ehl-i küfrün bin iki yüz doksan üç (1293) harbiyle âlem-i İslâmın nurunu söndürmeye çalışması tarihine ve Birinci Harb-i Umumîden istifade ile bin üç yüz otuz sekizde (1338) bilfiil nurdan zulûmata atmak için yapılan dehşetli muahedeler tarihine tam tamına tevafuku ve içinde mükerreren nur ve zulûmat karşılaştırılması ve bu mücahede-i

mâneviyede Kur'ân'ın nurundan gelen bir Nur, ehl-i imana bir nokta-i istinat olacağını mânâ-yı işârî ile haber veriyor diye kalbime ihtar edildi. Ben de mecbur oldum, yazdım. Sonra baktım ki, mânâsının münasebeti bu asrımıza o kadar kuvvetlidir ki, hiç tevafuk emaresi olmasa da, yine bu âyetler her asra baktığı gibi mânâ-yı işârî ile bizimle de konuşuyor kanaatim geldi.

1. "Dinde zorlama yoktur; doğruluk sapıklıktan, iman küfürden iyice ayrılmıştır." Bakara Süresi, 2:256.
2. "Kim birer mâbud gibi kıymet verilen tâğutları reddederse..." Bakara Süresi, 2:256.
3. "Ve kim Allah'a iman ederse, işte o (...) yapmıştır." Bakara Süresi, 2:256.
4. "Sapa sağlam bir kulpa..." Bakara Süresi, 2:256.
5. "O kopmaz ve kırılmaz. Allah ise herşeyi hakkıyla işiten, herşeyi hakkıyla bilendir. Allah imân edenlerin dostu ve yardımcısıdır." Bakara Süresi, 2:256-257.
6. "Onları inkâr karanlıklarından kurtarıp hidâyet nûruna kavuşturur." Bakara Süresi, 2:257.
7. "İnkâr edenlerin dostu ise tâğuttur." Bakara Süresi, 2:257.
8. "Onları imân nûrundan mahrum bırakıp inkâr karanlıklarına sürüklerler." Bakara Süresi, 2:257.
9. "İşte onlar Cehennem ateşinin ehlidir, orada ebediyen kalacaklardır." Bakara Süresi, 2:257.

Evet, evvelâ başta ¹ (الدِّينَ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ لَا إِكْرَاهَ فِي) cümlesi, makam-ı cifrî ve ebcedî ile bin üç yüz elli (1350) tarihine parmak basar ve mânâ-yı işârî ile der: Gerçi o tarihte, dini, dünyadan tefrik ile dinde ikraha ve icbara ve mücahede-i diniyeye ve din için silâhla cihada muarız olan hürriyet-i vicdan, hükümetlerde bir kanun-u esasî, bir düstur-u siyasî oluyor ve hükümet, lâik cumhuriyete döner. Fakat ona mukâbil mânevî bir cihad-ı dinî, iman-ı tahkikî kılıcıyla olacak. Çünkü, dindeki rüşd-ü irşad ve hak ve hakikati gözlere gösterecek derecede kuvvetli burhanları izhar edip tebyin ve tebeyyün eden bir nur Kur'ân'dan çıkacak diye haber verip bir lem'a-i i'caz gösterir.

Hem, tâ ² خَالِدُونَ kelimesine kadar, Risale-i Nur'daki bütün muvazenelerin aslı, menbâi olarak aynen o muvazeneler gibi mükerreren nur ve zulûmat ve iman ve karanlıkları karşılaştırmasıyla gizli bir emaredir ki, o tarihte bulunan cihad-ı mânevî mübarezesinde büyük bir kahraman "Nur" namında Risale-i Nur'dur ki, dinde bulunan yüzer tılsımları keşfeden onun mânevî elmas kılıcı, maddî kılıçlara ihtiyaç bırakmıyor.

1. "Dinde zorlama yoktur; doğruluk sapıklıktan, iman küfürden iyice ayrılmıştır." Bakara Süresi, 2:256.
2. "Ebediyen kalıcıdır." Bakara Süresi, 2:257.

Evet, hadsiz şükürler olsun ki, yirmi senedir Risale-i Nur bu ihbar-ı gaybı ve lem'a-ı i'câzı bilfiil göstermiştir. Ve bu sır-ı azîm içindir ki, Risale-i Nur şakirtleri dünya siyasetine ve cereyanlarına ve maddî mücadelelerine karışmıyorlar ve ehemmiyet vermiyorlar ve tenezzül etmiyorlar. Ve hakikî şakirtleri, en dehşetli bir hasmına ve hakaretli tecavüzüne karşı ona der:

"Ey bedbaht! Ben seni idam-ı ebedîden kurtarmaya ve fânî hayvanîyetin en süflî ve elîm derecesinden bir bâki insanîyet saadetine çıkarmaya çalışıyorum; sen benim ölümüne ve idamıma çalışıyorsun. Senin bu dünyada lezzetin pek az, pek kısa; ve âhirette ceza ve belâların pek çok ve pek uzundur. Ve benim ölümüm bir terhistir. Haydi def ol! Seninle uğraşmam, ne yaparsan yap!" der. O zâlimdüşmanına hiddet değil, belki acıyor, şefkat ediyor, "Keşke kurtulsaydı"

diyerek ıslahına çalışır.

Sâniyen: [(بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى) (وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ)]¹

Bu iki kudsî cümleler, kuvvetli münasebet-i mâneviye ile beraber makam-ı cifrî ve ebcedî hesabıyla, birincisi Risaletü'n-Nur'un ismine, ikincisi onun tahakkukuna ve tekemmülüne ve parlak fütuhatına mânen ve cifren tam tamına tetâbukları bir emâredir ki, Risaletü'n-Nur bu asırda, bu tarihte bir urvetü'l-vüskadır. Yani çok muhkem, kopmaz bir zincir ve bir hablullahtır. Ona elini atan yapışan, necat bulur diye mânâ-yı remziyle haber verir.

Sâlisen: ² (وَلِىُّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi hem mânâ, hem cifirle Risaletü'n-Nur'a bir remzi var. Şöyle ki: ...

[Bu makamda perde indi, yazmaya izin verilmedi. Başka zamana tehir edildi.]^{HAŞİYE-1}

1. "Ve kim Allah'a îman ederse, işte o (...) yapışmıştır. Sapa sağlam bir kulpa..." Bakara Sûresi, 2:256.

2. "Allah imân edenlerin dostu ve yardımcısıdır." Bakara Sûresi, 2:257.

Haşiye-1 Bu nüktenin bâki kısmı şimdilik yazdırılmadığının sebebi, bir derece dünyaya, siyasete temasıdır. Biz de bakmaktan memnuuz. Evet,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ

bu tâğûta bakar ve baktırır. ("Muhakkak ki insan azgınladır" Alâk Sûresi, 96:6) Said Nursî.

Risale-i Nur kahramanı Hüsrev'in Meyvenin On Birinci Meselesi münasebetiyle yazdığı mektubun bir parçasıdır.

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ¹ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ²

Esselâmü Aleyküm ve Rahmetullahi ve Berekâtühü.

Çok mübarek, çok kıymetli, çok sevgili Üstadımız Efendimiz,

Millet ve memleket için çok büyük güzellikleri ihtiva eden Meyve, Dokuz Meselesi ile, dehşetli bir zamanda, müthiş âsiler içinde en büyük düşmanlar arasında hayret-feza bir surette şakirtlerine necat vermeye vesile olmakla kalmamış. Onuncu ve On Birinci Meseleleri ile, hususıyla Nur'un şakirtlerini hakikat yollarında alkışlamış ve gidecekleri hakiki mekânları olan kabirdeki ahvallerinden ve herkesi titreten ve bilhassa ehl-i gaflet için çok korkunç, çok elemli, çok acıklı bir menzil olan toprak altında, göreceği ve konuşacağı melâikelerle konuşmayı ve refakati sevdirek bu mekâna daha çok ünsiyet izhar etmekle, bu korkulu ilk menzil hakkındaki fevkalhad korkularımızı tâdil etmiş, nefes aldırılmış. Hususiyle o âlemin nuranî hayatını benim gibi göremeyenlerin ellerinde, şuââtı yüz binlerle senelik mesafelere uzanan bir elektrik lâmbası hükmüne geçmiş. Hem de daima koklanılacak nümunelik bir çiçek bahçesi olmuştur.

Evet, biz sevgili üstadımıza arz ediyoruz ki, hergün dersini hocasına okuyan bir talebe gibi, Nurdan aldığımız feyizlerimizi, her vakit için sevgili üstadımıza arz edelim. Fakat sevgili üstadımız şimdilik konuşmalarını tatil buyurdular.

Ey aziz Üstadım,

Risale-i Nur'un hakikati ve Meyvenin güzelliği ve çiçeğinin feyzi, beni minnettârâne, bir parça memleketim namına konuşturmuş ve benim gibi konuşan çok kalblere hayat vermiş. Şimdi muhitimizde Risale-i Nur'a karşı atılan adımlar ve uzatılan eller, Meyvenin on birinci çiçeği ile daha çok metanet kesb etmiş, inkişaf etmiş, faaliyete başlamıştır.

Çok hakir talebeniz *Hüsrev*

1. Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinata hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsra Sûresi, 17:44.

*Isparta'daki umum Risale-i Nur talebeleri namına Ramazan tebriki
münasebetiyle yazılmış ve on üç fıkra ile tâdil edilmiş bir mektuptur*

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغُ بِحَمْدِهِ ¹ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ²

1. Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

Ey âlem-i İslâmın dünya ve âhirette selâmeti için Kur'ân'ın feyziyle ve Risale-i Nur'un hakikatiyle ve sadık şakirtlerin himmetiyle mübarek gözlerinden yaş yerine kan akıtan,

Ve ey fitne-i âhîrzamanın şu dağdağalı ve fırtınalı zamanında Hazret-i Eyyûb Aleyhisselâmdan ziyade hastalıklara, dertlere giriftâr olan ve Kur'ân'ın nuruyla ve Risale-i Nur'un burhanlarıyla ve şakirtlerin gayretiyle âlem-i İslâmın maddî ve mânevî hastalıklarını Hekîm-i Lokman gibi tedaviye çalışan,

Ve ey mübarek ellerinde mevcut olan Nur parçalarının hak ve hakikat olduğunu Kur'ân'ın otuz üç âyetiyle ve keramet-i Aleviye ve Gavsiye ile ispat eden,

Ve ey kendisi hasta ve ihtiyar ve zayıf ve gayet acınacak bir halde olduğuna göre herkesten ziyade âlem-i İslâma can feda eder derecesinde acıyarak, kendine fenalık etmek isteyenlere Kur'ân'ın hakikatiyle ve Risale-i Nur'un hüccetleriyle, Nur talebelerinin sadakatlarıyla hayırlı dualar ve iyilik etmek ile karşılayan,

Ve yazdığı mühim eserlerinden Âyetü'l-Kübrânın tab'ıyla kendi zâtına ve talebelerine gelen musibette hapishanelere düşen ve o zindanları Kur'ân'ın irşadıyla ve Risale-i Nur'un dersiyle ve şakirtlerin iştihakıyla bir medrese-i Yusufiyye çeviren ve bir derslane yapan ve içimizde bulunan cahil olanların hepsini Kur'ân'ı o derslanede hatmettirerek çıkaran ve o musibette Kur'ân'ın kuvve-i kudsiyesiyle ve Risale-i Nur'un tesellîsiyle ve kardeşlerin tahammülleriyle, ihtiyar ve zayıf olduğu halde bütün ağırlıklarımızı ve yüklerimizi üzerine alan ve yazdığı Meyve ve Müdafaaanâme risaleleriyle Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın i'câzıyla ve Risale-i Nur'un kuvvetli burhanlarıyla ve şakirtlerin ihlâsı ile, izn-i İlâhî ile üzerinden kapılarını açtırıp beraat kazandıran ve o günde bize ve âlem-i İslâma bayram yaptıran ve hakikaten Risale-i Nur'ları nûrun alâ nûr olduğunu ispat ederek kıyamete kadar serbest okunup ve yazılmasına hak kazandıran,

Ve âlem-i İslâmın Kur'ân-ı Azîmüşşânın gıda-yı kudsîsiyle ve Nurun uhrevî taamıyla ve şakirtlerinin iştihasıyla ekmek, su ve hava gibi bu Nurlara pek çok

ihtiyacı olduğunu ve bu Nurları okuyup yazanlardan binler kişi imanla kabre girdiğini ispat eden ve kendisine mensup talebelerini hiçbir yerde mağlûp vemahtup etmeyen ve elyevm Kur'ân'ın semâvî dersleriyle ve Risale-i Nur'un esasatıyla ve şakirtlerinin zekâvetleriyle ve Meyvenin Onuncu ve On Birinci Mesele ve çiçekleriyle, firak ateşiyle gece gündüz yanan kalblerimizi âb-ı hayat ve şarab-ı kevser gibi o mübarek Mesele ve Çiçeklerle kalblerimizin ateşini söndürüp sürur ve feraha sevk eden,

Ve ey âlemin—Kur'ân-ı Azîmüşşâ'nın kat'î vaadiyle ve tehdidiyle ve Risale-i Nur'un keşf-i kat'îsiyle ve merhum şakirtlerinin müşahedesiyle ve onlardaki keşfü'l-kubur sahiplerinin görmesiyle—en çok korktuğu ölümü, ehl-i iman için idam-ı ebedîden kurtarıp bir terhis tezkeresine çeviren ve âlem-i nura gitmek için güzel bir yolculuk olduğunu ispat eden ve kâfir ve münafıklar için idam-ı ebedî olduğunu bildiren Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın, bin mu'cizat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm ve kırk vech-i i'câzının tasdiki altında ihbarat-ı kat'îyesiyle, ondan çıkan Risale-i Nur'un en muannid düşmanlarını mağlûp eden hüccetleriyle ve Nur şakirtlerinin, çok emarelerin ve tecrübelerin ve kanaatlerinin teslimiyle o korkunç, karanlık, soğuk ve dar kabri, ehl-i iman için Cennet çukurundan bir çukur ve Cennet bahçesinin bir kapısı olduğunu ispat eden ve kâfir ve münâfık zındıklar için Cehennem çukurundan yılan ve akreplerle dolu bir çukurolduğunu ispat eden ve oraya gelecek olan Münker, Nekir ismindemelâikeleri ehl-i hak ve hakikat yolunda gidenler için birer mûnis arkadaş yapan ve Risale-i Nur'un şakirtlerini talebe-i ulûm sınıfına dahil edip Münker, Nekir suallerine Risale-i Nur ile cevap verdiklerini merhum kahraman şehid Hâfız Ali'nin vefatıyla keşfeden ve hayatta bulunanlarımızın da yine Risale-i Nur ile cevap vermemizi rahmet-i İlâhiyeden dua ve niyaz eden ve Hazret-i Kur'ân'ı, Kur'ân-ı Azîmüşşânın kırk tabakadan her tabakaya göre bir nevi i'caz-ı mânevîsini göstermesiyle ve umum kâinata bakan kelâm-ı ezeli olmasıyla ve tefsiri olan Risale-i Nur'un Mu'cizat-ı Kur'âniye ve Rumuzât-ı Semâniye risaleleriyle ve Risale-i Nur gül fabrikasının serkâtibi gibi kahraman kardeşlerin ve şakirtlerin fevkalâde gayretleriyle Asr-ı Saadetten beri böyle hârika bir surette mu'cizeli olarak yazılmasına hiç kimse kadir olmadığı halde Risale-i Nur'un kahraman bir kâtibi olan Hüsrev'e “Yaz!” emir buyurulmasıyla, Levh-i Mahfuzdaki yazılan Kur'ân gibi yazılması ve Kur'ân-ı Azîmüşşânın hak kelâmullah olduğunu ve bütün semâvî kitapların en büyüğü ve en efdali ve bir Fâtiha içinde binler Fâtiha ve bir İhlâs içinde binler İhlâs ve hurufatının birden on ve yüz ve bin ve binler sevap ve hasene verdiklerini hiç görülmedik ve işitilmedik pek güzel ve hârika bir sûrette târif ve ispat eden ve Kur'ân-ı Mûcizü'l-Beyânın, bin üç yüz seneden beri i'câzını göstermesiyle ve

muarızlarını durdurmasıyla ve Nurun gözlere gösterir derecede zâhir delilleri ile ve Nur şâkirtlerinin elmas kalemleriyle bu zamana kadar misli görülmedik Risale-i Nur'un dünyaya ferman okuyan ve en mütemerrid ve muannidleri susturan Yirmi Beşinci Söz ve zeyilleri kırk vech ile i'câz-ı Kur'ânî olduğunu ispat eden,

Ve ey Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın hak peygamber olduğuna ve umum yüz yirmi dört bin peygamberlerin efdali ve seyyidi olduğuna dair binler mu'cizelerini Mu'cizat-ı Ahmediye (a.s.m.) namındaki Risale-i Nur'u ile güzel bir surette ispat eden ve Kur'ân-ı Azîmüşşanın, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın rahmeten li'l-âlemîn olduğunu kâinatta ilân etmesiyle ve Nurun baştan nihayete kadar onun rahmeten li'l-âlemîn olduğunu burhanlarla ispat etmesiyle ve o resulün ef'âl ve ahvâli, kâinatta nümune-i iktida olacak en sağlam, en güzel rehber olduğunu hattâ körlere de göstermesiyle ve Anadolu ve hususî memleketlerde Nurun intişarı zamanında belâların ref'i ve susturulmasıyla musibetlerin gelmesi şهادetiyle ve Nur şakirtlerinin gayet ağır müşkülâtlar içinde kemâl-i metanetle hizmet ve irtibatlarıyla o zâtın (a.s.m.) sünnet-i seniyyesine ittibâ etmek ne kadar kârlı olduğunu ve bir sünnete bu zamanda ittibâda yüz şehidin ecrini kazandığını bildiren ve sadaka kaza ve belâyı nasıl def ediyorsa Risale-i Nur'un da Anadolu'ya gelecek kazayı, belâyı, yirmi senedir def ettiğini aynelyakîn ispat eden Üstad-ı Ekremimiz Efendimiz Hazretleri!

Şimdi şu Risale-i Nur'un beraeti, başta siz sevgili Üstadımızı, sonra biz âciz kusurlu talebelerinizi, sonra âlem-i İslâmı sürura sevk ederek ikinci büyük bir bayram yaptırdığından, siz mübarek Üstadımızın bu büyük bayram-ı şerifinizi tebrik ile ve yine üçüncü bayram olan Ramazan-ı Şerifinizi ve Leyle-i Kadrinizi tebrik, emsâl-i kesiresiyle müşerref olmaklığımızı niyaz ve biz kusurluların, kusurlarımızın affını rica ederek umumen selâm ile mübarek ellerinizden öper ve dualarınızı temenni ederiz, efendimiz hazretleri.

Ispartave havalisinde bulunan

Nur Talebeleri

Haddimden yüz derece ziyade olan bu mektup muhteviyatını tevazu ile reddetmek bir küfran-ı nimet ve umum şâkirtlerin hüsn-ü zanlarına karşı bir ihanet olması ve aynen kabul etmek bir gurur, bir enâniyet ve benlik bulunması cihetiyle, umum namına Risale-i Nur kâtibinin yazdığı bu uzun mektubu, on üç fıkraları ilâve edip, hem bir şükr-ü mânevî, hem gururdan, hem küfran-ı nimetten kurtulmak için size bir suretini gönderiyorum ki, Meyvenin On Birinci Meselesinin âhîrinde “Risale-i Nurun Isparta ve civarı talebelerinin bir mektubudur” diye ilhak edilsin. Ben bu mektubu, bu tâdilât ile yazdığımız halde, iki defa bir güvercin yanımızdaki pencereye geldi. İçeriye girecekti. Ceylân’ın başını gördü girmedi. Birkaç dakika sonra başkası aynen geldi. Yine yazanı gördü, girmedi. Ben dedim: “Herhalde evvelki serçe ve kuddüs kuşu gibi müjdecileridir. Veyahut bu mektup gibi müteaddit mektupları yazdığımızdan, mübarek mektubun tâdili ile mübarekiyetini tebrik için gelmişler” kanaatimiz geldi.

Said Nursî

On İkinci Şuâ

Denizli MahkemesiMüdafaatından'

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ²

Evet, biz bir cemiyetiz ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz elli milyon dahil mensupları var. Ve her gün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensiplerine kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.

3 إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ³ kudsî programıyla birbirinin yardımına, dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte, biz bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususi vazifemiz de, Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip, onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ittihamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve mânâsız, gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmiyoruz.

1. Üstadımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Denizli MahkemesiMüdafaanesine bazı lüzumlu tayy ve ilâveleri yaparak Afyon Mahkemesine—vahdet-i mes'ele münasebetiyle—aynı müdafaanemeyi ibraz ettiğinden, bu Denizli Müdafaanesinin büyük bir kısmını Afyon Mahkemesi Müdafaanesiyle birleştirmiş ve On Dördüncü Şuâ namını vermiştir.

2. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

3. "Mü'minler kardeşler." Hucurât Sûresi, 49:10.

Dünyaya karışmak arzusu bizde bulunsaydı, böyle sinek vızıltısı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlak verecekti. Divan-ı Harb-i Örfîde ve Mustafa Kemal'in hiddetine karşı, divan-ı riyasette, şiddetli ve dokunaklı müdafaa eden bir adam, on sekiz sene zarfında kimseye sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor diye onu ittiham eden, elbette bir garazla eder.

Bu meselede benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez. O doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış. Ve Kur'ân dahi Arş-ı Âzamla bağlıdır. Kimin haddi var, elini oraya uzatsın, o kuvvetli ipleri çözsün?

Hem bu memlekete maddî ve mânevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işârâtıyla ve İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın üç kerâmât-ı gaybiyesiyle ve Gavs-ı Âzâmın (k.s.) kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur, bizim âdi ve şahsî kusurlarımızla mes'ul olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem mânevî telâfi edilmeyecek derecede zarar olacak. ^{HAŞİYE-1}

Haşiyeye-1 Bu istida, Kastamonu zelzelesinden yirmi gün evvel yazılmıştı. Risale-i Nur bereketiyle her vilayetten ziyade âfâttan mahfuz kalmıştı. Şimdi âfât başladı ve dâvamızı tasdik etti.

Bazı zındıkların şeytanetiyle Risale-i Nur'a karşı çevrilen plânlar ve hücumlar inşaallah bozulacaklar. Onun şakirtleri başkalara kıyas edilmez, dağıtırılmaz, vazgeçirilmez, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle mağlûp edilmezler. Eğer maddî müdafaadan Kur'ân men etmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şakirtler, Şeyh Said ve Menemen hâdiseleri gibi cüz'î ve neticesiz hâdiselerle bulaşmazlar. Allah etmesin, eğer mecburiyet derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nur'a hücum edilse, elbette hükümeti iğfal eden zındıklar ve münâfıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhâsıl, madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz; onlar da bizim âhiretimize, imanî hizmetimize ilişmesinler.

Mevkuf
Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Efendiler,

Size kat'î haber veriyorum ki, buradaki zâtların, bizimle ve Risale-i Nur'la münasebeti olmayan veya az bulunanlardan başka, istediğiniz kadar hakikîkardeşlerim ve hakikat yolunda hakikatli arkadaşlarım var. Biz Risale-i Nur'un keşfiyat-ı kat'iyesiyle iki kere iki dört eder derecesinde sarsılmaz bir kanaatla bilmişiz ki, ölüm bizim için, sırr-ı Kur'ân ile, idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çevrilmiş. Ve bize muhalif ve dalâlette gidenler için, o kat'î ölüm, ya idam-ı ebedîdir (eğer âhirete kat'î imanı yoksa), veya ebedî ve karanlıklı haps-i münferittir (eğer âhirete inansa ve sefahet ve dalâlette gitmişse). Acaba dünyada bu mes'eleden daha büyük, daha ehemmiyetli bir mesele-i insaniye var mı ki, bu ona âlet olsun? Sizden soruyorum.

Madem yoktur ve olamaz. Neden bizimle uğraşıyorsunuz? Biz en ağır cezanıza karşı kendimiz, âlem-i nura gitmek için bir terhis tezkeresini alıyoruz diye kemâl-i metanetle bekliyoruz. Fakat bizi reddedip dalâlet hesabına mahkûm edenleri, sizi bu mecliste gördüğümüz gibi, idam-ı ebedî ile ve haps-i münferitle mahkûm ve pek yakın bir zamanda o dehşetli cezayı çeceklerini müşahade derecesinde biliyoruz, belki görüyoruz, onlara insaniyet damarıyla cidden acıyoruz. Bu kat'î ve ehemmiyetli hakikatı ispat etmeye ve en mütemerridleri dahi ilzam etmeye hazırım. Değil vukufsuz, garazkâr, mâneviyatta behresiz ehl-i vukufa karşı, belki en büyük âlim ve feylesoflarınıza karşı gündüz gibi ispat etmezsem, her cezaya razıyım!

İşte, yalnız bir nümune olarak, iki Cuma gününde mahpuslar için telif edilen ve Risale-i Nur'un umdelerini ve hülâsa ve esaslarını beyan ederek Risale-i Nur'un bir müdafaanamesi hükmüne geçen Meyve Risalesini ibraz ediyorum ve Ankara makamâtına vermek için, yeni harflerle yazdırmaya müşkülâtlar içinde gizli çalışıyoruz. İşte onu okuyunuz, tam dikkat ediniz. Eğer kalbiniz—nefsinize karışmam—beni tasdik etmezse, bana şimdiki tecrid-i mutlak içinde her hakaret ve işkenceyi de yapsanız, sükût edeceğim.

Elhâsıl, ya Risale-i Nur'u tam serbest bırakınız, veyahut bu kuvvetli vezedelenmez hakikati elinizden gelirse kırınız! Ben şimdiye kadar sizi ve dünyanızı düşünmüyordum ve düşünmeyecektim. Fakat mecbur ettiniz. Belki de sizi ikaz etmek lâzımdı ki, kader-i İlâhî bizi bu yola sevk etti. Biz de ¹

مَنْ أَمَّنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ düstur-u kudsîyi kendimize rehber edip,
herbir sıkıntılarınızı sabırla karşılayacağız diye azmettik.

Mevkuf
Said Nursî

1. "Kadere îmân eden kederden kurtulur."

Zaman-ı Saadetten şimdiye kadar câri bir âdet-i İslâmiyeye ittibaen Risale-i Nur'un hususî menbaları olan yüzer âyât-ı meşhureyi büyük bir En'âm gibi Hizb-i Kur'ânî yaptığımızı, "Dinde tahrifat yapıyor" diye muaheze etmişler.

Hem bir sene cezasını çektiğim ve mahrem tutulan ve zabıtnamede kaydedildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan Tesettür Risalesi bu sene yazılmış ve neşredilmiş gibi, bizi ittiham etmek istiyor. Hem Ankara'da hükümetin riyasetinde bulunan birisine (Mustafa Kemal'e) söylediğim itirazlara ve ağır sözlere mukabele etmeyip sükût etmesi ve o öldükten sonra, onun yanlısını gösteren bir hakikat-i hadîsiyeyi beyandaki fitrî ve lüzumlu ve mahrem tenkitlerim, medar-ı mes'uliyet yapılmış. Ölmüş ve hükümetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede; ve hükümetin ve milletin bir hatırası ve Cenâb-ı Hakkın bir tecellî-i hâkimiyeti olan adalet kanunları nerede?

Hem biz hükümet-i cumhuriye ve esaslarından en ziyade kendimize medar-ı istinat ve onunla kendimizi müdafaa ettiğimiz hürriyet-i vicdan esası, bizim aleyhimizde medar-ı mes'uliyet tutulmuş. Güya biz hürriyet-i vicdan esasına muarız gidiyoruz!

Hem medeniyetin seyyiatını ve kusurlarını tenkit ettiğimden, hatır ve hayâlime gelmeyen bir şeyi zabıtnamelerde isnat ediyor: Güya ben radyo, ^{HAŞİYE-1} tayyare ve şimendiferin kullanılmasını kabul etmiyorum diye, terakkiyat-ı hâzıra aleyhinde bulunduğumla mes'ul ediyor!

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Haşiye-1 Radyo gibi azîm bir nimet-i İllâhiyeye karşı azîm bir şükür olmak için, "Radyo Kur'ân'ı okuyup bütün zemin yüzündeki insanlara dinlettirip, küre-i havanın bir hâfız-ı Kur'ân olmasıdır" demiştim.

İşte bu nümunelere kıyasen, ne kadar hilâf-ı adâlet bir muamele olduğunu, inşâallah, insaflı, adaletli olan Denizli Müddeiumumîsi ve Mahkemesi göstererek, o zabıtnamelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en acîbi budur ki: Başka mahkemenin müdde-i umumîsi benden sordu: "Mahrem Beşinci Şuâda demişsin: 'Ordu dizginini o dehşetli şahsın elinden kurtaracak.' Muradın, orduyu hükümete karşı itaatsizliğe sevk etmektir." Ben de dedim: "Maksadım, o kumandan ya ölecek veya tebdil edilecek, ordu tahakkümünden kurtulacak demektir. Acaba, hem gayet mahrem, sekiz senede

yalnız iki defa elime geçen ve aynı zamanda kaybedilen, hem âhirzamana ait bir hadîsin mânâsını küllî bir surette beyan eden, hem aslı eskiden telif edilen bir risale, hem birtek nefer görmediği halde nasıl sebep-i ittiham olur?” Maatteessüf, o insafsızların o acip ittihamı iddianameye girmiş.

Hem en garibi şudur ki: Bir yerde demişim: Cenâb-ı Hakkın büyük nimetleri olan tayyare, şimendifer ve radyoyu, büyük şükürle mukabele lâzımken, beşer etmedi, tayyarelerle başlarına bomba yağdı. Ve radyo öyle büyük bir nimet-i İlâhiyedir ki, ona mukâbil şükür ise, o radyo milyonlar dilli bir küllî hâfız-ı Kur’ân olup, bütün zemin yüzündeki insanlara Kur’ân’ı dinlettirsin. Ve Yirminci Sözde Kur’ân’ın medeniyet harikalarından gaybî haber verdiğini beyan ederken, bir âyetin işareti olarak, kâfirler şimendiferle âlem-i İslâmı mağlûp ederler demişim. İslâmı bu harikalara teşvik ettiğim halde, bir sebep-i ittiham olarak, “Şimendifer ve tayyare ve radyo gibi terakkiyat-ı hâzıra aleyhinde” diye, iddianamenin âhirinde, beni evvelki müdde-i umumînin garazlarına binaen ittiham eder.

Hem hiçbir münasebeti olmadığı halde, bir adam Risale-i Nur’un ikinci bir ismi olan Risaletü’n-Nur tâbirinden, “Kur’ân’ın nurundan bir risalettir, bir ilhamdır” demiş. İddianamede başka yerin verdikleri yanlış mânâ ile, güya “Risale-i Nur bir resuldür” diye benim için bir sebep-i ittiham tutulmuş.

Hem müdafaatımda yirmi yerde kat’î bir surette hüccetlerle ispat etmişiz ki, bütün dünyaya karşı da olsa din ve Kur’ân ve Risale-i Nur’u âlet edemeyiz ve edilmez ve biz onların bir hakikatini dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz. Bu dâvânın emareleri yirmi senede binlerdir. Madem öyledir; ben ve biz

bütün kuvvetimizle deriz: ¹ حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Said Nursî

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesidir

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Bu itirazda muhatabım DenizliMahkemesi ve müddeiumumîsi değil, belki başta Isparta ve İnebolu müddeiumumîleri olarak, yanlış ve nâkıs zabıtnameleriyle buradaki acip iddianâmeyi aleyhimize verdiren garazkâr ve vehham memurlardır.

Evvelen: Aslı ve faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet namını mâsum ve siyasetle hiç alâkaları olmayan Risale-i Nur talebelerine takıp ve o daire içine giren ve iman ve âhiretinden başka hiç bir maksatları bulunmayan bîçareleri, o cemiyetin nâşiri, ya faal bir rüknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş ve okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğuna kat'î bir hücceti şudur ki:

Kur'ân aleyhinde yazılan, Doktor Duzi'nin ve sair zındıkların o muzır eserlerini okuyanlara, hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye düsturuyla bir suç sayılmadığı halde, hakikat-i Kur'âniyeyi ve imaniyeyi öğrenmeye gayet muhtaç ve müştak olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve hem, yüzer risale içinde yanlış mânâ verilmemek için mahrem tuttuğumuz ve neşrine izin vermediğimiz iki üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip ittiham etmiş. Halbuki, o risaleleri—biri müstesna—Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış; ve müstesna ise, hem istidamda ve hem itiraznamemde gayet kat'î cevap verildiği ve “Elimizde nur var, siyaset topuzu yok” diye Eskişehir Mahkemesinde yirmi vech ile kat'î ispat edildiği halde, o insafsız müddeîler, üç mahrem ve neşrolunmayan risalelerin üç dört cümlelerini bütün Risale-i Nur'a teşmil eder gibi, Risale-i Nur'u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmetle mübareze eder diye ittiham etmişler.

Ben ve bana yakın ve benimle görüşen dostlarımı işhad ve kasekle temin ederim ki, bu on seneden ziyadedir ki, iki reisten ve bir mebustan ve Kastamonu Valisinden başka, hükûmetin erkânını, vükelâsını, kumandanları, memurları, mebusları kimler olduğunu kat'iyen bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemişim. Acaba hiç imkânı var mı ki, bir adam mübareze ettiği adamları tanımasın ve bilmeyi merak etmesin? Dost mu, düşman mı, karşısındakini tanımasına ehemmiyet vermesin? Bu hallerden anlaşıyor ki, bil'iltizam herhalde beni mahkûm etmek için gayet asılsız bahaneleri icad ederler.

Madem keyfiyet böyledir. Ben de buranın mahkemesine değil, belki o insafsızlara derim:

Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermem ve hiç ehemmiyeti yok. Çünkü ben kabir kapısında, yetmiş yaşındayım. Böyle mazlum ve mâsum bir iki sene hayatı şehadet mertebesiyle değiştirmek, benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat, siz, ey zındıka hesabına adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle sebepsiz meşgul eden insafsızlar! Kat'î biliniz ve titreyiniz ki, siz idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferitle mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz. Hattâ size acıyoruz.

Evet, bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikati, elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyac-ı zaruri ve kat'îsidir. Acaba, bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur şakirtlerini ve o çareyi binler hüccetler ile bulduran Risale-i Nur'u âdi bahanelerle ittiham edenler ne kadar kendilerini hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar.

Bu insafsızları aldatan ve hiç münasebeti olmayan bir siyasî cemiyet vehmini veren üç maddedir.

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim benimle kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nurun bazı şâkirtleri her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen vecemaat-ı İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden, bir cemiyet zannedilmiş. Halbuki o mahdut üç dört şakirtin niyetleri cemiyet memiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede hâlis bir kardeşlik ve uhrevî tesanüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalâlet ve dünyaperestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsaitbulduklarından, fikren diyorlar ki: “Herhalde Said ve arkadaşlarıbizlere ve hükûmetin, bizim medenîce nâmeşru hevesatımıza müsait kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise muhalif bir cemiyet-i siyasidirler.” Ben de derim:

Hey bedbahtlar! Dünya ebedî olsaydı ve insan içinde daimî kalsaydı ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulunsaydı, belki buiftiranızda bir mânâ bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işgirseydim, yüz risalede on cümle değil, belki bin cümleyi siyasetvâri ve mübarezekârâne bulacaktınız. Hem farz-ı muhal olarak,

eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksatlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz diye—ki; şeytan da bunu inandırmaya çalışamıyor ve kimseye kabul ettiremez—haydi böyle de olsa, madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor; ve hükûmet ele bakar, kalbe bakamaz; ve herbir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Elbette yine adliye kanunu ile bizleri mes’ul etmezsiniz. Son sözüm:

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹

Said Nursî

1. "Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Onatevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur." Tevbe Sûresi, 9:129.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Eskişehir Mahkemesinde gizli kalmış, resmen zapta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve lâtif bir vakıa-i müdafaayı aynen beyan ediyorum.

Orada benden sordular ki: “Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?”

Ben de dedim: “Eskişehir mahkeme reisinden başka daha sizler dünyaya gelmeden ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder. Hülâsası şudur ki: O zaman şimdiki gibi, hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara verirdim, ekmeğimi onun suyuyla yerdim. İşitenler benden soruyordular. Ben dedirdim: Bu karınca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. Ocumhuriyetperverliklerine hürmeten, tanelerini karıncalara verirdim.”

Sonra dediler: “Sen Selef-i Salihîne muhalefet ediyorsun.”

Cevaben diyordum: “Hulefâ-i Râşidîn, herbiri hem halife, hem reis-i cumhur idi. Sıddîk-ı Ekber (r.a.), Aşere-i Mübeşşere ve Sahabe-i Kirama elbette reis-i cumhur hükmünde idi. Fakat mânâsız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer’iyeyi taşıyan mânâ-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.”

İşte, ey müddeiumumî ve mahkeme âzâları.

Elli seneden beri bende bulunan bir fikrin aksiyle beni ittiham ediyorsunuz. Eğer lâik cumhuriyet soruyorsanız, ben biliyorum ki, lâik mânâsı, bîtaraf kalmak, yani hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahetçilere ilişmediği gibi, dindarlara ve takvâcılara da ilişmez bir hükûmet telâkki ederim. On senedir (şimdi yirmi sene oluyor) ki hayat-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükümet-i cumhuriye ne hal kesb ettiğini bilmiyorum. El’iyâzü billâh, eğer dinsizlik hesabına imanına ve âhiretine çalışanları mes’ul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmişse, bunu size bilâperva ilân ve ihtar ederim ki, bin canım olsa, imana ve âhiretime feda etmeye hazırım. Ne

yaparsanız yapınız, benim son sözüm¹ حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹ olarak, siz beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukâbil derim:

Ben Risale-i Nur’un keşf-i kat’îsiyle, idam olmuyorum. Belki terhis edilip nur âlemine ve saadet âlemine gidiyorum. Ve sizi, ey dalâlet hesabına bizi ezen

bedbahtlar, idam-ı ebedî ile ve daimî haps-i münferitle mahkûm bildiğimden ve gördüğümünden, tamamıyla intikamımı sizden alarak kemâl-i rahat-ı kalble teslim-i ruh etmeye hazırım.

Mevkuf
Said Nursî

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Efendiler,

Çok emarelerle kat'î kanaatim gelmiş ki, hükümet hesabına, hissiyat-ı diniyeyi âlet ederek emniyet-i dahiliyeyi ihlâl etmek için bize hücum edilmiyor. Belki bu yalancı perde altında, zındıka hesabına, bizim, imanımız için ve imana ve emniyete hizmetimiz için bize hücum edildiğine çok hüccetlerden bir hücceti şudur ki:

Yirmi sene zarfında, Risale-i Nur'un yirmi bin nüshaları ve parçalarını yirmi bin adamlar okuyup kabul ettikleri halde, Risale-i Nur'un şakirtleri tarafından emniyetin ihlâline dair hiçbir vukuat olmamış ve hükümet kaydetmemiş ve eski ve yeni iki mahkeme bulmamış. Halbuki, böyle kesretli ve kuvvetli propaganda, yirmi günde vukuatlarla kendini gösterecekti. Demek hürriyet-i vicdan prensibine zıt olarak, bütün dindar nasihatçilere şâmil, lâstikli bir kanunun yüz altmış üç (163)'üncü maddesi sahte bir maskedir. Zındıklar, bazı erkân-ı hükümeti iğfal ederek, adliyeyi şaşırtıp, bizi herhalde ezmek istiyorlar.

Madem hakikat budur; biz de bütün kuvvetimizle deriz: Ey dinini dünyaya satan ve küfr-ü mutlaka düşen bedbahtlar! Elinizden ne gelirse yapınız. Dünyanız başınızı yesin ve yiyecek. Yüzer milyon kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate başımız dahi feda olsun! Her ceza ve idamınıza hazırız. Hapsin harici, bu vaziyette, yüz derece dahilinden daha fenadır. Bize karşigelen böyle bir istibdad-ı mutlak altında hiçbir hürriyet—ne hürriyet-i ilmiye, ne hürriyet-i vicdan, ne hürriyet-i diniye—olmamasından, ehl-i namus ve diyanet ve taraftar-ı hürriyet olanlara ya ölmek veya hapse girmekten başka bir

çare kalmaz. Biz de ² اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ diyerek Rabbimize dayanıyoruz.

Mevkuf
Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz." Bakara Sûresi, 2:156.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Mahkeme Reisi Ali Rıza Beyefendi,

Hukukumu müdafaa etmek için ehemmiyetli bir talebim ve bir ricam var.

Ben yeni harfleri bilmiyorum ve eski yazım da pek nâkıstır, hem beni başkalarla görüştürmüyorlar. Adeta tecrid-i mutlak içindeyim. Hattâ iddianame on beş dakikadan sonra benden alındı. Hem avukat tutmak iktidarım yok. Hattâ size takdim ettiğim müdafaatımın, çok zahmetle, bir kısmını gizli olarak ancak yeni harfle bir suretini alabildim. Hem Risale-i Nur'un bir nevi müdafaanamesi ve mesleğinin hülâsası olan Meyve Risalesinin bir suretini müdeiumuma vermek için ve bir iki suretini Ankara makamâtına göndermek için yazdırmıştım. Birden onları elimden aldılar, daha vermediler. Halbuki Eskişehir adliyesi, bize bir makineyi hapse gönderdi. Biz müdafaatımızı onda, yeni harfle, bir iki nüsha yazdık; hem o mahkeme dahi yazdı. İşte ehemmiyetli talebim: Ya bize bir makineyi siz veriniz veya bize müsaade ediniz, biz celb edeceğiz, tâ ki hem müdafaatımı, hem Risale-i Nur'un müdafaanamesi hükmündeki risaleyi yeni harfle iki üç suretini alıp, hem Adliye Vekâletine, hem Heyet-i Vekileye, hem Meclis-i Mebusana, hem Şûrâ-yı Devlete göndereceğiz. Çünkü, iddianamede bütün esas, Risale-i Nur'dur. Ve Risale-i Nur'a ait dâvâ ve itiraz, cüz'î bir hâdis ve şahsî bir mes'ele değil ki çok ehemmiyet verilmesin. Belki bu milleti ve memleketi ve hükûmeti ciddî alâkadar edecek ve dolayısıyla âlem-i İslâmın nazar-ı dikkatini ehemmiyetli bir surette celb edecek bir küllî hâdis hükmünde ve umumî bir meseledir.

Evet Risale-i Nur'a perde altında hücum eden, ecnebî parmağıyla bu vatandaki milletin en büyük kuvveti olan âlem-i İslâmın teveccühünü ve muhabbetini ve uhuvvetini kırmak ve nefret verdirmek için siyaseti dinsizliğe âlet ederek perde altında küfr-ü mutlakı yerleştirenlerdir ki, hükûmeti iğfal ve adliyeyi iki defadır şaşırtıp der: "Risale-i Nur ve şakirtleri dini siyasete âlet eder; emniyete zarar ihtimali var."

Hey bedbahtlar! Risale-i Nur'un gerçi siyasetle alâkası yoktur. Fakat küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altı olan anarşiliği ve üstü olan istibdad-ı mutlakı esasıyla bozar, reddeder. Emniyeti, âsâyişi, hürriyeti, adaleti temin ettiğine yüzer hüccetlerden biri, bu müdafaanamesi hükmündeki Meyve Risalesidir. Bunu âlî bir heyet-i ilmiye ve içtimaiye tetkik etsinler. Eğer beni tasdik etmezlerse, ben her cezaya ve işkenceli idama razıyım.

Mevkuf
Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Reis Beyefendi,

Kararnamede üç madde esas tutulmuş:

Birisi, cemiyettir. Ben buradaki bütün Risale-i Nur şakirtlerini ve benimle görüşenleri veya okuyan ve yazanlarını aynıyle işhad ediyorum. Onlardan sorunuz ki, ben hiç birisine dememişim: “Bir cemiyet-i siyasiye veya cemiyet-i Nakşiye teşkil edeceğiz.” Daima dediğim budur: “Biz, imanımızı kurtarmaya çalışacağız.” Umum ehl-i iman dahil oldukları ve üç yüz milyondan ziyade efradı bulunan bir mukaddes cemaat-i İslâmiyeden başka mâbeynimizde medar-ı bahs olmadığını ve Kur’ân’da “Hizbullah” nâmı verilen ve umum ehl-i imanın uhuvveti cihetiyle kendimizi, Kur’ân’a hizmetimiz için Hizbü’l-Kur’ân, Hizbullah dairesinde bulmuşuz. Eğer kararnamede bu mânâ murad ise, bütün ruhumuzla, kemâl-i iftiharla itiraf ederiz. Eğer başka mânâlar murad ise, onlardan haberimiz yoktur!

İkinci madde: Kararnamenin itirafıyla, Kastamonu zabıtasının rapor ve tasdikiyle, hiç neşrolunmayacak tarzda odun ve kömür yığınları altında ve mıhlı sandıklarda bulunan ve Eskişehir Mahkemesinin tetkikinden ve tenkidinden geçen ve bir hafif cezayı çektiren ve kat’iyen mahrem tutulan Tesettür Risalesi ve Hücumat-ı Sitte ve Zeyli risalesi gibi kitaplardan bazı cümlelerine yanlış mânâ vererek, dokuz seneevvelki zamana bizi götürüp, cezasını çektiğimiz suçla mes’ul etmek istiyor.

Üçüncü madde: Kararnamede kaç yerinde “Devletin emniyetini ihlâl edebilir veya yapabilir” gibi tâbirlerle imkânât, vukuat yerinde istimal edilmiş. Herkes, mümkündür ki, bir katl yapsın. Bu imkân ile mes’ul olabilir mi?

Mevkuf
Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Reis Beyefendi,

Ankaramakamatına ve Reis-i cumhura istida suretinde gönderdiğim müdafaanamemi ve Başvekâletin de bunu ehemmiyetle kabul ettiklerini gösteren cevabî mektubunu rabten sunuyorum, takdim ederim. Makam-ı iddianın aleyhimizde beyan ettiği asılsız, ittihamkârâne evhamın kat'î cevapları bu müdafaatımda vardır. Sair yerlerin garazkârâne ve sathî zabıtnamelerine bina edilen buranın ehl-i vukuf raporunda hilâf-ı vâki ve mantıksız çok sözler vardır ki, onlara karşı da bu itiraznamem takdim edilmişti.

Ezcümle: Size evvelce arz ettiğim gibi, Eskişehir Mahkemesine, yüz altmış üç (163)'üncü madde ile beni mahkûm etmek istedikleri zaman demiştim: “Hükûmet-i Cumhuriyenin iki yüz mebusu içinde aynı rakam yüz altmış üç (163) mebusun imzalarıyla Van'daki dârülfünunuma (medreseme) yüz elli (150) bin banknot tahsisat kabul etmeleri ve onunla hükûmet-i cumhuriyenin bana karşı teveccühü, bu yüz altmış üç (163)'üncü maddeyi hakkımda hükümden iskat ediyor” dediğim halde, o ehl-i vukuf, “yüz altmış üç (163) mebus Said aleyhinde takibat yapmışlar” diye tahrif etmiş! İşte makam-ı iddia da, bu ehl-i vukufun böyle bütün bütün asılsız ittihamlarına binaen bizi mes'ul tutuyor. Halbuki, meclisinizin kararıyla, en yüksek heyet-i ilmiye ve fenniyenin tetkikine ve tahkikine havale edilen Risale-i Nur'un bütün eczaları tetkikten sonra, bil'ittifak, hakkımızda verdiği kararda, “Said'in ve Risale-i Nur şakirtlerinin yazılarında dini, mukaddesatı âlet edip devletin emniyetini ihlâl teşvik veya bir cemiyet kurmak ve hükûmete karşı bir su-i maksadı bulunmak kasdında olduğunu gösterir bir sarahat ve emare olmadığını ve Said'in şakirtleri, muhaberelerinde hükûmete karşı kötü bir kasıt beslemek, bir cemiyet kurmak veya tarîkat gütmek fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmaktadır” diye müttefikan karar vermişler.

Hem ehl-i vukuf, “Said Nursî'nin yüzde doksan risalesi, hem samimî, hem hasbî, hem ilim ve hakikat ve din esaslarından hiçbir cihetle ayrılmamışlar; bunlarda, dini âlet etmek veya cemiyet teşkil etmeye, emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir. Şakirtlerin birbiriyle ve Said Nursî ile muhabere mektupları da bu nevidendirler. Beş on mahrem ve şekvâlî ve gayr-ı ilmî olan risalelerden başka bütün risaleleri herbiri bir âyetin tefsiri ve bir hadîs-i şerifin hakikati namına yazılmışlardır. Din, iman, Allah, peygamber, âhiret akîdelerini ve

ibarelerini açıkça anlatmak için temsillerle yazılmış ve ilmî görüşleri ve ihtiyarlara ve gençlere ahlâkî öğütler ve hayat tecrübesinden alınmış ibretli vak'aları ve faideli menkıbeleri ihtiva eden, mevcudun yüzde doksanını teşkil eden risalelerdir. Hükûmete ve idareye ve âsâyişe ilişecek hiçbir ciheti yoktur” diye müttetikar karar vermişlerdir.

İşte, makam-ı iddia, bu yüksek ehl-i vukufun raporuna bakmayarak, eski ve müşevveş ve nâkıs rapora binaen acip tarzlarda bizi ittiham etmesinden, hakikaten fevkalhad müteessir bulunmaktayız. Bu insaflı mahkemenin müsellemler insaflarına elbette yakıştırmayız. Hattâ—temsilde hata olmasın—bir Bektaşîye

“Niçin namaz kılmıyorsun?” demişler. O da “Kur’ân’da ¹ لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ

var” demiş. Ona demişler: “Bunun arkasını, yani ² وَأَنْتُمْ سَكَارَى yı da oku” denildiğinde, “Ben hafız değilim” demiş olması kâbilinden, Risale-i Nur’un bir cümlesini tutup o cümleyi tâdil ve neticeyi beyan eden âhirini almayarak aleyhimizde verilmektedir. Takdim edeceğim müdafaanamemde, o iddianameye karşı mukayese edildiğinde bunun otuz kırk misali görülecektir. Bu nûmunelerden lâtif bir vakıayı beyan ediyorum:

1. “Namaza yaklaşmayın...” Nisâ Sûresi, 4:43.
2. “Sarhoş olduğunuz zaman.” Nisâ Sûresi, 4:43.

Eskişehir Mahkemesinde makam-ı iddianın nasılsa bir sehiv neticesi, Risale-i Nur’un iman derslerine “Halkları ifsad ediyor” gibi bir tâbir ve sonradan o tâbirden vazgeçtiği halde, Risale-i Nur şakirtlerinden Abdürrezzak nâmında bir zât mahkemeden bir sene sonra demiş:

“Hey bedbaht! Otuz üç âyât-ı Kur’âniye işârâtının takdirine mazhar ve İmam-ı Ali’nin (r.a.) üç kerametinin ihbar-ı gaybîsiyle ve Gavs-ı Âzâmın (k.s.) kuvvetli bir tarzda ihbarıyla kıymet-i diniyesi tahakkuk eden ve bu yirmi sene zarfında idareye hiçbir zararı dokunmayan ve hiç kimseye hiçbir zarar vermemesiyle beraber binler vatan evlâdını tenvir ve irşad eden ve imanlarını kuvvetlendiren ve ahlâklarını düzelten Risale-i Nur’un irşadlarına ‘ifsad’ diyorsun. Allah’tan korkmuyorsun, dilin kurusun!” demiş.

Şimdi, bu şakirdin haklı olarak bu sözünü makam-ı iddia gördüğü halde, “Said, etrafına fesat saçmış” tabirini insafınıza ve vicdanınıza havale ediyorum.

Makam-ı iddia, Risale-i Nur’un içtimaî derslerine ilişmek fikriyle, “Dinin tahtı ve makamı, vicdandır; hükme, kanuna bağlanmaz. Eskiden bağlanmasıyla içtimaî keşmekeşler olmuştur” dedi. Ben de derim ki:

Din yalnız iman değil; belki amel-i salih dahi dinin ikinci cüz’üdür. Acaba katl, zina, sirkat, kumar, şarap gibi hayat-ı içtimaiyeyi zehirlendiren pek çok

büyük günahları işleyenleri onlardan men etmek için, yalnız hapis korkusu ve hükûmetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kâfi gelir mi? O halde, her hanede, belki herkesin yanında daima bir polis, bir hafiye bulunmak lâzım gelir ki, serkeş nefisler kendilerini o pisliklerden çeksinler. İşte Risale-i Nur, amel-i salih noktasında, iman cânibinden, herkesin başında her vakit bir mânevî yasakçıyı bulundurur. Cehennem hapsini ve gazab-ı İlâhîyi hatırına getirmekle fenalıktan kolayca kurtarır.

Hem, makam-ı iddia bir risalenin güzel ve fevkalâde kerametkârâne bir tevâfukunun imza edilmesiyle “bir cemiyet efradı” diye mânasız bir emare beyan etmiş. Acaba esnafların ve hancıların defterlerinde bulunan bu nevi imzalara cemiyet ünvanı verilir mi? Eskişehir’de aynı böyle bir vehim oldu. Cevap verdiğim ve Mu’cizat-ı Ahmediye Risalesini gösterdiğim zaman taaccüple karşıladılar. Eğer mâbeynimizde dünyevî bir cemiyet olsaydı, bu derece benim yüzümden zarar görenler, elbette kemâl-i nefretle benden kaçacak idiler. Demek, nasıl ben ve biz, İmam-ı Gazâlî ile irtibatımız var, kopmuyor; çünkü uhrevîdir, dünyaya bakmıyor. Aynen öyle de, bu mâsum ve sâfî ve hâlis dindarlar, benim gibi bir bîçareye iman derslerinin hatırı için bir kuvvetli alâka göstermişler. Ondan bu asılsız, mevhum bir cemiyet-i siyasiye vehmini vermiş. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹

Mevkuf, haps-i münferitte

Said Nursî

1. “Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173

Bu gelen kısım çok ehemmiyetlidir

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Son sözün mühim bir parçası

Efendiler, Reis Bey, dikkat ediniz! Risale-i Nur'u ve şakirtlerini mahkûm etmek, doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına, hakikat-i Kur'âniye ve hakaik-i imaniyeyi mahkûm etmek hükmüne geçmekle, bin üç yüz seneden beri her senede üç yüz milyon onda yürümüŖ ve üç yüz milyar Müslümanların hakikate ve saadet-i dâreyne giden cadde-i kübrâlarını kapatmaya çalışmaktır ve onların nefretlerini ve itirazlarını kendinize celb etmektir. Çünkü o caddede gelip gidenler, gelmiş geçmişlere dualar ve hasenatlarıyla yardım ediyorlar. Hem bu mübarek vatanın başına bir kıyamet kopmaya vesile olmaktır. Acaba mahkeme-i kübrada, bu üç yüz milyar dâvâcılarının karşısında sizden sorulsa ki, "Doktor Duzi'nin, baştan nihayete kadar serâpâ İslâmiyetiniz ve vatanınız ve dininiz aleyhinde ve frenkçe *Tarih-i İslam* namındaki eseri ki, zındıkların kütüphanelerinizdeki eserlerine, kitaplarına ve serbest okumalarına ve o kitapların şakirtleri, kanununuzca cemiyet şeklini almalarıyla beraber, dinsizlik veya komünistlik veya anarşistlik veya pek eski ifsad komitecilik veya menfî Turancılık gibi siyasetinize muhalif cemiyetlerine ilişmiyordunuz? Neden hiçbir siyasetle alâkaları olmayan ve yalnız iman ve Kur'ân cadde-i kübrâsında giden ve kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebedîden ve haps-i münferitten kurtarmak için Kur'ân'ın hakikî tefsiri olan Risale-i Nur gibi gayet hak ve hakikat bir eseri okuyanlara ve hiçbir siyasî cemiyetle münasebeti olmayan o hâlis dindarların birbiriyle uhrevî dostluk ve uhuvvetlerine cemiyet nâmı verip ilişmişsiniz? Onları pek acip bir kanunla mahkûm ettiniz ve etmek istediniz?" dedikleri zaman ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz.

Ve sizi iğfal eden ve adliyeyi şaşırtan ve hükümeti bizimle vatana ve millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar ve münafıklar, istibdad-ı mutlaka "cumhuriyet" nâmı vermekle, irtidad-ı mutlaka rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka "medeniyet" ismi vermekle, cebr-i keyfî-i küfrîye "kanun" ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükümeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.

Ey efendiler,

Dört senede dört defa dehşetli zelzeleler, tam tamına dört defa Risale-i Nur şakirtlerine şiddetli bir surette taarruz ve zulüm zamanlarına tevafuku ve herbir zelzele dahi tam taarruz zamanında gelmesi; ve hücumun durmasıyla zelzelenin durması işaretiyle, şimdiki mahkûmiyetimizle gelen semâvî ve arzî belâlardan siz mes’ulsünüz!

DenizliHapishanesinde tecrid-i mutlak
ve haps-i münferitte mevkuf

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Son sözün bir kısmı

Efendiler,

Şimdiki hayat-ı içtimaiyeyi bilemediğimden, makam-ı iddianın gidişatına göre, sizce musammem mahkûmiyetimize bir bahane olmak için, pek musırrâne ileri sürdüğünüz cemiyetçilik ittihamına karşı pek çok kat'î cevaplarımızı Ankara ehl-i vukufunun dahi müttefikan tasdikleriyle beraber, bu derece bu noktada ısrarınıza çok hayret ve taaccüpte bulunurken kalbime bu mânâ geldi:

Madem, hayat-ı içtimaiyenin bir temel taşı; ve fıtrat-ı beşeriyenin bir hâcet-i zaruriyesi; ve aile hayatından tâ kabile ve millet ve İslâmiyet ve insaniyet hayatına kadar en lüzumlu ve kuvvetli râbıta; ve her insanın kâinatta gördüğü ve tek başına mukabele edemediği medâr-ı zarar ve hayret ve insanî ve İslâmî vazifelerin ifasına mâni maddî ve mânevî esbabın tehacümatına karşı bir nokta-i istinat ve medar-ı tesellî olan dostluk ve kardeşâne cemaat ve toplanmak ve samimâne uhrevî cemiyet ve uhuvvet, hem siyasî cephesi olmadığı halde ve bilhassa hem dünya, hem din, hem âhiret saadetlerine kat'î vesile olarak iman ve Kur'ân dersinde hâlis bir dostluk ve hakikat yolunda bir arkadaşlık ve vatanına ve milletine zararlı şeylere karşı bir tesanüt taşıyan Risale-i Nur şakirtlerinin pek çok takdir ve tahsine şâyân ders-i imanda toplanmalarına, “cemiyet-i siyasiye” nâmını verenler, elbette ve herhalde, ya gayet fena bir surette aldanmış veya gayet gaddar bir anarşisttir ki, hem insaniyete vahşiyâne düşmanlık eder, hem İslâmiyete Nemrudâne adavet eder, hem hayat-ı içtimaiyeye anarşiliğin en bozuk ve mütereddî tavrıyla husumet eder ve bu vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye ve dinî mukaddesata karşı mürtedâne, mütemerridâne, anûdâne mücadele eder. Veya ecnebî hesabına bu milletin can damarını kesmeye ve bozmaya çalışan el-hannâs bir zındıktır ki, hükümeti iğfal ve adliyeyi şaşırtır, tâ o şeytanlara, firavunlara, anarşistlere karşı şimdiye kadar istimal ettiğimiz mânevî silâhlarımızı, kardeşlerimize ve vatanımıza çevirsin veya kırdırsın.

Mevkuf

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Efendiler,

Otuz kırk seneden beri ecnebî hesabına ve küfür ve ilhad namına bu milleti ifsad ve bu vatani parçalamak fikriyle, Kur'ân hakikatine ve iman hakikatlerine her vesileyle hücum eden ve çok şekillere giren bir gizli ifsad komitesine karşı, bu meselemizde kendilerine perde yaptıkları insafsız ve dikkatsiz memurlara ve bu mahkemeyi şaşırtan onların Müslüman kisvesindeki propagandacılarına hitaben, fakat sizin huzurunuzda zâhiren sizinle bir kaç söz konuşacağıma müsaade ediniz.

(Fakat ikinci gün beraat kararı o dehşetli konuşmayı geriye bıraktı.)

Tecrid-i mutlakta ve haps-i münferitte mevkuf

Said Nursî

Büyük memurlardan bir kaç zât benden sordular ki: “Mustafa Kemalsana üç yüz lira maaş verip, Kürdistana ve vilâyât-ı Şarkiyeye, Şeyh Sinûsî yerine vâiz-i umumî yapmak teklifini neden kabul etmedin? Eğer kabul etseydin, ihtilâl yüzünden kesilen yüz bin adamın hayatlarını kurtarmaya sebep olurdu” dediler.

Ben de onlara cevaben dedim ki: Yirmişer, otuzar senelik hayat-ı dünyeviyeyi o adamlar için kurtarmadığıma bedel, yüz binler vatandaşa, herbirisine milyonlar sene uhrevî hayatı kazandırmaya vesile olan Risale-i Nur, o zâiyatın yerine binler derece iş görmüş. Eğer o teklifi ben kabul etseydim, hiçbir şeye âlet olamayan ve tâbi olmayan ve sırr-ı ihlâsı taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi. Hattâ ben, hapiste muhterem kardeşlerime demiştim: Eğer Ankara’ya gönderilen Risale-i Nur’un şiddetli tokatları için beni idama mahkûm eden zâtlar, Risale-i Nur ile imanlarını kurtarıp idam-ı ebedîden necat bulsalar, siz şahit olunuz, ben onları da ruh u canımla helâl ederim.

Beraetimizden sonra Denizli’de beni tarassutla tâciz edenlere ve büyük âmirlerine ve polis müdürüyle müfettişlere dedim: Risale-i Nur’un kâbil-i inkâr olmayan bir kerametidir ki, yirmi sene mazlumiyet hayatımda, yüzer risale ve mektuplarımda ve binler şakirtlerde hiçbir cereyan, hiçbir cemiyet ile ve dahilî ve haricî hiçbir komite ile hiçbir vesika, hiçbir alâka, dokuz ay tetkikatta bulunmamasıdır. Hiçbir fikrin ve tedbirin haddi midir ki, bu hârika vaziyeti versin? Birtek adamın, birkaç senedeki mahrem esrarı meydana çıksa, elbette onu mes’ul ve mahcup edecek yirmi madde bulunacak. Madem hakikat budur; ya diyeceksiniz ki, “Pek harika ve mağlûp olmaz bir deha bu işi çeviriyor.” Veya diyeceksiniz: “Gayet inayetskârâne bir hıfz-ı İlâhîdir.” Elbette böyle bir dehâ ile mübareze etmek hatadır. Millete ve vatana büyük bir zarardır; ve böyle bir hıfz-ı İlâhî ve inâyet-i Rabbâniyeye karşı gelmek, firavunâne bir temerrüddür.

Eğer deseniz: “Seni serbest bıraksak ve tarassut ve nezaret etmesek derslerinle ve gizli esrarınla hayat-ı içtimaiyemizi bulandırabilirsin.”

Ben de derim: Benim derslerim, bilâistisna bütün hükûmetin ve adliyenin eline geçmiş; bir gün cezayı mûcip bir madde bulunmamış. Kırk elli bin nüsha risale, o derslerden milletin ellerinde dikkat ve merakla gezdiği halde, menfaatten başka hiçbir zararı hiçbir kimseye olmadığı, hem eski mahkemenin, hem yeni mahkemenin mucib-i mes’uliyet bir madde bulamamaları cihetiyle, yenisi ittifakla beraetimize ve eskisi, dünyaca bir büyüğün hatırı için yüz otuz risaleden beş on kelime bahane edip, yalnız kanaat-ı vicdaniye ile yüz yirmi mevkuf kardeşlerimden yalnız on beş adama altışar ay ceza verebilmesi kat’î bir

hüccettir ki, bana ve Risale-i Nur’a ilişkiniz mânâsız bir tevehhümle çirkin bir zulümdür. Hem daha yeni dersim yok ve bir sırrım gizli kalmadı ki nezaretle tâdilîne çalışsanız...

Ben şimdi hürriyetime çok muhtacım. Yirmi seneden beri lüzumsuz ve haksız ve faidesiz tarassutlar artık yeter! Benim sabrım tükendi. İhtiyarlık zafiyetinden, şimdiye kadar yapmadığım bedduayı yapmak ihtimali var. “Mazlûmun âhı tâ Arşa kadar gider”¹ diye bir kuvvetli hakikattir.

1. *Buhârî*, Cihad: 18, Zekât: 62, Mağâzî: 60, Mezalim: 9; *Müslim*, İman: 29; *Ebu Davud*, Zekât: 5; *Tirmizî*, Zekât: 6, Birr: 67; *Nesâî*, Zekât: 1, 46; *İbni Mâce*, Zekât: 1; *Müsned*: 1:222, 2:102.

Sonra o zâlim, dünyaca büyük makamlarda bulunan bedbahtlar dediler: “Sen, yirmi senedir birtek defa takkemizi başına koymadın. Eski ve yeni mahkemelerin huzurunda başını açmadın, eski kıyafetinle bulundun. Halbuki on yedi milyon bu kıyafete girdi.”

Ben de dedim: On yedi milyon değil, belki yedi milyon da değil, belki rızasıyla ve kalben kabulüyle ancak yedi bin Avrupa-perest sarhoşların kıyafetlerine ruhsat-ı şer’iye ve cebr-i kanunî cihetiyle girmektense, azîmet-i şer’iye ve takvâ cihetiyle, yedi milyar zâtların kıyafetlerine girmeyi tercih ederim. Benim gibi yirmi beş seneden beri hayat-ı içtimaiyeyi terkeden adama “inat ediyor, bize muhaliftir” denilmez. Haydi, inat dahi olsa, madem Mustafa Kemal o inadı kıramadı ve iki mahkeme kırmadı ve üç vilâyetin hükûmetleri onu bozmadı; siz neci oluyorsunuz ki, beyhude hem milletin, hem hükûmetin zararına, o inadın kırılmasına çabalıyorsunuz? Haydi siyasî muhalif de olsa, madem tasdikinizle yirmi senedir dünya ile alâkasını kesen ve mânen yirmi seneden beri ölmüş bir adam, yeniden dirilip, faidesiz kendine çok zararlı olarak hayat-ı siyasiyeye girerek sizin ile uğraşmaz. Bu halde onun muhalefetinden tevehhüm etmek, divaneliktir. Divanelerle ciddî konuşmak dahi bir divanelik olmasından, sizin gibilerle konuşmayı terk ediyorum. Ne yaparsanızminnet çekmem dediğim, onları hem kızdırdı, hem susturdu. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹
حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ²

1. “Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173

2. “Allah bana yeter. Ondan başka ibâdetle lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Onatevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur.” Tevbe Sûresi, 9:129.

Bu defaki küçük müdafaatımda demiştim:

“Risale-i Nur’daki şefkat, vicdan hakikat, hak, bizi siyasetten men etmiş. Çünkü mâsumlar belâyâ düşerler; onlara zulmetmiş oluruz.” Bazı zâtlar bunun izahını istediler. Ben de dedim:

Şimdiki fırtınalı asırda gaddar medeniyetten neş’et eden hodgâmlık ve asabiyet-i unsuriye ve umumî harpten gelen istibdadat-ı askeriye ve dalâletten çıkan merhametsizlik cihetinde öyle bir eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdadat meydana almış ki, ehl-i hak, hakkını kuvvet-i maddiye ile müdafaa etse, ya eşedd-i zulüm ile, tarafgirlik bahanesiyle çok bîçareleri yakacak; o hâlette o da azlem olacak ve mağlûp kalacak. Çünkü, mezkûr hissiyatla hareket ve taarruz eden insanlar, bir iki adamın hatasıyla yirmi otuz adamı, âdi bahanelerle vurur, perişan eder. Eğer ehl-i hak, hak ve adalet yolunda yalnız vurana vursa, otuz zayıfa mukâbil yalnız biri kazanır, mağlûp vaziyetinde kalır. Eğer mukabele-i bilmisil kaide-i zâlimânesiyle, o ehl-i hak dahi bir ikinin hatasıyla yirmi otuz bîçareleri ezseler, o vakit, hak namına dehşetli bir haksızlık ederler.

İşte, Kur’ân’ın emriyle, gayet şiddetle ve nefretle siyasetten ve idareye karışmaktan kaçındığımızın hakikî hikmeti ve sebebi budur. Yoksa bizde öyle bir hak kuvveti var ki, hakkımızı tam ve mükemmel müdafaa edebilirdik.

Hem madem herşey geçici ve fânidir ve ölüm ölmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor. Ve zahmet ise rahmete kalb oluyor. Elbette biz sabır ve şükürle tevekkül edip sükût ederiz. Zarar ile, icbar ile sükûtumuzu bozdurmak ise, insafa, adalete, gayret-i vataniyeye ve hamiyet-i milliyeye bütün bütün zıttır, muhaliftir.

Hülâsa-i kelâm: Ehl-i hükûmetin ve ehl-i siyasetin ve ehl-i idarenin ve inzibatın ve adliye ve zabitanın bizimle uğraşacak hiçbir işleri yoktur. Olsa olsa, dünyada hiçbir hükûmetin müdafaa edemediği ve aklı başında hiçbir insanın hoşlanmadığı küfr-ü mutlak ve dehşetli bir tâun-u beşerî ve maddiyunluktan gelen zındıkanın taassubuyla, bir kısım gizli zındıklar şeytanetiyle bazı resmî memurları aldatarak evhamlandırıp, aleyhimize sevk etmek var. Biz de deriz:

Değil böyle bir kaç vehhamı, belki dünyayı aleyhimize sevk etseler, Kur’ân’ın kuvvetiyle, Allah’ın inâyetiyle kaçmayız. O irtidatkâr küfr-ü mutlaka ve o zındıkaya teslim-i silâh etmeyiz!

Said Nursî

On Üçüncü Şuâ

Üstadın talebelerine gönderdiği gayet kıymetli, nurlu mektuplardır. Risale-i Nur'un parlak mücahedeatını bu samimî mektuplar gayet parlak gösteriyorlar.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Geçen Leyle-i Kadrinizi ve gelen bayramınızı bütün mevcudiyetimle tebrik ve sizleri Cenâb-ı Erhamürrâhimînin birliğine ve rahmetine emanet ediyorum.

مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ²

beraber, derim ki:

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ³

âyetinin mânâ-yı işârîsiyle verdiği teselliye tamamiyle gördüm. Şöyle ki:

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kadere imân eden kederden kurtulur."

3. "Rabbini hükümüne sabret. Muhakkak ki Sen bizim gözetimimiz altındasın. Rabbini hamd ile tesbih et." Tûr Sûresi, 52:48.

Dünyayı unutmak, Ramazan'ımızı âsude geçirmek düşünürken, hatıra gelmeyen ve bütün bütün tahammülün fevkinde bu dehşetli hâdiseler hem benim, hem Risale-i Nur'un, hem sizin, hem Ramazan'ımız, hem uhuvvetimiz için ayn-ı inayet olduğunu ben müşahade ettim. Bana ait cihetinin ise çok faidelerinden yalnız iki üçünü beyan ederim.

Biri: Ramazan'da çok şiddetli bir heyecan, bir ciddiyet, bir iltica, bir niyazla müthiş hastalığa galebe ederek çalıştırdı.

İkincisi: Herbirinize karşı bu sene de görüşmek ve yakınınızda bulunmak arzusuşiddetliydi. Yalnız birinizi görmek ve Isparta'ya gelmek için buçektığım zahmeti kabul ederdim.

Üçüncüsü: Hem Kastamonu'da, hem yolda, hem burada fevkalâde bir tarzda bütün elîm hâletler birden değişiyor ve me'mulün ve arzumun hilâfına olarak bir dest-i inayet görünüyor.

الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ¹

dediriyor. En ziyade beni düşündüren Risale-i Nur'u, en gafil ve dünyaca büyük makamlarda bulunanlara da kemâl-i dikkatle okutturuyor, başka bir sahada fütuhata meydan açıyor. Ve en ziyade rikkatime

dokunan ve kendi elemimden başka herbirinizin sıkıntısından başıma toplanan bütün elemlere ve teessüflere karşı, Ramazan'da, bir saati yüz saat hükmüne getiren o şehri mübarekte, bu musibet dahi, o yüz sevabı, herbir saati on saat derecesinde ibadet yapmaklabine iblâğ ettiğinden, Risale-i Nur'dan tam ders alan ve dünya fânî ve ticaretgâh olduğunu bilen ve herşeyi iman ve âhireti için feda eden ve bu derslane-i Yusufiyedeki muvakkat sıkıntıların daimî lezzetler ve faideler vereceklerine inanan sizin gibi ihlâslı zâtlara acımak ve rikkatten ağlamak hâletini, tebrik ve sebatınızı gayet istihsan ve takdir etmek hâletine

çevirdi. Ben de ² **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ** dedim.

Bana ait bu faideler gibi hem uhuvvetimizin, hem Risale-i Nur'un, hem Ramazan'ımızın, hem sizin bu yüzde öyle faideleri var ki, perde açılrsa, "Yâ Rabbenâ, şükür! Bu kaza ve kader-i İlâhî, hakkımızda bir inayettir" dedirtecek kanaatim var. Hâdiseye sebebiyet verenlere itab etmeyiniz. Bu musibetin geniş ve dehşetli plânı çoktan kurulmuştu, fakat mânen pek çok hafif geldi. İnşallah çabuk geçer.

³ **عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ** sırrıyla müteessir olmayınız.

Said Nursî

1. "Allah neyi seçti ise, hayırlı olan odur."

2. "Küfür ve dalâlet dışında her türlü halimiz için Allah'a hamd olsun."

3. "Olabilir ki siz bir şeyden hoşlanmazsınız; halbuki o sizin için bir hayırdır." Bakara Sûresi, 2:216.

Aziz kardeşlerim,

Yakınıınızda bulunmakla çok bahtiyarım. Sizin hayalinizle ara sıra konuşurum, müteselli olurum. Biliniz ki, mümkün olsaydı, bütün sıkıntılarınızı kemâl-i iftihar ve sevinçle çekerdim. Ben, sizin yüzünüzden Isparta'yı ve havâlisini taşıyla, toprağıyla seviyorum. Hattâ diyorum ve resmen de diyeceğim: Isparta hükümeti bana ceza verse, başka bir vilâyet beni beraet ettirse, yine burayı tercih ederim.

Evet, ben üç cihetle Ispartalıyım. Gerçi tarihçe ispat edemiyorum; fakat kanaatım var ki, İsparit nahiyesinde dünyaya gelen Said'in aslı buradan gitmiş. Hem Isparta vilâyeti öyle hakikî kardeşleri bana vermiş ki; değil Abdülmecid ve Abdurrahman, belki Said'i onların herbirisine maalmemnuniye feda eylerim.

Tahmin ederim, şimdi küre-i arzda Risale-i Nur şakirtlerinden, kalben ve ruhen ve fikren daha az sıkıntı çeken yoktur. Çünkü kalb ve ruh ve akılları iman-ı tahkikî nurlarıyla sıkıntı çekmezler. Maddî zahmetler ise, Risale-i Nur dersiyle hem geçici, hem sevaplı, hem ehemmiyetsiz, hem hizmet-i imaniyenin başka bir mecrâda inkişafına vesile olmasını bilerek şükür ve sabırla karşılıyorlar. İman-ı tahkikî dünyada dahi medar-ı saadettir diye halleriyle ispat ediyorlar. Evet, "Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler" deyip, metinâne bu fâni zahmetleri bâki rahmetlere tebdile çalışıyorlar.

Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, onların emsallerini çoğaltsın, bu vatana medar-ı şeref ve saadet yapsın ve onları da Cennetü'l-Firdevste saadet-i ebediyeye mazhar eylesin. Âmin.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu kaza-i İlâhînin adalet-i kaderiye noktasında, yeni talebelerden bir kısım zâtların sırr-ı ihlâsa muvafık olmayan dünya cihetini de Risale-i Nur ile arzu etmesinden, bazı menfaatperest rakipleri karşısında bulup, yirmi beş sene evvel aslı yazılan ve sekiz sene zarfında bir iki defa elime geçen ve aynı vakitte kaybettirilen Beşinci Şuâ benden uzak bir yerde ele geçmesiyle, o hoca bozması gibi kıskançlar, onunla adliyeyi evhamlandırıdılar. Aynı vakit, benim arzu ettiğim yeni harflerle *Miftahu'l-İman* mecmuası yerine *Ayetü'l-Kübrâ* muvafakatım

olmadan tab olması ve nüshaları gelmesi hükümete aksetmiş, iki mes'ele birbiriyle karıştırılmış. Güya Kanun-u Medeniyeye karşı o Beşinci Şuâ tab edilmiş diye, ehl-i garaz, bir habbeyi yüz kubbe yaparak gadren bizleri şu çilehaneye soktu. Fakat kader-i İlâhî ise, menfaatimiz için buraya sevk etti ve eski zamanlarda ihtiyarî çilehanelerin sevap noktasında çok fevkinde sevapdar etmek sırrıyla, bizi, ihlâs dersini tam almak ve hakikaten kıymetsiz olan dünya umuruna karşı alâkalarımızı tâdil etmek için yine medrese-i Yusufiyeye çağırıldı.

Ehl-i dünya evhamına karşı deriz:

Yedinci Şuâ baştan aşağıya kadar imandır; aldanmışsınız. Ve gayet mahrem tutulan ve şiddetli taharrîlerde bizde bulunmayan ve aslı yirmi sene evvel yazılan Beşinci Şuâ bütün bütün ayrıdır. Biz, bunun değil tab'ına, belki bu zamanda hiç kimseye göstermesine razı olmamakla beraber, orada doğru çıkmış bir ihbar-ı gaybîdir, mübareze etmiyor.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Bayramınızı tekrar tebrikle beraber, sureten görüşemediğimize teessüf etmeyiniz. Bizler hakikaten daima beraberiz; ebed yolunda da inşaallah bu beraberlik devam edecek. İmanî hizmetinizde kazandığınız ebedî sevaplar ve ruhî ve kalbî faziletler ve sevinçler, şimdiki geçici ve muvakkat gamları ve sıkıntıları hiçe indirir kanaatindeyim. Şimdiye kadar, Risale-i Nur şakirtleri gibi çok kudsî hizmette çok az zahmet çekenler olmamış.

Evet, Cennet ucuz değil. İki hayatı imha eden küfr-ü mutlakdan kurtarmak, bu zamanda pek çok ehemmiyetlidir. Bir parça meşakkat olsa da şevk ve şükür ve sabırla karşılamalı. Madem bizi çalıştıran Hâlîkımız Rahîm ve Hakîmdir; başa gelen herşeyi rıza ile, sevinçle, rahmetine, hikmetine itimatla karşılamalıyız.

Kahraman bir kardeşimiz, Âyetü'l-Kübrâ meselesinde bütün mes'uliyeti kendine alıp, Hizb-i Kur'ân'ı ve Hizb-i Nur'u ve kalemiyle kazandığı fevkalâde uhrevî şeref ve fazilete istihkakını tam göstermiş, beni derin sevinçlerle ağlatmış. Ve Yedinci Şuâ olan Âyetü'l-Kübrâ tam nazar-ı dikkati celb ederek ileride ona lâayık bir fûtuhatı ihzar etmek hikmetiyle ona gelen bu muvakkat müsadere, o kardeşimizin ve rûfekasının hizmetlerini ve masraflarını zayi etmeyecek, inşaallah daha parlattırarak diye rahmet-i İlâhiyeden bekleriz.

أَجْرَنَا وَارْحَمْنَا وَاحْفَظْنَا

Sizi bütün dualarında¹ gibi bütün mütekellim-i maalgayr sigalarında bilâistisna dahil edip, kesretli cesetler ve birtek ruh hükmünde şirket-i mâneviyemizin düsturlarıyla çalışan ve sizin sıkıntınızla sizden ziyade alâkadar olan ve şahs-ı mânevînizden himmet ve medet ve sebat ve metanet ve şefaât bekleyen,

Kardeşiniz
Said Nursî

1. "Bizi kurtar. Bize merhamet et. Bizi muhafaza et."

Bu hâdisе tesiriyle ben kendimi mâsum kardeşlerime rıza-yı kalb ile feda etmeye kat'î azm ü cezmettiğim ve çaresini fikren aradığım vakitte, Celcelûtiyeyi okudum. Birden hatıra geldi ki, İmam-ı Ali Radıyallahu Anh “Yâ Rab aman ver!” diye dua etmiş. İnşallah, o duanın sırrıyla selâmete çıkarsınız.

Evet, Hazret-i Ali Radıyallahu Anh, Kaside-i Celcelûtiyede iki suretle Risale-i Nur’dan haber verdiği gibi, Âyetü’l-Kübrâ risalesine işareten:

وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى آمِنِي مِنَ الْفَجْتِ

der. Bu işarete îma eder ki, Âyetü’l-Kübrâ yüzünden ehemmiyetli bir musibet Risale-i Nur talebelerine gelecek ve

“Âyetü’l-Kübrâ hakkı için o ^{فَجْتِ} ve ‘musibetten şakirtlerine aman ver” diye niyaz eder, o risaleyi ve menbainı şefaathı yapar. Evet, Âyetü’l-Kübrâ risalesinin tab’ı bahanesiyle gelen musibet, aynen o remz-i gaybîyi tasdik etti.

Hem o kasidede, Risale-i Nur’un mühim eczalarına tertibiyle işaretlerin hâtimesinde, mukâbil sahifede der:

وَتِلْكَ حُرُوفُ النُّورِ فَاجْمَعْ خَوَاصَّهَا وَحَقِّقْ
مَعَانِيَهَا بِهَا الْخَيْرُ تُمِمْتْ

Yani, “İşte, Risale-i Nur’un sözleri, hurufları ki, onlara işaretler eyledik. Sen onların hassalarını topla ve mânâlarını tahkik eyle. Bütün hayır ve saadet onlarla tamam olur” der. “Hurufların mânâlarını tahkik et” karinesiyle mânâyı ifade etmeyen hecaî harfler murad olmayıp, belki kelimeler mânâsındaki “Sözler” namıyla risaleler muraddır.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

Said Nursî

1. Gaybı hakkıyla ancak Allah bilir.

2. “Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme.” Bakara Sûresi, 2:286.

Aziz, sıddık kardeşim Refet Bey,

Senin âlimâne suallerin Risale-i Nur'un *Mektubat* kısmında çok ehemmiyetli hakikatlerin anahtarları olmasından, senin suallerine karşı lâkayt kalamıyorum. Bunun kısa cevabı şudur:

Madem Kur'ân bir hutbe-i ezeliyedir, nev-i beşerin umum tabakatıyla ve ehl-i ibadetin bütün tâifeleriyle konuşur. Elbette onlara göre müteaddit mânâları ve küllî mânâsının çok mertebeleri bulunacak. Bazı müfessirler, yalnız en umumî veya en sarîh veya vâcib veya bir sünnet-i müekkedeyi ifade eden mânâyı tercih

eder. Meselâ, bu âyette ¹ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ 'dan ehemmiyetli bir sünnet olan

iki rekât teheccüt namazını ve ² وَإِذْ بَارَ النَّجْمُ 'dan, bir sünnet-i müekkede olan sabah fecir sünnetini zikretmiş. Yoksa evvelki mânânın daha çok efradı var. Kardeşim, seninle konuşmak kesilmemiş.

1. "Gecenin bir kısmında Onu tesbih et." Tûr Sûresi, 52:49.

2. "Ve yıldızlar kaybolurken de (Onu tesbih et)." Tûr Sûresi, 52:49.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi zuhur namazını kıldım. Tesbihat içinde siz hatırıma geldiniz ki, herbiri hem kendini, hem hanesindeki akrabasını düşünmekle mahzun olur. Birden kalbe geldi ki:

Madem eski zamanlarda âhiretini dünyasına tercih edenler, hayat-ı içtimaiyenin günahlarından kurtulmak ve âhiretine hâlisâne çalışmak niyetiyle mağaralarda, çilehanelerde riyazetle hayatlarını geçirenler bu zamanda olsaydılar, Risale-i Nur şakirtleri olacaktılar. Elbette şimdi, bu şerait altında, bunlar onlardan on derece daha ziyade muhtaçtır ve on derece fazla fazilet kazanıyorlar ve on derece daha rahattırlar.

Aziz, mübarek kardeşlerim,

Pek çok selâm... Bizim memlekette eskide arefe gününde bin İhlâs-ı Şerif

okurduk.¹ Ben, şimdi bir gün evvel beş yüz ve arefede dahi beş yüz okuyabilirim. Kendine güvenen, birden okuyabilir. Ben, gerçi sizleri göremiyorum ve hususî herbirinizle görüşmüyorum, fakat ben, ekser vakitler, dua içinde herbirinizle bazen ismiyle sohbet ederim.

1. İhlâs Sûresini muhtelif adetlerde okumanın fâziletlerine dair hadîsler için bk. *Tirmizî*, *Fezâilü'l-Kur'ân*, 11; *Müsned*, 3:437, 5:141; *Dârimî*, *Fezâilü'l-Kur'ân*, 24; *Suyûtî*, *el-Fethu'l-Kebîr*, 3:227.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, şimdiye kadar Nur fabrika dairesinin mübarekler heyetinden iki ehemmiyetli rükünler kurtulmuşlar tahmin ederim. Elhak, o daire, o heyet, altı yedi senede yirmi otuz sene kadar fâtihâne iş görmüşler. Parlak kalemlerinin yâdigârları gibi, onların hizmetlerine tevakkuf etmez; onların bedeline, onların defter-i a'mâllerine hasenat yazdırıyor. Hattâ Hizb-i Nurînin öyle bir kuvvetli fütuhâtı var ve öyle ehemmiyetli yerlere girmiş ki, onu neşredenler mütemadiyen çalışıyorlar hükmündedir.

Ben, pek çok çalışmış ve çalışkan Hâfız Mustafa'yı da evvelki zât gibi dışarıda zannederdim.

Yalnız bir defa “O da buradadır” işittim; belki başka Mustafa'dır diye teselli buluyordum.

Aziz kardeşlerim,

Ben, bu sabah tesbihatta Hâfız Tefvîk'e acıdım. Bu iki defadır zahmet çekiyor tahattur ettim. Birden hatıra geldi: Onu tebrik et. O, kendini faidesiz bir ihtiyatla Risale-i Nur'daki çok ehemmiyetli makamından ve büyük hissesinden bir derece çekmek isterdi. Fakat hizmetinin kudsiyeti ve azameti, onu yine o büyük hisseye ve pek büyük sevaba muvaffak eyledi. Az bir sıkıntı ve geçici bir küçük zahmetle böyle bir şeref-i mânevîden geri kalmamak gerektir.

Evet, kardeşlerim, madem herşey gidiyor; ve gittikten sonra eğer lezzet ve keyif ise, boşu boşuna gider, bir hasret kalır! Eğer sıkıntı ve zahmet ise hem dünyevî ve uhrevî, hem böyle bir kudsî hizmet noktasında öyle bir lezzetli faideler var ki, o zahmeti hiçe indirir. İçinizde biri müstesna, en ihtiyar ve en ziyade başına sıkıntılar toplanan benim. Sizi temin ederim, tam bir sabır ve şükür ve tahammülle halimden memnunum. Musibete şükür ise, musibetteki sevap ve

uhrevî ve dünyevî faideleri içindir.

Aziz kardeşlerim,

Meyvenin meselelerinin tek mil edilmesine meydan vermeyen mânilerin zevâliyle inşaallah yine başlanacak ki, birisi soğuk, birisi masonların onun kuvvetinden dehşet almalarıdır. Ben, bu musibette kader-i İlâhî cihetini düşünüyorum. Zahmetim rahmete inkılâp eder.

Evet, Risale-i Kaderde beyan edildiği gibi, her hâdisede iki sebep var: Biri zâhîrîdir ki, insanlar ona göre hükmederler, çok defa zulmederler. Biri de hakikattir ki, kader-i İlâhî ona göre hükmeder, o aynı hâdisede beşer zulmünün altında adalet eder. Meselâ, bir adam, yapmadığı bir sirkat ile zulmen hapse atılır. Fakat gizli bir cinayetine binaen, kader dahi hapsine hüküm verir, aynı zulm-ü beşer içinde adalet eder.

İşte bu meselemizde elmaslar şişelerden, sıddık fedakârlar mütereddit sebatsızlardan ve hâlis muhlisler, benlik ve menfaatini bırakmayanlardan ayrılmak için bu şiddetli imtihana girmemizin iki sebebi var:

Birisi: Ehl-i dünya ve siyasetin evhamlarına dokunan kuvvetli bir tesanüd ve ihlâsla fevkalâde hizmet-i diniyedir. Zulm-ü beşer buna baktı.

İkincisi: Herkes kendi başına bu kudsî hizmete tam ihlâs ve tam tesanütle tam liyakat göstermediğimizden, kader dahi buna baktı. Şimdi kader-i İlâhî, ayn-ı adalet içinde hakkımızda ayn-ı merhamettir ki, birbirine müştak kardeşleri bir meclise getirdi, zahmetleri ibadete ve zayıatları sadakaya çevirdi. Ve yazdıkları risaleleri her taraftan nazar-ı dikkati celb etmek ve dünyanın mal ve evlâdı ve istirahatı pek muvakkat ve geçici ve herhalde bir gün onları bırakıp toprağa girecek olmasından, onların yüzünden âhiretini zedelememek ve sabır ve tahammüle alışmak ve istikbaldeki ehl-i imana kahramanâne bir nümune-i imtisâl, belki imamları olmak gibi çok cihetle ayn-ı merhamettir. Fakat yalnız bir cihet var ki, beni düşündürüyor.

Nasıl bir parmak yaralansa göz, akıl, kalb ehemmiyetli vazifelerini bırakıponunla meşgul oluyorlar. Öyle de, bu derece zarurete giren sıkıntılı hayatımız, yarasıyla kalb ve ruhumuzu kendiyle meşgul eder. Hattâ dünyayı unutmak lâzım olduğu bir zamanımda, o hal beni masonların meclisine getirdi, onları tokatlamakla meşgul eyledi. Cenâb-ı Hak bu gaflet halini de bir mücahede-i fikriye nev'inden kabul etmek ihtimaliyle teselli buldum.

Risale-i Nur'un kıymettar muallimi Hâfız Mehmed'in kardeşi Ali Gül'ün selâmını aldım. Ben hem ona, hem bütün hemşehrilerine ve Sava'nın bütün ahyâ ve emvâtına binler selâm ve dua ederim.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin sebat ve metanetiniz, masonların ve münafıkların bütün plânlarını akîm bırakıyor.

Evet, kardeşlerim, saklamaya lüzüm yok. O zındıklar, Risale-i Nur'u ve şakirtlerini tarîkate ve bilhassa Nakşî tarîkatine kıyas edip, o ehl-i tarîkati mağlûp ettikleri plânlarla bizleri çürütmek ve dağıtmak fikriyle bu hücumu yaptılar.

Evvelâ: Ürkütmek ve korkutmak ve o mesleğin su-i istimâlatını göstermek.

Ve saniyen: O mesleğin erkânlarının ve müntesibîninin kusuratlarını teşhir etmek.

Ve salisen: Maddiyun felsefesinin ve medeniyetinin câzibedar sefahet ve uyutucu lezzetli zehirleriyle ifsad etmekle mâbeynlerinde tesanüdü kırmak ve üstadlarını ihanetlerle çürütmek ve mesleklerini fennin, felsefenin bazı düsturlarıyla nazarlarından sukut ettirmektir ki, Nakşîlere ve ehl-i tarîkate karşı istimâl ettikleri aynı silâhla bizlere hücum ettiler, fakat aldandılar. Çünkü, Risale-i Nur'un meslek-i esası, ihlâs-ı tam ve terk-i enâniyet ve zahmetlerde rahmeti ve elemelerde bâki lezzetleri hissedip aramak ve fânî ayn-ı lezzet-i sefihânede elîm elemeleri göstermek ve imanın bu dünyada dahi hadsiz lezzetlere medar olmasını ve hiçbir felsefenin eli yetişmediği noktaları ve hakikatleri ders vermek olduğundan, onların plânlarını inşaallah tam akîm bırakacak. Ve meslek-i Risale-i Nur ise tarîkatlere kıyas edilmez diye onları susturacak.

Bir lâtife: Bu sabah, yanımdaki jandarma koğuşundan biri beni çağırdı, pencereye çıktım.

Dedi: “Bizim kapımız kendi kendine kapandı. Ne yapıyoruz, açılmıyor.”

Ben de dedim: “Size işarettir ki, nöbettar olduğunuz ve üstlerinden kapı kapattığınız adamlar içinde sizin gibimâsumlar var. Hattâ on seneden beri görmediğim bir kardeşimle bir dakika görüşmek bahanesiyle bana ihanet ve başka bahaneyle dış kapımızın ikincisini dahi kapadılar. Onun cezası olarak sizin kapınız dahikapandı.”

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Size dün yazdığım lâtifenin üç zerafeti var:

Birincisi: İstikbalde gelecek mübarek heyetin şahs-ı mânevîsinin bir mümessili olmasından, o şahs-ı mânevînin sırrıyla ve bereketiyle sürgülü kapı kendi kendine açıldığı gibi, yine o tahakkuk edip vücuda gelmiş mübarek heyetin bir mümessilinin on sene sonra yarım dakika benimle görüşmesi sebebiyle bana hiddettedildi. Ben de hiddet ettim, “Kapıları kapansın!” tekrar eyledim. Aynıgünün gecesinin sabahında—hiç vuku bulmamış—kendi kendine nöbetçilerinkapıları kapandı, iki saat açılmadı.

İkinci zerafeti: Ben bir pusula müddeiumuma müdürle göndermişim, içinde demiştim: “Ben tecriddeyim, kimseyle görüşemiyorum. Görüşsem de bu şehirde kimseyi tanımıyorum. Buranın belediyesi birisiyle ilâ âhir...” Sonra müddeiumumî demiş: “O tecridde mi?” Müdür demiş: “Yok.” İkisi bana itiraz etmişler. Aynı gün, yarım meczup ve yarım akraba biri yarım dakika benimle görüşmesi yüzünden öyle bir vaziyet gösterildi ki, hiçbir tecridde olmamış. Bana itirazları yüzlerine çarptı.

Üçüncüsü: Komşudaki haylâz gençlerin kapıda gürültüleri akşam yatsı ortasında bana zararederdi, fakat az idi. O kapıyı da aynı gün bir bahane ile kapattılar. Hem fena koku menzilimde ziyadeleşti, hem o haylazların kapıma yakın gürültüleri ziyade bana zarar verdi. Ben de yine “Kapıları kapansın, neden böyle yapıyorlar?” dedim. Aynı sabah o hâdise oldu.

Kardeşlerim,

Yeni huruf-la yazdığınız iki mesele, cidden tesirini gösterdi. Birinci, İkinci, Üçüncü Meseleleri de yazılsa çok iyi olur. Fakat Hüsrev ve Tahirî gibi kalemleri Kur'ân'a ve Kur'ân hattına mahsus ve memur olmalarından bana endişe verir. Başkalar yazsalar daha münasiptir.

Aziz kardeşlerim,

Bir seneden beri bir parça, yani bir kilo kadar şehriye ve pirinçten sarfediyordum. Şüphem kalmadı ki, büyük bir bereket içinde var. Şimdi sizbırakmıyorsunuz ki pişireyim. Öyle ise, onu size hem teberrük hem bereketli bir hediye ediyorum. O yıldız şehriyeden bir defa harikabir bereketi gördüm. Taneleri pişirdikten sonra kurutuyordum. Bir tektane on mislinden ziyade büyük olduğunu ben ve başkaları gördük.

Aziz kardeşlerim,

Bu gece evrad ile meşgul olurken nöbetçiler ve başkalar işitiyorlardı. Kalbime geldi ki: “Acaba bu izhar, sevabını noksan etmiyor mu?” diye telâş ettim. Hücetü'l-İslâm İmam-ı Gazâli'nin meşhur bir sözü hatıra geldi. O demiş: “Bazan izhar, çok defa ihfâdan daha ziyade efdal olur.” Yani âşikâre yapmakta başkalar, ya istifade veya taklit etmek veya gafletten uyanmak veya dalâlette ve sefahette muannid ise, karşısında şeâir-i İslâmiye nev'inde izhar etmek, izzet-i diniyeyi göstermek gibi çok cihetle, hususan bu zamanda ve ihlâs dersini tam alanlarda değil riya, belki gizliden tasannu karışmamak şartıyla çok ziyade sevaplı olabilir diye bir teselli buldum.

İki gün evvel sorgu hâkimi beni çağırdığı vakit, ben kardeşlerimi nasıl müdafaa edeyim diye düşünürken, İmam-ı Gazâli'nin *Hizbü'l-Masûn*'unu açtım.

Birden bu âyetler nazarımda göründü:

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا¹
يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ²
طُوبَىٰ لَهُمْ⁴ اللَّهُ حَفِيزٌ عَلَيْهِمْ³

Baktım ki: Birinci âyet, şeddeler sayılsa ve meddeler sayılmazsa⁵ 'daki "Vav" dahi meddedir, makam-ı cifrîsi ve ebcedîsi bin üç yüz altmış iki (1362) eder ki, tamtamına bu senenin aynı tarihine ve bizim mü'min kardeşlerimizi müdafaaya azmettiğimiz zamana, hem mânâsı, hem makamı tevafuk ediyor. Elhamdülillâh dedim, benim müdafaama ihtiyaç bırakmıyor.

1. "Muhakkak ki Allah, inananları savunacaktır." Hac Sûresi, 22:38.
2. "Onların nurları, önlerinde ve sağlarında koşuyor" Hadid Sûresi, 57:12.
3. "Allah onları görüp gözetmektedir." Şûrâ Sûresi, 42:6.
4. "Onlara müjdelere olsun!" Ra'd Sûresi, 13:29.
5. "İmân edenler."

Sonra hatırıma geldi ki: "Acaba netice ne olacak?" diye merak ettim. Gördüm:

اللَّهُ حَفِيزٌ عَلَيْهِمْ طُوبَىٰ لَهُمْ

'deki iki cümle, tenvin sayılmak şartıyla, makam-ı cifrîsi aynen bin üç yüz altmış iki. Eğer bir med sayılmazsa, iki, eğer sayılsa üç eder. Tam tamına hıfz-ı İlâhiyeye pek çok muhtaç olduğumuz bu zamanın, bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihine tevâfuk ederek, bir seneden beri büyük bir dairede ve geniş bir sahada aleyhimize ihzar edilen dehşetli bir hücum karşısında mahfuziyetimize teminat ile teselli veriyor. Risale-i Nur bu hâdisede daha parlak fütuhâtı hâkim dairelerde bulunmasından, şimdiki muvakkat tevakkuf bizi meyyus etmez ve etmemeli. Ve Âyetü'l-Kübrâ'nın tab'ı sebebiyle müsaderesi onun parlak makamına nazar-ı dikkati her taraftan ona celb

etmesine bir ilânname telâkki ediyorum.¹ رَبَّنَا آتِنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا

âyetini şimdi okudum.² وَاعْفِرْ لَنَا cümlesi tam tamına bin üç yüz altmış iki eder. Bu senenin aynı tarihine tevafuk eder ve bizi çok istiğfara davet ve emreder ki, nurunuz tamam olsun ve Risale-i Nur noksan kalmasın.

1. "Ey Rabbimiz, nûrumuzu tamamla ve bizi bağışla." Tahrîm Sûresi, 66:8.
2. "Bizi bağışla", Tahrîm Sûresi, 66:8.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu eski ve yeni iki medrese-i Yusufiyedeki şiddetli imtihanda sarsılmayan ve dersinden vazgeçmeyen ve yakıcı çorbadan ağızları yandığı halde talebeliğini bırakmayan ve bu kadar tehacüme karşı kuvve-i mâneviyesi kırılmayan zâtları ehl-i hakikat ve nesl-i âti alkışlayacakları gibi, melâike ve ruhâniler dahi alkışlıyorlar diye kanaatim var. Fakat içinizde hastalıklı ve nazik ve fakirler bulunmasıyla, maddî sıkıntı ziyadedir. Ve buna karşı da herbiriniz herbirisine birer tesellici ve ahlâkta ve sabırda birer nümune-i imtisal ve tesanüd ve taltifte birer şefkatli kardeş ve ders müzakeresinde birer zeki muhatap ve mücîp ve güzel seciyelerin in'ikâsında birer âyine olmanız, o maddî sıkıntıları hiçe indirir diye düşünüp ruhumdan ziyade sevdiğim sizler hakkında teselli buluyorum.

Yüz yirmi yaşında bulunan Mevlânâ Hâlid'in (k.s.) cübbesini size birgüngöndereceğim. O zât onu bana giydirdiği gibi, ben de onun namına sizin herbirinize teberrüken giydirmek için hangi vakit isterseniz göndereceğim.

Yeni geldiğimiz zaman çiçek aşısı doktoru beni aşıladı. O kolum çıban oldu ve şişti. O şiş aşıya iniyor, beni yatırmıyor, abdestte sıkıntı veriyor. Acaba benim vücudum aşuya gelmez veyahut başka bir mânâ var. Yirmi sene evvel beni Ankara'da aşıladılar. Şimdiye kadar o aşı yeri ara sıra işliyor, rahatsızlık veriyor. Bu da öyle olmasın diye hatırıma geldi. Sizdenasıl?

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kader-i İlâhî adâleti bizleri Denizli medrese-i Yusufiyesine sevk etmesinin bir hikmeti, her yerden ziyade Risale-i Nur’a ve şakirtlerine hem mahpusları, hem ahalisi, belki hem memurları ve adliyesi muhtaç olmalarıdır. Buna binaen, biz bir vazife-i imaniye ve uhreviye ile bu sıkıntılı imtihana girdik.

Evet, yirmi-otuzdan ancak bir-ikisi tâdil-i erkân ile namazını kılan mahpuslar içinde birden Risale-i Nur şakirtlerinden kırk ellisi umumen bilâistisna mükemmel namazlarını kılmaları, lisan-ı hal ile ve fiil diliyle öyle bir ders ve irşaddır ki, bu sıkıntı ve zahmeti hiçe indirir, belki sevdirebilir. Ve şakirtler, ef’alleriyle bu dersi verdikleri gibi, kalblerindeki kuvvetli tahkikî imanlarıyla dahi buradaki ehl-i imanı ehl-i dalâletin evham ve şübehatından kurtarmalarına medar çelikten bir kal’a hükmüne geçeceğini rahmet ve inayet-i İlâhiyeden ümit ediyoruz.

Buradaki ehl-i dünyanın bizi konuşmaktan ve temastan menleri zarar vermiyor. Lisan-ı hal, lisan-ı kalden daha kuvvetli ve tesirli konuşuyor. Madem hapse girmek terbiye içindir; milleti seviyorlarsa mahpusları Risale-i Nur şakirtleriyle görüştürsünler—tâ bir ayda, belki bir günde bir seneden ziyade terbiye alsınlar. Hem millete ve vatana, hem kendi istikballerine ve âhiretine menfaatli birer insan olsunlar. Gençlik Rehberi bulunsaydı çok faidesi olurdu. İnşaallah bir zaman girer.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün, büyük ve merhum kardeşim Molla Abdullah ile Hazret-i Ziyaeddin hakkındaki malûmunuz muhavereyi tahattur ettim. Sonra sizi düşündüm. Kalben dedim: Eğer perde-i gayb açılrsa, bu sebatsız zamanda böyle sebat gösteren ve bu yakıcı, ateşli hallerden sarsılmayan bu samimî dindarlar ve ciddî Müslümanlar eğer herbiri bir velî, hattâ bir kutup görünse, benim nazarımda şimdi verdiğim ehemmiyeti ve alâkayı pek az ziyadeleştirecek; ve eğer birer âmî ve âdi görünse, şimdi verdiğim kıymeti hiç noksan etmeyecek diye karar verdim. Çünkü böyle pek ağır şerait altında iman kurtarmak hizmeti, herşeyin fevkindedir. Şahsî makamlar ve hüsn-ü zanların ilâve ettikleri meziyetler, böyle dağdağalı, sarsıntılı hallerde hüsn-ü zanlarını kırmakla muhabbetleri azalır ve meziyet sahibi dahi onların nazarlarında mevkiini muhafaza etmek için tasannua ve tekellüfe ve sıkıntılı vekara mecburiyet hisseder. İşte hadsiz şükür olsun ki, bizler böyle soğuk tekellüflere muhtaç olmuyoruz.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bütün ruh ve kalb ve aklımla sizin leyâli-i aşerenizi tebrik ederiz. Bizim şirket-i mâneviyemizde büyük kazançlar edeceklerini rahmet-i İlâhiyeden niyaz ederiz. Bu gece rüyamda yanınıza gelmiş, imam olarak namaz kılacağım halinde uyandım. Benim tecrübemle rüyanın tâbiri çıkacağı zamanda Sava ve Homa kahramanlarından iki kardeşimiz rüyayı tabir etmek için umumunuz namına geldiler. Ben de umumunuzu görmek gibi mesrur oldum.

Kardeşlerim,

Gerçi bu vaziyet, hem muvafığa ve bir kısım memurlara Risale-i Nur'a karşı bir çekinmek, bir ürkmek vermiş, fakat bütün muhaliflerde ve dindarlarda ve alâkadar memurlarda bir dikkat, bir iştiyak uyandırıyor. Merak etmeyiniz, o Nurlar parlayacaklar.^{HAŞİYE-1}

Said Nursî

Haşîye-1 Ey kardeş, dikkat buyur. Denizli hapsinde, bütün esbab-ı âlem zâhiren Üstadın aleyhinde, idam hükümleriyle mahkemeye verilmişken, Üstaddiyor: "Merak etmeyiniz kardeşlerim, o Nurlar parlayacaklar." Bu söz,bak, nasıl tahakkuk etti? *Talebeleri*

Sabri'nin tabiri ve istihracıyla, Sûre-i Ve'l-Asr işaretine muvafık olarak Risale-i Nur, Anadolu'yu Cebel-i Cûdîde sefine gibi ve Isparta ve Kastamonu'yu âfât-ı semaviye ve arzîyeden muhafazalarına bir vesile olduğunu ve Risale-i Nur'a ilişmesinler, yoksa yakında bekleyen âfetler geleceklerini bilsinler, akıllarını başlarına alsınlar. Bu musibetten biraz evvel, tekrarla söylüyordum, size de o mektuplar gönderilmişti. Şimdi aldığım haber: Kastamonu, civarı, kal'ası, Risale-i Nur'un matemini tutmuş gibi ağlamış ve zelzeleyle sıtma tutmuş. İnşallah yine Risale-i Nur'a kavuşacak ve gülecek ve şükredecek.

Size evvelki gün iki kıymetli kazancımızı yazmıştım. İkincide yüzer lisanla dua ve tesbihat, ilâ âhir... demiştim. Noksan var. Sahihi: Her birimiz derecesine göre yüzer lisanla, ilâ âhir...

Hem ben pek çok alâkadar olduğum Sava köyünden çok muhterem bir ihtiyarla ellerimiz birbiriyle kelepçe edilip geldiğimiz, beni pek çok memnun edip, bununla o mübarek köyün bana şiddet-i alâkasını anladım. O kardeşime ayrıca selâm ederim.

Aziz kardeşim,

1 وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ Bu âyet dahi 2
وَالْعَصْرِ 3
işaretine işaret eder ki, kâfirlerin bu kadar tahribatları ve harpleri faidesiz ve hasâret içerisinde ayn-ı zarar oldu. 3

وَالْعَصْرِ
işaretinde Risale-i Nur'a bir îma bulunması remziyle, bu âyet dahi remzen bin üç yüz altmış Rûmî tarihi olan bu senede münafıklar ve küfre düşenler Risale-i Nur'a ilişecekler, fakat hasâret ederler. Çünkü zelzele ve harp gibi belâların ref'ine bir sebep Risale-i Nur'dur. Onun tatili belâları celb eder diye bir gizli îma olabilir.

Said Nursî

1. "İşte kâfirler o zaman hüsrâna uğramışlardır." Mü'min Sûresi, 40:85.
2. "Yemin olsun asra. İnsan muhakkak hüsrandır." Asr Sûresi, 103:1-2.
3. "Yemin olsun asra." Asr Sûresi, 103:1-2.

Aziz kardeşlerim,

Ben tahmin ediyordum ki, hakikî ve en son müdafaanamemiz, Denizli hapsinin meyvesi olan risalecik olacak. Çünkü, evvelce bazı evham yüzünden bir seneden beri aleyhimize geniş bir tarzda çevrilen plânlar bunlardır: “Tarîkatçılık, komitecilik ve haricî cereyanlarına âlet olmak ve dinî hissiyatı siyasete âlet etmek ve Cumhuriyet aleyhinde çalışmak ve idare ve âsâyişe ilişmek” gibi asılsız bahanelerle bize hücum ettiler. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, onların plânları akîm kaldı. O kadar geniş bir sahada, yüzer talebelerde, yüzler risalede, on sekiz sene zarfındaki mektup ve kitaplar da, hakikat-i imaniyeden ve Kur’âniyeden ve âhiretin tahkikinden ve saadet-i ebediyeye çalışmaktan başka birşey bulmadılar. Plânlarını gizlemek için gayet âdi bahaneleri aramaya başladılar. Fakat hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize çeviren dehşetli ve gizli bir zındıka komitesi şimdi doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına bize hücum etmek ihtimaline karşı, güneş gibi zâhir ve şüphe bırakmaz ve dağ gibi metin, sarsılmaz olan Meyve Risalesi onlara karşı en kuvvetli bir müdafa olup onları susturacak diye bize yazdırıldı zannediyorum.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Gerçi yeriniz çok dardır; fakat kalbinizin genişliği o sıkıntıya aldırılmaz. Hem yerlerimize nisbeten daha serbesttir. Biliniz, en esaslı kuvvetimiz ve nokta-i istinadımız tesanüddür. Sakın, sakın bu musibetlerin verdiği asabîlik cihetiyle birbirinizin kusuruna bakmayınız. Kısmet ve kadere itiraz hükmünde olan şekvâlar ve “Böyle olmasaydı şöyle olmazdı” diye birbirinizden gücenmeyiniz. Ben anladım ki, bunların hücumundan kurtulmak çaremiz yoktu. Ne yapsaydık onlar hücumu yapacaktılar. Biz sabır ve şükür ve kazâyâ rıza ve kadere teslimle mukabele ederek tâ inayet-i İlâhiye imdadımıza gelinceye kadar, az zamanda ve az amelde pekçok sevap ve hayrat kazanmaya çalışmalıyız.

Oradaki kardeşlerimizin selâmetlerine dualar ediyoruz.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu dünyanın hayatı pek çabuk değişmesine ve zevâline ve fenâ ve fânî, âkıbetsiz lezzetlerine ve firak ve iftirak tokatlarına karşı bir ehemmiyetli medar-ı teselli ise, samimi dostlarla görüşmektir. Evet, bazan birtek dostunu bir ikisaat görmek için, yirmi gün yol gider ve yüz lirayı sarf eder. Şimdi bu acîp, dostsuz zamanda samimî kırk elli dostunu birden bir iki ay görmek ve Allah için sohbet etmek ve hakikî bir teselli alıp vermek—elbette başımıza gelen bu meşakkatler ve zâyiat-ı mâliye, ona karşı pek ucuz düşer, ehemmiyeti kalmaz. Ben kendim, buradaki kardeşlerimden on sene firaktan sonra birtekini görmek için bu meşakkati kabul ederdim. Teşekkî, kaderi tenkit; ve teşekkür, kadere teslimdir.

Sizi temin ederim ki, şimdi ecel gelse, ölsem, kemâl-i rahat-ı kalble karşılayacağım. Çünkü içinizde kuvvetli, metin, genç çok Said'ler bulunduğuna ve bu biçare, ihtiyar, hasta, zayıf Said'den çok ziyade Risale-i Nur'a sahip ve vâris ve hâmi olacaklarına kanaatim geliyor. Nazif'in pusulasında isimleri yazılan ve tesirli bir surette kuvve-i mâneviyeyi takviye eden zâtlara çok minnettar ve çok müferrah oldum. Zaten ben onların böyle olacaklarını tahmin ederdim. Cenâb-ı Hak onları muvaffak ve başkalara da hüsn-ü misâl eylesin. Âmin.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Madem âhiret için, hayır için, ibadet ve sevap için, iman ve âhiret için Risale-i Nur ile bağlanmışsınız; elbette bu ağır şerait altında herbir saati yirmi saat ibadet hükmünde ve o yirmi saat ise Kur'ân ve iman hizmetindeki mücadele-i mâneviye haysiyetiyle yüz saat kadar kıymetli ve yüz saat ise böyle herbiri yüz adam kadar ehemmiyetli olan hakikî mücahid kardeşlerle görüşmek ve akd-i uhuvvet etmek, kuvvet vermek ve almak ve teselli etmek ve müteselli olmak ve hakiki bir tesanüdle kudsî hizmete sebatkârâne devam etmek ve güzel seciyelerinden istifade etmek ve Medresetü'z-Zehrânın şakirtliğine liyakat kazanmak için açılan bu imtihan meclisi olan şu medrese-i Yusufiyede tayınını

ve kaderce takdir edilen kısmetini almak ve mukadder rızkını yemek ve o yemekte sevap kazanmak için buraya gelmenize şükretmek lâzımdır. Bütün sıkıntılara karşı mezkûr faideleri düşünüp sabır ve tahammülle mukabele etmek gerektir.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Ben kalben arzu ederim ki, çelik ve demir gibi sebatkâr Isparta ve civarındakiler gibi metin kahramanlar (Hüsrev’ler, Hâfız Ali’ler gibi) Kastamonu tarafından dahi burada görünsün. Hadsiz şükür ediyorum ki, Kastamonu vilâyeti benim arzumu tam yerine getirdi, müteaddit kahramanları imdadımıza gönderdi. Hayalimde her vakit bulunan, fakat isimlerini yazamadığımiçin yanınızda fedakâr kardeşlerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua ederim.

Aziz, sıddık, sebatkâr ve vefadar kardeşlerim,

Sizi müteessir etmek veya maddî bir tedbir yapmak için değil, belki şirket-i mâneviye-i duaiyenizden daha ziyade istifadem için ve sizin de daha ziyade itidal-i dem ve ihtiyat ve sabır ve tahammül ve şiddetle tesanüdünüzü muhafaza için bir halimi beyan ediyorum ki:

Burada bir günde çektiğim sıkıntı ve azabı, Eskişehir’de bir ayda çekmezdim. Dehşetli masonlar, insafsız bir masonu bana musallat eylemişler, tâ hiddetimden ve işkencelerine karşı “Artık yeter” dememden bir bahane bulup, zâlimâne tecavüzlerine bir sebep göstererek yalanlarını gizlesinler. Ben, harika bir ihsan-ı İlâhî eseri olarak şâkirâne sabrediyorum ve etmeye de karar verdim.

Madem biz kadere teslim olup bu sıkıntıları, ¹ خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَزُهَا ² sırrıyla, ziyade sevap kazanmak cihetiyle mânevî bir nimet biliyoruz. Madem geçici, dünyevî musibetlerin sonları ekseriyetle ferahlı ve hayırlı oluyor. Ve madem hakkalyakîn derecesinde yakînî bir kat’î kanaatımız var ki, biz öyle bir hakikate hayatımızı vakfetmişiz ki, güneşten daha parlak ve Cennet gibi güzel ve saadet-i ebediye gibi şirindir. Elbette biz bu sıkıntılı hallerle müftehirâne, müteşekkirâne bir mücadele-i mâneviye yapıyoruz diye, şekvâ etmemek lâzımdır.

1. “İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır.” el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 1:55.

Aziz kardeşlerim,

Evvel âhir tavsiyemiz, tesanüdünüzü muhafaza; enâniyet, benlik, rekabetten tahaffuz ve itidal-i dem ve ihtiyattır.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu müddeiumumun iddianamesinden anlaşıldı ki, hükûmetin bazı erkânını iğfal edip aleyhimize sevk eden gizli zındıkların plânları akîm kalıp yalan çıktı. Şimdi bahane olarak cemiyetçilik ve komitecilik isnadıyla yalanlarını setre çalışıyorlar ve bunun bir eseri olarak benimle kimseyi temasettirmiyorlar. Güya temas eden, birden bizden olur! Hattâ büyük memurlar da çok çekiniyorlar ve bana sıkıntı verdirmekle kendilerini âmirlerinesevdiriyorlar. Hususan ben, itiraznamenin âhirinde, bu gelen fıkrayı diyecektim; fakat bir fikir mâni oldu. Fıkra şudur:

Evet, biz bir cemiyetiz ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz milyon dahil mensupları var ve her gün beş defa o mukaddes cemiyetin prensipleriyle kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar ve ¹

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ^۱ kudsî programıyla, birbirinin yardımına dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar.

İşte biz, bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususi vazifemiz de, Kur'ân'ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmeyiz.

1. "Mü'minler ancak kardeşlerdir." Hucurât Sûresi, 49:10.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben bu fecirde herbirinize karşı tam bir acımak hissettim. Birden Hastalar Risalesi hatıra geldi, teselli verdi.

Evet, bu musibet dahi içtimaî bir nevi hastalıktır. O risaledeki ekser imanî devalar, bunda da vardılar. Hususan Erzurum'daki mübarek hastaya söylediğim gibi, bu saatten evvel bütün musibet zamanının elemi gitmiş; hem sevabı, hem hayrı, hem dünyevî ve uhrevî ve imanî ve Kur'ânî faideleri kalmış. Demek, o geçici birtek musibet, daimî ve müteaddit nimetlere inkılap etmiş. Gelecek zaman ise şimdilik yok olmasından, onda devam edecek musibetin şimdilik elemi yok. Tevehhümle yoktan elem almak, rahmet ve kader-i İlâhiyeye itimatsızlıktır.

Saniyen: Şimdi zemin yüzünde ekser beşer maddî ve mânevî, kalben, ruhen, fikren musibetlerle giriftardır. Bizim musibetimiz onlara nisbeten hem gayet hafiftir, hem kârlıdır. Hem kalb, hem ruh için, hem iman, hem selâmet ve sıhhat lezzetleri var.

Salisen: Bu fırtınalarda buraya girmeseydik, vehham memurların temasında bu hafif musibet ağırlaşmış olacaktı ve onlara karşı tasannu ve dalkavukluk etmek belâsı olacaktı.

Rabian: Bu işsiz ve muzaaf maddî ve mânevî kışta, Medresetü'z-Zehrânın bir dershanesi olan bu medrese-i Yusufiyede, öz kardeşten daha müşfik çok hakikî dostlarını ve mürşid gibi uhrevî kardeşleri gayet ucuz ve az masrafla görmek, ziyaret etmek ve onların hususî meziyetlerinden istifade etmek ve şeffaf şeylerde sirayet eden nur ve nuranî gibi hasenelerinden, mânevî yardımlarından, ferahlarından, tesellilerinden kuvvet almak cihetinde bu musibet şeklini değiştirir, bir nevi inayet perdesi hükmüne geçer.

Evet, bu gizli inayetin bir lâtif zarafetidir ki, bütün buraya gelen Risale-i Nur talebelerine “hocalar” namı verilmiş. Herkes, lisanında “hocalar, hocalar” diye hürmetle yad ediyorlar. Bu zarafet içinde lâtif bir işaret var ki, bu hapis medreseye döndüğü gibi, Risale-i Nur şakirtleri dahi birer müderris, muallim ve sair hapishaneler de bu hocaların sayesinde inşaallah birer mektep hükmüne geçeceklerdir.

Kardeşlerim,

Bunun gibi teselliye dair evvelce yazılan küçük mektuplar ara sıra okunsa ve Meyvenin, hususan âhirleri beraber mütalâa edilse ve hatıra gelen Risale-i Nur'un meseleleri müzakere olsa, inşaallah talebe-i ulûmun şerefini kazandırır. İmam-ı Şâfiî (k.s.) gibi büyük zâtlar, "Talebe-i ulûmun hattâ uykusu dahi ibadet sayılır" diye ziyade ehemmiyet vermişler. Böyle medresesiz bir zamanda, böyle azap yerlerde, böyle yüksek talebelik yüzünden yüz sıkıntı da olsa,

aldırmamalı;veyahut ¹ خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَرُهَا deyip o meşakkatler yüzünden ferahla gülmeliyiz.

Amma fakir arkadaşların çoluk ve çocuk ve idare ciheti ise, musibette, kendinden ziyade musibetliye ve nimette, daha noksanîyetliye bakmak kaide-i Kur'âniye ve imaniye ve Nuriyeye binaen, yüzde seksen adamdan daha ziyade rahattırlar. Şekvâya hiç hakları olmadığı gibi, seksen derece bir şükür, üstüne haktır. Hem burada kismetimizi almak, yemek, kader-i İlâhî tayin etmişti. Adalet-i rahmet bizi toplattırdı, çoluk çocuk Rezzâk-ı Hakikîlerine emanet edildi, muvakkaten o nezaret vazifesinden mezuniyet verdi. Nasıl ki bir gün bütün bütün elini çektirecek, azledecek...

Madem hakikat budur ² حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deyip teslimle şükretmeliyiz.

1. "İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır." el-Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*: 1:55.
1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben, gerçi sizinle s ret  görüşemiyorum. Fakat sizin yakınınızda ve beraber bir binada bulunduğumdan, çok bahtıyarım ve m te ekkirim. Ve ihtiyarım olmadan bazen lüzumlu tedbirler ihtar edilir. Ezcümle birisi:

Yanımdaki koğuşa masonlar tarafından hem yalancı, hem casus bir mahpus gönderilmiş. Tahrip kolay olmasından—hususan böyle haylaz gençlerde—o herif, bana çok sıkıntı vermesi ve o gençleri ifsad etmesiyle bildim ki, sizlerin irşad ve ıslahlarınıza karşı zındıka, ifsada ve ahl kları bozmaya  al ıyor. Bu vaziyete karşı gayet ihtiyat ve mümkün olduğu kadar eski mahpuslardan g cenmemek ve gücendirmemek ve ikiliğe meydan vermemek ve itidal-i dem ve tahammül etmek ve mümkün olduğu derecede bizim arkadaşlar uhuvvetlerini ve tesan dlerini tevazu ile ve mahviyetle ve terk-i en niyetle takviye etmek gayet lâzım ve zarurîdir.

Dünya i leriyle meşgul olmak beni incitiyor. Sizin dirayetinize itimad edip zaruret olmadan bakamıyorum.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Her ihtimale karşı bu sabah ihtar edilen bir meseleyi beyan etmek lâzım geldi.

Bizim Kur'ân'dan aldığımız hakikatler güneş, gündüz gibi şek ve şüphe ve tereddüdü kaldırmadığını, yirmi seneden beri “Acaba zındık feylesoflar buna karşı ne diyecekler ve dayandıkları nedir?” diye nefsim veşeytanım çok araştırdılar. Hiçbir köşede bir kusur bulamadıklarındansustular. Zannederim, çok hassas ve iş içinde bulunan nefis ve şeytanımı susturan bir hakikat, en mütemerridleri de susturur.

Madem biz böyle sarsılmaz ve en yüksek ve en büyük ve en ehemmiyetli ve fiyat takdir edilmez derecede kıymettar ve bütün dünyası ve canı ve cânânı pahasına verilse yine ucuz düşen bir hakikatin uğrunda ve yolunda çalışıyoruz; elbette bütün musibetlere ve sıkıntılara ve düşmanlara kemâl-i metanetle mukabele etmemiz gerektir. Hem, belki karşımıza aldanmış veya aldatılmış bazı hocalar ve şeyhler ve zâhirde müttakîler çıkartılır. Bunlara karşı vahdetimizi, tesanüdümüzü muhafaza edip onlarla uğraşmamak lâzımdır, münakaşa etmemek gerektir.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bize karşı bu geniş ve ehemmiyetli hücum ve tecavüzün hakikî sebebi Beşinci Şuâ olmadığı, belki *Hizbü'n-Nurî* ve *Miftahü'l-İman*, *Hüccetü'l-Bâliğa* olduğunu bu fecirde bir ihtar-ı mânevî ile hissettim. Dikkatle *Hizb-i Nurî*'yi kısmen okudum, *Miftah*'ı da düşündüm. Bildim ki, zındıklar, küfr-ü mutlak mesleğini bu iki keskin elmas kılıçların darbelerine karşı muhafaza edemediklerinden, bir parça az siyasetle münasebeti bulunan Beşinci Şuâ'ı zâhirî bir sebep gösterdiler, hükümeti iğfal edip aleyhimize sevk ettiler.

Aynen bu ihtarla beraber hatıra geldi ki: “Bir kısım zayıf kardeşlerimiz muvakkaten vazgeçseler, belki kendileri bu belâdan kurtarılır” diye izin vermek istedim. Birden ihtar edildi ki:

Bu derece alâkası devam eden ve iki defa bu imtihana giren ve mukâbilinde bu kadar zahmet çektikten sonra faidesiz, zararlı, kalben vazgeçmek değil, belki yalnız onları aldatmak için sırf zâhirî bir içtinap gösterebilir. Yoksa hem kendine, hem bizlere, hem kudsî mesleğimize zararı dokunur; cezası olarak, aksi maksadıyla tokat yer.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sair yerlere nisbeten en sıkıntılı ve en soğuk olan bu hapsin zahmet ve meşakkatini çeken, elbette bu hapsin sebebinde derecesine göre bir kaçınmak meyli olacak. Fakat onun zâhirî sebebi olan Risale-i Nur'un o zahmet çekenlere kazandırdığı iman-ı tahkikî ve iman-ı tahkikî ile hüsn-ü hâtime ve şirket-i mâneviye ile yüzer adam kadar a'mâl-i salihâ o acı zahmeti tatlı bir rahmete çevirdiğinden, bu iki neticenin fiyatı, sarsılmaz bir sadakat ve sebatkârlıktır. Onun için, pişman olmak ve vazgeçmek, büyük bir hasârâtır. Şakirtlerin dünya ile alâkası olmayan veya pek az bulunanları için bu hapis daha hayırlıdır, bir cihette hürriyet yeridir. Ve alâkası bulunan ve idaresi yerinde olanlara, sarf edilen paraları muzaaf sadakalara ve geçirilen ömür saatleri muzaaf ibadetlere çevirmesinden, şekvâ yerine şükür etmeleri iktiza ediyor. Ve fakir ve zayıf kısmı ise, zaten hapsin haricinde onlara faidesiz sevaplar, mes'uliyetli meşakkat verdiğinden, bu hayırlı, çok sevaplı, mes'uliyetsiz ve arkadaşlarının mütekâbil tesellileriyle hafifleşen meşakkat, onlar için medar-ı şükrandır.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kastamonu'da ehl-i takvâ bir zât, şekvâ tarzında dedi: “Ben sukut etmişim. Eski halimi ve zevkleri ve nurları kaybetmişim.”

Ben de dedim: “Belki terakki etmişsin ki, nefsi okşayan ve uhrevî meyvesini dünyada tattıran ve hodbinlik hissini veren zevkleri, keşifleri geri bırakıp, daha yüksek makama, mahviyet ve terk-i enâniyet ve fâni zevkleri aramamakla uçmuşsun.”

Evet, bir ehemmiyetli ihsan-ı İlâhî, ihsanını, enâniyetini bırakmayana ihsas etmemektir—tâ ucub ve gurura girmesin.

Kardeşlerim,

Bu hakikate binaen, bu adam gibi düşünen veya hüsn-ü zannın verdiği parlak makamları nazara alan zâtlar, sizlere bakıp içinde mahviyet ve tevazu ve hizmetkârlık kisvesiyle görünen şakirtleri âdi, âmi adamlar görür ve der: “Bunlar mı hakikat kahramanları ve dünyaya karşı meydan okuyan? Heyhât! Bunlar nerede, evliyalı bu zamanda âciz bırakan bu kudsî hizmet mücahidleri nerede?” diyerek, dost ise inkisâr-ı hayâle uğrar, muarız ise kendi muhalefetini

haklı bulur.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin hapis meyveleriniz, benim nazarımda Firdevs meyveleri gibi hoştur, kıymetlidir. Benim sizler hakkında büyük ümitlerimi ve dâvâlarımı tasdik ve tahkik ettiğı gibi, tesanüdün kuvvetini pek güzel gösterdi. O mübarek kalemler birleştikçe, üç dört eliflerin birleşmesi gibi üç-dört yüz kıymetini bu kadar ağır tazyikat altında izhar eyledi. Ve bu müşevveş şerait içinde vahdetinizi muhafaza eden hâlet-i ruhiye, dünkü dâvâmı ispat ediyor.

Evet, temsilde hata yok, nasıl ki büyük bir velî, küçük bir Ashâb kadar hizmet-i İslâmiyede Ehl-i Sünnetçe mevki almadığı gibi, aynen öyle de, (bu zamanda hizmet-i imaniyede hazz-ı nefsinı bırakıp ve mahviyet ile tesanüd ve ittihadı muhafaza eden bir hâlis kardeşimiz, bir velîden ziyade mevki alıyor) diye kanaatim gelmiş ve siz daima bu kanaatımı takviye ediyorsunuz. Cenâb-ı Hak sizlerden ebediyen razı olsun. Âmin.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Meyve Risalesi çok ehemmiyetli ve çok kıymetlidir. Ümit ederim, bir zaman büyük fütuhât yapacak. Sizler tam kıymetini anlamışsınız ki, bu dershaneyi derssizbırakmadınız. Ben, kendi hesabıma derim: Bu kadar zahmet ve masrafımızın meyvesi, yalnız bu risale ve Müdafaa Risalesi ve sizlerle beraber bir yerde bulunmak dahi olsa, o masraf, o zahmeti hiçe indirir ve bu musibetin on mislini de çeksem yine ucuz düşer.

Çok tecrübelerle ve bilhassa bu sıkı ve sıkıntılı hapiste kat'î kanaatim gelmiş ki, Risale-i Nur ile kıraeten ve kitabeten iştigal, sıkıntıyı çok hafifleştirir, ferah verir. Meşgul olmadığım zaman o musibet tezâuf edip lüzumsuz şeylerle beni müteessir eder. Bazı esbaba binaen, ben en ziyade Hüsrev'i ve Hâfız Ali (r.h.), Tahirî'yi sıkıntıda tahmin ettiğim halde, en ziyade temkin ve teslim ve rahat-ı kalb, onlarda ve beraberlerinde bulunanlarda görüyordum. "Acaba neden?" derdim. Şimdi anladım ki, onlar hakikî vazifelerini yapıyorlar; mâlâyani şeylerle iştigal etmediklerinden ve kaza ve kaderin vazifelerine karışmadıklarından ve enâniyetten gelen hodefuruşluk ve tenkit ve telâş etmediklerinden, temkinleriyle ve metanet ve itmi'nan-ı kalbleriyle Risale-i Nur şakirtlerinin yüzlerini ak ettiler, zındıkaya karşı Risale-i Nur'un mânevî kuvvetini gösterdiler. Cenâb-ı Hak, onlardaki nihayet tevazu ve mahviyette tam izzet ve kahramanlık seciyesini umum kardeşlerimize teşmil ettirsin. Âmin.

Kardeşlerim,

Gaflet ve dünyaperestlikten çıkan dehşetli bir enâniyet bu zamanda hükmediyor. Onun için ehl-i hakikat—hattâ meşrû bir tarzda dahi olsa—enâniyetten, hodefuruşluktan vazgeçmeleri lâzım olduğundan, Risale-i Nur’un hakikî şakirtleri buz parçası olan enâniyetlerini şahs-ı mânevîde ve havz-ı müşterekte erittiklerinden, inşaallah bu fırtınada sarsılmayacaklar.

Evet, münâfıkların ehemmiyetli ve tecrübeli bir plânı, böyle herbiri birer zâbit, birer hâkim hükmündeki eşhası, müşterek bir meselede böyle kaçınmak ve birbirini tenkit etmek asabiyetini veren sıkıntılı yerlerde toplattırır, boğuşturur, mânevî kuvvetlerinidağıttırır. Sonra, kuvvetini kaybedenleri kolayca tokatlar, vurur. Risale-i Nur şâkitleri, hılllet ve uhuvvet ve fena fi’l-ihvan mesleğinde gittiklerinden, inşaallah bu tecrübeli ve münâfıkane plânı da akîm bırakacaklar.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Eski zamanda bir şeyhin müridleri pek çok olmasından, o memleketin hükûmeti siyasetçe telâş edip onuncemaatini dağıtmak istemiş. O zât, hükûmete demiş: “Benim yalnız birbuçuk müridim var, başka yok. İsterseniz tecrübe edeceğiz.”

O zât, bir yerde çadır kurdu, kendi binler müridlerini oraya toplattı. O da emretti: “Ben bir imtihan yapacağım. Her kim benim müridim ise ve emri kabul etse, Cennete gidecek.”

Çadıra birer birer çağırdı. Gizli bir koyun kesti. Güya has bir müridini kesti, Cennete gönderdi! O kanı gören binler müridler, daha hiçbir şeyhi dinlemedi, inkâra başladılar. Yalnız bir adam dedi: “Başım feda olsun.” Yanına gitti. Sonra bir kadın dahi gitti; başkalar dağıldılar.

O zât, hükûmet adamlarına dedi: “İşte benim bir buçuk müridim bulunduğunu gördünüz.”

Cenâb-ı Hakka yüz binler şükürler olsun ki, Risale-i Nur, Eskişehir imtihan ve mahkemesinde, şakirtlerinden yalnız bir buçuk kaybetti. O eski şeyhin aksine olarak, Isparta ve civar kahramanlarının himmetiyle, o zâyî olan bir buçuk adam yerine on bin ilâve oldu. İnşaallah, bu imtihanda dahi hem şark, hem garbın kahramanlarının himmetleriyle, çokları kaybedilmeyecek ve bir giden yerine on girecek.

Bir zaman, müslim olmayan bir zât, tarîkatten hilâfet almak için bir çare bulmuş ve irşada başlamış. Terbiyesindeki müridleri terakkiye başlarken, birisi keşfen mürşidlerini gayet sukutta görmüş. O zât ise ferasetiyle bildi, o müridine dedi: “İşte beni anladın.” O da dedi: “Madem senin irşadınla bu makamı buldum; seni bundan sonra daha ziyade başımda tutacağım” diye Cenâb-ı Hakka yalvarmış, o bîçare şeyhini kurtarmış; birden bire terakki edip bütün müridlerinden geçmiş, yine onlara mürşid-i hakikî kalmış.

Demek bazan bir mürid, şeyhinin şeyhi oluyor. Ve asıl hüner, kardeşini fena gördüğü vakit onu terk etmek değil, belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip ıslahına çalışmak, ehl-i sadâkatin şe’nidir.

Münâfıklar, böyle vaziyetlerde kardeşlerin tesanüdünü ve birbirine karşı hüsn-

ü zanlarını bozmak için derler: “İşte o kadar ehemmiyet verdiğiñ zâtlar âdi, âciz insanlardır.” Her ne ise, musibette gerçi çok zararımız var, fakat umum âlem-i İslâmı alâkadar edecek bir keyfiyet, bir vaziyet olmasından, pek çok ucuz olarak pek büyük kıymeti var. Buna benzer vukua gelen hâdiseler, ya siyaset-i diniye veya başka sebeplerle, umum âlem-i İslâm namına olamadılar.

Eski Said'in matbu *Lemeat* başındaki acip imzası az tağyirle şimdiki halime ve yetmişinci sene-i ömrüme tam muvafık gelmesi cihetiyle yazdım. Münasip görseniz, hem müdafaatın, hem Meyvenin, hem küçük mektupların âhîrinde imza yerinde yazarsınız. İşte o garip imza, gelen üç buçuk satırdır.

ed-Dâî

Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said'den altmış dokuz emvât bâ-asâm¹ âlâma,
Yetmişinci olmuştur o mezara bir mezar taşı,
Beraber ağlıyor hüsrân-ı İslâma.
Ümidim var ki, istikbâl semâvâtı zemin-i Asya,
Bâhem olur teslim yed-i beyzâ-i İslâma,
Zira yemin-i yümn-i imandır;
Verir emn ü emân ü emniyeti enâma.

1. "Günahlar" demek.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizin tesanüdünüze benim ziyade ehemmiyet verdiğimin sebebi, yalnız bize ve Risale-i Nur’a menfaati için değil, belki tahkikî imanın dairesinde olmayan ve nokta-i istinada ve sarsılmayan bir cemaatin kat’î buldukları bir hakikate dayanmaya pekçok muhtaç bulunan avâm-ı ehl-i iman için dalâlet cereyanlarına karşı yılmaz, çekilmez, bozulmaz, aldatmaz bir merci, bir mürşid, bir hüccet olmak cihetiyle, sizin kuvvetli tesanüdünüzü gören kanaat eder ki, bir hakikat var, hiçbir şeye feda edilmez, ehl-i dalâlete başını eğmez, mağlûp olmaz diye kuvve-i mâneviyesi ve imanı kuvvet bulur, ehl-i dünyaya ve sefahete iltihaktan kurtulur.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sakın, sakın münakaşa etmeyiniz; casus kulaklar istifade ederler. Haklı olsa, haksız olsa bu halimizde münakaşa eden haksızdır. Bir dirhem hakkı varsa, münakaşa ile bin dirhem bizlere zarar dokunabilir.

Bir zaman Eskişehir hapsinde titiz kardeşlerime söylediğim bir hikâyeyi tekrar ediyorum: Eski Harb-i Umumîde Rusya’nın şimâlinde doksan zâbitimizle beraber bir uzun koğuşta esir olarak bulunuyorduk. O zâtların bana karşı haddimden çok ziyade teveccühleri bulunmasından, nasihatle gürültülere meydan vermezdim. Fakat birden asabiyet ve sıkıntıdan gelen bir titizlik, şiddetli münakaşalara sebebiyet vermeye başladı. Ben de üç dört adama dedim: “Siz nerede gürültü işitseniz, gidiniz, haksıza yardım ediniz.” Onlar dahi öyle yaptılar, zararlı münakaşalar kalktı. Benden sordular:

“Neden bu haksız tedbiri yaptın?”

Dedim:

“Haklı adam, insaflı olur. Bir dirhem hakkını, istirahat-i umumînin yüz dirhem menfaatine feda eder. Haksız ise ekseriyetle enâniyetli olur; feda etmez, gürültü çoğalır.”

1. Her türlü kusur ve noksandan yüce olan Allah’ın adıyla.

Kardeşlerim,

Siz, küçük mektuplar risalesinde medar-ı teselli ve sabır ve tahammül için yazılan parçaları dikkatle ve tekrarla okuyunuz. Ben, en zayıfınız ve bu sıkıntılı musibetten en ziyade hissedarım. Çok şükür tahammül ediyorum ve bütün suçu bana yükleyenlerden hiç gücenmedim ve vahdet-i mes'ele itibariyle yalnız kendini müdafaa ederek zımnem cemiyet ve suçu bize tahmil edenlerden dahi sıkılmadım. Madem kardeşiz, beni bu sabırda taklit etmenizi sizden rica ederim.

Aziz, sıddık kardeşlerim ve bu misafirhane-i dünyada arkadaşlarım,

Ben, bu gece Eski Said'in izzetli damarıyla, ellerimiz kelepçeli beraber mahkemeye süngülü neferatla sevkimizi düşündüm, şiddetli bir hiddet geldi. Birden kalbe ihtar edildi ki, hiddet değil, belki kemâl-i iftiharla, şükür ve sevinçle bu vaziyeti karşılamak lâzımdır. Çünkü zîşuur ve had ve hesaba gelmeyen melek ve ruhanîlerin ve insanlardan ehl-i hakikatin ve ashab-ı vicdanın ve iman-ı tahkikî sahiplerinin nazarlarında, hak ve hakikat ve Kur'ân ve iman yolunda bu asra meydan okuyan bir kahramanlar kâfilesi suretinde görünüyorlar. Bunların teveccühü ise rahmet-i İlâhiyeyi ve kabul-ü Rabbâniyeyi gösteren bu yüksek takdir ve tahsinlerine karşı mahdud bir kısım serseri ve haylâz ve sefihlerin tahkirkârâne nazarlarının hiçbir ehemmiyeti olamaz. Hattâ bir gün hastalık için araba ile gittiğim zaman, çok ağırlık hissettim ve sonra sizin gibi elim bağılıberaber gittiğim vakit, büyük bir inşirah ve mânevî bir ferah hissettim. Demek o hal, bu sırdan ileri gelmiş.

Çok defa söylediğim gibi yine tekrar ediyorum ki, tarihte Risale-i Nur şakirtleri gibi hak yolunda pek çok hizmet eden ve pek çok sevap kazanan ve pek az zahmet çeken görülüyor. Biz ne kadar meşakkat çeksek, yine ucuzdur.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ ۚ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ۚ

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu musibetimizden kaçmak ve kurtulmak, iki cihetle kâbil değildi:

Birincisi: Kader-i İlâhi kısmetimizin bir kısmını buradan bize yedirmek için herhalde gelecektik. En hayırlısı bu tarzdır.

İkincisi: Aleyhimize çevrilen dolaptan kurtulmak imkânı bulmadık. Ben hissetmiştim, fakat çare yoktu. Bîçare merhum Şeyh Abdülhakîm, Şeyh Abdülbâki kurtulamadılar. Demek bu musibette biz birbirimizden şekvâ etmek hem haksız, hem mânâsız, hem zararlı, hem Risale-i Nur'dan bir nevi küsmektir. Sakın, sakın, has rûkûnlerin gösterdikleri faaliyeti bu musibete bir sebep görüp onlardan gücenmek ise, Risale-i Nur'dan çekilmek ve hakaik-i imaniyeyi öğrenmeden pişman olmaktır. Bu ise, maddî musibetten daha büyük bir mânevî musibettir. Ben kasekle temin ederim ki, sizin herbirinizden yirmi otuz derece ziyade bu musibette hissedar olduğum halde, niyet-i hâlise ile faaliyet göstermelerinden, ihtiyatsızlığı yüzünden gelen bu musibet on defa daha fazla olsa da yine onlardan gücenmem. Hem geçmiş şeylere itiraz etmek mânâsızdır. Çünkü tamiri kâbil değil.

Kardeşlerim,

Merak, musibeti ikileştirir, maddî musibeti kalbde de yerleştirmek için bir kök olur. Hem kadere karşı bir nevi itiraz ve tenkidi ve rahmete karşı bir nevi ittihamı işmam eder. Madem herşeyde bir güzellik ciheti var ve rahmetin bir cilvesi var ve kader, adâlet ve hikmetle iş görür. Elbette bu zamanda umum âlem-i İslâmı alâkadar edecek bir kudsî vazife yüzünden hafif bir zahmete ehemmiyet vermemekle mükellefiz.

Cüz'î ve lüzumsuz bir âdi halimi size yazmak icap etti.

Kardeşlerim,

Benim kat'î kanaatim geldi ki, nazar, beni şiddetle müteessir ve hasta eder. Çok defa tecrübe ettim. Ben ruh u canla size her vaziyette arkadaş olmak

istiyorum, fakat ¹ **النَّظَرُ يُدْخِلُ الْجَمَلَ الْقَدَرَ وَالرَّجُلَ الْقَبْرَ** meşhur kaide ile nazar beni vurur. Çünkü bana bakan, ya şiddetli adavetle veya takdirle nazar eder. Bu iki nazar dahi, bazı insanların, bir hâsiyet-i isabet sırrıyla bakmasında bulunur. Bunun için mümkün olsa, mecbur etmezlersesizinle beraber mahkemeye her vakit gelmemek niyet ettim.

1. "Göz değmesi, deveyi kazana, adamı kabre sokar." el-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ: 2:76; el-Mağribî, Câmiu's-Şeml: 2:49; el-Münâvî, Feyzü'l-Kadîr: Hadîs no: 5748.

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ ¹ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ²

1. Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Süresi, 17:44.

Aziz kardeşlerim,

Bu fecirde, birden bir fıkra ihtar edildi. Evet, ben de Hüsrev'in zelzele hakkında tafsilen yazdığı keramet-i Nuriyeyi tasdik ederim ve kanaatim de o merkezdedir. Çünkü Risale-i Nur ve şakirtlerine dört defa şiddetli taarruzların aynı zamanında dört defa dehşetli zelzelenin hücumu tam tamına tevafukları tesadüfî olmadığı gibi, Risale-i Nur'un iki merkez-i intişarı olan Isparta ve Kastamonu'nun sair yerlere nisbeten âfâttan mahfuz kalmaları ve Sûre-i Ve'l-Asr işaretiyle, âhırzamanın en büyük bir hasâret-i insaniyesi olan bu İkinci Harb-i Umumîden, çare-i necat ise iman ve amel-i salih olmasından, Risale-i Nur'un Anadolu'nun her tarafında iman-ı tahkikîyi neşri zamanına Anadolu'nun fevkalâde olarak bu hasâret-i azîme-i harbiyeden kurtulması tam tamına tevafuku dahi tesadüfî olamaz. Hem Risale-i Nur'un hizmetine zarar veren veyahizmette kusur edenlere aynı zamanında gelen şefkat veya hiddetokatlarının yüzer vukuatları tam tamına tevafukları tesadüfî olmadığı gibi, Risale-i Nur'a hüsn-ü hizmet edenlerin hemen hemen bilâistisna maişetinde vüs'at ve bereket kalbinde meserret ve rahat görmelerinin binler hâdiseleri dahi tesadüfî olamaz.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ² ve

sırrıyla, Risale-i Nur'un en mahrem parçaları, en nâmahremlerin ellerine geçmek ve en mütekebbirlerin başlarına vurmak ve en baştakilerin yanlışlarını göstermek için “sırran tenevveret” perdesinden çıktı. Şimdiye kadar mesele küçültölmek isteniyordu. Fakatnasılsa bildiler ki, mes’ele pek büyüktür ve ehemmiyetle celb-i dikkat ise Risale-i Nur’un parlak fütuhata ve düşmanlarına da hayretle kendini okutmasına yol açar. Hattâ Eskişehir mahkemesindeki çok müteredditleri ve mütehayyirleri ve muhtaçları tenvir edip kurtardı, o zahmetimizi rahmete çevirdi. İnşaallah, bu defa daha geniş bir sahada daha çok mahkemeler ve merkezlerde o kudsi hizmeti görecektir. Evet, Risale-i Nur’un tarz-ı beyanını gören, lâkayt kalamaz. Başka eserler gibi yalnız aklı ve kalbi değil, belki nefsi de ve hissiyatı da musahhar eder.

Sizin tahliyeniz bu hakikate zarar vermez; fakat benim beraetim, zarardır. Umum âlem-i İslâmı alâkadar eden bir hakikatin hatırı için değil yalnız dünya hayatını, belki lüzum olsa uhrevî hayatımı ve saadetimi dahi ehl-i imanın Risale-i Nur ile saadetleri için feda etmeyi nefsim de kabul ediyor.

1. “Olabilir ki siz bir şeyden hoşlanmazsınız; halbuki o sizin için bir hayırdır.” Bakara Sûresi, 2:216.

2. “Hayır, Allah’ın seçtiği şeydir.”

Burada başı yazılmayan zelzele hâdisesinin mâba’di Hüsrev’in mektubunda:

Daha sonra başka bir gazetede, tamamlayıcı ve hayret verici şu malûmatları gördüm: “Zelzeleden evvel kediler, köpekler üçer beşer olarak toplanmışlar, sessiz olarak, düşünceli gibi alık alık birbirinebakarak bir müddet beraber oturmuşlar, sonra dağılmışlar. Gerek zelzele olurken ve gerekse olmadan evvel veya olduktan sonra bu hayvanlardanhiçbiri görülmemiş; kasabalardan uzaklaşarak kırlara gitmişler. Birgaribi de şudur ki: Bu hayvanlar isyanımızdan mütevellid olan başımıza gelecek felâketleri lisan-ı halleriyle haber verdiklerini yazıyorlar da biz anlamıyoruz” diyerek taaccüp ediyorlar.

İşte Bediüzzaman’ın uzun senelerden beri “Zındıklar Risale-i Nur’a dokunmasınlar ve şakirtlerine ilişmesinler. Eğer dokunurlarsa ve ilişirlerse,

yakınında bekleyen felâketler, onları yüz defa pişman edecek” diye Risale-i Nur ile haberverdiği yüzler hâdisat içinde, işte zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört hakikatli felâket daha... Cenâb-ı Hak bize ve Risale-i Nur’a taarruz edenlerin kalblerine iman, başlarına hakikati görecek akıl ihsan etsin. Bizi bu zindanlardan, onları da felâketlerden kurtarsın. Âmin.

Hüsrev

Aziz, sıddık kardeşlerim ve musibet arkadaşlarım,

Sizin içinizde mübarek âlimler ve âlicenap müdebbirler ve hâlis fedakâr şakirtler bulunmasından büyük bir itimatla size güveniyordum ki, kuvvetli ve derras ve kesretli düşmanlarımıza karşı vahdetinizi ve tesanüdünüzü muhafaza edeceksiniz diye istirahat ederdim, sizinle meşgul olmazdım. Birkaç noktayı beyan etmek lüzum oldu.

Birincisi: Tahliyeniz uzamamak için, ben Ankara’ya birşey gönderip müracaat etmeyecektim. Fakat mahkeme, mahrem ve gayr-ı mahrem risaleleri ve eski ve yeni mektupları karıştırarak Ankara’ya gönderdiğinden, mecburiyetle, buradaki ehl-i vukuf gibi mahrem risaleleri esas ederek oradaki ehl-i vukuf aleyhimize hükmetmemek için mahremlere, hususan Beşinci Şuânın Süfyan ve İslâm deccalı hakkında gayet kuvvetli cevap veren Müdafaat Risalesini ve felsefe-i tabiiyenin verdiği küfr-ü mağrurâneyi ve iman aleyhinde cür’etkârâne tecavüzünü kıran Meyve Risalesini o makamata göndermek zarurî ve lâzımdı.

İkinci Nokta: Aziz kardeşlerim, sizin bu ehemmiyetli mektubunuzun cevabını yazarken, benim elime aynı mektubu verdiler. İkinci Noktaya başladım, kaldı. İşte tamam ediyorum, dikkat ediniz. Eğer bu fikrin faidesiz avukatınız tarafından tervici varsa, herhalde mahkûmiyetimize taraftar olanların bir tedbiridir ki, Ankara’daki ehl-i vukuf buradaki ehl-i vukuf gibi, neşrolunmayan mahrem ve hususan Beşinci Şuâ risalelerini esas edip, bütün Risale-i Nur’a teşmil edip müsadere etmek ve “Beşinci Şuâ”nın meselelerini, Risale-i Nur’u okuyan bütün biçare talebelerin dersleridir diye, onları benim suçumla tam bağlamak içindehşetli bir plândır. Beni konuşmaktan men etmek ve yazdıklarımı müsadere ile Ankara’ya göndermemek fikriyle müdür ve müddeiumumî muavini müşkülât vermeleri kuvvetli bir emâredir ki, müdafaatın cerh edilmez cevapları yetişmeden Ankara aleyhimize hüküm vermek içindir.

Üçüncü Nokta: Zaten meseleyi uzatacak ehemmiyetli kitapları ve evrakları ve müdafaaları dahi Ankara’ya göndereceğini, mahkeme reisi o gün söyledi. Elbette

şimdi yetişmiş. Şimdi benim muntazam ve izahlı iki müdafaanamem gitse, belki meseleyi çabuk halleder, mesele uzanmaz, tâcil eder; çabuk aile sahipleri kurtulurlar. Fakat ben ve benim gibi alâkasızlarkurtulmaya değil, belki hakaik-i imaniyeyi mülhidlere, mürtedlere karşı müdafaa etmek için, en müsait bir yer olan hapiste kalmak lâzımdır.

Dördüncü Nokta: Risale-i Nur beraet etmezse ve benim müdafaatım nazara alınmazsa, faidesiz, zâhirî inkârınız sizi kurtarmayacak. Vahdet-i mesele haysiyetiyle biz birbirimizle bağlanmışız; yalnız münasebetleri pek az bulunan bir kısım arkadaşlar kurtulabilirler. Eskişehir Mahkemesi, bunu bilfiil gösterdi. Bir seneden beri, gayet dikkatle içimize casusları sokan ve safdil ve cür'etkâr talebelerin ifşaatını zapteden ve bil'iltizam bizi perişan ve mesleğimizden pişman etmek için her vesileyi istimal eden, hattâ aleyhimize Şeyh Abdülhakîm'i sevk ettikleri halde, onu ve Şeyh Abdülbâki'yi ve bana ara sıra itiraz eden Şeyh Süleyman'ı bizim gibi perişan eden adamlara karşı inkârlarınız ve kaçmanız, onların kanaat-i vicdaniye dedikleri düşüncelerinde beş para etmez ve Eskişehir'de dahi etmedi.

Beşinci Nokta: Biz hem burada, hem Eskişehir'de tecrübe ile kat'î anladık ki, biz, vahdet-i mesele cihetiyle tam bir tesanüde şiddetle muhtacız. Sıkıntıdan gelen gücenmekler ve titizlikler ve itirazlar, bizim perişanietimizi ikileştirir. Maatteessüf en ziyade güvendiğim ve itimad ettiğim, sizlerdiniz. Bazı hatırıma bir telâş geldiği vakit, İstanbul'dan gelen Kâmil ve Sıddık Hocalar ve Kastamonu vilâyetinde fevkalâde sadakat gösteren zâtları tahattur ile o endişem zâil olurdu. Dikkat ediniz, küfr-ü mutlakı müdafaa eden gizli komite içinize parmak sokmasın. Benim komşudaki koğuşa parmağını soktu, beni azap içinde bıraktı. Şimdi siz, mâbeyninizde münakaşasız bir meşveret ediniz. Kararınızı kabul ederim. Fakat benim müdafaatım tâ Ankara'ya gitse ve medar-ı nazar olsa, buradaki mahkeme, kurtulması mümkün olanlar hakkında kararını vermek ihtimalini, hem şimdi bizimle uğraşan ve Abdülbâki ve Abdülhakîm ve Hacı Süleyman'ı nefyeden ve Yeşil Şemsi'yi tahliyeden sonra burada durduran adamlar, elbette Hâfız Mehmed ve Seyyid Şefik gibi salâbet-i diniyeleri ile ve onların ölmüş reislerine ve suretine baş eğmemesiyle ve ilhad ve bid'alara taraftarlıklarını göstermemesiyle beraber, serbest bırakmamak ihtimalini de, hem Risale-i Nur'un tesettür perdesinden çıkıp gayet büyük ve umumî bir meselede kendi kendine merkezlerinde mübarezesi zamanında şakirtlerini arkasında bulmak ve kaçmamakla sarsılmaz ve mağlûp olmaz bir hakikata bağlandıklarını mütereddit ve mütehayyir ehl-i imana göstermesi gayet lüzumlu olduğunu dahi nazarınıza ve meşveretinize alınız. Sakın, sakın birbirinizin kusuruna bakmayın. Hiddet yerinde hürmet ediniz, itiraz yerinde yardım ediniz.

Aziz, sıddık ve sadık kardeşlerim,

Ben, birkaç gündür bir duamı değiştirdim. Şimdiye kadar bazen yüz defa

tekrarla ¹ **وَاعْفِرْ لَنَا** veya ² **وَفَّقْ** gibi ³ dualarda ⁴ **الصَّادِقِينَ** kelimesini ⁴ **طَلَبَةَ رَسَائِلِ النُّورِ الصَّادِقِينَ** cümlesinden kaldırdım—tâ ki ruhsatla amele kendini mecbur bilen ve sıkıntının verdiği evham ve me'yusiyet cihetiyle zâhirî inkâr ve çekinmekle azimet ve sadakate muhalif hareket eden kardeşlerimiz o dualardan mahrum kalmassınlar.

1. Bizi bağışla.
2. Muvaffak et.
3. Sâdık Risale-i Nur talebeleri.
4. Sâdıklar.

¹ **بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ**

Aziz kardeşim Hâfız Ali,

Hastalığına merak etme. Cenâb-ı Hak şifa versin. Âmin. Hapiste herbir saat ibadet on iki saat ibadet yerinde bulunmasından, çokkârlısın. İlâç istersen, bir kısım dermanlar bende var, sana göndereyim. Zaten ortalıkta bir hafif hastalık var. Ben mahkemeye gittiğim gün,herhalde hasta oluyorum. Belki sen bana yardım etmek için, eski zamandabirbirinin bedeline hasta olması ve ölmesi gibi harika fedakârlıkgösteren zâtlar gibi, benim bir parça rahatsızlığımı aldın.

1. Her türlü kusur ve noksandan yüce olan Allah'ın adıyla.

Güzel ve tam yerinde bir tâziyename

Aziz, sıddık kardeşlerim,

اَنَا لِلّٰهِ وَاَنَا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ (لِكُلِّ مُصِيبَةٍ ¹) Ben hem kendimi, hem sizi, hem Risale-i Nur'u tâziye ve merhum Hâfız Ali'yi ve Denizli Mezaristanını tebrik ediyorum. Meyve Risalesinin hakikatini ilmelyakîn ile bilen bu kahraman kardeşimiz, aynelyakîn ve hakkalyakîn makamına çıkmak için, kabre cesedini bırakıp melekler gibi yıldızlarda âlem-i ervahta seyahate gitti ve tam vazifesini yapıp terhisle istirahat çekildi. Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, Risale-i Nur'un bütün yazılan ve okunan harfleri adedince defter-i a'mâline hasenat yazdırsın. Âmin. Ve onların sayısınca onun ruhuna rahmetler yağdırsın. Âmin. Ve kabrinde Kur'ân'ı, Risale-i Nur'u ona şirin ve enis arkadaş eylesin. Âmin. Ve Nur fabrikasına onun yerine on kahramanı ihsan edip çalıştırsın. Âmin, âmin, âmin.

Siz dahi benim gibi dualarınızda onu yâd ediniz. Bin lisan onun lisanı yerine istimal edip, o kaybettiği bir hayat ve bir dil yerinde mânevî bin hayat kazandı diye rahmet-i İlâhîden ümitvarız.

1. Her türlü musibet karşısında söylediğimiz söz şudur: "Biz Allah'unkullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz." Bakara Sûresi, 2:156,

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Cenâb-ı Erhamürrâhimîne hadsiz şükür olsun ki; bu acip zamanda ve garip yerde, talebe-i ulûmun kıymetli şerefini ve ehemmiyetli hizmetlerini kazanmayı sizler vasıtasıyla bizlere de müyesser eyledi.

Ehl-i keşf-i kuburun müşahedesiyle, müteaddit vâkıatla, tahsil-i ulûm ânında vefat eden bazı müştak ve ciddî bir talebe-i ulûm, şehidler gibi kendini hayatta ve kendi dersiyle meşgul görüyor. Hattâ meşhur bir ehl-i keşf-i'l-kubur, vefat eden ve ilm-i sarf ve nahvi okuyan bir talebenin kabrinde Münker, Nekir'e nasıl cevap verecek diye murakabe etmiş. Ve müşahede edip işitmiş ki, melek-i suâl, ondan sordu. “*Men Rabbûke?* Senin Rabbin kimdir?” dediği zaman, o nahv dersiyle iştigal ederken vefat eden talebe, o meleğin cevabında demiş: “*Men mübtedâdır, Rabbûke* onun haberidir.” Nahiv ilmince cevap vermiş, kendini medresede zannetmiş.

İşte bu vâkıya muvafık olarak, ben merhum Hâfız Ali'yi aynen hayattaki gibi Risale-i Nur'la meşgul olarak en yüksek bir ilimde çalışan bir talebe-i ulûm vaziyetinde ve tam şehidler mertebesinde ve tarz-ı hayatlarında biliyorum ve o kanaatle ona ve onun gibi Mehmed Zühdü'ye ve Hâfız Mehmed'e bazı dualarımda derim: “Yâ Rabbî! Bunları kıyamete kadar Risale-i Nur kisvesinde hakaik-i imaniye ve esrar-ı Kur'âniye ile kemâl-i ferah ve sevinçle meşgul eyle. Âmin. İnşaallah.”

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben merhum Hâfız Ali'yi unutamıyorum. Onun acısı beni çok sarsıyor. Eski zamanlarda bazen böyle fedakâr zâtlar, kendi dostu yerine ölüyorlardı. Zannederim, o merhum benim yerimde gitti. Onun fevkalâde hizmetini eğer sizler gibi o sistemde zâtlar yapmasaydı Kur'ân'a, İslâmiyete büyük bir zâyiat olurdu. Ben, onun vârisleri olan sizleri tahattur ettikçe, o acı gidiyor, bir inşirah geliyor. Medar-ı hayrettir ki, ben şimdi onun mânevî, belki maddî hayatıyla âlem-i berzaha gitmesi cihetiyle, o âleme gitmek için bende bir iştiyak zuhur etti ve ruhuma başka bir perde açıldı. Nasıl ki buradan Isparta'daki kardeşlerimize selâm gönderip muarefe, muhabere ile sohbet ediyoruz. Aynen öyle de, Hâfız Ali'nin tavattun ettiği âlem-i berzah, nazarımda Isparta, Kastamonu gibi olmuş. Hattâ bu gece, mesmuatıma göre, buradan birisi oraya gönderilmiş. On defadan ziyade teessüf ettim. "Niçin Hâfız Ali'ye onunla selâm göndermedim?" Sonra ihtar edildi ki, selâm göndermek için vasıtalara ihtiyaç yok; kuvvetli rabıtası telefon gibidir. Hem o gelir, alır. O büyük şehid Denizli'yi bana sevdireyor; daha buradan gitmek istemiyorum. O ve Mehmed Zühtü ve Hâfız Mehmed, hayatlarında gördükleri vazife-i imaniye ve Nuriyeye devam ediyorlar. Onlar pek yakından temâşâ ediyorlar, belki de yardım ediyorlar. Evliya-yı azîmenin dairesinde kıymetli hizmet noktasında mevki almalarından, ben de o ikisinin Hâfız Mehmed'le beraber isimlerini silsilemde aktafların isimleri yanında yâd edip hediyelerimi bağışlıyorum.

1. Her türlü kusur ve noksandan yüce olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizdeki ihlâs ve sadakat ve metanet, şimdiki ağır sıkıntılarda birbirinizin kusuruna bakmamaya ve setretmeye kâfi bir sebeptir. Risale-i Nur zinciriyle kuvvetli uhuvvet öyle bir hasenedir ki, bin seyyieyi affettirir. Haşırde, adalet-i İlâhiye, hasenelerin seyyielere râcih gelmesiyle affettiğine binaen, siz de hasenelerin rüçhanına göre muhabbet ve af muamelesini yapmak lâzımdır. Yoksa bir seyyie ile hiddet etmek, sıkıntıdan gelen bir titizlik, bir asabîlikle zararlı bir hiddet, iki cihetle zulüm olur. İnşaallah, birbirinize sürurda ve tesellide yardım edip, sıkıntıyı hiçe indirirsiniz.

Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim,

Birkaç gündür sizinle konuşmadığımın sebebi, şimdiye kadar emsâlini görmediğim şiddetli ve zehirli bir hastalıktır. Ben, Risale-i Nur hesabına âhir ömrüme kadar Nur ve gül dairesindeki sebatkâr ve metin ve sarsılmaz kardeşlerimle, Kastamonulu fedakârlarla ebeden müteşekkirâne iftihar ediyorum ve onlarla bütün zâlimlerin sıkıntılarına karşı bir kuvvetli nokta-i istinad ve tam bir teselli buluyorum. Şimdi ölsem, onlar var diye ferah-ı kalble ecelimi karşılayacağım.

Ehl-i dünya, ben onlarla mübareze ediyorum diye asılsız tevehhüm ederek beni hapse attılar. Fakat kader-i İlâhî, ben onlarla konuşmadığım ve ıslah-ı hallerine çalışmadığımdan beni hapse attı. Ve hapiste yalnız birkaç arkadaşım kalsam, Ankara makamâtına karşı âlem-i İslâmı alâkadar edecek bir alenî muhakeme isteyeceğim ve dâvâ edeceğim ve Meyve Risalesini ve müdafaat parçalarını yeni harfle müteaddit nüshalar çıkarıp mühim makamata göndereceğiz inşaallah.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu nevi hadîsler, müteşabih kısmındandırlar. Hem cüz'î ve hususî değiller, umumî yerlerde bakmıyorlar. Bir kısım ise, ümmetinin başına gelen dinî fitnelerden yalnız birtek zamanı ve Hicaz ve Irak'ı misal olarak gösterir. Zaten Abbasîlerin zamanında, o tarihte Mutezile, Râfizî, Cebrî ve perde altında zındıklar, mülhidler, İslâmiyeti zedeleyen çok firak-ı dâlle meydana gelmiştiler. Şeriat ve itikad noktasında ehemmiyetli sarsıntılar olması hengâmında Buhârî, Müslim, İmam-ı Âzam, İmam-ı Şâfiî, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel ve İmam-ı Gazâli ve Gavs-ı Âzam ve Cüneyd-i Bağdadî gibi pekçok eâzım-ı İslâmiye imdada yetişip o fitne-i diniyeyi mağlûp ettiler. O tarihten üç yüz sene sonraya kadar o galebe devam ile beraber, perde altında yine o ehl-i dalâlet fırkaları, siyaset yoluyla Hülâgu-Cengiz fitnesini İslâmların başına getirdiler. Bu fitneden hem hadîs, hem Hazret-i Ali Radıyallahu Anh sarîh bir sûrette aynı tarihiyle işaret ediyorlar. Sonra bu zamanımızın fitnesi en büyük bir fitne olduğundan, hem müteaddit hadîsler, hem çok işârât-ı Kur'âniye aynı tarihiyle haber veriyorlar. Buna kıyasen, ümmetin geçireceği safahatı küllî bir sûrette bir hadîs beyan ettiği vakit, bazen o küllînin birtek hâdisesini, misal olarak tarihi gösterir. Böyle müteşabih ve mânâsı tamam anlaşılmayan hadîslerin Risale-i Nur eczaları kat'î bir surette te'villerini beyan etmiş. Yirmi Dördüncü Sözde ve Beşinci Şuâda, bu hakikati düsturlarla beyan etmiş.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Birbirinizi enaniyetle veya sadakatsizlikle ittiham etmemek için, bir hakikati beyan etmek ihtar edildi.

Ben bir zaman enāniyetini bırakmış ve nefs-i emmâresi kalmamış büyük evliyadan şiddetli bir surette nefs-i emmâreden şikâyet ettiğini gördüm, hayrette kaldım. Sonra kat'î bildim ki, âhir ömre kadar mücahede-i nefsiyenin sevabdar devamı için, nefs-i emmârenin ölmesi üzerine onun cihazatı damarlara ve hissiyata devredilir, mücahede devam eder. İşte o büyük evliyalar, bu ikinci düşmandan ve nefsin vârisinden şikâyet ederler.

Hem mânevî kıymet ve makam ve meziyet, bu dünyaya bakmıyor ki, kendini ihsas etsin. Hattâ en büyük makamda bulunanlardan bazı zâtlara verilen büyük bir ihsan-ı İlâhîyi hissetmediklerinden, kendilerini herkesten ziyade biçare ve müflis telâkki etmeleri gösteriyor ki, avâmın nazarında medar-ı kemâlât zannedilen keşif ve keramet ve ezvak ve envâr, o mânevî kıymet ve makamlara medar ve mihenk olamaz. Sahabelerin bir saati, başka velîlerin bir gün, belki bir çilesi kadar kıymeti olduğu halde, keşif ve mânevî hârikulâde hâlâta evliya gibi mazhariyetleri her Sahabede olmaması, bu hakikati ispat ediyor.

İşte, kardeşlerim, dikkat ediniz, sizin nefs-i emmâreniz, kıyas-ı binnefs cihetinde, su-i zan noktasında sizleri aldatmasın, Risale-i Nur terbiye etmiyor diye şüphelendirmesin.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur'un Gençlik Rehberinde ve Meyve Risalesindeki beş meselesinin, haylaz gençlerde dokuz tokadı Risale-i Nur'un bir lâtif kerameti olduğunu o gençler dahi tasdik ediyorlar.

Birincisi: Bana hizmet eden Feyzi. Ona bidayette dedim: “Sen Meyvenin bir dersinde bulundun, haylâzlık yapma.” O yaptı, birden tokat yedi, bir hafta eli bağlı kaldı. Evet, doğrudur. *Feyzî*

İkincisi: Bana hizmet eden ve Meyveyi yazan Ali Rıza. Bir gün, yazdığını ona dersverecektim. O, haylâzlığından yemek pişirmek bahanesiyle gelmedi, birden tokat yedi. O vakit onun tenceresi sağlamken, dibi yemeğiyle berabertamamen düştü. Evet, doğrudur. *Ali Rıza*

Üçüncüsü: Ziya, Meyvenin gençliğe ve namaza dair meselelerini kendine yazdı, namaza başladı. Fakat haylâzlık yaptı, namazı ve yazıyı bıraktı. Birden, o vakitte tokat yedi. Hilâf-ı âdet ve sebepsiz, başı üstündeki sepeti ve elbiseleri yandı. O kadarkalabalık içinde yanıncaya kadar kimse farkında olmaması, kasdi bir şefkat tokadı olduğunu gösterdi. Evet, doğrudur. *Ziya*

Dördüncüsü: Mahmud. Ona Meyveden gençlik ve namaz meselelerini okudum ve dedim: “Kumar oyna, namaz kıl.” Kabul etti. Fakat haylâzlık galebe etti, namaz kılmadı ve kumar oynadı. Birden, hiddet tokadını yedi. Üç dört defada daima mağlûp olup fakir haliyle beraber kırk lira ve sakosunu ve pantolonunu kumara verdi, daha akli başına gelmedi. Evet, doğrudur. *Mahmud*

Beşincisi: On dört yaşında Süleyman namında bir çocuk, ziyade haylâzlık yapıp başkalarının da iştihalarını açıyordu. Ona dedim: “Uslu dur. Namazını kıl. Senden büyük haylâzların içinde bu halin sana tehlike getirir.” O, namaza başladı, fakat yine namazı terk ve haylâzlığa girdi. Birden tokat yedi. Uyuz illetine müptelâ oldu, yirmi gündür yatağında yatmaya mecbur oldu.

Evet, doğrudur. *Süleyman*

Altıncısı: Bana bidayette hizmet eden Ömer, namaza başladı, şarkıları bıraktı. Fakat bir akşam, kapıya yakın bir şarkı kulağıma geldi, evrad ile meşguliyetime zarar verdi. Ben, hiddet ettim, çıktım. Gördüm ki, hilâf-ı âdet, Ömer'dir. Ben de hilâf-ı âdet bir tokat vurdum. Birden, sabahleyin hilâf-ı âdet olarak Ömer başka hapse gönderildi.

Yedincisi: Hamza namında, on altı yaşında sesi güzel olmasından şarkı

söylüyor, başkalarının da iştihalarını açıyor, haylâzlık ediyordu. Ona dedim: “Böyle yapma, tokat yiyeceksin.” Birden, ikinci gün bir eli yerinden çıktı, iki hafta azabını çekti.

Evet, doğrudur. *Hamza*

Bu gibi tokatlar var; fakat kâğıt bitti, mânâ da bitti.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir Maarif Vekili, perdeyi yüzünden kaldırdı ve küfr-ü mutlakı başka bir kisvede gösterdi. Bizim son gönderdiğimiz müdafaatı daha almadan başka sâika ile o beyannameyi yazmış. Gerçi ben o daireye göndermeyi düşünmüyordum; fakat kardeşlerimizin tensibiyle onlara da göndermek hem münasip, hem lâzım olduğunu bu hal gösterdi. Çünkü, herhalde bu derece ilhadda taassup taşıyan bir vekil, Ankara'ya gönderilen evrak ve mahrem risalelere karşı lâkayt kalmazdı. Birden, doğrudan doğruya cerh edilmez müdafaatlar başına vuruldu, çok iyi oldu. İnşallah, o dairede dahi Risale-i Nur lehinde kuvvetli bir cereyan uyandıracak.

Kardeşlerim, madem bir kısmın mâhiyetleri bu tarzdır; onlara, o kısma teslim olmak, bir nevi intihardır, İslâmiyetten pişman olmaktır, belki dinden insilâh etmektir. Çünkü o derece ilhadda taassup etmiş ki, bizim gibilerden yalnız teslimiyetle ve tasannu ile razı olmuyorlar. “Kalbini ve vicdanını bırak, yalnız dünyaya çalış” derler. İşte bu vaziyete karşı inayet-i Rabbâniyeye dayanıp metanet ve sabır ve tevekkül ederek dört sandık Risale-i Nur eczaları o merkeze yetişip kuvvetli hakikatlerle galebe çalmasına dua etmekten başka çare yoktur. Biz birbirimizden çekinmekle ve gücenmekle ve Risale-i Nur'dan çekilmekle ve onlara teslim ve hattâ iltihak etmekle faide vermediği şimdiye kadar tecrübe edildi. Hem hiç merak etmeyiniz. O Vekilin o farfaralı telâş, zaafına ve tam korkusuna delâlet eder. Tecavüze değil, belki tedâfüe mecburiyeti bildiriyor.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Homalı kardeşlerimizden Ali namında bir şakirt, Hâfız Ali'nin vefatı günlerinde vefat ettiğini Sami Bey bana söylediği gibi, Homalı kahramanlardan Mehmed Ali dahi bana yazdı. Ben de o Ali'yi o büyük şehid Ali'ye çok dualarda arkadaş yaptım.

Bu yakında, bizimle alâkadar bir hanım, üç kardeşimizin öldüğünü görmüştü. Tabiri: Bu iki Ali ve Risale-i Nur'a hapiste tâbi olmak isteyen asılan Mustafa, umumumuzun bedeline âhirete gittiler ve selâmetimizin hesabına feda oldular demektir.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık, sarsılmaz ve tevekkülün mahiyetini ve kıymetini anlayan kardeşlerim,

Yirmi seneden beri hiçbir gazeteyi ne okumak ve ne sormak merakım olmadığı halde, pek çok teessüfle, yalnız bir kısım zayıf kardeşlerimizin hatırları için bugün birgazetenin bir bahsini gördüm. Bundan bildim ki, perde altında ve üstünde ehemmiyetli cereyanlar rol oynuyorlar. Meydanda biz görüldüğümüzden, bizler, o cereyanlarla alâkadar tevehhüm ediyoruz. İnşaallah, Risale-i Nur'un dört sandık kuvvetli cerh edilmez risaleleri ve pek kat'î müdafaa defterleri, bizim hakkımızda, hem iman ve Kur'ân, İslâm hakkında birhayırlı netice verecekler. Biz onların dünyalarına karışmadık vekarışacağımızı hiçbir cihetle daha tesbit edemediler. Mecburiyetle bütün Risale-i Nur'u Ankara tahkik için istedi.

Madem hakikat budur ve madem şimdiye kadar Risale-i Nur'un hizmetinde inayet-i Rabbâniyenin tecellîsini inkâr edilmeyecek derecede gördük; herbirimiz cüz'î ve küllî bunu hissetmişiz. Ve madem şimdi siyasetin ve dünyanın çok cereyanlarının birbirine karşı tahşidatı oluyor. Ve madem elimizden kazâyâ rıza ve kadere teslim ve hizmet-i imaniye ve Kur'âniye ve Nuriyenin verdikleri büyük ve kudsî teselliden başka bir şey gelmiyor. Elbette bize en elzem iş, telâş etmemek ve meyus olmamak ve birbirinin kuvve-i mâneviyesini takviye etmek ve korkmamak ve tevekkülle bu musibeti karşılamak ve habbeyi kubbe yapan farfaralı gazetecilerin kubbelerini habbe görüp ehemmiyet vermemektir. Bu dünya hayatı, hususan bu zamanda, bu şerait altında kıymeti yoktur. Başa ne gelse gelsin, hoş görmeli.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki üç kardeşlerimiz şöyle kendilerine bir güzel teselli bulmuşlar. Diyorlar ki:

“Bu hapiste bir kısım yeni kardeşlerimiz, bir iki saat gayr-ı meşru bir hareket yüzünden, bir iki, belki on sene bu musibet içinde sabır ve tahammül ediyorlar. Hattâ bir kısmı şükrederek başkagünahlardan kurtulduk dedikleri halde, biz, Risale-i Nur vasıtasıyla enmeşru bir hareket ve hizmet-i imaniye yüzünden altı yedi ay hayırlı bir sıkıntıdan neden şekvâ ediyoruz?” diyorlar. Ben de, “Bin Bârekâllah” onlara derim.

Evet, beş on sene hem imanını, hem başkalarının imanlarını kurtarmak niyetiyle zevkli, tatlı, hayırlı, kudsî bir hizmet ve yüksek bir ubudiyet-i fikriye yüzünden beş on ay zahmet çekmek, medar-ı şükür ve iftihardır.

Bir hadîste ferman etmiş ki: “Birtek adam seninle hidâyete gelse, sahrâ dolusu kırmızı koyun, keçilerden daha hayırlıdır.”² İşte burada, mahkemede ve Ankara’da, sizlerin yazılarınız ve hizmetleriniz vasıtasıyla ne kadar insanlar imanlarını dehşetli şüphelerden kurtardığını ve kurtaracağını düşününüz, sabır içinde kemâl-i rıza ile şükrediniz.

Eğer Ankara’da hâkim olan Halk Partisi, oraya giden Risale-i Nur’un kuvvetli kitaplarına karşı inat etse ve musalâha niyetiyle himayesine çalışmazsa, bizim en rahat yerimiz hapistir ve mülhidler, bolşevizmi zındıka ile birleştirdiğine alâmettir ve hükümet, onları dinlemeye mecbur olur. O zaman Risale-i Nur çekilir, tevakkuf eder, maddî ve mânevî musibetler hücumu başlarlar.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.

2. *Buharî*, Cihâd: 102; *Ebu Dâvud*, İlim: 10; *Dârimî*, İlim: 10; *el-Münâvî*, *Feyzû’l-Kadîr*: 6:359, Hadîs no: 9606.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ²

âyet-i celîleleri mûcibince cinlerden de peygamber geldiği bildiriliyorsa da, bu husustaki müşkülün halli için vâki suale üstadımızın verdiği cevaptır.

Aziz kardeşim,

Hakikaten senin bu sualinin çok ehemmiyeti var. Fakat Risale-i Nur'un en ehemmiyetli vazifesi beşeri dalâletten ve küfr-ü mutlakdan kurtarmak olmasından, bu çeşit meselelere sıra gelmiyor, onlardan bahis açmıyor. Selef-i Salihîn dahi çok bahsetmemişler. Çünkü öyle gaybî ve görünmeyen işlerde, su-i istimal düşer. Hem şarlatanlar, hodfuruşluklarını bir vesile yapabilirler. Nasıl ki şimdi ispritizmacılar “cinlerle muhabere” namıyla şarlatanlık yapıyorlar; dinin zararına âlet ederler diye çokça medar-ı bahis edilmez. Hem Hâtemü'l-Enbiyadan sonra, cinlerde peygamber gelmemiş. Hem Risale-i Nur, bu zamanda bir tâun-u beşerî olan maddiyyunluk fikrini iptal etmek için, cinnî ve ruhanîlerin vücutlarını kat'î hüccetlerle ispat etmeye çalışmış, bu meseleye üçüncü derecede bakmış, tafsilini başkalara bırakmış. Belki inşaallah Risale-i Nur'un bir şakirdi, Sûre-i Rahmân'ı tefsir edip bu meseleyi de halleder.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. “Ey cinler ve insanlar topluluğu! Size, sizin içinizden seçilmiş peygamberler gelmedi mi?” En'âm Sûresi, 6:130.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

اَنَا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُونَ² : لِكُلِّ مُصِيبَةٍ² Hakikaten Hâfız Ali, Hâfız Mehmed ve Mehmed Zühtü'nün vefatları, değil yalnız bize ve Isparta'ya belki bu memlekete ve âlem-i İslâma büyük bir zayiattır. Fakat şimdiye kadar bir cilve-i inayet olarak, Risale-i Nur'un bir şakirdi zâyi olduğu zaman, der'akab iki üç tane o sistemde meydana çıktığından, kuvvetle ümit varız ki, başka şekilde o kahramanların vazifelerinin görecek, ümit ettiğimizden ciddî şakirtler çıkarlar, görürler. Zaten o üç mübarek merhum zâtlar, az bir zamanda, yüz senelik vazife-i imaniyeyi gördüler. Cenâb-ı Erhamürrâhimîn, onların yazdıkları ve neşrettikleri ve okudukları huruf-u Nuriye adedince onlara rahmetler eylesin. Âmin.

Benim tarafımdan o Hâfız Mehmed'in akrabasını ve mübarek köyünü tâziye ediniz. Ben de, onu Hâfız Ali ve Mehmed Zühtü'ye arkadaş edip, üstadlarımın aktaab kısmının isimleri içinde o üçünün isimlerini dahil edip, Hâfız Akif'i dahi Asım ve Lütfi'ye arkadaş ettim.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. Her türlü musibet karşısında söylediğimiz söz şudur: "Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz." Bakara Sûresi, 2:156,

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ

¹ sırrıyla, bu mes'elemizin tehiri hayırdır. Çünkü bütün mekteplerde ve dairelerde ve halkta, o ölmüş dehşetli adamın muhabbeti telkin ediliyor. Bu hal ise, âlem-i İslâma ve istikbale pek elîm ve acı bir tesiri olacaktı. Şimdi ihtiyarımızın haricinde, onun mahiyeti ne olduğunu, en başta ve en ziyade alâkadar ve en son ondan vazgeçecek adamların ellerine kat'î hüccetler gösteren ve ispat eden Risale-i Nur geçmesi, kemâl-i merak ve dikkatle okunması öyle bir hâdisedir ki, bizler gibi binler adam hapse girse, hattâ idam olsalar, din-i İslâm cihetiyle yine ucuzdur. Hiç olmazsa küfr-ü mutlakattan ve irtidattan en mütemerridleri bir derece kurtarır, meşkûk bir küfre çıkarır, mağrurâne ve cüretkârâne tecavüzlerini tâdil eder.

Mahkemede son söz olarak yüzlerine söylediğim bu cümle, “Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate başımız dahi feda olsun” ile, bizim nihayete kadar sebat edeceğimizi dâvâ etmişiz. Bu dâvâdan vazgeçilmez. İçinizdevazgeçecek yok ümit ediyorum. Madem şimdiye kadar sabrettiniz, “Dahakismetimiz ve vazifemiz bitmedi” diye tahammül ve sabrediniz. Her haldeMeyvedeki kat'î hüccetlerle kâbil-i inkâr olmayan idam-ı ebedî ve nihayetsiz haps-i münferit mesleğini müdafaa etmek için Risale-i Nur’a karşı anûdâne hareket edilmeyecek, belki musalâha veya mütareke çaresi aranılacak.

الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالسَّرُّورِ

1. “Allah neyi seçti ise, hayırlı olan odur.”

2. “Sabır, ferahlık ve genişliğin anahtarıdır.” Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, 6:298, Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ,2:21.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

أَوْمَنْ كَانَ مَيِّتًا فَآحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ
فِي النَّاسِ²

مَيِّتًا

âyeti hem Risale-i Nur'a, hem kelimesiyle üç kuvvetli emâre ve münasebetlerle Risale-i Nur'un bu biçare şakirtlerine işareti Birinci Şuâda izah edilmiş. Şimdi bu hâdisede o emârelerden birisi tam hükmediyor. Çünkü bize zulmedenler, ellerinde hayat ve medeniyeti ve lezzeti tutup, bizi o tarz-ı hayata ehemmiyet vermemekle ittiham edip mes'ul ederler, hattâ idam ve ağırceza ile hapse sokmak isterler. Fakat kanunca sebep bulamıyorlar. Bizdahi elimizde hayat-ı bâkiyenin mukaddemesi ve perdesi olan mevti ve ölümü tutup, onların başlarına vurup intibaha getirmek ve onların hakikî mes'uliyet ve mahkûmiyetten ve idam-ı ebedî ve daimî haps-i münferitten kurtulmalarına bütün kuvvetimizle çalışıyoruz. Hattâ Ankara'ya giden şiddetli risaleler sebebiyle en ağır ceza nefsim verilse, fakat ceza verenler o risalelerle ölümün idamından kurtulsalar, hem kalbim, hem nefsim razı olurlar. Demek, biz onların iki cihanda yaşamalarını istiyoruz, arıyoruz. Onlar bizim ölmemizi istiyorlar, bahaneler arıyorlar. Fakat güneş gibi zâhir ve gözle görünür gündüz gibi bir hakikat-ı mevtiye ve hergün insanlarda otuz bin cenaze, ehl-i dalâlet hakkında, otuz bin idam-ı ebedî, otuz bin haps-i münferit fermanlarını, ilâmnamelerini gösterdiklerinden, biz onlara karşı mağlûp değiliz. Ne yaparlarsa yapsınlar!

إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ³ âyeti, on iki seneden beri en acınacak mağlûbiyetimiz zamanında dahi, cifir ve ebced hesabıyla galibiyetimize aynı tarihiyle müjde ediyor.

Madem hakikat budur; biz şimdiden sonra hem mahkemeye, hem halka diyeceğiz ki:

“Bu gözümüz önünde ve bizi bekleyen ölümün idam-ı ebedîsinden ve karşımızda kapısını açan ve bizi cebr-i kat'î ile çağıran kabrin daimî karanlık haps-i münferidinden kurtulmaya çalışıyoruz. Hem sizin de o dehşetli ve çaresiz musibetten kurtulmanıza yardım ediyoruz. Sizin nazarınızda en büyük bir

mesele-i dünyeviye ve siyasiye, bizim nazarımızda ve hakikat cihetinde kıymeti pek azdır ve bilfiil vazifedar olmayanlara mâlâyani ve ehemmiyetsizdir ve kıymeti yoktur. Fakat bizim iştigal ettiğimiz vazife-i zaruriye-i insaniye ise, herkese her zaman ciddî alâkası var. Bu vazifemizi beğenmeyenler ve kaldıranlar, ölümü kaldırmalı ve kabri kapamalı!”

İkinci ve üçüncü noktalar şimdilik geri kaldı.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. “Ölü iken imân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse...” En'âm sûresi, 6:122.

1. “Allah'a tâbi olan topluluk, gerçek galiplerin tâ kendisidir.” Mâide Sûresi, 5:56.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Risale-i Nur'un kerametlerindendir ki, Üstadımız Hazretleri “Ey mülhidler ve ey zındıklar! Risale-i Nur’a ilişmeyiniz, Risale-i Nur, âfâtın def’ine sadaka gibi vesile olmasından, ona karşı olan hücum ve onun tatili, âfâta karşı olan müdafaasını zaifleştirir. Eğer ilişirseniz, yakından bekleyen belâlar sel gibi üstünüze yağacaktır” diye, on senedir kerratla söylüyordu. Bu hususta şahit olduğumuz felâketler pek çoktur. Dört seneden beri Risale-i Nur’a ve şakirtlerine her ne vakit ilişilmişse, bir felâket, bir musibet takip etmiş ve Risale-i Nur’un ehemmiyetini ve âfâtın def’ine vesile olduğunu göstermiştir. İşte Üstadımız Bediüzzaman’ın Risale-i Nur ile haber verdiği yüzler hâdisat içinde felâketler zelzele eliyle doğruluğunu imza ederek gelen dört felâket, Risale-i Nur’un bir vesile-i def-i belâ olduğunu gösterdi. Cenab-ı Hak, bize ve Risale-i Nur’a taarruz edenlerin kalblerine iman ve başlarına hakikati görecekakıl ve göz ihsan etsin; bizi bu zindanlardan, onları da bu felâketlerden kurtarsın. Âmin.

Hüsrev

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir cilve-i inayet-i Rabbâniyedir ki, daha müdafaatımızı ve evraklarımızı ve kitapları görmeden, yalnız perde altında hissedip Maarif Vekilinin dehşetli püskürmesi ve hücumu, Beşinci Şuâ ve Hücumat-ı Sittenin Zeyli gibi gayet şiddetli mahrem risaleleri en ehemmiyetli makamat bilfiil tenkid için tetkik etmesi ve müdafaatımın ciddî, dokunaklı küfr-ü mutlaka cür'etkârâne darbeleri Ankara'nın bize karşı çok şiddetli davranmasını beklerken, meselenin azametine nisbeten gayet mülâyimane, belki musalâhakârâne vaziyet almış.

Ve bu cilve-i inayetin bir hikmeti de şudur: Risale-i Nur'un, umum memlekete alâkası cihetiyle umumî bir dershanede ve büyük makamatta dikkat ve merakla okunmasıdır. Evet, bu zamanda böyle yüksek bir ders, elbette böyle cemiyetli ve küllî ve umumî dairelerde okunması, büyük bir inayettir ve küfr-ü mutlaka kırdığına bir kuvvetli emâredir.

Kardeşlerim, herhalde bu kadar sıkıntı ve zararı çeken zayıf bir kısım ailesahipleri, bir derece Risale-i Nur'dan ve bizden çekinmek, belkivazgeçmek için bir mazeret olabilir zannıyla, tahliyeden sonra değişmek ihtimaline binaen derim: Bu derece kıymettar bir mala bu maddî ve mânevî fiyat veren ve bu azabı çeken, o maldan vazgeçmek büyük bir hasârettir. Hem herbirisi, Risale-i Nur'un eczalarını ve alâkadarlarını ve bizi muhafaza ve yardım ve hizmeti birden bıraksa, hem ona, hem bizlere lüzumsuz bir zarardır. Onun için, ihtiyatla beraber, sadakatı ve irtibatı ve hizmeti değiştirmemek lâzımdır.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bir cilve-i inayet-i Rabbâniye ve bir himayet-i hıfz-ı İlâhiyedir ki, Ankara’da ehl-i vukuf heyeti, Risale-i Nur’un hakikatlerine karşı mağlûp olup, şiddetli tenkit ve itirazın çok esbabı varken âdetâ beraatine karar verdiklerini işittim. Halbuki mahremlerin şedit ifadeleri ve müdafaatın dokunaklı meydan okumaları ve Maarif Vekilinin dehşetli hücumu ve ehl-i vukufun heyetinde maarif dairesine mensup ehemmiyetli iki maddî feylesofların ve yeni icadlara tarafdar büyük bir âlimin bulunması ve bir seneden beri gizli zındıka komitesi aleyhimize Halk Fırkasını ve Maarifi sevk etmesi cihetiyle, ehl-i vukufun pek şiddetli itirazları ve bizi ağır cezalarla ittiham etmelerini beklerken, himayet ve inayet-i Rahmâniye imdada yetişip onlara Risale-i Nur’un yüksek makamını göstererek, şiddetli tenkitlerden vazgeçirmiş. Hattâ bizi cezalardan kurtarmak fikriyle ve Eskişehir meselesi ve Otuz Bir (31) Mart hâdise-i meşhuresiyle beni sabıkalı bir mücrim-i siyasî nazarıyla baktırmamak ve sırf din ve iman için hareket ettiğimizi ve siyaset fikri bulunmadığını göstermek fikriyle demişler ki: “Said Nursî, eskiden beri ara sıra peygambere verasetlik dâvâsında bulunur. Kur’ân ve iman hizmetinde müceddidlik tavrını alır, yani bazen bir nevi cezbeyle mağlûp olup meczubâne hareket eder.” İşte bu fıkra ile, feylesofların dinsizce tâbirlerle, kim olursa olsun din lehinde kuvvetli hareket edenlere, vazifesi, müceddidlik irsiyetiyle yapıyor diye, hem bir kısım kardeşlerimiz haddimden çok ziyade hüsn-ü zanlarını tenkit etmek, hem bana bir cezbe isnad ile şiddetlerimde beni siyasetten ve cezadan tebrie etmek ve bize muarız ve düşman olanlarını bir derece okşamak ve işaret-i Kur’âniye ve keramât-ı Aleviye ve Gavsîye hakikatleri kuvvetli olduklarını göstermek ve herkese kıyasen bende dahi bulunması tahminlerince muhakkak olan hubb-u câh ve enâniyet ve hodfuruşluğu kırmak için, o dinsizce feylesofâne tabirini istimâl etmişler. O tabire karşı Risale-i Nur, baştan nihayetine kadar güneş gibi bir cevaptır. Ve mesleğimiz, terk-i enâniyet ve uhuvvet olmasından, bizde hodfuruşâne şatahat bulunmadığından, Yeni Said’in Risale-i Nur zamanındaki mahviyetkârâne hayatı ve mübarek kardeşlerinin ifratkârâne hüsn-ü zanlarını hatıra bakmayarak mükerrer derslerle tâdil etmesi, o tâbirle işmam edilen mânâyı tam çürütüyor, izale eder.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bize ihbar edene ve yazana zarar gelmemek için, şimdilik ehl-i vukufun ittifakıyla kararlarını size göndermeyeceğim. Bu son ehl-i vukuf, bütün kuvvetiyle bizi kurtarmak ve ehl-i dalâlet ve bid'ıyyâtın şerrinden muhafaza etmek için çalışmışlar, bize isnad edilen bütün suçlardan tebrîe ediyorlar. Ve Risale-i Nur'dan tam ders aldıklarını ihsas edip, Risale-i Nur'unilmî ve imanî kısmının ekseriyet-i mutlaka ile vâkıfâne yazıldığını ve Said ise hem samimî, hem ciddî kanaatlerini beyan ederek ondaki kuvvet ve iktidar, isnad edildiği gibi tarîkat icadı veya cemiyet kurmak veya hükûmetle mübareze etmek değildir, belki yalnız Kur'ân'ın hakikatlerini muhtaçlara bildirmek kuvvet ve iktidarındır diye müttefikan karar vermişler. Ve “gayr-ı ilmî” tabir ettikleri mahremlere karşı demişler ki: “Bazen cezbeye ve şuurun heyecanına ve ihtilâl-i ruhiyeye kapılmasından, bu eserlerle mes'ul olmamak lâzım geliyor” mânâsını ifham ediyorlar. Ve “Eski Said”, “Yeni Said” tâbirinde iki şahsiyet; ve ikincisinde, fevkalâde bir kuvvet-i imaniye ve ilm-i hakaik-i Kur'âniye mânâsını, feylesofların hatırı için “Bir nevi cezbe ve ihtilâl-i dimâğiye ihtimali var” diye hem bizi şiddetli tabiratin mes'uliyetinden kurtarmak, hem muarızlarımızı okşamak için “sem u basar cihetinde halüsinasyon hastalığı ihtimali nazar-ı dikkate alınabilir” demişler. Onların bu ihtimalini esasıyla çürüten, ellerinegeçen ve bütün akılları geri bırakan Nur Risaleleri ve bütün avukatlarahayret veren Müdafaa ve Meyve Risaleleri kâfi ve vâfi bir cevaptır. Ben çok şükrediyorum ki, bir hadîs-i şerifin mazhariyeti bu ihtimalle bana verilmiş.

Hem o ehl-i vukuf, bütün kardeşlerimizi ve beni tam tebrîe edip derler: “Said'in âlimâne ve vâkıfâne eserlerine iman ve âhiretleri için bağlanmışlar; hiçbir cihette hükûmete karşı bir suikastlarına dair bir sarahat ve bir emâre, ne muhaberelerinde ve ne de kitap ve risalelerinde bulmadık” diye o hey'etin ittifakıyla karar verip biri feylesof Necati, biri Yusuf Ziya (âlim), biri de feylesof Yusuf namlarında imza etmişler.

Lâtif bir tevâfuktur ki, biz bu hapse kendimiz hakkında bir medrese-i Yusufiye ve Meyve Risalesi onun meyvesidir dediğimiz gibi, bu iki Yusuf dahi perde altında “Biz dahi o medrese-i Yusufiyedeki derse hissedarız” lisan-ı halleriyle ifade etmeleridir. Hem cezbeye lâtif bir delilleridir ki, Otuz Üçüncü Söz ve otuz üç pencereyi Otuz Üçüncü Mektup gibi tabirleri, hem kendi kedisinin “Yâ Rahîm, yâ Rahîm” tesbihini işitmesi, hem kendini bir mezar taşı görmesi, cezbe ve halüsinasyon ihtimaline delil göstermeleridir.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Madem biz, çok emârelerle inayet altındayız. Ve madem gayet çok ve insafsız düşmanlara karşı Risale-i Nur mağlûp olmadı, Maarif Vekilini ve Halk Fırkasını bir derece susturdu. Ve madem bu kadar geniş bir sahada ve meselemizi pek ziyade i'zam ile hükûmeti telâşa düşürenler, herhalde iftiralarını ve yalanlarını bir derece setretmeye bahanelerle çalışacaklar. Elbette bize lâzım: Kemâl-i teslimiyetle sabır ve temkinde bulunmak ve bilhassa inkisar-ı hayale düşmemek ve bazen ümidin hilâf-ı zuhuruyla meyus olmamak ve muvakkat fırtınalarla sarsılmamak.

Evet, gerçi inkisar-ı hayal, ehl-i dünyada kuvve-i mâneviyelerini ve şevklerini kırar; fakat meşakkat ve mücahede ve sıkıntıların altında inayet ve rahmetin iltifatlarını gören Risale-i Nur şakirtlerine inkisar-ı hayal, gayretlerini ve ileri atılmasını ve ciddiyetlerini takviye etmek lâzım geliyor.

Kırk sene evvel ehl-i siyaset, bana bir cinnet-i muvakkate isnadıyla tumarhaneye sevkettiler. Ben onlara dedim: Sizin akıllılık dediğinizin çoğunu ben akılsızlık biliyorum, o çeşit akıldan istifa ediyorum,

وَكُلُّ النَّاسِ مَجْنُونٌ وَلَكِنْ عَلَى قَدَرِ الْهَوَىٰ اخْتَلَفَ
الْجُنُونُ²

kaidesini sizlerde görüyorum demiştim. Şimdi dahi beni ve kardeşlerimi şiddetli bir mes'uliyetten kurtarmak fikriyle bana mahrem risale cihetiyle ara sıra bir cezbe, bir cinnet-i muvakkate isnad edenlere aynı sözleri tekrarla beraber, iki cihetle memnunum:

Birisi: Hadîs-i sahihte vardır ki, “Bir adam kemâl-i imanı kazandığına, avâm-ı nâsın akıllarının tavrı haricindeki yüksek hallerini mecnunluk, divanelik saymaları, onun kemâl-i imanına ve tam itikadına delâlet eder”³ diye ferman ediyor.

İkinci cihet: Ben, bu hapisteki kardeşlerimin selâmetleri ve necatları ve zulmetten kurtulmaları için, değil yalnız bir divanelik isnadını, belki kemâl-i fahir ve ferahla tamam aklımı ve hayatımı feda etmesini kabul ediyorum. Hattâ siz münasip görürseniz, o üç zâtlara benim tarafımdan bir teşekkürname yazılsın

ve onları mânevî kazançlarımıza teşrik ettiğimiz bildirilsin.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

1. Herkes delidir. Fakat boş şeylerle meşgul olma nisbetinde delilik derecesi farklılık arz eder.

2. *Müsned*, 3:86; el-Hâkim, *el-Müstedrek*, 1:499; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübra*, 9:153; Münziri, *et-Terğîbve'l-Terhîb*, 2:399.

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede ve imaniyede hâlis arkadaşlarım ve hak ve hakikat ve berzah ve âhiret yolunda ayrılmaz yoldaşlarım,

Biz birbirimizden ayrılmak zamanı yakın olması cihetiyle, sıkıntıdan neş'et eden gerginlikler ve kusurlar yüzünden İhlâs Risalesinin düsturları muhafaza edilmediğinden, siz birbirinizle tamam helâllaşmak lâzımdır ve zarurîdir. Siz, birbirinize en fedakâr, nesebî kardeşten daha ziyade kardeşsiniz. Kardeş ise, kardeşinin kusurunu örter, unuttur ve affeder. Ben burada hilâf-ı me'mul ihtilafınızı ve enâniyetinizi nefs-i emmâreye vermiyorum ve Risale-i Nur şakirtlerine yakıştıramıyorum. Belki nefs-i emmâresini terkeden evliyalarda dahi bulunan bir nevi muvakkat enâniyet telâkki ediyorum. Siz benim bu hüsn-ü zannımı inat ile kırmayınız, barışınız.

Kardeşlerim,

Ehl-i vukuf raporundan anlaşılıyor ki, Risale-i Nur, bize karşı bütün muarız tâifeleri mağlûp ediyor ki, Hccetullahi'l-Bâliğa ve İhtiyar ve İhlâs Risalelerini tekrarlar nazar-ı dikkati celb ediyorlar. Hem gayet sathî ve cevapları pek zâhir ve güya mteassıbane hocavâri tenkitleri ve hiç münasebeti olmayan ve hakikî mutabık olan meseleleri anlamadan “mâbeynlerinde tezat var” demeleri ve risalelerin yüzde doksanını tamamıyla çekinmeyerek tasdik ve takdirleri ve teslimleri Hücumat-ı Sitte Zeylinin pek şiddetli bir surette yeni icadlara fetva verenleri cerh ve tezyif etmesine mukâbil, yalnız “nezahet-i lisaniye” demişler. Ve dinsizler tarafından öldürülen mazlum ve dindar Hıristiyanlar âhırzamanda bir nevi şehid olabilir dediğimi, baş açık namaz kılmak ve Türkçe ezan okumaya Zeylin şiddet-i hücumunu zıt göstermeleriyle iktifa etmeleri, kat'iyen onların Risale-i Nur'a karşı mağlbiyetlerini gösteriyor kanaatini veriyor.

Said Nursî

On Dördüncü Şuâ

İfademin kısacık bir tetimmesi

Afyon Mahkemesine beyan ediyorum ki:

Nazarınıza ve kanun adaletine takdim edilen ifademde bulunan, üç vech ile kanunsuz menzilimi basmak, beni sorguya çekmek ve tevkif etmek, üç büyük mahkemelerin hürmetlerini kırmak ve haysiyet ve adaletlerine ilişmektir, belki istihfaf etmektir.

Çünkü, üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun, iki sene, yirmi senelik kitaplarımı ve mektuplarımı inceden inceye tetkikinden sonra, ittifakla hem bize beraat verildi, hem kitaplarımız ve mektuplarımız iade edildi. Ve beraatten sonra üç sene, fevkalâde bir inziva ve şiddetli bir tarassut altında, haftada yalnız zararsız bir mektup bazı dostlarıma yazardım. Dünya ile alâkam kesilmiş gibiydi ki, serbestiyet verildiği halde memleketime gitmedim. Şimdi aynı meselede o üç mahkemenin âdilâne hükümlerini hiçe saymak gibi meseleyi tazelendirmek, onların şerefini kırıyor.

Benim hakkımda adalet eden o mahkemelerin haysiyetini muhafaza için mahkemenizden rica ederim. O aynı mesele olan “Risale-i Nur” ve “cemiyetçilik” ve “tarikatçılık” ve “ihlâl-i emniyet ve âsâyişi bozmak” ihtimalinden başka bir sebep, bir mesele bulunuz, beni onunla muaheze ediniz. Benim kusurlarım çoktur. Ben de size mes’uliyetime dair yardım edeceğime dair karar verdim. Çünkü hapsin haricinde hapisten çok ziyade azap çektim. Şimdi benim için medar-ı rahat ya kabir, ya hapistir. Hakikaten hayattan usandım. Bu yirmi sene haps-i münferitteki tâzip ve işkenceli tarassutlar, ihanetler artık yeter. Sonra gayretullaha dokunur. Bu vatana yazık olur. Sizlere hatırlatıyorum. Bizim en metin melce ve siperimiz:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

1. “Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.” Âl-i İmrân Sûresi, 3:173

2. “Allah bana yeter. Ondan başka ibâdetle lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Onatevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur.” Tevbe Sûresi, 9:129.

On sekiz sene sükûttan sonra mecburiyet tahtında bu istida mahkemeye ve sureti Ankara'ya makamata verilmişken, tekrar vermeye mecbur olduğum iddianameye karşı itiraznamemdir.

1. Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve ancak Onunla yardım dileriz.

Malûm olsun ki, Kastamonu'da üç defa menzilimi taharri etmek için gelen iki müddeiumumî ve iki taharri komiserine ve üçüncüde polis müdürüne ve altı yedi komiser ve polislere ve Isparta'da müddeiumumînin suallerine ve Denizli ve Afyon mahkemelerine karşı dediğim ayn-ı hakikat küçük bir müdafaanın hülâsasıdır. Şöyle ki:

Onlara dedim: Ben, on sekiz, yirmi senedir münzevî yaşıyorum. Hem Kastamonu'da sekiz senedir karakol karşısında ve sair yerlerde dahi yirmi senedir daima tarassut ve nezaret altında kaç defa menzilimi taharri ettikleri halde, dünya ile, siyasetle hiçbir tereşşuh, hiçbir emâre görülmedi. Eğer bir karışık halim olsaydı, oranın adliye ve zabıtasıbilmedi veya bildi aldırmadı ise, elbette benden ziyade onlar mes'uldürler. Eğer yoksa, bütün dünyada kendi âhireti ile meşgul olan münzevîlere ilişilmediği halde, neden bana lüzumsuz, vatan ve millet zararına bu derece ilişiyorsunuz?

Biz Risale-i Nur şakirtleri, Risale-i Nur'u değil dünya cereyanlarına, belki kâinata da âlet edemeyiz. Hem Kur'ân bizi siyasetten şiddetle men etmiş.

Evet, Risale-i Nur'un vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı imanî olan hakikatlerle gayet kat'î ve en mütemerrid zındık feylesofları dahi imana getiren kuvvetli burhanlarla Kur'ân'a hizmet etmektir. Onun için Risale-i Nur'u hiçbir şeye âlet edemeyiz.

Evvelâ: Kur'ân'ın elmas gibi hakikatlerini, ehl-i gaflet nazarında bir propaganda-i siyaset tevehhümüyle cam parçalarına indirmemek ve o kıymetli hakikatlere ihanet etmemektir.

Sâniyen: Risale-i Nur'un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men etmiş. Çünkü tokada ve

belâya müstehak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir iki dinsize müteallik, yedi sekiz çoluk çocuk, hasta, ihtiyar, mâsumlar bulunur. Musibet ve belâ gelse, o bîçareler dahi yanarlar. Bunun için, neticenin de husûlû meşkûk olduğu halde, siyaset yoluyla idare ve âsâyîşin zararına hayat-ı içtimaiyeye karışmaktan şiddetle men edilmişiz.

Sâlisen: Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acip zamanda anarşilikten kurtulmak için beş esas lâzım ve zaruridir: Hürmet, merhamet, haramdan çekinmek, emniyet, serseriliği bırakıp itaat etmektir. Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli ve kudsî bir surette tesbit ve tahkim ederek, âsâyîşin temel taşını muhafaza ettiğine delil ise, bu yirmi sene zarfında Risale-i Nur'un, yüz bin adamı vatan ve millete zararsız birer uzv-u nâfi haline getirmesidir. Isparta ve Kastamonu vilayetleri buna şahittir. Demek Risale-i Nur'un, ekseriyet-i mutlaka eczalarına ilişenler herhalde bilerek veya bilmeyerek anarşilik hesabına vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ederler. Risale-i Nur'un, yüz otuz risalelerinin bu vatana yüz otuz büyük faidesini ve hasenesini vehham ehl-i gafletin sathî nazarlarında kusurlu tevehhüm edilen iki üç risalenin mevhum zararları çürütemez. Onları bunlarla çürüten, gayet derecede insafsız bir zâlimdir.

Amma benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurları ise, bilmeceburiye, istemeyerek derim ki: Yirmi iki sene müddetinde, gurbette, haps-i münferit hükmünde, yalnız ve münzevî olarak hayat geçiren ve bu müddet zarfında ihtiyarıyla bir defa çarşıya ve mecma-ı nas büyük camilere gitmeyen ve çok tazyik ve sıkıntı verildiği halde, bütün emsali menfîlere muhalif olarak istirahatı için birtek defa hükûmete müracaat etmeyen ve yirmi sene zarfında hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve merak etmeyen ve tam iki sene Kastamonu'da ve yedi sene başka menfâlarında bütün yakın ve görüşen dostlarının şehadetiyle, küre-i arz yüzündeki boğuşmaları ve harpleri ve sulh olmuş ve olmamış ve daha kimler harp ettiklerini bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan ve üç sene yakınında konuşan radyoyu üç defadan başka dinlemeyen ve hayat-ı ebediyeyi imha eden ve hayat-ı dünyeviyeyi dahi elem içinde eleme, azap içinde azaba çeviren küfr-ü mutlaka karşı galibâne Risale-i Nur ile mukabele ettiğine onun ile imanlarını kurtaran yüz bin şahidin şehadetiyle ispat eden ve Kur'ân'dan tereşşuh eden Risale-i Nur ile ölümü yüz bin adam hakkında idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çeviren bir adama bu derece ilişmek ve meyus etmek ve onu ağlatmakla, o mâsum yüz binler kardeşlerini ağlatmaya hangi kanun var? Hangi maslahat var? Adalet namına emsalsiz bir gadir olmaz mı? Ve kanun hesabına, emsalsiz bir kanunsuzluk değil mi?

Eğer bu taharrilerde bazı vazifedar memurların itiraz ettikleri gibi dersiniz ki,

“Sen ve bir iki risalen rejime ve usulümüze muhalif gidiyorsunuz.”

Elcevap: Evvelen, bu yeni usulünüzün, münzevîlerin çilehanelerine girmeye hiçbir hakkı yoktur.

Saniyen: Bir şeyi reddetmek ayrıdır, kalben kabul etmemek ayrıdır ve amel etmemek bütün bütün ayrıdır. Ehl-i hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. İdare ve âsâyîşe ilişmeyen şiddetli muhalifler, her hükûmette bulunur. Hattâ, Hazret-i Ömer’in (r.a.) taht-ı hâkimiyetindeki Hristiyanlara kanun-u şeriatı ve Kur’ân’ı inkâr ettikleri halde ilişilmiyordu. Hürriyet-i fikir ve serbestiyet-i vicdan düsturu ile Risale-i Nur’un bir kısım şakirtleri, idareye dokunmamak şartıyla rejim ve usulünüzü ilmen kabul etmezse ve muhalif amel etse, hattâ rejimin sahibine adavet etse, onlara kanunen ilişilmez. Risaleler ise, o gibi risalelere mahrem demişiz, neşrini men etmişiz. Hattâ bu defa bu hâdiseye sebebiyet veren risale, Kastamonu’da sekiz sene zarfında bir veya iki defa birtek nüsha birisi bana getirdi. Aynı günde kaybettirdik. Şimdi siz onu zorla teşhir ediyorsunuz ve iştihar da etti.

Malûmdur ki, bir mektupta kusur olsa, yalnız o kusurlu kelimeler sansür edilir, mütebâkisine izin verilir. Eskişehir Mahkemesinde dört ay tetkikat neticesinde, yüz Nur Risalelerinde medar-ı tenkit yalnız on beş kelime bulmaları ve şimdi dört yüz sahifeli Zülfikar’ın yalnız iki sahifesinde irsiyet ve tesettür âyetlerinin otuz sene evvel yazılmış tefsiri bulunması ve şimdiki kanun-u medenîye uygun gelmemesi kat’î ispat eder ki, onun hedefi dünya değil. Herkes ona muhtaçtır. O dört yüz sahifelik herkese menfaatli Zülfikar iki sahife için müsadere edilmez. O iki sahife çıkarılsın, o mecmuamız bize iade edilsin; ve onun iadesi hakkımızdır.

Eğer dinsizliği bir nevi siyaset zannedip, bu hâdisede bazılarının dedikleri gibi dersiniz, “Bu risalelerinle medeniyetimizi, keyfimizi bozuyorsun;” ben de derim: “Dinsiz bir millet yaşayamaz” dünyaca bir umumî düsturdur. Ve bilhassa küfr-ü mutlak olsa Cehennemden daha ziyade elîm bir azabı dünyada dahi verdiğini, Risale-i Nur’dan Gençlik Rehberi gayet kat’î bir surette ispat etmiş. O risale ise, şimdi resmen tab edildi.

Bir Müslüman el-iyâzü billâh, eğer irtidat etse, küfr-ü mutlaka düşer; bir derece yaşatan küfr-ü meşkûkte kalmaz. Ecnebi dinsizleri gibi de olmaz. Ve lezzet-i hayat noktasında, mâzi ve müstakbeli olmayan hayvandan yüz derece aşağı düşer. Çünkü, geçmiş ve gelecek mevcudatın ölümleri ve ebedî müfarakatları, onun dalâleti cihetiyle, onun kalbine mütemadiyen hadsiz firakları ve elemeleri yağıdırıyor. Eğer iman gelse, kalbe girse, birden o hadsiz dostlar diriliyorlar. “Biz ölmemiştir, mahvolmamıştır” lisan-ı halleriyle diyerek, o Cehennemî hâlet, Cennet lezzetine çevrilir.

Madem hakikat budur. Size ihtar ediyorum: Kur'ân'a dayanan Risale-i Nur ile mübareze etmeyiniz. O mağlûp olmaz, bu memlekete yazık olur.^{HAŞİYE-1} O başka yere gider, yine tenvir eder. Hem eğer başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa, hergün biri kesilse, hakikat-i Kur'âniyeye feda olan bu başı zındıkaya ve küfr-ü mutlaka eğmem ve bu hizmet-i imaniye ve nuriyeden vazgeçmem ve geçemem.

Haşîye-1 Dört defa mübareze zamanında gelen dehşetli zelzeleler, "Yazık olur" hükmünü ispat ettiler.

Yirmi seneden beri bir münzevînin elbette ifadedeki kusuruna bakılmaz. Risale-i Nur'u müdafaa ettiği için saded haricine çıktı denilmez. Madem, Eskişehir Mahkemesi, mahrem ve gayr-ı mahrem yüz risaleleri dört ay tetkikten sonra yalnız bir iki risalede hafif bir cezaya temas edecek bir iki maddeden başka bulmamış ve yüzyirmi adamdan on beşine altışar ay ceza verdi. Biz dahi bu cezayıçektik. Ve madem birkaç sene evvel Risale-i Nur'un bütün eczaları Isparta hükûmetinin eline geçti. Birkaç ay tetkikten sonra, sahiplerine iade edilmiş. Ve madem o cezadan sonra, Kastamonu'da sekiz sene zarfında şiddetli taharriyatta zabıta ve adliyeyi alâkadar edecek bir tereşşuh bulunmamış. Ve madem Kastamonu'daki son taharride bir kısım risalelerimin, hiç bulunmayacak ve neşredilmeyecek bir tarzda kaç sene evvel odun yığınları altına saklanmış olduğu görüldü ve heyet-i zabıtaca tahakkuk etti. Ve madem, Kastamonu'da polis müdürü ve adliyesi o saklanmış zararsız kitaplarımı bana iade etmek üzere kat'î söz verdikleri halde, ikinci gün birden Isparta'dan tevkif emri geldiğinden, daha o emanetlerimi almadan sevk edildim. Ve madem Denizli ve Ankara mahkemeleri bizi beraat ve umum risalelerimizi bize iade ettiler. Elbette ve elbette, bu mezkûr altı hakikate binaen, Denizli Mahkemesi ve müddeiumumîsi gibi, Afyon adliyesi ve müddeiumumîsi benim çok ehemmiyetli bu hukukumu nazar-ı dikkate almaları, vazifeleri muktezasıdır. Ve hukuk-u umumiye müdafaa eden müddeiumumîden, Risale-i Nur münasebetiyle ehemmiyetli bir hukuk-u âmme hükmüne geçen bu şahsî hukukumu da müdafaa edeceğine ümitvarım ve bekliyorum.

Yirmi iki seneden beri hayat-ı içtimaiyeden çekilen ve şimdiki kanunları ve tarz-ı müdafaayı bilmeyen ve Eskişehir ve Denizli mahkemelerinde cerh edilmez yüz sahifelik müdafaatını bu yeni mahkemeye karşı da aynen takdim eden ve o zamana kadar kusurlarının cezasını çeken ve ondan sonra Kastamonu'da ve Emirdağında mütemadiyen tarassut altında ve haps-i münferit tarzında yaşayan Yeni Said, sükût ile sözü Eski Said'e bırakıyor. Eski Said de diyor ki:

Yeni Said dünyadan yüzünü çevirdiği için, ehl-i dünya ile konuşmayı, müdafaat-ı kat'îye mecburiyeti olmadan yapmıyor, lüzum görmüyor. Fakat bu meselede çok mâsum rençber ve esnaf adamlar, bize az bir münasebetiyle tevkif

edilerek, iş zamanında, çoluk çocuklarına nafaka tedarik edemediklerinden, şiddetli rikkatime dokundu. Derinden derine beni ağlattı. Kasem ederim, eğer mümkün olsaydı, onların bütün zahmetlerini kendime alırdım. Zaten bir kusur varsa benimdir. Onlar mâsumdurlar. İşte bu elîm hâlet için, Yeni Said'in sükûtuna rağmen, ben diyorum:

Madem, Ispartave Denizli ve Afyon müddeiumumîlerinin yüzer lüzumsuz suallerine bîçare Yeni Said cevap veriyor. Benim de, on üç sene evvel, başta Kaya Şükrü olarak, Dahiliye Vekâletinden ve şimdiki Adliye Vekâletinden hukukumuzu müdafaa niyetiyle üç sual sormak bir hakkımdır.

Birincisi: Risale-i Nur'un talebesi olmayan ve yanında yalnız âdi bir mektubumuz bulunan Eğirdirli bir adamın bir jandarma çavuşuyla vukuatsız bir münakaşa-i lisaniyesi yüzünden beni ve yüz yirmi adamı tevkif ile dört ay mahkeme tahkikinden sonra, on beş bîçareden başka, bütün beraat kazanmakla mâsumiyetleri tahakkuk eden yüzden ziyade adamlara binler lira zarar vermek, hangi kanun iledir? Böyle imkânâtı vukuat yerinde istimal etmek hangi usul iledir? Ve Denizli'de dokuz ay tetkikten sonra, beraat kazanan yetmiş bîçarelere binler lira zarar vermek, adaletin hangi düsturu iledir?

İkinci sual: ¹ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ferman-ı esasîsi ile, bir kardeşin hatâsıyla diğer öz kardeşi mes'ul olmadığı halde, yanlış mânâ verilmemek için neşrini men ettiğimiz vesekiz sene zarfında bir veya iki defa elime geçen ve yirmi beş senedendaha evvel aslı yazılan ve ehemmiyetli noktalarda imanı şüphelerden ve mânâsı anlaşılmayan bir kısım müteşabih hadîsleri inkârdan kurtaran bir küçük risalenin bizden uzak bir yerde, bilmediğimiz bir adamda bulunmasıyla ve yanlış mânâ verilmesiyle ve Kütahya ve Balıkesir tarafında bir dokunaklı mektup bulunmasıyla bizleri o vakit Ramazan-ı Şerifte ve şimdi bu dehşetli soğukta pek çok mâsum rençber ve esnafları, hattâ âdi ve eski bir mektubumuz yanında bulunmasıyla ve arabası beni gezdirmesiyle ve bize bir dostluk münasebetiyle veya bir kitabımı okumasıyla tevkif edip perişan etmek ve maddeten ve mânen onlara ve vatana ve millete, lüzumsuz bir evham yüzünden binler lira zarar vermek hangi adalet kanunuyladır? Adliyenin, hangi madde-i kanuniyesiyledir? Ayağımızı yanlış atmamak için, o kanunları bilmek talep ederiz.

1. "Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez." Fâtır Sûresi, 35:18.

Evet, hem Denizli'de, hem Afyon'da tevkifimizin bir sebebinin bir hakikati şudur ki: Bir kısım hadîslerin mânâsı ve te'vili bilinmemesinden, "Akıl kabul etmiyor" diye inkâr edenlere karşı avâmın imanını kurtarmak fikriyle, çok zaman evvel Dârü'l-Hikmet-i İslâmiyede iken ve daha evvel aslı yazılan Beşinci

Şuâ, farz-ı muhal olarak, dünyaya ve siyasete baksa ve bu zamanda da yazılsa, madem gizlidir ve taharriyatta bizde bulunmadı ve gaybî haberleri doğrudur ve imanî şüpheleri izale eder ve âsâyişe dokunmuyor ve mübareze etmiyor ve yalnız ihbar eder ve şahısları tâyin etmiyor ve ilmî bir hakikati küllî bir surette beyan ediyor. Elbette o hakikat-i hadîsiye bu zamanda dahi bir kısım şahıslara mutabık çıksa ve münakaşaya sebep olmamak için mahkemelerin teşhir ve neşirlerinden evvel bizce tam mahrem tutulsa, adalet cihetinde hiçbir vech ile bir suç teşkil etmez. Hem bir şeyi reddetmek ayrıdır ve ilmen kabul etmemek veya amel etmemek bütün bütün ayrıdır. “O risale yakın bir istikbalde gelecek bir rejimi ilmen kabul etmiyor” diye bir suç olduğuna, dünyada adliyelerin bir kanunu bulunmasına ihtimal vermiyoruz.

Elhasıl: Hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-ı dünyeviyeyi dehşetli bir zehire çeviren ve lezzetini imha eden küfr-ü mutlakı otuz seneden beri köküyle kesen ve tabiiyyûnun dehşetli bir fikr-i küfrîlerini öldürmeye muvaffak olan ve bu milletin iki hayatının saadet düsturlarını harika hüccetleriyle parlak bir surette ispat eden ve Kur’ân’ın hakikat-i arşiyesine dayanan Risale-i Nur, böyle küçük bir risalenin bir iki maddesiyle değil, belki bin kusuru dahi olsa, onun binler büyük haseneleri onları affettirir diye dâvâ ediyoruz ve ispatına da hazırız.

Üçüncü sual: Bir mektubun yirmi kelimesinde beş kelime kusurlu görülse, o beş kelime sansür edilir. Mütebâkisine izin vermek bir düstur iken, Eskişehir Mahkemesinin dört ay tetkikten sonra, yüz bin kelime içinde zâhirî nazarda zararlı tevehhüm edilen yalnız on beş kelimededen başka bulmamasıyla ve Heyet-i Vekile de dört yüz sahifeli Zülfikar’ın yalnız iki sahifesinde (şimdiki kanuna uygun olmamasından) otuz sene evvel yazılan iki âyetin tefsirinden başka ilişmemesi ve Denizli ve Ankara ehl-i vukufu on beş sehivden başka ilişmemesiyle ve şimdiye kadar yüz binler adamın ıslahına vesile olmasıyla, vatana ve millete bin büyük menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur’a küçük bir hizmet eden veya kendi imanını kurtardığı için bir risalesini yazan ve Emirdağında garip ve ihtiyarlığımı şefkaten bana kardeşlik eden Çalışkanlar gibi rıza-yı İlâhî için bana hizmet eden bîçareleri iş mevsiminde ve dehşetli kışta taht-ı tevkife almak, hükûmet-i cumhuriyenin hangi prensibiyle kâbil-i tevkif olabilir? Ve hangi kanunu, müsaade etmeye imkânı var?

Madem cumhuriyet prensipleri hürriyet-i vicdan kanunu ile dinsizlere ilişmiyor; elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan ve ehl-i dünya ile mübareze etmeyen ve âhiretine ve imanına ve vatanına dahi nâfi bir tarzda çalışan dindarlara da ilişmemek gerektir ve elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda ve ilâç gibi bir hâcet-i zaruriyesi olan takvâyı ve salâhati bu mazhar-ı enbiya olan Asya’da hükmeden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez

biliyoruz.

Yirmi seneden beri münzevî yaşayan ve yirmi sene evvelki Said'in kafasıyla sorduğu bu suallerde bu zamanın tarz-ı telâkkisine uygun gelmeyen kusurlarına bakmamak, insaniyetin muktezasıdır.

Vatan ve millet ve âsâyişin menfaati hesabına bunu da hatırlatmak bir vazife-i vataniyet olması cihetiyle derim: Böyle bize ve Risale-i Nur'a az bir münasebetle taht-ı tevkife alınmak, gücendirmek yüzünden vatana ve âsâyişe dindarâne menfaati bulunan pekçok zâtları idare aleyhine çevirebilir, anarşiliğe meydan verir. Evet, Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran ve millete zararsız ve tam menfaattar vaziyete girenler yüz binden çok ziyadedir. Hükûmet-i cumhuriyetin belki her büyük dairesinde ve milletin her tabakasında faideli ve müstakimâne bir surette bulunuyorlar. Bunları gücendirmek değil, belki himaye etmek elzemdir.

Şekvâmızı dinlemeyen ve bizi söyletmeyen ve bahanelerle sıkıştıran bir kısımresmî adamlar, vatan aleyhinde anarşiliğe meydan açıyorlar diye kuvvetli bir vehim hatırıma geliyor.

Hem maslahat-ı hükûmet namına derim: Madem Beşinci Şuâyı, hem Denizli, hem Ankara mahkemeleri tetkik edip ilişmemişler, bize verdiler. Elbette onu yeniden resmiyete koyup dedikodulara meydan açmamak, idarece zarurîdir. Biz o risaleyi, mahkemelerin ellerine geçmeden ve onu teşhirlerinden evvel gizlediğimiz gibi, Afyon hükûmet ve mahkemesi dahi onu medar-ı sual ve cevap etmemeli. Çünkü kuvvetlidir, reddedilmez. Kablelvuku haber vermiş, doğru çıkmış. Hem hedefi dünya değil; olsa olsa, ölmüş gitmiş bir şahsa, müteaddit mânâlarından bir mânâsı muvafık geliyor. Onun dostluğu taassubuyla o gaybî ihbarı ve mânâyı resmiyete koymamayı ve bizi onunla muaheze etmekle daha ziyade teşhirine yol açmamayı, vatan ve millet ve âsâyiş ve idare hesabına ihtar etmeye vicdanım beni mecbur eyledi.

Afyon Müddeiumumîsi ve Mahkeme Reisi ve âzâlarına

Denizli'nin adliyesine hukukumu müdafaa için arz ettiğim Dokuz Esası aynen size de takdim ediyorum.

Yirmi senedir hayat-ı içtimaiyeyi ve bilhassa böyle resmî ve ince ve siyasî hayatı terk etmişim. O hallere karşı alınması lâzım gelen vaziyeti bilmiyorum ve düşünmüyorum ve düşünmesibeni cidden incitıyor. Fakat mecburiyetle başka mahkemede insafsız bir zâtın intizamsız ve mükerrer ve lüzumsuz pek çok suallerine verdiğim cevapların hâtimesi ve hülâsası olan bu intizamsız müdafaatım ve istidamda belki sadet harici ve lüzumsuz tekrarat ve intizamsızlık ve aleyhime dönecek şiddetli tabirler ve bilmediğim yeni kanunlara muhalif ifadeler bulunabilir. Fakat madem hakikat üzere gidiyor; hakikatın hatırı için o kusurlara bakmamak gerektir. O istida ve müdafaatım Dokuz Esas üzerine gidiyor.

Birincisi: Madem, hükûmet-i cumhuriye, cumhuriyetteki hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahetçilere ilişmiyor. Elbette, dindarlara ve takvâcılara da ilişmemek gerektir. Ve madem dinsiz bir millet yaşamaz ve Asya din noktasında Avrupa'ya benzemez ve İslâmiyet, hayat-ı şahsiye ve uhreviye cihetinde Hristiyanlığa uymaz ve dinsiz bir Müslüman başka dinsizler gibi olmaz. Ve bu bin seneden beri dünyayı diyanetiyle ışıklandıran ve bütün dünyanın tehacümatına karşı salâbet-i diniyesini kahramanâne müdafaa eden bu vatandaki milletin bir ihtiyac-ı fitrîsi hükmüne geçen diyanet, salâhat ve bilhassa iman hakikatlerinin öğrenmesi yerlerine hiçbir terakkiyat, hiçbir medeniyet tutamaz. Ve o ihtiyacı onlara unutturamaz. Elbette bu vatandaki millete hükmeden bir hükûmet, Risale-i Nur'a adalet ve kanun ve âsâyiş cihetinde ilişemez ve iliştermemeli.

İkinci esas: Madem bir şeyi reddetmek başkadır ve onunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Ve her hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Ve Mecusi hâkimiyeti altında Müslümanlar ve hükûmet-i İslâmiye-i Ömeriyede Yahudiler ve Hristiyanlar bulunması ve âsâyişe ve idareye ilişmeyen hürriyet-i şahsiyesi her hükûmette vardır ve ilişilmez. Ve hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve madem âsâyişe ve idareye ve siyasete ilişmek isteyen herhalde hiç şüphesiz gazetelerle ve dünya hâdisâtı ile alâkadar olacak, tâ kendine yardım eden cereyanları ve vaziyetleri ve hâdisâtı bilsin, tâ yanlış ayağını atmasın. Ve Risale-i

Nur ise, şakirtlerini o derece men etmiş ki, benim yakın dostlarım biliyorlar ki, yirmi beşsenedir, değil gazeteleri okumak, belki sormasını ve merak etmesini vedüşünmesini bana terk ettirmiş. Şimdi on senedir kat'iyen dünya cereyanlarından ve vaziyetlerinden, Alman'ın mağlûbiyeti ve bolşeviğin istilâsından başka hiçbir haber almayacak derecede beni hayat-ı içtimaiyeden çekmiş. Elbette ve elbette, hikmet-i hükûmet ve kanun-u siyaset ve düstur-u adâlet bana ve benim gibi kardeşlerime ilişmez. Ve ilişen, herhalde ya evhamından, ya garazından veya inadından ilişir.

Üçüncü esas: Sabık mahkememizde bir müddeiumumînin yanlış bir mânâ ile Beşinci Şuâyâ dair suallerinde kanun hesabına değil, belki bir ölmüş şahsın dostluğutaassubu hesabına mânâsız ve lüzumsuz itirazları sebebiyle bu gelecekuzunca tafsilâtı vermeye mecbur oldum.

Evvelâ: Bu Beşinci Şuâyâ hükümetin eline geçmeden evvel biz mahrem tutuyorduk. Hem bütün taharrilerde bende bulunmadı. Hem maksadı yalnız avâmın imanlarını şüphelerden ve müteşabih hadîsleri inkârdan kurtarmaktır. Dünya cihetine üçüncü, dördüncü derecede, dolayısıyla bakar. Hem verdiği haberler doğrudur. Hem ehl-i siyaset ve dünya ile mübareze etmiyor, yalnız ihbar eder. Hem şahısları tayin etmiyor. Küllî bir surette, bir hakikat-i hadîsiyeyi beyan eder. Fakat, o küllî hakikati bu asırdaki dehşetli bir şahsa tam tatbik etmişler. Onun için bu senelerde yeni telif edilmiş zannıyla itiraz ettiler. Hem o risalenin aslı, Dârü'l-Hikmetten daha eskidir. Yalnız bir zaman sonra tanzim edildi, Risale-i Nur'a girdi. Şöyle ki:

Bundan kırk sene evvel ve Hürriyetten bir sene evvel İstanbul'a geldim. O zaman Japonya'nın Başkumandanı, İslâm ulemasından dinî bazı sualler sormuştu. Onları İstanbul hocaları benden sordular. Hem çok şeyleri o münasebetle sorular.

Ezcümle, bir hadîste, “Âhırzamanda dehşetli bir şahıs sabah kalkar, alnında ‘Hâzâ kâfirün’ yazılmış bulunur” diye hadîs var deyip benden sordular. Dedim: “Bir acîp şahıs bu milletin başına geçer ve sabah kalkar, başına şapka giyer ve giydirir.”

Bu cevaptan sonra bunu sordular: “Acaba o zaman onu giyen kâfir olmaz mı?” Dedim: “Şapka başa gelecek, secdeye gitme diyecek. Fakat, baştaki iman o şapkayı da secdeye getirecek, inşaallah Müslüman edecek.”

Sonra dediler: “Aynı şahıs bir su içecek, onun eli delinecek ve bu hâdise ile ‘Süfyan’ olduğu bilinecek.” Ben de cevaben dedim: “Bir darb-ı mesel var. Çok israflı adama eli deliktir denilir. Yani elinde mal durmuyor, akıyor, zâyî oluyor deniliyor. İşte o dehşetli adam bir su olan rakıya müptelâ olup, onunla hasta

olacak ve kendisi hadsiz israfata girecek, başkalarını da alıştıracak.”

Sonra birisi sordu ki: “O öldüğü zaman İstanbul’da dikili taşta şeytan dünyaya bağırarak ki, filân öldü.” O vakit bendedim: “Telgrafla haber verilecek.” Fakat bir zaman sonra, radyo çıkmıştı. Eski cevabım tam değilmiş bildim. Sekiz sene sonra Dârü’l-Hikmette iken dedim: “Şeytan gibi radyoyla dünyaya işittirecek.”

Sonra sedd-i Zülkarneyn ve Ye’cüc ve Me’cüc ve dâbbetü’l-arz ve Deccal ve nüzûl-ü İsa (a.s.) hakkında sualler sormuşlardı. Ben de cevap vermiştim. Hattâ eski risalelerimde onlar kısmen yazılmışlar. Bir zaman sonra Mustafa Kemal iki defa şifre ile Van vilâyetinin eski valisi ve benim dostum Tahsin Beyin vasıtasıyla beni, neşredilen Hutuvât-ı Sitte’ye mükâfaten taltif için Ankara’ya celb etti, gittim. Şeyh Sinusî Kürtçe lisanı bilmediğinden, beni onun yerinde üç yüz lira maaşla vilâyât-ı şarkıye vâiz-i umumîsi, hem meb’us, hem Diyanet Riyaseti dairesinde, Dârü’l-Hikmetâzâları ile beraber, eski vazifemle memnun etmek ve benim Van’da temelini attığım Medresetü’z-Zehrâ ve şark dârülfünunuma Sultan Reşad’ın verdiği on dokuz bin altın lira, iki yüz mebus içinde yüz altmış üç mebusun imzasıyla yüz elli bin banknota iblâğ edilerek kabul edildiği halde, ben Beşinci Şuâ aslının verdiği haberin bir kısmını, orada bir adamda gördüm. Mecburiyetle o çok ehemmiyetli vazifeleri bıraktım. Ve “Bu adamla başa çıkılmaz, mukabele edilmez” diye, dünyayı ve siyaseti ve hayat-ı içtimaiyeyi terk edip yalnız imanı kurtarmak yolunda vaktimi sarf ettim. Fakat bazı zâlim ve insafsız memurlar, bana dünyaya bakacak iki üç risaleyi yazdırdılar.

Sonra bazı zâtlar, âhırzaman hâdisatını haber veren müteşabih hadîsleri suâl etmek münasebetiyle, o eski risalenin aslını tanzim ettim. Risale-i Nur’un Beşinci Şuâı namını aldı. Risale-i Nur’un numaraları, telif tertibiyle değil. Meselâ, Otuz Üçüncü Mektup, Birinci Mektuptan daha evvel telif edilmiş ve bu Beşinci Şuânın aslı ve Risale-i Nur’un bir kısım eczaları, Risale-i Nur’dan evvel telif edilmiş. Her ne ise... Bu makamda bir müddeiumumînin, Mustafa Kemal’e dostluğu taassubuyla, kanunsuz ve lüzumsuz ve yanlış itiraz ve sualleri beni bu sadet harici gibi izahatı vermeye mecbur eyledi. Ben onun, adliye kanunu namına tamamen şahsî ve kanunsuz bir sözünü misal olarak beyan ediyorum.

Dedi: “Beşinci Şuâda sen hiç kalben nedamet etmedin mi ki, onu rakıdan ve şaraptan su tulumbası gibi tâbirlerle tezyif etmişsin?” Ben onun bütün bütün mânâsız ve yanlış ve dostluk taassubuna mukâbil derim: Kahraman ordunun zaferi ve şerefi ona verilmez, yalnız onun bir hissesi olabilir. Nasıl ki ordunun ganimeti, malları, erzakları bir kumandana verilse zulümdür, dehşetli bir haksızlıktır.

Evet nasıl o insafsız, o çok kusurlu adamı sevmemekle beni ittiham etti, âdeta vatan hâini yaptı. Ben de onu, orduyu sevmemekle ittiham ediyorum. Çünkü bütün şerefi ve mânevî ganimeti o dostuna verip, orduyu şerefsiz bırakıyor. Hakikat ise, müsbet şeyler, haseneler, iyilikler cemaate, orduya tevzi edilir ve menfîler ve tahribat ve kusurlar başa verilir. Çünkü birşeyin vücudu, bütün şeraitin ve erkânının vücudu ile olur ki, kumandan yalnız bir şarttır. Ve o şeyin ademi ve bozulması ise, bir şartın ademiyle ve bir rüknün bozulmasıyla olur, mahvolur, bozulur. O fenalık başa ve reise verilebilir. İyilikler ve haseneler, ekseriyetle müsbet ve vücudîdir. Başlar sahip çıkamazlar. Fenalıklar ve kusurlar, ademîdir ve tahribîdir. Reisler mes’ul olurlar. Hak ve hakikat böyle iken, nasıl ki bir aşiret fütuhat yapsa, “Aferin Hasan Ağa”; mağlûp olsa “Aşirete Tuh” diye aşiret tezyif edilse, bütün bütün hakikatin aksine hükmedilir. Aynen öyle de, beni ittiham eden o müddeî bütün bütün hak ve hakikatin aksine bir hatâsıyla, güya adliye namına hükmetti.

Aynen bunun hatası gibi: Eski Harb-i Umumîden biraz evvel, ben Van’da iken, bazı dindar ve müttakî zâtlar yanıma geldiler. Dediler ki: “Bazı kumandanlarda dinsizlik oluyor. Gel, bize iştirak et. Biz bu reislere isyan edeceğiz.”

Ben de dedim: “O fenalıklar ve o dinsizlikler, o gibi kumandanlara mahsustur. Ordu onunla mes’ul olmaz. Bu Osmanlı ordusunda belki yüz bin evliya var. Ben bu orduya karşı kılıç çekmem ve size iştirak etmem.”

O zâtlar benden ayrıldılar, kılıç çektiler; neticesiz Bitlis hâdisesivücuda geldi. Az zaman sonra, Harb-i Umumî patladı. O ordu, din namına iştirak etti, cihada girdi, o ordudan yüz bin şehidler evliya mertebesine çıkıp beni o dâvamda tasdik edip kanlarıyla velâyet fermanlarını imzaladılar.

Her ne ise... Biraz uzun söylemeye mecbur oldum. Çünkü hiçbir hissiyatla ve hâricî tesiratla müteessir olmamak, mâhiyetinin kat’î bir hassası bulunan adalet hakikatı namına, cüz’î ve hattâ hissiyat ve tarafgirlikle bize ve Risale-i Nur’a karşı müzeyyifâne hareket eden bir müddeiumumînin acîp vaziyeti beni bu uzun ifadeye sevk etti.

Dördüncü esas: Eskişehir Mahkemesi, yüzer risaleleri ve mektupları dört ay tetkikten sonra, yalnız yüz yirmi adamdan on beş adama altışar ay ceza ve bana da, yüz risaleden yalnız bir iki risalede on beş kelime ile, bir sene ceza verebildi. Tarîkatçılık ve cemiyetçilik ve şapka meselelerinde beraat ettirdiler. Biz dahi o cezayı çektik. Ondan sonra Kastamonu’da çok defa taharrilerde hiçbir ilişigimi bulmadılar. Ve kaç sene evvel Isparta’da mahrem ve gayr-ı mahrem Risale-i Nur’un bütün eczaları bilâistisna hükûmetin eline geçti. Üç ay tetkikten sonra

umumu sahiplerine iade edildi. Birkaç sene sonra, Denizli ve Ankara mahkemelerinde bütün risaleler iki sene kaldı. Tamamen bize iade edildi.

Madem hakikat budur. Beni ve Risale-i Nur'un şakirtlerini ittiham eden ve o gibi kanun namına kanunsuz ve garazla ve hissiyatla bizi muaheze edenler, elbette bizden evvel, hem Eskişehir Mahkemesini, hem Kastamonu hükûmetini ve zabıtasını, hem Isparta adliyesini, hem Denizli Mahkemesini, hem Ankara'nın Ağırceza Mahkemesini ittiham edip, onları—varsa—suçumuza tam teşrik ediyorlar. Çünkü bir suçumuz olsaydı, bu üç dört hükûmet yakınında çok zaman tecessüsüyle görmedi veya aldırmadı ve iki mahkeme iki sene inceden inceye bakıp bilmedi veya aldırmadı; bizden ziyade onlar suçlu olurlar. Halbuki bizde dünyaya karışmak arzusu bulunsaydı, böyle sinek vızıltısı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlakverecekti.

Evet, otuz bir (31) Mart'ta Divan-ı Harb-i Örfîde ve Mustafa Kemal'in hiddetine karşı, divan-ı riyasette şiddetli ve dokunaklı ve serbest müdafaa eden bir adam on sekiz sene zarfında kimseye sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor diye onu ittiham eden, elbette bir garazla eder. Biz Denizli Müddeiumumîsinden ümit ettiğimiz gibi, Afyon Müddeiumumîsinden de ümit ederiz ki, bizi böylelerin itirazından ve garazlarından kurtarsın ve hakikat-ı adaleti göstersonler.

Beşinci esas: Risale-i Nur şakirtlerinin, mümkün olduğu kadar siyasete ve idare işine ve hükûmetin icraatına karışmamak bir düstur-u esasîleridir. Çünkü hâlisâne hizmet-i Kur'âniye, onlara herşeye bedel, kâfi geliyor.

Hem şimdi hükmeden öyle kuvvetli cereyanlar içinde siyasete girenlerden hiçbir kimse, istiklâliyetini ve ihlâsını muhafaza edemez. Herhalde bir cereyan onun hareketini kendi hesabına alacak, dünyevî maksadına âlet edecek, o hizmetin kudsiyetini bozacak. Hem maddî mübarezede şu asrın bir düsturu olan eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat ile, birinin hatâsıyla onun mâsum çok taraftarlarını ezmek lâzımgelecek. Yoksa, mağlûp düşecek. Hem dünya için dinini bırakan veya âletedenlerin nazarlarında Kur'ân'ın hiçbir şeye âlet olmayan kudsî hakikatleri, bir poraganda-i siyasette âlet olmuş tevehhüm edilecek. Hem milletin her tabakası, muvafıkı ve muhalifi, memuru ve âmisinin o hakikatlerde hisseleri var ve onlara muhtaçtırlar. Risale-i Nur şakirtleri, tam bîtarafane kalmak için siyaseti ve maddî mübarezeyi tam bırakmak ve hiç karışmamak lâzım gelmiş.

Altıncı esas: Bu meselede benim şahsımın veya bazı kardeşlerimin kusuruyla Risale-i Nur'a hücum edilmez. O doğrudan doğruya Kur'ân'a bağlanmış ve Kur'ândahi Arş-ı Âzamla bağlıdır. Kimin haddi var, elini oraya uzatsın ve o

kuvvetli ipleri çözsün? Hem bu memlekete maddî ve mânevî bereketi ve fevkalâde hizmeti, otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işârâtıyla ve İmam-ı Ali Radiyallahu Anhın üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Âzamın (k.s.) kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur; bizim âdi ve şahsî kusurlarımızla mes'ul olmaz ve olamaz ve olmamalı. Yoksa bu memlekete hem maddî, hem mânevî, telâfi edilmeyecek derecede zarar olacak.

Risale-i Nur'a karşı gizli düşmanlarımızdan bazı zındıkların şeytanetiyle çevrilen plânlar ve hücumlar inşaallah bozulacaklar. Onun şakirtleri başkalarına kıyas edilmez, dağıtırılmaz, vazgeçirilmez, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle mağlûp edilmezler. Eğer maddî müdafaadan Kur'ân men etmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şakirtler Şeyh Said ve Menemen hâdiseleri gibi, cüz'î ve neticesiz hâdiselerle bulaşmazlar. Allah etmesin, eğer mecburiyet-i kat'îye derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nur'a hücum edilse, elbette hükûmeti iğfal eden zındıklar ve münafıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhasıl, madem biz ehl-i dünyanın dünyalarına ilişmiyoruz; onlar da bizim âhiretimize ve imanî hizmetimize ilişmesinler.

Eskişehir Mahkemesinde gizli kalmış ve resmen zapta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve lâtif bir kıssa-i müdafaayı beyan ediyorum.

Orada benden sordular ki: “Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?”

Ben de dedim: “Yaşlı mahkeme reisinden başka daha siz dünyaya gelmeden ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder. Hülâsası şudur ki: O zaman, şimdiki gibi, hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara veriyordum. Ekmeğimi onun suyu ile yerdim. Benden sordular, ben dedim: Bu karınca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. Cumhuriyetperverliklerine hürmeten, taneleri karıncalara veriyorum.”

Sonra dediler: “Sen Selef-i Salihîne muhalefet ediyorsun.”

Cevaben diyordum: “Hulefâ-i Râşidîn; hem halife, hem reisicumhur idiler. Sıddîk-ı Ekber (r.a.) Aşere-i Mübeşşereye ve Sahabe-i Kirama elbette reisicumhur hükmünde idi. Fakat mânâsız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer'iyeyi taşıyan mânâ-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.”

İşte, ey müddeiumumî ve mahkeme âzâları, elli seneden beri bende olan bir fikrin aksiyle beni ittiham ediyorsunuz. Eğer lâik cumhuriyet soruyorsanız, ben biliyorum ki, lâik mânâsı, bîtaraf kalmak, yani hürriyet-i vicdan düsturuyla,

dinsizlere ve sefahetçilere ilişmediği gibi dindarlara ve takvâcılara da ilişmez bir hükûmet telâkki ederim. Yirmi beş senedir hayat-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükûmet-i cumhuriye ne hal kesb ettiğini bilmiyorum. El'iyâzü billâh, eğer dinsizlik hesabına imanına ve âhiretine çalışanları mes'ul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmişse, bunu size bilâperva ilân ve ihtar ederim ki, bin canım olsa, imana ve âhiretime feda etmeye hazırım.

Ne yaparsanız yapınız, benim son sözüm ¹ **حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** olarak sizin beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukâbil derim:

1. "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Ben, Risale-i Nurun keşf-i kat'îsiyle, idam olmuyorum, belki terhis edilip Nur ve saadet âlemine gidiyorum. Ve sizi, ey gizli düşmanlarımız ve dalâlet hesabına bizi ezen bedbahtlar, idam-ı ebedî ile ve daimî haps-i münferitle mahkûm bildiğimden ve gördüğümünden, tamamıyla intikamımı sizden alarak kemâl-i rahat-ı kalble teslim-i ruh etmeye hazırım, onlara demiştim.

Yedinci esas: Afyon Mahkemesi başka yerlerdeki sathî tahkikata binaen bize bir cemiyet-i siyasiye noktasında bakmış. Buna cevabımız:

Evvelâ: Bütün benimle arkadaşlık eden zâtların şehadetiyle, on dokuz seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve sormayan ve bu on sene beş aydır Harb-i Umumîden, Alman'ın mağlûbiyetinden ve komünistin dehşetinden başka hiçbir haber almayan ve merak etmeyen ve bilmeyen bir adamın elbette siyasetle hiçbir alâkası yoktur ve siyasî cemiyetlerle hiçbir münasebeti olmaz.

Saniyen: Risale-i Nur'un yüz otuz parçaları meydandadır. İçinde imanî hakikatlerden başka bir hedef, bir maksad-ı dünyevî olmadığını anlayan Eskişehir Mahkemesi, yalnız bir iki risaleden başka ilişmemesi ve Denizli Mahkemesi hiçbirine ilişmemesi ve koca Kastamonu zabıtasının sekiz sene zarfında daimî tarassutla beraber iki hizmetçimden ve yalnız üç adamdan başka bahane ile müttehem hiçbir kimseyi bulmaması kat'î bir hüccettir ki, Risale-i Nur şakirtleri hiçbir vech ile siyasî cemiyet değiller.

Eğer iddianamedeki cemiyetten maksadı, imanî ve uhrevî bir cemaat ise, ona cevaben deriz ki: Eğer dârülfünun talebelerine ve her nevi esnafa birer cemiyet namı verilse, bize de o neviden bir cemiyet namı verilebilir.

Eğer dinî hissiyatla emniyet-i dahiliyeyi ihlâl edecek bir cemaat namı veriyorsanız, buna mukâbil deriz: Yirmi sene zarfında bu fırtınalı halde Nur şakirtleri hiçbir yerde hiçbir vukuatla emniyet-i dahiliyeye ilişmemeleri ve iliştikleri ne hükûmetçe ve ne de mahkemelerce kaydedilmemesi bu ittihamı çürütüyor.

Eğer hissiyat-ı diniyeyi kuvvetlendirmesinden istikbalde emniyet-i dahiliyeye zarar verebilir diye bir cemiyet namı verilmişse, buna mukâbil deriz:

Evvelen: Başta Diyanet Riyaseti, bütün vâizler aynı hizmeti görüyorlar.

Saniyen: Risale-i Nur şakirtlerinin değil emniyete ve âsâyîşe zarar vermek, belki bütün kuvvet ve kanaatleriyle milleti anarşilikten muhafaza ve emniyet ve âsâyîşi temin etmek için çalıştıklarına delil ise, birinci esasta beyan edilmiş.

Evet, biz bir cemaatiz. Hedefimiz ve programımız, evvelâ kendimizi, sonra milletimizi idam-ı ebedîden ve daimî, berzahî haps-i münferitten kurtarmak ve vatandaşlarımızı anarşilikten ve serserilikten muhafaza etmek ve iki hayatımızı imhâya vesile olan zındıkaya karşı Risale-i Nur'un çelik gibi hakikatleriyle kendimizi muhafazadır.

Sekizinci esas: Risalelerde bazı dokunaklı cümleler var diye, başka yerlerin nâkıs ve sathî tahkikatlarına binaen bizi ittiham ediyorlar. Buna mukâbil deriz:

Madem maksadımız iman ve âhirettir, ehl-i dünya ile mübareze değil. Ve madem o pek cüz'î ve yalnız bir iki risaleye mahsus ilişmek kastî değil; belki maksadımıza yürürken onlara çarpmışız. Elbette bir garaz-ı siyasî mânâsında olamaz. Ve madem imkânât başkadır, vukuat başkadır. Hakkımızda âsâyîşe zarar yapmış değil, “yapabilir” diye ittiham ise, herkes bir adamı öldürebilir diye ittiham gibi mânâsız bir ittihamdır. Ve madem yirmi sene müddetinde yirmi binler adamda ve binler nüshalar ve mektuplarda hem Eskişehir, hem Kastamonu, hem Isparta, hem Denizli şiddetli tetkik ve taharrilerde hakiki bir suç teşkil edecek maddeleri bulamadılar. Eskişehir Mahkemesi birşey bulamadığından mecburiyetle bir lâstikli kanun maddesinden tek bir küçük risale ile bizi mes'ul ettiği gibi, bütün dinî dersini vereni dahi mes'ul eder bir tarzda, yüz adamdan on beş adama altışar ay ceza verebildi. Acaba bizim gibi bir adamın sizden olsa, bir senede yirmi mahrem mektupları bu tarzda tetkik edilse, onu mes'ul ve mahcup edecek yirmi cümle bulunmaz mı? Halbuki, bizde yirmi bin adamdan yirmi bin nüsha risale ve mektuplarda hakikî mes'ul edecek yirmi cümle bulamamalarından gösteriyor ki, Risale-i Nur'un hedefi doğrudan doğruya âhirettir. Dünya ile alışverişi yoktur.

Dokuzuncu esas: Denizli Mahkemesinin insafî müddeiumumîsinin başka yerlerin insafsız ve sathî zabıtnamelerine binaen iddianamede kaydettiği maddeler gibi, Afyon Mahkemesi dahi sorguda gördüğümüz vaziyet delâletiyle, aleyhimizde aynı maddeler ve tarihsiz mektuplar, hem yirmi ve on beş ve on sene zarfındaki muhaberelelerden ve kat'î cevabı üçüncü esasta ve iddiamın ikinci sualinde bulunan Beşinci Şuâda ve yüz otuz risalelerin yalnız dört beş risalelerinde ve Eskişehir Mahkemesinin tetkikinden geçen ve cezasını çektiren

ve af kanunları gören ve Denizli beraatini gören mektuplar ve risalelerde ittihamımıza medar bazı bahaneler var. Acaba, otuz bir (31) Mart hâdisesinde Bab-ı Seraskerîde Şeyhülislâm ve ulemayı dinlemeyen sekiz taburu bir nutukla itaate getiren bir adam sekiz sene zarfında—zabıtnâmelere göre—çalışmış, böyle yirmi otuz adamı kandırabilmiş, meselâ koca Kastamonu’da beş adamı iğfal edebilmiş denilebilir mi? İşte Kastamonu’da, Denizli hâdisesinde mahrem ve gayr-ı mahrem bütün evrak ve kitaplarımı odunlar yığını altından çıkarıp, üç ay tetkikten sonra yalnız Feyzi, Emin, Hilmi, Tefvik ve Sadık’tan başka kimseyi o koca Kastamonu’da bulmadılar. Bu beş zât ise, lillâh için bana şahsî hizmet münasebetiyle ve üç buçuk senede Emirdağı’nda üç kardeş ve üç dört adamı bulup göndermişler. Eğer o sathî zabıtnâmeler gibi yapsaydım, beş on değil, belki beş yüz, belki beş bin ve belki beş yüz bin adamları kandırabilirdim. O zabıtnâmelerde ne kadar yanlışlar bulunduğu, Denizli Mahkemesinde söylediğim gibi, bir iki nümuneyi beyan ediyorum:

Zaman-ı Saadetten şimdiye kadar câri bir âdet-i İslâmiyeye ittibaen, Risale-i Nur’un hususi menbaları olan yüzer âyât-ı meşhureyi büyük bir en’am gibi Hizb-i Kur’ânî yaptığımızı, “Dinde tahrifat yapıyor” diye muahaze etmişler.

Hem bir sene cezasını çektiğim ve mahrem tutulan ve zabıtnâmede kaydedildiği gibi odun yığınları altından çıkarılan Tesettür Risalesi bu sene yazılmış ve neşredilmiş gibi bizi ittiham etmek istiyor. Hem Ankara’da hükûmetin riyasetinde bulunan malûm birisine ettiğim itirazlara ve ağır sözlere karşı o reis mukabele etmeyip sükût etmesi ve o öldükten sonra, onun yanlışını gösteren bir hakikat-i hadîsiyeyi kırk sene evvel beyandaki fitrî ve lüzumlu ve küllî ve mahrem tenkitlerim, makam-ı iddia, cerbezesiyle ona tam tatbikle bize medar-ı mes’uliyet yapılmış. Ölmüş ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede? Hükûmetin ve milletin bir hâtırası ve Cenâb-ı Hakkın bir tecellî-i hâkimiyeti olan adalet kanunları nerede?

Hem biz hükûmet-i cumhuriye esaslarından en ziyade kendimize medar-ı istinad ve onun ile kendimizi müdafaa ettiğimiz hürriyet-i vicdan esası, bizim aleyhimizde medar-ı mes’uliyet tutulmuş. Güya biz hürriyet-i vicdan esasına muarız gidiyoruz!

Hem bir risalede medeniyetin seyyiatını ve kusurlarını tenkit ettiğimden, hatır ve hayâlîme gelmeyen bir şeyi zabıtnâmelerde isnad ediyor: Güya ben radyo^{HAŞİYE-1} ve tayyare ve şimendiferin kullanılmasını kabul etmiyorum diye, terakkiyat-ı hâzıra aleyhinde bulunduğumla mes’ul ediyor.

HAŞİYE-1 “Radyo gibi azîm bir nimet-i ilâhiyeye karşı azîm bir şükür olmak için, radyo Kur’ân’ı okuyup bütün zemin yüzündeki insanlara dinlettirip, küre-i havanın bir hafız-ı Kur’an olmasıdır” demişim.

İşte bu nümunelere kıyasen ne kadar hilâf-ı adalet bir muamele olduğunu, inşaallah, insafî ve adaletli olan Denizli Müddeiumumîsi ve Mahkemesi gibi,

Afyon Mahkemesi göstererek, o zabıtnâmelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en garibi şudur ki, bir yerde demişim: Cenâb-ı Hakkın büyük nimetleri olan tayyare ve şimendifer ve radyoyu, büyük şükürle mukabele lâzımken, beşer şükretmedi; tayyarelerle başlarına bombalar yağdı. Ve radyo öyle büyük bir nimet-i İlâhiyedir ki, ona mukâbil şükür ise, o radyo milyonlar dilli bir küllî hâfız-ı Kur'ân olup zemin yüzündeki bütün insanlara Kur'ân'ı dinlettirsin. Yirminci Sözde Kur'ân'ın medeniyet harikalarından gaybî haber verdiğini beyan ederken, bir âyetin işareti olarak, kâfirler şimendiferle âlem-i İslâmı mağlûp ederler demişim. İslâmı bu hârikalara teşvik ettiğim halde, bir sebep-i ittiham olarak, şimendifer, tayyare ve radyo gibi terakkiyat-ı hâzıra aleyhindedir diye sâbık mahkemelerin bazı müddeiumumîleri bizi ittiham etmiş.

Hem hiçbir münasebeti olmadığı halde, bir adam Risale-i Nur'un ikinci bir ismi olan Risaletü'n-Nur tâbirinden, "Kur'ân'ın nurundan bir risalettir, yani bir ilhamdır ve risaletin şeriat vazifesini yapan bir vâristir" demiş. Bir iddianamede, başka yerin verdiği yanlış mânâ ile, güya "Risale-i Nur bir resuldür" diye benim için bir sebep-i ittiham tutulmuş.

Hem müdafaatımda yirmi yerde kat'î bir surette hüccetlerle ispat etmişiz ki, bütün dünyaya karşı da olsa, dini ve Kur'ân'ı ve Risale-i Nur'u âlet edemeyiz ve edilmez. Ve biz onların bir hakikatını dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz. Ve bu dâvânın emâreleri yirmi senede binlerdir. Halbuki şimdi Afyon sorgusunun gidişatında ve iddianamede, başka zabıtnâmelere binaen, güya bizim maksadımız ve sa'yimiz dünya entrikalarını çevirmek ve dünya garazlarına koşmak ve dini hasis şeylere âlet etmek ve kudsiyetini düşürmektir diye bizi ittiham ediyor. Madem öyledir; ben ve biz bütün kuvvetimizle deriz:

حَسْبَنَا اللَّهُ وَنَعْمَ الْوَكِيلُ¹

Said Nursî

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Afyon Mahkemesinin bizi ittiham etmesine karşı itiraznamenin tetimmesidir

Bu itirazımda muhatabım Afyon Müddeîsi ve Mahkemesi değil, belki başka yerlerdeki müddeiumumîlerin ve muhbir ve taharricilerin yanlış ve nâkıs zabıtnameleriyle burada ve sorgu dairesindeki acip vaziyeti aleyhimize çeviren garazkâr ve vehham memurlardır.

Evvelen: Asl u faslı olmayan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet namını mâsum ve siyasetle hiç alâkalı olmayan Risale-i Nur talebelerine takıp ve o daire içine giren ve iman ve âhiretinden başka bir maksatları bulunmayan bîçareleri, o cemiyetin nâşiri veya faal bir rûknü veya mensubu veya Risale-i Nur'u okumuş ve okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğunun kat'î bir hücceti şudur ki:

Kur'ân aleyhinde yazılan, Doktor Duzi'nin ve sair zındıkların o muzır eserlerini okuyanlar, hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye düsturuyla suçlu sayılmadığı halde, hakikat-i Kur'âniyeyi ve imaniyeyi öğrenmeye gayet muhtaç ve müştak olanlara güneş gibi bildiren Risale-i Nur'u okumak ve yazmak bir suç sayılmış. Ve hem, yüz risale içinde yanlış mânâ verilmemek için mahkemelerin teşhirlerinden evvel mahrem tuttuğumuz iki üç risalede yalnız birkaç cümlelerini bahane gösterip ittiham etmiş. Halbuki o risalelerden biri müstesna Eskişehir Mahkemesi tetkik etmiş, icabına bakmış, yalnız birtek Tesettür Risalesinin bir iki meselesine ilişmiş. Ve müstesnasının hem istidamda ve hem itiraznamemde gayet kat'î cevabı verildiği ve "Elimizde nur var, siyaset topuzu yok" diye Eskişehir Mahkemesinde yirmi vech ile kat'î ispat edildiği ve Denizli Mahkemesi bilâistisna bütün risaleleri tetkik etmiş, hiçbirisine ilişmediği halde, o insafsız müddeîler, o iki üç risalenin üç dört cümlelerini bütün Risale-i Nur'a teşmil edip, hattâ dört yüz sahifeli Zülfikâr'ı iki sahife için müsadere eder gibi, Risale-i Nur'u okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmetle mübareze eder diye ittiham etmişler.

Ben ve bana yakın ve benimle görüşen dostlarımı işhad ve kasekle temin ederim ki bu on seneden ziyadedir ki, iki reis ve bir mebustan ve Kastamonu Valisinden başka, hükûmetin erkânını, vükelâsını, kumandanlarını, memurlarını, mebuslarını kimler olduğunu kat'î bilmiyorum ve bilmeyi de merak etmemişim. Yalnız bir sene evvel bir iki zât benimle alâkadarlık göstermelerinden, beş altı

erkânını bildim. Acaba hiç imkânı var mı ki, bir adam mübareze ettiği adamları tanımasın ve bilmeyi merak etmesin ve dost mu, düşman mı diye karşısındakini tanımasına ehemmiyet vermesin? Bu hallerdenanlaşıyor ki, bil'iltizam herhalde beni perişan etmek için gayet asılsız bahaneleri icad ederler.

Madem keyfiyet böyledir. Ben de buradaki mahkemeye değil, belki o insafsızlara derim: Ben, sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza da beş para vermemve hiç ehemmiyeti yok. Çünkü ben kabir kapısında, yetmiş beş yaşındayım. Böyle mazlum ve mâsum bir iki sene hayatı şehadet mertebesiyle değiştirmek, benim için büyük saadettir. Risale-i Nur'un binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki, ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer zâhirî idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedî bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur. Fakat, siz ey gizli düşmanlar ve zındıka hesabına adliyeyi şaşırtan ve hükûmeti bizimle sebepsiz meşgul eden insafsızlar! Kat'î biliniz ve titreyiniz ki, siz idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferitle mahkûm oluyorsunuz. İntikamımız sizden pek çok muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz. Hattâ size acıyoruz. Evet, bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatinin elbette hayattan ziyade bir istediği var. Ve onun idamından kurtulmak çaresi, insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyac-ı zarurîsi ve kat'îsidir. Acaba, bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur şakirtlerini ve o çareyi binler hüccetlerle bulduran Risale-i Nur'u âdi bahanelerle ittiham edenler ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyor, divaneler de anlar.

Bu insafsızları aldatan ve hiç münasebeti olmayan bir siyasî cemiyet vehmini veren üç maddedir.

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim benimle kardeş gibi şiddetli alâkadar olmaları, bir cemiyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nurun bazı şakirtleri, her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmeyen cemaat-ı İslâmiye heyetleri gibi hareket etmelerinden bir cemiyet zannedilmiş. Halbuki o mahdut üç dört şakirdin niyetleri cemiyet memiyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede hâlis bir kardeşlik ve uhrevî bir tesanüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalâlet ve dünyaperestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsaitbulduklarından fikren diyorlar ki: "Herhalde Said ve arkadaşları bizlere ve hükûmetin, bizim medenîce nâmeşru hevesatımıza müsait kanunlarına muhaliftirler. Öyle ise, muhalif bir cemiyet-i siyasiyedirler." Ben de derim:

Hey bedbahtlar! Eğer dünya ebedî olsaydı ve insan içinde daimî kalsaydı ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulunsaydı, belki bu iftiranızda bir mânâ

bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girseydim, yüz risalelerde on cümle değil, belki bin cümleyi siyasetvâri, mübarezekârâne bulacaktınız. Hem, farz-ı muhal olarak, eğer biz dahi sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksatları ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz diye-ki şeytan da bunu inandırmaya çalışmıyor ve kimseye kabul ettiremez-haydi böyle de olsa, madem bu yirmi senede hiçbir vukuatımız gösterilmiyor. Hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz ve herbir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur. Elbette adliye kanunu ile bizleri mes'ul etmezsiniz. Son sözüm

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹

dir.

Said Nursî

1. "Allah bana yeter. Ondan başka ibâdetle lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Onatevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur." Tevbe Sûresi, 9:129.

Denizliberaatimizden sonra üç sene münzevî ve siyasetten alâkasız olduğum halde Afyon hapsini netice veren bu yeni hâdisenin on vech ile kanunsuz olduğunu beyan ediyorum.

Birincisi: Üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun ve Ankara'nın yedi makamında ve adliyelerin elinde iki sene Risale-i Nur tetkikten geçtiği halde, ittifakla hiçbir muhalif kalmadan hem umum risalelerin beraatine, hem Said ile beraber yetmiş beş arkadaşı birlikte beraat ettirildiği ve bir gün bile ceza verilmediği halde, yeniden evrak-ı muzırğa gibi o risalelere el uzatmak ne derece kanunsuzdur, zerre kadar insafı olan bilir.

İkincisi: Beraatten sonra üç buçuk sene Emirdağı'nda münzevî, garip, kapısını hem dışarıdan kilit, hem içeriden sürgüyle kapayan ve yüzde bir adamı zarurî bir iş olmadan yanına kabul etmeyen ve yirmi seneden beri devam eden telifini de bırakıp, daha telif etmeyen bir adama dünya siyaseti için kapısının kilidini kırarak gelip, Arabî evradından ve başındaki levha-i imaniyeden başka taharriciler birşey bulamadıkları halde, bu eziyetin verilmesi ne derece hilâf-ı kanun olduğunu, zerre kadar insafı bulunan anlar.

Üçüncüsü: Mahkemede dediği gibi, yetmiş şahidin tasdikiyle, yedi sene Harb-i Umumîyi bilmeyen ve merak etmeyen ve sormayan-ki şimdi on senedir aynı haldebulunan-ve yirmi beş seneden beri hiç bir gazeteyi okumayan

vedinlemeyen ve otuz seneden beri ¹ **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** deyip, siyasetten bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi iki sene işkenceli sıkıntılar çektiği halde ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini kendine celb etmemek ve siyasete karışmamak için birdefa istirahati için hükümete müracaat etmeyen bir adama, dehşetli bir siyasî gibi ve siyasî entrikacısı gibi onun menziline ve inzivagâhını basıp hasta halinde emsalsiz bir sıkıntı vermek, hiçbir kanuna muvafık gelir mi? Zerre kadar vicdanı bulunan bu hâle acıyacak.

1. Şeytanın ve siyasetin şerrinden Allah'a sığınırım.

Dördüncüsü: Eskişehir Mahkemesinde altı ay tetkikten sonra, sebebi de cemiyetçilik, tarikatçılık olduğu ve o evham bahanesiyle büyük reisin ona şahsî garazıyla onun aleyhinde bazı adliyecileri teşvik ettiği halde, cemiyetçilik ve tarikatçılık ve Risale-i Nur cihetinde beraat ettirip, yalnız Risale-i Nur'un bir küçük parçası olan Tesettür Risalesini bahane ederek, kanun ile değil de, yalnız kanaat-ı vicdaniye ile yüzşakird içinde beş on şakirde altışar ay ceza verdiler ki, tetkik zamanına kadar dört buçuk ay mevkuf, yani bir buçuk ay hapis kaldıkları

ve on sene sonra Denizli Mahkemesi yine dokuz ay cemiyetçilik ve tarîkatçılık gibi birkaç bahane ile yirmi senelik bütün mektubat ve telifatlarını inceden inceye tetkikle beraber, Ankara'nın Ağırceza Mahkemesine beş sandık kitapları gönderdikleri ve iki sene o kitaplar ve mektuplar Ankara ve Denizli Mahkemelerinde tetkikten geçtikleri halde, o mahkemeler ittifakla cemiyetçilik, tarîkatçılık^{HAŞİYE-1} vesair bahaneler cihetinde beraat kararı verip o kitap ve mektupları aynen sahiplerine iade ve Said'i arkadaşlarıyla beraber beraat ettirdikleri halde, bir siyasî cemiyetçi nazarıyla ve entrikacı bir adam tarzında onu ittiham etmek ve adliye memurlarını onun aleyhinde tarîkat noktasında sevk etmek ne kadar kanunsuz olduğunu, insaniyeti sukut etmeyen bilir.

Haşiye-1 Nurların esası ve hedefi, iman-ı tahkikî ve hakikat-i Kur'âniyedir. Onun için üç mahkeme tarîkat noktasında beraat vermişler. Hem bu yirmi senede hiçbir adam dememiş: "Said bana tarîkat vermiş." Hem bin seneden beri, bu milletin ekser ecdadı bağlandığı bir meslek, sebeb-i mes'uliyet olamaz. Hem gizli münafıklar hakikat-i İslâmiyete tarîkat namını takip, bu milletin dinine taarruz etiklerine karşı galibâne mukabele edenler, tarîkatle ittiham edilmezler. Cemiyet ise, uhuvvet-i İslâmiye cihetinde bir uhrevî kardeşliktir. Yoksa siyasî cemiyet olmadığına, üç mahkeme hüküm vermişler, o cihette beraat ettirmişler.

Beşincisi: Benim ve Risale-i Nur'un mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan şefkat itibarıyla, bir mâsuma zarar gelmemek için, bana zulmeden cânilere, değil ilişmek, belki beddua ile de mukabele edemiyorum. Hattâ en şiddetli bir garazla bana zulmeden bazı fâsık, belki dinsiz zâlimlere hiddet ettiğim halde, değil maddî, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men ediyor. Çünkü o zâlim gaddarın, ya peder ve validesi gibi ihtiyar bîçarelere veya evlâdı gibi mâsumlara maddî zarar gelmemek için, o dört beş mâsumların hatırına binaen o zâlim gaddara ilişmiyorum. Bazan da hakkımı helâl ediyorum.

İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki, idare ve âsâyişe kat'iyen ilişmediğim gibi, bütün arkadaşlarıma o derece tavsiye etmişim ki, üç vilâyetin insaflı zabıtalарının bir kısmı itiraf etmişler ki, "Bu Nur şakirtleri mânevî bir zabıtaadır; idare ve âsâyişi muhafaza ediyorlar" dedikleri ve bu hakikate binler şahit ve yirmi sene hayatıyla tasdikleri ve binler şakirtlerin de zabıtaca hiçbir vukuat kaydetmemeleriyle teyid ettikleri halde, o bîçare adamın ihtilâlcî ve insafsız bir komiteci gibi menziline basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde bir şey bulamamakla beraber, yüz cinayeti bulunan bir adam gibi, hattâ gayet kıymetli ve antika ve mu'cizeli Kur'ân'ını ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırğa gibi toplamak, acaba hangi kanun müsaade eder? Böyle âsâyişe hüsn-ü ahlâk ile hizmet eden dindar binler zâtları, evham yüzünden idare ve âsâyiş aleyhine zorla sevk etmek, hangi maslahat icabıdır?

Altıncısı: Bundan otuz sene evvel, Cenâb-ı Hakkın inayetiyle dünyanın muvakkat şan ve şerefine ve enânîyetli hodfuruşluğunun, şöhretperestliğinin ne kadar faidesiz ve mânâsız olduğunu, hadsiz şükür olsun ki, Kur'ân'ın feyziyle anlamış bir adamın o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefsi-i emmâresiyle mücadele edip mahviyet etmek, benliğini bırakmak, tasannu ve riyakârlık

yapmamak için elden geldiği kadar çalıştığına, ona hizmet eden veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri ve şahadet ettikleri halde ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsn-ü zan ve teveccüh-ü nas ve şahsını medh ü senâdan ve kendini mânevî makam sahibi olduğunu bilmekten herkese muhalif olarak bütün kuvvetiyle kaçtığı ve hem has kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarını reddedip, o hâlis kardeşlerinin hatırını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarında onun hakkındaki medihlerini ve ziyade hüsn-ü zanlarını kabul etmemesi ve kendini faziletten mahrum gösterip bütün fazileti Kur'ân'ın tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsine verip kendini âdi bir hizmetkâr bilmesi kat'î ispat ediyor ki, şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği veredettiği halde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden onun hakkında ziyade hüsn-ü zan edip medhetmeleri, bir makam vermeleri ve Kütahya havalisinde tanımadığı bir vâizin bazı sözleriyle ve Kütahya'ya hiç mektup göndermediğim ve benim imzamı taklitle yazılan ve medar-ı mes'uliyet tevehhüm edilen bir mektupla ve kimin yazısı bilinmeyen dokunaklı bir kitap Balıkesir'de bulunmasıyla, acaba hangi kanun ile medar-ı mes'uliyet olur ki, o bîçare hasta ve çok ihtiyar ve garibin münzevî odasına, büyük bir cinayet işlemiş gibi, kilidini kırıp taharri memurlarını sokmak, hem evradından ve levhalarından başka bir bahane bulamamak, acaba dünyada hiç bir kanun, hiç bir siyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Yedincisi: Bu sırada dahilde o kadar dahilî, haricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut birkaç arkadaşına bedel çok diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin hazır iken, sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendine celb etmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, bütün arkadaşlarına yazıp ki, “Sakin cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, âsâyişe dokunmayınız” dediği ve iki cereyan bu çekinmesinden ona zarar verdikleri, eskisi evhamından, yenisi de “Bize yardım etmiyor” diye ona çok sıkıntı verdikleri halde, ehl-i dünyanın dünyalarına hiç karışmayıp kendi âhiretiyle meşgul olan ve memleketinde, Nurs karyesinde öz kardeşine yirmi iki sene zarfında birtek mektup yazmayan ve o vilâyetlerdeki dostlarına yirmi senede on mektup yazmayan bir bîçareye, onun âhîret meşguliyetine bu kadar ilişmeye hangi kanun müsaade ediyor?

Vatana ve millete ve ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının intişarına ve komünistlerin neşriyatına serbestiyet kanunuyla ilişilmediği halde, üç mahkeme medar-ı mes'uliyet olacak içinde hiçbir maddeyi bulmayan ve millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve âsâyişini temine yirmi seneden beri çalışan ve bu milletin hakikî bir nokta-i istinadı olan âlem-i İslâmın

uhuvvetini ve bu millete dostluğunu iadeye ve o dostluğu takviyesine tesirli bir surette çabalayan ve Diyanet Riyasetinin uleması tenkit niyetiyle, Dahiliye Vekilinin emriyle, üç ay tetkikten sonra, tenkit etmeyerek, tam kıymetini takdir edip “kıymettar eser” diye diyanet kütüphanesine konulan *Zülfikar* ve *Asâ-yı Mûsâ* gibi ve-Kabr-i Peygamberî (Aleyhissalâtü Vesselâm) üzerinde alâmet-i makbuliyet olarak *Asâ-yı Mûsâ* mecmuasını hacılar gördükleri halde-Nur eczalarını evrak-ı muzırğa gibi toplayıp mahkeme eline vermek, acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf buna müsaade eder mi?

Sekizincisi: Yirmi iki sene sıkıntılı sebepsiz bir nefiyden sonra tam serbestiyet verildiği halde, binler akraba ve ahababı bulunan doğduğu memleketine gitmeyerek, gurbeti, kimsesizliği tercih ederek, tâ ki dünyaya ve hayat-ı içtimaiyeye ve siyasete temas etmesin, ve çok sevaplı olan camideki cemaatinhayrını bırakıp, odasında yalnız namazını kılıp oturmasını tercih eden,yani halkın hürmetinden çekinmek olan bir hâlet-i ruhiyeyi taşıyan ve yirmi sene hayatının şهادetiyle ve binler Türk kıymettar zâtların tasdikiyle, dindar, müttakî bir Türkü, lâkayt çok Kürtlere tercih eden, hattâ mahkemede Hâfız Ali gibi kuvvetli imanı bulunan bir Türk kardeşini yüz Kürde değiştirmediğini ispat eden ve hürmet ve ihtiram görmemek için zaruret olmadan halklarla görüşmeyen ve camiye gitmeyen ve kırk seneden beri bütün kuvvetiyle, bütün âsârıyla İslâmiyetin uhuvvetine ve Müslümanların birbirine muhabbetine çalışan ve Türk milleti Kur’ân’ın bayraktarı ve senâ-i Kur’âniyeye mazhar olduğu için o milleti çok seven ve hayatını onlar içinde geçiren bir adam hakkında, sâbık vali resmî lisanla ihanet için propaganda yapmak ve dostlarını ürkütmek için “O Kürttür, siz Türksünüz, o Şâfiîdir, siz Hanefîsiniz” deyip, herkesi ürkütüp ondan çekindirmeye çalışması ve yirmi senede ve iki mahkemede tarz-ı kıyafeti değiştirilmeye mecbur edilmeyen ve şapka yarı askerin başından kalkmasıyla beraber, münzevi bir adamın zorla başına şapka giydirmeye cebretmeyi hangi maslahat, hangi kanun buna müsaade eder?

Dokuzuncusu: Çok mühimdir, ^{HAŞİYE-1} kuvvetlidir, fakat siyasete temas ettiği için sükût ediyorum.

Onuncusu: Bu da, hiçbir kanun müsaade etmediği ve hiç bir maslahat bulunmadığı ve yalnız mânasız evhamdan bir habbeyi kubbeler yapmaktan ve hiçbir kanuna girmeyen bir taarruzdur. Bu da mesleğimizce bakamadığımız siyasete temas etmemek için sükût ediyoruz. Böylece on vech ile kanunsuz

muamelelere karşı yalnız ¹ *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* deriz.

Said Nursî

kanunca ilişilmez. Hem imkânât, medar-ı mes'uliyet olamaz. Yoksa herkes bir adamı öldürebilir diye, herkesi bu imkânât ile mahkemeye vermek lâzım gelir.
1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir."Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Afyonhükûmet ve mahkemesine ve zabıtasına daha birkaç nokta mâruzatım var

Birincisi: Ekser enbiyanın şarkta ve Asya'da zuhurları ve ağleb-i hükemanın garpta ve Avrupa'da gelmeleri, kader-i ezeliyenin bir işaretidir ki, Asya'da din hâkimdir, felsefe ikinci derecededir. Bu remz-i kadere binaen, Asya'da hüküm süren, dindar olmazsa da din lehine çalışanlara ilişmemeli, belki teşvik etmelidir.

İkincisi: Kur'ân-ı Hakîm bu zemin kafasının akıllı ve kuvve-i müfekkiresidir. Eğer—el'iyâzübillâh—Kur'ân küre-i arzın başından çıksa, arz divâne olacak, akıldan boş kalan kafasını bir seyyareye çarpması, bir kıyamet kopmasına sebep olması akıldan uzak değildir.

Evet, Kur'ân Arşı ferş ile bağlamış bir zincir, bir hablullahtır; câzibe-i umumiyeden ziyade zemini muhafaza ediyor. İşte bu Kur'ân-ı Azîmüştanın hakikî ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu asırda, bu vatanda, bu millete yirmi seneden beri tesirini göstermiş büyük bir nimet-i İlâhiye ve sönmez bir mu'cize-i Kur'âniyedir. Hükûmet ona ilişmek ve talebelerini ondan ürkütüp vazgeçirmek değil, belki himaye etmek ve okunmasına teşvik etmek gerektir.

Üçüncüsü: Ehl-i imandan bütün gelenler, mâziye gidenlere mağfiret dualarıyla ve hasenatlarını onların ruhlarına bağışlamalarıyla yardımlarına binaen Denizli Mahkemesinde demiştim:

“Mahkeme-i kübrâda, milyarlar ehl-i iman olan dâvâcılar tarafından, Kur'ân hakikatlerine hizmet eden Nurtalebelerini mahkûm ve perişan etmek isteyenlerden ve sizlerden sorulsaki, ‘Serbestiyet kanunuyla dinsizlerin, komünistlerin neşriyatlarına ve anarşiliği yetiştiren cemiyetlerine müsamahakârâne bakıp ilişmediğiniz halde, vatani ve milleti anarşistlikten ve dinsizlik ve ahlâksızlıktan ve vatandaşlarını ölümün idam-ı ebedîsinden kurtarmaya çalışan Risale-i Nur ve talebelerini hapisler ve tazyiklerle perişan etmek istediniz’ diye sizlerden sorulsa ne cevap vereceksiniz? Biz de sizlerden soruyoruz.” Onlara demiştim. O zaman o insaflı, adaletli zâtlar bizi beraat ettirdiler, adliyenin adaletini gösterdiler.

Dördüncüsü: Ben bekliyordum ki, ya Ankaraveya Afyon beni sorguda, pek büyük mes'eleler için, Nurların o meselelere hizmeti cihetinde bir meşveret dairesine alıp bir sual ve cevap beklerdim. Evet, üç yüz elli milyon Müslümanların eski kardeşliğini ve muhabbetini ve hüsn-ü zannını ve mânevî yardımlarını bu memleketteki millete kazandıracak çareleribulmak ki, en

kuvvetli çare ve vesile Risale-i Nur olduğuna bir emâresi şudur:

Bu sene Mekke-i Mükerrermede gayet büyük bir âlim hem Hind lisanına, hem Arab lisanına Nurun büyük mecmualarını tercüme edip Hindistan’a ve Arabistan’a göndererek “En kuvvetli nokta-i istinadımız olan vahdet ve uhuvvet-i İslâmiyeyi temine çalıştığı gibi, Türk milletinin daima dinde ve imanda ileri olduğunu Nur Risaleleri ile gösteriyor” demişler.

Hem beklerdim ki, “Vatanımızda anarşiliğe inkılâp eden komünist tehlikesine karşı Nurların hizmeti ne derecededir ve bu mübarek vatan bu dehşetli seyelândan nasıl muhafaza edilecek?” gibi dağ misillü meselelerin sorulmasının lüzumu varken, sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmayan ve hiçbir medar-ı mes’uliyet olmayan cüz’î ve şahsî ve garazkârların iftiralarıyla habbe, kubbeler yapılmış meseleler için, bu ağır şerait altında hiç ömrümde çekmediğim bir perişaniyetime sebebiyet verildi. Bize üç mahkemenin sorduğu ve beraat verdiği aynı meselelerden ve âdi ve şahsî bir iki mesele için mânâsız sualler edildi.

Beşincisi: Risale-i Nur’la mübareze edilmez, o mağlûp olmaz. Yirmi senedir en muannid feylesofları susturuyor, iman hakikatlerini güneş gibi gösteriyor. Bu memlekette hükmeden, onun kuvvetinden istifade etmek gerektir.

Altıncısı: Benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurlarıyla beni çürütmek ve ihanetlerle nazar-ı âmmeden düşürmek, Risale-i Nur’a zarar vermez, belki bir cihette kuvvet verir. Çünkü, benim bir fâni dilime bedel Risale-i Nur’un yüz bin nüshalarının bâki dilleri susmaz, konuşur. Ve hâlis talebeleri, binler kuvvetli lisanlarla o kudsî ve küllî vazife-i Nuriyeyi, şimdiye kadar olduğu gibi, inşaâllah kıyamete kadar devam ettirecekler.

Yedincisi: Sâbık mahkemelerde dâvâ ettiğim ve hüccetlerini gösterdiğimiz gibi, bizim gizli düşmanlarımız ve hükûmeti iğfal ve bir kısım erkânını evhamlandıran ve adliyeleri aleyhimize sevk eden resmî ve gayr-ı resmî muarızlarımız, ya gayet fena bir surette aldanmış veya aldatılmış veya anarşilik hesabına gayet gaddar bir ihtilâlcidir veya İslâmiyete ve hakikat-i Kur’ân’a karşı mürtedâne mücadele eden bir dessay zındıktır ki, bize hücum etmek için istibdad-ı mutlaka cumhuriyet namını vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka medeniyet namını takmakla, cebr-i keyfî-i küfrîye kanun namını vermekle hem bizi perişan, hem hükûmeti iğfal, hem adliyeyi bizimle mânâsız meşgul eylediler. Onları Kahhâr-ı Zülcelâlin kahrına havâle

edip, kendimizi onların şerrinden muhafaza için ¹ *حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* kal’asına iltica ederiz.

1. Allah bize yeter; O ne güzel vekildir.”Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Sekizincisi: Geçen sene Ruslar, çoklukla hacıları hacca gönderip, onlarla

propaganda yapıp ki, Ruslar başka milletlerden ziyade Kur'ân'a hürmetkâr diye, âlem-i İslâmı din noktasında bu vatandaki dindar millet aleyhine çevirmeye çalıştığı aynı zamanda, Risale-i Nur'un büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerrermede, hem Medine-i Münevverede, hem Şam-ı Şerifte, hem Mısır'da, hem Halep'te âlimlerin takdirleri altında kısmen intişarlarıyla o komünist propagandasını kırdığı gibi, âlem-i İslâma gösterdi ki, Türk milleti ve kardeşleri eskisi gibi dinine ve Kur'ân'ına sahiptir ve sair ehl-i İslâmın dindar büyük bir kardeşi ve Kur'ân hizmetinde kahraman kumandanıdır diye o ehemmiyetli, kudsî merkezlerde o Nur mecmuaları bu hakikati gösterdiler. Acaba Nurun bu kıymettar hizmet-i milliyesi bu tarz işkencelerle mukabele görse, zemini hiddete getirmez mi?

Dokuzuncusu: Denizlimüdafaatında izahı ve ispatı bulunan bir meselenin kısacık bir hülâsasıdır.

Bir dehşetli kumandan dehâ ve zekâvetiyle ordunun müsbet hasenelerini kendine alıp ve kendinin menfî seyyielerini o orduya vererek, o efrad adedince haseneleri, gazilikleri bire indirdiği ve seyyiesini o ordu efradına isnad ederek onların adedince seyyieler hükmüne getirdiğinden, dehşetli bir zulüm ve hilâf-ı hakikat olmasından, ben kırk sene evvel beyan ettiğim bir hadîsin o şahsa vurduğu tokada binaen, sâbık mahkemelerimizde bana hücum eden bir müddeiumumîye dedim: “Gerçi onu hadîslerin ihbarıyla kırıyorum, fakat ordunun şerefini muhafaza ve büyük hatalardan vikaye ederim. Sen ise, birtek dostun için, Kur'ân'ın bayraktarı ve âlem-i İslâmın kahraman bir kumandanı olan ordunun şerefini kırıyorsun ve hasenelerini hiçe indiriyorsun” dedim. İnşâallah, o müddeî insafa geldi, hatâdan kurtuldu.

Onuncusu: Adliyede, adalet hakikati ve müracaat eden herkesin hukukunu bilâ-tefrik muhafazaya, sırf hak namına çalışmak vazifesi hükmettiğine binaendir ki, İmam-ı Ali (r.a.) hilâfeti zamanında bir Yahudi ile beraber mahkemede oturup muhakeme olmuşlar. Hem bir adliye reisi, bir memuru kanunca bir hırsızın elini kestiği vakit, o memurun o zâlim hırsıza hiddet ettiğini gördü, o dakikada o memuru azleyledi. Hem çok teessüf ederek dedi: “Şimdiye kadar adalet namına böyle hissiyatını karıştıranlar pek çok zulmetmişler.”

Evet, “Hükm-ü kanunu icra etmekte o mahkûma acımasa da hiddet edemez; etse zâlim olur. Hattâ, kısas cezası da olsa, hiddetle katletse, bir nevi kâtil olur” diye, o hâkim-i âdil demiş.

İşte, madem mahkemede böyle hâlis ve garazsız bir hakikat hükmediyor. Üç mahkeme bizlere beraat verdiği ve bu milletin yüzde—bilseler, belki—doksanı, Nur talebelerinin zararsız olarak millete ve vatana menfaatli olduklarına pekçok

emârelerle şehadet ettikleri halde, burada o mâsum ve teselliye ve adaletin iltifatına çok muhtaç Nur talebelerine karşı ihanetler ve gayet soğuk hiddetli muameleler yapılıyor. Biz her musibete ve ihanetlere karşı sabra ve tahammüle karar verdiğimizden, sükût edip Allah’a havale ederek, “Belki bunda da bir hayır var” dedik. Fakat evham yüzünden ve garazkârların jurnalleriyle bu bîçare mâsumlara böyle muameleler, belâların gelmesine bir vesile olacağından korktum, bunu yazmaya mecbur oldum. Zaten bu meselede bir kusur varsa benimdir. Bu bîçareler, sırf imanları ve âhiretleri için bana rıza-yı İlâhî dairesinde yardım etmişler. Pek çok takdire müstehak iken, böyle muameleler, hattâ kışı dahi hiddete getirdi.

Hem medar-ı hayrettir ki, bu defa da yine bir cemiyet vehmini tekrar ileri sürüyorlar. Halbuki üç mahkeme bu ciheti tetkik edip beraat vermekle beraber, mâbeynimizde böyle medar-ı ittiham olacak hiçbir cemiyet, hiçbir emâre mahkemeler, zabıtarlar, ehl-i vukuflar bulmamışlar. Yalnız bir muallimin talebeleri ve dârülfünun şakirtleri ve Kur’ân dersini veren hâfızın hıfza çalışanları gibi, Risale-i Nur talebelerinde bir uhrevî kardeşlik var. Bunlara cemiyet namını veren ve onunla ittiham eden, bütün esnaf ve mekteplilere ve vâizlere siyasî cemiyet nazarıyla bakmak gerektir. Bunun için ben böyle asılsız ve mânâsız ittihamlarla buraya hapse gelenleri müdafaa etmeye lüzum görmüyorum.

Yalnız, hem bu memleketi, hem âlem-i İslâmı çok alâkadar eden ve maddî ve mânevî bu vatana ve bu millete pek çok bereket ve menfaati tahakkuk eden Risale-i Nur’u üç defa müdafaa ettiğimiz gibi, tekrar aynı hakikatlemüdafaaı men edecek hiçbir sebep yok ve hiçbir kanun ve hiçbir siyasetyasak etmez ve edemez.

Evet, biz bir cemiyetiz. Ve öyle bir cemiyetimiz var ki, her asırda üç yüz elli milyon dahil mensupları var. Ve hergün beş defa namazla o mukaddes cemiyetin prensiplerine kemâl-i hürmetle alâkalarını ve hizmetlerini gösteriyorlar.

۱ **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ** kudsî programıyla birbirinin yardımına, dualarıyla ve mânevî kazançlarıyla koşuyorlar. İşte biz bu mukaddes ve muazzam cemiyetin efradındanız. Ve hususî vazifemiz de, Kur’ân’ın imanî hakikatlerini tahkikî bir surette ehl-i imana bildirip, onları ve kendimizi idam-ı ebedîden ve daimî ve berzahî haps-i münferitten kurtarmaktır. Sair dünyevî ve siyasî ve entrikalı cemiyet ve komitelerle ve bizim medar-ı ittihamımız olan cemiyetçilik gibi asılsız ve mânâsız gizli cemiyetle hiçbir münasebetimiz yoktur ve tenezzül etmiyoruz. Ve dört mahkeme, inceden inceye tetkikten sonra, o cihette bize beraat vermişler.

1. "Mü'minler ancak kardeşirler." Hucurât Sûresi, 49:10.

Ankara'nın altı makamâtına ve Afyon Ağırceza Mahkemesine verilen müdafaa'nın itirazname tetimmesi ve lâyihasıdır

Afyon Mahkemesine beyan ediyorum ki: Artık yeter, sabır ve tahammülüm kalmadı. Yirmi iki sene sebepsiz bir nefiy içinde daimî tarassutlarla, hem tecrid-i mutlak ve haps-i münferit tarzında beni sıkmakla beraber, altı mahkeme iki üç meseleden başka Risale-i Nur'un yüz kitabında medar-ı mes'uliyet bulmadığı halde, evham yüzünden ve imkânâtı vukuat yerinde istimal etmek cihetiyle, kanunsuz, bizi üç defa hapse sokup yüz binler lira Nur şakirtlerine zarar vermek, dünyada emsali hiç vuku bulmamış bir gadirdir ki, istikbâl ve nesl-i âti, pek şiddetli olarak, bunun o zâlim müsebbiplerini lânetle yad edecekleri gibi, mahkeme-i kübrâda dahi Cehennem'in esfel-i sâfilînine atmakla o zâlimleri mahkûm edeceklerine kat'î kanaatimizle şimdiye kadar bir derece teselli bulup sükût ederek tahammül ediyorduk. Yoksa hakkımızı tam müdafaa edebilirdik.

İşte, on beş sene zarfında, altı mahkeme, yirmi sene Nur risalelerini ve mektuplarımızı tetkik edip, beşi bize her cihetle beraat vermek mânâsıyla ilişmediler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi tek bir mesele olan tesettür-ü nisâ hakkındaki bir küçük risalenin beş on kelimesini bahane ederek, lâstikli bir kanunla hafif bir ceza verdiği zaman, Mahkeme-i Temyizden sonra lâyiha-yı tashihimde kanunsuzluğun yalnız tek bir nümunesi olarak resmen Ankara'ya yazdım ki: "Bin üç yüz elli senede, üç yüz elli milyonun kudsî bir düsturuyla daimî ve kuvvetli bir âdet-i İslâmiyeyi ders veren ve emreden tesettür âyetini, eskide bir zındığın Kur'ân'ın bu âyetine itirazına ve medeniyetin tenkidine karşı müdafaa için üç yüz elli bin tefsirin icmâına ve hükümlerine ittibâ ederek o âyeti tefsir edip bin üç yüz elli senede geçen ecdadımızın mesleğine iktidâ eden bir adama o tefsiri için verilen ceza ve mahkûmiyeti, dünyada adalet varsa, elbette o hükmü nakz edecek ve bu acip lekeyi bu hükûmet-i İslâmiyedeki adliyeden silecek" diye lâyiha-yı tashihimde yazdım, oranın müddeiumumîsine gösterdim. Ondan dehşet aldı, dedi: "Aman, buna lüzum kalmadı. Cezanız az, hem pek az kaldı. Bunu vermeye lüzum kalmadı."

İşte bu nümune gibi size ve Ankara makamâtına takdim edilen itirazname ve müdafaaanamemde böyle acip çok nümuneleri elbette anlamışsınız. Ben Afyon Mahkemesinden talep ve ümit ederim ki, bu milletin ve bu vatanın menfaatine bir ordu kadar hizmeti ve bereketi bulunan Risale-i Nur'un tam serbestiyetine

karar vermenizi, hakikat-i adalet namına sizden bekliyoruz. Yoksa, münasebetimle hapse giren beş on adam arkadaşımın gitmesiyle beraber size haberveriyorum ki, beni en büyük cezaya çarpacek bir suç işleyip bu çeşithayattan veda edeceğime mecbur eden bir fikir kalbime gelmiş. Şöyle ki:

Hükûmet beni tam himaye ve bana yardım etmek, milletin maslahatına ve vatanın menfaatine çok lüzumu varken beni sıkması îma eder ki, kırk seneden beri benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli birer resmî makam elde ederek karşıma çıkıyorlar. Hükûmet ise, ya bilmiyor veya müsaade ediyor diye çok emâreler bana endişe veriyor.

Reis Bey, müsaadenizle çok hayret ettiğim bir şeyi soracağım. Neden hiç siyasete karışmadığım halde ehl-i siyaset beni bütün hukuk-u medeniyeden ve hukuk-u hürriyetten, belki hukuk-u hayattan iskat ediyorlar? Hattâ, yüz cinayeti bulunan gibi, beni üç buçuk ay tecrid-i mutlak içinde hayatıma suikast edenler, on bir defa zehirleyen gizli düşmanlarımın şerrinden beni muhafazaya çalışan çok dikkatli kardeşlerimin ve sadık hizmetçilerimin de benimletemaslarını yasak etmişler ve ihtiyarlık ve gurbet ve hastalık içinde,yalnızlığımdan daimî ünsiyet ettiğim mübarek ve zararsız kitaplarımın mütalâasından dahi beni mahrum etmişler?

Müddeiumuma çok rica ettim ki, “Bana bir kitabımı ver.” Vaad ettiği halde vermedi. Yalnız olarak büyük, kilitli, soğuk bir koğuşta meşgalesiz durmaya mecbur edip, alâkadar memurları ve hademeleri bana karşı dostluk ve teselli vermek yerinde, âdetâ adavetkârâne bakmaya teşvik ediyorlar. Bir küçük nümunesi şudur:

Müdüre, Müddeiumuma, Mahkeme Reisine bir istida yazdım. Bir kardeşime gönderdim, tâ bilmediğim yeni hurufla yazsın. Ve yazıldı, onlara verildi. Güya büyük bir suç işlemişim diye benim pencerelerimi mıhladılar. Ve duman beni sıkıyordu, bir pencereyi bırakmadım ki mıhlanmasın. Şimdi onu da mıhladılar. Hem hapis usulü tecrit on beş gün kadar olduğu halde, beni üç buçuk ay tecrid-i mutlakta hiçbir arkadaşım ile temas ettirmediler. Hem üç aydan beri benim aleyhimde kırk sahifelik bir iddianame yazılıp bana gösterildi. Yeni hurufu bilmediğimden, hem rahatsız ve hattım çok noksan olmasından, çok rica ettim ki, “Bana biri iddianameyi okuyacak ve dilimi bilen talebelerimden benim itiraznamemi yazacak iki adama izin veriniz” dedim; izin vermediler. Dediler,“Avukat gelsin, okusun.” Sonra onu da bırakmadılar. Yalnız bir kardeşedediler ki: “Eski hurufa çevir, ona ver.” Halbuki, o kırk sahifeyi yazmak altı yedi günde ancak olur. Bir saatte bana okumak işini, altı yedi güne kadar uzatmak, tâbenimle kimse temas etmesin fikri ise, pek dehşetli bir istibdat ile

benim bütün hukuk-u müdafaamı iskat etmektir. Dünyada, yüz cinayeti bulunan ve asılacak bir adam dahi böyle muamele göremez. Ben hakikaten bu emsalsiz işkencenin hiçbir sebebini bilmediğimden çok azap çekiyorum. Ben haber aldım ki, Mahkeme Reisi vicdanlı ve merhametlidir. Bu kanaate binaen, ilk ve son bir tecrübe olarak makamınıza bu istirhamname ve şekvâyı yazdım.

Tecrid-i mutlakta hasta ve perişan

Said Nursî

İddianamede benim hakkımda dört esas var.

Birinci esas: Güya bende tefahur ve hodefuruşluk var ve kendimi müceddit biliyorum.

Ben bütün kuvvetimle bunu reddederim. Hem mehdîlik isnadını hiç kabul etmediğime bütün kardeşlerim şahadet ederler. Hattâ Denizli'deki ehl-i vukuf “Eğer Said mehdîliğini ortaya atsa bütün şakirtleri kabul edecek” dediklerine mukâbil, Said, itiraznamesinde demiş ki: “Ben Seyyid değilim. Mehdi Seyyid olacak” diye onları reddetmiş.

İkinci esas: Neşriyatı gizlemesi-gizli düşmanlar yanlış mânâ verdirmesin. Yoksa siyasete ve dünya âsâyişine temas cihetiyle değildir. Hem eski harfle teksir makinesini bir bahane bulmasınlar. Mustafa Kemal'e karşı Nurun tokadı ise ^{HAŞİYE-1} altı mahkeme ve Ankara makamâtı bilmiş, ilişmemişler ve bize beraat verdiler ve Beşinci Şuâ ile beraber bütün kitaplarımızı iade ettiler. Hem onun fenalığını göstermek, ordunun kıymetini muhafaza etmek içindir. Bir şahısevmemesi, orduyu muhabbetkârane senâ içindir.

Haşîye-1 İddianamede yanlış bir mânâ verip, Nurun kerametlerinden tokat tarzındaki bir kısmını, medar-ı itihâm saymış. Güya Nurlara hücum zamanında gelen zelzele gibi belalar Nurun tokatlarıdır. Hâşâ sümme hâşâ! Biz öyle dememişiz ve yazmamışız. Belki mükerrer yerlerde hüccetleriyle demişiz ki: Nurlar makbul sadaka gibi belaların def'ine vesiledir. Ne vakit Nurlara hücum edilse, Nurlar gizlenir; musibetler fırsat bulup başımıza geliyorlar. Evet, Nurun binler şakirtlerinin tasdik ve müşahedeleriyle, yüzler vukuat ve hâdisat ile, tesaduf ihtimali olmayan o hâdisatın tevafukları ve Kur'ân'ın müteaddit işaret ve tevafuklarıyla, hattâ mahkemelerde kısmen gösterildiği cihetle kat'î kanaatimiz var ki, o tevafukat Risale-i Nur'un makbuliyetine bir ikram-ı İlâhîdir ve Kur'ân hesabına Nurlara bir nevi kerametlerdir.

Üçüncüsü: “Emniyeti ihlâl teşvik ediyor” demesine mukâbil, yirmi sene zarfında, yüz bin adam Nurcuların, yüz bin nüsha Nur risalelerinin altı mahkemede ve on vilâyette emniyeti ihlâl ve âsâyişi bozmaya dair, on vilâyetin zabıtalrı ve altı mahkeme hiçbir maddeyi kaydetmemesi ve bulmaması, bu acîp ittihamı çürütüyor. Bu yeni iddianamede üç mahkemenin bize beraat verdikleri aynı noktalara ait ve cevapları mükerreren verilmiş, ehemmiyetsiz birkaç meseleye cevap vermek mânâsızdır. O meselelerle bizi ittiham etmek, ondan bize beraat veren Ankara Ağırceza ve Denizli ve Eskişehir mahkemelerini ittiham etmek hükmünde olmasından, cevabını onlara bırakıyorum. Ve ondan başka da iki üç mesele var.

Birisi: İki sene Denizli ve Ankara Ağırceza Mahkemelerinde inceden inceye tetkikden sonra bize beraat verip o kitabı bize iade ettikleri halde, o Beşinci Şuânın bir iki meselesini, ölmüş gitmiş bir kumandana tatbik edip bize suç gösteriyor. Biz dahi deriz:

Ölmüş gitmiş, hükümetten alâkası kesilmiş bir şahıs aleyhinde tatbik edilebilen küllî bir haklı tenkidi hiçbir kanun suç saymaz.

Hem küllî bir te'vil mânâsından makam-ı iddia cerbezesiyle o kumandana bir

hisse çıkarıp ona tatbik etmiş. Böyle yüzde bir adam ancak fehmeden bir mânâ mahrem ve gizli bir risalede bulunmasını hiçbir kanun suç sayamaz. Hem o risale harika bir tarzda müteşabih hadîslerin te'villerini beyan etmiş. O beyan otuz kırk sene evvel olduğu ve üç mahkemeye ve mahkemenize ve Ankara'nın altı makamına üç sene zarfında iki defa takdim edilip tenkit görmeyen müdafaa ve itiraznamemde kat'î cevap verildiği halde, o hadîsin hakikatini beyan sadedinde bir kusurlu şahsa mutabık çıkmasını hiçbir kanun suç sayamaz.

Hem o şahsı tenkit, o içinde bulunduğu ve kusurlara sebep olduğu bir inkılâbın hasenatı yalnız onun değil, belki ordunun ve hükûmetindir. Onun da yalnız bir hissesi var. Onun kusurları için onu tenkit etmek elbette bir suç olmadığı gibi, inkılâba hücum ediyor denilemez. Hem bu kahraman milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur'ân ve cihad hizmetinde dünyada pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yâdigârı olan Ayasofya Camiini puthaneye ve Meşîhat Dairesini kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek bir suç olması imkânı var mı?

İddianamede sebeb-i ittiham ikinci mesele:

Üç mahkemede ondan beraat kazandığımız ve kırk sene evvel bir hadîsin harika te'vilini beyan ederken, cin ve insin Şeyhülislâmı Zembilli Ali Efendinin “Şapkayı şaka ile dahi başa koymaya hiç bir cevaz yok” demesiyle beraber, bütün şeyhülislâmlar ve bütün ulema-i İslâm cevazına müsaade etmedikleri halde avâm-ı ehl-i iman onu giymeye mecbur olduğu zaman, o büyük allâmelerin adem-i müsaadeleri ile, onlar tehlikede, yani ya dinini bırakmak, ya isyan etmek vaziyetinde iken, kırk sene evvel Beşinci Şuânın bir fıkrası, “Şapka başa gelecek, secdeye gitme diyecek. Fakat baştaki iman o şapkayı da secdeye getirecek, inşaallah Müslüman edecek” demesiyle, avâm-ı ehl-i iman hem isyan ve ihtilâlden, hem ihtiyarıyla imanını ve dinini bırakmaktan kurtardığı; ve hiçbir kanun münzevîlere böyle şeyleri teklif etmediği; ve yirmi senede altı hükûmet beni onu giymeye mecbur etmediği; ve bütün memurlar dairelerinde ve kadınlar ve çocuklar ve camidekiler ve ekser köylüler onu giymeye mecbur olmadıkları; ve şimdi resmen askerin başından kalktığı; ve örme ve bere çok vilâyetlerde yasak olmadığı halde, hem benim, hem kardeşlerimin bir sebeb-i ittihamımız gösterilmiş. Acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir maslahat, hiçbir usul bu pek mânâsız ittihamı bir suç sayabilir mi?

Üçüncü medar-ı ittiham: Emirdağı'nda emniyeti ihlâl teşviktir. Buna karşı itiraz ise:

Evvelâ: Buradaki mahkemeye, hem Ankara'nın altı makamına bu mahkemenin malûmat ve müsaadesiyle verilen ve cerh edilmeyen itiraznamedir.

Onu aynen şimdi iddianameye karşı itiraz olarak izhar ediyorum.

Saniyen: Emirdağı’nda, orada bütün benimle konuşan zâtların şehadetleriyle ve ahalinin ve zabitanın tasdikiyle, beraatimden sonra bütün kuvvetimle inzivamda dünya siyasetine karışmaktan çekinmişim. Hattâ telifi ve muhabereyi de bırakmışım. Yalnız tekrar-ı Kur’âniye ve meleklerle dair iki nükteden başka telif etmedim. Ve haftada bir mektup bir yere Nurlara teşvik için yazardım. Hattâ müftü olan öz kardeşime ve yirmi sene yanımda talebelik eden ve beni çok merak eden ve bayram tebrikleri yazan o biraderime üç senede üç dört mektup yazdım. Memleketimdeki biraderime yirmi senede hiç yazmadığım halde, iddianamede beni emniyeti ihlâl suçu ile ittiham edip ve cerbeze ile eski nakaratı tazeleyerek “İnkılâba karşı geliyor” demiş. Buna karşı deriz:

Yirmi sene zarfında yirmi bin Nur nüshalarını merak ve kabul ile okuyan yirmi bin, belki yüz bin adamdan altı mahkeme ve alâkadar on vilâyetin zabıtalrı emniyeti ihlâlê dair hiçbir maddeyi kaydetmemesi gösteriyor ki, hakkımızda binler ihtimalden ancak bir tek ihtimalle bir imkâna, kat’î vukuat nazarıyla bakıyor. Halbuki iki üç ihtimalden bir ihtimal olsa, eseri görölmezse, hiçbir suç olmaz. Hem binler ihtimalden bir ihtimal değil, belki her adam, hem aleyhime hücum eden müddeî çok adamları öldürebilir, anarşist ve komünist hesabına emniyeti, âsâyîşî bozabilir, emniyeti ihlâl edebilir. Demek böyle pek acip ve ifratkârâne imkânâtı vukuat yerinde istimal etmek, adliyeye ve kanuna karşı ihanettir.

Hem her hükûmette muhalifler bulunur. Yalnız fikren muhalefet bir suç olmaz. Hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. Ve bilhassa vatan ve millete zararsız çok hizmeti ve faidesi bulunan ve sonra hayat-ı içtimaiyeye karışmayan ve tecrid-i mutlakta yaşattırılan ve eserleri âlem-i İslâmın en mühim merkezlerinde kemâl-i takdir ve tahsinle karşılanan^{HÂŞİYE-1} bir adam hakkında bu pek acip ve asılsız ittihamları yapanlar, anarşilik, belki komünistlik hesabına bilmeyerek istimal ediliyor diye endişe ediyoruz.

Hâşîye-1 Bu eserleri hakkında makam-ı iddia, iddianamesinde yüz yanlışından, sekseninci yanlışında demiş ki: “Beşinci Şuadaki te’viller yanlıştır.” *Elcevap:* Beşinci Şuada: “Allahu a’lem, bir te’vili budur” cümlesi denildiğinden mânâsı budur ki: “Bu hadîsin bir ihtimal ile mânâsı bu olmak mümkündür” demektir. Bu ise mantıkça tekbî kabil değil. Yalnız muhaliyetini ispat ile tekbîp edilebilir. *Saniyen:* Yirmi seneden beri, belki kırk seneden beri benim muarızlarım ve Risale-i Nur’a itiraza çalışanlar hiçbir te’vilimizi ilmen, mantiken reddetmedikleri ve o muarız ulemalarla beraber Nur şâkırtlarının binler âlimleri tasdik edip, “fihî nazarın” demedikleri halde, Kur’ân’ın kaç süre olduğunu bilmeyen, bunu inkâr ile karşılasa ne kadar insaf haricinde olduğunu insafınıza havale ediyorum. Elhasıl, te’vilin mânâsı hadîsin veyahut âyetin birçok mânâlarından bir mümkün ve muhtemel mânâsı demektir.

Bazı emârelerle bildim ki, gizli düşmanlarımız Nurun kıymetini düşürmek fikriyle, siyaset mânâsını hatırlatan mehdîlik dâvâsını tevehhüm ile, güya Nurlar buna bir âlettir diye çok asılsız bahaneleri araştırıyorlar. Belki benim şahsıma karşı bu işkenceler, bu evhamlarından ileri geliyor. Ben o gizli zâlim düşmanlara ve onları aleyhimizde dinleyenlere deriz: Hâşâ! Sümme hâşâ! Hiç bir vakit böyle haddimden tecavüz edip iman hakikatlerini şahsiyetime bir makam-ı şan u şeref kazandırmaya âlet etmediğime bu yetmiş beş, hususan otuz senelik hayatım ve yüz otuz Nur Risaleleri ve benimle tam arkadaşlık eden binler zâtlar şehadet

ederler.

Evet, Nur şakirtleri biliyorlar ve mahkemelerde hüccetlerini göstermişim ki, şahsıma değil bir makam, şan u şeref ve şöhrat vermek ve uhrevî ve mânevî bir merteye kazandırmak, belki bütün kanaat ve kuvvetimle ehl-i imana bir hizmet-i imaniye yapmak için, değil yalnız dünya hayatımı ve fânî makamâtımı, belki-lüzum olsa—âhiret hayatımı ve herkesin aradığı uhrevî bâkî mertebeleri feda etmeyi, hattâ cehennemden bazı bîçareleri kurtarmaya vesile olmak için—lüzum olsa—Cenneti bırakıp Cehenneme girmeyi kabul ettiğimi hakikî kardeşlerim bildikleri gibi, mahkemelerde dahi bir cihette ispat ettiğim halde, beni bu ittihamla Nur ve iman hizmetime bir ihlâssızlık isnad etmekle ve Nurların kıymetlerini tenzil etmekle, milleti onun büyük hakikatlerinden mahrum etmektir.

Acaba bu bedbahtlar dünyayı ebedî ve herkesi kendileri gibi dini ve imanî dünyaya âlet ediyor tevehhümüyle dünyadaki ehl-i dalâlete meydan okuyan ve hizmet-i imaniye yolunda hem dünyevî hem-lüzum olsa-uhrevî hayatlarını feda eden ve mahkemelerde dâvâ ettiği gibi, bir tek hakikat-i imaniyeyi dünya saltanatıyla değiştirmeyen ve siyasetten ve siyasî mânâsını işmam eden maddî ve mânevî mertebelerden ihlâs sırrıyla bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi sene emsalsiz işkencelere tahammül edip siyasete meslek itibarıyla tenezzül etmeyen ve kendini nefsi itibarıyla talebelerinden çok aşağı bilen ve onlardan daima himmet ve dua bekleyen ve kendi nefsinin çok bîçare ve ehemmiyetsiz itikad eden bir adam hakkında, bazı hâlis kardeşleri, Risale-i Nur'dan aldıkları fevkalâde kuvve-i imaniyeye mukâbil, onun tercümanı olan o bîçareye, tercümanlık münasebetiyle Nurların bazı faziletlerini hususî mektuplarında ona isnad etmeleri ve hiçbir siyaset hatırlarına gelmeyerek, âdete binaen, insanlar sevdiği âdi bir adama da “Sultanımsın, velînimetimsin” demeleri nev’inden yüksek makam vermeleri ve haddinden bin derece ziyade hüsn-ü zan etmeleri ve eskiden beri üstad ve talebeler mâbeyninde câri ve itiraz edilmeyen makbul bir âdetle teşekkür mânâsında pek fazla medh ü senâ etmeleri ve eskiden beri makbul kitapların âhirlerinde mübalâğa ile medhiyeler ve takrizler yazılmasına binaen, hiç bir cihetle suç sayılabilir mi? Gerçi mübalâğa itibarıyla hakikate bir cihette muhaliftir; fakat kimsesiz, garip ve düşmanları pek çok ve onun yardımcılarını kaçırarak çok esbab varken, insafsız çok muterizlere karşı sırf yardımcılarının kuvve-i mâneviyelerini takviye etmek ve kaçırmaktan kurtarmak ve mübalâğalı medhedenlerin şevklerini kırmamak için, onların bir kısım medihlerini Nurlara çevirip bütün bütün reddetmediği halde, onun bu yaşta ve kabir kapısındaki hizmet-i imaniyesini dünya cihetine çevirmeye çalışan bazı resmî memurların ne derece haktan, kanundan, insaftan uzak düştükleri anlaşılır.

Son sözüm, ¹ : (اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُوْنَ) لِكُلِّ مُصِیْبَةٍ)dur.

Said Nursî

1. Her türlü musibet karşısında söylediğimiz söz şudur: “Biz Allah'ın kullarıyız; sonunda yine Ona döneceğiz.” Bakara Sûresi, 2:156.

Lâhika

Sorgu hâkimliğinin son tahkikat kararnamesinin arkasında denilmiş ki: “Hey’et-i vekile Mu’cizât-ı Kur’âniyeyi, yani, yalnız Yirmi Beşinci Söz risalesini, üç âyetin medeniyete karşı beyanatı şimdiki kanun-u medeniyete uygun gelmediği bahanesiyle resmen dağılmasının yasak edilmesine ve toplanmasına dört ay evvel bir karar vermiş” diye yazılı gördüm.

Buna cevaben: Mu’cizât-ı Kur’âniye şimdi Zülfikar’dadır ve Zülfikar’ın dört yüze yakın sahifesinden yalnız iki sahifesinde otuz sene evvel medeniyetin Kur’ân’a karşı tenkitlerine itiraz edilmez bir tarzda cevap verilen ve üç eski risalelerimde bulunan üç âyetin tefsiridir. Biri tesettür-ü nisvan hakkındaki âyet,

ikincisi irsiyet hakkında ¹ فَلَا مِيرَاسَ لِّلنِّسَاءِ üçüncüsü yine irsiyet hakkında ²

فَلِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النِّسَاءِ مِيرَاسٌ مِّمَّا كَسَبُوا ³ âyetlerindeki hakikatlerin hikmetini, feylesofları ilzam edecek bir surette, iki sahifeyi yirmi sene evvel ve başka risalelerimde otuz sene evvel yazdığım halde, bugün yazılmış gibi tevehhümüyle dört yüz sahife Zülfikar yasak edilmesinin yerine o iki sahifeyi Zülfikar’dan çıkarıp kitabımızı bize iade etmek kanunen hakkımızdır. Nasıl birmektupta zararlı bir iki kelime bulunsa, o kelimeler kaldırılır, mütebâkisinin neşrine izin verilir. Bu kâbilden, mahkeme-i âdilinizden bu hakkımızı isteriz.

1. “O zaman annesinin hakkı üçte birdir.” Nisâ Sûresi, 4:11.

2. “Eğer vârisler hem erkek, hem de kız kardeşler ise, erkeğe iki kız hissesi vardır.” Nisâ Sûresi, 4:176.

Bir ay evvel bize verilen kırk sahifelik iddianameyi birisi yanıma gelip bana okumaya imkân bulamadığından, bugün 11 Haziran’da yeni olarak iddianameyi bana okudular. Ben dinledim. Gördüm ki, size yazdığım iki ay evvel itiraznamem, bir aya yakın evvel de itiraznamemin tetimmesi ve lâhikası, hem Ankara’nın altı makamına, hem makamınıza da verilmiş. İşte bu itirazname, o iddianameyi esasıyla kesiyor ve reddediyor. Yeniden iddianameye karşı itirazname yazmaya hiç lüzum görmüyorum. Yalnız iki üç noktayı makam-ı iddiaya hatırlatmak nev’inden derim ki:

Ben iddianameyi nazar-ı itibara alıp cevap vermediğimin sebebi, bizi beraat ettiren üç âdil mahkemenin haysiyetini kırmamak ve ihanet etmemek içindir. Çünkü o mahkemeler, şimdi iddianamedeki esasları tamamıyla inceden inceye tetkikten sonra bize beraat vermişler. Onların beraatini hiçe saymak, adliyenin şerefine ilişmektir.

İkinci nokta: Makam-ı iddia, cerbezisiyle, binler mesail içinde bir-iki meseleye, hatırımıza gelmeyen bazı mânâlar vererek bizi ittiham ediyor. Halbuki o mesâiller Nurun büyük mecmualarında var. Mısır Câmîü'l-Ezher uleması ve Şam-ı Şerif büyük âlimleri ve Mekke-i Mükerre ve Medine-i Münevverenin müdakkik hocaları ve Halep ve saire, hususan Diyanet Riyasetinin muhakkik âlimleri onları görüp kemâl-i takdirle tahsin ve tasdik ettikleri halde, hocavâri ve âlimâne bazı ilmî itirazları bu iddianamede hayretle ve taaccüple gördüm. Haydi, bazı yanlışlarım bulunsa bile, binler âlimlerin görmedikleri veya ilişmedikleri itiraznamedeki o yanlışlar hakikî olsa da, bir suç olamaz, yalnız ilmî bir hatâ olabilir.

Hem üç mahkeme bütün Risale-i Nuru ve bizleri beraat ettirdi. Yalnız Eskişehir Mahkemesi bir tesettür-ü nisvan meselesine dair Yirmi Dördüncü Lem'anın on beş kelimesini sebepgösterip bana ve yüzde on beş arkadaşına hafifçe bir ceza verdi. Sizetakdim ettiğim tetimme-i itirazımda, üç yüz elli bin tefsirin hükmüne ittibâ ile o tefsirim için mahkûmiyetimi, rû-yi zeminde adâlet varsa o hükmü kabul etmez diye yazmışım. Makam-ı iddia, bin dereden su getirir gibi, yirmi seneden beri yazılan kitap ve mektupların bazı cümlelerini zekâvetiyle aleyhimize çevirmeye çalışmış. Halbuki bu noktada bizi beraat ettiren üç değil, belki beş altı mahkeme bu mevhum suçta bize şerik oluyorlar. Ben o âdil mahkemelerin haysiyetine ilişmemek lâzım geliyor diye makam-ı iddiaya hatırlatıyorum.

Üçüncüsü: Ölmüş gitmiş, hükûmetten alâkası kesilmiş ve inkılâptaki bazı kusurata sebep olmuş bir reise, sarîhan tenkit ve itiraz da olsa, kanunen bir suç olamaz. Halbuki sarahat değil, o kendi cerbezisiyle küllî beyanatımızı ona tatbik etmiş. O mahrem ve herkese bildirmediğimiz mânâları izhar ve teşhir edip umumun nazar-ı dikkatini celb ediyor. Eğer onda bir suç varsa, o makam-ı iddia suçlu olur. Çünkü halkı teşvik edip o mânâlara nazar-ı dikkati celb ediyor.

Dördüncüsü: Üç mahkeme cemiyet noktasında bize kat'î beraat verdiği halde, yine eski nakarat gibi gizli cemiyet vehmine bin dereden su toplamak gibi emâreler araştırmış. Halbuki siyasî ve vatan ve millete zararlı olan müteaddit cemiyetler varken, onlara müsaade ve müsamahakârâne bakmakla beraber, bizim gibi binlerle şahitlerin ve emârelerin şهادetleriyle ve altı vilâyetin ilişmemeleriyle sabit olan Nur talebelerinin ders arkadaşlıklarına ve sırf vatan ve millet ve din menfaatine ve saadet-i dünyeviye ve uhreviye hesabına ve hariçten ve dahilden gelen ifsad cereyanlarına karşı mücahidâne tesanüdlerine gizli cemiyet namını vermek ve yirmi senede yüz binler Risale-i Nur şakirtlerinin emniyeti ihlâlê dair hiçbir vukuatları kaydedilmediği halde, "Dini âlet ederek emniyeti ihlâlê halkı teşvik ediyor" diye makam-ı iddia onları ittiham etmesi,

değil nev-i beşeri, belki zemini de hiddete getirip o ittihamı reddeder. Her neyse, daha fazla söylemeye lüzum görmüyorum. İddianameden çok evvel yazılan itirazname ve tetimmesi ona bir cevabımızdır.

Afyon Cezaevinde mevkuf

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Afyon Mahkemesine ve Ağırceza Reisine beyan ediyorum ki:

Eskiden beri fıtratımda tahakkümü kaldıramadığım için dünyaya karşı alâkamı kesmiştim. Şimdi o kadar mânâsız, lüzumsuz tahakkümler içinde hayat bana gayet ağır gelmiş, yaşayamayacağım. Hapsin haricinde yüzler resmî adamların tahakkümlerini çekmeye iktidarım yok. Bu tarz hayattan bıktım. Ben sizden bütün kuvvetimle tecziyemi talep ediyorum. Şimdi kabir elime geçmiyor. Hapiste kalmak bana lâzımdır. Makam-ı iddianın asılsız isnad ettiği suçlar, siz de bilirsiniz ki, yok; beni cezalandırmaz. Fakat beni mânen cezalandıracak, vazife-i hakikiyeye karşı büyük kusurlarım var. Eğer sormak münasipse, sorunuz, cevap vereyim.

Evet, büyük kusurlarımdan birtek suçum: Vatan ve millet ve din namına mükellef olduğum büyük bir vazifeyi, dünyaya bakmadığım için yapmadığımdan, hakikat noktasında affolunmaz bir suç olduğuna ve bilmemek bana bir özür teşkil edemediğine, şimdi bu Afyon hapsinde kanaatim geldi.

Nur şakirtlerinin hâlis ve sırf uhrevî Nurlara ve tercümanına karşı alâkalarına dünyevî ve siyasî cemiyet namını verip onları mes'ul etmeye çalışanların ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı üç mahkemenin o cihette beraat vermesiyle beraber deriz ki:

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üssü'l-esası, akrabalar içinde samimâne muhabbet ve kabile ve taifeler içinde alâkadarâne irtibat ve İslâmiyet milliyetiyle mü'min kardeşlerine karşı, mânevî, muavenetkârâne bir uhuvvet ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârâne bir alâka ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'ân hakikatlerine ve nâşirlerine sarsılmaz bir rabıta ve iltizam ve bağlılık gibi, hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu rabitaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumunu saçan ve nesil ve milliyeti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karâbet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriyeyi ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle ancak Nur şakirtlerine medar-ı mes'uliyet cemiyet namını verebilir. Onun için, hakikî Nur şakirtleri, çekinmeyerek Kur'ân hakikatlerine karşı kudsî alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebiyle gelen her bir cezayı memnuniyetle kabul ettiklerinden, mahkeme-i âdilenizde hakikat-i hali olduğu gibi itiraf ediyorlar. Hile ile, dalkavuklukla ve yalanlarla

kendilerini müdafaaya tenezzül etmiyorlar.

Mevkuf
Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Afyon Mahkemesine, iddianameye karşı verilen itirazname tetimmesinin bir zeylidir

Evvelâ: Mahkemeye beyan ediyorum ki, bu yeni iddianame de Denizli ve Eskişehir mahkemelerimizdeki o eski iddianamelere ve aleyhimizde sathî ehl-i vukufların sathî tahkikatlarına bina edildiğinden, mahkemenizde dâvâ ettim ki: Bu iddianamenin yüz yanlışını ispat etmezsem, yüz sene cezaya razıyım. İşte o dâvâmı ispat ettim. Yüzden ziyade yanlışların cetvelini isterseniz takdim edeceğim.

Saniyen: Ben Denizli Mahkemesinde, kitap ve evraklarımız Ankara'ya gittiği sırada, aleyhimize hüküm verilecek diye telâş ve meyusiyetle beraber, arkadaşlarıma yazdım. Ve bazı müdafaatımın âhirinde bulunan o yazdığım parça şudur:

“Eğer Risale-i Nuru tenkid fikriyle tetkik eden adliye memurları, imanlarını onunla kuvvetlendirip veya kurtarsalar, sonra beni idamla mahkûm etseler, şahit olunuz, ben hakkımı onlara helâl ediyorum. Çünkü biz hizmetkârız. Risale-i Nur'un vazifesi imanı kuvvetlendirip kurtarmaktır. Dost ve düşmanı tefrik etmeyerek hizmet-i imaniyeyi hiçbir tarafgirlik girmeyerek yapmaya mükellefiz.”

İşte, ey heyet-i hâkime, bu hakikate binaen, Risale-i Nur'un cerh edilmez kuvvetli hüccetleri elbette mahkemede kalbleri kendine çevirmiş. Aleyhimde ne yapsanız ben hakkımı helâl ederim, gücenmem. Bunun içindir ki, eşedd-i zulüm ile bir eşedd-i istibdat tarzında, şahsımı hiç ömrümde görmediğim ihanetlerle çürütmekle damarıma dokundurulduğu halde tahammül ettim. Hattâ beddua da etmedim. Bize karşı bütün ittihamlara ve bütün isnad edilen suçlara karşı elinizdeki Risale-i Nur'un mecmuaları, benim mukabele edilmez müdafaanamem ve cerh edilmez itiraznamemdirler.

Medar-ı hayrettir ki, Mısır, Şam, Halep, Medine-i Münevvere, Mekke-i Mükerrerme allâmeleri ve Diyanet Riyasetinin müdakkik hocaları o Nur mecmualarını tetkik edip hiç tenkit etmeyerek takdir ve tahsin ettikleri halde, iddianameyi aleyhimize toplayan zekâvetli (!) zât, Kur'ân'ı, yüz kırk sûredir diye, acip ve pek zâhir bir yanlışıyla ne derece sathî baktığı ve Risale-i Nur bu ağır şerait içinde ve benim gurbet ve kimsesizliğim ve perişaniyetimde ve aleyhimde dehşetli hücumlarla beraber yüz binler ehl-i hakikate kendini tasdik ettirdiği halde, daha Kur'ân'ın kaç sûresi var olduğunu bilmeyen o iddiacı zât,

“Risale-i Nur Kur’ân’ın tefsirine ve hadîslerin te’viline çalışmasıyla beraber, bir kısmında okuyanlara birşey öğretme bakımından ilmî bir mâhiyet ve kıymet taşımadığı görülmektedir” diye tenkidi ne derece kanundan, hakikatten, adaletten ve haktan uzak olduğu anlaşıyor.

Hem size şekvâ ediyorum ki, kırk sahifeli ve yüzer yanlışı bulunan ve kalblerimizi yaralayan iddianameyi tamamıyla bize iki saat dinlettirdiğiniz halde, ayn-ı hakikat bir buçuk sahifeyi ona karşı ısrarımla beraber iki dakika okumaya müsaade etmediğiniz için, ona mukâbil itiraznamemi tamamıyla okumaya, adalet namına sizden istiyorum.

Salisen: Herbir hükûmette muhalifler var. Âsâyişe ilişmemek şartıyla, kanunen onlara ilişilmez. Ben ve benim gibidünyadan küsmüş ve yalnız kabrine çalışanlar, elbette bin üç yüz ellisenede, ecdadımızın mesleğinde ve Kur’ân’ımızın daire-i terbiyesinde ve her zamanda üç yüz elli milyon mü’minlerin takdis ettiği düsturlarının müsaade ettiği tarzda hayat-ı bâkiyesine çalışmayı terk edip, gizli düşmanlarımızın icbarıyla ve desiseleriyle, fâni ve kısacık hayat-ı dünyeviyesi için, sefihâne bir medeniyetin ahlâksızcasına, belki bir nevi bolşevizmde olduğu gibi vahşiyâne kanunlara, düsturlara tarafdâr olup onları meslek kabul etmekliğimiz hiç mümkün müdür? Ve dünyada hiçbir kanun ve zerre miktar insafı bulunan hiçbir insan bunları onlara kabul ettirmeye cebretmez. Yalnız o muhaliflere deriz: Bize ilişmeyiniz, biz de ilişmemişiz.

İşte bu hakikate binaendir ki; Ayasofya’yı puthane ve Meşîhatı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfî kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz. Ve şahsımız itibarıyla amel etmiyoruz. Ve bu yirmi sene işkenceli esaretimde eşedd-i zulüm şahsıma edildiği halde siyasete karışmadık, idareye ilişmedik, âsâyişi bozmadık. Yüz binler Nur arkadaşım varken, âsâyişe dokunacak hiç bir vukuatımız kaydedilmedi. Ben şahsım itibarıyla hiç hayatımda görmediğim bu âhir ömrümde ve gurbetimde şiddetli ihanetler ve damarıma dokunduracak haksız muameleler sebebiyle yaşamaktan usandım. Tahakküm altındaki serbestiyetten dahi nefret ettim. Size bir istida yazdım ki, herkese muhalif olarak ben beraatimi değil, belki tecziyemi talep ediyorum ve hafif cezayı değil, sizden en ağır cezayı istiyorum. Çünkü, bu emsalsiz, acip zulmî muameleden kurtulmak için, ya kabre veya hapse girmekten başka çarem yok. Kabir ise, intihar caiz olmadığından ve ecel gizli olmasından şimdilik elime geçmediğinden, beş altı ay^{HÂŞİYE-1} tecrid-i mutlakta bulunduğum hapse razı oldum. Fakat, bu istidayı mâsum arkadaşlarımın hatırları için şimdilik vermedim.

Hâşîye-1 Şimdi on yedi ay oldu, aynı hal devam eder.

Rabian: Benim bu otuz sene hayatımda ve yeni Said tabir ettiğim zamanımda bütün Risale-i Nur’da yazdıklarım ve şahsıma temas eden hakikatlerinin

tasdikiyle ve benimle ciddî görüşen ehl-i insaf zâtların ve arkadaşların şهادetleriyle iddia ediyorum ki: Ben nefs-i emmâremi elimden geldiği kadar hodfuruşluktan, şöhetperestlikten, tefahurdan men'e çalışmışım ve şahsıma ziyade hüsn-ü zan eden Nur talebelerinin belki yüz defa hatırlarını kırıp cerh etmişim. “Ben mal sahibi değilim. Kur’ân’ın mücevherat dükkânının bir bîçare dellâhıyım” dediğimi hem yakın dostlarım, hem kardeşlerimin tasdikleriyle ve emârelerini görmeleriyle, ben, değil dünyevî makamâtı ve şan ü şerefi şahsıma kazandırmak, belki mânevî büyük makamât faraza bana verilse de, fakat hizmetteki ihlâsıma nefsimin hissesi karışmak ihtimaline binaen korkarak o makamâtı da hizmetime feda etmeye karar verdiğim ve fiilen de öylece hareket ettiğim halde, mahkeme-i âlinizde güya en büyük bir siyasî mesele gibi, bana karşı bazı kardeşlerimin Nurdan istifadelerine mânevî bir şükran olarak ben kabul etmediğim halde, pederinden çok fazla hürmet etmesini medar-ı sual ve cevap yaptınız. Bir kısmını inkâra sevk ettiniz ve bize hayretle dinlettirdiniz. Acaba kendi razı olmadığı ve kendini lâıyk bulmadığı halde başkalarının onu medhmetleriyle o bîçareye bir suç tevehhüm edilebilir mi?

Hamisen: Kat’îyen size beyan ediyorum ki, hiçbir cemiyetçilik ve cemiyetlerle ve siyasî cereyanlarla hiçbir alâkası olmayan Nur talebelerini, cemiyetçilik ve siyasetçilikle ittiham etmek, doğrudan doğruya kırk seneden beri İslâmiyet ve iman aleyhinde çalışan gizli bir zındıka komitesi ve bu vatanda anarşiliği yetiştiren bir nevi bolşevizm namına bilerek veya bilmeyerek bizimle bir mücadeledir ki, üç mahkeme cemiyetçilik cihetinde bütün Nurcuların ve Nur risalelerinin beraatlerine karar vermişler. Yalnız Eskişehir Mahkemesi, tesettür-ü nisâ hakkında bir küçük risalenin birtek meselesini, belki bu gelen cümleyi, “Mesmuatıma göre, merkez-i hükûmette bir kundura boyacısı, çarşı içinde bir büyük adamın yarım çıplak karısına sarkıntılık edip o acip edepsizliği yapması tesettür aleyhinde olanın hayâsız yüzüne şamar vuruyor” diye eskiden yazılmış cümle sebebiyle, bir senebana ve yüz yirmi adamdan on beş arkadaşına altışar ay ceza verdiler. Demek, şimdi Risale-i Nur’u ve şakirtlerini ittiham etmek, o üç mahkemeyi mahkûm etmek ve ittiham ve ihanet etmek demektir.

Sadisen: Risale-i Nur ile mübareze edilmez. Onu gören bütün ulemâ-i İslâm Kur’ân’ın gayet hakikatli bir tefsiri, yani hakikatlerinin kuvvetli hüccetleri ve bu asırda bir mu’cize-i mâneviyesi ve şimalden gelen tehlikelere karşı bu millet ve bu vatanın bir kuvvetli seddi olduğunu tasdik ettiklerinden, mahkemeniz bunun talebelerini bundan ürkütmek değil, belki hukuk-u âmme noktasında terğib etmek bir vazifeniz biliyoruz ve onu sizden bekliyoruz. Millete, vatana, âsâyişe muzır dinsizlerin ve bazı siyasî zındıkların kitaplarına ve mecmualarına hürriyet-i ilmiye serbestiyetiyle ilişilmediği halde, mâsum ve muhtaç bir gencin imanını

kurtarmak ve su-i ahlâktan kurtulmak için Nura talebe olması, elbette değil bir suç, belki hükûmet ve maarif dairesi teşvik ve takdir edecek bir hâlettir.

Son sözüm: Cenâb-ı Hak, hâkimleri adalet-i hakikiyeye muvaffak etsin. Âmin deyip,

نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ¹ حَسْبَنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ²
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

dir.

Said Nursî

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

2. "O ne güzel dost ve O ne güzel yardımcıdır." Enfâl Sûresi, 8:40; Hac Sûresi, 22:78.

3. "Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur." Fâtiha Sûresi, 1:2.

Son sözüm

Heyet-i hâkimeye beyan ediyorum ki:

Hem iddianameden, hem uzun tecridlerimden anladım ki, bu meselede en ziyade şahsım nazara alınıyor ve şahsımı çürütmek maslahat görülmüş. Güya şahsiyetimin idareye, âsâyişe, vatana zararı var. Ve ben de din perdesi altında dünyevî maksatlar güdüyormuşum, bir nevi siyaset peşinde koşuyormuşum. Buna karşı, size bunu kat'iyetle beyan ediyorum:

Bu evham yüzünden, benim şahsiyetimi çürütmek suretinde Risale-i Nur'a ve bu vatana ve bu millete fedakâr ve kıymettar olan şakirtlerini incitmeyiniz. Yoksa bu vatana ve bu millete mânevî büyük bir zarar, belki bir tehlikeye vesile olur.

Bunu da size kat'iyen beyan ediyorum: Şahsıma tahkir ve ihanet ve çürütmek ve işkence, ceza gibi ne gelse; Risale-i Nur'a ve şakirtlerine benim yüzümden zarar gelmemek şartıyla, şimdiki mesleğim itibarıyla kabule karar vermişim. Bunda da âhiretim için bir sevap var. Ve nefs-i emmârenin şerrinden kurtulmama bir vesiledir diye, bir cihette ağlarken memnun oluyorum. Eğer bu bîçare mâsumlar benimle beraber bu meselede hapse girmeseydiler, mahkemenizde pek şiddetli konuşacaktım. Siz de gördünüz ki, iddianameyi yazan, bin dereden su toplamak gibi, yirmi otuz senelik hayatımda, mahrem ve gayr-i mahrem bütün kitap ve mektuplarımdan, cerbezesiyle ve kısmen yanlış mânâ vermesiyle, güya umum onlar bu sene yazılmış, hiç mahkemeleri görmemiş, af kanunlarına ve mürur-u zamana uğramamış gibi, onunla benim şahsiyetimi çürütmek istiyor. Ben kendim, şahsımın çürük olduğunu yüz defa söylediğim ve aleyhimde olanlar her vesile ile yine şahsımı çürüttükleri halde, ehl-i siyaseti evhamlandırarak derecede teveccüh-ü âmmeye karşı faide vermediğinin sebebi: İmanın kuvvetlenmesi için bu zamanda ve bu zeminde gayet şiddetli bir ihtiyac-ı kat'î ile ders-i dinde bazı şahıslar lâzımdır ki, hakikati hiçbir şeye feda etmesin, hiçbir şeye âlet etmesin, nefesine hiçbir hisse vermesin. Tâ ki, imana dair dersinden istifade edilsin, kanaat-i kat'îye gelsin.

Evet, hiçbir zaman, bu zeminde bu zaman kadar böyle bir ihtiyac-ı şedid olmamış gibidir. Çünkü tehlike hariçten şiddetle gelmiş. Şahsımın bu ihtiyaca karşı gelmediğini itiraf edip ilân ettiğim halde, yine şahsımın meziyetinden değil, belki şiddet-i ihtiyaçtan ve zâhiren başkalar çok görünmemesinden şahsımı o ihtiyaca bir çare zannediyorlar. Halbuki ben de çoktan beri buna

taaccüp ve hayretle bakıyordum ve hiçbir cihetle lâıyk olmadığım halde, dehşetli kusurlarımla beraber bu teveccüh-ü âmmenin hikmetini şimdi bildim. Hikmeti de şudur:

Risale-i Nur'un hakikati ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîsi, bu zaman ve bu zeminde o şiddetli ihtiyacın yüzünü kendine çevirmiş. Benim şahsımı— hizmetitibarıyla binden bir hissesi ancak bulunduğu halde—o harika hakikatin ve o hâlis, muhlis şahsiyetin bir mümessili zannedip o teveccühü gösteriyorlar. Gerçi bu teveccüh hem bana zarar, hem ağır geliyor. Hem de hakkım olmadığı halde hakikat-i Nuriyenin ve şahsiyet-i mâneviyesinin hesabına sükût edip o mânevî zararlara razı oluyorum. Hattâ İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (k.s.) gibi bazı evliyanın ilham-ı İlâhî ile bu zamanımızda Kur'ân-ı Hakîmin mu'cize-i mâneviyesinin bir âyinesi olan Risale-i Nur'un hakikatine ve hâlis talebelerinin şahs-ı mânevîsine işaret-i gaybiye ile haber verdikleri içinde benim ehemmiyetsiz şahsımı o hakikate hizmetim cihetiyle nazara almışlar. Ben hata etmişim ki, onların şahsıma ait bir parçacık iltifatlarını bazı yerde te'vil edip Risale-i Nur'a çevirmemişim. Bu hatamın sebebi de, zaafiyetim ve yardımcılarımı ürkütecek esbabın çoğaltılmaması ve sözlerime itimad kazanmak için zâhiren şahsıma bir kısmını kabul etmiştim.

Size ihtar ediyorum! Fâni ve kabir kapısındaki çürük şahsımı çürütmeye ihtiyaç yok ve bu kadar ehemmiyet vermeye de lüzum yok. Fakat Risale-i Nurla mübareze edemezsiniz ve etmeyiniz. Onu mağlûp edemezsiniz. Mübarezede millet ve vatana büyük zarar edersiniz. Fakat şakirtlerini dağıtamazsınız. Çünkü, hakikat-i Kur'âniyenin muhafazası yolunda kırk elli milyon şehid veren bu vatandaki geçmiş ecdatlarımızın ahfadlarına bu zamanda hakikat-i Kur'âniyenin muhafazası ve âlem-i İslâmın nazarında eskisi gibi dindarâne kahramanlıkları terk ettirilmeyecek. Zâhiren çekilseler de, o hâlis şakirtler, ruh u canıyla o hakikate bağlıdırlar. Ve o hakikatin bir âyinesi olan Risale-i Nur'u terkedip, o terk ile vatan ve millet ve âsâyişe zarar vermeyeceklerdir.

Son sözüm,

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

1. "Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: 'Allah banayeter. Ondan başka ibâdete lâıyk hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkülettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur.'" Tevbe Sûresi, 9:129.

Heyet-i Vekileye gönderilmiş bir istidadır.

Hey'et-i vekileye gayet ehemmiyetli bir ricam var.

Risale-i Nur'dan Siracü'n-Nur namındaki üç yüz sahifeden ziyade mecmuanın âhirinde ve aslı çok zaman evvel yazılan ve on beş sahife kadar olan ve Heyet-i Vekilece o mecmuanın toplanmasına vesile bulunan Beşinci Şuâ herkese, hususan musibetzedelere ve ihtiyarlara ve imanda şüphelere düşenlere pekçok faideleri tahakkuk eden Siracü'n-Nur'dan, o zararlı tevehhüm edilen parçayı çıkarıp yasak ederek, mütebâki üç yüz sahifenin neşrine izin verilmesini ve tesellisinden tam istifade eden bütün musibetzedeler ve ihtiyarlar ve iman hakikatlerine muhtaçlarla beraber Heyet-i Vekileden rica ederiz.

Hem dört yüz sahifelik Zülfikar'da, otuz sene evvel Avrupa feylesoflarına karşı yazılan irsiyet ve tesettür hakkındaki iki âyetin tefsiri iki sahife, hem otuz

sene evvel tab edilen *İşârâtü'l-İ'câz*'da ¹ **أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا** âyetine dair yazılan, bankaya dair bir satır ve hem otuz sene evvel ben Dârü'l-Hikmette iken İngiltere'nin Anglikan Kilisesinin Başpapazının Meşihat-ı İslâmiyeden sorduğu altı sual içinde bir satır kadar yazılan yazıların kaldırılarak şimdiki kanun-u medenîye uygun gelmediği iki sahife bir satırbahanesiyle müsadere edilen ve âlem-i İslâmca çok tahsin ile çok menfaati bilfiil görülen ve üç rûkn-ü imanîyi harika bir tarzda ispat eden o Zülfikar mecmuamızı iade etmesini rica edip istiyoruz ve hakkımızdır. Bir mektupta beş kelime sansür edilse bâki kısmına izin verilmesi gibi, biz de kanunen ehemmiyetli bu hakkımızı isteriz. Ve hakkımızda habbeleri kubbeler yapanların zulmünden kurtarılmamızı, millet ve vatan ve âsâyişe Nurlarla hizmet eden Kur'ân ve iman-perverlerle beraber talep ederiz. Hem on sekiz sene evvel şiddetli bir zulme mâruz olduğum hiddetli bir zamanımda yazdığım Hücumat-ı Sitteyi on sekiz seneden beri görmediğim gibi, mahrem deyip neşrine izin vermemişim. Ve hem üç dört mahkemenin eline geçmiş, o risaleyi sahiplerine iade etmişlerdir.

Said Nursî

1. "Allah alışverişi helâl, fâizi ise haram kıldı." Bakara Sûresi, 2:275.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Diyanet Riyasetindeki ehl-i vukufa bir teşekkürname ve tetkiklerindeki cüz'î ve cevabı zâhir ve verilmiş tenkitlerine tashihle yardım etmek için üç noktayı beyan edeceğim.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Birincisi:

Üç cihetle o âlimlere teşekkür ederim. Şahsım itibarıyla minnettarım.

Birincisi: Siracü'n-Nur mecmuasının Beşinci Şuâdan başka on üç parçasını takdîr-kârâne hülâsa etmeleridir.

İkincisi: Medar-ı ittihamımız olan tarîkatçılık ve cemiyetçilik ve emniyeti ihlâl bahanelerini reddetmeleridir.

Üçüncüsü: Benim mahkemedeki dâvâmı tasdikleridir. Yani, mahkemeye dedim: Kusur varsa bütün o kusur benimdir. Nur talebeleri hâlis ve mâsum olup imanları için Nurlara çalışmışlar. İşte o ehl-i vukuf dahi Nurcuları kurtarıyorlar. Bütün kusuru bana veriyorlar. Ben de onlara, “Allah sizden razı olsun” derim. Yalnız, merhum Hasan Feyzi ve merhum Hâfız Ali'yi ve o iki mübarek şehidin sisteminde ve vârislerinden iki üç zâtı benim suçuma şerik etmişler. Fakat bir cihette sehvetmişler. Çünkü o zâtlar, kusurda değil, belki hizmet-i imaniyede benden ileri ve benim hatalarımdan müberrâ olarak, zaafiyetime merhameten inayet-i İlâhiye tarafından bana yardımcı verilmişler.

İkinci nokta:

O ehl-i vukuf , Beşinci Şuâdaki rivayetlerin bir kısmına zayıf ve bir kısmına mevzu demişler ve te'villerinin bir kısmına yanlış demişler ki, bu Afyon'da aleyhimizde iddianame o tarzda yazılmış ve on beş sahifede seksen bir yanlış yaptığını bir cetvelde ispat etmişiz. Muhterem ehl-i vukuf o cetveli görsünler. Birtek nümunesi şudur:

İddiacı demiş: “Bütün te'villeri yanlıştır ve o rivayetler, ya mevzu veya zayıftır.”

Biz dahi deriz: Te'vil demek, yani “Bu mânâ bu hadîsten murad olmak mümkündür, muhtemeldir” demektir. Mantıkça o mânânın imkânını reddetmek ise, muhalîyetini ispat etmekle olur. Halbuki o mânâ gözle görüldüğü ve tahakkuk ettiği gibi, hadîsin mânâ-yı işârî tabakasının külliyyetinde bir fert olması bilmüşahede mu'cizâne bir lem'a-yı ihbar-ı gaybîyi bu asrın gözüne

gösterdiğinden, hiçbir cihetle kâbil-i inkâr ve itiraz olamaz. Hem o “Bütün rivayetler mevzudur veya zayıftır” iddiacının demesi üç vech ile yanlış olduğu, cetvelde ispat edilmiş.

Birisi: Bir milyon hadîsi hıfzına alan İmam-ı Ahmed ibn-i Hanbel ve beş yüz bin hadîsi hıfzeden İmam-ı Buhârî’nin cesaret edemedikleri ve o nefyin ispatı kâbil olmadığı ve bütün hadîs kitaplarını görmediği ve ümmetin ekseriyeti her asırda o rivayetlerin mânâlarının zuhurlarını veya o küllînin bir ferdini görmesini bekledikleri ve ümmetçe telâkki-i bilkabul derecesine yakınlaşmış ve ayn-ı hakikat bazı nümune ve fertleri meydana çıkıp görüldüğü halde, o rivayetleri külliyyetle inkâr etmek on cihetle hatadır.

İkinci vecih: “Mevzudur” mânâsı, “Bu rivayet an’aneli, senedli hadîs değil” demektir. Yoksa mânâsı yanlıştır demek değildir. Madem ümmette, hususan ehl-i hakikat ve keşif ve bir kısım ehl-i hadîs ve ehl-i içtihad kabul edip mânâlarının vukularını beklemişler. Elbette o rivayetlerin durûb-u emsal gibi umuma bakan hakikatleri vardır.

Üçüncü vecih: Hangi mesele veya rivayet var ki, meşrepleri, mezhepleri muhtelif âlimlerin bir kitabında ona itiraz edilmesin? Meselâ, İslâm içinde birkaç deccal geleceğine dair rivayetlerden birisi bu hadîs-i şerif, sarih bir surette Cengiz ve Hülâgû fitnesinden haber verir:

لَنْ تَزَالَ الْخِلَافَةُ فِي وَلَدِ عَمِّي صِنُو أَبِي الْعَبَّاسِ
حَتَّى يُسَلِّمَهَا إِلَى الدَّجَالِ

Yani, “Uzun zaman hilâfet-i Abbâsiye devam edecek, sonra o saltanat Deccal eline geçecek” diye, beş yüz seneden sonra İslâm içine bir deccal gelecek, o hilâfeti bozacak gibi ki, eşhâs-ı âhîrzamandan çok rivayetler haber verdikleri halde, mezhebi ayrı veya fikri müfrit bir kısım ehl-i içtihad kabul etmemişler, “mevzu” veya “zayıftır” demişler. Her ne ise, şimdi bu uzun kıssayı kısa kesmeme sebep, Risale-i Nur ile alâkadar ve Nurlara hücumun aynı zamanında zeminin hiddetini gösteren dört büyük zelzelenin tevafuku gibi bu cevabı yazdığım aynı saatte, burada iki şiddetli zelzele vuku buldu. Şöyle ki:

Akşamda elime verilen ehl-i vukufun raporundaki ameliyat-ı cerrahiye'nin yaralarından elîm bir tesir ve temassızlıktan hazîn bir zahmetle kendim perişan kalemimle yazmaktan teallüm hissederken, iki zelzelenin tevafukudur. Evet, sekiz ay tecrit ve sıkıntılar içinde en ziyade güvendiğim ve raporlarıyla imdadıma yetişmelerini beklediğim Diyanet Riyaseti dairesinden gelen raporu akşamdan aldım. Bu sabah bildim ki, pekehemmiyetsiz şeylerle imdadıma değil,

belki iddiacıya yardım ederek,“Geçen dört zelzeleler Nurun kerametlerindendir, Said demiş” dediklerini gördüm. Cetvelde yazdığım gibi, “Nurlar, sadaka-i makbule misillü, belâların def’ine bir vesiledir. Ne vakit Nurlara hücum edilse, musibetler fırsat bulup gelirler ve bazan da zemin hiddet eder” diye yazmaya niyet ederken, burada iki şiddetli zelzele^{HASİYE-1} beni o bahsi yazmaktan vazgeçirdi. Onu bırakıp üçüncü noktaya geçiyorum.

1. Alâuddîn el-Hindî, *Kenzü’l-Ummâl*: 14:271, hadîs no: 33436.

Hasîye-1 Bu iki zelzele 18.9.1948 tarihine müsadif, Cuma günü kuşluk vakti olmuştur. Afyon hapsinde Risale-i Nur talebeleri namına Halil, Mustafa, Mehmet Feyzi, Hüsrev

Üçüncü nokta:

Ey müdakkik ve hakikatli ve insaflı ehl-i vukuf âlimlerimiz.

Eskiden beri ehl-i ilim mâbeyninde bir makbul âdet-i müstemirreye binaen, yeni telif edilen güzel kitapların âhirlerinde başkaların o kitaba methiyeleri ve takrizleri ve mübalâğane ve bazan müfritâne senâları yazılıp neşredildiği ve müellif kemâl-i memnuniyetle o takrizcilere minnettar olduğu ve rakipleri dahi onu hodfuruşlukla ittiham etmedikleri halde, Nurun bir kısım has ve hâlis şakirtlerinin ve merhum Hasan Feyzi ve şehid Hâfız Ali tarzında yazdıkları takrizleriyle aleyhime şiddetli hücum eden pek çok insafsız muarızlara karşı aczime, zaafıma, garipliğime, kimsesizliğime yardım ve Nurlara muhtaçları teşvik fikriyle olan methiyelerini bütün bütün reddetmediğimi ve şahsıma ait kısmını Nurlara çevirdiğimi bir hodfuruşluk telâkki etmenizi kemâl-i dikkatinize ve tahkikî ilminize ve şefkatkârâne muavenetinize ve insafınıza yakıştıramadığımdan müteessir oldum. Ve o methiyeleri yazan sâfi arkadaşlarımin hiç siyaseti düşünmeyerek riyazî bir hesapla, “Mânâ-yı işârî külliyyetinin bir mâsadaki ve cüz’î bir ferdi bu zamanda Risale-i Nur’dur” demelerine hatâ denilmez. Çünkü zaman tasdik ediyor. Haydi, çok mübalâğa veya hatâ dahi olsa, ilmî bir hatâdır. Herkes kendi kanaatini yazabilir. Acaba, şeriatta on iki mezhep, hususan Hanefî, Mâlikî, Şâfiî, Hanbelî mezheplerinde ve yetmiş yakın ilm-i kelâm ve usulüddin dairesindeki allâmelerin fırkalarında ne kadar ayrı ayrı kanaatler ve fikirler kitaplara yazılmış, bilirsiniz. Halbuki bu zaman kadar, hiç bir zaman, din âlimlerinin ittifakına ve münakaşa etmemesine muhtaç olmamış. Şimdilik teferruattaki ihtilâfı bırakmaya ve medar-ı münakaşa etmemeye mecburuz.

Ehl-i vukufun insaflı hocalarından üç سوالim var:

Birisi: Bir adam, diğeri bir adamı sâfi bir niyetle onu methetmekle mes'ul olur mu? Hususan o istemediği, elinden geldiği kadar o medihleri ya red veya başkasına çevirdiği ve o hâlis dostunu kaçırmamak için onu tekdir etmeyip, methini yüz derece haddimden fazladır diye sükût ile mukabele etmesi hiç hodfuruşluk sayılır mı?

İkinci سوال: Acaba ortalıkta din aleyhinde bu dehşetli hücumlar ve dağ gibi dinî meseleler içinde Nur şakirtlerinden bir hakikat âşığı, zararsız ve cüz'î bir hatâ-i ilmî ve yanlış bir kanaati cihetinde böyle tekdir ve tezyife müstehak olur mu? Siz gibi üstadlardan, medhiye yazan talebe şefkatle hatâsını ihtar beklerken, böyle adliye eliyle tokatlamak caiz olur mu?

Üçüncü سوال: Bu yirmi senedir hadsiz muarızlara karşı sarsılmayan ve yüz binler muhtaçların imanlarını kuvvetlendiren Risale-i Nur'a bir iki mesele için bu tarz tenkidiniz yakışır mı? Hem o müdakkik âlimlere bunu hatırlatıyorum ki, raporlarında, Ahmet Feyzi'nin methiyesinin başında bir mektubumu görmelerinden, güya o medihleri ben kendime yapmışım gibi tenkit ediyorlar. Halbuki o mektubum benim şahsımın hakkındaki medihlerini kabul etmemek ve kaldırmak içindi ki, bir kısmını kaldırdım, birkısmını da tâdil edecektim. Fakat acele edip tam yapmadan o mektubu birkardeşime göndermişim. Onlar dahi o mahrem methiyesinin başına koyup hususî bir zâta gönderdikleri zaman hükûmetin eline geçmiş. Acaba böyle hususî takriz ve sırf ilmî ve bir kanaat-i vicdaniye ve mahrem arkadaşların mâbeyninde ve sonra tam tâdil etmek fikriyle bir meşveret tarzında gezmesi, bu şiddetli itiraza müstehak olur mu? Hem kırmızı ve siyah ciltli iki mecmuacık, arkadaşlara hususî ve tebrik ve teşvik ve taltif için yazılmış bazı hususî mektuplardır. Her nasılsa bir iki zât merak edip zâyi olmasın diye bir deftere toplamış. Taharride zabıta eline geçmiş. Acaba böyle mektuplardan ahkâm çıkarmak ve سوال ve cevaba medar etmek ve siyasete temas ettirmeye çalışmaya hiç ihtiyaç var mı? Kur'ân'a hücum eden dehşetli ejderhaları görmüyor, bakmıyor, sineklerinin sırsımasıyla uğraşılıyor gibi olmaz mı?

Dini ve terbiye-i Muhammediyeyi zehir diyen Saraçoğlu'nu bırakıp, hakikat-i Kur'âniyeyi güneş gibi gösteren ve nev-i beşerin yaralarına tam tiryak olduğunu ispat eden Siracü'n-Nur ile münakaşa ederek, Nurun o mecmuasının âhırine ilhak edilen bir risalede zayıf hadîslerin te'villeri var diye, o mecmuanın müsaaderesine yardım etmek çıkmaz mı? Bizler siz gibi zâtlardan yaralarımıza merhem sürmek ve ferasetinizle yardım bekler ve cüz'î tenkitlerinizden

gücenmeyiz.

Mevkuf
Said Nursî

Hata-Savab Cetveli

Yirmi sahifeden ziyade arkadaşlara ait olduğundan, yanlışlarını beyan etmedim. Bu yanlışların hepsi yüzden geçer. Mahkemede kırk sahife iddianame iki saate yakın dinlettirildi. Hem hukukumuza, hem hayat-ı şahsiyemize, hem hayat-ı içtimaiyemize ve şerefimize ve Risale-i Nur'un kıymetine çok dokunduğu halde gücenmediğimize mukâbil, iddianameyi yazan zâtın meselemizdeki sathîliğine ve dikkatsizliğine ve cerbezeliğine dokunacak bir cihet varsa onun da gücenmemesini ve mahkemenin de tamamen itiraznamemi okumaklığıma müsaadesini talep ederiz.

Mahkemede aleyhimizdeki iddianamede “Yüz yanlışını ispat etmezsem yüz sene cezaya razıyım” diye iddia ettiğime bir hüccet olarak, iddianamenin kırk sahifesinde, şahsıma ait on beş sahifede seksen bir yanlışını gösteren bu cetveli takdim ediyorum.

Said Nursî

Hatalar ve Cevapları

Hata 1: Dini âlet ederek.

Cevap: Reddedilmemiş müdafaatımdaki hüccetler bu yanlış herkeşe gösterir.

Hata 2: Emniyeti bozabilecek.

Cevap: Yirmi senede bir vukuatı altı mahkeme göstermemesiyle bu yanlışını ispat eder.

Hata 3: Gizli bir cemiyet kurmak.

Cevap: Üç mahkemenin bu noktada beraat vermesi bu yanlışını ispat eder.

Hata 4: Gizli cemiyete girmek.

Cevap: Bu defa yirmi üç adamı makam-ı iddia tahliyesiyle kendi yanlışını kendi gösteriyor.

Hata 5: Hiç bir iş ile meşgul olmayan.

Cevap: Risale-i Nur'un telifi ve tashihiyle olan büyük meşgaleyi görmemesi, bu yanlışını herkeşe gösteriyor.

Hata 6-7: Devletin emniyetini ihlâl teşvik edecek hareketlerde bulunduğu ve gizli cemiyet kurduğundan.

Cevap: Eskişehir Mahkemesinin yalnız tesettür ve şapka meselesini esas

tutması ve cemiyet ve emniyeti ihlâl ehemmiyet vermemesi bu yanlışı gösteriyor.

Hata 8: Kanunun 163'üncü maddesi.

Cevap: Zâhiren o madde-i kanunî ile, fakat hakikaten Eskişehir Mahkemesi kanaat-i vicdaniye ile hüküm vermesi, Tesettür Risalesinin eskiden yazıldığını anlamasıyla, mecburiyetle kanaat-i vicdaniyeye müracaat etmesi, bu yanlışı gösteriyor.

Hata 9: Dinen mukaddes tanınan şeyleri âlet etmesi.

Cevap: Bu otuz seneki hayatım ve bütün benimle görüşenler ve mahiyetimi bilenler, bu hükmü tekzip ediyorlar.

Hata 10: Devletin emniyetini bozacak hareketlere halkı teşvik ve tergîb ederek.

Cevap: Yirmi senede hiç bir Nur şakirdi böyle bir vukuata sebep olmadığı ve on vilâyetin zabıtalrı kaydetmemeleri, bunun hatâ olduğunu gösteriyor.

Hata 11: Gizli cemiyet kurmak.

Cevap: Üç mahkemenin o noktada beraat vermesi ve yirmi senedir siyaseti terk etmeğim, bu hatânın ne kadar açık bir iftira olduğunu gösteriyor.

Hata 12: Gizli neşriyatta bulunmak.

Cevap: Âlem-i İslâmın mühim merkezlerinde ve burada merkez-i hükûmette ve dârülfünunda yazdıkları Nur mecmuaları ellerde gezmesiyle bu yanlışı gösteriyor.

Hata 13: Gençlik Rehberi, Nurcular cemiyeti arasında gizli satılmasına.

Cevap: Cerh edilmeyen müdafaatta, yedi makamata gönderilen itiraznamede kat'î hüccetlerle ki, Nur talebeleri hiçbir vech ile siyasî cemiyet olmazlar. Hem Eskişehir Emniyet Müdürlüğü müsaadesiyle resmen tab edilen Gençlik Rehberi, değil yalnız Nurcular arasında, herkese alenen satıldığı bu hatâsını ispat eder.

Hata 14: Zülfikar ve Asâ-yı Mûsâ'nın gizli satılmasına.

Cevap: Doğrudan doğruya Diyanet Riyasetine berâ-yı malûmat bu mecmuaların gönderilmesi, hem alenen İstanbul'da ciltlenmesi ve İstanbul'daki mühim zâtlara, hattâ bazı kitapçılara—ki, Hindistan'a kadar gönderilmek için—gönderilmesi, gizli satılmadığını, belki ilânatla, teşhir edilmekle satıldığı bu hatâsını gösteriyor.

Hata 15: “Yüz kırk sûre Kur'ân” demesine.

Cevap: Kur'ân yüz on dört sûre olduğunu, Kur'ân'ı okuyan herkes bildiği halde, sathîliği ve aceleliği bu acip yanlışa sevk etmiş.

Hata 16: Kur'ân-ı Kerîme âdetâ bir nazîre.

Cevap: Bin defa hâşâ! Risale-i Nur Kur'ân'ın bu asırda bir mu'cize-i mâneviyesinin bir âyinesi ve ondan tereşşuh etmiş bir tefsiri olduğuna bütün Nurcuların ve Risale-i Nur'daki yazıları görenlerin kanaatleri, bu yanlış tekzip ediyor.

Hata 17: Risale-i Nur yüz kırk parçadan ibaret olan.

Cevap: Müdafaatımda belki pek çok defalar lüzumu için yüz otuz parça diye tekrarımız bu yanlışını gösteriyor.

Hata 18: Risale-i Nur'un telifi yirmi üç senede tamamlandığı bildirilen.

Cevap: İmam-ı Ali'nin (r.a.) ve Gavs-ı Âzam'ın (k.s.) işârât-ı gaybiyeleriyle ve mânâ-yı işârîsiyle, bir vakit yirmi dört senede Risale-i Nur tamam olacak denilmesi, o yanlış tashih eder.

Hata 19: Üç kitapta toplanan Nur Risalelerinin.

Cevap: Belki, yalnız Yirmi Yedinci Mektup, lâhikasıyla beraber o üç mecmua kadar büyük olduğu gibi, onlardaki Nurun risaleleri o üç mecmuada ancak beşten birisi olması, dikkatsizlikten gelen bu yanlışını gösteriyor.

Hata 20: Perakende halinde bulunan Nur Risaleleri.

Cevap: Şimdi, Nurları yazan kalemlerin yüz binler ve güzel, itina ile, tevafukla yazan yüzler kâtibin aşk-ı imanî ve ilmî ile yazdıkları Nur Risalelerine perakende, ehemmiyetsiz parçalar namı verilmesi zâhir bir yanıştır.

Hata 21: Bazı kısmında mevzu ve gaye ile hiç ilgisi olmadığı.

Cevap: Eski zamanda mantıkta en derin âlimleri ilzam eden ve şimdiye kadar müdakkik âlimlerin Risale-i Nur'u o cihette tenkit edememeleri, bu hatâyı söyleyene iade eder.

Hata 22-23: Risale-i Nur'un bir kısmında okuyanlara birşey öğretme bakımından ilmî mahiyet taşımadığı.

Cevap: Yirmi seneden beri hükûmetin iğfal olunmuş bazı rükünleri ve aldanmış bazı müteassıp hocalar Risale-i Nur'un aleyhinde hücum ettikleri ve herkesi ürküttükleri halde, hiçbir esere müyesser olmayan yüz binler her sınıftan muhtac-ı ilm-i hakikat ona talip olup istifadeleri bu iftirayı pek çirkin gösteriyor.

Hata 24: Şimalden gelecek büyük kızıl tehlikeye karşı bir sed olduğunu iddia ve zannetmektedir.

Cevap: Nurları okuyan bütün zâtlar; değil zan ve tahmin, belki kat'î ve yakînî bir surette, Risale-i Nur'un şimalden gelen tehlikeye bir sed olduğunu söylemeleri bu hatâyı gösteriyor.

Hata 25: Devletin emniyetini ihlâl etmiş.

Cevap: Üç mahkemede, üç müdafaatımda bu iftiranın asılsız olduğunu ispat ettiğim gibi, yirmi senede bulunduğum beş altı vilâyet zabıtalari, emniyeti ihlâl dair hiçbir emâreyi ne Said'in ve ne de arkadaşlarının hakkında kaydetmemesi, bu iftirayı tamamıyla reddeder.

Hata 26: Nurcuların zanları hilâfına olarak, Nur Risaleleri yegâne okunacak tefsir değildir.

Cevap: Nur Risalelerinde ve talebelerinin lisanında her vakit söylenen “Bu zamanda en kuvvetli bir tefsir-i Kur’ânîdir” cümlesidir. Yoksa hiçbir vakit başka tefsirlere ilişmek hatırlarına gelmediği, bu acîp hatânın ne kadar çirkin olduğunu gösterir.

Hata 27: Nurcular adı verilen talebelerin de yekdiğerleriyle görüşmeleri gizli olduğu.

Cevap: Isparta vilâyetinde ve bütün köylerinde, zabitanın ve hükümetin taht-ı nezaretinde âşikâre surette görüşmeleri ve bazı köylerde yüz kalemle yazıları neşretmeleri, gizlilik isnadını kırıyor.

Hata 28: Teksir makinesiyle çoğaltılması ve alanların bulunduğu yerlere götürülmesi gizli yapılmaktadır.

Cevap: Bu ifadede bir dirhem doğruluk varsa, üç dirhem yanlış var. Evet, insafsız gizli düşmanlarımız bahane bulmamak için, dörtte bir gizli yapılmıştı. Yoksa şimdi buldukları bahaneyle bizi daha evvelden adliyeye sürüklemeleri ihtimaline binaen, bir parça gizliydi. Yoksa herbirisi üç yüz dört yüz sahifeli mecmualardan bin beş yüze yakın miktarı memleketin her tarafına mümânaatsız gitmesi, bu hatâyı tam gösterir.

Hata 29: Ve nitekim mektupların, mürsellerin bulunduğu yerden değil, başka yer postahanesinden verilerek gönderilmekte olduğu.

Cevap: Yirmi sekizinci yanlışta zikri geçtiği gibi, onda biri doğru ise dokuzu yanlıştır. Mektuplar, pek nadir olarak postahaneye mürsellerin bulundukları yerlerden verilmemiştir.

Hata 30: Cemiyet mensubîninden Ali Savran tarafından gönderildiği.

Cevap: Makam-ı iddianın o Ali Savran'ı tahliye etmesi ve sonra da bu mahkemede yine tevkif etmeyip memleketine gitmesine izin vermesi, cemiyetçilik olmadığını makam-ı iddia kendi kalemıyla ispat etmiştir.

Hata 31: Yine gizlice bazı vatandaşların mensup oldukları gizli cemiyete.

Cevap: Böyle asılsız bir hatâyı tekrar etmek de büyük bir hatâ olduğu malûmdur.

Hata 32: Herkese okunmasının dahi sevap olduğunu söyleyerek iğfale çalıştıkları.

Cevap: Otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin işârâtına mazhar ve şimdiye kadar yüz binler adama iman cihetinde tesirli hizmet eden ve pekçok gençleri ıslah eden Risale-i Nur'la iğfal edilmiş diyen, elbette nefs-i emmârenin iğfaline kapılmış ki, böyle hatâ ediyor.

Hata 33: Bundan başka gizli maksat görünmüyorsa bu gizliliğe mahal görünmezdi.

Cevap: Kırk seneden beri bana suikasta çalışan gizli düşmanlarımın desiseleriyle şahsıma karşı eşedd-i zulmü yapanlardan çekinmek için gizlenmiştir.

Hata 34-35: Dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozmaya halkı teşvik eden hareketlerinin.

Cevap: Hiç aslı olmayan uzak bir imkânı vukuat yerinde sarf ederek bu kadar tekrar etmek, yalnız garazkârâne bir iftiradır.

Hata 36: Kanunî ve zarurî olarak takip edilmesine, münafıklık, zındıklık, dinsizlik ve zulüm olarak tavsif eden.

Cevap: Bizi kanunsuz hapslere sokmak ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bizi perişan etmek sırasında o gizli düşmanlarımıza münafıklık, zındıklık, dinsizlik söylediğimizi, iğfallerine kapılmış memurlara atfetmesi hatadır.

Hata 37-38: Kimseyle görüşmediğini ileri sürdüğü halde, gizli olarak vilâyet ve kaza ve köylerden gelenleri kabul edip görüşmüş.

Cevap: Bu yazıda bir doğru varsa, yirmisi yanlış. Çünkü, yirmi ve otuz ziyaretçiden ancak bir tanesini kabul ettiğimi mahallî zabıtası ve ahali bildiği halde böyle küllî ve daimî bir surette isnat etmek iftiradır.

Hata 39: Sûreten bu inziva hali, yakınları olan talebeleri tarafından birçok kerametlerin mevcudiyetinin kabulüne ve bütün Nurculara inandırılmasına yol açmış.

Cevap: Bu inziva, böyle kanunsuz belâlara düşmemek ve tasannu ve hodfuruşluktan kurtulmak için olduğu ve Nur şakirtlerinin bu inzivayı beğenmedikleri halde, bundan kendimi keramet sahibi göstermek ve dostları da onunla onu kerametli bilmek mânâsız bir iftiradır.

Hata 40: Kerametleri ve velîliği hakkındaki söylenenleri ve yazıları red ve cerh etmiyor.

Cevap: Bu pek zâhir bir hatâdır. Yüz yerde kardeşlerime yazmışım ki, “Şahsımda hiç bir ehemmiyet yok. Bana karşı hüsn-ü zannınız yanlıştır. Sizin

ihlâsınız var. Ben belki ihlâsa muvaffak olamıyorum. Hizmette de size yetişemiyorum” dediğim ve hiç bir defa nefsimi methetmediğim halde bu isnat büyük bir iftiradır.

Hata 41: Ve bu yolda öğünmesine bir sebep olmuştur.

Cevap: İddianameyi yazan, sathîlik ve garazla baktığı için, Risale-i Nur’un senâsını benim şahsımın senâsı zannetmiş, bu hatâyâ düşmüş. Ve çok yerlerde böyle hatâyâ düşüyor.

Hata 42: Said tefahura düşkündür.

Cevap: Bu otuz senelik yeni hayatım ve bütün beni tanıyanlar onun bu iftirasını tekzip eder.

Hata 43: Bunu eserlerinin muhtelif yerlerinde görmek mümkündür.

Cevap: İddiacının bu dediği tefahur benim şahsıma değil; bütün o tefahuru hatırına getiren senâlar, Risale-i Nur’a aittir. Risale-i Nur da Kur’ân’ın tefsiridir.

Hata 44: Siracü’n-Nur kitabında, eserin dört buçuk saat zarfında yazıldığı kaydedilmiştir.

Cevap: Bu yazısında iki hatâsı var. Birisi: Siracü’n-Nur dört buçuk saatte telif edilmiş değil; onun içinde on beş yirmi sahifeden ibaret Hastalık Risalesine aittir. Orada imzaları bulunan iki kâtibin arzularıyla bir tahdis-i nimet olarak yazılmıştır. Bunda hiçbir kimsenin hatırına tefahur gelmez; ancak bir şükürdür.

Hata 45: İlminin vüs’atini ve karihasının genişliğini ve zekâsının feyzini ve yüksekliğini anlatmak istemiştir.

Cevap: Elli altmış senelik hayat-ı ilmiyesi böyle temeddühlere ihtiyaç bırakmadığı gibi, âhir ömründe şahsını temeddühten bütün bütün çekindiği, yalnız hakaik-ı imaniyenin beyanında yanlış etmediği ve sırf Kur’ân’ın feyzinden iktibas ettiğine dair beyanatı böyle hodefuruşâne bir surete çevirmek büyük bir iftiradır. Hattâ o yanlış doğru da olsa meşhur Abdülvehhab-ı Şârânî ve Muhyiddin-i Arabî gibi pek çok ehl-i hakikat ulema, tahdis-i nimet nev’inde bu tarz-ı ihsanat-ı İlâhiyeyi çok defa kitaplarında zikretmişler.

Hata 46-47: Kendi kerametine o kadar inanmıştır ki, İlâhî ve tabîî olan birçok hâdiseleri kendisinin ve Risale-i Nur’un kerametidir der.

Cevap: Bu hatâsında birkaç vech ile yanlış var. İlâhî ve tabîî olarak iki kısma ayırmak ve tabiata da bir hisse-i icad vermek dinde bir yanlış olduğu gibi, Risale-i Nur’a ve şakirtlerine gelen zulmün aynı zamanında zelzele gibi müteaddit hâdiselerin tevafukları Risale-i Nur’un makbuliyetine ve bir sadaka-i makbule hükmüne geçtiğine bir işaret-i gaybiyedir demesini tefahur zannetmek iftira olduğunu herkes bilir.

Hata 48: Risale-i Nur'un tokadı olarak vasıflandırmaktadır.

Cevap: Bunu müdafaatımda pek zâhir bir hatâ olduğunu ispat ettiğimiz gibi; Risale-i Nur'un tokadıdır denilmemiş; belki “Risale-i Nur sadaka-i makbule gibi belâların def'ine vesile olmasından, o gizlendiği ve müsadere edildiği zamanda bazı belâlar fırsat bulup başımıza gelir” denilmiş. Bu ise adalet-i İlâhiyenin bir tokadıdır.

Hata 49: Muhtelif yerlerde olan zelzeleler ve seylâplar, Risale-i Nur'un şiddetli birer tokadı olarak vuku bulmuştur.

Cevap: Cevabı mükerrer verilmiş bir hatâyı tekrar etmek garazkârâne bir yanlıştır.

Hata 50-51: Bu seylâp ve zelzelelerden Risale-i Nur'un ve binnetice kendisinin kerametiyle kurtulmuşlardır. Ve mâsumlar ve çocuklar o belâlardan zarar görmüşler. Said bunu izah etmemiş ve edememiştir.

Cevap: Risale-i Nur'un mükerrer yerlerinde yazılmış ki, zâlimlere gelen musibetlerde mâsumların telef olan malları sadaka ve vefat edenler de şehid hükmünde olduğunu beyan, bu yanlıştı ve sathîliğini gösterir.

Hata 52: Hayır ve şerrin Allah'tan olduğunu inkâr yoluna sapmak gibi bir tezada düşmüştür.

Cevap: Risale-i Nur'dan Kader Risalesi olan Yirmi Altıncı Sözün sırr-ı kaderi emsalsiz bir surette beyanı ve imanın erkânlarını Risale-i Nur'un harika bir tarzda ispatı meydanda iken, böyle bir iftira garazkârlıktan başka birşey değildir.

Hata 53: Nur şakirtlerinin bazıları ona bir mehdîlik de tevcih etmişlerdir.

Cevap: İtiraznamemde kat'î hüccetlerle onun bu hatâsı reddedilmiş. Hem hiçbir vakit, değil böyle büyük makamları, belki küçük medih ve hüsn-ü zan ile nefis-i emmâresine bir benlik vermemek için reddettiği mahkemelerde de görülmüştür.

Hata 54: Müceddidlik ve büyük makamlar veren şakirtlerinin hitabelerine, enâniyet ve tefahura olan meyli icabı itiraz etmeyerek bu teveccühleri kabul ettiği göz önündedir.

Cevap: Bu hatâsında kaç vech ile iftira var olduğu itiraznamemde ve bu cetvelde kaç yerde ispat edilmiştir.

Hata 55: “Hazret-i Ali'nin (r.a.) ilm-i hakikat itibariyle şakirdi olduğumdan, mânevî evlâdı olabilirim” demesiyle kendine atfedilen makamlara liyakatini kabul etmiş görülmektedir.

Cevap: Bedî' mânâsında olan Celcelûtiye kasidesinde İmam-ı Ali'nin (r.a.) çok cihetlerle Risale-i Nur'a sarahat derecesine yakın işârâtı içinde,

Bediüzzaman ismini Risale-i Nur'a vermesinden, bana emaneten verilen o ismi Risale-i Nur'a iade ettiğimi yazmışım. Bununla beraber, "Ben de mânevî Âl-i Beytten sayılabilirim" demekten maksadım, bir kısım müçtehidlerin ¹

وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ duasında, "Seyyid olmayan, fakat ehl-i takvâ bulunanlar o duada dahildirler" dediklerinden, o umumî duada benim de bir hissem bulunması için ricakârâne bir te'vildir. Yoksa, o hatâkârâne mânâ hiç hatırıma gelmemiş.

Hata 56: Ahmed Feyzi'nin risaleciğinin başında Said'in iki buçuk sahifelik yazısıyla ² يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ âyet-i kerîmesinden ebced hesabıyla "Kürdî" kelimesi çıkarılmış.

1. "Onun âilesine ve ashabına selâm olsun."

2. "Ey elbisesine bürünen!" Müzzemmil Sûresi, 1.

Cevap: Burada benim iki sahifecik yazıma, Ahmed Feyzi'nin hakkımda mübalâğakârane medihlerini kabul ettiğim mânâsı verilmiş, hatâ etmiş. Çünkü benim o mektubum Ahmed Feyzi'nin dikkatini ve ilmini takdirle beraber, hakkımdaki haddimden ziyade hüsn-ü zanlarını cerh ve tâdil için yazılmıştır. Hem âyetin mânâ-yı işârî tabakasından riyazî ve ebcedî bir tevafukla üstadına karşı bir mânâ çıkarıp, hürmetine bir makbuliyet alâmeti olarak yazmış. Böyle şeylere yanlış denilmez ki, medâr-ı mes'uliyet olsun. Olsa olsa ilmî bir hatâdır; siyasete teması yoktur.

Yine Ahmed Feyzi'nin, Risale-i Nur'un müsellem faziletinin bir parçasını kendi üstadına isnad etmesi ve bu zamanın bir hidayet vasıtası olduğunu demesini, medâr-ı mes'uliyet görüyor. Halbuki, herkes sevdiği bir adam hakkında mübalâğakârane ve ifratkârâne medih ve senâ etmekte, örfe, âdeten, ilmen dahi hatâ olmadığı halde, hiç münasebeti olmayan bir sözdür.

Hata 57: Böyle acip dâvâlarla belki bir zaman peygamberliğini dâvâ ile hezeyan hali başlamış oluyor.

Cevap: Bunun bu iftira ve isnat ve hatâsından el'iyazü billâh derim. Böyle hiç kimsenin hatırına gelmeyen ve bizi bilen hiç kimseyi kandırmayan isnatları, elbette kanun, siyaset ve idarenin haricinde bunda dehşetli bir mânâ hükmediyor ki, şeytanın da kimseyi inandıramadığı iftirayı ediyor.

Hata 58: İhtiyar Risalesinde "Yedinci Rica" gibi bazı risaleleri halkı devletin aleyhine teşvik edecek harekette ve mâhiyette görülüp, Eskişehir Mahkemesinde mahkûmiyetine karar verilmiş.

Cevap: Bu da zâhir bir hatâdır. Yedinci Rica ve İhtiyarlar Risalesi, değil sebab-i mahkûmiyet ve emniyeti ihlâl etmek, belki çok cihetlerle beni zulümden kurtardığı gibi, Eskişehir'deki kanaat-i vicdaniye ile verilen hafif ceza da

Tesettür Risalesinin bir meselesi içindir. Makam-ı iddianın dikkatsizliği ve sathîliği ile böyle yanlışlar oluyor.

Hata 59: Hüsrev Altınbaşak, Türk Harfleri Kanununa aykırı olarak Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar gibi mecmuaları Arap harfleriyle yazmış.

Cevap: Şimdiye kadar Kur'ân harfleri ve hattı, Türk milletinin hatt-ı kadîmi olduğu halde, Lâtîn harflerini Türk harfleri deyip Kur'ân harfleriyle Asâ-yı Mûsâ'yı yazan Hüsrev'i mes'ul etmek birkaç vech ile yanlış olduğunu ehl-i insaf anlar.

Hata 60, 61, 62, 63: İstinad ettiği hadîsler zayıf ve hattâ mevzu olmakla beraber, te'villeri yanlış ve aslı yoktur.

Cevap: Bütün ümmet bin seneden beri telâkki-i bilkâbul ettiği ve âlem-i İslâm içinde az bir kısım ulemanın başka te'villerle bir derece zaafiyetine hükmettiklerine mukâbil, cumhur-u muhaddisîn ve ümmet-i Muhammediye (a.s.m.) kabul ettiği, âhir zamanda gelen bazı hâdiseler hakkındaki muhtelif rivayetleri te'vil, yani mümkün bir ihtimal mânâsıyla bu zamanda vukua gelen ve gözle görülen hâdiselere tam mutabık çıkmasını beyana, dünyada hiçbir ehl-i ilim yanlış diyemez. Faraza o hadîslerden birisi mevzu da olsa, mevzuun mânâsı, "hadîs değil" demektir. Yoksa mânâsı yanlıştır demek değildir ki, darb-ı mesel nev'inde ümmet o rivayeti kabul etmiş. Bu nevi te'vilâta yanlış diyenler, kaç cihette yanlış olduğu gibi, ümmetin telâkkisine ihanet ve hadîsleri inkârdır. Ve "Süfyana dair hiçbir hadîs yoktur, varsa mevzudur" diyen müddeî hiç hadîs kitaplarını okumadığı, belki Kur'ân'ın sûrelerinin ne kadar olduğunu bilmediği halde, biri bir milyon, diğeri beş yüz bin hadîsi hıfzına alan İmam-ı Ahmed ibn-i Hanbel ve İmam-ı Buhârî gibi müçtehidlerin, böyle küllî ve umumî bir tarzda cesaret edemedikleri halde, o müddeî, küllî bir surette ve umumî bir tarzda "Süfyan hakkında hiçbir hadîs yoktur, varsa mevzudur" demesiyle haddinden binler defa tecavüz edip büyük bir hatâyı irtikâp etmiş. Farz-ı muhal olarak hadîs de olmasa, ümmet-i İslâmiyede bir hakikat-i içtimaiye ve müteaddit defalar eseri görülmüş vâki ve hak bir hâdise-i istikbaliyedir.

Hata 64: İrsiyette kadın ve erkeğin müsâvâtı aleyhinde olduğu gibi, medenî kanunları kabul etmediğinden, inkılâp aleyhinedir.

Cevap: Otuz sene evvel medenî kanunlara istinad edip Kur'ân'ın bir iki âyetini tenkit eden ve Doktor Duzi'nin kitabını ifsad için neşreden bir iki münafığa karşı bazı âyetlerin cerh edilmez bir tarzda tefsirini şimdi yazılmış gibi telâkki edip medar-ı mes'uliyet etmek, Kur'ân'ın o âyetlerini inkâr etmek hükmünde bir hatadır.

Hata 65: Süfyan ve bir İslâm deccalı, Mustafa Kemal olduğu Beşinci Şuâda

anlaşıyor.

Cevap: Beşinci Şuâ, küllî bir surette, çok zaman evvel müteşabih bir hadîsin bir te'vilini beyan etmesi ve itiraznamemde kat'î cevabı verilmesi, bu zâhir yanlış ve medâr-ı mes'uliyet olması büyük hatâ olduğunu gösteriyor. Eğer mes'uliyet varsa, bu ince, küllî mânâyı böyle cüz'î bir şahsa tatbik edip mahkemede teşhir eden kimse mes'ul ve suçlu olur.

Hata 66: Şapka fes gibidir. İman ile hiç alâkası yoktur. İman ise tamamen vicdanî ve kalbî olduğunu Said bilmekten âcizdir.

Cevap: İslâm uleması ve müçtehidleri ve Şeyhülislâmlar, hususan İmam-ı Âzam, imanı zedeleyen çok alâmetleri ve harekâtları kaydettikleri halde (hususan şapka ve zünnarın) kütüb-ü kelâmiyede dahi ulemanın, imanın muktezasına münâfi olduğunu ittifaklarına karşı böyle sözleri yazan ne kadar hatâ ve yanlış olduğunu divaneler de anlar. Şapka hakkında itiraznamemdeki beyanat ve Risale-i Nur'daki iman-ı tahkikînin harika hüccetleri, Said'in idrâkinde âcizdir demesini yüzüne çarpar.

Hata 67-68: Şapkanın küfür alâmeti ve devam-ı ısrarı da dinsizlik olması üzerinde çok durmaktadır. Şapkanın giyilmemesi için propagandaya ve kendi tabirlerince mücadele ve mücahedeye giriştikleri görülmektedir.

Cevap: İtiraznamemde dört beş yerinde gayet kat'î bir surette bu yanlışın ne kadar mânâsız olduğunu gösterir.

Hata 69: Nur talebelerinin şapka giymeyerek bere giydikleri müşahede edilmiştir.

Cevap: Nur talebelerinin umumu değil, ehl-i takvâ olanlar, hususan hayat-ı içtimaiye ile alâkası az olanlar lüzumsuz, mânâsız, secdeye mâni olan şapkayı giymediklerini medâr-ı mes'uliyet zanneden, kendisi hakikat ve adalet ve maslahat-ı millet nazarında mes'uldür.

Hata 70: Şapkanın küfür alâmeti olması ve sayılması bir iman haline geldiği gibi.

Cevap: Kırk sene evvel İstanbul ulemasına verdiğim cevabı, mahkemede beyan ettiğim gibi, bütün ulema-i İslâmın istimal ettiği bir tabiri yalnız bana isnat etmek ve bunu da “bir iman haline geldiği” ile tabir etmek, hem İslâmiyete, hem ehl-i ilme, hem bana karşı bir ittiham değil, divanecesine bir ihanettir. Ona iade ediyorum.

Hata 71: Medreselerin ve tekyelerin kapanmasından, ezan ve kâmette Allahu ekber denilmemesinden, bunlar âhirzaman alâmetlerinden sayıldığından, inkılâp hareketlerine karşı bir kıskırtmak istediği anlaşılmıştır.

Cevap: Kırk sene evvel bir iki hadîsin te'vilini beyan ettiğimi ve Diyanet Riyasetinin ulemasının yeni icadlarının fetvasına karşı on beş sene evvel yazdığım bir risaleyi reddetmeyip bana ilişmedikleri halde, bu meseleyi şimdi medâr-ı bahsetmek adliye kanunuyla hiç bir münasebeti yok. Makam-ı iddia eski nakaratı tekrar edip, bin dereden su toplamak nev'inde isnad etmesi hem yanlış, hem hatâ, hem de idareye bir zararı muhtemeldir.

Hata 72: “Beşinci Şuânın meselelerini herkese göstermek caiz değildir, mahremdir” ihtarını yapmayı unutmamıştır.

Cevap: Her bahaneyle bizi perişan etmek isteyen gizli düşmanlarımızın şerlerinden tahaffuz ve müddeî gibi sathîce mânâlar verilmemek için, “Bu mahremdir, herkese gösterilmesin” denilmesini bir suç sayıp ve suçunu ikrar ediyor mânâsına çevirmek zâhir bir yanlıştır.

Hata 73: Ahmed Feyzi “Bediüzzamanü'l-Kürdî” kelimesini bulmak için iki kere Muhammed (a.s.m.) kelimesinin tevafukunu göstermiş. Acaba Said el-Kürdî, Peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya (a.s.m.) benzetilmek mi istenilmiştir?

Cevap: Ahmed Feyzi'nin, Risale-i Nur, Kur'ân'ın bir tefsiri olmasından ve her vakit Nübüvvetin şeriatını tatbik eden ve veraset-i Nübüvvet ve ¹

الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

hadîsine istinaden, bîçare Said'i o irsiyette, o Kur'ân hizmetinde, değil bir benzetmek, belki sünnete ittibâ etmek mânâsındaki ilmî ve ebcedî istihracını medâr-ı mes'uliyet gören, hem ²

تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِ رَسُولِ اللَّهِ

mânâsını anlamayan elbette üç cihette yanlış etmiş. Zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) güneşinden tereşşuh eden bir zerrecik nuruna mazhariyetini büyük bir saadet telâkki eden Said'in elbette yüz bin derece kendi haddinden tecavüz edip ona kendini benzetmeye çalıştığını söyleyen divanedir. Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâma ittibâi ve sünnetine iktida mânâsını anlamamış.

1. “Alimler peygamberlerin mirasçılarıdır.” Buhari, İlim: 10; Ebû Dâvud, İlim: 1; İbn-i Mâce, Mukaddime: 17; Dârimî, Mukaddime: 32; Müsned: 5:196.
2. “Resûlullah'ın ahlâkıyla ahlâklanınız.”

Hata 74: İslâm tarihinde hiç bir din âliminin Kur'ân-ı Kerîmi ve hadîsleri böyle şahsî fikirlere ve maksatlara âlet ettiği görülmemiş ve işitilmemiştir.

Cevap: Bunun, bu yanlışında beş vech ile hatâ var. Hem kitapları, ulemayı, tefsirleri görmediğine ve mânâ-yı sarîhî ile, mânâ-yı işârî ve mânâ-yı küllî ile hususî ferdlerin farkını anlamayan bir cehalettir. Necmeddin-i Kübrâ ile Muhyiddin-i Arabî gibi binler ulemaların, küllî hâdiselerine, hattâ nefsin cüz'î ahvâline dair âyâtın mânâ-yı sarîhi değil, işârî mânâlarını beyan sadedinde çok

yazıları var olduğu mâlumdur. Hem âyâtın mânâ-yı işârî-i küllîsinde her asırda efradı bulunduğu gibi, bir ferdi bu zamanda ve bu asırda Risale-i Nur ve bazı şakirtleri de bulunduğu eskiden beri ulema mâbeyninde makbul bir riyazî düsturu olan ebced ve cifir hesabıyla bir tevafuk göstermek, elbette hiçbir cihetle âyâtı şahsî fikirlere âlet ediyor denilmez. Ve böyle diyen büyük bir hatâ eder. Ve dekaik-i ilmiyeye ihanet eder.

Hata 75: Ehl-i Sünnete göre, İmam-ı Mahfî ve İmam-ı Muntazır akîdesi bâtıldır.

Cevap: Mehdî hakkında Şîîlerin “On iki imamdan birisi hayatta iken gizlenmiş, âhırzamanda çıkacak” demelerine mukâbil, Ehl-i Sünnetin bir kısmı “İmam-ı Muntazır akîdesi bâtıldır” demişler. Az bir kısım Hanefî uleması da ¹

لَا مَهْدِيَّ إِلَّا عَيْسَى

demişler. Bunda hem Denizli’deki ehl-i vukufun bir kısmı, hem makam-ı iddia yanlış mânâ vermişler. Her asırda mehdî mânâsına ümmetin fitrî bir ihtiyacına binaen beklemişler. Ve birkaç vecihte, rivayetlerin delâletiyle birkaç mehdî, belki her asırda bir nevi mehdî sâdât-ı Ehl-i Beytten geleceği ümmetçe kabul edilmiş. Buna hatâ diyen bir kaç cihette yanlış eder.

1. “İsa’dan (a.s.) başka mehdî yoktur.” el-Berzenci, *el-İşâa’ fi Eşrâti’s-Sâa’*: s.112.

Hata 76: Bir kitapta Mehdîye dair hadîslerin kâffesi zayıftır denilmiş.

Cevap: Hangi mesele var ki, bazı kitaplarda ona ilişilmesin? Hattâ İbn-i Cevzî gibi büyük bir muhaddis bazı sahih ehâdîsi mevzu dediğini, ulemalar taaccüple nakletmişler. Hem her zayıf veya mevzu hadîsin mânâsı yanlıştır demek değildir. Belki an’aneli sened ile hadîsiyeti kat’î değildir demektir. Yoksa mânâsı hak ve hakikat olabilir.

Hata 77: Bunların zayıf ve muztarip olduğunda ittifak vardır. İmam-ı Şâfiî değil mevzuu, mürseli de kabul etmediği halde, Said Şâfiî iken bunları kavlı etmesinin hikmeti anlaşılamamıştır.

Cevap: İttifak olmadığına bin seneden beri ehl-i hadîs ve ümmetçe bu hakikatın devamı kat’î bir delildir. Bu da hatâ içinde bir hatâdır. Hem İmam-ı Şâfiî mürsel ve zayıf hadîsleri ahkâm-ı şer’iyede hüküm çıkarmak için hüccet tutmuyor. Yoksa—hâşâ—ümmetçe kabul edilen hakikatli hadîsleri ahkâmında değil, fezâil-i a’ mâlde ve hâdisât-ı İslâmiyede hüccetlerini ve delâletlerini kabul etmiştir.

Hata 78: İlm-i gayb Allah’a mahsustur. Hiçbir velî tasarrufat yapamaz ve gaybı bilemez. Hattâ Peygamber de bilmez. Halbuki, bir risalede işârât-ı hadîsiye ile hilâfetin mebde’ ve müntehâsını göstermiş.

Cevap: Evet, herkes bizzat gaybı bilmez. Fakat i’lâm ve ilham-ı İlâhî ile

bilinebilir ki, bütün mu'cizat ve kerâmât ona dayanır. Hazret-i İmam-ı Ali'nin işârât-ı gaybiyesinin Risale-i Nur'a işârâtına dair bir risalenin âhırinde ¹

إِنَّ الْخِلَافَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً

hadîs-i şerifinin işârâtında birkaç lem'a-yı i'câziyeyi tam vâkıa mutabık güzel bir tarzda ve görenlerin takdirine mazhar olmuş bir beyanı çürük görmek ve itiraz etmek bir cehalet, bir hatâ eseridir.

1. "Benden sonra hilâfet otuz sene devam edecektir." Müsned, 5:220, 221, 273; Ebû Davud, Sünnet: 8; Tirmizi, Fiten: 48.

Hata 79-80: Gizli cemiyet kurduğu ve din perdesi altında emniyeti bozmak maksadıyla kitap ve mektupların vasıtalarla gönderilmiş olması.

Cevap: Üç mahkeme gizli cemiyet noktasında beraat vermesi ve beş on vilâyetin zabıtalrı hiç ilişmemesi ve itiraznamemde reddine dair yüz hüccet gösterilmesiyle beraber, böyle on beş sahifede on beş defa tekrarı on vecihte hatâdır.

Hata 81: Beşinci Şuânın te'villeri yanlıştır.

Cevap: Bunun ve sair bütün tenkit ve itirazlarının cevapları, itiraznamemin âhırinde kat'î bir surette zikredilmesinden, kısa kesiyoruz.

Hata-Savab cetvelinin zeylidir

Hata 82: Gizli cemiyeti var. Ve Emirdağı'nda onunla meşgul olmuş.

Cevap: Bu ittihamı hiç bir cihetle ispat edilemeyeceğine ve iftira olduğuna kat'î delili, şiddetli tarassut ve tam bir inziva ve dünya hâdisâtına hiç kulak vermeyecek derecede bir tecerrüt ve ihtiyarlık ve zaafiyet ve hastalık içinde bulunmasıdır. Haftada yalnız birtek mektup birtek yere göndermekten başka hiç muhabere etmeyen ve telifi dahi bırakan ve serbestiyet verildiği halde, hadsiz dostları ve onu dinleyecek hemşehrileri bulunan memleketine gitmeyen ve hizmeti için bir iki terzi çırağındanbaşka kimseyi istemeyen ve ziyaret için gelenlerden kırktan birisinibirkaç dakikadan ziyade yanında durdurmayan bir garip ve kabir kapısında ve beraat etmiş ve otuz seneden beri siyaseti terk etmiş bir bîçare hakkında, bu gizli cemiyet isnadının ittihamı öyle büyük ve insafsızca ve zâlimâne bir hatadır ki, ona temas edenlerden zerre kadar akli bulunan, “Bu yalandır ve asılsızdır” der.

Hata 83-84-85: İddiacı demiş: Said'in gizli düşmanı yok. Ve onu zehirleyen yok. Ve zındık namını verdiği ve kırk seneden beri Said onların ehl-i iman hakkındaki ifsâdâtına karşı Kur'ân'ın hakikatleriyle mukabele ettiği bir komite yoktur. Belki onu tazyik eden bir kısım memurlara zındık ve münafık diyor.

Cevap: İddiacının bu ittihamı, hem kaç vech ile hatâ ve yalan, hem bîçare ve aldanmış ve vazife itibarıyla Said'i hapis veya tâzip etmiş, bir kısım Müslüman ve ehl-i iman memurlara o münafık ve zındık tabirini vermek büyük bir cinayettir. Ve bu dindar milleti bir tahkir ve ittihamdır ki, Said mükerrer demiş: “O vazifeperver Müslümanlar Nurlara zarar vermeyen ve istifade eden adliye memurları beni idamla mahkûm etseler, hakkımı onlara helâl ederim” deyip, mümkün olduğu kadar musalâhakârâne onların vazifelerine dokuna-cak harekâttan çekinen bir münzevî ve garip adam hakkında bu ittiham büyük bir günah ve bir iftiradır. Halbuki Said'i bilenler bilirler ki, mümkün olduğu kadar tekfirden çekinir. Hattâ sarîh küfrü bir adamdan görse de, yine te'vile çalışır, onu tekfir etmez. Her vakit hüsn-ü zanla hareket ettiği halde ona bu ittihamı yapan, elbette kendisi o ittiham ile tam müttehemdir.

Hem “Gizli düşmanı ve ifsat komitesi yok” demesi öyle bir yalandır ki, komünist ve mason ve taşnak gibi çok komiteler lisan-ı hal ile “Bu iftiradır, biz meydandayız” derler. Ve otuz seneden beri emsalsiz bir tarzda Said'in başına gelen elîm hâdiseler, hususan bu on ay tecrid-i mutlak ve Said'in herşeyi bırakıp

bütün kuvvetiyle Kur'ân için o mütecaviz din düşmanlarına karşı yüz Nur Risaleleriyle galibâne çalışması, o yalan dâvâyı yüz hüccetle tekzip eder.

Hem iddiacının “Onu zehirleyen olmamış” demesi öyle bir hatâdır ki, o daima Said ile bulunmak ve sergüzeşte-i hayatına tamamen muttali olmakla ancak o menfî hükmünü ispat ve yirmi sene koltuğum altında işleyen ve görenler hayret eden ve aşlamakla olan zehir çıbanı ve yanımda bulunan dostların görerek şehadetleriyle hem Kastamonu’da, hem Denizli hapsinde, hem Emirdağı’ndaki tesemmümlerimi inkâr etmekle o hatâsını tamir edebilir.

Hata 86: İddiacı der: Zelzele gibi bazı hâdiseler, Nurlara hücum zamanında gelmeleri Nurun kerametidir ki, zemin hiddet eder. İşte Said’in bu fiili zemine vermesi dine muhaliftir.

Cevap: Kur’ân’da ¹ تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ âyetinde, “Cehennem ehl-i küfre öyle hiddet eder ki, parçalanmak derecesine gelir” mânâsında olduğu tarzında, teşbih sûretinde, Nurlara hücum hatasıyla zemin hiddet eder ve hava ağlar ve kış kızar. Yani, emr-i İlâhî ile o mahlûklar vazifeleri içinde kuvvet ve kudret-i Rabbâniyenin tecellîsine mazhar olup gazab-ı İlâhîyi gösterirler. Beşeri ikaz için titrer, ağlar demektir.

1. Mülk Sûresi, 67:8.

Hata 87: Hem tefahura meylini gösterir kendini müceddid bilir.

Cevap: İddiacının “Tefahura meyli var, kendini makam sahibi bilir” demesine cevap:

Evvelen: “Ben Âl-i Beytten sayılabilirim” demekten maksadım, ¹ وَعَلَى آلِهِ duasında dahil olmak için bir ricadır.

1. “Onun ehl-i beytine de salât ve selâm olsun.”

Saniyen: Nefs-i emmâremi tebrie etmem. Her fenalığa meyli olabilir. Fakat o nefsin kırk sene belâsını çeken ve otuz beş seneden beri onun şerlerinden ve heveslerinden çekilmeye çalışan ve a’mâlde bütün kuvvetini ihlâsta gören ve o halini yakın dostları müşahede eden ve Nurun eczaları ve onun müstenkifâne ve müstağniyâne halkın hürmetinden ve medihlerinden çekilmesi, onun mahviyetkârâne meşrebine şehadet eden bir adamı bu ittihamla mes’ul etmek, pek insafsızca bir hatâdır.

Hem Said “Nurlar bir sadaka-i makbule gibi belâların def’ine bir vesiledir” deyip muhtaçları Nurlara teşvik için bazı fevkalâde ihsanat-ı İlâhiyeyi bir nevi keramet-i Nuriye ve bir lem’a-i mu’cize-i Kur’âniyeyi, hakikatlerinin bir tefsiri olan Nurlara in’ikâs etmiş demesinin ve izhar etmesinin sebebi ise:

Bu millet ve vatana tam bir hizmet-i imaniye yapmak için, o ikrâmât-ı İlâhiyeyi bazan yazar, tâ Nurlara itimad ve hüccetlerine kanaat gelsin. Yoksa bu kadar insafsız muarızlara ve evhamlı memurlara karşı, zayıf, fakir ve garip bîçare bu kudsî hizmet-i milliye ve vataniyeyi yapamazdı. Bin dereden su toplayan ve habbeyi kubbeler yapan iddiacı gibiler mâni olurdu. Nurların makbuliyetine imza basan ve şehadet eden bine yakın işaret-i gaybiye ve emârât ve vâkıatı, *Sikke-i Gaybiye* mecmuası delilleriyle ispat etmiş. Bin ince ipler toplansa koca bir halat olur.

Hata 88: İddiacı der: Nur, tefsir değil. Hem bazen akideye muhalif gider.

Cevap: Tefsir iki kısımdır. Biri ibaresini izah eder, biri de hakikatlerini ispat eder. Nurlar bu ikinci kısım tefsirlerin en kuvvetlisi ve en kıymettarı olduğuna, ehl-i dirayet ve dikkat yüz binler şahitler var. Ve Mısır, Şam ve Haremeyn-i Şerifeynin muhakkik âlimlerinin ve İstanbul ve sair yerlerin müdakkik hocalarının Nurları tasdik edip ilişmemeleri ve Said'in müddet-i hayatında mantıkî ve galibâne mücadele-i ilmiyesi, iddiacının bu isnat ve ittihamını tekzip ve reddeder.

Hata-Cevap 89: İddiacı, eski zamanda Ehl-i Sünnete karşı Hasan Sabbah, Bâtıniyyun mezhebiyle ve Şeyhü'l-Cebel bir galat-ı Şia tarîkıyla meydana çıkıp siyasî sarsıntı vermeleri gibi, Said'i onlara benzetmesi ve ittiham etmesi pek acip bir yanıştır. Evet, sünnete muhalif hareket etmemek ve siyasete karışmamak için yirmi üç sene işkenceli esareti, hapsi, ihanetleri kabul eden ve siyasete girmemek için bütün dünyevî rütbelerinden yüzünü çeviren bîçare Said'i onlara benzetmek öyle soğuk bir hatâdır ki, bu günlerde hararetle ümitlerimizi kıran o iddianın aynı zamanında gelen kar ve soğuktan daha bâridir.

Hem iddiacı, güya dünyada ebedî kalınacak ve herkes her cihetle dünya maksatlarına çalışıyor itikadında bulunur gibi, diyor: "Said inkılâp aleyhinde ve emniyeti ihlâl fikriyle mukaddesatı âlet yapıp halkı fesada teşvik ediyor" diye ittihamı öyle bir yanıştır ki, Nurun bütün kudsî hakikatlerinin ve talebelerinin uhrevî alâkaları onu reddederler. O iddiacı bilsin ki, birtek hakikat-ı imaniyeyi dünya saltanatıyla değiştirmeyiz. Ve birtek nükte-i Kur'âniyenin bir paşalık rütbesinden daha ziyade yanımızda ehemmiyeti var.

Hata-Cevap 90: İddiacı, bin dereden su toplamak gibi, Nur şakirtlerinin birbirlerine karşı muhabbetkârâne ve hususî hissiyatlarını ve Nurlardan istifadelerini, samimâne ve bazen müfritâne gösteren mektuplarını bir esas yaparak cerbezesiyle onlardan medar-ı ittiham çıkarıp bizi irtica ile ittiham etmeye çalışması öyle bir hatâdır ki, kabrinde onun çok azabını çekecek. Meselâ, uzak bir köyde Muallim Mustafa Sungur'un bir mektubunu hem ona, hem bize

medar-ı irtica yapıyor. Acaba o genç muallim, Nurlarla hakikî ve imanlı bir muallim ve mâsum çocuklara hüsn-ü ahlâk sahibi bir terbiye edici vaziyetine girmesine şükür ve hamd mânâsında, “Ben eski sefahet ve dalâletimden kurtuldum” demesiyle bir irtica olur mu? İrtidattan çekinmek ve dalâletten sakınmakla bir fesat, bir irtica değil, belki dersini dinleyecek mâsumlar adedince bir ıslah, bir mânevî terakkidir.

Son Posta gazetesine yazdıranların ve ihbar edenlerin ve mahkemeyi mecbur edip bize ceza verdirenlerin iltibasları, sehiv ve yanlışları.

1. Yedinci Ricada, “Ankara Kal’asında dört beş ihtiyarlığın ve hilâfet saltanatının vefatı beni mahzun eyledi” demiştim. On dört sene evvel Eskişehir Mahkemesi bu kelimeye ilişti. Ben dedim: “Saltanatın vefatı değil, belki hilâfet

saltanatının vefatı demişim. Siz bir ^ü’u okumadınız.” Sonra sustular.

2. Lâtin harflerinin kabulü değil, belki Kur’ân harufunun dersinin men’ine yirmi sene evvel bir mahrem risalede itiraz etmişim.

3. Otuz kırk sene evvel hakaik-ı Kur’âniyeye müdafaa için, bütün İslâm müçtehidlerine ve müfessirlerine ittibâen, Kur’ân’ın irsiyet ve tesettür hakkındaki sarîh âyetlerini tefsirim ve dört beş defa hükümetin tetkikinden geçtikten sonra bize iade edilen yalnız Tesettür Risalesi bahanesiyle kanunen değil, belki kanaat-i vicdaniye ile bana hafif ceza çektiren ve mürûr-u zamana uğrayan ve af kanunları gören ve Denizli ve Temyiz mahkemelerince beraat kazanan birkaç cümleye yanlış mânâ verip bize ceza vermesini haklı gören *Son Posta* gazetesi düşünsün ki, ne kadar o neşriyatta hatâ var. Efkâr-ı âmmeyi aldatmamak lâzımdır.

4. Nurun bir şakirdinin hususî kanaatini umum Nurculara vermesi ve birisinin hususî bir dostuna yazdığı âdi bir mektubu mevhum bir gizli cemiyetin nâşir-i efkârı telâkki etmesi ve otuz kırk senede telif edilen yüz otuz risaleyi bu sene yazılmış ve hiç mahkemeleri görmemiş gibi, üç dört mahrem risalede olan otuz kırk kelimeyi, yüz otuz Risale-i Nur’daki bütün yüz bin kelimelere teşmil edip umumunu mes’ul etmesi ve yirmi üç seneden beri beni tarassut ve nezaret altında tutan ve dört beş mahkemelere sevk eden ve beş altı defa Risale-i Nur’un ekseriyet-i mutlaka eczalarını müsadereden sonra iade eden beş altı vilâyetin hükûmetlerini ve adliyelerini ve zabıalarını bizim o mevhum, asılsız suçlarımıza tam teşrik etmesidir.

5. Nurun mahrem parçalarında tesadüf ihtimali, kanaatimizce bulunmayan bazı tevafukat-ı gaybiye ve tetabukat-ı riyaziye ve ebcediye ve çok işârât-ı Kur’âniye bil’ittifak hem mânâ, hem riyazî ve cifrî hesabıyla Risale-i Nur’un makbuliyetine imza basmaları ve İmam-ı Ali (r.a.) Celcelûtiye’sinde sarahate yakın Risale-i Nur’dan haber vermesini ve Gavs-ı Âzam’ın (k.s.) yine imza basmasını bizler kat’î bir kanaatle hakkımızda bir inayet-i Rabbâniye ve bir

ikram-ı Sübhânî ve Nurların makbuliyetine bir işaret-i gaybiye ve Kur'ân'ın bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'daki hakaik-ı imaniyenin bir nevi kerâmâtı biliyoruz. Biz, hususan ben, gayet derece kuvve-i mâneviyeye ve kudsî tesellîye çok muhtaç olduğumuz bir zamanda, ihtiyarımızın haricinde bu işârât-ı gaybiyeyi gördük ve tasdik ettik. Fakat bir zaman gizledik. Sonra, şahsımın aleyhinde pek şiddetli propaganda ve eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdat başlamasıyla Nurlara muhtaç ve müştaklar çekinmeye başlamak için, has kardeşlerime gösterdim; onlara çok faide verdiği için bir derece izhar ettik.

Yirmi iki sene eşedd-i zulme hedef olduğumun ve hukuk-u medeniyeden iskat edildiğimin tek bir nümunesi şudur ki: On bir ay tecrid-i mutlakta hizmetçilerim ve has kardeşlerim bana temas etmemek için şiddetle yasak edilip aleyhimizde müddeiumumî altmış sahife ve mahkeme elli bir sahife iddianame ve kararname yazdıkları halde, çok rica ettiğimizle beraber yalnız iki günde üç dört saatten başka izin vermediler. Ben yeni hurufu bilmediğimden çok yalvardım ki, “Benim dilimi bilecek ve bana kararnameyi ve iddianameyi okuyacak ve benim itiraznamemi yazacak bir talebemin yanıma gelmesine izin veriniz.” İzin vermediler. Hattâ dört saat yüz yanlışını ispat ettiğimiz iddianameyi ve birkaç ay sonra daha garazkârâne, bin dereden su toplamak ve yanlış mânâ vermekle aleyhimizde pek şiddetli ikinci bir iddianameyi bize dinlettirdikleri halde, çok yalvardım ki, “Üç sahifecik mukabelemi okumaya müsaade ediniz.” İzin vermediler.

Medar-ı hayrettir ki, beni konuştursaydılar, Nurun dünyaya baktığı nadir bazı cümlelerini lehimde söyleyecektim. Kararnamede aynı cümleleri, yanlış mânâ vererek aleyhimde yazmışlar. Ben de mahkemeye, verdikleri cezaya mukâbil teşekkürnâme yazdım: “Benim bedelime siz, Risale-i Nur'un bir kısım mühim fıkralarını neşredip bir cihette Nurcu olduğunuzu ispat ettiniz.” Ben de şimdiye kadar bana hilâf-ı kanun verdikleri azap ve sıkıntıdan onlara hakkımı helâl ettim.

Acaba garip, hastalıklı, çok ihtiyar, ziyade zayıf, tam fakir ve yarım ümmî ve kendini çok bîçare bilir ve hodfuruşluktan ve tasannudan kaçmak isteyen bir adam, vatan ve millete, belki âlem-i İslâma ehemmiyetli alâkası bulunan bir vazife-i imaniye ve Kur'âniyeyi hakkıyla yapmak için, siyasetle alâkaları bulunmayan bazı zâtların yardımlarını ve ondan kaçmamalarını temin etmek fikriyle kat'î kanaat getirdiği ve büyük edipler ve meşhur âlimlerin kabul ettikleri bir kaide ile, binden ziyade işârât-ı gaybiyeden ve yüz hâdisâtın tam tamına tevafuklarından bir kısmını izhar etmesi, hiçbir cihetle medar-ı itiraz ve mes'uliyet olabilir mi ve dine muhalif ve kanuna aykırı olur mu diye, *Son Posta* gazetesinden ve bizi suçlu yapandan soruyorum.

أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ

6. Bir adam otuz sene evvel ¹ deyip efkârında ve hayatında bir düstur yapan ve yirmi beş sene gazeteleri okumayan ve dinlemeyen ve on sene Harb-i Umumîyi bilmeyen, merak etmeyen, sormayan ve on iki sene zarfında hükûmetin erkân ve vükelâ ve mebuslarının kimler olduğunu bilmeyen ve dünyanın en hoş mertebelerine hiç ehemmiyet vermeyen ve bu halini mahkemelerdeki bütün dostlarını şahit göstererekdâvâ edip bir cihette ispat eden ve imanın cüz'î bir hakikatine ve Kur'ân'ın bir kudsî nüktesine dünya saltanatından ziyade ehemmiyet verip bütün hayatını öyle hakikatlere sarf eden ve dünya ahvalini âhiret işlerine tercih edenleri divaneler telâkki eden o münzevî adamı, siyaset-i dünyeviye ile ve gizli entrikalarla ittiham etmek ne kadar çirkin ve zâlimâne bir yanlış olduğunu, ceza verdirenlerin ve *Posta* gazetesine ihbar edenlerin vicdanlarına havale ediyorum.

1. "Şeytan'ın ve siyâsetin şerrinden Allah'a sığınırım."

Temyiz Mahkemesine, temyiz lâyihası olarak iddianameye karşı büyük itiraznamemi takdim ediyorum.

Afyon Cezaevinde on bir ay tecrid-i mutlakta azap çeken

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aşağıda yazılan fıkraların mukaddimesidir.

Mahkeme-i Temyizin lehimizde olarak aleyhimizdeki Afyon kararnamesini haklı ve hakikatli delillerle bozmasına bir cüz'î yardım etmek fikriyle, kararnamede olan sehivlerden bir kısmına kısa işaretler için, aşağıda onların mahrem risalelerden suç mevzuu diye zikrettikleri fıkraları aynen kaydedip yanlışlarını göstererek, bizi mahkûm edenleri mes'ul ederiz.

Ezcümle: Beni şiddetli ceza ile mahkûm etmek için bütün suçlarımın fihristesi olarak kararın âhirinde yazmışlar ki: “Said Nursî'nin reddettiği maddeler: Biri, saltanat ve hilâfetin ilgası.” Hem hatâ, hem sehivdir. Çünkü, İhtiyar Lem'asında “Hilâfet saltanatının vefatı beni mahzun eyledi” diye yazdığımı on beş sene evvel Eskişehir Mahkemesine cevap verdim, sustular. Mürûr-u zamana uğramış, af kanunu ve beraat görmüş ehemmiyetsiz bir hatırayı suç sayan, kendisi suçlu olur.

Hem bu mevhum suça bir senet diye, benim bir Lem'ada ve Mu'cizat-ı Ahmediye'de (a.s.m.), bir hadîs-i şerifte,

إِنَّ الْخِلَافَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا
عَضُوضًا وَفَسَادًا وَجَبْرُوتًا²

yani, Hulefâ-i Râşidînden sonra bir fesat olacak. İşte bu hadîs üç mu'cize-i gaybiyeyi gösterdiğini bir eski risalemde yazmıştım. Kararname benim bir suçum olarak, “Said bir risalede demiş: Hilâfetten sonra ceberut ve fesat olacak.”

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. “Benden sonra hilâfet otuz sene sürecek, ondan sonra da ısırcı saltanat şeklini alacak; sonra ceberût ve fesâd-ı ümmet meydan alacak.” *Müsned*, 5:220, 221, 4:273; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:340.

Ey sathî heyet! Bir işaret-i gaybiyede, bu zamanımızda maddî ve mânevî en büyük bir fesad-ı beşerîyi ve zemini zîr ü zeber eden bir hâdiseyi haber veren bir hadîsin i'câzını beyan etmeyi suç sayan, maddeten ve mânen suçludur!

Hem suçlarından diye: “Tekye ve zaviyelerin ve medreselerin kapatılması ve lâikliğin kabulü, İslâmiyet yerine milliyet esaslarının konulması, şapka giyilmesi, tesettürün kaldırılması, Lâtin harflerinin huruf-u Kur'âniye yerinde cebren kabulü, Türkçe ezan ve kâmet okunması, mekteplerde din derslerinin kaldırılması, kadınlara erkekler derecesinde irsiyet ve hak tanınması ve taaddüd-ü zevcatın kaldırılması gibi inkılâp hareketlerini bid'at, dalâlet, ilhaddır diyen,

irtica ile suçludur” diye yazmışlar.

Ey insafsız hey’et! Eğer her asırda üç yüz elli milyonun kudsî ve semâvî rehberi ve bütün saadetlerinin programı ve dünyevî ve uhrevî hayatın mukaddes hazinesi olan Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyânın tesettür ve irsiyet ve taaddüd-ü zevcat ve zikrullah ve ilm-i dinin dersi ve neşri ve şeâir-i diniyenin muhafazası haklarında gelen ve te’vil kaldırmaz sarîh çok âyât-ı Kur’âniyeyi inkâr etmek ve bütün İslâm müçtehidlerini ve umum şeyhülislâmları suçlu yapmak mümkünse ve mürûr-u zamanı ve müteaddit mahkemelerin beraatlerini ve af kanunları ve mahremiyet ve mahrem vechini ve hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikri ve fikren ve ilmen muhalefeti memleketten ve hükûmetlerden kaldırabilerseniz, beni bu şeylerle suçlu yapınız. Yoksa siz hakikat ve hak ve adâlet mahkemesinde dehşetli suçlu olursunuz.

Said Nursî

Mahkemenin—hayretle—aleyhlerinde iken, aleyhimizde yazdığı bir fıkradır.

Ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikatli bir düstur-u İlâhîyi üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz elli senede geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakz edecektir.

Mahkemenin taaccüp ve takdirle kararnamede yazdığı bir fıkra olup, güya aleyhimizdedir! Halbuki, onları mahkûm eder.

Yirmi Altıncı Mektupta Said Nursîkendisinden bahisle:

Bu bîçare kardeşinizde üç şahsiyet var ki, birbirinden çok uzaktırlar.

Birincisi: Kur'ân-ı Hakîmin hazine-i âliyesinin dellâllığı cihetindeki muvakkat ve sırf Kur'ân'a ait bir şahsiyetim var. Onda dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek ahlâk var ki, o benim değil; ben sahibi değilim. O makamın ve vazifenin iktiza ettiği bir seciyedir. Bende bu neviden ne görseniz, benim değil; onunla bana bakmayınız, o makamındır.

İkincisi: Ubûdiyet vaktinde, dergâh-ı İlâhîye müteveccih olduğum vakit, Cenâb-ı Hakkın ihsanıyla muvakkat bir şahsiyet görünüyor ki, o şahsiyetin bazı âsârı var. O âsâr, mânâ-yı ubûdiyetin esası olan kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı İlâhîye iltica etmek noktalarından ileri geliyor ki, o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade bedbaht, bîçare, âciz, fakir ve kusurlu görüyorum. O vakit bütün dünya beni medh ü senâ etse, beni inandıramaz ki ben iyiyim ve sahib-i kemâlim.

Üçüncüsü: Hakiki şahsiyetim, yani, Eski Said'in bozması bir şahsiyetim var.

Onda Eski Said'den irsiyet kalma bazı damarlar var ki, bazen riya ve hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem asîl bir hanedandan olmadığımın, hisset derecesinde iktisada düşkün ve pest ahlâklar görünüyor. Sizi bütün bütün kaçırmamak için bu şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve su-i hallerini söylemeyeceğim.

Cenâb-ı Hak merhametkârane inayetini benim hakkımda böyle göstermiş ki, en ednâ bir nefer gibi bu şahsımı en âlî ve has bir mürşid hükmünde olan esrar-ı Kur'âniyede istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun. Nefis cümleden ednâ, vazife cümleden âlâ!

الْحَمْدُ لِلَّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

1. "Allah'a hamd olsun ki, bu Rabbimin bir ihsânıdır."

Mahkeme dehşetli korkarak kararnamede aleyhimizde kaydettiği bir cümledir. Halbuki, on beş sene evvel yazılan o şiddetli cümle, sonradan bu gelen cümle ile tâdil edilmiş.

“Kardeşlerim, mâsumların ve ihtiyarların hatırları için beni zulmen öldürenlerden intikamımı almayınız. Azab-ı kabir ve sakar onlara yeter” fıkrası, onları insafa getirmek lâzımdı.

“Madem sizlerle—itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran—küllî bir muhalefetimiz var. Siz, dininizi ve âhiretinizi dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette mâbeynimizde, tahmininizce bulunan muhalefet sırrıyla, biz dahi, hilâfınıza olarak, dünyamızı dinimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zâlimâne ve vahşiyâne hükmünüz altında bir iki sene zelilâne geçecek hayatımızı kudsî bir şehadeti kazanmak için feda etmek, bize âb-ı kevser hükmüne geçer. Fakat Kur’ân-ı Hakîmin feyzine ve işaretine istinaden, sizi titretmek için size kat’î haber veriyorum ki, beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız. Kakhâr bir el ile bu fânî cennetinizden ve mahbubunuz olan dünyadan tard edilip ebedî zulûmata çabuk atılacaksınız. Arkamdan pek çabuk sizin nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek ve yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u İlâhîde yakalarını tutup adalet-i İlâhiye onları esfel-i sâfilîne atmakla intikamımı alacağım.

“Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz bana ilişmeyiniz. İlişseniz, intikamım muzaaf bir surette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz. Ben rahmet-i İlâhiyeden ümit ederim ki, mevtim hayatımdan ziyade dine hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp, başınızıdağıtacak. Cesaretiniz varsa ilişiniz! Yapacağınız varsa göreceğiniz devar” deniliyor ve bir âyetle bitiriliyor.

Mahkeme aleyhimde yazmış. Halbuki onları ifratla ittiham eden bir fıkradır.

Ankara’da Mustafa Kemal’in şiddet ve hiddetle divan-ı riyasete girip “Seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikir beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyleri yazdın, içimize ihtilaf verdin” dediğini, Said’in de ona “Namaz kılmayan hâindir; hâinin hükmü merduttur” dediğini, sonra Mustafa Kemal bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldığını ve Mustafa Kemal’in hissiyatını ve prensiplerini rencide ettiği halde kendisine ilişmemesini ve bu cebbar kumandanların âdetâ Eski Said’den korkmalarının Risale-i Nur’un ilerideki kahraman şakirtlerinin şahs-ı mânevîsinin harika bir kuvveti ve Risale-i Nur’un parlak bir kerameti olduğu yazılıyor.

Aleyhimizde yazılan, fakat mahkemeyi mes’ul eden bir fıkradır.

“Ayasofya’yı puthane ve Meşîhatı kızların lisesi yapan bir kumandanın keyfî kanun namındaki emirlerinefikren ve ilmen taraftar değiliz ve şahsımız itibariyle amel etmiyoruz”denilmektedir.

29.8.1948 tarihli dilekçesinde, “Bir fikir kalbime gelmiş, şöyle ki: Hükûmet beni tam himaye ve bana yardım etmesi milletin maslahatına ve vatanın menfaatına çok lüzumlu iken beni sıkması îma eder ki, benimle mücadele eden gizli zındıka komitesiyle şimdi onlara iltihak eden komünist komitesinden bir kısmı, ehemmiyetli resmî makamları elde ederek karşıma çıkıyorlar.Hükûmet ise ya bilmiyor, ya müsaade ediyor. Kahraman bir milletin ebedî bir medar-ı şerefi ve Kur’ân ve cihad hizmetinde dünyada bir pırlanta gibi pek büyük bir nişanı ve kılıçlarının pek büyük ve antika bir yâdigârı olan Ayasofya Camiini puthaneye ve Meşîhat Dairesini kızların lisesine çeviren bir adamı sevmemek bir suç olmasına imkân var mıdır?”

Mahkemenin Said'i cezalandırmak için en kuvvetli tahmin ettikleri fıkradır. Said'in gizli düşmanlarına karşı Denizli Mahkemesinde istimal ettiği bu sözünü, mahkeme bütün bütün yanlış mânâ vererek devlete ve hükûmete çevirip tecziyeye sebep göstermiş.

“Bu inkılâpları mevki-i mer'iyete koyan devletin bir kısım yeni kanunlarına cebr-i keyfî-i küfrî, cumhuriyete istibdad-ı mutlak, rejime irtidad-ı mutlak ve bolşeviklik ve medeniyete sefahet-i mutlaka demiş.”

Mahkemenin kararnamesinde hayret ve takdirle yazılan bir fıkradır.

Risale-i Nur'u yazmanın uhrevî ve dünyevî pekçok faideleri olduğu, bunların da:

1. Ehl-i dalâlete karşı mânen mücahede etmek.
2. Üstadına neşr-i hakikatte yardım etmek.
3. Müslümanlara iman cihetinde hizmet etmek.
4. Kalemle ilmi tahsil etmek.
5. Bazan bir saati bir sene ibadet hükmüne geçen tefekkürî ibadeti yapmak.
6. İman ile kabre girmektir.

Beş türlü de dünyevî faideleri var:

1. Rızıkta bereket.
2. Kalbde rahat ve sürur.
3. Maişette sühulet.
4. İşlerinde muvaffakiyet.
5. Talebelik faziletini almakla, bütün Risale-i Nur talebelerinin dualarına hissedar olmak olduğu ve bunların yakında gençlik tarafından idrak olunup üniversitenin bir Nur mektebi haline döneceği yazılıyor.

Medar-ı hayrettir ki, bu samimî fedakârlığı suç saymışlar.

Gizli münafıkların takip ettikleri iki plândan birisi: Benim haysiyetimi kırmakla güya Nurların kıymeti düşecek!

İkincisi: Nur şakirtlerine telâş ve fütur vermekle Nurların intişarına mâni olunacak!

Hiç korkmayınız. Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir kudsî hakikate bizim gibi bazı bîçarelerin başları da feda olsun!

Pek acîptir ki, merhum Hasan Feyzi'nin gayet hâlisane ve ayn-ı hakikat ve

vâkıa mutabık ve hiç zararı olmayan ve çoklara menfaatli olan takrizini ve methiyesini bir suç mevzuu diye Nurun bir mecmuasının âhîrinde bulunmasıyla o mecmuanın müsadèresine vesile yapmak istenilmiş.

Hasan Feyzi'nin bir mektubu vardır. Hülâsası:

“Ey Risale-i Nur! Senin, hakkın dili ve hakkın ilhamı olup onun izniyle yazıldığına şüphe yok... Ben kimsenin malı değilim. Ben hiçbir kitaptan alınmadım, hiçbir eserden çalınmadım. Ben Rabbânî ve Kur'ânîyim. Bir lâyetmutun eserinden fışkıran kerametli bir Nurum... Sen çok feyizli ve rahmetli bir hak kitapsın. Bazı has ve hâlis talebelerini evliya ve asfiya nişanlarıyla taltif ve tezyin ediyorsun.

Hem mahkemelere senin eczaların bir mücrim, bir maznun sıfatıyla değil, belki bir muallim, bir mürebbî ve bir mürşid olarak girmiştir. Her divan-ı adalette en büyük dehşet ve savletini azamet ve izzetine parlak ve şaşıklı bir sûrette gösterdin. Onları da iman ve Kur'ân suyuyla yıkadın.”

“Ey Risale-i Nur'un bir hâdimi ve tercümanı olan Üstadım! Allah'ın abdi ve İmam-ı Ali'nin (r.a.) mânevî veledi ve Gavs-ı Âzamın (k.s.) müridi olan Üstadım! Beni huzur-u âlî-yi irfanına çıkar. İşte ancak bir kilo kadar olan bir aylık erzakı ve zahîresi paket halinde kâğıtta sarılı ve çivide asılı duruyor. O yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşuyor. Hediye ve behiyeleri almaktan çekiniyor. Zekât ve sadakaları, teberrük ve teberruları alsaydı, bugün bir milyon servet sahibi olurdu.”

Risale-i Nur tesmiyesinin dokuz sebepleri içinde yalnız birisine ilişmişler. “Nur isimli, has şakirtlerinden göremiyoruz” demişler. Haşiyede cevap verildiği gibi, şimdi de Nuri Benli ve Küreli Saatçi Nuri, Nur hizmetinde mümtazdırlar. Demek tenkit edemiyorlar, cüz'î bahanelere mecbur oluyorlar.

Yirmi Altıncı Söz Risalesinde otuz üç adet Sözlerin, otuz üç adet Mektupların, otuz bir adet Lem'aların ve on üç adet Şuâların mecmuuna *Risale-i Nur* denilmesinin sırrı şudur ki:

Bütün hayatımda Nur kelimesi her yerde bana rast gelmiş. Ezcümle, karyem Nurs'tur, merhum validemin ismi Nuriye'dir. Nakşî üstadım Seyyid Nur Muhammed'dir. Kâdirî üstadlarımdan Nureddin, Kur'ân üstadlarımdan Nurî, talebelerimden benimle en ziyade alâkadar Nur isimli bulunanlarıdır. (Ne gariptir ki, mühim Nur şâkirtleri arasında Nurî isimli kimseye rastlanmamaktadır.)^{HAŞİYE-1} Hem kitaplarımı en ziyade izah ve tenvir eden Nur temsilleridir. Hem hakaik-i

İlâhiyede müşkülâtımın ekserisini halleden Esmâ-i Hüsnâdan Nur ism-i nuranîsidir. Hem Kur'ân'a şiddet-i şevk ve inhisar-ı hizmetim için hususî imamım Osman-ı Zinnûreyndir (r.a.).

Haşiye-1 O zaman öyleydi. Şimdi yirmi sene oldu.

Hücumat-ı Sitte ve Zeyli, hem yirmi sene evvel, hem şiddetli ve zâlimâne bir tecavüze karşı, hem gayet mahrem, hem mahkemeleri görmüş, hem hiddet zamanında yazılmış, hem İkinci Harb-i Umumî zamanı, o hiddeti haklı göstermişken; şimdi yazılmış gibi suç sayıp müsadere etmek, adâletten çok uzaktır.

“Hücumat-ı Sittenin Zeyli” başlıklı yazı, “İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için şu mahrem zeyl yazılmıştır. Yani, ‘Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!’ denildiği zaman, yüzümüze tükürükleri gelmemek veyahut silmek için yazılmıştır. Avrupa’nın insaniyetperver maskesi altındaki vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o zâlimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Bu asırda yüz bin cihette ‘Yaşasın Cehennem’ dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhaldir” yazısıyla başlıyor.

“Bu yakınlarda ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret aldığından, çok bîçare ehl-i imana ettikleri zâlimâne ve dinsizcesine tecavüz nev’inden, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir mâbedimde bana ve hususî bir iki kardeşimle hususî ibadetime ve gizli ezan ve kâmetimize müdahale edildi. ‘Niçin Arabî kâmet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?’ denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kâbil-i hitap olmayan öyle vicdansız alçaklara değil, belki milletin mukadderatıyla keyfî istibdatla oynayan bir kısım firavunmeşrep gizli komitenin başlarına derim ki: Ey ehl-i bid’a ve ilhad! Altı sualıme cevap isterim.

“*Birincisi:* Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların ve vahşî canavar çete reislerinin dahi bir usulü var, bir düstûrla hükmeder. Siz hangi usulle bu acîp tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz. Yoksa bazı alçak memurlarınkeyiflerini kanun mu kabul ediyorsunuz? Böyle hususî ibadette kanunolmaz.”

Medar-ı teessüftür ki, hem eski, hem mahrem, hem hakikatli olan İşarât-ı Seb'ada bir iki cümleye ilişip müsaderesine ve bize suç yapmaya çalışmışlar. Halbuki o hakikat o kadar kuvvetlidir ki, bütün beşeriyete ve dünyaya ilân edilecek bir maslahat-ı hayat-ı içtimaiyedir.

Dünyada en büyük ahmak odur ki, dinsiz serserilerden terakkiyi ve saadet-i hayatiyeyi beklesin. Böyle ahmaklardan mühim bir mevkiyi işgal eden birisi demiş ki: “Biz Allah Allah diye diye geri kaldık. Avrupa top tüfek diye diye ileri gitti.”

“Cevabü'l-ahmak es-sükût” kaidesince, böylelere karşı cevap sükûttur. Fakat bazı ahmakların arkasında bedbaht gafiller de bulunduğundan deriz ki: Ey bîçareler! Bu dünya bir misafirhanedir. Madem ölüm var, kabre girilecek. Bu hayat gidiyor, bâki bir hayat geliyor. Bir defa top tüfek denilse, bin defa Allah Allah demek lâzım gelir.

Mûcib-i hayrettir ki, On Altıncı Lem'ada bizim lehimizde olan bir cümleyi aleyhimize çevirip o kıymettar menfaatli risalenin müsaderesine meyil göstermişler.

On Altıncı Lem'adan:

“Harp belâsı bizim hizmet-i Kur'âniyemize mühim bir zarardır. Kâdir-i Külli Şey bir dakikada bulutlarla dolmuş cevvi-i havayı süpürüp temizleyerek semânın berrak yüzünde ziyadar güneşi gösterdiği gibi, bu zulümatlı ve rahmetsiz bulutları izale edip hakaik-i şeriatı güneş gibi gösterir. Onun rahmetinden bekleriz ki, bize pahalı satmasın. Baştakilerin başlarına akıl vekalblerine iman versin; o vakit kendi kendine iş düzelir.

“Madem ki sizin elinizdeki nurdur. Nurdan zarar gelmez. Neden arkadaşlarınıza ihtiyat tavsiye ediyorsunuz?” Bu suale karşı muhtasar cevabım şudur:

“Baştaki başların bir kısmı sarhoştur, okumaz. Okusa da anlamaz, yanlış mânâverip ilişir. İlişmemek için, aklı başına gelinceye kadar göstermemeklâzımdır. Onun için kardeşlerime tavsiye ediyorum ki, ihtiyat etsinler, nâehillerin ellerine hakikatleri vermesinler” denilmektedir.

Tesettür, Kur'ân'ın emri ve çok kuvvetli cevabı verilmiş ve eski yazılmış ve cezayı çektiirmişken yine suç yapımaları ve İhtiyar Lem'asından gayet kıymetli ve herkese menfaatli ve Rehberde yazılmış bir hakikatin yalnız başını yazıp bir suç mevzuu diye müsadere sine yürümek gösteriyor ki, medar-ı tenkit birşey bulamıyorlar.

Yirmi Dördüncü Lem'ada, tesettür hakkında, tesettür Kur'ân'ın emri olduğunu izahtan sonra, “Mesmuatıma göre, merkez-i hükûmette, çarşı içinde, gündüzde, ahalinin gözleri önünde, gayet âdi bir kundura boyacısı, dünyaca rütbeten büyük bir adamın açık bacaklı karısına sarkıntılık etmesi, tesettür aleyhinde olanların hayâsız yüzlerine bir şamar vuruyor” denilmektedir.

Yirmi Altıncı Lem'a, ihtiyarlar hakkında, “Ankara'nın eskimiş kal'asının başına çıktım. O kal'a tahaccür etmiş hâdisât-ı tarihiye suretinde bana göründü. Benim ihtiyarlığım, kal'anın ihtiyarlığı, şanlı Osmanlı Devletinin ihtiyarlığı, hilâfet saltanatının vefatı bana gayet hazîn geldi. Firkatli bir hâlet içinde, geçmiş zamanın derelerine ve gelecek zamanın tepelerine baktım. Mazi, teselli yerine dehşet verdi; istikbal, benim ve emsâlimin ve nesl-i âtinin büyük ve karanlık bir kabri suretinde göründü. Hazır günüme baktım. Ölümle bir hareket-i mezbuhânenin ıztırabını çeken cismimin cenazesini taşıyan bir tabut suretinde göründü” denilmektedir.

Onlar bunu çok takdir etmeleri lâzımken tenkit etmişler, suç mevzuu yapmışlar.

“Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede aldığım maaştan çoğunu sarf etmiştim. Az bir kısmını hacca gitmek için sakladım. O cüz'î para iktisat ve kanaat bereketiyle bana kâfi geldi. Yüz suyumu döktürmedi. O mübarek paradan biraz daha var” deniliyor.

Yirmi İkinci Lem'a mahrem işaretli ve “En has ve hâlis ve sadık kardeşlerime mahsustur” kayıtlıdır. “Birinci İşaret: Sen ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın halde, nedendir ki onlar her fırsatta senin âhiretine karışıyorlar? Bu suale cevap verecek Isparta vilayetinin hükûmeti ve bu vilâyetin milletidir.”

Şefkat-i imaniyeden gelen bu mâsumâne ve hâlisâne ve hayretkârane ümit ve

arzu ve temenniye bir suç tevehhüm edenler, elbette kendileri suçludurlar.

Saidimzalı bir mektupta, “Yedi yaşından on yaşına kadar mâsum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit, beni görünce koşuşup ellerime sarılmalarının hikmeti nedir?’ diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki, küçük mâsumlar tâifesi bir hiss-i kablelvuku ile, Risale-i Nur’la saadet bulacaklarını ve tehlike-i mânevîyelerden kurtulacaklarını hissettiklerini anladım” denmektedir.

Bu fıkra, başta lehimde ve âhirde bir arzu ve bir temenni iken, suç saymak insaftan hâriçtir.

Bir kısım âyetler ve hadîslerin müttefikan bu asırda bir hakikat-i nuraniyeye işaret ettikleri ve âhîrzamanda gelecek bir müceddid-i ekberi gösterdikleri ve o gelecek zâtın ve cemiyetinin üç vazifesinden en ehemmiyetlisi imanı kurtarmak olduğu ve şeriatı ihyâ ve hilâfeti tatbik gibi çok geniş dairede hükmeden bu iki vazifesini nazara almamalarının zararsız olduğu, fakat Nurun muarızlarının, hususan siyasî taifenin tenkidine ve hücumuna vesile olabileceği, onun için kendisinin müdakkık kardeşimizin risaleciğinin bir kısmını ve bazı cümlelerini kaldırıp tâdil ederek göndereceği yazılıyor.

Said Nursî imzalı bir mektupta, dârülfünuna inkılâp eden Harbiye Nezaretinin kapısındaki

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ۱ اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۲

hatt-ı Kur’ânînin üzeri mermer taşlarla kapatılmışken, meydana çıkarılması, şimdi yeniden hatt-ı Kur’ânîye bir nümune-i müsaade ve Risale-i Nur’un takip ettiği maksadına bir vesile ve üniversitenin bir Nur medresesi olmasına işaret olarak gösterilmektedir.

1. “Biz sana ap açık bir fetih yolu açtık.” Fetih Sûresi, 48:1.

2. “Ve Allah sana pek şerefli bir zaferle yardım etsin.” Fetih Sûresi, 48:3.

Tekbirâtü'l-Huccac mektubumda hakikat ve izahıma karşı tenkitlerine, Hüsrev'in âhirdeki haşiyesi tam cevaptır.

Saidu'n-Nursî imzalı “Tekbirâtü'l-Huccac fî Arafat” başlıklı mektupta, “Nurun ehemmiyetli bir kısım şakirtleri pek musırrâne olarak âhircamanda gelen Âl-i Beytin büyük bir mürşidi seni zannediyorlar. Sen de onların fikirlerini musırrâne kabul etmiyorsun, çekiniyorsun. Bu bir tezattır. Hallini isteriz” diye sormaları sebebiyle, onlara cevap olmak üzere, bundan sonra gelecek Mehdî-i Resulün temsil ettiği kudsî cemaatin şahs-ı mânevîsinin üç vazifesi olduğu, bunların imanı kurtarmak, hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ünvanıyla şeâir-i İslâmiyeyi ihyâ etmek ve inkılâbât-ı zamaniye ile çok ahkâm-ı Kur'âniyenin ve şariat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) kanunlarının bir derece tâtile uğramasıyla o zât bu vazife-i uzmâyı yapmaya çalışır. Nur şakirtleri birinci vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden, ikinci, üçüncü vazifeleri de, buna nisbeten ikinci, üçüncü derecededir diye, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini haklı olarak bir nevi mehdî telâkkî ediyorlar. Bir kısmı, o şahs-ı mânevînin bir mümessili olan bîçare tercümanını zannettiklerinden, bazan o ismi ona da veriyorlar. Hattâ, evliyanın bir kısmı, keramet-i gaybiyelerinde Risale-i Nur'u aynı o âhircamanın hidâyet edicisi olduğu, bu tahkikatla te'ville anlaşılır diyorlar. İki noktada bir iltibas var; te'vil lâzımdır.

Birincisi: Âhircamanda iki vazife, gerçi hakikat noktasında birinci vazife derecesinde değiller. Fakat hilâfet-i Muhammediye (a.s.m.) ve ittihad-ı İslâm avamda ve ehl-i siyasette, hususan bu asrın efkârında o birinci vazifeden bin derece geniş görünüyor. Gerçi her asırda hidayet edici bir nevi mehdî ve müceddid geliyor ve gelmiş. Fakat herbiri üç vazifeden birisini bir cihette yapması itibarıyla, âhircamanın büyük mehdîsi ünvanını almamışlar.

İkincisi: Âhircamanın o büyük şahsı, Âl-i Beytten olacak. Gerçi mânen ben Hazret-i Ali'nin (r.a.) bir veled-i mânevîsi hükmündeyim. Ondan hakikat dersini aldım. Ve Âl-i Muhammed (a.s.m.) bir mânâda hakikî Nur şakirtlerine şâmil olmasından, ben de Âl-i Beytten sayılabilirim. Fakat Nurun mesleğinde hiçbir cihette benlik, şahsiyet, şahsî makamları arzu etmek, şan ve şeref kazanmak olmaz. Nurda ihlâsı bozmamak için uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim diye, yarı muvafakat şeklinde bir cevap verilmekte^{HAŞİYE-1} ve bu mehdîlik teklifi açık ve kesin olarak reddedilmemektedir.

“Bu fıkradaki hâdiseler vâkıa mutabık ve acîp bir tarzda “Beni mahzun etmeyiniz, zemin hiddet eder” dediğimden üç dakika sonra zelzele olmasını hayret ve taaccüple tahsin etmek şefkatin iktizası olduğu halde, medar-ı tenkit olamaz.

Dört saat ifadesi alınıp sıkıntı çekmesinden on saat sonra, âdetâ aynı zamanda iki milyon lira zarar veren Maarif yangını gösterdi ki, Risale-i Nur belâların def'ine bir vesiledir ki, Nurlara hücum edildi, belâ yol buldu, geldi” denilmektedir.

Yüz kırk bir (141) numaralı mektupta: Dört buçuk saat ifadesi alındıktan sonra, Ankara’da Maarif dairesinin ve otomobil garajının, İzmir’de bir fabrikanın, Adana’da büyük bir binanın yanmasından bahisle, bunun bir tesadüf olmadığı ispata kalkışıldıktan sonra, “Beni risalelerimden mahrum etmeyiniz. Yoksa hem bana, hem bu vatana yazık olur; zemin zelzele ile hiddet eder” dediğinden üç dakika sonra üç saniye devam eden zelzele, zeminin hiddeti ve ateşle Maarif dairesini sarması, mahkemece dört defa ispat edilen çok defa zelzelenin Risale-i Nura ve şakirtlerine taarruzları zamanına gelmesi tesadüf olamaz. Risale-i Nur’un bu memlekette belânın def'ine vesile olduğu çok hâdiselerle tahakkuk etmiştir” denilmektedir.

Yüz kırk yedi (147) numaralı mektupta, “Bu defa bize hücumların aynı zamanında kış çok hiddet etti, şiddetli soğuk ve fırtına ile havanın kızdığı gösterdi ki, hücumların durmasıyla ve Nurcuların ferahlanmasıyla Zemherir günlerinin Nevruz günleri gibi gülmeye başlaması ve Maarif dairesinin yanması küllî bir tokattır.”

Tebrik ve aferinle mukabele edilecek bir hale itiraz nazarıyla bakılmaz.

Bu defa bana mahkemede sordukları çok mânâsız sualler içinde, “Neyle yaşıyorsun?” dediler. Dedim ki: “İktisat bereketiyle. Bir vakit Isparta’da bir Ramazan’da bir ekmek, bir kilo torba yoğurdu, bir kilo pirinçle yaşayan bir adam, maişet için dünyaya tenezzül etmez ve hediyeği de kabul etmeye mecbur olmaz” dedim.

Zübeyir'in mahkemede okuduğu müdafaası gibi, parlak methiyesi inşaallah onları takdir ve tahsine sevk etmiş ki, taaccüple kararnamede yazmışlar.

Zübeyir Gündüzalp'in daktiloyla yazdığı "Gençliğimiz, hak ve hakikatı öğreten malûmat ve en yüksek ahlâk istiyor" adlı bir formasında, onuncu sahifede:

"Risale-i Nur yirminci asrın Müslümanlarını ve bütün insanları koyu fikir karanlığından kurtarmak için, müellifinin kendi ihtiyarıyla değil, büyük Yaraticımızın ihtarıyla yazılmış bir şâheserdir."

On ikinci sahifede: "Risale-i Nur'a hizmet eden birisine denilse: 'Risale-i Nur yerine şu kitapları kopya et de, Ford'un servetini sana vereyim.' O, Risale-i Nur satırlarından kaleminin ucunu bile kaldırmadan şöyle cevap verir: 'Dünya servet ve saltanatının hepsini verseniz kabul etmem.'"

On beşinci sahifede: "Dürüst fikirli yazarlara bağlılığımızın derecesi yüz ise, Bediüzzamangibi dünya ve âhiretimize rehberlik eden büyük bir şahsiyete bir kentrilyondur, sonsuzdur."

On ikinci sahifede: "Risale-i Nurun şahs-ı mânevîsi, asrın içtimaî ve ruhî ve dinî hastalıklarını teşhis etmiş ve müzminleşmiş içtimaî illetleri tedavi edecek şekilde Kur'ân-ı Hakîmin hakikatlerini, İlâhî bir emirle, bu zamanda yaşayan bütün insanlara arz etmiştir."

Kırk dördüncü sahifede: "Bediüzzaman, bu risaleleri bir sene okuyan bu zamanın mühim bir âlimi olabilir demiştir. Evet, öyledir."

Elli dördüncü sahifede: "Risale-i Nur okuyan hâkimlerin isabetsiz karar verdikleri görülmüyor" denilmektedir.

Bu gelen parça tam lehimde ve ayn-ı hakikat iken, kararnamede suç mevzuları içine konulmamalıydı.

Ahmet Feyzi'nin eserinin bir kısmını tâdil ettiğini, fakat bir kısmının da aceleye geldiğinden tâdil edemedi gönderdiğini, "Dine ve terbiye-i Muhammediye'ye (a.s.m.) zehir diyen Saraçoğlu'nu bırakıp, hakikat-ı Kur'âniyeyi güneş gibi gösteren Siracü'n-Nur ile münakaşa etmek, onun

müsaderesine yardım etmek demek olduğunu beyan ediyoruz” denmektedir.

Mahkemeye tarihsiz ibraz ettiği bir müdafaasında, neticeten; kendisinin ve şakirtlerinin siyasetle işgal etmediklerini, tecavüz olarak gösterilen yazıların mahrem olduklarını, vicdan ve tefekkür hürriyeti mevcut olduğunu, bunların bazı kanunları tenkit mahiyetinde de görünse suç teşkil etmeyeceğini, ele alınan birçok risalelerin eskiden yazılmış olduğunu, bilirkşi tetkikatından geçerek zararsız bulunduklarının tesbit olunduğunu, evvelce de Eskişehir Mahkemesinde bunlardan dolayı mahkûmiyet kararı verildiği gibi, Denizli Mahkemesinde de beraat ettiklerini, artık bir daha aynı suçtan dolayı muhakeme edilmelerinin doğru olmadığını, kendisinin ve gerekse Nur şakirtlerinin şimdiye kadar âsâyîşi bozacak hareketlerde bulunmadıklarını, Beşinci Şuâda isim tasrih etmemesine ve maksadının sadece ihbardan ibaret olmasına göre bunların da bir suç teşkil etmeyeceğini ileri sürerek savunmuştur.

Bu nûmuneleri daha kıyas edilsin.

Said Nursî

Temyiz Mahkemesi Riyasetine

Afyon mahkemesinden hakkımızda sâdır olan haksız hükmün temyizen bozulması üzerine yapılan duruşmamızda beni yine konuşturmadılar. Hakkımızda üçüncü bir şiddetli iddianameyi bize dinlettirdiler. Hem yanıma kimseyi bırakmadılar ki, gelsin,yazıyla bana yardım etsin. Yazım noksan olmakla beraber, hasta halimleberaber yazdığım bu şekvâmı, bu zamanda hakkımda iki defa tam adalet eden makamınıza bir lâyiha-i temyizim olarak takdim ediyorum.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Haşirdeki mahkeme-i kübrâya bir arzıhaldir. Ve dergâh-ı İlâhiyeye bir şekvâdır. Ve bu zamanda Mahkeme-i Temyiz ve istikbaldeki nesl-i âti ve dârülfünunların münevver muallim ve talebeleri dahi dinlesinler. İşte bu yirmi üç senede yüzer işkenceli musibetlerden on tanesini, Âdil-i Hâkim-i Zülcelâlin dergâh-ı adaletine müştekiyâne takdim ediyorum.

Birincisi: Ben kusurlarımla beraber bu milletin saadetine ve imanının kurtulmasına hayatımı vakfettim. Ve milyonlarla kahraman başların feda oldukları bir hakikate, yani Kur'ân hakikatine benim başım dahi feda olsun diye bütün kuvvetimle Risale-i Nur'la çalıştım. Bütün zâlimâne tâziplere karşı tevfik-i İlâhî ile dayandım. Geri çekilmedim.

Ezcümle, bu Afyon hapsimde ve mahkememde başıma gelen çok gaddarâne muamelelerden birisi: Üç defa ve her defasında iki saate yakın, aleyhimizde garazkârâne ve müfteriyâne ittihamnamelerini bana ve adaletten teselli bekleyen mâsum Nur talebelerine cebren dinlettirdikleri halde, çok rica ettim, “Beş on dakika bana müsaade ediniz ki, hukukumuzu müdafaa edeyim.” Bir iki dakikadan fazla izin vermediler.

Ben yirmi ay tecrid-i mutlakta durdurulduğum halde, yalnız üç dört saat bir iki arkadaşına izin verildi. Müdafaatımın yazısında az bir parça yardımları oldu. Sonra onlar da men edildi. Pek gaddarâne muameleler içinde cezalandırdılar. Müddeînin bin dereden su toplamak nev'inden ve yanlış mânâ vermekle ve iftiralar ve yalan isnatlarla garazkârâne ve on beş sahifesinde seksen bir hatâsını ispat ettiğim aleyhimizdeki ittihamnamelerini dinlemeye bizi mecbur ettiler. Beni konuşturmadılar. Eğer konuştursalardı, diyecektim:

Hem dininizi inkâr, hem ecdadınızı dalâletle tahkir eden ve Peygamberinizi

(a.s.m.) ve Kur'ân'ınızın kanunlarını reddedip kabul etmeyen Yahudi ve Nasranî ve Mecusilere, hususan şimdi bolşevizm perdesi altındaki anarşist ve mürted ve münafıklara hürriyet-i vicdan, hürriyet-i fikir bahanesiyle ilişmediğiniz halde; ve İngiliz gibi Hıristiyanlıkta mutaassıp, cebbar bir hükûmetin daire-i mülkünde ve hâkimiyetinde, milyonlarla Müslümanlar her vakit Kur'ân dersiyle İngilizin bütün bâtil akîdelerini ve küfrî düsturlarını reddettikleri halde, onlara mahkemeleriyle ilişmediği; ve her hükûmette bulunan muhalifler alenen fikirlerinin neşrinde, o hükûmetlerin mahkemeleri ilişmediği halde; benim kırk senelik hayatımı ve yüz otuz kitabımı ve en mahrem risale ve mektuplarımı, hem Isparta hükûmeti, hem Denizli Mahkemesi, hem Ankara Ceza Mahkemesi, hem Diyanet Riyaseti, hem iki defa, belki üç defa Mahkeme-i Temyiz tam tetkik ettikleri ve onların ellerinde iki üç sene Risale-i Nur'un mahrem ve gayr-ı mahrem bütün nüshaları kaldığı ve bir küçük cezayı icap edecek birtek maddeyi göstermedikleri, hem bu derece zafiyetim ve mazlumiyetim ve mağlûbiyetim ve ağır şeraitle beraber iki yüz bin hakikî ve fedakâr şakirlere vatan ve millet ve âsâyış menfaatinde en kuvvetli ve sağlam ve hakikatli bir rehber olarak kendini gösteren Risale-i Nur'un elinizdeki mecmuaları ve dört yüz sahife müdafaatımız mâsumiyetimizi ispat ettikleri halde, hangi kanunla, hangi vicdanla, hangi maslahatla, hangi suçla bizi ağır ceza ve pek ağır ihanetler ve tecritlerle mahkûm ediyorsunuz? Elbette mahkeme-i kübrâ-i haşirde sizden sorulacak.

İkincisi: Beni cezalandırmaya gösterdikleri bir sebep, benim tesettür, irsiyet, zikrullah, taaddüd-ü zevcat hakkında Kur'ân'ın gayet sarîh âyetlerine, medeniyetin itirazlarına karşı onları susturacak tefsirimdir.

On beş sene evvel Eskişehir Mahkemesine ve Ankara'ya Mahkeme-i Temyize ve tashihe yazdığım ve aleyhimdeki kararnamede yazdıkları bu gelen fıkrayı, hem haşirde mahkeme-i kübrâya bir şekvâ, hem istikbalde münevver ehl-i maarif heyetine bir ikaz, hem iki defa beraatimizde insaf ve adaletle feryadımızı dinleyen Mahkeme-i Temyize, *el-Hüccetü'z-Zehrâ* ile beraber bir nevi lâyiha-i temyiz, hem beni konuşturmayan ve seksen hatâsını ispat ettiğimiz garazkârâne ittihamname ile beni iki sene ağırceza ve tecrid-i mutlak ve iki sene başka yere nefiy ve göz nezareti hapsiyle mahkûm eden heyete, aynen o fıkrayı tekrar ediyorum:

İşte, ben de adliyenin mahkemesine derim ki: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon Müslümanların hayat-ı içtimaiyesinde kudsî ve hakiki bir düstur-u İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz senede geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir diye bağırıyorum. Bu asrın sağır kulakları

dahi işitsin! Acaba bu zamanın bazı ilcaâtının iktizasıyla muvakkaten kabul edilen bir kısım ecnebî kanunlarını fikren ve ilmen kabul etmeyen ve siyaseti bırakan ve hayat-ı içtimaiyeden çekilen bir adamı, o âyâtın tefsirleriyle suçlu yapmakla, İslâmiyeti inkâr ve dindar ve kahraman bir milyar ecdadımıza ihanet ve milyonlarla tefsirleri ittiham çıkmaz mı?

Üçüncüsü: Mahkûmiyetime gösterdikleri bir sebep, emniyeti ihlâl ve âsâyişi bozmaktır. Pek uzak bir ihtimal ve yüzde, belki binde bir imkânla, hattâ uzak imkânâtı vukuat yerinde koyup bazı mahrem risale ve hususi mektuplardan Risale-i Nur'un yüz bin kelime ve cümlelerinden kırk elli kelimesine yanlış mânâ vererek bir senet gösterip bizi ittiham ve cezalandırmak istiyorlar.

Ben de bu otuz kırk senelik hayatımı bilenleri ve Nurun binler has şakirtlerini işhad ederek derim: İstanbul'u işgal eden İngilizlerin başkumandanı, İslâm içinde ihtilâf atıp, hattâ Şeyhülislâm ve bir kısım hocaları kandırıp birbiri aleyhine sevk ederek itilâfçı, ittihatçı fırkalarını birbiriyle uğraştırmasıyla Yunanın galebesine ve harekât-ı milliye'nin mağlûbiyetine zemin hazırladığı bir sırada, İngiliz ve Yunan aleyhinde *Hutuvât-ı Sitte* eserimi Eşref Edib'in gayretiyle tab' ve neşretmekle o kumandanın dehşetli plânını kıran ve onun idam tehdidine karşı geri çekilmeyen ve Ankara reisleri o hizmeti için onu çağırdıkları halde Ankara'ya kaçmayan ve esarete Rusun başkumandanının idam kararına ehemmiyet vermeyen ve Otuz Bir (31) Mart hâdisesinde sekiz taburu bir nutukla itaate getiren ve Divan-ı Harb-i Örfîde, mahkemedeki paşaların "Sen de mürtecisin, şariat istemişsin" diye suallerine karşı, idama beş para kıymet vermeyip, cevaben "Eğer meşrutiyet bir fırkanın istibdadından ibaretse, bütün cin ve ins şahit olsun ki ben mürteciyim ve şariatın birtek meselesine ruhumu feda etmeye hazırım" diyen ve o büyük zabıtları hayretle takdire sevk edip, idamını beklerken beraatine karar verdikleri ve tahliye olup dönerken, onlara teşekkür etmeyerek "Zâlimler için yaşasın Cehennem!" diye yolda bağırarak ve Ankara'da divan-ı riyasette, Afyon kararnamesinin yazdığı gibi, Mustafa Kemal hiddetle ona dedi: "Biz seni buraya çağırdık ki, bize yüksek fikirler beyan edesin. Sen geldin, namaza dair şeyler yazdın, içimize ihtilaf verdin." Ona karşı, "İmandan sonra en yüksek namazdır. Namaz kılmayan hâindir, hâinin hükmü merduttur" diye kırk elli mebusun huzurunda söyleyen ve o dehşetli kumandan ona bir nevi tarziye verip hiddetini geri aldırarak ve altı vilâyet zabıtasınca ve hükûmetçe âsâyişin ihlâline dair birtek maddesi kaydedilmeyen ve yüz binlerle Nur şakirtlerinin hiçbir vukuatı görünmeyen, yalnız bir küçük talebenin, haklı bir müdafaada küçük bir vukuatından başka hiçbir şakirdinden bir cinayet işitilmeyen ve hangi hapse girmişse o mahpusları ıslah eden ve Risale-i Nur'dan yüz binler nüsha memlekette intişar etmekle beraber, menfaatten başka hiç bir

zararı olmadıklarını yirmi üç senelik hayatının ve üçhükûmet ve mahkemelerin beraatler vermelerinin ve Nurun kıymetini bilen yüz bin şakirtlerinin kavlen ve fiilen tasdiklerinin şهادetiyle ispat eden ve münzevî, mücerred, garip, ihtiyar, fakir ve kendini kabir kapısında gören ve bütün kuvvet ve kanaatiyle fânî şeyleri bırakıp, eski kusuruna bir kefâret ve hayat-ı bâkiyesine bir medar arayan ve dünyanın rütbelerine hiç ehemmiyet vermeyen ve şiddet-i şefkatinden mâsumlara, ihtiyarlara zarar gelmemek için, kendisine zulüm ve tâzip edenlere beddua etmeyen bir adam hakkında, “Bu ihtiyar münzevi âsâyîşi bozar, emniyeti ihlâl eder. Ve maksadı dünya entrikalarıdır ve muhabereleleri dünya içindir. Öyle ise suçludur” diyenler ve onu pek ağır şerait altında mahkûm edenler, elbette yerden göğe kadar suçludurlar, mahkeme-i kübrâda hesabını verecekler!

Acaba bir nutukla, isyan eden sekiz taburu itaate getiren ve kırk sene evvel bir makalesiyle binler adamı kendine taraftar yapan ve mezkûr üç dehşetli kumandanlara karşı korkmayan ve dalkavukluk yapmayan ve mahkemelerde, “Başımdaki saçlarım adedince başlarım bulunsa ve her gün biri kesilse, zındıkaya ve dalâlete teslim-i silâh edip vatan ve millet ve İslâmiyete hıyanet etmem, hakikat-i Kur’ân’a feda olan bu başımı zâlimlere eğmem” diyen ve Emirdağı’nda beş on âhiret kardeşi ve üç dört hizmetçilerden başka kimse ile alâkadar olmayan bir adam hakkında, ittihamnamede, “Bu Said Emirdağı’nda gizli çalışmış, âsâyîşe zarar vermek fikriyle orada bir kısım halkları zehirlemiş. Yirmi adam da etrafta onu medhedip hususî mektuplar yazdıkları gösteriyor ki, o adam inkılâp ve hükûmet aleyhinde gizli bir siyaset çeviriyor” diyerek emsalsiz bir adavet ve ihanetlerle iki sene hapse sokmak ve hapiste tecrid-i mutlakla ve mahkemede konuşturmamakla tâzip edenler ne derece haktan ve adaletten ve insaftan uzak düştüklerini vicdanlarına havale ediyorum.

Hiç mümkün müdür ki, böyle haddinden yüz derece ziyade teveccüh-ü âmmeye mazhar ve bir nutukla binler adamı itaate getiren ve bir makaleyle binlerle insanları İttihad-ı Muhammediye Cemiyetine iltihak ettiren ve Ayasofya Camiinde elli bin adama takdirle nutkunu dinlettiren bir adam, üç sene Emirdağı’nda çalışsın, yalnız beş on adamı kandırsın ve âhiret işini bırakıp siyaset entrikalarıyla uğraşsın, yakın olduğu kabrine nurlar yerine lüzumsuz zulmetler doldursun. Hiç kâbil midir? Elbette şeytan dahi bunu kimseye kabul ettiremez.

Dördüncüsü: Şapka giymediğimi mahkûmiyetime ehemmiyetli bir sebep göstermeleridir. Beni konuşturmadılar. Yoksa beni cezalandırmaya çalışanlara diyecektim ki:

Üç ay Kastamonu’da polisler ve komiser karakolunda misafir kaldım. Hiçbir vakit banademediler, “Şapkayı başına koy.” Ve üç mahkemede şapkayı

başımakoymadığım ve başımı mahkemede açmadığım halde bana ilişmedikleri veyirmi üç sene bazı dinsiz zâlimlerin o bahaneyle bana gayr-ı resmî çoksıkıntılı ve ağır bir nevi ceza çektirdikleri ve çocuklar ve kadınlar ve ekseri köylüler ve dairelerde memurlar ve bere giyenler şapka giymeye mecbur olmadıkları ve hiçbir maddî maslahat, giymesinde bulunmadığı halde, benim gibi bir münzevî, bütün müçtehidlerin ve umum şeyhülislâmların yasak ettikleri bir serpuşu giymediğim bahanesiyle ve uydurmalar ilâvesiyle yirmi sene cezasını çektiğim ve libasa ait mânâsız bir âdetle tekrar beni cezalandırmaya çalışan ve çarşıda, Ramazan'da, gündüzde rakı içip namaz kılmayanları hürriyet-i şahsiye var diye kendine kıyas edip ilişmediği halde, bu derece şiddet vetekrarla ve ısrarla beni kıyafetim için suçlandırmaya çalışan, elbetteölümün idam-ı ebedîsini ve kabrin daimî haps-i münferidini gördükten sonra, mahkeme-i kübrâda ondan bu hatâsı sorulacak.

Beşincisi: Otuz üç âyât-ı Kur'âniyenin tahsinkârâne işaretine mazhariyeti; ve İmam-ı Ali (kerremallahu vechehu) ve Gavs-ı Âzam (kuddise sırruhu) gibi evliyanın takdirlerini ve yüz bin ehl-i imanın tasdiklerini ve yirmi senede millete, vatana zararsız pek çok menfaatli bir mertebeyi kazandıran Risale-i Nur'u, sinek kanadı gibi bahanelerle, bazı riselelerinin müsaderesine, hattâ dört yüz sahife ve yüz bin adamın imanlarını kurtaran ve kuvvetlendiren *Zülfıkar: Mu'cizât-ı Ahmediye* mecmuasını, eskiden yazılmış ve mürûr-u zaman ve af kanunları görmüş iki âyetin tam haklı tefsirine dair iki sahifeyi bahane ederek, o pek çok menfaatli ve kıymettar mecmuanın müsaderesine sebep oldukları gibi, şimdi de Nurun kıymettar risalelerini, herbirisinde bin kelime içinde bir iki kelimeye yanlış mânâ vermekle, o bin menfaatli risalenin müsaderesine çalışıldığını, bu üçüncü iddianameyi işiten ve neşrettiğimiz kararnameyi gören tasdik eder. Biz dahi,

لِكُلِّ مُصِيبَةٍ: (إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ)¹
حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ²

deriz.

1. Biz her türlü musibet karşısında şöyle deriz: "Biz Allah'ın kullarıyız;sonunda yine Ona döneceğiz. (Bakara Sûresi, 2:156)".

2. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Altıncısı: Nurun şakirtlerinden bazılarının Nurlardan fevkalâde iman hüccetlerini ve sarsılmaz, aynelyakîn ulûm-u imaniyeyi görüp istifade ettiklerinden, bu bîçare tercümanına bir nevi teşvik ve tebrik ve takdir ve teşekkür nev'inde ziyade hüsn-ü zanla müfritâne methetmeleriyle beni suçlu gösterene derim:

Ben âciz, zayıf, gurbette, menfî, yarım ümmî, aleyhimde propaganda ile halkı benden ürkütmek hâleti içinde Kur’ân’ın ilâçlarından ve imanî ve kudsî hakikatlerinden dertlerime tam derman olarak kendime bulduğum zaman, bu millete ve bu vatan evlâtlarına dahi tam bir ilâç olacağına kanaat getirdiğim için, o kıymettar hakikatleri kaleme aldım. Hattım pek noksan olmasından yardımcılara pek çok muhtaç iken, inayet-i İlâhiye bana sadık, has, metin yardımcıları verdi.

Elbette ben onların hüsn-ü zanlarını ve samimâne medihlerini bütün bütün reddetmek ve hatırlarını tekdirle kırmak, o hazine-i Kur’âniyeden alınan Nurlara bir ihanet ve adavet hükmüne geçer. Ve o elmas kalemlî ve kahraman kalbli muavinleri kaçırarak diye, onların âdi, müflis şahsıma karşı medh ü senâlarını, asıl mal sahibi ve bir mânevî mu’cize-i Kur’âniye olan Risale-i Nur’a ve has şakirtlerinin şahsiyet-i mâneviyesine çeviriyordum. “Benim haddimden yüz derece ziyade hisse veriyorsunuz” diye bir cihette hatırlarını kırıyordum. Acaba hiç bir kanun, müstenkif ve razı olmayan bir adamı başkaların onu methetmesiyle suçlu yapar mı ki, kanun namına hareket eden resmî memur beni suçlu yapıyor?

Hem neşrettiğimiz aleyhimizde yazılan kararnamenin elli dördüncü sahifesinde, “Âhırzamanın o büyük şahsı neslen Âl-i Beytten olacak. Biz Nur şakirtleri, ancak mânevî Âl-i Beytten sayılabiliriz. Hem Nurun mesleğinde hiç bir cihette benlik, şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek, şan ü şeref kazanmak olmaz. Nurdaki ihlâsı bozmamak için, uhrevî makamat dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur bilirim” denmektedir diye kararnamede yazdıkları; ve yine kararnamede, yirmi ikinci ve üçüncü sahifesini “Kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile dergâh-ı İlâhîye iltica etmek ki, o şahsiyetle kendimi herkesten ziyade bîçare, âciz, kusurlu görüyorum. O halde, bütün halk beni medh ü senâ etse, beni inandıramazlar ki iyiyim, sahib-i kemâlîm. Sizi bütün bütün kaçırmamak için, üçüncü hakikî şahsiyetimin gizli çok fenalıklarını ve su-i hallerini söylemeyeceğim. Cenâb-ı Hak inayetiyle, en ednâ bir nefer gibi, bu şahsımı esrar-ı Kur’âniyede istihdam ediyor. Yüz bin şükür olsun. “Nefis cümleden edna, vazife cümleden âlâ” fıkrasını, kararname yazdığı halde, beni başka zâtların methiyle ve Risale-i Nur mânâsıyla büyük bir hidâyet edici vasfını vermekle beni suçlu yapanlar, elbette bu hatânın cezasını dehşetli çekmeye müstehak olurlar.

Yedincisi: Biz ve umum Nur Risaleleri, Denizli ve Ankara ağırcezaalarının ve Temyiz mahkemelerinin ittifakıyla beraat ettiğimiz ve umum risale ve mektuplarımızı bize iade ettikleri ve “Temyizin bozma kararında, Denizli beraatinde faraza bir hatâ dahi olsa, o beraat ve hüküm kat’iyet kesb etmiş; daha

tekrar muhakeme edilmez” dedikleri halde, ben Emirdağı’nda üç sene münzevî ve iki üç terzi çırağı nöbetle bana hizmet ve pek nadir olarak beş on dakika bazı dindar zâtlardan başka zaruret olmadan konuşmayan ve tek bir yerde Nurlara teşvik için haftada birtek mektuptan başka göndermeyen ve kendi müftükardeşine üç senede üç mektuptan başka yazmayan ve yirmi otuz senedenberi devam eden telifini bırakan yalnız bütün ehl-i Kur’ân ve imana menfaatli yirmi sahifelik iki nükte—biri Kur’ân’daki tekrarların hikmetini, diğeri melekler hakkında—bazı mes’elelerden başka hiçbir risale daha telif etmeyen, yalnız mahkemelerin iade ettikleri risalelerin büyük mecmualar yapılmasına ve eski harfle tab edilen Âyetü’l-Kübrâ’nın beş yüz nüshası mahkeme tarafından bize teslim edildiğinden ve teksir makinesi resmen yasak olmadığından, âlem-i İslâmın istifadesi fikriyle kardeşlerime neşir için teksirine izin vererek onların tashihleriyle meşgul olan ve kat’iyen hiçbir siyasetle alâkadar olmayan ve memleketine gitmek için resmen izin verildiği halde, bütün menfîlere muhalif olarak, dünyaya ve siyasete karışmamak için sıkıntılı bir gurbeti kabul edip memleketine gitmeyen bir adam hakkında, bu üçüncü ittihamnamedeki asılsız isnatlar ve yalan bahisler ve yanlış mânâlarla o adamı suçlu yapmaya çalışanda—şimdilik söylemeyeceğim—dehşetli iki mânâ hükmettiğini, buyirmi ayda bana karşı muamelesi ispat ediyor. Ben de derim: Kabir ve sakar yeter; mahkeme-i kübrâya havale ediyorum.

Sekizincisi: Beşinci Şuâ, iki sene Denizlive Ankara mahkemelerinin ellerinde kalıp sonra bize iade ettiklerinden, Denizli Mahkemesinde beraatimizi netice veren müdafaatımla beraber Siracü’n-Nur ismindeki büyük mecmuanın âhîrinde yazılmış. Gerçi evvelce mahrem tutuyorduk; fakat madem mahkemeler onu teşhir edip beraatle bize iade ettiler. Demek bir zararı yoktur diye teksirine izin verdim. Ve o Beşinci Şuânın aslı, otuz kırk sene evvel yazılmış müteşabih hadîslerdir; fakat ümmette eskiden beri intişar eden bir kısmına gerçi bazı ehl-i hadîs bir zaafiyet isnad etmişler, fakat zâhirî mânâları medâr-ı itiraz olmasından, sırf ehl-i imanı şüphelerden kurtarmak için yazıldığı halde, bir zaman sonra onun harika te’villerinin bir kısmı gözlere görüldüğü için biz onu mahrem tuttuk, tâ yanlış mânâ verilmesin. Sonra, müteaddit mahkemeler onu tetkik edip teşhirine sebep olmakla beraber, bize iade ettikleri halde, şimdi beni tekraronunla suçlu yapmak ne kadar adaletten, haktan, insaftan uzak olduğunu, bizi kanaat-ı vicdaniye ile mahkûm edenlerin vicdanlarına ve onları dahi mahkeme-i kübrâya

havale ederek, ¹ *حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ* deriz.

Dokuzuncusu: Çok mühimdir. Fakat bizi mahkûm edenlerin, Risale-i Nur’u mütalâalarının hatırı için, onları kızdırmamak fikriyle yazmadım.

Onuncusu: Kuvvetli ve ehemmiyetlidir. Fakat yine onları küstürmemek niyetiyle şimdilik yazmadım.

Tecrid-i mutlakta mevkuf

Said Nursî

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

On beş sene evvel Eskişehir Mahkemesinde, Heyet-i Vekileye yazılan arzuhalin bir parçasıdır. ^{HAŞİYE-1}

Haşİye-1 Madem on beş sene evvel aynı mesele için bu istida Heyet-i Vekileye yazılmış. Şimdi tekrar aynı mesele için aynı tekraren alâkadar makamata vermeye mecbur oldum.

Ey ehl-i hall ve akd!

Dünyada emsali nadir bulunan bir haksızlığa giriftar edildim. Bu haksızlığa karşı sükût etmek hakka karşı bir hürmetsizlik olduğundan, bilmecburiye, gayet ehemmiyetli bir hakikati fâş etmeye mecburum. Diyorum ki:

Ya benim idamımı ve yüz bir sene cezayı istilzam edecek kusurumu kanun dairesinde gösteriniz. Veyahut bütün bütün divane olduğumu ispat ediniz. Veyahut benim ve risalelerimin ve dostlarımin tam serbestiyetimizi verip zarar ve ziyanimızı müsebbiplerinden alınız.

Evet, herbir hükûmetin bir kanunu, bir usulü var; o kanuna göre ceza verilir. Hükûmet-i cumhuriyenin kanunlarında, beni ve dostlarımı en ağır bir cezaya müstehak edecek esbâb bulunmazsa elbette takdir ve mükâfat ve tarziye ile beraber tam hürriyetimizi vermek lazım gelir. Çünkü, meydandaki gayet ehemmiyetli hizmet-i Kur'âniyem eğer hükûmetin aleyhinde olsa, böyle bir senelik bana ceza ve birkaç dostuma altışar ay mahkûmiyetle olamaz. Belki yüz bir sene ve idam gibi bana ceza ve en ağır cezaları da benimle ciddî hizmetime irtibat edenlere vermek lâzım gelir. Eğer hizmetimiz hükûmetin aleyhinde olmazsa, o vakit değil ceza, hapis, ittiham, belki takdir ve mükâfatla karşılanmak lâzım gelir. Çünkü, bir hizmet ki, yüz yirmi risale o hizmetin tercümanları olmuş ve o hizmetle koca Avrupa feylesoflarına meydan okuyup esasları zîr ü zeber edilmiş. Elbette o tesirli hizmet, ya dahilde gayet müthiş bir netice verir, veyahut gayet nâfi ve yüksek ve ilmî bir semere verecek. Onun için göz boyamak nev'inde ve efkâr-ı âmmeyi aldatmak tarzında ve hakkımızda zâlimlerin entrikalarını, yalanlarını setretmek suretinde, çocuk oyuncağı gibi, bana bir sene ceza verilmez. Benim emsalim, ya idam olur, darağacına müftehirâne çıkarlar, veyahut lâyük olduğu makamda serbest kalırlar.

Evet, binler lira kıymetinde elmasları çalabilen mahir bir hırsız, on kuruşluk bir cam parçasına hırsızlık etmekle, elmas çalmış gibi aynı cezaya kendini mahkûm etmek, dünyada hiçbir hırsızın, belki hiçbir zîşuurun kârı değildir. Böyle bir hırsız kurnaz olur, böyle nihayet derecede eblehâne hareket etmez.

Ey efendiler! Haydi, vehminiz gibi, ben o hırsız gibi oldum. Ben Isparta nahiyelerinden perişan, bir köyde dokuz sene inzivada bulunan ve şimdi benimle

beraber gayet hafif bir cezaya mahkûm olan safdil beş on bîçarelerin fikirlerini hükûmet aleyhine çevirmekle kendini ve gaye-i hayatı olan risalelerini tehlikeye atmaktan ise, eski zamanda olduğu gibi Ankara'da veya İstanbul'da büyük bir memuriyette oturup binler adamı takip ettiğim maksada çevirebilirdim. O vakit böyle zelilâne mahkûmiyet değil, belki mesleğime ve hizmetime münasip bir izzet ile dünyaya karışabilirdim.

Evet, fahr ve temeddüh niyetiyle değil, belki mecburiyet ve mahcubiyetle, hodfuruşâne eski bir kısım riyakârlığımı hatırlamakla beni ehemmiyetsiz, vücudundan istifade edilmez, âdi mertebeye sukut ettirmek isteyenlerin yanlışlarını göstermek için derim:

İki Mekteb-i Musibet Şehadetnamesinamındaki matbu, eski müdafaatımı görenlerin tasdikiyle, Otuz Bir (31) Mart hâdisesinde, bir nutukla isyan etmiş sekiz taburu itaate getiren ve bir zaman gazetelerin yazdıkları gibi, İstiklâl Harbinde *Hutuvât-ı Sitte* namında bir makale ile İstanbul'daki efkâr-ı ulemayı İngiliz aleyhine çevirip Harekât-ı Milliye lehinde ehemmiyetli hizmet eden ve Ayasofya'da binler adama nutkunu dinlettiren ve Ankara'daki Meclis-i Mebusânın şiddetli alkışlamasıyla karşılanan ve yüz elli (150) bin banknot yüz altmış üç (163) mebusun imzasıyla medrese ve darülfünununa tahsisatı kabul ettiren ve Reisicumhurun hiddetine karşı divan-ı riyasette kemâl-i metanetle, fütur getirmeyerek mukabele edip namaza davet eden ve Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede hükûmet-i İttihadiyenin ittifakıyla hikmet-i İslâmiyeyi Avrupa hükemasına tesirli bir surette kabul ettirmek vazifesine lââyık görünen ve cephe-i harpte yazdığı ve şimdi müsadere edilen *İşârâtü'l-İ'câz*, o zamanın başkumandanı olan Enver Paşaya o derece kıymettar görünmüş ki, kimseye yapmadığı bir hürmetle istikbaline koştuğu o yâdigâr-ı harbin hayrına, şerefine hissedar olmak fikriyle, *İşârâtü'l-İ'câz*'ın tab'ı için kâğıdını vererek, müellifinin harpteki mücahedatı takdirkârâne yad edilen bir adam, böyle âdi bir beygir hırsız veyahut kız kaçıracı ve bir yankesici gibi en aşağı bir cinayetle kendini bulaştırıp izzet-i ilmiyesini ve kudsiyet-i hizmetini ve kıymettar binler dostlarını rezil edip sukut edemez ki, siz onu bir senelik cezayla mahkûm edip âdi bir keçi, koyun hırsız gibi muamele edersiniz... Ve sebepsiz on sene sıkıntılı bir tarassutla tazip ettikten sonra, şimdi de bir sene hapisle beraber bir senede nezaret altında tutmak suretiyle, Padişahın tahakkümünü kaldıramadığı halde garazkâr bir hafiyenin veya âdi bir polisin tahakkümü altında azap vermektense, idam edilmesini daha evlâ görür. Eğer böyle bir adam dünyaya karışsaydı ve karışmaya arzusu olsaydı ve hizmet-i kudsiyesi müsaade etseydi, Menemen hâdisesinin ve Şeyh Said vakiasının onar misli olacak bir tarzda karıştırdı. Dünyaya işittirecek bir top sadası, bir sinek sadasına inmeyecekti.

Evet hükûmet-i cumhuriyenin nazar-ı dikkatine arz ediyorum ki, beni bu belâyâ sevk eden gizli komitenin yaptığı tedabir ve ettiği propaganda ve entrikalar bu hali gösteriyor. Çünkü hiçbir hâdisede görülmemiş bir tarzda umumî bir propaganda, bir entrika ve bir dehşet aleyhimize döndüğüne delil şudur ki: Altı aydır yüz bindostum varken hiçbirisi bana bir mektup yazamadı, bir selâm gönderemedi. Hükûmeti iğfale çalışan entrikacıların ihbaratıyla, vilâyât-ı Şarkıyeden tâ vilâyât-ı Garbiyeye kadar her yerde istintaklar, taharriyatlar devam ettiğidir.

İşte bu entrikacıların çevirdikleri plân, benim gibi binler adamı en ağır cezaya çaracak bir hâdiseye göre tertip edilmiş. Halbuki, en âdi bir adamın en âdi bir hırsızlığı gibi bir hâdiseyi andıracak bir ceza vaziyetini netice verdi. Yüz on beş adamdan on beş mâsumlara beş altı ay ceza verildi. Acaba dünyada hiç bir zîakıl, elinde gayet keskin elmas bir kılıç bulunsa, müthiş bir arslanın veya bir ejderhanın kuyruğuna hafifçe ilâştirip kendine musallat eder mi? Eğer maksadı tahaffuz veyahut döğüşmekse, kılıcı başka yere havale eder.

İşte sizin nazarınızda ve vehminizde beni o adam gibi telâkki etmişsiniz ki, beni bu tarzda cezaya ve mahkûmiyete çarptınız. Eğer bu derece hilâf-ı şuur ve muhalif-i akıl hareket ediyorsam, koca memlekete dehşet verip propaganda ile efkâr-ı âmmeyi aleyhime çevirmek değil, belki âdi bir divane gibi tımarhaneye gönderilmem lâzım gelir. Eğer verdiğiniz ehemmiyete mukâbil bir adam isem, elbette arslanı kendine saldırtmak ve ejderhayı kendine hücum ettirmek için o keskin kılıcı onların kuyruklarına uzatmaz; belki mümkün olduğu kadar kendini muhafaza edecek. Nasıl ki on sene ihtiyarî bir inzivayı ihtiyar edip tâkat-ı beşerin fevkinde sıkıntılara tahammül ederek hükûmetin işine hiçbir cihetle karışmadım ve karışmak arzu etmedim. Çünkü, hizmet-i kudsiyem beni men ediyor.

Ey ehl-i hall ve akd! Acaba hiç mümkün müdür ki, yirmi beş sene evvel gazetelerin yazdığı gibi, bir makaleyle otuz bin adamı kendi fikrine çeviren ve koca Hareket Ordusunun nazar-ı dikkatini kendine döndüren ve İngiliz Başpapazının altı yüz kelime ile istediği suallerine altı kelimeyle cevap veren ve bidayet-i hürriyette en meşhur bir diplomat gibi nutuk söyleyen bir adamın yüz yirmi risalesinde dünyaya, siyasete bakacak yalnız on beş kelime mi bulunur? Hiç bir akıl kabul eder mi ki, bu adam siyaseti takip ediyor ve maksadı dünyadır ve hükûmete ilişmektir? Eğer fikri, siyaset ve hükûmete ilişmek olsa idi, böyle bir adam birtek risalesinde sarîhan, işareten, yüz yerde maksadını ihsas edecekti. Acaba o adamın maksadı siyasetçe tenkid olsaydı, yalnız tesettür ve irsiyete dair eski zamandan beri câri bir iki düsturdan başka medar-ı tenkit bulamaz mıydı?

Evet, koca bir inkılâbı yapan bir hükûmetin rejimine muhalif bir fikr-i siyaseti

takip eden bir adam, bir iki malûm maddeler değil, yüz binler madde-i tenkit bulabilirdi. Güya hükûmet-i cumhuriyenin yalnız inkılâbı bir iki küçük meseledir! Bende onu hiçbir tenkit maksadım olmadığı halde, eskiden yazdığım bir iki kitabımda zikrettiğim bir iki kelime varmış diye “Hükûmetin rejimine ve inkılâbına hücum ediyor” denilmiş. İşte ben de soruyorum: Böyle en ednâ bir cezaya medar olamayan ilmî bir maddeye koca bir memleketi meşgul edip endişe verecek bir şekil verilir mi?

İşte beni ve beş on dostlarımı bu âdi ve ehemmiyetsiz cezaya çarpmak, umum memlekette aleyhimize bir şiddetli propaganda ve milleti korkutup bizden nefret ettirmek ve Dahiliye Nazırı Şükrü Kaya, mühim bir kuvvetle, Isparta’da birtek neferin göreceği işi görmek için, yani beni tevkif etmek için Isparta’ya celb edilmesi ve Hey’et-i Vekile Reisi İsmet, vilâyet-i Şarkiyeye o münasebetle gitmesi ve iki ay benim hapiste bütün bütün konuşmaktan men edilmem ve bu gurbette kimsesizlikte hiçbir kimsenin halimi sormak ve selâmgöndermesine meydan verilmemesi gösteriyor ki, dağ gibi bir ağaçta nohut gibi birtek meyve bulundurup mânâsız, hikmetsiz, kanunsuz bir vaziyettir ki, değil hükûmet-i cumhuriye gibi en ziyade kanunperest ve kanunî bir hükûmet, belki hikmetle iş görmek mânâsıyla hükûmet namı verilen dünyada hiçbir hükûmetin işi olamaz.

Ben hukukumu kanun dairesinde istiyorum. Kanun namına kanunsuzluk edenleri cinayetle ittiham ediyorum. Böyle cânilerin keyiflerini elbette hükûmet-i cumhuriyenin kanunları reddeder ve hukukumu iade eder ümidindeyim.

Said Nursî

Risale-i Nur'un hakkaniyetine bir nümune

Tenbih

On dokuz sene evvel telif edilen bu risaleyi^{HAŞİYE-1} okuyan ehl-i insaf ve münevverlerin de vakıf olup kat'î kanaat getireceği vech ile, yüz otuz kitaptan müteşekkil olan Risale-i Nur Külliyyatının umum eczaları, siyasî ve dünyevî maksatlardan ârî ve müberrâ olarak tamamen imanî ve uhrevî bir ruh ve mâhiyette telif edilmiştir. Bu zâhir ve kat'î hakikati de Eskişehir, Isparta, Denizli ve Afyon mahkemelerinin yaptığı uzun tahkikat ve gayet ince tetkikat teyid etmiştir. Bu itibarla, yirmi aydan fazladır Afyon Mahkemesinde mevkuf tutulan ve Mahkeme-i Temyizce hiçbir eserde suç mevzuu teşkil edecek en küçük bir nokta bile gösterilmeyen ve yüz binlerle kimselerin imanını kurtaran ve okuyanların ve ehl-i ilmin ve âlem-i İslâmın takdir ve tahsinine mazhar olan kitaplarımızın umumunu iade etmeleri hususunda alâka ve yardımınızı istiyoruz.

Afyon Mahkemesindeki kitapların kısm-ı âzamı evvelce tahliye olunan arkadaşlarımızdan alınmış olup, onlar da “Kitaplarımızı, sahibi olan Üstadımıza verdik. Ona teslim olunsun” diyerek bana havale etmişlerdir. Bilhassa yaldızlı ve tevafuk mu'cizesiyle yazılan Kur'ân'ımızı mânâsız iki senedir müsadere olunan kitaplar içinde, mahkemede bırakmışlar. Herşeyden evvel Denizlive Ankara mahkemelerinin bize iade ettikleri o kitaplarımızı ve Kur'ân'ımızı çabuk bize iade etmelerini bekliyoruz.

Said Nursî

Haşîye-1 Eskişehir ve Denizli mahkemelerinden kaç sene evvel telif edilen bu On Altıncı Mektup, güya üç mahkemeyi görmüş gibi bütün medar-ı itiraz şeyleri reddetmesi, inâyet-i ilâhiyenin bir nevi ikram kerametine mazhar olduğunu zâhir gösteriyor.

On Altıncı Mektup

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ
الْوَكِيلُ¹

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا

Şu Mektup²

sırrına mazhar olmuş, şiddetli yazılmamış.

Çoklar tarafından sarihan ve mânen gelen bir suale cevaptır. Şu cevabı vermek benim için hoş değil; arzu etmiyorum. Herşeyimi Cenâb-ı Hakkın tevekkülüne bağlamıştım. Fakat ben kendi halimde ve âlemimde rahat bırakılmadığımı ve yüzümü dünyaya çevirdikleri için, Yeni Said değil, bilmeceburiye Eski Said lisanıyla, şahsım için değil, belki dostlarımı ve Sözlerimi ehl-i dünyanın evham ve eziyetinden kurtarmak için, hakikat-i hali hem dostlarıma, hem ehl-i dünyaya ve ehl-i hükme beyan etmek için, Beş Noktayı beyan ediyorum.

BİRİNCİ NOKTA

Denilmiş: “Niçin siyasetten çekildin, hiç yanaşmıyorsun?”

Elcevap: Dokuz on sene^{HAŞİYE-1} evveldeki Eski Said, bir miktar siyasete girdi. Belki siyaset vasıtasıyla dine ve ilme hizmet edeceğim diye beyhude yoruldu. Ve gördü ki, o yol meşkûk ve müşkülâtlı ve bana nisbeten fuzuliyâne, hem en lüzumlu hizmete mâni ve hatarlı bir yoldur. Çoğu yalancılık; ve bilmeyerek ecnebî parmağına âlet olmak ihtimali var.

1. “Onlar öyle kimselerdir ki, insanlar onlara ‘Düşman size karşı büyük bir kuvvet topladı; onlardan korkun’ dedikleri zaman onların imanızı yadeleştirdi ve ‘Allah bize yeter; O ne güzel vekildir’ dediler.” Âl-İmrân Sûresi, 3:173.

2. “Ona yumuşak bir dille söz söyleyin.” Tâhâ Sûresi, 20:44.

Haşîye-1 Şimdi otuz seneden geçti

Hem siyasete giren, ya muvafık olur veya muhalif olur. Eğer muvafık olsa, madem memur ve meb’us değilim; o halde siyasetçilik bana fuzulî ve mâlâyânî birşeydir. Bana ihtiyaç yok ki beyhude karışayım. Eğer muhalif siyasete girsem, ya fikirle veya kuvvetle karışacağım. Eğer fikirle olsa, bana ihtiyaç yok. Çünkü mesâil tavazzuh etmiş; herkes benim gibi bilir. Beyhude çene çalmak mânâsızdır.

Eğer kuvvetle ve hâdise çıkarmakla muhalefet etsem, husulü meşkûk bir maksat için binler günaha girmek ihtimali var; birinin yüzünden çoklar belâyâ düşer. Hem on ihtimalden bir iki ihtimale binaen günahlara girmek, masumları günaha atmak vicdanım kabul etmiyor diye, Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terk etti. Buna kat'î şahit, o vakitten beri, sekiz senedir birtak gazete ne okudum ve nedinledim. Okuduğumu ve dinlediğimi, biri çıksın, söylesin. Halbuki, sekiz sene evvel, günde belki sekiz gazete Eski Said okuyordu. Hem beş senedir bütün dikkatle benim halime nezaret ediliyor. Siyasetvâri bir tereşşuh gören söylesin. Halbuki, benim gibi

asabî ve ¹ إِنَّمَا الْحِيلَةُ فِي تَرْكِ الْحِيلِ düsturuyla, en büyük hileyi hilesizlikte bulan pervâsız, alâkasız bir insanın, değil sekiz sene, sekiz gün bir fikri gizli kalmaz. Siyasete iştihası ve arzusu olsaydı, tetkikata, taharriyâta lüzum bırakmayarak, top güllesi gibi sadâ verecekti.

1. Gerçek hile, hilesizliktir.

İKİNCİ NOKTA

Yeni Saidniçin bu kadar şiddetle siyasetten tecennüb ediyor?

Elcevap: Milyarlar seneden ziyade olan hayat-ı ebediyeye çalışmasını ve kazanmasını, meşkûk bir iki sene hayat-ı dünyeviyeye lüzumsuz, fuzulî bir surette karışmayla feda etmemek için; hem en mühim, en lüzumlu, en saf ve en hakikatli olan hizmet-i iman ve Kur'ân için şiddetle siyasetten kaçıyor. Çünkü, diyor:

Ben ihtiyar oluyorum; bundan sonra kaç sene yaşayacağımı bilmiyorum. Öyle ise bana en mühim iş, hayat-ı ebediyeye çalışmak lâzım geliyor. Hayat-ı ebediyeyi kazanmakta en birinci vasıta ve saadet-i ebediyenin anahtarı imandır; ona çalışmak lâzım geliyor.

Fakat ilim itibarıyla insanlara dahi bir menfaat dokundurmak için şer'an hizmete mükellef olduğumdan, hizmet etmek isterim. Lâkin o hizmet, ya hayat-ı içtimaiye ve dünyeviyeye ait olacak. O ise elimden gelmez. Hem fırtınalı bir zamanda sağlam hizmet edilmez. Onun için, o ciheti bırakıp, en mühim, en lüzumlu, en selâmetli olan, imana hizmet cihetini tercih ettim. Kendi nefsimde kazandığım hakaik-i imaniyeyi ve nefsimde tecrübe ettiğim mânevî ilâçları, sair insanların eline geçmek için, o kapıyı açık bırakıyorum. Belki Cenâb-ı Hak bu hizmeti kabul eder ve eski günahıma kefaret yapar. Bu hizmete karşı şeytan-ı racîmden başka hiç kimsenin—mü'min olsun, kâfir olsun, sıddık olsun, zındık olsun—karşı gelmeye hakkı yoktur. Çünkü imansızlık başka şeylere benzemiyor. Zulümde, fıkta, kebâirde birer menhus lezzet-i şeytaniye bulunabilir. Fakat imansızlıkta hiçbir cihet-i lezzet yok. Elem içinde elemdir, zulmet içinde

zulmettir, azap içinde azaptır.

İşte, böyle hadsiz bir hayat-ı ebediyeye çalışmayı ve iman gibi kudsî bir nura hizmeti bırakmak, ihtiyarlık zamanında lüzumsuz, tehlikelisiyaset oyuncaklarına atılmak, benim gibi alâkasız ve yalnız ve eskigünahlarına kefaret aramaya mecbur bir adamda ne kadar hilâf-ı akıldır, ne kadar hilâf-ı hikmettir, ne derece bir divaneliktir; divaneler de anlayabilirler.

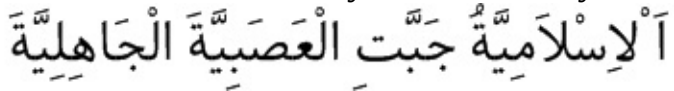
Amma “Kur’ân ve imanın hizmeti niçin beni men ediyor?” dersen, ben de derim ki:

Hakaik-i imaniye ve Kur’âniye birer elmas hükmünde olduğu halde, siyasetle âlûde olsaydım, elimdeki o elmaslar, iğfal olunabilen avam tarafından, “Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?” diye düşünürler. O elmaslara âdi şişeler nazarıyla bakabilirler. O halde, ben o siyasete temas etmekle, o elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer. İşte, ey ehl-i dünya! Neden benimle uğraşıyorsunuz, beni kendi halimde bırakmıyorsunuz?

Eğer derseniz, “Şeyhler bazan işimize karışıyorlar. Sana da bazan şeyh derler”; ben de derim:

Hey efendiler, ben şeyh değilim. Ben hocayım. Buna delil: Dört senedir buradayım. Birtek adama tarîkat verseydim, şüpheye hakkınız olurdu. Belki yanıma gelen herkese demişim: “İman lâzım, İslâmiyet lâzım. Tarîkat zamanı değil.”

Eğer derseniz, “Sana Said-i Kürdî derler. Belki sende unsuriyetperverlik fikri var, o işimize gelmiyor”; ben de derim:

Hey efendiler! Eski Saidve Yeni Said’in yazdıkları meydanda. Şahit gösteriyorum ki, ben ¹ ferman-ı kat’îsiyle, eski zamandan beri menfi milliyet ve unsuriyetperverliğe, Avrupa’nın bir nevi frenk illeti olduğundan, bir zehr-i katil nazarıyla bakmışım. Ve Avrupa, o frenk illetini İslâm içine atmış, tâ tefrika versin, parçalasın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O frenkilletine karşı eskiden beri tedaviye çalıştığımı, talebelerim ve banatemas edenler biliyorlar.

1. “İslâm, Câhiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliği ortadan kaldırmıştır. Müslüman olduktan sonra, Habeşli bir köle ile Kureyşli bir efendi arasında hiçbir fark yoktur. “Bu ibare, İslâmiyet öncesi câhiliyeâdetlerine dönmekten men eden hadislerden iktibas edilmiştir. Bu mevzuda bir çok hadis-i şerif rivayet edilmiştir. Bunlardan birisi şöyledir:

أَلَا سَلَامٌ يَجِبُ مَاقَبْلَهُ

.. “İslâm dini, kendinden önceki bâtıl olan fiil, hareket, âdet ve inanışları keser, kaldırır.” *Buhârî*, Ahkâm: 4, İmâra: 36, 37; *Ebü Dâvud*, Sünnet: 5; *Tirmizî*, Cihâd: 28, İlim: 16, *Nesâî*, Bey’a: 26; *İbni Mâce*, Cihad: 39; *Müsned*, 4:69, 70, 199, 204, 205, 5:381, 6:402, 403.

Madem böyledir. Hey efendiler, her bir hâdiseyi bahane tutup bana sıkıntı vermeye sebep nedir acaba? Şarkta bir nefer hata etse, garpta bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek; veya İstanbul’da bir esnafın cinayetiyle

Bağdat'ta bir dükkâncıyı esnafılık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdise-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek hangi usulledir, hangi vicdan hükmeder, hangi maslahat iktiza eder?

ÜÇÜNCÜ NOKTA

Halimi, istirahatimi düşünen ve her musibete karşı sabırla sükûtumu istiğrap eden dostlarımın şöyle bir sualleri var ki: “Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun? Halbuki eskiden çok hiddetli ve izzetli idin; ednâ bir tahkire tahammül edemezdin.”

Elcevap: İki küçük hâdiseyi ve hikâyeyi dinleyiniz, cevabını alınız.

Birinci hikâye: İki sene evvel benim hakkımda bir müdür sebepsiz, gıyabımda tezyîfkârâne, hakaretli sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Said damarıyla müteessir oldum. Sonra, Cenâb-ı Hakkın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbe geldi, sıkıntıyı izale edip o adamı da bana helâl ettirdi. O hakikat şudur:

Nefsime dedim: Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar şahsıma ve nefsim aittir ise, Allah ondan razı olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söyler. Eğer doğru söylemişse, beni nefsiminterbiyesine sevk eder ve gururdan beni kurtarmaya yardımcıdır. Eğer yalansöylemişse, beni riyanın esası olan şöhret-i kâzibeden kurtarmaya yardımcıdır. Evet, ben nefsimle musalâha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akrep bulunduğu gibi söylese veya gösterse, ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir.

Eğer o adamın tahkiratı, benim imana ve Kur'ân'a hizmetkârlığım sıfatıma aittir ise, o bana aittir değil. O adamı, beni istihdam eden Sahib-i Kur'ân'a havale ediyorum. O Azîzdir, Hakîmdir.

Eğer sırf beni sövmek, tahkir etmek, çürütmek nev'inden ise, o da bana aittir değil. Ben menfi ve esir ve garip ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükmedenlere aittir. Bir insanın elindeki esirini tahkir etmek, sahibine aittir; o müdafaa eder.

Madem hakikat budur. Kalbim istirahat etti,

وَأَفَوَّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

¹dedim. O vakıayı

olmamış gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessüf sonra anlaşıldı ki, Kur'ân onu helâl etmemiş.

1. “Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Muhakkak ki Allah kullarını hakkıyla görür.” Mû'min Sûresi, 40:44.

İkinci hikâye: Şu senede işittim ki, bir hâdise olmuş. O hâdisenin vukuundan

sonra, yalnız icmâlen vukuunu işittiğim halde, o vakıa ile ciddî alâkadarmışım gibi bir muamele gördüm. Zaten muhabere etmiyordum; etsem de, pek nadir olarak bir mesele-i imaniyeyi bir dostuma yazardım. Hattâ dört senede kardeşime bir tek mektup yazdım. Ve ihtilâttan hem ben kendimi men ediyordum, hem de ehl-i dünya beni men ediyordu. Yalnız bir iki ahbapla haftada bir defa görüşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise, ayda bir ikisi, bazı bir iki dakika, bir mesele-i âhirete dair benimle görüşüyordu. Bu gurbet halimde, garip, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvafık olmayan bir köyde, herşeyden, herkesten men edildim. Hattâ, dört sene evvel, harap olmuş bir camii tamir ettirdim. Memleketimde imamlık vevaizlik vesikam elimde olduğundan, o camide dört senedir—Allah kabul etsin—imamlık ettiğim halde, şu mübarek geçen Ramazan’da mescide gidemedim. Bazan yalnız namazımı kıldım, cemaatle kılınan namazın yirmi beş sevabından ve hayrından mahrum kaldım.

İşte, başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki sene evvel o memurun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. İnşallah devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum ki:

Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik, ayıplı ve kusurlu nefsim için ise, helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla ıslah-ı hal eder; hem ona keffâretüzzünub olur. Dünya misafirhanesinin safâsını çok gördüm. Azıcık cefâsını görsem, yine şükrederim.

Eğer imana ve Kur’ân’a hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafaası bana ait değil. Onu, Azîz-i Cebbâra havale ediyorum.

Eğer asılsız ve riyaya sebep ve ihlâsı kırarak bir şöhet-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkımda bozmak murad ise, onlara rahmet! Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhet kazanmak, benim gibi adamlara zarardır zannederim. Benimle temas edenler beni bilirler ki, şahsıma karşı hürmet istemiyorum, belkinefret ediyorum. Hattâ kıymettar mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli defa takdir etmişim.

Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürmek, iskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim hakaik-i imaniye ve Kur’âniyeye ait ise, beyhudedir. Zira Kur’ân yıldızlarına perde çekilmez. Gözünü kapayan, yalnız kendi görmez; başkasına gece yapamaz.

DÖRDÜNCÜ NOKTA

Evhamlı birkaç sualin cevabıdır.

BİRİNCİSİ: Ehl-i dünya bana der: “Neyle yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tembelce oturanları ve başkasının sa’yiyle

geçinenleri istemiyoruz.”

Elcevap: Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz.

Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoştur. Fakat, madem ehl-i dünya evhamlı bir surette soruyorlar. Ben de derim ki:

Küçüklüğümden beri halkların malını kabul etmemek (velev zekât dahi olsa), hem maaşı kabul etmemek (yalnız bir iki sene Dârü’l-Hikmeti’l-İslâmiyede dostlarımin icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum) ve o parayı da mânen millete iade ettik. Hem maişet-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar; kabul etmedim. “Öyle ise nasıl idare edersin?” denilse, derim:

Bereket ve ikram-ı İlâhî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstehak ise de, fakat Kur’ân hizmetinin kerameti olarak, erzak hususunda, ikram-ı İlâhî olan berekete mazhar oluyorum. ¹

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

sırıyla, Cenâb-ı Hakkın bana ettiği ihsânâtı yad edip, bir şükr-ü mânevî nev’inde birkaç nümunesini söyleyeceğim. Bir şükr-ü mânevî olmakla beraber, korkuyorum ki, bir riya ve gururu ihsas ederek o mübarek bereket kesilsin. Çünkü müftehirâne gizli bereketi izhar etmek, kesilmesine sebep olur. Fakat, ne çare, söylemeye mecbur oldum.

1. “Rabbinin nimetini yâd et.” Duhâ Süresi, 93:11.

İşte birisi: Şu altı aydır otuz altı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne miktar kifayet edecek, bilmiyorum. ^{HASİYE-1}

İkincisi: Şu mübarek Ramazan’da, yalnız iki haneden bana yemek geldi; ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnûum. Mütebâkisi, bütün Ramazan’da benim idareme bakan mübarek bir hanenin ve sadık bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullah Çavuş’un ihbarı ve şehadetiyle, üç ekmek, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pirinç, on beş gün Ramazan’dan sonra bitmiştir.

Üçüncüsü: Dağda, üç ay, bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, hergün ekmekle beraber yemek şartıyla, kâfi geldi. Hattâ, Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günüydü, dedim ona: “Git, ekmek getir.” İki saat, hertarafımızda kimse yok ki

oradan ekmek alınsın. “Cuma gecesi seninyanında bu dağda beraber dua etmek arzu ediyorum” dedi. Ben de dedim: “¹ تَوَكَّلْنَا عَلَى اللَّهِ ; kal.”

Haşiye-1 Bir sene devam etti.
1. Allah’a tevekkül ettik.

Sonra, hiç münasebeti olmadığı halde ve bir bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şekerle çayımız vardı. Dedim: “Kardeşim, bir parça çay yap.”

O ona başladı. Ben de derin bir dereye bakar bir katran ağacıaltında oturdum. Müteessifâne şöyle düşündüm ki: Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğim diye düşünmedeyken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim. Gördüm ki, koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim: “Süleyman, müjde! Cenâb-ı Hak bize rızık verdi.”

O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvânât-ı vahşiye, hiçbirisi ilişmemiş. Yirmi otuz gündür hiçbir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekmek ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzereyken, dört sene sadık bir sıddîkım olan müstakim Süleyman, ekmekle aşağıdan çıkageldi.

Dördüncüsü: Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisat ve rahmet-i İlâhiye bana kâfi geldi.

İşte, şu nûmuneler gibi çok şeyler var ve bereket-i İlâhiyenin çok cihetleri var. Bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat sakın bunları fahr için zikrediyorum zannetmeyiniz. Belki mecbur oldum. Hem benim için iyiliğe bir medar olduğunu düşünmeyiniz. Bu bereketler, ya yanıma gelen hâlis dostlarıma ihsandır; veya hizmet-i Kur’âniyeye bir ikramdır; veya iktisadın bereketli bir menfaatidir; veyahut “Yâ Rahîm, yâ Rahîm” ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin rızıklarıdır ki, bereket suretinde gelir, ben de ondan istifade ederim. Evet, hazin mırmırlarını dikkatle dinlesen, “Yâ Rahîm, yâ Rahîm” çektiklerini anlarsın.

Kedi bahsi geldi, tavuğu hatıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta yumurta makinesi gibi, pek az fasılayla hergün rahmet hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem birgün iki yumurta getirdi, ben dehayrette kaldım. Dostlarımdan sordum, “Böyle olur mu?” dedim. Dediler: “Belki bir ihsan-ı İlâhîdir.” Hem şu tavuğun yazın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı Şerifin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazan’da bu mübarek hali bir ikram-ı Rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana hizmet edenlerin şüphemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti, hemen o başladı, beni yumurtasız bırakmadı.

İKİNCİ VEHİMLİ SUAL: Ehl-i dünya diyorlar ki: “Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmayacaksın? Seni serbest bıraksak belki dünyamıza karışırısın. Hem nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlıkyapmıyorsun? Kendini târik-i dünya gösterip, halkın malını zâhiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?”

Elcevap: Yirmi sene evvelki Divan-ı Harb-i Örfîde ve hürriyetten daha evvel zamanda çoklara malûm hal ve vaziyetim ve *İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnâmesi* namında o zaman Divan-ı Harpteki müdafaatım kat’î gösterir ki, değil kurnazlık, belki ednâ bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim. Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellükkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirebilir, kendini çekmez. İğfal ve aldatmaya daima çalışır. Halbuki bana karşı en mühim hücumlara ve tenkitlere mukâbil, tezellüle tenezzül etmedim. “Tevekkeltü alâllah” deyip ehl-i dünyaya arkamı çevirdim.

Hem de âhireti bilen ve dünyanın hakikatini keşfeden, akli varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alâkasız, tek başıyla bir adam, hayat-ı ebediyesini dünyanın bir iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez. Feda etse kurnaz olmaz, belki ebleh bir divane olur. Ebleh bir divanenin elinden ne gelir ki onunla uğraşılsın?

Amma zâhiren târik-i dünya, bâtınen tâlib-i dünya şüphesi ise:

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ

¹sırrınca, ben nefsimi tebrie etmiyorum. Nefsim her fenalığı ister. Fakat şu fânî dünyada, şu muvakkat misafirhanede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömürde, az bir lezzet için, ebedî, daimî hayatını ve saadet-i ebediyesini berbat etmek, ehl-i aklın kârı değil. Ehl-i aklın ve zîşuurun kârı olmadığından, nefs-i emmârem ister istemez akla tâbi olmuştur.

1. “Ben nefsimi temize çıkarmam. Çünkü nefis daima kötülüğe sevk eder.” Yusuf Sûresi, 12:53.

ÜÇÜNCÜ VEHİMLİ SUAL: Ehl-i dünya diyorlar ki: “Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp karışmıyorsun? Eğer beğenmiyorsan bize muarızsın. Biz muarızlarımızı ezeriz.”

Elcevap: Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum. Fakat karışmıyorum. Çünkü ben başkamaksattayım; başka noktalar benim kalbimi doldurmuş, başka şeyleridüşünmeye kalbimde yer bırakmamış. Sizin vazifeniz ele bakmaktır, kalbebakmak değil. Çünkü idarenizi, âsâyışınızı istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki, hiç lâıyk olmadığınız halde “Kalb de bizi sevsin” demeye?

Kalbe karışsanız: Evet, ben nasıl bu kış içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum. Öyle de, hal-i âlemin salâhını temenni ediyorum, dua ediyorum ve ehl-i dünyanın ıslahını arzu ediyorum. Fakat irade edemiyorum; çünkü elimden gelmiyor. Bilfiil teşebbüs edemiyorum; çünkü ne vazifemdir, ne de iktidarım var.

DÖRDÜNCÜ ŞÜPHELİ SUAL: Ehl-i dünya diyorlar ki: “O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı. Sana nasıl emin olabiliriz ki, fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsın?”

Elcevap: Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber, memleketimde, talebe ve akrabam içinde, beni dinleyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyanıza karışmadığım halde, diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garip, zayıf, âciz, bütün kuvvetiyle âhirete müteveccih, ihtilâttan, muhabereden kesilmiş, iman ve âhîret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bazı ehl-i âhîreti dost bulan ve başka herkese yabanî ve herkes de ona yabanî nazarıyla bakan bir insan, semeresiz, tehlikeli dünyanıza karışsa, muzaaf bir divane olmak gerektir.

BEŞİNCİ NOKTA

Beş küçük meseleye dairdir.

BİRİNCİSİ: Ehl-i dünya bana diyorlar ki: “Bizim usul-ü medeniyetimizi, tarz-ı hayatımızı ve suret-i telebbüsümüzü niçin sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muarızsın.”

Ben de derim: Hey efendiler! Ne hakla bana usul-ü medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Halbuki siz, beni hukuk-u medeniyetten iskat etmiş gibi, haksız olarak beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâttan memnu’ bir tarzda ikamet ettirdiniz. Her menfiyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bıraktınız ve sonra vesika verdiğiniz halde, sebepsiz beni tecrid edip, bir iki tane müstesna, hiçbir hemşehriyle görüştürmediniz. Demek beni efrad-ı milletten ve raiyetten saymıyorsunuz. Nasıl kanun-u medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz? Dünyayı bana zindan ettiniz. Zindanda olan biradama böyle şeyler teklif edilmez. Siz bana dünya kapısını kapadınız. Ben de âhîret kapısını çaldım; rahmet-i İlâhiye açtı. Âhîret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karma karışık usul ve âdâtı ona nasıl teklif edilir? Ne vakit beni serbest bırakıp, memleketime iade edip hukukumu verdiniz; o vakit usulünüzün tatbikini isteyebilirsiniz.

İKİNCİ MESELE: Ehl-i dünya diyorlar ki: “Bize ahkâm-ı diniyeyi ve hakaik-i İslâmiyeyi talim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle neşriyat-ı diniye yapıyorsun? Sen madem nefye mahkûmsun; bu işlere karışmaya hakkın yok.”

Elcevap: Hak ve hakikat inhisar altına alınmaz. İman ve Kur'ân nasıl inhisar altına alınabilir? Siz dünyanın usulünü, kanununu inhisar altına alabilirsiniz. Fakat hakaik-i imaniye ve esâsât-ı Kur'âniye, resmî bir şekilde ve ücret mukâbilinde, dünya muamelâtı suretine sokulmaz. Belki, bir mevhibe-i İlâhiye olan o esrar, hâlis bir niyetle ve dünyadan ve huzûzât-ı nefsanîyeden tecerrüd etmek vesilesiyle o feyizler gelebilir.

Hem de sizin o resmî daireniz dahi, memleketteyken beni vaiz kabul etti, tayin etti. Ben o vaizliği kabul ettim, fakat maaşını terk ettim. Elimde vesikam var. Vaizlik, imamlık vesikasıyla her yerde amel edebilirim. Çünkü benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfiler madem iade edildi; eski vesikalarımın hükmü bâkidir.

Saniyen: Yazdığım hakaik-i imaniyeyi doğrudan doğruya nefsim'e hitap etmişim. Herkesi davet etmiyorum. Belki ruhları muhtaç ve kalbleri yaralı olanlar, o edviye-i Kur'âniyeyi arayıp buluyorlar. Yalnız, medar-ı maişetim için, yeni huruf çıkmadan evvel, haşre dair bir risalemi tab ettirdim. Bunu da, bana karşı insafsız eski vali, o risaleyi tetkik edip, tenkit edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

ÜÇÜNCÜ MESELE: Benim bazı dostlarım, ehl-i dünya bana şüpheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için benden zâhîren teberri ediyorlar, belki tenkit ediyorlar. Halbuki, kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrisini ve bana karşı içtinaplarını, o ehl-i dünyaya sadakate değil, belki bir nevi riyaya, vicdansızlığa hamledip o dostlarıma karşı fena nazarla bakıyorlar.

Ben de derim: Ey âhiret dostlarım! Benim Kur'ân'a hizmetkârlığımdan teberri edip kaçmayınız. Çünkü, inşaallah benden size zarar gelmez. Eğer faraza musibet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberriyle kurtulamazsınız. O hal ile, musibete ve tokada daha ziyade istihkak kesb edersiniz. Hem ne var ki evhama düşüyorsunuz?

DÖRDÜNCÜ MESELE: Şu nefiy zamanında görüyorum ki, hodefuruş ve siyaset bataklığına düşmüş bazı insanlar, bana tarafgirâne, rakibâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadarım!

Hey efendiler! Ben imanın cereyanındayım. Karşımda imansızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alâkam yok. O adamlardan ücret mukâbilinde iş görenler, belki kendilerini bir derece mazur görüyor. Fakat ücretsiz, hamiyet namına bana karşı tarafgirâne, rakibâne vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek, gayet fena bir hatadır. Çünkü, sabıkan ispat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alâkadar değilim. Yalnız, bütün vaktimi ve hayatımı hakaik-i imaniye ve Kur'âniyeye hasr ve vakfetmişim. Madem böyledir; bana eziyet verip rakibâne ilişen adam

düşünsün ki, o muamelesi zındıka ve imansızlık namına imana ilişmek hükmüne geçer.

BEŞİNCİ MESELE: Dünya madem fânidir. Hem madem ömür kısadır. Hem madem gayet lüzumlu vazifeler çoktur. Hem madem hayat-ı ebediye burada kazanılacaktır. Hem madem dünya sahipsiz değil. Hem madem şu misafirhane-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir müdebbiri var. Hem madem ne iyilik ve ne fenalık cezasız kalmayacaktır. Hem madem ¹

لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

sırrınca teklif-i mâlâyutak yoktur. Hem madem zararsız yol, zararlı yola müreccahtır. Hem madem dünyevî dostlar ve rütbelere kabir kapısına kadardır.

Elbette, en bahtiyar odur ki, dünya için âhireti unutmasın, âhiretini dünyaya feda etmesin, hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın, mâlâyânî şeylerle ömrünü telef etmesin, kendini misafir telâkki edip misafirhane sahibinin emirlerine göre hareket etsin, selâmetle kabir kapısını açıp saadet-i ebediyeye girsin. ^{HAŞİYE-1}

1. "Allah kimseye gücünden fazlasını yüklemeyiz." Bakara Sûresi, 2:286.

Haşiye-1 Bu madem'ler içindir ki, şahsıma karşı olan zulümlere, sıkıntılara aldırmiyorum ve ehemmiyet vermiyorum. "Meraka değmiyor" diyorum ve dünyaya karışmıyorum.

On Altıncı Mektubun Zeyli

بِسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ¹

1. Onun adıyla. "Hiçbir şey yoktur ki Onu hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

Ehl-i dünya, sebepsiz, benim gibi âciz, garip bir adamdan tevehhüm edip, binler adam kuvvetinde tahayyül ederek beni çok kayıtlar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında bir iki gece kalmaklığıma müsaade etmemişler. İşittim ki, diyorlar: "Said elli bin nefer kuvvetindedir; onun için serbest bırakmıyoruz."

Ben de derim ki: Ey bedbaht ehl-i dünya! Bütün kuvvetinizle dünyaya çalıştığınız halde, neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz, divane gibi hükmediyorsunuz? Eğer korkunuz şahsımdan ise, elli bin nefer değil, belki bir nefer elli defa benden ziyade işler görebilir. Yani, odamın kapısında durup bana "Çıkmayacaksın" diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur'ân'a ait dellâllığımdan ve kuvve-i mâneviye-i imaniyeden ise, elli bin nefer değil, yanlıssınız, meslek itibarıyla elli milyon kuvvetindeyim, haberiniz olsun! Çünkü, Kur'ân-ı Hakîmin kuvvetiyle, sizin dinsizleriniz dahil olduğu halde bütün Avrupa'ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim envâr-ı imaniye ile, onların fûnun-u müsbete ve tabiat dedikleri muhkem kal'alarını zirüzeber etmişim. Onların en büyük dinsiz feylesoflarını hayvandan aşağı düşürmüşüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah'ın tevfiğiyle, beni o mesleğimin bir meselesinden geri çeviremezler, inşaallah mağlûp edemezler.

Madem böyledir; ben sizin dünyanıza karışmıyorum, siz de benim âhiretime karışmayınız. Karışsanız da beyhudedir!

*Takdir-i Hüdâ kuvve-i bâzû ile dönmez,
Bir şem'a ki Mevlâ yaka, üflemekle sönmez!*

Benim hakkımda, müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edip âdetâ korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur teşkil etmeyen ve ittihama medar olmayan şeyhlik, büyüklük, hanedan, aşiret sahibi, nüfuzlu, etbâ çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvâliyle alâkadar olmak, hattâ siyasete girmek, hattâ muhalif olmak gibi, bende bulunmayan emirleri tahayyül ederek evhâma düşmüşler. Hattâ hapiste ve hariçteki, yani kendilerince

kâbil-i af olmayanların dahi aflarını müzakere ettikleri sırada, beni âdetâ herşeyden men ettiler.

Fena ve fâni bir adamın, güzel ve bâki şöyle bir sözü var:

*Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.*

Ben de derim:

*Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varsa,
Kur'ân'ın feyziyle, hâdiminde de
Şaşırmaz ilmi, susmaz sözü vardır,
Yanılmaz kalbi, sönmez nuru vardır.*

Çok dostlarla beraber, bana nezaret eden bir kumandan, mükerreren sual ettiler: “Neden vesika için müracaat etmiyorsun, istida vermiyorsun?”

Elcevap: Beş altı sebep için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

Birincisi: Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki, onların mahkûmu olayım, onlara müracaat edeyim. Ben kader-i İlâhînin mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var; ona müracaat ediyorum.

İkincisi: Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu yakinen iman edip bildim. Onun için, hakikî vatan değil, her yer birdir. Madem vatanımda bâki kalmayacağım; beyhude ona karşı çabalamak, oraya gitmek bir şeye yaramıyor. Madem her yer misafirhanedir; eğer misafirhane sahibinin rahmeti yar ise, herkes yardır, her yer yarar. Eğer yar değilse, her yer kalbe bardır ve herkes düşmandır.

Üçüncüsü: Müracaat kanun dairesinde olur. Halbuki bu altı senedir bana karşı muamele keyfî ve fevkalkanundur. Menfiler kanunuyla bana muamele edilmedi. Hukuk-u medeniyetten ve belki hukuk-u dünyeviyeden iskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevkalkanun muamele edenlere kanun namına müracaat mânâsız olur.

Dördüncüsü: Bu sene, buranın müdürü, benim namıma, Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre karyesinde tebdil-i hava için birkaç gün kalmaya dair müracaat etti; müsaade etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacıma cevap-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde faidesiz bir tezellül olur.

Beşincisi: Haksızlığı hak iddia edenlere karşı hak dâvâ etmek ve onlara müracaat etmek bir haksızlıktır, hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve hakka karşı hürmetsizliği irtikâp etmek istemem vesselâm.

Altıncı sebep: Bana karşı ehl-i dünyanın verdikleri sıkıntı, siyaset için değil. Çünkü onlar da bilirler kisiyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. Belki, bilerek veyabilmeyerek, zındıka hesabına, benim dine merbutiyetimden beni tâzip ediyorlar. Öyle ise, onlara müracaat etmek, dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zındıkayı okşamak demektir.

Hem ben onlara müracaat ve dehalet ettikçe; âdil olan kader-i İlâhî, beni onların zalim eliyle tâzip edecektir. Çünkü onlar diyanete merbutiyetimden beni sıkıyorlar; kader ise, benim diyanette ve ihlâsta noksanıyetim var, ara sıra ehl-i dünyaya riyakârlıklarımın için beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok. Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, kader der: “Ey riyakâr, bu müracaatın cezasını çek.” Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: “Bizi tanımıyorsun, sıkıntıda kal.”

Yedinci sebep: Malûmdur ki, bir memurun vazifesi, heyet-i içtimaiyeye muzır eşhâsa meydan vermemek ve nâfilere yardım etmektir. Halbuki, beni nezaret altına alan memur, kabir kapısına gelen, misafir bir ihtiyar adama,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

¹ taki, imanın lâîf bir zevkini izah ettiğim vakit, bir cürm-ü meşhut halinde beni yakalamak gibi, çok zaman yanıma gelmediği halde, o vakit güya bir kabahat işliyorum gibi yanıma geldi. İhlâsla dinleyen o biçareyi de mahrum bıraktı, beni de hiddete getirdi. Halbuki, burada bazı adamlar vardı; o onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra, edepsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek surette bulundukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı.

1. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.

Hem malûmdur ki, zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zabıt olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Halbuki bir senedir, hem âmir, hem nezarete memur hükûmet-i milliyece iki mühim zât, kaç defa odamın yanından geçtikleri halde, kat'â ve asla ne benimle görüştüler ve ne de halimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adâvetlerinden yanaşmıyorlar. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından, güya ben onları yutacağım gibi kaçıyorlar!

İşte şu adamlar gibi eczası ve memurları bulunan bir hükûmeti hükûmet diyerek merci tanıyıp müracaat etmek kâr-ı akıl değil, beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı, Antere gibi diyecekti:

مَاءُ الْحَيَاةِ بِذَلَّةٍ كَجَهَنَّمَ وَجَهَنَّمَ بِالْعِزِّ فَخْرٌ مَنْزِلِي

1. Zilletle ele geçen âb-ı hayat, tıpkı Cehennem gibidir. İzzetle Cehennem ise, medar-ı iftihar bir menzîlim olur. *Dîvânü Antera*, (Takdim ve şerh: Mecîd Tarrâd), 135.

Eski Said yok. Yeni Said ise, ehl-i dünya ile konuşmayı mânâsız görüyor. “Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar; mahkeme-i kübrâda onlarla

muhakeme olacağız” der, sükût eder.

Adem-i müracaatımın sebeplerinden sekizincisi: “Gayr-ı meşru bir muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adâvet olduğu” kaidesince, âdil olan kader-i İlâhî, lââyık olmadıkları halde meylettığım şu ehl-i dünyanın zalim eliyle beni tâzip ediyor. Ben de bu azâba müstehakım deyip sükût ediyordum. Çünkü, Harb-i Umumîde gönüllü alay kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu Kumandanı ve Enver Paşa takdiratı altında, kıymettar talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra, *Hutuvât-ı Sitte* gibi eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, İngilizlerin İstanbul’a tasallutu altında, İngilizlerin başlarına vurdum. Şu beni işkenceli ve sebepsiz esaret altına alanlara yardım ettim.

İşte, onlar da bana o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya’da, esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyı, burada bu dostlarım bana üç ayda çektirdiler. Halbuki, Ruslar beni Kürt gönüllü kumandanı suretinde, Kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazarıyla bana baktıkları halde, beni dersten men etmediler. Arkadaşım olan doksan esir zabitlerin kısm-ı ekserisine ders veriyordum. Bir defa Rus kumandanı geldi, dinledi. Türkçebilmediği için, siyasî ders zannetti, bir defa beni men etti; sonra yine izin verdi. Hem aynı kışlada bir odayı cami yaptık. Ben imamlıkyapıyordum. Hiç müdahale etmediler, ihtilâttan men etmediler, beni muhabereden kesmediler.

Halbuki, bu dostlarım, güya vatandaşlarım ve dindaşlarım ve onların menfaat-i imaniyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebep yokken, siyasetten vedünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken, üç sene değil, belki beni altısene sıkıntılı bir esaret altına aldılar, ihtilâttan men ettiler. Vesikam olduğu halde, dersten, hattâ odamda hususî dersimi de men ettiler, muhabereye sed çektiler. Hattâ, vesikam olduğu halde, kendim tamir ettiğim ve dört sene imamlık ettiğimmescidimden beni men ettiler. Şimdi dahi cemaat sevabından beni mahrum etmek için—daimî cemaatim ve âhiret kardeşlerim—mahsus üç adama dahi imamet etmemi kabul etmiyorlar. Hem, istemediğim halde birisi bana iyi dese, bana nezaret eden memur kıskanarak kızıyor, nüfuzunu kırayım diye vicdansızcasına tedbirler yapıyor, âmirlerinden iltifat görmek için beni tâciz ediyor.

İşte, böyle vaziyette bir adam, Cenâb-ı Haktan başka kime müracaat eder? Hâkim, kendi müddei olsa, elbette ona şekvâ edilmez. Gel, sen söyle, bu hale ne diyeceğiz? Sen ne dersen de, ben derim ki: Bu dostlarım içinde çok münafıklar var. Münafık kâfirden eşedir. Onun için, kâfir Rus’un bana çekirtmediğini çektiriyorlar.

Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın

kurtulmasına ve saadet-i ebediyenize hizmet ediyorum. Demek hizmetim hâlis, lillâh için olmamış ki, aksülâmel oluyor; siz, ona mukâbil her fırsatta beni incitiyorsunuz. Elbette mahkeme-i kübrâda sizinle görüşeceğiz.

نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ²

derim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي³

Said Nursî

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

2. "O ne güzel dost ve ne güzel yardımcıdır!" Enfâl Sûresi, 8:40; Hac Sûresi, 22:78.

3. Bâkî olan sadece Odur.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hapis musibetine düşenlere, merhametkârane, sadakatle hariçten gelen erzaklarına nezaret ve yardım edenlere kuvvetli bir teselliye üç noktada beyan edeceğim.

Birinci nokta: Hapiste geçen ömür günleri, herbir gün on gün kadar bir ibadet kazandırabilir ve fâni saatleri, meyveleri cihetiyle mânen bâki saatlere çevirebilir ve beş on sene ceza, milyonlar sene haps-i ebedîden kurtulmaya vesile olabilir. İşte, ehl-i iman için bu pek büyük ve çok kıymetli kazancın şartı, farz namazını kılmak ve hapse sebebiyet veren günahlardan tevbe etmek ve sabır içinde şükretmektir. Zaten hapis çok günahlara mânidir, meydan vermiyor.

İkinci nokta: Zevâl-i lezzet elem olduğu gibi, zevâl-i elem dahi lezzettir. Evet, herkes geçmiş lezzetli, safâlî günlerini düşünse, teessüf ve tahassür elem-i mânevîsini hissedip “Eyvah!” der. Ve geçmiş musibetli, elemli günlerini tahattur etse, zevâlinde bir mânevî lezzet hisseder ki, “Elhamdü lillâh, şükür, o belâ sevabını bıraktı, gitti” der, ferahla teneffüs eder. Demek, bir saat muvakkat elem, zevâliyle ruhta bir mânevî lezzet bırakır; ve lezzetli saat, bilâkis, elem bırakır.

Madem hakikat budur. Ve madem geçmiş musibet saatleri elemleriyle beraber mâdum ve yok olmuş; ve gelecek belâ günleri şimdi mâdum ve yoktur. Ve yoktan elem yok; ve mâdumdan elem gelmez. Meselâ, birkaç gün evvel aç ve susuz olmasından, bir iki günsonra aç ve susuz olmak ihtimalinden, bugün onlar niyetiyle mütemadiyen ekmek yese ve su içse ne derece divaneliktir. Aynen öyle de, geçmiş ve gelecek elemli saatleri—ki hiç ve mâdum ve yok olmuşlar—şimdi onları düşünüp sabırsızlık göstermek ve kusurlu nefisini bırakıp Allah’tan şekvâ etmek gibi “Of! Of!” demek divaneliktir. Eğer sağa sola, yani geçmiş ve geleceğe karşı sabır kuvvetini dağıtmazsa ve hazır saate ve o güne karşı tutsa, tam kâfi gelir, sıkıntı ondan bire iner. Hattâ, şekvâ olmasın, ben bu üçüncü medrese-i Yusufiyede, birkaç gün zarfında, hiç ömrümde görmediğim maddî ve mânevî sıkıntılı, hastalıklı musibetimde, hususan Nurun hizmetinden mahrumiyetimden gelen meyusiyet ve kalbî ve ruhî sıkıntılar beni ezdiği sırada, inâyet-i İlâhiye bu mezkûr hakikati gösterdi. Ben de sıkıntılı hastalığımın, hapsimden razı oldum. Çünkü, benim gibi kabir kapısında bir bîçareye, gafletle geçebilir bir saati, on saat ibadet saatleri yapmak büyük bir kârdır diye şükreyledim.

Üçüncü nokta: Şefkatkârâne hizmetiyle yardım etmek ve muhtaç oldukları rızıklarını ellerine vermek ve mânevî yaralarına tesellilerle merhem sürmek, az

bir amel ile büyük bir kazanç var. Ve dışarıdan gelen yemeklerini onlara vermek, aynı yemek kadar o gardiyan ve gardiyanla beraber dahilde ve hariçte bîçare mahpuslara çalışanlara bir sadaka hükmünde defter-i hasenatına yazılır. Hususan musibetzedede, ihtiyar veya hasta veya fakir veya garip olsa, o sadaka-i mâneviyenin sevabını çok ziyadeleştirir. İşte bu kıymetli kazancın şartı, farz namazını kılmaktır—tâ ki o hizmeti lillâh için olsun. Hem bir şartı da, sadakat ve şefkat ve sevinçle ve minnet etmemek tarzda yardımlarına koşmaktır.

Gençlik Rehberinin küçük bir haşiyesi

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Risale-i Nur'daki hakikî teselliye mahpuslar çok muhtaçtırlar. Hususan gençlik darbesini yiyip taze ve şirin ömrünü hapiste geçirenlerin, Nurlara ekmek kadar ihtiyaçları var.

Evet, gençlik damarı akıldan ziyade hissiyatı dinler. His ve heves ise kördür, âkıbeti görmez. Bir dirhem hazır lezzeti, ileride bir batman lezzete tercih eder; bir dakika intikam lezzeti ile katleder, seksen bin saat hapis elemelerini çeker. Ve bir saat sefahet keyfiyle, bir namus meselesinde binler gün hem hapsin, hem düşmanının endişesinden sıkıntılarla ömrünün saadeti mahvolur. Bunlara kıyasen, bîçare gençlerin çok vartaları var ki, en tatlı hayatını, en acı ve acınacak bir hayata çeviriyorlar. Ve bilhassa şimalde koca bir devlet, gençlik hevesatını elde ederek bu asrı fırtınalarıyla sarsıyor. Çünkü âkıbeti görmeyen kör hissiyatla hareket eden gençlere, ehl-i namusun güzel kızlarını ve karılarını ibâhe eder. Belki hamamlarında erkek-kadın beraber çıplak olarak girmelerine izin vermeleri cihetinde bu fuhşiyatı teşvik eder. Hem, serseri ve fakir olanlara zenginlerin mallarını helâl eder ki, bütün beşer bu musibete karşı titriyor.

İşte bu asırda İslâm ve Türk gençleri kahramanâne davranıp, iki cihetten hücum eden bu tehlikeye karşı Risale-i Nur'un Meyve ve Gençlik Rehberi gibi keskin kılıçlarıyla mukabele etmeleri elzemdir. Yoksa, o bîçare genç, hem dünya istikbalini ve mes'ut hayatını, hem âhiretteki saadetini ve hayat-ı bâkiyesini azaplara, elemelere çevirip mahveder ve su-i istimal ve sefahetle hastahanelere ve hissiyat taşkınlıklarıyla hapishanelere düşer. Eyvahlar, eseflerle ihtiyarlığında çok ağlayacak. Eğer terbiye-i Kur'âniye ve Nurun hakikatleriyle kendini muhafaza eylese, tam bir kahraman genç ve mükemmel bir insan ve mes'ut bir Müslüman ve sair zîhayatlara, hayvanlara bir nevi sultan olur.

Evet, bir genç hapiste, yirmi dört saat her günkü ömründen tek bir saatini beş farz namazına sarf etse ve ekser günahlardan hapis mâni olduğu gibi o musibete sebebiyet veren hatadan dahi tevbe edip sair zararlı, elemli günahlardan çekilse, hem hayatına, hem istikbaline, hem vatanına, hem milletine, hem akrabasına büyük faidesi olması gibi, on on beş senelik fânî gençlikle ebedî, parlak, bâki bir gençliği kazanacağını, başta Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, bütün kütüb ve suhuf-u semâviye kat'î haber verip müjde ediyor. Evet, o şirin güzel gençlik nimetine

istikametle, tâatle şükretse, hem ziyadeleşir, hem bâkileşir, hem lezzetlenir. Yoksa hem belâlı olur, hem elemli, gamlı, kâbuslu olur, gider. Hem akrabasına, hem vatanına, hem milletine muzır bir serseri hükmüne geçirmeye sebebiyet verir.

Eğer mahpus, zulmen mahkûm olmuşsa, farz namazını kılmak şartıyla herbir saati bir gün ibadet hükmünde olduğu gibi, o hapis onun hakkında bir çilehane-i uzlet olup eski zamanda mağaralara girerek ibadet eden münzevî salihlerden sayılabilirler.

Eğer fakir veya ihtiyar veya hasta ve iman hakikatlerine müştak ise, farzını yapmak ve tevbe etmek şartıyla, herbir saatleri dahi yirmişer saat ibadet olup, hapis ona bir istirahathâne ve merhametkârane ona bakan dostlar için bir muhabbethâne, bir terbiyehane, bir derslane hükmüne geçer. O hapiste durmakla, haricindeki müşevveş, her tarafta günahların hücumlarına mâruz serbestiyetten daha ziyade hoşlanabilir, hapisten tam terbiye alır. Çıktığı zaman bir katil, bir müntakim olarak değil, belki tevbekâr, tecrübeli, terbiyeli, millete menfaatli bir adam çıkar. Hattâ Denizli hapsindeki zâtların az bir zamanda Nurlardan fevkalâde hüsn-ü ahlâk dersini alanlarını gören bazı alâkadar zâtlar demişler ki: “Terbiye için on beş sene hapse atmaktansa, on beş hafta Risale-i Nur dersini alsalar, daha ziyade onları ıslah eder.”

Madem ölüm ölmüyor ve ecel gizlidir, her vakit gelebilir. Ve madem kabir kapanmıyor; kâfile kâfile arkasından gelenler oraya girip kayboluyorlar. Ve madem bu hayat-ı dünyeviye gayet sür’atle gidiyor. Ve madem ölüm, ehl-i iman hakkında idam-ı ebedîden terhis tezkeresine çevrildiğini, hakikat-i Kur’âniye ile Risale-i Nur güneş gibi göstermiş, ve ehl-i dalâlet ve sefahet hakkında gözle görüldüğü gibi bir idam-ı ebedîdir, bütün mahbubâtından ve mevcudattan bir firâk-ı lâyezâlîdir. Elbette ve elbette, hiçbir şüphe kalmaz ki, en bahtiyar odur ki, sabır içinde şükredip hapis müddetinden tam istifade ederek, Nurlar dersini alarak, istikamet dairesinde imanına ve Kur’ân’a hizmete çalışır.

Ey zevk ve lezzete müptelâ insan! Ben yetmiş yaşında, binler tecrübelerle ve hüccetlerle ve hâdiselerle aynelyakîn bildim ki, hakikî zevk ve elemsiz lezzet ve kedersiz sevinç ve hayattaki saadet yalnız imandadır ve iman hakikatleri dairesinde bulunur. Yoksa, dünyevî bir lezzette çok elemeler var. Bir üzüm tanesi yedirir, on tokat vurur, hayatın lezzetini kaçıır.

Ey hapis musibetine düşen bîçareler! Madem dünyanız ağlıyor ve tatlı hayatınız acılaştı. Çalışınız, âhiretiniz dahi ağlamasın ve hayat-ı bâkiyeniz gülsün, tatlılaşsın. Hapisten istifade ediniz. Nasıl bazen ağır şerait altında, düşman karşısında bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir. Öyle de,

sizin ağır şerait altında herbir saat ibadet zahmeti, çok saatler olup o zahmetleri rahmetlere çevirir.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sizi tâziye değil, belki tebrik ediyorum. Madem kader-i İlâhî bizi bu üçüncü medrese-i Yusufiyyeye bir hikmet için sevk etti ve bir kısım rızkımızı bize burada yedirecek ve rızkımız bizi buraya çağırdı. Ve madem şimdiye kadar kat'î

tecübelerle ¹ عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ¹ sırrına inâyet-i İlâhiye bizi mazhar etmiş. Ve madem medrese-i Yusufiyedeki yeni kardeşlerimiz herkesten ziyade Nurlardaki teselliye muhtaçtırlar ve adliyeciler, memurlardan ziyade Nur kaidelerine ve sair kudsî kanunlarına ihtiyaçları var. Ve madem Nur nüshaları pek kesretle hariçteki vazifenizi görüyorlar ve fütuhatları tevakkuf etmiyor. Ve madem burada herbir fâni saat, bâki ibadet saatleri hükmüne geçer. Elbette biz bu hâdiseden, mezkûr noktalar için kemâl-i sabır ve metanet içinde mesrurâne şükretmemiz lâzımdır. Denizli hapsinde teselli için yazdığımız bütün o küçük mektupları size de aynen tekrar ederim. İnşaallah o hakikatli fıkralar sizi de mütesellî ederler.

1. "Belki sevmediğiniz şey hakkınızda hayırlıdır." Bakara Sûresi, 2:216.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hadsiz şükrederim ki, Risale-i Nur'un hakikî sahipleri olan müftüler, vâizler, imamlar, hocalardan mânevî kahramanlar meydana çıktılar. Şimdiye kadar Nurun fedakârları gençler, mektepliler, muallimler idi. Bin bârekâllah, Ethem, İbrahim'ler, Ali Osman'lar ehl-i medresenin yüzlerini ak ettiler, çekingenliklerini cesarete çevirdiler.

Saniyen: Hâlisâne faaliyetlerinden ve heyecanlarından neş'et eden bu hâdiseden teessüf etmesinler. Çünkü, Denizli hapsi, netice itibarıyla, ihtiyatsız hareket edenleri tebrik ettirdi. Zahmet pek az, faide-i mâneviye pek çok oldu. İnşâallah bu üçüncü medrese-i Yusufiye ikinciden geri kalmayacak.

Salisen: Meşakkat derecesinde sevabın ziyadeleşmesi cihetinde, bu şiddetli hale şükretmeliyiz. Vazifemiz olan hizmet-i imaniyeyi ihlâsla yapmaya çalışmalı, vazife-i İlâhiye olan muvaffakiyet ve hayırlı neticeleri vermek cihetine

karışmamalıyız.¹ خَيْرُ الْأُمُورِ أَحْمَرُهَا deyip bu çilehanedeki sıkıntılara sabır içinde şükretmeliyiz. Amelimizin makbuliyetine bir alâmet ve kudsî mücahedemizin imtihanında tam bir şehadetnâme almamıza bir emâredir bilmeliyiz.

1. "İşlerin en hayırlısı zorlu olanıdır."

Başta Müdür olarak hapsin heyet-i idaresine sureten ehemmiyetsiz, fakat bence çok ehemmiyetli bir mâruzatım var

Yirmi iki sene tecrid-i mutlak içinde geçen hayatım ve yetmiş beş yaşında vücudumun aşılara tahammülü yoktur. Hattâ, çok zaman evvel beni aşıladılar; yirmi sene onun eseri olarak cerahat yapıyordu. Müzmin bir zehir hükmüne geçti. Emirdağı'nda iki doktor ve arkadaşlarım bunu biliyorlar. Hem dört sene evvel Denizli'de beni de umum mahkûmlar içinde aşıladılar. Hiçbirisine zarar olmadığı halde, beni yirmi gün hasta eyledi. Hıfz-ı İlâhî ile, benim için tehlikeli olan hastahaneye gitmeye mecbur edilmedim. Kat'iyen vücudum aşıya gelmez. Hem mazeretim kuvvetlidir. Hem yetmiş beş yaşında gayet zayıf olduğumdan, on yaşında bir çocuğa edilen aşıya ancak tahammül ederim. Hem madem daima tecrid-i mutlak içindeyim; benim başkalarla temasım yok. Hem bir ay evvel iki doktoru Vali Emirdağı'na gönderdi; beni tam muayene ettiler, hiçbir sâri hastalık bulunmadığı, yalnız gayet zaafiyetten ve tecrit ve ihtiyarlıktan ve kulunç hastalığından başka birşey bulamadılar. Elbette bu hal, beni kanunca aşılamaya mecbur etmez.

Hem büyük bir ricam var, beni hastahaneye sevk etmeyiniz. Bütün hayatımda, hususan bu yirmi iki sene tecrid-i mutlak ömrümde tahammül edemediğim bir vaziyete, yani tanımadığım hastabakıcıların hükmü altına mecbur etmeyiniz. Gerçi bu sıralarda kabre girmeyi hoş görmeyebaşlamıştım. Fakat insaniyetlerini gördüğüm bu hapsin heyet-i idaresinin hatırları ve mahpusların tesellileri için, şimdilik hapsi kabre tercih ettim.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Benim şahsıma edilen eziyet ve ihanetlerden müteessir olmayınız. Çünkü Risale-i Nur'da bir kusur bulamıyorlar, onun bedeline benimehemmiyetsiz ve çok kusurlu şahsımla uğraşıyorlar. Ben bundan memnunum. Risale-i Nur'un selâmetine ve şerefine binler şahsî elemeler, belâlar, tahkirler görsem, yine müftehirâne şükretmek, Nurdan aldığım dersin muktezasıdır. Ve onun için bana bu cihette acımayınız.

Saniyen: Pek geniş ve şiddetli ve merhametsiz bu taarruz ve hücum, şimdilik yirmiden bire indi. Binler haslar yerinde birkaç zât ve yüz binler alâkadarlar bedeline mahdud birkaç yeni kardeşleri topladılar. Demek inâyet-i İlâhiye ile pek hafif bir surete çevrilmiş.

Salisen: İnâyet-i Rabbâniye ile, iki sene aleyhimizde plân çeviren sabık vali def oldu. Ve aleyhimizde pek ziyade evhamlandırılan Dahiliye Vekilinin, hemşehriliği ve nesilce cedleri ziyade dindarlık cihetiyle, bu dehşetli hücumu pek çok hafiflettiğine kuvvetli bir ihtimal var. Onun için meysus olmayınız ve telâş etmeyiniz.

Rabian: Pek çok tecrübelerle ve hâdiselerle kat'î kanaat verecek bir tarzda, Risale-i Nur'un ağlamasıyla ya zemin titrer veya hava ağlar. Gözümüzle çok gördüğümüz ve kısmen mahkemede dahi ispat ettiğimiz gibi, tahminimce bu kış emsalsiz bir tarzda, yaz gibi bidayette gülmesi, Risale-i Nur'un perde altında teksir makinesiyle gülmesine ve intişarına tevafuku; ve her tarafta taharri ve müsadere endişesiyle tevakkufla ağlamasına, birden bire kış dehşetli hiddeti ve ağlamasıyla tetabuku kuvvetli bir emaredir ki, hakikat-i Kur'âniyenin bu asırda parlak bir mu'cize-i kübrâsıdır, zemin ve kâinat onun ile alâkadar...

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün birden hatıra geldi ki, mesele-i Nuriye münasebetiyle bu medreseye kader-i İlâhi ve kısmetin sevkiyle gelenleri tâziye yerine tebrik eyle. Çünkü ekseriyetin herbiri yirmi otuz sene, belki yüz sene, belki bin mâsum kardeşlerimize bedel gelip onları bir derece zahmetten kurtarıyor. Hem Nurla imana hizmetiniz devam etmekle beraber, herbiriaz zamanda çok hizmet etmiş, bazıları on senede yüz senelik iş görmüşgibidir. Hem bu yeni medrese-i Yusufiyenin imtihanında bulunup onun geniş ve küllî kıymettar neticelerine bilfiil hissedar olmak için bu zahmetli mücahedeye giriyorlar. Ve kolayca görmelerine müştak oldukları hâlis, sadık kardeşlerini görüp, tatlı bir ders alıp veriyorlar. Hem madem dünyanın istirahat zamanları devam etmiyor, boşuboşuna gidiyor! Elbette böyle az zahmetle çok kâr kazananlar tebrike lâyıktırlar.

Kardeşlerim, bu geniş hücum, Risale-i Nur'un fütuhata karşıdır. Fakat anladılar ki, Nurlara iliştikçe daha ziyade parlar, ders dairesi genişlenip ehemmiyet kesbeder ve mağlûp olmaz. Yalnız *sırran tenevveret* perdesi altına girer. Onun için plânı değiştirdiler; zâhiren Nurlara ilişmiyorlar.

Biz madem inâyet altındayız; elbette kemâl-i sabır içinde şükretmeliyiz.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Garip ve lâtif iki hâlimi beyan etmek lâzım geldi.

Birincisi: Benim tecrid-i mutlakta sizin gibi canımdan ziyade sevdiğim kardeşlerimle serbest görüşemediğimde bir inâyet-i İlâhiye ve bir maslahat bulunduğu kalbime ihtar edildi. Çünkü elli lirayı sarf edip görüşmek için Emirdağı'na gelerek elli dakika, bazı on dakika, bazı hiç görüşmeden giden çok âhîret kardeşlerimiz, birer bahaneyle kendilerini bu medrese-i Yusufiyyeye atacaktı. Benim dar vaktim ve inzivadan gelen hâlet-i ruhiyem bıraksa, o fedakâr dostlara tam sohbet etmeye hizmet-i Nuriye müsaade etmezdi.

İkincisi: Bir zaman meşhur bir allâmeyi, harbin müteaddit cephesinde cihada gidenler görmüşler, ona demişler. O da demiş: “Bana sevap kazandırmak ve derslerimden ehl-i imana istifade ettirmek için benim şeklimde bazı evliyalar benim yerimde işler görmüşler.” Aynen bunun gibi, Denizli’de camilerde beni gördükleri, hattâ resmen ihbar edilmiş ve müdür ve gardiyana aksetmiş. Bazıları telâş ederek, “Kim ona hapishane kapısını açıyor?” demişler. Hem burada dahi aynen öyle oluyor. Halbuki benim çok kusurlu, ehemmiyetsiz şahsiyetime pek cüz’î bir harika isnadına bedel, Risale-i Nur’un harikalarını ispat edip gösteren *Sikke-i Gaybî* Mecmuası yüz derece, belki bin derece ziyade Nurlara itimat kazandırır ve makbuliyetine imza basar. Hususan Nurun kahraman talebeleri, hakikaten hârika halleri ve kalemleriyle imza basıyorlar.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Beni merak etmeyiniz; ben sizinle beraber bir binada bulunduğumda bahtiyarım, memnun ve mesrurum.

Şimdi vazifemiz: Bir müdafaa nüshası Isparta'ya gitsin. Mümkünse, hem yeni hurufla, hem makineyle eski huruf yirmi nüsha çıksın. Hattâ oranın müddeiumumuna gösterilsin. Hem bir nüsha avukatımıza bizzat verilsin ve ayrı bir nüsha da müdüre verip tâ onu da dâvâ vekilimize o versin. Hem Ankara makamata yeni harfle beraber eski harfle, Denizli'de olduğu gibi, gönderilecek. Mümkünse beş nüsha makamata hazırlansın. Çünkü müsadere edilen Nurlar, eski harfle o makamata, hususan Diyanet Riyaseti heyetine gönderilmiş, sonra buraya gelmiş. Hem vekilimiz Ahmed Beye haber veriniz ki, müdafaayı makineyle yazdığı vakit sıhhatine pekçok dikkat etsin. Çünkü ifadelerim başkasına benzemiyor. Bir harfinve bazen bir noktanın yanlışıyla bir mesele değişir, mânâ bozulur.

Hem buraya gelen iki makine, size müsaade verilmezse geri gitsinler. Hem telâş edip sıkılmayınız, meysus olmayınız.

İNَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا¹ sırrıyla, inâyet-i İlâhiye inşaallah çabuk imdadımıza yetişir.

1. "Gerçekten zorlukla beraber bir kolaylık vardır." İnşirah Sûresi, 94:6.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Risale-i Nur benim bedelime sizlerle görüşür, derse müştak yeni kardeşlerimize güzelce ders verir. Nurlarla ya okumak veya okutmak veya yazmak suretindeki meşguliyet, tecrübelerle kalbe ferah, ruha rahat, rızka bereket, vücuda sıhhat veriyor. Şimdi Hüsrev gibi Nur kahramanı size ihsan edildi. İnşallah bu medrese-i Yusufiye dahi, Medresetü’z-Zehrânın bir mübarek dershanesi olacak. Ben şimdiye kadar Hüsrev’i ehl-i dünyaya göstermiyordum, gizlerdim. Fakat neşredilen mecmualar, onu ehl-i siyasete tamamıyla gösterdi, gizli birşey kalmadı. Onun için ben onun iki üçhizmetini has kardeşlerime izhar ettim. Hem ben, hem o, daha gizlemekdeğil, lüzum ise aynı hakikat beyan edilecek. Fakat şimdilik karşımızda hakikati dinleyecekler içinde dehşetli ve tezahür etmiş iki muannid, hem zındık, hem komünist hesabına—biri Emirdağı’nda mâlum olmuş, biri de burada—gayet derrasâne, aleyhimizde iftiralarla memurları ürkütmeye çalışıyorlar. Onun için biz şimdilik çok ihtiyat edip telâş etmemek ve inâyet-i İlâhiyenin imdadımıza gelmesini tevekkülle beklemek lâzımdır.

Ey hapis arkadaşlarım ve din kardeşlerim,

Size, hem dünya azabından, hem âhiret azabından kurtaracak bir hakikati beyan etmek kalbime ihtar edildi. O da şudur:

Meselâ, birisi birisinin kardeşini veya akrabasını öldürmüş. Bir dakika o hiddet yüzünden milyonlar dakika hem kalbî sıkıntı, hem hapis azabını çeker. Ve maktulün akrabası dahi intikam endişesiyle ve karşısında düşmanını düşünmesiyle hayatının lezzetini ve ömrünün zevkini kaçıır. Hem korku, hem hiddet azabını çekiyor. Bunun tek bir çaresi var: O da, Kur’ân’ın emrettiği ve hak ve hakikat ve maslahat ve insaniyet ve İslâmiyet iktiza ve teşvik ettikleri olan barışmak ve musalâha etmektir.

Evet, hakikat ve maslahat sulhtur. Çünkü ecel birdir, değişmez. O maktul, herhalde ecel geldiğinden, daha dünyada kalmayacaktı. O katil ise, o kaza-yı İlâhiyeye vasıta olmuş. Eğer barışmak olmazsa, iki taraf da daima korku ve intikam azabını çekerler. Onun içindir ki; “Üç günden fazla bir mü’min diğer bir mü’mine küsmemek” İslâmiyet emrediyor. Eğer o katil bir adavetten ve bir kinli

garazdan gelmemişse ve bir münafık o fitneye vesile olmuşsa, çabuk barışmak elzemdir. Yoksa o cüz'î musibet büyük olur, devam eder. Eğer barışsalar ve öldüren tevbe etse ve maktule her vakit dua etse, o halde her iki taraf çok kazanırlar ve kardeş gibi olurlar. Bir gitmiş kardeşe bedel, birkaç dindar kardeşleri kazanır. Kaza ve kader-i İlâhiyeye teslim olup düşmanını affeder. Ve bilhassa madem Risale-i Nur dersini dinlemişler, elbette mâbeynlerinde bulunan bütün küsmekleri bırakmaya, hem maslahat ve istirahat-i şahsiye ve umumiye iktiza ediyorlar. Nasıl ki Denizli hapsinde birbirine düşman bütün mahpuslar Nurlar dersiyle birbirine kardeş oldular ve bizim beraatimize bir sebep olup hattâ dinsizlere, serserilere de o mahpuslar hakkında “Mâşaallah, bârekâllah” dedirttiler, o mahpuslar tam teneffüs ettiler.

Ben burada gördüm ki, birtek adamın yüzünden yüz adam sıkıntı çekip beraber teneffüse çıkmıyorlar. Onlara zulüm olur. Merd, vicdanlı bir mü'min, küçük ve cüz'î bir hata veya menfaatle yüzer zararı ehl-i imana vermez. Eğer hata etse, verse çabuk tevbe etmek lâzımdır.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim

Ben hem Risale-i Nur'u, hem sizleri, hem kendimi, Hüsrevve Hıfzı ve Bartınlı Seyyid'in kıymettar müjdeleriyle hem tebrik, hem tebşir ediyorum. Evet, bu sene hacca gidenler, Mekke-i Mükerrermede Nurun kuvvetli mecmualarını büyük âlimlerin hem Arapça, hem Hintçe tercüme ve neşre çalışmaları gibi, Medine-i Münevverede dahi o derece makbul olmuş ki, Ravza-i Mutahharanın Makber-i Saadeti üstünde konulmuş. Hacı Seyyid, kendi gözüyle Asâ-yı Mûsâ mecmuasını kabır-i Peygamberî (a.s.m.) üzerinde görmüş. Demek makbul-ü Nebevî olmuş ve rıza-yı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm dairesine girmiş. Hem niyet ettiğimiz ve buradan giden hacılara dediğimiz gibi, Nurlar bizim bedelimize o mübarek makamları ziyaret etmişler. Hadsiz şükür olsun, Nurun kahramanları bu mecmuaları tashihli olarak neşretmeleriyle, pekçok faidelerinden birisi de; beni tashih vazifesinden ve merakından kurtardığı gibi, kalemle yazılan sair nüshalara tam bir me'haz olmak cihetinde yüzer tashihçi hükmüne geçtiler. Cenâb-ı Erhamürrâhimîn o mecmuaların herbir harfine mukâbil onların defter-i hasenatlarına bin hasene yazdırsın. Âmin, âmin, âmin.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Müjdeli ve tabiri çıkmış lâtif bir rüya

Bana hizmet eden Ali geldi, dedi: “Ben rüyada gördüm ki, sen Hüsrev’le beraber Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın elini öptün.” Birden, bir mektup aldım ki, Hüsrev’in hattıyla yazılan *Asâ-yı Mûsâ* mecmuasını kabri-i Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm üzerinde hacılar görmüşler. Demek benim bedelime Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın mânevî elini, Hüsrev kaleminin vasıtasıyla öpmüş ve rıza-yı Nebeviyeye mazhar olmuş.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim ve hapis arkadaşlarım,

Evvelâ: Sureten görüşmediğimizden merak etmeyiniz. Bizler mânen her zaman görüşüyoruz. Benim ehemmiyetsiz şahsıma bedel, Nurdan elinize geçen hangi risaleyi okusanız veya dinleseniz benim âdi şahsım yerine, Kur'ân'ın bir hâdimi haysiyetiyle, beni o risale içerisinde görüp sohbet edersiniz. Zaten ben de sizinle bütün dualarımda ve yazılarınızda ve alâkanızda hayalimde görüşüyorum ve bir dairede beraber bulunmamızdan her vakit görüşüyoruz gibidir.

Saniyen: Bu yeni medrese-i Yusufiyedeki Risale-i Nur'un yeni talebelerine deriz: Kuvvetli hüccetlerle, hattâ ehl-i vukufu da teslime mecbur eden işârât-ı Kur'âniye ile “Nurun sadık şakirtleri imanla kabre girecekler. Hem şirket-i mâneviye-i Nuriyenin feyziyle, herbir şakirt derecesine göre umum kardeşlerinin mânevî kazançlarına ve dualarına hissedar olur. Güya âdetâ binler dille istiğfar eder, ibadet eder.” Bu iki faide ve netice, bu acîp zamanda bütün zahmetleri, sıkıntıları hiçe indirir, pekçok ucuz olarak o iki kıymettar kârları sadık müşterilerine verir.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Afyonmüdafaanamesinin hem bize, hem bu Nurlara, hem bu memlekete, hem âlem-i İslâma alâkadar ehemmiyetli hakikatleri var. Herhalde bunu yeni hurufla beş on nüsha çıkarmak lâzımdır, tâ Ankara makamâtına gönderilsin. Bizi tahliye ve tecziye etseler de hiç ehemmiyeti yok. Şimdi vazifemiz, o müdafaattaki hakikatleri hem hükûmete, hem adliyelere, hem millete bildirmektir. Belki de kader-i İlâhî bizi bu dershaneye sevketmesinin bir hikmeti de budur. Mümkün olduğu kadar çabuk makine ile çıksın. Bizi bugün tahliye etseler, biz yine onu bu makamata vermeye mecburuz. Sizi aldatıp tehir edilmesin. Artık yeter, aynı mesele için on beş senede üç defa bu eşedd-i zulüm ve bahaneler ve emsalsiz işkencelere karşı son müdafaamız olsun. Madem kanunen kendimizi müdafa etmek için sabık mahkemelerde makineyi bize vermişler; burada o hakkımızı bizden hiç bir kanunla men edemezler. Eğer resmen çare bulmadınızsa, hariçten bizim avukat herşeyden evvel bunun makine ile beş nüshasını çıkarsın; hem sıhhatine çok dikkat edilsin.

Said Nursî

Aziz yeni kardeşlerim ve eski mahpuslar,

Benim kat'î kanaatim gelmiş ki, buraya girmemizin inâyet-i İlâhiye cihetinde bir ehemmiyetli sebebi sizsiniz. Yani sizi, Nurlar tesellileriyle ve imanın hakikatleriyle sizi bu hapis musibetinin sıkıntılarından ve dünyevî çok zararlarından ve boşu boşuna gam ve hüznle giden hayatınızı faidesizlikten, bâd-ı hevâ zayi olmasından ve dünyanın ağlaması gibi âhiretinizi ağlamaktan kurtarıp tam bir teselli size vermektir.

Madem hakikat budur; elbette siz dahi Denizlimahpusları ve Nur talebeleri gibi birbirinize karşı kardeş olmanız lâzımdır. Görüyorsunuz ki, bir bıçak içinize girmemek ve birbirinize tecavüz etmemek için, dışarıdan gelen bütün eşyanız ve yemek ve ekmeğinizi ve çorbanızı karıştırıyorlar. Size sadakatle hizmet eden gardiyanlar çok zahmet çekiyorlar. Hem siz beraber teneffüse çıkmıyorsunuz. Güya canavar ve vahşî gibi birbirinize saldıracaksınız!

İşte, şimdi sizin gibi fitrî kahramanlık damarını taşıyan yeni arkadaşlar, bu zamanda mânevî büyük bir kahramanlıkla heyet-i idareye deyiniz ki: “Değil elimize bıçak, belki mavzer ve rovelver verilse, hem emir de verilse, biz bu bîçare ve bizim gibi musibettede arkadaşlarımıza dokunmayacağız. Eskide yüz düşmanlık ve adavetimiz dahi olsa da, onları helâl edip hatırlarını kırmamaya çalışacağımıza Kur’ân’ın ve imanın ve uhuvvet-i İslâmiyenin ve maslahatımızın emriyle ve irşadıyla karar verdik” diyerek bu hapsi bir mübarek dershaneye çeviriniz.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehl-i dünya bir siyasette ve bir san'atta ve bir vazifede, ya bir hayat-ı içtimaiyeye ait bir hizmette ve hususî bir nevi ticarette bulunan herbir tâifenin bir nevi kongrede toplanması ve müzakeresi gibi, iman-ı tahkikî hizmet-i kudsiyesinde bulunan Nur talebeleri dahi kader-i İlâhiyenin emriyle ve inâyet-i Rabbâniyenin tensibi ve sevkiyle bu medrese-i Yusufiye kongresine gelmesinde inşaallah pek çok kıymettar mânevî faide ve ehemmiyetli neticeler ihsan edilecek. Ve Nurun erkânları, herbiri bir elif gibi tek başına bir yerde bir kıymeti varsa, bir elif üç elifle omuz omuza gelip halen görüşse bin yüz on bir olması gibi, bu içtimada kıymeti ve inşâallah kudsî hizmeti ve sevabı bin olur; o elif *elfün* olur.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün benim pencerelerimi mıhlamalarının sebebi, mahpuslarla mürafaa ve selâmlaşmamaktır. Zâhirde başka bahane gösterdiler. Hiç merak etmeyiniz. Bilâkis, benim ehemmiyetsiz şahsımla meşgul olup Nurlara ve talebelerine çoksıkıntı vermediklerinden, beni cidden ve kalben onların şahsî ihanetlerle işkencelerle tazip etmeleri, Nurların ve sizlerin bedeline olduğu ve bir derece Nurlara ilişmemeleri cihetinde memnunum ve sabır içinde şükrederim. Merak etmiyorum; siz dahi hiç müteessir olmayınız. Gizli düşmanlarımız memurların nazar-ı dikkatini şahsıma çevirmesinden, Nurların ve talebelerinin selâmet ve maslahatları noktasında bir inâyet ve bir hayır var diye kanaatim var. Bazı kardeşlerimiz hiddet edip dokunaklı konuşmasınlar. Hem ihtiyatla hareket etsinler ve telâş etmesinler, hem herkese bu mes'eleden bahis açmasınlar. Çünkü, safdil kardeşlerimiz ve ihtiyata daha alışmayan yeni kardeşlerimizin sözlerinden mânâ çıkaran casuslarbulunur. Habbeyi kubbe yapar, ihbar edebilir. Şimdi vaziyetimiz şakakaldırmıyor. Bununla beraber, hiç endişe etmeyiniz. Biz inâyet-i İlâhiye altındayız ve bütün meşakatlere karşı kemâl-i sabırla, belki şükürle mukabele etmeye azmetmişiz. Bir dirhem zahmet, bir batman rahmet ve sevabı netice verdiğiinden, şükür etmeye mükellefiz.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki ehemmiyetli sebep ve bir kuvvetli ihtara binaen, ben bütün vazife-i müdafaatı buraya gelen ve gelecek Nur erkânlarına bırakmaya kalben mecbur oldum. Hususan H, R, T, F, S.²

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. Hüsrev, Refet, Tahiri, Feyzi, Sabri.

Birinci sebep: Ben hem sorgu dairesinde hem çok emarelerden kat'î bildim ki, bana karşı ellerinden geldiği kadar müşkülât yapmaya ve fikren onlara galebe etmemden kaçmaya çalışıyorlar ve resmen de onlara iş'ar var. Güya ben konuşsam, mahkemeleri ilzam edecek derecede ve diplomatları susturacak bir iktidar-ı ilmî ve siyasî göstereceğim diye, benim konuşmama bahanelerle mâni oluyorlar. Hattâ sorguda bir suale karşı dedim: "Tahattur edemiyorum." O hâkim taaccüp ve hayretle dedi: "Seningibi fevkalâde acîp zekâvet ve ilim sahibi nasıl unuttur?" Onlar Risale-i Nur'un hârika yüksekliklerini ve ilmî tahkikatını benim fikrimden zannedip dehşet almışlar. Beni konuşturmak istemiyorlar. Hem güya benimle kim görüşse birden Nurun fedakâr bir talebesi olur. Onun için beni görüştürmüyorlar. Hattâ Diyanet Reisi dahi demiş: "Kim onunla görüşse ona kapılır. Cazibesi kuvvetlidir."

Demek şimdi işimi de sizlere bırakmaya maslahatımız iktiza ediyor. Ve yanınızdaki yeni ve eski müdafaatlarım benim bedelime sizin meşveretinize iştirak eder, o kâfidir.

İkinci sebep: Başka vakte bırakıldı. Amma ihtar-ı mânevînin kısa bir işareti şudur: Bana yirmi beş sene siyaseti ve gazeteleri ve sair çok fânî şeyleri terk ettiren ve onlarla meşguliyeti men eden gayet kuvvetli bir vazife-i uhrevîye ve tesirli bir hâlet-i ruhiye benim bu meselenin teferruatıyla iştigal etmeme kat'iyen mâni oluyorlar. Sizler, bazen ara sıra iki dâvâ vekilinizle meşveretle benim vazifemi dahi görürsünüz.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şimdi namazda bir hâtıra kalbe geldi ki, kardeşlerin, ziyade hüsn-ü zanlarına binaen, senden maddî ve mânevî ders ve yardım ve himmet bekliyorlar. Sen nasıl dünya işlerinde hasları tevkil ettin, erkânların meşveretlerine bıraktın ve isabet ettin. Aynen öyle de, uhrevî ve Kur'ânî ve imanî ve ilmî işlerinde dahi Risale-i Nur'u ve şakirtlerinin şahs-ı mânevîlerini tevkil eyle; o hâlis, muhlis hasların şahs-ı mânevîleri senden çok mükemmel o vazifeni kendi vazifeleriyle beraber yaparlar. Hem daima da şimdiye kadar yapıyorlar. Meselâ, seninle görüşen muvakkat bir dirhem ders ve nasihat alsın, Risale-i Nur'dan, bir cüz'ünden yüz dirhem ders alabilir. Hem senin yerinde ondan nasihat alır, sohbet eder. Hem Nur şakirtlerinin hasları, bu vazifeni her vakit yapıyorlar. Ve inşaallah pek yüksek bir makamda bulunan ve duası makbul olan onların şahs-ı mânevîleri, daimî beraberlerinde bir üstad ve yardımcıdır diye ruhuma hem teselli, hem müjde, hem istirahat verdi.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki gün zarfında iki küçük patlak, zâhirî hiç bir sebep yokken acîp, mânidar bir tarzda olması tesadüfe benzemiyor.

Birincisi: Koğuşumda muhkem demirden olan soba birden kuvvetli tabanca gibi ses verip aşağısındaki kalın ve metin demiri bomba gibi patladı, iki parça oldu. Terzi Hamdi korktu; bizi hayret içinde bıraktı. Halbuki çok defa kışta taş kömürüyle kızgın kırmızılaştığı halde tahammül ediyordu.

İkincisi: İkinci gün Feyzilerin koğuşunda, hiç bir sebep yokken, birden su testisi üstünde duran bardak acîp surette parça parça oldu. Hatıra geliyor ki, inşaallah bize zarar dokunmadan, aleyhimizdeki dehşetli bombalar Ankara'nın altı makamına gönderilen müdafaat nüshaları patlattırdılar; bize zarar vermeden aleyhimize ateşlenen ve kızışan hiddet sobası iki parça oldu. Hem ihtimal var ki, mübarek soba, benim teessüratımı ve tazarruatımı dinleyen tek ve menfaatli arkadaşım bana haber veriyor ki: “Bu zindan ve hapishaneden gideceksin, bana ihtiyaç kalmadı.”

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bugün mânevî bir ihtarla sizin hesabınıza bir telâş, bir hüznün bana geldi. Çabuk çıkmak isteyen ve derd-i maişet için endişe eden kardeşlerimizin hakikaten beni müteallim ve mahzun ettiği aynı dakikada bir mübarek hatıra ile bir hakikat ve bir müjde kalbe geldi ki: Beş günden sonra çok mübarek ve çok sevaplı ibadet ayları olan şuhûr-u selâse gelecekler. Her hasenenin sevabı başka vakitte on ise, Receb-i Şerifte yüzden geçer, Şâban-ı Muazzamda üç yüzden ziyade ve Ramazan-ı Mübarekte bine çıkar ve Cuma gecelerinde binlere ve Leyle-i Kadirde otuz bine çıkar. Bu pekçok uhrevî faideleri kazandıran ticaret-i uhreviyenin bir kudsî pazarı ve ehl-i hakikat ve ibadet için mümtaz bir meşheri ve üç ayda seksen sene bir ömrü ehl-i imana temin eden şuhûr-u selâseyi böyle bire on kâr veren medrese-i Yusufiyede geçirmek, elbette büyük bir kârdır. Ne kadar zahmet çekilse ayn-ı rahmettir.

İbadet cihetinde böyle olduğu gibi, Nur hizmeti dahi nisbeten—kemiyet değilse de keyfiyet itibarıyla—bire beştir. Çünkü bu misafirhanede mütemadiyen giren ve çıkanlar, Nurun derslerinin intişarına bir vasıtaadır. Bazan bir adamın ihlâsı, yirmi adam kadar faide verir. Hem Nurun sırr-ı ihlâsı, siyasetkârâne kahramanlık damarını taşıyan, Nurun tesellilerine pekçok muhtaç bulunan mahpus biçareler içinde intişarı için bir parça zahmet ve sıkıntı olsa da, ehemmiyeti yok. Derd-i maişet ciheti ise: Zaten bu üç ay âhiret pazarı olmasından, herbiriniz çok şakirtlerin bedeline, hattâ bazınız bin adamın yerinde buraya girdiğinden, elbette sizin haricî işlerinize yardımları olur diye tamamıyla ferahlandım ve bayrama kadar burada bulunmak büyük bir nimettir bildim.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Receb-i Şerifinizi ve yarınki Leyle-i Regaibinizi ruh u canımızla tebrik ederiz.

Saniyen: Meyus olmayınız, hem merak ve telâş etmeyiniz. İnayet-i Rabbâniye inşaallah imdadımıza yetişir. Bu üç aydan beri aleyhimize ihzar edilen bomba patladı. Benim sobam ve Feyzilerin su bardağı ve Hüsrev'in iki su bardaklarının verdikleri haber doğru çıktı. Fakat dehşetli değil, hafif oldu. İnşaallah o ateş tamamen sönecek. Bütün hücumları, şahsımı çürütmek ve Nurun fütuhatına bulantı vermektir. Emirdağ'ındaki malûm münafıktan daha muzır ve gizli zındıkların elinde âlet bir adam ve bid'atkâr bir yarım hoca ile beraber bütün kuvvetleriyle bize vurmaya çalıştıkları darbe, yirmiden bire inmiş. İnşaallah o bir dahi, bizi mecruh ve yaralı etmeyecek ve düşündükleri ve kasdettikleri bizi birbirinden ve Nurlardan kaçırmak plânları dahi akîm kalacak. Bu mübarek ayların hürmetine ve pek çok sevap kazandırmalarına itimaden sabır ve tahammül içinde şükür ve tevekkül etmek ve²

مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ düsturuna teslim olmak elzemdir, vazifemizdir.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
1. Kadere inanan kederden emin olur.

Başbakanlığa, Adliye Bakanlığına, Dahiliye Bakanlığına¹

1. Bu yazı, Afyon Hapsinde mevkuf iken Hz. Üstadımızın izniyle avukatları tarafından kaleme alınarak mezkûr makamata gönderilmiştir. Sungur

Hürriyet ilânını, Birinci Harb-i Umumîyi, mütareke zamanlarını, Millî Hükûmetin ilk teşekkülünü ve Cumhuriyet zamanını birden derk eden bütün hükûmet ricâli beni pek iyi tanırlar. Bununla beraber, müsaadenizle hayatıma bir sinema şeridi gibi sizinle beraber göz gezdirelim.

Bitlisvilâyetine tâbi Nurs köyünde doğan ben, talebe hayatımda rastgelen âlimlerle mücâdele ederek, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inâyet-i İlâhiye ile mağlûp ede ede İstanbul'a kadar geldim. İstanbul'da bu âfetli şöhret içinde mücadele ederek, nihayet rakiplerimin ifsadatıyla, merhum Sultan Hamid'in emriyle tımarhaneye kadar sürüklendim. Hürriyet ilânıyla ve Otuz Bir (31) Mart Vak'asındaki hizmetlerimle İttihad ve Terakki hükûmetinin nazar-ı dikkatini celb ettim. Câmîü'l-Ezher gibi, "Medresetü'z-Zehrâ" namında bir İslâm üniversitesinin Van'da açılması teklifiyle karşılaştım. Hattâ temelini attım. Birinci Harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim. Kafkas cephesinde, Bitlis'te esir düştüm. Esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeye âzâ oldum. Mütareke zamanında, istilâ kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım. Millî hükûmetin galibiyeti üzerine, yaptığım hizmetler Ankara hükûmetince takdir edilerek Van'da üniversite açmak teklifi tekrarlandı.

Buraya kadar geçen hayatım bir vatanperverlik hali idi. Siyaset yoluyla dine hizmet hissini taşıyordum. Fakat bu andan itibaren dünyadan tamamen yüz çevirdim ve kendi ıstılahıma göre "Eski Said"i gömdüm. Bûs bütün âhiret ehli "Yeni Said" olarak dünyadan elimi çektim. Tam bir inziva ile bir zaman İstanbul'un Yûşâ Tepesine çekildim. Daha sonra doğduğum yer olan Bitlis ve Van tarafına giderek mağaralara kapandım. Ruhî ve vicdanî hazzımla başbaşa

kaldım. **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** yani, "Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım" düsturuyla kendi ruhî âlemime daldım. Ve Kur'ân-ı

Azîmüşşânın tetkik ve mütalâasıyla vakit geçirerek "Yeni Said" olarak yaşamaya başladım. Fakat kaderin cilveleri, beni menfî olarak muhtelif yerlerde bulundurdu. Bu esnada Kur'ân-ı Kerîmin feyzinden kalbime doğan füyuzâtı yanımdaki kimselere yazdırarak birtakım risaleler vücuda geldi. Bu risalelerin heyet-i mecmuasına "Risale-i Nur" ismini verdim. Hakikaten Kur'ân'ın nuruna istinad edildiği için, bu isim vicdanımdan doğmuş. Bunun ilham-ı İlâhî olduğuna bütün imanımla kaniim ve bunları istinsah edenlere "Bârekâllah" dedim. Çünkü

iman nurunu başkalarından esirgemeye imkân yoktu.

Bu risalelerim birtakım iman sahipleri tarafından birbirinden alınarak istinsah edildi. Bana böyle bir kanaat verdi ki, Müslümanların zedelenen imanlarını takviye için bir sevk-i İlâhîdir. Bu sevk-i İlâhîye hiç bir sahib-i iman mâni olamayacağı gibi, teşvike de dinen mecbur bulunduğumu hissettim. Zaten bugüne kadar yüz otuzu bulan bu risaleler tamamen âhîret ve iman bahislerine ait olup, siyasetten ve dünyadan kastî olarak bahsetmez. Buna rağmen birtakım fırsat düşkünlerinin de iştigal mevzuu oldu. Üzerinde tetkikat yapılarak Eskişehir, Kastamonu, Denizli’de tevkif edildim; muhakemeler oldu. Neticede hakikat tecellî etti, adalet yerini buldu. Fakat bu düşkünler bir türlü usanmadılar. Bu defa da beni tevkif ederek Afyon’a getirmişlerdir. Mevkufum, isticvab altındayım. Bana şunları isnad ediyorlar;

1. Sen siyasî bir cemiyet kurmuşsun.
2. Sen rejime aykırı fikirler neşrediyorsun.
3. Siyasî bir gaye peşindesin.

Bunların esbab-ı mucibe ve delilleri de, risalelerimin iki üçünden on-on beş cümleleridir.

Sayın Bakan,

Napolyon’un dediği gibi, “Bana te’vili kâbil olmayan bir cümle getiriniz, sizi onunla idam edeyim.” Beşerin ağzından çıkan hangi cümle vardır ki, te’villerle cürüm ve suç teşkil etmesin? Bilhassa benim gibi yetmiş beş yaşına varmış ve bütün dünya hayatından elini çekmiş, sırf âhîret hayatına hasr-ı hayat etmiş bir adamın yazıları elbette serbest olacaktır. Hüsn-ü niyete makrun olduğu için pervasız olacaktır. Bunları tetkikle altında cürüm aramak insafsızlıktır, başka birşey değildir. Binaenaleyh, bu yüz otuz risalemde hiçbirisinde dünya işini alâkalandıran bir maksat yoktur. Hepsî Kur’ân nurundan iktibas edilen âhîret ve imana taallûk eder. Ne siyasî ve ne de dünyevî hiçbir gaye ve maksat yoktur. Nitekim hangi mahkeme işe başlamışsa, aynı kanaatle beraat kararını vermiştir. Binaenaleyh, lüzumsuz mahkemeleri işgal etmek ve mâsum iman sahiplerini işlerinden güçlerinden alıkoymak, vatan ve millet namına yazıktır. Eski Said bütün hayatını vatan ve milletin saadeti uğrunda sarf etmişken, bütün bütün dünyadan el çekmiş, yetmiş beş yaşına gelmiş Yeni Said, nasıl olur da siyasetle iştigal eder? Buna tamamen siz de kanisiniz.

Birtek gayem vardır: O da, mezara yaklaştığım bu zamanda, İslâm memleketi olan bu vatanda bolşevik baykuşlarının seslerini işitiyoruz. Bu ses, âlem-i İslâmın iman esaslarını zedeliyor. Halkı, bilhassa gençleri imansız yaparak kendisine bağlıyor. Ben bütün mevcudiyetimle bunlarla mücâdele ederek

gençleri ve Müslümanları imana dâvet ediyorum. Bu imansız kitleye karşı mücadele ediyorum. Bu mücahedemle inşaallah Allah huzuruna girmek istiyorum. Bütün faaliyetim budur. Beni bu gayemden alıkoyanlar da, korkarım ki bolşevikler olsun. Bu iman düşmanlarına karşı mücahede açan dindar kuvvetlerle el ele vermek, benim için mukaddes bir gayedir. Beni serbest bırakınız, el birliğiyle, komünistlikle zehirlenen gençlerin ıslahına ve memleketin imanına, Allah'ın birliğine hizmet edeyim.

Mevkuf

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu dünyada, hususan bu zamanda, hususan musibete düşenlere ve bilhassa Nur şakirtlerindeki dehşetli sıkıntılara ve meyusiyetlere karşı en tesirli çare, birbirine teselli ve ferah vermek ve kuvve-i mâneviyesini takviye etmek ve fedakâr hakikî kardeş gibi birbirinin gam ve hüznü ve sıkıntılarına merhem sürmek ve tam şefkatle kederli kalbini okşamaktır. Mâbeynimizdeki hakikî ve uhrevî uhuvvet, gücenmek ve tarafgirlik kaldırmaz. Madem ben size bütün kuvvetimle itimad edip bel bağlamışım ve sizin için, değil yalnız istirahatimi ve haysiyetimi ve şerefimi, belki sevinçle ruhumu da feda etmeye karar verdiğimi bilirsiniz, belki de görüyorsunuz. Hattâ kasemle temin ederim ki, sekiz gündür Nurun iki rüknü zâhirî birbirine nazlanmak ve teselli yerine hüznü vermek olan ehemmiyetsiz hâdisenin, bu sırada benim kalbime verdiği azap cihetiyle, “Eyvah, eyvah! El’aman, el’aman! Yâ Erhamerrâhimîn, medet! Bizi muhafaza eyle. Bizi cin ve insî şeytanların şerrinden kurtar. Kardeşlerimin kalblerini birbirine tam sadakat ve muhabbet ve uhuvvet ve şefkatle doldur” diye hem ruhum, hem kalbim, hem aklım feryat edip ağladılar.

Ey demir gibi sarsılmaz kardeşlerim, bana yardım ediniz. Meselemiz çoknazıktır. Ben sizlere çok güveniyordum ki, bütün vazifelerimi şahs-ı mânevînize bırakmıştım. Siz de, bütün kuvvetinizle benim imdadıma koşmanız lâzım geliyor. Gerçi hâdiseler pek cüz’î ve geçici ve küçük idi. Fakat saatimizin zembereğine ve gözümüzün hadekasına gelen bir saç, bir zerrecik dahi incitir. Ve bu noktada ehemmiyetlidir ki, maddî üç patlak ve mânevî üç müşahedeler tam tamına haber verdiler.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Sobamın ve Feyzi'lerin ve Sabrive Hüsrev'in iki su bardakları parça parça olması, dehşetli bir musibet geldiğini haber vermiştiler. Evet, bizim en kuvvetli nokta-i istinadımız olan hakikî tesanüt ve birbirinin kusuruna bakmamak ve Hüsrev gibi Nur kahramanından—benim yerimde ve Nurun şahs-ı mânevîsinin çok ehemmiyetli bir mümessili olmasından—hiçbir cihetle gücenmemek elzemdir. Ben kaç gündür dehşetli bir sıkıntı ve meyusiyet hissettiğimden, “Düşmanlarımız bizi mağlûp edecek bir çare bulmuşlar” diye çok telâş ederdim. Hem sobam, hem hayalî ayn-ı hakikat müşahedem doğru haber vermişler. Sakın, sakın, sakın! Çabuk, bu şimdiye kadar demir gibi kuvvetli tesanüdünüzü tamir ediniz. Vallahi, bu hâdisenin bizim hapse girmemizden daha ziyade Kur'ân ve iman hizmetimize—hususan bu sırada—zarar vermek ihtimali kavîdir.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Leyle-i Mirac, ikinci bir Leyle-i Kadir hükmündedir. Bu gece mümkün oldukça çalışmakla kazanç birden bine çıkar. Şirket-i mâneviye sırrıyla, inşaallah herbiriniz kırk bin dille tesbih eden bazı melekler gibi, kırk bin lisanla bu kıymettar gecede ve sevabı çok bu çilehanede ibadet ve dualar edeceksiniz. Ve hakkımızda gelen fırtınada binden bir zarar olmamasına mukâbil, bu gecede ibadetle şükredersiniz. Hem sizin tam ihtiyatınızı tebrikle beraber, hakkımızda inâyet-i Rabbâniye pek zâhir bir surette tecelli ettiğini tebşir ederiz.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizin Leyle-i Mi'racınızı bütün ruh u canımla tebrik ederim.

Saniyen: Yirmi seneden beri bir dâvâmız ki, âsâyişe mümkün olduğu kadar Nur şakirtleri dokunmuyorlar. Ve bize hücum edenlere, en başta emniyeti ve âsâyişi bozmak dâvâlarına bir emâre ve dâvâmızı cerh etmeye bahane olması kuvvetle muhtemel bulunan bu hapis hâdisesi, inâyet-i İlâhiye ile, harika bir tarzda, sizin sadakat ve ihlâsınızın bir kerameti olarak yüzde bire indi, kubbe habbe edildi. Yoksa, hakkımızda habbeyi kubbe yapanlar bundan istifade edip aleyhimizdeki iftiralarını çoklara inandıracaklardı.

Salisen: Beni merak etmeyiniz. Sizinle bir binada bulunmam, her zahmetimi ve sıkıntımı hiçe indirir. Zaten burada toplanmamızın çok cihetlerle ehemmiyeti var. Ve hizmet-i imaniyeye faideleri çoktur. Hattâ bu defa, tetimme-i itirazdaki ehemmiyetli bazı hakikatler o altı makamata gidip, tam dikkatlerini celb edip hükmünü bir derece onlarda icra etmesi, bütün sıkıntılarımızı hiçe indirdi.

Rabian: Mümkün olduğu kadar Nurlarla meşguliyet, hem sıkıntıları izale eder, hem beş nevi ibadet sayılabilir.

Hamisen: Nurun dersleri vasıtasıyla, geçen musibet yüzden bire indi. Yoksa, zemin ve zamanın nezaketi cihetiyle, baruta ateş atmak hükmünde, o tek habbe kubbeler olacaktı. Hattâ resmîbir kısım memurlar demişler ki: “Nur dersini dinleyenler karışmadılar.”Eğer umum dersini dinleseydi, hiçbir şey olmazdı. Siz mümkün olduğu kadar ikiliğe meydan vermeyiniz. Hapis sıkıntısına başkası ilâve olmasın. Mahpuslardahi Nurcular gibi kardeş olsunlar, birbirinden küsmesinler.

Said Nursî

Aziz, sıddık, muhlis kardeşlerim,

Bizler imkân dairesinde bütün kuvvetimizle Lem'a-i İhlâsın düsturlarını ve hakikî ihlâsın sırrını mâbeynimizde ve birbirimize karşı istimal etmek, vücup derecesine gelmiş. Kat'î haber aldım ki, üç aydan beri buradaki has kardeşleri birbirine karşı meşrep veya fikir ihtilafıyla bir soğukluk vermek için üç adam tayin edilmiş. Hem metin Nurcuları usandırmakla sarsmak ve nazik ve tahammülsüzleri evhamlandırmak ve hizmet-i Nuriyeden vazgeçirmek için sebepsiz mahkememizi uzatıyorlar. Sakın, sakın! Şimdiye kadar mâbeyninizdeki fedakârâne uhuvvet ve samimâne muhabbet sarsılmasın. Bir zerre kadar olsa bile, bize büyük zarar olur. Çünkü pek az bir sarsıntı, Denizli'de ..... gibi hocaları yabanîleştirdi. Bizler birbirimize lüzum olsa ruhumuzu feda etmeye hizmet-i Kur'âniye ve imaniyemiz iktiza ettiği halde, sıkıntıdan veya başka şeylerden gelen titizlikle hakikî fedakârlar birbirine karşı küsmeye değil, belki kemâl-i mahviyet ve tevazu ve teslimiyetle kusuru kendine alır, muhabbetini, samimiyetini ziyadeleştirmeye çalışır. Yoksa habbe kubbe olup tamir edilmeyecek bir zarar verebilir. Sizin ferasetinize havale edip kısa kesiyorum.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir mânevî ihtara binaen, size şimdilik bir iki vazife-i Nuriye var ki, bütün kuvvetinizle bu üçüncü medrese-i Yusufiyede musibetzedde bîçare mahpuslar içinde ikilik ve garazkârâne tarafgirlik düşmemek için Nur dersleriyle çalışmaktır. Çünkü, ihtilâftan ve garaz ve kin ve inattan istifadeye çalışan perde altında dehşetli müfsidler var. Madem bu hapis arkadaşlarımız, çoğu lüzum olsa vatanına ve milletine ve ahabına fedakârâne ruhunu feda ettiren kahramanlık damarını taşıyorlar. Elbette o civanmertler, inadını ve garazını ve adavetini, milletin selâmeti ve bu hapis istirahati ve perde altında anarşiliğe çabalayan bolşevizmi aşıl原因ların ifsadlarından kurtulmak için, hiç menfaati bulunmayan ve bu fırtınalı zamanda zararı çok olan adavetini ve inadını feda etmeleri lâzımdır. Yoksa bu zamanda, baruta ateş atmak gibi, hem yüz bîçare mahpuslara, hem Nurun mâsum talebelerine, hem bu Afyon memleketine ehemmiyetli zahmetlere, sarsıntılara, belki memlekete giren ecnebî komitesi parmaklarının ilişmesine bir vesile olur. Madem bizler onların hatırları için kader-i İlâhî ile

buraya girdik ve bir kısmımız onların saadeti ve mânevî rahatları için buradan çıkmak istemiyoruz ve istirahatimizi onlar için feda edip her sıkıntıya sabır ve tahammül ediyoruz. Elbette o yeni kardeşlerimiz dahi, Denizli mahpusları gibi, kardeşliğimiz hatırı için, Şaban ve Ramazan hürmetine birbirine küsmemek ve kardeş olup barışmak lâzım ve elzemdir. Zaten biz ve ben, onları Nur talebeleri dairesinde biliriz ve dualarımıza girmişler.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: ² اَلْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللّٰهُ² sırrıyla, inşaallah mahkememizin tehirinde ve tahliye olan kardeşlerimizin yine mahkeme gününde burada bulunmalarında büyük hayırlar var.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. Gerçek hayır Allah'ın seçtiği şeydedir.

Evet, Risale-i Nur'un meselesi, âlem-i İslâmda, hususan bu memlekette küllî bir ehemmiyeti bulunduğundan böyle heyecanlı toplamalarla umumun nazar-ı dikkatini Nur hakikatlerine celb etmek lâzımdır ki, ümidimizin ve ihtiyatımızın ve gizlememizin ve muarızların küçültmelerinin fevkinde ve ihtiyarımızın haricinde böyle şâşaa ile Risale-i Nur kendi derslerini dost ve düşmana âşikâren veriyor. En mahrem sırlarını en nâmahremlere çekinmeyerek gösteriyor. Madem hakikat budur; biz küçücük sıkıntılarımızı “kinin” gibi bir acı ilâç bilip sabır ve şükretmeliyiz, “Yâhu bu da geçer” demeliyiz.

Saniyen: Bu medrese-i Yusufiyyenin nâzırına yazdım: Ben Rusya'da esirken, en evvel bolşevizmin fırtınası hapishanelerden başladığı gibi, Fransız İhtilâl-i Kebîri dahi en evvel hapishanelerden ve tarihlerde serseri namıyla yad edilen mahpuslardan çıkmasına binaen, biz Nur şakirtleri, hem Eskişehir, hem Denizli, hem burada mümkün oldukça mahpusların ıslahına çalıştık. Eskişehir ve Denizli'de tam faidesi görüldü. Burada daha ziyade faide olacak ki, bu nazik zaman ve zeminde Nurun dersleriyle geçen fırtınacık^{HAŞİYE-1} yüzden bire indi. Yoksa ihtilâftan ve böyle hâdiselerden istifade eden ve fırsat bekleyen haricî muzır cereyanlar, o baruta ateş atıp bir yangın çıkacaktı.

Said Nursî

HAŞİYE-1 Bu fırtına ise, Afyon hapsinde bir isyan çıktı, hiçbir Nur talebesi karışmadı.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık, sarsılmaz, sıkıntıdan usanıp bizlerden çekilmez kardeşlerim,

Şimdi maddî, mânevî bir sıkıntıdan nefsim sizin hesabınıza beni mahzun eylerken, birden kalbe geldi ki, hem senin, hem buradaki kardeşlerin tek birisiyle yakında görüşmek için bu zahmet ve meşakkatin başka surette on mislini çekseydiniz yine ucuz olurdu. Hem Nurun takvâdârâne ve riyazetkârâne meşrebi, hem umuma ve en muhtaçlara, hattâ muarızlara ders vermek mesleği, hem dairesindeki şahs-ı mânevîyi konuşturmak için eski zamanda ehl-i hakikatin senede hiç olmazsa bir iki defa içtimaları ve sohbetleri gibi, Nur şâkirtlerinin de, birkaç senede en müsait olan medrese-i Yusufiyede bir defa toplanmalarının lüzumu cihetinde bin sıkıntı ve meşakkat dahi olsa ehemmiyeti yoktur. Eski hapislerimizde birkaç zayıf kardeşlerimizin usanıp daire-i Nuriyeden çekinmeleri onlara pek büyük bir hasâret oldu ve Nurlara hiç zarar gelmedi. Onların yerine daha metin, daha muhlis şakirtler meydana çıktılar. Madem dünyanın bu imtihanları geçicidir, çabukgiderler; sevaplarını, meyvelerini bizlere verirler. Biz de inâyet-i illâhiyeye itimad edip sabır içinde şükretmeliyiz.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Son iki parçayı ya eski harf veya makine harfiyle berâ-yı mâlumat, gayr-ı resmî, mahkeme reisine münasip gördüğünüz bir ciddî adamla verdiğiniz vakit, ayrı bir pusula da onayazınız ki, Said size teşekkür eder, der: “Pencereleri açtılar. Fakathiçbir kardeşim ve hizmetçilerime, yanıma gelmeye müddeiumumî müsaade vermiyor. Hem zâtınızdan çok rica eder ki, mahkemede bulunan mu’cizatlı ve antika Kur’ân’ını ona veriniz ki bu mübarek aylarda okusun. O harika Kur’ân’ından üç cüz’ü Diyanet Riyasetine nümune için göndermişti, tâ fotoğrafla tab’ına çalışsınlar. Hem onunla beraber Risale-i Nur’un mahkemedeki mecmualardan birisini sizden istiyor ki, bu tecrid-i mutlakta ve yalnızlıkta ve şiddetli sıkıntılarında mütalâasıyla bir medar-ı tesellisi ve bir arkadaşı olsun. Zaten o mecmualar üç dört mahkeme gördükleri ve ilişmedikleri gibi, hacıların şehadet ve müşahedeleriyle, o büyük mecmuaları hem Mekke-i Mükerrermede, hem Medine-i Münevverede, hem Şam-ı Şerifte ve Halep’te, hem Mısır Câmiü’l-Ezher’indeki büyük âlimler çok takdir ve tahsin edip hiç tenkit ve itiraz etmemişler.”

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Hizb-i Nurî’den Feyzilerin yanında iki nüsha var. Eğer onlara lüzum yoksa, birisi bana gönderilsin veya Mehmed Feyzi daha bir nüshayı yazsın. Hem Ramazaniye Risalesi ve matbu Âyetü’l-Kübrâ burada bulunmak lâzımdır. Mâbeyninizdeki gerginliği çabuk tamir ediniz. Sakın sakın! Az bir inhiraf Nur dairesine pek büyük zararı olacak. Sıkıntıdan gelen hislere kapılmayınız. Sobamın patlaması bu musibete işaret idi.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim Hüsrev ve Mehmed Feyzi, Sabri,

Ben sizlere bütün kanaatimle itimad edip istirahat-i kalble kabre girmek ve Nurların selâmetini size bırakmak bekliyordum ve hiçbir şey sizi birbirinden ayırmayacak biliyordum. Şimdi dehşetli bir plânla, Nurun erkânlarını birbirinden soğutmak için resmen bir iş'ar var. Madem sizler lüzum olsa birbirinize hayatınızı, kuvvet-i sadakatiniz ve Nurlara şiddetli alâkanızın muktezası olarak feda edersiniz. Elbette gayet cüz'î ve geçici ve ehemmiyetsiz hissiyatınızı feda etmeye mükellefsiniz. Yoksa, kat'iyen bizlere bu sırada büyük zararlar olacağı gibi, Nur dairesinden ayrılmak ihtimali var diye titriyorum. Üç günden beri hiç görmediğim bir sıkıntı beni tekrar sarsıyordu. Şimdi kat'iyen bildim ki, göze bir saç düşmek gibi az bir nazlanmak, sizin gibilerin mâbeyninde hayat-ı Nuriyemize bir bomba olur. Hattâ size bunu da haber vereyim: Geçen fırtına ile bizi alâkadar göstermeye çok çalışılmış. Şimdi, mâbeyninizde az bir yabanilik atmaya çabılıyorlar. Ben sizin hatırınız için herbirinizden on derece ziyade zahmet çektiğim halde, sizden hiç birinizin kusuruna bakmamaya kararverdim. Siz dahi, haklı ve haksız olsa benlik yapmamak, üstadımız olan şakirtlerin şahs-ı mânevîsi namına istiyorum. Eğer o acîp yerde beraber bulunmaktan gizli parmaklar karışıyorlar, biriniz Tahirî'nin koğuşuna gidiniz.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Rica ederim, üçünüzün hakkında birbirinden ziyade gücenmeye ehemmiyet verdiğimden gücenmeyiniz. Çünkü, Hüsrev'le Feyzi'de benim gibi insanlardan tevahhuş ve sıkılmak var. Hem birbirine bir derece meşrepçe ayırdırlar. Ve Sabri ise, akraba ve tarz-ı maişet cihetinde hayat-ı içtimaiye ile bir kaç vecihte alâkadar ve ihtiyata mecburdur. İşte üçünüz bu ihtilâf-ı meslek ve meşrep haysiyetiyle o dağdağalı koğuştaki ve sıkıntılı kalabalık içinde herhalde tam tahammül ve sabredemediğinizden ben telâş edip vesvese ediyorum. Çünkü, pek az bir muhalefet bu sırada pek zararı var.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim, bu medrese-i Yusufiyyede ders arkadaşlarım,

Bu gelen gece olan Leyle-i Berat, bütün senede bir kudsî çekirdek hükmünde ve mukadderat-ı beşeriyenin programı nev'inden olması cihetiyle, Leyle-i Kadrin kudsiyetindedir. Herbir hasenenin Leyle-i Kadirde otuz bin olduğu gibi, bu Leyle-i Beratta herbir amel-i salihin ve herbir harf-i Kur'ân'ın sevabı yirmi bine çıkar. Sair vakitte on ise, şuhûr-u selâsede yüze ve bine çıkar. Ve bu kudsî leyâli-i meşhurede on binler, yirmi bin veya otuz binlere çıkar. Bu geceler elli senelikbir ibadet hükmüne geçebilir. Onun için, elden geldiği kadar Kur'ân'lave istiğfar ve salâvatla meşgul olmak büyük bir kârdır.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا
سَلِّمُكُمْ اللَّهُ فِي الدَّارَيْنِ²

Elli senelik bir mânevî ibadet ömrünü ehl-i imana kazandırabilen Leyle-i Beratinızı ruh u canımızla tebrik ederiz. Herbiriniz, şirket-i mâneviye sırrıyla ve tesanüd-ü mânevî feyziyle, kırk bin lisanla tesbih eden bazı melekler gibi, herbir hâlis, muhlis Nur şakirtlerini kırk bin dille istiğfar ve ibadet etmiş gibi rahmet-i İlâhiyeden kanaat-i tamme ile ümit ediyoruz.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi dâima sonsuza kadar üzerinize olsun. Allahher iki dünyada da sizi selâmette bıraksın.

Evvelâ: Bid'akâr bazı hocaların telkinatıyla, iddianamede, İslâm deccalı ve müteaddit birkaç deccalın gelmesini kabul etmiyor gibi, Beşinci Şuânın bir meselesine itiraz etmişler. Buna cevaben gayet parlak kat'î bir mu'cize-i Nebeviyeyi (a.s.m.) gösteren bu hadîs-i sahihte,

لَنْ تَزَالَ الْخِلَافَةُ فِي وَلَدِ عَمِّي صِنُو أَبِي الْعَبَّاسِ
حَتَّى يُسَلِّمَهَا إِلَى الدَّجَالِ³

yani, “Benim amcam, pederimin kardeşi Abbas’ın veledinde hilâfet-i İslâmiye devam edecek. Tâ Deccala, o hilâfeti, yani saltanat-ı hilâfet, deccalın muhrip eline geçecek.” Yani, uzun zaman, beş yüz sene kadar hilâfet-i Abbasiye vücuda gelecek, devam edecek. Sonra Cengiz, Hülâgû denilen üç deccaldan birisi o saltanat-ı hilâfeti mahvedecek, deccalane İslâm içinde hükûmet sürecek. Demek İslâm içinde, müteaddit hadîslerde, üç deccal geleceğine zâhir bir delildir. Bu hadîsteki ihbar-ı gaybî, kat'î iki mu'cizedir:

Biri, hilâfet-i Abbasiye vücuda gelecek, beş yüz sene devam edecek. İkincisi

de, sonunda en zâlim ve tahripçi Cengiz ve Hülâgû namındaki bir deccal eliyle inkıraz bulacak. Acaba kütüb-ü hadîsiyede Kur'ân'a, şeâir-i İslâma ait hattâ cüz'î şeyleri de haber veren sâhib-i şeriat, hiç mümkün müdür ki, bu zamanımızdaki pek acîp hâdisattan haber vermesin? Hem hiç mümkün müdür ki, bu acîp hâdisatta Kur'ân'a sebatkârâne, geniş bir sahada, en acîp bir zamanda, en ağır şerait altında hizmet eden ve o hizmetin semerelerini dost ve düşmanları tasdik eden Risale-i Nur şakirtlerine işaretleri bulunmasın?

Said Nursî

3. Alâuddîn el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*: 14:271, hadîs no: 33436.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹
وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ وَالْمَسْكَنَةَ² âyet-i celilesinin bir nüktesi

Aziz Nur kumandanı ve Kur'ân'ın hâdimi kardeşim Refet Bey,

Yahudi milleti hubb-u hayat ve dünyaperestlikte ifrat ettikleri için, her asırda zillet ve meskenet tokadını yemeye müstehak olmuşlar. Fakat bu Filistin meselesinde; hubb-u hayat ve dünyaperestlik hissi değil, belki enbiya-yı Benî İsrailiyenin mezaristanı olan Filistin, o eski peygamberlerin kendi milliyetlerinden bulunması cihetiyle, bir cihette bir ehemmiyetli hiss-i millî ve dinî olmasından, çabuk tokat yemiyorlar. Yoksa, koca Arabistan'da az bir zümre hiç dayanamayacaktı, çabuk meskenete girecekti.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Böylece onların üzerine bir zillet ve yoksulluk damgası vuruldu." Bakara Sûresi; 2:61.

Sual: Küre-i arzın kürevî olduğuna dair bir âyet var mı ve hangi sûrededir? Müstevî veya kürevî olduğundan tereddüdüm vardır. Her hükûmetin bulunduğu arazi deniz ortasındadır. Bu denizlerin etrafını muhafazakâr neler var? Lütfen beyanını rica eder, ellerinizden öperim.

Emirdağlı Ali Hoca

Risale-i Nur bu çeşit mesâili halletmiş. Küreviyet-i arz, ulema-i İslâmca kabul edilmiş; dine muhalefeti yok. Âyetteki *satıh* demesi, kürevî olmadığına delâlet etmiyor. Müçtehidlerce, “istikbâl-i kible” namazda şart olması ve şart ise bütün erkânda bulunması sırrıyla, secde ve rükûda istikbal-i kible lâzım geliyor. Bu ise, yerin, zeminin küreviyetiyle ve şer’an kible Kâbe-i Mükerreremenin üstü tâ Arşa kadar ve altı ferşe kadar bir amûd-u nuranî olması, küreviyetle istikbal-i erkânda bulunabilir.

Said Nursî

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³

1. Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

3. Allah'ın selâmi, rahmeti ve bereketi daima ebede kadar üzerinize olsun.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Mübarek Ramazan-ı Şerifinizi bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenâb-ı Hak bu Ramazan-ı Şerifin Leyle-i Kadrini umumunuza bin aydan hayırlı eylesin, âmin. Ve seksen sene bir ömr-ü makbul hükmünde hakkınızda kabul eylesin, âmin.

Saniyen: Bayrama kadar burada kalmamızın bizlere çok faidesi ve hayrı olduğuna kanaatim var. Şimdi tahliye olsaydık, bu medrese-i Yusufiyedeki hayırlardan mahrum kaldığımız gibi, sırf uhrevî olan Ramazan-ı Şerifi, dünya meşgaleleriyle huzur-u mânevîmizi haleldar edecekti.¹

الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ

sırıyla, inşaallah bunda da hayırlı büyük sevinçler olacak. Mahkemede siz de anladınız ki, hattâ kanunlarıyla da hiçbir cihetle bizi mahkûm edemediklerinden, ehemmiyetsiz, sinek kanadı kadar kanunla teması olmayan cüz'î mektupların cüz'î hususiyatı gibi cüz'î şeyleri medâr-ı bahis edip büyük ve küllî mesâil-i Nuriyeye ilişmeye çare bulamadılar. Hem gayet küllî ve geniş Nur talebeleri ve Risale-i Nur'un bedeline yalnız şahsımı çürütmek ve ehemmiyetten iskat etmek bizim için büyük bir maslahattır ki, Risale-i Nur ve talebelerine kader-i İlâhî iliştiirmiyor. Yalnız benim şahsımla meşgul eder. Ben de size, bütün dostlarıma beyan ediyorum ki, bütün ruh u canımla hattâ nefs-i emmâremle beraber Risale-i Nur'un ve sizlerin selâmetine, şahsıma gelen bütün zahmetleri mânevî sevinç ve memnuniyetle kabulediyorum. Cennet ucuz olmadığı gibi, Cehennem de lüzumsuz değil. Dünyave zahmetleri fâni ve çabuk geçici olduğu gibi, bize gizli düşmanlarımızdan gelen zulüm ve mahkeme-i kübrâda ve kısmen de dünyada yüz derece ziyade intikamımız alınacağından, hiddet yerinde onlara teessüf ediyoruz.

Madem hakikat budur. Telâşsız ve ihtiyat içinde kemâl-i sabır ve şükürle, hakkımızda cereyan eden kaza ve kader-i İlâhî ve bizi himaye eden inâyet-i İlâhiyeye karşı teslim ve tevekkülle ve buradaki kardeşlerimizle de hâlisâne ve tesellikârâne ve samimâne ve mütesânidâne hakikî bir ülfet ve muhabbet ve

sohbetle Ramazan-ı Şerifte hayrı birden bine çıkan evradlarımızla meşgul olup ilmî derslerimizle bu cüz'î, geçici sıkıntılara ehemmiyet vermemeye çalışmak büyük bir bahtiyarlıktır. Ve Nurun pek ehemmiyetli bu imtihanındaki tesirli dersleri ve muarızlara kendini okutturması, ehemmiyetli bir fütuhat-ı Nuriyedir. ^{HAŞİYE-1}

1. Gerçek hayır, Allah'ın seçtiği şeydedir.

Haşiye-1 Bazı kardeşlerimizin lüzumsuz talebeliğini inkâr, hususan ..... eskide ehemmiyetli kendi hizmet-i Nuriyelerini lüzumsuz setretmeleri gerçi çirkin; fakat onların şâbık hizmetleri için affedip gücenmemeliyiz. *Said Nursî*

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ¹ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ²

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Rivâyât-ı sahiha ile “Leyle-i Kadri nısf-ı âhirde, hususan aşr-ı âhirde arayınız”³ ferman etmesiyle, bu gelecek geceler, seksen küsur sene bir ibadet ömrünü kazandıran Leyle-i Kadrin gelecek gecelerde ihtimali pek kavî olmasından istifadeye çalışmak, böyle sevaplı yerlerde bir saadettir.

Saniyen: مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ “Kadere iman eden gam ve

hüzünden emin olur” sırrıyla, خَذُوا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ أَحْسَنَهُ “Herşeyin güzel cihetine bakınız” kaidesinin sırrıyla,

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ
الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ⁴

gayet kısacık bir meâli: “Sözleri dinleyip, en güzeline tâbi olup fenasına bakmayanlar, hidayet-i İlâhiyeye mazhar akıl sahibi onlardır” meâlinde, bizler için şimdi herşeyin iyi tarafına ve güzel cihetine ve ferah verecek vechine bakmak lâzımdır ki, mânâsız, lüzumsuz, zararlı, sıkıntılı, çirkin, geçici haller nazar-ı dikkatimizi celb edip kalbimizi meşgul etmesin. Sekizinci Sözde, bir bahçeye iki adam, biri çıkar, biri giriyor. Bahtıyarı bahçedeki çiçeklere, güzel şeylere bakar, safâ ile istirahat eder. Diğer bedbaht, temizlemek elinden gelmediği halde çirkin, pis şeylere hasr-ı nazar eder, midesini bulandırır, istirahata bedel sıkıntı çeker, çıkar, gider. Şimdi hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin safhaları, hususan Yusufiye medresesi bir bahçe hükmündedir. Hem çirkin, hem güzel, hem kederli, hem ferahlı şeyler beraber bulunur. Âkıl odur ki, ferahlı ve

güzel şeylerle meşgul olup çirkin, sıkıntılı şeylere ehemmiyet vermez, şekvâ ve merak yerinde şükreder, sevinir.

Said Nursî

1. Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.
3. *Buhari*, Fadl-u Leyleti'l-Kadri: 2, 3, Teheccüd: 21; *Müslim*, Siyâm: 207-219.
4. Zümer Sûresi, 39:18.

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Yarın gece Leyle-i Kadir olmak ihtimali çok kuvvetli olmasından, bir kısım müçtehidler o geceye Leyle-i Kadri tahsis etmişler. Hakikî olmasa da, madem ümmet o geceye o nazarla bakıyor, inşaallah hakikî hükmünde kabule mazhar olur.

Saniyen: Sarsıntılı olan altıncıdaki kardeşlerimizin istirahatlerini merak ediyorum. Bir parmak hariçten hapse, hususan altıncıya karışıyor. Oradaki kardeşlerimiz dikkat ve ihtiyat edip hiç bir şeye karışmasınlar.

Salisen: Avukata, reise okutmak için parçayı gönderdiniz mi? Hem Halil Hilmi, vahdet-i mesele itibariyle yalnız Sabri'nin değil, belki umumumuzun avukatıdır. Ben bu nazarla ona bakıyordum. Şimdi umumumuzun hesabına birinci avukatımıza tam yardım etsin.

Rabian: Taşköprülü Sadık Beyin mukaddimesini istinsah için Sabri'ye vermiştim. Eğer yazılmışsa, tashihten geçen parça ona gönderilecek. Yeni yazılan bir sureti bana gönderilsin. Hem Sadık'ın manzumeciği yanımda bir sureti var; sizde yoksa göndereceğim.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hem sizin, hem hapisteki arkadaşlarınızın bayramınızı tebrik ederiz. Sizle bayramlaşanı, aynen benimle bayramlaşmış gibi kabul ediyorum. Ve umumuyla bizzat bayram ziyaretini yapmışım gibi biliniz, bildiriniz.

Saniyen: Sebepsiz kalın demir sobamın parçalanmasıyla verdiği haber ve biz dahi o işarete binaen tam bir ihtiyat ve temkinle geçen fırtınacık, yüzden bire indi, barut ateş almadı. Şimdi yine, sebepsiz mataramın acîp bir tarzda küçücük parçalara inkısam etmesi, bize tekrar tam bir temkine ve tahammüle ve ihtiyata sarılmamızın lüzumunu haber veriyor. Aldığım mânevî bir ihtarla, gizli münafıklar, dindarlara karşı namazsız sefahetçileri ve mürted komünistleri istimal etmek istiyorlar; hattâ parmaklarını buraya da sokmuşlar.

Bir Hâşiyecik:

Dün kalbimde bir ferah ve sevinç vardı. Birden baktım, Nurs'taki kardeşim, Nurs'un balını bir matara içinde sekiz ay evvel bana, Emirdağı'na göndermişti. Dün de Emirdağ'ından bana geldi. "Aman bana çabuk getirin" dedim. Bekledim, gelmedi. O sevinç bir hiddete döndü. Yüz matara kadar yanımda kıymetli bulunan o ballı matarayı yabanî ellere verip çarşıya gönderilmesi sebep olup, o matara da birden bire kırıldı. Kırk sekiz seneden beri görmediğim Nurs köyümün, meskat-i re'simin bir teberrükü olan o tatlıdan, bayram tatlısı olarak herbir kardeşim bir parçacığını tatsın diye bir miktar gönderdim.

Said Nursî

Aziz, sıddık, sarsılmaz kardeşlerim,

Sizi ruh u canımla tebrik ederim ki, çabuk yaramızı tedavi ettiniz. Ben de bu gece şifadan tam ferahlandım. Zaten Medresetü’z-Zehrâ tevessü edip, hakikî ihlâs ve tam fedakârâne terk-i enânîyeti ve tevazu-u tâmmı daire-i Nurda aşılıyor, neşreder. Elbette gayet cüz’î ve muvakkat hassasiyet ve titizlik ve nazlanmak, o kuvvetli dersini ve uhuvvet alâkasını bozamaz ve İhlâs Lem’ası bu noktada mükemmel nâsihtir. Şimdi en ziyade bizi ve Nurları vurmak ve sarsmak için en fena plân, Nur talebelerini birbirinden soğutmak ve usandırmak ve meşreb ve fikir cihetinde birbirinden ayırmaktır. Gerçi gayet cüz’î bir nazlanmak oldu. Fakat göze bir saç düşse, başa düşen bir taş kadar incitir ki, büyük bir hâdisе hükmünde, mataram haber verdi. Merhum Hâfız Ali’nin (r.h.) küçücük böyle bir halden, vefatından bir parça evvel şekvâsı, o vakitten beri belki yüz defa hatırıma gelip beni müteessir etmiş.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Talebelerin itiraznamelerini müdüre vermedim. Dedim: “Diyanet Riyasetine ve bize risalelerimizle beraat veren Ankara’nın Ağırceza Dairesine itiraznamenin âhiriyle beraber göndermek istiyoruz. Hem hata-sevap cetveli de o iki makama, fakat mahrem yalnız berâ-yı mâlumat olarak göndermek münasipse.” Dedi: “Münasiptir.” Şimdi siz avukata deyiniz, birkaç nüsha talebelerin itiraznamelerinin ve cetvelin iki nüsha çıkarsın.

Hem Diyanet Riyasetine yazınız ki, ulûm-u diniye ehlini himaye etmek vazife-i zaruriyenizi Said ve arkadaşlar hakkında bu defa Afyon’a gönderdiğiniz raporla mükemmel yazdığınızdan, hem mazlum Said, hem mâsum arkadaşları dairenize çok müteşekkir ve fevkalâde minnettar oldular. Zaten meselemiz dinî ve ilmî olmasından, her daireden ve adliye ve zabıtabadan evvel Diyanet Dairesi alâkadardır. Onun için hem Denizli’de, hem Afyon’da en evvel o dairelere müracaat edip şekvâmızı oradaki âlimlere yazdık. Bu meâlde bir başlık yazınız.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşim Refet Bey,

Kur'ân-ı Azîmüşşânın hürmetine ve alâka-i Kur'âniyenizin hakkına ve Nurlarla yirmi sene zarfında imana hizmetinizin şerefine, çabuk bu dehşetli, zâhiren küçücük, fakat vaziyetimizin nezaketine binaen pek elîm ve feci ve bizi mahva çalışan gizli münafıklara büyük bir yardım olan birbirinden küsmekten ve baruta ateş atmak hükmündeki gücenmekten vazgeçiniz ve geçiriniz. Yoksa, bir dirhem şahsî hak yüzünden bizlere ve hizmet-i Kur'âniyeye ve imaniyeye yüz batman zarar gelmesi—şimdilik—ihtimali pek kavîdir. Sizi kasekle temin ederim ki, biriniz bana en büyük bir hakaret yapsa ve şahsımın haysiyetini bütün bütün kırsa, fakat hizmet-i Kur'âniye ve imaniye ve Nuriyeden vazgeçmezse, ben onu helâl ederim, barışırım, gücenmemeye çalışırım. Madem cüz'î bir yabanîlikten düşmanlarımız istifadeye çalıştıklarını biliyorsunuz, çabuk barışınız. Mânâsız, çok zararlı nazlanmaktan vazgeçiniz. Yoksa, bir kısmımız Şemsi, Şefik, Tevfik gibi, muarızlara sureten iltihak edip, hizmet-i imaniyemize büyük bir zarar ve noksanîyet olacak. Madem inâyet-i İlâhiye şimdiye kadar bir zayıata bedel çokları o sistemde vermiş. İnşallah yine imdadımıza yetişir.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Müdür, Âyetü'l-Kübrâ ve Rehberi çok beğenmiş. Şimdi Asâ-yı Mûsâ ve Zülfikar'ı istiyor. Ben de söz verdim, “Sana getireceğim.” Eğer burada, Afyon'da varsa; bir Asâ-yı Mûsâ, bir Zülfikar (ciltli, büyük), bir Rehber, bir Âyetü'l-Kübrâ ısmarlayınız.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu raporun neticesi aynen Denizli'dekinin aynıdır. Bizi medar-ı ittiham noktalardan tebrie etmek içinde onlara hoş görünmek ve Nurcu olmadıklarını göstermek fikriyle, Vehhâbîlik damarıyla, bir parça ilmî tenkidıyla hücum etmişler. Tahminimce bu rapor iddianameden evvel buraya gelmiş ki, bazı noktaları iddianame ondan almış. Öyle ise, cetvelimiz onlara dahi tam cevaptır. Siz nasılbilirsiniz? Hem yeni cevabımız nasıldır, iyi midir? Pek acele ve perişan bir halde yazdım.

Saniyen: Şimdiye kadar zâhiren bizim şahıslarımızla ve cemiyet ve tarîkat ve cüz'î bazı hususî mektuplarla bizimle meşgul oluyordular. Şimdi Siracü'n-Nur, Hücumat-ı Sittenin müsaderesiyle ve ehl-i vukufun Nurlara nazarı çevirmeleriyle ve gizli düşmanlarımızın desiseleriyle bu vatanın bir medar-ı rahatı olan Risale-i Nur'a bir nevi hücum olmasından, şimdiye kadar çok defa olduğu gibi, aynen bu memlekete bu hücumun aynı zamanında hem iki şiddetli zelzele—ki ben o bahsi yazarken—geldi. Beni tasdik edip, “Yazıya lüzum yok” dedi. Ben de daha yazmadım. Bugün de işittim ki harp korkusu başlamış. Ben de buranın âmirine dedim: Şimdiye kadar ne vakit Nurlara hücum edilse, ya zemin hiddet eder veya harp korkusu başlar. Tesadüf ihtimali kalmayacak derecede çok hâdiselerigördük ve mahkemelere dahi gösterildi. Demek bugünlerde, bilmediğimhalde Nurlar hakkında şiddetli telâşım ve ehl-i vukufun hasûdâne tenkitleri ve Nurun bir mühim mecmuasının müsaderesi, sadaka-i makbule mahiyetinde musibetlerin def'ine bir vesile olan Siracü'n-Nur tesettür perdesinin altına girdi, zelzele ve harp korkusu başladı.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Merak etmeyiniz, biz inâyet altındayız. Zâhiren zahmetler altında rahmetler var. Ehl-i vukufu mecbur etmişler ki, bir parçasını çürütsünler. Elbette onların kalbleri Nurcu olmuş.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık, sarsılmaz, telâş etmez, âhireti bırakıp fâni dünyaya dönmez kardeşlerim,

Bir parça daha burada kalmaktan, meselemizi bir derece genişlendirmek istemelerinden mahzun olmayınız. Bilâkis benim gibi memnun olunuz. Madem ömür durmuyor, zevâle koşuyor. Böyle çilehanede, uhrevî meyveleriyle bâkileşiyor. Hem Nurun ders dairesi genişliyor. Meselâ, ehl-i vukufun hocaları, tam dikkatle Siracü'n-Nur'u okumaya mecbur oluyorlar. Hem bu sırada çıkmamızla, bir iki cihetle hizmet-i imaniyemize bir noksan gelmek ihtimali var. Ben sizlerden şahsen çok ziyade sıkıntı çektiğim halde çıkmak istemiyorum. Siz de mümkün olduğu kadar sabır ve tahammüle ve bu tarz-ı hayata alışmaya ve Nurları yazmak ve okumaktan teselli ve ferah bulmaya çalışınız.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Yanımda bulunan yeni harfle müdafaatın âhirindeki cetvelden iki tanesini, ehl-i vukufa cevapla beraber Diyanet Riyasetine ve Ankara'nın ağırceza

mahkemesine göndermek için lüzum varsa size göndereceğim. Hem ehl-i vukufa cevabın bir sureti buradaki mahkemeye verilsin.

Saniyen: Meselemizi genişlettirmeleri hayırdır. Şimdiye kadar kıymetini düşürmek fikriyle zâhiren küçük, ehemmiyetsiz gösterip gizli çok ehemmiyet veriyordular. Şimdi bu vaziyet, inşaallah hizmet-i imanîye ve Kur'ânîye daha ziyade hayırlı ve faideli olacak.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Bu sene serbest olsaydı belki bir kısmımız hacca gidecekti. İnşaallah bu niyetimiz bilfiil gitmiş gibi kabul olup bu sıkıntılı halimizde hizmet-i imaniye ve Nuriyemiz öyle büyük bir hac sevabını verecek.

Saniyen: “Risale-i Nur, Kur’ân’ın çok kuvvetli, hakikî bir tefsiridir” tekrarla dediğimizden, bazı dikkatsizler tam mânâsını bilemediğinden bir hakikati beyan etmeye bir ihtar aldım. O hakikat şudur:

Tefsir iki kısımdır:

Birisi, malum tefsirlerdir ki, Kur’ân’ın ibaresini ve kelime ve cümlelerinin mânâlarını beyan ve izah ve ispat ederler.

İkinci kısım tefsir ise, Kur’ân’ın imanî olan hakikatlerini kuvvetli hüccetlerle beyan ve ispat ve izah etmektir. Bu kısmın pekçok ehemmiyeti var. Zâhir malûm tefsirler, bu kısmı bazen mücmel bir tarzda derc ediyorlar. Fakat Risale-i Nur, doğrudan doğruya bu ikinci kısmı esas tutmuş, emsalsiz bir tarzda muannid feylesofları susturan bir mânevî tefsirdir.

Salisen: Sabahleyin birşey yazacaktım, kaldı. Şimdi aynı mesele çıktı, kâtip Sâlim Bey izin verdi. Yarın Heyet-i Vekileye bir istida yazmak için Hüsrev ve Tahirî yanıma gelsinler.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Acaba ortalıkta en ziyade zararlı biz ve Nurlar mıdır ki, her muharrir serbest yazıyor ve her sınıf müdahalesiz toplanma yapıyor? Halbuki din terbiyesi olmasa, Müslümanlarda istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlakadan başka çare olamaz. Çünkü, nasıl bir Müslüman, şimdiye kadar hakikî Yahudi ve Nasranî olmaz, belki dinsiz olur, bütün bütün bozular. Öyle de, bir Müslüman bolşevik olamaz. Belki anarşist olur, daha istibdad-ı mutlakdan başka idare edilmez. Biz Nur talebeleri hem idareye, hem âsâyişe, hem vatan ve milletin saadetine çalışıyoruz. Karşımızdaki dinsiz anarşist ve millet ve vatan düşmanlarıdır. Hükûmet için bize ilişmek değil, tam himaye ve yardım etmek elzemdir.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Refet, Ethem ve Çalışkan'lar ve Burhan gibi Nur naşirlerini tahliye etmeleri gösteriyor ki, Nurların intişarı yasak değil ve mahkeme ilişemiyor. Hem cemiyetçilik bulunmadığına bir karar alâmetidir. Hem meselemizi uzatmada, Nurlara nazar-ı dikkati geniş bir dairede celb etmesinden, onları okumasına bir umumî dâvet ve resmî bir ilânat hükmünde, işiten müştakların okumak heveslerini tahrik ettiğinden, sıkıntımızdan, zarardan yüz derece ziyade bize ve ehl-i imana menfaatlere vesiledir. Zaten bu zamanda, en geniş daire-i zeminde, en dehşetli ve küllî bir hücumda tecavüz eden dalâlet ordularına karşı böyle kudsî bir ders, bu suretle atom bombası gibi inşaallah tesirini göstermeye bir işarettir.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim Refet, Mehmed Feyzi, Sabri,

Ben şiddetli bir işaret ve mânevî bir ihtarla sizin üçünüzden, Risale-i Nur'un hatırı ve bu bayramın hürmeti ve eski hukukumuzun hakkı için çok rica ederim ki, dehşetli yeni biryaramızın tedavisine çalışınız. Çünkü, gizli düşmanlarımız iki plânı takip edip, biri beni ihanetlerle çürütmek, ikincisi mâbeynimize bir soğukluk vermektir. Başta Hüsrev aleyhinde bir tenkit ve itiraz ve gücenmekle bizi birbirimizden ayırmaktır. Ben size ilân ederim ki, Hüsrev'in bin kusuru olsa ben onun aleyhinde bulunmaktan korkarım. Çünkü şimdionun aleyhinde bulunmak, doğrudan doğruya Risale-i Nur aleyhinde ve benim sobamın parçalanması gibi acîp, sebepsiz bir hâdise başıma geldi. Ve bana yapılan bu son işkence dahi bu mânâsız ve çok zararlı tesanütsüzlüğünüzden geldiğine kanaatim var. Dehşetli bir parmak buraya, hususan altıncıya karışıyor. Beni bu bayramımda ağlatmayınız, çabuk kalben tam barışınız.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben bugün yalnız iki üç kardeşimizin tahliyelerini isterdim. Fakat hakkımızdaki inâyet-i İlâhiye onların menfaati için geri bıraktı. Ve yirmi gün kadar, bizim bu vaziyetimiz lâzım ve elzemdir. Çünkü bu bayramda beraber bulunmamız hem bize, hem Nurlara, hem hizmetimize, hem mânevî ve maddî istirahatimize ve hacıların dualarından tam bir hisse almamıza ve Ankara'ya gönderilen Risale-i Nur'un müsadereeden kurtulmasına ve bizim mazlumiyetimize acıyıp Nurlara sarılanların çoğalmasına ve hazır büyük hatâlara rıza ile vatan ve millet ve din hâinlerine dehalet etmediğimize bir hüccet olması lâzımdı.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehl-i vukufun insafsızca ve hatâlı ve haksız tenkitleri, Vehhâbîlik damarıyla İmam-ı Ali'nin (radiyallahu anh) Nurlarla ciddî alâkasını ve takdirini çekemeyerek ve geçen sene zemzem suyunu döktüren ve bu sene haccı men eden evhamın tesiri altında o yanlış ve hasûdâne itirazları Beşinci Şuâ'ya etmişler. Bu sırada, böyle evhamlı ve telâşlı bir zamanda, bizim için en selâmetli yer hapistir. İnşaallah Nurlar hem kendimizin, hem kendilerinin serbestiyetini kazandıracaklar. Madem emsalsiz bir tarzda, çok ağır şerait altında, pekçok muarızlar karşısında bu derece Nurlar kendilerini okutturuyorlar, talebelerini hapiste çeşit çeşit suretlerde çalıştırıyor, perişanîyetlerine inâyet-i İlâhiye ile meydan vermiyorlar; biz bu dereceye kanaat edip şekvâ yerinde şükretmekle mükellefiz. Benim bütün şiddetli sıkıntılara karşı tahammülüm bu kanaatten geliyor. Vazife-i İlâhiyeye karışmam.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Bu iki nüshanın biri benimdir, biri müdüründür. Başta benim hattımla yazısı bulunan nüshaya göre müdürün nüshasını tashih ediniz. Ben bu defa Âyetü'l-Kübrâ'yı mütalâa ederken, İkinci Makamını âhire kadar ve âhirdeki mânevî muhavereyi pekçok ehemmiyetli gördüm ve çok istifade ettim. Sizin istifadeniz için biri okusun, biri dinlesin. Tashihle beraber muattal kalmasınlar, ikişer kardeşlerimiz mütalâa etsinler.

Saniyen: Bana ait Onuncu Söz ve buradaki mektuplar defteri ve saire zayi olmasın ve muattal kalmasın. Ben nezaretini Ceylan'a bırakmıştım.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ben şimdi Celcelûtiye'yi okurken, بِحَقِّ تَبَارَكَ ثُمَّ نُونٍ وَسَائِلٍ

cümlesinde Risale-i Kadere işaret eden yirmi altıncı mertebede “ثُمَّ نُونٍ” sûresi, kader sözüyle münasebeti nedir?” kalbime gelmesi ânında ihtar edildi. O sûrenin

başını okurken gördüm ki, ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ âyeti bütün kalemlerin ve tasîr ve kitapların aslı, esası, ezelî me'hazı ve sermedî üstadı kaderin kalemi

ve nur ve ilm-i ezelînin nuruna işaret eden ن وَالذَّارِيَّاتِ kelimesidir. Demek

Zerrât Risalesine işareti gibi kuvvetli bir münasebetle, ن kelimesi Risale-i Kadere kuvvetli işaretle bakar.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Nûn. Yemin olsun kaleme ve yazdıklarına." Kalem Sûresi, 68:1.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, sarsılmaz kardeşlerim,

الْخَيْرُ فِيمَا اخْتَارَهُ اللَّهُ

Evvelâ: ¹

sırrınca, meselemizin tehirinde hayır var. Kalbim ve Nurların serbestiyeti öyle istiyordu. Siz hem birbirinizi teselli hem kuvve-i mâneviyeyi takviye, hem tatlı sohbetle müzakere-i ilmiye, hem Nurların yazması ve mütalâalarıyla bu geçici zahmetin noktasını siler rahmet yapmaya, bu fânî saatleri bâkî saatlere çevirmeye muvaffak olursunuz inşaallah.

Saniyen: Madem bayramlaşmamız mahkemenin muvakkat hapis menzilinde oldu; ben de bayram tatlısı olarak, Konya kahramanı Zübeyir'in bana getirdiği zemzemle Nurs karyesinin bence çok mânidar balını gönderdim. Siz bal matarasına su koyun, karıştırınız. Sonra zemzemi içine bırakınız, kemâl-i âfiyetle içiniz.

Said Nursî

1. Gerçek hayır, Allah'ın seçtiği şeydedir.

بِسْمِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Ehemmiyetli bir taraftan ehemmiyetli ve mânidar bir sual edilmiş. Bana sordular ki: “Sizin cemiyet olmadığınız, üç mahkeme o cihette beraat vermesiyle ve yirmi seneden beri tarassut ve nezaret eden altı vilâyetin o noktadan ilişmemeleriyle tahakkuk ettiği halde, Nurcularda öyle harika bir alâka var ki, hiçbir cemiyette, hiçbir komitede yoktur. Bu müşkülü halletmenizi isteriz” dediler.

Ben de cevaben dedim ki: Evet, Nurcular cemiyet memiyet, hususan siyasî ve dünyevî ve menfî ve şahsî ve cemaatî menfaat için teşekkül eden cemiyet ve komite değiller ve olamazlar. Fakat, bu vatanın eski kahramanları kemâl-i sevinçle şehadet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfadları, oğulları ve kızları o fedailik damarından irsiyet almışlar ki, bu harika alâkayı gösterip Denizli Mahkemesinde bu âciz bîçare kardeşlerine bu gelen cümleyi onlar hesabına söylettirdiler: “Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikata başımız dahi feda olsun!” diye onlar namına söylemiş, mahkemeyi hayret ve takdirle susturmuş. Demek Nurcularda hakikî, hâlis, sırf rıza-yı İlâhî için ve müspet ve uhrevî fedailer var ki, mason ve komünist ve ifsad ve zındıka ve ilhad ve taşnak gibi dehşetli komiteler o Nurculara çare bulamayıp hükûmeti, adliyeyi aldatarak lâstikli kanunlarla onları kırmak ve dağıtmak istiyorlar. İnşaallah bir halt edemezler. Belki Nurun ve imanın fedailerini çoğaltmaya sebebiyet verecekler.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Dünkü suale benzer, kırk sene evvel olmuş bir sual ve cevabı size hikâye edeceğim. O eski zamanda, Eski Said'in talebeleri üstadlarıyla şiddet-i alâkaları fedailik derecesine geldiğinden, Van, Bitlis tarafında Ermeni komitesi, Taşnak fedaileri çok faaliyette bulunmasıyla Eski Said onlara karşı duruyordu, bir derece susturuyordu. Kendi talebelerine mavzer tüfekleri bulup, medresesi bir vakit asker kışlası gibi silâhlar, kitaplarla beraber bulunduğu vakit, bir asker feriki geldi, gördü, dedi: "Bu medrese değil, kışladır." Bitlis hâdisesi münasebetiyle evhama düştü, emretti: "Onun silâhlarını alınız." Bizden ellerine geçen on beş mavzerimizi aldılar. Bir iki ay sonra Harb-i Umumî patladı. Ben tüfeklerimi geri aldım. Her ne ise...

Bu haller münasebetiyle benden sordular ki: "Dehşetli fedaileri bulunan Ermeni komitesi sizden korkuyorlar ki, siz Van'da Erek Dağına çıktığınız zaman fedailer sizden çekinip dağılıyorlar, başka yere gidiyorlar. Acaba sizde ne kuvvet var ki öyle oluyor?"

Ben de cevaben diyordum: "Madem fâni dünya hayatı, küçücük ve menfî milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için bu harika fedakârlığı yapan Ermeni fedaileri karşımızda görünürler. Elbette hayat-ı bâkiyeye ve pek büyük İslâm milliyet-i kudsiyesinin müspet menfaatlerine çalışan ve 'Ecel birdir' itikad eden talebeler, o fedailerden^{HAŞİYE-1} geri kalmazlar. Lüzum olsa o kat'î eceline ve zâhirî birkaç sene mevhum ömrünü milyonlar sene bir ömre ve milyarlar dindaşların selâmetine ve menfaatine tereddütsüz, müftehirâne feda ederler."

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Haşîye-1 Kardeşlerim namına âcizâne diyorum ki: Lüzum olursa, inşaallah çok ileri geçeceğiz. Bizler, dinde olduğu gibi, kahramanlıkta da ecdadımızın vârisleri olduğumuzu göstereceğiz.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık, vefadar ve şefkatli kardeşlerim,

İki gündür hem başımda, hem âsâbımda tesirli bir nezle ağrısı var. Böyle hallerde bir derece dostlarla görüşmekten teselli ve ünsiyet almaya ihtiyacım içinde acîp tecrit ve yalnızlık vahşeti beni sıktı. Böyle bir nevi şekvâ kalbe geldi: “Neden bu tazip oluyor? Hizmetimize faidesi nedir?”

Birden, bu sabah kalbe ihtar edildi ki: Siz bu şiddetli imtihana girmek ve inceden inceye sizi kaç defa altın mı, bakır mı diye mehenge vurmak ve her cihette sizi insafsızca tecrübe etmek ve “Nefislerinizin hisseleri ve desiseleri var mı, yok mu?” üç dört eleklerle elenmek; hâlisâne, sırf hak ve hakikat namına olan hizmetinize pek çok lüzumu vardı ki, kader-i İlâhî ve inâyet-i Rabbâniye müsaade ediyor. Çünkü, böyle meydan-ı imtihanda inatçı ve bahaneci insafsız muarızların karşısında teşhir edilmesinden herkes anladı ki, hiçbir hile, hiçbir enâniyet, hiçbir garaz, hiçbir dünyevî, uhrevî ve şahsî menfaat karışmayarak, tam hâlis, hak ve hakikatten geliyor. Eğer perde altında kalsaydı çok mânâlar verilebilirdi. Daha avâm-ı ehl-i iman itimad etmezdi. “Belki bizi kandırırlar” der ve havas kısmı dahi vesvese ederdi. Belki bazı ehl-i makamat gibi kendilerini satmak, itimat kazanmak için böyle yapıyorlar diye daha tam kanaat etmezlerdi. Şimdi imtihandan sonra, en muannid vesveseli dahi teslim mecbur oluyor. Zahmetiniz bir, kârınız bindir inşaallah.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Esaretimdeki hâdisenin gazeteyle ilânı, şiddetli yasaklarla ahaliyi her tarafta bizden kaçırmaya çalışmakla beraber teveccüh-ü âmmeyi ziyadeleştirmiş. Bize, hususan şahsıma ihanet etmeye taraftar üç resmî adam dün avluda demişler: “Said pencereden görüldüğü vakit ahali toplanıp ona bakıyor. Pencerede durmasın. Yoksa koğuşunu değiştiriniz” diye başgardıyan söyledi. Hiç merak etmeyiniz. Ben her sıkıntıya tahammüle karar vermişim. Duanız bereketiyle inşaallah sıkıntılar sevinçlere dönecekler.

O esaret hâdisesi aslı doğrudur. Fakat şahidim olmadığından tafsilen beyan etmemiştim. Yalnız bir manga beni idam etmek için geldiğini bilmiyordum, sonra anladım. Ve Rus kumandanı tarziye için Rusça birşeyler söyledi, ben bilmedim. Demek hazır bulunan ve bu hâdiseyi gazeteye ihbar eden Müslüman yüzbaşı anlamış ki, kumandan tekrar tekrar “Affet” demiş.

Kardeşlerim, ben Nurlarla meşgul oldukça sıkıntılar azalıyor. Demek vazifemiz Nurlarla iştigaldir ve geçici şeylere ehemmiyet vermemek ve sabır ve şükretmektir.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Bediüzzaman'ın akıllara hayret veren bir seciyesi

Ehl-i Sünnetmecmuasının 15 Teşrin-i Evvel 948 tarihli nüshasında neşredilmiştir. Ehl-i Sünnet gazetesi sahibi avukat bir zâtın makalesidir.

Ben Birinci Cihan Harbinde Bitlis mevkiinde yaralı olarak esir olurken, Bediüzzaman da o gün esir düşmüştü. O Sibiry'a gönderilmiş, en büyük esirler kampında idi. Ben Bakü'nün Nangün adasında idim. Günün birinde esirleri teftişe gelen ve kampı gezerken Bediüzzaman'ın önünden geçen Nikola Nikolaviç'e o hiç ehemmiyet vermiyor ve yerinden kımıldanmıyor. Başkumandanın nazar-ı dikkatini çekiyor. Tekrar bir bahane ile önünden geçiyor. Yine kımıldanmıyor. Üçüncü defasında önünde duruyor, tercüman vasıtasıyla aralarında şöyle bir muhavere geçiyor:

“Beni tanımadılar mı?”

“Evet, tanıdım. Nikola Nikolaviç, Çarın dayısıdır, Kafkas Cephesi Başkumandanıdır.”

“O halde ne için hakaret ettiler?”

“Hayır, affetsinler, ben kendilerine hakaret etmiş değilim. Ben mukaddesatımın emrettiğini yaptım.”

“Mukaddesat ne emrediyormuş?”

“Ben Müslüman âlimiyim. Kalbimde iman vardır. Kendisinde iman olan bir şahıs, imanı olmayan şahıstan efdaldır. Ben ona kıyam etseydim, mukaddesatıma hürmetsizlik yapmış olurum. Onun için ben kıyam etmedim.”

“Şu halde, bana imansız demekle benim şahsımı, hem ordumu, hem de milletimi ve Çarı tahkir etmiş oluyor. Derhal divan-ı harp kurulunda isticvab edilsin.”

Bu emir üzerine divan-ı harp kuruluyor. Karargâhdaki Türk, Alman ve Avusturya zâbitleri, ayrı ayrı Bediüzzaman'a rica ederek Başkumandana tarziye vermesi için ısrar ediyorlar. Verdiği cevap bu oluyor:

“Ben âhiret diyarına göçmek ve huzur-u Resulullah'a varmak istiyorum. Bana bir pasaport lâzımdır. Ben imanıma muhalif hareket edemem.”

Buna karşı kimse sesini çıkarmıyor, neticeyi bekliyor. İsticvab bitiyor. Rus Çarını ve Rus ordusunu tahkir maddesinden idam kararını veriyorlar. Kararı infaz için gelen bir manga askerin başındaki subaya kemâl-i şetâretle, “Müsaade ediniz, on beş dakika vazifemi îfa edeyim” diye abdest alıp iki rekat namaz

kılarken, Nikola Nikolaviç geliyor, kendisine hitaben:

“Beni affediniz. Sizin beni tahkir için bu hareketi yaptığınızı zannedyordum. Hakkınızda kanunî muamele yaptım. Fakat şimdi anlıyorum ki, siz bu hareketinizi imanınızdan alıyorsunuz ve mukaddesatın emirlerini îfa ediyorsunuz. Hükmünüz iptal edilmiş; dinî salâhatinizden (salihliğinizden) dolayı şâyân-ı takdirsiniz. Sizi rahatsız ettim, tekrar tekrar rica ediyorum, beni affediniz.”

Bütün Müslümanlar için şâyân-ı misal olan bu salâbet-i diniye ve yüksek seciyeyi, arkadaşlarından bir yüzbaşı, müşahedesine müsteniden anlatıyordu. Bunu duydukça, ihtiyarsız olarak gözlerim yaşla doldu.

Abdurrahim

Gazetenin bu fıkrasının yazılmasını Üstadımız emretmedikleri halde, hem çok merakaver, hem çok ibret, hem çok heyecan verici olmasından buraya yazılmıştır.

Hüsrev

Kardeşlerim,

Hem benim iştiham kesildiği, hem hediye bana dokunduğu için, benim hisseme dűřen  parça yaę ve bir sepet üzüm ve bir kse elma ve iki paket çay ve şekeri size gönderdim. Ben sizlere teberrük verecektim. Fakat sordum, sizinki de var. Hem ben onların fiyatıyla yoğurt, yumurta, ekmek gibi şeyleri alacağım, t Medresetü'z-Zehrâ benden gcenmesin, “Teberrkm yemedi.” Hem muhtaca, hem bir parça ucuz, hem lyıklara satınız ki, iki cihetle Medresetü'z-Zehrâ ve şubelerinin hediyeleri tam mübarek, hem bana, hem alanlara illı bir teberrük olsun. Hüsrev nezaretçi ve Ceylân, Hıfzı satıcı olsun.

Said Nursî

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Hakkımda gazete münasebetiyle şimdi ihtar edildi ki: Rus'un cebbar bir kumandanı, gösterdiğin izzet-i imaniye karşısında hiddetini bırakıp tarziye verdiği halde, Risale-i Nur'un gayet kuvvetli, şahsımın yüz derece fevkinde hâlisâne salâbet-i imaniye derslerini gören resmî memurlar kalben insafa gelmezler ve inadındadevam etseler, elbette Cehennemden başka hiç bir ceza onları temizlemez. Muvakkat bir ömürde bu azîm hatânın cezası yerleşmez. Çünkü bir yağ bozulsa, daha yenilmez. Süt, yoğurt gibi değil. İnşaallah Nurlar onların çoğunu bozulmadan kurtarmış.

Saniyen: Mehmed Feyzi, Bedriye'ye yazsın ki, ben onun mektubunda bulunan bütünleri duama dahil ediyorum; onlar da bana dua etsinler.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Medar-ı ibret ve hayret iki esaretimde şahsıma karşı bir muameleyi beyan etmek ihtar edildi. Şöyle ki:

Rusya’da, Kosturma’da, doksan esir zabitlerimizle beraber bir koğuşta idik. Ben o zabitlerimize ara sıra ders veriyordum. Bir gün Rus kumandanı geldi, gördü, dedi: “Bu Kürt, gönüllü alay kumandanı olup çok askerimizi kesmiş. Şimdi de burada siyasî dersveriyor. Ben yasak ediyorum, ders vermesin.” İki gün sonra geldi, dedi: “Madem dersiniz siyasî değil, belki dinîdir, ahlâkîdir; dersine devameyle” izin verdi.

İkinci esaretimde, bu hapiste iken yirmi sene derslerimi dinlemiş ve benden daha güzel ders veren bir has kardeşimin ve zarurî hizmetimi gören hizmetçilerimin benim yanıma gelmeleri adliye memurutarafından yasak edildi, tâ benden ders almasınlar. Halbuki NurRisaleleri başka derslere hiç ihtiyaç bırakmıyor ve hiçbir dersimizkalmamış ve hiçbir sırrımız gizli kalmamış. Her ne ise, bu uzun kıssayı kısa kesmeye bir hal sebep oldu.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Çok aziz, çok sevgili, çok kıymetli, çok mübarek Üstadımız Efendimiz Hazretleri,

Arz-ı tâzimat ve takdim-i ihtiramât ile istifsar-ı hatır edip, sıhhat ve âfiyetinize dualar ederek damenlerinizden, el ve ayaklarınızdan öpüyoruz.

Müşfik Üstadımız Efendimiz,

Siz sevgili Üstadımızdan bize gönderilen ve müdafaatın sonuna ilâve edilen üç kıymetli mektubunuzla Hüve Nüktesini nasıl bulduğumuzu siz sevgili Üstadımıza arz etmemizi, bir mübarek kardeşimizle siz sevgili Üstadımız emretmişler.

Sevgili Üstadımız Efendimiz,

Birinci mektubunuz, yirmi seneden beri tarassutlar ve nezaretlerle beraber altı vilâyet ve üç mahkemenin bulamayıp beraat verdikleri cemiyetçilikten sizde hiçbir eser görülmediği halde, hiçbir cemiyette ve hiçbir komitede görülmeyen Nurculardaki harika alâka, ehemmiyetli bir taraftan bir sual ile siz sevgili Üstadımızdan sorulmuş olup, şehadet mertebesini kazanmak için ruhlarını feda eden milyonlar İslâm fedailerinin ahfadları ve evlâtları, o fedailiği ecdatlarından irsiyet aldıkları içindir ki, siz sevgili Üstadımıza mahkemeleri hayret ettirip susturan, “Milyonlar kahraman başlar feda oldukları bir hakikate başımız dahi feda olsun” diye acip cümleyi söyletmeye vesile olan talebelerinizde gördüğünüz hakikî, hâlis, sırf rıza-yı İlâhî ve müspet ve uhrevî fedakârlığın karşısında, menfî cemaat ve komitelerin mağlûp oldukları, hem Nurcuları dağıtmak isteyenlerin inşaallah muvaffak olamayacakları ve hem Nurun ve imanın fedailerini çoğaltmaya sebebiyet verecekleri izah edilmekle cevap verilmiştir.

İkinci mübarek mektubunuzda, siz sevgili Üstadımızın Van, Bitlis’te tedriste bulunduğunuz talebelerinizle birlikte, etraflarında bulunan ehl-i imanı titreten Ermeni Taşnak fedailerine karşı çıkıp, o fedaileri durdurup dağıtmaya mecbur eden siz sevgili Üstadımızdaki ve talebelerinizdeki harika kuvvet, küçücük, fânî dünya hayatıyla menfî milliyetin muvakkat menfaati ve selâmeti için Ermeni fedailerinde görülen harika fedakârlığa mukâbil, hayat-ı bâkiyeye ve İslâm millet-i kudsiyesinin müspet menfaatlerine çalışan ve “Ecel birdir” itikad eden ve Üstadlarına olan şiddet-i rabitaları fedailik derecesine varan talebelerinizin birkaç sene mevhum ömürlerini milyonlar sene bir ömre ve milyarlar dindaşların

selâmetine ve menfaatine müftehirâne feda etmelerinden mütevellit olduğu, kırk sene evvel siz sevgili Üstadımızdan sorulan bir suale cevap olarak bildirilmektedir.

Üçüncü mübarek mektubunuz: Dokuz aydan beri temâdi eden pek acîp tecridinizle beraber, teselli ve ünsiyet ihtiyacını tevliid eden hastalığınız içinde neden bu tazip oluyor diye siz sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine gelen şekvâya bir ihtar olup, inatçı, bahaneci ve insafsız muarızlar karşısında girdiğimiz bu şiddetli imtihanda altın olanlar bakır olanlardan ayrılmak için mehenge vurulmak ve insafsız bir tecrübeyle nefislerin hisseleri olup olmadığı bilinmek için eleklerle elenmek, sırf hak ve hakikat namına olan hâlisâne hizmetimize pek çok lüzumu olduğu için, kader-i İlâhînin ve inâyet-i Rabbâniyenin bu dehşetli tazyike verdiği müsaade, hiçbir hile, hiçbir enâniyet, hiçbir garaz, hiçbir dünyevî ve uhrevî menfaat karışmayarak yapılan ve tam hâlis ve hak ve hakikatten gelen ve şimdi en muannid ve vesveseli olanları dahi teslime mecbur eden ve bir zahmete mukâbil inşaallah bin kâr bırakan bu hizmetimiz eğer perde altında kalsaydı, çok mânâlar verilmekle beraber, avâm-ı ehl-i iman ile havas kısmı birer bahane ile tam kanaat etmeyeceklerinden olduğu bildirilmektedir.

Dördüncü mektup olan Hüve Nüktesi ise, ¹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ² ve ² لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ kelime-i kudsiyeleriyle maddî cihetinde *Hûve* lâfzında siz sevgili

Üstadımızın bir seyahat-ı hayaliye-i fikriyelerinde, hava sahifesinin mütâlâalarıyla görülen zarif bir nükte-i tevhidde iman mesleğindeki gayet derecede kolaylıkla meslek-i dalâletteki nihayetsiz müşkülât kısa bir işaretle beyan edilmiş. Kudret-i İlâhiyenin bir arşı olan bir avuç toprakta konulan muhtelif tohumların mahiyetlerinde ve emir ve irâdenin diğer bir arşı olan havanın bir parçasında neşv ü nemâ bulan *Hûve* lâfzında görülen hârikalar, esbaba verildikçe, dehşetli müşkülâtın zuhuru ve Vâhid-i Ehade verildikçe fevkalâde suhuletin vücudu, hem ehl-i dalâletin, hususan maddiyyun ve tabiiyyun meslek erbabına, hem ehl-i imana gayet şirin, gayet güzel, gayet hoş, hem gayet mukni ve müskit bir şekilde ispat edilerek, bir risale kadar kıymeti bulunan, hususan tahavvülât-ı zerrat hakkındaki Otuzuncu Sözle, *Tabiat Risalesi* olan Yirmi Üçüncü Lem'anın bir nevi hülâsası olabilir kanaatini bize veren bu kıymettar yazılarınızla Risale-i Nur baştan başa her okuyanı hem tenvir edip yükseltiyor, hem sevgili Üstadımıza nihayetsiz minnettarlıklara vesile oluyor.

1. "De ki: O Allah birdir." İhlâs Sûresi, 112:1.
2. Ondan başka İlâh yoktur.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki üç defadır ehemmiyetli bir hâlet-i ruhiye bana ârız oluyor. Aynı otuz sene evvel İstanbul'da beni Yûşâ Dağına çıkarıp İstanbul'un, Dârü'l-Hikmetin cazibedar hayat-ı içtimaiyesini bıraktırıp, hattâ İstanbul'da bulunan Nurun birinci şakirdi ve kahramanı olan merhum Abdurrahman'ı dahi zarurî hizmetimi görmek için de yanıma almaya müsaade etmeyen ve Yeni Said mahiyetini gösteren acîp inkılâbât-ı ruhînin bir misli, şimdi mukaddematı bende başlamış. Üçüncü bir Said ve bütün bütün târik-i dünya olarak zuhuru bir işaret tahmin ediyorum. Demek Nurlar ve kahraman şakirtleri benim vazifelerimi yapacaklar; daha bana hiç ihtiyaç kalmamış. Zaten Nurun herbir câmi' cüz'ü ve sarsılmayan hâlis şakirtlerinin herbirisi, benden daha mükemmel ders verir.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Evvelâ: Ben bazı emarelerle tahmin ederim ki, neşredilen mecmualarımızdan en ziyade Rehber'e ehemmiyet veriyorlar. Ben zannederim ki: Hüve Nüktesi gizli zındık düşmanlarımızın bellerini kırmış, onların istinadgâhı olan tabiat tâğûtunu dağıtmış. Kesif toprakta bir derece saklayabilirken şeffaf havada, Hüve Nüktesinden sonra hiçbir cihetle o tâğûtu saklamak imkânı kalmamış ki, küfr-ü inadî ve temerrüd-ü irtidâdî sebebiyle adliyyeyi aldatıp aleyhimize sevk ediyorlar. İnşallah Nurlar adliyyeleri lehine çevirip onların bu hücumunu dahi akîm bırakacaklar.

Saniyen: Bu sırada, hem *Ehl-i Sünnet* gazetesi, hem buranın gazetesi, hem Zübeyir'in hararetli mukabelesi, Nurlarla iştigalleri güzel bir ilânât hükmüne geçtiler. Benim bedelime, benim hoşuma giden bize dair bahislerine bakınız, bana bildiriniz.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık kardeşlerim Mehmed, Mustafa, İbrahim, Ceylan,

Evvelâ: Dün dördünüzün hararetli sohbetini gördüm, çok sevindim, memnun oldum. Ben de yanınızda bulunuyorum gibi ferahla dinledim. Birden baktım ki, iki tarafınızda sizi dinleyenler var. Yarım saat devam etti. Merak ettim, kalben dedim: “Habbeyi kubbe yapan veyanlış mânâ veren bir casus, dinleyenler içinde bulunmak ihtimali varki, dikkatle kulak veriyor ve konuşan kardeşler ihtiyatsızlıklarından ve sohbetin keyfinden hiç onlara bakmıyorlar, dikkat etmiyorlar” diye size cevap gönderdim. Elhamdü lillâh, bir zararlı konuşma olmadığını bildim. Bu nazik sırada ihtiyat lâzımdır.

Saniyen: Hoca Hasan'ın haddimden yüz derece ziyade bir hüsn-ü zanla yazdığı bir mektubundan bildim ki, aynen Denizli kahramanı merhum Hasan Feyzi sisteminde bir Nur nâşiri olacak. İnşallah onun gibi Afyon'da dahi Hasan Feyzi'ler çıkacaklar. Afyon Denizli'den geri kalmayacak, zahmetimizi rahmete

çevirecek.

Said Nursî

Kardeşlerim,

Ben gazeteleri merak etmezdim. Fakat bu sırada hem *Ehl-i Sünnet*, hem *Sebilürreşad*'ın lehimizdeki yazıları herhalde aleyhimizdeki kıskançları ve gizli düşman zındıkları şaşırtmış. Bunlar o dostları susturmak için çalışmak ihtimali beni meraklandırdı.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Sıkıntılı musibetlerimi hiçe indiren bir hakikatli tesellidir

Birinci: Hakkımızda zahmet rahmete dönmesi.

İkinci: Kader adaleti içinde rıza ve teslim ferahı.

Üçüncü: İnâyet-i hassanın Nurcular hakkında hususiyetindeki sevinç.

Dördüncü: Geçici olmasından zevâlinde lezzet.

Beşinci: Ehemmiyetli sevaplar.

Altıncı: Vazife-i İlâhiyeye karışmamak.

Yedinci: En şiddetli hücumda en az meşakkat ve küçük yaralar.

Sekizinci: Sair musibetzedelere nisbeten çok derece hafif olması.

Dokuzuncu: Nur ve iman hizmetinde şiddetli imtihandan çıkan yüksek ilânatın tesiratındaki sürur.

Dokuz adet mânevî sevinçler, öyle teskin edici bir merhem ve tatlı bir ilâçtır ki, tarif edilmez, ağır elemelerimizi teskin ediyor.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Aziz, sıddık, metin kardeşlerim,

On aydan beri münafıkların bir resmî memuru elde edip bütün desiseleriyle yaptıkları hücum en küçük bir şakirdi sarsmadı. O iftiraları hiç hükmündedir. İspat ettiğimiz onun yüz yalanına karşı, bir gazetenin sabık valinin tekaüde sevkini bir mektubumuzda bulup hilâf-ı vâkidir diye birtek yanlış bulmuş. Halbuki o yanlış o gazeteye aittir. Her ne ise, böylelerden böyle iftiralar, binden bir tesiri bize olmadığı gibi, inşaallah daire-i Nura da zararı olmayacak. Size söylediğim gibi, memurun iftiranamesine çok ehemmiyet vermeyiniz, zihninizi bulandırmasın. Eğer müdafaatımda cevabı bulunmayan kanunî nokta varsa, kısa cevap verirsiniz. Hem deyiniz: “Said der ki: Bizi ve Nurları beraat ettiren üç mahkemeyi kızdırmamak, tenkis etmemek için o garazkârâne iddianameye karşı cevap verip ehemmiyet vermeyeceğim. Büyük müdafaatım, hususan on vech ile kanunsuzluğa tam ve mükemmel bir cevaptır.”

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Evvelâ: Bir inâyettir ki, o adamın müfteriyâne iddianamesini işitemedim. Yoksa şiddetle konuşacaktım. Reise, “Seni mahkemeye veriyorum—yani haksızlığıyla mahkeme-i kübrâya ve kanunsuzluğuyla dünya mahkemesine. Ve avukatım yok” dediğimden maksat, onlara, “Bizim umumumuzun küllî meselede vekilimizdir; benim hususî şahsıma gelen hücumla ancak ben mukabele edebilirim” demektir. Ahmed Hikmet’e bildiriniz.

Saniyen: Savcının isnadâtına karşı eski müdafaatımız kâfidir.

Salisen: Mustafa Osman, Ceylân nasıl telâkki ettiklerini ve hiç bulantı onlara vermediklerini ve daire-i Nurda dahi fena tesir etmeyeceğini bana yazdılar. Kahraman Tahirî gördüm; o da öyle telâkki etmiş. Hüsrev ve Feyzi’leri ve Sabri’yi merak ettim.

Rabian: Zannederim ki, şimdi küfür ve dalâlet, komiteler ve cemiyetler şeklinde hücum ettikleri içindir ki, kader-i İlâhî, bunlara bu eşedd-i zulümle bir cemiyet isnadıyla bizi tazip ettiriyor. Demek şimdi ehl-i imanın ittihadına pek çok lüzum var. Biz o hakikati bilmediğimiz için kaderin adalet tokadını yeriz.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Haccı men eden, zemzemi döktüren, hakkımızda eşedd-i zulme müsâadekâr davranan ve Zülfikar ve Siracü'n-Nur'un müsaderesine ehemmiyet vermeyen ve bizi garazkârâne, kanunsuz, tazip eden memurları terfi ettirip hanemizden çıkan mazlumâne lisan-ı hal ile yüksek ağlamamızı ve sesimizi işitmeyen bir müstebit kabinenin zamanında en rahat yer hapistir. Yalnız mümkün olsa başka hapse naklolsak, tam selâmet olur.

Saniyen: Onlar nasıl zorla en mahrem risaleleri en nâmahreme okuttular; öyle de, zorla ısrar edip bizi cemiyet yapmaya mecbur ediyorlar. Halbuki, cemiyet ve komiteciliğe hiç ihtiyacımızı hissetmiyorduk. Çünkü, ittihad-ı ehl-i iman cemaatindeki uhuvvet-i İslâmiye, Nurcularda pek hâlisâne, fedakârâne inkişaf ettiği gibi ve eski ecdatlarımızın kemâl-i aşkla ruhlarını feda ettikleri bir hakikate Nur şakirtleri o milyonlar kahraman ecdatlarından irsiyet aldıkları kuvvetli bir fedailikle o hakikata bağlanmaları, şimdiye kadar resmî veya siyasî, gizli ve âşikâr cemiyetler ve komiteciliğe ihtiyaç bırakmıyordu. Demek şimdi bir ihtiyaç var ki, kader-i İlâhî onları bize musallat ediyor. Onlar mevhum bir cemiyet isnadıyla zulmederler. Kader ise, “Neden tam ihlâsla, tam bir tesanütle, tam bir hizbullah olmadınız?” diye bizi onların elleriyle tokatladı, adalet etti.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: Sizi teselliye muhtaç bilmiyorum. Birbirinizin kuvve-i mâneviyenizi takviye ederseniz, o kâfidir. Karşımdaki levha dahi bana kâfi geliyor. Bu son hücumda, tam haksız ve kanunsuz, yalnız evhamdan ve zaafiyetten gelen bir korkutmak olduğu anlaşıldı. Ve ahalinin ve zabitanın vaziyeti, o mânâsız hücumla bir itiraz hükmündeydi.

Saniyen: Benim müdafaatım yeni isnâdâta dahi kâfi gelir mi? Hem Zübeyir ve avukatlar çalışıyorlar mı? Telâşları yok mu? Hiç merak etmesinler. Bize medâr-ı mes'uliyet ettiği maddelere göre, bütün uhuvvet-i imaniyeyi taşıyanları, hattâ bütün imamların cemaatlerini ve bütün üstad ve muallimlerin talebelerini dahi mes'ul etmek lâzım gelir. Demek muhalifleri çok kuvvet bulmuşlar ki, bütün bu telâşlı ve imkânâtı vukuat yerinde istimâl ederek acip evhamla bize hücum ettiler.

Sâlisen: Benim kendi kanaatim, tâ bahara kadar hapiste kalmak gerektir. Zaten kışta herşey tevakkuf eder. İnşallah inâyet-i İlâhiye yine imdadımıza yetişir.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Hüsrev'in bir mektubudur.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Sevgili Üstadımız, Efendimiz,

Garazkâr raporlarıyla hakkımızda Afyon adliyesini pek büyük bir dikkate sevk eden ve sekiz aydan beri şiddetli bir tazyik altında siz sevgili Üstadımızı yaşatan, biz talebelerinizle birlikte Afyon hapsinde temâdi-i mevkufiyetimize sebep olan ve Nurun kâbil-i inkâr olmayan muciznümâ hakikatlerini hasûdâne nazarla mütalâa eden ehl-i vukuf ulemasına, siz sevgili Üstadımız, hem Risale-i Nur yirmi beş seneden beri sükût etmişken, o muhterem allâmelerin ehl-i iman, hususan hamele-i Kur'ân'ı müdafaa ve muhafaza en büyük vazifeleri iken, Afyon adliyesini aleyhimize teşvik edip tahrik eden raporlarına karşı siz sevgili Üstadımızı esefle mukabeleye mecbur eden yazılarınız şefkatinizin eseri olduğu şüphesizdir. Yirmi beş seneden beri, zaman zaman gizlidüşmanlarınıza karşı bir avuç talebenizle mücadeleyle giren siz sevgili Üstadımızı ve Kur'ân'ın en büyük hakikatlerini muhtevî Risale-i Nur'u müdafaa etmek şöyle dursun, en tehlikeli vakitlerimizde cephe alan bu âlimlere karşı pekçok sualleri sormak hakkınız iken, pek cüz'î sualleriniz, o âlimleri ikazdan başka birşey olmayacak. Böyle en nazik zamanlarda muavenetinize pekçok muhtaç olduğumuz menbalardan doğan ümitsizliklerimizi büyük bir izzete tebdil eden ve pek büyük bir ihsan-ı İlâhî olan inâyet-i hâssa, bu Afyon hapsinde tekrar kendini gösterdi. Sekiz aydan beri titremeyen zemin, siz sevgili Üstadımıza, Risale-i Nur'a hücum zamanlarında, gizli düşmanların hücumuyla gelen zelzeleleri yazarken, bugün yine zemin hiddet edip iki defa şiddetli bir surette titremesiyle bizi de şahit göstermiş, ümitlerimizi takviye etmiş, imhânıza susayan insafsız düşmanlarınızın en dehşetli savletleri karşısında zâhirî kimsesizliğinize şefkat etmiş, maddeten aczinize merhamet etmiş, imdadınıza yetişmiş, titreyen zeminle dâvânızın doğruluğunu tasdik etmiş. İlâhî ve melekûtî bir kudretle mübarek kaleminizden çıkıp yükselen “Zafer bizimdir” beşaretlerinizi ihtar ile, bizleri siz sevgili Üstadımıza çok minnettar eylemiştir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي¹

Çok kusurlu talebeniz

Hüsrev

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ²

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Evvelâ: İhtiyat ve temkin ve meşveret etmek lâzımdır.

Saniyen: Zübeyir bana merhum biraderzadem Abdurrahman yerine ve Ceylân merhum biraderzadem Fuad bedeline verilmiş diye mânevî ihtar aldım. Ben de burada işimi onlara bıraktım.

Salisen: Haber aldım ki, çok çalışan, fakat ihtiyatsız Ahmed Feyzi'nin Mâidetü'l-Kur'ân başında malûm mektubumu mahkeme heyeti bahane ederek—ki, “Said kendi hakkındaki medihleri ve saireyi tasdik etmiş”—benim mahkûmiyetime bir sebep gösterilmiş. Ben mükerrer dedim ki: Herşeyden evvel Ahmed Feyzi onu beyan edip—ki o mektup, kendi hakkındaki mektupları kabul etmemek ve sair bir kısmını tâdil etmek lâzımken—lüzumsuz onları hiddete getiren şeyleri yazmış. Ben onun bin kusurunu görsem ondan gücenmem. Fakat Nurlara zarar gelmemek için, cesûrâne ve ihtiyatsız hareketten bir derece çekinmek lâzımdır.

Rabian: Feyzi'lerin bir kahramanı olan Ahmed Feyzi kardeşimiz de, Tahirî'nin koğuşı olan medresesinde aynen Tahirî gibi davranmalı. Ve gidenlerin yerinde, onların şakirtlerini Kur'ân ve Nur dersleriyle ve yazılarıyla teşvik etsin. Dün bana gönderdiği yeni talebelerin defterleri benim hazin halimi sevince tebdil etti, Elhamdü lillâh dedim.

1. Bâkî olan sadece Odur.

2. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

Bu defa taarruz pek geniş dâirede... Reis-i Hükûmet ve hazır kabine, plânlı, dehşetli bir evhamla bir hücum etti. Benim aldığım bir habere göre ve çok emarelerle gizli münafıkların yalan jurnalleri ve desiseleriyle bizi hilâfet komitesiyle ve Nakşî tarîkatının gizli cemiyetiyle tam alâkadar, belki pişdar gösterip hükûmeti büyük bir telâşa sevk ederek, Nurun büyük mecmualarının İstanbul'da ciltlenip âlem-i İslâma intişarını ve gayet makbuliyetlerini bir delil gösterip, hükûmeti korkutup, kıskanç resmî hocaları ve vehham memurları aleyhimize, insafsızca çevirdiler. Tahminlerince herhalde çok vesikalar, emareler görülecek. Hem Eski Said damarıyla tahammül etmeyerek ortalığı karıştıracak diye kanaatleri varmış. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür olsun, o musibeti binden bire indirdi. Bütün taharrilerde hiçbir cemiyet ve komitelerle bir alâkamızı bulamadılar.

Yoktur ki bulsunlar! Onun için savcı iftiralara, yanlış mânâlara, medâr-ı mes'uliyet olmayan cüz'î isnatlara mecbur olmuş. Madem hakikat budur; Nurlar ve biz yüzde doksan dokuz derece musibetten halâs olduk. Öyle ise, değil şekvâ, belki binler şükretmekle inâyet-i İlâhiyenin bu cilvesinin tamamını sabır, şükür, istirhamla beklemeliyiz ve Nur dersleriyle bu medresenin mütemadiyen çıkan ve giren muhtaç ve müştaklarına teselli vererek yardım etmeliyiz.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Şiddetli bir ihtarla bildim ki, sen ve Ahmed Feyzi, Nurun mesleği olan mübareze etmemek ve ehl-i dünya ile uğraşmamak ve siyasete girmemek ve yalnız lüzum-u kat'î olduğu zaman kısaca müdafaa etmek haricinde, pek ziyade ve zararlı, mübarezekârâne ve siyasetvâri mahkemedeki okuduğunuz parçalar Nurlara çok zarar vermiş. Hattâ bizimcezamıza ve benim sıkıntılarımıza sebebiyet vermiş. Ben senden ve Ahmed Feyzi'den gücenmem. Fakat bana evvelce göstermek lâzımdı. Maddî kazâ-yı İlâhî olarak o vaziyet size verilmiş. Onun tamiri için, benim tarzımda davranmak lâzımdır. Feyzi dahi, bütün kuvvetiyle siyasî müdafaatı bırakıp Nurlarla ve Tahirî gibi, yeni talebelerle meşgul olmak elzemdir.

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

Aziz kardeşlerim,

Bana ve Nurlara ait kırk küsur sahife ile beraber hata-savap cetveli ve zeyli, *Posta* gazetesine cevabı, herhalde hem yeni harfle, hem eski harfle basmasına, hem Isparta'da, hem İstanbul'da, eğer mümkünse burada dahi çalışmak lâzımdır.

Madem mahkeme aleyhimizde zannettiği meselelerini makineyle teksir ediyorlar. Biz dahi aynı meselelerini ve doksan sehvi teksir etmek kanunen hakkımızdır, teksir etmemiz lâzımdır. Sonra da, büyük müdafaatımla Ahmet Feyzi, Zübeyir, Mustafa Osman, Hüsrev, Sungur, Ceylân gibi arkadaşların itiraznameleri de inşaallah bastırılacak.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Aziz, sıddık kardeşlerim,

İki saat zarfında iki acip ve lâtif, zâhiren küçük, hakikaten ehemmiyetli iki hâdiseyi size yazmak ihtarı aldım.

Birincisi: Nurun iki namzet talebesine Rehberden Leyle-i Kadirde ihtar edilen meseleyi okudum. Âhirinde, “Beş on senede medrese hocalarının tahsil derecelerini, Nur şakirtleri on haftada kazanır” dediğim aynı dakikada kalbe geldi ki:

Eski Said’in, on beş yaşında iken medrese usulünce on beş senede okunan ilmi, on beş haftada okumaya inâyet-i İlâhiye ile muvaffak olması gibi, rahmet-i Rabbâniye ile, Risale-i Nur dahi, ilm-i hakikatte ve imaniyede on beş seneye mukâbil, bu medresesiz zamanda on beş hafta kâfi geldiğini, bu on beş senede belki on beş bin adam kendi tecrübeleriyle tasdik ediyorlar.

İkincisi: Aynı saatte, ağır penceremiz âdetâ sebepsiz kaplarım ve şişelerim veyemeklerim üzerine düştü. Biz tahmin ettik ki, hem camlar, hem bütünşişe ve bardaklarım kırıldılar ve içlerindeki taamlar zayi oldular. Halbuki, harika olarak hiç bir kırık ve zaiyat olmadı. Yalnız bana hediye gelen pişirdiğim et döküldü. Fakat Nurun namzet yeni talebelerine kısmet olduğu, benim de hediye kabul etmemek olan kaidemi muhafaza ve birinci hâdiseye harikalığıyla tasdik edip imza bastı.

Said Nursî

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Kardeşlerim,

Bütün bütün kanunsuz olarak bizim temyiz evrak ve lâyhalarımız daha temyize gönderilmemiş. Bizim üç muktedir avukatlarımız, mümkün olduğu kadar pek çabuk evrakımızın Mahkeme-i Temyize gönderilmesine herhalde bir çare bulsunlar. Yoksa on bir ay bahanelerle tevkifimizi uzatmak ve beni mahkemede konuşturmamak ve on bir ay tecrid-i mutlakta soğuk sıkıntılarla tazip etmekle hakikat-ı adaletin kabul etmediği bir garazı ihsas ettiğinden, bizim mahkememizi başka bir vilâyetin mahkemesine nakletmek için hem avukatlarımız, hem sizler bütün kuvvetinizle çalışmak elzem ve lâzımdır.

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, sıddık, hâlis, sebatkâr, fedakâr kardeşlerim,

إِنَّا آَعَطَيْنَا

Evvelâ: Sırr-1² hiç yanımda bulunmadığının sebebi, eski zamanda iki hiss-i kablelvukuumda bir iltibas olmuş.

Birincisi: Bir hiss-i kablelvuku ile, yalnız vatanımızda dehşetli bir hâdiseyi ve zâlimlerin musibetini hissettim. Halbuki büyük dairede, zemin yüzünde, haber verdiğimiz gibi on iki sene sonra aynen o sırr-ı azîm görüldü. Benim istihracımı gerçi zâhiren bir parça tağyir etti. Fakat hakikat cihetinde pek doğru ve ayn-ı hakikat meydana çıktı. Bunun için o risaleyi yanımda bulundurmuyorum ve başkalarına vermiyorum.

İkincisi: Kırk sene evvel tekrarla dedim: Bir nur göreceğiz. Büyük müjdeler verdim. O nuru büyük daire-i vataniyede zannederdim. Halbuki o nur, Risale-i Nur idi. Nur şakirtlerinin dairesini, umum vatan ve memleket siyasî dairesi yerinde tahmin edip sehiv etmiştim.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.
2. Kevser Sûresi, 108:1.

Müdür Bey,

Size teşekkür ederim ki, Kurtuluş Bayramının bayrağını koğuşuma taktırdınız. Harekât-ı Milliyede İstanbul'da, İngiliz ve Yunan aleyhindeki Hutuvât-ı Sitte eserimi tab ve neşirle, belki bir fırka asker kadar hizmet ettiğimi Ankara bildi ki, Mustafa Kemal şifreyle iki defa beni Ankara'ya taltif için istedi. Hattâ demişti: “Bu kahraman hoca bize lâzımdır.” Demek, benim bu bayramda bu bayrağı takmak hakkımdır.

Said Nursî

1948 senesinde açılan Afyon Mahkemesinde, birinci defa hüküm verilip nihayet umum Nur Risalelerinin iadesiyle neticelenen ve başlangıçta idam

plânlarıyla propagandalar yapılan bir mahkemede Risale-i Nur talebelerinin müdafaatıdır.

Nur şakirtlerinin, hâlis ve sırf uhrevî, Nurlara ve tercümanına karşı alâkalarına dünyevî ve siyasî cemiyet namını verip onları mes'ul etmeye çalışanların ne kadar hakikatten ve adaletten uzak düştüklerine karşı, üç mahkemenin o cihette beraat vermesiyle beraber, deriz ki:

Hayat-ı içtimaiye-i insaniyenin, hususan millet-i İslâmiyenin üssü'l-esası, akrabalar içinde samimâne muhabbet ve kabile ve taifeler içinde alâkadarâne irtibat ve İslâmiyet milliyetiyle mü'min kardeşlerine karşı mânevî muavenetkârâne bir uhuvvet ve kendi cinsi ve milletine karşı fedakârâne bir alâka ve hayat-ı ebediyesini kurtaran Kur'ân hakikatlerine ve naşirlerine sarsılmaz bir rabıta ve iltizam ve bağlılık gibi hayat-ı içtimaiyeyi esasıyla temin eden bu râbitaları inkâr etmekle ve şimaldeki dehşetli anarşistlik tohumu saçan ve nesil ve milliyeti mahveden ve herkesin çocuklarını kendine alıp karâbet ve milliyeti izale eden ve medeniyet-i beşeriye ve hayat-ı içtimaiyeyi bütün bütün bozmaya yol açan kızıl tehlikeyi kabul etmekle ancak Nur şakirtlerine medâr-ı mes'uliyet “cemiyet” namını verebilir.

Onun için, Nur şakirtleri çekinmeyerek Kur'ân hakikatlerine karşı alâkalarını ve uhrevî kardeşlerine karşı sarsılmaz irtibatlarını izhar ediyorlar. O uhuvvet sebebiyle gelen her bir cezayı memnuniyetle kabul ettiklerini ve hakikat-i hali olduğu gibi mahkeme-i âdilenize itiraf ediyorlar. Hileyle, dalkavuklukla, yalanlarla kendilerini müdafaa etmeye tenezzül etmiyorlar.

Mevkuf
Said Nursî

Hüsrev'in müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Makam-ı iddia, iddianamesinde biri küllî, diğeri hususî olarak iki cihetle beni ittiham ediyorlar. Küllî ittihamı, Risale-i Nur'a hizmetim ve Üstadımın mevhum suçuna iştirakimdir.

Hususî ittiham ise, gayet cüz'î ve ehemmiyetsiz ve hakikatte hiçbir suç teşkil etmeyen, inziva ile geçen hayatıma ve hususat-ı şahsiyeme ait hallerdir. İddia makamının Risale-i Nur'a hizmetimden dolayı Üstadımın mevhum suçuna beni iştirak ettirmesine mukâbil derim ki:

Ben Üstadımın gittiği meslekte ve Risale-i Nur'la âlem-i İslâma hususan bu vatana ve bu millete ettiği kudsî hizmetinde kendisine isnad edilen mevhum suçuna ruh u canımla iştirak ediyorum. Ve beni bu hizmet-i imaniyede muvaffak eden Cenâb-ı Hakka âhir ömrüme kadar şükredeceğim.

Muhterem heyet-i hâkime,

Nurlara hizmetimde gördüğümüz muvaffakiyetin kat'î bir delili şudur:

Benim Kur'ân hattım pek noksan iken, harika bir tarzda, ihtiyar ve iktidarımın pek fevkinde, gayet emsalsiz ve gayet mükemmel bir surette üç Kur'ân'ı yazmaklığımdır. Birisi, elinizdedir.

İkinci delili: Bu vatana ve bu millete ve dine ve hüsn-ü ahlâka yirmi seneden beri pek büyük menfaatleri tahakkuk eden bu Nur eserlerinden altı yüze yakın nüshalarını yazmaklığımda muvaffakiyetimdir. Hattâ, bir ay gibi kısa bir zamanda on dört risaleyi yazmaya muvaffak olduğumu arkadaşlarım biliyorlar. Makam-ı iddianın, Üstadımın kudsî hizmetinde benim için suç tevehhüm ettiği noktaları ayrıca müdafaâ etmeyi zaid buluyorum. Üstadımın yazdığı itirazname ve tetimmesini bütün kuvvetimle tasdik edip, onları kendi itiraznamem olarak yüksek mahkemenize takdim ediyorum.

Muhterem heyet-i hâkime,

Halen mahkemenizde bulunan ve iman ve Kur'ân hakikatleri olan mübarek ve kudsî ve nurlu eserleriyle hiçbir maksad-ı dünyevî ve hiçbir maksad-ı siyasî takip etmeyen Üstadımın bu vatana ve millete ettiği kudsî hizmetlerini ben ve arkadaşlarımız tasdik ettiğimiz gibi, İttihad Terakkî hükûmetindeki vatanperverler dahi tasdik etmişler. O zaman Üstadımın Van'daki "Medresetü'z-Zehrâ" namındaki Darülfünununa on dokuz (19) bin altın lira vermişler. Ve

milliyetperverler dahi, Üstadımızın vatanperverane ve milliyetperverane hizmet-i ilmiyesini hayranlıkla tasdik etmişler. Üstadımın o Şark Darülfünununa, o zamanda, banknotun kıymetli vaktinde yüz elli (150) bin lira tahsisatı, iki yüz mebustan yüz altmış üç (163) mebusun imzasıyla kabul etmişler.

İddia makamının suç diye vasıflandırdığı bu kudsî, mübarek Üstadımın, bütün hayatı müddetince en muannid ve kıskanç muarızlarını ve mahkemelerde en ziyade mahkûmiyeti için çalışanları şiddetli ve dokunaklı sözlerine karşı ilıştirmeyip teslim mecbur eden ve bu millet ve bu vatanın saadetine temel taşlarını temine mâtuf olan kudsî hizmetinde ve bütün makâsıd-ı ilmiyesinde, yirmi seneden beri ettiğim kâtiplikle ve Risale-i Nur'a ettiğim hizmetimle iftihar ettiğimi yüksek mahkemenize arz ediyorum.

Mevkuf

Hüsrev Altınbaşak

Tahirî'nin müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Afyon C. Savcılığınca tarafıma tebliğ edilen, “dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozacak hareketlere halkı teşvik” maddesinden Üstadım Bediüzzaman Said Nursî ve diğer arkadaşlarıyla birlikte suçlu gösterilmekle mahkemeye veriliyorum.

Ben, gerek Isparta Sulh Mahkemesinde ve gerekse Afyon Sorgu Dairesinde sorulan suallere doğru olarak cevap vermişim. Bizi beraat ettiren Denizli Mahkemesi bütün kitaplarımızı bize iade etmiş, Üstadım Bediüzzaman'ın risalelerini okuyup yazmakta ve kendisine talebe olan kardeşlerimle mektuplaşmakta bize ceza vermemiştir. Halbuki, altı sene evvel Üstadımın müsaadeleri olmadığı halde, mârifetimle eski yazıyla İstanbul'da matbaada tab edilen beş yüz adet Bediüzzaman'ın Yedinci Şuâ kitabını, Denizli Mahkemesi tamamen sandığıyla, 20.7.1945 tarihli kararıyla yedime teslim etmiş, o zaman müştak olan Nur talebelerine tab bedeli mukâbilinde tevzi edilmiştir.

İşte, bu âlî mahkemenin, Temyizin yüksek tasdikiyle kat'iyet kesb eden hükmüne istinaden, iki sene evvel İstanbul'dan teksir makinesi ve kâğıt alarak Isparta'ya getirdim.

Elinizde olan üç mecmuadan ikisini kardeşim Hüsrev Altınbaşak yazdı, birisini de ben yazdım. Evvelâ *Zülfikar: Mu'cizât-ı Kur'âniye ve Ahmediye* mecmuasını bastık. Bunu kısmen sattık. Hâsıl olan parasından *Asâ-yı Mûsâ* mecmuasının kâğıdını da satın aldım, getirdim. Sonra *Asâ-yı Mûsâ* mecmuasını bastık, bunu da sattık. Sonra *Siracü'n-Nur* mecmuasının kâğıdını alıp bastık. Bu müddet bir sene devam etti. Sonra, otuz kadar mecmua Eğirdir'e götürülürken yolda tutularak Eğirdir adliyesine teslim edilmiş, çok geçmeden Isparta adliyesi marifetiyle Hüsrev Altınbaşak'ın evi taharri olunup hem teksir makinesi, hem mecmualar müsadere edilerek bir sene evvel mahkemeye verilmişdik. Neticede, yasak olmayan dinî eserler olmasından, Hüsrev Altınbaşak'la bana ve diğer bir arkadaşımıza ruhsatsız kitap tab ettiğimizden bir ay ceza verildi. Biz de temyiz ettik. Henüz temyizden gelmeden Afyon hapishanesine getirildim.

İşte, yüksek mahkemenizde dinime ve dindaşlarıma olan şu hasbî hizmetim, hususan mahkemenin iade ettiği ve meâli hadîs-i şerif muhteviyatı olan Beşinci Şuâ meseleleriyle, Afyon C. Savcısı, “Hükûmetin emniyetini ihlâl ediyorlar”

diye hem beni, hem risalenin müellifini, hem Hüsrev Altınbaşak’la kırk altı talebe kardeşlerimi, bu eserleri yazmışlar, okumuşlar diyerek cezalandırmak istiyor.

Bu vatanda öz bir vatandaş olmakla, huzurunuzda hakikatten ayrılmayarak derim ki:

Bu eserlerle ahlâkımızı dinen terbiye edip yükselten ve kendisine “müceddid” dediğimiz halde bizi reddedip kıran ve büyük bir hürmetle üstad kabul ettiğimiz Said Nursî’nin senelerden beri talebesiyim. Kendisinde ve eserlerinde ve talebelerinde hükûmetin emniyetini ihlâlê teşebbüs edecek hiçbir fiil olmadığına yakînen ve kat’iyen şahidim. Hususan ittiham sebebinin birisi de, Isparta mahkemesi yakînen hakikate muttali olmasıyla, o cihetten bize ceza vermedikleri kitap bedelleridir ki, bizim kitap bedelleriyle idare-i maişetimizi temine hiçbir cihetle ihtiyacımız olmamakla beraber, bu satılan mecmuaların bedellerinin teksir makinesine ve kâğıdının ve mürekkebinin karşılığına verilmiş olduğunu yüksek mahkemenize arz eder ve sırf Allah rızası için, hüsn-ü niyetle yaptığımız bu hizmetin bir suç olmasına imkân olmamakla, yüksek mahkemenizden ve âlî vicdanlarınızdan Risale-i Nur eserlerinin iadesini talep ederim.

Mevkuf

Tahirî

Zübeyir'in müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Hâkimliğine,

Gizli cemiyet kurmak ve devletin emniyetini bozmak suçuyla müttehem bulunmaktayım. Aşağıda arz edeceğim vech ile, böyle bir suçu işlemediğime kat'î kanaatiniz geleceği için, bu ittihamı daha şimdiden reddediyorum.

Evet, Risale-i Nur talebesi olduğumu memnuniyetle ve ilân edercesine söyleyebilirim. İnkâr etmek, Risale-i Nur'un bana verdiği fazilet dersleriyle zıt olduğu için, bu cürmü işlemem. Risale-i Nur'un okuyucusu olan bir kimse, okuduğunu gizleyemez. Bilâkis, iftiharla, bilâpervâ söylemekten çekinmez. Zira çekingenliği icap ettirecek hiçbir cümlesi veya kelimesi yoktur.

Risale-i Nur'un kıymetini kırk elli sahifelik bir formada belirtmeye çalışmışım. Medhettim diyemem; çünkü, kâinatın güneşi ve akıllı olan ve bin üç yüz küsur seneden beri beşeriyeti tenvir ve irşad eden Kur'ân-ı Hakîmin hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur'un, değil bütün külliyatını, belki bir cüz'ünü bile senâ etmeye muktedir değilim. Yukarıda arz ettiğim gibi, kıymetini belirtmeye çalıştığım eserlerde gizli cemiyete dair mevzular tespit edilmişse, zararlı eserleri tanıtmaya çalışmış suçuyla cezalandırınız. Fakat harikulâde ve fevkalâde bir şekilde telif edilmiş olduğu ilmî şahsiyetler tarafından tasdik edilen, ve bozulan bir cemiyeti ıslah etmek kudretini hâiz olan ve yirminci asırdaki insanlara rehber olup dalâletten ve materyalizmin, maddiyyunluğun ve tabiatperestliğin sürüklediği sefahet ve koyu fikir karanlığından kurtaran ve beşeriyete ebedî saadet ve selâmet çıkırlarını Kur'ân-ı Hakîmin feyziyle açan ve nuruyla âşikâr bir şekilde gösteren Risale-i Nur Külliyatında isnad edilen suça dair bahisler mevcut değilse, cezalandırılmaklığımın adalet esaslarına zıt olacağını, mahkemenizin de kabul edeceği kanaatindeyim.

Sorgu hâkimliğinde, “Sen Risale-i Nurun talebesiymişsin” denildi.

Bediüzzaman Said Nursî gibi bir dâhînin şakirdi olmak liyakatini kendimde göremiyorum. Eğer kabul buyururlarsa, iftiharla “Evet, Risale-i Nur şakirdiyim” derim.

Risale-i Nur'un emsalsiz müellifi Üstadım Bediüzzaman Said Nursî, müteaddit defalar gizli düşmanları tarafından iftira edilerek mahkemeye verilmiş ve hepsinde de beraat etmiştir. Risale-i Nur Külliyatı profesör ve İslâm âlimlerinden müteşekkil bir heyet tarafından satırı satırına tetkik edilerek bu eserlerin fevkalâde bir vukufiyetle telif edildiği ve Kur'ân-ı Hakîmin hakikî bir

tefsiri olduğunu bildiren raporlar verilmiştir. Hakikat böyleyken, yine neden mahkemeye veriliyor? Bu husustaki kat'î kanaatimi şu şekilde arz ediyorum:

Risale-i Nur'u okuyan kimseler, bilhassa idrakli gençler, kuvvetli bir imana sahip oluyorlar. Sarsılmaz ve fedakâr bir dindar, bir vatanperver oluyorlar. Yıpranmaz bir iman bulundığı bir yere, menfî bir ideolojinin aşıladığı ahlâksızlık ve sefahet giremez. Bu sarsılmaz imana sahip olanlar çoğaldıkça masonluğun ve komünizmin dairesi asla genişleyemiyor. Komünistlerin dayandığı materyalist (maddiyyun) felsefenin hak ve hakikat ile hiç bir ilgisi olmadığını, nazariyelerinin tamamen asılsız olduğunu Risale-i Nur, Kur'ân-ı Kerîmin âyetleriyle ve gayet kuvvetli burhan ve hüccetlerle aklen, fikren ve mantiken ispat ediyor. O çürük fikir karanlıklarına düşenleri tenvir edip kurtarıyor. Yalnız gözünün görebildiği yere inanan maddecilere dahi, Allah'ın varlığını, inkâr ve itiraz kâbil olmayan kuvvetli delillerle ispat ediyor. Bilhassa lise ve üniversite tahsil gençliğine, bu harika eserler orijinal ve çekici üslûbu ve yüksek edebî san'atıyla kendini okutturuyor.

İşte bunun içindir ki, komünistve masonlar, kendi zehirli fikirlerinin yayılmasına Risale-i Nur'un kuvvetli bir mâni teşkil ettiğini biliyorlar. Kur'ân'ın hakikî bir tefsiri olmakla kuvvetli bir iman kaynağı olan Risale-i Nur'u ortadan kaldırmak veya okutmamak için çeşitli desiseler ve iftiralara başvuruyorlar. Şimdiye kadar isnad ettikleri yalanlardan hiçbir emare bulunmadığı halde taarruzlarına devam ediyorlar. Bunlardan anlaşılıyor ki, bizi korkutmak ve Risale-iNur'dan uzaklaştırmak ve diğer taraftan kendi zehirli neşriyatlarını önümüze sürmek, bu suretle millet ve gençliğimizde imanın yok olmasını ve ahlâk sukutunu temin ederek hükûmetin kendi kendine çökmesine muvaffak olmak istiyorlar. Ve vatan ve milletimizi yabancı bir devlete devretmek emelini taşıyorlar. Mahkeme heyetinin huzurunda bilâpervâ onlara söylüyorum:

Onlar iyi bilsinler ve titresinler ki, gürültüye pabuç bırakmıyoruz. Zira Risale-i Nur eserlerinde hak ve hakikatı görmüş, öğrenmiş ve inanmışız. Türk gençliği uyumuyor. Bu kahramanİslâm Türk milleti başka bir devletin boyunduruğu altına giremez. Fedakâr Müslüman gençliği, sahip olduğu tahkikî iman kuvvetiyle, vatanını sattırmaz. Dindar, cengâver Türk milleti ve imanlı, cesur Türk gençliği korkmaz. Onun içindir ki, bizi insanlık seviye ve seciyesinde en yüksek mertebelere çıkaran ve her sahadaki terakkiyatımızı sağlayan ve biz gençlere din, vatan ve millet aşkını aşılayarak uğrunda bütün mevcudiyetimizi feda ettirecek hakikî bir dinperver olarak bizleri yetiştiren Risale-i Nur eserlerini okuyoruz ve okuyacağız. Evvelce de arz ettiğim vech ile, Risale-i Nur'dan pek azokuduğum halde, pek fazla istifade ettim. Vatan ve millet ve bütün insanlıkça gayet azîm faideleri temin edecek olan bu çok nâfi eser külliyyatını, eğer servetim

olsaydı, neşrettirmek için hepsini sarf ederdim. Zira dinimin, vatan ve milletimin ebedî saadet ve selâmeti uğrunda bütün mevcudiyetimi feda etmeye hazırım. Hem Risale-i Nur’a safdilâne inanmamışım. Otuz üç âyât-ı Kur’âniye ve Hazret-i Ali (r.a.) ve Abdülkadir-i Geylânî (r.a.) Hazretleri, Risale-i Nur’un telif edilip bu asırdaki insanları irşad edeceğini gaybî bir surette bildiriyorlar. Bununla beraber, Risale-i Nur’dan okuduğum kitaplar, bu eser külliyyatının hak ve hakikatı öğreten ve beşeriyeti ıslah eden eserler olduğu kanaatini vermiştir.

Ruhumda büyük bir boşluk hissederek, okuyacak kitap ararken, Risale-i Nur’u okuduğum zaman elimde olmayarak ondan ayrılamadım. Kalbimdeki o büyükihtiyacı Risale-i Nur eserlerinin karşıladığını hissettim. İlmî ve imanî şüphelerden kurtaran aklî ve imanî ispatları onda buldum. Böylelikle vesveselerin verdiği sıkıntılardan kurtuldum. Bu hakikatlerden anladım ki, Risale-i Nur, bu asrın insanları olan bizler için yazdırılmıştır.

Ahlâk, edep ve terbiye gibi en yüksek meziyetlere sahip olabilmek için, kuvvetli bir imana sahip olmak lâzımdır. İman hakikatleri, Risale-i Nur’da gayet kuvvetli deliller ve açık misallerle anlatıldığı için, okudukça imanım kuvvetlenmiştir. Bu sayede dalâlete düşmekten, en yüksek medeniyet esaslarını câmi’, hak ve hakikat olan dinimden dönüp kızıl ejderin hapyı olmak felâketinden kurtuldum. Bunun içindir ki, okuyucularını birçok maddî ve mânevî felâketlerden kurtaran; ve bir üniversite mezunundan ziyade bir ilme sahip eden; İslâmiyet, vatan ve millet sevgisini aşıl原因; Allah’a itaati, çalışkanlık ve merhameti öğreten Risale-i Nur’dan, kıymetini anlayan hiç bir fert, ne bahasına olursa olsun ayrılmaz. Bu riyâsız, has hürmet ve tâzim, hiçbir kimsenin kalbinden çıkartılamaz.

Risale-i Nur, iddia makamınca “muzır eserler” diye tavsif ediliyor. Bu vicdansızlığı ve yalanı şiddetle protesto ediyorum. Ve benim de teşvikatta bulunduğum iddia ediliyor. Evet, bu doğrudur. Fakat, diğer iftirayı işiten bütün münevverlerin kalbleri sızlamış ve hatta ağlamış, dişleri gıcırdamıştır. Yirminci asır pozitif fikirlerin hükümrân olduğu bir zamandır. Delilsiz, ispatsız şeylere inanılmıyor ve inanmıyoruz. Muzır eserler olduğunun ispatını isteriz.

İftiraları yapan gizli düşmanların maksatlarından birisi de, Risale-i Nur okuyucularının, Kur’ân’a hizmet uğrunda Müslümanlık bağlarıyla birbirlerine görülmemiş bir şekilde sarılmışolarak tezahür eden ve bunlardan başka bir maksada mâtuf olmayan, sadece hürmet, şefkat ve sevgisinin ifadesi olan tesanüdünü kırmak ise, aldanyorlar. Beyhude hiç uğraşmasınlar. Risale-i Nur’u okuyanların en gerisi, en âmîsi olan ben, onlara şöyle cevap veriyorum:

Birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz cenupta, birimiz şimalde, birimiz

âhirette, birimiz dünyada olsak, biz yine birbirimizle beraberiz. Kâinatın kuvveti toplansa bizi yüksek Üstad Said Nursî'den ve Risale-i Nur'dan ve bizi bizden ayıramazlar. Zira biz Kur'ân'a hizmet ediyoruz ve edeceğiz. Âhîret hakikatine inandığımız için, mânevî olan bu sevgi ve tesanüdümüzü elbette hiçbir kuvvet sökemeyecektir. Çünkü bütün Müslümanlar saadet-i ebediye makarrında toplanacaklardır.

Vatan ve milletimizin selâmeti namına, mühim bir hakikatı müsaadenizle arz ediyorum:

Komünistlerin gizli plânlarından birisi de, halkı hükûmet aleyhine teşviktir.

Bediüzzaman Said Nursî'yi hapse sokturmak ve eserlerini zararlı gibi göstermek için hükümet erkânına uydurma ihbarlar yapılmakla beraber, hiçbir ferdin inanmadığı menfî propagandalar yapılıyor.

Bediüzzaman Said Nursî'nin bu asırda nâdir bir İslâm dâhîsi ve herbir cihette eşsiz bir şahsiyet olduğuna, bu millet senelerden beri o kadar inanmış ki, hakikî olan bu kanaati hiçbir propaganda çürütemiyor ve çürütemez.

Büyük bir Üstadın eserlerinden müstefid olmayı lütuf buyuran Cenâb-ı Hakka hamd ve senâlar ederim. İman, İslâmiyet dersi alarak büyük faidelere nâiliyetime sebep olan bir Üstada, bütün ruh u canımla medyunum. Senelerden beri sıkıntılar içerisinde eser yazarak gençliğimizi komünizm yemi olmakla ebedî haps-i münferitliğe mahkûm edilmekten kurtaran bir müstakîm Üstad için senelerce dünya hapsinde kalmaya hazırım.

Yirmi seneden beri milyonlarla insana din, iman, İslâmiyet, fazilet dersi veren ve onları dinsizlikten muhafaza eden Kur'ân tefsiri Risale-i Nur uğrunda idam edileceksem, sehpaye “Allah Allah, yâ Resulallah” sadalarıyla koşarak gideceğim. Komünizme kapılıp dininden çıkan, ebedî felâketlere yuvarlanan ve vatan haini olarak kurşuna dizdirecek cürümlerden gençlerimizi koruyan Risale-i Nur uğrunda kurşunla öldürüleceksem, o kurşunlara çekinmeden göğsümügereceğim. Üstadım Bediüzzaman için hançerlerle parçalanırsam etrafa sıçrayacak kanlarımın “Risale-i Nur, Risale-i Nur” yazmasını Rabbimden niyaz ediyorum.

Muhterem heyet-i hâkime,

Risale-i Nur tahsili, hakikaten harika ve orijinaldir, emsalsizdir. Herhangi bir tahsilde maddî menfaat ve bir mevki gaye edinilerek o tahsile devam edilir. Dersler ekseriyetle maddiyat ve şöhrete erişebilmek için, belki de zoraki okunur. Risale-i Nur'un organize edilmemiş serbest bir üniversiteye benzeyen tahsiline eserleri okumak sûretiyle devam edenler ise, Kur'ân ve imana hizmet etmekten başka herhangi dünyevî bir maksat taşımıyorlar.

Böyle olduğu halde, ilmî, imanî ve ciddî eserler olan Risale-i Nur, o kadar büyük bir şevk ve aşkla ve o kadar sonsuz bir hazla okunuyor ki, sadık okuyucularını defalarca okumak gibi kuvvetli bir arzuya sahip ediyor. Risale-i Nur'u yazıp okuyanlar, mahkeme kapılarında hayatları tehlikeye düştüğü halde, bu harika eserleri okuduklarını itiraf ve okuyacaklarını ilân ediyorlar. İdam kararı verileceğini bilseler dahi, bu sebatlarını izhar etmekten çekinmiyorlar. İşte Risale-i Nur'un birçok harikalarından şu hususiyeti, sizlere şu kanaati veriyor: "İtiraf edenler acaba canlarını yolda mı buldular?" Demek Risale-i Nur'da ve Bediüzzaman'da, öyle yüksek bir hakikat var ki ve bunlarda zararlı bir şey yokmuş ki, inkâr etmediler.

Tahsildeki talebeler otorite ve disiplinle idare edilerek okutturulur. Bediüzzaman ise, hiçbir kimseyi Risale-i Nur'a mecbur etmemiş. Fakat yüzbinlerle okuyucunun çoğu onu görmeden, ona sarsılmaz ve kopmaz bir bağla talebe olarak Risale-i Nur'dan derslerini alıyorlar.

İşte, böyle harikulâde bir tedris, yakın ve uzak tarihin hiçbir medresesinde görülmemiştir, hiçbir üniversitede rastlanmamıştır.

Sayın savcı, "Bediüzzaman'a olan hürmetin şekli diğer müfessirlerde görülemiyor" dedi.

Doğrudur. Hürmet ve tâzim büyüklük ve kemâlâtın derecesine, minnet ve şükran da elde edilen istifadenin miktarına göre olduğuna nazaran, Bediüzzaman'ın eserlerinden azîm faideler elde ediliyor ki, ona olan tâzim ve minnettarlıklar da görülmemiş bir şekilde oluyor.

Yirminci asrın en büyük bir İslâm mütefekkeri ve müellifi olan Bediüzzaman'ı, komünist ve masonlar bizlere, bilhassa gençliğimize tanıtmamaya çalışmışlardır. Fakat uyanık Türk-İslâm milleti ve gençliği, o din kahramanı Üstadı tanımış, istifade etmiş ve ettirmiştir.

İşte bunun içindir ki, Bediüzzaman'a karşı olan fevkalâde bağlılık ve itimat sarsılmayacaktır.

Risale-i Nur'daki âyetler, Kur'ân-ı Hakîmin en büyük mu'cizesi olan hususiyetleri kaybettirilmeden, büyük bir san'at ve maharetle Türkçemize tefsir edildiği için, Risale-i Nur'u kadın, erkek, memur ve esnaf, âlim ve feylesof gibi her türlü halk tabakası okuyup anlayabiliyor. Kendi istidatları nisbetinde gördükleri istifadeler karşısında ona bir kat daha sarılıyorlar. Liseliler, üniversiteliler, profesörler, doçentler, feylesoflar okuyorlar. Bu münevver sınıflar, fevkalâde istifade ettikleri gibi, Risale-i Nur'un harikulâdeliğini ve telif san'atındaki üstünlüğünü tasdik edip hayretler içerisinde bütün külliyyatı okumak iştiafına sahip oluyorlar.

Bediüzzaman'ı ve Risale-i Nur'u her yeni tanıyan müdrik ve takdirkâr kimseler, daha evvel tanımadıklarına binler teessûf edip kaybettikleri zamanları telâfi edebilmek için müsait vakitlerini boşa sarf etmeyerek, beş dakikalık bir zamana dahi ehemmiyet verip, geceli gündüzlü Risale-i Nur'a çalışmaya başlıyorlar. Bu rağbet ve şiddetli alâka hiçbir psikolog, sosyolog ve feylesofun eserinde görülmemiştir. Onlardan ancak tahsilli kimseler istifade edebilmişlerdir. Bir ortaokul çocuğu veya okumasını bilen bir kadın, büyük bir feylesofun eserini okuduğu zaman istifade edememiştir. Fakat Risale-i Nur'dan herkes derecesine göre istifade etmektedir. Bunun için, sizlerin Bediüzzamanve Risale-i Nur şakirtlerine vereceğiniz beraat kararını bütün bir millet bekleyiyor. Eğer Said Nursî, talebelerine musibet zamanında sabır ve tahammül ve itidal telkin etmemiş olsaydı; gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettiği zaman topladığı talebeleri gibi hürmetkâr olan binler Risale-i Nur şakirtleri, Afyon tepelerine kuracakları çadırlar içerisinde, Afyon Ağırceza Mahkemesinin beraat kararını bekleyeceklerdi.

Said Nursîve Risale-i Nur şakirtlerinin çalışmalarını, kanun çerçevesine alınıp gizli cemiyet olduğu ispat edilemiyor. Neden ispat edilemiyor? Acaba vukufu bir adliyecî olmakla baş müddeiumumîliğe kadar yükselen bir şahıs, bu ispatı kanunla yapmaktan âciz midir? Hayır, kat'iyen âciz değildir. Ortada gizli bir cemiyet diyecek bir teşkilât yoktur. Ve onun için cemiyetçilik ispat edilemiyor.

Savcının evvelen, “Nur talebeleri bir cemiyet değildir” diye kanun dairesindeki tam görüş ve isabetle verdiği hükmü, biraz sonra her nedense “cemiyettir” diye iddia etmesi bir tenakuzdur, elbette hükümsüzdür. Heyet-i hâkimenin gayet açık olan bu hakikati idrak ederek “Gizli cemiyet yoktur” diye karar vereceğinden emin bulunmaktayız.

Sayın hâkimler,

Teessür ve ıztırab karşısında kalbden bir parça kopsaydı, “Bir genç dinsiz olmuş” haberikarşısında o kalbin atom zerrâtı adedince param parça olması lâzımgelir.

İşte sizin vereceğiniz beraat kararı, İslâm gençliğinin, İslâm dünyasının bu dehşetli âfetten tesirli bir şekilde kurtulmasına sebep olacaktır. Ve beni Bediüzzaman ve onun eserlerine kopmaz bir bağla bağlayan sâikten biri de budur.

Risale-i Nur'un serbestiyetine vereceğiniz beraat kararı, bütün Türk gençliğini ve bütün Müslümanları dinsizlik fecaatinden kurtaracaktır. Zira yüksek hakikatler hazinesi olan Risale-i Nur, hiç şeksiz ve şüphesiz, elbette bir gün olup bütün dünya âleminde tanınacaktır.

Bu itibarla sizler insanlığın takdirine mazhar olacaksınız. Sizin vereceğiniz beraat kararı, hal ve istikbalde nesilleri minnettar ve müteşekkîr edecek ve Risale-i Nur okunup azîm faidelere nail olundukça takdirle yad edileceksiniz.

Sakın zannetmeyiniz ki, samimî olarak söylediğim bu sözlerimle riyakârılık yapılıyor. Asla ve kat'iyen! Çünkü Bediüzzaman'ın mahkemesinde hiçbir kimseden korkmuyorum, çekinmiyorum.

Yalnız pek kısa olarak müsaadenizle şu kadarcık arz ediyorum ki: Savcı, bu mübarek vatanda masonluk, komünistliği fevkalâde fâikiyetle önlemek çaresi olan ve önlemekte olan Risale-i Nur'a ve müellifine ve okuyucularına öyle şenî ittihamlarda bulunmakta devam eder ve o tamamen hatâlı ittihamlarından vazgeçmezse, hissiyata kapılarak aleyhtarlık ederse, komünistlik ve farmasonluğu desteklemiş olur ve ittihamlara hakikî hedef olan muzır dinsizlerin türemesine yardım etmiş olur.

Temyiz Mahkemesi lâhiyasından bir parçadır

Dinsiz komitelerin neşriyatlarının vesvese ve şüpheleri neticesinde yıkılan imanları Risale-i Nur eserleri ispatçılıkla imar ediyor.

İşte gençliğimizin Risale-i Nur’a elektriklenmiş gibi sarılmalarının en ince sır ve hikmetlerinden bir tanesi de budur: Senelerden beri feragat-i nefisle ve eşsiz bir fedakârlıkla ihtiyar, hasta ve fevkalâde ihtimama muhtaç bir çağda gizli düşmanları olan komünist ve masonların ve bunlara aldananların çeşitli işkencelerine karşı, tahammülün fevkinde sabrı ile Bediüzzaman Said Nursî; din aleyhindeki birçok sinsi plânları hakikatbîn nazarıyla, realist görüşüyle fark etmiş, dehşetli deşasâne ve perdeli olan bu plânları akîm bırakacak imanî eserleri telif etmiştir.

Fakat, ne hazîn ve acıklı ve binler teessüflere şâyeste bir vaziyettir ki, bu İslâmiyet kahramanı ve harikulâde büyük zât, yirmi beş senedir hapislerde, zindanlarda, tecrid-i mutlaklarda imha edilmeye çalışılmaktadır.

Komünistlerin ihanetiyle meydana gelen evhamın icap ve neticesi olan garazkârlıklarla Risale-i Nur müellifi cezalandırılrsa dahi, Risale-i Nur eserleri yine büyük bir iştiyak ve gittikçe artan bir alâka ile okunmakta devam edecektir.

Birinci ve en kuvvetli delili şudur ki: Yeni harfle teksir edilebilen *Asâ-yı Mûsâ* eserini okuyan gençler, Kur’ân harfleriyle yazılmış mütebâki eserleri de okuyabilmek için kısa bir zamanda o yazıyı da öğreniyorlar. Bu şekilde birçok ilimlerin öğrenilmesine engel olan ve dinden imandançıkarmak için telif edilen eserleri okumaya mecbur eden Kur’ân hattını bilmemek gibi büyük birseddi de yıkmış oluyorlar. Bir milletin gençliği ne zaman Kur’ân veondan lemean eden ilimlerle teşhiz ve tahkim edilmişse, o vakit o millet terakkî ve teâlî etmeye başlamıştır. Gençlik, iman ve İslâmiyet ihtiyacıyla yanan ruhlarını Kur’ân tefsiri Risale-i Nur’un füyuzat ve envârıyla doldurmaya başlamıştır. Böylelikle tahkikî bir imana sahip olacak gençliğimiz dinsizliğe, komünistliğe karşımücadele edip vatanlarını İslâm düşmanlarına asla sattırmayacaklardır. Bunun için, eğer komünistler mürekkep ve kâğıdı yok etmek imkânını dabulsalar, benim gibi birçok gençler ve büyükler fedai olup, hakikat hazinesi olan Risale-i Nur’un neşri için, mümkün olsa derimizi kâğıt, kanımızı mürekkep yaptıracağız.

Evet, evet, evet. Binler defa evet!

Savcı iddianamesinde diyor ki: “Said Nursî eserleriyle üniversite gençlerini zehirlemiştir.” Biz de buna mukâbil deriz ki: “Eğer Risale-i Nur bir zehir ise,

bizim bu zehirleretonlarla, binlerce kilo ihtiyacımız vardır. Eğer çoklukla olduğu yeribiliyorsa, bize tayyarelerle sevk etsin.”

Biz Risale-i Nur talebeleri, iman ve İslâmiyet hizmeti uğrunda zâlimlerin zulmüne mâruz kaldığımız vakit, hapishane köşelerinde veyadarağaçlarında ölmeyi, istirahat döşegindeki ölüme tercih ederiz. Görünüşi hürriyet, hakikati istibdad-ı mutlak olan bir esaret içinde yaşamaktansa, hizmet-i Kur’âniyemizden dolayı zulmen atıldığımız hapishanede şehid olmayı büyük bir lûtf-u İlâhî biliriz.

Afyon hapsinde mevkuf Konyalı

Zübeyir Gündüzalp

Not: Bu müdafaa ve temyiz lâyihası Temyiz Mahkemesine gönderildikten sonra, Temyiz Reisliği Zübeyir’in hapisten tahliyesi için telgrafla emir vermiştir.

Mustafa Sungur'un müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine

İddia makamı, benim de Nurcular cemiyetine dahil olup halkı hükûmet aleyhine teşvik ettiğim iddiasıyla cezalandırılmamı istiyor.

Evvelâ: Nurcular cemiyeti diye bir cemiyet yoktur. Ve ben böyle bir cemiyete mensup değilim. Ben bin üç yüz elli seneden beri her asırda üç yüz elli milyon mensupları bulunan ve kâinatın medar-ı iftiharını olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın kurduğu muazzam ve nuranî ve bütün insanlık için ebedî saadet ve selâmeti müjdeleyen kudsî ve İlâhî İslâmiyet cemiyetine mensubum. Elhamdülillâh, onun evâmîr-i kudsiyesine de bütün kuvvetimle itaat etmeye azmetmişim. Talebeliği hakkımda bir suç sayılan Risale-i Nurise, bana dinî ve imanî vazifelerimi öğreten ve İslâmiyetin en yüce ve en mukaddes bir din ve beşerin yegâne medar-ı saadeti olduğunu ve Kur'ân ise bütün varlıkların sahibi, her yerde hazır, nâzır; zerrelere yıldızlara, güneşlere kadar bütün mevcudat idare-i ezeliyesinde bulunan Zât-ı Zülcelâlin bir emr-i İlâhîsi, ezel ve ebed ve bütün hâdisat ihâta-i nazarında bir eser-i mu'cizânesi ve Kur'ân bütün kitapların fevkinde kırk vech ile mu'cize ve saadet-i ebediyeyi nev-i beşere müjdelemesiyle müştakları ebediyen kendine minnettar kılan bir Şems-i Sermedîn'in bir mükâleme-i ezeliyesi ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın Hâlık-ı Kâinat tarafından gönderilmiş, bütün hal ve ahvâliyle bütün insanların en ekmeli, en sadık ve en yücesi ve kemâlâtça en yükseği ve getirdiği İslâmiyet nuruyla insanlara en büyük müjdeyi ve en kudsî teselliyi bahşeden ve on dört asrı ve beşerin beşten birisini saltanat-ı mâneviyesinde idare eden ve bin üç yüz yıldan beri gelen bütün ümmetin kazandığı sevabın bir misli onun defter-i hasenatına geçen ve kâinatın sebep-i vücudu, Habibullah olduğunu, hem âhiret, Cennet ve Cehennemin kat'iyen hak ve muhakkak olduğunu harika burhanlarla ve parlak hüccetlerle ispat eden bir mu'cize-i Kur'ân'dır.

Risale-i Nur ise, kelime ve cümleleriyle nur-u Kur'ân'dan ve Nur-u Muhammedîden (a.s.m.) gelen ezelî ve ebedî bir Nur olduğuna şehadet ediyor. O da Kur'ân'a mensubiyeti ve has bir tefsiri cihetiyle ve bu itibarla semâvîdir, arşîdir. İşte halkı hükûmet aleyhine teşvik edici zannedilen Risale-i Nur, bütün Sözleri, bütün Lem'a ve Şuâları ve bütün Mektubatıyla hakaik-i İlâhiye ve desâtîr-i İslâmiyeyi ve esrar-ı Kur'âniyeyi ders veriyor. Acaba böyle muhterem ve çok yüksek ve ahlâk ve fazileti ve hakaik-i imaniyeyi kat'î ders veren Risale-i Nur'u okumak ve onun ebedî saadetler bahşeden yazılarını istinsah etmek veya

bir mü'minin istifadesi için iman cihetinde ona hizmet etmek bir suç mudur? Halkı hükûmet aleyhine teşvik midir? Ve böyle mübarek ve muazzam bir eserin müellifi ve kemâlât-ı insaniyenin zirve-i bâlâsında, en yüksek bir mertebe-i iman ve ahlâk ve faziletle mücehhez bir nur âbidesini ziyaret ve bu asırda iyilik ve doğrulukla ve sarsılmaz iman ve itikadlarıyla İslâmiyet şerefini ve Kur'ân'ın hakaikin koruyan ve yükselten ve Allah'ın rızasını kazanmaktan başka gayeleri olmayan Risale-i Nur talebeleriyle iman ve Kur'ân yolunda kardeşlik peydâ etmek bir cemiyet kurmak mıdır? Acaba hangi temiz ve âdil vicdanlar buna ceza verebilir?

Sayın hâkimler,

Hakkaniyeti, en yüksek âlimler tarafından tasdik edilen ve en yüksek bir mertebe-i imanî ve aşk-ı İslâmî kazandıran Risale-i Nur, hiç şüphe yoktur ki, onun bütün Sözleri ve Lem'a ve Şuâları ve Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın birer nuranî tefsiridirler. Mânevî hastalıkları ve mânevî karanlıkları izale eden gayet parlak birer güneştirler. Risale-i Nur'un müellifliğiyle tavzif edilen Üstadımızın iman ve Kur'ân yolunda geçen ve her türlü zorluk ve sıkıntılara göğüs gererek Kur'ân hakikatlerini neşre bu asırdaki, hususan bu mübarek milletin evlâtlarını komünistlik ve her türlü dinsizliğin dehşetli hücumundan kurtarmaya çalışan, temiz ve pürüzsüz hayatının şehadetiyle, o bu zamanda bu kudsî vazife ile tavzif edilmiş. O bize—hâşâ—bozgunculuk ve ahlâksızlık dersini vermiyor. Belki o bize, nev-i beşer dünyasının en büyük dâvâsı ve en mühim meselesi olan imanı kurtarmak dersini veriyor. Yirmi beş otuz seneden beri yüz binlerle ehl-i imanın Risale-i Nur'la imanlarının kurtulmasına çalışması, bilhassa benim gibi İslâmiyetten haberi olmayan bîçarelere en büyük saadet ve hayatın gayesi olan imanı ders vermesiyle, elbette ve elbette o bize bir lûtf-u İlâhîdir. Onun kudsî hizmet-i imaniye ve vazife-i diniyesini inkârla bütün bütün hak ve hakikatin aksine onu hayat-ı içtimaiyeye zararlı görenlere deriz:

Eğer iman ile Allah'a bağlanmak ve dinin evâmirine itaat ederek ahlâksızlık ve imansızlık gibi korkunç âfetlerden insanları kurtarmak ve İslâmiyetin daimî saadetiyle onu mes'ut etmek bir cürüm ise, o vakit hayat-ı içtimaiye için zararlıdır denilebilir. Yoksa en büyük bir iftiradır ve kat'iyen affedilmez bir cürümdür. Risale-i Nur'un hedefi dünya değil, daimî âhiret saadeti ve bütün hayat-ı dünyeviyedeki hüsün ve cemâl onun cilve-i cemâlinin bir nevi gölgesi ve bütün Cennet, bütün letâifiyle bir lem'a-i muhabbeti olan bir Daim-i Bâkînin, bir Rahîm-i Zülcemâlin rızasıdır. Böyle İlâhî ve kudsî ve çok yüce bir gaye varken, süflî ve günahlı ve neticesiz, halkı hükûmet aleyhine teşvik gibi fânîliklerden Risale-i Nur'u binler defa tenzih eyleriz. Ve bizim imanî çalışmalarımızı ve dinî bilgiler öğrenmemizi istemeyen bu şekil iftiralarla bizi ezmeye çalışanların

şerlerinden Allah'a sığınıyoruz.

Sayın hâkimler,

Otuz üç âyât-ı kerîmenin işârâtı ve İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzamin (r.a.) ve yüzlerce ehl-i tahkikin takdîr-kârâne beyanatıyla bir nur-u Kur'ân olduğu ve ona yapışanların inşaallah imanlarını kurtaracakları kat'î tahakkuk eden Risale-i Nur kat'iyen söndürülemez, kaybedilemez. Buna misâl: Yirmi beş seneden beri onu imha etmek gayesiyle yapılan hücumlar, bilâkis onun fevkalâde yayılmasına ve parlamasına vesile oldu. Çünkü onun sahibi, ezelden ebede kadar herşey kudret-i ezelîsinde ve emrinde olan bir Sultan-ı Zülcelâldir. Çünkü onun hakaikleri Kur'ân'ın hakikatleridir ve Cenâb-ı Hakkın hıfz ve inâyetiyle daima parlayacaktır inşaallah...

Sayın hâkimler,

İman ve İslâmiyeti en yüksek bir sevgi ve iştîyakla öğreten ve rıza-yı İlâhîden başka bir hedef ve maksat tanımayan ve bu asırda Kur'ân'ın bir mu'cize-i kübrası ve tefsir-i nuranîsi olduğu kat'î tahakkuk eden Risale-i Nur'u okumak ve yazmak ve onun hakaik-i imaniyeyi ders veren risalelerini mü'min kardeşlerine vermek bir suç ise; ve dinin evâmîr-i kudsiyesinden olan râbîta-i diniye ve uhuvvet-i İslâmiye ve Allah sevgisi uğrunda iman ve Kur'ân yolunda birleşmek gibi mukaddes ve İlâhî ve uhrevî kardeşlik bir cemiyet ise, böyle mübarek bir cemiyete mensup olmak benim için büyük bir saadettir. Ve her türlü taltif ve nişanların üstünde bir bahtıyarlıktır. Böyle bir saadet ve bahtıyarlığı kazandıran Risale-i Nur'un talebesi olmak gibi büyük bir lûtfu benim gibi bir bîçareye nasip eden Allah'a hadsiz şükürler olsun. Son sözüm:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ¹
حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ²

dir.

Muallim
Mustafa Sungur

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

2. "Allah bana yeter. Ondan başka ibâdetle lâyık hiçbir ilâh yoktur. Sadece Onatevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur." Tevbe Sûresi, 9:129.

Mustafa Sungur'un temyiz lâyihasıdır

1. Ağırceza Mahkemesi, Nur Risalelerini okuduğumu ve yazdığımı ve muhtaç bir mü'min kardeşime vererek istifadesine çalıştığımı, "Halkı hükümet aleyhine teşvik ediyor" diye hakkımda bir suç saymış. Halbuki, ben itiraznamemde bu ittihama karşı dedim: "Halkı hükümet aleyhine teşvik edici zannedilen Risale-i Nur, Kur'ân'ın hakikî bir tefsiridir. O, bütün eczalarıyla hakaik-i imaniyeyi ders verip, okuyan ve yazanlara en büyük saadeti bahşediyor. Onun hedefi, halkı hükümet aleyhine teşvik gibi serserilerin, bozguncu ahlâksızların gittikleri fânîlikler değil, belki bütün saadet ve bahtiyarlığın en yüce mertebesi olan Allah'ın rızasıdır. Ben, bana en büyük fazilet, en tatlı nimet olan imanı kazandıran Risale-i Nur'u okuduğum ve yazdığım ve onun en güzide bir talebesi ve âciz bir hizmetkârı olduğumdan dolayı iftihar ediyorum. Ve Risale-i Nur'un talebeliğini, hakkımda pek büyük bir ihsan-ı İlâhî bilip, lâyük olmadığım bu nimet-i azîmeyi benim gibi bir bîçareye nasip eden Rabbime daima şükrediyorum" dediğim halde, kanuna ve delile dayanmayarak benim iman ve İslâmiyete karşı bağlanmamı bir cürüm bilerek bütün bütün hak ve hakikatin aksine olarak cezalandırıldım.

2. Ben şahidim ki: Ben Kastamonu Gölköy Enstitüsünde okurken bazı muallimler tarafından bize dinsizlik dersi verilmişti. Hâşâ, Hazret-i Kur'ân'ı Hazret-i Peygamberin yazdığını ve İslâmiyetin artık mülga olunacağını, medeniyetin ilerlediğini, bu asırda Kur'ân'a ittibâ etmek büyük bir hatâ ve gerilik olduğunu, hattâ birgün bir muallimin yaptığı gibi, İslâmlar namaz kıldıkları ve âhireti düşündükleri için daima muztarip bir halde, ömürleri elem içinde geçtiğini ve İslâm camilerinde daima bir ölgünlük havası estiğini, Hristiyanların kiliselerinde ise daima neşe ve canlı hayat bulunduğunu ve Hristiyanlar çalgı ve saire gibi eğlencelerle hayatın tadını alıp ömürlerini neşe içindegeçirdiklerini söylüyorlar, kalblerimizdeki iman ve İslâmiyet bağlarını koparmaya ve onun yerinde inkâr ve küfür yerleştirmeye çalışıyorlardı.

İşte böyle zehirli fikirlerle aşılınmış ve böyle tehlikeli, muzır dinsizlerin dersleriyle mâneviyatı öldürülmek istenmiş ve hattâ o muzır fikirlere kapılarak ve—hâşâ—inanarak etrafına neşretmeye başlamış bir bîçare insanın, birdenbire Risale-i Nur gibi Kur'ân'ın feyzinden fışkıran, iman ve İslâmiyet hakikatlerini gayet parlak burhanlar ve harika delillerle ispat eden ve din-i İslâmın daima insanların saadet ve selâmetine vesile, sönmez ve söndürülmez bir mânevî güneş olduğunu izah eden eşsiz bir nur-u Kur'ân'ın birkaç risalesini okumakla bütün o

zehirli fikirlerini atıp imanı elde ederek duyduğu sonsuz sevinç ve bahtiyarlığı, telif ettiği mübarek Nur risaleleriyle ona kazandıran müşfik ve vefakâr ve hakiki kahraman Üstad Bediüzzaman Hazretlerine arz etmesi, eski gaflet ve dalâlet hayatından kurtulup, iman ve nura kavuştuğunu ve hakikî imanı kazandıran Risale-i Nur’un bu asrın bütün insanları için bir şems-i hidâyet ve vesile-i saadet ve onun müellifliğiyle tanzif edilen Üstad-ı Muhteremin bu pek büyük ve yüce imanî hizmetiyle onun bu beşeriyete, hususan ehl-i imana bir lûtf-u İlâhî olduğunu hayranlıkla arz etmesi ve yukarıda da arz edildiği vechile Kur’ân ve İslâmiyet aleyhindeki dehşetli ve kahhar tecavüzleriyle bu kahraman İslâm milletinin evlâtlarını dinsizliğe teşvik edip milyonlarla insanların bağlandığı kudsî ve İlâhî İslâmiyet esaslarını yıkmaya ve o milyonlarla insanların ebedî saadetlerini mahvetmeye çalışanları “gizli Süfyan komitesinin yıkıcılığı ve eziciliği” diye vasıflandırarak onlara ve onların bu alçak ve kahhar ve zâlimâne tahriplerini ve yıkıcılıklarını alkışlayan divanelere binler teessüf ve nefretlerle yazıklar olsun demesi ve imanında şüpheye düşmüş eski ders arkadaşlarına, “Gelin, hepimiz bu hevâî ve nefsî arzulardan vazgeçelim, hakaik-i Kur’âniyenin önünde diz çökelim ve bu asrın rehber-i saadeti olan Nur medresesine koşalım. Aylarca ve yıllarca alkışlayıp durduğumuz o yalancı sefillerden ve onların hakikat diye gösterdikleri yalanlardan vazgeçip, Bediüzzaman Said Nursî’nin derslerine gönül bağlayıp onu üstad edinelim, zulmetten Nura dönelim” diye hitap etmesi, acaba imanından aldığı sevinç ve Kur’ân ve İslâmiyet sevgisinden ve bağlılığından ve milletini pek çoksevip herkesin tahkikî imanı kazanarak sonsuz bir saadete nail olmalarını arzu etmesinden değil midir?

Acaba Allah’a intisap edip İslâmiyetin en âlî bir din ve fazilet ve saadet müjdecisi olduğunu ilân etmek bir cürüm müdür? Kur’ân ve İslâmiyet aleyhinde her taraftan yıkıcı ve kahhar taarruzların başladığı ve Hazret-i Kur’ân’a ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma iftiralarla o zâtın çok âlî ve çok kudsî kıymet ve varlıkları çürütölmek istenildiği, buna mukâbil dinsizliği ve ilhadı ve ahlâksızlığı telkin eden kitapların ve Allah’a âsi ve İslâmiyete hücum eden fânî ve kıymetsiz bedbahtların saygılarla anıldığı ve bid’akâr ve gayr-ı meşru hallerinin alkışlandığı bir zamanda, Hazret-i Kur’ân ve Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın yüceliklerini, hakkaniyet ve kudsiyetlerini, hem Allah’ın varlığını ve bu kâinat bütün mevcudatıyla ve bütün âzâ ve cihazatıyla Hâlıkının vücub-u vücuduna ve vahdâniyetine şehadet ettiğini ve insan akıl ve fikir cihetiyle ve esmâ-i İlâhiyeye en ziyade âyinedar bulunmasıyla sair mahlukata bir nevi sultan hükmünde olduğu; insan eğer iman ve ubudiyetle Allah’a intisap etse, dalâlet ve sefahetten ve büyük günahlardan korunsa, mevcudâtın üstünde âlâ-yı illiyyine lâyük ve ebedî Cennet ve saadete

mazhar bir muhterem misafir ve eğer şirk ve isyanla veya gaflet ve dalâletle Hâlıkına küfretse, o zaman hayvandan daha aşağı ve esfel-i sâfilîne düşerek ebedî Cehenneme müstehak ve sonsuz azap ve işkencelere lâayık bir bedbaht olduğunu ve Kur'ân'ın daima değişmez ve onun hüküm ve emirleri tebeddül etmez ve edilemez bir hak kelâmı ve İslâmiyetin daima en yüksek bir medeniyette bulunduğunu ve beşeriyetin hakikî ve daimî saadeti ancak ve ancak evâmîr-i Kur'âniyeye ittibâ ve intisapla mümkün olacağını açık ve kat'î olarak izah ve ispat eden Risale-i Nur'un kudsiyetini ve yüceliğini ve o mu'cize-i Kur'ân'ın bir nur-u İlâhî ve bir ihsan-ı Rabbânî olduğunu iman ve ilân etmek bir cürüm müdür?

Fânî beş on dakikalık gayr-i meşru zevkler için yazılmış roman ve efsaneler ve İslâmiyetin aleyhinde ve okunması memleket ve milletin selâmeti bakımından gayet tehlikeli, muzır kitapların neşredilmesi ve onların medih ve tavsiye edilmesi bir suç sayılmıyor da, yüz milyonlarla insan onda gitmiş ve hakikî olan saadete ulaşmış İslâmiyet güneşinin tarifçisi ve tavsiyecisi ve hakaik-i imaniyenin müjdecisi olan Risale-i Nur'u okumak ve yazmak, medh ü senasına kâdir olamadığımız yüksek mezâyasını tavsiye etmemiz bir suç sayılıyor! Acaba kalbinde zerre kadar imanı olan ve memleket ve milletin selâmetini arzu eden bir insan bunu suç sayabilir mi?

Sayın Yargıtay hâkimleri,

Sizin yüksek huzurunuzda arz edilen bu dâvâ doğrudan doğruya iman ve Kur'ân dâvâsıdır. Milyonlarla insanların ebedî saadet ve kurtuluşu dâvâsıdır. Bu azîm dâvâ ile başta Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm, bütün enbiya aleyhimüsselâm ve bütün evliya ve hadsiz ehl-i hakikat ve imanla dâr-ı bekâyâ gitmiş bütün ecdatlarımız mânen alâkadardırlar. O milyonlar ehl-i hakikatin selâm ve sevgilerini, dua ve şefaatlerini kazanmak fırsatı şimdi elinizdedir. Risale-i Nur denilen âlî hakikat önünüzdedir. Onun gayesi dünyevî ve fânî ve süflî makamlar mıdır? Yoksa en büyük saadet ve âlî sevinç ve en yüce bahtiyarlık olan Allah'ın rızasını kazanmak mıdır? Ve onun bütün sözleri, insanları ahlâksızlığa mı teşvik ediyor? Yoksa imanla onları mücehhez kılıp yüksek ahlâk ve fazilete mi kavuşturuyor?

Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın i'câz-ı mânevîsinden fıskıran ve bir nur-u İlâhî olan Risale-i Nur önünüzdedir. Madem imanı kazanmak ve iman ile bu dünyadan dâr-ı saadet-i bâkiye gidebilmek insanların her meselesinden üstün en büyük dâvâsıdır. Ve madem Risale-i Nur Kur'ân'ın feyziyle hakaik-i imaniyeyi ders verip, yüz binlerle onu okuyup yazanların kat'î şهادetiyle ve bir çok âyât-ı Kur'âniye ve ehâdîs-i Muhammediye (a.s.m.) kudsî beyanatı ve İmam-ı Ali (r.a.) ve Gavs-ı Geylânî (r.a.) misillü birçok ehl-i velâyetin takdîrkârâne tavsiyeleriyle

Risale-i Nur o dâvâyı kat'î kazandırıyor. Elbette ve elbette sizler yüksek adalet ve hakikatperverliğinizle, her türlü fânî endişelerin fevkinde yüksek hakperestliğinizle Risale-i Nur'un o hakkanî ve Kur'ânî çehresini ve hakikî kıymetini takdirle görüp anlayacaksınız. Ve Risale-i Nur'un talebelerinin de Cenâb-ı Hakkın rızasından başka bir maksat peşinden koşmadıklarını göreceksiniz.

Sayın Yargıtay hâkimleri,

En yüksek ahlâk ve faziletiyle ve en yüce şefkat ve merhametiyle insanları koyu fikir karanlığından ve daimî haps-i ebedîden kurtarmaya çalışan ve en şiddetli sıkıntı ve işkencelere göğüs gererek Cenâb-ı Hak tarafından tavzif edildiği hakaik-i Kur'âniyeyi neşretmek kudsî vazifesiyle zamanın en yüce mertebe-i kemâline erişen aziz ve âlî üstadımız Bediüzzaman Hazretleri bütün bütün hak ve adalete aykırı olarak zindanlara atılıyor. Pek ihtiyar ve hasta ve kimsesiz, en yüksek iman ve ubudiyetle ve harika zekâ ve ilimle mücehhez ve insanların imanını kurtarmaktan başka bir gayesi bulunmayan yetmiş beş yaşındaki bu mübarek ve hakikî insanıyetperver Üstadın Afyon zindanlarında şiddetli soğuk ve dehşetli sıkıntılar içindeki vaziyet-i elîmânesi ciğerleri deliyor ve kalbleri sızlatıyor. Hakikatlere âşık ve meftun olan yüksek adaletinize ve hakikî insanıyetperverliğinize güvenerek adaletin şefkat ve merhametinin tecellîsini bekliyoruz.

Mustafa Sungur

Mehmed Feyzi'nin müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

İddianame beni Üstadım Said Nursî'nin hem sır kâtibi, hem kendisiyle, hem Risale-i Nur'la şiddetli alâkalı, hem çok hizmet ettiğimi bahisle, bu hareketimi medâr-ı mes'uliyet saymış. Ben de buna karşı bütün kuvvetimle bu ittihamı kabul edip iftihar ediyorum. Çünkü fıtratımda ilme karşı gayet kuvvetli bir iştiyak var. Bir delili şudur ki: Denizli hâdisesinde menzirim taharri edildiği vakit beş yüz seksen (580) adet mütenevvi kütüb-ü ilmiye ve Arabiye evimde bulunduğu resmen sabit olmuştur. Benim fakr-ı halimle ve gençliğimle ve lisan-ı Arabîde noksanıyetimle beraber bu zamanda binde bir şahısta bulunmayan bu mütenevvi beş yüz seksen (580) cilt kitabı bana toplattıran, fevkalâde bir talebelik şevki ve harika bir aşk-ı ilmîdir.

İşte bu fıtrî istidatla, daima hakiki bir üstad arıyordum. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, uzakta aradığımı pek yakında elime verdi. Evet, Üstadım olan Said Nursî'nin bütün hayatının gayesi, şevk-i ilimde ve ulûm-u İslâmiyeyi bilmek aşkında geçtiğini bütün hayatı şahadet ediyor. Hem ben müşahadatımla, hem Üstadımın matbu tarihçe-i hayatıyla, hem eski talebelerinden aldığım malûmatla kat'î bildim ki, bendeki fıtrî aşk-ı ilmî, Üstadımda harika bir surette bulunuyor ki, bu zamanda bütün medrese âlimlerinin hilâfına olarak, pek harika, tek başıyla medrese talebeliğini muhafaza edip her belâyâ tahammül etmiş. Hattâ ehl-i siyaset, Üstadımın bu acip hallerini anlamadıkları için hiç alâkası olmayan bir nevi siyasete temas ettirmeye çalışmışlar. Hattâ hapislere sokmuşlar. Fakat sonra Cenâb-ı Hak, o aşk-ı ilmîyi Kur'ân'ın hakaikine bir anahtar yapmış. Bütün ehl-i ilmi ve feylesofları hayrette bırakan Risale-i Nur meydana çıkmış. Ben de o sırada bütün hayatımda aradığım ve kendi fıtratımda ve fakat pek yüksek bulunan bu Üstadı bir ihsan-ı İlâhî olarak Kastamonu'da yanımda buldum. Âhir ömrüme kadar da buna teşekkür ediyorum.

Hem Üstadım eskiden beri izzet-i ilmiyeyi muhafaza için sadaka ve hediye gibi şeyleri kabul etmediği gibi, talebelerini de men eder. Kimseye başını eğmez. Hattâ harika vaziyetlerinden, harp içinde avcı hattında oturmaya ve sipere girmeye tenezzül etmeyerek izzet-i ilmiyeyi muhafaza ettiği gibi, üç dehşetli kumandana karşı kahramancasına hocalık ve haysiyet-i ilmiyeyi muhafaza için onların hiddetine karşı ehemmiyet vermeyip onları susturdu. Onun için bu Üstadımı, bu millet ve vatanın ve Türk ulemasının pek büyük şerefini muhafaza etmek için herşeyini feda etmiş bir şahıs bildiğimden, ben de kendime hakikî

üstad kabul ettim. Böyle vatan ve millete hakiki fedakâr bir Üstadın—farz-ı muhâl olarak—yüz kusuru da olsa nazar-ı müsamaha ile bakıp itiraz etmemek gerektir.

Bu memleketin vatanperverleri Meşrutiyet devrinde, milliyetçiler ve hamiyetperverleri Cumhuriyette, bu Üstadın ilme ettiği fevkalâde hizmeti vatan ve millet namına takdir ettiklerine bir nümunesi şudur ki: Câmîü'l-Ezher sisteminde, Medresetü'z-Zehrâ namında Van vilayetinde temeli atılıp eski Harb-i Umumî münasebetiyle geri kalan Şark darülfünununa İttihad ve Terakkî hükûmeti on dokuz (19) bin altın lira verdiği gibi, yirmi dört sene evvel Cumhuriyet hükûmeti de Üstadımın Dârülfünununa yüz altmış üç (163) mebusun tasdikiyle yüz elli (150) bin lira tahsisat verilmesini kabul etmeleridir. Bu yüksek Üstadın tek başıyla Câmîü'l-Ezher gibi binler hocaların teşebbüsüyle vücuda gelecek bir medrese-i kübrâyı vücuda getirmeye yakın muvaffak olması gösteriyor ki, vatanperverler ve milliyetperverler dahi, medrese ulemalarıyla beraber bu Üstadımı takdir ve tahsin etmeleri lâzım ve elzemdir. Biz de böyle bir Üstad elimize geçtiği için her zahmet ve meşakkate tahammüle karar vermişiz. Füyuzât-ı ilmiyesiyle ve yüz otuza varan âsâr-ı kudsiyesinin hakaikiyle beni ilim ve iman yolunda terakki ettiren bu mümtaz allâme-i zamana sonsuz bir varlıkla hürmetim vardır. Bu hürmetim ebede kadar inşaallah gidecektir.

İddia makamının beni suçlandırmak istediği ve aylardan beri tetkikat ve taharriyat neticesinde hakikatine vasıl olamadığı, dini ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâl edecek bir gizli cemiyetin, ne vücudu var ve ne de böyle bir cemiyetle alâkamız vardır. Yegâne alâkamız, hükûmet-i cumhuriyenin kanunları muvacehesinde en çetin imtihanlarda, en yüksek ehl-i vukuf heyetler tarafından icap eden hürmeti görmüş ve salâhiyettar mahkemelerde beraat kazanmış Risale-i Nurlardır. Bu ise, vatana ve millete ihanet değil, doğrudan doğruya vatana ve millete nâfi ilim uğrunda bir çalışmaktır. Bunun hâricinde ne bir siyasî maksat ve ne de başka bir garaz yoktur. Binaenaleyh, bu hususta da mâsumiyet ve samimiyetimiz meydanda olmakla, Denizli Mahkemesinde olduğu gibi yüksek mahkeme-i âdilenizden adaletin tecellîsiyle beraatimi talep ediyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf Kastamonulu

Mehmed Feyzi Pamukçu

Ahmed Feyzi'nin müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Sayın hâkimler,

Bir din âlimi ile görüşmek, onun din hakikatlerine ait kitaplarını okumak ve yazmak ve din arkadaşlarının imdadına koşmaküzere dinine ve Kur'ân'ına ve Peygamberine (a.s.m.) hizmet etmek bir mü'minin vazifesi ve hakkı değil midir? Bizi bu hizmet-i diniyeden men eden bir kanun maddesi var mıdır? Bazı cihetlerin zamanımızdaki küfrî ve gayr-i ahlâkî cereyanları tenkit etmesi bir suç mu teşkil ediyor? Biz ne siyasetle, ne idare ile asla alâkası olmayan, yalnız dindar, saf halk kitlesiyiz. Bir insana hüsn-ü zan etmek ve kıymet vermek herkesin şahsî bir kanaatidir. Biz Bediüzzaman'ı zamanımızın en yüksek din âlimi biliyoruz. Din hakikatlerini asla dalkavukluk yapmadan beyan ve ifade eden bir hakikat adamı biliyoruz. Mücahid adını vermekliğimiz, memleketimizi tehdit eden ahlâksızlık ve imansızlık cereyanlarına karşı Kur'ân'ın sarsılmaz hakikatlerine dayanarak giriştiği müdafa ve hizmet-i diniyesinden dolayıdır. Din ve vicdan hürriyetinin hükümlerine olduğu bir memlekette vicdanî kanaatlerimizden mes'ul olamayız. Bundan dolayı da kimseye hesap vermeye mecbur değiliz.

Âhırzamanda hadîsin haber verdiği şahısların meselesine gelince: Bu mevzuları biz kendimiz uydurmadık. Bunların aslı dinde mevcuttur. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, bazı hadîslerle, ümmet-i Muhammediyenin (a.s.m.) ömrünün bin beş yüz (1500) seneyi pek geçmeyeceğini söylüyor. O zamana kadar da ümmet-i Muhammediyenin (a.s.m.) ve dünyanın hayatında mühim tesir yapacak büyük tarih hâdiselerini, "kıyamet alâmetleri" diye haber veriyor. Bunların şerri üzerine ümmet-i İslâmiyenin nazar-ı dikkatini celb ediyor. Gaflet ve cehaletle bu şerlere dûçar olanların ebedî şekavet ve helâketle karşılaşacaklarını söylüyorlar. Bunlara dair sayısız dinî burhanlar mevcuttur. Biz ki Allah'a ve Resulüne ve Kur'ân'a inanmışız. Şimdi bu iman ve Peygamberin sıdkına olan bu itikadın neticesi olarak kendimizi helâk-ı ebedîden kurtarmak için çalışmayalım mı? Etrafımızda olup bitenleri görmeyelim mi? "Acaba bu tehlikeli zaman gelmiş midir? Sakın bu tehlikelere düşen nesil biz olmayalım?" diye bunları mevcut dinî hakikatlere tatbik cihetlerini göstermeyelim mi? Biz de, önümüzdeki müsbet delilleri ve vücud-u İlâhîye bizi sevk eden hakaik-i müberhene ve ilmiyeyi görmeyerek, sırf Avrupa dinsizliğini en büyük lâzime-i medeniyet ve şiar-ı irfan add ile dinimizi terk etsek, acaba helâk-i ebedîden bizi

kim kurtaracak? Bunu düşünmeyelim mi? Bu zihniyette olan, Kur'ân'dan ve onun hakaikinden üstün birşey tanımayan bir insan, sırf fâni cezalar korkusuyla kendini ebedî helâke atar mı? Yahut fâni bazı kıymetlere değer verir mi? Allah ve Resulüne ve dinine hizmet vazifesinden vazgeçer mi? İşte bizi Bediüzzaman'a bağlayan hakiki âmiller bunlardır. Başka bir menba-i dinî var mı ki, biz ruhumuzun bu ezelî ihtiyaçlarını onunla teskin edelim?

Sayın Savcı, bize kütüphaneleri dolduran binlerce Arapça ve bugünün ruhuna tercüman olamayan kitapları tavsiye ediyor. Sayın Savcı ve onun gibi düşünenler, Risale-i Nur namı altındaki külliyyat-ı ilmiyeyi ve hazine-i hürriyeti ve hakikat-ı âliyeyi beğenmeyebilirler, tenkit de edebilirler. Bu kendilerinin bileceği bir iştir. Bizim şu veya bu esere rağbet etmemize ve ona kıymet vermemize karışamazlar. Biz Risale-i Nur'u seviyoruz. Ve onu hakiki ve riyâsız bir din kitabı ve Kur'ân tefsiri biliyoruz. Kıymet ölçüleri ve hükümleri vicdanî bir takdir meselesidir. Buna kimse müdahale edemez. Evet, biz Risale-i Nur Müellifinin velâyetine ve daima ayn-ı hakikat dersi verdiğine kailiz. Kendisinin kabul etmemesi bizim bu kanaatimizi sarsmıyor. Ancak bizim kabul ettiğimiz, keramet-i kevnîyesinden dolayı değil, Nurların dersinde harikulâde ve ekmel tezahürlerine şahit olduğumuz ve bütün cihan-ı irfana meydan okuyan keramet-i ilmiyesinden dolayıdır.

Tahsil hayatı üç aydan başka mevcut olmadığı halde bu kadar feyz-i ilim neşreden ve ilminin harikalarıyla en müntehâ mesâil-i ilmiye ve âliyede en yüksek mütefekkirleri dahi hayrette bırakacak bir mantık ulviyeti ibraz eden ve hayatının yarısından sonra öğrendiği bir lisanla bu kadar cazibedar bir tarz-ı beyan ve sürükleyici bir harâret izhar eden ve gayet feyyâz bir aşk ve heyecan terennüm eden bir derya-yı iman ve bir hazine-i tevhid ve bir umman-ı hikmet halinde coşan bir ikinci Bediüzzaman gösterebilir misiniz?

Fâni zevâhirin âlâyîşine ednâ bir meyil ve iltifat göstermeyen ve en küçük bir menfaat ve lezzete tenezzül etmeyen; levs-i fâninin ayağına dolaşan bütün yaltaklanmalarına asla kıymet vermeyen; kimsedenbirşey beklemeyen ve dilenmeyen ve kendisine arzedilenleri kabuletmeyen; iffet ve ismetin en âlî örneklerini yaşatarak sabûrâne, mütehammilâne, her nevi mahrumiyetlere göğüs germek sûretiyle kendini hakikate ve envâr-ı Kur'âniyeye ve maarif-i Muhammediyenin (a.s.m.) izharına vakfeden; ve memleket ve milletin ıztırabı karşısında pür-rahm ü şefkat ağlayan; kendine yapılan bunca ihanetlere rağmen etrafındakilerin saadetleri için hizmetinden asla vazgeçmeyen; ihtiyarlığına ve bîkesliğine bakmayarak insanları gayyâ-yı cehil ve girdâb-ı inkârdan kurtarmaya, hasbî ve İlâhî bir cehd ile çalışan ve savaştan fazilet ve nur âbidesini Üstad addetmekliğimizi çok mu görüyorsunuz? Kendisinin bu arz edilen

keramet-i ilmiyesiyle beraber, sırf ahlâk ölçülerinin kaybolduğu böyle bir devirde gösterdiği bu misilsiz feragat ve istiğna ve şaheser-i ismet ve istikamet dolayısıyla yine bir enmûzec-i kemâl ve mihrab-ı fazilet olarak tanınmaya ve iktida edilmeye şâyândır.

İşte biz Bediüzzaman'a ve eserlerine bu gözle bakıyoruz. Acaba mumaileyhe sırf imanımızdan neş'et eden bu bağıllığımız ve Kur'ân'ın ve beyanat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) küfür ve ahlâk hakkındaki şiddetli tevbih ve tezyiflerine bu imanımız dolayısıyla iştirakimiz, bizi levs-i fâni addedilen siyasetçi mi yaptı? Yoksa yirmi beş seneden beri din hakikatlerini öğrenemeyen ve helâk-i mutlaka giden soyumuzun bir kısım evlâtlarına, onları helâk-ı ebedîden kurtarmak için, Allah ve Resulünden, hakikat ve Kur'ân'dan haber vermek, onların temiz ruhlarını mâsum vicdanlarını ıslah etmeye hiç ifsad denilir mi?

Sayın hâkimler,

Biz asla siyasetçi değiliz. Biz siyaseti, bizim gibi siyaset ehli olmayana binbir çeşit veballer, tehlikeler ve mes'uliyetler taşıyan bir meslek biliriz. Fâni zevâhire de zaten kıymet vermeyiz. Dünyaya ancak rıza-yı İlâhîye bizi götüren hayırlı vechesiyle bakıyoruz. Bu itibarla siyaset peşinde koşmayı ve devlet mefhumuyla mübareze ittihamını şiddetle reddediyoruz. Eğer böyle bir kasıt olsaydı, yirmi beş seneden beri ednâ bir tezahür olurdu.

Evet, bizim menfî bir cephemiz, ahlâksızlığa ve imansızlığa müteveccih bir takbih tarafımız var. Bu sırf imandan ve Kur'ân'ın bu mevzular üzerindeki şiddet-i beyan ve azamet-i tevbihine bizzarure iştirakimizden ileri geliyor. Eğer bu esbab-ı mucibe, samimiyetin ve ihlâsın, hakikat ve safvetin bu tarz-ı beyanı size kanaat vermediyse, bize ne şekil isterseniz ceza veriniz. Lâkin unutmayınız ki, bugün altı yüz milyon insanın mensubiyetini taşıdığı Hazret-i İsa (a.s.) zamanının idarecileri tarafından sırf insanlığın saadeti için kalbi çarptığı ve emanet-i tebliği hâmil bulunduğu sebeplerle âdi bir hırsız gibi idama mahkûm edilmişti.

Biz hür söylediğimizden dolayı mâruz kalacağımız bu mahkûmiyeti iftiharla karşılayacağız. Ve sadece ¹ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ nidasıyla dergâh-ı Kâdiyü'l-Hâcâta el açacağız.

Afyon Cezaevinde mevkuf Ortaklar Bucağından

Ahmet Feyzi Kul

1. "Allah bize yeter; O ne güzel vekildir." Âl-i İmrân Sûresi, 3:173.

Ceylân'ın müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Makam-ı iddianın habbeyi kubbe yaparak, iftiharla kabul ettiğim Üstadıma ve Risale-i Nur'a hizmetimle beni büyük bir diplomat ve entrikacı bir adam tarzında gösterip Nurlara gelen mevhum suçta bana büyük bir hisse vermesine mukâbil derim ki:

Dinî ve imanî ve ahlâkî eserlerini okumakla, o uğurda hayatımı tereddütsüz feda eder derecesinde istifade ettiğim Üstadım Bediüzzaman'la yakından alâkadarım. Fakat bu alâka, makam-ı iddianın dediği gibi vatana ve millete mazarratlı ve halkı devlet aleyhine teşvik etmek değil, belki hiçbir beşerin kendisini kurtaramayacağı kabrin idam-ı ebedîsinden kendimi ve benim gibi bu tehlikeli zamanda imanını kurtarmaya, ahlâkını düzeltmeye ve vatana ve millete birer uzv-u nâfi olmaya muhtaç olan din kardeşlerimin imanlarını kurtarmak yolundaki kopmaz ve kopmayacak biralâkadır.

Kendisinin yakınlarındanım. Dört sene kadar ara sıra hizmetini müftehirâne yapmışım. Bu müddet zarfında kendisinin serâpâ faziletinden başka hiçbir şeyine şahit değilim. Onun ağzından bir defa olsun, mehdîliğine ve müceddidliğine dair bir kelime duymadım. Tevazuun kemâlinde olduğuna yüz binleri aşan Nur nüshaları ve onları okumakla imanlarını kurtaran yüz binler hâlis Nur şakirtleri şahittir.

O mübarek Üstadım, kendisini bizim gibi Nur talebesi olarak görür. Ve öyle iddia eder. Bunu elinizde bulunan birçok mektuplarında, hususan *Asâ-yı Mûsâ* mecmuasının içindeki İhlâs Risalesinde kolaylıkla görmek mümkündür. Kendisi “Bâki ve güneş gibi ve elmas misillü hakikatler, fâni şahıslar üzerine bina edilmez ve fâni şahıslar o kıymettar hakikatlere sahip çıkamazlar” diye risale ve mektuplarında tekrarlar zikrettiği halde, o zâtın tefahuruna hükmetmek ve mehdîlik ve müceddidlik dâvâ ettiğini iddia etmek, hiç bir akl-ı selimin kârı değildir. Zira bütün risale ve mektupları, insaf ve dikkatle okursanız, bu muhterem allâme-i zamanın asırlardan beri emsaline tesadüf edilmez bir din âlimi ve benzerine rastlanmayacak bir iman kurtarıcısı, bolşevizmin kızıl kıvılcımlarının saçaklarımızı sarmak istediği bir zamanda vatana ve millete bir ordudan daha çok menfaat ve bereketi bulunan bir vatanperver olduğuna siz de kanaat-i kat'îye peydâ edersiniz. İşte böyle bir esere ve o eseri telif eden muhterem Üstada daha evvelden şakirt olamadığıma müteessifim.

Muhterem heyet-i hâkime,

İşte hadsiz menfaatlerini kendimde tecrübe ettiğim Risale-i Nur'dan benim gibi vatan evlâtlarının istifadeleri için, resmî bir izinle, Eskişehir'de, Gençlik Rehberini kudsî bir hizmet-i milliye fikriyle tab ettirdim. Benim gibi bir bîçarenin, Kur'ân'ın hakikî ve cerh edilmez bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla imana hizmeti tebrik ve takdirle mukabele görmesi lâzım ve teşvike pek muhtaç iken, böyle ağır muamele görmekliğimiz hakikat-ı adalete ne kadar muhaliftir, sizlerden soruyoruz.

Ve mahkeme-i âdilenizden, ruhumuzun gıdası ve sebep-i necatımız ve ebedî saadetimizin anahtarı olan Nur risalelerinin serbestiyetine karar vermenizi talep eder, eğer yukarıda bir kısmını zikr ve tâdât ettiğim vaziyetler nazarınızda bir cürüm teşkil ediyorsa, vereceğiniz en ağır cezanızı kemâl-i rıza-yı kalb ile kabul edeceğimi arz ederim.

Afyon cezaevinde mevkuf Emirdağlı

Ceylân Çalışkan

Mustafa Osman'ın müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Gizli cemiyet kurmak ve dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini bozabilecek hareketlerde bulunmaktan zanlı Bediüzzaman Said Nursî'nin, rejim aleyhindeki mevhum faaliyetine iştirak ettiğim iddia edilerek suç konusu olarak gösterilen meselelere karşı derim ki:

1. Evet, ben de birçok Nur talebeleri gibi hakikî Türklüğe ve İslâmiyete yaraşan ve tarihî bir şeref ve faziletimiz olan terbiye-i medeniye-i diniyeyi ve millî bir şiar olan ahlâk-ı Kur'âniyeyi öğrenerek vatan ve millete faideli bir uzuv olmak ve yabancı ideolojilerin tesiratından korunarak din ve imanımı muhafaza ve öğrenmek kastıyla Nur Risalelerini tedarik ederek okumaya başladım. Ecdadımızın, tarihlere şan salıp nam veren ahlâk ve şerefini pâyimâl eden sefahet ve rezaletin ve ahlâk-ı seyyienin cemiyet hayatını zehirlediği ve kötü ahlâk sahiplerini dahi iğrendirecek derecede sokaklara kadar sardığı ve efkâr-ı âmmeyi telâşa düşürdüğü ve her sınıf ailenin ocağı başında dedikodu mevzuu olduğu ve efkâr-ı âmmenin bir dili mahiyetindeki gazete ve mecmuaların ahlâk zabıtası haberleri şeklinde ve muhtelif mevzulardaki tenkitlerine sebep olan bu elîm ahvâlin pek sür'atle genişlediği ve âdetâ umumîleşmek istidadını gösterdiği bir devrede, düştüğüm ahlâksızlık uçurumundan dinî, ahlâkî, içtimaî, edebî dersleriyle, her müslim okuyucusunu kurtardığı gibi beni de kurtaran Risale-i Nur Külliyyatını okumak ve benim bu eserleri okuduğumu bilen ve işiten vatandaşlarımın tehzib-i ahlâk etmek için benden musırrâne istemeleri üzerine onlara risale vermek ve dolayısıyla serserileşmiş ve serserileşmek ve vatan ve millete muzır bir hale gelmek istidadını gösteren fertleri bu risalelerle, bu Nurların müessir telkinatlarıyla kurtarıp beşeriyete faideli birer insan olmalarına hâdim ve vesile olan ve memleketimizde de sirayeti ve salgını görülen ve bütün dünyayı titreten kızıl vebâ komünizm tehlikesine karşı dinî ve müessir telkinatı bakımından mânevî bir mücahid olan Bediüzzaman takdir ve tebciye lââyık, kudsî ve mânevî mücahedesinin nurlu ve müessir silâhı olan ve yirmi senede yirmi bin ve belki çok fazla adamı vatan ve millete faideli bir hale sokmaya vesile olan Nur Risalelerini okutmak ne derece şahsım için bir suç mevzuu ve müellif-i muhterem için sebep-i ittiham olabilir? Vicdanınıza soruyorum.

2. Savcılık makamının, “mevzudur” diye gayr-ı ilmî iddia ettiği hadîsin, hadîs kitaplarında sahih olduğu; hadîs âlimlerinin kabulüyle ve Hürriyetten evvel Meşrutiyet devri ulemasına Japonya'nın ve İngiltere Anglikan Kilisesinin

sorduğu sualler münasebetiyle, o devrin allâmeleri olan İstanbul âlimleri, Bediüzzaman olan müellif-i muhtereme sorarak, şimdi ismi Beşinci Şuâ olan eserde görülmekte olan o zamanki bu hadîsin te’vilen cevaplarını o ehemmiyetli âlimlerin kabul edip itiraz edememeleriyle sahih olduğu kat’î sabittir.

Hem yalnız Risale-i Nur’un bu kısmı değil, bütün hakikatleri ve dersleri hiçbir hakikî İslâm âliminin itiraz edemeyeceği kadar kuvvetli hakikatlerdir ki, Diyanet Riyaseti başta olarak bütün memleketteki hakikî âlimler kabul ve tâzime, tâ devr-i Meşrutiyetten beri mecbur kalmışlar. O hakikatleri ve o kuvvetli burhanları, ismi âlim olan ve hakikat ilminde bîbehre bir iki ferdin itiraz ve iddiası çürütemez. Hem gayet gülünç olur. Maddî ve mânevî menâfii zâhir olan ve vatanın her tarafında ve her sınıf halk tabakasında hayat-ı bâkiyelerini idamdan kurtarmak için takdirle okunan ve onunla imanlarını kurtardıklarından, müellif-i muhteremine ebedî minnettar kalan binlerle vatandaşın faidelendiği Kur’ân ve iman hakikatlerine meftun olarak, müellifine bir şükran borcu olarak bir mektup yazmak ve sebep-i ittiham olan hadîsin inkâr edilmeyen hakikatlerine istinad ederek bazı ef’âl ve âsâra nazar edip hadîsin mazharı olan bu memlekette zuhur etmiş gibi bakmak ve böyle bir zanna düşerek ve birçok İslâm âlimlerinin ihbaratına dayanarak bazı hataların tâmiri cihetine gidilmesini bir fütuhât-ı Kur’âniye kabul edip izhar-ı şâdümânî eylemek ve bu görüş ve nokta-i nazarını eserleriyle tefeyyüz ettiği bir Üstada mahremâne arz etmek, vatan ve milletin anarşiliğe ve dolayısıyla bütün dünyayı titreten kızıl tehlikenin kucağına düşmemesini temenni etmek rejime bir hıyanet midir? İnkılâba dil uzatmak mıdır? Ve o takdire ve tebci’le çok elyak ilim adamını aynı iftiralarından birkaç mahkeme teberri ettirdiği halde, aynı mevzularla zan altına alıp kimsesiz ve çok ihtiyar ve münzevî olduğu halde tevkif ve tecrid ederek taht-ı muhakemeye alıp bizim de bu ilmî nokta-i nazarımızı ve imanımızı kurtarmak için çalışmalarımızı bir suç telâkki edip onun güya devletin emniyetini ihlâl suçuna delil ve burhan göstermek hangi vicdanın âdilâne kararıdır? Mahkemenizden soruyorum, vicdanınıza bırakıyorum.

3. “Bediüzzaman’ın resimlerini mukaddes birşeymiş gibi taşımak ve mektubatını toplamak ve mektuplaşmak” diye olan sebep-i ittihama gelince: Hayat-ı mâneviye ve bâkiyemi idamdan kurtarmaya ve maddî hayatın lezzet ve saadetini tattırmaya ve benim gibi binlerle fertlerin imanlarının kurtulmasına eserleriyle vesile olan bir âlim-i küll ve bir müellif-i muhteremin, değil basit bir resmini taşımak, altın ve mücevheratla süsleyerek taşımak ve ona tebrik ve mektup göndermek ve onu sevenlerle tanışmak, beşeriyetin her ferdi gibi benim de bir hakkımdır.

Bu hukukumun bir suç konusu olacağını zannetmiyor ve son söz olarak

diyorum ki: Vatan ve millete ve insanlık c miasına hizmet edebilmek için, “Hakîm kimdir? Başına gelen” fehvasınca, iki vilâyetin ve birçok kazaların zabıtasının dahi şehadet edebileceği şekilde, serserilikten,  ahıslarını bu Nur Risaleleriyle kurtarıp başkalarını da kurtarmaya vesile olan Nur  akirtlerinin uzun senelerden beri bu vatan ve millete, bu vatandaki idareyeyaptıkları vatan  hizmet binlerle kişilik zabıta kuvvetinin hizmetinden hakikatte daha mühim iken ve takdire ve iltifata daha lâyık iken su-i tefsire u ratılarak âdetâ bir ecnebî rejimi hesabına kasten hareket eder gibi bizleri tevkif ve muhakemelere verip i imizi, gücümüzü ayaklar altında bırakmak ve bîçare evlât ve iy limizi perişan edip a latmak hangi demokrasi kanunlarıyla, hangi yeminli ve y minli  dil hâkimlerin vicdan  ve âdilâne kararlarıyla kâbil-i teliftir? Mahkemenizden ve vicdanınızdan soruyorum. Ve büyük ve  dil Türk milleti ve onun  l  meclisi namına icra-yı adalet eden muhterem mahkemenizden, pekçok fev idi ve men fii meydanda olup inkâr edemedi imiz bu eserlerin serbestiyetini ve bizim de beraatimizi talep ediyorum.

Afyon Cezaevinde mevkuf Safranbolulu

Mustafa Osman

Hıfzı Bayram'ın müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Dinî hissiyatı âlet ederek devletin emniyetini ihlâl teşebbüsten sanık İslâm âlimi Bediüzzaman'ın, millet ve memlekete çok faideli hakaik-ı Kur'âniye ve imaniyeyi ders veren eserlerinden okumaklığımı, din ve iman cihetinde çok istifade ederek ahlâk-ı Kur'âniyeyi tahsilime âmil olan bu derslerden bazı tanıdıklara da—talebi üzerine—millî bir şiarımız olan ders-i imaniye ve terbiye-i diniye ve ahlâkiyeye tahsillerine sebep olmak hayrına nâiliyet arzusuyla vermekliğimi ve temin etmekliğimi ve bazı tanıdıkların dostâne veya ilmî mahiyetindeki mektupları adresime göndermelerini bahane ederek mumâileyhe suç ortağı göstermektedir. Sebeb-i ittihamı olan bu meselelere itiraz ederim ki:

1. Üzerinden muhakeme geçen, beraat ettirilip müellifine iade edilen ve bütün İslâm ve memleket ulehasının takdir ve tasvibine mazhar olan Risale-i Nur'u, iddia makamının üzerinde durduğu şekilde bir fikr-i mefsetle okumadığım gibi, her risalesini de baştan başa Kur'ân'ın bir mühim tefsiri olup insanları ahlâken yükseltmeye, fazilet sahibi kılmaya, milletleri uçuruma yuvarlanmaktan kurtarmaya vesile olan İslâmî dersi ve dinî terbiyeyi müessir bir surette ders verip millet ve memlekete, hattâ beşeriyete mânen en büyük yardım ve iyilikleri yapan bir eser olarak gördüğümünden, din ve imanımı muhafaza ve taallüm maksadıyla okumayı ve bazı kimselere vermeyi veya temin edivermeyi bir suçzannetmiyorum. Çünkü, hiçbir yerde Nur talebelerinin vatan ve millete ve idareye zararlı bir hâdiseye katıldıkları görülmemiş ve zabıtaca kaydedilmemiştir. Ve aynı zamanda, "Okunup ve okutulmasında gizlilik var" diye ileri sürülecek bir gizli cemiyet şüphesi uyanması ise çok yersizdir. Çünkü, Nur talebelerinin gerek ilmî ve gerekse siyasî, gizli veya meydanda hiçbir cemiyetle alâkaları yoktur. Hattâ, aynı isnatlarla birkaç sene evvel Bediüzzaman'la beraber çok kimseler Denizli Ağırceza Mahkemesine verilip muhakeme edildikleri ve çok inceden inceye tahkik ve ta'mik edildiği vakit bütün risaleler dahil olduğu halde, hep beraber beraat etmişlerdir. Müellifi ve eserleri beraat eden bir telifatı okumayı ve okutmayı, devlet emniyetini ihlâl ve rejime hıyanet gibi çok ağır bir cürme delil ve sebeb-i ittiham olarak göstermek ne derece icab-ı adâlettir, bilmiyorum, vicdanlarınıza havâle ediyorum!

2. Hem Bayezid'den bilmediğim bir kimse tarafından ben mevkuf iken gönderilen bir risale de, sebeb-i ittihamım arasındadır. Bu risaleyi görmedim. İçindekilerden bîhaberim. Eğer Risale-i Nur ise kabul ediyorum. Sizler sorun,

cevap Yalnız iddianamede savcının mehdîlikten bahsettiğini öğrendim. Halbuki Üstadım bu gibi isnatlardan müberrâdır. Böyle birşeyi lisanından duymadığımız gibi, eserlerinde de görmedik. Ve talebelerini, her fırsatta şahsına hürmet ve tâzimden ve makam vermekten men etmiş ve tâzimekârâne mektup yazanları dahi takbih etmiştir. Bizler kendisini hubb-u cahtan müberrâ, zamanın en yüksek bir âlimi ve bir ilm-i tahkik hocası olarak biliyoruz.

Mevkuf

Hıfzı Bayram

Emirdağlı Mustafa'nın müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Makam-ı iddianın, Üstadım Bediüzzaman'ın mevhum suçuna beni iştirak ettirmesine karşı kısaca derim ki:

İntisabımdan zerre kadar pişman olmayarak Üstadıma ve Risale-i Nur'a yaptığım hizmetim, ancak bir derya kadar lütuf ve ihsana karşı bir damla ile mukabele gibidir. Nasıl ki gayet kıymetli elmas hazinelerine sahip olmak yolunda küçük cam parçaları tereddütsüz feda edilirse, ebedî hayatımı kurtarmaya vesile olan Risale-i Nur uğrunda hayatımı feda etmeye her an hazırım. Uhrevî ve dünyevî hadsiz menfaatleri tahakkuk eden Risale-i Nur'dan, fânî ve ehemmiyetsiz hapislerin ve sıkıntıların hatırı için, kısa ve dağdağalı hayat-ı dünyeviyeye zarar gelmemek için o menfaat-ı azîmeyi terk etmek, Risale-i Nur'a ve Üstadıma karşı durgunluk göstermek, o mübarek Üstada, o kudsî allâme-i zamana ve onun birtek gayesi olan iman ve Kur'ân'a büyük bir ihanet olduğunu biliyorum. Ve onun izin ve emrinden zerre kadar hilâf-ı hareket etmek istemiyorum.

Muhterem heyet-i hâkime,

Zehirli mikroplarını güzel vatanımıza dağıtmak isteyen bolşevizme karşı kuvvetli bir cephe alan büyük bir din âlimine fakirliğimle talebe olmaklığım neden çok görülüyor? Şüphesiz bu vaziyet ispat ediyor ki, Nurlardaki zenginlik, dünyevî zenginliğin pek fevkindedir. Benim gibi milyonları aşan Türk gençliğinin imanlarını kurtarıp vatana nâfi birer uzuv olmaları için, Üstadımı ve Risale-i Nur'u daima serbest bırakınız. Biz Türk gençliğinin Risale-i Nur'a ihtiyacımız, kapalı zindanda kalmış bir kimsenin havayave zifirî karanlıkta bulunan bir adamın ziyaya ve çöldeki aç ve susuz kalmış bir insanın suya ve gıdaya ve denizde boğulmak üzere bulunan herhangi bir kimsenin cankurtaran gemisine olan ihtiyacından binler derece daha ziyadedir. İşte yukarıda bir kısmını tâdât ettiğim mezkûr hakikatlerden dolayı fevkalâde hüsn-ü zan ve teveccühümüzü kazanan ve kopmaz bir bağla kendimizi ona bağladığımız Bediüzzaman'ı ve ona hüsn-ü niyetle talebe olan çok biçareleri böyle hapislerde çürütmek adaletin şerefiyle kâbil-i telif olamaz.

Afyon Cezaevinde mevkuf Emirdağlı

Mustafa Acet

Halil Çalışkan'ın müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Muhterem heyet-i hâkime,

Makam-ı iddia tarafından bana tebliğ edilen iddianamede, Üstadım efendime hizmetimi büyük bir suç olarak gösteriyor. Bin dokuz yüz kırk dört (1944) yılında teşrif ederek dört seneden beri kazamızda misafireten ikamet buyuran ve kendileri kırk seneden beri bütün dünya lezzetini ve istirahatini terk edip sırf iman ve İslâmiyete ve hususan vatanımızda iman ve âhiret yolunda Müslümanların saadet-i ebediyelerini kurtarmaya çalışan ve bilhassa Müslüman ve Türk olan milletimiz arasında dinimize çok zarar veren, maddî ve mânevî zararı pek çok olan bolşevikliğin muzır fikirlerinin millet arasına girmesi ve buna benzer vatan ve millete zararlı olan şeylere Risale-i Nur'un imanî ve ahlâkî olan dersleriyle sed çeken ve bütün dünya âlimleri tarafından tahsin ve takdire lâyık olan Risale-i Nur'a ve Üstadıma müftehirâne üç sene ara sıra hizmetim adalet huzurunda bir suç mu teşkil ediyor? Ve bu hususta yine suç olarak gösterilen, hizmet için terziliğimi de terk ettiğimi yazıyor ki, böyle hak ve hakikat ve Kur'ân-ı Kerîmin hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve Üstadıma canımı dahi feda etsem, büyük bir suç sayılıp vatan hâini olarak mı tanınırım? Sizden soruyorum.

Sayın Reis Bey,

Risale-i Nur'un bir kısım parçalarını okudum ve yazdım. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükrolsun ki, öteden beri kalbimde yaşayan ilme karşı fevkalâde bir iştiyakla bu risalelerden istifadeye başladım. Bunlarla pek yakından alâkadar olduğum halde, içinde ne halkı hükûmet aleyhine teşvik ve ne de emniyeti bozacak ve gizli bir cemiyet kurmaya dair hiçbir şey görmediğim gibi, Üstadımdan da gerek mehdîliğe ve müceddidliğe ve gerekse bu hareketlere dair hiçbir şey işitmedim. Risale-i Nur'un ve Üstadımın ve biz talebelerin yegâne gaye ve hizmetimiz, İslâmiyete, hususan Türk milletine iman ve ahlâk cihetinde kudsî bir hizmettir. Elbette Risale-i Nur'a ve hâdimlerine bu hizmetleri için ilişmemek lâzımdır. Bizim gaye ve maksadımız budur, başka hiçbir şey değildir. Ve bu vazifemiz de rıza-yı İlâhî içindir. Zaten böyle bir kudsî vazifeyi dünyaya ve dünya menfaatine âlet ederek yapmayız ve tenezzül etmeyiz. Böyle kalbinde iman ve âhiret meşgalesinden başka hiçbir dünyevî maksat ve gaye bulunmayan hâlis Nur şakirtlerine, iddia makamının hiçbir zaman hatırıma gelmeyen gizli

cemiyet kurmak ittihamlarına tahammül edemiyoruz.

İşte, muhterem heyet-i hâkime, sizin, biz Risale-i Nur talebelerinin gaye ve maksatlarını ve mahiyetlerini anladığınıza ve iddia makamının bize isnat ettiği suçlarla alâkamızın olmadığına kanaat getirdiğinize inanıyoruz. Bu vesile ile yüksek mahkemenizden ve vicdanlarınızdan kitaplarımızın serbest olarak iadesini ve kendimizin beraatini talep ederiz.

Afyon Cezaevinde mevkuf Emirdağlı

Halil Çalışkan

Mustafa Gül'ün müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Ben gizli bir cemiyete dahil değilim. Zaten Üstadım Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri de öyle bir cemiyet kurmamıştır. Bizlere her zaman Kur'ân hakikatlerinden ders vermiş, siyasetle alâkadar olmamızı şiddetle men etmiştir. Yalnız büyük Üstad Said Nursî Hazretlerinin talebesiyim. Ona ve Risale-i Nur'a bütün ruh u canımla bağlıyım. Risale-i Nur ve Üstadım için bana verilecek her türlü cezaya razıyım. Üstadım eserleriyle, benim imanımı ve âhiret hayatımı kurtarmıştır. Onun gayesi, bütün Müslümanları ve vatandaşlarımızı imansızlıktan kurtarıp saadet-i ebediyeye nail etmektir. Bizlerin siyasî bir maksatla alâkamız olmadığı, bütün mahkemelerde tebeyyün etmiştir. Hakikat böyle olduğu halde, yine haksız ve yersiz olarak mahkemeye sürüklendik. Bundan anlıyoruz ki, bizim tesanüdümüzü kırmak istiyorlar. Bizim tesanüdümüz herhangi bir dünyevî ve siyasî gaye ve işe mâtuf değildir. Yalnız ve yalnız Üstadımız Hazretlerine çok, hem pekçok hürmetkârız. Risale-i Nur'u okuyanlar fevkalâde bir imana ve İslâmiyete ve ahlâk ve kemâlâta sahip oluyorlar.

Üstadımıza çok fazla muhabbet etmemek elimizden gelmiyor. Öyle bir Üstada ve öyle Risale-i Nur şakirtlerine bütün mevcudiyetimle bağlıyım. Bu bağ, idam edilsem dahi çözülmez ve kırılmaz. Ben ve bütün kardeşlerim mâsumuz. Risale-i Nur'un serbest bırakılmasını bütün kuvvetimizle talep ediyoruz. Yüce Üstadımıza ve mâsum Nurcu kardeşlerime kendimle beraber beraat verilmesini talep ediyorum.

Ispartalı
Mustafa Gül

Küçük İbrahim'in müdafaasıdır

Afyon Ağırceza Mahkemesine,

Sayın hâkimler,

Bize isnat edilen suç hem yersizdir, hem de dünyaya aittir, siyasîdir. Halbuki, siyaset yapacak insanlar olup olmadığımızı zaten ilk bakışta siz muhterem hâkimler çoktan anlamışsınız. Esasen bu soğuk ve yabancı isnat, eğer faraza yüzde yüz tahakkuk edeceğini yüzlerce salâhiyetli kimseler temin etseler, benim de aklım şimdikinden yüz defa fazla olsa, Risale-i Nur'un ve onun çok muhterem müellifinin bende bıraktığı mânevî intiba ile, bütün mevcudiyetimle bu geçici ve tükenici siyasî lezzet ve maceradan kaçıp âhirete iman ve Cehennemden kurtulmak yolunda sarf ederim. Gerek Risale-i Nur'un kıymetli müellifine hürmetimiz ve bağlılığımız ve gerekse Risale-i Nur'un okunması, yazılması ve Nur talebeleriyle muhabere ve münasebetimiz, Denizli Ağırceza Mahkemesinin ve Yüksek Yargıtayın da tasdikiyle, doğrudan doğruya uhrevîdir. Öyle ki, Risale-i Nur'dan aldığımız fikirle, bu nurlu varlıkları hiçbir suretle dünyevî ve maddî kıymetlere değişmeyiz. Bu bizde bir iman halinde ölünceye kadar yaşayacaktır.

Muhterem heyet-i hâkime,

Madem ki böyle dehşetli bir isnatla burada toplanmış bulunuyoruz. Öyle ise, şu ehemmiyetli hakikati beyan etmek, benim için memleket ve vicdan borcu olmuştur. Yalnız kendi muhitimde Risale-i Nur'un gösterdiği fevkalâde islahat ile bütün halkın gözü önünde şu on seneyi mütecaviz bir zamanda, başta kendim olmak üzere birçok kimseler var ki, evlerinin yollarını öğrenmişler. Süflî gidişatları aile saadetine dönmüş. Şimdi anaları babaları, sebep olanlara dua ediyorlar. Vilâyetimiz dahil ve civarlarında bu kâbilden daha birçoklarının hallerini dinleyiniz. Bâhusus Denizli Hapishanesinde, Risale-i Nur oraya girmesiyle mahpuslar üzerinde öyle bir hüsn-ü tesir yapmıştı ki, halen bu tesir dillerde gezmektedir. Kezâ bu Afyon Hapishanesine dahil olduğum zaman kiminle konuşsam, eski halleriyle şimdiki hallerini zikredip minnet ve şükranla Nur talebelerine dua ediyorlar. Bu hakikatler meydandadır. Ben insan olayım da, bana ve hemcinsime bu derece ahlâkî ve içtimaî ve uhrevî islah edici ve bâhusus kitabımız Kur'ân'ın mühim bir tefsiri olan Risale-i Nur'a ve onun muhterem müellifine ve vatandaşlarına Müslümanca muhabbet ve teselli mektubu yazmak, bir siyaset mevzuu olacağına hayret ediyorum. İşte bu hayretle diyorum ki, böyle

suçolmaz. Olsa olsa Kur'ân ve dolayısıyla Risale-i Nur'un gizli düşmanlarıadliye ve zabıtaya evham verip bizleri böyle hapslere doldurmaya sebepoluyorlar. Elbette yüksek hâkimler bu hakikatleri görecekler ve ellerini vicdanlarına koyup ebedî ve İlâhî çok müjdeleri bulunan adaletli kararlarını verecekler vevatanın dört köşesinde alâka ile bekleyen Müslüman Türk milletinikendilerine minnettar bırakacaklardır.

Afyon Cezaevinde mevkuf İnebolulu

İbrahim Fakazlı

Beşinci Şuâ

Otuz sene evvel yazılan matbu Muhakemat-ı Bediyyede bahsedilen “Sedd-i Zülkarneyn” ve Ye’cüc, Me’cüc ve sâir eşrat-ı kıyametten yirmi mesele, o Muhakemat’a bir tetimme olarak on üç sene^{HAŞİYE-1} evvel bir kısım müsveddesi yazılmış idi. Aziz bir dostumun hatırı için tebyiz edildi, Beşinci Şuâ oldu.

Otuz Birinci Mektuptan Otuz Birinci Lem’anın Beşinci Şuâdır.

İHTAR: Evvelce Mukaddimededen sonra gelen Meseleler okunsun, tâ Mukaddimedeki maksat anlaşılsın.

¹ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا âyetinin bir nüktesi, bu zamanda akîde-i avâm-ı mü’minîni vikaye ve şübehattan muhafaza için yazılmış. Âhırzamanda vukua gelecek hâdisâta dair hadîslerin bir kısmı, müteşabihat-ı Kur’âniye gibi, derin mânâları var. Muhkemat gibi tefsir edilmez ve herkes bilemez. Belki tefsir yerinde te’vil ederler.

² وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ³ sırrıyla, vukuundan sonra te’villeri anlaşılır ve murat ne olduğu bilinir ki, ilimde râsih olanlar ³ أَمَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا deyip o gizli hakikatleri izhar ederler.

Haşîye-1 Şimdi kırk seneden geçmiş.

1. “Onun alâmetleri gelmiştir.” Muhammed Süresi, 47:18

2. “Halbuki o âyetlerin tefsirini Allah’tan ve ilimde derinlik ve istikamet sahibiolanlardan başkası bilemez.” Âl-i İmrân Süresi, 3:7. (Bu meal, müteahhiirîn alimlerine (Yaklaşık Milâdî 1100 tarihinden sonra gelenâlimlere) göredir. Daha geniş bilgi için bk. Birinci Şua, On Üçüncü ve On Dördüncü Âyetler.)

Bu Beşinci Şuânın bir Mukaddimesi ve yirmi üç Meselesi vardır. Mukaddime beş noktadır.

Birinci nokta: İman ve teklif, ihtiyar dairesinde bir imtihan, bir tecrübe, bir müsabaka olduğundan, perdeli ve derin ve tetkik ve tecrübeye muhtaç olan nazarî meseleleri elbette bedihî olmaz. Ve herkes ister istemez tasdik edecek derecede zarurî olmaz. Tâ ki, Ebu Bekir’ler âlâ-yı illiyyîne çıksınlar ve Ebu Cehil’ler esfel-i sâfilîne düşsünler. İhtiyar kalmazsa teklif olamaz. Ve bu sır ve hikmet içindir ki, mu’cizeler seyrek ve nâdir verilir. Hem dâr-ı teklifte gözle

görünecek olan alâmet-i kıyamet ve eşrât-ı saat, bir kısım müteşabihat-ı Kur'âniye gibi kapalı ve te'villi oluyor. Yalnız, güneşin mağripte çıkması bedahet derecesinde herkesi tasdike mecbur ettiğinden, tevbe kapısı kapanır, daha tevbe ve iman makbul olmaz. Çünkü, Ebu Bekir'ler Ebu Cehil'ler ile tasdikte beraber olurlar. Hattâ Hazret-i İsa Aleyhisselâmın nüzûlü dahi ve kendisi İsa Aleyhisselâm olduğu, nur-u imanın dikkatiyle bilinir; herkes bilemez. Hattâ Deccal ve Süfyan¹ gibi eşhâs-ı müthişe, kendileri dahi kendilerini bilmiyorlar.

1. Süfyan denilen İslâm deccalının varlığı hakkında bir çok hadîs vardır. Bunlardan birisi için bk. el-Hâkim, *el-Müstedrek*: 4:520.

İkinci nokta: Peygambere bildirilen umûr-u gaybiye, bir kısmı tafsil ile bildirilir.

Bu kısımda hiç tasarruf edilmez ve karışamaz: Kur'ân'ın ve hadîs-i kudsînin muhkematı gibi.

Ve diğer bir kısmı icmal ile bildirilir, tafsilât ve tasviratı onun içtihadına havâle edilir: İmana girmeyen hâdisât-ı kevnîyeye ve vukuat-ı istikbâliyyeye dair hadîsler gibi. Bu kısımda, Peygamberimiz (Aleyhissalâtü Vesselâm) belâğatiyle, temsiller suretinde, sırr-ı teklif hikmetine muvafık tafsil ve tasvir eder. Meselâ, bir sohbetle derin bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: “Bu gürültü, yetmiş seneden beri Cehennem tarafına yuvarlanan bir taşın bu dakikada Cehennemin dibine yetişip düşmesiningürültüsüdür.” Bu garip haberden beş altı dakika sonra birisi geldi, dedi: “Ya Resulallah, yetmiş yaşında bulunan filân münafık vefat etti, Cehenneme gitti.”¹ Peygamberin yüksek belîğâne kelâmının te'vilini gösterdi.

1. Müslim: Cennet, 31, Hadîs No: 2844; Müsned, 3:341, 346.

İHTAR: Hakaik-i imaniyeye girmeyen cüz'î hâdisât-ı istikbaliye nazar-ı Nübüvvette ehemmiyetsizdir.

Üçüncü nokta: İki Nüktedir.

Birincisi: Teşbihler ve temsiller suretinde rivayet edilen bir kısım hadîsler, mürûr-u zamanla avâmın nazarında hakikat telâkki edildiğinden, vâkıa mutabık çıkmıyor. Ayn-ı hakikat olduğu halde, vâkıa mutabakatı görünmüyor. Meselâ, Hamele-i Arş gibi arzın hamelesinden olan “Sevr” ve “Hut” namında ve misalinde iki melâike, koca bir öküz ve pek büyük bir balık tasavvur edilmiş.

İkincisi: Bir kısım hadîsler İslâmların ekseriyeti noktasında veya hükûmet-i İslâmiyenin veya merkez-i hilâfetin nokta-i nazarında vürud ettiği halde, umum ehl-i dünyaya şamil zannedilmiş ve bir cihette hususî bulunduğu halde, küllî ve âmm telâkki edilmiş. Meselâ rivayette vardır ki, “Bir zaman gelecek, Allah Allah diyen kalmayacak.”¹ Yani, “Zikirhaneler kapanacak ve Türkçe ezan ve kâmet okunacak” demektir.

1. Tirmizî, Fiten: 35; el-Hâkim, *el-Müstedrek*: 4:494; İbn-i Hibban, *Sahih*: 8:299.

Dördüncü nokta: Ecel ve mevt gibi umur-u gaybiye çok hikmet ve maslahat cihetiyle gizli kaldığı misillü, dünyanın sekeratı ve mevti ve nev-i beşerin ve cins-i hayvanın eceli ve vefatı olan kıyamet dahi çok maslahatlar için gizlenilmiş.

Evet, eğer ecel vakti muayyen olsaydı, yarı ömür gaflet-i mutlaka içinde ve yarıdan sonra, darağacına asılmak için her gün bir ayak daha onun tarafına atılmakla dehşet-i mutlaka içinde, havf ve recanın muvazene-i maslahatkârâne ve hakîmânesi bozulduğu gibi; aynen öyle de, dünyanın eceli ve sekeratı olan kıyamet vakti muayyen olsaydı, kurûn-u ûlâ ve vustâ fikr-i âhiretten pek az müteessir olacaktı. Ve kurûn-u uhrâ, dehşet-i mutlaka içinde bulunup ne hayat-ı dünyeviyele lezzeti ve kıymeti kalır ve ne de havf ve reca içinde ihtiyar ile itaatkârâne olan ubudiyetin ehemmiyeti ve hikmeti bulunurdu. Hem eğer muayyen olsa, bir kısım hakaik-i imaniye bedahet derecesine girer, herkes ister istemez tasdik eder. İhtiyar ve irade ile bağı olan sırr-ı teklif ve hikmet-i iman bozulur.

İşte bunun gibi çok maslahatlar için umûr-u gaybiye gizli kaldığından, herkes her dakikada hem ecelini, hem bekâsını düşündüğü için hem dünyaya, hem âhiretine çalışabildiği gibi, her asırda dahi hem kıyamet kopacağını, hem dünyanın devamını düşünebildiği için, hem dünyanın fâniliğinde hayat-ı bâkiyeye, hem hiç ölmeyecek gibi imaret-i dünyaya çalışabilir.

Hem de musibetlerin vakti muayyen olsaydı, musibet başına gelen adam, musibetin intizarında o gelen musibetin belki on mislinden ziyade mânevî bir musibet, o intizardan çekmemesi için, hikmet ve rahmet-i İlâhiye tarafından gizli, perdeli bırakılmış. Ve ekser hâdisât-ı kevniye-i gaybiye böyle hikmetleri bulunduğundandır ki, gaybdan haber vermek yasak edilmiş.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ¹ düsturuna karşı hürmetsizlik ve itaatsizlik etmemek içindir ki, medâr-ı teklif ve hakaik-i imaniyeden başka olan umûr-u gaybiyeden izn-i Rabbânî ile haber verenler dahi, yalnız işaret suretinde perdeli ve kapalı ihbar etmişler. Hattâ Tevrat ve İncil ve Zebur'da Peygamberimiz hakkında gelen müjdeler ve haberler dahi bir derece perdeli ve kapalı gelmiş ki, o kitapların bir kısım tâbileri te'vil edip iman etmediler. Fakat itikadât-ı imaniyeye giren meseleleri tasrihle ve tekrarlar ihbar etmek ve açık bir surette tebliğ etmek hikmet-i teklifin muktezası olduğundan, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan ve Tercüman-ı Zîşânı (a.s.m.) umûr-u uhreviyeden tafsilen ve hâdisât-ı istikbaliye-i dünyeviyele icmalen haber vermişler.

¹ 1. Gaybı ancak Allah bilir.

Beşinci nokta: Hem her iki deccalın, asırlarına ait olan harikaları, onların

bahsiyle ve münasebetiyle rivayet edildiğinden, onların şahıslarından sudûr edeceği telâkki ve tevehhüm edilmesinden, o rivayet müteşabih olmuş, mânâsı gizlenmiş, meselâ tayyare ve şimendiferle gezmesi...

Hem meselâ, meşhur olmuş ki, İslâm Deccalı öldüğü vakit ona hizmet eden şeytan, İstanbul'da Dikilitaş'ta bütün dünyaya bağırarak¹ ve herkes o sesi işitecek ki, "O öldü." Yani pek acip ve şeytanları dahi hayrette bırakan radyoyla bağırılacak, haber verilecek.

Hem Deccalın rejimine ve teşkil ettiği komitesine ve hükûmetine ait garip halleri ve dehşetli icraatı, onun şahsıyla münasebettar rivayet edilmesi cihetiyle mânâsı gizlenmiş. Meselâ, "O kadar kuvvetlidir ve devam eder; yalnız Hazret-i İsa (a.s.) onu öldürebilir, başka çare olamaz"² rivayet edilmiş. Yani, onun mesleğini ve yırtıcı rejimini bozacak, öldürecek, ancak semâvî ve ulvî hâlis bir din İsevîlerde zuhur edecek ve hakikat-i Kur'âniyeye iktida ve ittihad eden bu İsevî dinidir ki, Hazret-i İsa Aleyhisselâmın nüzulüyle o dinsiz meslek mahvolur, ölür. Yoksa onun şahsı bir mikrop, bir nezle ile öldürülebilir.

1. Müslim, Fiten: 34.

2. Tirmizi, Fiten: 62; Ebû Dâvud, Melâhim: 14; Müsned, 3:420, 4:226; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:529-530.

Hem bir kısım râvîlerin kâbil-i hatâ içtihadlarıyla olan tefsirleri ve hükümleri, hadîs kelimelerine karışıp hadîs zannedilir, mânâ gizlenir. Vâkıa mutabakatı görünmez, müteşabih hükmüne geçer.

Hem eski zamanda, bu zaman gibi cemaatin ve cemiyetin şahs-ı mânevîsi inkişaf etmediğinden ve fikr-i infirâdî galip olduğundan, cemaatin sıfat-ı azîmesi ve büyük harekâtı o cemaatin başında bulunan şahıslara verildiği cihetiyle, o şahıslar, harika ve küllî sıfatlara lâayık ve muvafık olmak için yüz derece cisminden ve kuvvetinden büyük bir acûbe cisim ve müthiş bir heykel ve çok harika bir kuvvet ve iktidar bulunmak lâzım geldiğinden öyle tasvir edilmiş. Vâkıa mutabakatı görünmüyor ve o rivayet müteşabih olur.

Hem iki deccalın sıfatları ve halleri ayrı ayrı olduğu halde, mutlak gelen rivayetlerde iltibas oluyor; biri, öteki zannedilir. Hem Büyük Mehdînin halleri sâbık mehdîlere işaret eden rivayetlere mutabık çıkmıyor, hadîs-i müteşabih hükmüne geçer. İmam-ı Ali (r.a.) yalnız İslâm Deccalından bahseder.

Mukaddime bitti, meselelere başlıyoruz.

Şimdilik o hâdisât-ı gaybiyenin yüzer misallerinden, mülhidler tarafından avâmın akidelerini bozmak fikriyle işâa edilen yirmi üç Meseleleri, tevfik-i Rabbânî ile, gayet muhtasar bir surette beyan edilecek. Ve o Meseleler

mülhidlerin tahmini gibi zarar vermemekle beraber, herbiri bir lem'a-i i'câz-ı Nebevî olduğu görünmekle ve hakikî te'villeri ispat ve izhar edilmekle akîde-i avâmı kuvvetlendirmeye mühim bir sebep olmasını rahmet-i Rabbânîden rica edip hatîâtımı ve galatatımı afv ve mağfiret altına almasını Rabb-i Rahîmimden niyaz ederim.

Beşinci Şuâ'nın İkinci Makamı ve Meseleleri

BİRİNCİ MESELE

Rivayette var ki, “Âhırzamanın eşhas-ı mühimmesinden olan Süfyanın eli delinecek.”

Allahu a'lem, bunun bir te'vili şudur ki: Sefahet ve lehviyat için gayet israf ile elinde mal durmaz, israfata akar. Darb-ı meselde deniliyor ki, “Filân adamın eli deliktir.” Yani çok müsriftir.

İşte, “Süfyan israfı teşvik etmekle, şiddetli bir hırs ve tamai uyandırarak insanların o zayıf damarlarını tutup kendine musahhar eder” diye bu hadîs ihtar ediyor; “İsraf eden ona esir olur, onun dâmına düşer” diye haber verir.

İKİNCİ MESELE

Rivayette var ki, “Âhırzamanın dehşetli bir şahsı sabah kalkar, alnında ‘Hâzâ kâfir’ yazılmış bulunur.”¹

Allahu a'lem bissavab, bunun te'vili şudur ki: O Süfyan, kendi başına frenklerin serpuşunu koyup herkese de giydirir. Fakat cebir ve kanunla tâmim ettiğinden, o serpuş dahi secdeye gittiği için, inşaallah ihtida eder; daha herkes—yalnız istemeyerek—onu giymekle kâfir olmaz.

1. Buhari, Fiten: 26; Müslim, Fiten: 101, 102; Tirmizî, Fiten: 62; Müsned, 3:115, 211, 228, 249, 250, 5:38, 404-405, 6:139-140.

ÜÇÜNCÜ MESELE

Rivâyette var ki, “Âhırzamanın müstebit hâkimleri, hususan Deccalın yalancı cennet ve cehennemleri bulunur.”¹

² bunun bir te'vili şudur ki: Hükûmet dairesinde karşı karşıya kurulan ve birbirine bakan vaziyette bulunan hapishane ile lise mektebi, “Biri hûri ve gılmanın çirkin bir taklidi, diğeri azap ve zindan suretine girecek” diye bir işarettir.

1. Müslim, Fiten, 104, 109; İbn-i Mâce, Fiten: 33; Müsned, 5:397.

2. “...Gerçek bilgi ancak Allah katındadır.” Mülk Süresi, 67:26.

DÖRDÜNCÜ MESELE

Rivâyette var ki, “Âhîrzamanda Allah Allah diyecek kalmaz.”¹

2 لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki: “Allah Allah Allah” deyip zikreden tekyeler, zikirhâneler, medreseler kapanacak ve ezan ve kâmet gibi şeâirde ismullah yerine başka isim konulacak demektir. Yoksa, umum insanlar küfr-ü mutlaka düşecekler demek değildir. Çünkü Allah’ı inkâr etmek, kâinatı inkâr etmek kadar akıldan uzaktır. Umum değil, belki ekser insanlarda dahi vukuunu akıl kabul etmez. Kâfirler Allah’ı inkâr etmiyorlar, yalnız sıfâtında hatâ ediyorlar.

Diğer bir te’vili şudur ki: Kıyamet kopmasının dehşetini görmemek için, mü’minlerin ruhları bir parça evvel kabzedilir. Kıyamet kâfirlerin başlarında patlar.

1. Müslim, İmân; 234; Tirmizi, Fitne; 35; Müsned, 3:107, 201, 259.
2. Gaybı ancak Allah bilir.

BEŞİNCİ MESELE

Rivâyette vardır ki, “Âhîrzamanda Deccal gibi bir kısım şahıslar ulûhiyet dâva edecekler ve kendilerine secde ettirecekler.”¹

Allahu a’lem, bunun bir te’vili şudur ki: Nasıl ki padişahı inkâr eden bir bedevî kumandan, kendinde ve başka kumandalarda, hâkimiyetleri nisbetinde birer küçük padişahlık tasavvur eder. Aynen öyle de, tabiiyyun ve maddiyyun mezhebinin başına geçen o eşhas, kuvvetleri nisbetinde kendilerinde bir nevi rububiyet tahayyül ederler ve raiyetini kendi kuvveti için kendine ve heykellerine ubudiyetkârâne serfûru ettirirler, başlarını rûkûa getirirler demektir.

1. el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:508; İbn-i Kesîr, Nihâyetü’l-Bidâye ve’n-Nihâye: 1:125, 126; Müsned, 4:20, 5:372

ALTINCI MESELE

Rivâyette var ki, “Fitne-i âhîrzaman o kadar dehşetlidir ki, kimse nefesine hâkim olmaz.”¹ Bunun için bin üç yüz sene zarfında emr-i Peygamberî ile bütün ümmet o fitneden istiâze etmiş, azab-ı kabirden sonra

مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ.. مِنْ فِتْنَةِ آخِرِ الزَّمَانِ

² vird-i ümmet olmuş.

Allahu a’lem bissavab, bunun bir te’vili şudur ki: O fitneler nefisleri kendilerine çeker, meftun eder. İnsanlar ihtiyarlarıyla, belki zevkle irtikâp ederler. Meselâ, Rusya’da hamamlarda kadın-erkek beraber çıplak girerler. Ve kadın, kendi güzelliklerini göstermeye fitraten çok meyyal olmasından, seve seve o fitneye atılır, baştan çıkar. Ve fitraten cemâlperest erkekler dahi, nefesine mağlûp olup o ateşe sarhoşâne bir sürurla düşer, yanar. İşte dans ve tiyatro gibi o zamanın lehviyatları ve kebairleri ve bid’aları, birer câzibedarlıkla pervane gibi

nefisperestleri etrafına toplar, sersem eder. Yoksa, cebr-i mutlakla olsa ihtiyar kalmaz, günah dahi olmaz.

1. Süyûtî, *el-Fethû'l-Kebîr*: 1:315, 2:185, 3:9; *el-Hâvî Li'l-Fetâva*: 2:217; Ebû Abdullah Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*: 1:266.

2. "Mesih Deccalın fitnesinden... Ahirzaman fitnesinden... (Sana sığınıyoruz Allah'ım)." *Buhari*, Daavât: 37, 39, 44, 45, 46, Ezan: 149, Cenâiz: 88, Fiten: 26; *Müslim*, Mesâcid: 127, 128, 130-134; *Müsned*, 6:139.

YEDİNCİ MESELE:

Rivayette var ki, "Süfyan büyük bir âlim olacak, ilimle dalâlete düşer. Ve çok âlimler ona tâbi olacaklar."

Ve'l-ilmu indallah, bunun bir te'vili şudur ki: Başka padişahlar gibi ya kuvvet ve kudret veya kabile ve aşiret veya cesaret ve servet gibi vasıta-i saltanat olmadığı halde, zekâvetiyle ve fenniyle ve siyasî ilmiyle o mevkiî kazanır ve aklıyla çok âlimlerin akıllarını teshir eder, etrafında fetvacı yapar. Ve çok muallimleri kendine taraftar eder ve din derslerinden tecerrüt eden maarifi rehber edip tâmimine şiddetle çalışır, demektir.

SEKİZİNCİ MESELE

Rivayetler, Deccalın dehşetli fitnesi İslâmlarda olacağını¹ gösterir ki, bütün ümmet istiâze etmiş.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

²Bunun bir te'vili şudur ki: İslâmların Deccalı ayırır. Hattâ bir kısım ehl-i tahkik, İmam-ı Ali'nin (r.a.) dediği gibi demişler ki: Onların Deccalı Süfyandır, İslâmlar içinde çıkacak, aldatmakla iş görecektir. Kâfirlerin Büyük Deccalı ayırır.³ Yoksa Büyük Deccalın cebir ve ceberut-u mutlakına karşı itaat etmeyen şehid olur ve istemeyerek itaat eden kâfir olmaz, belki günahkâr da olmaz.

1. Suyûtî, *el-Örfî Va'di fi Ahbari'l-Mehdî*: 2:233, 334.

2. Gaybı ancak Allah bilir.

3. Süyûtî, *el-Orfu'l-Verdî fi Ahbari'l-Mehdî (el-Hâvî li'l-Fetâva)*: 2:234; Ahmed Zeynî Dahlan, *el-Fütûhâtü'l-İslâmiye*: 294; el-Berzenci, *el-İşâa' fi Esrâti's-Sâa'*: 95-99; İbn-i Haceri'l-Heytemî, *el-Fetâva'l-Hadisîyye*: 36; *Muhtasar u Tezkireti'l-Kurtubî*: 133-134.

DOKUZUNCU MESELE

Rivayetlerde, vukuat-ı Süfyaniye ve hâdisât-ı istikbaliye Şam'ın etrafında ve Arabistan'da tasvir edilmiş.

Allahu a'lem, bunun bir te'vili şudur ki: Merkez-i hilâfet eski zamanda Irak'ta ve Şam'da ve Medine'de bulunduğundan, râvîler kendi içtihadlarıyla, daimî öyle kalacak gibi mânâ verip, merkez-i Hükûmet-i İslâmiye yakınlarında tasvir etmişler, Halep ve Şam demişler. Hadîsin mücmel haberlerini, kendi içtihadlarıyla tafsil etmişler.

ONUNCU MESELE

Rivayetlerde, eşhas-ı âhirzamanın fevkalâde iktidarlarından bahsedilmiş.

Vel'ilmü indallah, bunun te'vili şudur ki: O şahısların temsil ettikleri mânevî şahsiyetin azametinden kinâyedir. Bir vakit Rusya'yı mağlûp eden Japon

Başkumandanının sûreti, bir ayağı Bahr-i Muhitte, diğer ayağı Port Arthur Kalesinde olarak gösterildiği gibi, şahs-ı mânevînin dehşetli azameti, o şahsiyetin mümessilinde, hem o mümessilin büyük heykellerinde gösteriliyor. Amma fevkalâde ve harika iktidarlari ise, ekser icraatları tahribat ve müştehiyât olduğundan, fevkalâde bir iktidar görünür. Çünkü tahrip kolaydır. Bir kibrit bir köyü yakar. Müştehiyat ise, nefisler taraftar olduğundan çabuk sirayet eder.

ON BİRİNCİ MESELE

Rivayette var ki, “Âhirzamanda bir erkek kırk kadına nezaret eder.”¹

Allahu a’lem bissavab, bunun iki te’vili var:

Birisi: O zamanda meşru nikâh azalır veya Rusya’daki gibi kalkar. Bir tek kadına bağlanmaktan kaçıp başıboş kalan, kırk bedbaht kadınlara çoban olur.

İkinci te’vili: O fitne zamanında, harplerde erkeklerin çoğu telef olmasından, hem bir hikmete binaen ekser tevellüdat kızlar bulunmasından kinayedir. Belki hürriyet-i nisvan ve tam serbestiyetleri kadınlık şehvetini şiddetle ateşlendirdiğinden fıtratça erkeğine galebe eder; veledi kendi suretine çekmeye sebebiyet verdiğiinden, emr-i İlâhî ile kızlar pek çok olur.

1. Buhari, Nikâh: 110. Ayrıca, bir erkeğin elli kadına nezâret edeceğine dair hadîs için bk. Buhari, İlim: 21, Eşribe: 1; Müslim, İlim: 9; Tirmizi, Fiten: 34; İbn-i Mâce, Fiten: 25; Müsned, 3:98, 176, 202, 213-214, 273, 289

ON İKİNCİ MESELE

Rivayetlerde var ki, “Deccalın birinci günü bir senedir, ikinci günü bir ay, üçüncü günü bir hafta, dördüncü günü bir gündür.”¹

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

²Bunun iki te’vili vardır:

Birisi: Büyük Deccalın kutb-u şimâlî dairesinde ve şimal tarafında zuhur edeceğine kinaye ve işaretir. Çünkü kutb-u şimâlînin mevkiinde bütün sene, bir gece bir gündüzdür. Bir gün şimendiferle bu tarafa gelse, yaz mevsiminde bir ay mütemadiyen güneş gurub etmez. Daha bir gün otomobil ile gelse, bir haftada daima güneş görünür. Ben Rusya’daki esaretimde bu mevkie yakın bulunuyordum. Demek Büyük Deccal, şimalden bu tarafa tecavüz edeceğine mu’cizâne bir ihbardır.

İkinci te’vili ise: Hem Büyük Deccalın, hem İslâm Deccalının üç devre-i istibdatları mânâsında üç eyyam var. “Bir günü, bir devre-i hükûmetinde öyle büyük icraat yapar ki, üç yüz sene yapılmaz. İkinci günü, yani ikinci devresi, birsenede, otuz senede yapılmayan işleri yaptırır. Üçüncü günü ve devresi, bir senede yaptığı tebdiller on senede yapılmaz. Dördüncü günü ve devresi âdileşir, bir şey yapmaz, yalnız vaziyeti muhafazaya çalışır” diye, gayet yüksek bir belâğatla ümmetine haber vermiş.

2. Müslim, Fiten: 110; Ebû Dâvud, Melâhim: 14; Tirmizî, Fiten: 59; İbn-i Mâce, Fiten: 33; Müsned, 4:181.
1. Gaybı ancak Allah bilir.

ON ÜÇÜNCÜ MESELE

Kat'î ve sahih rivayette var ki, “İsa Aleyhisselâm Büyük Deccalı öldürür.”¹

Vel’ilmü indallah, bunun da iki vechi var:

Bir vechi şudur ki: Sihir ve manyetizma ve ispritizma gibi istidracî harikalarıyla kendini muhafaza eden ve herkesi teshir eden o dehşetli Deccalı öldürebilecek, mesleğini değiştirecek, ancak harika ve mu’cizatlı ve umumun makbulü bir zât olabilir ki, o zât, en ziyade alâkadar ve ekser insanların peygamberi olan Hazret-i İsa Aleyhisselâmdır.

İkinci vechi şudur ki: Şahs-ı İsa Aleyhisselâmın kılınıcıyla maktul olan şahs-ı Deccalın, teşkil ettiği dehşetli maddiyyunluk ve dinsizliğin azametli heykeli ve şahs-ı mânevîsini öldürecek ve inkâr-ı ulûhiyet olan fikr-i küfrîsini mahvedecek ancak İsevî ruhânileridir ki, o ruhâniler din-i İsevînin hakikatini hakikat-i İslâmiye ile mezc ederek o kuvvetle onu dağıtacak, mânen öldürecek. Hattâ, “Hazret-i İsa Aleyhisselâm gelir, Hazret-i Mehdîye namazda iktida eder, tâbi olur”² diye rivayeti, bu ittifaka ve hakikat-i Kur’âniyenin metbuiyetine ve hâkimiyetine işaret eder.

1. Tirmizî, Fiten: 62; Ebû Dâvud, Melâhim: 14; Müsned, 3:420, 4:226; el-Hâkim, el-Müstedrek, 4:529-530.
2. Buhârî, Enbiya: 49; Müslim, İmân: 244, 245, 247; İbn-i Mâce, Fiten: 33; Müsned, 2:336, 3:368

ON DÖRDÜNCÜ MESELE

Rivayette var ki, “Deccalın mühim kuvveti Yahudidir. Yahudiler severek tâbi olurlar.”¹

Allahu a’lem, diyebiliriz ki, bu rivayetin bir parça te’vili Rusya’da çıkmış. Çünkü, her hükûmetin zulmünü gören Yahudiler, Almanya memleketinde kesretle toplanıp intikamlarını almak için, komünist komitesinin tesisinde mühim bir rol ile Yahudi milletinden olan Troçki namında dehşetli bir adamı, Rusya’nın Başkumandanlığına ve terbiyegerdeleri olan meşhur Lenin’den sonra Rus hükûmetinin başına geçirerek Rusya’nın başını patlatıp bin senelik mahsulâtını yaktırdılar. Büyük Deccalın komitesini ve bir kısım icraatını gösterdiler. Ve sair hükûmetlerde dahi ehemmiyetli sarsıntılar verip karıştırdılar.

1. Müslim, Fiten: 124; Müsned, 3:224, 292, 4:216-217.

ON BEŞİNCİ MESELE

Ye’cüc ve Me’cüc hâdisâtının icmali Kur’ân’da olduğu gibi, rivayette bir kısım tafsilât var. Ve o tafsilât ise, Kur’ân’ın muhkematından olan icmali gibi muhkem değil, belki bir derece müteşabih sayılır. Onlar te’vil isterler. Belki râvîlerin içtihadları karışmasıyla, tabir isterler.

Evet, لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ 'bunun bir te’vili şudur ki: Kur’ân’ın lisan-ı

semâvîsinde “Ye’cüc” ve “Me’cüc” namı verilen Mançur ve Moğol kabileleri, eski zamanda Çin-i Maçin’den bir kısım başka kabileleri beraber alarak kaç defa Asya ve Avrupa’yı hercümerc ettikleri gibi, gelecek zamanlarda dahi dünyayı zîr ü zeber edeceklerine işaret ve kinayedir. Hattâ şimdi de komünistlik içindeki anarşistin ehemmiyetli efradı onlardandır.

Evet, ihtilâl-i Fransevîde hürriyetperverlik tohumuyla ve aşılmasıyla sosyalistlik türedi, tevellüd etti. Ve sosyalistlik ise bir kısım mukaddesatı tahrip ettiğinden, aşıladığı fikir, bilâhare bolşevikliğe inkılâp etti. Ve bolşeviklik dahi çok mukaddesat-ı ahlâkiye ve kalbiye ve insaniyeyi bozduğundan, elbette, ettikleri tohumlar hiçbir kayıt ve hürmet tanımayan anarşistlik mahsulünü verecek. Çünkü kalb-i insanîden hürmet ve merhamet çıksa, akıl ve zekâvet, o insanları gayet dehşetli ve gaddar canavarlar hükmüne geçirir; daha siyasetle idare edilmez. Ve anarşistlik fikrinin tam yeri ise, hem mazlum kalabalıklı, hem medeniyette ve hâkimiyette geri kalan çapulcu kabileler olacak. Ve o şeraite muvafık insanlar ise, Çin-i Maçin’de kırk günlük bir mesafede yapılan ve Acaib-i Seb’a-i Âlemden birisi bulunan Sedd-i Çinînin binasına sebebiyet veren Mançur ve Moğol ve bir kısım Kırgız kabileleridir ki, Kur’ân’ın mücmel haberini tefsir eden Zât-ı Ahmediye (Aleyhissalâtü Vesselâm) mu’cizâne ve muhakkikane haber vermiş.

1. Gaybı ancak Allah bilir.

ON ALTINCI MESELE

Rivayette var ki: İsa Aleyhisselâm Deccalı öldürdüğü münasebetiyle, “Deccalın fevkalâade büyük ve minareden daha yüksek bir azamet-i heykelde ve Hazret-i İsa Aleyhisselâm ona nisbeten çok küçük bulunduğunu”¹ gösterir.

2 لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ Bunun bir te’vili şu olmak gerektir ki: İsa Aleyhisselâmı nur-u iman ile tanıyan ve tâbi olan cemaat-i ruhâniye-i mücahidînin kemiyeti, Deccalın mektepçe ve askerce ilmî ve maddî ordularına nisbeten çok az ve küçük olmasına işaret ve kinayedir.

1. İbn-i Kesir, *Nihâyetü'l-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:103-4; Alâuddin el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 14:330; Süyûtî, *ed-Dürü'l-Mensûr*, 5:355; Süyûtî, *el-Hâvî Li'l-Fetâvâ*, 2:588; el-Heysemî, *Mecmeu'z-Zevâid*, 8:244.

2. Gaybı ancak Allah bilir.

ON YEDİNCİ MESELE

Rivayette var ki, “Deccal çıktığı gün bütün dünya ışıtır ve kırk günde dünyayı gezer ve harikulâde bir eşiği vardır.”¹

Allahu a’lem, bu rivayetler tamamen sahih olmak şartıyla te’villeri şudur: Bu rivayetler mu’cizâne haber verir ki, “Deccal zamanında vasıta-i muhabere ve seyahat o derece terakki edecek ki, bir hâdisе bir günde umum dünyada ışıtilecek. Radyo ile bağırır, şark-garp ışıtır ve umum ceridelerinde okunacak. Ve

bir adam kırk günde dünyayı devredecek ve yedi kıt'asını ve yetmiş hükûmetini görecek ve gezecek” diye, zuhurundan on asır evvel telgraf, telefon, radyo, şimendifer, tayyareden mu'cizâne haber verir.

Hem Deccal, deccallık haysiyetiyle değil, belki gayet müstebit bir kral sıfatıyla işitilir. Ve gezmesi de her yeri istilâ etmek için değil, belki fitneyi uyandırmak ve insanları baştan çıkarmak içindir. Ve bindiği merkebi ve himarı ise, ya şimendiferdir ki bir kulağı ve bir başı cehennem gibi ateş ocağı, diğer kulağı yalancı cennet gibi güzelce tezyin ve tefriş edilmiş. Düşmanlarını ateşli başına, dostlarını ziyafetli başına gönderir. Veyahut onun eşiği, merkebi, dehşetli bir otomobildir veya tayyaredir veyahut—sükût lâzım!

1. İbn-i Kesîr, *Nihâyetü'l-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:106; İbn-i Ebî Şeybe, *el-Musannef*, 7:495-500.

ON SEKİZİNCİ MESELE

Rivayette var ki, “Ümmetim istikametle gitse, ona bir gün var.”¹ Yani, ²

فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ âyetinin sırrıyla, bin sene hâkimâne ve mükemmel yaşayacak. Eğer istikamette gitmezse, ona yarım gün var. Yani, ancak beş yüz sene kadar hâkimiyeti ve galibiyeti muhafaza eder.

Allahu a'lem, bu rivâyet kıyametten haber vermek değil, belki İslâmiyetin galibâne hâkimiyetinden ve hilâfetin saltanatından bahseder ki, ayn-ı hakikat ve bir mu'cize-i gaybiye olarak aynen öyle çıkmış. Çünkü hilâfet-i Abbâsiyenin âhırinde, onun ehl-i siyaseti istikameti kaybettiği için, beş yüz sene kadar yaşamış. Fakat ümmetin heyet-i mecmuası ise, istikameti kaybetmediğinden, hilâfet-i Osmaniye imdada gelip bin üç yüz sene kadar hâkimiyeti devam ettirmiş. Sonra Osmanlı siyasiyyunları dahi istikameti muhafaza edemediğinden, o da ancak (hilâfetle) beş yüz sene yaşayabilmiş. Bu hadîsin mu'cizâne ihbarını, hilâfet-i Osmâniye kendi vefatıyla tasdik etmiş. Bu hadîsi başka risalelerde dahi bahsettiğimizden burada kısa kesiyoruz.

1. *Ebû Dâvud*, Melâhim: 18; *Müsned*, 1:170, 4:193.

2. “Sizin gününüzle bin sene kadar uzun olan kıyâmet gününde...” Secde Sûresi, 32:5.

ON DOKUZUNCU MESELE

Rivayetlerde, âhîrzamanın alâmetlerinden olan ve Âl-i Beyt-i Nebevîden Hazret-i Mehdînin (Radıyallahu Anh) hakkında ayrı ayrı haberler var. Hattâ bir kısım ehl-i ilim ve ehl-i velâyet, eskide onun çıkmasına hükmetmişler.

Allahu a'lem bissavab, bu ayrı ayrı rivayetlerin bir te'vili şudur ki: Büyük Mehdînin çok vazifeleri var. Ve siyaset âleminde, diyanet âleminde, saltanat âleminde, cihad âlemindeki çok dâirelerde icraatları olduğu gibi, herbir asır, me'yusiyet vaktinde kuvve-i maneviyesini teyid edecek bir nevi Mehdîye veyahut Mehdînin onların imdadına o vakitte gelmek ihtimaline muhtaç

olduğundan, rahmet-i İlâhiye ile her devirde, belki her asırda bir nevi Mehdî Âl-i Beytten çıkmış, ceddinin şeriatını muhafaza ve sünnetini ihya etmiş. Meselâ, siyaset âleminde Mehdî-i Abbâsî ve diyanet âleminde Gavs-ı Âzam ve Şah-ı Nakşibend ve aktâb-ı erbaa ve on iki imam gibi büyük Mehdînin bir kısım vazifelerini icra eden zâtlar dahi, Mehdî hakkında gelen rivâyetlerde, medâr-ı nazar Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olduğundan, rivayetler ihtilâf ederek, bir kısım ehl-i hakikat demiş: “Eskide çıkmış.” Her ne ise... Bu mesele Risale-i Nur’da beyan edildiğinden, onu ona havale ile burada bu kadar deriz ki:

Dünyada mütesanit hiçbir hanedan ve mütevakıf hiçbir kabile ve münevver hiçbir cemiyet ve cemaat yoktur ki, Âl-i Beytin hanedanına ve kabilesine ve cemiyetine ve cemaatine yetişebilsin.

Evet, yüzer kudsî kahramanları yetiştiren ve binler mânevî kumandanları ümmetin başına geçiren ve hakikat-i Kur’âniyenin mayasıyla ve imanın nuruyla ve İslâmiyetin şerefiyle beslenen, tekemmül eden Âl-i Beyt, elbette âhîrzamanda, şeriat-ı Muhammediyeyi ve hakikat-ı Furkaniyeyi ve sünnet-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ihya ile, ilân ile, icra ile, başkumandanları olan Büyük Mehdînin kemâl-i adaletini ve hakkaniyetini dünyaya göstermeleri gayet mâkul olmakla beraber, gayet lâzım ve zarurî ve hayat-ı içtimaiye-i insaniyedeki düsturların muktezasıdır.

YİRMİNCİ MESELE

Güneşin mağripten çıkması¹ ve zeminden dâbbetü’l-arzın zuhurudur.²

1. Buhari, Fiten: 25, Tefsîr-u Sûre: 6:9, Rikak: 40; Müslim, Teybe: 31, İman: 248, 249, Fiten: 39, 40, 118, 128, 129; Ebû Dâvud, Cihad: 2, Melâhim: 11, 12; Tirmizi, Fiten: 21, Tefsîr-u Sûre: 6:8, 9; İbn-i Mâce, Fiten: 25, 28, 32; Dâremî, Siyer: 69; Müsned, 1:192, 2:164, 201..., 3:31, 4:6, 7.
2. Müslim, İmân: 249, Fiten: 39, 40, 118, 129; Ebû Dâvud, Melâhim: 11, 12; Tirmizi, Fiten: 21, Tefsîr-u Sûre 6:9; İbn-i Mâce, Fiten: 28, 31, 32; Müsned, 2:164, 201, 295, 4:6, 7, 5:268, 357

Amma güneşin mağripten tulûu ise, bedahet derecesinde bir alâmet-i kıyamettir. Ve bedaheti için, aklın ihtiyarı ile bağlı olan tevbe kapısını kapayan bir hâdise-i semâviye olduğundan, tefsiri ve mânası zâhirdir, te’vile ihtiyacı yoktur. Yalnız bu kadar var ki:

Allahu a’lem, o tulûun sebep-i zâhirîsi: Küre-i arz kafasının aklı hükmünde olan Kur’ân onun başından çıkmasıyla zemin divâne olup, izn-i İlâhî ile başını başka seyyareye çarpmasıyla hareketinden geri dönüp, garptan şarka olan seyahatini irade-i Rabbânî ile şarktan garba tebdil etmekle güneş garptan tulûa başlar. Evet, arzı şems ile, ferşi Arş ile kuvvetli bağlayan hablullahi’l-metîn olan Kur’ân’ın kuvve-i câzibesi kopsa, küre-i arzın ipi çözülür, başıboş, serseri olup aksiyle ve intizamsız hareketinden güneş garptan çıkar. Hem müsademe neticesinde emr-i İlâhî ile kıyamet kopar diye bir te’vili vardır.

Amma “dâbbetü’l-arz”: Kur’ân’da, gayet mücmel bir işaret ve lisan-ı halinden kısacık bir ifade, bir tekellüm var. Tafsili ise, ben şimdilik, başka mes’eleler gibi kat’î bir kanaatle bilemiyorum. Yalnız bu kadar diyebilirim:

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ¹

1. Gaybı ancak Allah bilir.

Nasıl ki kavm-i Firavuna çekirge âfâtı ve bit belâsı ve Kâbe tahribine çalışan kavm-i Ebrehe'ye ebâbil kuşları musallat olmuşlar. Öyle de, Süfyanın ve deccalların fitneleriyle bilerek, severek isyan ve tuğyana ve Ye'cüc ve Me'cüc'ün anarşistliği ile fesada ve canavarlığa giden ve dinsizliğe, küfür ve küfrana düşen insanların akıllarını başlarına getirmek hikmetiyle arzdan bir hayvan çıkıp musallat olacak, zîr ü zeber edecek. Allahu a'lem, o dâbbe bir nevidir. Çünkü, gayet büyük birtek şahıs olsa, her yerde herkese yetişmez. Demek, dehşetli bir taife-i hayvaniye olacak. Belki,¹

إِلَّا دَابَّةً الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَاتِهِ

âyetinin işaretiyle o hayvan, dâbbetü'l-arz denilen ağaç kurtlarıdır ki; insanların kemiklerini ağaç gibi kemirecek, insanın cisminde dışından tırnağına kadar yerleşecek. Mü'minler iman bereketiyle ve sefahet ve su-i istimalâtan tecennübleriyle kurtulmasına işareten, âyet, iman hususunda o hayvanı konuşturmuş.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا²
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ³

1. "Asâsını kemirmekte olan bir ağaç kurdu." Sebe' Süresi, 34:14.

2. "Ey Rabbimiz! Unutur veya hataya düşer de bir kusur işlersek, bizi onunla hesaba çekme." Bakara Süresi, 2:286.

3. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Süresi, 2:32.

Sabık yirmi adet meselelere bir tetimme olarak

Üç Küçük Meseledir

BİRİNCİ MESELE

Rivayetlerde Hazret-i İsa Aleyhisselama “Mesih” namı verildiği gibi her iki Deccala dahi “Mesih” namı verilmiş ve bütün rivayetlerde

۱ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ.. مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ

denilmiş. Bunun hikmeti ve te’vili nedir?

Elcevap: Allahu a’lem, bunun hikmeti şudur ki: Nasıl ki emr-i İlâhî ile İsa Aleyhisselâm, şariat-ı Mûseviyede bir kısım ağır tekâlifi kaldırıp şarap gibi bazı müştehiyâtı helâl etmiş; aynen öyle de, büyük Deccal, şeytanın iğvâsı ve hükmüyle şariat-ı İseviyenin ahkâmını kaldırıp Hristiyanların hayat-ı içtimaiyelerini idare eden rabitaları bozarak anarşistliğe ve Ye’cüc ve Me’cüc’e zemin hazır eder. Ve İslâm Deccalı olan “Süfyan” dahi, şariat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) ebedî bir kısım ahkâmını nefis ve şeytanın desiseleriyle kaldırmaya çalışarak, hayat-ı beşeriyenin maddî ve mânevî rabitalarını bozarak, serkeş ve sarhoş ve sersem nefisleri başıboş bırakarak hürmet ve merhamet gibi nuranî zincirleri çözer, hevesat-ı müteaffine bataklığında birbirine saldırmak için cebrî bir serbestiyet ve ayn-ı istibdat bir hürriyet vermek ile dehşetli bir anarşistliğe meydan açar ki, o vakit o insanlar gayet şiddetli bir istibdattan başka zapt altına alınamaz.

1. “MesihDeccalın şerrinden ... Mesih Deccalın şerrinden.” *Buhârî*, Ezan: 149; Cenâiz: 88; *Tirmizî*, Dua: 70, 76, 132; *Müsned*: 2:185, 186, 414, 416.

İKİNCİ MESELE

Rivayetlerde, her iki Deccalın harikulâde icraatlarından ve pek fevkalâde iktidarlarından ve heybetlerinden bahsedilmiş. Hattâ bedbaht bir kısım insanlar, onlara bir nevi ulûhiyet isnad eder diye haber verilmiş. Bunun sebebi nedir?

الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

Elcevap: ۱ icraatları büyük ve hârikulâde olması ise: Ekser tahribat ve hevesata sevkîyat olduğundan, kolayca harikulâde öyle işler yaparlar ki, bir rivayette, “Bir günleri bir senedir.” Yani, bir senede yaptıkları işleri üç yüz senede yapılmaz denilmiş. Ve iktidarları pek fevkalâde görülmesi ise, dört cihet ve sebebi var:

1. “...Gerçek bilgi ancak Allah katındadır.” *Mülk Sûresi*, 67:26.

Birincisi: İstidrac eseri olarak, müstebidâne olan koca hükûmetlerinde, cesur

orduların ve faal milletin kuvvetiyle vukua gelen terakkiyat ve iyilikler haksız olarak onlara isnad edilmesiyle, binler adam kadar bir iktidar onların şahıslarında tevehhüm edilmeye sebep olur. Halbuki, hakikaten ve kaideten, bir cemaatin hareketiyle vücuda gelen müsbet mehâsin ve şeref ve ganimet o cemaate taksim edilir ve efradına verilir. Ve seyyiat ve tahribat ve zayıyat ise, reisinin tedbirsizliğine ve kusurlarına verilir. Meselâ, bir tabur bir kal'ayı fethetse, ganimet ve şeref süngülerine aittir. Ve menfî tedbirlerle zayıyatlar olsa, kumandanlarına aittir.

İşte hak ve hakikatin bu düstur-u esasiyesine bütün bütün muhalif olarak müsbet terakkiyat ve hasenat o müthiş başlara ve menfî icraat ve seyyiat bîçare milletlerine verilmesiyle, nefret-i âmmeye lâıyk olan o şahıslar, istidrac cihetiyle, ehl-i gaflet tarafından bir muhabbet-i umumiyeye mazhar olurlar.

İkinci cihet ve sebep: Her iki Deccal, âzamî bir istibdat ve âzamî bir zulüm ve âzamî bir şiddet ve dehşetle hareket ettiklerinden, âzamî bir iktidar görünür. Evet, öyle acip bir istibdat ki, kanunlar perdesinde herkesin vicdanına ve mukaddesatına, hattâ elbisesine müdahale ederler. (Zannedirim, asr-ı âhirde İslâm ve Türk hürriyetperverleri, bir hiss-i kablelvuku ile bu dehşetli istibdadı hissederek oklar atıp hücum etmişler. Fakat çok aldanıp yanlış bir hedef ve hatâ bir cephede hücum göstermişler.) Hem öyle bir zulüm ve cebir ki, bir adamın yüzünden yüz köyü harap ve yüzer mâsumları tecziye ve tehcir ile perişan eder.

Üçüncü cihet ve sebep: Her iki Deccal, Yahudinin İslâm ve Hıristiyan aleyhinde şiddetli bir intikam besleyen gizli komitesinin muavenetini ve kadın hürriyetlerinin perdesi altındaki dehşetli bir diğer komitenin yardımını, hattâ İslâm Deccalı masonların komitelerini aldatıp müzaheretlerini kazandıklarından, dehşetli bir iktidar zannedilir. Hem bazı ehl-i velâyetin istihracatıyla anlaşılıyor ki, İslâm devletinin başına geçecek olan Süfyanî Deccal ise, gayet muktedir ve dahi ve faal ve gösterişi istemeyen ve şahsî olan şan ve şerefe ehemmiyet vermeyen bir sadrâzam ve gayet cesur ve iktidarlı ve metin ve cevval ve şöhetperestliğe tenezzül etmeyen bir serasker bulur, onları teshir eder. Onların fevkalâde ve dâhiyâne icraatlarını, riyasızlıklarından istifade ile kendi şahsına isnat ve o vasıtayla koca ordunun ve hükûmetin teceddüt ve inkılâp ve harb-i umumî inkılâbından gelen şiddet-i ihtiyacın sevkiyle işledikleri terakkiyatı şahsına isnad ettirerek şahsında pek acip ve harika bir iktidar bulunduğunu meddahlar tarafından işâa ettirir.

Dördüncü cihet ve sebep: Büyük Deccalın, ispritizma nevinden teshir edici hassaları bulunur. İslâm Deccalının dahi, bir gözünde teshir edici manyetizma bulunur. Hattâ, rivayetlerde “Deccalın bir gözü kördür”¹ diye nazar-ı dikkati gözüne çevirerek Büyük Deccalın bir gözü kör ve ötekinin bir gözü, öteki göze

nisbeten kör hükmünde olduğunu hadîste kaydetmekle, onlar kâfir-i mutlak bulunduğundan, yalnız münhasıran bu dünyayı görececek bir tek gözü var ve âkıbeti ve âhireti görebilecek gözleri olmamasına işaret eder.

1. *Buhari*, Fiten: 26, Enbiya: 77; *Müslim*, Fiten: 100, 109; *Ebü Dâvud*, Melâhim: 14, Sünnet: 25; *Tirmizi*, Fiten: 56, 62; *İbni Mâce*, Fiten: 33; *Muvetta*, Sıfatü'n-Nebî: 2; *Müsned*, 1:176, 182, 240, 311, 2:22, 27, 37, 39, 122, 124, 127, 131, 144, 154, 149, 3:79, 103, 115, 173, 233, 333, 4:139-140, 5:13, 383, 397.

Ben bir mânevî âlemde İslâm Deccalını gördüm. Yalnız birtek gözünde teshirci bir manyetizma gözümle müşahede ettim ve onu bütün bütün münkir bildim. İşte bu inkâr-ı mutlaktan çıkan bir cüret ve cesaretle mukaddesata hücum eder. Avâm-ı nâs hakikat-ı hali bilmediklerinden, harikulâde iktidar ve cesaret zannederler.

Hem şanlı ve kahraman bir millet, mağlûbiyeti hengâmında, böyle istidraçlı ve şanlı ve tali'li ve muvaffakiyetli ve kurnaz bir kumandanı bulunduğundan, gizli ve dehşetli olan mâhiyetine bakmayarak, kahramanlık damarıyla onu alkışlar, başına kor, seyyielerini örtmek ister. Fakat kahraman ve mücahid ordunun ve dindar milletin ruhundaki nur-u iman ve Kur'ân ışıyla hakikat-ı hali göreceği ve o kumandanın çok dehşetli tahribatını tamire çalışacağı rivayetlerden anlaşılır.

ÜÇÜNCÜ KÜÇÜK MESELE

Medâr-ı ibret üç hâdisedir.

Birinci hâdis: Bir zaman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ömer Radiyallahu Anh'a Yahudi çocukları içinde birisini gösterdi, "İşte sureti" dedi. Hazret-i Ömer Radiyallahu Anh, "Öyle ise ben bunu öldüreceğim" dedi. Ferman etti: "Eğer bu Süfyan ve İslâm Deccalı olsa, sen öldüremezsin; eğer o olmazsa, onun suretiyle öldürülmez."¹

1. *Buhari*, Cenâiz: 80, Cihad: 178; *Müslim*, Fiten: 85, 86, 95; *Tirmizi*, Fiten: 63.

Bu rivayet işaret eder ki, onun sureti, hâkimiyeti zamanında çok şeylerde görüneceği gibi, kendisi Yahudiler içinde tevellüt edecek. Gariptir ki, onun suretindeki bir çocuğu katledecek derecede ona hiddet ve adavet eden Hazret-i Ömer (Radiyallahu Anh), o Süfyan'ın en çok beğendiği ve takdir ettiği ve çok defa ondan senâkârâne bahsedeceği bir memdûhu Hazret-i Ömer'le çıkmış.

İkinci hâdis: O İslâm Deccalı, "Sûre-i ¹ **وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونَ** mânâsını merak edip soruyor" diye çoklar nakletmişler.

Gariptir ki, bu sûrenin akîbinde olan ² **اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ** sûresinde ³ **إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ** cümlesi, onun aynı zamanına ve şahsına cifirle ve mânâsıyla işaret ettiği gibi, ehl-i salâta ve camilere tâğiyâne tecavüz edeceğini gösteriyor. Demek o istidraçlı adam, küçük bir sûreyi kendiyle alâkadar hisseder.

Fakat yanlış eder, komşusunun kapısını çalar.

Üçüncü hâdise: Bir rivayette, “İslâm Deccalı Horasan taraflarından zuhur edecek”⁴ denilmiş.

⁵ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

bunun bir te’vili şudur ki: Şarkın en cesur ve kuvvetli ve kesretli kavmi ve İslâmiyetin en kahraman ordusu olan Türk milleti, o rivayet zamanında Horasan taraflarında bulunup daha Anadolu’yu vatan yapmadığından, o zamandaki meskenini zikretmekle Süfyanî Deccal onların içinde zuhur edeceğine işaret eder.

Gariptir, hem çok gariptir: Yedi yüz sene müddetinde İslâmiyetin ve Kur’ân’ın elinde şeref-şiar, bârika-âsâ bir elmas kılınç olan Türk milletini ve Türkçülüğü, muvakkaten İslâmiyetin bir kısım şeâirine karşı istimal etmeye çalışır! Fakat muvaffak olmaz, geri çekilir. Kahraman ordu, dizginini onun elinden kurtarıyor diye rivayetlerden anlaşıyor.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

1. “Yemin olsun incire ve zeytine.” Tîn Sûresi, 95:1.

2. “Rabbini ismiyle oku.” Alâk Sûresi, 96:1.

3. “Muhakkak ki insan azgınlıştır.” Alâk Sûresi, 96:6.

4. Tirmizi, Fiten: 57; İbni Mâce, Fiten: 33; Müsned, 1:4, 7; el-Elbânî, Silsiletü'l-Ehâdisi's-Sahîha, 4:122.

5. “Gaybı ancak Allah bilir.”

On Beşinci Şuâ

El-Hüccetü'z-Zehra

İki makamdır

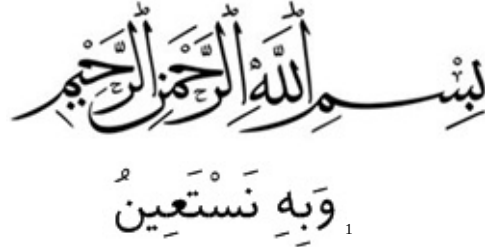
Bu ders zâhiren küçük, hakikaten pek büyük ve çok kuvvetli ve çok geniş bir risaledir. Hem benim tefekkürî hayatımın, hem Nurun tahkikî hayat-ı mâneviyesinin ilmelyakîn-aynelyakîn ittihadından çıkan bir meyve-i imaniye ve firdevsî bir semere-i Kur'âniyedir.

Said Nursî

Birinci Makam

Üç kısımdır

Yirminci Mektubun hülâsatü'l-hülâsası, üçüncü medrese-i Yusufiyede verilen dersin birinci kısmıdır.

Afyonhapsinde on bir ay tecrid-i mutlakta bulunduğuma dair Mahkeme-i Temyize yazdığım istida bahanesiyle otuz beş sene inzivada, hususan gecelerde dünyayı unutmakta bulunan ve garazkârâne tarassutlarla yirmi üç sene sıkıntı çekmesinden insanlardan tevahhuş edip yalnız tek başına kalarak, hizmetçisinden ve Nur dersini iştihakla arzulayandan başka kimseyle bir saat beraber bir yerde bulunmasından çok sıkılan benim gibi bir bîçareyi, beşinci koğuşa cebren nakil ve kardeşlerimin yanıma gelmelerini yasak ettiler. O kalabalık içindeyaşayamayacağım diye çok telâş ederken, birden bir alâmet-i hiddet vegadap olarak soğuk o derece şiddetlendi ki, eğer o eski yerimdekalsaydım hiç dayanamayacaktım.

1. "Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Ve Ondan yardım diliyoruz."

O zahmet, benim hakkımda rahmete döndü. Kalbe geldi ki: "Gerçi Nur şakirtleri, her koğuştaki hem kendileri hesabına, hem senin bedeline tam Nur

dersleriyle çalışıyorlar. Fakat bu beşinci koğuş, bir nevi tecrithane olmasından, tazeleniyor, değişiyor; Nur dersine daha ziyade muhtaçtır. Hem Rus'un dehşetli bir inkârla ve Allah'ı tanınamamakla hücumunu yazan gazetelerin yazılarını okuyan gençler ve ihtiyarlar, elbette iman-ı billâhtaki mevcudiyet ve vahdâniyet-i İlâhiyeye dair gayet kat'î ve kuvvetli derslere pek ziyade ihtiyaçları var" diye tesbihatta kalbe geldi. Ben de sabah namazından sonra eskiden beri on defa okuduğum ve koca Yirminci Mektup Risalesi, on bir kelimesinde hem on bir burhan-ı vücub-u vücud ve vahdet-i Rabbâniye, hem on bir müjde gayet parlak, güneş gibi tafsîlâtla gösteren ve bir rivâyette İsm-i Âzam taşıyan bu tehlil ve tevhid-i muazzam,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ يَحْيَى وَيَمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ
الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ¹

kudsî cümleyi mütefekkirâne tekrar edip Yirminci Mektubun kısa bir hülâsatü'l-hülâsasını beraber düşünüyordum. Birden kalbe geldi ki: "Bu kısacık hülâsayı Nadir Hocaya ve buradaki gençlere ders ver." Ben de Bismillâh deyip başladım. Dedim:

1. "Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Onun hiçbir şeriki yoktur. Mülk umumen Onundur. Hamd ve senâ, medih ve minnet Ona mahsustur. Hayatıveren ve hayatı rızık ile devam ettiren Odur. Ölümü veren de Odur. Okendisine asla ölüm âرز olmayan Hayy-ı Ezelîdir. Bütün hayır Onunelindedir. O her şeye hakkıyla kadirdir. Herşeyin ve herkesin dönüşü de Onadır." Kaynaklar için bk. Yirminci Mektup.

Bu kelâm-ı tevhidde on bir müjde, on bir hüccet-i imaniye var. Şimdi, yalnız hüccetlere gayet kısa bir işaret edip, izahını ve müjdeleri Yirminci Mektup ve Nur eczalarına havale edeceğim. Fakat şimdi, o dersi yazdığım zaman onlara söylemediğim bazı kelimeleri ve nükteleri dahi yazmayı münasip gördüm. İşte o kelâm-ı tevhidin on bir kelimesinden,

BİRİNCİ KELİME

¹ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ tır. Bundaki hüccet ise matbu Âyetü'l-Kübrâ Risalesidir. O emsalsiz hüccetin harikalığı içindir ki, İmam-ı Ali (r.a.), Nurun eczalarından

haberi verdiği sırada ² وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى آمَنِي مِنَ الْفَجْتِ deyip o Âyetü'l-Kübrâ'yı şefaathçi yaparak Nur şakirtlerinin Denizli hapsinde, o risalenin hem Ankara, hem Denizli Mahkemelerinde galebesiyle ve perde altında tesirli intişarıyla talebelerine beraat kazandırmaya sebep olduğu gibi, onun gizli tab'ı da, şakirtlerinin dokuz ay mevkufiyetlerine vesile olmasıyla İmam-ı Ali'nin (r.a.), hem keramet-i gaybiyesini, hem Nur şakirtlerinin bedeline duasını pek

zâhir bir surette tasdik etti.

Evet, Âyetü'l-Kübrâ Şuâî, otuz üç icmâ-ı azîmi ve küllî hüccetleri mevcudatın heyet-i mecmuasında gösterip, herbir hüccet-i külliyyede hadsiz burhanlara işaret ederek başta semâvât, yıldızlar kelimeleriyle; arz, hayvanat ve nebatat kelâmaları ve cümleleriyle; git gide tâ kâinat mecmuası, müştamilât ve mevcudat ve hudûs ve imkân ve tagayyür hakikatlerinin kelimeleriyle Vâcibü'l-Vücudun mevcudiyetini ve vahdâniyetini güneş zuhurunda ve gündüz kat'iyetinde ispat ediyor. Sarsılmaz bir iman isteyen ve dinsiz anarşistliğe karşı kırılmaz bir kılıç arayanlar, Âyetü'l-Kübrâ'ya müracaat etsinler.

1. "Allah'tan başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur."

2. Ey Mevlâm! Âyetü'l-Kübrâ hürmetine, beni tüm sıkıntılardan kurtar.

İKİNCİ KELİME

وَحْدَهُ

1 dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Bu kâinatta, her cihette bir birlik, bir vahdet görünüyor. Meselâ, kâinat bir muntazam şehir, bir muhteşem saray, bir mücessem mânidar kitap, bir cismânî ve her âyeti, hattâ herbir harfi ve herbir noktası mu'cizekâr bir Kur'ân hükmünde bulunmasıyla bir vahdet ve birlik gösterdiği gibi, o sarayın lâmbası bir ve takvimci kandili bir ve ateşli aşçısı bir ve sakacı süngeri, sucusu bir, bir bir, tâ bin birler kadar birlikleri ve vahdetleri göstermekle, o sarayın ve şehrin, o kitabın, o cismânî Kur'ân-ı Kebîrin sahibi, hâkimi, kâtibi, musannifi bilbedahe mevcut ve vâhid ve birdir diye kat'î ispat eder.

1. "O birdir."

ÜÇÜNCÜ KELİME

لَا شَرِيكَ لَهُ

1 dur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur ki:

Âyetü'l-Kübrâ Şuâînin madeni, üstadı, esası ve "Âyetü'l-Kübrâ" namında

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَى
ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا

olan ² (ilâ âhir) âyet-i ekberidir. Yani, "Eğer şeriki olsa ve başka parmaklar icada ve rububiyete karışsaydılar, intizam-ı kâinat bozulacaktı." Halbuki, küçücük sineğin kanadından ve gözbebeğindeki hüceyrecikten tut, tâ tayyare-i cevviye olan hadsiz kuşlara, tâ manzume-i şemsiyeye kadar herşeyde cüz'î küllî, küçük ve büyük, en mükemmel bir intizam bulunması, şeksiz ve kat'î bir surette şeriklerin muhaliyetine ve mâdumiyetine delâlet ettiği gibi, Vâcibü'l-Vücudun mevcudiyetine ve vahdetine bilbedahe şehadet eder.

1. "Onun hiçbir şeriki yoktur."

2. "De ki: Eğer onların dedikleri gibi, Allah ile beraber başka ilâhlar dabalınsaydı, Arşın sahibi olan Allah'a üstün gelmek için elbette bir yollarlardı." İsrâ Sûresi, 17:42.

DÖRDÜNCÜ KELİME

لَهُ الْمُلْكُ

¹dür. Bundaki uzun hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, gözümüzle görüyoruz ki, zemin yüzünü bir tarla yapıp içinde, herbir baharda yüzbin nevi nebatatın tohumlarını beraber, karışık olarak o pek geniş tarlada ektir. Ve mahsulâtlarını ayrı ayrı, hiç karıştırmayarak, şaşırmayarak, kemâl-i intizamla kaldırıp iki yüz bin nevi hayvanatına ondan erzak ve tâyinâtı, rahmet ve hikmet eliyle, ihtiyaçlarına göre tevzi eden hadsiz kudret ve ilim sahibi bir Mutasarrıf perde arkasında var ki, bu geniş ve zengin mülkünde, hususan zemin tarlasında bu tasarrufatı yapıyor. Bu Mutasarrıf-ı Hakîmi ve Mâlik-i Rahîmi tanımayan, bu zemini, ahmak sofestâîler gibi mahsulâtıyla inkâr etmeye mecbur olur.

1. "Mülk umumen Onundur."

BEŞİNCİ KELİME

وَلَهُ الْحَمْدُ

¹dür. Bundaki pek geniş hüccete gayet kısa bir işarettir:

Evet, gözümüzle görüyoruz ve aklımızla bedahetle biliyoruz ki, bu kâinat şehrinde ve zemin mahallesinde ve insan ve hayvanat kıışlasında öyle bir Rezzâk-ı Rahîm ve Muhsin-i Kerîm tasarruf ve nezaret ve terbiye eder ki, Kendi nimetlerine mukâbil hamd ve şükrettirmek için, zemini bir sefine-i tüccariye ve erzak getiren bir şimendifer ve yüzündeki bahar mevsimini bir vagon tarzında yüz bin nevi taamlarla ve memeler denilen konserve paketleriyle doldurup, kış âhîrinde erzakları biten muhtaç zîhayatlara yetiştiren bir Rezzâk-ı Rahîmin işleri olduğunu, zerre kadar akli bulunan tasdik eder. Ve tasdik etmeyip inkâra sapan, elbette zemin yüzünde vesile-i hamd ve şükran olan bütün muntazam nimetleri ve muayyen rızıkları inkâr etmeye mecbur olarak ahmak bir muzır hayvan olur.

1. "Hamd ve senâ, medih ve minnet Ona mahsustur."

ALTINCI KELİME

يَحْيَى

¹dir. Hücçetine, gayet kısa bir işaret:

Evet, Onuncu Sözde ve Nur eczalarında burhanlarıyla ispat edilmiş ki, her baharda, zîhayattan üç yüz bin nevi ve çeşit çeşit tarzlarda ve hadsiz efradı bulunan bir ordu-yu Sübhânî, rû-yi zeminde ihya ediliyor. Onlara hayat ve levazımat-ı hayatiye kemâl-i intizamla veriliyor. Haşr-i âzamın yüz bin nümunelerini, belki emarelerini gösterip, o ayrı ayrı hadsiz mahlûkatı beraber, birbiri içinde, sehihsiz, yanlışsız, noksansız, hiç şaşırmayarak, karışık iken hiç

karıştırmayarak, unutmuyarak kemâl-i mîzan ve nizamla diriltlen ve hayat veren ve nutfe denilen mütemasil su katrelerinden ve toprak müteşabih tohumlarından ve az farklı habbeciklerinden ve sineklerin birbirinin aynı olan yumurtacıklarından ve kuşların aynı havadan, birbirinin aynı nutfelerinden, hem birbirinin misli veya az farklı yumurtalarından o hadsiz efradı bulunan ve birbirinden suretçe, sanatça ve maişetçe ayrı ayrı yüz binler zîhayatları diriltlen ve zemin ve bahar sahifesinde yüz bin başka başka kitapları beraber, birbiri içinde, hatâsız, gâyet mükemmel yazan, hadsiz bir dikkat ve nihayetsiz bir hikmetle iş gören, tasarruf eden bir Zât-ı Hayy-ı Kayyûm ve Muhyî bir Hallâk-ı Alîm olduğuna kanaat getirmeyen, elbette hem kendini, hem bütün zeminde ve zaman şeridine asılan bütün geçmiş baharlarda ve hayatlı zemin ve feza yüzlerinde bulunmuş bütün zîhayatları inkâr etmeye ve en ahmak ve bedbaht bir zîhayat olmaya mecburdur.

1. "Hayatı veren ve hayatı rızık ile devam ettiren Odur."

YEDİNCİ KELİME

¹ **وَيْمِيتُ** dür. Bunun hüccetine gayet kısa bir işaret:

Evet, görüyoruz ki, güz mevsiminde üç yüz bin nevi zîhayat vefat namıyla terhis edilirken, herbir nevi ve ferdin sahife-i amellerinin kutucukları ve işlediklerinin fihristeleri ve gelen baharda işleyeceklerinin listeleri ve bir cihette bir nevi ruhları olan tohumlarını onların yerlerinde Hafîz-i Zülcelâlin yed-i hikmetine emanet edildiğini ve incirin tohum ve çekirdekleri gibi zerrecik o küçücük tohumları birer ruh-u bâki gibi incir ağacının bütün kavânin-i hayatiyesini taşıyan ve bir kitap kadar kuvve-i hafızada yazı misillü ağacın tarihçe-i hayatını onda kader kalemiyle yazan, büyük bir kitap hükmüne getiren bir Hallâk-ı Hakîm, bir Hayy-ı Lâyemutu tanımayan, elbette değil ahmak bir insan ve divâne bir hayvan, belki Cehennem ateşini karıştıran bir serseri şeytandan daha bedbaht ve ebedî ölüme mahkûm olur.

Evet, bu kelimelerin hüccetlerine işaret eden küllî, ihâtalı ve hadsiz harika ve nihayetsiz harikaları, mu'cizeleri ihtiva eden bu mezkûr hakîmâne ef'âl, fâilsiz olmaları yüz derece muhal ve bâtıl olduğu gibi, kör, âciz, şuursuz, sağır, câmid, karma karışık, intizamsız, karışık, istilâcı olan esbaba isnad etmek bin derece mümteni, esassızdır. Yoksa, toprağın herbir zerresinde hadsiz bir kudret, bir hikmet ve bütün otlar ve çiçeklerin teşkilatına dair pek harika ve küllî bir sanatkârlık bulunmak, havanın herbir zerresinde—Rehberdeki Hüve Nüktesinin dediği gibi—bütün konuşmaları ve telefon ve radyoların kelimelerini bilecek ve sair zerrelere ders verecek bir kâbiliyet bulunmak lâzım gelir. Bu acip fikri ise, hiçbir şeytan, hiçbir kimseye kabul ettiremez. Ve bu derece akıldan, hakikatten

uzak ve bütün mevcudata karşı bir tahkir ve tecavüz olan küfür ve inkârın cezası, ancak dehşetli Cehennem olabilir ve ayn-ı adalettir. Elbette öyle münkirler için, “Yaşasın Cehennem!” dememiz lâzım.

1. “Ölümü veren de Odur.”

SEKİZİNCİ KELİME

1 وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ

tur. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

Meselâ, nasıl gündüzde çalkanan bir deniz yüzünde ve akan bir nehir üstündekikabarcıklarda görünen güneşçikler gitmeleriyle arkalarından gelen yenikabarcıklar, aynen gidenler gibi güneşçikleri gösterip gökteki güneşi işaret ve şehadet ederler ve zevâl ve vefatlarıyla bir daimî güneşin mevcudiyetine ve bekâsına delâlet ederler. Aynen öyle de, her vakit değişen kâinat denizinin yüzünde ve tazelenen hadsiz fezasında ve zerrat tarlasında ve bütün hâdisatı ve fâni mevcudatı kucağına alarak beraber çalkanan zaman nehrinin içinde mahlûkat, mütemadiyen sür’atle akıp gidiyorlar, zâhirî sebepleriyle beraber vefat ediyorlar. Her sene, hergün bir kâinat ölür, bir tazesi yerine gelir. Ve zerrat tarlasında, mütemadiyen seyyar dünyalar ve seyyal âlemler mahsulâtı alındığından, elbette kabarcıklar ve güneşçikler zevâlleriyle daimî bir güneşi gösterdikleri gibi, o hadsiz mahlûkat ve mahsulâtın vefatları ve zâhirî sebepleriyle beraber kemâl-i intizamla terhisleri, gündüz gibi şüphesiz, güneş gibi zâhir bir kat’iyette bir Hayy-ı Lâyemutun, bir Şems-i Sermedînin, bir Hallâk-ı Bâkînin ve bir Kumandan-ı Akdesin vücub-u vücudu ve vahdeti ve mevcudiyeti, kâinatın mevcudiyetinden bin derece zâhir ve kat’îdir diye bütün mevcudat ayrı ayrı ve beraber şehadet ederler.

İşte, kâinatı dolduran bu yüksek sesleri ve kuvvetli şehadetleri işitmeyen ve kulak vermeyen, ne derece sağır ve ahmak ve câni olduğunu elbette anladınız.

1. “O, kendisine asla ölüm ânz olmayan Hayy-ı Ezelîdir.”

DOKUZUNCU KELİME

1 بِيَدِهِ الْخَيْرُ

dır. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

1. “Bütün hayır Onun elindedir.”

Görüyoruz ki, bu kâinatta her daire, her nevi, her tabaka, hattâ her fert, her âzâ, hattâ her bedendeki herbir hüceyrenin ihtiyat rızkını taşıyan bir mahzeni, bir deposu ve levazımâtını yetiştiren, muhafaza eden bir tarlası ve hazinesi var ki, gayet intizam ve mîzanla ve nihayetsiz hikmet ve inayetle, vakti vaktine, muhtacın iktidar ve ihtiyarı haricinde, bir dest-i gaybî tarafından o muhtacın eline veriliyor.

Meselâ, dağlar, zîhayata ve insana lâzım olan bütün madenleri, ilâçları ve

hayata lâzım şeyleri taşıyor ve birinin emriyle ve tedbiriyle gayet mükemmel bir hazine, bir ambar olduğu gibi; zemin dahi bütün o zîhayatın erzaklarını bir Rezzâk-ı Hakîmin kuvvetiyle yetiştiren kemâl-i mîzan ve intizamla bir tarla, bir harman, bir matbahtır. Hattâ her insanın ve cismindeki herbir uzvun bir deposu ve mahzeni, hattâ bir hüceyrenin dahi bir ihtiyat mahzenciği bulunması gibi, git gide tâ dâr-ı âhiretin bir mahzeni dünyadır; ve Cennetin bir tarlası ve deposu, bu âlemdeki hüsünleri ve hasenatları ve nurları mahsul veren âlem-i İslâmiyet ve hakikatli insanîyet; ve Cehennem'in bir ambarı ise, şerleri ve çirkinleri ve küfürleri mahsul veren ve şer olan ademden gelen ve hayır olan vücut âlemlerini telvis eden pis maddeler, taifeler; ve yıldızların hararet mahzeni, Cehennem; ve

nurlar hazinesi, bir Cennettir ki, ^{بِيْدِهِ الْخَيْرُ} ¹ kelimesi, bütün o hadsiz hazinelere işaretle pek parlak bir hücceti gösteriyor.

1. "Bütün hayır Onun elindedir."

Evet, bu kelime ile ve ^{بِيْدِهِ مَقَالِيدُ كُلِّ شَيْءٍ} cümlesiyle (yani, "Herşeyin anahtarı Onun elindedir") nihayetsiz geniş ve hadsiz harikalı bir hüccet-i rububiyet ve vahdet, bütün bütün kör olmayana gösterir. Meselâ, hadsiz o hazine ve ambarlardan yalnız buna bak ki, herbiri bir koca ağacın veya bir parlak çiçeğin cihazatını ve mukadderatının programını taşıyan küçücük mahzencikler olan çekirdekler ve tohumların anahtarları elinde bulunan bir Mutasarrıf-ı Hakîm, bir çekirdeğin kapıcığını "Uyan!" emriyle ve irade anahtarıyla tam mizan-ı nizamla açtığı gibi, zemin hazinesini dahi yağmur anahtarıyla açarak, mahzencikleri ve nebatatın nutfeleri olan bütün habbeleri ve hayvanatın menşeleri ve kuşların ve sineklerin su ve havadan nutfeleri olan bütün inkişaf emrini alan katreler mahzenciklerini beraber, hatâsız açtığı vakitte, kâinatta küllî ve cüz'î, maddî ve mânevî bütün hazine ve depoları hikmet ve irade ve rahmet ve meşîet eliyle herbirine mahsus bir anahtarla açtığını bilmek ve görmek istersen, senin bir nevi mahzenciklerin olan kendi kalbine ve dimağına ve cesedine ve midene ve bahçene ve zeminin çiçeği olan bahara ve ondaki çiçeklere ve meyvelere bak ki, kemâl-i nizam ve mîzan ve rahmet ve hikmetle

bir dest-i gaybî tarafından emr-i ^{كُنْ فَيَكُونُ} ¹ tezgâhından gelen ayrı ayrı anahtarlarla açıyor. Bir dirhem kadar bir kutucuktan bir batman, belki bazan yüz batman taamları kemâl-i intizamla çıkarıyor, zîhayatlara ziyafet veriyor. Acaba böyle muntazam, alîmâne, basîrâne nihayetsiz bir fiile ve tesadüfsüz, tam hikmetli bir san'ata ve yanlıışsız, tam mizanlı bir tasarrufa ve zulümsüz, tam adaletli bir rububiyete, hiç mümkün müdür ki, kör kuvvet, sağır tabiat, serseri

tesadüf; câmid, cahil, âciz esbab müdahale edebilsin? Ve bütün eşyayı birden görüp ve beraber idare edemeyen ve zerratla seyyarat yıldızları emrinde bulunmayan bir mevcut, bu her cihetle hikmetli, mu'cizeli, mizanlı tasarrufa ve idareye karışabilsin?

1. "(Cenâb-ı Hak) birşeyin olmasını murad ettiği zaman, Onun işi sadece 'Ol' demektir; o da olur." Yâsin Sûresi, 36:82.

İşte, her hayır elinde, herşeyin anahtarı yanında bulunan böyle bir Mutasarrıf-ı Rahîmi, bir Rabb-i Hakîmi tanımayan ve inkâra sapana, elbette ¹

تَكَادُ تَمِيزُ مِنَ الْغَيْظِ

âyetinin dediği gibi, Cehennem ona kızıyor ve kızışıyor ve hadsiz azabıma müstehaktır, merhamete hiç lâıyk değildir diye lisan-ı hal ile der.

1. "Neredeyse öfkeden parçalanacak!" Mülk Sûresi, 67:8.

ONUNCU KELİME

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ¹

dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

1. "O herşeye hakkıyla kadirdir." Hüd Sûresi, 11:4; Rûm Sûresi, 30:50; Şûrâ Sûresi, 42:9; Mülk Sûresi, 67:1.

Bu misafirhane-i dünyaya gelen her zîşuur, gözünü açtıkça görür ki, bir kudret, bütün kâinatı kabzasında tutmuş. Ve nihayetsiz, hiç şaşırmayan ezeli, ihâtalı bir ilim ve gayet dikkatli, hiç mizansız, faidesiz hareket etmeyen bir sermedî hikmet ve inayet, o kudretin içinde bulunup zerrat ordusundan birtek zerreyi meczup Mevlevî gibi döndürerek çok vazifelerde istihdam ettiği gibi; küre-i arzı aynı anda, aynı kanunla bir senede yirmi dört bin senelik bir dairede, yine bir meczup Mevlevî misillü gezdirir. Mevsimlerin mahsulâtlarını hayvan ve insanlara getirdiği aynı kanunla, aynı zamanda güneşi bir mekik, bir çıkırık yaparak, merkezinde cezbedarâne ve câzibekârâne döndürüp manzume-i şemsiye ordusu olan seyyarat yıldızlarını kemâl-i mizan ve intizamla vazifelerde çalıştırır.

Ve aynı kudret, aynı zamanda, aynı kanun-u hikmetle zemin sahifesinde, yüz binler kitap hükmünde yüz binler nevileri beraber, birbiri içinde, iltibassız, sehivsiz yazar, haşr-i âzâmın binler nûmunelerini izhar eder.

Ve aynı kudret, aynı zamanda, hava sahifesini bir yazar-bozar tahtasına çevirir. Bütün zerrelere birer kalem uçları ve o kitabın noktaları hükmünde, emir ve iradenin onlara tayin ettiği vazifelerinde istimal ederek ve bütün o zerrelere herbirine öyle bir kabiliyet vermiş ki, güya bütün sözleri ve konuşmaları bilir gibi alır, neşreder, şaşırmas, küçücük birer kulak, incecik birer lisan olarak istihdam edip unsur-u hava, emir ve irade-i İlâhînin bir arşı olduğunu ispat eder.

İşte, bu kısa işarete kıyasen, bu kâinatı bir muntazam şehir, bir mükemmel apartman ve misafirhane, bir mu'cizatlı kitap ve Kur'ân hükmüne getirip heyet-i

mecmuasından tâ bir zerreye kadar bütün mahlûkat tabakalarını ve dairelerini ve taifelerini mizan-ı ilim ve nizam-ı hikmetle kabzasına alan, tasarruf eden, kudreti içinde hikmetini, rahmetini gösteren ve rububiyet-i mutlakası içinde mevcudiyetini ve vahdâniyetini güneş ve gündüz gibi bildirip tanıttırmasına mukâbil imanla tanımak ve sevdirmesine mukâbil ubudiyetle sevmek ve ihsanatlarına mukâbil şükür ve hamd isteyen böyle bir Rahmân-ı Rahîmi tanımayan ve ubudiyetle Onu sevmeye çalışmayan, belki inkârla Ona bir nevi adavet taşıyan insan suretindeki şeytanlar, birer küçük Nemrut ve Firavun hükmünde nihayetsiz bir azaba elbette müstehak olur.

ON BİRİNCİ KELİME

وَالْيَهُ الْمَصِيرُ
dir.

Yani, “Daire-i huzuruna ve âlem-i bâkisine ve âhiretine ve sermedî dâr-ı saadetine gidileceği gibi, bütün kâinattaki mahlûkatın mercii Odur. Bütün esbab silsileleri Ona dayanıyor ve kudretine istinad eder ve o kudretinin tasarrufatına birer perdedirler. O kudret-i kudsiyenin izzetini ve haşmetini muhafaza için bütün zâhirî sebepler yalnız birer perdedirler; icadda da hiç tesirleri yoktur. Emir ve iradesi olmazsa hiçbirşey, hattâ hiçbir zerre hareket edemez” demektir. Bu kelimedeki hüccete gayet kısa bir işaret ederiz.

Evvelâ: Bu kudsî kelimenin ifade ettiği haşir ve âhiret ve hayat-ı bâkiye hakikatının bu gelen bahar gibi kat’î ve şüphesiz tahakkukunu ve geleceğini tam iman ettirmek ve ispat etmek cihetini Onuncu Söz ve zeyillerine ve Yirmi Dokuzuncu Söze ve Meyvenin Yedinci Meselesine ve Münâcât Şuâına ve Nurun imanî risalelerine havale ederiz. Elhak, onlar, bu rûkn-ü imanîyi öyle bir tarzda hadsiz hüccetlerle ispat etmişler ki, dünyanın mevcudiyeti derecesinde âhiretin tahakkukunu, en muannid münkirleri de tasdike mecbur eden bir surette ispat etmişler.

Saniyen: Mu’cizü’l-Beyân-ı Kur’ân’ın üçten birisi haşre ve âhirete bakar, her dâvâyı ona bina eder. Öyle ise, Kur’ân’ın hakkaniyetini ispat eden bütün mu’cizeleri ve hüccetleri, âhiretin vücuduna dahi delâlet ettikleri gibi, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın nübüvvetine şahadet eden bütün mu’cizeleri ve umum delâil-i nübüvveti ve sıdkının bütün hüccetleri, haşir ve âhirete dahi şahadet ederler. Çünkü, o zâtın (a.s.m.) bütün hayatında daimî bir büyük dâvâsı âhiret olduğu gibi, bütün yüz yirmi dört (124) bin peygamberler (aleyhimüsselâm) dahi hayat-ı bâkiye ve saadet-i ebediyeyi dâvâ edip beşere müjde ederek hadsiz mu’cizelerle ve kat’î delillerle ispat ettiklerinden, elbette onların peygamberliklerine ve sadıkıyetlerine delâlet eden bütün mu’cizeleri ve

hüccetleri, onların en büyük ve daimî dâvâları olan âhirete ve hayat-ı bâkiyeye şehadet ederler. Buna kıyasen, sâir erkân-ı imaniyeyi ispat eden bütün deliller dahi haşrin vukuuna ve dâr-ı saadetin açılmasına şehadet ederler.

Salisen: Hiç mümkün müdür ki, kendi kemâlâtını ve kudret ve rububiyetini izhar etmek için bu kâinatı bütün zerrat ve seyyarat ve ecza ve tabakatıyla halk edip kemâl-i hikmetle herbirisini bir vazifeyle, belki çok vazifelerle mütemâdiyen çalıştıran ve sermedî, hadsiz cilve-i esmâsını göstermek için kâfile kâfile arkasında, belki seyyar müteceddid dünya dünya arkasında ve mahlûkat taifelerini bu misafirhane-i âleme ve hayat-ı dünyeviye meydan-ı imtihanına gönderip âlem-i misalde kurulan uhrevî sinemalar ve berzahî fotoğraflarla suretlerini ve amellerini ve vaziyetlerini alarak onları terhisten sonra, başka taife ve kâfile ve seyyal ve seyyar bir nevi dünyaları o meydana vazifeler ve cilve-i esmâsına âyineler olmak için gönderen bir Sâni-i Zülcelâl, bir Hâlık-ı Zülcemâl, bir Allah-ı Zülkemâl, bu fâni dünyada şuur ve akıl ile o Hâlıkın bütün maksatlarına karşı mukabele eden ve bütün istidadıyla o Hâlıkı sevip sevdiren, tanıyıp tanıttırıp, hadsiz dualarla bekâ-i âhiret saadetini yalvaran ve akıl sebebiyle nihayetsiz elemeler aldığından, bütün fıtratı ve ruhu ve istidadı ile ayn-ı lezzet olan hayat-ı bâkiyeyi isteyen bu nev-i insan için bir dâr-ı mükâfat ve mücâzât, bir haşir neşir olmasın? Hâşâ, yüz bin defa hâşâ ve kellâ!

İşte, bu kısacık işaretin izahatı ve tafsîlâtı ve hüccetleri parlak ve kuvvetli bir surette Risale-i Nur'da bulunmasından, ona havale ederek bu pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ¹

1. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

Fâtiha-i Şerifenin bir muhtasar hülâsası

Üçüncü medrese-i Yusufiyede muvakkat pek az bir zamanda tecriden temasa naklimde verilen yalnız birtek dersin ikinci kısmı.

Hapiste Nur şakirtlerine kısacık bir ders nümunesidir. O da şudur:

Fâtiha-i Şerife denizinden bir katre ve güneşindeki elvan-ı seb'a, yani ziyasındaki yedi renginden birtek lem'a beyan etmeyi, namazdaki Fâtiha kalbe

emretti. Gerçi Yirmi Dokuzuncu Mektubun bir kısmında, hususan “na'büdü”¹ 'undaki seyahat-ı hayaliye ve *Rumuz-u Semaniye*'de ve *İşarâtü'l-Î'câz* tefsirinde ve sair Nur eczalarında bu kudsî hazinenin çok tatlı ve güzel nüktelerini yazmışız. Fakat o pek şirin hülâsa-i Kur'âniyeden yalnız imanın rükünlerine ve hüccetlerine işârâtını, gayet kısa bir muhtasar hülâsasını, birinci kısımdaki tarz-ı ifade gibi, kendim namazdaki tefekkürümü yazmasına bir cihette mecbur oldum.

¹ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ kelimesini Nurun iki üç risalelerine havale edip ² ³ الْحَمْدُ لِلَّهِ den başlıyorum.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ...الخ

1. Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

2. “Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Allah'a mahsustur.” Fâtiha Sûresi, 1:2.

3. “Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.” Fâtiha Sûresi, 1:2.

BİRİNCİ KELİME

الْحَمْدُ لِلَّهِ

dır. Bundaki hüccet-i imaniyeye gayet kısa bir işaret:

Evet, kâinatta medâr-ı hamd ve şükür olan kastî in'âmlar ve nimetler, hususan kan ve fışkı içinden sâfî, temiz, gıdalı sütü âciz yavrulara göndermek ve ihtiyarî ihsanlar ve hediyeler ve merhametli ikramlar ve ziyafetler zemin yüzünü, belki kâinatı doldurmuş. Onların fiyatı dahi, başta *Bismillâh*, âhirde *Elhamdü lillâh*, ortada nimette in'âmı hissetmek ve Rabbini onunla tanımaktır.

Sen kendi nefsine, midene, duygularına bak. Ne kadar şeylere, nimetlere muhtaçtırlar. Ve ne derece hamd ve şükür fiyatıyla rızıkları, lezzetleri isterler, gör; her zîhayatı kendine kıyas eyle. İşte bu umumî in'âmlar mukâbilinde hal ve kâl dilleriyle edilen hadsiz hamdler, pek kat'î bir surette bir Mâbud-u Mahmud, bir Mün'im-i Rahîmin mevcudiyetini ve umumî rububiyetini güneş gibi gösterir.

İKİNCİ KELİME

رَبِّ الْعَالَمِينَ¹ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

Evet, biz gözümüzle görüyoruz ki, bu kâinatta binler değil, belki milyonlar âlemler, küçük kâinatlar, ekseri birbiri içinde, herbirinin idaresi ve tedbirinin şeraiti ayrı ayrı olduğu halde, öyle bir mükemmel terbiye, tedbir, idare ediliyor ki, bütün kâinat bir sahife gibi her an nazarında ve bütün âlemler birer satır gibi kalem-i kudret ve kaderiyle yazılır, tazelenir, değişir. Bir nihayetsiz rububiyet içinde nihayetsiz bir ilim ve hikmet ve ihatalı hadsiz bir rahmet ve dikkatle bu milyonlar âlemleri ve seyyal kâinatları idare eden bir Rabbü'l-Âlemînin vücub-u vücuduna ve vahdetine küllî ve cüz'î şehadetler, zerreler ve zerrelerden terekküp eden mevcutlar adedince hadsiz, nihayetsiz şehadetler her an ve zaman geliyorlar. Zerrat tarlasından tâ manzume-i şemsiyeye, tâ Samanyolu denilen kehkeşan dairesine ve bir hüceyre-i bedenden tâ zemin mahzenine, tâ kâinat heyet-i mecmuasına kadar aynı kanun, aynı rububiyet, aynı hikmetle beraber idare ve terbiye eden bir rububiyeti tasdik ve hissetmeyen, bilmeyen, görmeyen bir insan, elbette hadsiz bir azaba kendini müstehak eder ve merhamete liyakatini selb eder.

1. "Âlemlerin Rabbi." Fâtiha Sûresi, 1:2.

ÜÇÜNCÜ KELİME

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

1. "O Rahmândır; rahmeti bütün varlıkları kuşatır ve bütün yaratıklarının her türlü rızasını merhametle yetiştirir." Fâtiha Sûresi, 1:3.

Evet, kâinatta hadsiz rahmetin mevcudiyeti ve hakikatı, aynen güneşin ziyası gibi görünür. Ve ziyanın güneşe kat'î şehadeti misillü, bu geniş rahmet dahi, perde arkasında bir Rahmân-ı Rahîme şehadet eder. Evet, rahmetin bir ehemmiyetli kısmı rızıktır ki, *Rahmân*'a "Rezzâk" mânâsı verilir. Rızık ise, o derece zâhir bir tarzda bir Rezzâk-ı Rahîmi gösterir ki, zerre kadar şuuru bulunan, tasdike mecbur olur.

Meselâ, bütün zîhayatın, hususan âcizlerin ve bilhassa yavruların, bütün zeminde ve fezada ihtiyar ve iktidarlarının haricinde, gayet harika bir tarzda hiçten ve mütemasil çekirdeklerden ve su katrelerinden ve toprak habbeciklerinden yetiştiriyor. Hattâ ağacın başındaki yuvada kanatsız, zayıf

kuşçuklara annelerini emirber nefer gibi gezdirir, rızıklarını getirttirir. Ve aç bir arslanı yavrusuna musahhar eder, elde ettiği bir eti yemeyip yavrusuna yedirir. Ve sair hayvanatın ve insanın yavrularına memeler musluğundan âb-ı kevser gibi hoş, mugaddî, sâfî, halis, beyaz sütleri kırmızı kan ve mülevves fışkı içinden bulaşmadan, bulandırmadan imdatlarına gönderir, validelerinin şefkatlerini yardımcı verir. Ve bir nevi rızık isteyen umum ağaçlara, münasip rızıklarını onlara pek harika bir tarzda koşturduğu gibi, bir nevi maddî ve mânevî rızık isteyen insanın duygularına, akıl, kalb, ruhlarına dahi pek geniş bir sofrâ-i erzak onlara ihsan ediliyor. Güya kâinat, gül çiçeğinin yaprakları ve mısır sümbülünün gömlekleri gibi birbiriiçinde sarılı, yüz binler ayrı ayrı, çeşit çeşit sofralardır ki, osofralar adedince ve onlardaki taamlar ve nimetler miktarınca dillerle ve ayrı ayrı, küllî ve cüz'î lisanlarla bir Rahmân-ı Rezzâkî, bir Rahîm-i Kerîmi bütün bütün kör olmayana gösterir.

Eğer denilse, “Bu dünyadaki musibetler, çirkinlikler, şerler, o ihatalı rahmete münâfidir, bulandırıyor.”

Elcevap: Risale-i Kader gibi Nurun risalelerinde bu dehşetli suale tam cevap verilmiş. Onlara havale ile, kısacık bir işareti şudur:

Herbir unsurun, herbir nev'in, herbir mevcudun, küllî ve cüz'î müteaddit vazifeleri ve o herbir vazifenin çok neticeleri ve meyveleri var. Ve ekseriyet-i mutlakası, maslahat ve güzel ve hayır ve rahmettirler. Ve az bir kısmı, kâbiliyetsizlere ve yanlış mübaşeret edenlere veya ceza ve terbiyeye müstehak olanlara veya çok hayırları sümbül vermeye vesile olanlara rastgelir; zâhirî, cüz'î bir şer, bir çirkinlik olur, bir merhametsizlik görünür. Eğer o cüz'î şer gelmemek için rahmet tarafından o unsur ve küllî mevcut o vazifesinden men edilse, o vakit bütün hayırlı, güzel sair neticeleri vücut bulmaz. Bir hayrın ademi, şer ve bir güzelliğin bozulması, çirkinlik olması itibarıyla, o neticeler adedince şerler, çirkinlikler, merhametsizlikler husul bulur. Demek birtek şer gelmemek için yüzer şerler, merhametsizlikler irtikâp edilir ki, bütün bütün hikmete, maslahata, rububiyetteki rahmete muhalif düşer. Meselâ, kar, soğuk, ateş, yağmur gibi nevilerin yüzer hikmetleri, maslahatları içinde bazı dikkatsiz ve ihtiyatsızlar, su-i ihtiyarlarıyla kendileri hakkında şer yapsa, meselâ elini ateşe soksa, “Ateşin hilkatinde rahmet yoktur” dese, ateşin had ve hesaba gelmeyen hayırlı, maslahatlı, merhametli faideleri onu tekzip edip ağzına vurur.

Hem insanın hodgâm hevesatı ve süflî ve âkıbeti görmeyen hissiyatı, kâinatta cereyan eden Rahmâniyet ve hâkimiyet ve rububiyet kanunlarına mikyas ve mihenk ve mizan olamaz. Kendi âyinesinin rengine göre görür. Merhametsiz siyah bir kalb, kâinatı ağlar, çirkin, zulüm ve zulümat suretinde görür. Fakat iman gözüyle baksa, yetmiş güzel hulleleri giymiş bir cennet hûrisi gibi,

BEŞİNCİ KELİME

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ¹

dir. Bundaki hüccete işaretten evvel hakikatli bir seyahat-ı hayâliyeyi Yirmi Dokuzuncu Mektubun izahına binaen kısaca beyan etmek kalbe geldi. Şöyle ki:

1. "Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz." Fâtiha Süresi, 1:5.

Bir zaman, Kur'ân'ın mu'cizelerini ararken, Risale-i Nur'da, hususan *İşarâtü'l-İ'câz* tefsir-i Nurîde ve *Rumuz-u Semaniye*'de beyanları gibi, Sûre-i Fethin âhirindeki âyette dört beş mu'cize ve ihbar-ı gaybîyi, hattâ¹

الْيَوْمَ نُنَجِّكَ بِبَدَنِكَ

cümlesinde bir tarihî mu'cizeyi, hattâ çok kelimelerinde müteaddit i'caz lem'alarını ve bazı harflerinde mu'cizâne

nükteleri bulduğum bir zamanda, namazda Fâtihayı okurken نَسْتَعِينُ نَعْبُدُ² ..

deki ن un bir mu'cizesini bana bildirmek için bir sual kalbime geldi:

أَسْتَعِينُ أَعْبُدُ

Neden .. yani, "Ben ibadet ve istiâne ederim" denilmedi, *nun*-u mütekellim-i maalgayr ile, yani, "Biz sana ibadet ve istiâne ederiz" demiş?

Birden, o ن kapısıyla bir seyahat-ı hayaliye meydanı açıldı; namazdaki cemaatın azîm sırrını ve büyük menfaatini ve bu tek harf bir mu'cize olduğunu şuhud derecesinde bildim ve gördüm. Şöyle ki:

Ben, o zaman İstanbul'da Bayezid Camiinde namaz kılarken,³

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

dedim. Baktım, o camideki cemaat, benim gibi

اهْدِنَا

diyerek bu dâvâma ve⁴ daki duama tamamen iştirak edip tasdik ettikleri zamanda, bir perde daha açıldı. Gördüm ki, İstanbul'un bütün mescidleri büyük

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

bir Bayezid hükmüne geçtiler. Aynen benim gibi deyip benim dâvâlarım ve dualarıma imza basıyorlar, âmin diyorlar. Ve bana bir nevi şefaatchi suretini almaları içinde, hayalime bir perde daha açıldı.

1. "Bugün senin cesedini kurtaracağız." Yûnus Süresi, 10:92.

2. "(Yalnız Sana) ibadet ederiz ve (yalnız Senden) yardım isteriz." Fâtiha Süresi, 1:5.

3. "Ancak Sana ibadet eder, ancak Senden yardım isteriz." Fâtiha Süresi, 1:5.

4. "Bizi (doğru yola) ilet." Fâtiha Süresi, 1:6.

Gördüm ki, âlem-i İslâm, büyük bir mescid suretini aldı. Mekke, Kâbe mihrab hükmüne geçti. Bütün namaz kılan Müslümanların safları, dairevî bir tarzda o

İيَاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ¹
kudsî mihraba teveccüh ederek, benim gibi

اهْدِنَا² deyip, herbiri umum namına hem dua, hem dâvâ, hem tasdik eder, hem onları kendine şefaathçi yapar. Hem, “bu kadar azîm bir cemaatin yolu, dâvâsı yanlış olamaz ve duası reddedilmez; şeytanî vesveseleri tard eder” diye düşünürken ve namazda cemaatin büyük menfaatlerini bilmüşahede tasdik ederken, bir perde daha açıldı.

1. “Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz.” Fâtiha Süresi, 1:5.

2. “Bizi (doğru yola) ilet.” Fâtiha Süresi, 1:6.

Gördüm ki, kâinat bir cami-i ekber ve bütün mahlûkat tâifeleri bir salât-ı kübrâda, cemaatle, herbiri kendine mahsus bir ibadetle ve hal diliyle bir nevi namaz kılıyorlar gibi, Mâbud-u Zülcelâlin muhit rububiyetine karşı çok geniş bir ubudiyetle mukabele için herbiri umumun şehadetlerini ve tevhidlerini tasdik eder ki, aynı neticeyi ispat tarzında vaziyet alıyorlar diye müşahede ederken, birden bir perde daha açıldı.

Gördüm ki, nasıl bir insan-ı ekber olan kâinat, lisan-ı hal ve çok eczaları, istidat ve ihtiyac-ı fıtrî lisanıyla ve zîşuur mevcudatları, lisan-ı kâl ile

İيَاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ diyorlar ve Hâlıkının merhametkârâne rububiyetine karşı ubudiyetlerini gösteriyorlar; aynen öyle de, birer küçücük kâinat hükmünde o cemaat-ı uzmâda herbir arkadaşımın cesedi gibi benim cesedimdeki zerreler ve kuvveler ve duygularım dahi Hâlıkının rububiyetine

İيَاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ diyerek karşı itaat ve ihtiyaçlarının lisan-ı haliyle emir ve irade-i İlâhiyeye göre hareket ettiklerini ve her anda Hâlıklarının inayetine ve rahmetine ve yardımına muhtaç olduklarını gösteriyorlar gördüm.

Hem namazdaki cemaatin kudsî sırrını, hem ن ’un güzel mu’cizesini hayretle

müşahede edip, ن kapısıyla girdiğim gibi çıktım, “Elhamdü lillâh” dedim.

İيَاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ¹ cümlesini, o üç cemaatin ve o büyük ve küçücük arkadaşlarım hesabına da söylemeye alıştım.

1. “Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz.” Fâtiha Süresi, 1:5.

Şimdi mukaddime bitti, sadede geliyoruz.

İيَاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ in işaret ettikleri hüccete gayet kısa bir işaretler:

Evvelâ: Biz gözümüzle görüyoruz: Kâinatta, hususan zemin yüzünde, dehşetli ve daimî bir faaliyet ve hallâkıyetin intizamla cereyanı içinde merhametkârâne, müdebbirâne bir rububiyet-i mutlaka, hadsiz zîhayatların istiânelerine ve fiilen ve halen ve kâlen istimdatlarına ve dualarına kemâl-i hikmet ve inayetle imdat ve herbirine fiilen cevap vermek tezahürü içinde bir ulûhiyet-i mutlaka, bir mâbudiyet-i âmmenin tecelliyatı, umum mahlûkatın, hususan zîhayatın ve bilhassa insan taifelerinin fitrî ve ihtiyarî binler tarzdaki ibadetlerine mukabelesini akl-ı selim ve iman gözü gördüğü gibi, bütün semâvî fermanlar ve enbiyalar haber veriyorlar.

Saniyen: , نَعْبُدُ 'unun remziyle mukaddimede mezkûr üç cemaatten herbiri ve umumu, beraber, çeşit çeşit, fitrî ve ihtiyarî ibadetlerle meşgul olmaları, şeksiz, bedahetle bir mâbudiyete karşı şâkirâne bir mukabele ve bir Mâbud-u

نَسْتَعِينُ Mukaddesin mevcudiyetine hadsiz ve şüphesiz bir şehadettir. Ve, 'unun remziyle, mezkûr üç cemaatin, yani mecmu-u kâinattan tâ bir cesetteki zerrelere cemaatinden herbir taifenin, herbir ferдин fiilî ve halî istianeleri ve duaları var. Ve onların muavenetlerine koşan ve dualarına kabul ile cevap veren bir şefkatli Müdebbire, şüphesiz şehadet eder. Meselâ, Yirmi Üçüncü Sözün dediği gibi, zemindeki umum mahlûkatın üç nevi duaları pek harika ve ümidin haricinde kabul olması, bir Rabb-i Rahîm ve Mucîbe kat'î şehadet eder.

Evet, tohumlar ve çekirdekler, istidat lisanıyla, herbiri birer ağaç ve birer sümbüle olmayı Hâlıkından isteyip duaları gözümüz önünde kabul olması gibi, bütün hayvanatın ihtiyac-ı fitrî lisanıyla elleri yetişmediği yerlerden rızıklarını ve hayatlarına lüzumu bulunan ve iktidarlarının haricindeki matluplarını birisinden isteyip o fitrî ihtiyaç diliyle ettikleri bütün dualarını gözümüz önünde kabul eden ve imdatlarına acip ve şuursuz mahlûkatı vakti vaktine hikmetle koşturan bir Hâlık-ı Kerîme zâhir şehadet eder.

İşte bu iki kısma kıyasen, lisan-ı kâl ile edilen duaların bütün nevileri, hususan enbiyaların (aleyhimüsselâm) ve havasların harika bir surette makbuliyeti, ¹

وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ deki hüccet-i vahdâniyete şehadet eder.

1. "Ancak Senden yardım isteriz." Fâtiha Sûresi, 1:5.

ALTINCI KELİME

1 اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret şudur:

1. "Bizi doğru yola ilet." Fâtiha Sûresi: 1:6.

Evet, nasıl bir yerden bir yere giden yolların ve bir noktadan uzak bir noktaya çekilen hatların en kısıası ise, en doğrusudur ve müstakîmidir. Aynen öyle de, mâneviyatta ve mânevî yollarda ve kalbî mesleklerde en doğrusu, en müstakîmi ise en kısa ve en kolaydır. Meselâ, Risale-i Nur'da bütün muvazeneleri ve küfür ve iman yollarının mukayeseleri kat'î gösteriyorlar ki, iman ve tevhid yolu gayet kısa ve doğru ve müstakîm ve kolaydır ve küfür ve inkâr yolları gayet uzun ve müşkülâtlı ve tehlikelidir.

Demek bu istikametli ve hikmetli ve herşeyden en kısa ve kolay yolda sevk edilen bu kâinatta, elbette şirk ve küfrün hakikatleri olamaz. Ve iman ve tevhidin hakikatleri, bu kâinata güneş gibi lâzım ve vaciptir.

Hem ahlâk-ı insaniyede en rahat, en faideli, en kısa, en selâmetli yol ise, sırat-ı müstakîmde, istikamettedir. Meselâ, kuvve-i akliye, hadd-i vasat olan hikmeti ve kolay, faideli istikameti kaybetse, ifrat veya tefritle muzır bir cerbezeye ve belâlı bir belâhete düşer, uzun yollarında tehlikeleri çeker.

Ve kuvve-i gadabiye, hadd-i istikamet olan şecaati takip etmezse, ifratla çok zararlı ve zulümlü tehevvüre ve tecebbüre ve tefritle çok zilletli ve elemli cebanet ve korkaklığa düşer, istikameti kaybetmesinin, hatâsının cezası olarak daimî vicdanî bir azabı çeker.

Ve insandaki kuvve-i şehviye selâmetli istikameti ve iffeti zâyî etse, ifratla musibetli, rezaletli fücûra, fuhşa ve tefritle humûda, yani nimetlerdeki zevk ve lezzetten mahrum düşer ve o mânevî hastalığın azabını çeker.

İşte bunlara kıyasen, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyede, bütün yollarında istikamet en faideli ve kolay ve kısadır. Ve sırat-ı müstakîmi kaybedilse, o yollar pek belâlı ve uzun ve zararlı olur.

Demek **إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ**¹ pek çok câmi' ve geniş bir dua, bir ubudiyet olduğu gibi, bir hüccet-i tevhide ve bir ders-i hikmete ve bir tâlim-i ahlâka işaret eder.

1. "Bizi doğru yola ilet." Fâtiha Sûresi: 1:6.

YEDİNCİ KELİME

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ¹ dir. Bundaki hüccete gayet kısa bir işaret:

1. "Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğu peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet." Fâtiha Sûresi, 1:7.

Evvelâ: **عَلَيْهِمْ**¹ kimlerdir diye,
مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ² âyeti beyan ederek,

nev-i beşerde istikamet nimetine mazhar dört taifeyi beyan içinde, o taifelerin

reislerine ^{النَّبِيِّينَ} ile Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma, ^{وَالصِّدِّيقِينَ} ile

Ebubekir-i Sıddık'a (r.a.), ^{وَالشَّهَدَاءَ} ile Ömer, Osman, Ali'ye (r.a.) işaret edip, Peygamberden (a.s.m.) sonra Sıddık, sonra Ömer, Osman, Ali (r.a.), üçü hem şehid, hem halife olacaklar diye, gaybî ihbarla bir lem'a-i i'câz gösterir.

Saniyen: Nev-i beşerin en yüksek, en müstakîm, en sadık bu dört taifesi, Âdem (a.s.) zamanından beri hadsiz hüccetler, mu'cizeler, kerametler, deliller, keşfiyatlarla bütün kuvvetleriyle dâvâ edip ve beşerin ekseri onları tasdik ettikleri hakikat-ı tevhid, elbette güneş gibi kat'îdir. Bu hadsiz meşahir-i insaniye, yüz binler mu'cizelerle ve hadsiz hüccetlerle doğruluklarını ve hakkaniyetlerini gösterip tevhid ve vücub-u vücud ve vahdet-i Hâlık gibi müsbet meselelerde ittifakları ve icmâları öyle bir hüccettir ki, hiçbir şüpheyi bırakmaz. Acaba, kâinatın ehemmiyetli netice-i hilkatî ve zeminin halifesi ve zîhayatların istidatça en cemiyetli ve yükseği olan nev-i beşerin en müstakîmleri, en sadık ve musaddak mürşidleri ve kemâlâtta reisleri olan mezkûr o dört taifenin icmâ ve ittifakla iman edip haber verdikleri ve kâinatı bütün mevcudatıyla delil gösterip hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn itikad ettikleri ve sarsılmaz kanaat getirdikleri bir hakikatı tanımayan ve inkâr eden, hadsiz bir cinayet ve nihayetsiz bir azaba müstehak olmaz mı?

1. Üzerlerine

2. "Peygamberler, sıddıklar, şehidler ve sâlih kimseler..." Nisâ Sûresi, 4:69.

SEKİZİNCİ KELİME

¹ ^{غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ} dir. Bundaki hüccete kısa bir işarettir:

1. "Gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanların yoluna değil." Fâtiha Sûresi, 1:7.

Evet, tarih-i beşer ve kütüb-ü mukaddese, tevatürlere ve küllî ve kat'î hâdisat ve malûmat ve müşahadat-ı beşeriyeye istinaden bilittifak, sarîh ve kat'î bir sûrette haber veriyorlar ki, sırat-ı müstakîm ehli olan peygamberlere (aleyhimüsselâm) binler vâkıatta istimdatlarına harika bir tarzda gaybî imdat gelmesi ve onların istedikleri aynen verilmesi ve düşmanları olan münkirlere yüzer hâdisatta aynı zamanda gazap gelmesi ve semâvî musibet başlarına inmesi, kat'î, şeksiz gösterir ki, bu kâinatın ve içindeki nev-i beşerin hâkim ve âdil ve muhsin ve kerîm ve azîz ve kahhar bir mutasarrıfı, bir Rabbi var ki, Nuh ve İbrahim, Mûsâ ve Hûd ve Salih gibi (aleyhimüsselâm) çok nebîlere pek harika bir surette tarihî ve geniş hâdiselerle muzafferiyet ve necatları vermiş; ve Semûd ve Âd ve Firavun kavimleri gibi çok zâlimlere ve münkirlere dahi,

peygamberlere isyanlarına mukâbil dünyada dahi bir ceza olarak başlarına dehşetli semâvî musibetler indirmiş.

Evet, Âdem(a.s.) zamanından beri, beşeriyette, iki cereyan-ı azîm birbiriyle çarpışarak gelmiş. Biri istikamet yolunu takiple nimet ve saadet-i dâreyne mazhar olan ehl-i nübüvvet ve salâhat ve iman, kâinatın hakikî güzelliğine ve intizam ve kemâline mutabık olarak istikamette hareket ettiklerinden, hem Kâinat Sahibinin lütuflarına, hem iki cihanın saadetine mazhar olup, beşeri melekler derecelerine, belki fevkine terakki ettirmeye vesile olarak dünyada iman hakikatleriyle mânevî bir cennet, âhirette bir saadet kazanıp ve kazandırmışlar.

İkinci cereyan, istikameti bırakıp ifrat ve tefritle aklı bir vesile-i azap ve elemeler toplayıcı bir âlete çevirmesinden, insanıyeti en bedbaht bir hayvaniyetten aşağı düşürüp dünyada zulümlerine mukâbil gazab-ı İlâhî ve musibet tokatlarını yemekle beraber, dalâleti cihetinden, akıl alâkadarlığıyla kâinatı bir hüzüngâh ve matemhâne-i umumiye ve zevâlde yuvarlanan zîhayatlar için bir mezbaha, selhane ve gayet çirkin ve karışık görüp ruhu, vicdanı dünyada bir mânevî cehennemde olup, âhirette daimî bir azap çekmeye kendini müstahak eder.

İşte, Fâtiha-i Şerifenin âhirinde

الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا
الضَّالِّينَ¹

âyeti, bu iki cereyan-ı azîmi ders veriyor. Ve Risale-i Nur'daki bütün muvazenelerin menbaı ve esası ve üstadı bu âyettir. Madem yüzer muvazenelerle Nurlar bu âyeti tefsir etmişler; biz dahi izahını ona havale ederek, bu kısa işarete iktifa ederiz.

1. "Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğu peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ile—gazabına uğrayanların ve sapıtmış olanlarını yoluna değil." Fâtiha Sûresi, 1:7.

DOKUZUNCU KELİME

أَمِينَ

dir. Buna kısacık bir işaret:

نَسْتَغِينُ ... نَعْبُدُ¹ deki ن , üç cemaat-ı azîmeyi, bilhassa âlem-i

İslâm camiindeki muvahhidîn cemaatini, hususan o vakit namazda bulunan milyonlar cemaatini bize gösterip bizi içlerinde bulunduruyor ve dualarına ve söylediklerimizi aynen söylemeleriyle tasdiklerine ve bir nevi şefaatlerine hissedar olmamıza yol açıyor. Biz dahi, bu “Âmin” kelimesiyle o cemaat-ı

muvaahhidîn ve musallînin dualarına yardım ve dâvâlarına tasdik ve şefaathlerinin ve istiânelerinin makbuliyetine o “Âmin” ile bir rica etmemizle, bizim cüz’î ubudiyet ve dua ve dâvâmızı küllî, geniş bir ubudiyete çevirip küllî, umumî rububiyete mukabele ettirir. Demek uhuvvet-i imaniye ve vahdet-i İslâmiye sırrıyla, her namaz vaktinde âlem-i İslâm mescidinde milyonlarla efradı bulunan bir cemaatin rabita-i vahdet itibarıyla ve mânevî radyolar vasıtasıyla Fâtiha’daki “Âmin” külliyyet kesb eder, milyonlarla “Âmin”ler hükmüne geçebilir.^{HAŞİYE-1}

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ²
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ³

1. “İbadet ediyoruz... Yardım diliyoruz...”

Haşîye-1 İşte, derecâta göre bir âmî, bir çekirdek kadar bu kudsi hakikatten hisse alsa, ruhen terakki etmiş bir kâmil insan, bir hurma ağacı kadar hisse alır. Fakat daha terakki etmeyen bir adam Fâtiha okurken bu mânâları kasten hatıra getirmemeli, tâ huzura zarar olmasın. Eğer o makama terakki etse, zaten o mânâlar kendilerini gösterirler.

[H A Ş İ Y E C İ K- Bu haşîyedeki “kasten” kelimesinin izahını Üstadımızdan sorduk. Aldığımız cevabı aynen yazıyoruz: Üçüncü Medrese-i Yusufiye’deki Risale-i Nur talebeleri namına

Ceylân

Teşehhüd ve Fâtiha kelimelerinin geniş ve yüksek mânâları kastî değil, belki dolayısıyla meşguliyet ve huzura bir nevi gaflet veren tafsilâtı değil, belki mücmel ve kısa mânâları gafleti dağıtır, ubudiyeti ve münâcâtı parlatur görüyorum. Namazın ve Fâtiha ve teşehhüdün pek yüksek kıymetlerini tam gösterir. İkinci kısmın âhîrinde “kasten meşgul olmamak”tan murad ise: O mânâların tafsilâtıyla bizzat işigal bazen namazı unutturur, huzura belki dokunur. Yoksa dolayısıyla ve muhtasar bir tarzda büyük faydalarını hissediyorum.]

2. “Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.” Fâtiha Sûresi, 1:2.

3. “Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın.” Bakara Sûresi, 2:32.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبِهِ نَسْتَعِينُ¹

Üçüncü Medrese-i Yusufiyyenin tek bir dersinin üçüncü kısmı

Mukaddime

Namazdaki Fâtîha'nın mânevî emriyle² feyziyle
İkinci Kısım yazıldığı gibi, namazdaki teşehhüd dahi³
وَأَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ
cümlesinin diliyle, mânevî ihtarıyla ve Sûre-i Fethin âhirinde

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا مُحَمَّدٌ رَسُولُ
اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
الخ. ⁴

beş mu'cize-i gaybiyeyi gösteren büyük âyetin nuruyla dersin üçüncü kısmını yazmaya, şimdi beyanına iznim olmayan üç sebep için mecbur oldum. Tafsîlâtını, izahatını, senetli hüccetlerini Risalet-i Muhammediyeye dair Zülfikar, Mu'cizât-ı Ahmediye ve Ayetü'l-Kübrâ, Arabî Hizb-i Nuriyeye havale edip, yalnız gayet muhtasar, kısacık üç işaretle Arabî Hizb-i Nuriyenin hülâsasının bir hülâsası ve tesbihatta tekrar ettiğim kelime-i tevhid ile daimî virdim bir tefekkür-

محمد رسول الله⁵ şehadetine dair
ü Arabî olarak burada yazılan risaleciğinin
parçaların bir nevi tercümesi, İkinci ve Üçüncü İşarete yazılacak.

1. "Allah'ın yardımıyla."

2. "Allah'tan başka hiçbir ilâhın olmadığına şehadet ederim."

3. "Ve Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ederim."

4. "Bütün dinlere üstün kılmak üzere Resûlünü hidâyet ve hak din ile gönderen Odur. Buna şahit olarak Allah yeter. Muhammed Allah'ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında ise pek merhametlidirler." Fetih Sûresi, 48:28-29.

5. "Muhammed (a.s.m.) Allah'ın Resulüdür." Fetih Sûresi, 48:29.

BİRİNCİ İŞARET

Bu Kâinat Sahibinin tezahür-ü rububiyetine ve sermedî ulûhiyetine ve nihayetsiz ihsanatına küllî bir ubûdiyet ve tanıtırmakla mukabele eden Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, bu kâinatta güneşin lüzumu gibi elzemdir ki, nev-i beşerin üstad-ı ekberi ve büyük peygamberi (a.s.m.) ve Fahr-i Âlem ve ¹

لَوْلَاكَ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْأَفْلَاقَ

hitabına mazhar ve hakikat-i Muhammediyesi hem sebep-i hilkat-i âlem, hem neticesi ve en mükemmel meyvesi olduğu gibi, bu kâinatın hakikî kemâlâtı ve sermedî bir Cemîl-i Zülcelâlin bâki âyineleri ve sıfatlarının cilveleri ve hikmetli ef'âlinin vazifedar eserleri ve çok mânidar mektupları olması ve bâki bir âlemi taşıması ve bütün zîşuurların müştak oldukları bir dâr-ı saadet ve âhireti netice vermesi gibi hakikatleri, hakikat-ı Muhammediye (a.s.m.) ve risalet-i Ahmediye ile tahakkuk ettiğinden, nasıl bu kâinat onun risaletine gayet kuvvetli ve kat'î şahadet eder; öyle de, başta âlem-i İslâm, bütün beşer ve bütün zîşuur, Cehennemden acı ve korkunç olan ademden, hiçlikten, idam-ı ebedîden, fena-yı mutlakdan kurtulmak için, daimî aşk ve şevkle her zamanda ve câmi' mâhiyetinin bütün kuvvetleriyle, bütün istidadat lisanlarıyla bütün dualar ve ibadetler ve ricalarının dilleriyle istedikleri hayat-ı bâkiyeyi kuvvetli, kat'î beşaret veren risalet-i Ahmediye (a.s.m.) ve hakikat-i Muhammediyeye (a.s.m.) şahadet edip nev-i beşerin medâr-ı iftihar, eşref-i mahlûkat olduğuna imza bastığı gibi, her zamanda üç yüz elli

السَّبَبُ كَالْفَاعِلِ

milyon ehl-i imanın sırrınca, hergün işledikleri bütün hasenatlar ve hayırların bir misli Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın defter-i hasenatına girmesi ve o tek şahsiyet-i Muhammediye (a.s.m.), yüzer milyon, belki milyar âbid-i muhsin kadar küllî bir ubudiyete ve füyuzâtına mazhar bir makam kazanması, o zâtın risaletine pek kuvvetli şahadet edip imza basar.

1. "Eğer sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." Hadîs-i Kudsî, *Keşfü'l-Hafâ*, 2:164; Ayrıca el-Hâkim'in *el-Müstedrek*'inde bu mânâyı teyit eden şu sahih hadis naklediliyor: "Peygamber Efendimizbuyurdu: Allah İsâ'ya (a.s.) şöyle vahyetti, 'Ey İsâ, Muhammed'e iman et. Ümmetine de emret ki onlardan ona ulaşanlar da iman etsinler. Muhammed olmasaydı Âdem'i yaratmazdım. Muhammed olmasaydı Cennet ve Cehennemî yaratmazdım. Su üzerinde Arşı yarattığımda arş çırpındı. Üzerine *Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah* yazdım, sakinleşti.'" (el-Hâkim, *el-Müstedrek*, 2:615) Ayrıca bk. et-Taberânî, *El-Mu'cemü'l-Evsât*, 6:314; et-Taberânî, *El-Mu'cemü's-Sağîr*, 2:182; El-Hallâl, *es-Sünne*, 1:237; el-Beyhakî, *Delâilü'n-Nübüvve*, 5:489.

İKİNCİ İŞARET

Benim virdimde her vakit tefekkürle baktığım yirmiden ziyade şahadetlere işaret eden:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْأَمِينُ بِشَهَادَةِ
ظُهُورِهِ دَفْعَةً مَعَ أُمِّيَّتِهِ بِأَكْمَلِ دِينٍ وَإِسْلَامِيَّةٍ
وَشَرِيعَةٍ وَبِأَقْوَى إِيْمَانٍ وَاعْتِقَادٍ وَعِبَادَةٍ وَبِأَعْلَى
دَعْوَةٍ وَمُنَاجَاةٍ وَدَعَوَاتٍ وَبِأَعَمِّ تَبْلِيغٍ وَآتَمِّ
مَتَانَةٍ خَارِقَاتٍ مُثْمِرَاتٍ لِأَمَثَلٍ لَهَا

1. Ümmiliğiyle beraber en ekmel bir din ve İslâmiyet ve şeriatla ve en kavî bir iman ve itikad ve ibadetle ve en yüksek bir dâvet vemünacat ve duâ ile ve en eamm bir tebliğ ve misli görülmemiş harika vemüsmir, en etemm bir metanetle def'aten zuhurunun şehadetiyle, Muhammed Allah'ın resulüdür ve Sâdıkul'-Va'di'l-Emindir.

Kısa bir nevi tercümesi ve meâli, yani Muhammed'in (a.s.m.) risaletine şahadet eden,

Birincisi: On bir hâlâtından çıkan bir hüccet-i risalettir. Evet, okumak yazmak öğrenmediği ve ümmî olduğu halde, on dört asrın ukalâsını, feylesoflarını hayrette bırakan ve edyân-ı semâviyede birinciliği kazanan bir din ile birden, tecrübesiz, def'aten meydana çıkması emsal kabul etmez bir hâlet olduğu gibi, sözlerinden, fiillerinden, hallerinden çıkan İslâmiyet her zamanda üç yüz elli milyon insanın ruhlarına, nefislerine, akıllarına terbiyekârâne ders vermesi ve mânevî terakkiyata sevk etmesi, emsalsiz bir hâlettir.

Hem öyle bir şeriatla meydana gelmiş ki, âdilâne kanunlarıyla nev-i beşerin beşten birisini on dört asırda maddî ve mânevî terakki içinde idare etmesi misilsiz bir hâlet olduğu gibi; o zât (a.s.m.) öyle bir iman ve itikadla meydana çıktı ki, bütün ehl-i hakikat her zaman onun mertebe-i imanından feyz almalarıyla beraber en yüksek ve en kuvvetli bir derecededir diye müttefikan tasdikleri ve o zamanda hadsiz muarızlarının ona muhalefeti zerre kadar bir telâş, bir vesvese, bir şüphe vermemesi gösteriyor ki, kuvvet-i imaniyede dahi onun emsali yok ve o küllî yüksek imanı misilsizdir.

Hem öyle bir ubudiyet ve ibadet gösterdi ki, iptida ve intihayı birleştirip hiç kimseyi taklit etmeyerek, ibadetin en ince esrarını görüp mûraat ederek en dağdağalı zamanlarda dahi tam tamına ubudiyeti yapması emsalsiz bir hâlet olması gibi, Hâlıkına karşı öyle daavât ve münâcât ve ricalar yapmış ki, bu zamana kadar telâhuk-u efkârla beraber o mertebeye yetişilmemiş. Meselâ, Cevşenü'l-Kebîr münâcâtında bin bir esmâ-i İlâhiyeyi şefaatçi ederek Hâlıkını öyle bir tarzda tavsif ve tarif eder ki, emsali yok. Ve mârifetullahta kimse ona yetişememesi, misilsiz bir hâlettir.

Hem, öyle bir metanetle insanları dine dâvet ve öyle bir cür'etle risaletini tebliğ etmiş ki; kavmi ve amcası ve dünyanın büyük devletleri ve eski dinlerin

etba'ları ona muarız ve düşman oldukları halde, zerre kadar korkmayarak, çekinmeyerek umumuna meydan okuması ve başa da çıkarması emsalsiz bir hâlettir.

İşte, onun sıdkına ve nübüvvetine bu harika, emsâlsiz sekiz hâletin mecmuu gayet kuvvetli bir şehadettir. Ve bu hâletler, o zâtın (a.s.m.) nihayet derecede ciddiyetine ve itmi'nanına ve kemâl-i sıdkına ve hakkaniyetine kat'î kanaati var olduğunu gösteriyor. Âlem-i İslâm, her günde, her teşehhüdde milyonlar lisanla

السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته¹

der. Ve onun

memuriyetine teslimiyetini ve getirdiği saadet-i ebediye beşaretini tasdik ettiğini ve beşeriyetin derin bir aşkla ve fitrî ve istidadî pek kuvvetli bir iştihakla aradığı hayat-ı bâkiyeye sağlam bir yol açtığına karşı âlem-i İslâm minnettarâne,

المؤشكرâne² السلام عليك أيها النبي

ile bir mânevî ziyaret ve görüşmek ve üç yüz elli milyon, belki milyarlar namına onu tebrik eder.

¹ Ey Peygamber, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun.
² Ey Peygamber, Allah'ın selâmı üzerine olsun.

Yirmi küllî şehadetlerden ve çok şehadetleri ihtiva eden,

İkinci şehadet:

وَبَشَاهَادَةِ جَمِيعِ حَقَائِقِ أَرْكَانِ الْإِيمَانِ عَلَى تَصَدِيقِهِ

Yani, “İmanın altı rükünlerinin hakikatleri ve tahakkukları ve hakkaniyetleri, Muhammed'in (a.s.m.) risaletine ve hakkaniyetine kat'î şehadet eder.” Çünkü onun risalet hayatının şahsiyet-i mâneviyesi ve bütün dâvâlarının esası ve mahiyet-i nübüvveti, o altı rükündür. Öyle ise o rükünlerin tahakkuklarına delâlet eden bütün delilleri, Muhammed'in (a.s.m.) risaletinin hak olduğuna ve onun sadıkiyetine dahi delâlet ederler. Hem âhiretin tahakkukuna sair rükünlerinin delâletini Meyve Risalesi ve Onuncu Sözün zeyilleri beyan ettikleri gibi, öyle de herbir rükün, hüccetleriyle beraber onun risaletine bir hüccettir.

Binler şehadetleri ihtiva eden,

Üçüncü küllî şehadet:

وَبَشَاهَادَةِ ذَاتِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِأَلْفِ
مُعْجَزَاتِهِ وَكَمَالَاتِهِ وَعُلُوِّ أَخْلَاقِهِ

Yani, “O zât (a.s.m.) güneş gibi kendi kendine delildir. Binler mu'cizat ve kemâlât ve yüksek, güzel ahlâkıyla risaletine ve sadıkiyetine pek kuvvetli şehadet eder.”

Evet, “Mu’cizat-ı Ahmedîye” risale-i harikada üç yüzden ziyade nakl-i sahihle

ispat ettiği gibi, o zât (a.s.m.) ¹ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ ² ve

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى

âyetlerinin sarahatiyle, avucunun bir parmağıyla kamer iki parça olması; ve nakl-i sahih ve tevatürle, aynı avucun beş parmağından beş çeşme su akması ve susuz kalan bütün ordusu o sudan içmesi ve şahit olması ve bu acîb hârîka iki defa başka yerde vuku bulması; ve aynı avuçla bir parça toprağı, hücum eden düşman ordusunaatarak, herbirisinin gözüne bir avuç toprak girmesiyle hücumda ikenkaçmaları; ve aynı avuçta küçük taşlar, insanlar gibi tesbih edip Sübhânallah demeleri gibi nakl-i sahihle ve bir kısmı tevatürle tarihlerde kat’iyen vukua gelen yüzer ve ehl-i tahkikin yanında bine kadar mu’cizat, elinde zuhuru; ve dost ve düşmanların ittifakıyla, onda güzel hasletlerin ve ahlâk-ı hasenenin en yüksek derecesinde^{HAŞİYE-1} bulunması; ve arkasında tebaiyetle sülûk edip kemâlâta erişen ve hakikate aynelyakîn yetişen bütün ehl-i tahkik, ittifakla kemâlât-ı Muhammediye (a.s.m.) en yüksek derecede bulunduğuna hakkalyakîn tasdikleri; ve onun dininden gelen âlem-i İslâmın füyuzâtı ve koca İslâmiyetin hakikatleri onun harika kemâlâtına delâlet eder. Elbette o zât (a.s.m.), bizzat kendi risaletine gayet parlak ve küllî, geniş şahadet eder demektir.

Pek çok kuvvetli şahadetleri ihtiva eden,

1. "Ay yarıldı." Kamer Sûresi, 54:1.

2. "Attığın zaman sen atmadın, ancak Allah attı." Enfâl Sûresi, 8:17.

HAŞİYE-1 Hattâ şecaat kahramanı Hazret-i Ali (radıyallahu anh) diyor: "Harpte biz korktuğumuz zaman, Peygamberin (a.s.m.) arkasına saklanır, tahassun ederdik." Şecaat gibi her hasletle fâik olduğunu o zaman düşmanları dahi tasdik ettiklerini tarihler naklediyorlar...

Dördüncü şahadet:

وَبَشَاهِدَةِ الْقُرْآنِ بِمَا لَا يَحْدُ مِنْ حَقَائِقِهِ وَبَرَاهِينِهِ ¹

1. Had ve hesaba gelmeyen hakikat ve burhanlarıyla beraber Kur’ân’ın şahadetiyle...

Yani, “Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, hadsiz hakikatler ve hüccetleriyle risaletine, sadıkiyetine şahadet eder.”

Evet, kırk vech ile mu’cize olduğu Zülfikar mecmuasında ispat edilen ve on dört asrı nurlandıran; ve nev-i beşerin beşten birisini tebeddül etmeyen kanunlarıyla idare eden; ve o zamandan şimdiye kadar bütün muarızlara meydan okuyup hiç kimse, hattâ bir sûresinin mislini getirmeye cesaret etmeyen; ve Âyetü’l-Kübrada ispat edildiği gibi, altı ciheti nuranî, şüpheler giremeyen ve altı makam-ı kübrâ hakkaniyetine imza basan ve sarsılmaz altı hakikatlere dayanan; ve her zamanda yüzer milyon lisanlarla şevk ve hürmetle okunan ve her dakikada milyonlar hâfızların kalblerinde kudsiyetle yazılan; ve âlem-i İslâmın bütün şahadetleri ve imanları onun şahadetinden tereşşuh eden; ve bütün ulûm-u

imaniye ve İslâmiye onun menbaından akan; ve o, eski semâvî kitapları tasdik ettiği gibi, bütün kütüb ve suhuf-u semâviyenin mânevî tasdiklerine mazhar bulunan Kur’ân-ı Azîmüşşan, bütün hakikatleriyle ve hakkaniyetini ispat eden bütün hüccetleriyle, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın sıdkına ve risaletine şehadet eder demektir.

Beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci küllî şehadetler:

وَبَشَٰدَةِ الْجَوْشَنِ بِقُدْسِيَّةِ إِشَارَاتِهِ وَرَسَائِلِ النُّورِ
بِقُوَّةِ دَلَالَتِهَا وَالْمَاضِي بِتَوَاتُرِ إِرْهَاصَاتِهِ
وَالْأَسْتِقْبَالِ بِتَصَدِيقِ أَلْفِ حَادِثَاتِهِ

1. İşaretlerinin kudsiyetiyle Cevşen’in, delillerinin kuvvetiyle Risale-i Nur’un, tevatürkuvvetindeki irhasatlarıyla mâzinin, binler hâdis ve mu’cizesini tasdikıyla istikbalin şehadetiyle.

Yani, bin bir esmâ-i İlâhiyeye sarîhan ve işareten bakan ve bir cihette Kur’ân’dan çıkan bir harika münâcât olan ve mârifetullahta terakki eden bütün âriflerin münâcâtlarının fevkinde bulunan ve bir gazvede: “Zırhı çıkar, onun yerine bu Cevşen’i oku” diye Cebrâîl vahy getiren Cevşenü’l Kebîr Münâcâtı içindeki hakikatler ve tam tamına Rabbine karşı tavsifler, Muhammed’in (a.s.m.) risaletine ve hakkaniyetine şehadet ettiği gibi; Kur’ân’dan tereşsuh eden ve bir cihette Cevşen’den feyiz alan ve tevellüd eden Resâili’n-Nuriye, yüz otuz parçasıyla risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) birtek hüccet olarak risaletinin bütün hakikatlerini aklen ve mantıken ispatıyla, hattâ felsefenin nazarında akıldan pek uzak meselelerini göz önünde gibi gayet kolay ve mâkul bir tarzda ders vermesiyle, Muhammed’in (a.s.m.) sadıkiyetine ve risaletine küllî bir surette şehadet eder.

Hem zaman-ı mâzi dahi risaletine bir küllî şahittir ki, irhâsât denilen nübüvvetten evvel zuhur eden ve gelecek peygamberin mu’cizatı sayılan harikalar, tarihlerde ve siyer kitaplarında kat’î tevatür tarzında nakledilen pekçok vakıalar, gayet sağlam bir surette risaletine şehadet eder ve çok nevileri var. Bir kısmı, gelecek Şehadetlerde beyan edilecek; bir kısmı da Zülfikar’da ve tarih kitaplarında sahih bir surette nakledilmiş. Meselâ, velâdet-i Peygamberiyeye (a.s.m.) yakın bir vakitte Kâbe’yi tahrip etmeye gelen Ebrehe askerinin başlarına ebâbil kuşlarının elleriyle taşların yağması ve velâdet gecesinde Kâbe’deki sanemlerin baş aşağı düşmesi ve Kısra-yı Fars sarayının harap olması ve ateşperest Mecusîlerin bin seneden beri yanması devam eden ateşi o gece sönmesi ve Bahîra-yı Râhip ve Halime-i Sa’diyyenin kat’î ihbarlarıyla, bulutlar başına gölge etmesi gibi çok hâdiseler, nübüvvetinden evvel nübüvvetini haber vermişler.

Hem istikbâl, yani, vefatından sonra onun haber verdiği hâdiseler pek çoktur ve çok nevileri var. Birisi, Âl-i Beytine ve Ashâbına ve fütuhât-ı İslâmiyeye ait ihbarât-ı gaybiyesidir ki, Zülfikar'da, Mu'cizat-ı Ahmedîye kısmında nakl-i sahîh ile seksen vâkıanın aynen haber verdiği gibi çıkması, meselâ Hz. Osman (r.a.) mushaf okurken, Hz. Hüseyin (r.a.) Kerbelâ'da şehid edilmeleri ve Şam ve İran ve İstanbul'un fetihleri ve Abbâsî Devletinin zuhuru ve Cengiz ve Hülâgû onu mağlûp ve mahvetmesi gibi seksen ihbar-ı gaybî mu'cizatı, nakl-i sahîhle ve tarih ve siyer kitaplarına istinaden tafsilen yazması gibi, ihbar-ı gaybinin sair nevileriyle ve Muhammed'in (a.s.m.) hakkaniyetine delâlet eden pekçok vakıât-ı istikbaliye ile zaman-ı istikbal dahi kuvvetli ve küllî bir surette risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) ve sadıkiyetine şehadet eder demektir.

Dokuzuncu, onuncu, on birinci, on ikinci şehadetlere işaret eden,

وَبَشَاهَادَةِ الْأُلْبُقُوةِ يَقِينَاتِهِمْ فِي تَصَدِيقِهِ بِدَرَجَةِ
حَقِّ الْيَقِينِ. وَالْأَصْحَابِ بِكَمَالِ إِيْمَانِهِمْ فِي تَصَدِيقِهِ
بِدَرَجَةِ عَيْنِ الْيَقِينِ.. وَالْأَصْفِيَاءِ بِقُوَّةِ تَحْقِيقَاتِهِمْ فِي
تَصَدِيقِهِ بِدَرَجَةِ عِلْمِ الْيَقِينِ. وَالْأَقْطَابِ بِتَطَابُقِهِمْ
عَلَى رِسَالَتِهِ بِالْكَشْفِ وَالْمُشَاهَدَاتِ بِالْيَقِينِ¹

1. Kuvvetli yakînleriyle ve onu hakkıyakîn derecesinde tasdikleriyle Ehl-i Beytinin, kemâl-i imanları ve aynelyakîn derecesinde onu tasdikleriyle Ashabının, kuvvetli tahkikatları ve ilmelyakîn derecesinde onutasdikleriyle asıyanın, kat'î keşfiyat ve müşahadatlarıyla onunrisaletinde ittîfak eden aktâbın şehadetiyle...

Yani, Muhammed'in (a.s.m.) sadıkiyetine ve hakkaniyetine küllî şehadetlerden,

Dokuzuncusu: ۱. عُلَمَاءُ أُمَّتِي كَأَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ

sırrına mazhar ve salâvatlarda Âl-i İbrahim Aleyhisselâma mukâbil olan Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın içindeki büyük evliya ve Ali (r.a.) ve Hasan (r.a.) ve Hüseyin (r.a.) ve Ehl-i Beytin on iki imamı ve Gavs-ı Âzam (k.s.) ve Ahmed-i Rüfâî (k.s.), Ahmed-i Bedevî (k.s.), İbrahim-i Dessûkî (k.s.), Ebü'l-Hasan-ı Şâzelî gibi aktâblar ve imamlar, ittîfakla, hakkıyakîn bir itikadla ve keşfiyat ve müşahedatla ve ümmette gösterdikleri harika irşadat ve kerametlerle, risalet ve hakkaniyet ve sadıkiyet-i Muhammediyeye (a.s.m.) imanları ve şehadetleriyle imza basıyorlar.

1. "Ümmetimin alimleri, İsrâiloğullarının peygamberleri gibidir." Aclûnî, Keşfü'l-Hafû: 2:64; Tecrid-i Sarîh Tercemesi: 1:107 (Diyânet İşleri Yayınları).

Onuncu: Enbiyadan sonra en muhterem ve yüksek taife ve ümmî ve bedevî oldukları halde az bir zamanda nur-u Muhammedî (a.s.m.) ile şarktan garba

kadar âdilâne idare edip, cihangir devletleri mağlûp ederek müterakki, fenli, medenî, siyasî milletlere üstad, muallim, diplomat, hâkim-i âdil olarak o asrı bir asr-ı saadet hükmüne getiren sahabeler, Muhammed'in (a.s.m.) her halini tetkik ve taharrîden sonra gözleriyle gördükleri çok mu'cizatın kuvvetiyle eski düşmanlıklarını ve ecdatlarının mesleklerini ve çokları (Hâlid ibni Velid ve İkrime ibni Ebû Cehil gibi) pederlerinin taraftarlıklarını, kavim ve kabilelerini tamamıyla bırakıp bütün ruh u canlarıyla, gayet fedakârâne bir surette İslâmiyete girerek aynelyakîn derecesinde Muhammed'in (a.s.m.) sadıkiyetine, risaletine imanları, sarsılmaz, küllî bir şehadettir.

On birinci: Asfiya ve sıddîkîn denilen müçtehidler, imamlar, allâmeler; İbni Sîna, İbni Rüşdgibi dâhî feylesoflar misillü binler ehl-i tahkik, aklî ve mantıkî bir tarzda, herbiri ayrı bir meslekte şüphesiz binler hüccetlere ve kat'î burhanlara istinaden ilmelyakîn derecesinde Muhammed'in (a.s.m.) risaletine ve hakkaniyetine imanları öyle küllî bir şehadettir ki, onların umumu kadar bir zekâsı bulunmayan, karşılarına çıkamaz.

İşte o hadsiz şahitlerden birisi, bu zamanda Risale-i Nur'dur ki, münkirler ona karşı hiçbir çare bulamadıklarından, zabıta ve adliyeyi aldatıp mahkeme eliyle susturmasına çalışıyorlar.

On ikinci: Âlem-i İslâm'da herbiri ümmetin ehemmiyetli bir kısmını daire-i dersine alıp, harika irşad ve kerametlerle mânevî terakki ettiren ve hüccetler yerinde müşahedata, keşfiyata dayanan ve aktâb denilen en derin ehl-i tahkik ve hakikat, ruhânî terakkilerinde Muhammed'in (a.s.m.) risaletini ve sadıkiyetini ve en yüksek mertebe-i hakkaniyette bulunduğunu keşfen ve şuhuden görüp müttefikan ve mütetabıkan nübüvvetine şehadetleri öyle bir imzadır ki, onların umumu kadar bir yüksek mertebe-i kemâlâtı kazanmayan, o imzayı bozamaz.

On üçüncü şahadet: Dört küllî ve çok geniş ve kat'î hüccetlerden ibarettir:

وَبَشَاهَادَةِ الْأَزْمِنَةِ الْمَاضِيَةِ بِتَوَاتُرِ بَشَارَاتِ
الْكُؤَاهِنِ وَالْهَوَاتِفِ وَالْعُرَفَاءِ فِي الْأَدْوَارِ
السَّالِفِينَ بِمُشَاهَدَةِ بَشَارَاتِ الرُّسُلِ وَالْأَنْبِيَاءِ
وَبَشَاهَادَتِهِمْ وَبَشَارَتِهِمْ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بِرِسَالَةِ مُحَمَّدٍ
عَلَيْهَا الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ فِي الْكِتَابِ الْمُقَدَّسَةِ

1. Geçmiş asırlardaki kâhinler ve hâtifler ve âriflerden tevatürle nakledilen müjdelerin, semâvî kitaplarda müşahade edilen sair nebî ve resullerin müjdelerinin, ve o peygamberlerin (aleyhimüsselâm), mukaddes kitaplarda Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma şehadet edip onun geleceğini tebşir etmelerinin şehadetiyle...

Bu fıkranın kısaca bir meâlî burada beyan edilecek. Ve izahatı ve senetleri,

Zülfikar'ın Mu'cizat-ı Ahmediye kısmının âhîrinde mükemmel var.

Yani, geçmiş zamanlarda nev-i beşerin meşahir ve namdarlarından, başta enbiya olarak ârifler, kâhinler, hâtifler müttefikan Muhammed'in (a.s.m.) risaletine ve geleceğine irhâsât nev'inden gayet sarîh ve mükerrer haber verdiklerini nakl-i sahih ve bir kısmı tevatürle tarih ve siyer ve hadîs kitaplarında kayıt ve kabul edilmesine ve Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinde o binler ihbaratın en kuvvetli ve kat'î kısmını tafsilen beyanına binaen ona havale edip gayet kısa bir işaretle deriz ki:

Enbiyalar, mukaddes, semâvî kitaplarda Muhammed'in (a.s.m.) nübüvvetine dair Tevrat, İncil, Zebur'un yüzer âyetlerinde sarahata yakın kısmından yirmi âyetleri On Dokuzuncu Mektupta yazılmış. Hristiyan ve Yahudiler tarafından çok tahrifatıyla beraber, yine nübüvvet-i Ahmediyeyi haber veren yüz âyeti Hüseyin-i Cîsrî kitabında yazmış.

Kâhinler ise, başta meşhur Şık ve Satîh olarak, ruhânî ve cin vasıtasıyla gaybdan haber veren ve şimdi medyum denilen, tevatür bir nakl-i sahihle Peygamberin (a.s.m.) geleceğine ve Fars devletini kaldıracağına sarîh bir surette haber verdikleri ve şüphe kaldırmaz bir tarzda, yakında bir Peygamber Hicaz'da zuhurunu mükerrer söyledikleri gibi; ârif-i billâh kısmından, Peygamberin (a.s.m.) cedlerinden Kâ'b İbn-i Lüeyy ve Yemen ve Habeş padişahlarından Seyf ibni Zîyezen ve Tübbâ' gibi çok ârifler, o zaman evliyalrı, pek sarîh bir surette, Muhammed'in (a.s.m.) risaletinden haber verip şiirlerle ilân etmişler. On Dokuzuncu Mektupta, ehemmiyetli ve kat'î bir kısmı yazılmış. Hattâ o padişahlardan birisi demiş: "Ben Muhammed'e (a.s.m.) hizmetkâr olmasını, bu saltanata tercih ederim." Birisi de demiş: "Ah! Ben ona yetişseydim, onun ammizâdesi olurum."

Yani, Hazret-i Ali (r.a.) gibi fedai bir hizmetkârı ve veziri olurum. Her ne ise, tarih ve siyer kitapları bu haberleri tamamen neşr ile, bu ârifler, risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) kuvvetli ve küllî bir şehadetle sadıkiyetine imza basıyorlar.

Hem o ârifler ve kâhinler gibi risalet-i Muhammediyeyi gaybî haber veren ve sözleri işitilen ve şahısları görünmeyen, "hâtif" denilen ruhânîler, pek sarîh bir surette, Muhammed'in (a.s.m.) nübüvvetinden haber verdikleri gibi, çok muhbirler, hattâ saneme kesilen kurbanlar ve sanemler ve mezar taşları nübüvvetinden haber vermeleriyle onun risaletine ve hakkaniyetine imza basıp tarih lisanıyla şehadet etmişler.

On dördüncü şehadet: Kâinatın kuvvetli şehadetine işaret eden bu Arabî fıkra:

وَبَشَاهِدَةِ الْكَائِنَاتِ بِغَايَاتِهَا وَبِالْمَقَاصِدِ الْإِلَهِيَّةِ
 فِيهَا عَلَى الرَّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ الْجَامِعَةِ؛ بِسَبَبِ
 تَوْقِفِ حُصُولِ غَايَاتِ الْكَائِنَاتِ وَالْمَقَاصِدِ الْإِلَهِيَّةِ
 مِنْهَا وَتَقَرُّرِ قِيَمَتِهَا وَوُضَائِفِهَا وَتَبَارُزِ حُسْنِهَا وَكَمَالِهَا
 وَتَحَقُّقِ حِكْمِ حَقَائِقِهَا عَلَى الرَّسَالَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ لِأَسِمَا
 عَلَى الرَّسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ؛ إِذْ هِيَ الْمُظْهَرَةُ وَالْمَدَارُ
 الْآتِمُّ لَهَا، وَلَوْلَاهَا لَصَارَتْ هَذِهِ الْكَائِنَاتُ الْمُكَمَّلَةُ
 وَالْكِتَابُ الْكَبِيرُ ذُو الْمَعَانِي السَّرْمَدِيَّةِ هَبَاءً مَنْثُورًا
 مُتَطَايِرَةً الْمَعَانِي مُتَسَاقِطَةً الْكَمَالَاتِ وَهُوَ مُحَالٌ مِنْ
 وُجُوهِ وَجْهَاتٍ¹

1. Kâinatın, gayeleri ve onda tezahür eden makâsıd-ı İlâhiye ile onun hakkaniyetine şehadetiyle. Çünkü kâinatın yaratılışındaki gayeler ve makâsıd-ı İlâhiye, kıymetini bulup vazifelerini yerine getirmesi, hüsn ve kemâlinin ortaya çıkması ve hakikatlerindeki hikmetlerin tahakkuk etmesi, insanlar içinde peygamberlerin gönderilmesine, bilhassa risalet-i Muhammediyeye mütevakıftır. Zira bütün bunları en zahir şekilde gösteren ve bu gayelerin en etemmedarı olan, odur. Eğer risalet-i Muhammediye olmasaydı, bu mükemmel kâinat ve bu sermedî mânâlar sahibi kitab-ı kebir, hebâen mensur gidecek, mânâsız kalacak ve kemâlâtı sukut edecekti ki, bu da pek çok cihetlerden muhaldir.

Âyetü'l-Küb râ, bu Arabî fıkranın meâline dair demiş: Bu kâinat nasıl ki kendini icad ve idare ve tertip eden ve tasvir ve takdir ve tedbir ile bir saray, bir kitap gibi, bir sergi, bir temaşagâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkaşına delâlet eder; öyle de, kâinatın hilkatindeki makâsıd-ı İlâhiyeyi bilecek, bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbânî hikmetlerini tâlim edecek ve vazifedârâne harekâtındaki neticeleri ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemâlâtını ilân edecek ve “Nereden geliyorlar? Ve nereye gidecekler? Ve niçin buraya geliyorlar ve çok durmuyorlar, gidiyorlar?” diye dehşetli suallere cevap verecek ve o kitab-ı kebîrin mânâlarını ve âyât-ı tekvîniyesinin hikmetlerini tefsir edecek bir yüksek dellâl, bir doğru keşşaf, bir muhakkık üstad, bir sadık muallim istediği ve iktiza ettiği ve herhalde bulunmasına delâlet ettiği cihetle, elbette bu vazifeleri herkesten ziyade yapan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın hakkaniyetine ve bu Kâinat Hâlıkının en yüksek ve sadık bir memuru olduğuna kuvvetli ve küllî şehadet edip

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ¹ der.

Evet, Muhammed’in (a.s.m.) getirdiği nur ile kâinatın mâhiyeti, kıymeti, kemâlâtı ve içindeki mevcudatın vazifeleri ve neticeleri ve memuriyetleri ve

kıymetleri bilinir, tahakkuk eder. Ve kâinat, baştan başa gayet mânidar mektubat-ı İlâhiye ve mücessem bir Kur'ân-ı Rabbânî ve muhteşem bir meşher-i âsâr-ı Sübhâniye olur. Yoksa, adem ve hiçlik ve zevâl ve fena karanlıklarında yuvarlanan karma karışık vahşetli bir virâne, dehşetli bir matemhane mahiyetine düşer. Bu hakikate binaen, kâinatın kemâlâtı ve hikmetli tahavvülâtı ve sermedî

mânâları, kuvvetli bir tarzda ² **نَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ** der.

1. Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederim.

2. Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederiz.

On beşinci şehadet: Pek çok kudsî şehadetleri ihtiva eden, bu kâinatta tasarruf ederek zerrattan seyyarata kadar bütün tahavvülât ve harekât ve sekenât ve hayat ve memmat gibi bütün tasarrufat, emriyle, iradesiyle, kuvvetiyle bulunan Zât-ı Vâcibü'l-Vücudun icraat-ı rububiyeti ve ef'âl-i Rahmâniyeti cihetinde risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) mukaddes şehadetine işaret eden, bu gelen Arabî fıkradır:

وَبَشَّادَةِ صَاحِبِ الْكَائِنَاتِ وَخَلَّاقِهَا وَمُتَصَرِّفِهَا
عَلَى رِسَالَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ؛ بِأَفْعَالِ رَحْمَانِيَّتِهِ وَبِأَجْرَاتِ
رُبُوبِيَّتِهِ؛ كَعَمَلِ الرَّحْمَانِيَّةِ بِإِنْزَالِ الْقُرْآنِ الْمُعْجَزِ
الْبَيَانِ عَلَيْهِ، وَبِإِظْهَارِ أَنْوَاعِ الْمُعْجَزَاتِ عَلَى يَدَيْهِ،
وَبِتَوْفِيقِهِ وَحِمَايَتِهِ فِي كُلِّ حَالَاتِهِ، وَبِإِدَامَةِ دِينِهِ بِكُلِّ
حَقَائِقِهِ، وَبِإِعْلَاءِ مَقَامِ حُرْمَتِهِ وَشَرَفِهِ وَإِكْرَامِهِ عَلَى
جَمِيعِ الْمَخْلُوقَاتِ بِالْمُشَاهَدَةِ وَالْعَيَانِ، وَكَفَعَلِ
رُبُوبِيَّتِهِ بِجَعْلِ رِسَالَتِهِ شَمْسًا مَعْنَوِيَّةً لِكَائِنَاتِهِ،
وَبِجَعْلِ دِينِهِ فَهْرَسْتَةً كَمَالَاتِ عِبَادِهِ، وَبِجَعْلِ
حَقِيقَتِهِمْ رَآةً جَامِعَةً لِتَجَلِّيَاتِ الْوُهِيَّتِهِ،
وَبِتَوْظِيفِهِ بِوُظَائِفِ ضَرُورِيَّةٍ لَازِمَةٍ لَوْجُودِ
الْمَخْلُوقَاتِ فِي هَذِهِ الْكَائِنَاتِ كُلُّوْمِ الرَّحْمَةِ
وَالْحِكْمَةِ وَالْعَدَالَةِ وَكَضُرُورَةِ لُزُومِ الْغِذَاءِ وَالْمَاءِ
وَالْهَوَاءِ وَالضِّيَاءِ

1. Kâinat Sahibi ve Hâlıkı ve Mutasarrıfının, Rahmâniyet ef'âli ve rububiyet icraatıyla, risalet-i Muhammediyeye şehadeti. Meselâ Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânı ona indirmek ve onun elinde envâ-ı mu'cizatı izhar etmek ve her türlü halinde onu himaye ve muvaffak ederek onun dinini bütün hakikatleriyle beraber idame ettirmek ve onun makam-ı hümet ve şerefini yüceltmek ve ona bilmüşahede bütün mahlûkatınuzerinde makam vermek gibi Rahmâniyet fiilleri ve onun risaletinikâinatına mânevi bir güneş yapmak ve onun dinini, kullarının kemâlâtınabir fihriste yapmak ve onun hakikatini, ulûhiyetinin tecelliyatına câmibir ayna yapmak ve bu kâinatta mahlûkatın vücudu için rahmet ve hikmetve adaletin lüzumu ve gıda ve su ve hava ve ışığın zarureti derecesindezarûrî vazifelerle onu tavzif etmek gibi rububiyet fiilleriyle, buKâinat Sahibi, onun hakkaniyetine şehadet eder.

Bu pek kat'î ve çok geniş ve kudsî şehadetin tafsilâtını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısacık bir işaretle meal-i icmalîsine bakacağız:

Evet, bu kâinatta, gözümüz önünde bu muntazam tasarrufatı içinde adalet ve hikmetle ve rahmet ve inayet ve himayetle her zaman iyileri himaye ve fenaları ve yalancıları tokatlamak, rububiyetinin bir âdeti olmasından, ef'âl-i Rahmâniyet muktezasıyla bir Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânı, Muhammed'in (a.s.m.) eline vermesi; ve bine yakın mu'cizelerin pekçok envânını ona vermesi; ve bütün hâlâtında ve en tehlikeli vaziyetlerinde şefkatkârâne himaye ve hattâ güvercin ve örümcekle muhafaza etmesi; ve büyük vazifelerinde onu tam muvaffak etmesi; ve dinini bütün hakikatleriyle idâmesi; ve İslâmiyetini zeminin ve nev-i beşerin

başına geçirmesi; ve bütün mahlûkat üstünde bir makam-ı şeref ve meşahir-i insaniyenin fevkinde daimî bir rütbe-i makbuliyet ve dost ve düşmanın ittifakıyla en yüksek hasletleri taşıyan bir şahsiyeti vermekle, beşerin beşten birisini ona ümmet etmesi, gayet kat'î bir tarzda sadıkiyetine ve risaletine şehadet ettiği gibi; ef'âl-i rububiyet cihetinde dahi görüyoruz ki, bu âlemin Mutasarrıfı ve Müdebbiri, Muhammed'in (a.s.m.) risaletini bu kâinata bir mânevî güneş yapıp, Nur Risalelerinde ispat edildiği gibi, onunla bütün karanlıkları izale ve nuranî hakikatlerini gösterip ve bütün zîşuuru, belki kâinatı hayat-ı bâkiye müjdesiyle sevindirdiği gibi; dinini dahi bütün makbul ehl-i ibadetin fihriste-i kemâlâtı ve harekât-ı ubudiyette sağlam bir program yapması gibi Muhammed'in (a.s.m.) şahsiyet-i mâneviyesi olan hakikatini, Kur'ân'ın ve Cevşen'in delâletiyle tecelliyat-ı ulûhiyetine bir âyine-i câmia yapması; ve sabıkan işaret ettiğimiz hakikatlerin ve on dört asırda hergün ümmetinin bütün hasenatlarının bir mislini kazanmasının ve hayat-ı içtimaiye ve mâneviye-i beşeriyedeki âsârının delâletiyle, nev-i beşere en yüksek reis ve mukteda ve üstad yapması; ve onu büyük ve kudsî vazifelerle beşerin imdadına gönderip rahmet, hikmet, adalet, gıda, hava, mâ, zıya derecesinde insanları onun dinine, şeriatına, İslâmiyetteki hakikatlerine muhtaç^{HAŞİYE-1} yapması ile on iki küllî ve kat'î hüccetlerle risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) kudsî şehadet ettiği halde, acaba hiç mümkün müdür ki, sinek kanadının ve bir çiçeğin tanziminden lâkayt kalmayan bu Kâinat Sahibinin bu derece küllî ve geniş şehadetlerine mazhar olan risalet-i Muhammediye (a.s.m.), kâinatın mânevî bir güneşi olmasın?

İşte bu on beş küllî şehadetler, herbiri pekçok şehadetleri, hattâ Üçüncü Şehadet, mu'cizat lisanıyla bin şehadeti ihtiva edip öyle bir kat'iyetle ve

kuvvetle **أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ** ¹ olan dâvâyı ispat ve tahakkukunu ve kıymetini ve ehemmiyetini ilân etmiş ki, hergün beş defa âlem-i İslâm, yüzer milyon lisanlarla teşehhüdde o dâvâyı kâinata ilân ettiği gibi; o dâvânın esası olan hakikat-i Muhammediye (a.s.m.), kâinatın çekirdek-i aslîsi, bir sebep-i hilkatî ve en mükemmel meyvesi olduğunu milyarlar ehl-i iman tereddütsüz tasdik ederek kabul etmişler. Ve bu kâinatın Sahibi(celle celâluhu) o şahsiyet-i mâneviye-i Muhammediyeyi (a.s.m.) saltanat-ı rububiyetine bir yüksek dellâl ve kâinat tılsımının ve hilkat muammasının bir doğru keşşafı ve lütuf ve rahmetinin bir parlak misali ve şefkat ve muhabbetinin bir belîğ lisanı ve âlem-i bâkideki hayat-ı daim ve saadet-i ebediyenin en kuvvetli müjdecisi ve elçilerinin en son ve en büyük bir resul eylemiş. Acaba bu mahiyetteki bir hakikate kanaat etmeyen veya ehemmiyet vermeyen, ne derece hasâret ve hata ve belâhet ve cinayet ettiğini kıyas edilsin!

Haşiye-1 Ben, bu ihtiyarlığım ve perişanlığım içinde, zât-ı Muhammediyenin (a.s.m.) getirdiği erzak-ı mâneviyenin milyondan birisini hissettim. Elimden gelseydi, milyonlar lisanla salâvatlarla ona teşekkür edecektim. Şöyle ki: Ben firaktan, zevâlden çok inciniyorum. Halbuki, sevdiğim dünya ve dünyeviyeler, mufarakatla beni bırakıp gidiyorlar. Ben de gideceğimi biliyorum. Bu pek elîm ve canhıraş meyusiyete karşı, birden saadet-i ebediye ve hayat-ı bâkiye müjdesini zât-ı Ahmediyeden (a.s.m.) işitmekle kurtuluyorum ve tam teselli buluyorum. Hattâ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

teşehhüdde,

(Ey Peygamber, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun.) dediğimde, ona hem biat, hem memuriyetine teslim ve itaat, hem vazifesini tebrik, hem bir nevi teşekkür ve saadet-i ebediye müjdesine bir mukabeledir ki, Müslümanlar, hergün beş

defa bu selâmı yaparlar.
1. Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şahadet ederim.

İşte, namazdaki Fâtiha, nasıl İkinci Kısımda işârâtıyla, teşehhüdde ¹
اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللَّهُ
taki hakikat-ı tevhid dâvâsına kat'î hüccetleri
gösterir, hadsiz imzalar basar; bu Üçüncü Kısımda dahi yine teşehhüdde ²

وَأَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللَّهِ
ta hakikat-i risalet dâvâsına kuvvetli
şahitleri getirip nihayetsiz tasdik imzalarını bastırır.

Yâ Erhamerrâhimîn, bu Resul-i Ekremin (a.s.m.) hürmetine, bizi onun şefaatine mazhar ve sünnetinin ittibâna muvaffak ve dâr-ı saadette onun âl ve ashâbına komşu eyle! Âmin, âmin, âmin.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اٰلِهٖ وَصَحْبِهٖ بِعَدَدِ
حُرُوْفِ الْقُرْاٰنِ الْمَقْرُوْءَةِ وَالْمَكْتُوْبَةِ اٰمِيْنَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيْمُ
الْحَكِيْمُ ⁴

1. Allah'tan başka ilâh olmadığına şahadet ederim.

2. Ve Muhammed'in (a.s.m.) Allah'ın resulü olduğuna şahadet ederim.

3. Allahım, ona ve âl ve ashâbına, okunan ve yazılan bütün Kur'an harfleri adedince salât ve selâm et.

4. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

Elhüccetü’z-Zehrâ’nın İkinci Makamı

Fâtiha’nın âhirinde, ehl-i hidayet ve istikamet ve ehl-i dalâlet ve tuğyânın muvazenesine işaret eden ve Risale-i Nur’un bütün muvazenelerinin menbaı olan âyetin bir hakikatını, Sûre-i Nur’dan

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نَوْرِهِ كَمِشْكُوَةٍ
فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا
كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ

(ilâ âhir) âyeti ve arkasında

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ

(ilâ âhir) âyetiyle beraber, pek acip bir tarzda o muvazeneyi mu’cizâne ifade ederler.

1. "Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvasıgibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir. Camfânus ise, inci gibi parlayan bir yıldız benzer ki, mübârek bir ağacın(yakutından) tutuşturulmuştur." Nur Sûresi, 24:35.

2. "Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer ki, o denizüstü üstte dalgalar kaplamıştır." Nur Sûresi, 24:40.

Birinci âyet-i nur, Birinci Şuâda ispat edilmiş ki, on işaretle Risale-i Nur’a bakıyor; mu’cizâne, Kur’ân’ın o tefsirinden gaybî haber veriyor. Ve Risale-i Nur’a *Nur* namı verilmesine en birinci sebep olmasından, Yirmi Dokuzuncu Mektubun bir kısmında bir seyahat-i hayaliye temsiline, bu acip âyetin *nur* kelimesinde, nun-u na’büdü mu’cizesi gibi bir mânevî mu’cizesinin beyanına binaen, Âyetü’l-Kübrâ risalesinde dünya seyyahı, Hâlıkını aramak, bulmak, tanımak için bütün kâinattan ve envâ-ı mevcudatından sorduğu ve otuz üç yolla ve kat’î burhanlarla Hâlıkını ilmelyakîn ve aynelyakîn bildiği gibi; o aynı seyyah, asırlarda ve arz ve semâvât tabakalarında aklıyla, kalbiyle, hayaliyle gezen yorulmaz, tok olmaz, bütün dünyayı bir şehir gibi görüp teftiş ederek, kâh Kur’ân hikmetine, kâh felsefe hikmetine aklını bindirip geniş hayal dürbünüyle en uzak tabakalara bakarak, hakikatleri vâkide olduğu gibi görmüş, bizlere

Âyetü'l-Kübrâ'da kısmen haber vermiş.

İşte şimdi biz, o ayn-ı hakikat ve bir temsil mânâsında olan seyahat-i hayaliyesiyle girdiği pek çok âlemler ve tabakalardan, nümune için yalnız üç tabakasını, Fâtîha âhirindeki muvazenenin yalnız kuvve-i akliye cihetinde bir misalini, gayet muhtasar beyan edeceğiz. Sair meşhudatını ve muvazenelerini, Risale-i Nur'un muvazenelerine havale ederiz.

Birinci nümune şöyle: O, dünyaya sırf Hâlıkını tanımak, bulmak için gelen seyyah, aklına dedi: “Biz, herşeyden Hâlıkımızı sorduk; güzel, tam cevap aldık. Şimdi, ‘Güneşi güneşten sormak lâzım’ darb-ı meseli gibi biz dahi Hâlıkımızı, ilim ve irade ve kudret gibi kudsî sıfatlarının tecellîleriyle ve meşhud eserleriyle ve isimlerinin cilveleriyle tanımak, bulmak için bir seyahat daha yapacağız” diye dünyaya girdi.

Ve ikinci bir cereyan olan ehl-i dalâlet gibi birden küre-i arz sefinesine bindi. Hikmet-i Kur’âniyeye tâbi olmayan fen ve felsefe gözlüğünü taktı. Ve Kur’ân okumayan coğrafya fenninin programıyla baktı, gördü ki: Nihayetsiz bir boşlukta, bir senede yirmi bin senelik bir dairede, top güllesinden yetmiş defa sür’atlı bir hareketle gezer. Yüz binler nevi biçare, âciz zîhayatları içine almış. Eğer bir dakika yolunu şaşırsa veya bir serseri yıldız çarparsa, parçalanarak hadsiz fezada sukut ile, bütün o biçare zîhayatları ademe, hiçliğe boşaltacak,

dökecek diye anladı. ¹ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ cereyanının

dehşetli mânevî musibetini ² أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ in boğucu karanlığını hissederek: “Eyvah! Ne yaptık? Bu dehşetli gemiye nedenbindik? Bundan kurtulmak çaresi nedir?” diye o kör felsefenin gözlüğünü kırdı, ³

الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ cereyanına girdi.

1. “Gazabına uğrayanların ve sapmış olanların yoluna değil.” Fâtîha Sûresi, 1:7.

2. “Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer.” Nur Sûresi, 24:40.

3. “Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğu peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ile.” Fâtîha Sûresi, 1:7.

Birden, hikmet-i Kur’âniye imdadına geldi, tam hakikatini gösteren bir dürbün

aklına verdi, “Şimdi bak” dedi. Baktı, gördü ki: ¹ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ismi,

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ²

burcunda bir güneş gibi tulû etti. Zemini gayet muntazam ve selâmetli bir gemi ve zîhayatları rızıklarıyla beraber içinde doldurmuş, kâinat denizinde çok hikmetler ve menfaatler için seyahatla güneş etrafında gezdirip mevsimlerin mahsulâtını erzak isteyenlere getirir ve “Sevr” ve “Hût” namlarında iki meleği o sefineye kaptan yapılmış, gayet güzel ve muhteşem memleket-i Rabbâniyede Hâlık-ı Zülcelâlin mahlûkat ve misafirlerini keyiflendirmek için gezdiriyor. Ve

onunla, ³ **اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** hakikatini gösterir, Hâlıkını bu ismin cilvesiyle tanıtır diye anladı. Bütün ruh u canıyla ⁴ **الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ** dedi, **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ** taifesine girdi.

1. “Göklerin ve yerin Rabbi.” Ra’d Sûresi, 13:16.

2. “Üzerinde gezin ve Allah’ın verdiği rızıktan yiyeceğinizi yiyin diye, yeryüzünü sizin emrinize veren Odur.” Mülk Sûresi, 67:15.

3. “Allah göklerin ve yerin nurudur.” Nur Sûresi, 24:35.

4. “Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.” Fâtiha Sûresi, 1:2.

O seyyahın, âlemlerdeki seyahatinde gördüğü nümunelerden **ikinci nümunesi:**

O seyyah, küre-i arz gemisinden çıkıp hayvanat ve insanlar âlemine girdi.

Dinden ruh almayan hikmet-i tabiiye gözlüğü ile o âleme baktı, gördü ki: O hadsiz zîhayatların hadsiz ihtiyaçları ve onları inciten ve hırpalayan hadsiz muzır düşmanları ve merhametsiz hâdiseleri varken, o ihtiyaçlara karşı sermayeleri binden, belki yüz binden ancak bir olabilir. Ve o muzır şeylere mukâbil iktidarları, milyondan ancak birdir. Bu çok dehşetli ve acınacak vaziyette, rikkat-i cinsiye ve şefkat-i neviye ve akıl alâkadarlığıyla onların haline o derece acıdı ve mahzun ve me’yus ve cehennem azabı gibi elemeler alırken ve o perişan âleme girdiğine bin pişman olurken, birden hikmet-i Kur’âniye imdadına yetişti,

الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ¹dürrününü verdi. “Bak” dedi. Baktı, gördü ki:

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ²tecellîsiyle Rahmân, Rahîm, Rezzâk, Mün’im, Kerîm, Hafîz gibi çok esmâ-i İlâhiyenin her biri, birer güneş gibi

مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ أَخَذَ بِنَاصِيَتِهَا ³
وَكَانَ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ⁴
إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ⁵ **وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ** ⁶

gibi âyetlerin burçlarında tulû ettiler. O insan ve hayvan dünyasını rahmetle,

ihsanla doldurup bir nevi muvakkat cennete çevirdiler. Ve bu şâyân-ı temâşâ, güzel, ibretli misafirhanenin Mihmandar-ı Kerîmini tam bildirdiklerini bildi,

“Bin kere **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ** ⁷ dedi.

1. “Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğu peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet.” Fâtiha Sûresi, 1:7.
2. “Allah göklerin ve yerin nurudur.” Nur Sûresi, 24:35.
3. “Hiçbir canlı yoktur ki, Allah onu alından tutup kudretine boyun eğdirmiş olmasın.” Hüd Sûresi, 11:56.
4. “Yeryüzünde yürüten ve kendi rızkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızkınızı Allah verir.” Ankebut Sûresi, 29:60.
5. “And olsun ki Biz Âdemoğullarına ikramda bulunduk.” İsrâ Sûresi, 17:70.
6. “İhlâs ile kulluk edenler, nimetlerle dolu Cennet içindedir.” İnfitâr Sûresi, 82:13.
7. “Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.” Fâtiha Sûresi, 1:2.

Seyahatındaki yüzer müşahedatından **üçüncü nümunesi:**

Hâlîkını, isimlerinin ve sıfatlarının tecellî ve cilveleriyle tanımak isteyen o dünya seyyahı, akıl ve hayâline dedi ki: “Haydi, ruhlar ve melekler gibi biz dahi cesedimizi yerde bırakıp göklere çıkacağız. Hâlîkımızı semâvâttakilerden soracağız.”

Ruh hayale ve akıl fikre bindiler, semaya çıktılar. Kozmoğrafya fennini

kendilerine rehber ettiler. Dini dinlemeyen bir felsefe nazarıyla **مَغْضُوبٌ** ..

ضَّالِّينَ ¹ cereyanıyla baktılar. Gördü ki: Küre-i arzdan bin defa büyük, top güllesinden yüz defa çabuk hareket edenler içlerinde bulunan binler kütleler, ateş saçan yıldızlar; şuursuz, câmid, serseri gibi birbiri içinde sür’atle gezerler. Bir dakika bir tesadüfle biri yolunu şaşırsa, o boş ve hudutsuz ve hadsiz, nihayetsiz âlemde bir şuursuz küreyle çarpma suretinde kıyamet gibi bir hercümerce sebep olur.

O seyyah, hangi tarafa baktıysa, dehşet ve vahşet ve hayret ve korkmak aldı, göğre çıktığına bin pişman oldu. Akıl ve hayal, bütün bütün bozuldu. “Bizim vazifemiz güzel hakikatleri görmek ve göstermek iken, böyle cehennem gibi çirkin ve azaplı mânâları bilmek, müşahade etmek vazifesinden istifa ediyoruz

ve istemiyoruz” derken, birden **اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ² tecellisiyle

مَسَخَرِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ⁴ ve **خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ³ ve

رَبِّ الْعَالَمِينَ ⁵ gibi çok isimler, her biri birer güneş gibi

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ ⁶

ve

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا

ve

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّيْنَهَا سَبْعَ سَمَوَاتٍ

gibi âyetlerin burçlarında tulû ettiler. Bütün semâvâtı nurla, meleklerle doldurdular, bir büyük camiye ve mescide ve ordugâha çevirdiler. O seyyah ⁹

الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

cereyanına

girdi.

Dâllînden,

10

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ

den kurtuldu. Birden, cennet gibi muntazam,

güzel, muhteşem bir memleket gördü. Her tarafta Hâlık-ı Zülcelâli bildiriyorlar bir vaziyeti müşahedesiyle, akıl ve hayalin kıymetleri ve vazifeleri bin derece terakki etti.

1. "Gazaba uğrayanlar... sapıtmuş olanlar." Fâtiha Süresi, 1:7.

2. "Allah göklerin ve yerin nûrudur." Nur Süresi, 24:35.

3. "Gökleri ve yeri yaratan." En'âm Süresi, 6:1.

4. Ay'ı ve Güneş'i itaat ettiren!

5. Alemlerin Rabbi.

6. "And olsun ki yakın göğü Biz kandillerle süsledik." Mülk Süresi, 67:5.

7. "Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl binâ edip süsledik." Kaf Süresi, 50:6.

8. "Bundan başka semâya da iradesini yöneltti ve gökleri yedi tabaka olarak tanzim etti." Bakara Süresi, 2:29.

9. "Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğu peygamberlerinin ve onlara tâbi olan sâlih kullarının yoluna ilet." Fâtiha Süresi, 1:7.

10. "Yahut onların amelleri, derin bir denizin karanlıklarına benzer." Nur Süresi, 24:40.

İşte o seyyahın kâinattaki seyahatinin yüzer nümunesinden bu mezkûr üç nümuneye kıyasen sâir müşahedatını ve isimlerin cilveleriyle Vâcibü'l-Vücudun marifetini Risale-i Nur'a havale edip, bu pek kısa işarete iktifaen, bu pek uzun kıssayı kısa keserek Hâlıkımızı bildiren kudsî sıfatlardan ve sıfât-ı seb'asından yalnız ilim ve irade ve kudret gibi üç mühim sıfatların eserleriyle, tecellîleriyle ve tahakkuklarının hüccetleriyle Kâinat Hâlıkını tanımaya, o dünya seyyahı gibi gayet kısa işaretlerle çalışacağız. Tafsilâtını Risale-i Nur'a havale ederiz.

İşte, Arabî Hizb-i Nurî'nin Hülâsatü'l-Hülâsasından daimî, tefekkürî bir virdim ve *Allahu Ekber* cümlesinin otuz üç mertebesinden üç mertebeyi beyan eden bu gelen Arabî fıkranın bir nevi tercümesi içinde kısa işaretlerle, ulema-i ilm-i kelâmı ve akîde ulemasını pekçok meşgul eden ilim ve irade ve kudret-i İlâhiyenin kâinattaki cilveleriyle, onları aynelyakîn iman ile tasdik ve onlarla Vâcibü'l-Vücudun bedahetle mevcudiyetine ve vahdâniyetine ilmelyakîn tasdikle tam iman etmeye yol açan bu Arabî fıkradır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلُوكِبَرِ
تَكْبِيرًا

1

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا إِذْ هُوَ الْعَلِيمُ
بِكُلِّ شَيْءٍ بِعِلْمٍ مُحِيطٍ لَازِمٍ ذَاتِيٍّ

HAŞİYE-1

لِلذَّاتِ يَلْزَمُ الْأَشْيَاءَ لَا يُمْكِنُ أَنْ يَنْفَكَّ عَنْهُ شَيْءٌ
بَسِيرَ الْحُضُورِ وَالشُّهُودِ وَالْإِحَاطَةِ النُّورَانِيَّةِ
وَبَسِيرِ اسْتِلْزَامِ الْوُجُودِ لِلْمَعْلُومِيَّةِ وَإِحَاطَةِ نُورِ
الْعِلْمِ بِعَالَمِ الْوُجُودِ.

نَعَمْ فَالْإِنْتِظَامَاتُ الْمَوْزُونَةُ.. وَالْإِتِّزَانَاتُ
الْمَنْظُومَةُ.. وَالْحَكْمُ الْقَصْدِيُّ الْعَامَّةُ.. وَالْعِنَايَاتُ
الْمَخْصُوصَةُ الشَّامِلَةُ.. وَالْأَقْصِيَّةُ الْمُنْتَظَمَةُ..
وَالْأَقْدَارُ الْمُثْمِرَةُ.. وَالْأَجَالُ الْمُعَيَّنَةُ وَالْأَرْزَاقُ
الْمُقَنَّنَةُ، وَالْإِتْقَانَاتُ الْمُفَنَّنَةُ وَالْإِهْتِمَامَاتُ الْمُزَيَّنَةُ
وَعَايَةُ كَمَالِ الْإِنْتِظَامِ وَالْإِنْسِجَامِ وَالْإِتِّسَاقِ
وَالْإِتْقَانِ وَالْإِتِّزَانِ وَالْإِمْتِيَازِ، الْمُطْلَقَاتُ فِي
كَمَالِ السُّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ.

دَالَاتٌ عَلَىٰ إِحَاطَةِ عِلْمِ عَلَّامِ الْغُيُوبِ بِكُلِّ شَيْءٍ
(أَلَّا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) فَنِسْبَةُ
دَلَالَةٍ حُسْنِ صَنْعَةِ الْإِنْسَانِ عَلَىٰ شُعُورِ الْإِنْسَانِ إِلَىٰ
نِسْبَةِ دَلَالَةِ حُسْنِ

خَلْقَةِ الْإِنْسَانِ عَلَىٰ عِلْمِ خَالِقِ الْإِنْسَانِ كَنِسْبَةِ
لَمِيعَةِ نَجِيمَةِ الذُّبْيَةِ فِي اللَّيْلَةِ الدَّهْمَاءِ إِلَىٰ
شَعْشَعَةِ الشَّمْسِ فِي رَابِعَةِ النَّهَارِ

2

Gayet kısa bir nevi tercümesi içinde ilm-i İlâhîye, bu pek ehemmiyetli hakikat-ı imaniyeye kısacık işaretler edip tafsîlâtını Risale-i Nura havale ile deriz: HAŞİYE-2

1. "De ki: Hamd olsun o Allah'a ki evlât edinmekten münezzehdir, mülkünde ortağı bulunmaz ve hiçbir şeyden de âciz değildir ki yardımcısı ihtiyacı olsun. Ve hürmet ve tâzim ile Onun yüceliğini an." İsrâ Sûresi, 17:111.

وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ (كَزُرُومِ الضِّيَاءِ الْمَحِيطِ لِلشَّمْسِ)

Haşîye-1

2. Allah, ilim ve kudretiyle herşeyden büyüktür. Zira O, zâtının lâzımı olan muhit ilmiyle herşeyi her şe'niyle bilir. Öyle bir ilmin herşeyetâallûku lâzımıdır ve hiçbir şeyin ondan gizlenmesi mümkün değildir. Çünkü huzur ve şuhud ve nuranî ihata vardır; vücut malumiyeti istîlâmeder ve nur-u ilmin bütün âlem-i vücuda ihata vardır. Evet, mevcudatta müşahede edilen mizanlı intizamlar ve nizamlı ittizanlar, kasdî hikmet-i âmme ve mahsus inâyât-ı şâmile, muntazam kazâlar ve müsmir kaderler, muayyen eceller ve mukannen erzaklar, düsturlarının sağlamlığıyla kâinatı fenleri netice veren itkanat ve herşeyi süslendiren ihtimamat ilesuhulet-i mutlaka içindeki kemâl-i intizam ve insicam ve ittisak ve ittizan ve imtiyaz-ı mutlaka, herşeyi bilen bir Allâmü'l-Guyûbun ihata-i ilmiyesine delâlet eder. "Yaratan bilmez olur mu? Onun ilmi herşeyin inceliklerine nüfuzeder ve O herşeyden hakıyla haberdardır" (Mülk Sûresi, 67:14) İnsanın hüsn-ü san'atının onun şuuruna delâletiyle, hilkat-i insanın ilm-i Hâlık delâleti arasındaki nisbet, karanlık gecede yıldız böceğinin ışıkçıının, günün ortasında yeryüzünde parlayan güneşin şâaasına nisbeti gibidir.

Haşîye-2 Bundan sonraki kısmı, bütün ömrümde görmediğim dehşetli ve semli bir hastalık içinde yazılmış. Kusratıma nazar-ı müsamaha ile bakılsın. Hüsv, münasip görmediği kısmı tâdil, tebdil, ıslah edebilir.

Evet, nasıl ki, rahmet, rızk-ı acâibiyle güneş gibi kendini gösterip perde-i gaybda bir Rahmân-ı Rahîmi kat'iyetle ispat ediyor; öyle de, yüzer âyât-ı Kur'âniyede mevki alan ve kudsî yedi sıfattan bir cihette en birincisi olan ilim dahi, nizam ve mizanın hikmetleri ve meyveleriyle güneş ziyası misillü kendini gösterdiği gibi, bir Alîm-i Küll-i Şeyin mevcudiyetini kat'iyetle bildirir. Evet, insanın şuuruna, ilmüne delâlet eden düzgün, ölçülü san'atı ile insanın Hâlıkının ilmüne, hikmetine delâlet eden hüsn-ü hilkat-ı insan muvazenesi, aynen yıldız böceğinin gecede ışığının lem'acığının, gündüzde güneşin ihâtalı ziyasına nisbeti gibidir.

Şimdi ilm-i İlâhînin delillerini beyan etmeden evvel, o kudsî sıfatın kâinatın envâındaki tecellîleriyle Zât-ı Akdesi pek zâhir bir tarzda göstermesine delâlet ve şehadet eden Mi'rac-ı Muhammedî (a.s.m.) gecesinde huzur ve hitab-ı İlâhîye mazhar olduğu zaman, birden

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ

diyerek, bütün zîhayat ve

envâ-ı mahlûkat namına bir mebus ve elçi olmasından, bütün onların sıfat-ı ilmin cilveleriyle Rablerini bildirdikleri tarzda, selâm yerinde, umum zîşuur bedeline, Hâlıkına umum zîhayatın hediyelelerini takdim eder.

1. "Bütün tahiyeler, bütün mübarekler, bütün salâvat ve duâlar ve bütün kelimat-ı tayyibeAllâh'a mahsustur." Buhari, Ezân: 148, 150, el-Amel Fi's-Salât: 4, İsti'zân: 3, 28, Da'avât: 16, Tevhîd: 5; Müslim, Salât: 56, 60, 62; Ebû Dâvud, Salât: 178; Tirmizî, Salât: 100, Nikâh: 17; Nesâî, Tatbîk: 23, Sehv: 41, 43-45, 56, 100-104; İbn-i Mâce, İkâme: 24; Nikâh: 19; Dârimî, Salât: 84, 92; Muvatta', Nidâ': 53, 55; Müsned, 1:292, 376, 382... 4:409.

التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ

Yani, dört kelimeler ile umum zîhayatın dört taifesinin ezeli, ebedi ilmin cilveleriyle Allâmü'l-Guyûba karşı tahiyelerini, tebriklerini, ubudiyetlerini, güzel marifetlerini gösterdiğinden, bu kudsî mükâleme-i Mi'raciyeyi geniş mânâsıyla okumak, teşehhüdde umum İslâmın farz bir vazifesi olmuş. O kudsî mükâlemenin izahatını Risale-i Nur'a havale edip, gayet kısa dört işaretle bir mânâsını beyan edeceğiz.

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ

Birincisi: 'dır. Kısacık meâli şudur: Nasıl bir usta, pek harika bir makineyi derin ilmi ve mu'cizekâr zekâsıyla yapsa, o acip makineyi gören herkes, o ustayı takdîrkârâne tebrik edip alkışlar ve tahsînkârâne medihlerle ve ihsanlarla ona maddî, mânevî hediyeleler, tahiyeler verir; o makine dahi, o ustanın istediği tarzda, tam tamına, gayet mükemmel olarak arzularını ve harika ince san'atını ve maharet-i ilmiyesini göstermesiyle, kendi ustasını lisan-ı hal ile alkışlar, tebrik eder, mânevî tahiyeler, hediyeleler verir. Aynen öyle de, kâinatta bütün zîhayat taifeleri, herbiri ve herbir ferdi, her tarafı mu'cizeli birer harika makinedir ki, ustasının, herşeyin herşeyle münasebetini gören ve herşeyin hayatına lâzım bütün şeyleri görüp tam yerinde ona yetiştiren ihâtalı ilminin derin ve ince cilveleriyle kendini tanıttıran Sâni-i Zülcelâlini, hayatlarının lisan-ı halleriyle, ins ve cin ve melek olan zîşuurların kâl dilleri gibi tahiyelerle

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ

alkışlar ve tebriklerle derler. Ve hayatlarının fiyatını, doğrudan doğruya bütün mahlûkatı bütün ahvâliyle bilen Hâlıklarına ubudiyetkârâne takdim ediyorlar ki, Mi'rac Gecesinde, bütün zîhayat namına Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâm, Vâcibü'l-Vücudun huzurunda, selâm yerinde

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ

deyip, bütün zîhayat taifelerinin tahiyeye ve hediye ve mânevî selâmlarını takdim etmiş.

Evet, âdi bir muntazam makine, intizam ve mizanlı heyetiyle, şeksiz, bir mâhir ve dikkatli ustayı gösterdiği gibi, kâinatı dolduran hadsiz zîhayat makineler de, herbirisi binbir mu'cizat-ı ilmiyeyi gösteriyorlar. Elbette yıldız böceğinin ışığına nisbeten güneşin ziyası derecesinde ilmin cilveleriyle o

zîhayatlar, usta ve sermedî sanatkârlarının vücub-u vücuduna ve mâbudiyetine pek parlak şehadet ederler.

الْمُبَارَكَاتُ

İkinci kudsî kelime-i Mi'raciye: 'dür. Madem hadîsçe namaz, mü'minin miracıdır ve Mi'rac-ı Ekberin cilvesine mazhardır. Ve madem dünya seyyahı, her âlemde, ilim sıfatıyla Allâmü'l-Guyûb Hâlıkını bulmuş. Biz dahi o seyyahla beraber, mübareklerin ve görenlere "Bârekâllah" dedirtenlerin ve

الْمُبَارَكَاتُ'nün geniş âlemine girip bütün zîruhun mâsum, mübarek yavrularını ve bütün zihayatın mukadderat ve programlarının kutucukları olan tohum ve çekirdekleri başta olarak o mübarekât âlemini temâşâ ve mütalâa ile kudsî sıfat-ı ilmin mu'cizatlı, ince cilveleriyle Hâlıkımızı ilmelyakîn ile bilmeye o seyyah gibi çalışacağız.

Evet, gözümüzle görüyoruz ki, bütün o mâsum yavrucuklar ve o mübarek mahzencikler, sandıkçıklar; bir Alîm-i Hakîmin ilmiyle hem umumu, hem herbir ferdi, birden bir uyanmak ve gaye-i hilkatine yürümek için bir hareket alırlar. Hakikat nazarıyla bakanlara bin bârekâllah, yüz bin mâşâallah dedirtirler.

Evet, meselâ nutfeler, yumurtalar, tohumlar, çekirdekler, herbiri birden ilimden gelen bir ince nizam ve o nizam, maharetten gelen tam bir mizan içinde; o mîzan, yeni bir tanzim, o ise taze bir ölçü ve tevzin içinde; o dahi bir temyiz ve terbiye ve müteşabih emsalinden kasdî fârika alâmetleri içinde; o da, san'atlı bir tezyin ve süslemek içinde; bu dahi hakîmâne, lâıyk, mükemmel cihazat ve tasvir içinde; bu ise kerîmâne, rızık isteyenlerin zevklerini memnun etmek için, o mahlûkların ve meyvelerin etleri ve yenilen kısımları ihtilâf içinde; bu ise âlimâne, mu'cizâne, ayrı ayrı nakışlar, ziynetler içinde; bu da ayrı ayrı güzel, hoş kokular ve lezzetli tatlar içindeki, kemâl-i intizam içinde, birbirinden mütemayiz, ayrı iken kesret ve sür'at ve vüs'at-i mutlaka içinde, sehivsiz, hatâsız, bütün onların suretlerinin inkişafı ve her mevsimde o harika halin devamı içinde bütün o mübareklerin herbiri ve beraber, bu mezkûr on beş dil ile ustalarının harika maharetini ve mu'cizatlı ilmini göze gösterip Allâmü'l-Guyûb, Vâcibü'l-Vücut Sânilerini güneş gibi bildiriyorlar. İşte bu pek geniş ve parlak şehadetleri ve Sâniini tebrikleri içindir ki, Mi'rac Gecesinde bütün mahlûkat

الْمُبَارَكَاتُ

hesabına konuşan zât-ı Muhammediye (a.s.m.) kelimesini selâm yerinde demiş.

الصَّلَوَاتُ

Üçüncü kelime: 'dür ki, hem umumî Mi'rac-ı Ekber-i

Muhammedîde (a.s.m.), hem her mü'minin hususi mi'racı olan namaz teşehhüdünde, hergün hiç olmazsa on defa, yüz milyonlar ehl-i iman, o kudsî kelimeyi, Peygamberin (a.s.m.) tebaiyetiyle dergâh-ı İlâhîye takdim edip kâinatta ilân ederler. Mi'racı dair Otuz Birinci Söz, Mi'racın bütün hakikatlerini, bir muhatap ittihaz ettiği muannid, mülhid, münkirlere karşı dahi gayet kat'î ve kuvvetli bir surette ispat ettiğine binaen, tafsîlâtını ve hüccetlerini ona havale ederek, gayet muhtasar bir işaretle bu üçüncü kelime-i Mi'raciye'nin geniş mânâsını gösteren zîruh, zîşuur taifelerinin acip âlemine bakıp, ilm-i ezelînin cilveleriyle Hâlıkımızın vahdet ve mevcudiyeti içinde kemâl-i Rahmâniyetini ve rahîmiyetini ve azamet-i kudret ve şümül-ü iradetini bilmeye çalışacağız:

Evet, bu âlemde görüyoruz ki: Bu zîruhlar, şuuren ve aklen olmasa da hissen, fıtraten hissediyorlar ki, herbiri, hadsiz bir acz ve zaaf içinde, hadsiz düşmanları ve incitenleri var. Ve hadsiz bir fakr ve ihtiyaç içinde, hadsiz hâcâtı ve matlupları var. İktidarı ve sermayesi binden birine kâfi gelmediğinden, bütün kuvvetiyle bağırır ve ağlar, mânên, fıtraten yalvarır, kendine mahsus sesiyle, lisanıyla dualar, niyazlar, bir nevi namazlar, salâvatlar ile bir Alîm-i Kadîr dergâhına iltica ederken, birden görüyoruz ki, o bağırانların her işini, her ihtiyacını bilen ve her derdini ve zararını anlayıp yalvarmasını, fıtırî duasını işiten Alîm-i Mutlak bir Kadîr-i Hakîm, imdatlarına yetişir, bütün istediklerini yapar. Ağlamalarını gülmeye, bağırmalarını teşekkürlere çevirir. Bu hakîmâne, alîmâne, rahîmâne yardım, pek parlak bir tarzda ilim ve rahmetin cilveleriyle bir Mucîb-i Muğîs, bir Rahîm-i Kerîmi bildirip o zîruh âleminin bütün salâvat ve ubudiyetlerini Ona takdim ve tahsis eder mânâsıyla, Mi'rac-ı Ekberde Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ve mi'rac-ı asgar olan namazlarda onun ümmeti,

الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ
der.

Dördüncü kelime-i kudsîye: الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ 'dir. Risale-i Nur'un çok hakikatleri namaz tesbihatında ihtar edilmesi hikmetiyle, hem Fâtihanın, hem teşehhüdün kelimelerinin hakikatlerini kısa işaretlerle beyan etmeye, âdeta ihtiyarsız sevk edildim.

İşte, Mi'rac-ı Muhammedîde (a.s.m.) denilen الطَّيِّبَاتُ kelime-i kudsîyesi, ehl-i mârifet ve iman ve küllî şuur sahibi olan ins ve cin ve melek ve ruhânîlerin, kâinatı güzel tayyibeleri ve haseneleri ve ubudiyetleriyle güzelleştiren ve güzellerin âlemine bakan ve sermedî Cemîl-i Mutlakın hadsiz cemâl ve güzelliğini ve kâinatı süslendiren isimlerinin daimî güzelliğini tam bilen ve

aşk ve şevkle küllî ubûdiyetler ile mukabele eden ve parlak iman ve geniş marifetler ve medh ü senaların revâih-i tayyibe ve hoş kokularıyla Hâlıklarına karşı o hadsiz tayyibatlar mânâsıyla Mi'racda söylenmiş sırrıyla, teşehhüdde bütün ümmet, hergün usanmadan o kudsî kelime-i tayyibeyi tekrar ederler. Evet, bu kâinat, nihayetsiz bir hüsün ve cemâl-i sermedînin âyinesi ve cilveleri; ve kâinattaki bütün cemâl ve kemâl ve güzellikler, o sermedî hüsünden gelir ve ona intisapla güzelleşir, kıymeti yükselir. Yoksa, karmakarışık bir virâne, bir hüzüngâh olur. Ve o intisap ise, saltanat-ı ulûhiyetin dellâlları ve ilâncıları olan ins ve melek ve ruhânîlerin mârifet ve tasdikleriyle anlaşılır. Hattâ o dellâlların güzel ve tatlı hamdlerini ve senalarını ve Mâbuduna medihlerini ve onların kelimelerini her tarafa neşir ve Arş-ı Âzamın cânibine sevk etmek için, hava unsurunun zerrelere emirber neferler, küçücük diller ve kulaklar gibi o güzel kelimeleri dergâh-ı ulûhiyete takdim etmek için o pek harika vaziyet-i acîbe havaya verildiğine kuvvetli bir ihtimal var diye kalbime geldi.

İşte ins ve melek, nasıl ki imanları ve ubudiyetleriyle Mâbud-u Zülcelâli bildiriyorlar; öyle de, o Hakîm-i Zülcelâl dahi o ilâncılara verdiği çok câmi' istidatlarla, pek harika cihazlarla ve dekaik-ı ilmiyeleriyle, herbirisini bütün kâinatla alâkadar bir küçük kâinat hükmüne getirmekle kendini pek parlak bir tarzda bildiriyor. Meselâ, insanın küçücük kafasında ceviz kadar bir yerde kuvve-i hafıza, kuvve-i hayaliye, kuvve-i müfekkiye gibi müteaddit, acip makineleri yaratmak ve kuvve-i hafızayı bir büyük kütüphane hükmüne getirmekle ilm-i ezelînin cilvesiyle güneş gibi kendini gösteriyor.^{HAŞİYE-1}

Haşiye-1 Pek şiddetli hastalığım müsaade etmiyor; Hüseyin'in tercüme vazifesine yalnız bir me'haz ve yardımdır.

Şimdi, sabıkan zikredilen ve ilm-i muhîtin küllî hüccetlerine işaret eden ve bir geniş hüccet olarak hadsiz burhanları ihtiva eden ve on beş delil ile ilm-i muhîti gösteren Arabî parçanın gayet kısa bir meâline ve bir nevi tercümesine işaret ederiz.

On beş delilden birincisi: **فَالْإِنِّتِظَامَاتُ الْمَوْزُونَةُ** 'dir.

Yani, bütün mahlûkatta müşahede edilen ölçülü düzgünlük, mizanlı intizam, ihatalı bir ilme şehadet eder.

Evet, muntazam bir saray gibi kâinattan ve manzume-i şemsiyeden ve kelimeler ve seslerin neşrinde zerrelere medâr-ı hayret bir intizam gösteren hava sahifesinden ve üç yüz bin ayrı ayrı neveleri her baharda bir intizam-ı ekmel içinde yetiştiren zemin yüzünden tut, tâ herbir zîhayatın vücudundaki âzâ ve cihazat ve hüceyrat ve zerrelere kadar derin, ihatalı, şaşırılmaz bir ilmin eseri olan mizanî düzgünlük ve tam intizam bulunması, gayet zâhir ve kat'î bir surette, ihatalı bir ilme delâlet ve şehadet eder demektir.

وَالْإِتِّزَانَاتُ الْمَنْظُومَةُ

İkinci delil:

,dir. Yani, bütün kâinattaki masnuâtta, cüz'î-küllî, seyyarattan tâ kandaki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâya kadar herşeyde gayet düzgün bir ölçü, mütenasip bir mizan bulunması, bedahetle muhîr bir ilme delâlet ve kat'î şehadet eder.

Evet, görüyoruz ki, meselâ bir sineğin, bir insanın âzâları ve cihazatı, hattâ cesedinin hüceyratı ve kanındaki kırmızı ve beyaz kürecikleri o derece hassas bir mîzan ve ince bir ölçüyle yerleştirilmiş ve o derece birbirine münasip ve uygun ve cesedin sair âzâlarında öyle muntazam bir tenasüp var ki, nihayetsiz bir ilme mâlik olmayan, o vaziyeti onlara vermesi hiçbir cihette imkânı yok.

İşte, aynen bütün zîhayat ve envâ-ı mahlûkat, zerrattan tâ manzume-i şemsiyedeki seyyarata kadar, öyle tam bir muvazene ve zerre kadar şaşırılmaz bir düzgün ölçü hükmetmesi, ihatalı bir ilme kat'î delâlet ve parlak şehadet eder. Demek ilmin her delili, Zât-ı Alîmin mevcudiyetine dahi delildir. Sıfat mevsufsuz olması muhal ve imkânsız olmasından, bütün hüccetleri Alîm-i Ezelînin vücub-u vücuduna kuvvetli ve gayet kat'î bir hüccet-i kübrâdır.

وَالْحِكْمُ الْقَصْدِيَّةُ الْعَامَّةُ

Üçüncü delil:

,dir. Yani, bütün kâinattaki hallâkiyet ve faaliyette ve tebeddülât ve ihyâ ve tavzifat ve terhisatta bütün masnuâtın herbiri ve herbir taifenin tesadüf imkânı olmayan öyle kasbî ve bilerek takılan hikmetleri ve faideleri ve vazifeleri var. Ve görüyoruz ki, ihatalı bir ilmi bulunmayan, hiçbir cihette, hiçbirisine icad noktasında sahip çıkamaz.

Meselâ, hadsiz zîhayattan bir insanın yüz cihazatından birtek cihazı olan lisanı, bir et parçası iken, iki büyük vazifesiyle yüzer hikmetlere, neticelere, meyvelere, faidelere âlet oluyor. Taamların zevkindeki vazifesi, ayrı ayrı bütün tatları bilerek cesede, mideye haber vermek ve rahmet-i İlâhiyenin matbahlarına dikkatli bir müfettiş olmak ve kelimeler vazifesinde kalbe ve ruha ve dimağa tam bir tercüman ve santral olmak, elbette gayet parlak ve kat'î bir surette, ihatalı ilme delâlet ve şehadet eder. Birtek dil, hikmetleri ve meyveleriyle böyle delâlet etse, hadsiz lisanlar ve hadsiz zîhayatlar, nihayetsiz masnuat, güneş zuhurunda ve gündüz kat'îyetinde, nihayetsiz bir ilme delâlet ve şehadet ve Allâmü'l-Guyûbun daire-i ilminden ve hikmetinden ve meşîetinden hariç hiçbir şey yoktur diye ilân ederler.

وَالْعِنَايَاتُ الْمَخْصُوصَةُ الشَّامِلَةُ

Dördüncü delil:

,dir.

Yani, bütün zîhayat, zîşuur âleminde, her nev'e ve her ferde, hususî ve ona münasip ve umuma şâmil inayetler, şefkatler, himayetler, bedahet derecesinde ihatalı bir ilme delâlet ve o inayetlere mazhar olanları ve ihtiyaçlarını bilen bir Alîm-i İnayetskârın vücub-u vücuduna hadsiz şehadetler eder, demektir.

İHTAR: Risale-i Nur'un Hülâsatü'l-Hülâsasının zübdesi olan Arabî fıkradaki kelimelerin izahı ise, Kur'ân'dan tereşşuh eden Risale-i Nur'un âyât-ı Kur'âniyenin lemeatından aldığı hakikatlere, hususan ilim ve iradeye ve kudrete dair delillere ve hüccetlere işaret eder ki, bu Arabî kelimelerin işaret ettikleri o ilmî deliller, ehemmiyetle tefsir ediliyor. Demek herbiri, çok âyâtın birer işaret ve birer nüktesini beyan etmektedir. Yoksa o Arabî kelimelerin tefsiri ve beyanı ve tercümesi değildir. Sadede dönüyoruz.

Evet, gözümüzle görüyoruz ki, bizleri ve bütün zîruhları bilir ve bilerek şefkatle himaye eder ve ihtiyacını ve her derdini bilir ve bilerek inayetiyle imdadına yetişir bir Alîm-i Rahîm var. Hadsiz misâllerinden birisi:

İnsanın rızık ve ilâç ve muhtaç olduğu madenler cihetinde gelen hususi ve umumî inayetler, pek zâhir bir surette bir ilm-i muhîti gösterir ve bir Rahmân-ı Rahîme rızık, ilâç, madenlerin adedince şehadetler ederler. Evet, insanın hususan âcizlerin ve yavruların iâşeleri ve bilhassa mide matbahından cesedin rızık isteyen âzâlarına, hattâ hüceyrelere, herbirine münasip rızıkını yetiştirmeleri ve dağlar bir eczahane ve insana lâzım bütün mâdenlerin bir ambarı olmaları gibi hakîmâne işler, gayet ihâtalı bir ilimle olabilir. Serseri tesadüf, kör kuvvet, sağır tabiat, câmid, şuursuz esbab, basit, istilâcı unsurlar, hiçbir cihette bu alîmâne, basîrâne, hakîmâne, merhametkârane, inayetperverane olan iâşe ve idare ve himayet ve tedbire karışamazlar. Yalnız o zâhirî esbab, Alîm-i Mutlakın emriyle, izniyle, ilim ve hikmeti dairesinde bir perde-i izzet-i kudret-i İlâhiye olarak istimal ve istihdam edilmeleri var.

وَالْأَقْدَارُ الْمُثْمِرَةُ وَالْأَقْضِيَّةُ الْمُنْتَظَمَةُ 'dir.

Beşinci ve altıncı delil:

Yani, herşeyin, hususan nebatat ve eşcar ve hayvanat ve insanların şekilleri ve miktarları, ilm-i ezelînin iki nev'i olan kaza ve kaderin düsturlarıyla san'atkârâne biçilmiş ve herbirinin kâmetine göre tam münasip dikilmiş, mükemmel giydirilmiş, gayet muntazam birer hikmetli şekil verilmiş. Onlar, herbiri ve beraber, bir nihayetsiz ilme delâlet ve bir Sâni-i Alîme, adetlerince şehadet ederler demektir.

Evet, meselâ nümune olarak, hadsiz misâllerinden yalnız tek bir ağaç ve bir ferd-i insana bakıyoruz, görüyoruz ki: Bu meyveli ağaç, o çok cihazatlı insan, hiçbir ressam tam taklidini yapamayacak derecede zâhiri ve bâtını, dış ve içi

öyle bir gaybî pergârla ve ince bir ilmin kalemiyle hudutları çizilmiş ve tam intizamla her âzâsına münasip suret verilmiş ki, meyve ve neticelerine ve vazife-i fitratlarına yetişsin. Bu ise nihayetsiz bir ilimle olabilmesi cihetiyle, herşeyin herşeyle münasebetini bilip ve nazara alan ve bu ağaç ve bu insanın bütün emsallerini ve nevilerini ilm-i ezelîsinin kaza ve kader pergâr ve kalemiyle dış ve iç miktarlarını ve suretlerini hakîmâne yapılmasını bilerek işleyen bir Sâni-i Musavvir, bir Alîm-i Mukaddirin hadsiz ilmine ve vücub-u vücuduna nebatat ve hayvanat adedince şehadet ederler demektir.

Yedinci, sekizinci delil:

وَالْأَجَالَ الْمُعَيَّنَةَ وَالْأَرْزَاقُ الْمُقَنَّنَةَ 'dir.

Yani, ehemmiyetli bir hikmet için, zâhir nazarda müphem ve gayr-ı muayyen tevehhüm edilen eceller ve rızıklar, ipham perdesi altında kaza ve kader-i ezelînin defterinde mukadderat-ı hayatiye sahifesinde her zîhayatın eceli mukadder ve muayyendir, tekaddüm, teahhur etmez. Ve her zîruhun rızık tayin ve tahsis edilip kaza ve kader levhasında yazıldığına hadsiz deliller var. Meselâ, koca bir ağacın ölmesi, onun bir nevi ruhu olan çekirdeğini onun yerinde vazife görmek için bırakması, bir Alîm-i Hafîzin hikmetli kanunuyla olması ve bir yavrunun rızık olan süt memelerden gelmesi ve kan ve fişkı içinden çıkıp hiç bulaşmadan sâfi, temiz olarak ağızına akması, tesadüf ihtimalini kat'î bir surette red ve bir Rezzâk-ı Alîm-i Rahîmin şefkatli düsturuyla olduğunu gayet kat'î gösteriyor. Bu iki cüz'î misâle bütün zîhayat, zîruh kıyas edilsin.

Demek, hakikatte hem ecel muayyen ve mukadderdir, hem rızık herkese göre bir taayyun içinde mukadderat defterinde kayıt edilmiştir. Fakat, gayet mühim bir hikmet için hem ecel, hem rızık perde-i gaybda ve müphem ve gayr-ı muayyen ve zâhiren tesadüfe bağlı gibi görünüyor. Eğer ecel güneşin gurubu gibi muayyen olsaydı, yarı ömür gaflet-i mutlakada ve âhirete çalışmamakla zâyî olup, yarı ömürden sonra hergün ölüm darağacı tarafına bir ayak atmak gibi dehşetli bir korku alıp, eceldeki musibet yüz derece ziyadeleşmesi sırrıyla, başa gelen musibetler ve hattâ dünyanın eceli olan kıyamet perde-i gaybda merhameten bırakılmış. Rızık ise, hayattan sonra nimetlerin en büyük bir hazinesi ve şükür ve hamdin en zengin bir menbaı ve ubudiyet ve dua ve ricaların en cemiyetli bir madeni olmasından, suret-i zâhirede müphem ve tesadüfe bağlı gibi gösterilmiş. Tâ her vakit Rezzâk-ı Kerîmin dergâhına iltica ve rica ve yalvarmak ve hamd ve şükür şefaatiyle rızık istemek kapısı kapanmasın. Yoksa, muayyen olsaydı, mahiyeti bütün bütün değişecekti. Şâkirâne, minnettarâne ricalar, dualar, belki mütezellilâne ubudiyet kapıları kapanırdı.

Dokuzuncu, onuncu delil:

وَالِاتِّقَانَاتُ الْمَفِنَّةُ وَالِاهْتِمَامَاتُ الْمَزِينَةُ

Yani, her masnuda, hususan bahar mevsiminde zemin yüzünde sermedî bir hüsün ve cemâlin cilvelerini gösteren bütün güzel mahlûklar, ezcümle çiçekler, meyveler ve kuşçuklar ve sinekler ve bilhassa yaldızlı ve yıldızlı kuşçukların hilkatlerinde ve suretlerinde ve cihazatlarında öyle mu'cizâne ve bir maharet ve dikkat ve harika bir san'at, bir ittikan, bir mükemmeliyet ve San'atkârlarının mu'cizatlı hünerlerini gösteren ayrı ayrı, çeşit çeşit tarzlarda şekiller, makinecikler, gayet ihatalı bir ilme ve—tabirde hata olmasın—gayet maharetli ve fününlu bir meleke-i ilmiyeye kat'î delâlet ve serseri tesadüfün ve şuursuz ve müşevveş esbabın müdahale etmesinin

وَالِاهْتِمَامَاتُ الْمَزِينَةُ

imkânsız olduğuna şehadet ettikleri gibi; ifadesiyle o güzel masnularda o derece bir şirin süslemek ve tatlı bir ziynet ve câzibedar bir cemâl-i san'at var ki, nihayetsiz bir ilimle iş görür ve herşeyin en güzel tarzını bilir ve san'atkârlığın cemâl-i kemâlini ve kemâl-i cemâlini zîşuurlara göstermek ister ki, en cüz'î bir çiçeği ve küçük bir sineği ihtimamkârâne, mâhirâne, san'atperverâne ehemmiyetle tasvir ve icad eder. Bu ihtimamkârâne tezyin ve tahsin, bedahetle, hadsiz ve herşeye muhit bir ilme delâlet ve o güzellerin adedince bir Sâni-i Alîm-i Zülcemâlin vücub-u vücuduna şehadetler ederler demektir.

Beş küllî delil ve hüccetleri ihtiva eden on birinci delil:

وَعَايَةُ كَمَالِ الْإِنْتِظَامِ، الْإِتِّزَانِ، الْإِمْتِيَّازِ،
الْمُطْلَقَاتِ، فِي السَّهُولَةِ الْمُطْلَقَةِ. وَخَلْقُ الْأَشْيَاءِ فِي
الْكَثَرَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِتِّقَانِ الْمُطْلَقِ. وَفِي السَّرْعَةِ
الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِتِّزَانِ الْمُطْلَقِ. وَفِي الْوُسْعَةِ الْمُطْلَقَةِ
مَعَ كَمَالِ حُسْنِ الصَّنْعَةِ. وَفِي
الْبُعْدَةِ الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِتِّفَاقِ الْمُطْلَقِ. وَفِي الْخِلْطَةِ
الْمُطْلَقَةِ مَعَ الْإِمْتِيَّازِ الْمُطْلَقِ.

Bu delil, sabıkan zikredilen Arabî fıkranın âhîrinde yazılan delilin başka ve daha güzel bir tarzıdır. Şiddetli hastalık sebebiyle, gayet kısa bir işaretle bundaki

beş altı geniş delilleri beyandır.

Evvelâ: Bütün zeminde görüyoruz: Tam bilmekten ve maharetten gelen gayet suhulet ve kolaylıkla, acip zîhayat makineler, def’aten ve bir kısmı bir dakikada düzgün, ölçülü, emsalinden farikalı yapılmaları, nihayetsiz bir ilme delâlet ve san’attaki maharet-i ilmiyeden gelen suhulet ve kolaylık derecesinde o ilmin kemâline şehadet eder.

Saniyen: Gayet kesret ve çokluk içinde şaşırmadan gayet derecede san’atlı, mükemmel icadlar, nihayetsiz bir kudret içinde hadsiz bir ilme delâlet ve Alîm ve Kadîr-i Mutlaka hadsiz şehadet eder.

Salisen: Sür’at-i mutlaka ve gayet çabuk yapılmakla beraber, gayet derece mizanlı, ölçülü icadları, hadsiz bir ilme delâlet ve adetlerince bir Alîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlaka şehadet ederler.

Rabian: Gayet geniş bütün zemin yüzünde hadsiz zîhayatların vüs’at-i mutlaka ile beraber gayet san’atkârâne, süslü, kemâl-i hüsn-ü san’atla yapılmaları, hiç şaşırmayan, herşeyi beraber gören, birşeyi birşeye mâni olmayan bir ihatalı ilme delâlet ve bir Alîm-i Küll-i Şey ve Kadîr-i Mutlakın masnûları olduklarına herbiri ve beraber şehadet ederler.

Hamisen: Bu’d-u mutlak ve birbirinden gayet uzak bir nevin efradı, biri şarkta, biri garpta, biri şimâlde, biri cenupta, aynı zamanda, aynı tarzda birbirinin misli ve birbirinden teşahhusça imtiyazlı bir surette vücuda gelmeleri, ancak bir Alîm-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlakın kâinatı idare eden hadsiz kudreti ve bütün mevcudatı ahvaliyle ihata eden nihayetsiz ilmiyle olabilmesi cihetiyle, muhit bir ilme delâlet ve bir Allâmü’l-Guyûba hadsiz şehadet ederler.

Sadisen: İhtilât-ı mutlakla beraber hiç şaşırmadan ve karıştırmadan herbirisi tam bir imtiyaz ve alâmet-i fârika ile o karışık emsâlinde ve karanlık yerlerde, meselâ toprak altındaki tohumlar gibi şaşıran vaziyetlerde o çok kalabalıklı zîhayat makinelerin herbirisinin hiçbir cihazatını noksan bırakmayarak mu’cizatlı bir surette yaratılmaları, güneş gibi ilm-i ezeliye delâlet ve gündüz gibi Kadîr-i Mutlak ve Alîm-i Mutlakın hallâkiyetine, rububiyetine şehadet ederler. Risale-i Nur’daki tafsîlâtı havale edip bu pek uzun kıssayı kısa kesiyoruz.

Şimdi Hülâsatü’l-Hülâsadaki “irade” meselesine başlıyoruz:

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا إِذْ هُوَ
الْمُرِيدُ لِكُلِّ شَيْءٍ، مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ
يَكُنْ؛ إِذْ تَنْظِيمُ إِجَادِ الْمَصْنُوعَاتِ ذَاتًا وَصِفَاتٍ
وَمَاهِيَّةً وَهُوِيَّةً مِنْ بَيْنِ الْأَمْكَانَاتِ الْغَيْرِ
الْمَحْدُودَةِ وَالطُّرُقِ الْعَقِيمَةِ وَالْإِحْتِمَالَاتِ
الْمُشَوَّشَةِ وَالْأَمْثَالِ الْمُتَشَابِهَةِ وَمِنْ بَيْنِ سُيُولِ
الْعَنَاصِرِ الْمُتَشَاكِسَةِ بِهَذَا النِّظَامِ الْأَدَقِّ الْأَرَقِّ
وَتَوَازِينِهَا بِهَذَا الْمِيزَانِ الْحَسَّاسِ الْجَسَّاسِ
وَتَمْيِيزِهَا بِهَذِهِ الْأَمْثَالِ الْمُتَشَابِهَةِ
وَالْتَّعْيِنَاتِ الْمُزَيَّنَةِ الْمُنْتَظَمَةِ وَخَلْقِ الْمَخْلُوقَاتِ
الْمُنْتَظَمَاتِ الْحَيَوِيَّةِ مِنَ الْبَسِيطِ الْجَامِدِ الْمَيِّتِ
كَالْإِنْسَانِ بِجَهَازَاتِهِمِنَ النُّطْفَةِ وَالطَّيْرِ بِجَوَارِحِهِ مِنَ
الْبَيْضَةِ وَالشَّجَرَةِ بِأَعْضَائِهَا مِنَ النُّوَاةِ وَالْحَبَّةِ تَدْلَعُ
أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ بِإِرَادَتِهِ تَعَالَى وَاخْتِيَارِهِ وَقَصْدِهِ
وَمَشِيئَتِهِ سُبْحَانَهُ كَمَا أَنَّ تَوَافُقَ الْأَشْيَاءِ فِي
أَسَاسَاتِ الْأَعْضَاءِ النَّوْعِيَّةِ وَالْجِنْسِيَّةِ يَدْلَعُ أَنَّ
صَانِعَ تِلْكَ الْأَفْرَادِ وَاحِدٌ

أَحَدٌ كَذَلِكَ أَنَّ تَمَازُهَا بِالتَّعَيِّنَاتِ
الْمُنْتَظَمَةِ وَالتَّشْخِصَاتِ الْمُتَمَازَةِ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ
ذَلِكَ الصَّانِعَ الْوَاحِدَ الْأَحَدَ فَاعِلٌ مُخْتَارٌ يَفْعَلُ مَا
يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يَرِيدُ

Bu fıkra, irade-i İlâhiyenin delillerinden pek çok küllî hüccetleri ihtiva eden birtek küllî ve uzun delildir. Meâlinin kısa bir tercümesi içinde irade ve ihtiyar ve meşîet-i İlâhiyeyi gayet kat'î ispat eden bir delili beyan ederiz. Hem ilm-i İlâhînin bütün mezkûr delilleri, aynen iradenin dahi delilidir. Çünkü, her masnûda ilim ve iradenin beraber cilveleri, eserleri görünüyor.

Bu Arabî fıkranın kısaca meâli:

Yani, herşey Onun irade ve meşîetiyle olur. İstedîği olur, istemedîği olmaz. Her ne isterse yapar. İstemezse hiçbirşey olmaz. Bir hüccet şudur:

Görüyoruz ki, bu masnuatın herbiri muayyen zâtı, mahsus sıfatı, ayrı hususî mâhiyeti, mümtaz fârikalı sureti, hadsiz imkânât ve başka tarzlarda olabilir. Teşvişçi ihtimalât içinde, neticesiz çok yollarda ve sel gibi akan ve karıştıran ve birbirine zıt unsurların müdahaleleri içinde ve sehiv ve iltibasa sebebiyet veren ve birbirine benzeyen emsalleri içinde bu karma karışık hallere karşı, o herbir masnuu ince, tam, düzgün bir nizâm altına almak ve hassas, cessas, mükemmel bir ölçü ve mizanla her uzvunu ve cihazını tartmak, takmak ve yüzüne süslü, düzgün bir sima, bir teşahhus vermek ve birbirine muhalif âzâlarını basit, câmid, ölü bir maddeden zîhayat olarak gayet san'atlı yaratmak, meselâ insanı ayrı ayrı yüz cihazatıyla bir katre sudan icad etmek ve kuşu pekçok âlât ve muhtelif cihazlarıyla bir basit yumurtadan inşa edip mu'cizatlı suret giydirmek ve ağacı dal, budak ve mütenevvi âzâ ve eczasıyla basit, câmid karbon, azot, müvellidülmâ, müvellidülhumuzadan terekkep eden bir küçük çekirdekten çıkarmak, muntazam, meyveli bir şekil giydirmek, elbette ve elbette bedahetle, şüphesiz, kat'iyetle, vücub ve zaruret ve lüzum derecesinde ispat eder ki, o herbir masnua bütün zerrat ve eczasıyla ve suret ve mahiyetiyle bir Kadîr-i Mutlakın irade ve meşîetiyle ve ihtiyar ve kastıyla o mahsus, mükemmel vaziyet veriliyor. Ve herşeye şâmil bir iradenin taht-ı hükmündedir. Ve bu tek masnuun bu şüphesiz tarzda irade-i İlâhiyeye delâleti gösteriyor ki, bütün masnuât, hadsiz, nihayetsiz ve güneş ve gündüz gibi zâhir bir kat'iyette, herşeye şâmil irade-i İlâhiyeye, adetlerince şehadetler ve bir Kadîr-i Mürîdin vücub-u vücuduna hadsiz hüccetlerdir.

Hem ilm-i İlâhînin sabıkan mezkûr bütün delilleri, aynen iradenin dahi delilleridir. Çünkü, ikisi kudretle beraber iş görüyorlar. Biri birisiz olmaz. Herbir nev'in ve cinsin efradı, âzâ-i nev'iyeye ve cinsiyede tevafukları nasıl delâlet eder ki Sâni'leri birdir, vâhiddir, ehaddir; öyle de: Yüzlerinin simaları hikmetli bir tarzda, birbirinden fârikalı ve ayrı olması kat'î delâlet eder ki; o Sâni-i Vâhid-i Ehad, bir Fâil-i Muhtardır. İrade ve ihtiyar ve meşîet ve kast ile herşeyi yaratır.

İşte, iradeye dair tek ve küllî bir delili beyan eden mezkûr Arabî fıkranın kısaca meâlinin tercümesi bitti. İradeye dair pek çok mühim nükteleri, ilim meselesi gibi yazmak niyet etmiştim. Fakat semli hastalık dimağıma tam yorgunluk verdiği için başka vakte tehir edildi.

Kudrete dair Arabî fıkrası:

اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَةً وَعِلْمًا إِذْ هُوَ
الْقَدِيرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بِقُدْرَةٍ مُطْلَقَةٍ مُحِيطَةٍ
ضَرُورِيَّةٍ نَاشِئَةٍ لَازِمَةٍ ذَاتِيَّةٍ لِلذَّاتِ الْأَقْدَسِيَّةِ
فَمَحَالَّتْ دَاخِلُ ضِدِّهَا فَلَا مَرَاتِبَ فِيهَا فَتَتَسَاوَى
بِالنِّسْبَةِ إِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْجُزْءُ وَالْكُلُّ
وَالْجُزْئِيُّ وَالْكُلِّيُّ وَالنُّوَاةُ وَالشَّجَرُ وَالْعَالَمُ وَالْإِنْسَانُ..
بَسِيرٌ مُشَاهَدَةٌ غَايَةِ كَمَالِ الْإِنْتِظَامِ، الْإِتِّزَانِ،
الْإِمْتِيَّازِ، الْإِتْقَانِ الْمُطْلَقَاتِ.. مَعَ السُّهُولَةِ فِي
الْكَثَرَةِ وَالسَّرْعَةِ وَالْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ.. وَبَسِيرٌ النُّورَانِيَّةِ
وَالشَّفَافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوَازَنَةِ وَالْإِنْتِظَامِ
وَالْإِمْتِنَالِ.. وَبَسِيرٌ إِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَيُسْرِ الْوَحْدَةِ
وَتَجَلِّيِ الْوَاحِدِيَّةِ.

وَبَسِرَ الْوُجُوبَ وَالتَّجَرَّدَ وَمُبَايَنَةَ الْمَاهِيَةِ.. وَبَسِرَ
عَدَمَ التَّقِيدِ وَعَدَمَ التَّحْيِيزِ وَعَدَمَ التَّجْزِي.. وَبَسِرَ
إِنْقِلَابَ الْعَوَاقِقِ وَالْمَوَانِعِ إِلَى حُكْمِ الْوَسَائِلِ
الْمُسَهَّلَاتِ..

وَبَسِرَ أَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْجُزْئِيَّ وَالنَّوَاةَ وَالْإِنْسَانَ
لَيْسَتْ بِأَقْلَ صَنْعَةٍ وَجَزَالَةٍ مِنَ النَّجْمِ وَالْكُلُوكِ الْكُلِّيِّ
وَالشَّجَرِ وَالْعَالَمِ، فَخَالَقَهَا هُوَ خَالِقُ هَذِهِ بِالْحَدْسِ
الشُّهُودِيِّ.. وَبَسِرَ أَنَّ الْمُحَاطَ وَالْجُزْئِيَّاتِ كَالْأَمْثَلَةِ
الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ أَوْ كَالنَّقْطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعْصَرَةِ.

فَلَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ الْمُحِيطُ وَالْكُلِّيَّاتُ فِي قَبْضَةٍ
خَالِقِ الْمُحَاطِ وَالْجُزْئِيَّاتِ لِيُدْرَجَ مِثَالُهَا فِيهَا
بِمَوَازِينِ عِلْمِهِ أَوْ يُعْصَرَهَا مِنْهَا بِدَسَاتِيرِ حِكْمَتِهِ..
وَبَسِرَ كَمَا أَنَّ قُرْآنَ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبَ عَلَى
الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بَذَرَاتِ الْأَثِيرِ لَيْسَبَاقِلَ
جَزَالَةٍ وَخَارِقِيَّةِ صَنْعَةٍ مِنْ قُرْآنِ الْعِظَمَةِ الْمَكْتُوبِ
عَلَى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِمِدَادِ النُّجُومِ وَالشَّمُوسِ،
كَذَلِكَ إِنَّ وَرْدَ الزُّهْرَةِ لَيْسَتْ بِأَقْلَ جَزَالَةٍ وَصَنْعَةٍ مِنْ
دُرِّيِّ نَجْمِ الزُّهْرَةِ وَلَا النَّمْلَةِ مِنَ الْفِيلَةِ وَلَا الْمِكْرُوبِ
مِنَ الْكَرْكَدَنِ وَلَا النَّحْلَةِ مِنَ النَّخْلَةِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى
قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ.

فَكَمَا أَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السَّرْعَةِ وَالسَّهُولَةِ فِي
إِجَادِ الْأَشْيَاءِ أَوْقَعَتْ أَهْلَ الضَّلَالَةِ فِي التَّبَاسِ
التَّشْكِيلِ بِالتَّشَكُّلِ الْمُسْتَلْزَمِ لِمَحَالَاتٍ غَيْرِ
مَحْدُودَةٍ تَمَجُّهَا الْأَوْهَامُ كَذَلِكَ أَثْبَتَ لِأَهْلِ
الْهُدَايَةِ تَسَاوَى النُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى
قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ.
جَلَّ جَلَالُهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ اللَّهُ أَكْبَرُ

Bu pek azîm mesele-i kudrete dair Arabî fıkranın kısaca meâlinin bir nevi tercümesinden evvel, kalbe ihtar edilen bir hakikatı beyan ederiz. Şöyle ki:

Kudretin vücudu, kâinatın vücudundan daha ziyade kat'îdir. Belki bütün mahlûkat, herbiri, hem beraber, o kudretin mücessem kelimatıdır, onun aynelyakîn vücudunu gösterirler. Onun mevsufu olan Kadîr-i Mutlaka adetlerince şehadetler ederler. Daha hüccetlerle o kudretin ispatına ihtiyaç yoktur. Belki, imanda en ehemmiyetli bir esas, haşir ve neşrin en kuvvetli bir temel taşı ve çok mesâil-i imaniye ve hakaik-i Kur'âniyeye en lüzumlu bir medar olan ve

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَبْعَثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

âyetinin dâvâ ettiği ve bütün akıllar ona yol bulamadıklarından, hayrette, aczde, bir kısmı inkârda kaldıkları kudrete ait bir dehşetli hakikatın ispatı lâzımdır.

1. "Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir." Lokman Sûresi, 31:28.

İşte o esas, o temel, o medar, o dâvâ, o hakikat ise, mezkûr âyetin meâlidir. Yani, "Ey cin ve ins! Bütün sizlerin yaratılmanız, icadınız ve haşirde ihyânınız, diriltilmeniz, birtek nefsin icadı gibi kudretime kolaydır." Bir baharı, tek bir çiçek misillü suhuletle icad eder. Cüz'î-küllî, küçük-büyük, az-çok, o kudrete nisbeten farkları yoktur. Seyyareleri, zerreler gibi kolay döndürür.

İşte, mezkûr Arabî fıkra, yalnız bu dehşetli meseleye Dokuz Basamak ile pek kat'î ve kuvvetli bir hücceti beyan eder. Gayet kısa bir meâli şudur:

Basamağın esasına işaret eden,

إِذْ هُوَ الْقَدِيرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بِقُدْرَةٍ مُّطْلَقَةٍ
مُحِيطَةٌ ضَرُورِيَّةٌ نَاشِئَةٌ لَازِمَةٌ ذَاتِيَّةٌ لِلذَّاتِ
الْأَقْدَسِيَّةِ فَمَحَالٌ تَدَاخُلُ ضِدَّهَا فَلَا مَرَاتِبَ فِيهَا
فَتَتَسَاوَى بِالنِّسْبَةِ إِلَيْهَا الذَّرَّاتُ وَالنُّجُومُ وَالْجُزْءُ
وَالْكُلُّ الْجَزْئِيُّ وَالْكُلِّيُّ وَالنَّوَاةُ وَالشَّجَرُ
وَالْعَالَمُ وَالْإِنْسَانُ

Yani, herşeye kadîr öyle bir kudreti var ki, bütün eşyayı ihata etmiş ve Zât-ı Vâcibü'l-Vücuda lüzum-u zâtî ile fenn-i mantık tabirince “zaruriyet-i nâşie” ile lâzımdır, vâciptir, infikâki muhâldir, imkânı yoktur.

Madem böyle bir lüzumla böyle bir kudret Zât-ı Akdestedir; elbette onun zıddı olan acz hiçbir cihetle içine giremez, Zât-ı Kadîre ârız olamaz.

Madem birşeyde mertebelerin bulunması, onun zıddı içine girmesiyledir. Meselâ, hararetin derece ve mertebeleri, soğğun girmesi ve güzelliğin ise çirkinliğin müdahalesiyle olması ve bu zâtî kudrete zıt olan acz, ona yanaşması, hiçbir cihetle imkânı yok. Elbette, o kudret-i mutlakada mertebeler bulunmaz.

Madem mertebeler onda bulunmaz; elbette o kudrete nisbeten yıldızlar, zerreler müsâvi ve cüz ve küll ve bir fert ve bütün nevi o kudrete karşı farkları yoktur. Ve bir çekirdek ve koca ağacı ve kâinat ve insan ve bir nefsi diriltmesi ve haşirde bütün zîruhların ihyâsı, o kudrete nisbeten müsâvidirler ve kolaydır. Büyük-küçük, az-çok farkı yoktur.

Bu hakikate kat'î şahit, hilkat-ı eşyada gördüğümüz kemâl-i san'at, nizam, mîzan, temyiz, kesret, sür'at-i mutlakada suhulet-i mutlaka ve tam kolaylıktır.

Birinci basamak olan

وَبَسِيرٍ مُّشَاهِدَةٍ غَايَةِ كَمَالِ الْإِنْتِظَامِ الْإِتِّزَانِ
الْإِمْتِيَازِ الْإِتِّقَانِ الْمُطْلَقَاتِ مَعَ السُّهُولَةِ فِي
الْكَثْرَةِ وَالسَّرْعَةِ وَالْخِلْطَةِ الْمُطْلَقَةِ

meâli, bu mezkûr hakikattir.

İkinci basamak

وَبَسِيرِ النُّورَانِيَّةِ وَالشَّفَافِيَّةِ وَالْمُقَابَلَةِ وَالْمُوازَنَةِ وَالْإِنْتِظَامِ وَالْإِمْتِثَالِ

dir.

Bunun izah ve tafsilâtını Onuncu Sözün âhirine ve Yirmi Dokuzuncu Söze ve Yirminci Mektuba havale edip kısaca bir işaret ederiz.

Evet, nasıl ki nuraniyet cihetiyle güneşin ziyası ve aksi, kudret-i Rabbâniye ile deniz yüzüne ve bütün kabarcıklarına girmesi, birtek cam parçasına girmesi gibi kolaydır, ikisi müsâvidir. Öyle de, Zât-ı Nuru'l-Envârın nuranî kudreti dahi gökleri, yıldızları yaratması, döndürmesi, sineklerin, zerrelerin icadı ve döndürmesi gibi Ona kolaydır, ağır gelmez.

Hem nasıl ki şeffâfiyet hassasıyla birtek âyinecikte ve bir gözbebeğinde güneşin misalî sureti kudret-i İlâhiye ile bulunur; aynı kolaylıkla bütün parlak şeylere ve katrele ve şeffaf zerreciklere ve deniz yüzlerine o aksi ve ışığı emr-i İlâhî ile verilir. Aynen öyle de, masnuatın melekûtiyet ve mahiyet yüzleri şeffaf ve parlak olmasından, kudret-i mutlakanın cilvesi, tesiri, birtek nefsin icadında bulunması kolaylığı derecesinde bütün hayvanatı yaratır. Az-çok, büyük-küçük fark yok.

Hem nasıl ki dağları tartacak derecede gayet büyük ve tam hassas bir teraziye iki müsavî ceviz konulsa, bir küçük çekirdek bir cevize ilâve edilse, terazinin bir gözü dağ başına, bir gözü de derin dereye indirmesi kolaylığı derecesinde, o iki ceviz yerine iki müsâvi dağ mîzanın iki gözüne konulsa, birisine bir ceviz ilâvesiyle bir dağı göklere kaldırır, bir dağı derelere indirir. Aynen öyle de, ilm-i kelâmın tâbirince, “imkân, müsâviyü't-arafeyndir.” Yani, vâcip ve mümteni olmayan, belki mümkün ve muhtemel olan şeylerin vücut ve ademleri, bir sebep bulunmazsa müsavidir, farkları yoktur. Bu imkân ve müsavatta az-çok, büyük-küçük birdirler.

İşte, mahlûkat, mümkündürler. Ve imkân dairesinde vücut ve ademleri müsâvi olmasından, Vâcibü'l-Vücudun hadsiz kudret-i ezeliyesi birtek mümkün vücut vermesi kolaylığında bütün mümkünatın vücudu, ademin muvazenesini bozar, herşeye lâyük bir vücudu giydirir. Ve vazifesi bitmişse, zâhirî vücut libasını çıkarıyor suretâ ademe, belki daire-i ilimdeki mânevî vücuda gönderir. Demek eşya, Kadîr-i Mutlaka verilse, bahar bir çiçek kadar, bütün insanların haşirde ihyaları bir nefis kadar kolay olur. Eğer esbaba isnad edilse, bir çiçek bir bahar kadar ve bir sinek bütün hayvanat kadar müşkülâtlı olur.

Hem nasıl ki, intizam sırrıyla bir koca sefine veya tayyareyi bir parmağı

düğmesine dokunmakla harekete getirmesi, bir saatin zembereğine anahtarla parmak dokunmasıyla harekete girmesi derecesinde kolay ve rahattır. Aynen öyle de, ilm-i ezelînin düsturlarıyla ve hikmet-i sermediyenin kanunlarıyla ve irade-i Rabbâniyenin küllî cilveleri ve muayyen usulleriyle herşeye küllî ve cüz'î, büyük-küçük, az-çok bir mânevî kalıp, bir hususi miktar, bir hâlis hudut verildiğinden, tam intizam-ı ilmî ve irade kanunu içindedirler. Elbette Kadîr-i Mutlak hadsiz kudretiyle manzume-i şemsiyeyi çevirmesi ve arz sefinesini medâr-ı senevîsinde gezdirmesi, bir cesette kanı ve kandaki küreyvât-ı hamrâ ve beyzâyı ve o küreciklerdeki zerreleri nizamlı, hikmetli çevirmesi derecesinde suhuletli ve kolaydır ki, bir insanı kâinat sisteminde, harika cihazlarıyla, bir katre sudan, birden, zahmetsiz yaratır. Demek o ezelî ve hadsiz kudrete isnad edilse, bu kâinatın icadı, bir insanın icadı kadar suhulet peydâ eder, kolay olur. Eğer ona verilmezse, bir tek insanı acip cihazları ve duygularıyla yaratmak, kâinat kadar müşkülâtlı olur.

Hem nasıl ki, itaat ve imtisal ve emir dinlemek sırrıyla, bir kumandan bir arş emriyle bir neferi hücumla sevk ettiği gibi, aynı emirle koca bir mutî orduyu dahi kolayca hücumla tahrik eder. Aynen öyle de irade-i İlâhî kanunlarına kemâl-i itaate ve tekvînî emr-i Rabbânînin işaretine emirber nefer ve emir kulu misillü fitrî meyil ve şevk içinde ve ilm-i ezelî ve hikmetin tayin ettikleri hatt-ı hareket düsturları dairesinde ve ordu neferlerinden bin derece ziyade itaatli ve emir dinler ve emir kulu hükmünde olan masnuat, hususan zîhayatlardan bir tek ferdi, “Ademden haydi vücuda çık, vazife başına gir” diye emr-i Rabbânî ile ve ilmin tayin ettiği tarzda ve iradenin tahsis eylediği surette, kudret ona mahsus bir vücut giydirip, elini tutup meydana çıkarmak kolaylığında, bahardaki zîhayatın ordusunu aynı kuvvet ve kudretle icad eder, vazifeler verir. Demek herşey o kudrete isnad edilse, bütün zerrat ordusunun ve yıldızlar fırkalarının icadı, bir zerre, bir tek yıldız kadar kolay ve suhuletli olur. Eğer esbaba isnad edilse, bir zîhayatın gözbebeğinde ve dimağındaki zerrenin acip vazifelerini yerine getirecek bir kâbiliyetle yaratılması, hayvanat ordusu kadar müşkülâtlı ve zahmetli olur.

Üçüncü basamak,

وَبَسِيرٍ اِمْدَادِ الْوَاحِدِيَّةِ وَيُسْرِ الْوَحْدَةِ وَتَجَلَّى الْاَحَدِيَّةِ

dir. Kısacık işaretlerle meâline bakacağız.

Yani, nasıl ki bir padişah ve kumandan-ı âzam, hâkimiyetinin vâhidiyeti ve bütün raiyeti yalnız onun emirlerine göre hareketi cihetiyle, o hâkim-i âzam, koca memleketi ve büyük milleti idare etmesi, bir köy ehlini idare etmek kadar kolay olur. Çünkü, hükümde vâhidiyet itibariyle, efrad-ı millet aynen asker

neferatı gibi teshilâta vesile olup, kolayca emirler, kanunlar tatbik edilir. Eğer muhtelif hâkimlere bırakılsa, çok keşmekeşe düşmesiyle beraber, birtek köyün, belki bir hanenin o memleket kadar idaresi müşkül olur. Hem o itaatli millet, birtek kumandana bağlanması haysiyetiyle, herbir ferd-i nefer gibi, o kumandanın kuvvetine ve cihazat depolarına ve ordusuna dayandığı bir kuvvetle bir şahı esir edebilir, bin derece şahsî kuvvetinden ziyade iş görebilir. Onun o padişaha intisabı hadsiz bir kuvveti ve iktidarı olup pek büyük işler yapar. Eğer o intisap kesilse, o büyük kuvvet gider, kendi bileğindeki cüz'î kuvvetiyle ve belindeki az cephane ve fişekleri miktarınca iş görebilir. Yoksa, intisap kuvvetine dayanan mezkûr askerin gördüğü bütün işler ondan istenilse, bileğinde bir ordu kuvveti ve belinde padişahın cephaneler ambarı bulunmak gerektir.

Aynen öyle de, Sultan-ı Ezel ve Ebed, Sâni-i Kadîr, vâhidîyet-i saltanat ve hâkimiyet-i mutlaka cihetiyle, kâinatı bir şehir kolaylığında ve bir baharı bir bahçe suhuletinde ve haşırde bütün ölmüşleri ihyâ etmek, o bahçe ağaçlarının yaprak, çiçek meyvelerini, gelen baharda yaratmak kolaylığında yapar. Ve kolayca bir sineği koca kartal kuşu sisteminde yaratır. Ve suhuletle bir insanı bir küçük kâinat hükmüne getirir. Eğer esbaba verilse, bir mikrop bin gergedan, bir meyve bir büyük ağaç kadar müşkülâtlı olur. Ve belki zîhayatın bedeninde acip vazifeleri gören herbir zerreye herşeyi görecektir bir göz ve herşeyi bilecek bir ilim verilmek lâzımdır ki, o ince ve mükemmel vazife-i hayatiyeyi yapabilsin.

Hem vahdette yüsr ve suhulet ve kolaylık o dereceye gelir. Nasıl ki, bir ordu teçhizatı bir tek elden, birtek fabrikadan gelmesiyle, birtek neferin teçhizat-ı askeriyesi gibi kolaylaşır. Eğer ayrı ayrı eller karışsa ve muhtelif cihazat herbiri başka fabrikadan alınsa, o vakit birtek nefer teçhizatı, kemiyet noktasında bin müşkülâtla tedarik edilebilir, müteaddit âmir ve zâbitler karıştığı cihetiyle bin nefer kadar suûbet peydâ eder. Hem bin neferin idaresi ve kumandanlığı birtek zâbite verilse, bir cihette bir nefer kadar kolay olur, eğer on zâbite veya neferlere bırakılsa, pek karışık ve müşkül düşer. Aynen öyle de, herşey Vâhid-i Ehade verilse, birtek şey gibi kolay olur. Eğer esbaba isnad edilse, birtek zîhayat, zemin kadar müşkül, belki imkânsız olur. Demek vahdette kolaylık, vücub ve lüzum derecesine gelir. Ve kesretli eller karışmakta suûbet, imkânsızlık derecesine düşer.

Risale-i Nur *Mektubat*'ında denildiği gibi, eğer gece-gündüzdeki tebeddülâtı ve yıldızların harekâtı ve senedeki güz, kış, bahar, yaz gibi mevsimlerin tahavvülâtı birtek Müdebbire ve Âmire bırakılsa; o Kumandan-ı Âzam, bir neferi olan küre-i arza emreder ki: “Kalk, dön, gez.” O da, o iltifat ve emrin neş'e ve sevincinden meczup Mevlevî gibi iki hareketiyle yevmî ve senevî tahavvülâta ve yıldızların zâhirî ve hayalî hareketlerine gayet kolayca bir vesile olup vahdetteki

tam suhulet ve gayet kolaylığı gösterir. Eğer o tek Âmire değil, belki esbaba ve yıldızların keyiflerine bırakılsa ve arza “Sen dur, gezme” denilse, o halde, arzdan binler derece büyük binler yıldızlar ve güneşler, her gece ve her senemilyonlar ve milyarlar senelik mesafeleri kesmek ve gezmekle mevsimlerle gece gündüz gibi o vaziyet-i arziye ve semaviye husul bulabilir ve imkânsızlık ve muhaliyet derecesinde müşkül ve suûbetli düşer...

وَتَجَلَّى الْأَحَدِيَّةِ

Üçüncü Basamaktaki kelimesi, pek büyük ve çok ince ve derin ve gayet geniş bir hakikate işaret eder. Onun izah ve ispatını Risale-i Nur’a havale edip, gayet kısa bir temsil ile birtek nüktesini beyan edeceğiz.

Evet, nasıl ki güneş, ziyasıyla umum zemini ışıklandırıp vâhidiyete bir misal olduğu gibi, âyine gibi mukâbilindeki her şeffaf şeyde timsali ve aksi ve yedi renkli ziyasıyla ve zâtının suretiyle bulunup ehadiyete dahi bir misal teşkil eder. Eğer güneşin ilmi ve kudreti ve ihtiyarı olsaydı ve cam parçalarının ve içinde güneşçikler görünen katrelerin ve kabarcıkların kâbiliyetleri bulunsaydı, irade-i İlâhiyenin kanunuyla herbirisinde ve yanında timsaliyle ve sıfatlarıyla tam bir güneş bulunup, sair yerlerde bulunması onun tasarrufatına hiç noksan vermeyerek kudret-i Rabbâniyenin emriyle, tesiriyle, hükmüyle pek büyük zuhurata sebep olarak, ehadiyetteki fevkalâde kolaylık ve suhuleti gösterir. Aynen öyle de, Sâni-i Zülcelâl, vâhidiyet itibarıyla bütün eşyayı ihata eden ilim ve iradesi ve kudretiyle bakar ve hâzır ve nâzır olduğu gibi, ehadiyet cihetiyle ve tecellîsiyle herşeyin, hususan zîhayatın yanında isimleri ve sıfatlarıyla bulunur ki, kolayca, bir anda sineği kartal sisteminde, bir insanı küçük bir kâinat sisteminde icad eder. Ve zîhayatı öyle mu’cizatlı bir şekilde yaratır ki, eğer bütün esbab toplansa bir bülbülü, bir sineği yapamazlar. Ve bir bülbülü yaratan, bütün kuşları yaratan olabilir. Ve bir insanı halk eden ancak kâinatı icad eden Zâttır.

Dördüncü ve beşinci basamak:

وَبَسِرَ الْوُجُوبَ وَالتَّجَرَّدَ وَمُبَايَنَةَ الْمَاهِيَّةِ، وَبَسِرَ
عَدَمَ التَّقِيدِ وَعَدَمَ التَّحْزِيرِ وَعَدَمَ التَّجْزِئِ

Bu iki basamağın hakikatini umuma ifade etmek çok müşkül olmasından, yalnız kısacık bir iki nüktesi ve muhtasar meâli beyan edilecek. Yani, vücut mertebelerinin en kuvvetli ve sarsılmaz olan vücut mertebesinde ve ezeli ve ebedi derecesinde bir vücut sahibi ve maddiyattan münezzeh ve mücerred ve bütün mahiyetlere mübayin bir mahiyet-i mukaddeseyi taşıyan bir Kadîr-i Mutlakın kudretine nisbeten, yıldızlar zerrelere gibi ve haşır bir bahar misillü ve haşirde bütün insanları diriltmesi bir nefsin ihyâsı derecesinde kolaydır. Çünkü

vücut tabakalarından kuvvetli bir nev'in bir tırnağı, hafif bir tabakanın bir dağını eline alır, çevirir. Meselâ, kuvvetli vücud-u haricîden bir âyine ve kuvve-i hafıza, zayıf ve hafif olan vücud-u misalî ve mânevîden yüz dağı ve bin kitabıçine alırlar ve çevirebilirler. İşte vücud-u misâlî ne derece kuvvetçe vücud-u haricîden aşağı ise, mümkünâtın hâdis ve ârızî vücutları dahi ezeli, sermedî, vâcip bir vücuttan binler derece daha aşağı ve hafiftir ki, o mukaddes vücut, bir zerre tecellîsiyle, mümkünâtın bir âlemini çevirir. Maatteessüf şimdilik semli hastalık gibi üç ehemmiyetli sebep müsaade etmediklerinden, bu pek uzun hakikati ve nüktelerini Risale-i Nur'a ve başka zamana havale ederiz.

Altıncı basamak:

وَبَسِيرٍ اِنْقِلَابِ الْعَوَائِقِ وَالْمَوَانِعِ اِلَى حُكْمِ الْوَسَائِلِ
الْمُسَهَّلَاتِ

Yani, nasıl ki fennin tabirince ukde-i hayatiye namında bir cilve-i irade-i İlâhiyenin ve emr-i tekvînînin bir kanunuyla ve o emir ve iradenin teveccühleriyle koca bir ağacın şuursuz dal ve sert budakları, meyvelerine ve yaprak ve çiçeklerine zembereği ve midesi hükmündeki o ukde-i hayatiyeden onlara gidecek lüzumlu maddeler ve erzaklara avâik ve mevânî ve sed olmazlar, belki teshilâta vesile oluyorlar. Aynen öyle de, kâinat ve bütün mahlûkatın icadında bütün mâniler bir cilve-i irade ve teveccüh-ü emr-i Rabbânîye karşı mümânaatı bırakıp kolaylığa âlet olmasından, kudret-i sermediye, o tek ağacı icad kolaylığında, kâinatı ve zemindeki enva-ı mahlûkatı icad eder, hiçbirşey ona ağır gelmez. Eğer bütün icadlar o kudrete verilmezse, o vakit o tek ağacın inşa ve idaresi, bütün ağaçlar, belki zeminin icadı ve idaresi kadar müşkül olacak. Çünkü o zaman herşey mâni ve sed olur. O halde bütün esbab toplansa, bir ağacın emirden, iradeden gelen ukde-i hayatiye midesinden, zembereğinden intizamla meyve, yaprak, dal ve budaklara lâzım erzak ve cihazatı gönderemezler. İllâ ki, ağacın herbir cüz'üne, hattâ herbir zerresine bütün ağacı ve eczasını ve zerrâtını görecekle ve bilecek ve yardım edecek bir göz, bir ihâtalı ilim, bir harika kudret ve fevkalâde muavenet verilsin.

İşte, bu beş adet basamaklardan çık, bak. Küfür ve şirkte ne derece müşkilât, belki muhâlât bulunduğunu ve ne kadar akıldan, mantıktan uzak ve mümteni olduğunu, imanda ve Kur'ân yolunda ne kadar suhulet ve vucub derecesinde kolaylık ve ne kadar mâkul ve makbul ve lüzum derecesinde kat'î ve rahat bir

hak ve hakikat bulunduğunu gör, bil. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نِعْمَةِ الْاِيْمَانِ**¹de.

1. İmân nimeti için Allah'a hamdolsun.

Rahatsızlık ve sıkıntılar, bu ehemmiyetli basamağın bâki kısmını tehire sebep oldular.

Yedinci basamak:

وَبَسِّرْ أَنَّ الذَّرَّةَ وَالْجُزْءَ وَالْجُزْئِيَّ وَالنَّوَاةَ وَالْإِنْسَانَ
لَيْسَتْ بِأَقْلَ صَنْعَةٍ وَجَزَاةٍ مِنَ النَّجْمِ وَالْكُلُوكِ وَالْكَلِّيِّ
وَالشَّجَرِ وَالْعَالَمِ

Bir ihtar: Bu dokuz basamakların hakikatlerinin esası ve madeni ve güneşi

Sûre-i İhlâs'tan قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ ¹ âyetleridir. Sırr-ı ehadiyet ve samediyet cilvesinden gelen lem'alara kısa işaretlerdir. Bu yedincinin meâlne bir iki nükte ile gayet muhtasar bakıp tafsilini Risale-i Nur'a havale ederiz.

1. "De ki: O Allah birdir. O Allah'tır, Sameddir; herşey Ona muhtaç olduğuhâlde O hiçbir şeye muhtaç değildir." İhlâs Suresi, 112:1-2.

Yani, göz ve beyindeki acip vazifeleri gören bir zerre, bir yıldızdan; ve bir cüz, küll mecmuundan; meselâ dimağ ve göz, insanın tamamından; ve cüz'î bir fert, hüsn-ü sanatça ve garabet-i hilkatça umum bir neviden; ve bir insan, acip cihazlarıyla küllî cins hayvandan; ve bir fihriste ve program ve kuvve-i hafıza hükmünde olan bir çekirdek, mükemmel masnuiyeti ve mahzeniyetçe koca ağacından; ve bir küçük kâinat olan bir insan, kemâl-i hilkati ve cemiyetli harika cihazlarının binler acip vazifeleri görecektir bir tarzda mahlûkiyeti kâinattan aşağı değiller.

Demek zerreyi icad eden, yıldızın icadından âciz kalamaz. Ve lisan gibi bir uzvu halk eden, elbette insanı kolayca halk eder. Ve birtek insanı böyle mükemmel yaratan, herhalde bütün hayvanatı kemâl-i suhuletle yaratabilecek ve gözümüz önünde yaratıyor. Ve çekirdeği bir liste, bir fihriste, bir defter-i kavânin-i emriye, bir ukde-i hayatiye mahiyetinde yaratan, elbette bütün ağaçların Hâlıkı olabilir. Ve âlemin bir nevi mânevî çekirdeği ve cemiyetli meyvesi olan insanı halk edip bütün esmâ-i İlâhiyeye mazhar ve âyine ve bütün kâinatla alâkadar ve zeminin halifesi yapan Zâtın, elbette ve elbette öyle bir kudreti var ki, koca kâinatı, insan icadının kolaylığı ve suhuleti derecesinde halk edip tanzim eder. Öyle ise, zerrenin ve cüz ve cüz'î ve çekirdek ve bir insanın Hâlıkı, Sâniî, Rabbi kim ise, elbette, bedahetle yıldızların ve nevilerin ve küll ve külliyatların ve ağaçların ve bütün kâinatın Hâlıkı, Sâniî, Rabbi aynen Odur. Başka olması muhal ve mümtenidir.

Sekizinci basamak:

وَبَسِّرْ أَنَّ الْمَحَاطَ وَالْجُزْئِيَّاتِ كَالْأَمْثَلَةِ
الْمَكْتُوبَةِ الْمُصَغَّرَةِ أَوْ كَالنَّقْطِ الْمَحْلُوبَةِ الْمُعْصَرَةِ
فَلَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ الْمَحِيطُ وَالْكُلِّيَّاتُ فِي قَبْضَةٍ
خَالِقِ الْمَحَاطِ وَالْجُزْئِيَّاتِ لِيُدرِجَ مِثَالَهَا فِيهَا
بِمَوَازِينِ عِلْمِهِ أَوْ يُعْصِرَهَا مِنْهَا بِدَسَاتِيرِ حِكْمَتِهِ

Yani, ihata edilen cüz'iyat ve küll ve külliyatın içinde bulunan fertler ve tohumlar ve çekirdeklerin, ihata eden büyük külliyata nisbetleri, güya küçük nümune ve gayet ince yazıyla çok küçük kıtada yazılmış aynı küll ve külliyatın misalleridir. Öyle ise, ihata eden külliyat, o cüz'iyat Hâlıkının kabzasında ve tamamen tasarrufunda bulunmak lâzımdır. Tâ, ilminin mizanlarıyla ve ince kalemleriyle o büyük muhitin kitabını, o çok küçük yüzer kıtalarda, defterlerde derc edebilsin.

Hem ihata edilen ecza ve cüz'iyatın muhit ile nisbetleri, temsilleri, güya süt gibi muhitlikten sağılmış katreler; veya biri o muhiti sıkmış, o noktalar ondan akmış. Meselâ, kavun çekirdeği, onun umum etrafından sağılmış bir katre veya o kitap tamamen içinde yazılmış bir noktadır ki, fihristesini, listesini, programını taşıyor.

Madem böyledir, elbette o cüz'iyat ve katreler ve noktalar ve fertler Sâniinin elinde, o muhit küll ve külliyat bulunmak elzemdir. Tâ hikmetinin hassas düsturlarıyla o fertleri, katreleri, noktaları ondan sağısın. Demek birtek tohumu, birtek ferdi yaratan, elbette o büyük küll ve külliyatı ve onları ihata eden ve onlardan çok büyük olan diğer külliyatları ve cinsleri yaratan yine Odur, başka olamaz. Öyle ise, birtek nefsi yaratan, bütün insanları yaratabilir. Ve birtek ölüyü diriltir, haşirde bütün cin ve ins ölümlerini diriltebilir ve diriltecek. İşte, ¹

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَبْعَثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ

âyetinin hükmü ve dâvâsı gayet kat'î ve parlak bir surette hak ve ayn-ı hakikat olduğunu gör.

1. "Sizin yaratılmanız da, diriltmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltmesi gibidir." Lokman Sûresi, 31:28.

Dokuzuncu basamak:

وَبَسِّرْ كَمَا أَنَّ قُرْآنَ الْعِزَّةِ الْمَكْتُوبَ عَلَى
الذَّرَّةِ الْمُسَمَّاةِ بِالْجَوْهَرِ الْفَرْدِ بَذَرَاتُ الْأَثِيرِ لَيْسَبَاقِلَ
جَزَالَةٍ وَخَارِقِيَّةٍ صَنْعَةٍ مِنْ قُرْآنِ الْعَظْمَةِ الْمَكْتُوبِ
عَلَى صَحِيفَةِ السَّمَاءِ بِمَدَادِ النُّجُومِ وَالشُّمُوسِ،
كَذَلِكَ إِنْ وَرَدَ الزُّهْرَةُ لَيْسَتْ بِأَقْلَجَزَالَةٍ وَصَنْعَةٍ مِنْ
دُرَى نَجْمِ الزُّهْرَةِ وَلَا النَّمْلَةُ مِنَ الْفِيلَةِ وَلَا الْمَكْرُوبُ
مِنَ الْكَرْكَدَنِ وَلَا النَّحْلَةُ مِنَ النَّخْلَةِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى
قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ.

فَكَمَا أَنَّ غَايَةَ كَمَالِ السَّرْعَةِ وَالسَّهُولَةِ فِي
إِجَادِ الْأَشْيَاءِ أَوْقَعَتْ أَهْلَ الضَّلَالَةِ فِي التِّبَاسِ
التَّشْكِيلِ بِالتَّشَكُّلِ الْمُسْتَلْزِمِ لِمُحَالَاتٍ غَيْرِ
مَحْدُودَةٍ تَمَجُّهَا الْأَوْهَامُ كَذَلِكَ أَثَبَّتْ لِأَهْلِ
الْهُدَايَةِ تَسَاوِيِ النُّجُومِ مَعَ الذَّرَّاتِ بِالنِّسْبَةِ إِلَى
قُدْرَةِ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ.

جَلَّ جَلَالُهُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ اللَّهُ أَكْبَرُ

Bu son basamağın uzun bir beyanla meâlini söylemek isterdim. Fakat maatteessüf keyfî tahakküm ve tazyiklerden gelen şiddetli sıkıntılar ve tesemmümden gelen zaafiyet ve elîm hastalıklar mâni olmasından, meâline yalnız pek kısa bir işaretle iktifaya mecbur oldum.

Yani, nasıl ki, faraza kâbil-i inkısam olmayan ve ilm-i kelâm ve felsefede cevher-i fert namını alan bir zerrede, ondan daha küçücük olan madde-i esiriye zerreleriyle bir Kur'ân-ı Azîmüşşan yazılsa ve semâvât sahifelerinde dahi yıldızlar ve güneşlerle diğer bir Kur'ân-ı Kebîr yazılsa, ikisi muvazene edilse, elbette cevher-i ferd zerresinden yazılan hurdebînî Kur'ân, gökler yüzlerini yaldızlayan Kur'ân-ı Azîm ve Kebîrden acâipçe ve san'atın i'cazında geri değil,

belki bir cihette ileri olduğu gibi; aynen öyle de, Hâlık-ı Kâinatın kudretine nisbeten masnuiyetindeki garabet ve cezâlet noktasında, zühre çiçeği, Zühre yıldızından geri değil ve karınca, filden aşağı olmaz ve mikrop, gergedandan hilkatça daha acip ve arı sineği, hurma ağacından fıtrat-ı acîbesiyle daha ileridir. Demek bir arıyı yaratan, bütün hayvanları yaratabilir. Bir nefsi diriltlen, haşirde bütün insanları ihya edip haşir meydanına toplayabilir ve toplayacak. Hiçbirşey Ona ağır gelmez ki,gözümüz önünde gayet çabuk ve kolaylıkla her baharda haşrin yüz bin nûmunelerini yaratıyor.

Son cümle-i Arabiye'nin gayet kısacık meâli şudur: Yani, ehl-i dalâlet, mezkûr basamakların sarsılmaz hakikatlerini bilmediklerinden ve gayet çabuk ve gayet kolaylıkla birden mahlûkat vücuda geldiklerinden, teşkili ve bir Sâniin hadsiz kudretiyle icadı, teşekkül ve kendi kendilerine vücut bulmak tevehhüm edip hiçbir zihin, hattâ vehim dahi kabul etmediği ve her cihetle muhal ve imkânsız hurafelerin kapısını kendilerine açmışlar. Meselâ, o halde zîhayatın herbir zerresine hadsiz bir kudret, bir ilim, herşeyi görecektir bir göz ve her san'atı yapabilecek bir iktidar vermek lâzım gelir. Birtek İlâhı kabul etmemekle, zerreler adedince ilâheleri mezheplerince kabul etmeye mecbur olarak Cehennem'in esfel-i sâfilînine girmeye müstehak düşerler.

Amma ehl-i hidâyet ise, geçen basamaklardaki kuvvetli hakikatler ve sarsılmaz hüccetler, selim kalblerine ve müstakim akıllarına gayet kat'î kanaat ve kuvvetli iman ve aynelyakîn bir tasdik vermiş ki, şüphesiz ve vesvesesiz itmi'nân-ı kalble itikad ederler ki, yıldızlar, zerreler, en küçük, en büyük, kudret-i İlâhiye nisbeten farkları yoktur ki, gözümüz önünde bu acâipler oluyor.

Ve herbir acîbe-i san'at ¹ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَفَّسٍ وَاحِدَةً ² âyetinin dâvâsını tasdik ve hükmü ayn-ı hak ve hakikat olduğuna şehadet ederler, lisan-ı hal ile *Allahu ekber* derler. Biz dahi onların adedince *Allahu ekber* deriz. Ve şu âyetin dâvâsını bütün kuvvet ve kanaatimizle tasdik ve hükmü, ayn-ı hak ve nefis-i hakikat olduğuna hadsiz hüccetlerle şehadet ederiz.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ²
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ³

1. "Sizin yaratılmanız da, diriltilmeniz de, tek bir kişinin yaratılıp diriltilmesi gibidir." Lokman Sûresi, 31:28.

2. "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

3. Allah'ım! Âlemlere rahmet olarak gönderdiğin zâta salât ve selam et. Hamd âlemlerin Rabbine mahsustur.

“Risale-i Nur nedir ve hakikatler muvacehesinde Risale-i Nur ve tercümanı ne mahiyettedirler?” diye bir takriznâmedir.

Her asır başında hadîsçe geleceği tebşir edilen dinin yüksek hâdimleri, emr-i dinde mübtedi’ değil, müttebidirler. Yani, kendilerinden ve yeniden bir şey ihdas etmezler, yeni ahkâm getirmezler. Esasat ve ahkâm-ı diniyeye ve sünen-i Muhammediyeye (a.s.m.) harfiyen ittibâ yoluyla dini takvim ve tahkim ve dinin hakikat ve asliyetini izhar ve ona karıştırılmak istenilen ebâtılı ref’ ve iptal ve dine vâki tecavüzleri red ve imha ve evâmîr-i Rabbâniyeyi ikame ve ahkâm-ı İlâhiyenin şerafet ve ulviyetini izhar ve ilân ederler. Ancak tavr-ı esâsiyi bozmadan ve ruh-u aslîyi rencide etmeden, yeni izah tarzlarıyla, zamanın fehmine uygun yeni ikna usulleriyle ve yeni tevcihat ve tafsîlât ile îfa-i vazife ederler.

Bu memurîn-i Rabbâniye, fiiliyatlarıyla ve amelleriyle de memuriyetlerinin musaddıkı olurlar. Salâbet-i imaniyelerinin ve ihlâslarının âyinedarlığını bizzat îfa ederler. Mertebe-i imanlarını fiilen izhar ederler. Ve ahlâk-ı Muhammediyenin (a.s.m.) tam âmîli ve mişvar-ı Ahmediyenin (a.s.m.) ve hilye-i Nebviyenin (a.s.m.) hakikî lâbisi olduklarını gösterirler. Hülâsa, amel ve ahlâk bakımından ve sünnet-i Nebviyeye (a.s.m.) ittibâ ve temessük cihetinden ümmet-i Muhammed’e (a.s.m.) tam bir hüsn-ü misal olurlar ve nümune-i iktida teşkil ederler. Bunların, Kitabullahın tefsiri ve ahkâm-ı diniyenin izahı ve zamanın fehmine ve mertebe-i ilmine göre tarz-ı tevcihi sadedinde yazdıkları eserler kendi tilka-yı nefislerinin ve karîha-i ulviyelerinin mahsulü değildir, kendi zekâ ve irfanlarının neticesi değildir. Bunlar, doğrudan doğruya menba-ı vahy olan Zât-ı Pâk-i Risaletin (a.s.m.) mânevî ilham ve telkinatıdır. Celcelûtiye ve Mesnevî-i Şerîf ve Fütuhu’l-Gayb ve emsali âsâr hep bu nevidendir. Bu âsâr-ı kudsiye o zevât-ı âlîşan ancak tercüman hükmündedirler. Bu zevât-ı mukaddesenin, o âsâr-ı bergüzîdenin tanziminde ve tarz-ı beyanında bir hisseleri vardır; yani bu zevât-ı kudsiye, o mânânın mazharı, mir’âtı ve ma’kesi hükmündedirler.

Risale-i Nur ve tercümanına gelince: Bu eser-i âlîşanda şimdiye kadar emsaline rastlanmamış bir feyz-i ulvî ve bir kemâl-i nâmütenahî mevcut olduğundan ve hiçbir eserin nail olmadığı bir şekilde meş’ale-i İlâhiye ve şems-i hidayet ve neyyir-i saadet olan Hazret-i Kur’ân’ın füyuzatına vâris olduğu meşhud olduğundan onun esası nur-u mahz-ı Kur’ân olduğu ve evliyaullahın âsârından ziyade feyz-i envâr-ı Muhammedîyi (a.s.m.) hâmil bulunduğu ve Zât-ı

Pâk-i Risaletin ondaki hisse ve alâkası ve tasarruf-u kudsîsi evliyaullahın âsârından ziyade olduğu ve onun mazharı ve tercümanı olan mânevî zâtın mazhariyeti ve kemâlâtı ise o nisbette âlî ve emsâlsiz olduğu güneş gibi âşikâr bir hakikattir.

Evet, o zât daha hal-i sabavette iken ve hiç tahsil yapmadan, zevâhiri kurtarmak üzere üç aylık bir tahsil müddeti içinde ulûm-u evvelîn ve âhirîne ve ledünniyat ve hakaik-ı eşyaya ve esrar-ı kâinata ve hikmet-i İlâhiyeye vâris kılınmıştır ki, şimdiye kadar böyle mazhariyet-i ulyâyâ kimse nail olmamıştır. Bu harika-i ilmiyenin eşi asla mesbuk değildir. Hiç şüphe edilemez ki, tercüman-ı Nur, bu haliyle baştan başa iffet-i mücesseme ve şecaat-i harika ve istiğna-yı mutlak teşkil eden harikulâde metanet-i ahlâkiyesi ile bizzat bir mu'cize-i fitrattır ve tecessüm etmiş bir inayettir ve bir mevhibe-i mutlakadır.

O zât-ı zîhavârik, daha hadd-i bülûğa ermeden bir allâme-i bâadîl halinde bütün cihan-ı ilme meydan okumuş, münazara ettiği erbab-ı ulûmu ilzam ve iskat etmiş, her nerede olursa olsun vâki olan bütün suallere mutlak bir isabetle ve asla tereddüt etmeden cevap vermiş, on dört yaşından itibaren üstadlık pâyesini taşımış ve mütemadiyen etrafına feyz-i ilim ve nur-u hikmet saçmış, izahlarındaki incelik ve derinlik ve beyanlarındaki ulviyet ve metanet ve tevcihlerindeki derin feraset ve basiret ve nur-u hikmet, erbab-ı irfanı şaşırtmış ve hakkıyla “Bediüzzaman” ünvan-ı celîlini bahşettirmiştir. Mezâyâ-yı âliye ve fezâil-i ilmiyesiyle de din-i Muhammedînin (a.s.m.) neşrinde ve isbatında bir kemâl-i tam halinde rû-nümâ olmuş olan böyle bir zât elbette Seyyidü'l-Enbiya Hazretlerinin (a.s.m.) en yüksek iltifatına mazhar ve en âlî himaye ve himmetine nâildir. Ve şüphesiz o Nebiyy-i Akdesin (a.s.m.) emir ve fermanıyla yürüyen ve tasarrufuyla hareket eden ve onun envar ve hakaikına vâris ve mâkes olan bir zât-ı kerîmü's-sıfattır.

Envâr-ı Muhammediyeyi (a.s.m.) ve maarif-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ve füyuzât-ı şem'-i İlâhîyi en müşa'şa bir şekilde parlatması ve Kur'ânî ve hadîsî olan işarât-ı riyaziyenin kendisinde müntehî olması ve hitabât-ı Nebeviyeyi (a.s.m.) ifade eden âyât-ı celîlenin riyazî beyanlarının kendi üzerinde toplanması delâletleriyle o zât hizmet-i imaniye noktasında risaletin bir mir'ât-ı mücellâsı ve şecere-i risaletin bir son meyve-i münevver ve lisan-ı risaletin irsiyet noktasında son dehan-ı hakikatı ve şem-i İlâhînin hizmet-i imaniye cihetinde bir son hâmil-i zîsaâdeti olduğuna şüphe yoktur.

Üçüncü medrese-i Yusufiyyenin el-Hüccetü'z-Zehrâ ve Zühretü'n-Nur olan tek dersini dinleyen Nur şakirtleri namına:

Ahmed Feyzi, Ahmed Nazîf, Salâhaddin, Zübeyir, Ceylan, Sungur, Tabancalı

Benim hissemi haddimden yüz derece ziyade vermeleriyle beraber, bu imza sahiplerinin hatırlarını kırmaya cesaret edemedim. Sükût ederek o medhi Risale-i Nur şakirtlerinin şahs-ı mânevîsi namına kabul ettim.

Said Nursî

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

3. "Her türlü noksandan uzak olan Allah'ın adıyla. Kâinatta hiçbir şey yokturki Onu tesbih etmesin. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi dâimaebediyete kadar üzerinize olsun."

Çok sevgili, çok mübarek, çok kıymetli, çok müşfik Üstadımız, Efendimiz Hazretlerine,

Ey irade-i cüz'iyesini tamamıyla terk edip her umûrunu irade-i Rabbâniyeye bırakan ve her zâhirî musibet ve sıkıntıda kader-i İlâhînin merhamet ve hikmetini görüp kemâl-i tevekkül ve teslimiyetle o cilve-i Rabbâniyenin dahi netâicini sabır ile bekleyen muhterem Üstad! Bazı yerlerde, ehl-i imanın nokta-i istinadının yıkılmaya başladığı ve bir kısım esbab ve neşriyat, imanın erkânına karşı muhalif cephe alıp, Allah'ı inkâr eden insanlar alenen ve tefahurla dolaştığı ve Kur'ân'ın evâmirine muhalif hareket etmek ve mânevî kuvvetlere inanmamak, icad ve tasnî hakkını şuursuz, kör, sağır, tabiata vermek bir şiar-ı medeniyet ve irfan ve münevverlik telâkki edildiği yürekler titreten şu dehşetli asırda, Kur'ân'ın bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'u telif ederek muhtarip ve iman âb-ı hayatına muhtaç pek çok bîçare gönüllere panzehir hükmünde olan devâlarını vererek onlara saadet-i ebediyeyi müjdeleyen ve dâvâlarını gayet kat'î burhan ve hüccetlerle ispat eden hakikat cadde-i kübrâsında kudsî ve muazzez rehberimiz ve *es-sebebu ke'l-fâil* sırrıyla Risale-i Nur ile imanlarını kurtaran yüz binler Nur talebesinin hasenatının bir misli defter-i a'mâline geçen faziletmeab efendimiz!

Nasıl ki Cenâb-ı Hak, Denizli hapsinin sıkıntılarını hiçe indirecek derecede şifâ-bahş olan Meyve Risalesini orada ihsan etmiş ve gülün çiçeğindeki gayet şirin râyihası, dikeninin acısını hiçe bıraktığı gibi, fânî sıkıntılarınızı izale etmişti; aynen öyle de, yine kerîm olan Rahîm-i Zülcemâl Hazretleri, Denizli hapsinin bir aylık sıkıntısına bir günlük maddî ıztırabı mukâbil gelen bu Afyon hapishanesinde siz sevgili Üstadımız eliyle tiryak ve panzehir hükmünde tevhid, tahmid ve istiâne ve risalet-i Muhammediyeyi (a.s.m.) tasdik ve muazzam hüccetlerini ihsan etmiş bulunuyor. Okumak ve yazmayı Risale-i Nur'un feyziyle öğrenen çok kusurlu talebeleriniz bizler, bu üç küçük risaleyi—çam çekirdeğinin koca çam ağacının fihristesini, programını içinde sakladığı misillü—hem Risale-i Nur'un hakkaniyetinin kat'î bir hücceti, hem bir nevi hülâsatü'l-hülâsası olarak telâkki ettik.

Fezâilini tariften âciz bulunduğumuz, fakat okuması ruhumuzda pek büyük bir inşiraha vesile olan ve maddî elemelerimizi sürura kalb eden ve iman bahçesinden hadsiz meyveleri getiren bu üç küçük risaleden birisi, zamanımızdaki mevcut küfür, dalâlet, tabiat karanlıklarını dağıtacak ve izale edecek on bir hüccet-i tevhidi; ikincisi, Risale-i Nur'un bütün muvazenelerinin menbaı ve esası ve üstadı içinde bulunan Fâtîha-ı Şerifenin imanî ve kudsî hüccetlerini hâvi bir şirin tefsirini; üçüncüsü, yine Afyon medrese-i Yusufiyesinde siz sevgili Üstadımızın kalb-i mübareklerine hutur eden risalet-i Muhammediyeye (a.s.m.) dair kısmının gayet parlak ve tam bir itmi'nan temin eden bir mükemmel tercümesini beyan buyuruyordu.

Hiçbir cihette hiçbir şeye liyakatımız olmayan bizler, bütün kuvvetimizle neşrine çalışacağımız bu mahiyetteki eserlerinizi aldık. Cenâb-ı Hakka hadsiz şükür ederek “Yâ Erhamerrâhimîn! Üstadımızdan ebediyen razı ol” diye dua ettik.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي¹

Risale-i Nur talebeleri namına:
Zübeyir, Ceylan, Sungur, İbrahim

1. Bâkî olan sadece Odur.

El-Hutbetü’ş-Şâmiye namındaki Arabî dersin tercümesinin mukaddimesidir

وَأِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَنْسَبُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ²
الْسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا³

Aziz, sıddık kardeşlerim,

Kırk sene evvel Şam’daki Câmîü’l-Emevîde, Şam ulemasının ısrarıyla, on bin adama yakın, içinde yüz ehl-i ilim bulunan azîm cemaate verilen bu Arabî ders risalesindeki hakikatleri bir hiss-i kablelvuku ile Eski Said hissetmiş, kemâl-i kat’iyetle müjdelere vermiş ve pek yakın zamanda o hakikatler görünecek zannetmiş. Halbuki iki harb-i umumî ve yirmi beş sene bir istibdad-ı mutlak, o hiss-i kablelvukuun kırk sene tehirine sebep olmuş. Ve şimdi, o zamanda verdikleri haber, aynen tezahürleri âlem-i İslâmiyette başlamış. Demek bu pek ehemmiyetli ders, zamanı geçmiş eski bir hutbe değil, belki doğrudan doğruya bin üç yüz yirmi yedi (1327)’ye bedel, bin üç yüz yetmiş bir (1371)’deki Câmîü’l-Emevî yerine âlem-i İslâm camiinde üç yüz yetmiş milyon bir cemaate hakikatli ve taze bir ders-i içtimaî ve İslâmîdir diye tercümesini neşretmek münasip görürseniz neşredersiniz.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah’ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

3. "Her türlü noksandan uzak olan Allah’ın adıyla. Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Onu tesbih etmesin. Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi dâima ebediyete kadar üzerinize olsun."

Gayet mühim bir suale verilen çok ehemmiyetli bir cevabı burada yazmaya münasebet geldi. Çünkü kırk sene evvel Eski Said, o dersinde bir hiss-i kablelvuku ile Risale-i Nur'un harika derslerini ve tesiratını görmüş gibi bahsediyor. Onun için o sual-cevabı yazacağız. Şöyle ki:

Çoklar tarafından hem bana, hem bazı Nur kardeşlerime sual etmişler ve ediyorlar: “Neden bu kadar muarızlara karşı ve muannid feylesoflara ve ehl-i dalâlete mukâbil Risale-i Nur mağlûp olmuyor? Milyonlar kıymettar hakiki kütüb-ü imaniye ve İslâmiyenin intişarlarına bir derece sed çekmekle ve sefahet ve hayat-ı dünyeviye'nin lezzetleriyle çok bîçare gençleri ve insanları hakaik-i imaniyeden mahrum bırakıyorlar. Halbuki en şiddetli hücum ve en gaddarâne muamele ve en ziyade yalanlarla ve aleyhinde yapılan propagandalarla Risale-i Nur'u kırmak, insanları ondan ürkütmek ve vazgeçirmeye çalıştıkları halde, hiçbir eserde görülmediği bir tarzda Risale-i Nur'un intişarı, hatta çoğu el yazmasıyla altı yüz bin nüsha risalelerinden kemâl-i iştîyakla perde altında intişar etmesi ve dahil ve hariçte kemâl-i iştîyakla kendini okutturmasının hikmeti nedir? Sebebi nedir?” diye bu mealde çok suallere karşı el-cevap deriz ki:

Kur'ân-ı Hakîmin sırr-ı i'câzıyla hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur, bu dünyada bir mânevî cehennemî dalâlette gösterdiği gibi, imanda dahi bu dünyada mânevî bir cennet bulunduğunu ispat ediyor. Ve günahların ve fenalıkların ve haram lezzetlerin içinde mânevî elîm elemeleri gösterip hasenat ve güzel hasletlerde ve hakaik-i Şeriatın amelinde cennet lezaizi gibi mânevî lezzetler bulunduğunu ispat ediyor. Sefahet ehlini ve dalâlete düşenleri o cihetle, akli başında olanlarını kurtarıyor. Çünkü, bu zamanda iki dehşetli hal var.

Birincisi: Âkıbeti görmeyen, bir dirhem hazır lezzeti ileride bir batman lezzetlere tercih eden hissiyat-ı insaniye akıl ve fikre galebe ettiğinden, ehl-i sefaheti sefahetten kurtarmanın çare-i yegânesi, aynı lezzetinde elemi gösterip

hissini mağlûp etmektir. Ve ¹ **يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا** âyetinin işaretiyle, bu zamanda âhiretin elmas gibi nimetlerini, lezzetlerini bildiği halde, dünyevî kırılacak şişe parçalarını onlara tercih etmek, ehl-i iman iken ehl-i dalâlete o hubb-u dünya ve o sır için tâbi olmak tehlikesinden kurtarmanın çare-i yegânesi, dünyada dahi cehennem azabı gibi elemeleri göstermekle olur ki, Risale-i Nur o meslekten gidiyor. Yoksa, bu zamandaki küfr-ü mutlakın ve fenden gelen dalâletin ve sefahetteki tiryakiliğin inadı karşısında, Cenâb-ı Hakkı tanıttırdıktan

sonra ve Cehennem'in vücudunu ispat ile ve onun azabıyla insanları fenalıktan, seyyiattan vazgeçirmek yoluyla ondan, belki de yirmiden birisi ders alabilir. Ders aldıktan sonra da, “Cenâb-ı Hak Gafûr-ı Rahîmdir, hem Cehennem pek uzaktır” der, yine sefahetine devam edebilir. Kalbi, ruhu hissiyatına mağlûp olur.

1. “Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler.” İbrahim Sûresi, 14:3.

İşte, Risale-i Nur ekser muvazeneleriyle küfür ve dalâletin dünyadaki elîm ve ürkütücü neticelerini göstermekle, en muannid ve nefisperest insanları dahi o menhus, gayr-ı meşru lezzetlerden ve sefahetlerden bir nefret verip, akli başında olanları tevbeye sevkeder. O muvazenelerden, Altıncı, Yedinci, Sekizinci Sözlerdeki kısa muvazeneler ve Otuz İkinci Sözün Üçüncü Mevkıfındaki uzun muvazene, en sefih ve dalâlette giden adamı da ürkütüyor, dersini kabul ettiriyor. Meselâ, Âyet-i Nurda, seyahat-i hayaliye ile hakikat olarak gördüğüm vaziyetleri gayet kısaca işaret edeceğiz. Tafsilini isteyen Sikke-i Gaybiyenin âhirine baksın.

Ezcümle: O seyahat-i hayaliyede, rızka muhtaç hayvanat âlemini gördüğüm vakit, maddî felsefe ile baktım; hadsiz ihtiyacat ve şiddetli açlıklarıyla beraber zaaf ve aczleri, o zîhayat âlemini bana çok acıklı ve elîm gösterdi. Ehl-i dalâlet ve gafletin gözüyle baktığımdan feryad eyledim. Birden hikmet-i Kur’âniye ve imanın dürbünüyle gördüm ki, *Rahmân* ismi, *Rezzâk* burcunda parlak bir güneş gibi tulû etti. O aç, bîçare zîhayat âlemini rahmet ışıyla yaldızladı.

Sonra hayvanat âlemi içinde, yavruların zaaf ve acz ve ihtiyaç içinde çırpındıkları hazin, elîm ve herkesi rikkat ve acımaya getirecek bir karanlık içinde diğer bir âlemi gördüm. Ehl-i dalâletin nazarıyla baktığıma eyvah dedim. Birden iman bana bir gözlük verdi. Gördüm ki, *Rahîm* ismi şefkat burcunda tulû etti. O kadar güzel ve şirin bir sûrette o acı âlemi sevinçli âleme çevirip ışılandırdı ki, şekvâ ve acımak ve hüzünden gelen gözyaşlarımı, sevinç ve şükrün lezzetlerinden gelen damlalara çevirdi.

Sonra sinema perdesi gibi insan âlemi bana göründü. Ehl-i dalâletin dürbünüyle baktım. O âlemi o kadar karanlıklı, dehşetli gördüm ki, kalbimin en derinliklerinden feryad ettim, eyvah dedim. Çünkü, insanlarda ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve kâinatı ihâta eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî bekâ ve saadet-i ebediyeyi ve Cenneti gayet ciddî isteyen himmetleri ve fitrî istidatları ve had konulmayan ve serbest bırakılan fitrî kuvveleri ve hadsiz maksatlara müteveccih ihtiyaçları ve zaaf ve aczleriyle beraber hücumlarına mâruz kaldıkları hadsiz musibet ve a’dâları ile beraber gayet kısa bir ömür, hergün ve her saat ölüm endişesialtında, gayet dağdağalı bir hayat, yaşamak için gayet perişan bir maişet içinde kalbe, vicdana en elîm ve en müthiş hâlet olan mütemâdi zevâl ve firak belâsını çekmek içinde, ehl-i gaflet için zulûmat-ı ebediye kapısı suretinde görülen kabre ve mezaristana bakıyorlar, birer birer ve

taife taife o zulûmat kuyusuna atılıyorlar gördüm.

İşte, bu insan âlemini bu zulûmat içinde gördüğüm anda, kalb ve ruh ve aklımla beraber bütün letâif-i insaniyem, belki bütün zerrât-ı vücudum feryatla ağlamaya hazırken, birden Kur'ân'dan gelen Nur ve kuvvet-i iman o dalâlet gözlüğünü kırdı, kafama bir göz verdi. Gördüm ki, Cenâb-ı Hakkın *Âdil* ismi *Hakîm* burcunda, *Rahmân* ismi *Kerîm* burcunda, *Rahîm* ismi *Gafûr* burcunda, yani mânâsında *Bâis* ismi *Vâris* burcunda, *Muhyî* ismi *Muhsin* burcunda, *Rab* ismi *Mâlik* burcunda birer güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı ve içinde çok âlemler bulunan insan âleminin umumunu birden ışıktandırdılar, şenlendirdiler. Cehennemî hâletleri dağıtıp, nuranî âhiret âleminden pencereler açıp, o perişan insan dünyasına nurlar serptiler. Zerrât-ı kâinat adedince, “*Elhamdü lillâh, eşşükrü lillâh*” dedim. Ve aynelyakîn gördüm ki, imanda mânevî bir cennet ve dalâlette mânevî bir cehennem bu dünyada da vardır, yakînen bildim.

Sonra küre-i arzın âlemi göründü. O seyahat-i hayaliyemde dine itaat etmeyen felsefenin karanlıklı kavânin-i ilmiyeleri, hayalime dehşetli bir âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha sür'atli hareketiyle, yirmibeş bin sene mesafeyi bir senede gezip devreden ve her vakit dağılmayave parçalanmaya müstaîd (kâbil) ve içi zelzeleli, çok ihtiyar ve çok yaşlı küre-i arz içinde ve o dehşetli gemi üstünde kâinatın hadsiz boşluğunda seyahat eden bîçare nev-i insan vaziyeti bana pek vahşetli bir karanlık içinde göründü, başım döndü. Gözüm karardı. Felsefenin gözlüğünü yere vurdum, kırdım. Birden hikmet-i Kur'âniye ve imaniye ile ışıklanmış bir gözle baktım, gördüm ki, Hâlık-ı Arz ve Semâvâtın *Kâdir, Alîm, Rab, Allah* ve *Rabbü's-Semâvâti ve'l-Ard* ve *Müsahhirü's-Şemsî ve'l-Kamer* isimleri, rahmet, azamet, rububiyet burçlarında güneş gibi tulû ettiler. O karanlıklı, vahşetli, dehşetli âlemi öyle ışıktandırdılar ki, o hâlette, benim imanlı gözüme küre-i arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli, herkesin erzakı içinde bir seyahat gemisi ve tenezzüh ve keyif ve ticaret için müheyyâ edilmiş ve zîruhları güneşin etrafında, memleket-i Rabbâniyede gezdirmek ve yaz ve bahar ve güzün mahsulâtını rızık isteyenlere getirmek için bir gemi bir tayyare, bir şimendifer hükmünde gördüm. Küre-i arzın zerrâtı adedince “*Elhamdü lillâhi alâ ni'meti'l-iman*” dedim.

İşte, buna kıyasen, Risale-i Nur'da pekçok muvazenelerle ispat edilmiştir ki, ehl-i sefahet ve dalâlet, dünyada dahi bir mânevî cehennem içinde azap çekerler; ve ehl-i iman ve salâhat, dünyada dahi bir mânevî cennet içinde, İslâmiyet ve insaniyet midesiyle ve imanın tecelliyat ve cilveleriyle, mânevî bir cennet lezzetleri tadabilir, belki derece-i imanlarına göre istifade edebilirler. Fakat, bu fırtınalı zamanın hissi iptal eden ve beşerin nazarını âfâka dağıtan ve boğan cereyanlar, iptal-i his nev'inden bir sersemlik vermiş ki, ehl-i dalâlet mânevî

azabını muvakkaten tam hissedemiyor; ehl-i hidâyete dahi gaflet basıyor, hakikî lezzetini tam takdir edemiyor.

Bu asırda ikinci dehşetli hal: Eski zamanda küfr-ü mutlak ve fenden gelen dalâletler ve küfr-ü inadîden gelen temerrüd, bu zamana nisbeten pek azdı. Onun için, eski İslâm muhakkiklerinin dersleri, hüccetleri o zamanlarda tam kâfi olurdu, küfr-ü meşkûkü çabuk izale ederlerdi. Allah’a iman umumî olduğundan, Allah’ı tanıttırmakla ve Cehennem azabını ihtar etmekle çokları sefahetlerden, dalâletlerden vazgeçebilirlerdi. Şimdi ise, eski zamanda bir memlekette bir kâfir-i mutlak yerine, şimdi bir kasabada yüz tane bulunabilir. Eskide, fen ve ilimle dalâlete girip inat ve temerrüd ile hakaik-i imana karşı çıkana nisbeten şimdi yüz derece ziyade olmuş. Bu mütemerrid inatçılar, firavunluk derecesinde bir gurur ile ve dehşetli dalâletleriyle hakaik-ı imaniyeye karşı muaraza ettiklerinden, elbette bunlara karşı, atom bombası gibi, bu dünyada onların temellerini parça parça edecek bir hakikat-i kudsiye lâzımdır ki, onların tecavüzatını durdursun ve bir kısmını imana getirsin.

İşte, Cenâb-ı Hakka hadsiz şükürler olsun ki, bu zamanın tam yarasına bir tiryak olarak Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyânın bir mu’cize-i mâneviyesi ve lemeatı bulunan Risale-i Nur, pek çok muvazenelerle, en dehşetli muannid, mütemerridleri, Kur’ân’ın elmas kılıcıyla kırıyor. Ve kâinat zerrelere adedince vahdâniyet-i İlâhiyeye ve imanın hakikatlerine hüccetleri, delilleri gösteriyor ki, yirmi beş seneden beri en şiddetli hücumlara karşı mağlûp olmayıp galebe etmiş ve ediyor.

Evet, Risale-i Nur’da, iman ve küfür muvazeneleri ve hidayet ve dalâlet mukayeseleri, bu mezkûr hakikatleri bilmüşahede ispat ediyor. Meselâ, Yirmi İkinci Sözün iki makamının burhanlarına ve lem’alarına ve Otuz İkinci Sözün Birinci Mevkıfına ve Otuz Üçüncü Mektubun pencerelerine ve Asâ-yı Mûsâ’nın on bir hüccetine, sair muvazeneler kıyas edilse ve dikkat edilse anlaşılır ki, bu zamanda küfr-ü mutlakı ve mütemerrid dalâletin inadını kırarak, parçalayacak Risale-i Nur’da tecelli eden hakikat-i Kur’âniyedir.

İnşaaallah, nasıl Tılsımlar Mecmuasında, dinin mühim tılsımlarını ve hilkat-ı âlemin muammalarını keşfeden parçalar, o mecmuada toplanmış. Aynen öyle de, ehl-i dalâletin dünyada dahi cehennemlerini ve ehl-i hidâyetin dünyada lezâiz-i cennetlerini gösteren ve iman, Cennetin bir mânevî çekirdeği ve küfür ise Cehennem zakkumunun bir tohumu olduğunu gösteren Nurun o gibi parçaları, kısacık bir tarzda, bir mecmuacık olarak yazılacak, inşaallah neşredilecek.

Said Nursî

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah'ın adıyla.

2. "Kâinatta hiçbir şey yoktur ki Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." İsrâ Sûresi, 17:44.

Aziz, sıddık, sarsılmaz, sebatkâr, fedakâr, vefadar kardeşlerim,

Bilirsiniz ki, Ankaraehl-i vukufu Risale-i Nur'a ait kerametleri ve işaret-i gaybiyeleri inkâr edememişler. Yalnız, yanlış olarak o kerametlerde beni hissedar zannedip itiraz ederek, "Böyle şeyler kitapta yazılmamalıydı; keramet izhar edilmez" diye hafif bir tenkide mukâbil, müdafaatımda onlara cevaben demiştim ki:

Onlar bana ait değil ve o kerametlere sahip olmak benim haddim değil. Belki Kur'ân'ın mu'cize-i mâneviyesinin tereşşuhatı ve lem'alarıdır ki, hakikî bir tefsiri olan Risale-i Nur'da kerametler şeklini alarak, şakirtlerinin kuvve-i mâneviyelerini takviye etmek için, ikramât-ı İlâhiye nev'indendir. İkrâm ise, izharı bir şükürdür, câizdir. Hem makbuldür. Şimdi ehemmiyetli bir sebebe binaen cevabı bir parça izah edeceğim. Ve, "Niçin izhar ediyorum? Ve niçin bu noktada bu kadar tahşidat yapıyorum? Ve niçin birkaç aydır bu mevzuda çok ileri gidiyorum; ekser mektuplar o keramete bakıyor?" diye soruldu.

Elcevap: Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyesinde bu zamanda binler tahribatçılara mukâbil yüz binler tamiratçı lâzım gelirken, hem benimle lâakal yüzer kâtip ve yardımcı bulunmak ihtiyaç varken, değil çekinmek ve temas etmemek, belki millet ve ehl-i idare takdirle ve teşvikle yardım ve temas etmek zarurî iken ve o hizmet-i imaniye hayat-ı bâkiyeye baktığı için hayat-ı fâniyenin meşgalelerine ve faidelerine tercih etmek ehl-i imana vâcib iken, kendimi misal olarak derim ki:

Beni herşeyden ve temastan ve yardımcılardan men etmekle beraber aleyhimizde olanlar bütün kuvvetleriyle arkadaşlarımla kuvve-i mâneviyelerini kırmak ve benden ve Risale-i Nur'dan soğutmak ve benim gibi ihtiyar, hasta, zayıf, garip, kimsesiz bîçareye, binler adamın göreceği vazifeyi başına yüklemek ve bu tecrit ve tazyiklerde maddî bir hastalık nev'inde insanlar ile temas ve ihtilâttan çekilmeye mecbur olmak, hem o derece tesirli bir tarzda halkları ürküttürmekle kuvve-i mâneviyeyi kırmak cihetleriyle ve sebepleriyle, ihtiyarım haricinde, bütün o mânilere karşı Risale-i Nur şakirtlerinin kuvve-i mâneviyelerinin takviyesine medar ikramât-ı İlâhiyeyi beyan ederek Risale-i Nur etrafında mânevî bir tahşidat yaptırmak ve Risale-i Nur kendi kendine, tek başıyla, başkalarına muhtaç olmayarak, bir ordu kadar kuvvetli olduğunu

göstermek hikmetiyle bu çeşit şeyler bana yazdırılmış. Yoksa—hâşâ—kendimizi satmak ve beğendirmek ve temeddüh etmek ve hodefuruşluk etmek ise, Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir esası olan ihlâs sırrını bozmaktır. İnşallah Risale-i Nur kendi kendine, hem kendini müdafaa ettiği, hem kıymetini tam gösterdiği gibi, bizi de mânen müdafaa edip kusurlarımızı affettirmeye vesile olacaktır.

Umum kardeşlerimin ve hemşirelerimin, hâssaten duaları makbul ve mübarek mâsumlar tairesi ve muhterem ihtiyarlar cemaatinden her birerlerine binler selâm ve dua ederek Ramazan-ı Şeriflerini tebrik ederiz, dualarını rica ederiz.

Hasta kardeşiniz

Said Nursî

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Bu âciz kardeşiniz, hem itiraz eden o eski dost zâta, hem ehl-i dikkate ve sizlere beyan ediyorum ki, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın feyziyle Yeni Said hakaik-i imaniyeye dair o derece mantıkça ve hakikatça burhanlar zikrediyor ki, değil Müslüman uleması, belki en muannid Avrupa feylesoflarını da teslime mecbur ediyor ve etmektedir. Amma Risale-i Nur'un kıymet ve ehemmiyetine işârî ve remzî bir tarzda, Hazret-i Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzamın (r.a.) ihbaratı nev'inden, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan dahi bu zamanda bir mu'cize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'a nazar-ı dikkati celb etmesine mânâ-yı işârî tabakasından rumuz ve îmaları, i'câzının şe'nindendir. Ve o lisan-ı gaybın belâğat-i mu'cizekârânesinin muktezasıdır.

Evet, Eskişehirhapsehanesinde dehşetli bir zamanda ve kudsî bir tesellîye çok muhtaç olduğumuz hengâmda, mânevî bir ihtarla, “Risale-i Nur'un makbuliyetine eski evliyalardan şahit getiriyorsun. Halbuki²

وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

sırrıyla en ziyade bu meselede söz sahibi Kur'ân'dır. Acaba Risale-i Nur'u Kur'ân kabul eder mi? Ona ne nazarla bakıyor?” denildi. O acip sual karşısında bulundum. Ben de Kur'ân'dan istimdat eyledim. Birden, otuz üç âyetin mânâ-yı sarîhinin teferruatı nev'indeki tabakattan mânâ-yı işârî tabakasından ve o mânâ-yı işârî külliyyetinde dahil bir ferdi Risale-i Nur olduğunu ve duhûlüne ve medâr-ı imtiyazına birer kuvvetli karine bulunmasını bir saat zarfında hissettim. Ve bir kısmı bir derece izahlı ve bir kısmını mücmelen gördüm. Kanaatime hiçbir şek ve şüphe ve vehim ve vesvese kalmadı. Ve ben de ehl-i imanın imanını Risale-i Nur ile takviye etmek niyetiyle o kat'î kanaatimi yazdım ve has kardeşlerime mahrem tutulmak şartıyla verdim. Ve o risalede biz demiyoruz ki, âyâtın mânâ-yı sarîhi budur. Tâ hocalar *fîhi nazarun* desin. Hem dememişiz ki, mânâ-yı işârînin külliyyeti budur. Belki diyoruz ki, mânâ-yı sarîhinin tahtında müteaddit tabakalar var. Bir tabakası da mânâ-yı işârî ve remzîdir. Ve o mânâ-yı işârî de bir küllîdir; her asırda cüz'iyatları var. Ve Risale-i Nur dahi bu asırda o mânâ-yı işârî tabakasının külliyyetinde bir ferttir. Ve o ferdin kasten bir medâr-ı nazar olduğuna ve ehemmiyetli bir vazife göreceğine, eskiden beri ulema beyninde bir düstur-u cifrî ve riyazî ile karineler, belki hüccetler gösterilmişken, Kur'ân'ın âyetine veya sarahatine, değil incitmek, belki i'caz ve belâğatine hizmet ediyor. Bu nevi

işârât-ı gaybiyeye itiraz edilmez. Ehl-i hakikatin nihayetsiz işârât-ı Kur’âniyeden had ve hesaba gelmeyen istihraçlarını inkâr edemeyen bunu da inkâr etmemeli ve edemez.

1. Her türlü kusur ve noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.

2. “Yaş ve kuru ne varsa apaçık bir kitapta yazılmıştır.” En’âm Sûresi, 6:59.

Amma benim gibi ehemmiyetsiz bir adamın elinde böyle ehemmiyetli bir eserin zuhur etmesini istiğrab ve istib’ad edip böyle itiraz eden zât, eğer buğday tanesi kadar çam çekirdeğinden dağ gibi çam ağacını halk eylemek azamet ve kudret-i İlâhiyeye delil olduğunu düşünse, elbette bizim gibi âcz-i mutlak ve fakr-ı mutlakta böyle ihtiyac-ı şedid zamanında böyle bir eser zuhuru, vüs’at-i rahmet-i İlâhiyeye delildir demeye mecbur olur. Ben sizi ve muterizleri Risale-i Nur’un şeref ve haysiyetiyle temin ediyorum ki, bu işaretler ve evliyanın îâmâlî haberleri, remizleri, beni daima şükre ve hamde ve kusurlarımdan istiğfara sevk etmiş. Hiçbir vakitte ve hiçbir dakika nefis-i emmâreme medâr-ı fahr ve gurur olacak bir enâniyet ve benlik vermediğini, size bu yirmi sene hayatımın gözünüz önünde tereşşuhatıyla ispat ediyorum.

Evet, bu hakikatle beraber, insan kusurdan, nisyandan hâli değil. Benim bilmediğim çok kusurlarım var. Belki de fikrim karışmış; risalelerde bazı hatalar olmuş. Fakat Kur’ân’ın hurufat-ı kudsiyesinin yerine beşerin tercümesini ikame perdesi altında, noksan huruflarla yeni hat altında tahrifkârâne ehl-i dalâletin te’vilât-ı fâsideleri âyâtın sarahatini incitmelerine bakmıyor gibi, bîçare mazlum bir adamın kardeşlerinin imanını kuvvetlendirmek için bir nükte-i i’câziyeyi beyan ettiği için hizmet-i imaniyesine fütur verecek derecede itiraz, elbette değil ehl-i hakikat zâtlar, belki zerre miktar insafı bulunan itiraz edemez.

Bunu da ilâveten beyan ediyorum; bu zamanda gayet kuvvetli ve hakikatli milyonlarla fedakârları bulunan meşrepler, meslekler, tarîkatler, bu dehşetli dalâlet hücumuna karşı zâhiren mağlûbiyete düştükleri halde benim gibi yarım ümmî ve kimsesiz ve mütemadiyen tarassut altında, karakol karşısında ve müthiş, müteaddit cihetlerle aleyhimde propagandalar ve herkesi benden tenfir etmek vaziyetinde bulunan bir adam, o mesleklerden daha ileri, daha kuvvetli dayanan Risale-i Nur’a sahip değildir ve o eser onun hüneri olamaz, onunla iftihar edemez. Belki doğrudan doğruya Kur’ân-ı Hakîmin bu zamanda bir nevi mu’cize-i mâneviyesi olarak rahmet-i İlâhiye tarafından ihsan edilmiştir. O adam, binler arkadaşıyla beraber o hediye-i Kur’âniyeye el atmışlar. Her nasılsa birinci tercümanlık vazifesi ona düşmüş. Onun fikri ve ilmi ve zekâsının eseri olmadığına delil, Risale-i Nur’da öyle parçalar var ki, bazı altı saatte, bazı iki saatte, bazı bir saatte, bazı on dakikada yazılan risaleler var. Ben yeminle temin ediyorum ki, Eski Said’in (r.a.)^{HÂŞİYE-1} kuvve-i hafızası da beraber olmak şartıyla, o on dakika işi on saatte fikrimle yapamıyorum. O bir saatlik risaleyi, iki gün

istidadımla, zihnimle yapamıyorum. Ve o bir günde altı saatlik risale olan Otuzuncu Sözü ne ben ve ne de en müdakkik dindar feylesoflar altı günde o tahkikatı yapamazlar. Ve hâkeza...

Demek biz müflis olduğumuz halde, gayet zengin bir mücevherat dükkânının dellâlî ve bir hizmetçisi olmuşuz. Cenâb-ı Hak fazl ve keremiyle şu hizmette hâlisâne, muhlisane bizi ve umum Risale-i Nur talebelerini daim ve muvaffak eylesin. Âmin, bi hürmeti seyyidi'l-mürselîn.

Said Nursî

Haşiye-1 Bazı müstensihler, bu biçare Said hakkında (r.a.) kelimesini bir dua niyetiyle yazmışlar. Ben bozmak istedim; hatura geldi ki, "Allah razı olsun mânâsında bir duadır,ilişme." Ben de bozmadım.

Birinci Şuâ

1. Ancak Onun yardımını isteriz.

İki acîp suale karşı def’aten hatıra gelen garip cevaptır.

Birinci سوال: Denildi ki: “Fâtîha ve Yâsin ve hatm-i Kur’ânî gibi okunan virdler, kudsî şeyler, bazan hadsiz ölmüş ve sağ insanlara bağışlanıyor. Halbuki böyle cüz’î birtek hediye ân-ı vâhidde hadsiz zâtlara yetişmek ve herbirisine aynı hediye düşmek, tavr-ı aklın haricindedir.”

Elcevap: Fâtır-ı Hakîm nasıl ki unsur-u havayı kelimelerin berk gibi intişarlarına ve tekessürlerine bir mezraa ve bir vasıta yapmış. Ve radyo vasıtasıyla bir minarede okunan ezan-ı Muhammedî (a.s.m.) umum yerlerde ve umum insanlara aynı anda yetiştirmek gibi; öyle de, okunan bir Fâtîha dahi, meselâ umum ehl-i iman emvâtına aynı anda yetiştirmek için hadsiz kudret ve nihayetsiz hikmetiyle mânevî âlemde, mânevî havada çok mânevî elektrikleri, mânevî radyoları sermiş, serpmiş, fitrî telsiz telefonlarda istihdam ediyor, çalıştırıyor. Hem nasıl ki bir lâmba yansa, mukâbilindeki binler âyineye, herbirine tam bir lâmba girer. Aynen öyle de, bir Yâsin-i Şerif okunsa, milyonlar ruhlara hediye edilse, herbirine tam bir Yâsin-i Şerif düşer.

İkinci سوال: Şiddetle ve âmirâne denildi ki: “Sen Risale-i Nur’un makbuliyetine dair Hazret-i Ali (r.a.) ve Gavs-ı Âzam (r.a.) gibi zâtların kasidelerinden şahitler gösteriyorsun. Halbuki, asıl söz sahibi Kur’ân’dır. Risale-i Nur, Kur’ân’ın hakikî bir tefsiri ve hakikatinin bir tercümanı ve meselelerinin burhanıdır. Kur’ân ise, sair kelâmlar gibi kışırılı, kemikli ve şuuru hususî ve cüz’î değildir. Belki Kur’ân, umum işârâtıyla ve eczasıyla ayn-ı şuurdur, kışırıksızdır; fuzulî, lüzumsuz maddeleri yoktur. Âlem-i gaybın tercümanıdır. Sözler hakkında söz onundur. Görelim o ne diyor?”

Elcevap: Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur’ân’ın bâhir bir burhanı ve kuvvetli bir tefsiri ve parlak bir lem’a-i i’câz-ı mânevîsi ve o bahrin bir reşhası ve o güneşin bir şuâi ve o mâden-i ilm-i hakikatten mülhem ve feyzinden gelen

bir tercüme-i mâneviyesi olduğundan, onun kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmek Kur'ân'ın şerefine ve hesabına ve senâsına geçtiğinden, elbette Risale-i Nur'un meziyetini beyan etmekliğı, hak iktiza eder ve hakikat ister, Kur'ân izin verir. Benim gibi bir tercümanın hissesi yalnız şükürdür. Hiçbir cihetle fahre, temeddühe, gurura hakkı yoktur ve olamaz. Gelecek âyetlerin işârâtına bu nokta-i nazarla bakmak gerektir. Yoksa beni hodbinlikle ittiham edenlere hakkımı helâl etmem.

Bu çok ehemmiyetli suale karşı iki-üç saat zarfında birden Kur'ân'ın âyât-ı meşhuresinden Sözler adedince otuz üç âyetin hem mânâsıyla, hem cifirle Risale-i Nur'a işaretleri uzaktan uzağa icmalen görüldü. Ayrı ayrı tarzlarda otuz üç âyet müttefikan Risale-i Nur'u remizleriyle gösterdiği, hayal meyal görüldü.

İHTAR

En evvel yirmi dördüncü âyetin başında zikredilen ihtara dikkat etmek lâzımdır. O ihtarın yeri başta idi. Fakat orada hatıra geldi, oraya girdi.

İKİNCİ BİR İHTAR

Tevafukla işaretler, eğer münasebât-ı mâneviyeye istinad etmezse, ehemmiyeti azdır. Eğer münasebet-i mâneviyesi kuvvetli ise, bu onun bir ferdi, bir mâsadaki hükmünde olsa ve müstesna bir liyakati bulunsa, o vakit tevafuk ehemmiyetlidir. Ve o kelâmdan bunun iradesine bir emâre olur. Ve ondan o ferdin hususî bir surette dahil olduğuna ya remiz, ya işaret, ya delâlet hükmünde onu gösterir.

İşte, gelecek âyât-ı Kur'âniyenin Risale-i Nur'a işaretleri ve tevafukları ekseriyetle kuvvetli bir münasebet-i mâneviyeye istinad ederler. Evet, bu gelecek âyât-ı meşhure müttefikan on üçüncü asrın âhırine ve on dördüncü asrın evveline cifirce bakıyorlar ve Kur'ân ve iman hesabına bir hakikate işaret ediyorlar. Ve medâr-ı teselli bir Nurdan haber veriyorlar. Ve o zamanın dalâlet fitnesinden gelen şübehatı izale edecek Kur'ânî bir burhanı müjde veriyorlar. Ve o işaretlere ve remizlere tam mazhar ve o vazifeleri bihakkın görecektir, Risale-i Nur gibi bir tefsir-i Kur'ânî olacak. Halbuki Risale-i Nur bu mezkûr noktada ileri olduğu, onu okuyanlarca şüphesiz olmasıyla delâlet eder ki, o âyetler bilhassa Risale-i Nur'a bakıp ona işaret ediyorlar.

BİRİNCİSİ

Sûre-i Nur'dan Âyetü'n-Nur'dur ki, Risale-i Nur'un *Resâilü'n-Nur* ve *Risalei'n-Nur* ve *Risaletü'n-Nur* namlarıyla sebep-i tesmiyesinin on altı sebebinden bir sebep olduğundan, birinci olarak onu beyan etmek gerektir. Bu Âyeti'n-Nur:

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٗ
 فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا
 كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ
 لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
 نَارُ نُورٍ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ
 اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

1. "Allah göklerin ve yerin nûrudur. Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvasıgibidir ki, onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir. Camfânus ise, inci gibi parlayan bir yıldız benzer ki, ne doğuya, ne debatiye âit olmayan mübarek bir ağacın yakıtından tutuşturulur. Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışıq verecek kabiliyettedir. O nûr üstüne nûrdur. Allah dilediğini nûruna kavuşturur. İnsanlara Allahböyle misaller verir. Çünkü Allah herşeyi hakkıyla bilendir." NurSûresi, 24:35.

Şu âyet-i nuriyenin mânâca çok tabakatı ve vücûh-u kesiresi vardır. Ve o tabakalardan ve vecihlerden işârî ve remzî bir vechi, mânâca ve cifirce nurlu bir tefsiri olan Risalei'n-Nur ve Risaletü'n-Nur'a dört-beş cümlesiyle on cihetten bakıyor.

Ve o tabakalardan ve o vecihlerden bir tabaka ve bir perde dahi, mu'cizâne elektrikten haber veriyor.

مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوهٗ فِيهَا مِصْبَاحٌ

Risale-i Nur'a bakan birinci cümlesi: 'dur. Yani, nur-u İlâhînin veya nur-u Kur'ânînin veya nur-u Muhammedînin

(a.s.m.) misali, şu مِشْكُوهٗ فِيهَا مِصْبَاحٌ 'dur. Makam-ı cifrîsi dokuz yüz

doksan sekiz (998) olarak, aynen Risaletü'n-Nur—şeddeli ن , iki ن sayılmak cihetiyle—tam tamına tevafukla ona işaret eder.

الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ

İkinci cümlesi: 'dur. Yirmi Sekizinci Lem'a'da tafsilen beyan edildiği gibi, İmam-ı Ali (r.a.) Kaside-i Celcelûtiye'sinde sarahat derecesinde Risalei'n-Nur'a bakarak ve ona işaret

أَقْدُ كَوْكَبِي بِالْإِسْمِ نُورًا

ederek demiş: Ben tahmin ediyorum ki, İmam-ı Ali'nin (r.a.) bu işareti, bu cümle-i nuriyenin remzinden mülhemdir. Bu cümle-i âyetin makamı, beş yüz kırk altı (546) edip, Risale-i Nur'un adedi olan beş yüz kırk sekiz (548)'e gayet cüz'î ve sırlı iki farkla tevafuk noktasından işaret ettiği gibi, remzî bir mânâsıyla tam bakıyor.

Üçüncü cümlesi: ^ه مِنْ شَجَرَةٍ ,dir. Eğer ^ه مِنْ شَجَرَةٍ ,deki vakıflarda gibi

sayılsa beş yüz doksan sekiz (598) ederek tam tamına Resâili'n-Nur ve Risalei'n-Nur adedi olan beş yüz doksan sekiz (598)'e tevafukla beraber,

^ه مِنْ فُرْقَانٍ حَكِيمٍ⁴ in adedine yine sırlı birtek farkla tevafuk-u remzî ile, hem Resâili'n-Nur'u efradına dahil eder, hem yine Risalei'n-Nur'un şecere-i mübareki Furkan-ı Hakîm olduğunu gösterir.

1. "Onun nûrunun misâli, bir lâmba yuvası gibidir ki, onda bir kandil vardır." Nur Sûresi, 24:35.

2. "Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldız benzer..." Nur Sûresi, 24:35.

3. Yâ Rab! Nur isminle ve cemâlinle parlat yıldızımı.

4. Hak ile bâtılı ayıran hikmet dolu Kur'ân'dan...

Eğer ^ه مِنْ شَجَرَةٍ , kalsa, o vakit makam-ı cifrîsi dokuz yüz doksan üç (993) eder, tevafuka zarar vermeyen cüz'î ve sırlı beş farkla Risaletü'n-Nur adedi olan 998'e tevafukla mânâsının dahi muvafakatine binaen ona işaret eder.

Dördüncü cümlesi: ^ه نُوْرٌ عَلَى نُوْرِ يَهْدِي اللهُ لِنُوْرِهِ¹ dir ki, dokuz yüz doksan dokuz (999) ederek sırlı birtek farkla Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekiz (998)'e tevâfukla mânâsının kuvvetli münasebetine binaen işaret derecesinde remzeder.

Beşinci cümlesi: ^ه مَنْ يَشَاءُ cümlesi gayet cüz'î bir farkla Risaletü'n-Nur Müellifinin ismiyle meşhur bir lâkabına tevafukla mânâsı baktığı gibi bakıyor. Eğer ^ه مَنْ يَشَاءُ daki mukadder zamir izhar edilirse ^ه مَنْ يَشَاءُ olur, tam tamına tevafuk eder.

Bu âyet nasıl ki Risalei'n-Nur'a ismiyle bakıyor; öyle de tarih-i telifine ve tekemmülüne tam tamına tevafukla remzen bakıyor.

^ه كَمْشُكُوَةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ أَلْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ² cümlesi ^ه كَمْشُكُوَةٍ daki tenvin vakıf yeri olmadığından nun sayılmak ve ^ه فِي زُجَاجَةٍ vakıf yeri

olduğundan ^ه , olmak cihetiyle bin üç yüz kırk dokuz (1349) ederek, Resâili'n-Nur'un en nuranî cüzlerinin telifi hengâmı ve tekemmül zamanı olan bin üç yüz kırk dokuz (1349) tarihine tam tamına tevafukla işaret eder.

Hem **الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ**³ cümlesi bin üç yüz kırk beş (1345) ederek Resâili'n-Nur'un intişarı ve iştiharı ve parlaması tarihine tam tamına tevafuk eder. Çünkü şeddeli ز , iki ن ; şeddeli ن , iki ن ; şeddeli ز , aslı itibariyle bir ل , bir ز ve birinci زُجَاجَةُ vakıf cihetiyle ه , ikinci vakıf olmadığından ت sayılır.

1. "O nûr üstüne nûrdur. Allah dilediğini nûruna kavuşturur." Nur Sûresi, 24:35.

2. "...Onda bir kandil vardır. Kandil de cam fânus içindedir." Nur Sûresi, 24:35.

3. "Kandil de cam fânus içindedir. Cam fânus ise, inci gibi parlayan bir yıldız benzer..." Nur Sûresi, 24:35.

Eğer şeddeli ز , iki ن sayılsa, o vakit bin üç yüz yirmi iki (1322) eder ki, yine Risalei'n-Nur Müellifi, mukaddemat-ı Nuriyeye başladığı aynı tarihe tam tamına tevafuk eder.

Hem **مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ** cümlesi; tâ-i evvel ت , ikinci ت ise, vakıf yeri ن olmak ve شَجَرَةٍ deki tenvin ن sayılmak cihetiyle bin üç yüz on bir (1311) eder ki, o tarihte Resâili'n-Nur Müellifi Risaletü'n-Nur'un mübarek şecere-i kudsiyesi olan Kur'ân'ın basamakları olan ulûm-u Arabiyeyi tedrise başladığı aynı tarihe tam tamına tevafuk ederek remzen bakar.

İşte bu kadar mânidar ve müteaddit tevâfukat-ı Kur'âniyenin ittifakı yalnız bir emâre, bir işaret değil, belki kuvvetli bir delâlettir. Belki elektrikle beraber Resâili'n-Nur'a münasebet-i mâneviyesiyle bir tasrihtir. Bu âyetin münasebet-i mâneviyesinin letafetlerinden bir letafeti şudur ki: İhbar-ı gayb nev'inden mu'cizâne hem elektriğe, hem Risalei'n-Nur'a işaret ettiği gibi, ikisinin zuhurlarına ve zaman-ı zuhurlarından sonraki tekemmül zamanlarına ve hilâf-ı âdet vaziyetlerini çok güzel gösteriyor.

Meselâ, **زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ** cümlesi der: "Nasıl ki elektriğin kıymettar metâi, ne şarktan, ne de garptan celb edilmiş bir mal değildir. Belki yukarıda, cevvi-i havada rahmet hazinesinden, semâvât tarafından iniyor. Her yerin malıdır. Başka yerden aramaya lüzum yoktur" der. Öyle de, mânevî bir elektrik olan Resâili'n-Nur dahi ne şarkın malûmatından, ulûmundan ve ne de garbın felsefe ve fûnunundan gelmiş bir mal ve onlardan iktibas edilmiş bir nur değildir. Belki, semâvî olan Kur'ân'ın şark ve garbın fevkindeki yüksek

mertebe-i arşîsinden iktibas edilmiştir.

Hem meselâ, **يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ** cümlesi, mânâ-yı remziyle diyor ki: “On üçüncü ve on dördüncü asırda semâvî lâmbalar ateşsiz yanarlar, ateş dokunmadan parlarlar. Onun zamanıyaktır.” Yani, bin iki yüz seksen (1280) tarihine yakındır. İşte, bucümle ile nasıki elektriğin hilâf-ı âdet keyfiyetini ve geleceğini remzen beyan eder. Aynen öyle de, mânevî bir elektrik olan Resâili’n-Nur dahi gayet yüksek ve derin bir ilim olduğu halde, külfet-i tahsile ve derse çalışmaya ve başka üstadlardan taallüm edilmeye ve müderrisînin ağzından iktibas olmaya muhtaç olmadan, herkes derecesine göre o ulûm-u âliyeyi, meşakkat ateşine lüzum kalmadan anlayabilir, kendi kendine istifade eder, muhakkik bir âlim olabilir. Hem işaret eder ki, Resâili’n-Nur Müellifi dahi ateşsiz yanar, tahsil için külfet ve ders meşakkatine muhtaç olmadan kendi kendine nurlanır, âlim olur.

Evet, bu cümlelerin bu mu’cizâne üç işârâtı elektrik ve Resâili’n-Nur hakkında hak olduğu gibi, müellif hakkında dahi ayn-ı hakikattir. Tarihçe-i hayatını okuyanlar ve hemşehrileri bilirler ki, *İzhar* kitabından sonraki medrese usulünce on beş sene ders almakla okunan kitapları Resâili’n-Nur Müellifi yalnız üç ayda tahsil etmiş.

Hem, nasıl ki bu cümlelerin mânevî münasebet cihetinde kuvvetli ve letafetli işareti var; öyle de, cifrî ve ebcedî tevafukuyla hem elektriğin zaman-ı zuhurunun kurbiyetini, hem Resâili’n-Nur’un meydana çıkması, hem de müellifinin velâdetini remzen haber veriyor; bir lem’a-i i’caz daha gösterir. Şöyle ki:

يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ¹’nun makamı bin iki yüz yetmiş dokuz (1279) olup **وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ**² kısmı ise, iki tenvin, iki nun sayılmak cihetiyle 1284 ederek, hem elektriğin taammümünün kurbiyetini, hem Resâili’n-Nur’un

yakınlığını, hem on dört sene sonra müellifinin velâdetini **يَكَادُ** kelime-i kudsiyesiyle mânen işaret ettiği gibi, cifirle de tam tamına aynı tarihe tevafukla işaret eder. Mâlumdur ki, zayıf ve ince ipler içtima ettikçe kuvvetleşir, kopmaz bir halat olur. Bu sırra binaen, bu âyetin bu işaretleri birbirine kuvvet verir, teyid eder. Tevafuk tam olmazsa da tam hükmünde olur ve işareti, delâlet derecesine çıkar.

1. “Onun yakıtı ışık verecek kabiliyettedir...” Nur Sûresi, 24:35.

2. “...Kendisine ateş dokunmasa bile.” Nur Sûresi, 24:35.

TENBİH: Ben bu âyet-i nuriyenin işaretlerini elektrik ve Resâili'n-Nur'un hatırı için beyan etmedim. Belki bu âyetin i'câz-ı mânevîsinin bir şubesinden bir lem'asını göstermek istedim.

Elhasıl: Bu âyet-i kudsiye sarîh mânâsıyla nur-u İlâhî ve nur-u Kur'ânî ve nur-u Muhammedîyi (a.s.m.) ders verdiği gibi, mânâ-yı işârîsiyle de her asra baktığı gibi, on üçüncü asrın âhırine ve on dördüncü asrın evveline dahi bakar ve dikkatle baktırır. Ve bu iki asrın âhir ve evvellerinde en ziyade nazara çarpan ve en ziyade münasebet-i mâneviyesi bulunan ve bu âyetin umum cümlelerinin muvafakatlerini ve mutabakatlarını en ziyade kazanan elektrikle Resâili'n-Nur olduğundan, doğrudan doğruya mânâ-yı remziyle bakar diye bana kanaat-i kat'îye verdiğiinden, çekinmeyerek kanaatimi yazdım. Hata etmişsem, Erhamürrâhiminden rahmetiyle affetmesini niyaz ediyorum. Resâil'in-Nur'un bu âyetin iltifatına liyakatini anlamak isteyen zâtlar hangi risaleye dikkatle baksalar anlarlar. Hiç olmazsa Eskişehir Hapishanesi'nin bir meyvesi olan Otuzuncu Lem'a namındaki altı esmâ-i İlâhiyeye dair altı nükte risalesine, hiç olmazsa o Lem'adan

İsm-i Hayy ve Kayyûm'a dair Beşinci ve Altıncı Nüktelere dikkatle baksa, elbette tasdik eder.

RESÂİLİ'N-NUR'A İŞARET EDEN İKİNCİ ÂYET

1 فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ 2 شَيْبَتْنِي سُورَةُ هُودِ hadîsinin

vürûduna sebep olmuş. 3 اِسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ 'nin işareti Sekizinci Lem'a'da

tafsilen beyan edildiği gibi, Sûre-i Hûd'da 4 فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ (ilâ âhirihi) âyetinin iki kuvvetli işaret veren sahifesinin mukâbilindeki gayet meşhur bir âyetidir. Makam-ı cifrîsi bin üç yüz üç (1303) ederek, hem Sûre-i Şûrâ'nın ikinci

sahifesinde 5 وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ ise, bin üç yüz dokuz (1309) ederek o tarihte umum muhatapları içinde birisine, hususan Kur'ân hesabına iltifat edip istikametle emreder ki, birinci tarih ise, Resâili'n-Nur Müellifinin Risale-i Nur'u netice veren ulûmun tahsiline başladığı tarihtir. Ve ikinci âyetin tarihi ise, o müellifin harika bir surette, pek az bir zamanda ilimce tekemmül etmesi, tahsilden tedrise başladığı ve üç ayda ve bir kış içinde, on beş senede medresece okunan yüz kitaptan ziyade okuduğu ve o zamanın o muhitte en meşhur ulemasının yanında, o üç ayın mahsulü on beş senesinin mahsulü kadar netice verdiği çok mükerrer imtihanlarla^{HAŞİYE-1} ve hangi ilimden olursa olsun sorulan her

suale karşı cevap-ı savab vermekle isbat ettiği aynı tarihe tam tamına tevafukla remzen Risale-i Nur'un istikametine bir işaretir.

1. "Emrolunduğu gibi dosdoğru ol." Hûd Sûresi, 11:112.

2. "Hûd Sûresi beni ihtiyarlatı." Tirmizî, Tefsîr-i Sûret-i 56; el-Hâkim, el-Müstedrek, 2:343.

3. "O gün insanlardan şakiler ve saidler vardır." Hûd Sûresi, 11:105.

4. "Emrolunduğu gibi dosdoğru ol." Şûrâ Sûresi, 42:15.

Haşiye-1 Bu beyanat-ı medhiye Said'e ait değildir. Belki Kur'ân'ın bir tilmizini, bir hâdimini "Said" (r.a.) lisanıyla ve hâliyle târif eder, tâ hizmetine itimad edilsin.

ÜÇÜNCÜ ÂYET-İ MEŞHURE

1 وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا âyeti, kuvvetli münasebet-i mâneviyesiyle beraber, cifirce bin üç yüz kırk dört (1344) eder ki, o tarihte Risale-i Nur'un şakirtleri gibi bu âyetin mânâsına daha ziyade mazhar olanlar zâhiren görülmüyor. Demek bu âyet, mânâsının müteaddit tabakalarından işârî bir tabakadan ve remzî bir perdeden Kur'ân'ın parlak bir tefsiri olan Risale-i

Nur'a bakıyor ve en evvel nâzil olan Sûre-i Alâk'ta 2 إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ âyeti gibi mânâsıyla ve makam-ı cifrî ile ifade ediyor ki, 1344'te, nev-i insan içinde

3 وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا âyeti firavunâne emsalsiz bir tuğyan, bir inkâr çıkacak. ise, o tuğyana karşı mücadele edenleri senâ ediyor. Evet, Harb-i Umumî neticelerinden hem âlem-i insanîyet, hem âlem-i İslâmiyet çok zarar gördüler. Nev-i insanın, hususan Avrupa'nın mağrur ve cebbarları, bilhassa birisi, kuvvet ve gınâya ve paraya istinad ederek firavunâne bir tuğyana girdiklerinden, o hususî insanlar nev-i beşeri mes'ul ediyor, diye "insan" ism-i umumîsiyle tabir edilmiş.

1. "Bizim uğrumuzda cihad edenlere Biz yollarımızı gösteririz. Muhakkak ki Allahîyilik eden ve iyi kullukta bulunanlarla beraberdir." Ankebut Sûresi, 29:69.

2. "Şüphesiz ki insan azgınladır." Alâk Sûresi, 96:6.

3. "Bizim uğrumuzda cihad edenlere Biz yollarımızı gösteririz." Ankebut Sûresi, 29:69.

Eğer 1 لَنَهْدِيَنَّهُمْ deki şeddeli ن , bir ن sayılsa bin iki yüz doksan dört (1294) eder ki, Risaletü'n-Nur Müellifinin besmele-i hayatıdır ve tarih-i

2 ن ل velâdetinin birinci senesidir. Eğer şeddeli ن , iki ن ve ن bir sayılsa, o vakit bin üç yüz yirmi dört (1324)'te Hürriyetin ilânı hengâmında mücadele-i mâneviye ile tezahür eden Risale-i'n-Nur Müellifinin görünmesi tarihidir.

DÖRDÜNCÜ ÂYET-İ MEŞHURE

1 وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي âyetidir. Şu cümle Kur'ân-ı Azîmüşşanı ve Fâtiha Sûresini müsennâ senâsıyla ifade ettiği gibi, Kur'ân'ın müsennâ vafına lâyük bir burhanı ve altı erkân-ı imaniye ile beraber hakikat-i İslâmiyet olan yedi esası, Kur'ân'ın seb'a-i meşhuresini parlak bir surette ispat eden ve

سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي

²nuruna mazhar bir âyinesi olan Risalei'n-Nur'a cifirce

أَتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي

dahi işaret eder. Çünkü ³ makam-ı ebcedîsi bin üç yüz otuz beş (1335) adediyle Risalei'n-Nur'un fâtıhası olan *İşarâtü'l-İ'caz* tefsirinin Fâtiha Sûresiyle el-Bakara Sûresinin başına ait kısmı basmakla intişar tarihi olan bin üç yüz otuz beş (1335) veya altı (6)'ya tevafukla remzî bir perdeden ona baktığına bir emâredir.

1. "And olsun ki Biz sana, her zaman tekrarlanan yedi âyetli Fâtiha'yı verdik." Hicr Sûresi, 15:87.

2. "...Her zaman tekrarlanan yedi âyetli Fâtiha'yı verdik." Hicr Sûresi, 15:87.

3. "...Biz sana, her zaman tekrarlanan yedi âyetli Fâtiha'yı verdik." Hicr Sûresi, 15:87.

BEŞİNCİ ÂYET

أَوْمَنْ كَانَ مَيِّتًا فَاحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ

فِي النَّاسِ

¹'dir. Bu âyetin remzi lâtiftir. Çünkü hem kuvvetli münasebet-i mâneviye ile, hem cifirle efrad-ı kesiresi içinde hususî bir surette Risalei'n-Nur ve Müellifine bakıyor. Şöyle ki:

مَيِّتًا ن sayılmak cihetiyle beş yüz (500) ederek "Saidü'n-Nursî" adedi olan 500'e tevafukla, işaret ediyor ki, "Saidü'n-Nursî dahi meyyit hükmünde idi. Risaletü'n-Nur ile ihyâ edildi, onunla hayat buldu."

Evet, ن deki iki tenvin, ²'durlar; bin harpte, maddî ve dehşetli bir mevtten dahi harika bir tarzda kurtulması ve felsefe ve gafletten gelen mânevî ve şiddetli bir ölümden necat bulması ve Kur'ân'ın âb-ı hayatıyla taze bir hayata girmesi tarihidir. Bu tevafuku mânevî ve muvafakat-ı cifrîye delâlet derecesinde bir işarettir. Hem

فَاحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ

ن ; ve ³'de tenvin,

ي sayılmak cihetiyle bin iki yüz doksan dört (1294) eder ki, velâdetinin ve hayatının birinci senesidir. Demek bu cümle ile hayat-ı maddiyesine, evvelki cümle ile de hayat-ı mâneviyesine işaret eder.

1. "Ölü iken imân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüten kimse..." En'âm Sûresi, 6:122.

2. "Ölü iken imân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz..." En'âm Sûresi, 6:122.

3. "...imân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüten kimse..." En'âm Sûresi, 6:122.

Elhasıl: Bu âyet, müteaddit ve çok tabakalarından, bir işârî tabakadan hem Risaletü'n-Nur'a, hem müellifine, hem bu on dördüncü asrın iptidasına, hem

iptidasındaki Risaletü'n-Nur'un mebde'ine remzen, belki işareten, belki delâleten bakar.

أَوْ مَن كَانَ مَيِّتًا¹ âyetinin tetimmesi

أَوْ مَن كَانَ مَيِّتًا فَاحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ
فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا²

âyetinin kuvvetli işaretini hem teyid, hem letafetlendiren üç münasebet birden

Ramazan'da kalbime geldi. Kat'î bir kanaat verdi ki, مَيِّت kelimesine tam

münasip Said'dir. Bu âyet Risale-i Nur tercümanı olan Said'i مَيِّت unvanıyla göstermesinin bir hikmeti budur ki:

2. "Ölü iken..." En'âm Sûresi, 6:122.

3. "Ölü iken imân ile diriltip nûra kavuşturduğumuz ve halk içinde o nûr ile doğru yolda yürüyen kimse, inkâr karanlıkları içinde kalıp da ondan hiçbir zaman çıkmayacak olan kimse gibi olur mu?" En'âm Sûresi, 6:122.

Mevtin muammasını ve tılsımını Risale-i Nur ile o açmış, o dehşetli yüzün altında ehl-i imana çok ünsiyetli, sürurlu, nurlu bir hakikat keşfedip ispat etmiş. Ve mevt-âlûd hayat-ı fâniyede boğulan ehl-i ilhada karşı, bâkiyâne, hayat-âlûd, muvakkat bir mevt-i zâhirî ile galibâne mukabele eder.

كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ

¹sırrına mazhar olan ehl-i ilhad, gayr-ı meşru müştehiyâtının ibâhasıyla süslendirmesine mukâbil, Risale-i Nur, mevti o aldatici, fâni hayata karşı çıkarıp lezzet ve zînetini zir ü zeber eder. Ve der ve ispat eder ki: "Mevt ehl-i dalâlet için idam-ı ebedîdir. Ve o dehşetli darağacından kurtaran ve mevti mübarek bir terhis teskeresine çeviren yalnız Kur'ân ve imandır." İşte bunun içindir ki, bu hakikat-i muazzama-i mevtiye, Risale-i Nur'da gayet mühim ve geniş bir mevki almış; hattâ ekser hücumunda mevti elinde tutup ehl-i dalâletin başına vurur, aklını başına getirmeye çalışır.

1. "...İnkâr karanlıkları içinde kalıp da ondan hiçbir zaman çıkmayacak olan kimse gibi..." En'âm Sûresi, 6:122.

İkincisi: Ehl-i tarîkatın ve bilhassa Nakşîlerin dört esasından biri ve en müessiri olan râbîta-i mevt Eski Said'i Yeni Said'e (r.a.) çevirmiş ve daima hareket-i fikriyede Yeni Said'e yoldaş olmuş. Başta İhtiyarlar Risalesi olarak, risalelerde o rabîta, keşfiyatı göstere göstere tâ ehl-i iman hakkında mevtin nuranî ve hayattar ve güzel hakikatini görüp gösterdi.

Üçüncüsü: Bu âyet, cifirve ebced hesabıyla, her tarafta Said'e hücum eden üç çeşit mevtin temas zamanını ve tarihini aynen gösterip tevafuk eder. Demek,

âyetteki مَيِّتْ kelimesinin efradından medar-ı nazar bir ferdi ve cifirce onun ismi مَيِّتْ adedine tam tevâfukla hususi işarete mazhar bir mâsadak Saidü'n-Nursî'dir.

Sabri'nin sadâkatinin bir kerametidir.

Ben namazdan sonra bu tetimmeyi yazarken Sıddık Süleyman'ın halefi Emin, Sabri'nin ¹ **أَوْمَنْ كَانَ مَيِّتًا** âyetine dair parçayı aldığını ve Ramazan'ın feyzinden onun izahı gibi nurlar istediğini gördüm. Ne yazdığımı Emin'e gösterdim. Hayretle dedi: “Bu hem Sabri'nin, hem Risale-i Nur'un bir kerametidir.”

Bu âyetteki esrarlı muvazene-i Kur'âniyeyi düşünürken, Sûre-i Hûd'daki ² **وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَبِالْجَنَّةِ** fıkрасına karşı ³ **فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا** muvazene hatıra geldi ve bildirdi ki: Nasıl ki bu ikinci âyet ve birinci fıkra Risale-i Nur'un mesleğine, şakirtlerine tam tamına mânen ve cifirce bakıyor.

Öyle de, ⁴ **فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَبِالنَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ** âyeti dahi, Risale-i Nur'un muarızlarına ve düşmanlarına ve onların cereyanlarının mebde'ine ve faaliyet devresine ve müntehâsına cifirle, tevafukla işaret eder.

Şöyle ki: ⁵ **يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نَوْرَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ** gibi âyetlerin bahsinde Birinci Şuâ'da yedi, sekiz âyâtın ehemmiyetle gösterdikleri bin üç yüz on altı (1316) ve yedi (7) tarihi—ki Kur'ân'a karşı olan su-i kasdın mebde'idir—

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا cifirce aynı tarihi gösteriyor. Eğer şeddeli م , iki م sayılsa

bin üç yüz elli yedi (1357), eğer şeddeli ل , iki ل sayılsa bin üç yüz kırk yedi (1347) ki, bu asrın tâğiyâne faaliyet tarihidir. Her iki şeddeli ikişer sayılsa bin üç

yüz seksen yedi (1387) ki, ⁶ **لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ** dehşetli bir cereyanın

müntehâsı tarihi olmak ihtimali var. ⁷ **فَبِالنَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ** ise

bin üç yüz altmış bir (1361), eğer **فَبِالنَّارِ** 'deki okunmayan ي sayılmazsa

bin üç yüz elli bir (1351) tarihini, eğer şeddeli ن , asıl itibariyle bir , ل bir sayılsa yine bin üç yüz otuz bir (1331) tarihini ve Harb-i Umumî âfetinin feryad u fîzar içindeki yangınını göstererek Cehennem ateşinde zefir ve şehîk eden ehl-i şekavetin azabını haber verip, ehl-i imanı fitnelere düşüren şakîlerin hem dünyada, hem âhirette cezalarına işaret eder. Aynen öyle de, bu asra da zâhiren

bakan, esrarlı olan Sûre-i ۸ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ den şu âyetin

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا
فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ الْحَرِيقِ ۹

ifadesi gibi hem İstanbul'un iki harîk-ı kebîri, hem Harb-i Umumînin dehşetli yangınını Cehennem azabı gibi o fitnenin bir cezasıdır diye işaret eder.

1. "Ölü iken..." En'âm Sûresi, 6:122.
2. "Şakîlere gelince..." Hûd Sûresi, 11:106.
3. "Şakîlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır." Hûd Sûresi, 11:108.
4. "Şakîlere gelince, Cehennem ateşinde eşeğin anırması gibi nefes alıp verirler." Hûd Sûresi, 11:106.
5. "Allah'ın nûrunu üflemekle söndürmek isterler." Tevbe Sûresi, 9:32.
6. Gaybı hakkıyla ancak Allah bilir.
7. "...Cehennem ateşinde eşeğin anırması gibi nefes alıp verirler." Hûd Sûresi, 11:106.
8. "Yemin olsun burçlarla dolu gökyüzüne." Bürûc Sûresi, 85:1.
9. "Mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara eziyet eden, sonra tevbe de etmemiş olankimseler için Cehennem azâbıyla beraber bir başka yangın azâbı dahavardır." Bürûc Sûresi, 85:10.

Elhasıl: Bu âyet her asra baktığı gibi bu asra daha ziyade nazar-ı dikkati celb etmek için cifirce bu asrın üç dört devresinin tarihlerine ve hâdiselerine işaret ve mânâsının suretiyle ve tarz-ı ifadesiyle iki cereyanın keyfiyetlerine ve vaziyetlerine ima eder. Sabri'nin mektubu yolda iken ve gelmeden evvel o

mektubun mânevî tesiriyle bu âyeti ve ۱۱¹âyetiyle beraber düşünürken hatırıma geldi. Risale-i Nur bu derece kuvvetli işaret-i Kur'âniyeye ve şakirtleri bu kadar kıymetli beşaret-i Furkaniyeye ve aktâbların iltifatına mazhariyetin sırrı ve hikmeti, musibetin azameti ve dehşetidir ki, hiçbir eserin mazhar olmadığı bir kudsî takdir ve tahsin almış. Demek ehemmiyet onun fevkalâde büyüklüğünden değil, belki musibetin fevkalâde dehşetine ve tahribatına karşı mücahadesi cüz'î ve az olduğu halde gayet büyük öyle bir ehemmiyet kesb etmiş ki, bu âyette işaret ve beşaret-i Kur'âniyede ifade eder ki, "Risale-i Nur dairesi içine girenler tehlikede olanımanlarını kurtarıyorlar ve imanla kabre giriyorlar ve Cennetegidecekler" diye müjde veriyorlar. Evet, bazı vakit olur ki, bir nefer gördüğü hizmet için bir müşirin fevkine çıkar, binler derece kıymet alır.

1. "Ölü iken..." En'âm Sûresi, 6:122.

İHTAR: Geçmiş ve gelecek âyetlerin işaretleri yalnız tevafukla değil, belki herbir âyetin mânâ-yı küllîsindeki cüz'iyat-ı kesiresinden bir cüz'î ferdi Risale-i

Nur olduğuna îmaen, münasebet-i mâneviyeye göre cifrî ve ebcedî bir tevafukla o münasebeti te'yiden ve ona binaen hususî ona bakar demektir.

ALTINCI ÂYET

Sûre-i Hadid'de وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ¹ yani, "Karanlıklar içinde size bir nur ihsan edeceğim, ki o nur ile doğru yolu bulup onda gidesiniz." Lillâhilhamd, Risale-i Nur bu kudsî ve küllî mânâsının parlak bir ferdi olduğu

gibi, نُورًا deki tenvin ن sayılmak cihetiyle bin üç yüz on sekiz (1318) adediyle Resâilü'n-Nur Müellifi tedristen telif vazifesine ve mücahidâne seyahate başladığı zamanın beş sene evvelki zamanına ve çok âyetlerinişaret ettikleri bin üç yüz on altı (1316) tarihindeki mühim bir inkılâb-ı fikrîden iki sene sonraki zamana tevafuk eder ki, o zaman istihzarat-ı Nuriyeye başladığı aynı tarihtir. İşte şu nurlu âyet, hem mânâca, hem cifirce tevafuku ise, umum vücuhu ayn-ı şuur olan Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyanda elbette ittifakı tesadüfî olamaz.

1. Hadid Sûresi, 57:28.

YEDİNCİ ÂYET:

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ¹ şu âyet-i meşhurenin küllî mânâsının bu zamanda

zâhir bir mâsadaki Risaletü'n-Nur olduğu gibi, lâfzullahdaki şeddeli ل , bir ل ;

ve بِكَلِمَاتِهِ deki melfuz ي sayılmak şartıyla dokuz yüz doksan sekiz (998) adediyle Risaletü'n-Nur'un dokuz yüz doksan sekiz (998) adedine tamtamına tevafukla münasebet-i mâneviyeye binaen remzen ona bakar. Ve bu remzi lâtifleşiren ve kuvvet veren münasebetlerin birisi şudur ki, Risaletü'n-Nur'un eczaları "Sözler" namıyla iştihar etmişler. Sözler ise Arapça "Kelimat"tır ve o kelimat ile Kur'ân'ın hakaikini o derece mahz-ı hak ve ayn-ı hakikat olduğunu ispat etmiş ki, bu zamanın dinsiz feylesoflarını tam susturuyor.

1. "Allah, delil ve mu'cizeleriyle hakkı ortaya çıkarır." Yûnus Sûresi, 10:82.

SEKİZİNCİ ÂYET

قُلْ إِنِّي هَدَيْتَنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ¹ dir. Şu âyet-i meşhure küllî mânâsının bu asırda muvafık ve münasip bir ferdi Risaletü'n-Nur olduğu gibi,

cifirle صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ² kelimesi, صِرَاط deki tenvin, ن sayılmak cihetiyle Risaletü'n-Nur adedi olan 998'e yine iki sırlı^{HAŞİYE-1} fark ile baktığı gibi,

هَدَيْنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ³

cümlesinin makam-ı ebcedîsi ile bin üç yüz on altı (1316) ederek Risale-i Nur Müellifinin tedrisiyle istihzarat-ı Nuriyede bulunduğu en hararetli tarihi olan bin üç yüz on altı (1316) adedine tam tamına tevafuk eder.

1. "De ki: Elbette Rabbim beni dos doğru bir yola erıştirdi." En'âm Sûresi, 6:161.

2. "...dos doğru bir yol..." En'âm Sûresi, 6:161.

Haşiye-1 Yani, mertebesine işaret için iki fark var. Risale-i Nur vahiy değil, ilham ve istihraçtır.

3. "...Elbette Rabbim beni dos doğru bir yola erıştirdi." En'âm Sûresi, 6:161.

DOKUZUNCU ÂYET

Hem el-Bakara Sûresinde, hem Lokman Sûresinde

فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى

¹cümlesidir. Yani, "Allah'a iman eden, hiç kopmayacak bir zincir-i nuranîye yapışır, temessük eder." Risale-i Nur ise, iman-ı billâhın Kur'ânî burhanlarından bu zamanda en nuranîsi ve en kuvvetlisi

olduğu tahakkuk ettiğinden, bu بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى² külliyyetinde hususî dahil olduğuna teyiden, makam-ı cifrîsi 1347 ederek Risaletü'n-Nur intişarının fevkalâde parlaması tarihine tam tamına tevafukla bakar ve bu on dördüncü asırda Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinden neş'et eden bir urvetü'l-vüska ve zulümattan nura çıkaracak bir vesile-i nuraniye Risale-i Nur olduğunu remzen bildirir.

1. Bakara Sûresi, 2:256; Lokman Sûresi, 31:22.

2. "Hiç kopmayacak nurlu bir zincir." Bakara Sûresi, 2:256; Lokman Sûresi, 31:22.

ONUNCU ÂYET¹

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ

ON BİRİNCİ ÂYET²

وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ

ON İKİNCİ ÂYET³

وَيُزَكِّيَكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

âyetleridir. Meâl-i icmalîleri der ki: "Kur'ân hikmet-i kudsiyeyi size bildiriyor, sizi mânevî kirlerden temizlendiriyor."

1. "Allah hikmeti dilediğine verir de ona hakkı hak, bâtılı bâtıl olarak gösterir." Bakara Sûresi, 2:269.

2. "Onlara Senin kitabını öğretecek, kâinatın yaratılış sırlarını ve gayesini bildirecek ve onları inkâr ve isyan kirlerinden temizleyecek..." Bakara Sûresi, 2:129.

3. "Sizi inkâr ve günah kirlerinden temizler, size Kur'an'ı, kâinatın gayesini ve sırlarını öğretir." Bakara Sûresi, 2:151.

Bu üç âyetin küllî ve umumî mânâlarında Risale-i Nur kastî bir surette dahil olduğuna iki kuvvetli emâre var.

Birisi şudur ki: Risale-i Nur'un müstesna bir hassası ism-i Hakem ve Hakîmin mazharı olup bütün safahatında, mebahisinde nizam ve intizam-ı kâinatın ayinesinde ism-i Hakem ve Hakîmin cilveleri olan hikmet-i kudsiyeyi ve hikemiyat-ı Kur'âniyeyi ders veriyor. Mevzuu ve neticesi hikmet-i

Kur'âniyedir.

İkinci emâre: *Birinci âyet*, bin üç yüz yirmi iki (1322) ederek makam-ı ebcedî

ile Risalei'n-Nur Müellifinin doğrudan doğruya ulûm-u âliyeden ^{آلِيَه})) başını kaldırıp hikmet-i Kur'âniyeye müteveccih olarak hâdimü'l-Kur'ân vaziyetini aldığı tarihtir ki, bir sene sonra İstanbul'a gitmiş, mânevî mücahedesine başlamış.

İkinci âyet ise, makam-ı cifrîsi bin üç yüz iki (1302) ederek Risale-i Nur Müellifinin Kur'ân dersini aldığı tarihe tam tamına tevafukla remzen Kur'ân'ın bâhir bir burhanı olan Resâili'n-Nur'a bakar.

Üçüncü âyet ise, bin üç yüz otuz sekiz (1338) olduğundan, hikmet-i Kur'âniyeyi Avrupa hükemasına karşı parlak bir surette gösterebilen ve gösteren Risalei'n-Nur Müellifi Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyede hikmet-i Kur'âniyeyi müdafaa etmekle, hattâ İngilizin Başpapazı sual ettiği ve altı yüz(600) kelimeyle cevap istediği altı sualine altı kelimeyle cevapvermekle beraber inzivaya girip bütün gayretiyle Kur'ân'ın ilhamatından Risale-i Nur'un meselelerini iktibasa başladığı aynı tarihe tam tamına tevafukla remzen bakar.

ON ÜÇÜNCÜ ÂYET

Sûre-i Âl-i İmrân'da ^{وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ} 1

ON DÖRDÜNCÜ ÂYET

Sûre-i Nisâ'da ^{لَكِنَّ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ} 2

1. "Halbuki o âyetlerin tefsirini Allah'tan ve Allah'ın kendilerine ilimde derinlik ve istikamet ihsan ettiği kimselerden başkası bilemez." Âl-i İmrânSûresi, 3:7.

2. "Fakat onlardan ilimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar..." Nisâ Sûresi, 4:162.

Bu iki âyet bu asra da hususî bakarlar.

Birincisinin meâli gösteriyor ki: Ehl-i dalâlet müteşabihat-ı Kur'âniyeyi yanlış te'vilât ile tahrifine ve şüpheleri çoğaltmasına çalıştığı bir zamanda ilimde rûsuhu bulunan bir taife o müteşabihat-ı Kur'âniyenin hakikî te'villerini beyan edip ve iman ederek o şübehatı izale eder. Bu küllî mânânın her asırda mâsadaıkları ve cüz'iyatları var. Harb-i umumî vasıtasıyla, bin seneden beri Kur'ân aleyhinde terâküm eden Avrupa itirazları ve evhamları âlem-i İslâm içinde yol bulup yayıldılar. O şübehatın bir kısmı fennî şeklini giydi, ortaya çıktı. Bu şübehatı ve itirazları bu zamanda def eden, başta Risalei'n-Nur ve şakirtleri görüldüğünden, bu âyet bu asra da baktığından, Risalei'n-Nur ve şakirtlerine

remzen bakmakla beraber, ulema-i müteahhirînin mezhebine göre ^{إِلَّا اللَّهُ} 1 'da

vakfedilmez. O halde makam-ı cifrîsi aynen ² **إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغِي**’nın makamı gibi bin üç yüz kırk dört (1344) ederek Resâili’n-Nur ve şakirtlerinin meydan-ı mücahede-i mâneviyeye atılmaları tarihine tam tamına tevafukla onları da bu âyetin harîm-i kudsîsinin içine alıyor. Hem haşrin en kuvvetli ve parlak bir burhanı olan Onuncu Sözün etrafa yayılması tarihine ve Kur’ân’ın kırk vech ile mu’cize olduğunu beyan eden Yirmi Beşinci Sözün iştiharı hengâmına, hem

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغِي

adedine tam tamına tevafukla bakar. Eğer mezheb-i selef

gibi **إِلَّا اللَّهُ**’da vakıf olsa, o halde **الرَّاسِخُونَ** ³’deki şeddeli ر, iki ر sayılsa bin üç yüz altmış küsur ederek Risaletü’n-Nur şakirtlerinin bundan on beş yirmi sene sonraki râsihâne ve muhakkikane olan ilimlerine ve imanlarına remzen

baktığı gibi, şeddeli ر, asıl itibarıyla bir ل, bir ر sayılsa bin iki yüz on iki (1212) ederek, bundan bir buçuk asır evvel Mevlâna Halid Zülcenâheyn’in Hindistan’dan getirdiği parlak bir ilm-i hakikat rusuhuyla o zamanda meydan alan te’vilât-ı fâsideyi ve şübehatı dağıtarak yüz senede elli milyondan ziyade insanları daire-i irşadına aldığı ve tenvir ettiği zamanın tarihine tam tamına tevafukla bakar.

1. Allah’tan başka

2. “Şüphesiz ki insan azgınlıştır.” Alâk Sûresi, 96:6.

3. Derinlik sahibi olanlar.

İkinci âyet olan

الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ

şeddeli ر, aslına nazaran bir ل, bir ر sayılmak cihetiyle, makam-ı ebcedîsi bin üç yüz kırk dört (1344) etmekle her asra baktığı gibi, bu asra da hususî remzen bakar. Ve ilm-i hakikatte râsihâne çalışan ve kuvvetli iman eden bir taifeye işaret eder. Ve çok âyetlerin ehemmiyetle gösterdikleri bu bin üç yüz kırk dört (1344)’te Risaletü’n-Nur ve şakirtlerinden daha ziyade bu vazifeyi müşkül şerait içinde sebatkârâne yapan zâhirde görülmüyor. Demek bu âyet onları dahi daire-i harîmine hususî dahil ediyor.

ON BEŞİNCİ ÂYET

**يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا
إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا** ²

Şuâyet bu zamana dahi hitap eder. Çünkü tamam—^{مُبِينًا} hariç kalsa—bin üç yüz altmış (1360) küsur eder. Eğer ^{قَدْ جَاءَكُمْ} 'den sonraki olsa ^{بُرْهَانٌ} ve ^{نُورًا} kelimelerindeki tenvinler, ^ن sayılsa bin üç yüz on (1310) eder. Demek bu asra da hitap eder. Hem ^{قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ} cümlesi yalnız dört farkla Furkan adedine tevafukla sarîhan baktığı gibi, o kudsî burhan-ı İlâhînin bu zamanda parlak ve kuvvetli bir burhanı olan Resâili'n-Nur'a dahi, ikinci cümlesi olan ^{أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا} ^ا adedi, iki *tenvin* vakıfta iki *elif* ( ) sayılmak cihetiyle beş yüz doksan sekiz (598) ederek aynen tam tamına Resâili'n-Nur'a ve Risale-i Nur adedine tevafukla o semâvî burhan-ı kudsînin yerde bir burhanı, Resâili'n-Nur olduğunu remzen haber veriyor.

1. "İlimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar." Nisâ Sûresi, 4:162.

2. "Ey insanlar! Size, Rabbinizden ap açık bir delil olan bir peygamber geldive size, dünyanızı ve âhiretinizi aydınlatıcı ap açık bir nûr olarakKur'ân'ı indirdik." Nisâ Sûresi, 4:174.

3. "...Size, ap açık bir delil olan bir peygamber geldi..." Nisâ Sûresi, 4:174.

4. "...Size, ap açık bir nûr olarak Kur'ân'ı indirdik." Nisâ Sûresi, 4:174.

İHTAR: Sözlerin üç ismi olan Risalei'n-Nur veya Resâili'n-Nur veya

Risaleti'n-Nurdaki şeddeli ^ن, iki ^ن sayılmak, cifirce ağlebî bir kaidedir. Şeddeli harf bazan bir, bazan iki sayılabilir.

ON ALTINCI ÂYET

^{لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ} ^۱ 'dur. Şu şifalı âyet çok zamandır benim dertlerimin şifası ve ilâcı olduğu gibi eczahane-i kübrâ-yı İlâhiye olan Kur'ân-ı Hakîmin tiryakî ilâçlarından, Risalei'n-Nur eczalarının kavanozlarından alarak, belki bin mânevî dertlerime bin kudsî şifayı buldum ve Resâili'n-Nur şakirtleri dahi buldular. Ve fenden ve felsefenin bataklığından çıkan ve tedavisi çok müşkül olan ve zındıka hastalığına müptelâ olanlardan çokları onunla şifalarını buldular.

İşte her derde şifa olan Kur'ân'ın ilâçlarının bu zamanda bir kısım kavanozları hükmünde bulunan Resâili'n-Nur dahi bu şifadar âyetin bir medar-ı nazarı olduğuna kuvvetli bir emâre şudur ki: Bu âyetin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk altı (1346) adedi Resâili'n-Nur'un bin üç yüz kırk altı (1346)'da şifadarâne etrafa intişarının tarihine ve Mu'cizat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm nâmında olan risale-i harikanın zaman-ı telifine tam tamına tevafukudur. Şu tevafuk hem münasebet-i mâneviyeyi teyid ve onunla teyyüd eder, hem

remizden işaret derecesine çıkarıyor.

1. "O, îmân edenler için bir hidâyet rehberi ve bir şifâdır." Fussilet Sûresi, 41:44.

ON YEDİNCİ ÂYET

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ¹ 'deki
قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ² 'nün makam-ı cifrîsi şeddeli

ل 'lar birer ل ve şeddeli ك bir sayılmak cihetiyle bin üç yüz yirmi dokuz (1329) ederek, Harb-i Umumînin başlangıcı zamanında Resâili'n-Nur'un başlangıcı olan *İşârâtü'l-Îcâz* tefsirinin tarih-i telifine tam tamına tevafukla

beraber, şeddeli ك iki sayılmak cihetiyle 1349 ederek, Harb-i Umumînin

verdiği sarsıntılar zamanında Resâili'n-Nur'un حَسْبِيَ اللَّهُ³ diyerek ehl-i dünyadan hiçbir yerde himaye görmeden, belki tehacüme hedef olmakla beraber çekinmeyerek yalnız başlarıyla müşkülât içinde envâr-ı Kur'âniyeyi neşrettikleri aynı tarihe tam tamına tevafuku ise, her cihetiyle ayn-ı şuur olan âyâtta elbette tesadüfî olamaz. Belki bu gibi âyetler, en müşkül zaman olan bu asra dahi hususî bakarlar ve o âyâtı kendilerine rehber ittihaz eden bir kısım şakirtlerine hususî iltifat edip iltifatlarıyla teşci ederler.

Bu âyet, sâbık âyetler gibi münasebet-i mâneviyesi gerçi zâhiren görünmüyor; fakat bir cihetle Resâili'n-Nur ile bir nevi münasebeti vardır. Şöyle ki:

On üç senedir^{HAŞİYE-1} bu âyet Risaletü'n-Nur Müellifinin ve sonra has şakirtlerinin mağripten sonra bir vird-i hususîleridir. Hem bu âyetin mânâsına bu zamanda tam mazhar ve herkes onlardan çekinmesinden fütur getirmeyerek

حَسْبِيَ اللَّهُ deyip mütevekkilâne müşkülât-ı azîme içinde envâr-ı imaniyeyi ve esrar-ı Kur'âniyeyi neşreden, ehl-i imanı meyusiyetten kurtaran, başta Risaletü'n-Nur ve şakirtleridir.

1. "Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: 'Allah banayeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim.'" Tevbe Sûresi, 9:129.

2. "De ki: 'Allah bana yeter. Ondan başka ibâdete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim.'" Tevbe Sûresi, 9:129.

3. Allah bana yeter.

HAŞİYE-1 Telif tarihine göredir.

ON SEKİZİNCİ ÂYET

إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ¹ 'dir. Bu âyet meâliyle hizbullahın zâhirî mağlûbiyetinden gelen meyusiyeti izale için kudsî bir teselli verir ve hizbullah olan hizb-i Kur'ânînin hakikatte ve akibette galebesini haber verir ve bu asırda

hizb-i Kur'ânînin hadsiz efradından Resâili'n-Nur şakirtleri tezahür ettiklerinden, bu âyetin küllî mânâsında hususî dahil olmalarına bir emâre olarak, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz elli (1350) adedi ile Resâili'n-Nur şakirtlerinin zâhirî mağlûbiyetleri ve bir sene sonra mahpusiyetleri içinde mânevî galebeleri ve metanetleri ve haklarında yapılan müthiş imha plânını akîm bırakan ihlâsları ve kuvve-i mâneviyeleri tezahür etmesinin Rûmî tarihi olan bin üç yüz elli (1350) ve elli bir (51) ve elli iki (52) adedine tam tamına tevafuku elbette şefkatkârâne, teselliyettârâne bir remz-i Kur'ânîdir.

1. "Şüphesiz Allah'a tâbi olan topluluk gerçek galiplerin tâ kendisidir." Mâide Sûresi, 5:56.

ON DOKUZUNCU ÂYET

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا

Şu âyetin umum mânâsındaki tabakalarından bir tabaka-i işariyesi bu asra dahi

bakıyor. Çünkü يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا نُورَنَا² hem mânâca kuvvetli münasebeti var; hem cifirce bin üç yüz yirmi altı (1326) ederek, o tarihteki hürriyet inkılâbından neş'et eden fırtınaların hengâmında herşeyi sarsan o fırtınaların ve harplerin zulûmatından kurtulmak için nur arayan mü'minler içinde, Resâili'n-Nur şakirtleri az bir zaman sonra tezahür ettiklerinden, bu âyetin efrad-ı kesiresinden bu asırda bir mâsadaki onlar olduğuna bir emaredir.

وَاغْفِرْ لَنَا¹ cümlesi bin üç yüz altmış (1360)'a bakıyor. Demek bundan beş altı sene sonra istiğfar devresidir. Resâili'n-Nur şakirtleri o zamanda istiğfar dersini vereceğini remzen bir îmadır.

1. "O gün Allah'ın, peygamberin maiyetinde bulunan mü'minleri utandırmayacağı gündür. O gün onların nûru önlerinden ve sağlarından koşarak Cenneteyol gösterirken, onlar da 'Ey Rabbimiz,' derler. 'Nûrumuzu tamamlama vebizi bağışla.'" Tahrîm Sûresi, 66:8.

2. "Ey Rabbimiz," derler. 'Nûrumuzu tamamlama...' Tahrîm Sûresi, 66:8.

YİRMİNCİ ÂYET

وَنَنْزِلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ¹ Şu âyet-i azîme sarîhan Asr-ı Saadette nüzûl-ü Kur'ân'a baktığı gibi sair asırlara dahi mânâ-yı işârîsiyle bakar. Ve Kur'ân'ın semasından ilhâmî bir surette gelen şifadar nurlara işaret eder. İşte, doğrudan doğruya tabib-i kulûb olan Kur'ân-ı Hakîmin feyzinden ve ziyasından iktibas olunan Risaletü'n-Nur, benim çok tecrübelerimle umum mânevî dertlerime şifa olduğu gibi, Resâili'n-Nur şakirtleri dahi tecrübeleriyle beni tasdik ediyorlar. Demek Resâili'n-Nur bu âyetin bir mânâ-yı işârisinde dahildir. Ve bu duhulüne bir emare olarak,

مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

'nin makam-ı cıfrîsî 1339 ederek, aynı tarihte Kur'ân'dan ilham olunan Resâilî'n-Nur bu asrın mânevî ve müthiş hastalıklarına şifa olmakla meydana çıkmaya başlamasından, bu âyet ona hususî remzettğine bana kanaat veriyor. Ben kendi kanaatimi yazdım; kanaate itiraz edilmez.

1. "Biz Kur'ân'dan mü'minler için bir şifâ ve rahmet olan şeyi indiriyoruz." İsra Sûresi, 17:82.

2. "Mü'minler için bir şifâ ve rahmet olan şey..." İsra Sûresi, 17:82.

YİRMİ BİRİNCİ ÂYET VEYA ÂYETLER

قُلْ إِنِّي هَدَيْتَنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَهَدِيَهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

sekiz-dokuz âyetlerde sırat-ı müstakime nazarı çeviriyorlar. Ve bu doğru, istikametli yolu bulmak için daima Kur'ân'ın nurundan her asırda o asrın zulmetlerini dağıtacak ve istikamet yolunu tenvir edecek, Kur'ân'dan gelen nurlar olmakla ve bu dehşetli ve fırtınalıasırda o doğru yolu şaşırtmayacak bir surette gösteren başta şimdilik Risaletü'n-Nur tezahür ettiğinden, hem bu "sırat-ı

müstakîm" kelimesinin makam-ı cıfrîsi—tenvin, ن sayılmak cihetiyle—bin eder. Medde olmazsa dokuz yüz doksan dokuz (999) ederek, yalnız bir veya iki farkla^{HAŞİYE-1} Risaletü'n-Nur adedi olan dokuz yüz doksan sekiz (998)'e tevafukla, sekiz-dokuz âyetlerde "sırat-ı müstakîm" kelimeleri bu mezkûr iki âyet gibi Risaletü'n-Nur'u sırat-ı müstakîmin efradına hususî idhal edip remzen ona

baktırır ve istikametine işaret eder. Eğer صِرَاطُ 'daki tenvin sayılmazsa, أَنُور

'daki şeddeli ن , bir ن sayılır, yine tevafuk eder.

1. "De ki: Elbette Rabbim beni dos doğru bir yola erıştirdi." En'âm Sûresi, 6:161.

2. "Allah da onu dos doğru bir yola iletti." Nahl Sûresi, 16:121.

HAŞİYE-1 Yani, Risaletü'n-Nur'un mertebesi ikinci ve üçüncüde olduğuna işaretir. Vahiy değil ve olamaz. Belki ilham ve istihraçtır.

Hem nasıl ki bu âyet Risalei'n-Nur'a ismiyle bakıyor; öyle de, onun istihzarat

zamanına da bakar. Çünkü هَدَيْتَنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ 'in makam-ı cıfrîsi bin üç yüz on altı (1316) ederek, Risaletü'n-Nur Müellifinin ihtiyarsız olarak istihzarat-ı Nuriyede bulunduğu ve umum malûmatını Kur'ân'ın fehmine basamaklar yaptığı en hararetli tarihi olan bin üç yüz on altı (1316) adedine tam tamına tevafuku elbette evvelki işârâtı teyid ve onunla teyyüd ederek Risaletü'n-Nur'u daire-i harîmine remzen, belki işareten dahil ediyor.

1. "Rabbim beni dos doğru bir yola erıştirdi." En'âm Sûresi, 6:161.

Câ-yı dikkat ve ehemmiyetli bir tevafuktur ki, Risaletü'n-Nur Müellifi bin üç on altı (1316) sıralarında mühim bir inkılâb-ı fikrî geçirdi. Şöyle ki:

O tarihe kadar ulûm-u mütenevviayı, yalnız ilimle tenevvür için merak ederdi, okurdu, okuturdu. Fakat birden o tarihte merhum vali Tahir Paşa vasıtasıyla Avrupa'nın Kur'ân'a karşı müthiş bir suikastları var olduğunu bildi. Hattâ bir gazetede İngiliz'in bir Müstemlekât Nâzırı demiş:

“Bu Kur'ân, İslâm elinde varken biz onlara hakikî hâkim olamayız. Bunun sukutuna çalışmalıyız” dediğini işitti, gayrete geldi. Birden, makam-ı cifrîsi bin

üç yüz on altı (1316) olan ¹ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ fermanını mânen dinleyerek bir inkılâb-ı fikrî ile merakını değiştirdi. Bütün bildiği ulûm-u mütenevviayı Kur'ân'ın fehmine ve hakikatlerinin ıspatına basamaklar yaparak hedefini ve gaye-i ilmiyesini ve netice-i hayatını yalnız Kur'ân bildi. Ve Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsi ona rehber ve mürşid ve üstad oldu. Fakat maatteessüf o gençlik zamanında çok aldatıcı ârızalar yüzünden bilfiil o vazifenin başına geçmedi. Bir zaman sonra Harb-i Umumînin tarraka ve gürültüsüyle uyandı. O sabit fikir canlandı, bilkuvveden bilfiile çıkmaya başladı.

İşte hem ona, hem Risaletü'n-Nur'a çok alâkası bulunan bu bin üç yüz on altı (1316) tarihine çok âyetler müttefikan bakarlar. Meselâ, nasıl ki,

هَدَيْنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ²âyeti tam tamına tevafukla işaret eder.

Aynen öyle de, bir âyet-i meşhure olan ³ إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

makam-ı cifrîsi şeddeli ن , bir ن sayılsa ve tenvin sayılmazsa bin üç yüz on altı (1316) ederek aynen tam tamına o tarihe işaret eder.

1. "Onlardan yüz çevir." En'âm Sûresi, 6:68.

2. "Rabbim beni dos doğru bir yola erıştirdi." En'âm Sûresi, 6:161.

3. "Şüphesiz ki benim Rabbim hak ve adâlet üzeredir." Hüd Sûresi, 11:56.

Hem nasıl ki yedi-sekiz sûrelerde gelen âyetler ve o âyetlerde gelen “sırat-ı müstakîm” cümleleri, *Risaletü'n-Nur* ismine tevafukla beraber, bu mezkûr iki âyet gibi bir kısmı Risaletü'n-Nur telifinin tarihini de gösterir. Aynen öyle de,

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ ¹ yedi adet sûrelerin başlarında yedi defa ¹ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ cümle-i kudsiyesi, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz on altı (1316) veya yedi (7) ederek aynen tam tamına o bin üç yüz on altı (1316) tarihine tevafukla işaret ettiği gibi, ²

طس تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ ²âyeti dahi aynen bin üç yüz on altı (1316) ederek o

bin üç yüz on altı (1316) tarihine tevafukla işaret eder. Güya nasılkı Asr-ı Saadette Kur'ân'daki iman hakikatlerine alâmetler, deliller ve o Kitab-ı Mübînin dâvâlarına burhanları ve hüccetleri gözlere de göstermek mânâsında tekrarlar³

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ

fermanlarıyla Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyân ilânat yapıyor. Öyle de, bu dehşetli asırda dahi bir mânâ-yı işârîsiyle o âyât-ı Furkaniyenin burhanları ve hakkaniyetinin alâmetleri ve hakikatlerinin hüccetleri ve hak kelâmullah olduğuna delilleri olan Resaili'n-Nur'a mânâ-yı işârîsiyle alâmet ve burhan ve

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ

emare ve delil mânâsıyla âyâtın âyetleri diye tekrarlar ferman ederek nazar-ı dikkati Kur'ân hesabına bu asra ve bu asırdaki Resâili'n-Nur'a çeviriyor, itikad ediyorum.

1. "Bu yüce kitabın âyetleridir." Yunus Sûresi, 10:1; Yusuf Sûresi, 12:1; Hicr Sûresi, 15:1; Ra'd Sûresi, 13:1; Şuara Sûresi, 26:2; Kasas Sûresi, 28:2; Lokman Sûresi, 31:2.

2. "Tâ sîn. Bu, yüce Kur'an'ın âyetleridir." Neml Sûresi, 27:1.

3. "Bu, yüce Kur'an'ın âyetleridir." Neml Sûresi, 27:1.

4. Bu yüce kitabın âyetleridir

Evet, herbir cihetle ayn-ı şuur olan âyât-ı Kur'âniyenin böyle yirmi vech ile ve yirmi parmakla aynı şeye müttefikan işaretleri tasrih derecesinde bana kanaat veriyor. Benim kanaatime iştirak etmeyen, bu ittifaka ne diyecek? Ve ne diyebilir? Hangi kuvvet bu ittifakı bozar? Resâili'n-Nur bu asra gelen işârât-ı Kur'âniyeye hususî bir medâr-ı nazar olduğuna kimin şüphesi varsa, Kur'ân'ın kırk vech ile mu'cizesini ispat eden Mu'cizat-ı Kur'âniye namındaki Yirmi Beşinci Söz ve Yirminci Sözün İkinci Makamına ve haşre dair Onuncu Söz ve Yirmi Dokuzuncu Sözlere baksın. Şüphesi izale olmazsa, gelsin, parmağını gözüme soksun!

YİRMİ İKİNCİ ÂYET VE ÂYETLER

Hem Yûnus, hem Yusuf, hem Ra'd, hem Hicr, hem Şuârâ, hem Kasas, hem

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ

Lokman sûrelerinin başlarında bulunan¹ ilân-ı kudsîsidir. Yirmi birinci âyetin hâtimesinde bunun münasebet-i mâneviyesi bir derece

beyan edilmiş. Cifrîsi ise, bu âyette üç ت bin iki yüz (1200) ve iki ك , iki ل ,

100 eder; yekûnu bin üç yüz (1300). Bir ي , bir ب , dört veya beş elif (ا), mecmuu bin üç yüz on altı (1316) veya on yedi (17) ederek Resâili'n-Nur Müellifi bir inkılâb-ı fikrî ile ulûm-u mütenevviayı, Kur'ân'ın hakaikine çıkmak için basamaklar yaptığı bir tarihe tam tamına tevafuku münasebet-i mâneviyesinin kuvvetine istinaden deriz:

O tevafuk remzeder ki, “Bu asırda Resâili’n-Nur denilen otuz üç adet Söz ve otuz üç adet Mektup ve otuz bir adet Lem’alar, bu zamanda, Kitab-ı Mübîndeki âyetlerin âyetleridir. Yani, hakaikinın alâmetleridir ve hak ve hakikat olduğunun burhanlarıdır. Ve o âyetlerdeki hakaik-ı imaniyenin gayet kuvvetli hüccetleridir.

Ve **تلك** kelime-i kudsiyesinin işaret-i hissiyesiyle gözlere dahi görünecek derecede zâhir olduğunu ifade eden böyle işarete lââyık delilleridir” diye remzen Resâili’n-Nuru, bir işârî mânâsının küllî dairesine hususî ve medâr-ı nazar bir ferdi olarak dahil ediyor.

Elhasıl: Nasıl ki bu âyette bulunan işârî mânâ yedi sûrede yedi işaret hükmünde olup delâlet, belki sarahat derecesine çıkıyor. Aynen öyle de,

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ²’deki remiz dahi, yedi-sekiz sûrelerde bulunmakla yedi-sekiz remiz hükmünde olarak o remzi işaret, belki delâlet, belki sarahat derecesine çıkarıyor.

1. “Bu yüce kitabın âyetleridir.” Yunus Sûresi, 10:1; Yusuf Sûresi, 12:1; Hicr Sûresi, 15:1; Ra’d Sûresi, 13:1; Şuara Sûresi, 26:2; Kasas Sûresi, 28:2; Lokman Sûresi, 31:2.
2. “...dos doğru bir yol...” En’âm Sûresi, 6:161.

İHTAR: Külfetsiz olmak üzere birden hatıra gelen işaret kaydedildi. Tekellüfe girmemek için işaretli otuz üç âyetin çok işârâtı kaydedilmedi.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ ÂYET

عَسَى رَبَّنَا أَنْ يُبدِلَ لَنَا خَيْرًا ¹ Şu âyet her asra baktığı gibi, bu asra da bakıyor ve bu asırda kâbuslu bir rüya gibi musibetlere düşen ve Rabb-i Rahîminden onu hayra tebdil etmesini rica edenler içinde Resâili’n-Nur şakirtlerine hususî remzettğine bir emaresi şudur ki:

Bu âyetin makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk beş (1345)’te ehemmiyetli risaleler telif ile beraber, fevkalâde hâdiseler vukua gelmeye hazırlandılar. Ve o Resâili’n-Nur’un merkez-i intişarı olan Barla karyesinde ziyade sıkıntı müellifine verildi. Ve hususan küçük mescidine ilişildiği zaman, Resâili’n-Nur şakirtleri kuvvetli bir rica ile dergâh-ı İlâhiyeye iltica edip, “Yâ Rab, bu müthiş rüyayı hayra tebdil eyle” deyip yalvardılar. Herkesin meyusiyetlerine mukâbil pek kuvvetli bir ümit ve rica ile Müslümanların kuvve-i mâneviyelerini takviye ettiler. Bu âyetin birden külfetsiz hatıra geleni bu kadardır. Yoksa esrarı çoktur. Tekellûf olmasın diye kısa kestim.

1. “Umulur ki Rabbimiz bize bundan daha hayırlısını verir.” Kalem Sûresi, 68:32.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ ÂYET VE ÂYETLER

Hem Sûre-i Zümer, hem Sûre-i Câsiye, hem Sûre-i Ahkâf’ın başlarında

bulunan ¹ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ âyât-ı azîmeleridir. Şu âyetler dahi yirmi ikincideki âyetler gibi Risaletü'n-Nur'un ismine ve zâtına, hem telif ve intişarına bir mânâ-yı remziyle bakıyorlar.

1. "Bu Kur'an, kudreti herşeyi galip olan ve hikmeti herşeyi kuşatan Allah tarafından indirilmiştir." Zümer Sûresi, 39:1.

İzahtan evvel mühim bir ihtar

Lüzumlu dört-beş nokta beyan edilecek.

Birinci nokta: Hadîste vârid olduğu gibi, "Herbir âyetin mânâ mertebelerinde bir zâhiri, bir bâtını, bir haddi, bir muttalaı vardır. Bu dört tabakadan herbirisinin

[hadîsçe ¹ شُجُونٌ وَغُسُونٌ tâbir edilen] fûrûatı, işârâtı, dal ve budakları vardır" meâlindeki hadîsin hükmüyle, Kur'ân hakkında nazil olan bu âyet-i kudsiye fer'î bir tabakadan ve bir mânâ-yı işârîsiyle de Kur'ân ile münasebeti çok kuvvetli bir tefsirine bakmak, şe'nine bir nakîse değil, belki o lisanü'l-gaybdaki i'câz-ı mânevîsinin muktezasıdır.

1. "Her bir âyetin mânâ mertebeleri vardır; zâhirî (açık), bâtınî (açık ve görünür mânâsının içindeki, ehlinin anlayabileceği mânâ), haddî(kapsamı) ve muttala'ı (anlam çerçevesi) vardır. Bu dört mânâtabakasından herbirinin de fûrûatı (detayları), işâretleri, dalları ve ayrıntıları vardır." (bk. Ebû Yâ'lâ, el-Müsned 9:287; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat 1:236.

İkinci nokta: Bir tabakanın mânâ-yı işârîsinin külliyetindeki efradının bu asırda tezahür eden ve münasebeti pek kuvvetli bir ferdi Risaletü'n-Nur olduğunu, onu okuyan herkes tasdik eder. Evet, ben Risaletü'n-Nur'un has şakirtlerini işhad ederek derim:

Risaletü'n-Nur sair telifat gibi ulûm ve fûnundan ve başka kitaplardan alınmamış. Kur'ân'dan başka me'hazı yok, Kur'ân'dan başka üstadı yok, Kur'ân'dan başka mercii yoktur. Telif olduğu vakit hiçbir kitap müellifinin yanında bulunmuyordu. Doğrudan doğruya Kur'ân'ın feyzinden mülhemdir ve semâ-i Kur'âniden ve âyâtının nücûmundan, yıldızlarından iniyor, nüzul ediyor.

Üçüncü nokta: Resâili'n-Nur baştan başa ism-i Hakîm ve Rahîmin mazharı olduğundan, bu üç âyetin âhirleri ism-i Hakîm ile ve gelecek yirmi beşinci dahi *Rahmân* ve *Rahîm* ile bağlamaları münasebet-i mâneviyeyi cidden kuvvetlendiriyor. İşte bu kuvvetli münasebet-i mâneviyeye binaen deriz ki:

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ cümlesinin sarîh bir mânâsı; Asr-ı Saadette vahiy suretiyle Kitab-ı Mübînin nüzulü olduğu gibi, mânâ-yı işârîsiyle de, her asırda o Kitab-ı Mübînin mertebe-i arşiyesinden ve mu'cize-i mâneviyesinden feyiz ve ilham tarîkiyle onun gizli hakikatleri ve hakikatlerinin burhanları iniyor, nüzul ediyor diyerek, şu asırda bir şakirdini ve bir lem'asını cenah-ı himayetinde ve daire-i harîmine bir hususî iltifat ile alıyor.

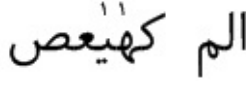
Dördüncü nokta: İşte bu risalede mezkûr otuz üç âyet-i meşhurenin

bil'ittifak, tekellüfsüz, mânâca ve cifirce Resâili'n-Nur'un başına parmak basmaları ve başta Âyetü'n-Nur on parmakla ona işaret etmesi, eskiden beri ulema ortasında ve edipler mâbeyninde meşhur bir düstur ve hakikatli bir medâr-ı istihracat ve hattâ hususî tarihlerde ve mezar taşlarında ediplerin istimal ettikleri mâruf bir kanun-u ilmî ileidir. Eğer o kanuna tasannu karışmazsa, işaret-i gaybiye olabilir. Eğer sun'î ve kastî yapılsa, yalnız bir letafet, bir zarâfet, bir cezâlet olur.

Evet, edipler hususî ve şahsî tarihlerde onun taklidini yapmakla kelâmıların güzelleştirdikleri, hem cifir ilminin en esaslı bir kaidesi ve mühim bir anahtarı olan makam-ı ebcedî ile işaret ise, her cihetle ayn-ı şuur ve nefis-i ilim ve mahz-ı irade ve tesadüfî halleri olmayan ve lüzumsuz maddeleri bulunmayan Kur'ân'ın bu kadar âyât-ı meşhuresi icmâ ile ve ittifakla Risalei'n-Nur'a işaret ve tevafukları, sarahat derecesinde onun makbuliyetine bir şehadettir. Ve hak olduğuna bir imzadır ve şakirtlerine bir beşarettir.

Beşinci nokta: Bu hesap-ı ebcedî, makbul ve umumî bir düstur-u ilmî ve bir kanun-u edebî olduğuna deliller pek çoktur. Burada yalnız dört-beş tanesini numune için beyan edeceğiz.

Birincisi: Bir zaman Benî İsrail âlimlerinden bir kısmı, huzur-u Peygamberîde

sûrelerin başlarındaki gibi mukattaat-ı hurufiyeyi işittikleri vakit, hesap-ı cifrî ile dediler:

“Ya Muhammed, senin ümmetinin müddeti azdır.”

Onlara mukâbil dedi: “Az değil.” Sâir sûrelerin başlarındaki mukattaatı okudu ve ferman etti: “Daha var.” Onlar sustular..¹

İkincisi: Hazret-i Ali Radıyallahu Anhın en meşhur Kaside-i Celcelûtiyesi, baştan nihayete kadar bir nevi hesap-ı ebcedî ve cifir ile telif edilmiş ve öyle de matbaalarda basılmış.

1. İbn-i Kesîr, *Tefsîrü'l-Kur'ani'l-Azim*: 1:38; *Tefsîrü't-Taberî*, 1:71-72; Suyûtî, *ed-Dürrü'l-Mensûr*, 2722.

Üçüncüsü: Câfer-i SâdıkRadıyallahu Anh ve Muhyiddin-i Arabî (r.a.) gibi esrar-ı gaybiye ile uğraşan zâtlar ve esrar-ı huruf ilmine çalışanlar, bu hesap-ı ebcedîyi gaybî bir düstur ve bir anahtar kabul etmişler.

Dördüncüsü: Yüksek edipler, bu hesabı, edebî bir kanun-u letafet kabul edip eski zamandan beri onu istimal etmişler. Hattâ letafetin hatırı için iradî ve sun'î ve taklidî olmamak lâzım gelirken, sun'î ve kastî bir surette o gaybî anahtarların taklidini yapıyorlar.

Beşincisi: Ulûm-u riyaziye ulemasının münasebet-i adediye içinde en lâtif düsturları ve avamca harika görünen kanunları, bu hesap-ı tevafukînin

cinsindendirler. Hattâ fîtrat-ı eşyada Fâtır-ı Hakîm bu tevafuk-u hesabîyi bir düstur-u nizam ve bir kanun-u vahdet ve insicam ve bir medâr-ı tenasüp ve ittifak ve bir namus-u hüsün ve ittisak yapmış. Meselâ, nasıl ki iki elin ve iki ayağın parmakları, âsabları, kemikleri, hattâ hüceyratları, mesâmatları hesapça birbirine tevafuk ederler. Öyle de, bu ağaç, bu baharda ve geçen bahardaki çiçek, yaprak, meyvece tevafuk ettiği gibi, bu baharda dahi az bir farkla geçen bahara tevafuk ve istikbal baharları dahi mâzi baharlarına, ihtiyar ve irade-i İlâhiyeyi gösteren sırlı ve az farkla muvafakatleri, Sâni-i Hakîm-i Zülcemâlin vahdetini gösteren kuvvetli bir şahid-i vahdâniyettir.

İşte madem bu tevafuk-u cifrî ve ebcedî, bir kanun-u ilmî ve bir düstur-u riyazî ve bir namus-u fîtrî ve bir usul-ü edebî ve bir anahtar-ı gaybî oluyor. Elbette, menba-ı ulûm ve maden-i esrar ve fîtratın tercüman-ı âyât-ı tekvinîyesi ve edebiyatın mu’cize-i kübrâsı ve lisanü’l-gayb olan Kur’ân-ı Mucizü’l-Beyan, o kanun-u tevafukîyi, işârâtında istihdam, istimal etmesi i’câzının muktezasıdır.

İhtar bitti, şimdi sadede geliyoruz.

Sûre-i Zümer, Câsiye, Ahkaf’ın başlarındaki

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

olan âyetler, sabık ihtarın ikinci noktasında münasebet-i mâneviyesi beyan edildiğinden burada yalnız cifrî

remzini beyan edeceğiz. Şöyle ki: İki ت sekiz yüz (800), iki ن yüz (100), iki

م seksen (80), iki ك kırk (40), üç ز yirmi bir (21), üç ي otuz (30), bir ب ,

bir ح on (10), Lâfzullah (ﷲ) altmış yedi (67), bir ع yetmiş (70), dört ل ,

dört elif (ا) yüz yirmi dört (124) olup yekûnu bin üç yüz kırk iki (1342) ederek bu asrın şu tarihine nazar-ı dikkati celb etmekle beraber, Kur’ân’ın tenziliyle çok alâkadar bir nura parmak basıyor. Ve o tarihten az sonra Mu’cizat-ı Ahmediye(a.s.m.) Risalesi ve Yirminci ve Yirmi Dördüncü Mektuplar gibi Risaletü’n-Nur’un en nuranî cüzleri meydan-ı intişara çıkmaları ve Kur’ân’ın kırk vech ile i’câzını ispat eden Mu’cizat-ı Kur’âniye risalesiyle haşre dair Onuncu Sözün ikisinin “kırk iki (42)”de intişarları ve “kırk altı (46)”da fevkalâde iştiharları aynı tarihte olması bir kuvvetli emaredir ki, bu âyet ona hususî bir iltifatı var.

1. “Bu Kur’an, kudreti herşeye galip olan ve hikmeti herşeyi kuşatan Allah tarafından indirilmiştir.” Zümer Sûresi, 39:1.

Hem nasıl ki bu âyetler telif ve intişarına işaret ederler; öyle de, yalnız

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ kelimesi Risaletü'n-Nur'un ismine (şeddeli ن , bir ن sayılmak cihetiyle) gayet cüz'î bir farkla tevafuk edip remzen bakar, kendine

kabul eder. Çünkü تَنْزِيلُ الْكِتَابِ kelimesi dokuz yüz elli bir (951) ederek Risaletü'n-Nur'un makamı olan dokuz yüz kırk sekiz (948)'e sırlı üç farkla tevafuk noktasından bakar.

Birden hatıra geldi ki: Bu üç farkın sırrı ise Risaletü'n-Nur'un mertebesi üçüncüde olmasıdır. Yani vahiy değil ve olamaz. Hem umumiyetle dahi ilham değil, belki ekseriyetle Kur'ân'ın feyziyle ve medediyle kalbe gelen sünihat ve

istihracat-ı Kur'âniyedir. Câ-yı dikkattir ki, birinci حم olan Sûre-i Mü'min'de ¹

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ makam-ı cifrîsi, bazı mühim âyetler gibi bin üç yüz yetmiş (1370)'e bakıyor. Acaba on beş-yirmi sene sonra başka bir nur-u Kur'ân zuhur mu edecek, yahut Resâili'n-Nur'un bir inkişaf-ı fevkalâde ile bir fütuhâtı mı olacak, bilmediğimden o kapıyı açamıyorum.

1. "Bu kitap, kudreti herşeye galip olan, ilmi herşeyi kuşatan Allah tarafından indirilmiştir." Mü'min Sûresi, 40:2.

YİRMİ BEŞİNCİ ÂYET

تَنْزِيلُ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ حم âyet-i kudsiyesidir. Bu âyetin mânâ-yı işârîsi, Resâili'n-Nur ile münasebeti çok kuvvetlidir. Bir ciheti şudur ki:

1. "Hâ mim. Bu kitap, Rahmân ve Rahîm olan Allah tarafından indirilmiştir." Fussilet Sûresi, 41:1-2.

Risaletü'n-Nur'un ve şakirtlerinin mesleği, dört esas üzerine gidiyor.

Birincisi tefekkürdür; Hakîm ismine bakıyor.

Biri de şefkattir, hadsiz olan fakrını hissetmektir ki, Rahmân ve Rahîm isimlerine bakıyor.

Hem şu âyet nasıl ki Resâili'n-Nur'un telif ve tekemmül tarihine tevafukla

parmak basıyor; öyle de, تَنْزِيلُ kelimesiyle (vakıf mahalli olmadığından,

tenvin, ن sayılmak cihetiyle) makamı beş yüz kırk yedi (547) olarak Sözlük'in ikinci ve üçüncü ismiolan Resâili'n-Nur ve Risale-i Nur'un adedi olan beş yüz

kırk sekiz(548) veya kırk dokuz (49)'a, şeddeli ن , bir ن sayılmak cihetiyle pek cüz'î ve sırlı bir veya iki farkla tevafuk ederek remzen ona bakar, dairesine alır.

Hem حَم 'in makam-ı cifrîsi, bir vech

ile, yani tenvin, ن sayılsa ve şeddeli iki ر deki lâm-ı aslî hesap edilse, حَامِيم ,

حَم telâffuzda olduğu gibi olsa, bin üç yüz elli dört (1354) veya beş (5) eder. Ve diğer bir vecihte, yani tenvin sayılmazsa, bin üç yüz dört (1304) eder. Üçüncü

vecihte, yani telâffuzda bulunmayan iki ل hesaba girmezse, bin iki yüz doksan dört (1294) eder.

1. "Hâ mim. Bu kitap, Rahmân ve Rahîm olan Allah tarafından indirilmiştir." Fussilet Sûresi, 41:1-2.

Birinci vecihte, tam tamına Resâilî'n-Nur'un telifçe bir derece tekemmülü ve fevkalâde ehemmiyet kesb etmesi ve fırtınalara tutulması ve şakirtleri kudsî bir teselliye muhtaç oldukları Arabî tarihiyle, şu bin üç yüz elli beş(1355) ve elli dört (54) tarihine, hem otuz bir adet Lem'alardan ibaretolan Otuz Birinci Mektubun telif zamanına, hem o mektubun Otuz Birinci Lem'asının vakt-i zuhuruna ve o lem'adan Birinci Şuânın telifine ve Şuânın yirmi dokuz makamında otuz üç adet âyâtın Risale-i Nur'a işaretleri istihraç edildiği hengâmına ve yirmi beşinci âyetin Risale-i Nur'a îmaları yazıldığı şu zamana, şu dakikaya, şu hale tam tamına tevafuku ise, Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsine yaklaşıyor, gayet lâtif ve müjdeli bir tevâfuktur.

İkinci vecihte, yani bin üç yüz dört (1304) makamıyla, Risale-i Nur'un tercümanı, Risale-i Nur'un basamakları olan mebâdi-i ulûma besmele-keş olduğu ve fütihat-ı Nuriyede besmelesini çektiği ve fâtiha-i hayat-ı ilmiyede

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ okuduğu zamanına tam tamına tevafukla parmak basıyor, arkasını sıvattıyor, "Haydi git, selâmetle çalış" remzen diyor.

Üçüncü vecihte, yani bin iki yüz doksan üç (1293) veya dört (4) olan makam-ı cifrîsiyle, o tercümanın besmele-i hayat-ı dünyevîyesinin iptidasına tam tamına tevafuk sırrıyla îma eder ki, onun hayatı çok dehşetli dağdağaları ve fırtınaları görmek ve çekmekle beraber, daima *Rahmân* ve *Rahîm* isimlerinin mazharı olarak rahmetle muhafaza ve şefkatle terbiye edileceğini remzen mün'imâne haber veriyor. Bu suretle, Kur'ân'ın mânevî i'câzından ihbar-ı gaybî nev'inin bir şuânını gösteriyor.

YİRMİ ALTINCI ÂYET

Sûre-i Hûd'da فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ âyetinin iki satır sonra gelen ²

ل م وَآمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فِي الْجَنَّةِ

ve şeddeli ن ikişer sayılmak ve ت deki ه vakıfta olduğundan olmak cihetiyle makam-ı cifrîsi bin üç yüz elli iki (1352) olmakla, tam tamına Resâilî'n-Nur şakirtlerinin en meysusiyetli ve musibetli zamanları olan bin üç yüz elli iki (1352) tarihine tam tamına tevafukla, o acınacak hallerinde kudsî ve semâvî bir teselli, bir beşarettir. Ve âyetin münasebet-i mâneviyesi bir iki risalede, yani Keramât-ı Aleviyede ve Gavsiyede beyan edilmiştir.

فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ 4 deki سَعِدُوا 3 deki وَآمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا

سَعِيدٌ kelimesine Kur'ân sahifesinde tam müvâzi ve mukâbil gelmesi, bu tevafuka bir letafet daha katar. Bu âyetin küllî ve çok geniş mânâ-yı kudsîsinin cüz'iyatından Risale-i Nur şakirtleri gibi teselliye çok muhtaç bir cüz'îsi bu asırda bin üç yüz elli iki (1352)'de bulunduğu tam tamına tevafukla işaret ederek başına parmak basıyor.

1. "O gün insanlardan şakiler ve saidler vardır." Hüd Sûresi, 11:105.

2. "Saidlere gelince, onlar da Cennette kalacaklardır." Hüd Sûresi, 11:108.

3. "Saidlere gelince..." Hüd Sûresi, 11:108.

4. "O gün insanlardan şakiler ve saidler vardır." Hüd Sûresi, 11:105.

Eğer خَالِدِينَ kelimesinde vakfedilmezse ve فَفِي الْجَنَّةِ kelimesiyle

rapte edilse, o vakit ت ه , olmaz. Fakat daha lâtif tesellikâr bir tevafuk olur.

وَآمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا 1 Çünkü 2 kaide-i nahviyece müptedâdır.

فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ onun haberidir. Bu haber ise, makam-ı cifrîsi olan bin üç yüz kırk dokuz (1349) adediyle, bin üç yüz kırk dokuz (1349) tarihinden beşaretle remzen haber verir. Ve o tarihte bulunan Kur'ân hizmetkârlarından bir taifenin ashab-ı Cennet ve ehl-i saadet olduğunu mânâ-yı işârîsiyle ve tevafuk-u cifrî ile ihbar eder ve bu tarihte Risale-i Nur şakirtleri Kur'ân hesabına fevkalâde hizmetleri ve tenevvürleri ve çok mühim risalelerin te'lifleri ve başlarına gelen şimdiki musibetin, düşmanları tarafından ihzarâtı tezahür ettiğinden, elbette bu tarihe müteveccih ve işârî, tesellikâr bir beşaret-i Kur'âniye en evvel onlara baktığını gösterir.

Evet فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ de şeddeli ن , bir ن sayılmak cihetiyle ت dört

yüz (400), خ altı yüz (600); bin (1000) eder. İki ن yüz (100); bir ي , iki ف ,
bir ل iki yüz (200); diğer ل otuz (30), ikinci ي on (10), iki elif (ا) iki (2), bir ج
üç (3), bir د dört (4), kırk dokuz (49) eder ki; yekûnu bin üç yüz kırk dokuz
(1349) eder.

1. "Saidlere gelince..." Hüd Süresi, 11:108.

2. "Cennette sonsuza kadar kalacaklardır." Hüd Süresi, 11:108.

Bu müjde-i Kur'âniyenin binden bir vechi bize teması, bin hazineden ziyade kıymettardır. Bu müjdenin bir müjdecisi bir sene evvel görülmüş bir rüya-yı sadıkadır. Şöyle ki:

Isparta'da başımıza gelen bu hâdiseden bir ay evvel bir zâta, rüyada ona deniliyor ki, "Resâili'n-Nur şakirtleri imanla kabre girecekler, imansız vefat etmezler."

Biz o vakit o rüyaya çok sevindik. Demek o müjde, bu müjde-i Kur'âniyenin bir müjdecisi imiş. ^{HAŞİYE-1}

^{Haşiye-1} Cihan saltanatından daha ziyade kıymetli bir müjde-i Kur'âniye, bir beşaret-i semâviye bu sayfada vardır.

YİRMİ YEDİNCİ ÂYET

Sûre-i Saf'ta

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مَتِّمٌ نُورِهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ¹

dur. Bu âyetteki ² نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مَتِّمٌ نُورِهِ cümlesinin makam-ı cifrîsi, bin üç yüz on altı (1316) veya yedi (7)'dir. Ve bu tarih ise, sabıkan yirmi birinci âyetin hâtimesinde zikredilen inkılâb-ı fikrî sadedinde, Avrupa'nın bir müstemlekât nâzırı, Kur'ân'ın nurunu söndürmesine çalışması tarihine ve Resâili'n-Nur Müellifi dahi ona karşı o inkılâb-ı fikrî sayesinde o nuru parlatmaya çalışması aynı tarihe, hem yedi sûrede yedi defa ³

طَسَ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ ⁴ aynı tarihe, hem تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ dahi aynı

تَارِيحِهِ هَدَيْنِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⁵ aynı tarihe, hem ⁶

إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⁷ aynı tarihe, hem ⁸ ن , bir ن sayılmak ve tenvin

sayılmamak cihetiyle aynı tarihe, hem ⁷ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ fermanı dahi aynı

tarihe, hem ⁸ نُوْرَ اللّٰهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُورِهِ dahi aynı tarihe bil'ittifak muvafakatlari elbette remizden, işaretten, delâletten ziyade bir sarahattir ki, Risale-i Nur o nur-u İlâhînin bir lem'ası olacağını ve düşmanları tarafından gelen şübehat zulûmatını dağıtacağını mânâ-yı işârîsiyle müjdeliyor. Hem bu cifrî ve müteaddit ve mânidar tevafuklar ise, kuvvetli bir münasebet-i mânevîyeye istinad ederler.

Evet, Resâilî'n-Nur'un yüz yirmi dokuz (129) risaleleri, yüz yirmi dokuz (129) elektrik lâmbalarının şişeleri misillü, Kur'ân nur-u âzamından uzanan tellerin başlarına takılıp o nuru neşrettikleri meydandadır. Risale-i Nur'un yarı ismi iki defa bu cümle-i âyetle bulunmasıyla o münasebeti pek letafetlendiriyor.

1. "Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nûrunu tamamlayacaktır—kâfirler hoşlanmasa da..." Saf Sûresi, 61:8.
2. "Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nûrunu tamamlayacaktır..." Saf Sûresi, 61:8.
3. "Bu yüce kitabın âyetleridir." Hicr Sûresi, 15:1; Ra'd Sûresi, 13:1; Yusuf Sûresi, 12:1.
4. "Tâ sin. Bunlar yüce Kur'ân'ın âyetleridir." Neml Sûresi, 27:1.
5. "Rabbim beni dosdoğru bir yola erıştirdi." En'âm Sûresi, 6:161.
6. "Şüphesiz ki benim Rabbim hak ve adâlet üzeredir." Hüd Sûresi, 11:56.
1. "Onlardan yüz çevir." En'âm Sûresi, 6:68.
2. "Onlar Allah'ın nûrunu ağızlarıyla söndürmek isterler. Fakat Allah nûrunu tamamlayacaktır..." Saf Sûresi, 61:8.

YİRMİ SEKİZİNCİ ÂYET

Sûre-i Tevbe'de

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللّٰهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَيَأْبَى اللّٰهُ إِلَّا
أَنْ يَّتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ
نُورَ اللّٰهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَيَأْبَى اللّٰهُ إِلَّا أَنْ يَّتِمَّ نُورُهُ

âyetindeki ² cümlesi,

kuvvetli ve letafetli münasebet-i mânevîyesiyle beraber şeddeli lâm'lar, birer

ve şeddeli ³ asıl kelimedenden olduğundan, iki ⁴ sayılmak cihetiyle bin üç yüz yirmi dört (1324) ederek, Avrupa zâlimleri devlet-i İslâmiyenin nurunu söndürmek niyetiyle müthiş bir suikast plânı yaptıkları ve ona karşı Türkiye hamiyetperverleri, hürriyeti "yirmi dört (24)"te ilânıyla o plânı akîm bırakmaya çalıştıkları halde, maatteessüf, altı-yedi sene sonra, harb-i umumî neticesinde yine o suikast niyetiyle, Sevr Muahedesinde Kur'ân'ın zararına gayet ağır şeraitle kâfirâne fikirlerini yine icrâ etmek olan plânlarını akîm bırakmak için Türk milliyetperverleri cumhuriyeti ilânla mukabeleye çalıştıkları tarihi olan bin üç yüz yirmi dört (1324)'e, tâ "dört (34)"te, tâ "elli dört (54)"te tam tamına tevâfukla, o herc ü merc içinde Kur'ân'ın nurunu muhafazaya çalışanlar içinde

Resâili'n-Nur Müellifi “yirmi dört (24)”te ve Resâili'n-Nur'un mukaddematı “otuz dört (34)”te ve Resâili'n-Nur'un nuranî cüzleri ve fedakâr şakirtleri “elli dört (54)”te mukabeleye çalışmaları göze çarpıyor. Hattâ hakikat-i hali bilmeyen bir kısım ehl-i siyaseti telâşa sevk ettiler ve bu itfâ suikastine karşı tenvir vazifesini tam îfa ettiklerinden, bu âyetin mânâ-yı işârîsi cihetinde bir medâr-ı nazarı olduklarına kuvvetli bir emaredir. Şimdi İslâmlar içinde nur-u Kur'ân'a muhalif hâletlerin ekserîsi o suikastlerin ve Sevr Muahedesi gibi gaddarâne muahedelerin vahim neticeleridir.

1. “Allah'ın nûrunu üflemekle söndürmek isterler. Allah nûrunu tamamlamaktan başkabişeye râzı olmaz—kâfirler istemese de...” Tevbe Sûresi, 9:32.
2. “Allah'ın nûrunu üflemekle söndürmek isterler. Allah ise nûrunu tamamlamaktan başka birşeye râzı olmaz...” Tevbe Sûresi, 9:32.

Eğer şeddeli ^م dahi şeddeli *lâm*'lar gibi bir sayılsa, o vakit bin iki yüz seksen dört (1284) eder. O tarihte Avrupa kâfirleri devlet-i İslâmiyenin nûrunu söndürmeye niyet ederek on sene sonra Rusları tahrik edip Rus'un “doksan üç (93)” muharebe-i meş'umesiyle âlem-i İslâmın parlak nuruna muvakkat bir bulut perde ettiler. Fakat bunda Resâili'n-Nur şakirtleri yerinde Mevlâna Halid'in (k.s.) şakirtleri o bulut zulûmatını dağıttıklarından, bu âyet bu cihette onların başlarına remzen parmak basıyor. Şimdi hatıra geldi ki, eğer şeddeli *lâm*'lar ve

^م ikişer sayılsa, bundan bir asır sonra zulûmatı dağıtacak zâtlar ise, Hazret-i Mehdînin şakirtleri olabilir. Her ne ise... Bu nurlu âyetin çok nuranî nükteleri var.

الْقَطْرَةُ تَدُلُّ عَلَى الْبَحْرِ¹
sırıyla kısa kestik.

1. Damla denize delâlet eder.

YİRMİ DOKUZUNCU ÂYET

Sûre-i İbrahim'in başında

الرَّكِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ¹

âyetidir. Şu âyetin dört beş cümlesinde dört beş îma var. Mecmuu bir işaret hükmüne geçer.

Birincisi: ^{إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ}² cümlesi ifade eder ki: “Kitab-ı Mübîn vasıtasıyla, on dördüncü asırdaki zulûmattan, insanlar biiznillâh Kur'ân'dan

gelen bir nura çıkarlar.” Bu meâl ve hususan نُر lâfzı, Resâili’n-Nur’a mutabık

olduğu gibi, makam-ı cifrîsi şeddeli ن , iki ن olmak üzere bin üç yüz otuz sekiz (1338) veya dokuz (9) ederek, Harb-i Umumî zulûmatında telif edilen Resâili’n-Nur’un fâtıhası olan *İşârâtü’l-İ’câz* tefsiri, o zulmetler içindeki zuhuru tarihine tam tamına tevafuku ve âyetteki *nur* kelimesi, Risale-i Nur’daki *Nur* lâfzına îma ile bakıyor.

İkincisi: *إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ*³ cümlesi evvelki cümledeki *Nuru* târif ederek der: O nur Cenâb-ı Hakkın izzet ve mahmudiyetini gösteren yoldur. Bu cümlelerin makam-ı ebcedîsi beş yüz kırk sekiz (548) veya elli (50) olarak,

Resâili’n-Nur’un şeddeli ن , bir ن olmak üzere adedi olan beş yüz kırk sekiz (548)’e tam tamına tevafuk eder. Eğer okunmayan iki *elif* (ا) sayılsa, mertebesine işaret eden iki farkla yine tam tamına tevafuk eder. Bu îmayı teyid eden, hem letafetlendiren bir münasebet var. Şöyle ki:

1. “Elif lām râ. Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulûmattan çıkarman; kudreti herşeye galip olan ve her türlü hamde lâyük Allah’ın yoluna kavuşturman için onu sana indirdik.” İbrahim Süresi, 14:1.
2. “...İnsanları Rablerinin izniyle inkâr karanlıklarından iman nûruna...” İbrahim Süresi, 14:1.
3. “...Kudreti herşeye galip olan ve her türlü hamde lâyük olan Allah’ın yoluna...” İbrahim Süresi, 14:1.

Âlem-i İslâm için en dehşetli asır, altıncı asır ile Hülâgû fitnessi ve on üçüncü asrın âhiri ve on dördüncü asır ile Harb-i Umumî fitneleri ve neticeleri olduğu münasebetiyle, bu cümle makam-ı ebcedî ile altıncı asra ve evvelki cümle gibi

الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ kelimeleri ile bu asra, Sultan Abdülaziz ve Sultan Abdülhamid devirlerine îma eder.

Hem, sabık âyetlerde ise, Resâili’n-Nur’un ikinci ismine tevafukla işaret eden umum o âyetler, dehşetli asır olan Hülâgû ve Cengiz asrına dahi îma ederler. Hattâ o âyetlerin hem o asra, hem bu asra îmaları içindir ki, Hazret-i Ali (r.a.) Ercûze’sinde ve Gavs-ı Âzam (k.s.) Kasîde’sinde Resâili’n-Nur’a kerametkârâne işaret ettikleri vakit hem o asra, hem şu asra bakıp hiddetle işaret etmişler.

Üçüncüsü: *الظُّلُمَاتِ* *الظُّلُمَاتِ* kelimesindeki *الظُّلُمَاتِ* ’ın adedi bin üç yüz yetmiş iki (1372) ederek bu asrın zulûmleri, zulmetleri ne vakte kadar devam edeceğini, o zulmetlerin içinde bir nur daima tenvire çalışacağını îma ile Risale-i Nur’un tenvirine remzen bakar.

Dördüncüsü: **لَتُخْرِجَ النَّاسَ** cümlesi diyor ki: “Bin üç yüz kırk beş (1345)’te Kur’ân’dan gelen bir nur ile insanlar karanlıklardan ışıklara çıkarılacak.” Bu meâl ise, bin üç yüz kırk beş (1345)’te fevkalâde tenvire başlayan Resâili’n-Nur’a tam tamına cifirce, hem mealce muvafık ve mutabık olmakla, Risale-i Nur’un makbuliyetine îma, belki remzediyor.

Beşincisi: **إِلَيْكَ** ¹ **الرُّكِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ** kelimesi Kur’ân’a has baktığı için hariç kalmak üzere, **الرُّكِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ** cümlesinin makamı Risaletü’n-Nur’un birinci ismine tam tamına tevafuk etmesi, Risaletü’n-Nur’un, Kitab-ı Münzelin tam bir tefsiri ve mânâsı olduğunu ve ondan yabani olmadığını remzen ifade eder. Çünkü **الرُّكِتَابُ** üç yüz seksen iki (382), **أَنْزَلْنَاهُ** dört yüz yirmi üç (423), **أَنْزَلْنَاهُ** yüz kırk dört (144), yekûnu dokuz yüz kırk dokuz (949); eğer tenvin **ن** sayılsa dokuz yüz doksan dokuz (999) ederek Risaletü’n-Nur’un (eğer şeddeli **ن**, bir **ن** sayılsa) adedi olan dokuz yüz kırk sekiz (948) (eğer şeddeli **ن**, iki **ن** olsa) dokuz yüz doksan sekiz (998) sırlı, yani vahiy olmadığını ifade için birtek farkla tevafuk edip ona îma eder.

Elhâsıl: Bu birtek âyette mezkûr beş cümlelerin münasebet-i mâneviyeyi gözeterek beş adet îmaları bir kuvvetli işaret, belki bir delâlet hükmüne geçebilir kanaati bana bunu yazdırdı. Hatâ etmişsem, Kitab-ı Mübîni şefaatçi edip Erhamürrahimînden kusurumun affını niyaz ederim.

**سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ** ²

1. “Elif lâm râ. Bu bir kitap ki, onu sana indirdik...” İbrahim Sûresi, 14:1.

2. “Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın.” Bakara Sûresi, 2:32.

Yirmi dokuzuncu âyetin sehvine dair tafsilât

Küçük bir sehivden kuvvetli bir işaret-i gaybiye gördüm. Ondan bildim ki, o sehiv bunun içinmiş. Şöyle ki:

Birinci Şuâ olan İşârât-ı Kur’âniyenin, yirmi dokuzuncu âyet Sûre-i İbrahim’in başında,

الرُّكَّابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ

içinde ² إلى النور بإذن ربهم cümlesine makam-ı cifrîsi sehven “Bin üç yüz otuz dört (1334) ederek Risale-i Nur’un fâtihası olan *İşârâtü’l-Îcâz* tefsirinin zuhuru ve tab’ı tarihine tevafukla bakar” denilmiş. Halbuki, melfuz harflerinin makamı bin üç yüz otuz dokuz (1339) olup o tefsirin fevkalâde iştiharı ve Dârü’l-Hikmet tarafından ekser müftülere gönderilen nüshalar, müteaddit ve maddî ve mânevî inkılâpların sarsıntılarından vikaye noktasında—çok emâreler ve müftülerin itirafıyla—bির kal’a ve ekser müftülerin ellerinde birer elmas kılıç hükmüne geçmeleri tarihine tevafukla takdîr-kârâne bakar.

Okunmayan iki *elif* ( ) sayılsa, bin üç yüz kırk bir (1341) edip Risale-i Nur’un mebde’-i zuhuruna tam tamına tevafukla bakar.

1. “Elif lâm râ. Bu bir kitap ki, insanları Rablerinin izniyle zulûmattan(karanlıklardan) nura çıkarman için onu sana indirdik.” İbrahim Sûresi,14:1.

2. “...İnsanları Rablerinin izniyle inkâr karanlıklarından iman nûruına...” İbrahim Sûresi, 14:1.

Bu küçük sehiv şöyle bir mânâyı birden kuvvetli ihtar etti ki: O Sûre-i İbrahim’in (a.s.) başındaki âyetin Risale-i Nur’a remzen bakan yalnız onun dört cümlesi değil, belki o birinci sahife âhirine kadar münasebât-ı mâneviye cihetinde bir mânâ-yı remziyle, efrad-ı kesiresi içinde Risale-i Nur’a gizli bir hususiyetle îma eder, remzen bakar. Ben şimdilik o hakikat-i remziyeyi beyan edemem. Yalnız kısa bir işaret edilecek.

Evet, Risale-i Nur’un mayası ve meşrebi tefekkür ve şefkat olduğu cihetle, Hazret-i İbrahim’in (a.s.) hususî meşrebi olan tefekkür ve şefkat noktasında tam

tevafuk etmek sırrıyla şu sûrede daha ziyade Risale-i Nur'u kucağına alıyor. Baştaki âyet, dört cümle ile en karanlık bir asrın kara kara içinde, zulmet zulmet içinde insanları nura çıkaran ve Kur'ân'dan çıkan bir nura parmak bastığı gibi, en karanlık içinde bulunan ve Risale-i Nur'un cereyanına muhalif gidenleri tarif eder.

ÜÇÜNCÜ ÂYET:

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي
ضَلَالٍ بَعِيدٍ¹

Bu dahi, üç cümlesiyle bazı münasebât-ı mâneviye ve muvafakat-ı mefhumîye cihetinde ve hem Risale-i Nur'un mesleğine, hem mülhidlerin mesleğine îmaen bakar ve birinci cümlesiyle der ki: “O bedbahtlar, bazı ehl-i imanın (imanları beraber olduğu halde) ve bir kısım ehl-i ilmin (âhireti tam bildikleri halde) onlara iltihak delâletiyle, bilerek ve severek hayat-ı dünyeviyeyi dine ve âhirete, yani elması tanıdığı ve bulduğu halde beş paralık şişeyi ona tercih etmek gibi sefahet-i hayatı, dinî hissiyata muannidâne tercih edip dinsizlikle iftihar ederler.”

1. “Onlar dünya hayatını seve seve âhirete tercih ederler, halkı Allah yolundan alıkoyarlar ve doğru yolu eğri göstermeye çalışırlar. Öyleleri, haktanpek uzak bir sapıklık içindedirler.” İbrahim Sûresi, 14:3.

Bu cümlelerin bu asra bir hususiyeti var. Çünkü hiçbir asır böyle bir tarzı göstermemiş. Sair asırlarda o ehl-i dalâlet âhireti bilmiyor ve inkâr ediyor. Elması elmas bilmiyor, dünyayı tercih ediyor.

Ve ikinci cümlesi olan وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ile der ki: “O bedbahtların dalâleti, muhabbet-i hayattan ve temerrüdden neş’et ettiği için kendi halleriyle durmuyorlar, tecavüz ediyorlar. Bildikleri ve onunla ecdatları bağlı olan dine, adavetkârâne, menbalarını kurutmak ve esasatını bozmak ve kapılarını ve yollarını kapatmak istiyorlar.”

Ve üçüncü cümlesi olan وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا ile der ki: “Onların dalâleti fenden, felsefeden geldiği için acip bir gurur ve garip bir firavunluk ve dehşetli bir enâniyet onlara verip nefislerini öyle şımartmış ki, kâinatı idare eden İlâhî kanunların şûalarını ve insan âleminde o hakaikin düsturlarını süflî hevesatlarına ve müştehiyatlarına müsait görmediklerinden—hâşâ hâşâ!—eğri, yanlış, noksan bulmak istiyorlar.” İşte bu âyet, üç cümlesiyle mânen bu asırda acip bir taife-i dâlleye tam bir tevafuk-u mânevî ile, mânâ-yı işârîsiyle çok efradı içinde hususî

baktığı gibi, tevafuk-u cifrîsiyle dahi başlarına parmak basıyor.

Evet, evvelki cümle olan **الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ** 'nin makamı bin üç yüz yirmi

yedi (1327); eğer şeddeli **ل** ve **ب** ikişer sayılsa Arabî tarihiyle bin üç yüz elli dokuz (1359) edip o tuğyanlı taifenin savletli zamanını göstererek tam tevafukla

bakar. **وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا** 'nin makamı; tenvin, **ن** olmak cihetiyle bin iki yüz dokuz (1209) ederek şariat-ı İslâmiyeye suikast olarak ecnebî kanunlarını adliyeye sokmak fikri ve teşebbüsü tarihine tam tamına tevafukla bakar. Ve bu emareler gibi çok îmalarla baştaki âyetin kuvvetli işaret ettiği Risale-i Nur'un muarızlarına zâhir bir surette baktığı gibi, mefhum-u muhalifi delâletiyle dahi Risale-i Nur'a tam bakar. Hattâ dördüncü âyette Risale-i Nur'un Türkçe olmasını tahsin eder ve beşincide Arabî ve Türkçeyi tam bilmeyen ve mürşidleri ve âlimleri perişan olan vilayat-ı Şarkiyede Risale-i Nur imdatlarına ve her

taifeden ziyade başlarına gelen hâdiseler ve âyette **بِآيَاتِ اللَّهِ** tâbir edilen elîm vakıaları hatırlarına getirmekle ikaz ve irşad etmelerine bir mânâ-yı işârî ve remzî ile emrediyor. Bu âhirki ehemmiyetli işareti beyan etmeme şimdilik izin olmadığından, yalnız herbirinin birtek remzi gayet kısa beyan edilecek. Şöyle ki:

1. "Allah'ın geçmişteki azap günleri" İbrahim Sûresi, 14:5.

DÖRDÜNCÜ ÂYETİN:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ

cümlesi makam-ı cifrîsiyle ve baştaki âyetin işaretleri karinesiyle, risalet ve nübüvvetin her asırda veraset noktasında naipleri, vekilleri bulunmak kaidesiyle, bir mânâ-yı remzî cihetinde, vazife-i irsiyeti yapan Risale-i Nur'u efradı içine hususî bir iltifatla dahil edip lisan-ı Kur'ân olan Arabî olmayarak Türkçe

olmasını takdir ediyor. Evet, bunun makamı **رَسُول** deki tenvin **ن** sayılmak ve

şeddeli **ل** iki sayılsa ve şeddeli **ي** bir sayılsa bin üç yüz elli sekiz (1358), her

ikisi bir **ن** sayılsa bin üç yüz yirmi sekiz (1328); şeddeliler iki sayılsa, tenvin sayılmazsa, bin üç yüz on sekiz (1318), hem tenvin, hem şeddeliler sayılsa bin üç yüz altmış sekiz (1368) ederek Risale-i Nur'un beş devresine ve beş vaziyetine remzen ve îmaen bakar.

1. "Hak dini onlara açıklasın diye, her peygamberi Biz ancak kendi kavminin lisaniyla gönderdik." İbrahim Sûresi, 14:4.

BEŞİNCİ ÂYETTE:

أَنْ أَخْرَجَ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ
بِآيَاتِ اللَّهِ

إِلَى النُّورِ وَذَكَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ

cümlesinde makam-ı cifrîsi, şeddeliler birer sayılmak cihetinde bin üç yüz elli bir (1351) ederek Risale-i Nur'un şimdilik beyanına iznim olmayan ehemmiyetli vazifesinin ve bu evâmir-i Kur'âniyeyi imtisalinin tarihine tam tamına tevafuk-u cifrî ve muvafakat-ı mâneviye karinesiyle ve kıssadan hisse almak münasebât-ı mefhumîye remzi ile Risale-i Nur'a îmaen bakar. Daha yazılacak çok gaybî işaretler var; fakat izin verilmedi, şimdilik kaldı.

1. "Kavmini karanlıklardan nûra çıkar ve Allah'ın geçmişteki azap günlerini onlara hatırlat." İbrahim Sûresi, 14:5.

Sekizinci Şuâ

Üçüncü bir keramet-i Aleviye

BİR İFADE-İ MERAM

Mâlum olsun ki, ben Risale-i Nur'un kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmekle Kur'an'ın hakikatlerini ve imanın rükünlerini ilân etmek ve zaaf-ı imana düşenleri onlara davet etmek ve onların kuvvetlerini ve hakkaniyetlerini göstermek istiyorum. Yoksa, hâşâ, kendimi ve hiçbir cihetle beğenmediğim nefis-i emmâremi beğendirmek ve medhetmek değildir.

Hem Risale-i Nur zâhiren benim eserim olmak haysiyetiyle senâ etmiyorum. Belki yalnız Kur'an'ın bir tefsiri ve Kur'an'dan mülhem bir tercüman-ı hakikîsi ve imanın hüccetleri ve dellâlı olmak haysiyetiyle meziyetlerini beyan ediyorum. Hattâ, bir kısım risaleleri ihtiyarım haricinde yazdığım gibi Risale-i Nur'un ehemmiyetini zikretmekte ihtiyarsız hükmündeyim. İmam-ı Ali'nin (radıyallahu anh) Âyetü'l-Kübrâ namını verdiği Yedinci Şuâ risalesini yazmakta çok zahmet çektiğime bir mükâfat-ı âcile ve bir alâmet-i makbuliyet ve bir medâr-ı teşvik olarak bu keramet-i Celcelûtiye, inayet-i İlâhiye tarafından verildiğine şüphem kalmamış. Tahdis-i nimet kâbilinden bunu Sekizinci Şuâ olarak yazdım. Yoksa haşre dair mühim bir âyetin mu'cizeli olan burhanlarını yazacaktım.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İmam-ı Ali'nin (radiyallahu anh) Risale-i Nur'a dair üçüncü bir kerametidir.

Evet, On Sekizinci ve Yirmi Sekizinci Lem'alarda izah ve ispat edilen iki zâhir kerametini teyid ve takviye ederek Kaside-i Celcelûtiyesinde, Sirâcü'n-Nur'dan sarahat derecesinde haber verdiği gibi, yine o kasidede Sirâcü'n-Nur'un en namdar risalelerine parmak basıyor, âdetâ alkışlıyor; ve sekiz adet remizle meşhur bir kısım risalelerini gösteriyor.

BİRİNCİSİ

Risale-i Nur'a tasrih eden ¹ تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً fıkрасından sonra Süryanî lisanıyla Esmâ-i Hüsnâdan istimdat ve suver-i Kur'âniye ile bir münâcât yapıyor. Tam otuz üç sûrelerle öyle garip ve mânidar bir tarzda zikrediyor ki, bir kısım sırları ve gaybî haberleri dahi bildirmek istediği anlaşılıyor. Ben sıkıntılı bir zamanda İmam-ı Ali'nin (radiyallahu anh) Âyetü'l-Kübrâ namını verdiği Yedinci Şuâyı bitirdiğim aynı vakitte, itikadımca bana acele bir mükâfat ve bir ücret olarak, geceleyin Celcelûtiye'yi okudum. Birden bir ihtar-ı gaybî gibi kalbime denildi:

1. Sirâcü'n-Nur (Nur Kandili) gizliden gizliye yapıp intişar eder; yayılır.

İmam-ı Ali (radiyallahu anh), Risale-i Nur ile çok meşguldür. Mecmuundan haber verdiği gibi, kıymettar risalelerine de işaret derecesinde remzedip îma ediyor. Eğer sarîh bir surette gaybdan haber vermek (çok zararları bulunduğundan hikmete münâfi olduğu cihetle) hikmet-i İlâhiye tarafından yasak olmasaydı tasrih edecekti.

Meselâ, sûreleri tâdâd ederken, yirmi beşinciye geldiği vakit diyor ki:

بِحَقِّ تَبَارَكَ ثُمَّ نُونٍ وَسَائِلٍ .. وَبِسُورَةِ التَّهْمِيزِ
وَالشَّمْسُ كُورَتْ
وَبِالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى .. وَبِاقْتَرَبَتْ
لِيَ الْأُمُورِ تَقَرَّبَتْ

وَبَسُورَ الْقُرْآنِ حِزْبًا وَآيَةً .. عَدَدَ مَا قَرَأَ الْقَارِئُ
وَمَا قَدْ تَنَزَّلَتْ

فَاسْأَلْكَ يَا مَوْلَايَ بِفَضْلِكَ الَّذِي .. عَلَى كُلِّ مَا
أَنْزَلْتَ كُتِبًا تَفَضَّلْتَ

İşte bu fıkralarda Eskişehir Ağırceza Mahkemesini hayrette bırakan ve üstünde gözle görünen bir kerametiyle ve kıyamet ve haşri ispat eden harika hüccetleriyle iştihar eden Yirmi Dokuzuncu Söz Hazret-i İmam-ı Ali (radiyallahu anh), zikir ve tâdâd ettiği sûrelerin yirmi dokuzuncu mertebesinde

وَالشَّمْسُ كُوِّرَتْ

ile ona işaret eder. Çünkü, kıyamet kopmasından gayet dehşetli haber veren ² إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ

sûresine tam mutabık bir surette, o Yirmi Dokuzuncu Söz, kıyametin ve harab-ı âlemin ve mevt-i dünyanın ve hayat-ı âhiretin ve ihyâ-yı emvâtın kat'î hüccetlerini beyan ederken, bu sûrenin dehşetli tasvirini zikretmesi, hem mânâda, hem yirmi dokuzuncu mertebede tetabukları o işareti ispat eder.

Hem, tahavvülât-ı zerratta boğulan maddiyyunları susturan ve zerrâtın tahavvülâtı ve harekâtını, vazife ve intizamlarını emsalsiz bir tarzda ispat eden “Otuzuncu Söz” nâmındaki Zerrat Risalesine Hazret-i İmam-ı Ali (radiyallahu

anh), otuzuncu mertebede وَبِالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا kasemiyle ona işaret eder. Evet,

bu işarete lâfzan ve sureten sûre-i ³ وَبِالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا ve Risale-i Zerrat, birbirine müşâbehetle beraber, mânâ cihetiyle dahi münasebet var. Çünkü, sûre-i

وَالذَّارِيَّاتِ

’ın başında, tesadüfî ve intizamsız zannedilen temevvücat-ı havâiye, gayet hikmetli ve vazifedar olarak rububiyetin tekvînî emirlerini etrafa yetiştirir diye ifade ettiği gibi, Risale-i Zerrat dahi, maddiyyunlar tarafından tesadüfî ve intizamsız telâkki edilen harekât-ı zerrat dahi, gayet hikmetli ve o zerreler muntazam vazifelerle vazifedar olduklarını gayet kuvvetli ve kat’î burhanlarla ispat ediyor.

1. Tebareke, Nûn, Mearic, Hümeze, Tekvîr, Zariyat ve Necm Sûrelerinin hakkı için ve İktarabet (Kamer) Sûresinin hakkı için, bütün işler bana yaklaşmış oldu. Hizb hizb, âyet âyet Kur’ân sûrelerinin hakkı için, bunları okuyanın okumaları adedince ve nazıl olan âyet ve sûreler sayısınca, indirdiğin bütün faziletli kitapların faziletleri hakkı için ey Rabbim, Sendenyardım diliyorum.

2. “Güneş dürülüp toplandığında.” Tekvîr Sûresi, 81:1.

3. “Yemin olsun esip savuran rüzgâra.” Zâriyât Sûresi, 51:1.

Hem Mi'rac-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâmı delâil-i akliye ile gayet mâkul ve kat'î bir surette ispat eden ve "Otuz Birinci Söz" nâmında ve mertebesinde bulunan Risale-i Mi'raca, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) otuz birinci mertebede Mi'rac-ı Ahmedî (a.s.m.) ve Kab-ı Kavseyndeki müşahede ve

mükâlemeyi sarîh bir surette başlayan sûre-i ¹ **وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ** nın başında

bulunan **وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ** cümlesi ile sarahate yakın bir tarzda o risaleye işaret

eder ve sûre-i **وَالطُّورِ** yi bırakarak **وَالذَّارِيَّاتِ** den sonra **وَالنَّجْمِ** sûresini zikretmesi bu işareti kuvvetlendirir.

Hem Şakk-ı Kamer Mu'cizesini münkirlere karşı kuvvetli delillerle ispat eden Mi'rac Risalesinin zeyli bulunan "Şakk-ı Kamer Risalesi" nâmında, otuz birinci mertebenin âhırinde olan o risaleye, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) şakk-ı kameri

nass-ı sarîhle zikreden sûre-i ² **اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ** den iktibas ederek otuz birinci mertebenin akabinde zikredilen

وَبِاقْتَرَبَتِ إِلَى الْأُمُورِ تَقَرَّبَتْ ³ fıkrasıyla sarahate yakın işaret eder.

1. "Battığı zaman yıldız andolsun." Necm Sûresi, 53:1.

2. "Kıyâmet yaklaştı, ay yarıldı." Kamer Sûresi, 54:1.

3. Ve İktirabet (Kamer) Sûresiyle bütün işler bana yaklaşmış oldu.

Malûmdur ki, Risale-i Nur, başta otuz üç adet Sözlerdir ve "Sözler" nâmıyla yâd edilir. Fakat, Otuz Üçüncü Söz müstakil değil, belki otuz üç adet Mektubattan ibarettir. Ve "Mektubat" namıyla zikredilir. Sonra Otuz Birinci Mektup dahi müstakil değil, belki otuz bir adet Lem'alardan mürekkeptir ve "Lem'alar" adıyla müştehirdir. Sonra Otuz Birinci Lem'a dahi müstakil olmamış; o da inşaallah otuz bir adet Şuâlardan mürekkep olacak. El-Âyetü'l-Kübrâ Yedinci ve bu risale Sekizinci Şuâlardır. Demek Sözlerin hâtimesi Otuz İkinci Sözdür.

Hem Risale-i Nur'un yıldızları içinde bir güneş hükmünde şakirtlerince telâkki edilen Otuz İkinci Söz nâmındaki üç mevkıflı risale-i harika ve câmia ve Sözler'in bir cihette hâtimesi ve cemiyetli neticesi olan o risaleye Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) onun fevkalâde ehemmiyetini ve câmiyetini göstermek için Kur'ân'ın çok sûreleriyle birden otuz ikinci mertebede

وَبِسُورِ الْقُرْآنِ حِزْبًا وَآيَةً ¹ kasemiyle otuz ikinci mertebede bulunan o câmi' risaleye işaret eder.

Risale-i Nur'un Otuz Üçüncü Sözü ise, bundan evvel beyan ettiğimiz gibi otuz üç adet mektuplardan ibaret ve "Mektubat" namında otuz üç kitap ve yüzden ziyade risalelerdir.

İşte Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) otuz üçüncü mertebede ve kaseminde Otuz Üçüncü Sözü'nün eczaları olan o yüz on kitap ve Mektubat'a birden işaret etmek için yüz on semâvî suhuf nâmında yüz on muhtasar kitaplar ve o büyük mukaddes kitaplardan istimdat mânâsında olan şu

فَاسْأَلْكَ يَا مَوْلَايَ بِفَضْلِكَ الَّذِي عَلَى كُلِّ
مَا أَنْزَلْتَ كُتُبًا تَفَضَّلْتُ²

kelâmıyla işaret eder. Malûmdur ki, ilm-i belâğatte ve fenn-i beyanda uzak ve gizli mânâlara delâlet etmek için "karine" tabir ettikleri emarelerden ve münasebetlerden birisi bulunsa, uzak bir mânâ ve gizli ve işârî olan bir mefhum, karinenin kuvvetine göre sarîh ve zâhir mânâsı gibi kabul edilir. İşte bu kaideye binaen, bu işârî mânâların herbirisine müteaddit karineler, emareler bulunduğu gibi, sair arkadaşları da ona karineler olur. Risale-i Nur'un mecmuundan haber veren sarîh fıkralar dahi herbirisine kuvvetli bir karinedir.

1. Hizb hizb, âyet âyet Kur'ân sûrelerinin hakkı için.

2. Ey Mevlam, lütfunla indirdiğin bütün faziletli kitaplarının hakkı için Senden yardım diliyorum.

İKİNCİ REMİZ

Kur'an'ın el-âyetü'l-kübrası olan

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ
مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِحُ بِحَمْدِهِ¹

nin hakikat-ı kübrâsını ve tefsir-i ekberini gösteren ve Ramazan-ı Şerifin ilhâmî bir hediyesi bulunan Yedinci Şuâ risalesine Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Mektubat'a işaretten sonra Lem'alar'a işaret içinde Şuâlar'a bakarak²

وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى آمِنِي مِنَ الْفَجْتِ

HAŞİYE-1

deyip ilm-i belâğatçe

"müstetbeatü't-terakîb" ve "maarîzü'l-keîlâm" denilen mânâ-yı zâhirinin tebaiyetiyle ve perdesinin arkasıyla müteaddit karinelerin kuvvetine göre işaret eder. Ve o acip ve yüksek ve tevhidin hüccetü'l-kübrâsı ve el-âyetü'l-kübrânın bir alâmet-i kübrâsı ve bir tefsir-i âzamı olan risaleye "Âyetü'l-Kübrâ" namı veriyor. Ve o namla, hem menbaı olan âyetü'l-kübrânın azametini, hem bu Yedinci Şuâ olan vahdâniyetin ve tevhidin burhan-ı âzamının fevkalâde kuvvetini ilân eder, haber verir. Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) bu büyük iltifatına,

bu risalenin liyakatine her kimin bir şüphesi varsa, gelsin, bir defa o risaleyi okusun. Eğer “Evet, lâyıktır” demezse, bana tuh desin!

1. “Yedi gökle yer ve onların içindekiler Onu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki Onu övüp tesbih etmesin.” İsrâ Sûresi, 17:44.

2. Ey Mevlâm! Âyetü'l-Kübrâ hürmetine, beni bütün sıkıntılardan kurtar.

Haşiye-1 İmam-ı Ali bu fıkra ile işaret eder ki, Âyetü'l-Kübrâ risalesi yüzünden şakirtleri bir musibete düşecekler ve onun kerameti ve bereketiyle emniyete ve selâmete çıkacaklar. Evet, bu keramet-i Aleviye tam tamına çıktı ki, o risale için hapse düşüp ve onun kuvvetli hakikatleriyle kurtuldular.

Evet Kur’ân’ın aleyhinde bin seneden beri müntakimâne hazırlanan dinsizlerin itirazlarını ve kâfir feylesofların terâküm edip şimdi yol bularak intişar eden şüphelerini ve Kur’ân’ın dehşetli darbelerinden intikam besleyen muannid Yahudilerin ve mağrur bir kısım Hıristiyanların hücumlarını def edip mukabele eden ve her asırda Kur’ân’ın pek çok kahramanları ve mânevî kal’aları vardı. Şimdi ihtiyaç bir-ikiden, yüze çıkmış. Ve müdafîler yüzden, iki-üç inmiş.

Hem, hakaik-i imaniyeyi, ilm-i kelâmdan ve medreseden öğrenmek çok zamana muhtaç bulunduğundan, bu zamanda o kapı dahikapandı. Hem çabuk, hem herkes anlayacak bir tarzda en derin hakikatleri talim eden Risale-i Nur, elbette İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın bu iltifatına lâyıktır.

Hem İmam-ı Ali (r.a.) onuncu mertebe-i tâdâdında onuncu sûre olarak ve

وَبِسُورَةِ الدِّخَانِ فِيهَا سِرًّا قَدْ أَحْكَمَتْ

kıyamet ve Leyle-i Berâta bakan

deyip mânâ-yı işârîsiyle “Onuncu Söz” namında ve mertebesinde olan Haşır Risalesine işaretle beraber, o risalenin fevkalâde ehemmiyetini ve gayet muhkem olduğunu ve o zamanın dumanlı karanlıklarını izale eden bir Leyle-i Berâtın bir kandili hükmünde bulunmasına ve haşır ve kıyametin bir alâmeti olan duhan, hem Leyle-i Berâtın senevî olarak hikmetli tefrik ve taksim-i umûr noktalarıyla ve başka karineler ile îmaen ve remzen haber veriyor.

1. İçine muhkem (sağlam) bir şekilde sırların yerleştirildiği Duhan Sûresinin hakkı için.

Evet, Onuncu Söz, çok ehemmiyetli bir belâyı def etti. Hürriyet-i efkâr serbestiyeti ve harb-i umumî sarsıntısı vaktinde haşrı inkâr eden münafıklar, fırsat bulup çok yerlerde zehirli fikirlerini izhara başladıkları bir zamanda Onuncu Söz çıktı ve tab edildi. Bin nüshası etrafa yayıldı, onu gören herkes kemâl-i iştîyak ve merakla okudu. Zındıkların kâfirâne fikirlerini tam kırdı ve onları susturdu.

İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın bu takdirine liyakatini ispat etti. Kimin şüphesi varsa, gelsin, onu dikkatle okusun, haşrın ne kadar kuvvetli bir burhanı olduğunu görsün.

Hem Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) on dokuzuncu sûre olarak Sûretü’n-Nur’u

بِسْرِ حَوَامِيمِ الْكِتَابِ جَمِيعِهَا عَلَيْكَ بِفَضْلِ النُّورِ
يَانُورُ أَقْسَمْتُ

fıkrasıyla zikrederek pek muhtasar olan On Dokuzuncu Söze ve pek mükemmel bulunan On Dokuzuncu Mektuba işaret için *nur* lâfzını tekrar etmekle mektupların mertebesi, yani On Dördüncü Mektup noksan kalmasına îmaen Sûre-i Nur'u on beşincide yine zikretmesiyle gayet lâtif ve müdakkikane haber veriyor. Ve o iki risaleleri, Risale-i Nur'un büyük nurları olduklarını bildiriyor.

1. Kur'an'da geçen bütün "Hâ, Mîm"lerde bulunan sırların hakkı için ve Ey Nur, risalelere bölünmüş Nur'un hakkı için beni koru!..

Evet, risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâma dair olan On Dokuzuncu Söz, hem üç cihetle kerametli ve harika olan On Dokuzuncu Mektup, elhak, Risale-i Nur'un en parlak birer nurudurlar. Ve Âişe-i Sıddîka

Radıyallahu Anhânın beraati münasebetiyle, âyet-i Nur'un **مَثَلُ نُورِهِ** kelimesindeki zamir, üç vecihten birisiyle Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâma râci olmak haysiyetiyle, Sûre-i Nur, zât-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm ile ziyade alâkadar bulunduğundan, o sûre ile risalet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmı ispat eden o iki risaleye iki *nur* lâfzıyla, belki üç *nur* kelimeleriyle yine aynen risalet-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâmı ispat eden Mi'rac Risalesine dahi işaret etmiş.

Ben itiraf ediyorum ki, On Dördüncü Mektup noksan kaldığını unutmuştum. Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) aynı sûreyi iki defa tekrar etmesiyle tahattur ettim ve işârâtındaki dikkatine hayran oldum. Fakat o tekrar, yalnız On Dokuzuncu Söz ve Mektup için sayılır; ondan sonrakilere nisbeten sayılmaz.

ÜÇÜNCÜ REMİZ

Yirmi Sekizinci Lem'ada izah ve ispat edilen

تَقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً تَقَادُ سِرَاجُ السُّرُجِ سِرًّا
تَنَوَّرَتْ¹
بُنُورِ جَلَالِ بَازِخٍ وَشَرَنْطَخٍ بِقُدُوسٍ بَرَكُوتٍ بِهِ
النَّارُ أَخْمَدَتْ²

fıkralarıyla Risale-i Nur'un üç ehemmiyetli vaziyetini haber veriyor. Bu fıkraların sarahate yakın bir surette hem cifir, hem mânâ cihetiyle Risale-i Nur'a işaretini On Sekizinci Lem'ada izahına binaen, burada ise orada zikredilmeyen ve İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın nazar-ı dikkatini celb eden yalnız üç sırrı beyan edilecek.

Birincisi: İslâmlar içinde, dellâllar elinde teşhir suretinde gezdirmeye lââyık olan Risale-i Nur, maatteessüf, gayet gizli perde altında intişar ve istitara mecbur

olmasına işareten, İmam-ı Ali Radıyallahu Anh, iki defa **سِرّاً بَيَانَةً** ve **سِرّاً تَنْوَرَتْ** kelimeleriyle **سِرّاً** yani “Gizli intişar edebilir” müteaccibâne haber veriyor.

İkincisi: Risale-i Nur, İsm-i Âzam cilvesiyle ve ism-i Rahîm ve Hakîmin tecellisiyle zuhur ettiğinden, imtiyazlı hassası **اللَّهُ أَكْبَرُ** den iktibasen celâl ve

kibriya, ³ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** den istifâzen merhamet ve şefkat, ⁴ **وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ** den istifadeten hikmet ve intizamın esasları üzerine

gidiyor. Onun ruhu ve hayatı onlardır. Sair meşreplerdeki aşk yerinde, Risale-i Nur’un meşrebinde müştakane şefkattir. Ve re’fetkârane muhabbettir. Nasıl ki Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) sarîh bir surette Siracü’n-Nur’un tarih-i telifini ve

tekemmül zamanını ve meşhur ismini **تَقَادُ سِرَاجُ النُّورِ** fıkrasıyla haber

vermiş. Öyle de, **بُنُورٍ جَلَالٍ بَارِخٍ وَشَرَنْطَخٍ** (ilâ âhir) fıkrasıyla da Siracü’n-

Nur’un esaslarından haber veriyor. Çünkü **جَلَالٍ بَارِخٍ** izzet, azamet ve celâl

ve kibriyadır. **شَرَنْطَخٍ** Süryanice Rauf ve **بَرْكُوتٍ** Rahîmdir. Demek Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh Siracü’n-Nur’u tarif ediyor “Hayatını ve nurunu, kibriya ve azamet ve refet ve rahîmiyetten alıyor” diye mümtaz hasiyetini beyan eder.

1. Nur kandili, gizliden gizliye yanıp yayılır. Siracü’s-Sürc (Kandiller Kandili), gizliden gizliye yanıp aydınlanır.

2. Rahîm, Celâl, Raûf, Münezzeh, Kuddûs ve Rahîm isimlerinin nuruyla fitne ve dalâlet ateşi söndürülecek.

3. Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

4. “Onun kuvveti herşeye galiptir ve O herşeyi hikmetle yapar.” İbrahim Süresi, 14:4.

Üçüncüsü: Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahu Anh, bu fıkroda **بِه النَّارِ أُخِمِدَتْ** cümlesiyle diyor ki: 1354’te Siracü’n-Nur (yani, *Risale-i Nur*’un nuru) ile dalâletin tecavüz eden nârı inşaallah sönecek. Yani, fitne-i diniye ateşini ya tahribattan vazgeçirecek veya ileri tecavüzatını kırarak.

Eğer hicrî tarihi olsa, bundan iki sene evvel, dini dünyadan tefrik fırsatından

istifade ile, dinin ve Kur'ân'ın zararına olarak ilerleyen dehşetli tasavvuratın tecavüzatı tevakkuf etmesi, elbette karşılarında kuvvetli bir seddin bulunmasındandır. O sed ise, bu zamanda çok intişar eden Risale-i Nur'un keskin hüccetleri ve kuvvetli burhanları olduğu çok emarelerle hissediliyor. Ve bu ikinci ihtimaldeki işaret-i Aleviye dahi onu teyid ediyor.^{HAŞİYE-1}

إِنَّا آَعَطَيْنَا

Haşiye-1 Hem de nın sırrı kısmen tahakkuk etmiş. Çünkü, süfyanîyetin dört rûknünden en kuvvetlisi ve dehşetlisi bütün bütün çekildi. Kabir altında azap çekiyor. Ve en büyüğü dahi âlâkası bilfiil çekilmiş, Mason komitesinin mahkûmu ve âleti olup azabıyla meşguldür. Yalnız onun gölgesi hükmediyor. İleri tecavüz etmemekle beraber kısmen geriliyor. Bâki kalan iki şahıs ise ellerinden gelse tamire çalışacaklar.

Evet, cifirce بِه النَّارُ أُخِمِدَتْ خ: altı yüz (600), ت dört yüz (400), ر iki

yüz (200), şeddeli ن yüz (100), م kırk (40), د ve üç ا yedi (7), ب deki بِه

iki, ه beş, yekûnu bin üç yüz elli dört (1354) eder. Lillâhilhamd, Siracü'n-Nur'un el-Âyetü'l-Kübrâsı gibi çok risaleleri var. Herbiri kuvvetli birer lâmba hükmünde sırat-ı müstakimi gösterip İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın haberini tasdik ediyorlar.

بِه النَّارُ أُخِمِدَتْ

Bu üçüncü sırrın münasebetiyle aynen gibi bin üç yüz elli dört (1354) tarihine makam-ı cifrîsiyle bakan ve Said'in (r.a.) iki mâruf lâkabına remzen ve ismen îma eden ve "Kendini muhafaza et" emrini veren ve o tarihte herkesten ziyade müteaddit tehlikelere mâruz bulunacağını telvih eden Ercûze'nin âhirlerindeki

فَاسْئَلْ لِمَوْلَاكَ الْعَظِيمِ الشَّانِ .. يَا مُدْرِكَ لِدَلِكِ
الزَّمَانِ

بَانَ يَقِيكَ شَرَّ تِلْكَ الْفِتْنَةِ وَشَرِّ .. كُلِّ كُرْبَةٍ وَمِحْنَةٍ²

fıkrasıyla diyor: "Yâ Said el-Kürdî! 1354 tarihine yetişirsen, Mevlâ-yı Azîminden, o zamanın ve o asrın fitne ve şerlerinden muhafazanı iste ve yalvar."

1. Fitne ve dalâlet ateşi onunla söndürülecek.

2. Ey fitne ve felâket asrına yetişen kişi! Şanı yüce Mevlâ'dan, her türlü fitne, bela ve musibetinişerrinden korunmayı iste ve yalvar ki o fitne, sıkıntı ve azabınışerrinden seni korusun.

Evet, On Sekizinci Lem'ada birinci keramet-i Aleviyyenin izahında, Kaside-i Ercûziyyenin Risale-i Nur ve müellifine dair işârât-ı gaybiyesi beyan edilmiş. İsm-i Âzam ve "sekîne" tabir ettiği esmâ-i sitte-i meşhuruyla daima meşgul olan bir şakirdiyle konuştuğu ve teselli verdiği ve çok emareler ve karinelerle o şakirt, Said olduğu ispat edilmiş. Ve orada o şakirdine demiş:

أَحْرَفُ عَجْمٍ سَطَّرَتْ تَسْطِيرًا بِتَّ بِهَا الْأَمِيرُ وَالْفَقِيرَا

Yani, ecnebi hurufları bin üç yüz kırk sekiz (1348)'de tâmim edilecek, çoluk-çocuk emirler ve fakirler icbar suretinde, gece dersleriyle öğrenmeye çalışacaklar.

Evet, سَطَّرَتْ تَسْطِيرًا ت sekiz yüz (800), iki

س yüz yirmi (120), iki ر dört yüz (400), iki ط on sekiz (18), bir ي on (10), mecmuu bin üç yüz kırk sekiz (1348)'dir. Aynı tarihte Lâtînî huruflarına gece dersleriyle cebren çalıştırıldı.

Sonra İmam-ı Ali (r.a.) Sekîne ile meşgul olan Said'e (r.a.) bakar, konuşur.

Akabinde يَا مُدْرِكَا لِذَلِكَ الزَّمَانِ der. İki-üç yerde kuvvetli işaretle Said (r.a.) ismini verdiği şakirdine hitaben, “Kendini Sekîne ile dua edip muhafazaya çalış” Yâ-i nidâi'den sonra müteaddit karineler ve emarelerle Said var. Demek

يَا سَعِيدُ مُدْرِكَا لِذَلِكَ الزَّمَانِ¹ olur. Bu fıkra nasıl ki مُدْرِكَا kelimesiyle دَرِّكَا

“el-Kürdî” lâkabına hem lâfzan, hem cifren bakar. Çünkü mim'siz

“Kürd”² kalbidir. م ise ل , ve ي ye tam muvafıktır. Öyle de, diğer bir ismi olan “Bediüzzaman” lâkabına dahi “ez-zaman” kelimesiyle îma etmekle beraber, bin üç yüz elli dört (1354) veya bin üç yüz elli beş (1355) makam-ı cifrîsiyle Said'in (r.a.) hakikat-i halini ve hilâf-ı âdet vaziyetini ve hıfz u vikaye için kesretli duasını ve halvet ve inzivasını tamamiyle tabir ve ifade ettiğinden, sarahate yakın bir surette parmağını onun başına o kasidede teselli için basıyor. Burada da

بِهِ النَّارُ أُخْمِدَتْ³ sırrına mazhar olan Risale-i Nur'u alkışlıyor.

1. Ey o fitne ve felâket asrına yetişen Said!

2. Yani tersinden okunusudur.

3. Onunla fitne ve dalâlet ateşi söndürülecek.

Malûm olsun ki, Celcelûtiye'nin esası ve ruhu olan الْقَسَمُ الْجَامِعُ وَالِدَعْوَةُ الشَّرِيفَةُ وَالْإِسْمُ الْأَعْظَمُ¹ İmam-ı Ali

Radıyallahu Anhın en mühim ve en müdakkık üveysî bir şakirdi ve İslâmiyetin en meşhur ve parlak bir hücceti olan Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazâlî (r.a.) diyor ki: “Onlar vahiyle Peygambere (a.s.m.) nazil olduğu vakit, İmam-ı Ali'ye (r.a.)

emretti, ‘Yaz’; o da yazdı, sonra nazmetti.”

İmam-ı Gazâlî(r.a.) diyor:

إِنَّ هَذِهِ الدَّعْوَةَ الشَّرِيفَةَ وَالْوَفْقَ الْعَظِيمَ
وَالْقَسَمَ الْجَامِعَ وَالْإِسْمَ الْأَعْظَمَ وَالسِّرَّ الْمَكُونُ
الْمُعْظَمَ لَا شَكَّ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ²

İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Nureddin’den ders alarak bu Celcelûtiye’nin hem Süryanîkelimelerini, hem kıymetini ve hâsiyetini şerh etmiş.

1. Geniş mânâları içeren kasem, kıymetli dua ve İsm-i Âzam...

2. Hiç şüphesiz bu kıymetli münacat ve muazzam dua ve geniş mânâlar ihtivâeden kasem ve İsm-i Âzam ve bu büyük gizli sır, dünya ve âhirethazinelerinden bir hazinedir.

DÖRDÜNCÜ REMİZ

İmam-ı Ali (r.a.) Siracü’n-Nur’dan haber verdikten sonra, yine otuz üç ve bir cihetle otuz iki adet Süryanîce esmâyı tâdâd ederken, Risale-i Nur’un en kuvvetli, en kıymetli olan Mu’cizat-ı Kur’âniye Risalesine ve Otuz İkinci Söze kuvvetli işaret ettiği gibi, sair risalelere de remzen veya imâen veya telvihen bakar.

Evet, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Risale-i Nur’a bakarak, Süryanî isimleri derc ederek diyor:

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً تُقَادُ سِرَاجُ السُّرُجِ سِرًّا
تَنَوَّرَتْ¹

بُنُورِ جَلَالِ بَارِخٍ وَشَرَنْطَخٍ .. بِقُدُوسِ بَرَكُوتٍ بِهِ
النَّارُ أَخْمِدَتْ²

بَيَاهٍ وَيَايُوهٍ نَمُوهُ أَصَالِيَا .. بِطَمْطَامِ مِهْرَاشٍ لِنَارِ
الْعِدَاسَمَتِ³

بِهَالِ أَهِيلِ شَلَعٍ شَلْعُوبٍ شَالَعٍ .. طَهِيٍّ طَهُوبٍ
طَيْطَهُوبٍ طَيْطَهَتْ⁴

أَنُوحَ بِيَمْلُوحَ وَأَبْرُوحَ أُقْسِمَتْ .. بِتَمْلِيخِ آيَاتِ
 شَمُوحَ تَشْمَخَتْ
 أَبَاذِيخَ بِيذُوحَ وَذِيْمُوحَ بَعْدَهَا .. خَمَارُوحَ يَشْرُوحَ
 بِشَرِّخَ تَشْمَخَتْ
 بَبْلَخَ وَسَمِيَانَ وَبَارُوحَ بَعْدَهَا .. بِذِيْمُوحَ أَشْمُوحَ
 بِهِ الْكَوْنُ عُمِرَتْ
 بِشَلْمَحَتْ اِقْبَلْ دُعَائِي...

1. Sirâcü'n-Nur gizliden gizliye yanıp yayılıyor; Sirâcü's-Sürc (Kandiller Kandili), gizliden gizliye yanıp aydınlanıyor.

2. Rahîm, Celâl, Raûf, Münezzeh, Kuddûs ve Rahîm isimlerinin nuruyla fitne ve dalâlet ateşi söndürülecek.

3. Ma'bûd-u bilhak (el-İlâh) Hû, Samed, Zü'l-Batş (Düşmanlarını kısıvrakyalayan), Cebbar (Hükmüne karşı konulmaz) ve Halîm olan Zâtınyardımla (o nûr) düşmanlarının ateşini bastırarak.

4. Gerçek ma'bûd, Hak olan ve hakkı gerçekleştiren, Cemîl, Vedûd ve Muçib olan Zâtın yardımıyla insanlara kendisini sevdirecektir.

Haşiye-1 Haşre dair meşhur Yirmi Dokuzuncu Söz'e, sonra Mi'rac ve zeyli Şakk-ı Kamere bakar.

diye dua ile hatmeder. Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) başta sarahatle haber verdiği Risale-i Nur'u, Siracü'n-Nur ve Siracü's-Sürc namıyla birinci mertebede âşikâr onu gösterip tâdâd ederken, tâ yirmi beşe geldiği vakit

بِتَمْلِيخِ آيَاتِ شَمُوحَ تَشْمَخَتْ

der. Âyât-ı Kur'âniyenin i'cazlarını beyan ve Kur'ân'ın kırk vech ile mu'cize olduğunu yedi adet küllî vecihlerde ispat eden Risale-i Nur'un en meşhur ve parlak risalesi olan Yirmi Beşinci Söz namındaki Mu'cizat-ı Kur'âniye Risalesine işaret eder. Çünkü başta Siracü'n-

Nur'un birinci mertebede sayılması, hem **آيَاتِ بِتَمْلِيخِ آيَاتِ** fıkrasında kelimesinin bulunması, hem yirmi beşinci mertebede zikretmesi, kuvvetli bir karinedir ki, pek çok âyetleri zikredip i'cazları ve sırları beyan eden Yirmi Beşinci Söze mânâ-yı mecazî ile bakar. Ve sûrelerin tâdâdında dahi yine yirmi

beşinci mertebede ibareyi değiştirip, baştan başlar gibi **بِحَقِّ تَبَارَكَ** diyerek Risale-i Nur'un en mübarek ve bereketli olan Yirmi Beşinci Sözün ehemmiyetini

gösteriyor. Sonra yirmi altı ve yedide **أَبَاذِيخَ بِيذُوحَ وَذِيْمُوحَ بَعْدَهَا** der.

Sonra otuz ve otuz birincide **بَبْلَخَ وَسَمِيَانَ وَبَارُوحَ بَعْدَهَا** deyip yine

ibareyi değiştirip **بَعْدَهَا** kelimesini zikreder. Gayet zâhir ve kuvvetli bir karine ile, içtihadâ dair Yirmi Yedinci Sözün Sahabeler hakkındaki çok mühim ve kıymettar zeylini ve Mi’raca dair Otuz Birinci Sözün şakk-ı kamere dair ve ona

çok ihtiyaç bulunan ehemmiyetli zeylini **بَعْدَهَا** kelimesiyle gösterir gibi, kuvvetli işaret eder. Ben itiraf ediyorum ki, ben bu zeyilleri unutmuştum. İmam-ı Ali’nin (r.a.) bu ihtarıyla tahattur ettim. Şakk-ı kameri sabıkan yazdım. Şimdi bu anda Sahabeler hakkındaki zeyli hatırladım. İşte madem ilm-i belâğat ve fenn-i beyanda birtek karine ile mecazî bir mânâ murad olunabilir ve birtek münasebetle, bir mefhuma işaret bulunsa, o mefhum bir mânâ-yı işârî olarak kabul edilir. Elbette zâhir ve çok karinelere ve emârelerden kat-ı nazar, yalnız bu iki yerde tam zeyillerin bulunduğu aynı makamda ve zeyl mânâsında olan

بَعْدَهَا kelimesini tekrar suretinde ifadeyi değiştirerek söylemesi tam bir karinedir ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) mânâ-yı hakikîsinden başka, bir mânâ-yı mecazî ve işârîyi dahi ifade etmek istiyor.

Sonra yirmi dokuzuncu mertebede, heybetli bir tarzda **خَمَارُوحٌ يَشْرُوحُ بِشَرْخٍ تَشْمَخَتْ** der. Yirmi beşte geçen ve sırları bilmek mânâsında olan **تَشْمَخَتْ** kelimesini tekrarla sabıkan beyan ettiğimiz harikalı Yirmi Dokuzuncu Söze kuvvetli bir karine ile işaret eder.

Sonra otuz ikinci mertebede, sûrelerin tâdâdında ehemmiyetle işaret ettiği risale-i câmia olan Otuz İkinci Söze yine nazar-ı dikkati kuvvetli celb etmek için

بِهَ الْكُونِ عَطَّرَتْ ve bir nüshada **ذِيْمُوخٍ أَشْمُوخٌ بِهَ الْكُونِ عَمِرَتْ** yani “ism-i Adl ve ism-i Hakemin tecellîsiyle ve adalet ve mizanıyla ve intizam ve hikmetiyle dünya tamir edilir, tahripten kurtulur.” İkinci nüsha ile, “O iki ismin râyiha-i tayyibesıyla ve çok hoş kokularıyla, dünya güzel kokular alır, attar dükkânı gibi râyiha-i tayyibe verir.”

İşte, ism-i Adl ve ism-i Hakemin parlak bir âyineleri ve bir tefsirleri hükmünde olan Otuz İkinci Söze parmak basıyor ve mânâ-yı mecazî suretinde

ifade eder. **ذِيْمُوخٍ** kelimesinin tekrarıyla, Sözlere otuz üç iken bir mertebesi mektuplardan ibaret olduğuna ve Otuz İkinci Söz, son mertebesi bulunduğu îma eder. Ben Süryanî kelimelerinin mânâlarını tamamıyla bilemediğinden ve

İmam-ı Gazâlî (r.a.) dahi tamamıyla izah etmediğinden, Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) o kelimelerle sair risalelere işârâtını şimdilik bırakıyorum.

BEŞİNCİ REMİZ

Madem Celcelûtiyevahiyle Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâma nazil olmuş ve Allâmü'l-Guyûbun ilmiyle ifade-i mânâ eder. Hem madem Celcelûtiye

تَقَادُ سِرَاجُ النُّورِ ¹ve أَقْدُ كَوْكَبِي ² fıkralarında mânâ-yı mecazî ile o kasidenin hakikatini ispat eden Risale-i Nur'a sarîhan ve onun on üç ehemmiyetli risalelerine işâreten haber vermekle beraber

فَيَا حَامِلَ الْإِسْمِ الَّذِي جَلَّ قَدْرُهُ ³ de dahi o kasidenin bir esası olan
الْإِسْمُ الْمَعْظَمُ

ile çok iştilal ve istimdat eden Risale-i Nur Müellifine ve bunun on üç ehemmiyetli vâkıât-ı hayatına îmaen, remzen, işâreten, mânâ-yı mecazî ile haber veriyor. Hem madem mânâ-yı mecazî ile ve mefhum-u işârînin murad olmasına bir zayıf karine ve bir gizli emare ve birtek münasebet kâfi geliyor. Hem madem Risale-i Nur ve risalelerine ve müellifi ve ahvâline olan işaretler birbirine karine olur. Belki meselenin vahdeti itibarıyla umum işaretler, karineleriyle beraber herbirisine kuvvetli bir karine ve kavî bir emare hükmündedir. Elbette diyebiliriz ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) nasıl ki başta

بَدَيْتُ بِبِسْمِ اللَّهِ رُوحِي بِهِ اهْتَدَيْتُ إِلَى كَشْفِ اسْرَارِ
بِبَاطِنِهِ انْطَوَتْ

yani, “Hazine-i

esrar olan بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ile başladım. Ruhum, onunla o hazineyi keşfetti” diyerek sâir işârâtın karinesiyle bir mânâ-yı işârî ve bir medlûl-ü mecazî suretinde Risale-i Nur'un *Bismillâh*'ı hükmünde ve fâtıhası ve besmelesi ve *Bismillâh*'daki büyük sırrın hakikatini beyan eden ve kısa ve gayet kuvvetli Birinci Söz namında olan *Bismillâh* Risalesine îma, belki remiz, belki işaret ediyor. Aynen öyle de, sair işârâtın karine ve münasebetiyle ve huruf-u Kur'âniyenin esrarından bahseden ve Rumuzât-ı Semaniye namında bulunan sekiz küçük risalelerin mahiyetlerini andırır bir tarzda, ibareyi değiştirerek hurufların esrarıyla istimdat etmeye başlaması, karine-i lâtifesiyle muazzam dua ve münâcât ve câmi' kasem-i istimdadînin âhirlerinde ve Sözlere ve Mektuplara

بَوَاحِ الْوَحَا بِالْفَتْحِ وَالنَّصْرِ اسْرَعَتْ fıkrasıyla Yirmi
işaretten sonra

Dokuzuncu Mektubun bir kısım esrar-ı huruf-u Kur'âniyeyi beyan eden Rumuzât-ı Semaniye namında sekiz küçük risalelerin en mühimleri ve feth-i Mekke ve feth-i Şam ve feth-i Kudüs ve feth-i İstanbul gibi çok fütuhât-ı

İslâmiyeden gaybî haber veren sûre-i ¹ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحِ nun esrarını beyan ile, fütuhât-ı İslâmiyenin pehlivanı olan Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) nazar-ı dikkatini celb eden Feth ve Nasr risalesine, hem sûre-i Feth'in en mühim ve en âhir âyetin beş vech ile i'câzını beyan ve ispat ile, kahraman-ı İslâm Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) nazar-ı dikkatini celb eden gayet kıymetli olan âyet-i Feth risalesi namındaki küçük bir risaleye îma, belki işaret eder itikadındayım. Böyle itikada iştirak edilmezse de itiraz edilmemeli.

1. Yıldızımı parlat.

2. Siracü'n-Nur (nur kandili) yanıp parlıyor.

3. Ey kadri yüce olan ismin taşıyıcısı!

ALTINCI REMİZ

Madem Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.), üstad-ı kudsîsinden aldığı derse binaen, Kur'ân'a taallûk eden gelecek hâdisattan haber veriyor. Ve "Benden sorunuz" diye müteaddit ve doğru haberleri verip bir şah-ı velâyet olduğunu öyle kerametlerle ispat etmiş. Ve madem bu asırda Avrupa dinsizleri ve ehl-i dalâlet münâfıkları, dehşetli bir surette Kur'ân'a hücumu hengâmında Risale-i Nur o seyl-i dalâlete karşı mukavemet edip, Kur'ân'ın tılsımlarını keşfederek hakikatini muhafaza ediyor. Ve madem

أَقْدُ كَوَكْبِي بِالْإِسْمِ نُورًا وَبِهَجَّةٍ مَدَى الدَّهْرِ وَالْأَيَّامِ
يَا نُورُ جَلَجَلْتَ²

fıkrasıyla, Yirmi Sekizinci Lem'ada ispat edildiği gibi sarahata yakın bir surette Risale-i Nur'a işaret etmekle beraber, Sûre-i Nur'daki Âyetü'n-Nur'un

Risale-i Nur'a işaretine işaret eder. Ve madem أَقْدُ كَوَكْبِي بِالْإِسْمِ نُورًا³ mânâ ve cifirce tam tamına Risale-i Nur'a tevafuk ediyor. Elbette diyebiliriz ki, bu fıkranın akabinde

بَاجِ أَهْوَاجِ جَلْمَهُوجِ جَلَالَةٍ .. جَلِيلٍ جَلَجَلِيَّوْتٍ
جَمَاهِ تَمَهَّرَجَتْ

بَتَعْدَادِ أَبْرُومَ وَسِمَرَا زِ أَبْرَمَ .. وَبَهْرَةَ تَبْرِيزِ وَأَمَّ
تَبَرَكَّتْ

fıkrasıyla Risale-i Nur'un bidayette On İki Söz namında iştihar ve intişar eden

on iki küçük risalelerine **أَقْدُ كَوَكْبِي**³ karinesiyle, bu fıkradaki on iki Süryanî kelimeler onlara birer işaretler. Gerçi elimde bulunan Celcelûtiye nüshası en sahih ve en mutemeddir. İmam-ı Gazâlî (r.a.) gibi çok imamlar Celcelûtiye'yi şerh etmişler. Fakat bu Süryanî kelimelerinin mânâsını tam bilmediğimden ve nüshalarda ihtilâf bulunduğundan, herbirisinin vech-i işaretini ve münasebetini şimdilik bilmediğimden bırakıyorum.

1. "Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman." Nasr Sûresi, 110:1.
2. Yâ Rab! Nur isminle ve cemâlinle parlat yıldızımı,
Günler ve asırlar boyunca Sensin buna kâdir olan ey Nur.
3. Yıldızımı parlat.

Elhasıl: Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) bir defa **أَقْدُ كَوَكْبِي** fıkrasıyla âhircamanda Risale-i Nur'u dua ile Allah'tan niyaz eder, ister ve bidayette on iki risaleden ibaret bulunduğundan, yalnız on iki risalesine işaret ediyor. İkinci

defada **تَقَادُ سِرَاجُ النُّورِ**¹ fıkrasıyla daha sarîh bir surette Risale-i Nur'u medh ü senâ ile göstererek, tekemmülüne işaretlen, umum Sözleri ve Mektupları ve Lem'aları remzen haber verir.

1. Siracü'n-Nur (nur kandili) yanıp parlıyor.

Hem On İki Söz namıyla çok intişar eden o küçücük risaleler bu fıkradaki kelimeler gibi birbirine ismen ve sureten benzedikleri gibi, "bedi" mânâsında olan Celcelûtiye kelimesine mutabık olarak, herbiri gayet bedi' bir tarzda, güzel bir temsille, büyük ve derin bir hakikat-i Kur'âniyeyi tefsir ve ispat eder.

Eğer bir muannid tarafından denilse, "Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) bu umum mecazî mânâları irade etmemiş." Biz de deriz ki:

Faraza Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) irade etmezse, fakat kelâm delâlet eder. Ve karinelerin kuvvetiyle işârî ve zımnî delâletle mânâları içine dahil eder.

Hem madem o mecazî mânâlar ve işârî mefhumlar haktır, doğrudur ve vâkıa mutabıktır; ve bu iltifata lâyıktırlar ve karineleri kuvvetlidir. Elbette Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) böyle bütün işârî mânâları irade edecek küllî bir teveccühü faraza bulunmazsa—Celcelûtiye vahiy olmak cihetiyle—hakikî sahibi, Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) üstadı olan Peygamber-i Zîşanın (a.s.m.) küllî teveccühü ve üstadının Üstad-ı Zülcelâlinin ihâtalı ilmi onlara bakar, irade dairesine alır. Bu hususta benim hususi ve kat'î ve yakîn derecesindeki kanaatimin bir sebebi

şudur ki:

Müşkülât-ı azîme içinde el-Âyetü'l-Kübrânın tefsir-i ekberi olan Yedinci Şuâyı yazmakta çok zahmet çektiğimden, bir kudsî teselli ve teşvike cidden çok muhtaçtım. Şimdiye kadar mükerrer tecrübelerle bu gibi haletlerimde inâyet-i İlâhiye imdadıma yetişiyordu. Risaleyi bitirdiğim aynı vakitte, hiç hatırıma gelmediği halde, birden bu keramet-i Aleviye'nin zuhuru bende hiçbir şüphe bırakmadı ki, bu dahi benim imdadıma gelen sair inâyet-i İlâhiye gibi Rabb-i Rahîmin bir inâyetidir. İnâyet ise aldatmaz, hakikatsiz olmaz.

YEDİNCİ REMİZ

Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) nasıl ki,

.....وَبِالْآيَةِ الْكُبْرَى آمِنِي مِنَ الْفَجْتِ
وَبِحَقِّ فَقَجِّ مَعَ مَخْمَةٍ يَا إِلَهَنَا وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى
أَجْرَنِي مِنَ الشَّتِّ حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ
وَتَشَامَخَتْ وَاسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلُمْتُ انْجَلَتْ¹

1. Yâ Rab! Âyetü'l-Kübrâ hakkı için beni bütün sıkıntılardan kurtar, eman ve emniyet ver.
Güzel isimlerin ile beni sıkıntı ve perişanliyetten koru.
Öyle harfler ki Mars yıldızı gibi yücedir. Asâ-yı Mûsâ ismiyle karanlıklar dağılır.

diye birinci fıkrasıyla Yedinci Şuâyâ işaret etmiş. Öyle de, aynı fıkra ile “âlî bir tefekkürnâme ve tevhide dair yüksek bir mârifetname” namında olan Yirmi Dokuzuncu Arabî Lem’aya dahi işaret eder. İkinci fıkrasıyla İsm-i Âzam ve Sekîne denilen esmâ-i sitte-i meşhurenin hakikatlerini gayet âlî bir tarzda beyan ve ispat eden ve Yirmi Dokuzuncu Lem’ayı takip eyleyen Otuzuncu Lem’a namında altı nükte-i esmâ risalesine

وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجْرَنِي مِنَ الشَّتِّ cümlesiyle işaret ettiğinden,

sonra akabinde risale-i esmâyı tâkip eden Otuz Birinci Lem’anın Birinci Şuâî olarak otuz üç âyet-i Kur’âniyenin Risale-i Nur’a işârâtını kaydedip hesab-ı cifrî münasebetiyle baştan başa ilm-i huruf risalesi gibi görünen ve bir mu’cize-i

Kur’âniye hükmünde bulunan risaleye حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ

وَاسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلُمْتُ انْجَلَتْ kelimesiyle işaret edip, der’akap

kelâmıyla dahi risale-i hurufiyeyi takip eden ve el-Âyetü'l-Kübrâ’dan ve başka Resâil-i Nuriyeden tereküp eden ve Asâ-yı Mûsâ namını alan ve Asâ-yı Mûsâ gibi, dalâletin ve şirkin sihirlerini iptal eden Risale-i Nur’un şimdilik en son ve

âhir risalesine Âsâ-yı Mûsâ nâmını vererek işaretle beraber mânevî karanlıkları dağıtacağını müjde ediyor.

1. Asâ-yı Mûsa ismi ki, mânevî karanlıklar onunla dağılır.

Evet, **وَبِالْآيَاتِ الْكُبْرَى** kelimesiyle Yedinci Şuâya işareti kuvvetli karinelerle ispat edildiği gibi, aynı kelime, diğer bir mânâ ile elhak Risale-i Nur'un Âyetü'l-Kübrâsı hükmünde ve ekser risalelerin ruhlarını cem eden ve Arabî bulunan Yirmi Dokuzuncu Lem'aya bu kelâm “müstetbeâtü't-terâkib” kaidesiyle ona bakıyor, efradına dahil ediyor. Öyle ise; Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) dahi bu fıkradan ona bakıp işaret eder diyebiliriz.

Hem sair işârâtın karinesiyle, hem Mektubat'tan sonra Lem'alar'a, başka bir tarz-ı ibare ile îma ederek Lem'alar'ın en parlağının telifi dehşetli bir zamanda ve hapis ve idamdan kurtulmak ve emniyet ve selâmet bulmak için mânâ-yı mecazî ve mefhum-u işârî ile Hazret-i Ali (r.a.) kendi lisanını büyük tehlikelerde bulunan müellifin hesabına istimal ederek

وَبِالْآيَاتِ الْكُبْرَى آمِنِي مِنَ الْفَجْتِ ¹ yani, “Yâ Rab, beni kurtar, emân ve emniyet ver” diye dua etmesiyle, tam tamına Eskişehir Hapishanesinde idam ve uzun hapis tehlikesi içinde telif edilen Yirmi Dokuzuncu Lem'anın ve sahibinin vaziyetine tevafuk karinesiyle kelâm, zimnî ve işârî delâlet ettiğinden diyebiliriz ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) dahi bundan, ona işaret eder.

Hem Otuzuncu Lem'a namında ve altı nükte olan risale-i esmâya bakarak **بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى** deyip sair işârâtın karinesiyle, hem Yirmi Dokuzuncu

Lem'aya takip karinesiyle, hem ikisinin isimde ve esmâ lâfzında tevafuk karinesiyle, hem teşettüt-ü hale ve sıkıntılı bir gurbete ve perişaniyete düşen müellifi onun telifi bereketiyle teselli ve tahammül bulmasına ve mânâ-yı mecazî cihetinde Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) lisanıyla kendine dua olan

وَبِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَجِرْنِي مِنَ الشَّتِّ ² yani “İsm-i Âzam olan o esmâ risalesinin bereketiyle beni teşettütten, perişaniyetten hıfz eyle yâ Rabbi” meâli, tam tamına o risale ve sahibinin vaziyetine tevafuk karinesiyle kelâm, mecazî delâlet ve İmam-ı Ali'nin (r.a.) ise gaybî işaret eder diyebiliriz.

1. Ey Mevlâm! Âyetü'l-Kübrâ hürmetine, beni tüm sıkıntılardan kurtar.

2. Güzel isimlerin ile beni sıkıntı ve perişaniyetten koru.

Hem madem Celcelûtiye'nin aslı vahiydir ve esrarlıdır ve gelecek zamana bakıyor ve gaybî umûr-u istikbaliyeden haber veriyor.

Ve madem Kur'ân itibarıyla bu asır dehşetlidir ve Kur'ân hesabıyla Risale-i

Nur bu karanlık asırda ehemmiyetli bir hâdisedir.

Ve madem sarahat derecesinde çok karine ve emarelerle Risale-i Nur Celcelûtiye'nin içine girmiş, en mühim yerinde yerleşmiş.

Ve madem Risale-i Nur ve eczaları bu mevkie lâyıktırlar ve Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) nazar-ı takdirine ve tahsinine ve onlardan haber vermesine liyakatleri ve kıymetleri var.

Ve madem Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) Siracü'n-Nur'dan, zâhir bir surette haber verdikten sonra, ikinci derecede perdeli bir tarzda Sözlerden sonra Mektuplardan, sonra Lem'alardan, risalelerdeki gibi aynı tertip, aynı makam, aynı numara tahtında, kuvvetli karinelerin sevgiyle kelâm delâlet ve Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) işaret ettiğini ispat eylemiş.

Ve madem başta,

بَدَّتُ بِبِسْمِ اللَّهِ رُوحِي بِهِ اهْتَدَتُ إِلَى كَشْفِ اسْرَارِ
بِبَاطِنِهِ انْطَوْتُ¹

risalelerin başı ve Birinci Söz olan *Bismillâh* Risalesine baktığı gibi, kasem-i câmi'-i muazzamın âhinde, risalelerin kısım-ı âhirleri olan son Lem'alara ve Şuâlara, hususan bir âyetü'l-kübra-yı tevhid olan Yirmi Dokuzuncu Lem'a-i harika-i Arabiye ve risale-i esmâ-i sitte ve risale-i îşarât-ı huruf-u Kur'âniye ve bilhassa şimdilik en âhir Şuâ ve Asâ-yı Mûsâ gibi, dalâletlerin bütün mânevî sihirlerini iptal edebilen bir mahiyette bulunan ve bir mânâda Âyetü'l-Kübrâ namını alan risale-i harikaya bakıyor gibi bir tarz-ı ifade görünüyor.

1. Sırlar hazinesi olan *بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* ile başladım. Ruhum, onunla o hazineyi keşfetti.

Ve madem, birtek meselede bulunan emâreler ve karineler, meselenin vahdeti haysiyetiyle, emareler birbirine kuvvet verir, zayıf bir münasebetle bir tereşşuh dahi menbâna ilhak edilir.

Elbette, bu yedi adet esaslara istinaden deriz: Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) nasıl ki meşhur Sözlere tertipleri üzerine işaret etmiş ve Mektubat'tan bir kısmına ve Lem'alardan en mühimlerine tertiple bakmış. Öyle de,

وَبِاسْمَائِكَ الْحُسْنَىٰ أَجَرْنِي مِنَ الشَّتِّ¹ cümlesiyle Otuzuncu Lem'aya,

yani müstakil Lem'alardan en son olan Esmâ-i Sitte Risalesine tahsin ederek

bakıyor ve *حُرُوفٌ لِّبَهْرَامَ عَلَتْ وَتَشَامَخَتْ*² kelâmıyla dahi Otuzuncu Lem'ayı takip eden İşarât-ı Huruf-u Kur'âniye Risalesine takdir edip işaretle

tasdik ediyor.

وَأَسْمُ عَصَا مُوسَىٰ بِهِ الظُّلُمَاتُ انْجَلَتْ

³kelimesiyle dahi şimdilik en âhir risale ve tevhid ve imanın elinde Âsâ-yı Mûsâ gibi harikalı en kuvvetli burhan olan mecmua risalesini senâkârâne remzen gösteriyor gibi bir tarz-ı ifadeden bilâperva hükmediyoruz ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) hem Risale-i Nur’dan, hem çok ehemmiyetli risalelerinden mânâ-yı hakikî ve mecazî ile işârî ve remzî ve îmâî ve telvihî bir surette haber veriyor. Kimin şüphesi varsa, işaret olunan risalelere bir kere dikkatle baksın. İnsafı varsa şüphesi kalmaz zannediyorum. Buradaki mânâ-yı işârî ve medlûl-u mecazîlere karinelerin en güzeli ve lâtifî, aynı tertibi muhafaza ile verilen isimlerin münasebetidir. Meselâ, yirmi dokuz, otuz ve otuz bir ve otuz iki mertebe-i tâdâdda Yirmi Dokuz ve Otuz ve Otuz Bir ve Otuz İkinci Sözlere gayet münasip isimlerle ve başta Sözlerin başı olan Birinci Söze, aynı besmele sırrıyla ve âhirde şimdilik risalelerin âhirine, mâhiyetini gösterir lâyük birer isim vererek işaret etmesi gerçi gizli ise de, fakat çok güzeldir ve letafetlidir.

1. Güzeli isimlerin ile beni sıkıntı ve perişaniyetten korusun.

2. Oyle harfler ki Mars yıldızı gibi yücedir.

3. Âsâ-yı Mûsâ ismiyle karanlıklar dağılır.

Ben itiraf ediyorum ki, böyle makbul bir eserin mazharı olmak, hiçbir vech ile o makama liyakatim yoktur. Fakat küçük, ehemmiyetsiz bir çekirdekten koca dağ gibi bir ağacı halk etmek, kudret-i İlâhiyenin şe’nindendir ve âdetidir ve azametine delildir.

Ben kasemle temin ederim ki, Risale-i Nur’u senâdan maksadım, Kur’ânın hakikatlerini ve imanın rükünlerini teyid ve ispat ve neşirdir. Hâlık-ı Rahîmîme yüz binler şükrolsun ki, kendimi kendime beğendirmemiş. Nefsiminayıplarını ve kusurlarını bana göstermiş. Ve o nefs-i emmâreyi başkalarına beğendirmek arzusu kalmamış. Kabir kapısında bekleyen bir adam, arkasındaki fânî dünyaya riyakârâne bakması, acınacak bir hamakattır ve dehşetli bir hasârettir. İşte bu hâlet-i ruhiye ile yalnız hakaik-i imaniyenin tercümanı olan Risale-i Nur’un doğru ve hak olduğuna lâtif bir münasebet söyleyeceğim. Şöyle ki:

Celcelûtiye, Süryanice “bedi” demektir. Ve bedi’ mânâsındadır. İbareleri bedi’ olan Risale-i Nur, Celcelûtiye’de mühim bir mevki tutup ekser yerlerinde tereşsuhatı görüldüğünden, kasidenin ismi ona bakıyor gibi verilmiş. Hem şimdi anlıyorum ki, eskiden beri benim liyakatim olmadığı halde, bana verilen “Bediüzzaman” lâkabı benim değildi. Belki Risale-i Nur’un mânevî bir ismiydi; zâhir bir tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş. Demek, Süryanice bedi’ mânâsında ve kasidede tekerrürüne binaen kasideye verilen Celcelûtiye ismi, işârî bir tarzda, bid’at

zamanında çıkan Bediülbeyan ve Bediüzzaman olan Risale-i Nur'un hem ibare, hem mânâ, hem isim noktalarıyla bedîliğine münasebetdarlığını ihsas etmesine ve bu isim bir parça ona da bakmasına ve bu ismin müsemmasında Risale-i Nur çok yer işgal ettiği için hak kazanmış olmasına tahmin ediyorum.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا

1. "Ey Rabbimiz! Unutur veya hatâya düşer de bir kusur işlersek bizi onunla hesaba çekme." Bakara Sûresi, 2:286.

SEKİZİNCİ REMİZ

Bu remzin beyanından evvel en mühim, iki suale cevap yazılacak.

Birinci sual: Bütün kıymettar kitaplar içinde Risale-i Nur, Kur'ân'ın işaretine ve iltifatına ve Hazret-i İmam-ı Ali'nin (r.a.) takdir ve tahsinine ve Gavs-ı Âzamin teveccüh ve tebşirine vech-i ihtisası nedir? O iki zâtın kerametle Risale-i Nur'a bu kadar kıymet ve ehemmiyet vermesinin hikmeti nedir?

Elcevap: Malûmdur ki, bazı vakit olur, bir dakika, bir saat; ve belki bir gün, belkiseneler kadar; ve bir saat, bir sene, belki bir ömür kadar netice verir ve ehemmiyetli olur. Meselâ, bir dakikada şehid olan bir adam, bir velâyet kazanır. Ve soğuşun şiddetinden incimad etmek zamanında ve düşmanın dehşet-i hücumunda bir saat nöbet, bir sene ibadet hükmüne geçebilir.

İşte, aynen öyle de, Risale-i Nur'a verilen ehemmiyet dahi, zamanın ehemmiyetinden, hem bu asrın şariat-ı Muhammediyeye (a.s.m.) ve şîâir-i Ahmediyeye (a.s.m.) ettiği tahribatın dehşetinden, hem bu âhırzamanın fitnesinden eski zamandan beri bütün ümmet istiâze etmesi cihetinden, hem o fitnelerin savletinden mü'minlerin imanlarını kurtarması noktasından, Risale-i Nur öyle bir ehemmiyet kesb etmiş ki; Kur'ân ona kuvvetli işaretle iltifat etmiş. Ve Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) üç kerametle ona beşaret vermiş. Ve Gavs-ı Âzam (r.a.) kerametkârâne ondan haber verip tercümanını teşci etmiş.

Evet, bu asrın dehşetine karşı taklidî olan itikadın istinad kal'aları sarsılmış ve uzaklaşmış ve perdelenmiş olduğundan, her mü'min, tek başıyla dalâletin cemaatle hücumuna mukavemet ettirecek gayet kuvvetli bir iman-ı tahkikî lâzımdır ki dayanabilsin. Risale-i Nur, bu vazifeyi en dehşetli bir zamanda ve en lüzumlu ve nazik bir vakitte, herkesin anlayacağı birtarzda, hakaik-i Kur'âniye ve imaniyenin en derin ve en gizlilerini gayet kuvvetli burhanlarla ispat ederek, o iman-ı tahkikîyi taşıyan hâlis ve sadık şakirtleri dahi, bulundukları kasaba, karye ve şehirlerde, hizmet-i imaniye itibarıyla âdetâ birer gizli kutup gibi, mü'minlerin mânevî birer nokta-i istinadı olarak, bilinmedikleri ve görünmedikleri ve görüşülmedikleri halde, kuvve-i mâneviye-i itikadları cesur birer zâbit gibi kuvve-i mâneviyeyi ehl-i imanın kalblerine verip mü'minlere

mânen mukavemet ve cesaret veriyorlar.

İkinci soru: Keramet izhar edilmezse daha evlâ olduğu halde, neden sen ilân edersin?

Elcevap: Bu, bana ait bir keramet değildir. Belki, Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsinden tereşşuh ederek has bir tefsirinden keramet suretinde bizlere ve ehl-i imana bir ikram-ı Rabbânî ve in'âm-ı İlâhîdir. Elbette mu'cize-i Kur'âniye ve onun lem'aları izhar edilir. Ve nimet ise, şükür niyetiyle ilân etmek, bir tahdis-i nimettir.

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ¹ âyeti izharına emreder.

1. "Rabbinin nimetini de yâd et." Duhâ Sûresi, 93:11.

Benim için medâr-ı fahr ve gurur olacak bir liyakatım ve istihkakım olmadığını kasekle itiraf ediyorum. Ben çekirdek gibi çürüdüm ve kurudum. Bütün kıymet ve hayat ve şeref, o çekirdekten çıkan şecere-i Risale-i Nur ve mu'cize-i mâneviye-i Kur'âniyeye geçmiş biliyorum. Ve öyle itikad ettiğimden, i'câz-ı Kur'ânî hesabına izhar ederim. Bütün kıymet, bir mu'cize-i Kur'âniye olan Risale-i Nur'dadır. Hattâ, eskiden beri taşıdığım Bediüzzaman ismi onun imiş, yine ona iade edildi. Risale-i Nur ise, Kur'ân'ın malıdır ve mânâsıdır.

Bu remizde hususî kanaatimi teyid eden ve kendime mahsus çok emare ve karineler var. Fakat başkalara ispat edemediğimden yazamıyorum. Yalnız iki-üçüne işaret etmeye münasebet gelmiş.

Birincisi: Ben Celcelûtiye'yi okuduğum vakit, sâir münâcâtlara muhalif olarak, kendim bizzat hissiyatımla münâcât ediyorum diye hissederdim. Ve başkasının lisanıyla taklitkârâne olmuyordu. Benim için gayet fitrî ve dertlerime alâkadar ve tefekkürat-ı ruhiyeme hoş bir zemin oluyordu. Birkaç sene sonra kerametini ve Risale-i Nur ile münasebetini gördüm ve anladım ki, o hâlet, bu münasebetten ileri gelmiş.

İkincisi: Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) başta

..... رُوحِي بِهِ اهْتَدَيْتَ إِلَى كَشْفِ أَسْرَارِ بَيَاطِنِهِ انْطَوَتْ¹
وَأَمْنِيحْنِي يَا ذَا الْجَلَالِ كَرَامَةً .. بِأَسْرَارِ عِلْمِ
يَا حَلِيمُ بِكَ انْجَلَّتْ²

ve ortalarında

مَقَالُ عَلِيٍّ وَابْنِ عَمِّ مُحَمَّدٍ وَسِرُّ عُلُومِ الْخَلَائِقِ جُمِعَتْ³

ve âhirde bir hazine-i ulûm olarak gösteriyor. Halbuki, zâhirinde yalnız bir münâcâtır. Hattâ İmam-ı Ali'nin (r.a.) hakikat-feşan sair kasideleri ve ilmî başka münâcâtları gibi, esrar-ı ilmiye ile tam münasebeti görünmüyor. Benim hususî kanaatım şudur ki: Celcelûtiye, madem Risale-i Nur'u içine almış ve sinesine

basıp mânevî veled gibi kabul etmiş, elbette fıkrası ile kendi hazinesinin bir kısım pırlantalarını âhircamanda neşreden Risale-i Nur'u şahit gösterip Celcelûtiye'yi bir hazine-i ulûm ve bir define-i ilmiyedir diye bihakkın medh ü senâ edebilir.

وَسِرُّ عُلُومِ الْخَلَائِقِ جُمِعَتْ

1. İçinde sırların dürlü olduğu hazinelerin keşfine ruhum onunla ulaştı.
2. Ey celâl sahibi Allah'ım, bana ilmin sırlarını lütfunla bildir, seninle anlaşılır onlar ya Halim!
3. Bu sözler Muhammedin (a.s.m.) amcasının oğlu Ali'nindir (r.a.) veyaratılmış olan herşey hakkındaki ilimlerin sırlarını toplamıştır.

Üçüncüsü: Malûmdur ki, bazan gayet küçük bir emare, bazı şerait dahilinde gayet kuvvetli bir delil hükmüne geçer, yakîn derecesinde kanaat verir. Bana böyle kanaat veren çok misallerinden yalnız sabık beyan ettiğim birtek misal bana kâfi geliyor. Şöyle ki:

Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) تَقَادُ سِرَاجُ النُّورِ fıkrasıyla Risale-i Nur'u tarihiyle ve ismiyle ve mahiyetiyle ve esaslarıyla ve hizmetiyle ve vazifesiyle gösterdikten sonra, Süryanîce isimleri tâdâd ederek münâcât eder. Otuz iki veya

otuz üç adet isimlerde iki defa بَعْدَهَا kelimesini tekrar eder. Biri, yirmi yedincide وَبَارُوخُ بَعْدَهَا diğeri, otuz birde وَذِيْمُوخُ بَعْدَهَا der.

İşte Risale-i Nur'un Sözleri otuz üç ve bir cihette otuz iki ve Mektubat namındaki risalelerin dahi bir cihette otuz iki ve bir cihette otuz üç olup bu münâcâtla mutabık olması ve yalnız risale şeklinde iki adet zeyilleri bulunması ve o zeyillerin birisi Yirmi Yedinci Sözün ehemmiyetli zeyli ve diğeri Otuz Birinci Sözün kıymettar zeyli olması ve o iki zeyl risalesinin müstakil mertebe

ve numaraları bulunmaması ve بَعْدَهَا kelimesi dahi aynı yerde, aynı mânâda tevafuk etmesi bana iki kere iki dört eder derecesinde kanaat veriyor ki, Hazret-i İmam-ı Ali (r.a.) tebeî bir mânâ ile ve işârî bir mefhumla Risale-i Nur'a, hattâ zeyillerine bakmak için öyle yapmış. Daha çok karineler ve birer Söze işaret eden münasebetler var. Fakat gizli ve ince olduklarından zikredilmedi. ^{HAŞİYE-1}

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ
أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ خَطَايَ وَخَطِيئَاتِي وَمِنْ سَهْوِي
وَعَلَطَاتِي وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ
بَعْدَ حَاصِلِ ضَرْبِ حُرُوفِ رَسَائِلِ النُّورِ الْمَقْرُوءَةِ
وَالْمَكْتُوبَةِ وَالْمُتَمَثِّلَةِ فِي الْهَوَاءِ فِي عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ
حَيَاتِي فِي الدُّنْيَا وَالْبَرْزَخِ وَالْآخِرَةِ اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ بَعْدَ دَهَا وَارْحَمْنَا
وَارْحَمْ طَلَبَةَ رَسَائِلِ النُّورِ بَعْدَ دَهَا أَمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ¹

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ²

وَبِسُورَةِ التَّهْمِيزِ

Haşiyeye-1 Meselâ, yirmi sekizinci mertebede

kelimesiyle Yirmi Sekizinci Sözün âhiri olan Cehennem meselesinin çok kuvvetli bir burhanına işaret

edip baştaki Cennet meselesinin yalnız iki üç sual ve cevabıdır bahsi ise, başka yerde işaret ettiğinden münasebet gizlenmiştir. Hemmeselâ, ikinci mertebede

يس

kelimesiyle, hem

كَافٌ كَهْيَعَصْ

İkinci Söze, hem İkinci Mektuba, hem İkinci Lem'aya, hem İkinci Şuâya baktığından münasebet genişlendiğinden gizlenmiştir. Hem meselâ

yani, ve

صَادٌ عَيْنٌ يَاءُ هَاءُ

ve ve ve beşinci mertebede bulunması, hem Beşinci Söze, hem Beşinci Mektuba, hem Beşinci Lem'aya ve Dördüncü Şuâ olan Âyet-i Hasbiye Risalesine, hem Üçüncü Şuâ olan Münâcâta baktığı cihetle münasebet genişlenmiş, gizlenmiş, Buna başkaları kıyas edilsin.

1. Gaybı Allah'tan başka kimse bilmez. Doğrusunu Allah bilir. Hatâ ve günahlarımdan, yanlış ve yanlışlıklarımdan dolayı Allah'tan mağfiret diliyorum. Risale-i Nur'un okunan, yazılan ve havada temessül eden harflerinin dünyada, berzahta ve âhiretteki hayatının dakikalarının âşireleriyle çıkan netice kadar, iman ve Kur'an nimetinden dolayı Allah'a hamd olsun. Allah'ım Muhammed Aleyhisselâtu Vesselâma, onun âl ve ashabına da o kadar salât ve selam et. Bize ve Nur talebelerine de o kadar rahmet eyle. Âmin. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

2. "Seni her türlü noksanlardan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başkabilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın." Bakara Sûresi, 2:32.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹

Yirmi Dokuzuncu Lem’adan İkinci Bab

Bu İkinci Bab, “Elhamdü lillâh” hakkındadır.²

¹ Her türlü noksandan uzak olan Allah’ın adıyla.

² İkinci Bab’ın Arapça metni için bk. Lem’alar, Yirmi Dokuzuncu Lem’a İkinci Bab sayfa: 487.

İkinci Bab ile tâbir edilen şu risalecikte “Elhamdü lillâh” cümlesini insanlara dedirten imanın sonsuz fayda ve nurlarından, yalnız dokuz tane beyan edilecektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Birinci nokta:

Evvelâ iki şey ihtar edilecektir.

1. Felsefe, herşeyi çirkin, korkunç gösteren siyah bir gözlüktür. İman ise, herşeyi güzel, ünsiyetli gösteren şeffaf, berrak, nuranî bir gözlüktür.

2. Bütün mahlûkatla alâkadar ve herşeyle bir nevi alışverişi olan ve kendisini abluka eden şeylerle lâfzan ve mânânen görüşmek, konuşmak, komşuluk etmeye hilkaten mecbur olan insanın sağ, sol, ön, arka, alt, üst olmak üzere altı ciheti vardır.

İnsan, mezkûr iki gözlüğü gözüne takmakla, mezkûr cihetlerde bulunan mahlûkatı, ahvâli görebilir.

Sağ cihet: Bu cihetten maksat, geçmiş zamandır. Binaenaleyh, felsefe gözlüğü ile sağ cihete bakıldığı zaman, mâzî ülkesinin kıyameti kopmuş, altı üstüne çevrilmiş, karanlıklı, korkunç, büyük bir mezaristanı andıran bir şekilde görünecektir. Ve bu görünüşte insan pek büyük bir dehşete, vahşete, meyusiyete maruz kaldığında şüphe yoktur.

Fakat iman gözlüğüyle o cihete bakıldığı zaman, hakikaten o ülkenin altı üstüne çevrilmiş bir şekilde görünürse de, fakat can telefî yoktur. Mürettebatı, sâkinleri daha güzel, nuranî bir âleme nakledilmiş oldukları anlaşılıyor. Ve o kabirler, çukurlar da, nuranî bir âleme girmek için kazılan yeraltı tünelleri şeklinde telâkki edilecektir. Demek imanın insanlara verdiği sürur, ferahlık, itmi’nan, inşirah, binlerce “Elhamdü lillâh” dedirten bir nimettir.

Sol cihet: Yani, gelecek zamana, felsefe gözlüğü ile bakıldığı zaman, bizleri çürütecek, yılan ve akreplere yedirip imha edecek, zulümatlı, korkunç, büyük bir kabir şeklinde görünecektir.

Fakat iman gözlüğüyle bakılırsa, Cenâb-ı Hakkın, Hâlık, Rahmân, Rahîmin insanlara ihzar ettiği çeşit çeşit nefis, leziz, me’külât ve meşrubata zarf olan bir mâide ve bir sofrâ-i Rahmânî şeklinde görünecektir. Ve binlerce “Elhamdü lillâh” okutturarak tekrar ettirecektir.

Üst cihet: Yani, semâvât cihetine felsefe ile bakan bir adam, şu sonsuz boşlukta, milyarlarca yıldız ve kürelerin at koşusu gibi veya askerî bir manevra gibi yaptıkları pek sür’atli ve muhtelif hareketlerinden büyük bir dehşete, vahşete, korkuya mâruz kalacaktır.

Fakat imanlı bir adam baktığı vakit o garip, acip manevranın bir kumandanın emri ile nezareti altında yapıldığı gibi, semâvât âlemini tezyin eden ve o yıldızların bize de ziyadar kandiller şeklinde olduklarını görecektir ve o atlar koşusunda korku, dehşet değil, ünsiyet ve muhabbet edecektir. Âlem-i semâvâtı şöylece tasvir eden iman nimetine elbette binlerce “Elhamdü lillâh” söylemek azdır.

Alt cihet: Yani, arz âlemine felsefe gözüyle bakan insan, küre-i arzı başıboş, yularsız, şemsin etrafında serseri gezen bir hayvan gibi veya tahtası kırık, kaptansız bir kayık gibi görür ve dehşete, telâşa düşer.

Fakat iman ile bakarsa, arzın Rahmânî bir sefine olup, Allah’ın kumandası altında bütün me’külât, meşrubat, melbûsatıyla beraber, nev-i beşeri tenezzüh için şemsin etrafında gezdiren bir sefine şeklinde görür. Ve imandan neş’et eden şu büyük nimete büyük büyük *elhamdü lillâh*’ları söylemeye başlar.

Ön cihet: Felsefeci bir adam bu cihete bakarsa görür ki, bütün canlı mahlûkat —insan olsun, hayvan olsun—kâfile-bekâfile, büyük bir sür’atle o cihete gidip kaybolurlar. Yani, ademe gider, yok olurlar. Kendisinin de o yolun yolcusu olduğunu bildiğinden, teessüründen çıldıracak bir hale gelir.

Fakat iman nazarıyla bakan bir mü’min, insanların o cihete gidişleri, seyahatleri adem âlemine değil, göçebeler gibi bir yayladan bir yaylaya bir intikaldir. Ve fânî menzilden bâkî menzile, hizmet çiftliğinden ücret dairesine, zahmetler memleketinden rahmetler memleketine göç etmek olup, adem âlemine gitmek değil diye bu ciheti memnuniyetle karşılar. Fakat yol esnasında ölüm, kabir gibi görünen meşakkatler netice itibarıyla saadetlerdir. Çünkü, nurânî âlemlere giden yol kabirden geçer ve en büyük saadetler büyük ve acı felâketlerin neticesidir. Meselâ, Hazret-i Yusuf, Mısır azizliği gibi bir saadete, ancak kardeşleri tarafından atıldığı kuyu ve Zeliha’nın iftirası üzerine konulduğu

hapis yoluyla nâil olmuştur.

Ve kezâ, rahm-ı mâderden dünyaya gelen çocuk, mâhut tünelde çektiği sıkıcı, ezici zahmet neticesinde dünya saadetine nâil oluyor.

Arka cihet: Yani geride gelenlere felsefe nazarıyla bakılsa, “Yâhu, bunlar nereden nereye gidiyorlar ve niçin dünyamemleketine gelmişlerdir?” diye edilen suale bir cevap alınamadığından, tabî, hayret ve tereddüt azabı içinde kalınır.

Fakat nur-u iman gözlüğüyle bakarsa, insanların kâinat sergisinde teşhir edilen garip, acip kudretin mu’cizelerini görmek ve mütalâa etmek için Sultan-ı Ezelî tarafından gönderilmiş mütalâacı olduklarını anlar.

Ve bunlar o mu’cizenin derece-i kıymet ve azametini ve Sultan-ı Ezelînin azametini derece-i delâletlerine kesb-i vukuf ettikleri nisbetinde derece ve numara aldıktan sonra, yine Sultan-ı Ezelînin memleketine dönüp gideceklerini anlar ve bu anlayış nimetini kendisine îras eden iman nimetine “Elhamdü lillâh” diyecektir.

Mezkûr zulmetleri izale eden iman nimetine “Elhamdü lillâh” diye edilen hamd dahi bir nimet olduğundan, ona da bir hamd lâzımdır. Bu ikinci hamd’e de

üçüncü bir hamd, üçüncüye dördüncü hamd lâzım. وَهَلَّمَ جَرًّا¹

1. Böylece devam edip gider...

Demek, bir hamd-i vâhidden doğan hamdlerden ibaret gayr-i mütenâhi bir silsile-i hamdiye husule geliyor.

İkinci nokta

Cihât-ı sitteyi tenvir eden iman nimetine de “Elhamdü lillâh” demesi lazımdır. Çünkü, iman cihât-ı sittenin zulûmatını izale etmekle def-i belâ kabilinden büyük bir nimet sayıldığı gibi, tabî o cihât-ı sitteyi tenvir ettiği cihetle de celbü’l-menâfi kabilinden ikinci bir nimet sayılır. Binaenaleyh insan fıtrî bir medeniyete sahip olduğundan, cihât-ı sittede bulunan mahlûkatla alâkadar olur ve iman nimetiyle de cihât-ı sitteden istifade edebilmesi imkânı vardır.

Binaenaleyh, فَإَيْنَمَا تَوَلَّوْا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ¹ âyet-i kerîmesinin sırrıyla, cihât-ı sitteden herhangi bir cihette olursa insan tenevvür eder.

1. Her nerede kibleye yönelirseniz Allah'ın rızası oradadır.” Bakara Sûresi, 2:115

Hattâ mü'min olan bir insanın dünyanın kuruluşundan sonuna kadar uzanan mânevî bir ömrü vardır. Ve insanın bu mânevî ömrü, ezelden ebede uzanan bir hayat nurundan medet ve yardım alır.

Ve kezâ cihât-ı sitteyi tenvir eden iman sayesinde, insanın şu dar zaman ve mekânı geniş ve rahat bir âleme inkılâp eder. Bu büyük âlem bir insanın hanesi

gibi olur ve mâzi, müstakbel zamanları, insanın ruhuna, kalbine bir zaman-ı hâl hükmünde olur. Aralarında uzaklık kalkıyor.

Üçüncü nokta

İmanın istinad ve istimdat noktalarını hâvi olmasından, “Elhamdü lillâh” demesi iktiza eder.

Evet, nev-i beşer, aczi ve düşmanların kesreti dolayısıyla dayanacak bir nokta-i istinada muhtaçtır ki, düşmanlarını def için o noktaya iltica etsin. Ve kezâ, kesret-i hâcât ve şiddet-i fakr dolayısıyla da istimdat edecek bir nokta-i istimdada muhtaçtır ki, onun yardımıyla ihtiyaçlarını def etsin.

Ey insan! Senin nokta-i istinadın ancak ve ancak Allah’a olan imandır. Ruhuna, vicdanına nokta-i istimdat ise ancak âhirete olan imandır. Binaenaleyh, bu her iki noktadan haberi olmayan bir insanın kalbi, ruhu tevahhuş eder, vicdanı daima muazzep olur.

Lâkin, birinci noktaya istinad ve ikincisinden de istimdat eden adam, kalben ve ruhen pek çok zevk ve lezzetleri, ünsiyetleri hisseder ki, hem mütesellî, hem vicdanı mutmain olur.

Dördüncü nokta

İman nuru, lezâiz-i meşrûanın zevâle başladıkları zaman hasıl olan elemleri, emsalinin vücut ve gelmekte olduklarını göstermekle izale eder.

Ve kezâ, nimetlerin devam edip tenakus etmemesini, nimetlerin menbainı göstermekle temin eder.

Ve kezâ, firak ve ayrılımların elemlerini, teceddüd-ü emsalinin lezzetini göstermekle izale eder. Yani zeval düşüncesiyle bir lezzette çok elemler olur ki, iman o elemleri teceddüd-ü emsaliyle ihtar ve izale eder. Maahâzâ, lezzetlerin teceddüdünde de başka lezzetler vardır. Evet, bir semerenin şeceresi olmasa, o semerede münhasır kalan lezzet, onun yemesiyle zâil olur ve zevâlî de mûcib-i teessür olur. Fakat o semerenin şeceresi mâruf ise, o semerenin zevâlinden elem hasıl olmuyor; çünkü yerine gelen var. Ve aynı zamanda, teceddüd haddizâtında bir lezzettir.

Ve kezâ ruh-u beşeri en ziyade sıkan, ayrılımlardan neş’et eden elemlerdir. Nur-u iman o elemleri teceddüd-ü emsal ve tahaddüs-ü visâl ümidiyle izale eder.

Beşinci nokta:

İnsan şu mevcudatta kendisine düşman ve ecnebî tevehhüm ettiği veya ölümler, yetimler gibi hayatsız perişan vehmettiği şeyleri nur-u iman, ahabap ve kardeş sıfatıyla gösterir ve hayattar tesbihhân şeklinde irâe eder.

Yani, gafletle bakan adam, âlemin mevcudâtını düşman gibi muzır telâkki

ederek tevahhuş eder. Ve eşyayı ecnebîler gibi görür. Çünkü, dalâlet nazarında mâzi ve istikbâl zamanlarındaki eşya arasında uhuvvet, kardeşlik rabıtası ve bağlanış yoktur. Ancak zaman-ı halde eşya arasında küçük, cüz'î bir alâka olur. Binaenaleyh, ehl-i dalâletin yekdiğerine olan uhuvvetleri, binler senelik uzun bir zamanda bir dakika kadardır.

Ve kezâ, iman nazarında bütün ecrâmı, hayattar ve birbirine ünsiyetli olduklarını görüyor. Ve her bir cirmin lisan-ı haliyle Hâlıkına tesbihat yapmakta olduğunu gösteriyor. İşte, bu itibarla, bütün ecrâmın kendilerine göre bir nevi hayat ve ruhları vardır. Binaenaleyh imanın şu görüşüne nazaran o ecramda dehşet, vahşet yoktur, ünsiyet ve muhabbet vardır.

Dalâlet nazarı, matluplarını tahsil etmekten âciz olan insanların sahipsiz, hâmîsiz olduklarını telâkki eder ve hüzn, keder, aczlerinden dolayı ağlayan yetimler gibi zanneder. İman nazarı ise, canlı mahlûkata, ağlar yetimler gibi değil, ancak mükellef memur, muvazzaf zâkir ve tesbihhân ibâd sıfatıyla bakar.

Altıncı nokta

Nur-u iman, dünya ve âhiret âlemlerini çeşit çeşit nimetlere mazhar iki sofa ile tasvir eder ki, mü'min olan kimse iman eliyle ve zâhirî, bâtınî duygularıyla ve mânevî, ruhî olan letaifiyle o sofralardan istifade ediyor. Dalâlet nazarında ise, zevilhayatın daire-i istifadesi küçülür, maddî lezzetlere münhasırdır.

İman nazarında, semâvât ve arzı ihâta eden bir daire kadar tevessü eder. Evet, bir mü'min, güneşi kendi hanesinin damında asılmış bir lüküs, kameri bir idare lâmbası addedebilir. Bu itibarla şems, kamer, kendisine bir nimet olur. Binaenaleyh mü'min olan zâtın daire-i istifadesi semâvâttan daha geniş olur.

Evet, Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۝
سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ ۝
² âyetlerin belâğatı ile, imandan neş'et eden şu harika ihsanlara, in'âmlara işaret ediyor.

1. Güneşi ve ayı da sizin hizmetinize verdi." İbrahim Sûresi, 14:33.
2. "Yerde olanları da sizin hizmetinize vermiştir." Hac Sûresi, 22:65.

Yedinci nokta

Nur-u iman ile bilinir ki, Allah'ın varlığı bütün nimetlerin fevkinde öyle büyük bir nimettir ki, sonsuz nimetlerin envânı, nihayetsiz ihsanların cinslerini, sayısız atıyyelerin sınıflarını hâvi bir menba, bir kaynaktır.

Binaenaleyh, zerrât-ı âlemin adedince iman nimetlerine hamd ü senâ etmek bir borçtur. *Risale-i Nur*'un eczasında bir kısmına işaretler yapılmıştır. Maahâzâ, iman-ı billâhdan bahseden *Risale-i Nur*'un cüzleri, bu nimetten perdeyi

kaldırarak gösteriyor.

“Elhamdü lillâh” *lâm*-ı istiğrakla işaret ettiği umum hamdlerle hamd edilmesi lâzım olan nimetlerden birisi de, Rahmâniyet nimetidir. Evet, Rahmâniyet, zevilhayattan rahmete mazhar olanların sayısınca nimetleri tazammun etmiştir. Çünkü bilhassa insan, her bir zîhayatla alâkadardır. Bu itibarla insan her zîhayatın saadetiyle saidleşir ve elemeleriyle müteessir olur. Öyle ise, herhangi bir fertte bulunan bir nimet, arkadaşlarına da bir nimettir. Ve kezâ, validelerin şefkatleriyle nimetlenen çocukların sayısınca nimetleri tazammun edip ona göre hamdlere, senâlara kesb-i istihkak edenlerden birisi de Rahîmiyettir. Evet, annesiz aç bir çocuğun ağlamasından müteessir ve acıyan bir vicdan sahibi, elbette validelerin çocuklarına olan şefkatlerinden zevk alır, memnun ve mahzuz olur. İşte, bu gibi zevkler birer nimettir, hamd ve şükürler ister. Ve kezâ, kâinatta mündemiç hikmetlerin bütün envâ ve efradı adedince hamd ve şükürleri iktiza edenlerden birisi de hakîmiyettir. Zira insanın nefsi, Rahmâniyetin cilveleriyle, kalbi de Rahîmiyetin tecelliyatıyla nimetlendikleri gibi, insanın aklı da hakîmiyetin letaifiyle zevk alır, telezzüz eder. İşte, bu itibarla ağız dolusu ile “Elhamdü lillâh” söylemekle hamd ü senâları istilzam eder.

Ve kezâ, Esmâ-i Hüsnâdan “Vâris” isminin tecelliyatı adedince ve babalar gibi usulün zevâlinden sonra bâki kalan fûrûatın sayısınca ve âlem-i âhiretin mevcudatı adedince ve uhrevî mükâfatları almaya medar olmak üzere hıfzedilen beşerin amelleri sayısınca, sadâsı ile şu fezayı dolduracak kadar büyük bir “Elhamdü lillâh” ile hamd edilecek Hafîziyet nimetidir. Çünkü, nimetin devamı, nimetin zâtından daha kıymetlidir. Lezzetin bekâsı, lezzetten daha lezizdir. Cennette devam, cennetin fevkindedir. Ve hâkeza... Binaenaleyh, Cenâb-ı Hakkın Hafîziyeti tazammun ettiği nimetler, bütün kâinatta mevcut, bütün nimetlerden daha çok ve daha üstündedir. Bu itibarla dünya dolusu ile bir “Elhamdü lillâh” ister.

Şu zikredilen dört isme, bâki kalan Esmâ-i Hüsnâyı kıyas et ki, herbir isminde sonsuz nimetler bulunduğu için sonsuz hamdleri, şükürleri istilzam eder.

Ve kezâ, bütün nimet hazinelerini açmak salâhiyetinde olan, nimet-i imana vesile olan Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm dahi öyle bir nimettir ki, nev-i beşer ilelebed o zâtı (a.s.m.) medh ü senâ etmeye borçludur. Ve kezâ, maddî ve mânevî bütün nimetlerin envâna fihriste ve kaynak olan İslâmiyet ve Kur’ân nimeti de gayr-ı mütenâhi hamdleri bil’istihkak istilzam eder.

Sekizinci nokta

Öyle bir Allah’a hamd olsun ki, kâinat ile tâbir edilen şu kitab-ı kebîr ve onun tefsiri olan Kur’ân-ı Azîmüşşanın beyanına göre bütün babları ile fasılları ve

bütün sayfaları ile satırları ve bütün kelimatı ile harfleri, o Zât-ı Akdese, sıfât-ı cemâliye ve kemâliyesini izhar ile hamd ü senâhandır. Şöyle ki:

O kitab-ı kebîrin herbir nakşı, küçük olsun, büyük olsun, (karınca kaderince), Vâhid ve Samed olan Nakkaşının evsaf-ı celâliyesini izhar ile hamd-ü senâlar eder. Ve kezâ, o kitabın herbir yazısı, Rahmân ve Rahîm olan Kâtibinin evsâf-ı cemâlini göstermekle senâhan oluyor. Ve kezâ, o kitabın bütün yazıları noktaları, nakışları, Esmâ-i Hüsnânın tecelliyat ve cilvelerine mâkes ve mazhar olmak cihetiyle, o Zât-ı Akdesi takdis, tahmid, temcid ile senâhandır. Ve kezâ, o kitabın her bir nazmı, kasidesi, Kadîr, Alîm olan Nâzımını takdis ile tahmid eyler.

Dokuzuncu nokta...

Ed-Dâî

^{HAŞİYE-1} Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said'den yetmiş dokuz emvat ^{HAŞİYE-2} bâ-âsâm âlâma.
Sekseninci olmuştur mezara bir mezar taş,
Beraber ağlıyor ^{HAŞİYE-3} hüsrân-ı İslâma.
Mezar taşımla pür-emvat enîndar o mezarımla
Revânım saha-i ukbâ-yı ferdâma.
Yakînım var ki, istikbal semâvâtı, zemin-i Asya
Bâhem olur teslim yed-i beyzâ-yı İslâma.
Zira yemin-i yümn-ü imandır,
Verir emn ü eman ile enâma.

Haşîye-1 Bu küt'a onun imzasıdır.

Haşîye-2 Her senede iki defa cisim tazelandığı için, iki Said ölmüş demektir. Hem bu sene Said yetmiş dokuz senesindedir. Her bir senede bir Said ölmüş demektir ki, bu tarihe kadar Said yaşayacak.

Haşîye-3 Yirmi sene sonraki bu şimdiki hali, hiss-i kablelvuku ile hissetmiş.

Table of Contents

[İkinci Şuâ](#)

[İhtar](#)

[İkinci Makam](#)

[Üçüncü Makam](#)

[Münâcât](#)

[Hâtime](#)

[Mukaddime](#)

[Üçüncü Şuâ](#)

[Münâcât](#)

[Dördüncü Şuâ](#)

[BEŞİNCİ BAB](#)

[Altıncı Şuâ](#)

[Yedinci Şuâ](#)

[\(Âyetü'l-Kübrâ\)](#)

[Mühim bir ihtar ve bir ifade-i meram](#)

[Mukaddime](#)

[Âyetü'l-Kübrâ](#)

[İhtar](#)

[İkinci Bab](#)

[İhtar](#)

[Mukaddime](#)

[Dokuzuncu Şuâ](#)

[Onuncu Şuâ](#)

[On Birinci Şuâ](#)

[Meyve Risalesi](#)

[Birincisi](#)

[İkinci Meselenin Hülâsası](#)

[Üçüncü Mesele](#)

[Dördüncü Mesele](#)

[Beşinci Mesele](#)

[Altıncı Mesele](#)

[Yedinci Mesele](#)

[Sekizinci Meselenin Bir Hülâsası](#)

[Dokuzuncu Mesele](#)

[Onuncu Mesele](#)

Bu Onuncu Meseleye bir hâtime olarak iki haşiyedir:

Onuncu Mesele münasebetiyle Hüsrev'in Üstadına Yazdığı Mektup

On Birinci Mesele

Hâtime

On Birinci Meselenin Haşiyesinin bir Lâhikasıdır İddianameye karşı itiraznamenin tetimmesidir

Bu gelen kısım çok ehemmiyetlidir

ed-Dâî

Güzel ve tam yerinde bir tâziyename

Afyon Müddeiumumîsi ve Mahkeme Reisi ve âzâlarına

Afyonhükûmet ve mahkemesine ve zabıtasına daha birkaç nokta mâruzatım var

Ankara'nın altı makamına ve Afyon Ağırceza Mahkemesine verilen müdafaanın itirazname tetimmesi ve lâyihasıdır

Lâhika

Afyon Mahkemesine, iddianameye karşı verilen itirazname tetimmesinin bir zeylidir

Son sözüm

Heyet-i Vekileye gönderilmiş bir istidadır.

Ehl-i vukufun insaflı hocalarından üç sualım var:

On İkinci Şuâ

On Üçüncü Şuâ

On Dördüncü Şuâ

Hata-Savab Cetveli

Hatalar ve Cevapları

Hata-Savab cetvelinin zeylidir

Temyiz Mahkemesi Riyasetine

On beş sene evvel Eskişehir Mahkemesinde, Heyet-i Vekileye yazılan arzuhalin bir parçasıdır.HAŞİYE-1

Tenbih

On Altıncı Mektup

On Altıncı Mektubun Zeyli

Gençlik Rehberinin küçük bir haşiyesi

Bediüzzaman'ın akıllara hayret veren bir seciyesi

[Hüsrev'in müdafaasıdır](#)
[Tahirî'nin müdafaasıdır](#)
[Zübeyir'in müdafaasıdır](#)
[Temyiz Mahkemesi lâhiyasından bir parçadır](#)
[Mustafa Sungur'un müdafaasıdır](#)
[Mustafa Sungur'un temyiz lâyihasıdır](#)
[Mehmed Feyzi'nin müdafaasıdır](#)
[Ahmed Feyzi'nin müdafaasıdır](#)
[Ceylân'ın müdafaasıdır](#)
[Mustafa Osman'ın müdafaasıdır](#)
[Hıfzı Bayram'ın müdafaasıdır](#)
[Emirdağlı Mustafa'nın müdafaasıdır](#)
[Halil Çalışkan'ın müdafaasıdır](#)
[Mustafa Gül'ün müdafaasıdır](#)
[Küçük İbrahim'in müdafaasıdır](#)

[Beşinci Şuâ](#)

[Beşinci Şuâ'ın İkinci Makamı ve Meseleleri](#)

[Üç Küçük Meseledir](#)

[On Beşinci Şuâ](#)

[El-Hüccetü'z-Zehra](#)

[Birinci Makam](#)

[Fâtiha-i Şerifenin bir muhtasar hülâsası](#)

[Mukaddime](#)

[İkinci Makamı](#)

[Birinci Şuâ](#)

[Sekizinci Şuâ](#)

[Yirmi Dokuzuncu Lem'adan İkinci Bab](#)

[Ed-Dâî](#)